

## **Hanyar Adilci 1: ‘Allah ya yi magana!’**

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Shi ne ya kafa hanyar adilci. Yana son kowane mutum shi kai ga sanin hanyar adilci. Ta wurin bin hanyar nan, kowa zai sami salama ta gaskiya a wurinsa har abada. Ina jin daɗi in kawo maku wa’azin nan na Hanyar Adilci. Muna kiran wannan wa’azi Hanyar Adilci domin za mu bi hanyar nan tare cikin yin nazarin littattafan annabawa. Ta wurinsu za mu ga yadda mutane marasa adilci suna da hanyar kasancewar masu adilci gaban Allah.

Wace hanya kake bi? Hanyar adilci? Ko kuwa hanyar marar adilci? Ko kana son bin hanyar adilci wadda ta fito daga wurin Allah? Maganar Allah ta ce; *“Albarka tā tabbata ga masu kwadaita ga adilci, don za a biya musu muradi.”* (Matiyu5:6).

Watakila waɗansu suna yin tunani cewa sun rigaya sun san hanyar adilci. Ba su damu da littattafan annabawan fari ba. Abin da suka karɓa ya ishe su. Idan kai ne kana da irin wannan tunani, bari ka saurara ma annabin Allah, annabi Sulemanu. Ya ce: *“Hanyar da kake tsammani ita ce daidai. Za ta kai ka ga halaka”* (Karin Magana 14:12).

A Littafin Allah, akwai littafin Zabur, wato Zabura. Annabi Dawuda wanda ke mahaifin annabi Sulemanu, ya yi magana sosai game da bukatarmu na sanin hanyar adilci wadda Allah ya tsai da. Ya rubuta: *“Ba wanda ke aikata adilci (abin da ke daidai). Amma dukansu sun koma baya, su duka mugaye ne. Ba wanda ke aikata abin da ke daidai, babu ko ɗaya”* (Zabura 14:1,3). Shi ya sa Dawuda ya rubuta wannan addu’a cewa: *“Ka koya mini al’amuranka, ya Ubangiji. Ka sa su zama sanannu a gare ni. Ka koya mini in yi zamana bisa gaskiyarka”* Zabura 25:4-5.

Idan Ubangiji Allahnmu bai bishe mu ta hanyar gaskiya ba, to, da ba za mu taɓa kai ga sanin hanyar adilci ba. Za mu zama kamar ɗan yaro wanda ya bace cikin birnin Niamey. Ko kamar wata tunkiya wadda ta bace a daji. Maganar Allah ta shaida mana cewa: *“Ubangiji ... ba ya so kowa ya halaka ... yake son dukkan mutane su sami ceto, su kuma kai ga sanin gaskiya”* (2 Bitrus 3:9, 1 Tim 2:4). Masu sauraro, ina gaya maku, babu wani abu da ya fi bin hanyar gaskiya muhimmanci. Ita ce hanya wadda take zuwa wurin Allah.

A cikin waɗannan lokatan wa’azin Hanyar Adilci, za mu bincike labarun annabawan Allah bi da bi, daga farko har karshe. Maganar Allah akwai mafarinta, akwai kuma kammalarta. Saboda haka, za mu fara yin nazari inda Allah da kansa ya fara magana, wato - a cikin farko.

Za mu koyi manya manyan abubuwa game da Allah da annabawa. Za mu ga yadda annabawa da yawa ne, amma Allah ɗaya ne ya saukar da littattafansu. Annabawa sun yi rubutu bisa ga maganar da Allah ya hura a cikinsu. Saboda haka, mun iya cewa, marubuci na dukan waɗannan littattafai ɗaya ne, wato Ubangiji Allah da kansa. Ko da shi ke akwai labaru da yawa cikin abin da aka rubuta, amma cibiyar rubutun duka, sako ɗaya ne. Wato, Labari Mai Daɗi yadda mutane sun iya kasance da adilci a gaban Allah.

Saboda haka, ina rokonku, ku saurara da kyau. Ku rika buɗe tashar Radiyo Fara’a don ku ji labarin Hanyar Adilci. Hausawa suna cewa, “yau da gobe maganin gari mai nesa”. Haka kuma, cikin Maganarsa, Allah ya ce mana: *“yana kuma sakamako ga masu nemansa”* (Ibr 11:6). Ga waɗanda suke nemansa cikin gaskiya, Allah ya yi wannan alkawali: *“Za ku neme ni ku same ni, idan kun neme ni da zuciya ɗaya”* Irimiya 29:13.

A nan a wa’azin Hanyar Adilci, za mu karu cikin sanin Allah da Maganarsa. Misali, za mu dubi tambayoyi kamar: Yaya Allah yake? Da ina Shaidan, wato Iblis, ya fito? Mi ya sa Allah ya halicci mutum? Ta wace hanya zunubi ya shiga wannan duniya mai kyau da Allah ya yi? Ko ka taɓa jin labari mai ban mamaki na annabi Nuhu da Ruwan Tsufana? Ko ka san dukan abubuwan da annabawan Allah suka rubuta? Mi ya sa ana kiran annabi Ibrahim ‘abokin Allah’? Ko ka iya fassara ma yayanka da abokanka sakon annabawa?

Sama da shekara dubu huɗu da suka wuce, annabi Ayuba ya yi tambaya. Ya ce: *“Amma kaka mutum zai sami adalci a gaban Allah?”* Ayuba 9:2. Ko ka san amsar da Allah ya yi ma Ayuba? Ko ka san yadda kai kanka ka iya ka kubuta, ko ka zama mai adalci a gaban Allah? Idan kana da marmarin sanin amsoshi ga waɗannan tambayoyi, sai ka rika sauraro ma koyaswarmu da babobin Hanyar Adalci. Hakika, Maganar Allah tana da zurfi, da ban mamaki. Ita mai rai ce, tana da iko kwari da gaske. Wani abu kuma, Maganar Allah ba ta boye kome ba. Ta bayyana daidai yadda mutum yake a birnin zuciarsa. Ta ce: *“Ba wata halittar da za ta iya buyar masa, amma kowane abu a fili yake, a shanye sosai a gaban idon wannan da yake da mu”* (Ibr 4:13).

Bari mu fahimta wata magana mai muhimmanci a yau. Wato, Allah ya yi magana! Allah Maɗaukaki ya yi magana. Allah ya yi magana da mu yan adam. Allah yana yin magana da ni, da kai, da ke. Ai, da wani babban sarki ya rubuta maka wasika, lalle sai ka ji daɗi ka karanta. Za ka yi tunani kwari da gaske bisa abin da ya faɗa. Tabbas za ka maida hankali ga maganarsa. Ballantana mu saurari Allah Mai Iko Duka sa’ad da yake yi mana magana!

Ta wace hanya Allah ya yi mana magana? Littafi Mai Tsarki ya ce: *“A zamanin dā, Allah ya yi wa kakanninmu magana ta hanyoyi masu yawa iri iri, ta bakin annabawa”* (Ibr 1:1). Gaskiya, Allah ya yi ma yan adam magana ta bakin annabawa. Allah ya zaɓi waɗansu mutane na musamman. Ya sauka masu maganarsa. Suka rubuta a littattafai. Maganar Allah ta ce: *“Da farko dai lalle ne ku fahimci wannan, cewa ba wani annabci a Littattafai da za a iya fassarawa ta ra’ayin mutum. Domin ba wani annabcin da ya taɓa samuwa ta nufin mutum, sai dai mutane ne Ruhu Mai Tsarki ke izawa, Allah na magana ta bakinsu”* (2 Bitrus 1:20-21).

Allah yana da iko shi rubuta littattafai da kansa. Ko ya damka ma mala’iku wannan aiki. Amma bai yi haka ba. Allah ya zaɓi mutane su cika aikin nan. Muna kiran mutanen nan annabawa. Mun iya kwatanta annabawan Allah da marubuta. Allah ya sauka da maganarsa a tunaninsu. Sai suka mai da ita a rubuce. Cikin rubutawa, Allah ya bar kowane annabi ya mori kalmomin da ya san su. Amma sun zama kalmomin da Allah ya hura a tunanin annabi. Littafin Allah ya kumshi abu da yawa. Akwai umarnan Allah. Akwai tarihin jama’ar Allah. Akwai addu’o’i. Akwai labaru yadda Allah ya biya bukatun mutane. Allah ya bayyana yadda yake, da kuma yadda mun iya kusanto masa.

Me ya sa Allah ya saukar da littattafai wurin annabawa? Ya hura su domin mutane na kowane zamani da kowace tsara su san abin da Allah ke so gare su. Allah yana magana da mu duka ta bakin annabawa. Abin da Allah ya faɗa ma annabawa yana da tamani gare mu a yau. Allah yana bukata mu gane sakon annabawa.

Watakila wani yana cewa; ‘Kai! Ba ni bukarar sanin abin da annabawan farko suka rubuta. Zancensu bai shafe ni ba. Kowane annabi da aikinsa, sai ya wuce. Sai wani ya zo, shi ma ya cika aikinsa, ya wuce. Mu da muke raye yau, ba mu bukaci labarun waɗannan ba!’ Ko kai kana da irin wannan tunani? Lura. Tunanin Allah ba ya zuwa daidai da tunaninka ba! Ka kasa kunne ga abin da Allah ya faɗa: *“Hakika ina gaya muku, kafin sararin sama da kasa su shuɗe, ko wasali ko digo na Attaura ba za su shuɗe ba, sai an cika dukan kome. Don haka duk wanda ya yar da umarni daya mafi kankanta daga cikin umarnan nan, har ya koya wa mutane haka, za a ce da shi mafi kankanta a Mulkin Sama”* (Matiyu 5:18-19). *“Kowane nassi hurarre na Allah ne, mai amfani ne kuma wajen koyaswa, da tsawatarwa, da gyaran hali, da kuma tarbiyyar aikin adalci”* (2 Tim 3:16).

Gaskiya, duk abin da annabawa suka rubuta mai tamani ne kwari da gaske. Sun rubuta domin mutane na kowane zamani su san hanyar ceto wadda Allah ya kafa. Ko ka san abin da annabawan Allah suka rubuta? Allah yana bukata mu karanta maganarsa, mu gaskanta, mu yi biyayya. Littafin Allah ya ce: *“Har wa yau kuma aka kara tabbatar mana da maganar annabcin nan, ya kuwa kyauta a gare ku ku mai da hankali gare ta, kamar fitila take mai haskakawa a wuri mai duhu”* (2 Bitrus 1:19).

Waɗansu sukan yi faɗa da Littafin Allah cewa, ‘Kada ku dogara gare shi! Akwai kuskurai a ciki! An sauya kalmomi!’ Amma hakika, wanda ya yi jayayya da Maganar Gaskiya, Littafin Allah, yana yi ma Allah jayayya. Wata al’umma take da karin magana cewa, ‘Kada kwai ya yi kokawa da dutse!’ Maganar Allah dutse ne. ‘Dan

adam shi ne kwai. Mutum ba ya da iko shi sāke wani abu a Maganar Allah. Amma Allah yana da iko ya sāke yadda mutumin yake! Allah mai iko ne. Ya iya tsare Madawwamiyar Maganarsa. Haka Ubangiji da kansa ya faɗa a cikin Linjila Mai Tsarki, *“Sararin sama da kasa za su shude, amma maganata ba za ta shude ba”* (Matiyu 24:35).

Wadansu suna kokuwa da Maganar Allah ta dalilin tana tone asiran zuciyarsu. Ku ji abin da Allah ya ce game da Maganarsa. *“Maganar Allah rayayyiya ce, mai karfin aiki, ta fi kowane takobi kaifi, har tana ratsa rai da ruhu, da kuma gabobi, har ya zuwa cikin bargo, tana kuma iya rarrabe tunanin zuciya da manufa tata”* (Ibraniyawa 4:12).

Haka yake. Maganar Allah tana da rai, tana da karfin aiki kuma. Tana gane duk tunanin da nufin da ke cikin zuciyar mutum. Littattafan annabawa sun dade a duniya. Babu mai kamarsu. Suna magana da kowane mutum. Babu wani abin da ya fi Maganar Allah muhimmanci. Maganar Allah tana kamar tuwo da miya. Duk mun san amfanin abinci mai kyau. Amma sai mu ci abincin dɓin nan don ya taimake mu. Haka kuma, sai na ci Maganar Allah domin samun albarka a zuciyata. Shi ya sa Allah ya ce; *“Ba da abinci kadai ba mutum za ya rayu, amma da kowace magana da ke fitowa daga bakin Allah”* (Matta 4:4). Sai *“masu kwaɗaita ga adalci”* za su koshi (Matiyu 5:6). Ko kana jin yunwa ka ci daga Maganar Allah? Tabbas, abinci ne. Ba abincin jiki ba ne. Abincin ruhaniya ne mai kosar da zuciyarka.

Muna kira gare ku, ku masu tsoron Allah, masu girmama Maganarsa, sai ku rika sauraro ma wa’azin Hanyar Adalci. Ta haka za ku karu cikin sanin Allah da abin da ya faɗa a zamanin dā ta bakin annabawa. Sai ku ji yadda muke kasancewa masu adalci a gaban Allah Mai Tsarki. Allah ya yi magana. Yana kuma magana da ku.

Abu ɗaya, sai ku sani. Cikin shirin wa’azin nan, ba mu dogara da kome ko kowa ba sai dai abin da annabawan Allah suka rubuta. Sanin gaskiyar Allah, sai ta wurin Littafinsa. Yadda annabi Yahaya ɗan Zakariya ya ce a cikin Linjila Mai Tsarki; *“Ba mai iya samun kome sai ko an ba shi daga Sama”* (Yahaya 3:27). Ba mu dogara da hikimarmu irin ta yan adam ba. Muna dogara da Maganar Allah, da ita kadai. Nufinmu, mu bayanna abin da Allah ya shaida cikin Maganarsa ta bakin annabawansa

Ko ka san abubuwan da Allah ya nuna ma annabawa? Ko kana jin yunwa da kishin yin abin da Allah yake so? A cikin Littafinsa Mai Tsarki Allah ya bayanna yadda yake, da hanyarsa mai adalci zuwa samun ceto. Muna yi maku gayyata. Ku zo mu bincike littattafan Allah tare. Bari Hanyar Adalci ta zama maku da albarka. Maganar Allah ta ce: *“Duk abin da aka rubuta tun dā, an rubuta ne domin a koya mana, domin mu dore cikin sa zuciyar nan tamu ta hakuri da ta’aziyyar da Littattafai ke yi mana”* (Romawa 15:4).

Bari mu tabbata. Allah ya yi magana. Yana son kowane mutum ya kasa kunne, shi rayu! Tsofaffi da yara, maza da mata, masu arziki da talakawa. Allah yana cewa *“Ku kasa kunne yanzu, ku zo gare ni, ku zo gare ni, za ku kuwa sami rai!”* (Ishaya 55:3).

Abokaina, na gode don sauraro. A wa’azin Hanyar Adalci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu dubi tambayan nan – ‘Yaya Allah yake?’

Allah ya taimake mu. Amin.

[Idan kana da tambaya game da abin da na faɗa yau, ka yi message ma lambar waya: ..... . Ko ka bidi malamin Kirista na kusa gare ka. Da taimakon Allah za a biya maku bukata.]

## Hanyar Adalci 2: “Yaya Allah yake?”

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Sarkin Salama. Nufinsa ne kowa ya san Hanyar Adalci. Kowa kuma ya miƙa kansa cikin bauta ma Allah ta hanyar nan da shi ya kafa. Kowa sai ya kai ga samun madawwamiyar salama daga wurin Allah. Ga mu nan, yanzu za mu cigaba da koyaswa bisa Hanyar Adalci.

Wa’azin nan yana kawo maku labarun annabawan Allah bi da bi. Za mu kuma binciki littattafai masu tsarki waɗanda annabawa suka rubuta. Suna shaida mana Hanyar Adalci. Masu bin hanyan nan, Allah yana lissafinsu a kan masu adalci ne a gabansa.

A nazarinmu da ya wuce, mun ga yadda annabawa da yawa suka rubuta littattafai. Amma Allah shi ne ainihin Marubucin kowane littafinsu. A darasi na fari na ce ku yi tunani a kan wannan: **‘Allah ya yi magana’**. Ya yi mana magana ta bakin annabawa. Nufinsa ne mu saurara. Yana magana ta wurin littattafan annabawa. Allah ba ya sakewa. Maganarsa ba ta sauƙawa. A kowane zamani, Allah ya tsare maganarsa. Ya ce: *“Nassi kuwa ba ya tashi”* (Yahaya 10:35). Kuma: *“Duniyar kuwa tana shudewa ... amma Maganar Ubangiji kuwa dawwamammiya ce”* (1 Yahaya 2:17; 1 Bitrus 1:25). Haka aka rubuta a cikin Littafin Mai Tsarki.

Yau za mu dubi sashi na fari a Littattafai Masu Tsarki. Wato, Attaura. Allah ya saukad da littafin nan ga annabi Musa. Allah ya faɗa ma Musa abin da zai rubuta. Musa kuma ya yi rubutun. Daga zamanin annabi Musa ka dauka zuwa yau, akwai wajen shekara dubu uku da dari biyar (3.500). Attaura ta annabi Musa ta kumshi littattafai ko sassa biyar. Sashi na fari shi ne littafin **Farawa**. Littafin Farawa yana da surori hamsin. Ana ce da shi Farawa domin a ciki muna ganin abubuwan da suka faru a cikin farko.

Babban abu ne, sai mu san littafi na fari na Attaura sosai. A nan Allah ya aza tushe. Albarkacin tushen nan muna fahimtar sauran littattafan annabawa waɗanda ke bi baya. Ta wurin nazari za mu karu cikin sanin manyan abubuwa: Za mu ga yadda Allah yake. Za mu yi nazari bisa mala’iku da Iblis. A kan duniya da sammai. A kan bisashe da mutum. Za mu ga yadda zunubi ya shigo duniya. Yadda zunubi ya kawo halakarsa da bakin ciki. Kuma za mu binciki hanyar ceto wadda Ubangiji Allah ya shirya domin masu zunubi su koma wurin Allah, su yi kyakyawar hulɗa da shi. Labaru na fari suna ba mu tarihin mutanen farko, da zunubi na farko, da mai kisan kai na farko. Za mu ji labarin addinan karya na farko, da annabawa na fari, da al’ummai na fari. Za mu yi tunani a kan labarin Adamu da Hawa’u, da Kayinu da Habila, da Nuhu da Ruwan Tsufana. Za mu karanta labarin annabi Ibrahim wanda shi ne abokin Allah. Za mu ga Isma’ilu da Ishaku, da Isuwa da Yakubu, da Yusufu da mugayen yan’uwansa. Dukan waɗannan, da wasu kuma, suna cikin littafi na fari na Attaura.

Saboda haka, abokai, muna roko ku saurara da kyau. Lokaci ya yi. Za mu soma nazarinmu cikin littattafan annabawa. A littafi na farko na Attaura, sura ta fari, aya ta fari, aka rubuta: **“A cikin farko Allah ya yi sama da kasa”** (Farawa 1:1). A nan ne ya cancanta mu fara nazarinmu, domin a nan ne Allah da kansa ya fara Littafinsa. *“A cikin farko Allah ya yi sama da kasa”*.

Akwai abin tunani game da ayan nan. Minene ke akwai kafin Allah ya yi sama da kasa? Minene ya kasance kafin a yi duniya? Littattafai Masu Tsarki suka bayyana cewa babu wani abin da ya kasance sai Allah shi kaɗai. Shi ya sa aka rubuta: *“A cikin farko ... Allah”*. Dukan abin da muke gani, muke tabawa, yana da masominsa. Amma akwai zamani na dā dā dā inda babu sama, babu duniya, babu tekuna, babu itatuwa. A cikin farko Allah ya halicci sammai da duniya. Amma babu rana, babu wata, babu tamrari. A cikin farko babu mutane, babu mala’iku. A wancan zamani babu wani abu wanda muke saninsa a yau, sai Allah shi kaɗai.



Shi ya sa mun karanta aya ta fari a littattafai Masu Tsarki wadda ta ce: *“A cikin farko Allah ya yi sama da kasa”*. Littafi bai ce *“A cikin farko Allah tare da mala’iku”* ba. Bai ce *“A cikin farko Allah da mutane”* ba. A’a. Littattafai sun gaya mana *“A cikin farko Allah”*. A cikin farko babu mala’iku, babu mutane. Babu wani abu wanda ya kasance. A cikin farko Daya kadai yana da rai. Dayan nan Allah ne.

Yau wadansu suna cewa, *“Ba na ganin Allah. Kai, ban yarda akwai shi ba”*. Ga masu cewa babu Allah, nike da wadansu tambayoyi: Ko kun taba ganin iska da kuke yin numfashinsa? Ko kun taba ganin iska a cikin sararin sama? Ba ku ganin iska. Kuna ganin abin da yake yi. Kuna ganin itatuwa suna motsi. Amma iska ba ku ganinsa. Haka yake game da Allah. Ba mu ganin Allah. Idanunmu ba su iya ganinsa. Shi marar gānuwa ne. Amma abubuwa da Allah ya halitta suna shaidar kasancewarsa. Nassi ya ce: *“Al’amuran Allah marasa gānuwa, wato ikonsa madawwami, da allahntakarsa, sun fahimtu sarai, ta hanyar abubuwan da aka halitta kuma ake gane su. Saboda haka mutane sun rasa hanzari”* (Romawa 1:20).

Wani abin da muke fahimta daga aya ta farko ta Attaura, shi ne Allah ba ya da mafari. A cikin farkon farawa ba a halicci Allah ba. Allah shi ne Ubangiji Madawwami. Dukan abin da muke sani muke gani a duniyan nan yana da mafarinsa. Amma Allah ba ya da farko. Babu mai kamarsa. A cikin farko akwai shi. Ba ya da mahaifi. Ba wani mahalicci wanda ya yi shi. Allah bai halicci kansa ba. Shi ya sa a Littattafai Masu Tsarki aka ce: *“A cikin farko Allah”*. Shi kadai ne ba ya da farko. Shi kadai ne ya kasance tun fil azal yana da rai har abada. Sunansa Ubangiji Madawwami ne. Yadda yake a yau, haka yake a dā, haka yake har abada. Allah ba ya sakewa.

Har wa yau ayan nan tana koya mana wani abu. Da cewa: *“A cikin farko Allah ya yi sama da kasa,”* muna ganin girman ikon Allah. Allah mahalicci ya fi kowa girma. Ba abin da ya fi shi iko. Shi ne Ubangijin dukan halitta. Gaskiya, da zuciya daya muna cewa *“Allahu Akbar!”*. Allah mai girma ne. Babu mai kamarsa. Ya fi tekunan duniya, da hadarin iska, da rana da tamrari, - duk ya fi su girma. Ya fi dukan aljannu da mutane hikima da iko. Daukaka ta tabbata gare shi har abada! Shi wanda ya gina gida ya fi gida muhimmanci. Haka Allah mafifici ne, domin ya halicci dukan kome. Allah mai girma ne! Yana rayuwa ta dalilin ikonsa. Ba ya dogara ga kome. Ba ya dogara ga kowa. Ba abin da ya fi Allah girma. Ba ya bukar kome. Ba ya bukar kowa. Shi ne Dayan nan mafi girma.

Mu yan adam muke da bukatu iri iri. Kowane yini, dare da rana, sai mu yi numfashi. Muna bukar yin barci, da abinci da abin sha. Muna bukar mahaifi da mahaifiya. Muna bukar abokai. Muna bukar sutura. Muna bukar abu da yawa. Wa ya iya lissafinsu! Amma, Ubangiji mahalicci, mai yin kome da kowa, ba ya da bukatu. Ba ya jin yunwa. Ba ya jin kirshirwa. Ba ya taba gajiya. Ba ya da jiki irin namu. Ba abin da ya buwaya gare shi. Ba ya da karshe. Shi Allah Madawwami ne. **Shi ne Mai Iko Duka!**

Ga wata babbar tambaya: Da shi ke Allah ba kamar mutum yake ba, ba ya da jiki irin namu, to, yaya Allah yake? Littafi yana ba da amsa a sarari. An rubuta cewa: *“Allah Ruhu ne, masu yi masa sujada kuwa lalle su yi masa sujada a ruhu, da gaskiya kuma”* (Yahaya 4:24). Yaya Allah yake? **Allah ruhu ne**. Mutum yana da jiki da ruhu. Amma Allah ruhu ne kadai. Ruhun Allah ba ya da iyakar. Yana ko’ina. Allah yana bisa kome da kowa. Ya cika kowane abu. Yana ganin kowane abu. Dare da rana duk daya ne ga Allah. Ko ka boye a dakinka, Allah yana can, yana ganinka. Allah ya san kome da kome. Ya san tunaninka, da gurin zuciarka. Allah mai girma ne!

To, yaya Allah yake? Bari mu takaita koyaswar yau. Allah ba kamar mutum yake ba. Allah Allah ne. Ba mai kamarsa. Yau da gobe cikin nazarin Hanyar Adalci za mu karu cikin sanin halin Allah. Cikin Littattafai Masu Tsarki akwai sunayen Allah masu dimbin yawa. Shi Ubangiji ne. Shi Madaukaki ne. Shi Madaukakin Sarki ne.

Shi Mahalicci ne. Shi Tushen Rai ne. Shi Haske ne. Shi Mai Adalci ne. Shi Mai Tsarki ne. Shi Mai Jinkai ne. Shi Kauna ne. Shi Mai Rai ne, Allah Mai Gaskiya ne.

Hakika, Allah wanda a cikin farko ya halicci sama da kasa, shi Mai Girma ne. Game da shi Littattafai sun ce:

*“Zurfin hikimar Allah da na saninsa da rashin iyaka yake! ... Ai, daga gare shi ne, ta wurinsa kuma, dukkan abubuwa suke, shi ne kuma makoma tasu” (Romawa 11:33,36) “Allah ... makadaicin mamallaki abin yabo, Sarkin sarakuna, Ubangiji iyayengiji ... Shi ne kadai marar mutuwa, yake kuma zaune cikin hasken da ba ya kusatuwa. Shi kuwa ba mutumin da ya taba ganinsa, ko kuwa zai iya ganinsa. Girma da madawwamin mulki su tabbata gare shi. Amin, amin.” (1 Timoti 6:15,16).*

A wata sura Musa annabin Allah, ya yabi Allah da kyakyawar waka cewa: *“Ayyukanka manya ne, masu banmamaki, ya Ubangiji Allah Madaukaki! Hanyoyinka na adalci ne, na gaskiya ne kuma, ya Sarkin al’ummai. Wanene ba zai ji tsoronka ba, ya Ubangiji, ya kuma daukaka sunanka? Domin kai kadai ne Mai Tsarki” (Wahayi 15:3,4).* Allah da girmansa ba su da iyaka. Ita ce koyaswa a aya ta fari a cikin Maganar Allah, wadda ta ce: *“A cikin farko Allah”.*

Saboda haka abokai, sai mu yi tunani a kan abin da muka ji yau. *“A cikin farko Allah”.* A cikin farko Allah kadai ya kasance. Saboda haka, **Allah kadai** yana da cikakken bayyani na gaskiya game da abubuwan da suka faru a cikin farko. **Allah kadai** ya iya nuna mana gaskiya kuma game da abin da zai faru nan gaba. Sai **Allah kadai** ya iya bayyana mana gaskiya game da yadda yake.

Na sani. Wadansu suna cewa, ‘Mutum bai iya sanin Allah ko abubuwan da za su kasance nan gaba ba!’ Duk da haka, Littattafan Annabawa suna fada akwai **yadda za mu san Allah**. Kuma akwai **yadda za mu san inda za mu kasance a lahira**. Domin Maganar Allah ta ce:

*“Na rubuto muku wannan ne ... domin **ku tabbata** kuna da rai madawwami”. Kuma domin “**mu san shi** wanda ke na gaskiya ... Shi ne Allah na gaskiya da kuma rai madawwami” (1 Yahaya 5:13,20). “Abin da Allah ya shirya wa masu kaunarsa ba wanda ya taba gani, ba wanda ya taba ji, ba kuma wanda ya taba tunani. **Amma Allah ya nuna mana wadannan abubuwa ta wurin Ruhu**, gama Ruhu shi yake bincike kome, har abubuwan Allah masu wuyar ganewa” (1 Korantiyawa 2:9,10).*

Ku da kuke sauraro a yau, **ko kun san Allah don kanku?** Ko kawai kun dauke shi Mahalicci mai girma wanda yake da nesa kwari, ya fi gaban sani? Abokai, nufin Allah ne ku san shi farin sani, ku kasance tare da shi har abada. Littattafan Annabawa suna koya mana yadda muke shiga kyakyawar hulɗa mai daɗi tare da Allah. Sai dai, mu ba shi kunnenmu da zuciyarmu, mu ji abin da Allah ke fada. Saurara ma kiran Allah a Maganarsa Mai Tsarki. Ya ce: *“Ku juyo wurina a cece ku, ku mutane ko’ina a duniya! Ni kadai ne Allah da ke akwai” (Ishaya 45:22).*

Abokai. Mun kai inda za mu ajiye magana a yau. Na gode don sauraro. Darasi na gaba za mu yi nazari a kan Mala’iku da Iblis, wato Shaidan. Ko ka san asalinsu?

Allah ya sa maku albarka ta wurin yin tunani bisa wannan aya daga Littafin Allah: **“Allah Ruhu ne, masu yi masa sujada kuwa lalle su yi masa sujada a ruhu, da gaskiya kuma”** (Yahaya 4:24).

Allah ya taimake mu. Amin.

### Hanyar Adalci 3: Shaidan da Mala'iku

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Gaisuwa cikin sunan Allah, Ubangijin Salama, wanda yake son kowa shi gane, shi kuma bi hanyar adalcin da ya kafa. Yana son kowa shi kai ga samun salama ta ainihi a gabansa har abada. Muna jin dadi mu sake yi maku wa'azin Hanyar Adalci a yau.

Wancan lokaci, mun karanta aya ta fari a Littattafai Masu Tsarki wadda ta ce: *"A cikin farko Allah ya halitta sama da kasa"* (Farawa 1:1). Mun ga kome yana da mafarinsa, sai dai Allah shi kadai ba ya da mafari. A cikin farko sa'ad da babu kome, Daya kadai yana raye. Dayan nan Allah ne. Shi kadai ya kasance tun fil azal. Shi Ubangiji madawwami ne. Allah mai girma ne, kuma ba wani Allah sai shi. Ba ya da farko, ba ya da karshe. Ba ya bukar kome ba. Ba abin da ya buwaya gare shi. Allah ruhu ne, yana kasancewa ko'ina a kowane lokaci. Yana birbishin kome da kowa. Ya cika ko'ina. Yana ganin dukan kome. Ya san dukan kome. Ba mai kamarsa. Allah mai girma ne. Shi ya sa Littattafai Masu Tsarki suna cewa: *"Shi ne kadai marar mutuwa, yake kuma zaune cikin hasken da ba ya kusatuwa. Shi kuwa ba mutumin da ya taba ganinsa, ko kuwa zai iya ganinsa. Girma da madawwamin mulki su tabbata gare shi. Amin, amin."* (1 Timoti 6:16)

Yau mun kawo ga darasi na ukku cikin Littattafan Annabawa. Za mu yi nazari bisa abin da Maganar Allah tana koya mana game da mala'iku da Shaidan, wato Iblis. Ko ka san daga ina ne mala'iku suke? Ko kuma da ina ne Iblis da aljannu suka fito? Ba mu iya sanin wadannan abubuwa, in ba tare da Allah ya fada mana ba. Amma Allah ya ba mu labarinsu a Maganarsa. Saboda haka, bari mu mai da hankali ga nazarin Littattafai Masu Tsarki. Za mu kai ga sanin gaskiya game da mala'iku da Shaidan.

Ku tuna fa. Cikin wa'azin Hanyar Adalci, muna bin tsarin rubutun annabawa daga na fari zuwa na karshe bi da bi. Shi ya sa, wancan lokacin da muka yi bincike, mun dubi yadda Allah yake. Domin shi ne wanda ya kasance a cikin farko. Kuma in Allah ya nufa, lokaci mai zuwa za mu karanta yadda Allah ya yi duniya da duk abin da ke cikinta. Amma, kafin Allah ya yi mutane da duniyan nan inda muke da zama, akwai abin da ya halitta. Da fari ya yi **mala'iku**.

Maganar Allah tana bayyana abu da yawa game da mala'iku. Yau za mu dubi wadansu daga manyan koyaswa a kan talikan nan halittattu. Maganar Allah ta ce tuntuni, Allah wanda shi ruhu ne, ya halicci wadansu ruhohi da yawa, wato *mala'iku*. Littattafai suna cewa: *"Dukan mala'iku ... ruhohi masu hidima ... ne"* (Ibraniyawa 1:14). *"[Allah] ya mai da mala'ikansa iskoki, masu hidimarsa kuma harshen wuta"* (Ibraniyawa 1:7). Ke nan, Littattafai suna koya mana mala'iku ruhohi ne, yadda Allah shi ruhu ne. Aka kwatanta su da iska da wuta. Ba mu ganin iska. Ba mu iya rikon harshen wuta. Haka ya ke game da mala'ikun Allah. Allah bai halicce su da jikuna iri namu ba. Mu mutane muna da jiki duk da ruhu. Amma mala'iku ruhu ne kadai. Shi ya sa ba mu ganinsu.

Ko mala'iku nawa Allah ya halitta? Mi Littattafai suka ce? An rubuta cewa Allah ya yi ruhohi masu dimbin yawa, ya fi karfinmu mu kidaya. A samaniya a gaban Allah akwai *"mala'iku masu yawa kewaye da kursiyin, ... yawansu zambar dubu har dubun dubbai"* (Wahayi 5:11). Allah Ubangijinmu mai girma ne! Allah marar matuka ne, ya yi ma kansa kyawawan mala'iku dubun dubbai, masu hikima, nagargaru. Littattafai suna cewa mala'iku suna da babban iko. Sun fi mu iko. Amma kamar kowane taliki, akwai iyaka gare su. Ba su zama masu iko duka ba. Ba su iya kasancewa ko'ina ko a wuri da yawa a lokaci guda ba. Ba su san kome da kome ba. Su halittattun talikai ne. Daya kadai ne marar matuka. Dayan nan Allah ne.

Wani babban abu game da mala'iku shi ne, sa'ad da Allah ya halicce su, dukansu talikai masu tsarki ne. A cikin farko babu miyagun mala'iku. A cikin farko Iblis bai kasance ba tukuna. Babu miyagun ruhohi. Allah bai halicci miyagun ruhohi ba, ko daya. Ya kamata mu tuna da wannan. Allah ya iya yin dukan kome, sai abu guda bai iya ba. Allah ba ya yin mugunta. Kada mu mance wannan. Allah ba ya iya halittar mugayen abubuwa, domin shi nagari ne. Allah ba ya yin kuskure, domin shi cikakke ne. Zunubi ba ya iya tasowa daga

wurinsa, domin shi mai tsarki ne. Duk kowane abin da Allah yake fadi, yake aikatawa, da kowane tunaninsa, nagari ne, cikakke kuma. Shi ya sa Nassi ya ce: *“Ba shi yiwuwa a jarabci Allah da mugunta, shi kansa kuwa ba ya jarabtar kowa”* (Yakubu 1:13). To, daga ina ne mugunta ta fita? Za mu ga amsar Allah an jima kadan. Amma da fari akwai abin da ya kamata mu sani game da mala’iku.

Donme Allah ya halicci mala’iku? Littattafai suna koya mana cewa Allah ya halicce su domin su zauna tare da Allah, **su kaunace shi, su yabe shi, su yi masa hidima** da murna da farin ciki cikin sama har abada. Su mallakar Allah ne, dukansu, domin shi ya yi su. Dukansu sun zauna a gidan Allah a sama, – can nesa gaban rana da wata da tamrari. Ko ka sani, akwai wani **wuri na musamman inda Allah ya zauna?** Lalle, a darasin da ya wuce mun koya yadda Allah yana ko’ina. Bayan wannan kuma, Littattafai suna koya mana akwai wani wuri mai banmamaki, wuri mai kyau, mai tsarki, wuri cike da haske, inda Allah ya zauna yana bayyanar dukan daukakarsa. Annabawan Allah sukan kira wurin nan *gaban zatin Allah ko Samaniya ko Firdausi*. Shi ne inda Allah ya zauna tare da mala’ikunsa masu tsarki.

Akwai abin da ya kamata mu gane zancen mala’iku. Wato, mala’iku **ba duk daya suke ba**. Waɗansu sun fi kyan gani da hikima. Waɗansu suna kewaye da kursiyin Allah a cikin sama. Waɗansu suna taimakon mutane, su tsare mu. Waɗansu kamar su **Jibra’ilu da Mikai’ilu** suna tsaye a gaban Allah, sai suna fita su aiwatar waɗansu ayyuka na musamman domin Allah a nan duniya.

Waɗansu mala’iku suna kula da aikin waɗansu. Ko ka taɓa jin sunan **Lusifa?** Maganar Allah ta ce akwai lokacin da Lusifa shi sarkin dukan mala’iku ne. Idan ka san labarin Lusifa, to, ka san asalin **Shaidan** da kansa.

Littattafai suna cewa sa’ad da Allah ya halicci mala’iku, **Lusifa shi ne mafi kyau, mafi iko, mafi hikima a cikinsu duka**. Ma’anar sunan Lusifa, ita ce *mai haskakawa*. Lusifa ya fi dukan sauran mala’iku sani da hikima da karfi da iko. Daraja da ganewa wadda Allah ya ba shi, ta fi gaban lissafi. Da ya kamata Lusifa ya yi ma Allah sujada, ya kaunace shi, ya yi masa biyayya har abada. Allah ya halicce shi, ya sa masa albarka da yawa. Amma, a Littattafan Annabawa muna karantawa yadda wata rana Lusifa ya raina Allah. Zuciyarsa ta kumbura, **girman kai** ya cika ta. A zuciyarsa Lusifa ya ce: *“Har sama **zan** hau, **zan** daukaka kursiyina bisa tamrarin Allah. **Zan** zamna bisa dutse na taron jama’a ... **in** hau can bisa madaukakin hadura, **in** mai da kaina kamar Mai Iko Duka”* (Ishaya 14:13,14).

Ashe! Duk abin da Lusifa yana da shi, Allah ne ya ba shi. Yanzu nufinsa ne ya kwace daukakar Allah, wanda shi ne Madaukaki! Ba kawai Lusifa ya yi ma Allah tawaye ba, amma **salusin mala’ikun sama** sun goya masa baya. Daya cikin uku na mala’ikun Allah sun juya ma Ubangiji Allah baya. Sun bi Lusifa cikin zunubinsa. (Dubi Wahayi 12:4)

Duk da haka, Allah Allah ne. Allah ya san dukan tunanin Lusifa da mala’ikunsa. Ya san shirinsu. Yadda muka gani a wancan darasi, babu wani abin da ke a boye gaban Allah. Allah ya san dukan kome tun kafin ya faru! Allah ya ga zunubi a zuciyar Lusifa da mala’ikun da suke binsa.

To, mi ya faru? Mi Allah ya yi? Ko zai bar tayaswar Lusifa ta kasance, Lusifa ya amshi sarautar Allah? Ko Allah zai yi hankuri da zunubi? **Ko Allah zai cigaba da zama a wurin da akwai zunubi da girman kai da tayaswa?** Faufau! Littattafan Annabawa suna koya mana yadda Allah, wato Allahnmu, mai tsarki ne, ba ya barin mugunta ta kasance a gabansa. Allah ba ya taɓa yin hankuri da zunubi. Bai yarda ya ba wani daukakarsa ba. Ba mai kamar Allah. Ba mai maye gurbinsa! Saboda haka, Littattafai suna cewa **Allah ya fitar da Lusifa da miyagun mala’ikunsa daga gaban zatinsa mai tsarki**. Ta dalilin zunubinsu na tayaswa, ba dama Lusifa da masu binsa su zauna a sama, gidan Allah. Shi ya sa Allah ya fitar da Lusifa da mugayen mala’iku. Dole Allah Mai Tsarki ya hukunta kowa wanda ya yi masa tawaye.

Bayan da Lusifa ya yi zunubi, an sake masa suna. Yanzu ba za a kira shi Lusifa mai haskakawa ba. Yanzu sunansa **Shaidan** ne. Ma’anar Shaidan ita ce *Magabci*. Lusifa ya zama makiyin Allah. Kuma, yadda kun sani,

har wa yau Shaidan da mala'ikunsa suna gāba da Allah da dukan abin da ke nagari. Sun ki karba Maganar Allah, suna musunta. Shaidan yana gaba da Allah. Yakan nema ya halaka, ya tauye nufin Allah. Amma Allah babban alkali ne. Ba wanda ke da iko ya ci shi! Yadda waɗansu suna cewa, “Kada kwai ya yi kokawa da dutse!”

Littattafai masu tsarki suna faɗa mana, bayan da Allah ya fitar da Shaidan da mala'ikunsa, sai ya shirya masu wutar Jahannama wadda ba ta taɓa mutuwa. Rana tana zuwa, sai Allah zai jefa Shaidan da mala'ikunsa zuwa cikin wannan wuta, tare da duk kowane mai binsu. Shi ya sa aka rubuta: *“Za a kuma gwada musu azaba dare da rana har abada abadin”* (Wahayi 20:10).

Amma Littattafai suna koya mana Shaidan bai shiga wutar Jahannama ba tukuna. Maganar Allah ta ce **Shaidan yana cikin duniya**, yana yaki da Allah. Shi Mai halakawa ne. Gurinsa ya halaka aikin Allah. Da shi ke mu mutane aikin hannun Allah ne, Shaidan yana nema ya halaka mu, ya kai mu Gidan Wuta tare da shi. Maganar Allah ta ce **galibin mutane suna kalkashin ikon Shaidan, sai dai ba su sani ba** domin Shaidan mayaudari ne. Har kuma Littattafai suna cewa: *“Shaidan ma da kansa yakan mai da kansa kamar shi mala'ikan haske ne”* (2 Korantiyawa 11:14). Yana kokari shi rufi mutane don kada su kasa kunne ga Maganar Allah. Shi ya sa wani annabin Allah ya rubuta cewa: *“Ku kame kanku, ku zauna da shiri. Ga shi abokin gābanku Shaidan yana yawo yana ruri kamar zaki mai jin yunwa. Yana neman wanda zai cinye”* (1 Bitrus 5:8). Lura da kyau! Iblis yana nema ya halaka ka, madawwamiyar halaka!

Amma alhamdu ga Allah! Ya ba mu Maganarsa domin mu tsere daga ikon Shaidan. Nassi ya ce: *“Za ku san gaskiya, gaskiyar kuwa za ta ba ku yanci”* (Yohanna 8:32). Ko ka san gaskiyar da za ta yanta da kai daga dabarun Shaidan masu tsanani? Kada mu manta. **Shaidan** ya fi mu hikima. **Amma Allah** ya fi Shaidan hikima. **Shaidan** ya fi mu karfi. **Amma Allah** ya fi Shaidan karfi. Ko ka san Maganar Gaskiya wadda take da ikon cetonka daga hannun Shaidan? Mutane da yawa ba su son sauraron gaskiyar Allah. Me ya sa mutane suna kin su saurare gaskiya? Dalili shi ne, Shaidan ya rufe su. Yana karfafarsu su saurara ma abin da ba ya da gaskiya. Hakika, wani lokaci gaskiya ba ta da daɗin ji. “Gaskiya daci gare ta”, in ji waɗansu. Amma idan ka san gaskiyar Maganar Allah, ka kuma gaskata, za ka sami yanci daga ikon Shaidan. **Gaskiyar Allah** take yanta mutane daga **karyar Shaidan**. Amma ya zama dole ka san gaskiya, ka amince da ita!

Ka saurara ga abin da Maganar Allah ta ce. *“Ya ku kaunattuna, ba kowane ruhu za ku gaskata ba, sai ku jaraba ku gani ko na Allah ne, domin annabawan karya da yawa sun fito duniya”* (1 Yahaya 4:1). *“Kada ku raina annabci, sai dai ku jarraba kome, ku riki abin da ke nagari kankan. Ku yi nesa da kowace irin mugunta”* (1 Tassalonikawa 5:20-22). **Ko hakika ka san abin da annabawan Allah suka rubuta?** Ko ka fahimci Maganar Gaskiya? Ko ka amince da ita a birnin zuciyarka?

Abokaina. Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa za mu yi nazari a kan yadda Allah ya halicci duniya. Idan kana da tambayoyi bisa darasin Hanyar Adalci na yau, ka yi magana ko message na waya ga 97.97.69.77.

Sai Allah ya kai mu darasi na gaba. Allah ya albarkace ku yayinda kuke tunani bisa kyakkyawan alkawalin Maganarsa wadda ta ce:

***“Za ku san gaskiya, gaskiyar kuwa za ta ba ku yanci”*** (Yohanna 8:32).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 4: Yadda Allah ya yi Duniya**

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Yana son kowa shi gane, shi kuma mika kansa ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Yana son kowa ya shiga salama ta ainihi tare da shi har abada. Ina jin dadi yau da za mu cigaba da koyaswar *Hanyar Adalci*.

Wa'azin da ya wuce, mun karanta abin da annabawan Allah suka rubuta game da **mala'iku da Shaidan**. Mun ji yadda a cikin farko Allah ya halicci miliyoyin ruhohi, ya ba su suna mala'iku. A cikinsu, akwai wani wanda ya fi sauran sani da kuma kyan gani. Sunan mala'ikan nan Lusifa ne. Amma, wata rana Lusifa ya daga kansa a birnin zuciarsa, ya raina Allah. Ya nufa ya kwace matsayin Allah. Kuma, mala'iku da yawa suka bi Lusifa cikin wannan zunubi. Allah ba ya barin yan tawaye su kasance a gabansa. Sai ya fid da Lusifa da miyagun mala'iku daga sama. An sãke sunan Lusifa. Yanzu sunansa *Shaidan* ne. Ma'anar Shaidan *Magabci* ne. Bayan da Allah ya kori Shaidan da mala'ikunsa daga sama, sai ya halicci wutar Jahannama, wadda ba ta taba mutuwa. Wata rana Allah zai jefa Shaidan da duk wanda ke tare da shi zuwa cikin wutan nan. Ga yanzu, Shaidan bai shiga Jahannama ba. Yana cikin duniya. Yana nema ya rudi yan adam ya halakar da mu kuma.

Yau mun kai ga babi na huɗu bisa littattafan annabawa. A sashi na fari na Attaura, wato littafin Farawa, a sura ta fari, aya ta ɗaya da ta biyu, aka rubuta cewa: *"A cikin farko Allah ya halitta sama da kasa. Kasa kuwa sarari ce, wofi kuma, a kan fuskar zurfi kuma sai duhu"* (Farawa 1:1-2).

A cikin farko sa'ad da Allah ya fara halittar sama da duniya, babu wani abu mai rai a nan duniya. Dukan kome duhu ne, babu siffa. Sai Shaidan da mala'ikunsa su kadai suna nan. Amma, kudurin Allah ne shi halicci mutane. Kuma mutanen su kasance da zuciyar sanin Allah. Su kaunaci Allah. Su yi masa biyayya har abada abadin. Amma, kafin Allah ya yi mutum, shirin Allah ne ya yi duniya mai kyau inda mutum zai zauna cikin koshi da arziki na kwari. Ke nan, yau za mu ga **yadda Allah ya halitta ya kuma shirya duniya**, wurin zama domin mutane waɗanda zai halitta.

Mi Littattafai suka ce game da yadda Allah ya halicci duniya? Aka rubuta: *"Cikin kwana shida Ubangiji ya yi sama da duniya, da teku, da dukan abin da ke cikinsu"* (Fitowa 20:11). Yanzu bari mu dubi sura ta fari cikin Attaura, mu ga abin da Allah ya halitta cikin kwanakin nan guda shida.

- 1) Bisa kwana na farko aka rubuta cewa: *"Ruhun Allah kuma yana shawagi bisa ruwayen. Sai Allah ya ce, 'Bari haske ya kasance,' sai kuwa ya kasance. Allah ya ga hasken yana da kyau. Allah ya raba tsakanin hasken da duhu, ya ce da hasken, 'Yini,' duhu kuwa, 'Dare.' Ga maraice, ga safiya, kwana ɗaya ke nan"* (Farawa 1:2-5).

Ke nan, a kwana na fari, Allah ya umarta, "Bari **haske** ya kasance cikin duhu." Duniya tana kamar da wani katon kwallo, wato balo, a cikin sammai. Allah ya umarta duniya ta juya sau ɗaya kowace awa 24. Shi ya sa muna da wajen awa 12 na hasken rana da awa 12 na duhun dare. Ga aiki mai ban mamaki wanda Allah ya yi a rana ta fari, yadda ya raba tsakanin haske da duhu!

- 2) Bisa kwana na biyu, aka rubuta cewa: *"Allah ya ce, 'Bari sarari ya kasance tsakanin ruwaye, don ya raba tsakaninsu.' Allah kuwa ya yi sarari, ya kuma raba tsakanin ruwayen da ke karkashin sararin da ruwayen da ke birbishin sararin. Hakanan kuwa ya kasance. Allah ya ce da sarari, 'Sararin sama'"* (Farawa 1:6-8).

A kwana na biyu Allah ya halicci **sararin sama kewaye da duniya**, wato *yanayin duniya*. Wannan yanayin duniya yana da iska wanda muke numfashinsa. Yanayin nan yana tsaronmu, duk da kowane abin da ke cikin duniya, daga konewar zafin rana da masifu iri iri. In ba tare da wannan sararin sama na musamman ba, wanda Allah ya halitta a kwana na biyu, da mu mutane ba za mu iya rayuwa a duniya ba.

- 3) Bisa kwana na uku Allah ya halicci tekuna, da sandararriyar kasa, da itatuwa. Ku ji abin da Littattafai suka ce: *"Allah kuwa ya ce, 'Bari ruwayen da ke karkashin sararin su tattaru wuri ɗaya, bari kuma sandararriyar kasa ta bayyana.' Hakanan kuwa ya kasance. Allah ya ce da sandararriyar kasa, 'Duniya,'"*

*tattaruwan ruwayen da aka tara kuwa, ya ce da su, 'Tekuna.' Allah ya ga yana da kyau. Allah kuwa ya ce, 'Bari kasa ta fid da tsire-tsire, na masu ba da tsaba, da itatuwa masu ba da yaya, kowanne bisa ga nasa iri, waɗanda ke da yaya masu kwaya a cikinsu, waɗanda irinsa ke cikin duniya.' Hakanan kuwa ya kasance. ... Allah ya ga yana da kyau. Ga maraice, ga safiya, kwana na uku ke nan" (Farawa 1:9-11, 13).*

Wato, a kwana na uku Allah Babban Mai Zanen kome da kome, ya halicci tekuna da koguna tare da dubban dubbai na tsire-tsire da itatuwa iri-iri, kowa da kwayarsa da tsabarsa. Allah ya yi abinci mai daɗi daban daban. Ya yi mangwaro, da ayaba, da kwakwa, da melo, da tumati, da chou, da karot, da shinkafa, da hatsi, da gyada, da abinci iri iri masu ɗimbin yawa! Sai Allah ya dubi kowane abin da ya halitta, ya ce, *'Ya yi kyau!'* Kowane aikin Allah mai kyau ne, mai ban mamaki, cikakke kuma. Mun rigaya mun gani, akwai abu guda ɗaya tak wanda Allah ba iya ba. Wato Allah ba ya yin mugunta, domin **Allah nagari ne!**

Watakila wani yana tambaya, "Idan Allah nagari ne, to, mi ya sa duniya ta cika da mugunta da yakoki? Mi ya sa gonata ba ta ba da hatsi bana ba? Mi ya sa yarona ba ya da lafiya? Ashe, idan Allah nagari ne, mi ya sa mugunta tana fitowa daga mutane?" Gaskiya, manyan tambayoyi ne. Littattafai Masu Tsarki kuma suna biya bukatarmu game da su. Za mu kai gare su nan gaba. Amma yau, ka yi hankuri, za mu tsaya bisa babbar koyaswan nan, Allah nagari ne. Sakamakon wannan, **dukan abin da Allah ya halitta, mai kyau ne.**

Bari mu ɗan dakata kaɗan, mu yi tunani a kan **nagartar Allah**. Mun ji yanzu yadda ya halicci itatuwa a kwana na uku. Ko ka san dalilin da Allah ya yi itatuwa masu ba da yaya? Ko Allah yana bukatarsu? Ko Allah ya halicci itatuwa da yaya masu daɗin ci saboda yana jin yunwa? A'a! Allah Mahalicci ba ya taɓa jin yunwa. Ba ya da bukarar kome. To, mi ya sa Allah ya halicci itatuwa? Littattafai suna nuna mana yadda Allah Nagari ya halicci kome domin **mutum**, wanda bisa shirinsa zai halitta a kwana na shida.

**Ko ka gane alherin Allah?** Duk sa'ad da ka sha mangwaro mai daɗi, ko ka ji kamshin fure, ba kana ganewar da nagartar Allah ba? Sa'ad da ka ga wani icce, ba sai ka gode ma wanda ya yi maka shi ba? Mi za mu yi idan babu itatuwa ga duniya? Babu iccen wuta! Babu iccen gina! Babu icce mai ba da inuwa! Babu icce mai magani ko na shaye! Ai, sai rayuwa ta yi wuya! Itatuwa kuwa, abu ɗaya kawai cikin dubban abubuwa masu kyau waɗanda Allah ya yi domin jin daɗinmu. Allah yana son mu gane lalle shi nagari ne. Haka annabi Dawuda ya rubuta a Zabura 34:8, cewa: *"Ku dandana, ku duba, Ubangiji nagari ne!"*. Bari mu cigaba da darasinmu na yau. Lokaci ya takaice.

- 4) Bisa kwana na huɗu Allah ya ce: *"Bari haskoki su kasance a cikin sararin, su raba tsakanin yini da dare, su kuma zama alamu, da yanayi na shekara, da wokatai"* (Farawa 1:14). Allah dai, ya ba da umarni kawai, sai **rana da wata da tamrari** suka kasance cikin sarari. Allah ya faɗi wata kalma kuma, sai duniya ta soma kewayewar rana. Ya sake faɗa, sai wata ya soma kewayewar duniya.

**Minene kayan aikin da Allah ya mora don ya halicci duniya?** Mi Littattafai suke cewa? Suna cewa: *"Aka sifanta duniya bisa maganar Allah, har abin da ake gani, ba a yi shi da abin da ya bayana ba"* (Ibraniyawa 11:3). *"Tun fil azal akwai Kalma, Kalman nan kuwa tare da Allah yake, Kalman nan kuwa Allah ne. Shi ne tun fil azal yake tare da Allah. Dukan abubuwa sun kasance ta gare shi ne, ba kuma abin da ya kasance na abubuwan da suka kasance, sai ta game da shi"* (Yahaya 1:1-3).

Mun rigaya mun karanta yadda a kwana na farko Allah ya yi magana kawai cewa, *"Bari haske ya kasance."* Sai ga shi, haske ya kasance. A kwana na biyu Allah ya **ce**, *"Bari sarari ya kasance"*. Sai sarari ya kasance. A kwana na uku har wa yau Allah ya yi magana, sai abin da ya faɗa ya kasance. Haka kuma har kwanan halitta na karshe. Ke nan, mi Allah ya yi amfani da shi domin aikin halittar duniya da kome da ke cikinta? Allah bai mori kome ba sai dai faɗarsa, wato **Maganarsa!** Ya faɗi kalma, sai abin da ya faɗa ya kasance. Allah ya halicci kome da kome ta hanyar Maganarsa. Bayan wannan, Littattafai suna shaida mana, ba kawai Allah ya yi **halitta** ta wurin Maganarsa ba, amma kuma yana **rike da** kome da kome ta **ikon Maganarsa**. Ta dalilin ikon Maganar Allah wata da tamrari suna bin hanyoyinsu a sama. Ta dalilin umarnin Allah rana tana fitowa tana faɗuwa kowace rana a

daidai lokacinta. Kai, rayuwa mai damuwa ce idan rana ba ta fitowa yadda muke zato ba! Littattafai suna cewa: *“Allah mai alkawari ne”* (1 Korantiyawa 1:9). Ya isa mu dogara gare shi. Ba zai taɓa karya alkawaransa ba. Ba ya sàkewa. *“Maganar Ubangiji ta tabbata har abada”* (1 Bitrus 1:25).

- 5) Bisa kwana na biyar Allah ya halicci kifaye da tsuntsaye dubban dubbai iri-iri. Littattafai suna cewa: *“Allah kuwa ya ce. ‘Bari ruwaye su fid da dumbun masu rai, bari tsuntsaye kuma su rika tashi bisa duniya karkashin sarari.’ Allah kuwa ya halicci manya manyan dodani na teku da kowane irin mai rai da ke motsi, waɗanda suke a cikin ruwaye, da kuma kowane irin tsuntsu. Allah kuwa ya ga yana da kyau. Sai Allah ya sa musu albarka, yana cewa, ‘Ku hayayyafa, ku kuma ribabbanya, ku cika ruwayen tekuna, tsuntsaye kuma ku hayayyafa cikin duniya.’ Ga maraice, ga safiya, kwana na biyar ke nan”* (Farawa 1:20-23).
- 6) Bisa kwana na shida, Littattafai sun shaida mana Allah ya halicci **dabbobi da mutane**. Amma yau lokaci bai isa mu ba da bayani a kan babban aikin nan ba. Da taimakon Allah, lokaci mai zuwa, sannu a hankali, za mu bincike Littattafai game da **hanya** da kuma **dalilin** da Allah ya halicci mutumin na farko.

Yau mun yi tunani bisa **alherin Allah**, shi nagari ne. Mun karanta abin da annabin Allah, Dawuda, ya rubuta cewa: *“Ku dandana, ku duba, Ubangiji nagari ne”*. Abokai, ko kuka **dandana** nagartar Allah? Kowace rana sai mu dandana mu ci abinci dabam dabam wanda Allah ya tanada mana. Amma ko da gaske muka ‘dandana’ muka gane nagartar Allah? Domin ka dandana nagartar Allah, sai ka saurara ka kuma gaskata Maganar Allah. Littafi Mai Tsarki ya ce: *“Ba da abinci kadai ba mutum za ya rayu, amma da kowace magana da ke fitowa daga bakin Allah”* (Matta 4:4). A darasinmu na gaba za mu ga yadda mutum ba jiki kawai ba, akwai kuma ruhu gare shi. Ya kamata ruhunmu ya ci daga kalmomin da Allah ya faɗa. Maganar Allah tagari ce, abu gwanin ban mamaki. Amma sai muna marmarinta. Ko ruhunka yana jin yunwar sanin Allah da madawwamiyar Maganarsa kamar yadda jikinka yana marmarin abinci? Idan kana marmarin Maganar Allah haka, za ka gano Gaskiya wadda za ta kyauta maka salama cikakkiya tare da Allah a nan duniya, da gādo marar ruɓewa a can sama! Mun tabbata wannan gaskiya ce, domin Allah da kansa ya yi alkawarin haka. Ya ce: *“Masu albarka ne waɗanda suke yunwata suna kishirta zuwa adalci; gama za a kosad da su”* (Matta 5:6). Amin.

Na gode domin sauraro. Ina karfafarku ku saurara a lokaci na gaba kuma, sa’anda za mu ga yadda Allah ya halicci mutumin na farko. Kuma abin da ya fi muhimmanci, dalilin da Allah ya halicci mutum.

Allah ya albarkace ku. Kada ku mance gayyatarsa zuwa gare ku: *“Ku dandana, ku duba, Ubangiji nagari ne”* (Zabura 34:8).

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 5: Dalilin da Allah Ya Halicci Mutum**

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama, wanda yake son kowa ya fahimta ya bi hanyar adalci. Allah ya kafa hanyar adalci domin mu sami salama ta ainihi a wurinsa, da kuma a tsakaninmu da shi, har abada. Yau, ina da jin dadi in sāke kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun karanta **yadda Allah ya halicci** sama, da kasa, da tekuna, da duk abin da ke cikinsu. Kuma mun ga **dalilin** da Allah ya halicci duniya. Ya yi ta domin mutanen da zai halitta domin daukakarsa. Allah mai alheri ne, ya halitta wuri mai kyau mai ban mamaki inda mutum zai zauna cikin wadata ta gaskiya!

Yau za mu bincike Littattafai, mu koya daidai **yadda** Allah ya halicci mutumin na fari. Da taimakon Allah, za mu kai ga sanin **dalilin** da ya halicci mutum. A cikin Attaura, a littafin Farawa, sura ta farko, aya ta 26, Maganar Allah tana cewa:

*“Allah kuwa ya ce, ‘Bari mu yi mutum cikin siffarmu, da kamanninmu, su mallaki kifayen da ke cikin teku, da tsuntsayen sararin sama, da dabbobi, da dukan duniya, da kowane abu mai rarrafe da ke rarrafe bisa kasa.’ Hakanan fa, Allah ya halicci mutum cikin siffarsa, cikin siffar Allah, Allah ya halicci mutum, namiji da ta mace ya halicce su”* (Farawa 1:26-27).

Ga wata koyaswa mai zurfi wadda ya kamata kowa ya fahimta. **Allah ya halicci mutumin da mace na farko a cikin siffarsa!** Ka tsaya ka yi tunani. Allah ya yi mutum a kamanninsa! Hakika, mutum shi ne abu mafi muhimmanci cikin dukan talikan da Allah ya halitta. Mutum kadai aka halicce shi a cikin siffar **Allah**.

To, mi Maganar Allah take nufi da cewa: *“Allah ya halicci mutum cikin siffarsa”*? A sura ta biyu, aya ta bakwai, Littafi yana cewa: *“Ubangiji Allah ya siffata mutum daga turbayar kasa, a cikin kafafen hancinsa kuwa ya hura numfashin rai, mutum kuma ya zama rayayyen taliki”* (Farawa 2:7). A ayan nan muna gani, sa’ad da Allah ya halicci mutum, ya yi shi da sassa biyu: da **jiki** da **ruhu**. Mutum ba jiki kawai ba ne. Ya zama jiki **duk da** ruhu, ko kurwa. Allah ya mori mataki biyu wurin halittar mutum. Ku sāke jin abin da Littattafai suna cewa: **Daya:** *“Ubangiji Allah ya siffata mutum daga turbayar kasa”*. **Biya:** *“a cikin kafafen hancinsa kuwa [Allah] ya hura numfashin rai, mutum kuma ya zama rayayyen taliki.”*

Daga nassin nan muna koya sa’ad da Allah ya halicci mutum, ya fara da **jiki**. Mi ya sa Allah ya yi jikin da fari? Ya yi jiki da fari domin jiki zai zama mazauni inda Allah zai sa **ruhun** mutum. Ko ka sani, jikinka gidanka ne? Jiki ya zama wani daki ko rumfa na dan lokaci kadan inda kurwa take zamne. Kurwa, wato ruhun mutum, ita ce sashin mutum na gaskiya wadda ba ta mutuwa. Littattafai suna koya mana, za a rushe rumfarmu na wannan duniya, jiki ba ya daɗewa (2 Korantiyawa 5:1). Allah ya halicci jikin mutum don ruhunsa ya zauna ciki.

Da minene Allah ya halicci jikin mutumin na farko? Littattafai suna cewa Allah ya shirya shi daga **turbayar kasa**. Bisa ga ilimin zamanin yau, mun san akwai wajen abu na kimiyya ashirin daban daban a cikin turbayar kasa. Kuma masanan kimiyya suna gaya mana dukan waɗannan abu ashirin suna nan a jikinmu. Shi ya sa annabin Allah, Annabi Dawuda, ya rubuta a cikin Zabura: *“Ubangiji ya san abin da aka yi mu da shi, yakan tuna, da kura aka yi mu”* (Zabura 103:14). Hakika, an yi jiki da kura! Amma wannan ba ya nufin jiki ya rasa daraja ba! Jikin mutum ya kumshi rayayyun kwayoyi sama da dubu saba’in so dubu so dubu so dubu (wato, miliyan miliyan 70). Dukansu suna haɗe, suna aiki tare bisa tsari daidai yadda ya kamata. **Jikin mutum abin alajabi ne!** A cikin jikinmu Allah ya sa kwakwalwa, da zuciya, da huhu, da tumbi, da hanta, da hanji, da kasusuwa, da tsokoki, da fata, da idanu, da kunnuwa, da hanci, da baki, da kaya da yawa daban daban masu banmamaki. Kowane sashi ya san aikinsa. Allah kadai ya iya halittan nan! Shi ya sa annabi Dawuda ya kuma rubuta, *“Zan yi godiya gare ka, gama kirata abin ban tsoro ce, abin al’ajibi ce kuwa. Ayyukanka suna da ban al’ajibi. Wannan ma raina ya sani sarai”* (Zabura 139:14).

Gaskiya, jikin mutum abin al'ajibi ne! Amma ga tambaya: Ko jiki ne Allah ya halitta a siffarsa? A'a! Wannan bai yiwu ba. Allah ruhu ne. Allah bai halicci jikin mutum a kamanninsa ba. To, mi Littafi yana nufi sa'ad da ya gaya mana, *"Allah ya halicci mutum cikin siffarsa"*? Bayani shi ne Allah ya halicci **ruhun mutum** a cikin kamanninsa.

Mun rigaya mun ga sa'anda Allah ya fara halittar jikin mutum daga turbayar kasa, jikin ba ya da rai. Gawa ce kawai. Mi ya sa Allah ya halicci jikin mutum da farko, kafin ya sa ruhu a ciki? Mi ya sa Allah wanda ke **Mai Iko Duka** bai halicci mutum kai tsaye mataki guda daya ba, yadda ya yi da dukan sauran talikai? Watakila Allah ya bi hanyan nan domin ya koya mana cewa mutum cikin kansa ba ya da iko bisa rai. Mutum ba ya da iko shi sa kasancewar rai a cikinsa. Mutum ba ya da iko ya halicci abu mai rai. **Allah ne Ubangijin Rai**. A cikinsa, shi kadai, akwai rai. **Rai** ba ya da asali wurin mutum. **Kyautar Allah ce!** Littafi yana cewa: *"Ubangiji Allah ... a cikin kafafen hancinsa kuwa ya hura numfashin rai, mutum kuma ya zama rayayyen taliki."* Jikin da Allah ya halitta ya fara rayuwa. Me ya sa ya rayu? Domin Allah, Ubangijin Rai, ya ba shi ruhu. Allah ya hura numfashin rai daga gare shi zuwa cikin gawar. **Rai da ke cikin Allah yanzu yana cikin mutum**. Ke nan, mutum ya zama rayayyen taliki.

To, minene abin da Allah ya halitta a cikin siffarsa? **Kurwa ce**. Allah ya halicci kurwar mutum a siffarsa. Ko ka taba yin tunani, akwai wadansu halayen Ruhun Allah wadanda akwai su a ruhun mutum? Kamin mu kai karshen darasinmu na yau, bari mu dubi **hali (ko siffa ko alama) uku** wadanda muke ganinsu wurin Allah, da kuma wurin mutum. Ta hanyar yin tunani bisa wadannan hali uku, za mu karu cikin sanin ma'anar Littattafai game da zancen, *"Allah ya halicci mutum cikin siffarsa."* Ga wadannan halaye uku wadanda Allah ya sa cikin ruhun mutum:

Daya: Allah ya ba mutum **azanci (tunani na ruhu)**, yadda zai kai ga **sanin Allah**

Biyu: Allah ya ba mutum **zuciya (motsin rai)**, yadda zai **kaunaci Allah**

Uku: Allah ya ba mutum **son rai (yancin zabe)**, yadda zai iya **yi ma Allah biyayya**.

Kamar yadda Allah ke da azanci da zuciya da son rai, haka Allah ya sa azanci da zuciya da son rai a kurwar mutum. Bari mu dubi ma'anar wannan:

1. Da farko, Allah ya ba mutum tunani ko azanci yadda zai kai ga sanin Allah. Tunanin mutum kuma ya zama kamar tunanin Allah. Allah ya halicci mutum da kaifin tunani domin nufin Allah ne mutum ya yi zumunta na kwara tare da shi. Sa'ad da muka kai ga rayuwar annabin Allah, annabi Ibrahim, za mu ga ana ce da shi *aminin Allah*. Ibrahim ya san Allah farin sani, ya yi zumunta da shi. Amma ba Ibrahim kadai ne ya sami daman wannan daraja na zaman abokin Allah ba. Mu kuma muna da zarafi mu zama **"abokan Allah."** Allah yana son zumunci na kwara tare da mu. Shi ya sa a cikinmu ya aza tunani wanda ya iya daidaituwa da tunanin Allah. Ruhun mutum yana hulɗa da ruhun Allah.

Ya yiwu mu bayyana abin da muke cewa ta wurin wata tambaya. **Minene bambanci tsakanin mutum da dabbobi?** Amsa ita ce tunani. Ruhun da tunanin mutum ya bambanta da yawa da na dabbu. Mi ya sa dabbobi ba su jin wannan jawabi na yau? Ai, domin ba su da azanci irin namu. Abokai masu sauraro, mi ya sa kuke jin maganata? Kuna ji kuna fahimta domin tunaninmu iri daya ne. Dukanmu muna da tunani iri na mutum. Kamar haka kuma, an shirya ruhun mutum ya iya daidaituwa, ya yi zumunta da Ruhun Allah.

Tabbas, cikin faɗin wannan, kada mu ɗauka cewa tunaninmu da tunanin Allah sun zama kunnen doki cikin hikima da sani. Faufau! Hikimar Allah mai zurfi ce. Sanin Allah ya fi hikimar mutum ninki mai yawa. Abin da ya kamata mu gane; Allah ya ba mutum ruhu wanda yake da **iyawa ya kai ga jin daɗin tarayya da Allah Mai Rai**. Allah ba ya son mu zama kamar dabbobi wadanda ba su iya saninsa! Dabba tana da kwakwalwa. Amma ba ta yin tunani a kan Allah. Dabba tana da baki. Amma ba ta **gode ma Allah** don abincin da ya ba ta kowace rana. Dabba tana da idanu. Amma ba ta **karatun Littattafai Masu Tsarki**.

Dabba tana da kunnuwa. Amma ba ta **saurare ga Maganar Allah**. Amma mutum wanda aka halicce shi a kamannin Allah, ya iya kai ga sanin Ubangiji Allah. Hakika, kai da kake sauraro a yau, **ka iya sanin Allah!** Kana da dama ka ji daɗin zumunta da Mahaliccinka, idan ka gaskata ka karbi hanyar adalci zuwa ceto wadda ya kafa. Za mu ba da fassara a sarari bisa hanyar ceto wadda Allah ya shirya a cikin darussa na gaba. Yau, sai ka fahimta, Allah ya ba mutum ruhu da tunani domin mutum ya kai ga saninsa.

2. Allah ya sa wani abu kuma a kurwar mutum, sa'ad da ya halicce shi a siffarsa. **Zuciya ce**. Allah ya ba mutum zuciya domin ya **kaunace** shi. Ba mu zancen zuciya wadda take tura jini ya kewaye jiki. Muna magana motsin rai wanda kake ji a ruhunka tare da tunaninka. Muna magana a kan gurin da niyyar zuciya. Allah ya ba mutumin na farko iyawa shi ji motsan rai yadda Allah kansa yana jinsu. Allah ya san kauna da kiyayya, jin daɗi da bakin ciki, da jin tausayi. Saboda haka a cikin kurwar mutum Allah ya ba mu zuciya mai sanin motsin rai kamar kauna da gāba. Allah yana son mutum ya kaunaci abubuwan da Allah ke kauna. Ya ki abubuwan da Allah yake ki. **Allah yana son mu kaunace shi da dukkan zuciyarmu**. Shi ya sa ya halicci mutum cikin kamanninsa, ya ba shi zuciya.
3. Akwai wani abin da Allah ya ba mutum, wanda ya halitta a siffarsa. A cikin kurwar mutum ya sa **son rai**. Allah yana barin kowa ya **zaba don kansa hanyar da zai bi**. Allah da kansa yana da iko shi zaɓi abin da zai aikata, kuma abin da ba zai aikata ba. Saboda haka Allah ya halicci mutum da izni da nauyin yin manyan zaɓe don kansa. Ai, maimakon wannan, da Allah ya so haka, da ya yi mutum bawa wanda tilas ya yi biyayya ga kowane umarni ba tare da wani tunani ko ikon zaɓe na kansa ba. Amma Allah ya ba mutum ikon yin zaɓe tare da ɗaukar nauyin zaɓensa. Wato, mutum yana da ikon zaɓe ko ya yi ma Allah biyayya, ko ya ki. Ba nufin Allah ba ne ya halicci mutum wanda ya zama kamar inji kawai. Allah bai halicci mutum a cikin siffar rana ba wadda take fitowa kowace rana kuma babu daman kiyawa. Rana take yin nufin Allah, amma babu son rai a ciki. Ba haka ya ke wurin mutum. **Mutum halitta ne na musamman**. Allah ya halicce mu don kansa. Allah yana son mu kaunace shi, mu yi masa sujada da son ranmu. Lalle, Allah ya ɗamka wani babban nauyi wurin mutum! Ya kamata mutum ya zaba, ko ya bi Allah, ko ya bi Shaidan. Ko ya girmama Maganar Allah, ko ya raina Maganar Allah. Allah ba zai tilasta mutum ya gaskata Maganarsa ba. Ba zai taɓa sa mu tilas mu kaunace shi ko mu yi masa biyayya ba. Ai, kauna ta tilas ba kauna ba ce. Allah yana barin kowane mutum ya zaba don kansa hanyar da zai bi. Amma, a karshe, Allah zai hukunta duk wanda ya ki shiga mulkinsa, domin Allah ya halicci mutum **domin kansa**. Ita ce koyaswar Littattafai.

Muna nan duniya **domin Allah**. Ba mu nan duniya don mu tattara kuɗi ba. Ba mu nan don jin daɗin kanmu ba. Ba mu nan don yin nufin wani mutum ba. Ba mu nan duniya don wani dalili ba, sai ɗaya. **Allah ya halicce mu don kansa, domin jin daɗinsa da ɗaukakarsa**. Allah ya halicce mu da wata iyawa mu **san shi, mu kaunace shi, mu yi masa biyayya** har abada! Haka ne, **har abada!** Allah Madawwami ya ba kowannenmu kurwa madawwamiya. Shirin Allah ne mu yi tafiya tare da shi cikin zumunci na kwari yau, da gobe, da har abada. Shi ne dalilin da Allah ya halicci mutum a ciki siffarsa.

Muna yi muku bankwana yau da waɗannan ayoyi daga Littattafai Masu Tsarki. Suna tuna mana da nufin Allah domin yan adam: *“Ubangiji Allahnmu, Ubangiji ɗaya ne. Sai ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukkan zuciyarka, da dukkan ranka, da dukkan hankalinka, da dukkan karfinka”* (Markus 12:29-30).

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu koyi wani abu game da mutane na fari. Wato, su Adamu da Hawa'u. Allah ya albarkace ku. Allah ya ba ku ganewa game da fassara da muhimmanci umarni mafi girma duka: *“Sai ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukkan zuciyarka, da dukkan ranka, da dukkan hankalinka, da dukkan karfinka”* (Markus 12:30).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 6: Adamu da Hawa'u

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta, ya kuma miƙa kansa ga bin hanyar adalci wadda shi Allah ya kafa. Yana son kowa ya zauna tare da shi cikin salama ta ainihi har abada. Ina jin daɗin yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Za mu cigaba da nazarinmu game da abubuwan da suka faru a cikin farko. A darasi na yau, za mu sadu da su **Adamu da Hawa'u**, mu ji wani abu game da ranansu na farko a duniya.

Mun rigaya mun karanta a cikin Attaura: *"Cikin kwana shida Ubangiji ya yi sama, da duniya, da teku, da dukan abin da ke cikinsu"* (Fitowa 20:11). Kuma mun ga yadda Allah ya halicci mutum na farko a kwana na shida. Allah ya halicci mutum da **jiki da ruhu**. Allah ya yi jikin mutum daga turbayar kasa. Sa'an nan a cikinsa ya sa madawwamiyar kurwa. Allah ya halicci kurwar mutum a cikin siffarsa. Wato, a cikin kurwar mutum, Allah ya sa akwai azanci ko **tunani (ruhu)** na musamman, yadda mutum ya iya **sanin Allah**. Kuma Allah ya ba mutum **zuciya** (motsin rai) yadda ya iya **kaunar Allah**. Ya damka ma mutum **son rai** (ikon yin zabe), wato ikon yi ma Allah **biyayya**, ko ya kiya.

Sa'ad da Allah ya gama aikin halittar mutum na farko, sai ya cika waɗansu ayyuka kamin ya huta daga ayyukansa na halitta. Yau za mu dubi waɗannan ayyuka. Za mu cigaba da karatun Attaura, sura ta biyu na liffafin Farawa. Za mu soma daga aya ta bakwai. Ga abin da Littafi yana cewa: *"Ubangiji Allah ya siffata mutum daga turbayar kasa, a cikin kafafen hancinsa kuwa ya hura numfashin rai, mutum kuma ya zama rayayyen taliki. Ubangiji Allah kuwa ya dasa gona a Aidan, wajen gabas, a can ya sa mutumin da ya siffata"* (Farawa 2:7,8).

Littattafai suna faɗin yadda Allah ya shirya wata gona mai kyau domin mutumin da ya halitta. Sunan gona, Aidan ne. Wato, *murna*. Wani suna kuma, *Gonar Firdausi* ne. Waɗansu suna tsammani gonan nan inda Allah ya aza mutumin na fari, a sama take. Amma Littattafai sun tabbata mana **tana nan duniya**, a gabas, a Aidan. Ya yi wu wurin da kasar Irak take a yau. Littattafan annabawa ba su taba rikici tsakanin **Gonar Firdausi** (Aidan) a nan duniya, da **Firdausi na sama** can bisa a wurin Allah.

Ga abin da Littafi Mai Tsarki yana cewa a ayoyin nan: *"Ubangiji Allah ya sa kowane itace mai kyan gani, mai amfani domin abinci, ya tsiro, itacen rai kuwa yana tsakiyar gonar, da kuma itacen sanin nagarta da mugunta. Wani kogi kuma ya malalo daga Aidan ya shayar da gonar, daga nan kuwa ya rarrabu ya zama kogi huɗu. Ubangiji Allah ya dauki mutumin (wato **Adamu**) ya zaunar da shi cikin gonar Aidan ya noma ta, ya kiyaye ta"* (Farawa 2:9,10,15).

Ga shi, Allah ya shirya ma mutum na farko, wato Adamu, wuri mai kyau inda zai zauna cikin ni'ima na kwari. Allah ya sa shi a gona cike da itatuwa masu bada yaya masu daɗin sha, da kyan gani kuma. A wurin nan mai banmamaki, kome ya zama **cikakke, abin sha'awa**. Adamu ya ga kyawawan itatuwa. Ya ga tsuntsaye iri-iri. Ya ji kamshi furannin daji. Ya yi mamakin dukan abubuwa masu kyau waɗanda Allah ya sa a gonar. Yana da farin ciki kwari. Allah ya ba Adamu kome don jin daɗinsa. Mun kuma karanta yadda Allah cikin alherinsa ya danka ma Adamu wani **aiki mai biyan bukata**. Wato, ya kula da gonar, aiki mai sa masa farin ciki.

Abu mafi ban mamaki a gonar Aidan, **Allah da kansa yana zuwa gona** da sanyin maraice domin ya yi hira da mutumin da ya halitta a siffarsa. (Dubi Farawa 3:8). Mi ya sa Allah ya ziyarci Adamu? Yadda muka koya, Allah ya kai ma Adamu ziyara domin **Allah ya halicci mutum don zumunta**. Nufin Allah ne, shi da yan adam su yi zumunta tare, su yi hira, su yi murna tare. Tunani da zuciya su zama ɗaya, su kasance tare har abada. Hakika, Allah ya son mutane su riƙa yin girma cikin kyakkyawan saninsa mai ban al'ajibi har abada abadin.

To, akwai abin da ya kamata mu sani game da wannan gona inda Allah ya zaunar da mutumin na farko. A tsakiyar gona Allah ya dasa itace biyu masu muhimmanci kwari. Dayan sunansa ne *itacen rai*. Na biyu sunansa

*itacen sanin nagarta da mugunta* ne. Allah ya dasa **itacen rai** cikin gona domin ya tuna ma Adamu nufin Allah ne mutum ya sami rabo cikin madawwamin ran da ke fitowa daga wurin Allah. **Itacen sanin nagarta da mugunta** kuwa, Allah ya sa shi a tsakiyar gona domin ya gwada Adamu. Ku ji abin da Littattafai suke cewa: *“Ubangiji Allah ya yi wa mutumin umarni, ya ce, ‘Kana da **yanci ka ci** daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta **ba za ka ci ba**, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle”* (Farawa 2:16,17). Mi ya sa Allah ya hana Adamu ya ci daga itacen sanin nagarta da mugunta? Ko Allah mai rowa ne? A’a, ko kaɗan. Shi ba mai rowa ba ne! Gaskiya, ɗaya na sunayensa shi ne ‘Mai ba kowa hannu sake’ (Yakubu 1:5). Allah ya faɗa ma Adamu, ‘Kana da yancin ci daga kowane itace ... ban da wannan.’ Ko umarnin nan mai wuya ne? A’a, ba ya da wuya. Cikin alherinsa Allah ya ba Adamu kowane abin da yake bukata domin ya yi murna kwari. Bai hana masa abu mai kyau ko guda ba. Amma, Allah bisa cikakken shirinsa, ya aza a gaban Adamu wata **gwadawa mai sauƙin ganewa**. Ta hanyar yin biyayya ga umarni, sai Adamu ya sami damar ya nuna ma Allah yana kaunarsa. Yadda Ubangiji Allah ya ce a Maganarsa: *“Kowa ke kaunata, zai kiyaye maganata, ... Wanda ba ya kaunata, ba ya kiyaye maganata”* (Yahaya 14:23,24). Nufin Allah ya gwada kauna da biyayyar Adamu. Ya auna zuciyar Adamu. Shi ya sa ya ba shi wannan umarni mai sauƙin bi. Allah bai halicci mutum da biyayya dole gare shi ba. Mutum ba inji ba ne. Allah ya halicci mutum da azanci da zuciya da ikon zabe. Sai mutum ya zaba don kansa ko zai kaunaci Allah ya yi masa biyayya, ko babu.

Mi Allah ya gaya ma Adamu game da sakamakon cin ɗiyan iccen da aka hana? Bari mu sāke karanta nassin. Allah ya ce, *“Amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama [a ranar da ka ci shi] **za ka mutu lalle!**”* Ke nan, Allah ya sanar da Adamu sakamakon rashin biyayya ga umarninsa **mutuwa** ne. Allah yana kaunar mutumin da ya halitta. Saboda haka ya galgafe shi a sarari cewa: ‘Adamu, in ka yi mani rashi biyayya, za ka mutu. Dokata mai tsarki tana tilasta mutuwa’. *“Wanda ya yi zunubi shi zai mutu”* (Ezekiyel 18:20).

Watakila wani yana tambaya: **Minene zunubi?** Littattafai suna cewa: *“Zunubi **tawaye ne**”* (1 Yahaya 3:4). *“**Duk rashin adalci zunubi ne**”* (1 Yahaya 5:17). *“Duk wanda ya san abin da ya kamata, **ya kuwa kasa yi**, ya yi zunubi ke nan”* (Yakubu 4:17). Zunubi shi ne mutum *“ya karkata garin bin nasa tafarki”* (Ishaya 53:6). Duk abin da ba daidai ba ne a gaban Allah zunubi ne. **Mi zai faru ma waɗanda suka yi ma Allah zunubi?** Maganar Allah ta ce, *“Wanda ya yi zunubi shi zai mutu”* (Ezekiyel 18:20). Wata aya tana cewa, *“Sakamakon zunubi **mutuwa ne**”* (Romawa 6:23). **Mecece mutuwa?** Waɗansu suna ɗaukar cewa mutuwa rashin kasancewa ce. Kome ya kare. Ba ka jin kome bayan mutuwa. Amma idan muka dogara ga rubutun annabawa, muna ganin ba haka mutuwa take ba. A halshen Ibraniyanci wanda aka mora a Littattafai Masu Tsarki, ma’anar mutuwa ita ce **rabuwa**. Mutuwa ta raba mu da rai.

Sa’anda Allah ya ce ma Adamu: *“Amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle,”* Allah yana cewa: Adamu, idan ka ci daga iccen da na haramta, a ran nan za ka mutu, wato **za a yi rabuwa tsakanin ni da kai**. Idan ka yi mani rashin biyayya, ba dama ka cigaba da yin zumunta da ni. Ni mai tsarki ne. Ban yarda zunubi ya kasance a gabana ba. Ban yarda su waɗanda suka ki hanyata su kasance a gabana ba. Na fid da Lusifa da mala’ikunsa sa’ad da suka yi zunubi. Zan fissa ka kuma idan ka yi zunubi. Bayan wannan, idan ka ci ɗiyan iccen da na haramta, **jikinka** zai fara tsufa, wata rana zai mutu. Wato, za a raba kurwarka daga jikinka. Ba shi ne karshen magana ba. In ka yi mani rashin biyayya, ba kawai jikinka zai mutu ba, amma kuma kurwarka (ruhunka) za ta tafi wurin da aka shirya domin Shaidan da mala’ikunsa. Can za ka rabu da ganina har abada abadin!

Ke nan, muna ganin **rabuwa masu tsanani kashi uku sakamakon zunubi**. **Na farko**, a nan duniya ruhunka **yana a rabe da Allah**. Wato, ta dalilin zunubin da ke cikin zuciya, babu wata hulɗa ko zumunta tsakaninka da Allah Mai Tsarki. **Na biyu, za a raba kurwa da jikinka** ran da ka mutu. Wato, jikinka zai mutu, kurwa za ta tsaya gaban Allah jiran hukunci. **Na uku**, bayan hukunci **za a raba jiki duk da ruhu daga Allah har abada abadin** a cikin tafkin wuta.

Bisa ga faɗin Maganar Allah wadda ba ta da kuskure, mecece mutuwa? A takaice, **mutuwa ita ce rabuwa da Allah Mai Rai**. Zunubi ya raba tsakanin mutum da Allah, wanda ke tushen ainihin rai. Allah mai tsarki ne. Ba ya barin zunubi ya kasance a gabansa ba. Ana kwatanta ruhun da ya yi zunubi da **reshen icce** wanda aka sare, aka yas. Mi zai faru sa'ad da aka raba rehe daga gangar jikin icce? Reshen da aka datse, ko yana da rai? A'a, ya mutu! Kunnensa ba za su bushe nan take ba, amma ba da daɗewa ba sai su bushe. Kamar haka, idan ba ku karɓi hanyar samun gafarar zunubi wadda Allah ya tanada ba, a ganinku kuna da rai, amma littattafan annabawa suna cewa a gaban Allah ku ne *"matattu ta laifofinku da zunubanku"* (Afisawa 2:1). **"Laifofinku suka raba tsakaninku da Allahnku. Zunubanku ne kuma suka sa ya juya daga gare ku don kada ya ji ku"** (Ishaya 59:2). Kuna **"kamar reshe yā bushe, a kuma tattara irinsu a jefa wuta, a kone"** (Yahaya 15:6).

Ba yadda reshen da aka raba daga gangar jikin icce zai bada yaya. Haka Allah yana ganin mai zunubi. Kome aikinsa, ba yadda zai gamshi Allah. Mi ya sa? Domin **babu hulɗa tsakaninsa da Allah**, wanda ke *"Itace na Gaskiya," Tushen rai na gaskiya*. Ba abin da ke jiran masu zunubi ban da hukunci mai adalci daga hannun Allah. Amma cikin Littattafan Annabawa, Allah ya bayyana yadda za mu sami adalci a gabansa. Mu san tabbacin shafewar zunubanmu. Za mu yi nazarin wannan nan gaba.

Kamin mu kai karshen jawabinmu na yau, muna son mu karanta sauran abin da ke cikin surar nan. Littattafai suna gaya mana yadda Allah ya halicci **mace ta fari**. Ku kasa kunne:

*"Sa'an nan sai Ubangiji Allah ya ce, 'Bai kyautu mutumin ya zauna shi kadai ba, zan yi masa mataimakin da ya dace da shi.' Sai Ubangiji Allah ya sa barci mai nauyi ya kwashe mutumin. Lokacin da yake barci Ubangiji Allah ya cire ɗaya daga cikin hakarkarinsa ya cike wurin da nama, hakarkarin nan kuwa da Ubangiji Allah ya cire daga mutumin ya yi mace da shi, ya kuwa kawo ta ga mutumin. Sai mutumin ya ce, 'Yanzu dai wannan kashi ne daga kasusuwana, nama ne kuwa daga namana, za a kira ta mace, don daga cikin mutum aka ciro ta.' Domin haka mutum yakan rabu da mahaifinsa da mahaifiyarsa ya kuwa manne wa matarsa, sun zama ɗaya. Da mutumin da matarsa dukansu biyu tsirace suke, ba su kuwa ji kunya ba"* (Farawa 2:18,21-25).

Ke nan, mun gano **aure** shirin Allah ne. Allah ya halicci mutum ɗaya da mace ɗaya domin su kaunaci juna, su zauna tare duk tsawon rayuwarsu, su zama iyali mai farin ciki, masu ɗaukaka Allah. Allah ya kaunaci Adamu. Yana son ya sami matukar murna. Saboda haka, Allah ya ba shi wata kyauta mai ban al'ajabi, **ya ba shi mata!** Nufin Allah sai Adamu ya yi kaunar matarsa. Ya riƙe ta. Ya kaunace ta yadda yake kaunar kansa. Abin da ya fi muhimmanci, nufin Allah ne mutumin da matarsa su ji ɗaɗin zumunta ta kwarai da shi kansa. Su kaunaci Allah. Su yi ma Allah biyayya har abada abadin (dubi Afisawa 5:21-23; 6:1-4).

Shi ke nan, Allah ya gama dukan aikinsa na halitta. Littattafai suna cewa: *"Allah kuwa ya ga dukan abin da ya yi, ga shi kuwa yana da kyau kwarai. Ga maraice ga safiya, kwana na shida ke nan. Da haka aka gama yin sama da duniya, da rundunansu. A kwana na bakwai Allah ya gama aikinsa wanda ya yi. Ya kuwa huta a kan kwana na bakwai daga dukan aikinsa da ya yi. Domin haka Allah ya sa wa kwana na bakwai albarka, ya tsarkake shi, don a cikinsa Allah ya huta daga dukan aikin da ya yi na halitta"* (Farawa 1:31 – 2:3).

Mi ya sa Allah ya huta a kwana na bakwai? Ko ya gaji ne? A'a, Allah ba ya taɓa gajiya! Littattafai suna cewa Allah ya huta domin ya **"gama aikinsa!"** Kome **cikakke** ne. Shi ya sa Allah ya huta, ya daina aikinsa, a kwana na bakwai. Kuma ta dalilin wannan akwai kwana bakwai ga mako.

Abokai, na gode don sauraro. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu ga yadda zunubi ya shigo duniya.

Allah ya albarkace ku ta wurin yin tunani a kan faɗin nan daga Maganarsa:

**"Gama sakamakon zunubi mutuwa ne, amma baiwar Allah ita ce rai madawwami ...!"** (Romawa 6:23a).

## Hanyar Adalci 7: Yadda Zunubi Ya Shigo Duniya

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Yana son kowa ya gane ya kuma mika kansa ga hanyar adalci wadda shi kansa ya kafa. Ta haka mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da shi har abada. Yau ina jin daɗi muna da dama mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin nan biyu da suka wuce, mun ji yadda Allah ya halicci mutum biyu na farko. Littafi Mai Tsarki ya ce, *"Allah ya halicci mutum cikin siffarsa, **cikin siffar Allah**, Allah ya halicci mutum, namiji da ta mace ya halicce su"* (Farawa 1:27). A cikin kurwar mutum da mace, Allah ya sa ruhu wanda ya iya sanin Allah, da zuciya wadda ta iya kaunar Allah. Kuma Allah ya danƙa masu ikon yin zabe. Ta haka suna da iyawa su zaba don kansu ko za su yi ma Allah biyayya, ko babu. Mun gani kuma, Allah ya zaunar da mutumin cikin Gonar Firdausi. Gona mai daɗi wadda ya shirya a nan duniya a wurin da ake kira *Aidan*. Allah ya ba mutumin na farko, wato **Adamu**, da mace ta farko, wato **Hawa'u**, duk kowane abin da suke bukata domin su yi zaman lafiya cikin wadata ta kwarai. **Nufin Allah ne, mutane su san shi, su kaunace shi, su yi masa sujada har abada.**

Saboda haka bisa cikakken shirinsa, Allah ya aza wata **yar gwadawa** gaban mutumin da ya halitta. A tsakiyar gona Allah ya dasa **itacen sanin nagarta da mugunta**. Sa'an nan ya dokaci mutumin cewa, *"Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle"* (Farawa 2:16.17).

Mi ya sa Allah ya gwada Adamu haka? Allah yana son ya bayyana zuciyar Adamu. Allah bai gwada Adamu don ya sa ya yi zunubi ba. Amma ya gwada shi domin ya sa masa albarka, ya kara masa karfi. Mutumin da Allah ya halitta ba ya da laifofi, babu zunubi gare shi. Amma wannan ba ya nufin kaunarsa ta zama cikakkiya, ko ya zama mai halin dattijo ba. Allah ya aza gwadawa gaban Adamu don ya **auna kaunarsa**. Idan Adamu ya yi ma Allah biyayya, ya tsaya da kyau, bai faɗi cikin gwadawa ba, to, wannan zai nuna yadda yake kaunar Allah a birnin zuciya. Kuma, ta wurin tsayawa a kafe lokacin jaraba, da kin aikata zunubi, sai karfin Adamu zai karu. Littattafai suna cewa: *"jimrewa takan jawo halin kirki"* (Romawa 5:4).

Yanzu mun kawo ga sura ta uku a Littafin Farawa. Surar nan ta bayyana **yadda zunubi ya shigo duniya**. Idan mun gane koyaswar suran nan, sai mu san dalilin da zuciyar mutum mugunya ce, cike da duhu. Kuma dalilin da duniya ta cika da wahala da ciwo.

Mun riga mun gani, a cikin farko Adamu da Hawa'u suna cikin Gonar Firdausi inda suka koshi da kowane abu mai daɗi. Abu mafi kyau duka, **Ubangiji Allah yana ziyararsu kowace rana**, da sanyin maraice don ya yi hira da su Adamu da Hawa'u. Allah yana ziyararsu domin yana son zumunta mai ban mamaki tare da su.

Amma Littattafai suna gaya mana, **akwai wani kuma cikin gonar**. Ko ka san kowanene? Ai, Shaidan ne. Magabcin Allah. Iblis. Sa'anda Allah ya halicci duniya da dukan abin da ke cikinta, Shaidan yana gani. Sa'anda Allah ya ba Adamu umarni kada ya ci daga itacen sanin nagarta da mugunta, Shaidan yana sauraro. Ba gani da sauraro kwai yake yi ba. Yana **yin makarkashiya** yadda zai bata ayyaukan Allah masu ban al'ajabi. Dabarar Shaidan ce ya jarabci mutumin da Allah ya halitta yadda zai yi ma Allah rashin biyayya. Yadda zai yi zunubi. Yadda zai raba tsakanin Allah da mutum, mutum ya halaka! Lalle, Allah fa, ya san makircin Shaidan. Amma Adamu da Hawa'u ba su sani ba.

Wata rana sa'anda Adamu da Hawa'u suna nan tsaye kusa da itacen da aka haramta, sai Shaidan ya zo masu a cikin jikin **maciji**. Ya fara magana da su. An rubuta a Littafin Allah, *"Maciji ya fi kowace dabba da Ubangiji ya yi wayo. Ya ce wa matar, 'Ko Allah ya ce, Ba za ku ci daga wani itace da ke gonar ba?'"* (Farawa 3:1).

Mu dan dakata kadan. Me ya sa Shaidan ya bayyana kamar maciji? Littafin Allah ya ba mu dalili inda ya ce: *“Maciji ya fi kowace dabba da Ubangiji ya yi wayo.”* Shaidan mai jarabtaswa ne. Saboda haka ya nuna kamar shi mai yawan hikima ne. Shaidan bai bayyana ma Adamu da Hawa’u kamar wani katon jan dodo ba. Mi Shaidan ya ce? Ko ya ce: *“Salama alaikum, Adamu da Hawa’u. Ni Iblis ne, magabcin Allah. Na zo ne don in jarabce ku, don ku juya bayanku ga Allah, Ubangijin Rai. Nufina ku shiga madawwamiyar halaka.”*? A’a, bai yi magana irin wannan ba. Ta yaya ya bayyana gare su? Ya bayyana cikin wata dabba mai kyan gani, mai hikima. Ya zabi maciji, ya yi magana da bakin maciji, domin a wancan zamani kamin shigowar zunubi duniyan nan, maciji dabba mafi wayo duka ne.

Haka Shaidan yake. Shi mai wayo ne. Yakan kawo shawara da cewa ita shawara mai kyau ce. Littattafai suna cewa: *“Shaidan ma da kansa yakan mai da kansa kamar shi mala’ikan haske ne”* (2 Korantiyawa 11:14). Saboda haka Allah ya galgade mu a Maganarsa cewa, *“Ku yi hankali da annabawan karya wadanda suke zuwa wurinku da kamannin tumaki, amma a ainihi su kamar kuraye ne da suke cikin tsananin yunwa”* (Matiyu 7:15). **Shaidan mayaudari ne.** Shi ya sa ya nuna kansa ga Adamu da Hawa’u kamar maciji mai hikima. Kuma shi ya sa ya fi son magana da ita Hawa’u maimakon Adamu da kansa. Yana tunani, ya fi sauƙi ya jarabce ita Hawa’u da shi Adamu. Shaidan ya san umarin da Allah ya ba Adamu game da itacen kamin a yi halittar Hawa’u. Amma ita Hawa’u kuma ta san umarnin Allah. Shaidan mai basira ne kwarai. Ya san daidai dabaran da yake yi. Idan ya ci nasara ya shawo kan mace har ta ci daga itacen sanin nagarta da mugunta, ya yiwu mijinta zai bi gurbinta, Adamu kuma zai yi ma Allah rashin biyayya.

Bisa wannan Nassi ya ce: *“[Maciji] ya ce wa matar, ‘Ko Allah ya ce, ‘Ba za ku ci daga wani itace da ke a gonar ba?’”* (Farawa 3:1). Ko ka ji abin da maciji ya ce ma Hawa’u? Ya ce, *“Ko Allah ya ce, ‘Ba za ku ci daga wani itace da ke a gonar ba?’”* Ko ka gane abin da Shaidan ke yi? Yana **sa shakka** a tunanin Hawa’u game da Maganar Allah tabbatacciya. Shi ya sa ya ce, *“Ko Allah ya ce?”* Wato, *“Ko bisa ainihin gaskiya Allah ya ce?”* Har wa yau Shaidan yana amfani da wannan dabara. Kullum yana **yaki da Maganar Gaskiya**. Ya san ikon Maganar Allah ya fi shi. Maganar Allah tana da iko ta kwace dukan makaman Shaidan. Ta kuma wofinta karyace-karyacensa. Shaidan ya san yadda gaskiya takan kore karya, yadda haske yakan kore duhu.

Bari mu ji dukan hira tsakanin matar da Iblis. Littafi yana cewa: *“Sai matar ta ce wa macijin, ‘Mun iya ci daga cikin itatuwan gonar, amma Allah ya ce, ‘Ba za ku ci daga cikin yayan itacen da ke tsakiyar gonar ba, ba za ku taba shi ba, don kada ku mutu.’ Amma macijin ya ce wa matar, ‘Hakika ba za ku mutu ba. Gama Allah ya sani a ranar da kuka ci daga itacen idanunku za su buɗe, za ku kuwa zama kamar Allah, ku san nagarta da mugunta’”* (Farawa 3:2-5).

Ga abin mamaki! Mi Allah ya ce zai faru idan su Adamu da Hawa’u sun ci daga iccen da aka haramta? Ya ce, *“Za ku mutu”!* Mi Shaidan ya ce? Ya ce, *“Ba za ku mutu ba”!* Ke nan, ba kawai Shaidan ya sa shakka bisa Maganar Allah ba. Ya fita fili ya **karyata** Maganar Allah. Me kake ji game da wannan? Wa ke faɗin gaskiya? Ko Allah ne? Ko Shaidan ne? Littattafai Masu Tsarki suna cewa Allah Mai Gaskiya ne, bai iya karya ba. Bisa Shaidan, ba a ganin gaskiya gare shi. Aka rubuta, *“Bai zauna kan gaskiya ba, don ba ruwansa da gaskiya. Duk sa’ad da yake karya, cinikinsa yake yi, don shi makaryaci ne, uban karairayi kuma”* (Yahaya 8:44).

Bugu da kari kuma, ya kamata mu tuna, Shaidan ba **makaryaci** kawai ba. Shi kuma **mayaudari** ne. Wayo gare shi. Yakan **hada** abin da ba ya da gaskiya tare da na gaskiya. Muna ganin wannan sa’ad da Shaidan ya faɗa ma Adamu da Hawa’u, *“A ranar da kuka ci daga itacen idanunku za su buɗe, za ku kuwa zama kamar Allah, ku san nagarta da mugunta”!* Wurin da Shaidan ya ce *“za ku kuwa zama kamar Allah,”* **karya** yake yi. Wanda ya yi zunubi ba ya zama kamar Allah. Mai zunubi kamar Shaidan yake. Amma sa’ad da Shaidan ya ce, *“[za] ku san nagarta da mugunta,”* **gaskiya** yake faɗa. Bayan da Adamu da Hawa’u sun yi zunubi, sun san komecece mugunta. Amma Shaidan bai bayyana masu irin daɗin da sanin nan zai kawo ba. Allah ya ce, *“A ranar da ka ci shi [ɗiyan iccen nan] za ka mutu lalle”!* Sai Shaidan ya ce, *“Idan kun ci daga itacen ba za ku mutu ba”!*



Shaidan makaryaci ne. Shi ya sa sa'anda Allah ya ce, *"Za ku mutu,"* sai Shaidan ya karyata cewa, *"Ba za ku mutu ba"!*

Yanzu mun zo ga zaben da ke gaban su Adamu da Hawa'u. **Ko za su zaba su bi Maganar Allah? Ko za su bi maganar Shaidan?** Sai su zaba. Ko za su gaskata abin da Allah ya fada? Ko za su gaskata zancen Shaidan? Ko za su yarda da gaskiya, ko da karya? Ko za su bi Ubangijin Haske? Ko za su bi ubangijin duhu?

Bari mu karanta abin da suka zaba. Nassi ya ce: *"Matar ta ga yadda itacen yana da kyau, yayansa kuma kyawawa, abin sha'awa ne kuma ga ido, abin marmari ne domin ba da hikima, ta tsinka daga yayansa, ta kuwa ci, ta kuma bai wa mijinta wadansu, **shi kuma ya ci**"* (Farawa 3:6).

Abin mamaki! Allah ya halicci mutum cikin siffarsa, yadda mutumin zai san shi, ya kaunace shi, ya yi masa biyayya har abada. Amma mi mutumin ya yi? Ko kauna ta sa ya yi ma umarnin Allah biyayya? A'a! **Yā zaba ya yi ma Allahn kauna rashin biyayya. Yā zaba ya bi Shaidan wanda ke magabcin Allah da makiyin mutum!**

Ranar bakin ciki gāya! Kakanninmu, Adamu da Hawa'u, sun juya bayansu ga Ubangiji Allah. Sun ci yayan itacen da ya haramta. Dan delabu kadan yana game dukan curin burodi ya kumbura. Maganar Allah ta ce: *"Zunubi ya shigo duniya ta dalilin **mutum daya**, zunubi kuwa shi ya jawo mutuwa, ta haka **mutuwa ta zama gādo ga kowa**, don kowa ya yi zunubi"* (Romawa 5:12). Ko mun so, ko ba mu so ba, haka yake!

Hausawa suna cewa, 'Barewa ba ta gudu, danta shi yi rarrafe.' Da ni da kai, da dukan mutane, muna bin gurbin Adamu. An haife mu masu zunubi. Dole kuma mu mutu domin mu **zuriyar Adamu** ne. Mutumin na farko wanda ya yi ma umarnin Allah rashin biyayya kakanmu ne, **mu kuma muna kamarsa**. Wanene a cikinmu ya iya cewa bai taba yi ma wani umarnin Allah rashin biyayya ba? Ko **daya**, babu shi! Daga ina ne muka gadi halin nan da ke cikinmu, halin yi ma umarnan Allah rashin biyayya? Ai, daga Adamu ne. Kamar wani mugun ciwo, zunubin da ke cikin Adamu, **ya yadu ya kama dukanmu**. Gaskiya, ciwon nan ya kama kowane dan adam.

Duk da haka, kada mu fid da zuciya! Maganar Allah ta shaida mana: *"Kamar yadda **laifin mutum dayan** nan ya jawo wa dukan mutane **hukunci**, haka kuma **aikin adalci** na Mutum dayan nan ya zamar wa dukan mutane sanadin **kubuta zuwa rai**"* (Romawa 5:18). Ba mu da lokaci yau mu bincike wannan ba. Amma a wasu darussa nan gaba za mu yi nazarin hanyar adalci mai kai ga ceto wadda Allah ya kafa, yadda masu zunubi suke da hanyar komawa wurin Allah.

Abokai masu sauraro, mun kai karshen darasin nan na wa'azin *Hanyar Adalci*. Lokaci mai zuwa, gurinmu mu cigaba cikin nassin nan mai muhimmanci, mu ga abin da ya faru ga Adamu da Hawa'u sa'ad da suka fandare daga hanyar adalci, suka kama hanyar marar adalci. Allah ya sa maku albarka sa'anda kuke yin tunani bisa babban tushen gaskiyan nan:

***"Zunubi ya shigo duniya ta dalilin mutum daya, zunubi kuwa shi ya jawo mutuwa, ta haka mutuwa ta zama gādo ga kowa, don kowa ya yi zunubi"*** (Romawa 5:12).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 8: Sakamakon Zunubin Adamu

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama, wanda yake son kowa ya gane kuma ya miƙa kansa ga hanyar adalcin da shi Ubangiji ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi na sami dama in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

A cikin nazarin da muke yi a cikin Attaura, mun ga yadda Ubangiji Allah ya halicci mutane na farko cikin siffarsa. Mu gano dalilin da Allah ya halicce su. Nufin Allah ne su kaunace shi da dukan tunaninsu, da dukan zuciya, da dukan karfinsu. Ta hanyar yin wannan za su ji daɗin zumunta ta kwari mai ban mamaki tare da Allah har abada.

Sa'an nan mun ga yadda Allah ya ba Adamu wata **yar gwadawa**, mai sauƙin ganewa. Gwadawa za ta bayyana ko Adamu yana kaunar Allah, har ya yi masa biyayya. Kafin halittar mace ta fari, Allah ya ba Adamu umarni. Ya ce: *"Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle"* (Farawa 2:16,17). Ke nan, Allah ya gwada Adamu. Kuma ya galgade shi cewa sakamakon rashin biyayya mutuwa ne, da zama a rabe da Allah. Allah yana kaunar Adamu. Allah yana son madawammiyar zumunta da Adamu. Amma, a darasin da ya wuce, mun karanta yadda **Adamu da Hawa'u** sun saurari Shaidan. Sun yi ma **Allah rashin biyayya**. Sun ci daga itacen da Allah ya haramta.

To, yau za mu cigaba da nazarin Attaura, a sura ta uku Littafin Farawa. Za mu ga **abin da ya faru bayan da Hawa'u da Adamu sun yi zunubi gaba da Allah**. A aya bakwai, Littafi ya ce: *"Sai dukansu biyu idanunsu suka buɗe, sa'an nan suka gane tsirara suke, sai suka samo ganyayen baure suka dindinka suka yi wa kansu sutura"* (Farawa 3:7).

Minene abu na farko wanda su Adamu da Hawa'u suka yi bayan da suka yi ma Allah rashin biyayya? **Sun yi dabara don su rufe laifinsu da kunyarsu!** Mun rigaya mun ji yadda da farko, kamin Adamu da Hawa'u su ci daga itacen sanin nagarta da mugunta, *"dukansu biyu a tsirace suke, ba su kuwa ji kunya ba"* (Farawa 2:25). Amma yanzu yadda suke dubin kansu ya canza. Yanzu suna jin laifinsu da kunyarsu gaban Mai Tsarkin nan wanda zai yi masu hukunci. Saboda haka, don su boye kunya, sai suka dinka kunnen baure, suka rufe tsiraicinsu. Amma rufe jiki da ganye bai maganci nauyin laifi da suke ji a zuciya ba, ko kaɗan.

Sa'an nan Littafi ya ce: *"Da suka ji motsin Allah yana yawo a gonar da sanyin la'asariya, sai mutumin da matarsa suka buya wa Ubangiji Allah cikin itatuwan gonar"* (Farawa 3:8). Kai! Ga yadda abubuwa suka canza ma Adamu da Hawa'u bayan da suka yi zunubi! Kafin su yi ma Allah rashin biyayya, suna yin murna sa'anda Ubangiji Allah ya shigo gona domin hira da su. Yanzu, sa'anda suka ji zuwansa, suna yin makarkata soboda **jin tsoro da kunya**. Sun yi **kokarin boye ma Allah** cikin itatuwa gona! Mi ya sa Adamu ya ji tsoro, ya buya? Wannan mai sauƙin ganewa ne. Idan wani ya yi sata a gonar makwabci, mi zai yi sa'anda ya ji muryar mai gonar? Sai ya nema ya buya. Haka kuma, Adamu, wanda ya dauki abin da Allah ya hana masa, ya nemi ya buya. Tabbas, Adamu ya gane, ya yi ma Allah laifi.

Ko daidai ne Adamu ya ji tsoro bayan da ya yi ma umarnin Allah rashin biyayya? Dole! Don me? Don Allah ya faɗa a sarari, *"gama a ranar da ka ci shi [daga itacen sanin nagarta da mugunta] za ka mutu lalle."* Ko Allah zai aiwatar da maganarsa? Ko dole ne Adamu ya mutu? Yaya ka gani? **Ko Allah zai hukunta mutanen da ya halitta?** Muna ganin amsar tambayan nan ta wurin wata tambaya. **Mi Ubangiji ya yi ma Lusifa, wato Shaidan, sa'ad da ya ki sarautar Allah a bisansa?** Ko Allah ya yarda Shaidan da mala'ikunsa masu zunubi su kubuta ma shari'a? A'a, bai bari su kubuta ba! Allah ya kore su daga gaban zatinsa mai tsarki. Bugu da kari kuma, ya halicci mazaunin madawammiyar wuta dominsu. Kamar Shaidan, Adamu ya ki karɓar sarautar Allah a bisansa. Ko Allah ya iya cewa, *"Ba kome!"* kuma ya yafe Adamu babu hukunci? Ko kaɗan! **Allah mai tsarki ne. Dole ya hukunta zunubi!** Wani shehu mai hazaka, sunansa Leonardo da Vinci, ya ce, *"Wanda bai hukunta mugunta ba, yana umarni a yi ta."* Allah ba ya taɓa goyon bayan mugunta. Dole ya hukunta. Annabi Habakuk ya rubuta: *"Ya*

*Ubangiji Allahna Mai Tsarki, ... Kai wanda tsarkin idonka ya fi gaban duban mugunta, ba ka iya kallon shiririta ba” (Habakuk 1:12,13). I, haka ne. “Ubangiji zai yi wa jama’a tasa hukunci. Abu ne fa mai matukar bantsoro a fāda cikin hukuncin Allah Rayayye” (Ibraniyawa 10:30,31). Da shi ke Allah shi mai tsarki ne, dole ya yi shari’a kuma ya yanka hukunci bisa kowane zunubi. Saboda haka, tilas ya hukunta Adamu da Hawa’u ta dalilin zunubinsu. Shi ya sa aya ta biye tana cewa: “Amma Ubangiji Allah ya kira mutumin, ya ce, ‘Ina kake?’” (Farawa 3:9).*

Mi Allah ya yi bayan da Adamu ya yi zunubi? Allah ya fita neman Adamu. Ya kira, **“Ina kake?”** Ko Allah bai san inda Adamu yake ba? Allah mai ganin kowa, mai sanin dukan kome, ya san daidai inda Adamu ya buya! Allah ya kira Adamu domin yana son Adamu ya gane laifinsa, shi kuma furta zunubinsa gaban Allah. Har wa yau Allah yana kaunar Adamu, ko da shi ke Adamu ya yi masa rashin biyayya. Mi Adamu ya amsa sa’anda Allah ya tambaye shi, **“Ina kake?”** Littafi ya ce:

*“Sai [Adamu] ya ce, ‘Na ji motsinka cikin gonar, na kuwa ji tsoro, domin tsirara nake, na kuwa boye kaina.’ Ya ce, ‘Wa ya fada maka tsirara kake? Ko ka ci daga itacen da na ce kada ka ci ne?’ Mutumin ya ce, ‘Matan nan da ka ba ni, ita ta ba ni yayan itacen, na kuwa ci.’ Ubangiji Allah kuma ya ce wa matar, ‘Menene wannan da kika yi?’ Matar ta ce, ‘Macijin ne ya yaudare ni, na kuwa ci’” (Farawa 3:10-13).*

Ko ka lura yadda Adamu da Hawa’u suka ba da amsa ga Allah? **Kowannensu yana son dora ma wani laifi.** Adamu ya nuna cewa da Allah da Hawa’u duka biyu suna da laifi. Ya ce ba laifinsa ba ne. Matan nan wadda **Allah** ya ba shi, **ita** a da laifi! Hawa’u ita kuwa, ta dora ma maciji laifi. **Maciji** ya yaudare ni. Amma Allah ya san zuciyar mutum. Ya sani, **dukansu biyu suna da laifi.** Allah bai tilasa masu su ci yayan itacen ba. Shaidan kuma, bai tilasa masu su ci ba. Shaidan yana da iko shi jarabce mu, ya yaudare mu. Amma bai ya da iko ya tilasta mana mu yi zunubi ba. Shaidan ya yaudari Hawa’u. Amma abin da ta yi, har wa yau, zunubi ne gaban Allah. Adamu kam, Littafi ya shaida mana bai ruɗu ba (1 Timoti 2:14). Ido a buɗe ya zaɓa ya bi hanyarsa. Adamu ya gane daidai abin da Allah ya umarta. Amma ya zaɓa ya fandare daga hanyar adalci, ya bi hanyar marar adalci. Bai daina yi ma Allah rashin biyayya ba. Amma ya haɗa zunubi bisa zunubi ta hanyar dafa ma waɗansu laifi.

Har wa yau, mutane sukan dora ma juna laifofinsu. Amma Allah ya san gaskiya. Ta wurin Littattafai Masu Tsarki, Allah yake magana da mutane cewa: **Ina kake?** Ka ba ni amsa! Me ka yi? Mi ya sa ka kiya, ba ka yi mani biyayya? Don me ba ka gaskata Maganata ba? Mi ya sa kake rainar alherina? Don me kake dafa ma mutane zunubin da ka aikata? *“Na rantse da zatina, in ji Ubangiji, kowace gwiwa sai ta rusuna mini, kowane harshe kuwa sai ya yabi Allah.’ Don haka kowannenmu zai faɗi abin da shi kansa ya yi, a gaban Allah” (Romawa 14:11,12).*

Yanzu bari mu cigaba da karatun suran nan, mu ga yadda Allah ya yanka hukunci bisa maciji, da Hawa’u, da Adamu. Littafi ya ce:

*“Ubangiji Allah ya ce wa **maciji**, ‘Tun da ka aikata wannan, za a hukunta ka. Kai kaɗai wannan la’ana za ta bi. Daga yanzu rubda ciki za ka yi tafiya, turɓaya za ka ci muddin rayuwarka. Zan sa kiyayya tsakaninka da matar, tsakanin zuriyarka da zuriyarta, shi zai kuje kanka, kai za ka kuje diddigensa.’ Ga **matar** kuwa ya ce, ‘Zan tsananta nakudarki ainun, da azaba za ki haifi yaya, duk da haka muradinki zai koma ga mijinki, zai kuwa mallake ki.’ Ga **Adamu** kuwa ya ce, ‘Ka kasa kunne ga muryar matarka, har ka ci daga yayan itacen da na dokace ka: Kada ka ci daga cikinsa.’ Tun da ka aikata wannan za a la’antar da kasa saboda kai, da wahala za ka ci daga cikinta muddin rayuwarka. Kayayuwa da sarkakkiya za ta ba ka, za ka kuwa ci ganyayen saurar. Za ka yi zuffa da aiki tukuru kafin ka sami abinci, har ka koma kasa, gama da ita aka siffata ka, kai turɓaya ne, ga turɓaya kuma za ka koma.’” (Farawa 3:14-19)*

Ka ga sakamakon zunubinsu? Zunubi ya jawo bakin ciki, da ciwo, da kayayuwa, da mugayen ciyayi iri-iri, da rashin lafiya, da mutuwa. Gaskiya, **“Sakamakon zunubi mutuwa ne”** (Romawa 6:23). Mi Allah ya ce zai faru idan

su Adamu da Hawa'u suka ci daga itacen da aka haramta? Ya ce, "A **ranar** da ka ci shi **za ka mutu** lalle." Ko aka bizne Adamu da Hawa'u a ranar da suka ci shi? A'a. Ko suka mutu ran nan? Tabbas, suka mutu! A daidai wancan rana, **Adamu da Hawa'u suka mutu a zuciyarsu**. Daga ran nan suka rasa dukan zumunta tsakaninsu da Allah.

Mun riga mun koya, **mutuwa rabuwa da Allah ce**. Sa'ad da Adamu da Hawa'u suka yi ma Allah rashin biyayya, suka raba kansu da Allah wanda ke **Tushen Rai**. Sa'ad da suka zaba su gaskata Shaidan, su bi shi, sun yanke abutarsu da Allah, suka yanke rabonsu na ran Allah da suke da shi. Huldarsu da Allah ta mutu. Sun zama magabtan Allah domin suna daure ma Shaidan gindi. Shaidan magabcin Allah ne. Misali, idan kana da wani makiyi, sai abokinka ya daure masa gindi, abokinka ya zama magabcinka, ko ba haka ba? Zumunta tsakaninka da abokinka ta mutu. Kamar haka ne, kowa ya yi ma Shaidan biyayya ya zama magabcin Allah. Zunubi ya raba tsakanin mutum da Allah.

Kamin mu kai karshe yau, akwai wani abin da ya kamata mu gane, mu tuna da shi. Shi ne: dukanmu an haife mu a duniyan nan mun zama "**matattu ta laifofin[mu] da zunuban[mu]**" (Afisawa 2:1). Mun zama "**bare ... ga rai wanda Allah ke bayarwa**" (Afisawa 4:18). Watakila ba mu jin dadin wannan koyaswa, amma shi ne abin da Maganar Allah ta faɗa. Ran da Adamu ya yi ma Allah rashin biyayya, ya zama **mai zunubi**. Adamu wanda ya yi zunubi, uban dukan yan adam ne. Ta dalilin zunubin Adamu, **dukan zuriyarsa masu zunubi ne**. Lalle, ana gaɗon hali. Kuma, zunubin Adamu **ya raba tsakaninsa da Allah**. Zunubi kamar annoba yake. Yana yaɗuwa. Maganar Allah tana shaida haka da cewa: "**To, kamar yadda zunubi ya shigo duniya ta dalilin mutum ɗaya, zunubi kuwa shi ya jawo mutuwa, ta haka mutuwa ta zama gaɗo ga kowa, don kowa ya yi zunubi**" (Romawa 5:12).

Kakanmu Adamu ya rabu da Allah. Ya zama **kwatancin rehen da aka sare daga itace**. Mi ke faruwa sa'anda aka raba rehe daga jikin bishiya? Sai ya bushe, ya mutu. Kuma, idan wannan rehen da aka datse yana da kananan rassa a cikinsa, mi zai same su? Ko suna da rai? A'a. Su kuma matattu ne, domin sun zama sashen rehen da ya bushe. Kamar hake **dukan yan adam kananan rassa ne** na wancan rehe wanda aka sare. Ta dalilin zunubinsa, Adamu ya zama misalin busasshen rehe. Mu kuma haɗaɗɗu a cikinsa ne, ɗaya da shi. Zunubin kakanmu Adamu ya shafe mu duka. Halinsa ya zama namu. Hukuncinsa ya zama namu.

A cikin Littafin Zabura, Annabi Dawuda ya rubuta: "**Mugu ne ni tun lokacin da aka haife ni, cikin zunubi kuma uwata ta dauki cikina**" (Zabura 51:5). Zunubi kamar ciwon SIDA ne. Wannan mugun ciwo wanda ya yaɗu ko'ina a duniya. Nan take da SIDA ya shiga jikin mutum, ba ya tashi, sam. Mai ciwon SIDA ya iya yaɗa shi wurin yayansa. SIDA yana kashe mutane. Har wa yau likitoci ba su sami magani cikakke ba. Haka zunubi yake. Mugun bala'i ne wanda ya yaɗu ko'ina a duniya. **Zunubi yana kisa**. Zunubi yana jawo madawammiyar halaka. **Mutum da kokarin kansa, ko da wayonsa, ba ya da magani, sam**.

Amma yau muna yabon Allah da murna da farin ciki. Domin Allah da kansa ya shirya mana makarin zunubi. Ya shirya mana hanyar ceto daga sakamakon zunubi da ikonsa. Duk da haka, sai mu gaskata ma makarin Allah, mu karɓa. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu ji labarin alkawali mai ban mamaki wanda Allah ya ba Adamu da Hawa'u da dukan zuriyarsu. Alkawali game da zuwan Mai Ceto mai karfi wanda zai shigo duniya domin ya ceci masu zunubi daga ikon zunubi, daga ikon Shaidan, daga ikon gidan wuta.

Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani bisa ayan nan na annabi Dawuda: "**Mugu ne ni tun lokacin da aka haife ni, cikin zunubi kuma uwata ta dauki cikina**" (Zabura 51:5).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 9: Alkawali Mai Ban Mamaki**

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Yana son kowa shi gane, kuma ya miƙa kansa ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Allah yana son mutane su zauna cikin salama na kwari tare da shi har abada. Ina da farin ciki yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Lokacin da ya wuce, mun ga yadda su Adamu da Hawa'u suka fadare daga hanyar Allah. Sun ci yayan itacen da Allah ya haramta. Allah ya halicci mutum cikin siffarsa. Amma mutum ya zaba ya bi Shaidan, magabcin Allah. Da farko Adamu da Hawa'u sun ji daɗin hira da Allah a cikin gona. Amma bayan da suka yi zunubi, sa'anda suka ji muryar Allah, **sun ji tsoro, sun nema su buya ma Allah** a cikin itatuwan gona! Duk da haka, Allah ya bi Adamu da Hawa'u. Ya yi masu magana. Ya shaida masu sakamakon **zunubinsu**. Ya ce ta dalilin zunubi, ga masifa, da ciwo, da kayayyuka da ciyayi, rashin lafiya da **mutuwa**, duk sun shigo duniya.

Saboda haka, daga ran nan har wa yau, inuwar mutuwa tana bisa dukan zuriyar Adamu. Kowane ɗan adam mai zunubi ne tun daga cikin ciki. Mugu ne daga haifuwa. Ko muna jin daɗin wannan koyaswa ko a'a, **dukanmu muna da halin kakanmu Adamu**. Hausawa suna cewa: "Dan burgu bai rasa farin bwinda." Sanadin zunubin Adamu, dukanmu masu zunubi ne daga haihuwarmu. Zunubi annoba ne, kowa ya kamu. Yadda **zunubin Adamu** ya raba shi da Allah, haka **zunubinmu** ya raba mu da Allah. Ku ji abin da Littattafai suna cewa:

*"To, kamar yadda zunubi ya shigo duniya ta dalilin mutum ɗaya zunubi kuwa ya jawo mutuwa, ta haka mutuwa ta zama gaɗo ga kowa, don kowa ya yi zunubi"* (Romawa 5:12). *"Gama yan adam duka sun yi zunubi, sun kasa kuma ga ɗaukar Allah"* (Romawa 3:23). *"Laifofinku suka raba tsakaninku da Allahnku. Zunubanku ne kuma suka sa ya juya daga gare ku"* (Ishaya 59:2).

Labarin nan ba ya da daɗin ji. Duk da haka, gaskiya ne. "Gaskiya ɗaci gare ta," in ji waɗansu.

Ke nan, mun ga yadda **zunubi ɗaya na Adamu ya raba tsakanin dukan mutanen duniya da Allah**. Ran da Adamu ya yi ma Allah rashin biyayya, shi Adamu tare da dukan zuriyarsa (ko da shi ke ba a haife mu ba tukuna), mun fita daga mulkin haske, mun shiga mulkin duhu. Yanzu ba mu da wani rabo a cikin Mulkin Allah. Saboda zunubi, rabonmu yana **wurin Shaidan**. Shaidan ya kama mu. Mu bayinsa ne. Yanzu babu wata sa zuciya a rayuwan nan. Sai bauta ma zunubi. Sai tsoron mutuwa. A lahira kuma, sai hukunci har abada abadin cikin Gidan Wuta, inda wuta wadda ba ta mutuwa, sam!

Da haka ne Littattafai suka kare magana, da sai mu rufe su. Mu yi kuka mai zafi kamar wanda ya bace a hamada, kuma babu begen ceto. Da Allah bai shirya hanyar ceto ba, da mu yan adam mun zama batattu har abada! Amma alhamdu ga Allahnmu. Littattafan Annabawa ba su kare da labarin zunubin Adamu ba. **Allah mai yawan rahama, ya buɗe ma yayan Adamu kofar ceto!** Saboda haka, Maganar Allah ta ce:

*"Amma inda zunubi ya haɓaka, alherin Allah ma ya fi haɓaka kwari da gaske"* (Romawa 5:20). *"Kada ku ji tsoro, ga shi, albishir na kawo muku na farin ciki mai yawa, wanda zai zama na dukan mutane"* (Luka 2:10). *"Alherin Allah ya bayyana saboda ceton dukkan mutane"* (Titus 2:11).

Yadda mun rigaya mun koya, Allah mai tsarki ne. Dole ya hukunta masu zunubi. Allah mai adalci ne. Bai yiwu a gare shi ya "manta" da zunubi ba. Wajibi ne gare shi ya yanka hukunci bisa kowane zunubi. Sakamakon zunubi mutuwa ne, da zama a bare da Allah har abada. Allah ba ya saƙewa. Hukuncin zunubi ba ya saƙewa. Amma yau za mu fara yin karatu a Littattafai yadda Allah Mai Tsarki **ya yi shiri don ya ceci masu zunubi** daga sakamakon zunubi. Za mu ga yadda Allah ba kawai Mai Tsarki ne, amma kuma shi Mai Jinkai ne! **Allah wanda ke Alƙalinmu, ya kuɗurta ya zama Mai Cetonmu!**

Yau za mu ji yadda Allah ya bayyana mafarin shirinsa mai ban mamaki domin ceton masu zunubi. Daidai ran da Adamu da Hawa'u sun yi zunubi, Allah ya yi zancen ceto. Bari mu cigaba cikin Attaura, sashin Farawa, domin mu san wannan Labari Mai Daɗi. Karatunmu yana cikin sura 3, aya 15. Allah ya faɗa ma Shaidan, wanda ke cikin

maciji, ***“Zan sa kiyayya tsakaninka da matar, tsakanin zuriyarka da zuriyarta, shi zai kuje kanka, kai za ka kuje diddigensa.”***

Aya tana da wuya. Amma akwai koyaswa mai zurfi a cikinta. Nan gaba annabawan Allah za su kara bayani game da muhimmin abubuwan nan. Ga koyaswar aya a takaice. **Allah yana magana. Ya yi bayani na farko game da shirinsa, ya aiko da Mai Ceto zuwa cikin duniya.** Wannan Maceci zai fanshi yayan Adamu daga mulkin Shaidan. **Ita ce aya ta fari wadda ta ambaci Mai Fansa mai tsarki wanda zai zo.** Bari mu yi nazarin manyan koyaswa huɗu a kan Mai Fansa wanda Allah ya alkawalta.

Na farko: Allah ya sanashe mu cewa haihuwar Mai Fansa daga **wurin matar kaɗai ne**, wato haihuwar budurwa. Dukanmu muna da mahaifi da mahaifiya, su biyu. Amma Mai Fansa da ke zuwa, za a haife shi daga wurin matar ita kaɗai, ta dalilin ikon Allah. Ba zai kasance da wani mahaifi na duniya ba. Mai Ceton duniya ba zai zo daga wurin Adamu ba. Mi ya sa? Domin dukan zuriyar Adamu, tabon zunubi gare su. Ke nan, abu na farko daga ayan nan shi ne: Allah ya alkawalta Mai Fansa mai tsarki wanda zai zama zuriyar mace, amma ba zuriyar namiji ba.

Na biyu: Muna magana a kan wani abin da Allah ya faɗa ran da Adamu da Hawa’u suka yi zunubi. Zancen alkawalin Mai Fansa, Allah ya ce ma Shaidan: ***“Za ka kuje diddigensa.”*** Wato, Allah ya nuna cewa **Shaidan zai tsananta wa Mai Ceto** wanda Allah zai aiko daga Sama. Cikin darussa na nan gaba, za mu ga inda annabawa suka tsinkayi dabarun Shaidan shi harzuga mutane su zalunta, su azabta, su kashe Mai Fansa. Shirin Allah ne Mai Fansa ya zama dukakke. Domin a maido mu wurin Allah, dole Mai Ceton duniya zai mutu kamar hadayar zunubi. Mai Adalci zai mutu domin mu marasa adalci. Da yardarsa, zai ba da ransa domin ya dauki hukuncin zunubi, wato ya mutu.

Na uku: Allah ya faɗa ma Shaidan da ke cikin maciji cewa, ***“Shi (Mai Fansa) zai kuje kanka (wato, kan Shaidan).”*** Labarin ba daɗi domin Shaidan. Amma labari mai daɗi domin duk wanda yake son ceto daga ikon Shaidan, daga zunubi, daga Gidan Wuta! Sanaswar da Allah ya fara bada wa a nan ita ce, **a karshe Mai Fansa zai ci nasara bisa Shaidan**, zai yantar da yayan Adamu waɗanda ke bayin zunubi.

Na huɗu: Sai Allah ya nuna za a sami **mutane kashi biyu, ko zuriya biyu**, a duniya. Ga mutanen Shaidan, da mutanen Allah. Mutanen Shaidan su ne waɗanda suka kiya, ba su gaskata Maganar Allah ba. Mutanen Allah su ne masu ba da gaskiya ga Maganar Allah, suna dogara ga Mai Fansa wanda aka alkawalta. (Yahaya 1:9-13)

**Ke nan, a ran da Adamu da Hawa’u suka yi zunubi, Allah ya soma ba da bayani game da shirinsa mai ban mamaki domin fansar masu zunubi.** Lokatai na nan gaba, yau da gobe, za mu ji yadda annabawan Allah suka shela zuwan Mai Ceto mai tsarki wanda zai yantar da masu zunubi daga hannun Shaidan. Idan ba ka gane dukan abin da na koya maku yau ba, to, kada ku damu. Yadda muke nazarin labarin Littattafai bi da bi, za mu kara ba da haske bisa koyaswan nan. Inda mai gudu ya kai, in an hakura, mai rarrafe shi ma ya kai. Ko kana son sanin gaskiyar da ke akwai cikin Maganar Allah? Da kyau! Allah ya ce: ***“Ka nema (wato, hikima da gaskiya) da iyakar kokarinka kamar yadda za ka nemi azurfa, ko kowace irin boyayyiyar dukiya. Idan ka yi ... za ka yi nasara a kan koyon sanin Allah”*** (Karin Magana 2:4,5).

Yanzu bari mu kai karshen karatun suran nan ta uku, daga littafi na farko na Attaura. Nassi ya ce: ***“Ubangiji Allah kuwa ya yi wa mutumin da matarsa tufafi na fata, ya suturce su. Sa’an nan Ubangiji Allah ya ce, ‘Ga shi, mutum ya zama kamar ɗaya daga cikinmu, ya san nagarta da mugunta, yanzu fa, kada ya mika hannunsa ya diba daga itacen rai ɗin nan, ya ci, ya rayu har abada.’ Domin haka Ubangiji Allah ya fissa shi daga cikin gonar Aidan, ya noma kasa, wato inda aka dauko shi. Ya kori mutum kuma a gabashin gonar Aidan, ya kafa kerubobi, da kuma takobi mai harshen wuta wanda ke jujjuyawa ko’ina don su tsare hanya zuwa itacen rai”*** (Farawa 3:21-24).

Shi ne karshen sura ta uku. Kamin mu kai karshe yau, bari mu yi tunani a kan manyan koyaswar nassin nan.

Nassi ya ce: ***“Ubangiji Allah kuwa ya yi wa mutumin da matarsa tufafi na fata, ya suturce su.”*** Ko ka tuna da abin da Adamu da Hawa’u suka yi bayan da suka ci daga itacen sanin nagarta da mugunta? **Suka dindinka ganyen baure**, suka yi zane da su. Sun yi kokari su boye tsiraicinsu a gaban Allah. Ko Allah ya amince da sutura wadda suka yi ma kansu, wato tufafi na kunnen icce? A’a, bai yarda ba! Donme Allah bai yarda da sutura wadda suka yi ma kansu ba? Dalili shi ne, Allah yana son koya ma Adamu da Hawa’u cewa shi **cikakke** ne. Ba ya yarda da ayyuka **kasassu** na hannun mutum. Game da wannan, Littattafai suna cewa: ***“Dukanmu muka cika da zunubi***

*har ayyukanmu mafi kyau kazamai ne duka*" (Ishaya 64:6). Mutum ba shi da dabara yadda zai rufe zunubinsa a gaban Allah.

Saboda haka, Allah ya yi wani abu domin mutum. **Allah ya yanka waƙansu dabbobi.** Ya fede su. Ya yi tufafi da fatansu. Ya ba Adamu da Hawa'u. **Allah ya yanka hadayar dabba na fari.** Yaya Adamu da Hawa'u suke ji da ganin jinin dabbobi ya zuba kasa! Abin firgitawa ne! Abin da ba su taɓa gani ba! Ta dubin jinin da ya zuba, Allah yana koya ma Adamu da Hawa'u, *"Sakamakon zunubi mutuwa ne"* (Romawa 6:23). Kuma, *"In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara"* (Ibraniyawa 9:22). Yau lokaci bai isa mu yi bayani mai zurfi bisa wannan ba. A takaice, domin samun gafara bisa ga dokar Allah, *"In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara."* Dole a yanka hukunci a kan zunubi. Hukuncin zunubi mutuwa ne. Allah yana gafarta zunubai waɗanda aka sha hukuncinsu, da su kaɗai. Dole a sami hadaya mai tsarki maras laifi ta mutu a madadin mai laifin da ya yi zunubi. Ita kaɗai ce hanya wadda Allah ya yarda da ita domin ya yafe ma mutane zunubansu. Haka Allah kuma ya tsare adalcinsa.

Saboda haka Allah ya kafa hadayun dabbobi domin ya tuna ma masu zunubi hukuncin zunubi mutuwa ne. Hadayar dabba ta kwatanta Mai Fansa mai tsarki wanda zai shigo duniya domin ya zub da jininsa, ya ɗauke zunuban duniya. Za mu riƙa zuwa ga wannan koyaswa nan gaba. Yau, sai mu sani, Allah ya zub da jinin dabbobi domin ya rufe tsiraicin Adamu da Hawa'u.

Bayan wannan, **Allah ya kori Adamu da Hawa'u** daga Gonar Firdausi wadda ke a Aidan. Ya sa wani mala'ika da babban takobi mai harshen wuta wanda ke walkiya don ya tsare hanya zuwa itacen rai. Adamu da Hawa'u sun zabi hanyar mutuwa sa'ad da suka ci yayan itacen da Allah ya haramta. Saboda wannan, ba dama yanzu su ji daɗin albarkun Gonar Firdausi. Mun rigaya mun ga yadda Allah ya kori Lusifa, wato Shaidan, daga gaban zatinsa saboda da zunubin da ya yi. Yanzu kuma, mun ga yadda Allah ya kori Adamu da Hawa'u saboda zunubinsu. Allah Mai Tsarki ne. **Wajibi ne gare shi ya yanka hukunci bisa kowane abu maras tsarki.**

To, abokai na kwari, bari mu tuna da waɗannan abu biyu. **Da farko, Allah mai adalci ne.** Allah ba ya hankuri da zunubi, sam. Shi ya sa ya hukunta Adamu da Hawa'u, ya kore su daga gonar. **Na biyu, Allah mai rahama ne.** Adamu da Hawa'u ba su cancanci jinkan Allah ba. Suka cancanci hukuncin Allah kawai. Amma Allah ba ya son mutane su halaka. Shi ya sa ya alkawalta Mai Ceto wanda zai ceki masu zunubi daga duhun mulkin Shaidan, ya maido su cikin haske da ɗaukar Mulkin Allah.

Kada a ruɗe ku. **Alherin Allah ba zai taɓa saɓa ma adalcin Allah ba.** Abu biyun nan na halin Allah, dole su yi aiki tare. A darussa na gaba za mu ga dalla-dalla yadda Allah yana nuna ma masu zunubi jinkai, ba tare da ya karyata adalcinsa ba.

Abokai masu sauraro, wa'azin nan na *Hanyar Adalci* yana nan dominku. Mun yi magana a kan alkawalin Allah mai ban mamaki, wanda ya yi ran da su Adamu da Hawa'u suka fandra daga hanyar Allah. Ina sa zuciya za ku cigaba da sauraro ga wa'azin nan, har ku kai ga sanin dukan alkawalan Allah masu ban mamaki game da Mai Fansa wanda ya aiko domin ya cece ku daga zunubanku.

Na gode don sauraro. Lokacin mai zuwa, ina gayyatar ku ku kasa kunne mu koyi waɗansu manyan darussa daga yara biyu maza na fari waɗanda aka haifa ma Adamu da Hawa'u. Su ne Kayinu da Habila.

Allah ya sa maku albarka ta wurin yin tunani a kan wannan aya daga Littafin Allah:

***"Inda zunubi ya haɓaka, alherin Allah ma ya fi haɓaka kwari da gaske."*** (Romawa 5:20)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 10: Kayinu da Habila - Hanyar Hadaya**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Shi wanda yake son kowa ya fahimta, ya miƙa kansa ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Yana son kowa ya sami salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin daɗi in cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Lokacin da ya wuce, cikin karatun Attaura, mun ga Adamu da Hawa'u sun yi zunubi. Nan take Allah ya soma sanar da **shirinsa**. Zai aiko da Wani wanda zai ceci yayan Adamu da Hawa'u daga ikon Shaidan, daga zunubi, daga Jahannama. Kuma mun ga Allah bai yarda da suturar ganye wadda Adamu da Hawa'u suka yi ma kansu ba. Nufin Allah ya koya masu, ba shi yiwuwa masu zunubi su rufe kunyarsu gaban Mai Tsarkin nan wanda wajibi ne ya hukunta masu. Allah kaɗai ne ya iya ceton masu zunubi daga laifinsu. Saboda haka, mun ga yadda Allah da kansa ya yanka waɗansu dabbobi hadaya. Ya yi tufafi da fatansu. Ya ba Adamu da Hawa'u. **Allah shi ne ya fara zub da jinin hadaya**. Mun karanta kuma bayanin Allah yadda mutane za su kasu zuriya biyu a duniya: Masu gaskanta Maganar Allah. Da masu kin Maganar Alah.

Yau za mu karanta labarin yayan Adamu da Hawa'u, wato su biyu na fari maza da aka haifa. Ga **Kayinu**, wanda bai gaskata Allah ba. Ga **Habila**, wanda ya gaskata Allah. Yadda muka gani, Adamu da Hawa'u yanzu ba su zaune a cikin Gonar Firdausi a Aidan ba. Allah ya kore su saboda laifinsu. Zunubi ya hana su ji daɗin zama wurin albarkun Gonar Firdausi. Zunubi ya bata zumuncinsu da Allah. Duk da haka, Allah yana kaunarsu, yana kula da su.

Yanzu bari mu karanta daga Attaura, Farawa sura huɗu. Ga nassi: *“Adamu kuwa ya san matarsa Hawa'u, ta kuwa yi ciki, ta haifi **Kayinu**. Sai ta ce, ‘Na sami da namiji da iznin Ubangiji.’ Ta kuma haifi dan'uwansa **Habila**. Habila makiyayin tumaki ne. Kayinu kuwa manomi ne”* (Farawa 4:1,2).

Adamu da Hawa'u sun haifi yaya maza guda biyu. Habila da Kayinu. Su masu zunubi ne kamar iyayensu. Zunubin Adamu ya yaɗu wurin yaransa kamar annoba. An haifi Kayinu da Habila cikin zunubi. Haka Littattafai suna cewa: *“Adamu ... ya haifi da cikin kamanninsa da cikin siffarsa”* (Farawa 5:3). Yadda Uba yake, haka kuma da yake. **An haifi Kayinu da Habila da halin mutuntaka**. Yaran nan sun yi girma. Sun karu cikin sani. Kayinu manomi ne. Ya ba da kansa ga sana'arsa, ba ya tsoron aiki. Habila mai kiwo ne. **Dukansu biyu suna da ganewa game da Allah**. Sun gane da kasancewar Allah. Sun gane shi mai tsarki ne. Sun san yadda yana kin zunubi. Ya kamata dukansu biyu su gane **hanyar kusantowa gaban Allah**. **Dole su zo ta hanyar jinin hadaya yadda Allah ya umarta**.

Wata rana su Kayinu da Habila suka shawarta su yi ma Allah sujada. Za su miƙa ma Allah hadaya. Sai Littattafai suna cewa: *“Wata rana, sai Kayinu ya kawo sadaka ga Ubangiji daga amfanin gona. Habila kuwa ya kawo nasa kosassu daga cikin yayan fari na garkensa. Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba. Saboda haka Kayinu ya husata kwari, har tsikar jikinsa ta tashi”* (Farawa 4:3-5).

Bari mu yi tunani a kan abin da ya faru. Mutum biyu suka shawarta su yi ma Allah sujada. Duka biyu suka kawo hadayu. Amma Littattafai sun ce: *“Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba.”* Mi ya sa Allah ya karɓi hadayar Habila, amma ya ki hadayar Kayinu? Minene bambancin hadayun nan biyu?

Gaskiya, hadayun Kayinu da Habila suka bambanta kwari. Kayinu ya kawo ma Allah **kayan lambu kyawawa, da yayan itatuwa masu daɗin sha**. Habila fa, ya kawo ma Allah **jinin dan rago marar aibi**. Allah ya yafe ma Habila zunubansa. Amma bai yafe ma Kayinu ba.

Mi ya sa Allah ya yafe zunuban Habila, wanda ya kawo jinin dan rago? Mi ya sa bai yafe zunuban Kayinu ba, wanda ya kawo kayan jardin da yayan icce? Ko Allah ba ya son kayan jardin da yayan icce? A'a, ba shi ne dalili ba! To, don me Allah ya ɗauki Habila a kan mai adalci? Ya kuma bar Kayinu cikin zunubansa? Ga dalili: **Habila ya kawo hadayar da Allah ya umarta. Amma Kayinu ya kawo wani abu daban**. Me Allah ke bukata don ya yafe zunubansu



ba tare da ya karyata adalcinsa ba? Yana bukatar jini, wato **rai**, na dabba marar aibi. Habila ya gaskata Allah. Ya kawo hadaya mai jini yadda Allah ya umarta. Saboda haka Littattafai suna cewa: *“Ta bangaskiya Habila ya mika wa Allah hadaya mafi kyau a kan ta Kayinu, ta wannan bangaskiya ce ya kuma sami yardar Allah a kan shi mai adalci ne, domin Allah ma ya shaide shi, da ya karbi abubuwan da ya bayar”* (Ibraniyawa 11:4). Habila ya gaskata Allah. Amma Kayinu bai gaskata Allah ba.

**Me ake nufi da gaskata Allah?** Gaskata Allah tana nufin ana yin imani da Allah har a yi ma Maganarsa biyayya. In wani ya gaskata Allah, sai ya **ɗauki abin da Allah ya faɗa a kan gaskiya**. Idan ka ce, “ina gaskata da Allah” amma ba ka yarda da abin da Allah ya faɗa a Littattafai Masu Tsarki ba, ke nan, ba ka gaskata Allah ba. **Allah da Maganarsa ɗaya ne**. Idan ka gaskata Allah, za ka gaskata Maganarsa, ka yi mata biyayya. Idan ba ka yarda da abin da Allah ke faɗi, to, Allah da kansa ka ki karɓa.

Allah ya yarda da Habila domin ya gaskata Maganarsa. Ya zo da jinin ɗan rago yadda Allah ya umarta. Allah bai yarda da Kayinu ba, domin Kayinu bai aminta da Maganar Allah ba. Kayinu ya ce ya gaskata Allah. Amma ayyukansa suka musanta. Bai kawo hadaya mai jini yadda Allah ya umarta ba.

Watakila wani yana tambaya, “Mi ya sa Allah ya umarta hadayun dabbobi?” Don me Allah ya ce, *“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara.”*? Ga dalili: Allah cikin Dokarsa mai tsarki ya sanar da mu cewa **sakamakon zunubi, wato ladan zunubi ko hukuncin zunubi, mutuwa ne!** Shi ya sa dole a zub da jini. Allah bai gaya mana, “Za a biya hukuncin zunubi da kayan lambu” ba. Har wa yau bai ce, “Za a biya hukuncin zunubi ta hanyar yin addu’a da azumi da yin ayyuka nagari” ba. A’a! Abin da Allah a cikin tsarkinsa ya faɗa shi ne: Hukuncin zunubi sai **mutuwa!**

Ta Littattafan Annabawa, Allah ya nuna yadda kowa, wato kowane ɗan adam, ya yi zunubi. Kowane mai zunubi **ya ci babban bashi** gun Allah Mai Tsarki. Ya kamata mai zunubi ya mutu. Ya kuma biya bashinsa ta hanyar zauna a Gidan Wuta har abada. Bashin zunubi kato ne. Babu dama a yi ayyuka nagari isassu a soke bashin zunubi. **Sakamakon zunubi mutawa da Gidan Wuta ne**. Shi ya sa sadaka da aikin alheri ba za su taba isa a soke shi ba!

Bari in ba ku misali. Sai ka ce na ci bashi har iya wuya. Na tafi ganin mai bin bashi. Na ce masa, “Kana bina kuɗi da yawa. Ka yi hankuri. Ba ni da ko dala. Amma ina da wani tunani. Ga yadda zan biya. Ga shirina. Kowace rana zan zo gidanka. Zan yi shara. Zan yi aikin nan sai na biya duk abin da kake bina bashi.” To, a ganinku, yaya mai bin bashi zai ji game da dabarata? Ko zai yi hasala? Ko zai yi mani dariya? Lalle, ba zai yarda da shirina ba. Mi ya sa mai bin bashi ba zai yarda da shirina ba? Domin ba dama yan ayyukan nan, wai ‘na alheri’, su fid da ni daga katon bashin da na ci.

Kamar haka, ba wanda ya iya fid da kansa daga bashin zunubi ta hanyar ayyukan alheri ko ta yin sadaka. Abu ɗaya yana biyan bashin zunubi. Ba kuɗi ba. Ba ayyukan alheri ba. Sai **mutuwa**. Hukuncin zunubi shari’a da mutuwa ne. Saboda haka, ba yadda Allah zai soke bashin zunubi na Kayinu da Habila ta dalilin aikin hannunsu. Shirin Allah domin soke bashi, shi ne a zub da jinin hadaya. Sai marar laifi ya mutu a madadin mai laifi.

**Gafarar zunubi ba ta samuwa bisa dabaran mutum. Sai bisa shirin Allah.** Bisa tushen **hadaya, wato wani ya mutu a madadin wani**, sai Allah ya buɗe kofa ma yan adam su sami gafara da ceto. Da fari Allah ya yi umarni cewa dole mai zunubi ya kawo dabba marar aibi, ya yanka. Dabba marar laifi ya mutu madadin mai zunubi. Albarkacin jinin hadayan nan, Allah yana hakuri da zuriyar Adamu, ya **rufe** zunubansu har zuwa wani lokaci. Amma jinin bisasshe **ba ya da ikon soke** bashin zunubin mutum. Darajar dabba ba ta kai darajar mutum ba. Shi ya sa Littattafai suna cewa hadayun dabbobi: *“ishara ce kawai [wato, inuwa] ta kyawawan abubuwan da ke gaba, ba ainihin siffarsu ba... domin ba mai yiwuwa ba ne jinin bijimai da na awaki ya ɗauke zunubi”* (Ibraniyawa 10:1,4).

Saboda haka, abu mafi muhimmanci wanda ya kamata mu tuna da shi game da hadayun dabbobi, shi ne, sun **zama kwatancin Mai Ceto** wanda zai shigo duniya domin ya biya bashin zunubi na dukan zuriyar Adamu. Mai

Ceton nan, wanda Allah ya alkawalta, zai *“mutu sau ɗaya tak ba kari, domin kawar da zunubanmu, mai adalci saboda marasa adalci, domin ya kai mu ga Allah”* (1 Bitrus 3:18). Yadda aka rubuta cikin Linjila: *“Shi ne [Mai Ceton nan] duk annabawa suka yi wa shaida, cewa albarkacin sunansa duk mai gaskatawa da shi zai sami gafarar zunubai”* (Ayyukan Manzanni 10:43).

Amma can zamanin dā, shirin Allah domin ceto yana bukatar hadayun dabbobi. Sai Kayinu ya kyale shirin Allah. Kayinu ya kaga wata hanya daban. Ya yi ma kansa wani addini. Kayinu ya shigar da **addinin karya na fari**. Ya kawo ma Allah aikin hannunsa. Ya yi hadaya, ko sadaka, da kayan gonarsa. Wato, abubuwan da suka tsiro daga kasar da Allah ya la’anta. Babu jini a cikinsu. Ko Allah ya karbi ‘hadayan’ nan marar jini? A’a, Allah bai yarda da ita ba.

To, Habila, kam, ya kawo ma Allah ɗan rago marar aibi. Ya yanka. An zub da jinin. Sa’an nan ya kone shi. Albarkacin wannan hadaya, zuciyar Habila ba ta ba shi laifi a gaban Allah ba. Ya sani, ya cancanci mutuwa. Amma **ɗan rago marar laifi ya mutu a wurinsa**. Ta haka Habila ya shaida bangaskiyarsa cikin Mai Fansa wanda zai shigo duniya. Wanda zai mutu a madadin masu zunubi. Wanda zai sha hukuncin zunubansu.

Bari mu takaita labarin da muka ji yau ta wurin babbar tambayan nan. Me ya sa Allah bai yarda da hadayar Kayinu ba? Ko Kayinu ya fi Habila zunubi? A’a, ba shi ne dalili ba ne. Dukansu biyu masu zunubi ne. Dukansu biyu suka kawo ma Allah hadayu. Kayinu mai addini ne. Watakila mun iya cewa, ta wani fanni hadayar Kayini ta fi ta Habila daraja. Kayan lambu da yayan itatuwa suna da kyan gani kwari. Jinin ɗan rago yankakke ba ya da ɗaɗin gani. Amma zunubi abin kyama a gaban Allah. Hanyar samun gafara wadda Allah ya kafa ta shaida: **“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara!”** Saboda haka, Allah ya ki yarda da Kayinu da hadayarsa. Don Kayinu bai girmama hanyar adalci ta Allah don samun ceto ba.

Ba mai zuwa wurin Allah sai ya zo ta hanyar adalci wadda Allah ya umarta! **Hanyar Allah cikakkiya ce, daidai ne kuma!** Ya zama kwatancin lissafi. In mushe ya tambayi ɗan l’école, “biyu da biyu nawa ke nan?” Amsa mai kyau guda ɗaya tak ce. **Biyu a tara da biyu huɗu ke nan**. Yaro wanda ya ce ukku ya yi kuskure! Wanda ya ce biyar, ya yi kuskure! Wanda ya ce huɗu da rabi, shi kuma ya yi kuskure. Biyu a tara da biyu huɗu ke nan, huɗu kaɗai. Haka yake da hanyar adalci zuwa ceto wadda Allah ya kafa. Allah ɗaya ne kaɗai. Hanya **ɗaya** ce kaɗai domin masu zunubi su sami sulhu tsakaninsu da Allah wanda shi Mai Tsarki ne. **Hanya ce ta hadaya guda ɗaya tak kaɗai wadda ke cikakkiya.**

Kai da ka kasa kunne a yau. Ko ka san abin da Maganar Allah ta ce game da hadaya mai tsarki wadda Allah ya tanada domin **a soke bashin zunubanka har abada**? Ko ka san yadda Allah da kansa ya aiko da Mai Ceto mai iko domin ka sami gafarar zunubanka, ka sami zuciya mai tsabta a gaban Allah? A darussa na gaba, za mu koyi abu da yawa game da wannan Mai Ceto mai al’ajabi. Game da shi Littattafai suna cewa: *“Ba kuma samun ceto ga wani, domin ba wani suna duk duniyan nan da aka bayar cikin mutane, wanda lalle ta wurinsa ne za mu sami ceto”* (Ayyukan Manzanni 4:12).

Abokai, ya kamata mu huta a nan yau. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu kammala nazarinmu a kan Kayinu da Habila.

Allah ya sa maku albarka ta wurin yin tunani a kan tushen Dokarsa, wadda ta ce: **“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara!”** (Ibraniyawa 9:22)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 11: Kayinu Bai Tuba Ba**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Shi ne yana son kowa ya gane kuma ya mika kansa ga hanyar adalci wadda Allah da kansa ya kafa. Nufinsa ne mu sami salama ta ainihi tsakaninsa da mu har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Wa'azin baya, mun ji labarin yaya maza biyu na fari waɗanda Adamu da Hawa'u suka haifa. Wato, **Kayinu da Habila**. Mun ga yadda dukansu biyu sun shawarta su yi ma Allah sujada, su mika masa hadaya. Kayinu ya dauki amfanin gona daga lambunsa. Ya ba Allah. Sai Habila ya mika ɗan rago marar aibi, ya yanka domin hadaya mai rufe zunubi. Amma Littattafai suna shaida: *"Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba."*

Mi ya sa Allah ya kula da Habila, amma bai karɓi Kayinu ba? Ya zama saboda hanyar Allah ta adalci ta tilasta **hadayar jini**. Allah ya lissafta Habila mai adalci ne saboda ya gaskata Maganar Allah. Ya kawo sadaka wadda Allah ke bukata. Kayinu fa, ya yi kokarin zuwa gaban Allah ta hanyar dabarar kansa. Ke nan, Allah bai yarda da shi ba.

Yau, in Allah ya yarda, za mu **kammala nazarinmu a kan Kayinu da Habila**. Ko ka san abin da ya faru bayan da Allah ya ki karɓar hadayar Kayinu? A littafin Farawa, sura ta huɗu, aya ta biyar, Littafi yana cewa: *"Saboda haka Kayinu ya husata kwari, har tsikar jikinsa ta tashi."* Me ya sa Kayinu ya yi fushi? Dalili yana da sauƙin ganewa. Ga misali: Na yi laifi. Sai wani ya tsauta mani cewa, "Ka yi laifi! Sāke hanyarka. Ka yi daidai!" To, yaya zan amsa ma mutumin nan? Ko zan kaskantar da kaina. In karɓi maganar tsautaswa, in **gyara zamana**? Ko kuwa zan yi fushi da shi, in **cigaba cikin halina**? Hanya biyu. Sai na dauki ɗaya!

Allah ya galgaɗi Kayinu don ya gane cewa mika ma Ubangiji aikin hannunsa tamkar hadaya ba ya da tamani gaban Allah, ko kaɗan. **Nufin Allah sai Kayinu ya tuba**. Ya kawo ɗan rago marar aibi domin hadaya, yadda Habila ya yi. Nufin Allah ya bi da Kayinu cikin hanyar da ke daidai, hanyar samun gafara. Amma Kayinu mai girman kai, ya ki faɗin laifinsa gaban Allah. Maimakon wannan, sai ya husata, gabansa ya faɗi.

Saboda haka, *"Ubangiji ya ce wa Kayinu, 'Me ya sa ka husata, me kuma ya sa har tsikar jikinka ta tashi? In da ka yi daidai, ai, da ka yi murmushi. Amma tun da ka yi mugunta, to, zunubi zai yi fakonka don ya rinjaye ka kamar naman jeji. Yana so ya mallake ka, amma tilas ne ka rinjaye shi'"* (Farawa 4:6,7). Minene nufin Allah cikin tambayoyin nan? Ya yi ma Kayinu tambaya domin ba ya son Kayinu ya halaka. Nufin Allah sai Kayinu ya tuba daga zunubansa. Sai ya bi Allah cikin hanyar da ya kamata. Allah yana galgaɗin Kayinu game da mugun magabci wanda yake nema ya halakar da shi da zuriyarsa. Sunan magabcin nan **zunubi ne!**

**Minene zunubi? Zunubi matsalar duniyan nan ne.** Magabcinmu mafi muni ne. Zunubi kamar maciji ne, ya cika da dafi mai zafi. Yana kamar da karen wuta wanda ya kone dukan daji. Zunubi kamar yula a hannun Shaidan, yana kone duniya duka! Maganar Allah ta ce, *"Duk wanda ya san abin da ya kamata, ya kuwa kasa yi, ya yi zunubi ke nan"* (Yakubu 4:17). *"Zunubi tawaye ne... Duk mai aikata zunubi, na Iblis ne, don tun farko Iblis mai aikata zunubi ne"* (1 Yahaya 3:4,8). Zunubi wani iko ne a cikin gabobin jikinmu, yana yaƙi da duk abin da ke nagari, da ke na gaskiya. Duk kowane abin da bai yi muwafaka da nufin Allah ba, zunubi ne. Kin gaskantawa da rashin biyayya ga Maganar Allah, zunubi ne. **Kama hanyar kaina zunubi ne** (dubi Ishaya 53:6).

Minene karshen waɗanda suka kama hanyar kansu, sun ki gaskata Allah, ba su yi masa biyayya ba? Littattafai suna cewa: *"Za su sha hukuncin madawwamiyar halaka, suna ware da zatin Ubangiji, da kuma madaukakin ikonsa"* (2 Tasalonikawa 1:9). Waɗanda suke bin hanyar ceto wadda Allah ya tsai da, za a ba su rai madawwami. Amma su da suke taurare zuciysu, ba su aminta da gaskiya ba, za su fuskanci fushin Allah da hukunci. Amma ba nufin Allah mutane su halaka. Littattafai suna cewa: *"Ba ya so kowa ya halaka, sai dai*

*kowa ya kai ga tuba” (2 Bitrus 3:9). Allah bai so Kayinu ya halaka cikin zunubinsa ba. Sai dai yana son ya tuba, ya juya bayansa ma hanyar rashin adalci wadda ya zaba. Yana son Kayinu ya zabi hanyar adalci.*

Yadda muka gani a wa’azin baya, Ubangiji Allah ya bayyana shirinsa yadda masu zunubi za su sami adalci a gabansa. **Habila ya gaskata shirin Allah.** Ya yanka dan rago cikakke, hadaya mai rufe zunubi. Habila ya gaskata sa’ad da Allah ya ce, *“Sakamakon zunubi mutuwa ne,”* da *“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara”* (Romawa 6:23; Ibraniyawa 9:22). Albarkacin jinin dan rago, zuciyar Habila ba ta ba shi laifi a gaban Allah ba. Habila ya gane shi mai zunubi ne, laifofinsa sun cancanci shan hukuncin Allah. Saboda saninsa, sai ya miƙa dan rago marar laifi yadda Allah ya umarta. Dan ragon da Habila ya miƙa ya kwatanta mana Mai Ceto wanda zai shigo duniya domin ya ba da ransa hadaya mai kawar da zunubin yan adam har abada. Kayinu kam, ya nuna kamar ya gaskata Allah. Amma ayyukansa sun musanta. **Kayinu ya girmama Allah da bakinsa, amma zuciyarsa ta yi nesa da shi.** Allah ya ce jinin dan rago wajibi ne. Amma Kayinu ya kawo ayyukan hannuwansa. Sujadar Kayinu banza ce gaban Allah. Domin bai karbi hanyar Allah ba.

Yanzu bari mu cigaba, mu karanta aya ta gaba, mu ga abin da Kayinu ya yi bayan da Allah ya galgade shi a kan hadayarsa marar amfani. Nassi ya ce: *“Kayinu ya ce wa dan’uwansa Habila, ‘Mu tafi cikin daji.’ A lokacin da suke cikin daji, sai Kayinu ya tasar wa dan’uwansa Habila, har ya kashe shi”* (Farawa 4:8). Me Kayinu ya yi? Ko ya tuba ne? Ko ya gaskata Allah, ya kawo jinin dan rago sadaka domin gafarar zunubi? A’a! **Kayinu ya hada zunubi bisa zunubi, ya tasa ma kanensa Habila, ya kashe shi.**

Abin mamaki! Shi Kayinu wanda ya fi zub da jinin dan rago don Allah ya yafe masa zunubansa, yanzu ya zub da jinin dan’uwansa mai adalci! Yaya kun gani? Wa ya aza tunanin nan a zuciyar Kayinu, wato ya kashe kanensa? Ga wanene Kayinu yana sauraro? Kayinu ya saurara ga Shaidan. Littattafai suna cewa ya kashe kanensa domin Kayinu *“ya zama na Shaidan”* (1 Yahaya 3:12). Mun rigaya mun ga yadda Allah ya ce za a iske zuriya biyu a duniya. Mutanen Allah, da mutanen Shaidan. **Habila ya kasance na Allah,** domin ya gaskata Maganar Allah, ya yi mata biyayya. **Kayinu na Shaidan ne,** domin bai gaskata Maganar Allah ba.

Yanzu bari mu ji abin da Allah ya fada ma Kayinu, sa’ad da ya kashe kanensa. *“Ubangiji ya ce wa Kayinu, ‘Ina Habila dan’uwanka?’ Ya ce, ‘Ban sani ba, ni makiyayin dan’uwana ne?’ Sai Ubangiji ya ce, ‘Me ke nan ka yi? Muryar jinin dan’uwanka tana yi mini kuka daga kasa. Yanzu fa, kai la’annane ne daga cikin kasar da ta bude baki, ta karbi jinin dan’uwanka daga hannunka. In ka yi noma, kasar ba za ta kara ba ka cikakken amfaninta ba, za ka zama mai yawo barkatai, mai kai da kawowa a duniya.’”* (Farawa 4:9-12).

Ke nan, Allah ya hukunta ma Kayinu cewa, *“In ka yi noma, kasar ba za ta kara ba ka cikakken amfaninta ba.”* Ba kiyayya ba ce ya sa Allah ya yanka hukunci. Ya yi horon Kayinu domin a jawo shi ga tuba. Yana son ya yi imani da gaskiya, ya sami ceto. Amma me Kayinu ya yi? Ko ya tuba ne? A’a, bai tuba ba. Littattafai suna cewa: *“Kayinu ya yi tafiyarsa ya rabu da Ubangiji, ya zauna a kasar Nod”* (Farawa 4:16). Wanda ya kyale Maganar Allah, ya juya bayansa ga Allah. Ya rufe ma Allah kofa. **Allah bai nisanci Kayinu ba. Amma Kayinu ya nisanci Allah.**

Yau, yawancin yan adam suna kamar Kayinu. Suna bin tafarkinsu. Sun rufe ma muryar Allah kofar zuciya. Da bakinsu suna cewa, *“Allah akbar! Allah mai girma ne!”*, amma a zuciya suna daukar cewa Allah ba ya nan kusa. Ba yadda kowa zai san shi! Amma Maganar Allah tana nuna mana **Allah ba ya nesa da kowane dayanmu.** Domin shi ne mai ba kowa rai, da numfashi da dukkan abubuwa. Ya fi bugun zuciyarmu kusa gare mu. Allah ya san ka farin sani. Kuma yana son ka san shi cikakken sani! (Ayyukan Manzanni 17:24-31; Romawa 10:1-13).

To, mi ya sa yawancin mutane ba su sanin Allah yadda yake nufi? Maganar Allah ta ba da haske a kan tambayan nan. Allah ya ce, *“Hukuncin kuwa shi ne, haske ya shigo duniya, amma mutane suka fi kaunar duhu*

*da hasken, don ayyukansu mugaye ne. Duk mai yin rashin gaskiya yakan ki hasken, ba ya kuma zuwa wajen hasken, don kada ayyukansa su tonu”* (Yahaya 3:19,20).

Mutane ba su san Allah ba. Kamar Kayinu, **sun juya bayansu ga Maganarsa**. Dauda, annabin Allah, ya rubuta: *“Maganarka fitila ce wadda za ta bi da ni, haske ne kuma a kan hanyata”* (Zabura 119:105). Idan ka juya bayanka ga hasken Maganar Allah, za ka zauna cikin duhun zunubi. Ba za ka taba sanin Allah ba. Allah zai zama kamar yana nesa da kai. Duk da haka, Allah yana son ka sani, shi ba ya nesa da kai. Yana bayanka. Yana a gefenka. Yana gabanka. Allah yana kaunarka. Yana son kyakkyawar hulfa da kai. Amma kada ka zama kamar Kayinu, wanda zuciarsa ta taurare. Wanda ya ki yarda da hanyar adalcin da Ubangiji ya kafa. **Nufin Allah ne Kayinu ya tuba**. Har wa yau, Allah yana umarnin kowa ya tuba, ya juya zuwa gare shi, ya gaskata Maganarsa.

Ko ka san ma’anar tuba? Ma’ana ita ce *ka sake tunaninka da ayyukanka*. Tuba shi ne ka yi magana da Allah, **ka furta masa**, “Na yi laifi cikin tunanina game da hanyar ceto wadda ka kafa!” Tuba yana nufin **ka yarda da Allah** cewa ba ka da dabara ceton kanka daga hukuncinsa mai adalci. Sai kuma ka juya gare shi, ka mika kanka ga hanyar cetonsa.

Mai tuba na gaske yana kamar da mutum wanda yana tashar Dosso, yana jiran motar Niamey. Sai ya biya, ya hau mota. Ashe, ana ga tafiya, sai ya ga mota ta kama hanyar gabas! Ta yaya zai kai Niamey? Ya kamata ya ‘tuba’, wato ya ce ya yi kuskure, ba ya tafiya inda yake so ba. **Ya sauka** daga motar gabas. Ya sami motar Niamey **ya shiga**. Ke nan, muna ganin akwai mataki biyu ga tuba na gaskiya. Da fari mu ki abin da ba daidai ba ne. Na biyu mu yarda da abin da ke daidai. **Tuba na ainihi yana da abu biyu da ke dole**. Da farko **ka juya daga** bin tafarkinka, daga zunubanka, daga gumakanka, daga kokarin kanka ka gamshi Allah. Sa’an nan ya kamata **ka juya wurin** Allah da Maganarsa wadda tana fada maka yadda za ka sami ceto. Shi ne tuba na ainihi.

Kayinu kam, bai taba tuba ba. Kayinu ya zaba ya **cigaba cikin tafarkinsa**. Ya ki ya mika kansa ga **hanyar ceto** wadda Allah ya kafa. Shi ya sa Littattafai sun koya cewa *Kayinu ya halaka bisa hanyar rashin adalci, sai Allah ya tanada masa matsanancin duhu har abada* (dubi Yahuza 11,13).

Ya ku abokai na kwari, **kada mu bi gurbin Kayinu!** Sai mu kasa kunne ga galgaden nan mai tsanani daga Allah inda ya ce: *“In kuwa ba ku tuba ba, duk za ku halaka kamarsu!”* (Luka 13:3). Hukuncin Allah ya tabbata. Zai fado bisa kowa wanda ba a taba tsarkake shi da zunubansa ba.

Kada mu kuskura mu yi mummunar fahimta. Ba za ka taba kasancewa mai adalci gaban Allah ba albarkacin ayyukanka na alheri da taimako. Kamar Kayinu, mutane da yawa suna tsammani za su kubuce ma hukuncin Allah ta hanyar kokarin bin ka'idodi da dokokin addininsu. Amma zama mai addini bai sa mutum ya zama mai adalci ba. Maganar Allah ta ce: *“Ai, ba wani dan adam da zai sami kubuta ga Allah ta kiyaye ayyukan Shari’a, ... Dukanmu muka cika da zunubi har ayyukanmu mafi kyau kazamai ne duka. ... Domin ta wurin alheri ne aka cece ku saboda bangaskiya, wannan kuwa ba kokarin kanku ba ne, baiwa ce ta Allah, ba kuwa saboda aikin lada ba, kada wani ya yi fariya”* (Romawa 3:20; Ishaya 64:4; Afisawa 2:8,9).

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, wa’azi na gaba, za mu yi nazari a kan wadansu na zuriyar Adamu, duk da Annabin Allah, Anuhu.

Allah ya sa maka albarka yayinda kana tunani sosai bisa abin da ka saurara a yau. Littattafai suna cewa: *“Ubangiji ... mai hakuri ne gare ku, ba ya so kowa ya halaka, sai dai kowa ya kai ga tuba. ... In kuwa ba ku tuba ba, duk za ku halaka!”* (2 Bitrus 3:9; Luka 13:3).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 12: Annabi Anuhu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Shi wanda yake son kowa ya fahimta, ya kuma mika kansa ga hanyar adalci wadda shi Allah ya kafa. Yana son ku zauna cikin salama ta ainihi tare da shi har abada. Ina jin dadi yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Wa'azin nan biyu da suka wuce, mun ji labarin yaya maza biyu na fari wadanda Adamu da Hawa'u suka haifa. Wato, Kayinu da Habila. Mun ga yadda dukansu biyu suka kawo hadaya ga Allah don su yi masa sujada. Habila ya gaskanta Allah. Ya kawo **jinin dan rago**. Amma Kayinu ya nema ya kusanci Allah ta wata hanya dabam, ta **hanyar kokarin kansa**. Allah ya yarda da sadakar Habila. Bai yarda da sadakar Kayinu ba. Allah ya yi kira ga Kayinu shi tuba. Maimakon haka, sai Kayinu ya husata. Ya kashe kanensa Habila.

Yau za mu cigaba cikin Attaura. Za mu binciki sura ta 4 da 5 na littafin Farawa. Maganar Allah ta ce mana, Adamu da Hawa'u suka *"haifi yaya mata da maza"* (Farawa 5:4). A cikin dukan yayan Adamu, Allah ya ba mu labarin **zuriya biyu**: Wato zuriyar Kayinu, da zuriyar Shitu. Shitu wani kanen Kayinu ne.

Za mu fara da nazarin **zuriyar Kayinu**. Kayinu ya auri mace daga cikin danginsa. Suka haifi yaya. Hausawa suna cewa, "Barewa ba ta yin gudu, danta shina rarrafe" Haka kuma yaran Kayinu. Sun bi babansu. Tunaninsu na babansu ne. Maganarsu ta babansu ce. Ayyukansu na babansu ne. Kamar mahaifinsu, **ba su girmama Maganar Allah ba**. Suna da basira da azanci mai yawa. Amma ba su san Allah ba. Sun ga darajar abubuwan duniya kawai. Sun gina birane. Sun shirya kayan aiki iri-iri. Sun kaga kayan kidi kamar garaya da mabusan sarewa. Sunan dayan zuriyar Kayinu, Tubal-kayinu ne. Gwani ne. Makerin kayayyakin tagulla da na bakin karfe. Amma yin kyawawan aikin hannu bai sa kyakkyawar zuciya ba.

Dayan zuriyar Kayinu, mai suna Lamek ne. Tsara ta bakwai ce daga Adamu. Lamek ya yi tafiya cikin tafarkin kakansa Kayinu, sai dai ya fi shi mugunta. Lamek na fari ne mai daukar mata biyu. Kamar Kayinu, ya zama mai kisan kai. Littattafai suna cewa Lamek ya kashe mutum biyu. Ya yi fahariya cewa ya fi Kayinu mugunta! Kamar Kayinu da dukan zuriyarsa, Lamek bai damu da nufin Allah ba. Lamek mai sonkai ne, mai son kudi ne. Mutum mai jin kansa, mai daga kai. Ba ya hana kansa jin dadi. Ba ya kaunar Allah. Maigidansa Shaidan ne, amma bai sani ba. Haka Lamek yake saboda ya bi hanyar Kayinu. Kada mu mance da sunan Lamek, domin za mu sake jinsa a wa'azin yau.

Yabo ya tabbata ga Allah. Littattafai ba su tsaya da labarin Kayinu da zuriyarsa marar adalci ba. Maganar Allah kuma ta ba mu labarin **zuriyar Shitu**. Ta fada yadda Allah ya ba Adamu da Hawa'u wani *"da a maimakon Habila wanda Kayinu ya kashe"* (Farawa 4:25). Sunansa Shitu ne. Ma'anar Shitu, *zababbe* ne. Allah ya zaɓi Shitu ya cika gurbin Habila. Me ya sa dole Shitu ya cika gurbin Habila? Ga amsa. A Gonar Firdausi, wato Aidan, Allah ya yi alkawarin Wani wanda zai shigo duniya ya ci nasara da Shaidan. Zai ceci yan adam daga ikon Shaidan. Dā, wannan Mai Ceto ya iya zuwa daga zuriyar Habila wanda ya gaskanta Allah. Amma Shaidan ya zuga Kayinu ya kashe Habila. Nufin Shaidan ya hana ruwa gudu. Ya bata shirin Allah. Ya hana shigowar mai ceto zuwa cikin duniya. Duk da haka, hikimar Allah ta fi ta Shaidan. Shirin Allah mai ban mamaki, shi ne ya fanshi yayan Adamu daga zunubansu. Ba mai hanawa. Ko Shaidan ba ya da ikon toshe hanya. Saboda haka, bisa ga shirinsa, Allah ya ba Adamu da Hawa'u Shitu, ya cika gurbin Habila wanda Kayinu ya kashe. Ke nan, **shirin Allah** game da Mai Fansa yana ta cin gaba.

**Shitu mai gaskanta Allah ne sosai**. Kamar wansa Habila, Shitu ya zaɓi hanyar ceto wadda Allah ya kafa. An haifi Shitu cikin zunubi, daidai da dukan yayan Adamu. Sai ya gaskanta alkawalin Allah game da zuwan Mai Ceto. Ya bayyana bangaskiyarsa ta hanyar mika ma Allah jinin dan rago hadaya domin rufe zunubi. Abin lura kuma game da Shitu, ya yi ma yaransa tarbiyya mai kyau, ya koya masu sanin gaskiyar Allah. Haka Littattafai suna cewa: *"Ga Shitu kuma aka haifi da, ... A wannan lokaci ne mutane suka fara kira bisa sunan Ubangiji"* (Farawa 4:26).

Ke nan, muna ganin zuriya biyu na Adamu. Zuriyar Kayinu da zuriyar Shitu. Ko ka san abin da waɗannan zuriyoyi suka kwatanta? Sun zama **kwatancin mutane kashi biyu** da ke akwai cikin duniya tun zamanin Adamu har wa yau. A idon Allah, akwai mutane iri biyu kaɗai a duniya. Ba ya ganin launin fata. Ba ya ganin kabila. Ba ya ganin maza da mata. Ba ya ganin masu arziki da talakawa. Babu tara gun Allah. Duk da haka, Allah yana raba mutanen duniya kashi biyu. Yana ganin akwai cikakken bambanci tsakaninsu. Minene kungiyoyin mutanen nan? Su ne **masu gaskanta Maganar Allah**, da kuma **su da ba su gaskata ba**. Wato, su da suke **sanin** Allah. Da su da **ba su da saninsa**. Masu tafiya cikin **haske**. Da masu tafiya cikin **duhu**. Waɗanda suka sami **gafarar** zunubansu. Da **marasa gafara**. Kowa ya gaskata Allah, ya zaɓi hanyar adalci wadda shi ya kafa, mutumin nan ya sami ceto, ya shiga Aljanna, kamar yadda Shitu da iyalinsa suka sami ceto. Wanda ba ya bin hanyar adalcin nan na Allah, zai halaka, za a kã da shi Jahannama, yadda Kayinu da iyalinsa suka halaka.

Littattafai sun ce Adamu ya yi shekara 930, sai ya mutu. A zamanin nan da fari, mutane suna daɗewa a duniya kwarai. Amma a karshe kowa ya mutu. **Adamu da Hawa’u suka mutu**, yadda Allah ya faɗa. Sa’ad da Allah ya halicci mutum biyu na fari, ba nufinsa ba ne su mutu, amma su rayu. Ke nan, me ya sa Adamu da Hawa’u suka mutu? Sun mutu ne domin sun yi ma Allah zunubi. Zunubi ya haifi mutuwa.

Yanzu cikin mintocin da suka saura, za mu dubi labarin wani mutumin Allah na zuriyar Shitu wanda ya gaskata Allah. Mutumin nan **Anuhu** ne. Annabin Allah. Waɗansu suna kiransa *“Idris”*. A sura ta biyar littafin Farawa, muna ganin asalin Anuhu. Littattafai suna cewa: **Adamu** ya haifi Shitu; **Shitu** ya zama uban Enosh; **Enosh** ya zama uban Kenan; **Kenan** ya zama uban Mahalalel; **Mahalalel** ya zama uban Yared; **Yared** ya zama uban Anuhu. Ke nan, **Anuhu** shi ne tsara ta bakwai daga Adamu a cikin zuriyar Shitu.

Kamar kowane ɗan adam, **an haifi Anuhu cikin zunubi**. Amma, sa’ad da ya yi shekara 65, Anuhu ya tuba daga zunubansa. Ya juya ga Allah. Ya gaskata alkawalin Allah game da Mai Fansa wanda zai shigo duniya. Wanda zai mutu Hadaya Cikakkiya domin ya ɗauke zunubi. Anuhu ya bayyana bangaskiyara ta wurin miƙa ma Allah jinin dabba, hadaya mai rufe zunubi. Saboda haka, Allah ya lissafa bangaskiyar Anuhu adalci ne gare shi. Ya yafe masa zunubansa. Ya tsarkake zuciyarsa. Littattafai suna cewa: *“Anuhu ... ya yi tafiya tare da Allah shekara ɗari uku”* (Farawa 5:22).

Hakika, tafiya tare da Allah ba abu mai sauƙi ba ne a zamanin Anuhu. Bataccen zamani ne cike da mugunta, kamar zamaninmu. Mafi yawan mutane na zamanin Anuhu ba su da wani tunani sai neman jin daɗi da kazamar rayuwa. Anuhu kam, ya gane, Allah bai halicci mutum don rayuwar rashin tsarki ba, amma domin zaman tarki. Saboda haka Anuhu bai bar kyashi ya mallake shi ba, yadda yana mallakar makwabtansa waɗanda ba su san Allah ba. Yadda Allah yake son adalci, haka Anuhu yana sonsa, yana kin laifi. Mutane suna ta zaginsa, suna tsanata masa domin shi mai adalci ne. Amma Anuhu bai kula da su ba. Ya tabbata, abu mafi muhimmanci shi ne salama tsakaninsa da Allah.

Allah ya zaɓi Anuhu ya zama bawansa, da annabinsa, a wancan mugun zamani. **Kamar annabawa duka, Anuhu ya shaidi Mai Fansa wanda zai zo**. Kuma ya shaida cewa wata rana Mai Fansa zai dawo ya hukunta duk waɗanda suka ƙi tuba, ba su gaskata da shi ba. Ka saurara ma wa’azin Anuhu:

*“Ga shi, **Ubangiji ya zo** da dubban tsarkakansa, don ya zartar da hukunci kan kowa, yã kuma tabbatar wa marasa bin Allah dukan aikinsu na rashin bin Allah, da suka aikata ta hanyar rashin bin Allah, da bakaken maganganu da masu zunubi marasa bin Allah suka yi game da shi”* (Yahuza 1:14,15).

Wani abin mamaki kuma wanda ya kamata mu sani game da Anuhu, shi ne bai mutu ba. Haka ne. Maganar Allah ta gaya mana **Anuhu bai mutu ba!** Ta ce: *“Anuhu ya yi tafiya tare da Allah [shekara ɗari uku], Allah kuwa ya ɗauke shi, ba a kara ganinsa ba”* (Farawa 5:24). Allah, bisa ga kaddararsa da ikonsa, ya ɗauke Anuhu sama kai tsaye. Bai sa ya bi kofar mutuwa ba.

Don me Allah ya dauke Anuhu haka? Ta wurin rayuwar Anuhu, Allah yana son ya koya mana yadda yake ji da waƙanda suke gaskatawa da shi, suna nema su gamshe shi ta kowane fanni. Littattafai suna cewa:

***“Saboda bangaskiya ce aka dauke Anuhu, shi ya sa bai mutu ba, ba a kuwa same shi ba, domin Allah ya dauke shi. Tun kafin a dauke shi ma, an shaide shi a kan ya faranta wa Allah rai. In ba game da bangaskiya ba kuwa, ba shi yiwuwa a faranta masa rai. Domin duk wanda zai kusaci Allah, lalle ya gaskata, akwai shi, yana kuma sakamako ga masu nemansa”*** (Ibraniyawa 11:5,6).

Tsawon shekara dari uku, Anuhu ya faranta ma Allah rai. Ya gaskata Allah. Ya kaunaci Allah. Ya yi ma Allah biyayya. Dukan wannan a wani zamani inda mutane ba su damu a kan nufin Allah ba. Saboda haka, wata rana, Allah ya kira sunansa. Nan da nan sai Anuhu yana cikin Firdausi. Yana cikin daukakar gidan Allah har abada! A nan akwai wani babban abin da Allah yake nuna mana. Ga shi: Idan ba ka da bangaskiya irin ta Anuhu, to, ba za ka taɓa faranta ma Allah rai ba. Amma idan kana da bangaskiya kamar Anuhu, Allah zai lissafɓa ka mai adalci. Yanzu ba za ka ji tsoron mutuwa ba. Allah ya ci nasara bisa mutuwa dominka. Tabbacin zai samu. Domin ta hanyar sauraro ga Maganar Allah, da gaskatawa, sa’anda rayuwarka a duniya ta kare, za ka tafi ka rayu wurin Ubangiji har abada, yadda Anuhu ya yi. Sai dai ya kamata ka fahimta, dole ka gaskata abin da Allah ya faɗa game da hanyar ceto mai adalci wadda ya shirya domin masu zunubi.

Domin mu takaita nazarimu, bari mu kwatanta mutum biyu na zuriyar Adamu. Mun karanta labarinsu yau. Su ne **Lamek** da **Anuhu**.

**Lamek da Anuhu dukansu biyu sun zama tsara na bakwai daga Adamu.** Lamek yana cikin zuriyar **Kayinu**. Anuhu yana cikin **zuriyar Shitu**. Lamek da Anuhu zamaninsu guda ne. Amma sha’awarsu ba ɗaya ba ce. Yadda suke zamansu ya bambanta kwaraɗi da gaske. Bambanci tsakaninsu kamar dare da rana ne.

**Lamek** bai gaskanta Allah da Maganarsa ba. **Anuhu** ya gaskata Allah, yana kaunar maganarsa.

**Lamek** ya yi tafiya tare da Shaidan cikin kazamta. **Anuhu** ya yi tafiya tare da Allah da zaman tsarki.

**Lamek** ya kyale hanyar ceto wadda Allah ya tsai da. **Anuhu** yana jin dadin bin hanyar nan, yana zuwa gun Allah da sadakar jinin ɗan rago domin a rufe zunubansa.

**Lamek** mai son kuɗi ne, mai son mata, mai haɗama, mai kwaɗayin kayan jiki, mai son nishadi ne. Amma **Anuhu** ya nemi zumunta ta kwaraɗi tare da Allah, Wanda ya ba shi rai.

**Lamek** ya mutu cikin zunubansa, ya tafi gidan wuta. Amma Allah ya dauke **Anuhu** wurinsa a sama.

A karshe, ga wata muhimmiyar tambaya: **Kana mafi kamar da wanene a cikin su biyu ɗin nan? Ko Lamek ne? Ko Anuhu ne?** Ko kana cikin mutanen Kayinu da Lamek? Ko kana cikin mutanen Shitu da Anuhu? Ko a rayuwarka ana ganin bangaskiyar Anuhu? Ko kana bin hanyar kanka yadda Lamek ya yi? Maganar Allah tana cewa: ***“Ku jarraba kanku ku gani, ko har yanzu kuna raye da bangaskiya”*** domin ***“in ba tare da bangaskiya ba kuwa [ga Allah da Maganarsa], ba shi yiwuwa a faranta masa rai”*** (2 Korantiyawa 13:5; Ibraniyawa 11:6).

Abokai, dole mu tsaya a nan yau. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu fara wani nazari a kan mutumin Allah, annabi Nuhu.

Allah ya sa maka albarka yayinda kake yin tunani bisa wannan aya daga Maganarsa mai tsarki:

***“In ba game da bangaskiya ba kuwa, ba shi yiwuwa a faranta masa rai. Domin duk wanda zai kusaci Allah, lalle ya gaskata, akwai shi, yana kuma sakamako ga masu nemansa”*** (Ibraniyawa 11:6).

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 13: Hankurin Allah da Fushinsa – Labarin Nuhu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da shi har abada. Ina jin daɗi yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

A cikin nazarin da muka yi cikin Littattafai Masu Tsarki, mun ga yadda a cikin farko sa'ad da Allah ya halicci duniya, kome yana da **kyau**. Amma ran da kakanmu Adamu ya yi ma Allah rashin biyayya, sai **mugunta** ta shigo duniya ta dalilinsa. Mugunta ta yaɗu ga dukan kowa. Lokacin da ya wuce, mun ji labarin zuriya biyu waɗanda suka fito daga Adamu. Zuriyar Kayinu, da zuriyar Shitu. Mutanen dangin Kayinu **ba su gaskata Allah ba**. Amma wurin mutanen zuriyar Shitu akwai **masu ba da gaskiya ga Maganar Allah**. Saboda haka, Allah ya yafe masu zunubansu. Wani mutum na zuriyar Shitu, mai suna Anuhu ne. Ko da shi ke a wancan zamani, mafi yawan jama'a sun bi Shaidan cikin zaman lalata, mun ga yadda Anuhu ya yi tafiya cikin zaman tsarki, yana bin Allah.

Yau za mu fara jin labarin wani mutum wanda ya yi tafiya da Allah a karkataccen zamani inda kowa yana biye wa muguwa sha'awa. Mutumin nan **annabi Nuhu** ne. Ya zama taba-kunnen Anuhu. Mun ji yadda a wancan zamani na fari, mutane suna daɗewa a duniya. Ko ka san kowanene ya fi kowa tsufa? Metusela ne, ɗan Anuhu. Ya yi shekara 969 a duniya. Metusela mahaifin Lamek, wanda ya haifi Nuhu. Lamek ɗin nan, mahaifin Nuhu, ba shi ne wancan Lamek na zuriyar Kayinu ba ne wanda muka ji labarinsa wa'azin da ya wuce. Nuhu mutumin tsara ta goma bayan Adamu. Sa'anda Nuhu ya yi shekara ɗari biyar, ya zama uban Shem da Ham da Yafet.

Abin da za mu karanta game da Nuhu zai taimake mu da yawa, saboda kwanankin Nuhu sun zama yadda zamaninmu na yau yake. A lokacin Nuhu, duniya ta cika da zunubi matuka. Littattafai suna cewa: *“muguntar mutum ta kasaita a duniya, dukan zace-zacen tunanin zuciya kuma mugunta ne kullayaumin”* (Farawa 6:5). Zuciyar yan adam duka sun cika da mugayen tunani, da kwadayi, da ha'inci, da lalata, da kishi, da bata suna, da girmankai, da fasikanci, da faɗa, da zina, da sata, da kisankai, da wauta (daga Markus 7:21,22). Allah ya halicci duniya mai kyau don mutane su zauna ciki, amma suna ta bata duniya. Da yawa masu addini ne, amma munafukai ne. Allahnsu jin daɗin jiki ne. Sai zunubansu sun kasaita kwarai.

Ku saurara ga nassin nan na Attaura, Littafin Farawa sura ta shida: *“<sup>3</sup>Sai Ubangiji ya ce, ‘Numfashina ba zai zauna cikin mutum har abada ba, gama shi mai mutuwa ne. Nan gaba kwanakinsa ba zai ɗara shekara ɗari da ashirin ba.’<sup>5</sup>Ubangiji kuwa ya ga muguntar mutum ta kasaita a duniya, dukan zace-zacen tunanin zuciya kuma mugunta ne kullayaumin. <sup>6</sup>Ubangiji ya damu da ya yi mutum a duniya, abin ya bata masa zuciya kwarai. <sup>7</sup>Sai Ubangiji ya ce, ‘Zan shafe mutum daga duniya, mutum da dabba, da masu rarrafe, da tsutsayen sararin sama, gama na damu da na halicse su.’”*

A nan muna ganin nufin Allah ne ya shafe yan adam daga duniya ta dalilin muguntarsu. Kuma mun ga yadda Allah cikin alherinsa, ya ce zai kara yin hankuri shekara 120, ya ba mutane **dama su tuba**, kada su halaka. Amma sa'ad da lokacin nan ya kure, Allah zai hukunta duk wanda ya ƙi ya tuba, ya ƙi kama hanyar adalcin da Allah ya kafa.

Zancen yin hankuri ɗin nan na shekara 120 ya koya mana wani abu game da halin Allah. Wato, **Allah mai hakuri matuka ne, amma akwai iyaka!** Yana jan hankalin mutum, yana galgaɗi domin mutum ya tuba. Amma yakan kayyade lokaci. Shi ya sa a zamanin Nuhu, Allah ya ce ba zai rika ja da yan adam har abada ba, amma *“kwanakin ransa shekara ɗari da ashirin za su zama”*. Ke nan, muna ganin yadda Allah ya kudurta ya yi hakuri da masu zunubi domin wani kayyadadden lokaci, sa'an nan idan su ƙi su tuba, zai yanka masu hukunci. Ta wurin wannan muna ganin hali biyu na Allah: **Hankurinsa da fushinsa**. Allah nagari ne, mai hakuri sosai. Kuma shi mai adalci ne, fushinsa ya iya kuna kwarai.

**Wadansu suna daukar cewa** Allah yana gewaye bisansu da babban icce a hannunsa. Sai ka ce, Yana saurin yin fushi da su, yana jin dadin bugansu, ya ji masu ciwo. Ba haka Allah yake ba. **Wadansu suna daukar cewa** Allah ba zai taba yi fushi da su ba, sam. Zai yafe masu. Zai mance da laifofin jama'arsa. Suna cewa: "Allah mai alheri ne! Allah mai alheri ne!" Wannan tunani kuma ya kasa. Ba haka Allah yake ba.

**Littattafai Masu Tsarki suna fadin gaskiya** game da halin Allah. Allah mai alheri ne **kuma** shi mai adalci ne! Yana hakuri. **Kuma** ya iya husata. Alherinsa da jinkansa suna sa yana hakuri da masu zunubi. Amma kuma adalcinsa da tsarkinsa suna sa yana fushi da zunubansu. Allah Mai Ceto ne. Kuma shi Mai Hukunci ne. Annabawa sun rubuta abu da yawa a kan **hakuri da fushin Allah**. Bari mu saurari wadansu daga cikin kalmominsu:

Littattafai suna cewa: *"Kada ku manta wa magana gudan nan, cewa ga Ubangiji kwana daya kamar shekara dubu ne, shekara dubu kuma kamar kwana daya ne. Ubangiji ba ya jinkirta alkawarinsa, yadda wadansu suka dauki ma'anar jinkiri, amma mai hakuri ne gare ku, ba ya so kowa ya halaka, sai dai kowa ya kai ga tuba. Duk da haka ranar Ubangiji za ta zo kamar barawo"* (2 Bitrus 3:8-10). *"Ubangiji zai yi wa jama'a tasa hukunci."* Abu ne fa mai matukar bantsoro a fada cikin hukuncin Allah Rayayye. ... Ku kula fa kada ku ki mai maganan nan. ... domin Allahmu wuta ne mai cinyewa" (Ibraniyawa 10:30,31; 12:25,29).

Muna karantawa cikin Zabura: *"Allah alkali ne mai adalci, kullum kuwa yana ka da mugaye. Idan mutane ba su tuba ba, Allah zai wasa takobinsa"* (Zabura 7:11,12).

An rubuta cikin Linjila: *"Gama an bayyana fushin Allah daga Sama a kan dukan rashin bin Allah da aikin mugunta na mutanen da ke danne gaskiya ta aikin muguntarsu. ... Mun dai san hukuncin Allah kan masu yin haka daidai ne. Ya kai mutum, ... kana tsammani za ka tsere wa hukuncin Allah ne? Ko kuwa kana raina yalwar alherinsa, da jimirinsa, da kuma hakurinsa ne? Ashe, ba ka sani ba alherin Allah yana jawo ka ga tuba? Amma ga shi, saboda kekasasshiyar zuciyarka marar tuba, kana nemar wa kanka fushin Allah a ranar fushi, sa'ad da za a bayyana hukuncin Allah macancanci. Allah zai saka wa kowa gwargwadon aikinsa"* (Romawa 1:18; 2:2-6).

**Fushin Allah ba kamar fushin mutum ba ne.** Sai mutum ya hasala kwarai. Sa'an nan yau da gobe fushinsa yana hucewa. Yalla ma, ya mance abin da ya sa ya yi fushi. Fushin Allah ba kamar haka yake ba! Wucewar lokaci ba ya sa fushin Allah ya huce. Allah alkali mai adalci ne. Kome ba ya mantuwa da shi. **Fushinsa** da masu kin tuba **ba ya hucewa**. Maimakon haka, **kara zafi yake yi!** Shi ne abin da muka karanta dazu, cikin nassin da ya ce: *"Amma ga shi, saboda kekasasshiyar zuciyarka marar tuba, kana nemar wa kanka fushin Allah a ranar fushi."*

Mutanen zamanin Nuhu sun *"tanadar wa kansu"* fushin Allah! Amma saura mutum guda daya na zamaninsu mai son Allah da dukan zuciyarsa. Ya gaskata maganar Allah. Mutumin nan **Nuhu** ne. Saboda haka Littattafai suna cewa: *"Amma Nuhu ya sami tagomashi a gaban Ubangiji. Nuhu adali ne, salihi ne kuma a cikin zamaninsa. Nuhu ya yi tafiya tare da Allah"* (Farawa 6:8,9).

Ta yaya Nuhu ya sami tagomashi a gaban Allah? Ko ya cancanci alherin Allah? A'a! Alherin da aka cancanta, ba alheri ba ne. Ma'anar alheri, *"taimakon da ba mu cancanta mu samu ba"*. Me ya sa Allah ya yi ma Nuhu alheri, amma bai yi ma sauran jama'a ba? Me Littafi ya ce game da wannan? Ya gaya mana, **Nuhu ya gaskata Allah**. Sauran mutane ba su gaskata shi ba. **Nuhu ya gaskata maganar Allah**. Ya gaskata alkawalin Allah game da Mai Fansa wanda zai shigo duniya domin ya ceci masu zunubi. Kamar dukan zuriyar Adamu, Nuhu ya taba yin zunubi. Amma Allah ya dauki Nuhu a kan adali domin ya gaskata Allah. Ya miika ma Allah jinin hadaya saboda zunubinsa, yadda Allah ya umarta. Saboda haka Littattafai suna cewa *"Nuhu adali ne, salihi ne kuma a cikin zamaninsa."*

Wata rana Allah ya fada ma Nuhu (Farawa 6): <sup>13</sup>*Na riga na yi niyyar hallaka dukan talikai, gama duniya tana cike da ayyukansu na zunubi.* <sup>14</sup>***Ka sassaka wa kanka jirgi na itacen gofer, ka yi dakuna a cikin jirgin, ka dalaye cikinsa da bayansa da karo.*** <sup>15</sup>*Ga yadda za ka sassaka shi, tsawon jirgin meta 150, fadinsa meta 25, tsayinsa meta 15.* <sup>16</sup>*Ka yi wa jirgin rufe, ... Ka yi shi hawa uku, ka yi kofa a gefe.* <sup>17</sup>*Gama ga shi, zan kawo rigyawa bisa duniya, ta hallaka dukan mai numfashin rai da ke karkashin sama, dukan abin da ke a duniya zai mutu.* <sup>18</sup>*Amma ni zan kafa alkawari tsakanina da kai, za ka shiga cikin jirgin, kai da yayanka, da matarka, da matan yayanka tare da kai.* <sup>19</sup>*Daga kowane irin mai rai kuma za ka shigar da biyu biyu a cikin jirgin, domin su rayu tare da kai ...* <sup>21</sup>*Ka dauki kuma kowane irin abinci da ake ci, ka tanada, zai kuwa zama abincinka da nasu."*

Ke nan, Allah ya gaya ma Nuhu abin da ya kudurta. Zai kawo ruwan tsufana bisa duniya. Zai hallaka duk waɗanda suka ki tuba, suka ki gaskata sakon Allah. Allah ya umarci Nuhu, ya gina **jirgin ruwa** domin ya tsira sa'anda ambaliyar ruwa ta zo. Tsawon jirgin, meta 150 ne. Wato tsawon filin wasan balon guda biyu! Zai zama mafaka ma Nuhu da iyalinsa, da dabbobi da yawa, duk da kowa wanda ya gaskata Maganar Allah. Allah ya umarci Nuhu ya gina **ɗakuna da yawa** cikin jirgi. Amma **kofa ɗaya** tak zuwa waje. Wato, sakon Allah ga jama'ar zamanin Nuhu ya zama, **"Kowa yana son tsira daga hukuncin rigyawar Ruwan Tsufana, dole ya shiga wannan kofa ɗaya a gefen jirgi.** Duk wanda ya shiga, zai sami **ceto**. Duk wanda bai shiga ba, **zai hallaka!"**

Sai Nuhu ya kama aiki, ya gina jirgi. Babban aiki ne kwari. Nuhu tare da yayansa maza, sai su sare itatuwa manya-manya da yawa, su yanke katakai, su sassaka, su buga kusoshin, su dalaye da karo (wato ko jirrai ko gudoron) ciki da baya. Da matar Nuhu, da matayen yaransa, suka taimaka da aikin nan mai wuya. Domin shekara dari, kowace rana, sai Nuhu da gidansa suna gina jirgin. Amma ba gina kaɗai ba Nuhu ke yi. Kuma ya yi ma jama'ar zamaninsa wa'azi. Ya yiwu yana magana kwatancin wannan: "Ku saurara! Ubangiji ya fada mani, in yi maku galgadi game da fushinsa. Fushinsa yana yin kuna saboda zunubinku! Ya kudurta zai aika da ambaliyar ruwa bisa duniya, ya hallaka kowa wanda bai tuba ba. Amma, akwai albishiri! A cikin alherinsa, Allah ya umarce ni in gina jirgi, mafaka ke nan, domin duk wanda ya tuba ga zunubinsa, ya gaskata maganar Allah!" Tare da maganganu da yawa, Nuhu ya matsa masu su juya daga mugayen halayensu na wancan lalan zamani.

A ganinku, me ya faru? Ko mutanen zamanin Nuhu sun gaskata magana wadda Allah ya shaida masu ta bakin annabinsa? To, ba zan ba da amsa yanzu yanzu ba, domin lokacinmu ya kure. Sai lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba da labarin annabi Nuhu. Za mu ga yadda Allah ya ceci masu gaskata da Maganarsa. Ya kuma hukunta su da suka ki gaskatawa da Maganarsa. Ya bari su nutse cikin Ruwan Tsufana.

Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani a kan nassin nan daga darasi na yau:

***"Ubangiji ba ya jinkirta alkawarinsa, yadda waɗansu suka dauki ma'anar jinkiri, amma mai hakuri ne gare ku, ba ya so kowa ya halaka, sai dai kowa ya kai ga tuba. Duk da haka ranar Ubangiji za ta zo kamar barawo"*** (2 Bitrus 3:9,10).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 14: Nuhu da Ruwan Tsufana

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya gane, ya kuma mika kansa ga hanyar adalcin da shi Allah da kansa ya kafa. Ta haka kowa zai sami salama ta gaskiya tsakaninsa da Allah har abada. Ina jin dadi yau, in cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Lokacin da ya wuce, mun fara karatun labari mai banmamaki na annabi Nuhu. An haife shi tsara ta goma bayan Adamu. A wancan lalan zamani cike da mugunta, Nuhu ya yi tafiya tare da Allah. Mun ga yadda zunuban zuriyar Adamu sun **bata ma Ubangiji zuciya kwarai**. Littattafai suna cewa: *"Muguntar mutum ta kasaita a duniya, dukan zace-zacen tunanin zuciyarsa kuma mugunta ne kullayaumin"* (Farawa 6:5). Shi ya sa Allah cikin fushinsa mai tsarki, ya kudurta ya shafe dukan masu zunubi daga fuskar duniya waɗanda suka ki tuba.

Amma, **alherin Allah** yana tare da Nuhu. Nuhu ya kaunaci Allah. Nuhu ya **gaskata Maganar Allah**. Saboda haka, wata rana, Allah ya fada ma Nuhu: 'Na kudurta, dukan yan adam za su mutu saboda duniya ta cika da mugunta. Zan kawo babbar ambaliyar ruwa bisa duniya. Zan hallaka dukan masu rai da ke rayuwa kalkashin sama. Amma kai fa, sai ka gina wani babban jirgin ruwa, wanda zai zama mafaka dominka da iyalinka.'

Tsawon shekara dari, Nuhu da iyalinsa sun yi aiki, sun gina babban jirgi din nan. Ba aikin gina jirgin kawai Nuhu ya yi ba. Nuhu kuma ya yi wa'azi ma al'ummai cewa: 'Ku tuba daga zunubanka. Ku dawo gun Allah. Allah Mai Adalci zai yi ma duniya hukunci!'

Ko mutanen zamanin Nuhu sun tuba daga zunubansu? Ko sun gaskata magana wadda Allah ya yi masu shela ta bakin annabinsa? Me ka gani? Wurin yan adam duban dubai da ke bisa duniya, guda nawa sun tuba, sun gaskata Allah, har sun shiga cikin jirgi? Littattafai sun bada lissafi: ***"Mutane kadan, wato takwas suka kubuta daga ruwa"*** (1 Bitrus 3:20).

**Mutum nawa sun gaskata Allah?** Takwas kadai: da Nuhu da matarsa, da yayansu maza guda uku, da matayensu. Duka sauran jama'a, ba wanda ya gaskata maganar Allah. Waɗansu sun kyale wa'azin Nuhu kawai. Waɗansu sun yi masa ba'a. Sun dauka cewa ya tabu, yana ginin jirgi wurin da babu ruwa! Yalla waɗansu suna maganar irin wannan: "Kai, ku taho ku gani! Ga mutumin nan yana gina katon jirgi a can daji! Lalle Nuhu wawa ne! Wai, za a sami ambaliyar ruwa a nan daji? Ba shi yiwuwa! Ai, Allah nagari ne. Ba zai hallakar da mutanen da ya halitta ba! Kai Nuhu, ka yi hauka!" Duk da haka, Nuhu ya kyale zaginsu domin ya gaskata abin da Allah ya fada. Sai ya cigaba da gina jirgin, da wa'azi. Ya ce: "Ku tuba! Allah zai kawo hukunci mai adalci bisa duniya! Me ya sa kuna kin gaskata maganar Allah? Ko kuna son ku halaka?"

Daga karshe rana ta zo, Nuhu da iyalinsa sun gama aikin gina jirgi. Aya ta karshe ta sura shida, littafin Farawa, aka rubuta cewa: *"Nuhu ya yi dukan abin da Allah ya umarce shi"* (Farawa 6:22). An shirya jirgin. Kome an gama. Abu daya ya saura. Sai Nuhu da iyalinsa su shiga jirgin. Kamar muna jin Nuhu yana kira ta karshe ma jama'a: "Ku saurara Allah! Ku tuba, ku gaskata maganarsa! Ba da dadewa ba Ruwan Tsufana zai zo! Ku shiga jirgi tun da sauran lokaci! Kofa tana a bude! Kowa ya shiga zai tsira! Amma idan kuka ki shiga, ta yaya za ku tsira daga hukuncin Allah?" Haka Nuhu ya galgadar da jama'a. **Amma ba su ji ba.**

Sakamakon wannan, a sura ta bakwai Nassi ya ce: <sup>1</sup>*"Sai Ubangiji ya ce wa Nuhu, 'Ka shiga jirgin, kai da iyalinka duka, gama na ga a wannan zamani, kai adali ne a gare ni.* <sup>2</sup>*Daga cikin dabbobi masu tsarki ka dauki bakwai bakwai, namiji da ta mace, marasa tsarki kuwa namiji da ta mace,* <sup>3</sup>*da kuma tsuntsayen sararin sama bakwai bakwai, namiji da ta mace, domin a wanzar da irinsu a duniyar duka.* <sup>4</sup>*Gama da sauran kwana bakwai kana in sa a yi ruwa a duniya yini arba'in da dare arba'in. Dukan abu mai rai wanda na yi zan shafe shi daga duniya.* <sup>5</sup>*Nuhu kuwa ya yi dukan abin da Ubangiji ya umarce shi"*

Me ya sa Nuhu da iyalinsa sun shiga cikin jirgin? Ko domin suka ga hadari yana zuwa? Ko domin suka sansana kamshin ruwa da ke zuwa? A'a! Sama ta waye sa'ad da suka shiga jirgi. To, me ya sa suka shiga? Dalili guda daya tak ya sa. Sun shiga domin **sun gaskata abin da Allah ya fada**. Watakila wadansu na waje suna yin tunani: "Ni kuma na gaskata Allah, amma ba zan shiga jirgin nan ba! Na gaskata Allah, amma ban yarda da wa'azin Nuhu ba!" Me za mu ce da wadannan mutane? Kome fadarsu, hakika **ba su gaskata Allah ba**, domin ba su yarda da abin da Allah ya shaida masu ta bakin annabinsa ba. Sun ki su tuba daga zunubansu. Sun ki su yarda da hanyar tsira wadda Allah ya tanada masu ta wurin Nuhu. Ko da shi ke suna girmama Allah da bakinsu da lebungansu, amma suka nisantar da zuciyarsu daga gare shi, nesa kwarai.

Littattafai sun cigaba da cewa: *"Nuhu da yayansa da matarsa, da matan yayansa tare da shi suka shiga jirgi, domin su tsira daga Ruwan Tsufana. Daga dabbobi masu tsabta da marasa tsabta, da na tsuntsaye, da na kowane mai rarrafe a kasa, biyu biyu, namiji da mata, suka shiga jirgi tare da Nuhu, kamar yadda Allah ya umarci Nuhu. ... Sai Ubangiji ya kulle jirgi daga baya"* (Farawa 7:7-9,16).

Ko ka ji abin da Allah ya yi bayan da Nuhu da iyalinsa suka shiga jirgin? Littattafai suna cewa **"Sai Ubangiji ya kulle jirgi daga baya!"** Babbar ranar fushin Allah ta zo. Allah ya dade yana hakuri da wancan tsara. Hakuri hatsin tukunya ne, wato karshe gare shi. **Yanzu ya kare. Fushin Allah kadai ya saura.** Allah ya rufe kofa. Sa'ad da Allah ya kulle kofa, ba mai budewa.

Ke nan, Allah ya jawo ambaliyar ruwaye bisa duniya yadda ya alkawalta. Sama ta yi baki. Iska ya tashi. Ga hadari da tsawa da aradu, tare da girgizar kasa. Yanzu, yan adam **suna yin mutuwar tsaye**. Sa'anda kome lafiya lau, abu mai sauki ne su zagi Allah, su yi miyagun ayyuka da gangan a gabansa. Amma yanzu hukuncin Allah ya fara saukowa wurinsu. Sai sun kame bakinsu! Sa'a ta zo su fuskanci hukunci mai adalci daga Allah. Kuma babu wurin boyewa.

An sheka ruwa. Idanun ruwa na manyan zurfafa suka fashe, ruwa ya bullo. Tekuna da koguna sun yi ambaliya. An yi Ruwan Tsufana. Rigyawa ta shiga kowane gari, kowace kauye. Wadanda ba su mutu nan da nan ba, sai suka razana, suka yi gudu neman mafaka cikin tuddai. Wadanda suka yi ma Nuhu ba'a, suka ki yarda da maganar Allah, yanzu kam suka kai ga ganewa. Abin da Allah ya fada ta bakin annabinsa **gaskiya** ne. Sai dai wannan sani **bai taimake su ba**. Damar tuba ta wuce su. Lokacin samun ceto ya kure. Watakila wadansu suka kira ma Nuhu da murya mai karfi cewa, "Nuhu! Nuhu! Bude kofa! Nuhu, taimake mu! Cece mu! Mun gaskata, Nuhu! Kana da gaskiya, Nuhu! Mun gaskata! Mun gaskata!" Amma sun makara. Allah ya rufe kofa. Ranar samun ceto ta wuce. Ranar hukunci ta iso. Ko an yi kuwwa. Ko an yi addu'a. Ko an buga kofa. Har ma, ko an san gaskiya. Ba su da wani abin yi, wanda zai sa Allah ya sake shawara. **Sa'anda Allah ya kulle kofar samun ceto, ba mai budewa.**

Sai Littattafai sun ce, domin kwana arba'in, dare arba'in, ruwa bai bari ba. Sai ruwa ya bunkasa ya karu kwarai bisa duniya, har ya rufe kawunan dukan tuddai da duwatsu. Amma jirgin ya yi yawo bisa fuskar ruwaye. *"Duk taliki wanda ke motsi bisa duniya ya mutu, da tsuntsaye, da dabbobin gida, da na jeji, da dukan masu rarrafe wadanda ke rarrafe bisa duniya, da kowane mutum. Nuhu kadai aka bari, da wadanda ke tare da shi cikin jirgi"* (Farawa 7:21,23).

Ko Allah ya yi abin da ya fada, ya alkawalta? Tabbas! Ko ya hukunta wadannan masu zunubi, masu kin tuba? Hakika, ya hukunta. Duk wanda bai shiga jirgi ba, Allah ya hukunta masa daidai yadda ya fada zai aikata.

Masu sauraro, za mu huta a nan yau da binciken labarin Nuhu. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu kammala labarin nan. Za mu ga abin da ya faru ma Nuhu da iyalinsa cikin jirgi. Amma, kamin mu yi bankwana yau, akwai wani babban darasin da Allah yake koya mana ta hanyar labarin nan na hukuncin Ruwan Tsufana. Ga shi: **Allah ya tsai da wata rana nan gaba inda zai hukunta dukan mutanen duniya.** Waccan rana, wato Ranar Kiyama, za ta fi hukuncin zamanin Nuhu tsanani!

Ku ji abin da wani annabin Allah ya shaida game da Ranar Kiyama. Ya rubuta: *“Sa’an nan na ga wani babban kursiyi fari, da wanda ke zaune a kai, sai sama da kasa suka guje wa zatinsa, suka bace. Sai na ga matattu manya da yara, tsaitsaye a gaban kursiyin, aka kuma buɗe littattafai. Sai kuma aka buɗe wani littafi, wanda yake shi ne Littafin Rai. Aka kuwa yi wa matattu shari’a bisa ga abin da ke rubuce cikin littattafan, gwargwadon aikin da suka yi. Duk wanda ba a sami sunansa a rubuce a Littafin Rai ba, sai a jefa shi a tafkin nan na wuta”* (Wahayin Yahaya 20:11-12,15).

Abokina mai sauraro, ko kana da hankali kwance yayinda kana yin tunani a kan ranar shari’a? Ko aka rubuta maka sunanka a cikin Littafin Rai, rai madawwami? Ko ka shiga ta wurin kofar ceto wadda Allah ya buɗe maka? Maganar Allah ta ce: *“Ga shi, yanzu ne lokacin samun karbuwa! Ga shi kuma, yau ce ranar ceto!”* (2 Korantiyawa 6:2). Mun ga yadda Allah ya yi hakuri, ya yi kira ma mutanen zamanin Nuhu su tuba, su gaskata, su sami ceto. Amma a karshe ya kulle kofar ceto. Kowa ya ki shiga kofar jirgin Nuhu, sai ya fuskanci hukunci mai tsanani daga wurin Allah.

Game da **Ranar Kiyama**, sa’anda Allah zai yi ma duniya shari’a cikin adalci, Littattafai suna cewa: *“Ranar Ubangiji za ta zo ne kamar barawo da dare. Lokacin da mutane ke cewa, ‘Muna zaman salama da zaman lafiya,’ wuf, sai halaka ta auko musu, kamar yadda nakuda ke kama mace mai ciki, ba kuwa hanyar tsira”* (1 Tasalonikawa 5:2,3). Ba wanda zai tsira a waccan rana ta tashin duniya. Sai dai su da suka shiga ta kofar ceto wadda Allah ya buɗe ma yan adam.

Ko kana da labarin **Kofa** wadda Allah ya buɗe domin masu zunubi? Ko ka san hanyar tsira wadda Allah ya tanada maka? Su wanene suka tsira ma hukuncin Ruwan Tsufana a lokacin Nuhu? Sai dai waɗanda suka shiga jirgi ta kofa. Haka kuma, game da ranar hukunci mai zuwa, Littattafai suna bayyanuwa a sarari yadda Allah ya shirya **kofar ceto ɗaya tak** domin yan adam masu zunubi. Ko kana da labarin wannan kofa? Sai ka saurara ma tabbatattun kalmomin Matsakanci Mai Tsarki wanda Allah ya aiko da shi cikin duniya. Ya ce: *“Ni ne kofa. Kowa ya shiga ta wurina zai sami ceto”* (Yahaya 10:9). *“Lalle hakika, ina gaya muku, duk mai jin maganata, yake kuma gaskata wanda ya aiko ni, yana da rai madawwami. Ba za a yi masa hukunci ba”* (Yahaya 5:24).

Abokaina. Ya kamata mu tsaya a nan yau. Nan gaba za mu kara koyaswa game da wannan Mai Ceto wanda Allah ya aiko da shi zuwa cikin duniya. Shi Wanda ya ce, *“Ni ne kofa. Kowa ya shiga ta wurina zai sami ceto”*.

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu kai karshen labarinmu na annabi Nuhu.

Allah ya sa maku albarka, ya koya maku, yayinda kuke yin tunani a kan tambayan nan mai muhimmanci daga Maganarsa: *“Ta kaka mu za mu tsira, in mun ki kula da babban ceto haka?”* (Ibraniyawa 2:3).

Allah shi taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 15: Nuhu da Amincin Allah**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya fahimta, shi mika kansa ga hanyar adalcin da Allah ya kafa. Yana son kowa ya zauna tare da shi cikin salama ta ainihi har abada. Ina jin daɗi yau, mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau nufinmu ne, mu **gama labarin Nuhu, annabin Allah**. Da farko bari mu yi bitar abin da muka koya game da Nuhu da Ruwan Tsufana a lokatai biyu da suka wuce. A sura ta shida, littafin Farawa, mun ga yadda muguntar yan adam ta kasaita kwari a zamanin Nuhu. Kowane tunanin zuciyar mutum, mugunta ce kullum. Shi ya sa Allah ya kudurta ya jawo ambaliya bisa duniya. Zai halaka kowane mai zunubi wanda ya ki tuba daga zunubansa, wanda ya ki juyowa wurin Allah na gaskiya rayayye.

A cikin jama'ar wancan karkataccen lalan zamani, mutum ɗaya kaɗai ne ya gamshi Allah. Mutumin nan, Nuhu ne. Nuhu ya dogara ga Allah, ya kaunace shi. Saboda wannan, wata rana, Allah ya yi magana da Nuhu. Ya umarce shi, ya gina wani katon jirgin ruwa. Jirgin nan mafaka ne domin sa, da iyalinsa, da dabbobi da yawa, yadda za su tsira daga ambaliyar ruwa da ke zuwa. Tsawon shekara ɗari, Nuhu da gidansa, sun gina jirgi. Nuhu ya galgadar da jama'a su tuba, su gaskata maganar Allah. Amma **ba wanda ya kula** da wa'azin Nuhu. Ba wanda ya gaskata abin da Nuh ya shaida masu game da Ruwan Tsufana!

Duk da haka, rana ta zo. An gama kome. Jirgi ya yi. Sa'a ta zo. Hukuncin Allah zai faɗo bisa mugunyar duniyan nan. Allah ya daɗe yana hakuri da masu ba'a. Hakuri tukunyar tsaba, Allah ya ba su hakuri, ba su ji ba. Lokacin yin hakuri ya wuce. Saboda haka, Allah ya faɗa ma Nuhu shi shiga jirgi tare da iyalinsa. Ya ɗauki dabbobi masu tsabta namiji bakwai, da mata bakwai. Wato, bisasshen da ake yanka hadaya. Sauran dabbobi marasa tsabta, ya shigar da su biyu biyu, namiji da mata. Sai Nuhu da gidansa da dabbobi suka shiga jirgi yadda Allah ya umarta. Sa'an nan Nassi ya ce: *"Sai Ubangiji ya kulle jirgi daga baya."* Shi Allah wanda ya buɗe kofar ceto domin yan adam, shi ne wanda kuma ya rufe kofa. **Ranar jinkan Allah ta tafi. Ranar fushinsa mai bantsoro ta zo!**

Sa'an nan aradu, da tsawa, da manyan girgizan kasa suka zo. An goce da ruwa. Babbar rigyawa ta auku. Kowa ya yi gudu. Waɗansu sun hau bisa tuddai. Amma ba wanda ya tsere ma fushin Allah. Su da suka yi ma Nuhu ba'a, suka ki karɓar maganar Allah, yanzu sun ga gaskiyar. Amma **da makara!** Lokacin samun ceto ya shuɗe. Allah ya kulle kofa.

Kwana arba'in, dare arba'in, an sheka ruwa daga sammai. Manyan idanun ruwa na cikin kasa su kuma suka fashe, suka ba da ruwansu. Ruwa ya rufe duniya. Har ma kololuwar kowane babban dutse, yana karkashin ruwa. Amma jirgi ya yi yawo bisa fuskar ruwaye. Littafi ya ce: *"Duk taliki wanda ke motsi bisa duniya ya mutu, da tsuntsaye, da dabbobin gida, da na jeji, da dukan masu rarrafe waɗanda ke rarrafe bisa duniya, da kowane mutum. Nuhu kaɗai aka bari, da waɗanda ke tare da shi cikin jirgi"* (Farawa 7:21,23).

Ke nan, Littafi ya bada labarin yadda Allah ya aiwatar da hukuncin daidai yadda ya alkawarta. Kowa bai shiga jirgi ba, ya halaka. **Allah mai aniya ne game da maganarsa.**

Me ya faru ga waɗanda ke **cikin** jirgi? Ko Allah ya mance da Nuhu da gidansa? Allah yana ci da tsuntsayen sararin sama, ba kuwa ɗayansu da zai mutu, ba da yardarsa ba. Allah bai mance da su Nuhu ba. Bari mu karanta daga littafin Farawa sura ta takwas. Littafi ya ce: *"Allah kuwa ya tuna da Nuhu da dukan dabbobin gida da na jeji waɗanda ke cikin jirgi tare da shi. Allah ya sa iska ta hura bisa duniya, ruwaye suka janye. ... Ya zama kuwa a ran sha bakwai ga wata na bakwai, sai jirgin ya tafi ya tsaya bisa kan dutsen Ararat"* (Farawa 8:1,4).

Wato, muna ganin yadda Allah ya tuna da Nuhu, da waɗanda ke tare da shi cikin jirgi. Ya aika da iska ya hura bisa duniya don ruwaye su janye. Allah ya bi da jirgi yadda ya kwanta bisa wani dutse mai tsawo, wai dutsen *Ararat*. Bayan da Nuhu da iyalinsa sun yi shekara ɗaya da mako ɗaya cikin jirgi, mafi yawan ruwan da ya rufe duniya ya janye. Sai Allah ya faɗa ma Nuhu, *“Fito daga cikin jirgi, kai da matarka, da yayanka, da matan yayanka tare da kai.”* Sai Nuhu da gidansa suka fita daga cikin jirgi, tare da dabbobi duka. Bayan da ya fita, ya gina bagade. Ya kama daga cikin dabbobi da tsuntsaye masu tsabta. Ya miƙa su hadayar ƙonawa ga Ubangiji.

Ko ka ji abu na farko wanda Nuhu ya yi bayan da ya fito daga jirgin? **Ya yanka dabbobi marasa laifi hadaya.** Ya ƙone su bisa bagaden da ya gina. Allah bai shafe Shari’arsa ba, wadda ta ce: *“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara”* (Ibraniyawa 9:22). Ko da shi ke **Ruwan Tsufana ya shafe mafi yawan masu zunubi** daga fuskar duniya, **bai halakar da tushen zunubi ba**, wanda yake zamne cikin zuciyar ɗan adam. Saboda haka, ya kamata Nuhu da zuriyarsa su riƙa miƙa ma Allah hadayu domin zunubi. Yadda muka gani, hadayun dabbobi irin waɗannan, sun zama tushen hanyar ceto wadda Allah ya umarta. Hadayun da kakanninmu suka miƙa tun ɗā ɗā, suka kwatanta mana Mai Fansa wanda zai zo ya zuba da jininsa domin ya biya bashin zunubi na dukan zuriyar Adamu. Shi ya sa, abu na farko bayan da Nuhu ya fito daga jirgi, sai ya zub da jinin dabba. Haka ya bayyana ma yayansa da jikokinsa cewa dokokin Allah ba su sake ba. Hakika, *“sakamakon zunubi mutuwa ne”* (Romawa 6:23), da *“In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara”* (Ibraniyawa 9:22).

Haka Littattafai suna cewa: *“Ubangiji ya ji kanshi mai daɗi [na hadaya] ... Allah kuwa ya sa wa Nuhu da yayansa albarka, ya ce musu, ‘Ku yi yaya ku hayayyafa, ku cika duniya. ... Ga shi, na kafa **alkawari** tsakanina da ku da zuriyarku a bayanku ... Daɗai ba za a ƙara hallaka talikai duka da ruwa ba, ba kuma za a ƙara yin Ruwan Tsufana da zai hallaka duniya ba ... Wannan ita ce alamar **alkawarin** da ke tsakanina da ku, da kowane mai rai da ke tare da ku, har dukan zamanai masu zuwa, na sa **bakana** cikin girgije, ya zama alamar **alkawari** tsakanina da duniya. Sa’ad da na kawo gizagizai bisa duniya, aka ga bakan a cikin gizagizai, zan tuna da **alkawarin** da ke tsakanina da ku, da kowane mai rai da dukan talikai. Ruwa kuma ba zai ƙara yin rigyawa da za ta hallaka talikai duka ba”* (Farawa 8:21; 9:1,9,11-15).

A nassin da muka karanta, akwai wata kalma wadda Allah ya nannata ma Nuhu sau huɗu. Ko ka lura da ita? Kalman nan, **“alkawari”** ce. Kowane alkawalin da Allah ya tsai da tsakaninsa da mutane, na musamman ne, tabbatacce ne. **Allah Mai Rifon alkawali ne.** Allah mai aminci ne. Yakan bayyana amincinsa ga yan adam! Shi ya sa cikin alherinsa, ya tsai da alkawali tsakaninsa da Nuhu, da dukan zuriyarsa. Ya ce, *“Ruwa ba zai ƙara yin rigyawa da za ta hallaka talikai duka ba.”* Shi ne abin da Allah ya alkawarta. Ba faɗin alkawali da bakinsa kawai ya yi ba. Ya kuma tabbatar da zancen ta hanyar sa bakansa cikin gizagizai.

Ko ka gane? Bakan gizo mai kyan gani, wato **zurni**, wanda muke ganinsa lokaci lokaci cikin damuna, alama ce wadda ta shaida **amincin Allah**. Kowane lokacin da muke ganin zurni cikin gizagizai, Allah yana tabbata mana da amincinsa wanda ya ɗore daga tsara zuwa tsara. Allah ya sa bakansa cikin gizagizai domin ya haƙiƙanta alkawalinsa. Alkawalin da ya ce ba zai sake aiko da ruwaye su yi ambaliya, su hallaka dukan rai a duniya ba. Tabbas, Allah Mai Rifon alkawali ne! **Shi mai aminci ne!**

Game da sauran shekarun rayuwar Nuhu, akwai abubuwan da suka faru. Amma lokaci bai isa ba mu yi magana a kansu. Sai ka karanta don kanka cikin Attaura, littafin Farawa, sura ta tara. Za ka ga bayan Ruwan Tsufana Nuhu ya cigaba da rayuwarsa, an ƙara masa shekara 350. Ya tsufa kwara sa’ad da ya tafi wurin Ubangijinsa a sama.

A takaice, bari mu gama nazarinmu a kan annabin Allah, wato Nuhu, da wasu tambayoyi. Minene bambanci tsakanin Nuhu da mutanen zamaninsa? Ta yaya Nuhu ya faranta ma Allah rai? Nuhu ya yi abu ɗaya mai sauƙi. **Nuhu ya gaskata maganar Allah.** Shi ya sa Nuhu bai hallaka tare da sauran jama’a zamaninsa ba. Ka saurara ga abin da Allah ya shaida game da Nuhu: **“Ta bangaskiya Nuhu, da Allah ya yi masa gargadi a kan al’amuran da ba a gani ba a lokacin, yana tsoron Allah, ya sassaka jirgi, don ceton iyalin gidansa, ta**



*bangaskiya kuma ya tabbatar wa duniya laifinta, har ya zama magajin adalcin Allah, wanda ke samuwa ta bangaskiya.” “In ba game da bangaskiya ba kuwa, ba shi yiwuwa a faranta wa Allah rai” (Ibraniyawa 11:7,6).*

Kamin mu yi bankwana a yau, ga **tunani guda biyu** waɗanda bai kamata mu mance da su ba. Yanzu mun yi zancen tunani na fari. Ta yaya Nuhu ya faranta ma Allah rai? Amsa ita ce, **ta dalilin bangaskiyarsa. Nuhu ya gaskata Allah. Ya gaskata abin da Allah ya faɗa.** Nuhu ya yi imani da Ubangiji, ya yi ma maganarsa biyyaya sa’anda dukan jama’a kewaye da shi suka ki yarda da ita. Bangaskiyar Nuhu ta sa Allah ya cece shi daga mugunyar tsara inda yake rayuwa. Kai mai sauraro a yau, **ko lalle hakika ka gaskata abin da Allah ya faɗa?** Nufin Allah ne domin kowane ɗayanmu, sai mu gaskata maganarsa yadda Nuhu ya yi.

Abu na biyu daga labarin Nuhu wanda ya kamata mu tuna da shi, **ya fi bangaskiyar Nuhu muhimmanci.** Ko ka san kominene shi? Shi ne **amincin Allah.** Mi ya sa amincin Allah ya fi bangaskiyar Nuhu muhimmanci? Ai, idan Allah ba mai aminci ba ne, sai bangaskiyar Nuhu ta zama a banza. Kai! Mu duka mun san yadda harka take idan muka dogara ga wani, bai cika alkawari ba! Watakila abokinka ya ce, ‘Gobe ina zuwa da buhun shinkafa.’ Sai ka gaskata. Kana dogara da shi. Me zai faru idan bai kawo buhun ba? Ga bakin ciki, da yalla yunwa! Bangaskiyarka cikin abokinka ta banza ce. Don me? Domin abokinka bai cika abin da ya alkawarta ba. Ka dogara ga wani marar aminci.

Ba haka yake ba wurin Allah. Littattafai suna cewa: *“In ba mu da aminci, shi kam ya tabbata mai aminci, domin ba zai yi musun kansa ba”* (2 Timoti 2:13). *“Duk ɗan adam kamar ciyawa yake, duk darajarsa kamar furen ciyawa take, ciyawa takan bushe, furen yakan kaɗe, maganar Ubangiji kuwa dawwamammiya ce. ... Duk mai gaskatawa da shi kuwa, ba zai kunyata ba”* (1 Bitrus 1:24,25; 2:6). *“Allah mai alkawari ne”* (1 Korantiyawa 1:9).

Zai yi abin da ya alkawarta!

Cikin labarin Nuhu muna gani a sarari, **Allah ya yi kowane abin da ya alkawarta.** Mun karanta yadda Allah ya ceci kowa wanda ya shiga jirgin. Ya hukunta kowa wanda ke waje, yadda ya alkawarta. Kuma mun ga yadda Allah ya yafe ma Nuhu zunubansa ta dalilin hadayar jinin dabba, kamar yadda Allah ya gaya masa. Kuma mun ga yadda Allah ya sa zurni cikin gizagizai don kada Nuhu da dukan jama’a su mance cewa **“Allah mai aminci ne!”**

Mai sauraro, ko ka mance da dukan maganata ta yau, kada ka mance da zancen nan. Ka tuna, **Allah mai aminci ne!** Bai iya ya karya maganarsa ba. Yana yin abin da ya alkawarta. Wani bi, bisa ga tunaninmu, yana ɗaukar lokaci mai yawa. Amma *“Allah mai alkawari ne ... Duk mai gaskatawa da shi kuwa, ba zai kunyata ba”* (1 Korantiyawa 1:9; 1 Bitrus 2:6). Sai mu gaskata da shi. Cikin tawali’u, mu yarda da Maganarsa. Kuma, bari labarin Nuhu da Ruwan Tsufana ya zama mana da albarka. Mu bi gurbin Nuhu wanda ya gaskata Maganar Allah, sa’ad da sauran jama’a suka ki yarda, sai suka hallaka.

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Na gode domin sauraro. Nazari mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga abin da ya faru da zuriyar Nuhu, mu ji kuma daga ina ne harsunan duniya suka fito.

Allah ya sa maka albarka yayinda kana yin tunani bisa wannan gaskiya daga Maganarsa: **“Allah mai alkawari ne ... Duk mai gaskatawa da shi kuwa, ba zai kunyata ba”** (1 Korantiyawa 1:9; 1 Bitrus 2:6).

Allah shi taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 16: Hasumiyar Babila**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya gane, ya kuma mika kansa ga hanyar adalcin da Allah da kansa ya kafa. Ta yin haka, za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Lokacin da ya wuce, mun gama nazarinmu a kan annabin Allah, annabi Nuhu. Mun ga yadda Allah ya kudurta ya kawo ambaliya, ya shafe yan adam daga duniya saboda muguntarsu. Don tsawon shekara dari, **Allah ya ba masu zunubi dama su tuba**. A wannan lokaci Nuhu yana gina jirgi. Jirgi zai zama mafaka domin masu gaskata maganar Allah. Amma ba wanda ya juya daga zunubinsa. Ba wanda ya gaskata maganar Ubangiji Allah, sai Nuhu da gidansa. A karshe, **Allah mai adalci mai aminci, ya aikata abin da ya alkawalta**. Ya hallakar da kowane mutum wanda bai shiga kofa jirgi ba. Ya ceci su kima wadanda suka shiga.

Yau za mu cigaba cikin littafin Farawa. Za mu ga abin da ya faru **bayan zamanin Nuhu**. Sa'anda muka yi magana game da Nuhu, mun ji yana da yaya maza guda uku, wato **Shem da Ham da Yafet**. Littattafai sun bayyana mana cewa daga mazajen nan guda uku, an sami **dukan al'umman duniya**. Shem ya zama uban Yahudawa da Larabawa. Mafi yawan mutanen Afrika da Asiya sun fita daga zuriyar Ham. Turawa zuriyar Yafet ne.

Idan kana son sanin asalin al'ummai, sai ka binciki sura ta goma da sura ta sha daya a littafi na fari na Attaura. Amma a darasinmu yau, za mu tsaya a kan abu guda daga tarihin yayan Nuhu, wato Shem da Ham da Yafet. Ga koyaswa: Allah ya zaɓi zuriyar **Shem** ta zama wadda za ta shigo da **Mai Ceto** zuwa cikin duniya. Shi ya sa Littattafai Masu Tsarki sun fi mai da hankali ga labarin zuriyar Shem. Ya zama asalin annabawan Allah duk da Mai Ceton duniya.

Ke nan, dukan mutanen duniya sun fita daga yayan Nuhu guda uku. Da ni da kai da ke, da dukan mutanen Niger, da mutanen Nigeria, da Benin, da dukan Afrika, har kowane mutumin duniyan nan, duk wanda ke da rai a yau, mu zuriyar Nuhu ne. Mun iya cewa, muna da rai yau saboda Nuhu ya gaskata Allah. Ya gina jirgi domin ya ceci iyalinsa. Wato, sa'anda ya ceci iyalinsa daga Ruwan Tsufana, ya ceci kakanninmu daga mutuwa. Sai ka ce, ya cece ni, kuma ya cece ku tare da su.

Allah ya sa ma Nuhu da yayansa albarka. Ya ce masu: *"Ku yi yaya ku hayayyafa, ku cika duniya"* (Farawa 9:1). Saboda haka, darurruwan shekaru bayan Ruwan Tsufana, har wa yau akwai mutane tinjim bisa duniya. Har wa yau kuma, **zunubi ya soma aikinsa ya bata duniya**. Mun rigaya mun gani, an haifi Nuhu da yayansa maza cikin zunubi, domin su na zuriyar Adamu ne. Sa'ad da suka shiga jirgi, **halin mutuntakarsu na zunubi**, wanda suka karɓa daga Adamu, ya tafi tare da su. Sa'ad da suka fita daga jirgi, har wa yau suka fita tare da **tushen zunubi** cikin zuciyarsu. Ruwan Tsufana bai kawo sākewa ga halin zunubi na yan adam ba. Hausawa suna cewa: *"Dan burgu bai rasa farin bundi."* Haka, dukan mutanen duniya ana ta haihuwarsu cikin zunubi domin su zuriyar Nuhu ne, wanda shi kansa na zuriyar Adamu ne.

Abin baƙin ciki ne, amma gaskiya haka ya zama, darurruwan shekaru bayan Ruwan Tsufana, mafi yawan zuriyar Nuhu ba su damu a kan Allah da nufinsa ba. Kakanninsu Shitu da Anuhu da Nuhu suka bi Allah, amma wannan tsara **ba su gaskata maganar Allah ba**. Sun mance da Allah. Allah ya ba su rai, da ruwan sama, da abinci, da wurin zama mai kyau, amma ba su gode masa domin amincinsa ba. Zancen bakan gizo na Allah a cikin gizagizai fa, galibinsu ba su da sanin ma'anarsa ba. Ku ji abin da Maganar Allah ta faɗa a kansu:

*"Ko da yake sun san Allah, duk da haka ba su daukaka shi a matsayinsa na Allah ba, ba su kuma nuna masa godiya ba. A maimakon haka sai tunaninsu ya zama banza, zukatansu marar ganewa kuwa suka duhunta. Ko da yake sun ce wai suna da wayo, amma su wawaye ne. Sun mai da gaskiyar Allah ta zama karya. Suna bauta wa abubuwan da aka halitta, har suna yi musu hidima a maimakon su yi wa Mahalici da kansa, shi wanda ya isa a yabe shi har abada. Amin."* (Romawa 1:21,22,25)

Kamar Kayinu da zuriyarsa, mafi yawan zuriyar Nuhu suka zaba su danne gaskiya, su bi rashin adalci. Masu addini ne, amma addinin karya suke bi. Addininsu bai daidaitu ba da hanyar adalcin da Allah ya kafa. Ba su saurara ga maganar gaskiya ta Allah ba. Suna jin Shaidan.

Akwai wani mutum, wai Lamirudu. Daga jinin Ham ne, dan Nuhu na biyu. Lamirudu babban mahalbi ne. Ya yi rayuwa wajen shekara dari biyar bayan Ruwan Tsufana. Ma'anar sunansa *dan tawaye* ne. Lamirudu mai azanci ne kwari. Amma bai san Allah ba. Ya kyale maganar Allah. Ya bi hanyar Shaidan. Ya bi hanyar Kayinu. Ya bi hanyar mutanen zamanin Nuhu. Lamirudu ya gina wadansu manyan garuruwa. Ya shirya zai gina wani **babban birni** inda dukan mutanen duniya za su zauna tare, su zama daya.

Yanzu bari mu karanta daga sura ta goma sha daya na littafin Farawa. Mu ga abin da Littattafai suka fada game da babban birnin nan wanda Lamirudu da abokansa suke nufin gina. Littattafai suna cewa:

*<sup>1</sup>"A lokacin, harshen mutanen duniya daya ne, maganarsu kuma daya ce. <sup>2</sup>Sa'ad da mutane ke ta yin kaura daga gabas, sai suka sami fili a kasar Shinar, suka zauna a can. <sup>3</sup>Sai suka ce wa juna, 'Ku zo, mu yi tubala, mu gasa su sosai.' Suka yi aiki da tubali maimakon dutse, man kwalta kuma maimakon laka. <sup>4</sup>Sai suka ce, 'Ku zo, mu gina wa kanmu birni, da **hasumiya wadda kwankolinta zai kai can cikin sammai** domin **mu yi wa kanmu suna**, domin **kada mu warwatsu** ko'ina bisa duniya.'"*

A nan muna ganin shirin yan adam su gina babban birni da **hasumiya mai tsawo, wato dogon gini**, wadda za ta kai cikin sammai. Mi ya sa suke bukar wannan hasumiya mai tsawo? Lamirudu da masu binsa, suna son yi wa kansu suna cikin duniya. Tunaninsu su tara dukan mutanen duniya wuri daya. Ta haka za su kara iko, don kada su warwatsu ko'ina bisa duniya. Amma, shirinsu bai gamshi Allah ba. Allah ya umarta ma yayan Nuhu su tafi ko'ina su cika duniya. Allah Mahallicci ya san abin da ya fi kyau domin mutanen duniya. Sai dai galibin zuriyar Nuhu ba su damu da tunanin Allah ba. Sun dauka cewa sun fi Allah basira. Kamar Shaidan da kansa, zuktansu sun cika da **girman kai da tayaswa gaba da Allah**. Amma Littattafai suna cewa: *"Duk wanda ya daukaka kansa, za a kaskantar da shi. Mai kaskantar da kansa kuma, daukaka shi za a yi"* (Matiyu 23:12). Kuma, *"Abin da mutane ke girmamawa kwari, ai, abin kyama ne a gun Allah"* (Luka 16:15).

Wanda ya daukaka kansa, ko gurinsa kawai ya yi suna, ya yi ma Allah **zunubi**. Don me? Domin **Suna guda ne ya cancanci yabo da daukaka**. Wato, Sunan **Ubangiji Allah** wanda ya yi sama da kasa! Yadda nassi ya ce: *"**Duk mai yin takama, ya yi takama da Ubangiji.**' Ai, ba mai yabon kansa ake yarda da shi ba, sai dai wanda Ubangiji ya yaba wa"* (2 Korantiyawa 10:17,18).

Amma a zamanin Lamirudu, mafi yawan yan adam ba su nuna ma Ubangiji ladabi ba. A ganinsu, ba su bukar Allah da maganarsa. Ba su bukar wani ya fada masu wani abu. Suna da halin **tayaswa da zaman kai**. Har wa yau muna ganin halin nan a zuriyar dan adam. Ko wurin yan yara, sai su girgiza kai su ce, 'Na ki'! Ballantana wurin manya, muna ganin daidai wannan halin tayaswa ko'ina! Minene tushen fada a cikin gidaje da tsakanin al'umman duniya? Ku ji tunanin dan zamani. Yana cewa, 'Na isa in yi abin da na ga dama. Al'aduna sun fi na kowa. Addinina ya gamshe ni. Darikata take da gaskiya. Mutanena sun fi kowa. Kabilata mafi azanci ce. Sunana mafi girma ne. Abubuwan! Nufina! Kudina! Ni! Ni!! Ni!!!' Wannan ya zama halin mutane ko'ina, ko ba haka ba? Lalle mutum ya cika da son kai. Duk abin da yake yi, saboda son zuciya ne kawai. Halin nan na zaman kai da son zuciya ya jawo gardama da fada da yaki ko'ina a duniya. Gaskiya, **Allah yana kin halin nan**. Sunan Allah kadai ya isa daraja. Shi ya sa cikin Maganarsa ya ce: *"Ni ne Ubangiji; wannan ne sunana. Ba ni kwa bada daukakata ga wani"* (Ishaya 42:8).

Ai, su da ke gina hasumiya har zuwa sammai ba su kula da daukakar Allah ba. Suna neman daukaka don kansu kawai. Ba su ga darajar Sunan Mahalliccinsu ba. Lalle, mutane da yawa na wancan zamani masu addini ne. **Amma sun kyale maganar Allah**. Sun dauka cewa za su kai sama ta hanyar dabarar kansu. Ka yi tunani! Shekara dari biyar kawai bayan Ruwan Tsufana, sai kowa kuma yana kama hanyarsa. Kowa yana yin biris da Ubangijin da ke ba su rai da lafiya. Suna kama da doki wanda an yi wa wanka, sai ya koma ga birgima cikin

laka! (Dubi 2 Bitrus 2:22) Wauta ce, mugunta ce kuma, dan mutum ya yi zamansa a rabe da Allah da Maganarsa!

To, me Allah ya yi? Ko ya rabu da mutanen sa'anda suke shirin ballewa da Mahaliccinsu, su yi zaman kai? Ko ya yarda da wadanda suke yi masa tayaswa? A'a, ko kadan! Ku ji abin da Allah ya yi. Littafi ya ce:

(Farawa 11) *<sup>6</sup>Ubangiji kuwa ya sauko ya ga birnin da hasumiyar da yan adam suka gina. <sup>6</sup>Ubangiji kuwa ya ce, 'Ga su, su jama'a daya ce, su duka kuwa harshensu guda ne, to fa, ga irin abin da suka fara yi, ba abin da za su shawarta su yi da zai gagare su. <sup>7</sup>Zo mu sauka, mu dagula harshensu, domin kada su fahimci maganar juna.' <sup>8</sup>Haka kuwa daga wurin Ubangiji ya warwatsa su ko'ina bisa duniya, sai suka daina gina birnin. <sup>9</sup>Domin haka aka kira sunan wurin Babila, **domin a nan ne Ubangiji ya dagula harshen dukan duniya, daga nan ne kuma Ubangiji ya warwatsa su ko'ina bisa duniya.***

Shi ke nan, mun ga yadda Allah ya bata shirin Lamirudu da abokansa wadanda suka soma ginin wani babban birni domin su daukaka kansu. Har zuwa wancan lokaci, kowa cikin duniya yana halshe guda. Amma ran nan, **Allah ya dagula halshe**. Yanzu ba su fahimci zancen juna ba. Ko ka tuna da umarnin Allah ga zuriyar Nuhu? Ya ce su *"cika duniya"*. Wato su tafi ko'ina cikin duniya. Amma Lamirudu da masu binsa ba su son haka ba, suna son su tara dukan jama'a wuri daya. Allah ya bata shirinsu ta dabara dagula halshe. An yi sababbin harsuna da yawa. **Ita ce hanyar da Allah ya mora domin ya wartsar da su ko'ina bisa duniya.** A sanadiyyar wannan, muke da dubban al'ummai da dubban harsuna a duniya yau.

Lalle Allah ya dama halsunan duniya kwari da gaske. Ko a nan Niger akwai harshe 21. Can Nigeria sun fi dari biyar. Hakika, Allah mai girma ne! Ba wanda ya ci karo da Allah Mai Iko Duka ya ci nasara. A wani yare suna cewa: "Kada kwai ya yi kokawa da dutse!" Dan adam ya nema ya yi 'kokuwa' da Allah, an ka da shi. Ko ka san sunan birnin nan wanda mutum ya nema ya gina cikin yi ma Allah tayaswa? I, sunansa **Babila** ne. Ma'anar Babila, *hayaniya* ce. Yin rayuwa a rabe da Allah da Maganarsa yakan jawo **yamutsi** da hayaniya.

Ga shi, labarin birnin Babila, da mutanen da suka nemi su daukaka sunan kansu. Ko mun taɓa zama kamar mutanen Babila? Ko wani lokaci muna daukaka kanmu? Allah ya shaida mana, wannan **zunubi** ne. Aboki mai sauraro, **sunan wanene kana nema ka daukaka?** Sunanka ne? Sunan wani mutum ne, watakila wani shehu ne? Ko kuwa, kana nema ka girmama Sunan **Ubangiji Allah**, da Shi kadai? Yabon wanene kana nema? Yabon mutum ne? Ko kana neman yabo wurin **Allah**? Abu daya ya tabbata. Dukan yabon dan adam zai wuce. Amma yabo daga wurin Allah zai dawwama har abada. Maganar Allah ta ce: *"Duk dan adam kamar ciyawa yake, duk darajarsa kamar furen ciyawa take. Ciyawa takan **bushe**, furen yakan **kade**. Maganar Ubangiji kuwa **dawwamammiya** ce"* (1 Bitrus 1:24,25).

Ku saurara ga maganan nan daga Ubangiji da kansa: *"Kada mai hikima ya yi fariya da hikmarsa, kada mai karfi ya yi fariya da karfinsa, kada kuma mawadaci ya yi fariya da wadatarsa. Amma bari wanda zai yi fariya, ya yi fariya a kan cewa ya fahimce ni, ya kuma san ni. Ni ne Ubangiji mai yin alheri, da gaskiya, da adalci a duniya, gama ina murna da wadannan abubuwa, ni Ubangiji na fada."* (Irmiya 9:23,24).

In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu yi bita a kan abubuwan da muka bincika tun farko har wa yau. Bari Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunanin ayan nan:

**"Ai ba mai yabon kansa ake yarda da shi ba, sai dai wanda Ubangiji ya yaba wa."** (2 Korantiyawa 10:18)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 17: Yin bita “A cikin farko”**

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya gane ya kuma bada kansa ga hanyar adalci. Allah da kansa ya kafa hanyar nan. Ta hanyar adalci muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da shi har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa’azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau, da taimakon Allah, za mu **yi bita, mu takaita** koyaswar da muka ji daga Attaura ta annabi Musa. Attaura ita ce sashi na farko na Littattafai Masu Tsarki na Annabawa. Sashin nan yana da muhimmanci domin ya zama **tushe** wanda Allah kansa ya kafa. Duk abin da muke ji, sai mu auna shi bisa ga tushen nan. Ta haka za mu sani ko koyaswa ta fito daga Allah ko a’a. Attaura ta kumshi sassa ko littafi guda biyar. Na farko, sunansa *Farawa* ne. Akwai surori 50 a littafin Farawa. A cikin nazarinmu, mun kai ga sura ta 11.

Ko ka tuna da abin da aka rubuta a aya ta farko ta Maganar Allah? Bari mu maimaita. Ta ce: “*A cikin farko Allah ya halitta sama da kasa.*” Allah shi ne Ubangiji Madawwami. Tun fil azal, kamin halittar duniya, Allah shi kadai ne akwai shi. Allah ne Madawwamin Ruhu wanda ba ya da mafari. Shi ya sa aya ta farko cikin Littafi Mai Tsarki ta ce: “*A cikin farko Allah!*”

Bayan wannan, mun ga kafin halittar duniya, Allah ya halicci ruhohi dubban dubbai, waɗanda muke ce da su **mala’iku**. A cikin mala’iku, akwai wani wanda ya fi sauransu duka hikima da kyan gani. Shi ne **Lusifa**. Allah ya naɗa shi sarkin mala’iku. Amma, Littattafai suna cewa rana ta zo, sai Lusifa ya ɗaga kansa ya raina Allah a zuciyarsa. Ya nema ya ɗauki matsayin Allah. Mala’iku da yawa suka goya masa baya cikin zunubinsa. Saboda haka Allah mai kin zunubi, ya kore Lusifa da miyagun mala’iku. Ya sake sunan Lusifa ga **Shaidan**, wato *Makiyi*. Bayan da Allah ya kori Shaidan da mala’ikunsa, sai ya halicci wutar **Jahannama** domin su, wutar da ba ta mutuwa. Littattafai suna cewa a Ranar Kiyama, Allah Mai Adalci zai jefa Shaidan cikin wutan nan tare da kowane mai binsa.

Sa’an nan muka karanta **yadda cikin kwana shida Ubangiji ya halicci sama da kasa** da duk abin da ke cikinsu. Bai yi amfani da kome ba, sai maganarsa! Allah ya halicci dukan kome domin mutum, wanda nufinsa ne ya yi shi domin jin daɗinsa da ɗaukakarsa. **Mutum** ya zama taliki mafi muhimmanci wanda Allah ya halitta, domin an halicci mutum a cikin siffar Allah. Nufin Allah ne, ya sami zumunta ta gaskiya tsakaninsa da mutum. Saboda haka, Allah ya ba mutum **ruhu** mai basira domin ya san Allah. Allah ya ba shi **zuciya** domin ya kaunaci Allah. Allah ya danka masa **ikon zabe** yadda ya iya zabi don kansa ko zai yi ma Allah biyayya ko kuwa rashin biyayya.

A cikin Attaura sura ta biyu, mun karanta yadda a nan duniya Allah ya dasa **Gonar Aidan**, wato Gonar Firdausi. A ciki ya sa mutumin da ya halitta, wato **Adamu**. A cikin alherinsa, Allah ya ba Adamu dukan kome domin ya zauna cikin koshin lafiya da salama.

Kuma, a ran da Allah ya halicci Adamu, Allah ya umarce shi, “*Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle*” (Farawa 2:16,17). Ke nan, mun ga yadda Allah ya ba Adamu wata **gwadawa mai saukin ganewa**. Allah yana son zumunta ta kwarai tsakaninsa da mutumin da ya halitta. Saboda haka Allah ya gwada shi, ya ba shi ikon zabe ko zai kaunaci Allah ya yi masa biyayya, ko kuwa ya yi rashin biyayya.

Mun karanta kuma, a ran da Allah ya halicci Adamu, Allah ya ba shi wata kyauta mai ban mamaki. Ya ba shi mata! Allah ya halicci matar daga ɗan awaza wanda ya cire daga jikin Adamu. Ya kawo ta wurin Adamu. Adamu ya ba ta suna **Hawa’u**. Shi ke nan, a cikin kwana shida Allah ya cika aikinsa. Nassi ya ce: “*Allah kuwa ya ga dukan abin da ya yi, ga shi kuwa yana da kyau kwarai*” (Farawa 1:31). A kwana na bakwai Allah ya huta daga aikinsa na halitta. Ya yi murna cikin dukan abubuwan da ya yi.

A sura ta uku, mun ga yadda **zunubi** ya shigo duniyarmu. Littattafai sun shaida mana, wata rana sa'anda Adamu da Hawa'u suna wurin itacen da Allah ya hana masu, sai Shaidan ya zo cikin **maciji mai wayo**. Ya ce, *"Ko Allah ya ce, 'Ba za ku ci daga wani itace da ke a gonar ba?' Sai matar ta ce wa macijin, 'Mun iya ci daga itatuwan gonar, amma Allah ya ce, 'Ba za ku ci daga yayan itacen da ke tsakiyar gonar ba, ba za ku taba shi ba, don kada ku mutu.' Amma macijin ya ce wa matar, 'Hakika ba za ku mutu ba. Gama Allah ya sani a ranar da kuka ci daga itacen nan idanunku za su bude, za ku kuwa zama kamar Allah, ku san nagarta da mugunta.'"* (Farawa 3:1-5).

Ke nan, mun ga yadda **Shaidan ya karyata maganar Allah!** Me Allah ya ce zai faru ga Adamu da Hawa'u idan suka ci daga itacen da ya haramta? Ya ce: *"Za ku mutu lalle!"* Me kuma Shaidan ya ce? Ya ce: *"Ba za ku mutu ba!"* Maganar wanene Adamu da Hawa'u suka gaskata? Wanene suka bi? Asha, Littattafai sun fada mana Adamu da Hawa'u sun zaba su gaskata maganar Shaidan. Suka ci daga yayan itace wanda Allah ya hana masu. Shaidan ya rudi Hawa'u. Sai ta taka doka. **Da gangan Adamu ya zabi ya yi ma Allah rashin biyayya, ya bi Shaidan.** Saboda haka Littattafai Masu Tsarki suna cewa: *"Zunubi ya shigo duniya ta dalilin mutum daya, zunubi kuwa shi ya jawo mutuwa, ta haka mutuwa ta zama gado ga kowa"* (Romawa 5:12).

Sanadiyyar rashin biyayya, **Allah ya kori Adamu da Hawa'u** daga Gonar Firdausi, yadda ya fada zai yi. Amma kafin ya kore su, **Allah ya yi alkawari zai aiko da Mai Ceto** zuwa cikin duniya, wanda zai fanshi yan adam daga ikon Shaidan da zunubi da mutuwa! Domin ya tabbata da alkawalinsa, Allah ya yanke wasu dabbobi, ya yi tufafi na fata, ya suturci Adamu da Hawa'u. Ta hanyar **hadayun bisasshe**, Allah ya koya ma Adamu da Hawa'u cewa *"sakamakon zunubi mutuwa ne"* (Romawa 6:23) da kuma *"in ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara"* (Ibraniyawa 9:22).

A sura ta huɗu mun karanta labarin yayan Adamu biyu na fari, wato **Kayinu da Habila**. Mun ga yadda **Habila ya mika ma Allah dan rago marar laifi**. Ya yanka rago hadayar zunubi, yadda Allah ya yi domin iyayensa. Amma **Kayinu ya nemi ya kusanci Allah ta dabarar kansa**. Ya kawo abin da ya noma daga cikin kasar da Allah ya la'anta. Saboda haka Littattafai suna cewa: *"Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba"* (Farawa 4:4,5). Allah ya ja hankalin Kayinu domin ya tuba, ya kuma yarda da hanyar adalci ta Allah. Sai Kayinu ya husata. Ya kashe kanensa Habila.

Daga baya, Allah ya ba Adamu da Hawa'u wani da namiji, wato **Shitu**. Kamar Habila, Shitu ya gaskata Allah. Ya zo a gabansa da jinin hadaya. Ke nan, mun ga zuriya biyu waɗanda suka fito daga Adamu. Wato, zuriyar Kayinu, da zuriyar Shitu. Yayan Kayinu ba su gaskata da Allah ba. Amma a wurin yayan Shitu akwai masu ba da gaskiya ga Allah. Dayansu daga zuriyar Shitu, shi ne **Anuhu**. Anuhu ya yi tafiya tare da Allah a zamanin da ya lalace. Taba kunnen Anuhu shi ne **Nuhu**. A kwanakin Nuhu, Allah ya kudurta ya shafe yan adam daga fuskar duniya. Saboda **muguntarsu**, Allah zai aiko da Ruwan Tsufana. A lalataccen zamanin nan, **Nuhu kadai ya gaskata da Allah**. Shi ya sa Allah ya umarce shi ya gina wani katon jirgin ruwa. Jirgi zai zama **mafaka** domin Nuhu, da gidansa, da dabbobi da yawa, da duk wanda ya tuba daga zunubansa ya gaskata maganar Allah. Tsawon shekara dari, Allah ya yi hakuri da masu zunubi, duk sa'anda Nuhu yana ginin jirgi. Amma ba wanda ya tuba daga zunubansa har ma ya gaskata sakon Allah, sai Nuhu da iyalinsa. Saboda haka, a karshe, Allah ya aikata kowane abin da ya alkawalta. Ya hukunta dukan mutanen da ba su gaskata maganarsa ba. Kowa ya hallaka a **Ruwan Tsufana** sai dai Nuhu da iyalinsa.

Nuhu ya haifi yaya maza uku. Wato, **Shem da Ham da Yafet**. Daga mazan nan dukan al'umman duniya suka fita. Amma mun ga yadda mafi yawan zuriyarsu da sauri suka mance da Allah da maganarsa. A darasinmu da ya wuce, mun ji yadda Lamirudu da masu goyon bayansa, suka yi shiri su hada dukan mutanen duniya wuri daya. Cikin yi ma Allah tayaswa, sun fara ginin babban birni tare da hasumiya wadda za ta kai ga sammai. Saboda haka Allah ya dagula yarensu. Ya wartsar da su ko'ina a cikin duniya. Birnin nan ya sami suna **Babila**. Ma'anar Babila, hayaniya ce. To, a takaice, shi ne inda muka tsaya da karatunmu cikin littafin Farawa sura daya zuwa goma sha daya.

Ta yaya za mu takaita abin da muka koya daga dukan labarun nan? Mi Allah ke son mu gane daga abubuwan da suka faru a cikin farko? Akwai darussa da yawa. Amma saboda karamcin lokaci, yau za mu bada fassara bisa guda biyu kadai. Darasi na farko, **Mutum marar adalci ne**. Darasi na biyu wanda ya kamata mu koya, **Allah mai adalci ne**.

Cikin bincikenmu, sau da yawa mun ga **rashin adalcin mutum**. Mun ga tushensa a cikin Gonar Firdausi (Gonar Aidan), sa'anda Adamu ya ci daga yayan itacen da Allah ya hana. Mun gan shi kuma wurin dan farin Adamu, wato Kayinu, wanda ya ki yarda da hanyar hadaya wadda Allah ya tsai da. Mun ga daidai wannan rashin adalci a wurin zuriyar Kayinu, a mutanen zamanin Nuhu. Kuma a wurin su da suka nema su gina hasumiyar Babila. A takaice, labarin dan adam shi ne: Mutum marar adalci ne. Yadda aka rubuta a Littattafai: ***"Dukkan [mutane] zunubi na iko da su... Babu wani mai adalci, babu, ko daya... Duk sun baude, sun zama marasa amfani baki daya, babu wani mai aiki nagari, babu kam, ko da guda daya!"*** (Romawa 3:9,10,12).

Kamar yadda muka ga rashin adalcin mutum, mun kuma ga **adalcin Allah**. Nassi ya ce: ***"Allah haske ne, ba kuwa duhu gare shi ko kadan!"*** (1 Yahaya 1:5). Mun shaida Allah mai adalci ne sa'anda ya kori Lusifa saboda girman kai da tayaswarsa. Sa'an nan, Allah ya bayyana adalcinsa sa'anda ya kori Adamu da Hawa'u saboda rashin biyayyarsu. Sa'an nan Allah ya bayyana adalcinsa sa'ad da ya yi alkawari zai aiko da Mai Fansa mai tsarki cikin duniya wanda zai biya bashin zunubin yan adam. Kuma mun ga halin adalci na Allah cikin shari'arsa wadda ta ce: ***"In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara"*** (Ibraniyawa 9:22). Adalcin Allah ya bayyanu lokacin da ya yarda da Habila saboda jinin dan rago, amma bai kula da Kayinu ba, shi wanda ya raina hanyar gafara ta Allah. Mun ga adalcin Allah a zamanin Nuhu. Ya ba mutum shekara dari ya tuba daga zunubansa. Sa'an nan ya aiko da Ruwan Tsufana ya hallakar da duk wanda ya ki hanyarsa. Kuma a nazarinmu da ya wuce, mun ga yadda Allah ya bayyana adalcinsa sa'anda ya dagula harshen mutanen birnin Babila, masu tayaswa.

Hakika, Allah mai adalci ne. Dole ne gare shi ya hukunta mutane bisa ga **ka'idarsa ta adaci**. Masu zunubi marasa adalci ba su iya kusantuwa gabansa sakamakon ***"ayyukansu na kirki"*** da suka kasa. Dole ne Allah ya yi shar'ia ya yanka hukunci a kan kowane abin da ke da warin zunubi. Littafi Mai Tsarki ya ce, ***"Allahmu wuta ne mai cinyewa! ... Ubangiji zai yi wa jama'a tasa hukunci. Abu ne fa mai matukar bantsoro a fada cikin hukuncin Allah Rayayye!"*** (Ibraniyawa 12:29; 10:30,31).

Ke nan, a cikin surori goma sha daya na fari na Attaura, Allah ya bayyana mana wannan babbar gaskiya game da tsananin adalcinsa. Ko wannan ya sa mutum marar adalci ya rasa sa zuciya ko bege shi sami karbuwa wurin Allah? Ko kadan. Alhamdu ga Allah, akwai **sa zuciya domin masu zunubi**! A cikin alherinsa, Allah ya bayyana hanya yadda yan adam marasa adalci za su sami adalci gaban Allah. Ko ka san hanyar ceto wadda Allah ya tsai da domin masu zunubi? Idan har wa yau ba ka fahimci **hanyar adalci ta Allah** ba, muna yi maka gayyata ka saurara ga wa'azinmu na nan gaba. Za mu yi nazarin rayuwar annabi Ibrahim. Ana kiransa **aminin Allah**. Labarinsa mai ban mamaki ne. Za mu ga yadda marasa adalci suna da dama su zama masu adalci a gaban Allah.

Na gode domin sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunani a kan duk abin da muka bincika a yau. Ku tuna da Maganar Allah mai cewa: ***"Ai, duk abin da aka rubuta tun da, an rubuta ne domin a koya mana, domin mu jure cikin sa zuciyan nan tamu ta hakuri da karfafawar da Littattafai ke yi mana"*** (Romawa 15:4).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 18: Dalilin Kiran Ibrahim**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

A darussan da suka wuce, mun koyi abu da yawa game da Allah da hanyarsa ta adalci. Mu dubi Adamu da Hawa'u. Mun dubi Kayinu da Habila. Mun dubi Shitu da Anuhu. Mun dubi Nuhu da mutanen zamaninsa. Mun dubi Lamirudu da hasumiyar Babila. Kadan kawai daga cikin kakanninmu sun bi **Allah da hanyarsa ta adalci**. Mafi yawa sun bi **Shaidan da hanyarsa ta rashin adalci**.

Yau mun zo ga labarin wani mutum sananne a Maganar Allah. Mutum wanda yake da muhimmanci cikin shirin Allah na fansar yan adam. Littattafai suna kiran mutumin nan "*aminin Allah*" da "*uban masu bangaskiya*." Ko ka san kowanene shi? Annabi **Ibrahima** ne. Littattafai Masu Tsarki suna magana da yawa a kan Ibrahima. Ana ganin sunansa fiye da so 300 a Littattafan Annabawa. Saboda haka, in Allah ya yarda, don wasu lokatanmu masu zuwa za mu bincike Littattafai mu gano koyaswarsu game da mutumin nan da ake kira *aminin Allah*. Yau za mu dubi mafarin labarin Ibrahima. Za mu ga **yadda Allah ya kira shi** don ya bi shi. Kuma **dalilin kiransa**.

Kamin mu soma, sai ka sani, da farko sunan Ibrahima ba *Ibrahima* ba ne, amma **Abram** ne. Darasi biyu nan gaba za mu ga dalilin da Allah ya sake sunan Abram, ya zama Ibrahima. Amma yau, mu tuna, da farko ana kiran Ibrahima da sunan *Abram*. A Littafin Farawa sura ta goma sha daya, mun ji asalin Abram daga **zuriyar Shem** ne. Ko ka tuna da Shem da Ham da Yafet? Su ne yaya maza na annabi Nuhu. Tsakanin Shem da Abram akwai tsara goma, kamar yadda akwai tsara goma tsakanin Adamu da Nuhu. Mahaifin Abram Tera ne. Nassi ya ce: "*Tera ya haifi Abram, da Nahor, da Haran, Haran kuwa shi ne ya haifi Lutu*" (Farawa 11:27). Ana tsammani Haran shi ne wan Abram. Haran maihaifin Lutu ya rasu. Matar Abram Saraya ce. "*Saraya kuwa ba ta haihuwa, wato ba ta da da*" (Farawa 11:30). Abram da Saraya ubansu guda, amma mahaifiyarsu dabam.

Abram yana da zama a birnin Ur, a kasar Kaldiyawa, wadda a yau mun san ta da sunan Irak. Birnin nan ba ya da nisa kwara daga wurin da Lamirudu ya nufa ya gina birnin Babila da hasumiya mai tsawo. Mutanen kasa arna ne, masu bautar gumaka. Kamar dukan yan adam, **an haifi Abram cikin duhun zunubi**. Mahaifin Abram bai san Allah na gaskiya ba. Haka kuma Abram da kansa.

Amma Littattafai suna cewa wata rana **Ubangiji Allah ya bayyana kansa ga Abram**, ya yi magana da shi. Sai ka sani, a cikin farko, lokaci lokaci Allah ya yi magana da mutane baki da baki. Wato, a wancan zamani ba su da Littattafan Annabawa. Yau Allah yakan yi magana da mutane ta wurin **Littattafai Masu Tsarki**. Yau ba dole ba ne mu ji kalmomi daga sama, ko mu ga mala'iku, ko mu sami wani wahayi domin mu san hanyar Allah ta adalci. Sa'anda muke yin tunani a kan Littattafai Masu Tsarki, muna jin **muryar Allah**.

Ku ji abin da Allah ya fada ma Abram. Mu karanta Farawa sura goma sha biyu, aya ta fari: "*Ana nan sai Ubangiji ya ce wa Abram, 'Ka fita daga kasarka, da danginka, da gidan mahaifinka zuwa kasar da zan nuna maka.'*" Ko ka ji abin da Allah ya umarta ma Abram? Sai ya tashi daga gidan ubansa, ya yi bankwana da danginsa, ya bar kasarsa, ya tafi duk inda Allah ya bishe shi zuwa wata kasa. Bisa ga tunanin dan adam, abin da Allah ya umarta ma Abram a nan, abu mai wuya ne sosai. Amma shirin Allah ne zai sa masa albarku masu yawa.

Sai mu maimaita ayan nan, kuma mu karanta ayoyi biyu da ke biye. Za mu ga **dalilin** da Allah ya kira Abram ya fita daga gidansa, ya tafi wata kasa. "*Ana nan sai Ubangiji ya ce wa Abram, 'Ka fita daga kasarka, da danginka, da gidan mahaifinka zuwa kasar da zan nuna maka. Zan kuwa maishe ka al'umma mai girma, zan sa maka albarka, in sa ka ka yi suna, domin ka zama sanadin albarka. Wadanda suka sa maka albarka*



zan sa masu albarka, amma zan la'anta wadanda suka la'anta ka. **A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka**” (Farawa 12:1-3).

Me ya sa Allah ya umarci Abram ya kaura zuwa wata kasa? Ga dalili: **shirin Allah ne ya mai da Abram uban wata sabuwar al'umma wadda daga cikinta annabawan Allah da Mai Ceton duniya za su fito**. Saboda haka Allah ya yi ma Abram alkawali cewa, *“Zan kuwa maishe ka al'umma mai girma, ... ka zama sanadin albarka ... A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka.”*

Ga wata **gaskiya mai girma**. Ko ka fahimta? Allah ya zaɓi Abram shi zama uban kakanni. Ta wurinsu Mai Fansa wanda aka alkawalta zai shigo duniya. Mai Fansan nan za ya zama Mai Ceton dukan kabilun duniya. Kowa ya gaskanta da shi, ya sami ceto daga ikon zunubi da Shaidan, kuma daga madawwamiyar wuta. Ke nan, ta wurin kiran Abram, Allah ya dauki wani mataki cikin shirinsa shi aiko da Mai Ceton masu zunubi zuwa cikin duniya. Abram ba shi ne Mai Ceto ba. Amma **ya zama uban al'umma daga inda Mai Ceto wanda aka alkawalta zai fito**.

Shi ne alkawalin da Allah ya yi ma Abram, da sharadin ya fita daga kasarsa, ya tafi wurin da Allah zai nuna masa. Ko Abram ya yi ma Allah biyayya? Me ka gani? Maganar Allah ta gaya mana: **“Abram kuwa ya kama hanya bisa ga fadar Ubangiji ... Abram yana da shekara saba'in da biyar sa'ad da ya yi kaura daga Haran. Abram kuwa ya dauki matarsa Saraya da Lutu, dan dan'uwansa, da dukan dukiyarsu, da dukan mallakarsu wadanda suka tattara a Haran. ... suka kai kasar Kan'ana”** (Farawa 12:4-5).

Don me Abram ya yi ma Allah biyayya? Don me ya juya bayansa ma gidan mahaifinsa da addininsu? Dalili guda ya sa. **Abram ya dogara ga Allah**. Abram bai san hanyar da zai dauka ba. Sai ya gaskata maganar Ubangiji wadda ta ce, “Tashi! In ka kaura daga nan zan albarkace ka kwarai!” Abram ya dogara ga Allah. Ya bar kasarsa yadda Ubangiji Allah ya fada. Allah kuma mai aminci ne. Ya bi da Abram zuwa kasar Kan'ana, wadda yau muna kiranta *Falisdinu ko Isra'ila*.

Sa'an nan Littattafai suna cewa: *“Abram ya ratsa kasar ... A lokacin nan Kan'aniyawa ke a kasar. Sai Ubangiji ya bayyana ga Abram, ya ce, ‘Ga zuriyarka zan ba da wannan kasa’”* (Farawa 12:6-7). Ga shi, Allah wanda ya yi ma Abram alkawali cewa zai zama uban sabuwar al'umma, ya kuma yi masa alkawalin sabuwar kasa. Ita ce ma'anar kalmar Allah sa'anda ya bayyana ga Abram. Ya yi masa alkawali, *“Ga zuriyarka zan ba da wannan kasa.”*

A nan muna ganin wani abin da ya fi hikimar dan adam. Kasar Kan'ana tana da mutane zamne a ko'ina. Ta yaya Abram da zuriyarsa za su mallaki kasar? **Abram yana da shekara 75. Matarsa tana da shekara 65, kuma ba ta haifu ba**. Ta yaya tsofoffi biyu za su sami yaya isassu, har zuriyarsu ta cika kasar? Yaya wannan zai yiwu?

Bari in kwatanta yadda alkawalin Allah ga Abram yake. Ya zama kamar wani tsoho wanda ba ya da yara, ya zo Niger daga wuri mai nesa. Akwai matarsa tsohuwa tare da shi. Ba ta taɓa haihuwa ba. Da zuwansu, wani ya ce masu, *“Wata rana kai da zuriyarka za ku ci dukan kasar Niger!”* Sai tsoho yana dariya ya ce, *“Kana wasa! Zuriyata za ta ci kasar? Ba ni da zuriya ko daya! Ni tsoho ne. Ba ni da yaya. Matata ba ta daukan ciki ba. Kuma kana cewa zuriyata za su hayayyafa su mallaki dukan Niger? Kana da lafiya kuwa?”*

Watakila an kara ma misalin nan gishiri. Duk da haka, shi ne irin alkawalin da Allah ya yi ma Abram. Mutumin ne wanda ya tsufa, ba ya da yaya, kuma matarsa ba ta iya dauka ciki ba. Ku saurara ga alkawarin da Allah ya yi ma Abram a sura ta 13. Ya ce: *“Gama dukan kasan nan da kake gani kai zan ba, da zuriyarka har abada. Zan mai da zuriyarka kamar turbayar kasa, har in mutum ya iya kidaya turbayar kasa, to, zai iya kidaya zuriyarka. Tashi, ka yi tafiya cikin ratar kasar da fadinta, gama zan ba ka ita”* (Farawa 13:15-17).

**Ko Allah ya cika abin da ya alkawalta?** Ko ya maida Abram al'umma mai girma? Ko ya ba da kasar Falisdinu ga zuriyar Abram? Hakika, ya yi! Nan gaba za mu ga yadda Abram ya zama uban al'ummar Ibraniyawa, wadda Allah ya ba kasar *Isra'ila*.

Sa'an nan Littattafai suna cewa: *"Sai [Abram] ya gina **bagade** ga Ubangiji, wanda ya bayyana gare shi. Ya zakuda daga nan zuwa dutsen da ke gabashin Betel, ya kafa alfarwarsa ... a nan ya gina wa Ubangiji **bagade**, ya kira bisa sunan Ubangiji"* (Farawa 12:7,8). Minene abu na farko wanda Abram ya yi da zuwansa sabuwar kasa wadda Allah ya alkawalta masa? Ya yanka dabba, ya kone ta bisa bagaden da ya gina. Yadda Habila, da Shitu, da Anuhu, da Nuhu suka yi, haka Abram ta hanya guda ya miƙa bisasshe hadayu ga Allah. Mi ya sa Abram ya yi wannan? Ya yi shi domin Allah bai shafe dokarsa ba wadda ta ce: *"In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara"* (Ibraniyawa 9:22). **Kamar kowane ɗan adam, Abram mai zunubi ne.** Abu ɗaya ya sa Allah ya hakure da zunuban Abram. Wato Abram ya gaskata Allah, ya kawo **jinin hadaya**, wanda ya kwatanta **Mai Fansa mai tsarki** wanda zai shigo duniya ya mutu a madadin masu zunubi.

Lokacinmu ya kure. Abin da muka bincika tare yau yana da muhimmanci kwarai. Kada mu mance. Yanzu fa, ko ka gane **dalilin** da Allah ya kira Abram? Me ya sa ya fita daga gidan mahaifinsa ya kaura zuwa wata kasa? I, haka ne. Nufin Allah ya mai da Abram wata **sabuwar al'umma**. Al'umma wadda za ta zama *"kofar albarka"* ga dukan kabilun duniya. Abin da Allah ya nufa domin Abram ya zama **sashin shirinsa mai banmamaki**, wanda ya shaide shi a Gonar Firdausi ran nan da kakanninmu Adamu da Hawa'u suka yi zunubi. Ko ka tuna da alkawalin Allah? Ya ce wani zai zo cikin duniya ya ceci ƴan adam daga ikon Shaidan. Sama da shekara dubu biyu daga baya, a zamanin Abram, **Allah bai mance da alkawalinsa ba.**

Yau mun ga yadda Allah mai aminci ya kira Abram domin ya zama uban al'umma. Ta wurin al'umman nan Mai Ceton da aka alkawalta zai shigo duniya. Shi ya sa Allah ya yi ma Abram alkawari cewa, *"Zan kuwa maishe ka al'umma mai girma, zan sa maka albarka, in sa ka ka yi suna, domin ka zama sanadin albarka. Waɗanda suka sa maka albarka zan sa masu albarka, amma zan la'anta waɗanda suka la'anta ka. **A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka**"* (Farawa 12:2,3).

Ko ka rike darasin nan kankan? Bari in ba ku tambayoyi biyu waɗanda suka takaita nazarinmu na yau. **Da farko: Don me Allah ya kira Abram ya fita daga gidansa, ya kaura zuwa wata kasa?** Amsa: Domin nufin Allah ne ya mai da Abram uban sabuwar al'umma. **Tambaya ta biyu: Minene dalilin da Allah ya nufa ya mai da Abram sabuwar al'umma?** Amsa: Domin ta wurin al'umman nan Allah ya nufa ya ba mu annabawa, da Littattafai, da kuma a karshe Mai Fansa mai tsarki da kansa. Ga shi, muna gani, a takaice sa'ad da Allah ya kira Abram, **Allah yana tafiyar da shirinsa ya shigo da Mai Ceton masu zunubi zuwa cikin duniya.**

Abokai, lokaci ya yi, za mu huta a nan yau. A darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga dalilin da ake kiran Abram "aminin Allah." Allah ya albarkace ka yayinda kake yin tunani bisa alkawalinsa ma Abram: *"Zan kuwa maishe ka al'umma mai girma, ... ka zama sanadin albarka. ... **A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka**"* (Farawa 12:2,3).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 19: Ibrahim, Aminin Allah

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun karanta Maganar Allah game da annabi Ibrahim. Mun koya yadda da farko sunansa ba Ibrahim ba ne, **Abram** ne. Mu ga aka haifi Abram a Kasar Kaldiyawa, wadda yau kasar Irak ce. Mutanen kasar masu bautar gumaka ne. Sai Littattafai sun ce, wata rana Ubangiji Allah ya bayyana ga Abram. Ya umarce shi ya fita daga gidan mahaifinsa. Ya kaura zuwa wata kasa wadda Allah zai nuna masa.

Ko ka tuna da **dalilin** da ya sa Allah ya kira Abram shi tashi zuwa wata kasa? Dalili shi ne Allah ya kudurta ya mai da Abram wata **sabuwar al'umma**. Daga al'umman nan annabawan Allah za su fito. Kuma a karshe Mai Ceton duniya da kansa zai fito a cikinta. Ke nan, da Allah ya kira Abram, ya dauki wani mataki cikin **shirinsa** ya kawo Mai Fansa zuwa cikin duniya. Shi ya sa Allah ya fada ma Abram, "[Za] ka zama sanadin albarka... **a cikinka kuma dukan kabilun duniya za su yi albarka**" (Farawa 12:2,3).

Mun karanta yadda Abram ya yi ma Allah biyayya. Ya tashi daga garinsu. Bai san inda Allah zai kai shi ba. Sa'anda Abram ya fita daga gidan mahaifinsa yana da shekara 75. Abram ya tafi tare da matarsa Saraya, da Lutu dan wansa. Ya dauki dukan dukiyar da ya tattara, da barorinsa. Ya kama hanya zuwa kasar Kan'ana. Kan'ana yau ana kiranta kasar Falisdinu ko kuwa Isra'ila.

Sa'ad da Abram ya iso kasar Kan'ana, Ubangiji ya sake bayyanuwa gare shi. Ya ce masa, "*Ga zuriyarka zan ba da wannan kasa*" (Farawa 12:7). Haka mun ga yadda Allah ya yi ma Abram alkawari biyu. Da farko Allah zai mai da shi uban sabuwar al'umma. Na biyu, zai ba da sabuwar kasa ga zuriyarsa su zauna a ciki. Abin mamaki! Abram da matarsa sun tsufa. Ba su da yaya. Ta yaya za su sami zuriya mai girma wadda za ta cika kasar? In an jima za mu ga shirin Allah game da wannan.

Bari mu cigaba da labarin Abram. Muna karatu cikin Attaura, littafin Farawa, sura ta 13. A suran nan za mu ga **abin da ya gudana tsakanin Abram da Lutu**, dan dan'uwansa. Littattafai suna cewa: "<sup>2</sup>*Abram ya arzuta da dabbobi, da azurfa, da zinariya.* <sup>3</sup>*Ya yi tafiya daga Negeb har zuwa Betel, har wurin da ya kafa alfarwarsa da fari, tsakanin Betel da Ai,* <sup>4</sup>*a inda da ya gina bagade. A can Abram ya kira bisa sunan Ubangiji.* <sup>5</sup>*Lutu wanda ya tafi tare da Abram, shi kuma yana da garkunan tumaki, da na shanu, da alfarwai,* <sup>6</sup>*domin haka kasar ba ta isa dukansu biyu su zauna tare ba, saboda mallakarsu ta cika yawa, har da ba za su iya zama tare ba.* <sup>7</sup>*Akwai rashin jituwa kuma tsakanin makiyayan dabbobin Abram da makiyayan dabbobin Lutu. ...* <sup>8</sup>*Abram ya ce wa Lutu, 'Kada rashin jituwa ya shiga tsakanina da kai ko tsakanin makiyayanka da nawa, gama mu yan'uwa ne.* <sup>9</sup>*Ba kasar duka tana gabanka ba? Sai ka ware daga gare ni. In ka dauki hagu in dauki dama. In kuwa ka dauki dama ni sai in dauki hagu.'*

<sup>10</sup>*Lutu ya daga idanunsa sama ya dubi kwarin Urdun, ga shi kuwa da dausayi mai kyau kwarai, sai ka ce gonar Ubangiji, kamar kasar Masar wajen Zowar, tun kafin Allah ya hallaka Saduma da Gwamrata.* <sup>11</sup>*Domin haka, Lutu ya zaɓar wa kansa kwarin Urdun duka, Lutu kuma ya kama hanya ya nufi gabas. Haka fa suka rabu da juna.* <sup>12</sup>**Abram** ya zauna a kasar Kan'ana, **Lutu** kuwa ya zauna a biranen kwari, ya zakudar da alfarwarsa har zuwa Saduma. <sup>13</sup>*Mutane Saduma kuwa mugaye ne masu aikata zunubi kwarai gaba da Ubangiji."*

Ke nan, mun ga yadda Lutu ya zaɓar ma kansa wurin ni'ima, inda akwai ciyawa mai yawa. Ya bar ma tonton Abram wuri busasshe. Amma sashin da Lutu ya zaɓa ya kumshi kasar Saduma. Birnin nan kuma ya cika da mugunta!

Lutu ya yi zaɓe bisa ga **nufin kansa**. Abram ya zaɓa ya bi **nufin Allah**. Darasi biyu nan gaba za mu ga abin da ya faru ga Lutu wanda ya yi sonkai. A karshe Lutu ya yi hasarar kome da kome. Da arzikinsa, da matarsa, da

iyalinsa, da jin dadin rayuwa, da kyan sunansa. Abram fa, shi wanda ya dangana ga Allah, Allah ya yi masa albarka da yawa.

Yaya labarin Abram da Lutu ya amfane mu? Sai ta hanyar yi ma kanmu wata tambaya mai sauƙin ganewa. Daga cikin mazajen nan biyu, ni na fi zama kamar **Lutu** ko kamar **Abram**? Ko ina kwaɗayin **kayan duniya** yadda Lutu ya yi? Ko ina sa **abubuwan samaniya** a gaba, yadda Abram ya yi? Kowanensu ya yi zaɓe. Ya kamata dukanmu kuma mu yi zaɓe, ko mu yi nufin kanmu, ko mu yi nufin Allah. Mai hikima zai zaɓi nufin Allah. Littattafai suna cewa: *“Me mutum ya amfana in ya sami duniya duka a bakin ransa?”* (Markus 8:36), *“Kada ku kaunaci duniya, ko abin da ke cikinta. ... Duniya kuwa tana shudewa da mugayen burinta, **amma mai aikata nufin Allah zai dawwama har abada**”* (1 Yahaya 2:15,17). Me kake so fiye da kome? Ko abubuwan duniya masu shudewa, ko kuwa abubuwan Allah waɗanda za su dawwama har abada abadin?

Yanzu bari mu cigaba da labarin Abram. Nassi yana cewa: (Farawa 13) *“<sup>14</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Abram, bayan da Lutu ya rabu da shi, ‘Daga idanunka sama, daga inda kake, ka dubi kusurwoyin nan huɗu, <sup>15</sup>gama dukkan kasan nan da kake gani kai zan ba, da zuriyarka har abada. <sup>16</sup>Zan mai da zuriyarka kamar turɓayar kasa, har in mutum ya iya kiɗaya turɓayar kasa, to, zai iya kiɗaya zuriyarka. <sup>17</sup>Tashi, ka yi tafiya cikin ratar kasar da faɗinta, gama zan ba ka ita.’ <sup>18</sup>Sai Abram ya cire alfarwarsa, ya zo ya zauna kusa da itatuwan oak na Mamre, waɗanda ke Hebron. A can ya gina wa Ubangiji bagade.”*

(Farawa 15) *“<sup>1</sup>Bayan waɗannan al’amura, maganar Ubangiji ta zo ga Abram cikin wahayi cewa, ‘Abram, kada ka ji tsoro, ni ne garkuwarka, kana da lada mai yawa.’ <sup>2</sup>Amma Abram ya ce, ‘Ya Ubangiji Allahna, me za ka ba ni, ga shi kuwa, ba ni da ɗa? Ko kuwa Eliyezer na Dimashku ne zai gaɗe ni?’ <sup>3</sup>Abram kuma ya ce, ‘Ga shi, ba ka ba ni zuriya ba, ga shi wani yaron gidana ne zai gaɗe ni.’ <sup>4</sup>Sai ga maganar Ubangiji ta zo gare shi cewa, ‘Mutumin nan, ba shi zai gaɗe ka ba, ɗan cikinka shi zai gaɗe ka.’ <sup>5</sup>Sai Ubangiji ya fito da shi waje ya ce, ‘Ina so ka dubi sararin sama, ka kuma kiɗaya taurari, in kana iya kiɗaya su.’ Sai kuma ya ce masa, ‘Haka zuriyarka za ta zama.’ <sup>6</sup>**Ya amince da Ubangiji, Ubangiji kuwa ya lasafta wannan adalci ne a gare shi.**”*

Abin mamaki ne! Abram da matarsa sun tsufa, ba su da ɗa. Sai Allah ya cigaba da yi ma Abram alkawalai game da wata babbar al’umma wadda za ta fita daga gare shi. Yaya wannan ke yiwuwa? Ta yaya Abram zai zama uban babbar al’umma? Akwai hanya ɗaya kaɗai. Sai ta ikon Ubangiji Allah wanda ya iya kome da kome! Allah mai girma ne! Ba abin da ya buwaya gare shi! Abin da Allah ya alkawalta, sai ya aikata.

Abram fa? Ko ya ba da gaskiya ga Ubangiji, shi wanda ya alkawalta masa abin da, wai, ba shi yiwuwa? Ku saurara ga abin da Nassi ya ce: *“**[Abram] ya amince da Ubangiji, Ubangiji kuwa ya lasafta wannan adalci ne a gare shi.**”* Abin al’ajabi ne! Allah ya yi alkawalin abin da ba shi yiwuwa bisa ga karfin ɗan adam. Amma me Abram ya amsa? Sai ya **ba da gaskiya** ga abin da Allah ya alkawalta. Me kuma Allah ya yi? **Ta dalilin bangaskiyar Abram, sai Allah ya ɗauke shi a kan shi mai adalci ne!**

Ya kamata zancen nan ya karfafa zuciyar kowa wanda yake son a lissafata shi mai adalci ne a gaban Allah. Don me Allah ya lissafata Abram mai adalci ne? Ko da gaskiya ne Abram mai adalci ne saboda koƙarinsa? A’a! A darasi mai zuwa za mu ga halin mutuntaka na Abram. Kamar kowane ɗan adam, shi mai zunubi ne. To, me ya sa Allah ya ɗauki Abram mai adalci ne? **Allah ya lissafata Abram mai adalci ne saboda Abram ya amince da abin da Allah ya faɗa!**

**Me ake nufi da ba da gaskiya ga Allah?** Yalla ka sani, an rubuta Littattafan Annabawa a Ibraniyanci. A halshen Ibraniyanci, kalma ‘gaskanta’ ita ce ‘**AMAN**’, wadda ke asalin kalmarmu ‘**Amin**’. Sa’anda ka ce ‘Amin’ kana cewa ‘I, haka ne’ ko ‘Na amince.’ Ita ce ma’anar ba da gaskiya. Sa’ad da Allah ya yi ma Abram alkawali, sai a zuciyar Abram akwai amsa: “Amin! I, haka ya ke! Na amince da zancenka!” **Kawai bisa tushen wannan “Amin” ga maganar Allah, sai Allah ya lissafata Abram mai adalci ne.**

Kai fa, ke fa? Ko kana son Allah ya dauke ka mai adalci ne, yadda ya lasafta Abram mai adalci? Sai dole ka gaskata Allah yadda Abram ya amince da shi. **Ya kamata ka ba da gaskiya ga abin da Allah ke fadɓi, ko ya zama abu mai wuya.** Sai ka yarda da maganar Allah, har ma dangi da abokai ba su gaskata ba. Nufin Allah ya suturce ka da adalcinsa, ya ba ka ikon kasancewa a gaban zatinsa mai tsarki har abada. Amma **sai ka amince da maganarsa!** Littattafai Masu Tsarki suna cewa:

*“In ba game da bangaskiya kuwa, **ba shi yiwuwa a faranta masa rai**”* (Ibraniyawa 11:6), da kuma *“Ta wurin alheri ne aka cece ku **saboda bangaskiya**, wannan kuwa ba kokarin kanku ba ne, baiwa ce ta Allah, **ba kuwa saboda aikin lada ba**, kada wani ya yi fariya”* (Afisawa 2:8,9).

*“To, me ke nan za mu ce game da Ibrahim, kakan kakanninmu? Gama in da Ibrahim ya sami kubuta ta aikinsa na lada, ashe kuwa, yana da abin yin takama ke nan, amma fa ba a gaban Allah ba. To, me Nassin ya ce? **‘Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lasafta ta adalci ce a gare shi’**”* (Romawa 4:1-3).

Abram ya gaskata abin da Allah ya fada masa. Domin haka, Allah ya kyauta masa adalcinSa cikakke. Abu mafi ban mamaki duka cikin zancen nan, shi ne kalmomin *“Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lasafta ta adalci ce a gare shi,”* ba domin Ibrahim kadai suke ba. Mu kuma, muna da daman samun rabo cikin kalmomin nan. **Allah zai bayar da cikakken adalcinsa gare mu – idan mu gaskata Bisharar Allah** game da Mai Fansa wanda daga baya ya shigo duniya ta zuriyar Ibrahim.

Kai fa, ke fa? **Ko da gaske ne ka amince da Allah?** Ba na tambaya ko ka yarda da **kasancewar Allah**; ko idan ka amince Allah daya ne ba. Littattafai suna magana a kan irin wannan, wai, “bangaskiya” sa’ad da suka ce: *“Ka gaskata Allah daya ne? To, madalla. Ai **ko aljannu ma sun gaskata**, amma suna rawar jiki don tsoro!”* (Yakubu 2:19). Har ma Shaidan da kansa ya amince babu wani Allah sai Allah. Gaskatawa Allah daya ne **ba za ta sa** Allah ya yafe zunubanka, ya lisafta ka mai adalci ba! Abin da Allah ke bukata gare ka, sai **ka ba da gaskiya ga Maganarsa, ka karbe ta.** Allah yana magana da kai ta bakin Littattafan Annabawa. Yana son ka san labarin ceto, ka kuma karba. Ta haka za ka zama mai adalci har abada a gaban Allah, Mai Tsarkin nan!

Abokina, ko Allah ya suturce ka da **adalcinsa**? Ko kuwa kana yafe da tufafin addini ne kawai? Ko kana sauraro ma amintacciyar **Maganar Allah**? Ko kana kula da zancen mutane masu shudewa? Ko ka **san** abin da Littattafai Masu Tsarki suke shaida game da hanyar adalci zuwa ceto wadda Allah ya kafa? Ko ka **ba da gaskiya** gare ta?

Abram kam, ya gaskata maganar Allah. Wannan bangaskiya ta sa ya yi bankwana da dangi, ya rabu da addinin mahaifinsa. Kuma saboda wannan ana kiransa **aminin Allah**. Shi ne abin da Nassi ya ce: *“Ibrahim ya **gaskata Allah**, bangaskiyan nan tasa kuma aka lisafta ta **adalci ce a gare shi**, aka kuma kira shi **aminin Allah**”* (Yakubu 2:23). Kai fa, ke fa? Ko ka zama aminin Allah?

Sai mu tsaya a nan yau. Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa za mu binciki labarin Abram da Isma’ilu. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani bisa wannan babbar aya daga Littafinsa:

***“Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lisafta ta adalci ce a gare shi, aka kuma kira shi aminin Allah”*** (Yakubu 2:23).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 20: Ibrahima da Isma'ilu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kansa ga hanyar adalci wadda shi Allah ya kafa. Ta haka zai sami salama ta gaskiya tsakaninsa da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasi biyu na baya, cikin binciken Littattafai Masu Tsarki, mun fara nazarin labarin annabi Ibrahima. Da farko, sunan Ibrahima ba Ibrahima ba ne, *Abram* ne. Yau za mu gano **dalilin da ya sa Allah ya canza sunan Abram ga Ibrahīm**, ko kuwa **Ibrahima**.

Sashi na farko na babin yau yana da **labarin bakin ciki**. Za mu ga wani abin da Abram ya yi wanda bai faranta ma Allah zuciya ba. Waɗansu suna tsammani annabawan Allah ba su taɓa yin zunubi ba. Amma Maganar Allah ta shaida cewa: *"Ba kuwa wani bambanci, gama yan adam duka sun yi zunubi, sun kasa kuma ga ɗaukar Allah"* (Romawa 3:22,23), kuma *"In mun ce ba mu yi zunubi ba, mun karya shi ke nan. Magana tasa kuma ba ta tare da mu"* (1 Yahaya 1:10). Mun rigaya mun ga yadda zunubin Adamu ya yaɗu ga dukan mutane; manya da yara, maza da mata, arne da annabi. Guda ɗaya tak ba ya da tabon zunubin Adamu. Dayan nan shi ne **Mai Fansa mai tsarki** wanda Allah ya aiko duniya domin ya ceci masu zunubi. Ba ya da tabon zunubi, domin ya fito daga sama, daga zatin Allah Mai Tsarki.

Darasin nan biyu da suka wuce, mun ga yadda **Allah ya yi ma Abram alkawari shi zama uban babbar al'umma**. Daga cikinsa Mai Fansa zai fito. Amma Abram da matarsa tsoffi ne. Ba su da yaya. Amma wannan bai sa Abram ya yi shakkar Maganar Allah ba. Duk da haka, yau za mu ga yadda shekara goma bayan da Allah ya yi alkawalin zuriya, **sai Abram ya nemi, wai, ya "taimaki" Allah da cikawar alkawalin samun zuriya**. Ashe, abin da Abram ya yi ta dalilin rashin hankuri, ya jawo matsaloli da yawa.

Yanzu, bari mu cigaba cikin Attaura ta Musa, mu ji yadda Abram da Saraya suka yi dabara domin su sami ɗa wanda Allah ya alkawalta. A Littafin Farawa sura ta 16, Nassi ya ce:

*"<sup>1</sup>Saraya matar Abram ba ta taɓa haihuwa ba, amma tana da baranya Bamasariya, sunanta Hajaratu. <sup>2</sup>Sai Saraya ta ce wa Abram, 'To, ga shi, Ubangiji ya hana mini haihuwar yaya. Shiga wurin baranyata, mai yiwuwa ne in sami yaya daga gare ta.' Abram kuwa ya saurari muryar matarsa Saraya. <sup>3</sup>A lokacin nan kuwa Abram yana da shekara goma da zama a kasar Kan'ana sa'ad da Saraya matar Abram ta ɗauki Hajaratu Bamasariya, baranyarta, ta bai wa Abram mijinta ta zama matarsa. <sup>4</sup>Abram kuwa ya shiga wurin Hajaratu, ta kuwa yi ciki. Da ta ga ta sami ciki sai ta dubi uwargijiyata a raine. <sup>5</sup>Sai Saraya ta ce wa Abram, 'Bari cutar da aka cuce ni da ita ta koma kanka! Na ba da baranyata a Kirjinka, amma da ta sami ciki, sai tana dubana a raine. Ubangiji ya shara'anta tsakanina da kai.' <sup>6</sup>Amma Abram ya ce wa Saraya, 'Ga shi, baranyarki tana cikin ikonki, yi yadda kika ga dama da ita.' Saraya ta kankanta ta, sai Hajaratu ta gudu daga gare ta."*

Ke nan, mun ga zunubin Abram ya sa gidansa ya cika da ɗaci da faɗa. Saraya tana kishin Hajaratu domin ta sami ciki. Hajaratu ta ji haushin Saraya kwarai saboda wulakanci. Sai Hajaratu ta yi gudu daga Saraya. Sa'an nan Littattafai suna cewa:

(Farawa 16) *"<sup>7</sup>Mala'ikan Ubangiji kuwa ya sami Hajaratu a gefen wata mabubbugar ruwa a jeji... <sup>8</sup>Sai ya ce, 'Ke Hajaratu, baranyar Saraya, ina kika fito, ina kuma za ki?' Ta ce, 'Gudu nake yi daga uwargijiyata Saraya.' <sup>9</sup>Mala'ikan Ubangiji ya ce mata, 'Koma wurin uwargijiyarki, ki yi mata ladabi.' <sup>10</sup>Mala'ikan Ubangiji kuma ya ce mata, 'Zan ribabbanya zuriyarki ainun har da ba za a iya lasafta su ba saboda yawansu.' <sup>11</sup>Mala'ikan Ubangiji kuma ya kara ce mata, 'Ga shi, kina da ciki, za ki haifi ɗa, za ki kira sunansa Isma'ilu, domin Ubangiji ya lura da wahalarki. <sup>12</sup>Zai zama mutum ne mai halin jakin jeji, hannunsa zai yi gāba da kowane mutum, hannun kowane mutum kuma zai yi gāba da shi. Zai yi zaman magabtaka tsakaninsa da yan'uwansa duka.'"*

Sai Hajaratu ta koma wurin uwargijiyarta, yadda mala'ikan Allah ya ce. *"Hajaratu ta haifa wa Abram da, Abram kuwa ya sa wa da da Hajaratu ta haifa suna, Isma'ilu. Abram yana da shekara tamanin da shida sa'ad da Hajaratu ta haifa masa Isma'ilu"* (Farawa 16:15,16). Haka ne an haifi **Isma'ilu** (wato *Ishma'il* a Larabci). Ya zama uban dukan Larabawa. Yadda za mu gani, Allah yana kula da Isma'ilu. Yana da shiri domininsa. Amma Isma'ilu **ba** shi ne da wanda Allah ya alkawalta ma Abram **ba**. Kyakyawan shirin Allah ya mai da Abram sabuwar al'umma bai sa'ke ba. Abram yana son abu ya kasance banda bata lokaci ba. Amma Allah ba mai gaggawa ba ne. Kullum sai Allah ya cika alkawaransa, ko da shi ke bisa tunaninmu ba ya da sauri. Saboda haka, Littattafai suna fada mana, domin shekara goma sha uku bayan haihuwar Isma'ilu Allah ya yi shiru, bai ce kome ga Abram ba. Amma wata rana sai Allah ya sa'ke yin magana da Abram.

Bari mu karanta daga sura 17. Mu ji abin da Allah ya fada ma Abram bayan wadannan shekaru 13 na shiru. Abin da za mu karanta abin mamaki ne. Nassi ya ce:

(Farawa 17) *"A lokacin da Abram yake da shekara tasa'in da tara Ubangiji ya bayyana gare shi, ya ce masa, 'Ni ne Allah Mai Iko Dukka. Ka yi mini biyayya, ka zama kamili. <sup>2</sup>Zan yi maka alkawari, in ba ka zuriya mai yawa.'*

<sup>3</sup>Sai Abram ya yi ruku'u, Allah kuwa ya ce masa, <sup>4</sup>Wannan shi ne alkawarin da zan yi maka, za ka zama uba ga al'ummai masu dumbum yawa. <sup>5</sup>Ba za a kara kiran sunanka Abram ba, amma **sunanka zai zama Ibrahim**, gama na sa ka, ka zama **uba ga al'ummai masu dumbum yawa**. <sup>6</sup>Zan arzuta ka ainun, daga gare ka zan yi al'ummai, daga gare ka kuma sarakuna za su fito. <sup>7</sup>Zan kafa alkawarina da kai, da zuriyarka a bayanka cikin dukan tsararrakinsu, madawwamin alkawari ke nan, in zama Allahnka da na zuriyarka a bayanka. <sup>8</sup>Zan ba ka, kai da zuriyarka a bayanka, kasar bakuncinka, wato dukan kasar Kan'ana ta zama mallakarka har abada, ni kuwa zan zama Allahnsu.'

<sup>9</sup>Allah kuma ya ce wa Ibrahim, 'Kai fa, sai ka kiyaye alkawarina, da kai da zuriyarka a bayanka cikin dukan tsararrakinsu. <sup>10</sup>Wannan shi ne alkawarina da za ka kiyaye, da kai da zuriyarka a bayanka. Sai a yi wa kowane da namiji kaciya. <sup>11</sup>Lobarku za ku yanke, don **alamar alkawari** a tsakanina da ku. <sup>12</sup>Daga yanzu duk namijin da aka haifa a cikinku za a yi masa kaciya a rana ta takwas har dukan tsararrakinku...'

<sup>15</sup>Allah ya ce wa Ibrahim, 'Ga zancen matarka Saraya, ba za ka kira sunanta Saraya ba, amma **Saratu** ne sunanta. <sup>16</sup>Zan sa mata albarka, banda haka kuma zan ba ka da ta wurinta, zan sa mata albarka, za ta kuwa zama **mahaifiyar al'ummai**, sarakunan jama'a za su fito daga gare ta.' <sup>17</sup>Sai Ibrahim ya yi ruku'u, ya yi dariya a zuciyarsa, ya ce wa kansa, 'Za a haifa wa mai shekara dari da? Zai yiwu Saratu mai shekara tasa'in ta haifi da?' <sup>18</sup>Sai Ibrahim ya ce wa Allah, 'Da ma dai a bar Isma'ilu kawai ya rayu a gabanka.' <sup>19</sup>Allah ya ce, 'A'a, matarka Saratu ita ce za ta haifa maka da, za ka radda masa suna **Ishaku**. **A gare shi zan tsai da alkawarina madawwami, da kuma ga zuriyarsa a bayansa**. <sup>20</sup>Ga zancen Isma'ilu kuwa, na ji, ga shi, zan sa masa albarka in kuma ribabbanya shi ainun. Zai zama mahaifin yayan sarakuna goma sha biyu, **zan maishe shi al'umma mai girma**. <sup>21</sup>**Amma ga Ishaku ne zan tsai da alkawarina, wato wanda Saratu za ta haifa maka a badi war haka.**'"

Ya kamata mu ajiye karatun Littattafai a nan yau. Mun ga yadda Abram ya saurari shawarar matarsa. Ya dauki Hajaratu baranyarta, ya kwana da ita. Abin da Abram ya yi, kuskure ne. Isma'ilu dan Abram da Hajaratu, ba shi ne cikin shirin Allah na yin sabuwar al'umma ba ne. Ba ta wurinsa ba ne Allah zai albarkaci dukan al'umman duniya. Duk da haka, **rashin amincin dan adam ba ya kau da amincin Allah**. Saboda haka, yadda muka karanta dazu, sa'anda Abram yana da shekara 99, Allah ya bayyana gare shi. Ya tabbata masa alkawalin da ya yi tun shekarun baya. Ya ce, *"Ni ne Allah Mai Iko Dukka... Za ka zama uba ga al'ummai masu dumbum yawa. Ba za a kara kiran sunanka Abram ba, amma sunanka zai zama Ibrahim, gama na sa ka, ka zama uba ga al'ummai masu dumbum yawa."* Bisa ga cikakken shirinsa, Allah ya canza sunan Abram, ya zama Ibrahim, wato **uban masu yawa**. Kuma Allah ya canza sunan Saraya, ya zama **Saratu**, wato **gimbiya**.

Ga abin mamaki kwarai. Muna dubin tsoffi guda biyu waɗanda ba su taɓa samun haihuwa tare ba, wato Abram da Saraya. Yanzu Allah ya ba su sababbin sunaye domin ya sanar da abin da zai faru. Abram yanzu *Ibrahim* ne, **uban masu yawa**. Saraya kuma yanzu *Saratu* ce, **gimbiya**. Nufin Allah ne ya ba Ibrahim da Saratu **da**. Daga ɗan nan, zai ba su **al'umma**. Ta wurin al'umman nan kuma, **sarakuna da yawa, da annabawa** za su fito. A karshe kuma **Mai Ceton duniya** zai fito! Hakika, Allah mai girma ne, ya cancanci dukan yabo har abada! Bai mance abin da ya alkawalta ga Ibrahim tun da daɗewa ba.

To, me Ibrahim ya yi bayan da Allah ya tabbata masa alkawali zai ba shi da cikin tsufarsa? Littattafai sun ce, *“Sai Ibrahim ya yi ruku’u, ya yi dariya a zuciyarsa, ya ce wa kansa, ‘Za a haifa wa mai shekara ɗari da? Zai yiwu Saratu mai shekara tasa’in ta haifi da?’”* **Ibrahim ya yi dariya!** Amma ba dariyar rashin bangaskiya ba ce. Dariyar murna ce.

Saboda haka Nassi ya ce: *“Ibrahim kuwa ko da ya ke ba halin sa zuciya a gare shi, sai ya yi ta sawa, **ya gaskata** zai zama uban al’ummai da yawa, kamar yadda aka faɗa masa cewa, ‘Haka zuriyarka za ta yawaita.’ Bangaskiya tasa kuwa ba ta raunana ba, bai dubi gajiyawar jikinsa ba, don yana da shekara wajen ɗari a lokacin, ko kuma Saratu ta wuce haihuwa. **Ba kuwa wata rashin bangaskiyar da ta sa shi shakkar cikar alkawalin Allah, sai ma kara karfafa ga bangaskiya tasa ya yi, yana ɗaukaka Allah, yana da cikakken tabbaci cewa Allah na da ikon yin abin da ya yi alkawari**”* (Romawa 4:18-21).

Duk da haka, Ibrahim yana son sanin abin da zai faru ga Isma’ilu, yaron baranyarsa Hajaratu. Allah ya amsa cewa:

*“Ga zancen Isma’ilu kuwa, na ji, ga shi, zan sa masa albarka ... **Zan maishe shi al’umma mai girma. Amma ga Ishaku ne zan tsai da alkawarina**, wato wanda Saratu za ta haifa maka ... a gare shi zan tsai da alkawarina madawwami, da kuma ga zuriyarsa a bayansa”* (Farawa 17:20,21,19).

Ke nan, Allah ya tabbata da kudurinsa, daga zuriyar Ishaku ne zai fitar da annabawa da kuma a karshe, Mai Fansa da kansa. A darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga yadda Allah ya ba Ibrahim da Saratu **da** na alkawali, wato Ishaku (*Ishaq* a Larabci).

Gaskiya ce, **Allah mai aminci** ne. Allah yana cika abin da ya alkawalta. Ba abin da ya buwaya a gare shi ba. Ku saurara ga waɗannan kyawawan ayoyi daga Linjila:

*“Zurfin hikimar Allah da na saninsa da rashin iyaka yake! Hukunce-hukuncensa sun fi gaban bincikewa, hanyoyinsa kuma sun fi gaban bin diddigi! Wa ya taɓa sanin zuciyar Ubangiji? Ko kuwa wa ya taɓa ba shi wata shawara? Wa kyauta ta shiga tsakaninsu da Allah, ya fara bayarwa, har da za a sāka masa? Ai, daga gare shi ne, ta wurinsa kuma, dukkan abubuwa suke, shi ne kuma makoma tasu. **Ɗaukaka tā tabbata a gare shi har abada. Amin**”* (Romawa 11:33-36).

Na gode don sauraro. Bari Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunanin ma’anar ayan nan na Littattafai Masu Tsarki:

*“In ba mu da aminci, shi [Allah] kam ya tabbata mai aminci, domin ba zai yi musun kansa ba”* (2 Timoti 2:13).

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 21: Hallakar Saduma da Haihuwar Ishaku**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi Allah ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da shi har abada. Ina jin daɗi yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Muna binciken Attaura ta Musa. Mun ga yadda Allah ya yi ma Ibrahim alkawari shi zama uban wata sabuwar al'umma. Daga al'umman nan annabawan Allah da Mai Ceton duniya za su fito. Amma, wurin da muka ajiye karatu, Saratu matar Ibrahim ba ta haifi da ba tukuna. Kuma da ita da Ibrahim sun tsufa kwari.

Yau za mu ji wani labari mai ban mamaki kuma. Farkon labari, za mu dubi mutum uku masu kai ma Ibrahim ziyara. Sai dai mutanen nan, ba irinmu ba ne. Biyu daga cikinsu **mala'iku** ne. Na ukun, **Ubangiji Allah ne da kansa!** Yalla wadansu suna tsammani ba shi yi wuwa Allah ya bayyana ga Ibrahim a cikin kamannin mutum. Amma sun mance da girman Allah. Ba abin da ya buwaya a gare shi ba. Duk kowane abu, Allah yana da ikon yinsa. Abu daya ba ya yi, wato ba ya aikin rashin adlci.

Yau za mu yi karatu daga cikin surori guda huɗu na Attaura. A Littafin Farawa sura 18, Littafi ya ce:

(Farawa 18) <sup>1</sup>**Ubangiji kuwa ya bayyana ga Ibrahim** kusa da itatuwan oak na Mamre, a lokacin da yake zaune a kofar alfarwarsa [wato daki na fata] da tsakar rana. <sup>2</sup>Da ya daga idonsa, ya duba sai ga **mutum uku** suna tsaye a gabansa. Da ya gan su, sai ya sheka da gudu daga kofar alfarwar, don ya tarye su. Ya yi ruku'u, <sup>3</sup>ya ce, 'Ya Ubangiji, in na sami tagomashi a gabanka, kada ka wuce gidana. A shirye nake in yi muku hidima. <sup>4</sup>Bari in kawo ɗan ruwa ku wanke kafafunku, ku shakata a gindin itace, <sup>5</sup>ni kuwa in tafi in kawo ɗan abinci, don rayukanku su wartsake, bayan haka sai ku wuce, tun da ya ke kun biyo ta wurin baranku.' Sai suka ce, 'Madalla! Ka aikata bisa ga fadarka.'

<sup>6</sup>Ibrahim kuwa ya gaggauta ... <sup>8</sup>ya dauki nono mai kauri da madara da marakin da ya shirya, ya ajiye a gabansu, ya tsaya kusa da su a gindin itacen a sa'ad da suke ci. <sup>9</sup>Suka ce masa, 'Ina Saratu matarka?' Ya ce, 'Tana cikin alfarwa.' <sup>10</sup>[Ubangiji] ya ce, '**Na yi maka alkawari matarka Saratu za ta haifi da a wata na tara nan gaba. Zan saƙe zuwa a lokacin.**' Saratu kuwa tana kofar alfarwa, a bayansu, tana kasa kunne. <sup>11</sup>Ga shi kuwa, Ibrahim da Saratu sun tsufa, sun kwana biyu, gama Saratu ta daina al'adar mata. <sup>12</sup>Sai Saratu ta yi dariya a ranta, tana cewa, 'Bayan na tsufa mai gidana kuma ya tsufa sa'an nan zan sami wannan gatanci?' <sup>13</sup>Ubangiji ya ce wa Ibrahim, 'Me ya ba Saratu dariya, har ta ce, "Ashe zan haifi da, a yanzu da na riga na tsufa?"' <sup>14</sup>Akwai abin da zai fi karfin Ubangiji? A ajiyayyen lokaci zan komo wurinka, cikin wata na tara, Saratu kuwa za ta haifi da.' <sup>15</sup>Amma Saratu ta yi musu, tana cewa, 'Ai, ban yi dariya ba,' gama tana jin tsoro. Ya ce, 'A'a, hakika kin yi dariya.'

<sup>20</sup>Sai kuma Ubangiji ya ce, 'Tun da ya ke **kuka a kan [biranen] Saduma da Gwamrata ya yi yawa**, zunubinsu kuma ya yi muni kwari, <sup>21</sup>zan sauka in gani ko sun aikata kamar yadda kukan ya zo gare ni, zan bincike.'

<sup>22</sup>Sa'an nan mutanen suka juya daga nan [wato, su mala'iku biyu], suka nufi Saduma, amma **Ibrahim ya tsaya a gaban Ubangiji**.

<sup>23</sup>Sai Ibrahim ya matso kusa, ya ce, 'Ashe, za ka hallaka adali tare da mugun?' <sup>24</sup>Da a ce, akwai masu adalci hamsin cikin birnin, za ka hallaka wurin, ba za ka yafe su saboda masu adalcin nan hamsin wadanda ke cikinsa ba? <sup>25</sup>Wannan ya yi nesa da kai, da ka aikata irin haka, wato da za ka aza mai adalci daidai yake da mugu! Wannan ya yi nesa da kai! **Mai Hukuncin dukan duniya ba zai yi adalci ba?**

<sup>26</sup>Sai Ubangiji ya ce, 'In na sami adalai **hamsin** a cikin birnin Saduma, zan yafe wa dukan wurin sabili da su.'

<sup>27</sup>Ibrahim ya amsa ya ce, 'Ga shi, na jawo wa kaina in yi magana da Ubangiji, ni da nake ba kome ba ne, amma turɓaya ne da toka. <sup>28</sup>Da a ce za a rasa biyar daga cikin adalai hamsin ɗin, za ka hallaka birnin duka saboda rashin biyar ɗin?' Sai ya ce, 'Ba zan hallaka shi ba in na sami **arba'in da biyar** a wurin.'

<sup>29</sup>Ya kuma sāke yin masa magana, ya ce, 'Da a ce za a sami arba'in a wurin fa?' Ya amsa ya ce, 'Sabili da **arba'in** dīn ba zan yi ba.' <sup>30</sup>Sai ya ce, 'Kada dai Ubangiji ya husata, zan yi magana. Da a ce za a sami talatin a wurin fa?' Ya amsa, 'Ba zan yi ba, in na sami **talatin** a wurin.' <sup>31</sup>[Ibrahim] ya ce, 'Ga shi, na jawo wa kaina in yi magana da Ubangiji. Da a ce za a sami ashirin a wurin fa?' Ya amsa ya ce, 'Sabili da **ashirin** dīn ba zan hallaka shi ba.' <sup>32</sup>sai ya ce, 'Kada dai Ubangiji ya husata, zan sāke yin magana, sau ḍayan nan kadai. Da a ce za a sami goma a wurin fa?' Ya amsa ya ce, 'Sabili da **goma** dīn ba zan hallaka shi ba.' <sup>33</sup>Ubangiji kuwa ya yi tafiyarsa, bayan ya gama magana da Ibrahim. Ibrahim kuwa ya koma gida.

(Farawa 19) <sup>1</sup>Mala'ikun nan biyu kuwa suka isa **Saduma** da maraice, **Lutu** kuwa yana zaune a kofar Saduma. Sa'ad da Lutu ya gan su sai ya mika ya tarye su. Sai ya yi ruku'u a gabansu, <sup>2</sup>ya ce, 'Iyayengijina, ina rokonku ku ratse zuwa gidan baranku, ku kwana, ku wanke kafafunku, da sassafe kuma sai ku kama hanyarku.' Suka ce, 'A'a, a titi za mu kwana.'

<sup>3</sup>Amma ya nace musu kwarai, sai suka ratse suka shiga gidansa, ya shirya musu liyafa, ya toya musu abinci marar delabu, suka ci. <sup>4</sup>Amma kafin su shiga barci, mutanen birnin Saduma, samari da tsofaffi, dukan mutane gaba ḍaya suka kewaye gidan. <sup>5</sup>Suka kira Lutu suka ce, 'Ina mutanen da suka zo wurinka da daren nan? Fito mana da su waje, don mu yi ludu da su.'

Mazajen Saduma da yawa yan ludu ne. Suna jin daɗi aikata zunubin da Allah ya ce da shi abin bankyama wanda kuma ya haramta. (Dubi Romawa 1:26,27)

(Farawa 19) <sup>6</sup>Lutu ya fita daga cikin gida ya rufe kofar a bayansa ya je wurin mutane, <sup>7</sup>ya ce, 'Ina rokonku yan'uwa, kada ku aikata mugunta haka... <sup>8</sup>kada ku taɓa mutanen nan ko kadan, gama sun shiga cikin gidana.' <sup>9</sup>Amma suka ce, 'Ba mu wuri!' Suka kuma ce, 'Wannan mutum ya zo bakunci ne, yanzu kuma zai zama alkali! Yanzu za mu yi maka fiye da yadda za mu yi musu.' Sai suka tutture Lutu, suka matsa kusa don su fasa kofar. <sup>10</sup>Amma bakin suka mika hannunsu, suka shigar da Lutu cikin gida inda suke, suka rufe kofa. <sup>11</sup>Sai suka bugi mutanen da ke kofar gidan da makanta, kanana da manya duka, har suka gajiyyar da kansu suna laluba inda kofa take.

<sup>12</sup>Mutanen suka ce wa Lutu, 'Kana da wani naka a nan? Ko surukai, ko yaya mata da maza, ko dai kome naka da ke cikin birnin? Fito da su daga wurin, <sup>13</sup>gama muna gab da hallaka wurin nan, domin **kukan da ake yi a kan mutanen ya yi yawa a gaban Ubangiji. Ubangiji kuwa ya aiko mu, mu hallaka birnin.**' <sup>14</sup>Sai Lutu ya fita ya faɗa wa surukansa waɗanda za su auri yayansa mata, 'Tashi, ku fita daga wannan wuri, gama Ubangiji yana gab da hallaka birnin.' Amma sai surukansa suka aza wasa yake yi. <sup>15</sup>Sa'ad da safiya ta gabato, mala'ikun suka hanzarta Lutu, suna cewa, 'Tashi, ka ḍauki matarka da yayanka biyu mata da ke nan, don kada a shafe ku saboda zunubin birnin.' <sup>16</sup>Amma da ya yi ta ja musu rai, sai mutanen suka kama hannunsa, da na matarsa, da na yayansa biyu mata, saboda jinkan da Ubangiji ya yi masa, suka fitar da shi suka kai shi a bayan birnin. <sup>17</sup>Sa'ad da suka fitar da shi, suka ce, '**Ka gudu domin ranka, kada ka waiwaya baya, ko ka tsaya ko'ina cikin kwari, gudu zuwa tuddai domin kada a hallaka ka.**'

<sup>24</sup>**Sai Ubangiji ya yi ta zuba wa Saduma da Gwamrata wutar kibritu daga sama,** <sup>25</sup>ya hallakar da waɗannan birane, da dukan kwarin, da dukan mazaunan biranen, da tsire-tsire. <sup>26</sup>**Amma matar Lutu da ke bin bayansa ta waiwaya, sai ta zama surin gishiri.**

<sup>27</sup>**Da sassafe kuwa sai Ibrahim ya tafi wurin da ḍa ya tsaya a gaban Ubangiji,** <sup>28</sup>ya duba wajen Saduma da Gwamrata, da wajen dukan kasar kwari, sai ya hangi, hayaƙi na tashi kamar hayaƙin da ke fitowa daga matoya a bisa ƙasa. <sup>29</sup>Amma sa'ad da Allah ya hallaka biranen kwari, ya tuna da Ibrahim, ya fid da Lutu daga halakar.

Wannan labari mai banrazana ya faɗi yadda Allah ya hukunta birnin Saduma da birnin Gwamrata. Ya zuba masu wuta da kibritu daga sama, wato ya zama wuta mai tsananin zafi. Yau kufai na Saduma yana karkashin

Tekun Gishiri a kasar Falisdinu (Isra'ila). Kwadayin zunubi ba ya taba zama hanyar hikima ba. **Kullum Allah ya tsananta ga yi ma zunubi hukunci!**

Cikin dan lokacin da ya saura yau, za mu cigaba cikin Attaura. Za mu ga yadda **Allah ya ba Ibrahim da Saratu da**, ya **cika alkawarin** da ya yi masu da dadewa. Littattafai suna cewa:

(Farawa 21) <sup>1</sup>Ubangiji ya yi wa Saratu alheri kamar **yadda ya alkawarta**. <sup>2</sup>Saratu kuwa ta yi ciki, ta haifa wa Ibrahim da cikin tsufansa **a lokacin nan da Allah ya fada masa**. <sup>3</sup>Sai Ibrahim ya rada wa dansa wanda Saratu ta haifa masa, suna, Ishaku. <sup>4</sup>Ibrahim ya yi wa Ishaku dansa kaciya yana da kwana takwas, kamar yadda Allah ya umarce shi. <sup>5</sup>**Ibrahim kuwa yana da shekara dari** sa'ad da aka haifa masa dansa Ishaku. <sup>6</sup>Saratu ta ce, 'Allah ya sa na yi dariya, har dukan wanda ya ji zai yi dariya tare da ni.' <sup>7</sup>Ta kuma ce, 'Da wa zai iya ce wa Ibrahim, Saratu za ta bai wa yaya mama? Duk da haka cikin tsufansa na haifa masa da.'

Ke nan, Allah ya cika alkawalin da ya yi ma Ibrahim da Saratu da dadewa. Da ana ce da Saratu bakarariya, ba ta da yaya. Yanzu ta haifi da **yadda Allah ya fada**. Sun kira shi **Ishaku**, ma'anar sunan, *Yana dariya*. Amma ba dukan mutane sun yi farin ciki saboda haihuwar Ishaku ba. Littattafai suna cewa:

(Farawa 21) <sup>8</sup>[Ishaku] ya yi girma, aka yaye shi, Ibrahim kuwa ya yi babban biki a ranar da aka yaye Ishaku. <sup>9</sup>Amma Saratu ta ga **dan Hajaratu Bamasariya wanda ta haifa wa Ibrahim yana wasa da danta Ishaku**. <sup>10</sup>Sai ta ce wa Ibrahim, 'Ka kori wannan baiwa da danta, gama dan baiwan nan ba zai zama magaji tare da dana Ishaku ba.' <sup>11</sup>Abin ya bata wa Ibrahim zuciya kwarai sabili da dansa. <sup>12</sup>Amma Allah ya ce wa Ibrahim, 'Kada zuciyarka ta baci saboda yaron da kuma baiwarka. Kome Saratu ta fada maka, ka yi yadda ta ce, gama ta wurin Ishaku za a rika kiran zuriyarka.' <sup>13</sup>Zan kuma yi al'umma daga dan baiwan domin shi ma zuriyarka ne.' <sup>14</sup>Ibrahim ya tashi da sassafe, ya kuma dauki abinci da salkar ruwa, ya bai wa Hajaratu, ya dora kafadarta. **Sai ya ba ta danta, ya sallame ta**.

Rabuwa da Isma'ilu ta yi ma Ibrahim ciwo kwarai. Amma dole ya zama haka, tun da Allah ya bayyana masa cewa ta wurin **Ishaku** ne zai sami sabuwar al'umma, da Mai Ceton duniya. Ba za su fito daga Isma'ilu ba. Isma'ilu yana da wajen shekara 15. Yana wasa da Ishaku, yana yi masa ba'a. **Bai damu da shirin Allah** ya mai da Ishaku babbar al'umma daga inda ceto zai zo duniya ba.

To, me ya faru da Isma'ilu? Nassi ya nuna mana yadda ya tafi tare da mahaifiyarsa, ya zauna a daji wajen Masar. Ya auri wata Bamasariya. Isma'ilu ya zama uban Larabawa. Sun zama magabtan al'umma wadda ta fito daga Ishaku, yadda Allah ya bayyana ga Ibrahim zai faru. (Dubi Farawa 16:12). Har wa yau akwai hamayya tsakanin Larabawa da Yahudawa, yadda kun sani! Allah yana kaunar Larabawa da Yahudawa da dukan mutane a kowace kabila. Yana son dukan kowa ya tuba ya juyo gare shi.

Abokai, lokaci ya kare. Ina sa zuciya kowannenkun ya lura da kyau yadda halin Allah mai rai mai gaskiya yake. Shi **Allah mai aminci** ne, wanda ba ya iya karyata maganarsa. Shi ya sa ya hukunta Saduma da Gwamrata, **daidai yadda ya fada**. Shi ya sa ya ba Ibrahim da Saratu da cikin tsufansu, **daidai yadda ya alkawalta**. Kuma shi ya sa ya umarci Ibrahim ya sallami Isma'ilu, **don kudurinsa marar sakewa ya kafu**.

Na gode don sauraro. Ina gayyatar ku, sai ku kuma saurari wa'azi na gaba. In Allah ya yarda, za mu dubi abu mafi muhimmanci a rayuwar Ibrahim. Labarin Ibrahim ran da ya mika dansa hadaya.

Sai mun sadu. Ina barinku da wannan aya daga Maganar Allah: **"Zurfin hikimar Allah da na saninsa da rashin iyaka yake! Hukunce-hukuncensa sun fi gaban bincikewa, hanyoyinsa kuma sun fi bin diddigi!"** (Romawa 11:33).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 22: Hadayar Ibrahim

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kansa ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina da murna yau, in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Ta wurin nazarin Attaura ta Musa, mu binciki muhimman labaru da yawa masu banmamaki game da rayuwar annabin Allah, annabi Ibrahim. Yau mun zo ga darasi mafi girma daga rayuwar Ibrahim. Wato, ainihin labarin *"Tabaski" (Hadayar Ibrahim)*, da ma'anarsa. Kalmar tabaski tana nufin yanke ragon hadaya a ranar Babbar Sallah, wato *"Id al-Adha,"* don a tuna da Ibrahim wanda ya yi hadayar dansa.

Darasin da ya wuce, mun ji yadda Allah ya ba Ibrahim da Saratu da a cikin tsufansu. Allah ya cika alkawalin da ya yi da dadewa. Sunan dansu, Ishaku ne. Allah ya yi ma Ibrahim alkawali cewa ta zuriyar Ishaku zai yi wata sabuwar al'umma, wadda ta wurinta dukan kabilun duniya za su sami albarka. Kuma mun ga yadda Isma'ilu da mahaifiyarsa, Hajaratu, sun tashi daga gidan Ibrahim, sun tafi kasar Masar, sun zauna can. Haka, Ishaku kadai yana nan a gidan. Shi wanda aka haifa bisa alkawarin Allah.

Wata rana Allah ya umarci Ibrahim shi yi wani abu mai wuya, mai banrazana. A littafin Attaura, sashin Farawa sura 22, Nassi ya ce:

*"Bayan wadannan al'amura Allah ya jarraba Ibrahim ya ce masa, 'Ibrahim!' Sai ya ce, 'Ga ni.' Ya ce, 'Dauki danka, tilonka danka Ishaku, wanda kake kauna, ka tafi kasar Moriya, a can za ka mika shi hadayar konawa a bisa kan dayan duwatsun da zan fada maka'" (Farawa 22:1,2).*

Mi-na-na? Me Allah yake fada ma Ibrahim? Ya umarci Ibrahim ya dauki dansa wanda yake kaunarsa kwari, ya tafi wani dutse mai nisa, ya yanka shi hadayar konawa! Yaya wannan ya yiwu? Ibrahim ya yi hankuri tsawon shekara ashirin da biyar, yana jiran haihuwar da wanda Allah ya alkawalta. Ga shi, yanzu Allah ya ce ya kamata ya yanka dansa hadaya! Wace amsa ce Ibrahim ya ba Allah? Ko ya yi jayayya da Allah saboda maganar Allah mai nauyi ce gare shi? Littattafai suna cewa:

*"Sai Ibrahim ya tashi tun da sassafe, ya daura wa jakinsa shimfida ya kuwa dauki biyu daga cikin samarinsa tare da shi, da kuma dansa Ishaku, ya faskara itace na yin hadayar konawa. Ya kuwa tashi ya tafi inda Allah ya fada masa" (Farawa 22:3).*

Domin kwana uku, Ibrahim da dansa da barori biyu suna tafiya kasa, suna tafiya zuwa dutsen da Allah ya ambata. Zuciyar Ibrahim tana yi masa ciwo kwari. Suna zuwa kusa ga wurin da dole ya yanka dansa kaunatacce, ya kone jikinsa. Lalle, mu masu karatun labarin a yau, mun sani, Allah yana gwadar bangaskiyar Ibrahim kawai. Amma Ibrahim bai san wannan a lokacin ba. Gare shi, abin da Allah ya umarta, abu mai banrazana, abin bantsoro sosai.

Sa'an nan Littafi yana cewa: (Farawa 22) <sup>4</sup>A rana ta uku Ibrahim ya ta da idanunsa ya hangi wurin daga nesa. <sup>5</sup>Ibrahim ya ce wa samarinsa, 'Ku tsaya a nan wurin jakin, ni da saurayin za mu yi gaba mu yi sujada, sa'an nan mu komo wurinku.' <sup>6</sup>Ibrahim ya dauki itacen hadayar konawa, ya dora wa dansa Ishaku, shi kuma ya dauki wuta da wuka a hannunsa. Dukansu biyu kuwa suka tafi tare. <sup>7</sup>Ishaku ya ce wa mahaifinsa Ibrahim, 'Baba!' Sai ya ce, 'Ga ni, dana.' Ya ce, 'Ga wuta, ga itace, amma ina ragon hadayar konawa?' <sup>8</sup>Ibrahim ya ce, 'Allah zai tanada wa kansa ragon hadayar konawa, ya dana.' Sai su biyu suka tafi tare.

<sup>9</sup>Sa'ad da suka zo wurin da Allah ya fada masa, sai Ibrahim ya gina bagade a can, ya jera itace a kai. Ya daure Ishaku dansa, ya sa shi a bisa itacen bagaden. <sup>10</sup>Sai Ibrahim ya mika hannu ya dauki wukar don ya yanka dansa. <sup>11</sup>Amma mala'ikan Ubangiji ya yi kiransa daga sama, ya ce, 'Ibrahim, Ibrahim!' Sai ya ce, 'Ga ni.' <sup>12</sup>Ya ce, 'Kada ka sa hannunka a kan saurayin, kada kuwa ka yi masa wani abu, gama yanzu na sani kai

mai tsoron Allah ne, da ya ke ba ka ki ka ba da danka a gare ni ba, [wato tilon danka wanda shi kadai gare ka.]’<sup>13</sup> Ibrahim ya ta da idanunsa, ya duba, **ga rago kuwa a bayansa, da kahoni a sarkafe cikin kurmi.** Ibrahim kuwa ya kamo ragon, ya mika shi hadayar konawa maimakon dansa.<sup>14</sup> **Sai Ibrahim ya sa wa wurin suna, ‘Ubangiji zai tanada,’ kamar yadda ake fada har yau, ‘A bisa kan dutsen Ubangiji, za a tanada.’**

Labarin nan mai muhimmanci ne. Ya kamata mu bada karin bayani. Akwai sashi uku ga labarin hadayar Ibrahim. **Sashi guda, tarihi ne. Sashi guda kuma, alama ne. Sashi guda kuma, annabci ne.** Wato, domin mu fahimci hadayar Ibrahim, ka kamata mu gane waɗannan abubuwa uku. 1) Abin da ya faru. 2) Alama da hadaya take nunawa. 3) Annabcin da Ibrahim ya yi bisa wani abin da bai faru ba tukuna.

Game da **sashin tarihi**, yau mun karanta yadda Allah **ya gwada bangaskiyar Ibrahim, ya ceci dansa daga mutuwa** ta hanyar tanadar ragon hadaya. Labari ya kasance wajen shekara 4.000 da suka wuce a wurin da yau ana kiransa Urushalima. A takaice, shi ne sashin “tarihi” na labarin hadayar Ibrahim.

Game da **sashin alama** na labarin nan. Maganar Allah tana gaya mana cewa **mu duka muna kamar da ɗan Ibrahim.** Mun karanta yadda Allah bisa ga adalcinsa **ya yanka ma ɗan Ibrahim hukuncin mutuwa.** Mu duka masu zunubi ne. Daidai ne Allah ya hukunce mu. Amma kuma mun karanta yadda Allah bisa alherinsa, **ya ceci ɗan Ibrahim daga mutuwa.** Haka kuma, Allah cikin alherinsa, yana cetonmu ta wurin tanada mana hanyar tsira. Mecece hanyar ceto? Labarin hadayar Ibrahim ya koya mana **hanyar ceto** wadda Allah ya kafa, ita ce ta hanyar **Hadaya Cikakka.**

A labarin yau, mun ga yadda Allah ya shirya rago ya mutu a madadin ɗan Ibrahim. Kahonin rago kawai sun kamu cikin kayayyuka. Jikin rago ba ya da ciwo. Da an sami ko rauni guda ɗaya tak a jikin rago, to, da wannan rago bai iya ɗaukar wurin ɗan Ibrahim bisa bagade ba. Amma hadayar da Allah ya tanada, **rago cikakke** ne, marar lahani. Can baya sa’ad da muka binciki surori na farko na Attaura, mun koyi labarin hanyar ceto wadda Allah ya kafa. Ko ka tuna da hanyar nan? Sa’anda Adamu da Hawa’u sun yi zunubi, Allah ya ce sakamakon zunubi mutuwa ne, in ba tare da zuba da jini ba, ba gafara. Wato, kowa yana son gafarar zunubi, sai ya kawo **dabba marar lahani**, ya yanka, ya mika ga Allah hadayar konawa. Dole dabba marar laifi ya mutu madadin mutum mai laifi. Ita kadai ce hanya wadda Allah ya amince da ita domin yan Adam su sami gafarar zunubi. Duk sauran hanyoyi za su karya adalcinsa.

Ya kamata mu tuna da wani abu kuma. Littattafai suna cewa waɗannan bisasshen hadaya **“kwatanci ce kawai na abubuwa masu kyau waɗanda suke a gaba; ba ita ce ainihin abubuwan nan ba.** Gama ba yadda zai yiwu jinin [bisasshe] yā kawar da zunubai” (Ibraniyawa 10:1,4). Jinin dabbobi bai iya kawar da zunubi ba, domin tamanin dabba da tamanin mutum ba ɗaya suke ba. Saboda haka mun gane yadda ragon da ya ɗauki wurin ɗan Ibrahim bisa bagade, **kwatanci ko alama ne mai nuna wata hadaya mafi girma, cikakkiya.** Maganar Allah ta nuna mana, ragon da ya mutu a madadin ɗan Ibrahim, alamar **Mai Fansa mai tsarki** ce wanda zai shigo duniya, **ya mutu domin dukan masu zunubi.** Duk wanda ya ba da gaskiya gare shi, Allah yana yafe masa zunubansa. A takaice, shi ne abin da ragon hadayar Ibrahim ya kwatanta. Alama ce mai nuna Mai Ceto wanda Allah ya alkawalta zai aiko duniya domin ya ceci masu zunubi daga hukuncinsa mai adalci!

Game da **sashin annabci** na labarin nan, ko ka tuna da abin da Ibrahim ya ce ma dansa sa’anda suke hawan dutse? Ya fada masa: **“Allah zai tanada wa kansa ragon hadayar konawa”** Kuma, ko ka tuna da shaidar Ibrahim bayan da ya yanka rago, ya kone shi a madadin dansa? Ya kira wurin hadaya: **“Ubangiji zai tanada”.** Sai annabi Musa wanda ya rubuta Attaura, ya kara kalmomin: **“kamar yadda ake fada har yau, ‘A bisa kan dutsen Ubangiji, za a tanada!’”** Minene dalilin wannan? Me ya sa annabi Ibrahim ya ce, **“Ubangiji zai tanada”?** Me ya sa bai fadi ba cewa, **“Alhamdu ga Allah! Ubangiji yā tanada hadaya!”?** Abokai, tambayan nan tana da **muhimmanci kwarai da gaske.** Amsa ga wannan tambaya ta kumshi Labari Mai Dadi na Maganar Allah wanda ya kamata kowane ɗayanmu ya gane ya kuma gaskanta!

Me ya sa Ibrahim ya ba wurin suna, *“Ubangiji zai tanada?”* Ga dalili: **Ibrahim ya shaidi wani abin da zai faru a kan wadannan duwatsu** inda ya yanka rago hadaya madadin dansa bisa bagade, **wanda bai kasance ba tukuna**. Wato, Ibrahim yana cewa: “Ina yi ma Allah yabo, domin ya tanada rago a madadin dana bisa bagade. Amma ina shaida maku, a bisa daidai wannan dutse, **Allah zai tanada wata hadaya** mai girma kwarai, wadda za ta fi ragon da ya ceci dana daga wuka da wuta. Awo, Hadaya wadda Allah zai tanada tana da ikon ceton yan adam daga madawwamiyar mutuwa cikin wuta wadda ba ta karewa! Allah zai aiko da Mai Fansa mai tsarki wanda zai mutu hadaya. Marar laifi zai mutu madadin masu laifi. Duk wanda ya gaskata da Shi ba zai hallaka ba.” Shi ne Labari Mai Dadi domin dukan mutane. Shi ne abin da Ibrahim ya shaida sa’ad da ya ce, *“Allah zai tanada wa kansa ragon hadayar konawa!”*

Yau, kafin mu kai karshen labarin “Hadayar Ibrahim”, ya kamata kowannenmu ya sani, wajen shekara dubu biyu bayan annabcin Ibrahim inda ya ce Allah zai tanada Hadaya domin masu zunubi, sai **Allah ya cika annabcin Ibrahim**. Ba za mu yi magana mai yawa a kanshi yau ba. Amma ku da kuka san Linjila, kun san labarin Mai Fansa. Kun san an haife shi wurin budurwa ta zuriyar Ibrahim da Ishaku, yadda Allah ya alkawalta. Mai Fansa wanda zai mutu a madadin masu zunubi ba ya da mahaifi a nan duniya ba. Ya zo daga Sama. Saboda haka bai gāji halin zunubi na Adamu ba. Ba ya da zunubi. Ba ya da illa. Shi ya sa ya cancanta ya mutu **Hadaya Cikakkiya**. Wato, a madadin yayan Adamu masu laifi. Sa’anda za mu kai ga Linjila, za mu koyi sunan wannan Mai Ceto. Shi ne **Yesu**. Ma’anar sunan **Yesu**, **Allah yana ceto**. Wadansu suna kiran Yesu da suna *“Isa”*, nan gaba za mu ba da karin bayani game da wannan.

Lokacin da za mu kai ga Bishara, wato Linjila, za mu karanta yadda wani annabi wanda Allah ya aiko, mai suna Yahaya (wato *Yahya* a Larabci), ya shirya ma Yesu Mai Fansa hanya. Wata rana, Yahaya ya ga Yesu yana zuwa wurinsa. Sai ya ce, *“Kun ga, ga **Dan Rago na Allah**, mai dauke zunubin duniya!”* (Yahaya 1:29). Don me annabi Yahaya ya kira Yesu *“Dan Rago na Allah”*? Dalili shi ne, an haifi Yesu domin ya zuba da jininsa hadaya mai dauke zunubi. **Kamar rago wanda ya mutu a madadin dan Ibrahim, Mai Fansa ya zo ne domin ya mutu domin dukan zuriyar Adamu**. Yesu shi ne Hadaya cikakkiya ta karshe wanda Ibrahim ya yi annabcinsa sa’ad da ya ce: *“Allah zai tanada wa kansa ragon hadaya.”*

Cikin Bishara, za mu karanta yadda Yesu, da yarda ransa, ya ba da kansa ga magabtansa. Su kuma sun buga masa kusoshi ga hannunsa da kafafu, sun gicciye shi. **Yesu Mai Fansa wanda Allah ya tanada, ya cika ma’anar sashen annabci da sashen alama ta ragon hadayar Ibrahim**. Shi ya sa, dab da mutuwarsa, Yesu ya yi kira, *“An gama!”* (Yohanna 19:30). A kwana ta uku, Allah ya tashe shi daga matattu. Haka Allah ya tabbata mana hadayar Yesu Mai Fansa ta zama cikakka mai iko. **Yesu ne ya cika annabcin hadayar Ibrahim ta kowane fanni**. Sai ka sani kuma, wurin da Yesu ya mutu a madadin masu zunubi, daidai duwatsu inda Ibrahim ya yanka rago a madadin dansa. Ko ka san sunan wurin hadayun nan biyu a yau? I, haka ne, Urushalima ne.

Abokai, duk inda kuke, Allah yana umarni gare ku, ku juyo daga tunaninku da ba daidai ba ne, daga ayyuka na banza. Ku yi imani da zuciya daya ga Hadaya cikakkiya ta karshe wadda Allah ya tanada. Gama Littattafai suna cewa: *“Shi da kansa [Yesu Mai Fansa] ya dauke zunubanmu a jikinsa a kan gungume, domin mu yi zamanmu matattu ga zunubi, rayayyu kuma ga adalci. Da raunukansa ne aka warkar da ku”* (1 Bitrus 2:24). Yau mun ga yadda dan Ibrahim ya karbi hadaya wadda Allah ya tanada masa. Kai fa, ke fa? **Ko ka karbi Hadaya wadda Allah ya tanada maka?**

Na gode don sauraro. Allah ya sa maka albarka yayinda kana yin tunani sosai bisa ma’anar kalmomin Ibrahim a Dutsen Moriya, sa’ad da ya ce,

*“Allah zai tanada wa kansa Ragon ... A bisa kan dutsen Ubangiji, za a tanada!”* (Farawa 22:8,14).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 23: Isuwa da Yakubu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya mika kai ga hanyar adalci wadda Allah da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

A darasin da ya wuce, mun dubi labarin **hadayar Ibrahim**, *Id al-Adha*. Linjila ta takaita babban labarin nan da cewa:

*“Ta bangaskiya Ibrahim, sa’ad da aka gwada shi, ya mika Ishaku hadaya, wato shi da ya yi na’am da alkawaran nan, ya yi shirin mika makadaicin dansa {wanda aka haifa bisa alkawalin Allah}, wanda a kansa aka yi fadi cewa, ‘Ta Ishaku ne za a lasafta zuriyarka.’ Ya amince cewa ko daga matattu Allah yana da iko ya ta da mutum. Ai kuwa, bisa ga misali sai a ce daga matattu ne ya sāke samun Ishaku”* (Ibraniyawa 11:17-19).

Tsawon darasi biyar mun yi nazarin labarun rayuwar annabi Ibrahim. Akwai labarun Ibrahim da yawa a cikin Attaura waɗanda ba mu dube su ba. Amma kash, lokaci bai isa mu karanta su duka ba. Amma kafin mu bar Ibrahim mu wuce ga labarun zuriyarsa, akwai wani abin da Allah ya faɗa ma Ibrahim wanda ya kamata mu sani. Wata rana Allah ya bayyana ma Ibrahim abin da zai faru ga zuriyarsa. Ya ce,

*“Ka sani lalle ne zuriyarka za ta yi bakunci cikin kasar da ba tata ba ce, za ta kuwa yi bauta, za a kuma tsananta mata har shekara dari huɗu, amma zan hukunta al’ummar da suka bauta wa, daga baya kuma da dukiya mai yawa za ta fita”* (Farawa 15:13,14).

Da waɗannan kalmomi, Allah ya yi sanaswa cewa zuriyar Ibrahim za ta zama bayi a kasar Masar. Kuma Allah ya yi alkawali cewa bayan shekara 400 zai cece su daga mulkin mutanen Masar. Babi huɗu nan gaba, in Allah ya yarda, za mu ga yadda waɗannan annabce-annabce filla-illa sun cika, daidai yadda Allah ya faɗa ma Ibrahim.

Sa’an nan, a sura 25, Littattafai suna cewa: *“Ibrahim ya ba Ishaku dukan abin da yake da shi. Waɗannan su ne kwanakin shekarun Ibrahim a duniya, shekara dari da saba’in da biyar. Ibrahim ya ja numfashinsa na karshe ya kuwa rasu cikin kyakkyawan tsufa, tsoho ne mai shekaru masu yawa, aka kai shi ga jama’arsa waɗanda suka riga shi. Ishaku da Isma’ilu yayansa suka binne shi a kogon Makfela a bakin gonar Efron ... gabashin Mamre, wato gonar da Ibrahim ya saya a wurin Hittiyawa. Can ne aka binne Ibrahim gab da Saratu matarsa”* (Farawa 25:5,7-10).

**Haka Ibrahim, aminin Allah, ya shiga gaban zatin Ubangiji, wanda ya san shi, yana kaunarsa.**

To, ta yaya za mu takaita darasinmu game da Ibrahim, annabin Allah? Watakila ta hanyar tambayoyi biyu ne da amsoshinsu. Ga tambaya ta fari: **Mi ya sa Allah ya umarci Ibrahim ya tashi ya kaura zuwa wata kasa?** Ga amsa: Domin shirin Allah ne ya mai da Ibrahim wata sabuwar al’umma. Ta wurin al’umman nan Mai Fansa zai shigo duniya. Ga tambaya ta biyu: **Don me Allah ya lissafta Ibrahim mai adalci, ya karbe shi a gaban zatinsa mai tsarki har abada?** Ga amsa: Domin Ibrahim ya gaskanta abin da Allah ya faɗa, kome wuya. An ceci Ibrahim ta dalilin bangaskiyarsa ga alkawaran Allah, ba saboda ayyukansa ba ne. Shi ne abin da Nassi ya shaida da cewa: *“Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lasafta ta adalci ce a gare shi, aka kuma kira shi aminin Allah”* (Yakubu 2:23).

A Littafin Farawa sura ashirin da biyar, Littattafai sun cigaba da tarihin zuriyar Ibrahim. Yanzu, bari mu cigaba cikin Attauta, mu koyi labarin **Ishaku da yan tagwayensa maza**. Littafi yana cewa:

(Farawa 25) <sup>19</sup>Waɗannan su ne zuriyar Ishaku dan Ibrahim. **Ibrahim** ya haifi Ishaku. <sup>20</sup>**Ishaku** yana da shekara arba’in sa’ad da ya auri **Rifkatu**, yar Betuwel Ba’aramiye daga Fadan-aram yar’uwar Laban Ba’aramiye.

<sup>21</sup>Ishaku kuwa ya yi addu’a sai matarsa Rifkatu ta yi ciki. <sup>22</sup>Yayan kuwa suka kama kokuwa da juna a cikinta, har ta ce, *‘In haka ne don me zan rayu?’* Sai ta je ta tambayi Ubangiji. <sup>23</sup>Ubangiji ya ce mata, **‘Al’umma biyu ke cikin**

*mahaifarki, mutum biyu da za ki haifa, za su rabu da juna, dayan zai fi dayan karfi, **babban zai bauta wa karamin'***

<sup>24</sup>*Sa'ad da kwanakin haihuwarta suka cika, sai ga shi, ashe, **tagwaye** ne ke cikin mahaifarta.* <sup>25</sup>*Na farin ya fito ja wur kamar riga mai gashi, saboda haka suka rada masa suna **Isuwa**.* <sup>26</sup>*Daga baya kuma dan'uwansa ya fito, hannunsa na rike da diddigen Isuwa, saboda haka aka rada masa suna **Yakubu**. Ishaku yana da shekara sittin sa'ad da ya haife su.* <sup>27</sup>*Sa'ad da yaran suka yi girma, Isuwa ya zama kwararren maharbi, ya zama mutumin jeji. Yakubu kuwa kintsattse ne mai son zaman gida.*

Ke nan, mun ga Ishaku da Rifkatu sun sami yan biyu maza. Sun zana masu sunaye **Isuwa** da **Yakubu**, wato *Ya'qub* a Larabci. Su tagwaye ne. Amma ba su zama daya ba. Sa'ad da Isuwa ya yi girma ya mai da dukan hankalinsa bisa **abubuwan duniyan** nan, masu shudewa. Amma Yakubu ya san tamanin **abubuwan Allah** wadanda madawwama ne. Isuwa bai damu da alkawaran da Allah ya yi ma Ibrahim kakansa, da Ishaku mahaifinsa, ba. Amma Yakubu ya lura da alkawaran Allah game da wata sabuwar al'umma wadda za ta taso daga cikinsu.

Isuwa haihuwar fari ne. Saboda haka bisa tunanin yan adam, ya kamata ya karfi gādon dan fari, ya zama uban babbar al'umma wadda Allah ya alkawalta ma kakansa Ibrahim da mahaifinsa Ishaku. Amma har ma kafin haihuwar tagwaye, Allah ya fada ma Rifkatu mahaifiyarsu, *"babban zai bauta wa karamin"* (Farawa 25:23). Allah cikin sanin abin da zai faru nan gaba, ya ba da sanarwa cewa gādon dan fari da zuriyar sabuwar al'umma **za su bi Yakubu**, ba ta hanyar Isuwa ba ne. Yakubu fa, da ya kamata ya yi hakuri, ya jira Allah. Ya kamata ya bar kome ga hannun Wanda yake da iko ya ba shi gādo a daidai lokacin da ya nufa. Amma, **Yakubu bai jira Allah ba**. Yanzu bari mu cigaba da karatunmu, mu ga dabarar Yakubu don ya amshi gādon Isuwa, wansa. Littattafai suna cewa:

(Farawa 25) <sup>29</sup>*Wata rana, sa'ad da Yakubu ke yin dafuwa, Isuwa ya komo daga daji, yana jin yunwa kwari.* <sup>30</sup>*Sai Isuwa ya ce wa Yakubu, "Ka dībar mini jan dafuwanka in sha, gama ina fama da yunwa!" ...* <sup>31</sup>*Yakubu ya ce, "Sai dai ko in yau za ka sayar mini da matsayinka na dan fari."* <sup>32</sup>*Sai Isuwa ya ce, "Ni da nake bakin mutuwa, **wane amfani matsayina na dan fari zai yi mini?**"* <sup>33</sup>*Yakubu ya ce, "Yau sai ka rantse mini." Sai ya rantse masa ya kuwa sayar wa Yakubu da matsayinsa na dan fari.* <sup>34</sup>*Sa'an nan Yakubu ya ba Isuwa burodi da dafuwar wake, ya ci ya sha, ya tashi ya yi tafiyarsa. Ta haka Isuwa ya banzatar da matsayinsa na dan fari.*

Ko ka gane abin da Isuwa ya yi? Ya musanya gādon sa na dan fari domin wani dan abinci kadan! Ga misali. Sai mu ce wani mawadaci yana da yaya maza biyu. Mutumin yana da gonaki, da gidaje, da dukiya, da kuɗi da yawa. Ya kamata dan fari ya gāji mafi yawan dukiyan nan. Amma wata rana, babban da ya zo daga daji. Ya ga kanensa yana dafa shinkafa da wake. Sai dan fari ya ce ma kanensa, "Ga shi, yunwa za ta kashe ni. Ba ni shinkafan nan in ci!" Amma dan'uwansa ya amsa, "Ba zan ba ka kyauta ba. Zan sayar maka da ita." Sai wannan ya ce, "Nawa ne?" Kanensa ya ce, "A kan hakkinka na gādon dan fari." Babban da ya amsa, "Na yarda. Ina mutuwa da yunwa. Ina amfanin matsayin dan fari a gare ni?" Shi ke nan. Sai babban da ya rantse, ya ba kanensa gādo duka! Sai babban ya zauna, ya ci ya sha, ya tashi ya yi tafiyarsa.

Me za mu ce game da wannan dan fari wanda ya ba da gonaki da gidaje, da dukiya da iko a bakin kwanon shinkafa da wake guda daya? Suna guda ya cancanta gare shi, **"Wawa ne!"** Yadda wannan dan fari ya raina albarkun mahaifinsa da dukiya duniya, haka **Isuwa ya raina albarkun Allah da madawwamiyar dukiya Sama**. Abubuwan da Isuwa ya raina, sun fi dukiya duniya tamani kwari da gaske. Domin abin da Isuwa ya raina, shi ne ikon zaman sashin sabuwar al'umma daga inda Mai Ceton duniya zai fito.

Minene abin da Allah ke koya mana yau ta wurin labarin Isuwa da Yakubu? Allah yana yi mana galgadi kada mu bi sawun Isuwa. Kada mu musanya dukiya gidan dawwama domin jin dadi mai wucewa na duniya. Ka saurari Maganar Ubangiji game da wannan. Ta ce:



*“Me mutum ya amfana in ya sami duniya duka a bakin **ransa**? Me kuma mutum zai iya bayarwa ya fanshi **ransa**?”* (Matiyu 16:26). *“Ku kula fa, kada kowa ya kasa samun alherin Allah ... kada kuma wani ya zama fasiki, ko mai sabon Allah, kamar Isuwa, wanda ya sayar da hakkinsa na dan fari a kan cimaka daya tak”* (Ibraniyawa 12:15,16).

Damar samun alherin Allah ya kubuce ma Isuwa domin bai ga tamanin abubuwan Allah ba. Saboda haka, Allah yana yi mana galgadi cewa: Kada ku yi tafiya a cikin tafarkin Isuwa! Kada ku raina albarkun da nake so in ba ku!

Kai fa, ke fa? Ko kana son albarkun Allah? Allah yana kaunarka. Yana son ya albarkace ka kwari. Amma sai dai ka ba shi matsayi na farko a rayuwarka. Ya kamata ka dauki darajar Maganar Allah a kan ta fi abinci da kudi. Sa'an nan za ka fara ganewa abin da littattafai suna nufi da sun ce: **“Abin da Allah ya shirya wa masu kaunarsa ba wanda ya taba gani, ba wanda ya taba ji, ba kuma wanda ya taba tunani”** (1 Korantiyawa 2:9). Nufin Allah ya albarkace mu da yawa. Yana son ya yafe mana dukan zunubanmu. Ya sake zukanmu da suna cike da mugunta. Ya tsarkake mu. Yana son ya cika mu da kaunarsa, da farin cikinsa, da salamarsa, da tabbacin ceto. Albarkun nan kadan ne daga cikin gado wanda Allah yana son ya ba kowane mutumin zuriyar Adamu! Amma ya kamata ka nemi madawwaman abubuwa **da dukan zuciyarka**. Wanda bai yi niyyar bidan albarkun Allah ba, to, ba zai same su ba. Wadansu suna cewa, “Mai son ruwan zuma, kada ya ji tsoron kudan zuma.”

Kana son ka sami albarkun Allah? Sai dole ka nemi ganewa a kan alkawaran Allah cikin Maganarsa. Ko ka san alkawaransa masu banmamaki, wadanda girmansu ya fi fahimtar dan adam? Kana kaunarsu? Ko kuwa, kana neman abubuwan duniya kawai? Maganar Allah ta bayyana akwai mutane kashi biyu kadai a cikin duniya. Wadanda suke **daukar duniya da daraja**, suna bidan kayan duniya. Da wadanda suke **daukar dawwama da daraja**, suna neman abubuwan Sama. Kai fa, ke fa? Wane irin mutum ne kai?

Bari ku saurari abin da aka rubuta a Zabura ta fari:

(Zabura 1) <sup>1</sup>**Mai albarka ne mutum wanda ba ya bi ta shawarar miyagu ba. Ba ya tsaya a cikin tafarkin masu zunubi ba. Ba ya zamna a cikin mazamnin masu ba'a ba.** <sup>2</sup>**Amma marmarinsa cikin shari'a ta Ubangiji yake. Kuma a cikin shari'arsa yakan rika tunani dare da rana.** <sup>3</sup>**Za ya zama kamar itacen da aka dasa a magudanan ruwaye. Wanda yana bada yayansa a cikin kwanakinsa, ganyensa ba ya yi yaushi ba. Kuma cikin iyakar abin da yake yi za shi yi albarka.** <sup>4</sup>**Ba hakanan miyagu suke ba.** Amma suna kama da kaikai wanda iska yake shikarsa. <sup>5</sup>**Domin haka miyagu ba za su tsaya a cikin ranar shari'a ba. Ko masu zunubi a cikin jama'ar masu adalci.** <sup>6</sup>**Gama Ubangiji ya san hanyar masu adalci. Amma hanyar miyagu za ta lalace!**

Kai fa? Wace hanya kana tafiya a cikinta? Ko kana tafiya a cikin hanyar masu ganin **tamanin alkawaran Allah**? Ko kana kama da Isuwa, wanda **ya musanya alkawaran Allah** domin abubuwa masu shudewa na duniyan nan? Maganar Allah ta yi mana galgadi cewa:

*“Me mutum ya amfana in ya sami **duniya duka a bakin ransa**? Me kuma mutum zai iya bayarwa ya fanshi **ransa**?”* (Matiyu 16:26). *“Kada ku yi wahala a kan neman **abinci mai lalacewa**, sai dai a kan **abinci mai dawwama har ya zuwa rai madawwami**, wanda [Mai Fansa] zai ba ku. Domin shi ne ... Allah ya tabbatar wa da ikon yin haka”* (Yahaya 6:27). *“Ku kula fa, kada kowa ya kasa samun alherin Allah ... kada kuma wani ya zama fasiki, ko mai sabon Allah, kamar Isuwa, wanda ya sayar da hakkinsa na dan fari a kan cimaka daya tak”* (Ibraniyawa 12:15,16).

Abokai masu sauraro, ya kamata mu huta a nan yau. Lokaci mai zuwa, bisa nufin Allah, za mu cigaba a cikin Attaura ta Musa da labarin Yakubu.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani a hankali a kan galgadin nan daga Maganarsa: **“Ku kula fa, kada kowa ya kasa samun alherin Allah ... kada kuma wani ya zama fasiki, ko mai sabon Allah, kamar Isuwa, wanda ya sayar da hakkinsa na dan fari a kan cimaka daya tak”** (Ibraniyawa 12:15,16).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 24: Yakubu ya zama Isra'ila

**Salamu** alaikum, masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina da murna yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

A darasinmu da ya wuce, mun karanta labarin tagwayen da Ishaku ya haifa, wato **Isuwa da Yakubu**. Isuwa ya raina alkawaran da Allah ya yi ma kakansa Ibrahim. Isuwa ya musanya hakkinsa na ɗan fari a bakin cimaka guda! Yakubu kam, ya san tamanin alkawaran Allah. Duk da haka, akwai inda Yakubu ya kasa! Har ma ma'anar sunan Yakubu, *mayaudari* ne. Yau, za mu cigaba a cikin Attaura ta Musa. Za mu ga **yadda Allah ya canza Yakubu mai rudi ya zama Yakubu mutumin Allah**.

Yakubu mai wayo ne sosai. Littattafai ba su boye kasawar annabawa ba. Sun bayyana yadda so biyu Yakubu ya rudi wansa Isuwa, don ya amshi gadonsa na ɗan fari. Shi ya sa Isuwa ya yi fushi, ya nufa ya kashe kanensa. Saboda haka mahaifiyarsu Rifkatu, ta kira Yakubu a asirce. Ta ba shi shawara ya yi gudu wurin tontonsa, wato kawunsa Laban, wanda ya zamna a Haran. Yakubu ya tsaya a can sai fushin ɗan'uwansa ya huce.

Yanzu bari mu karanta a Littafin Farawa, sura ta ashirin da takwas. Za mu ga abin da ya faru bayan Yakubu ya tashi daga gidan mahaifinsa, ya kama tafiya zuwa gidan tonton Laban a Haran. Ibrahim ya taɓa zamna a Haran kafin Allah ya kira shi zuwa kasar Kan'ana. Littattafai suna cewa:

(Farawa 28) <sup>10</sup>*Yakubu ya bar Biyer-sheba ya kama hanya zuwa Haran. <sup>11</sup>Da ya isa wani wuri, sai ya kwana can a wannan dare, don rana ta riga ta fadi. Ya dauki daya daga duwatsun da ke wurin, ya yi matashin kai da shi, ya kwanta, ya yi barci.*

<sup>12</sup>*Ya yi mafarki, ga wani tsani tsaye daga kasa, kansa ya kai sama, sai ga mala'ikun Allah suna hawa da sauka ta kansa! <sup>13</sup>Ga shi kuwa, Ubangiji na tsaye a kansa yana cewa, "Ni ne Ubangiji, Allah na Ibrahim, mahaifinka, da Ishaku, kasar da kake kwance a kai, zan ba ka ita da zuriyarka. <sup>14</sup>Zuriyarka kuwa za su zama kamar turbayar kasa, za su kuma bazu zuwa gabas da yamma, kudu da arewa. Ta wurinka da zuriyarka, iyalan duniya duka za su sami albarka. <sup>15</sup>Ga shi, ina tare da kai, zan kiyaye ka duk inda ka tafi, zan kuwa komo da kai kasan nan, gama ba zan rabu da kai ba, sai na aikata abin nan da na hurta maka." <sup>16</sup>Yakubu ya farka daga barcinsa, ya ce, "Hakika, Ubangiji yana wurin nan, ni kuwa ban sani ba." <sup>17</sup>Ya tsorata, sai ya ce, "Wane irin wuri ne wannan mai banrazana haka! Ba shakka wannan wurin Allah ne, nan ne kuma kofar Sama." <sup>18</sup>Sai Yakubu ya tashi tun da sassafe, ya dauki dutsen da ya yi matashin kai da shi, ya kafa shi al'umudi, ya kuwa zuba mai a kan al'umudin. <sup>19</sup>Ya kira sunan wurin nan Betel, [wato, "Gidan Allah"].*

Ga shi, Allah ya bayyana ga Yakubu cikin mafalki. Ya yi masa daidai alkawalin da ya yi ma kakansa Ibrahim da mahaifinsa Ishaku, cewa zai mai da zuriyarsu wata babbar al'umma. Ke nan, mun ga gadon ɗan fari wanda Yakubu ya sace daga wansa, a karshe ya zo gare shi kyauta daga Allah. Yakubu bai cancanta ya zama uban sabuwar al'umma wadda ta wurinta Mai Fansa zai shigo duniya ba. Duk da haka, Allah mai jinkai mai alheri, yakan ba da kyawawan abubuwa ga mutanen da ba su cancance su ba.

Mi Yakubu ya gani a cikin mafalkinsa? Littattafai sun ce ya "ga wani tsani tsaye daga kasa, kansa ya kai sama, sai ga mala'ikun Allah suna hawa da sauka ta kansa." Cikin mafalkinsa Yakubu ya ga wani tsani. Tsanin nan da Yakubu ya gani, daban ne. Mai tsawo kwaraɗi da gaske. Ya kai daga **kasa zuwa cikin sama**. Ya kai zuwa gaban zatin Allah!

Ta hanyar mafalkin tsani mai tsawo nan, Allah ya nuna ma Yakubu yadda yake son zumunta ta kwaraɗi tare da shi. Kuma nufin Allah ya bayyana masa yadda tsanin nan mai haɗa kasa da sama, ya zama kwatancin **Mai Fansa** wanda zai shigo duniya. Zai zama **Matsakanci tsakanin Allah da mutum**.

Har wa yau, mutane da yawa suna daukar cewa mutum ya iya hawa, ya kai ga shiga Firdausi ta dalilin ayyukansa nagari. Amma Maganar Allah ta gaya mana akwai **“tsani” guda daya tak tsakanin Allah da mutum.** Wannan “tsani” kuma, ba daga mutum yana fitowa ba, amma daga wurin Allah. Mu mutane, wato mu yayan Adamu, da kokarinmu da karfinmu, ba mu da ikon hawa mu shiga gaban Allah. Zunubanmu da rashin karfinmu su ne dalilin kāsawarmu. Ba mu iya mu gamshi Allah Mai Tsarki ba. Amma saboda Allah ya cika da jinkai ne, da kuma saboda kaunarsa mai girma ga mutane, ya buɗe ma zuriyar Adamu hanyar ceto.

Saboda haka, tsanin da Yakubu ya gani cikin mafalkinsa, ya misalta Matsakanci wanda Allah ya alkawalta zai aiko cikin duniya domin ya ceci masu zunubi. Matsakanci yana kama da tsanin wanda Yakubu ya ga tsakanin kasa da sama. Ga abin da Nassi ya koya mana: *“Domin Allah daya ne, matsakanci kuma daya ne tsakanin Allah da mutane — Almasihu Yesu, mutum, wanda ya ba da kansa fansa saboda kowa da kowa. ... Domin duk wanda ya gaskata da shi kada ya halaka, sai dai ya sami rai madawwami”* (1 Timoti 2:5,6; Yahaya 3:16). Maganar Allah a sarari take. Ba mai zuwa wurin Allah, sai ta wurin Matsakanci mai tsarki wanda Allah ya aiko daga sama.

Yanzu bari mu ga abin da ya faru bayan da Yakubu ya iso gidan kawunsa. Maganar Allah ta ce, *“Duk abin da mutum ya shuka, shi zai girba”* (Galatiyawa 6:7). Mun riga mun ga yadda Yakubu ya ruɗi wansa. Yanzu za mu ga yadda kawun Yakubu ya ruɗe shi. Sunan tonton nan, Laban ne. Shi mai wayo ne.

Muna cikin sura ta ashirin da tara. Littattafai suna cewa:

(Farawa 29) <sup>14</sup>Yakubu ya zauna wata guda tare da Laban. <sup>15</sup>Laban kuwa ya ce wa Yakubu, *“Don kana dangina, za ka yi mini barantaka a banza? Ka faɗa mini, nawa zan biya ka?”* <sup>16</sup>Laban dai yana da yaya mata biyu, sunan babbar Lai’atu, sunan karamar kuwa Rahila. <sup>17</sup>Lai’atu dai ba kyakkyawa ba ce, amma Rahila kyakkyawa ce, kerarriya. <sup>18</sup>Yakubu ya kaunaci **Rahila**, sai ya ce wa Laban, *“Zan yi maka barantaka shekara bakwai domin yarka Rahila.”* <sup>19</sup>Laban ya ce, *“Gara in ba ka ita da in ba wani dabam, zauna tare da ni.”* <sup>20</sup>Saboda haka ya yi barantaka shekara bakwai domin Rahila, amma a ganinsa kamar yan kwanaki ne saboda kaunar da yake mata. <sup>21</sup>Yakubu ya ce wa Laban, *“Ba ni matata domin in shiga wurinta, domin lokacin da muka shirya ya cika.”* <sup>22</sup>Sai Laban ya tattara mutanen wurin duka, ya yi biki. <sup>23</sup>Amma da maraice, ya dauki yarsa **Lai’atu** ya kawo ta wurin Yakubu, Yakubu ya shiga a wurinta... <sup>25</sup>Da gari ya waye kuma ga shi, ashe, Lai’atu ce. Sai Yakubu ya ce wa Laban, *“Menene wannan da ka yi mini? Ba don Rahila na yi maka barantaka ba? Don me ka yaudare ni?”* <sup>26</sup>Laban ya ce, *“A nan wurinmu ba a yin haka, a aurar da karama kafin yar fari.”* <sup>27</sup>Ka jira, bayan kwana bakwai na lokacin auren nan sun wuce, sa’an nan za mu ba ka Rahila saboda barantakar da za ka yi mini shekara bakwai nan gaba.” <sup>28</sup>Yakubu kuwa ya yi haka ɗin, ya cika makon, sa’an nan Laban ya aurar masa da yarsa Rahila... <sup>30</sup>Sai Yakubu ya shiga wurin Rahila, amma ya fi kaunar Rahila da Lai’atu. Ya yi wa Laban barantaka waɗansu shekara bakwai kuma.

Haka mun ga yadda Laban ya ruɗi Yakubu. Abin da ya faru, ba abu mai kyau ba ne. Amma sai ka tabbata Allah yana tare da Yakubu. Abubuwan da suka faru ga Yakubu, Allah yana da iko ya mai da su ga alheri. Yau da gobe, sai Yakubu ya haifi **yaya maza guda goma sha biyu**. Yakubu ya zauna gidan tonton Laban shekara ashirin. Tsawon waɗannan shekara ashirin, Allah cikin kaunarsa, ya yarda waɗansu jarabobi su sami Yakubu. Ta haka Allah ya horar da shi. Ya tsarkake bangaskiyarsa, yadda wuta takan tsarkaki zinariya.

Amma rana ta zo, sai Allah ya bayyana ga Yakubu. Ya ce, *“Ka koma kasar kakanninka da danginka, ni kuwa in tare da kai”* (Farawa 31:3). Saboda haka Yakubu ya tashi, ya kimsa kayansa, ya tafi, da shi da iyalansa duka. Sun nufi kasar **Kan’ana**. Wato, kasar da Allah ya alkawarta ma Ibrahim da Ishaku da Yakubu da zuriyarsu.

Yakubu da gidansa suna bisa hanya zuwa Kan’ana. Sai Allah ya bayyana ma Yakubu ta wata hanya ta musamman. Ya kuma sāke sunan Yakubu. Ku ji abin da Littafi ya ce a sura ta talatin da biyu:

(Farawa 32) <sup>24</sup>Aka bar Yakubu shi kadai. Sai wani mutum ya kama shi da kokawa har wayewar gari. <sup>25</sup>Sa'ad da mutumin ya ga bai rinjayi Yakubu ba sai ya taba kwarin kwatankwasona, sai gabar kwatankwason Yakubu ta goce a lokacin da yake kokawa da shi. <sup>26</sup>Sa'an nan sai mutumin ya ce, "Ka bar ni in tafi, gama gari na wayewa." Amma Yakubu ya ce, "Ba zan bar ka ka tafi ba, sai ka sa mini albarka." <sup>27</sup>Sai ya ce masa, "Yaya sunanka?" Ya ce, "Yakubu." <sup>28</sup>Sai ya ce, "Ba za a kara kiranka da suna Yakubu ba, amma za a kira ka **Isra'ila**, gama ka yi kokawa da Allah da mutane, ka kuwa yi rinjaye." <sup>29</sup>Sa'an nan Yakubu ya tambaye shi, "Ina rokonka, fada mini sunanka." Amma ya ce, "Don me kake tambayar sunana?" A nan mutumin ya sa masa albarka. <sup>30</sup>Saboda haka Yakubu ya sa wa wurin suna Feniye [wato, 'fuskar Allah'], yana cewa, "Gama na ga Allah fuska da fuska, duk da haka ban mutu ba."

Wannan labari mai banmamaki ya cika da manyan darussa. Mun ga Allah ya bayyana ga Yakubu da kamannin mutum, sun yi kokawa. Me ya sa Ya yi kokawa da Yakubu? Domin Allah yana son Yakubu ya gane da rashin karfinsa a gaban Allah. Allah yana son Yakubu ya san dukan karfi na gaskiya da hikima suna fitowa daga Allah kadai! Allah yana da shiri mai kyau domin Yakubu. **Su da sun fahimta, ba su iya gamshi Allah da karfin kansu ba. Su kadai, albarkun Allah suna zuwa gare su.** Yakubu ya fara ganewa da karamcin karfinsa gaban Allah. Daren nan, Allah ya ba Yakubu sabon suna, wato **Isra'ila**. Suna Yakubu yana da ma'ana *mayaudari*. Amma Isra'ila yana da ma'ana **wanda ke mulki tare da Allah**. Isra'ila zai zama sunan sabuwar al'umma wadda Allah ya alkawalta za ta taso daga zuriyar Ibrahim da Ishaku da Yakubu. Yadda kun sani, Isra'ila ta fito daga yayan Yakubu guda goma sha biyu. Ta wurin jama'ar Isra'ila Mai Fansa ya shigo duniya.

Watakila wani yana da tambaya: Don me Allah ya zaɓi Yakubu wanda shi mayaudari ne, ya maido shi uban al'umma wadda za ta shigo da Mai Fansa zuwa cikin duniya? Ka saurari amsar da Littattafai Masu Tsarki suna badawa:

*"Allah yana zaɓar abin da mutane suke tsammani wawanci ne, domin yā ba masu hikima irin ta duniya kunya. Allah yana zaɓar abin da mutane suke gani kamar ya kasa ne, domin yā ba mai karfi kunya. Abin da mutane suka dauka ba shi da daraja, ko ba shi da amfani, ko kuma ba kome ba ne, shi ne abin da Allah yake amfani da shi yā rushe abin da mutane suke gani kamar yana da muhimmanci. Allah ya yi duk wannan domin kada wani dan Adam yā daga kansa a gaban Allah"* (1 Korantiyawa 1:27-29).

Yakubu mayaudari ne. Cikin karfin kansa, babu dama ya gamshi Allah. Babu wani abu na kirki a cikinsa, sai abu guda. **Yakubu ya gaskata Maganar Allah.** Yakubu ya san tamanin alkawaran Allah. Abin da ya fi muhimmanci duka ga Yakubu, sai shi sami albarkun Allah. Saboda haka Allah ya bayyana kansa ga Yakubu. Ya albarkace shi. Bisa ga madawwamin shirinsa, Allah ya canza zuciyar **Yakubu mai rufi**. Ya zama **Isra'ila, mutumin Allah**.

Kai fa, ke fa? Ko kana kamar Yakubu, ka san kasawarka, ba yadda za ka gamshi Allah? Ka saurari abin da Maganar Allah ta fada game da wannan. Ta ce:

*"Albarka tā tabbata ga waɗanda suka san talaucinsu na ruhu, domin Mulkin Sama nasu ne"* (Matiyu 5:3).  
*"Allah na gāba da masu girmankai, amma yana yi wa masu tawali'u alheri. **Don haka sai ku kaskantar da kanku ga madaukakin ikon Allah, domin ya daukaka ku a kan kari**"* (1 Bitrus 5:5,6).

Na gode don sauraro. Nazari mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu fara duban labari mai banmamaki na Yusufu, daya daga cikin yayan Yakubu.

Allah ya sa maku albarka. Ina barinku da wannan aya daga Maganar Allah:

*"**Duk da haka dai, Ubangiji yana jira ya yi muku alheri. A shirye yake ya yi muku jinkai, domin a kullum yana aikata abin da ke daidai. Ta wurin dogara ga Ubangiji ake samun farin ciki**"* (Ishaya 30:18).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 25: An Kaskantar da Yusufu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta wurin yin haka, muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daƙi mu cigaba da wa'azinmu ta *Hanyar Adalci*. A nan muna ba da labarun annabawan Allah bi da bi. Za mu cigaba da karatu cikin sashi na farko na Maganar Allah, wato **Attaura** ta Musa.

Darasin da ya wuce, mun koyi labarin jikan Ibrahim, wato Yakubu, annabin Allah. Mun ga yadda Allah ya ba Yakubu sabon suna: **Isra'ila**. Ma'anar Yakubu, *mayaudari* ne. Ma'anar Isra'ila shi ne '*wanda ke mulki tare da Allah*'. Yanzu ga sunaye biyu gare shi: Yakubu da Isra'ila. Isra'ila kuma sunan sabuwar al'umma wadda Allah ya alkawalta za ta fito daga zuriyar Ibrahim da Ishaku da Yakubu. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu. Daga waɗannan yaya maza goma sha biyu an sami jama'ar Isra'ila, wato al'umma wadda daga cikinta Mai Fansa zai fito.

Ko ka san sunayen **yaya maza goma sha biyu na Yakubu**? Su ne Ra'ubainu, da Saminu, da Lawi, da Yahuza, da Zabaluna, da Issaka, da Dan, da Gad, da Ashiru, da Naftali, da Yusufu, da Biliyaminu. Yau za mu fara karatun labari mai ban sha'awa game da yayan Yakubu, musamman shi wanda ake kiransa **Yusufu**, da na goma sha ɗaya. Ga yadda labari mai banmamaki na Yusufu ya fara!

Muna karatu cikin Attaura, littafin Farawa, sura ta 37. Littattafai suna cewa:

(Farawa 37) <sup>2</sup>Wannan shi ne tarihin zuriyar Yakubu. **Yusufu yana da shekara goma sha bakwai** sa'ad da ya zama makiyayin garke tare da yan'uwansa... Sai Yusufu ya kawo labarin munanan abubuwa da yan'uwansa ke yi a wurin mahaifinsa. <sup>3</sup>Isra'ila kuwa ya fi kaunar Yusufu da kowannensu, domin shi dan tsufansa ne. Sai ya yi masa riga mai ado. <sup>4</sup>Amma sa'ad da yan'uwansa suka gane mahaifinsu yana kaunarsa fiye da dukansu, **suka ki jininsa**, ba su iya maganar alheri da shi.

<sup>5</sup>Yusufu ya yi **mafarki**. Sa'ad da ya fada wa yan'uwansa, suka kara kin jininsa. <sup>6</sup>Ya ce musu, "Ku ji irin mafarkin da na yi. <sup>7</sup>Ga shi, muna daurin dammuna cikin gona, ga kuwa damina ya tashi tsaye kyam, ga kuma dammunanku suka taru kewaye da shi, suka sunkuya wa damina." <sup>8</sup>Yan'uwansa suka ce masa, "Ashe, lalle ne kai za ka sarauce mu? Ko kuwa, ashe lalle ne kai za ka mallake mu?" Sai suka daɗa kin jininsa domin mafarkansa da maganganunsu. <sup>9</sup>Shi kuwa sai ya sāke yin wani mafarki, ya fada wa yan'uwansa, ya ce, "Ga shi kuma na sāke yin wani mafarki, na ga rana, da wata, da taurari goma sha ɗaya suna sunkuya mini."

<sup>10</sup>Amma sa'ad da ya fada wa mahaifinsa da yan'uwansa, sai mahaifinsa ya tsauta masa ya ce, "Wane irin mafarki ne wannan da ka yi? **Lalle ne, da ni da mahaifiyarka da yan'uwanka za mu sunkuya a gabanka har kasa?**" <sup>11</sup>Yan'uwansa suka ji kishinsa, amma mahaifinsa ya rika al'amarin cikin zuciyarsa.

<sup>12</sup>Wata rana, da yan'uwansa suka tafi kiwon garken mahaifinsu a Shekem, <sup>13</sup>Isra'ila ya ce wa Yusufu, "Ashe, ba yan'uwanka suna kiwon garke a Shekem ba? **Zo in aike ka wurinsu.**" Sai ya ce masa, "Ga ni."

<sup>14</sup>Mahaifinsa ya ce, "Tafi yanzu, ka dubo lafiyar yan'uwanka da ta garken, ka kawo mini labarinsu."

<sup>17</sup>Yusufu ya bi sawun yan'uwansa, ya kuwa same su a Dotan. <sup>18</sup>Da suka hango shi daga nesa, kafin ya zo kusa da su, sai **suka kulla su kashe shi**. <sup>19</sup>Suka ce wa juna, "Ga mai mafarkin nan can yana zuwa!" <sup>20</sup>Ku zo mu kashe shi yanzu, mu jefa shi cikin ɗaya daga cikin rijiyoyin nan, sa'an nan mu ce, wata muguwar dabbar jeji ce ta kashe shi, sa'an nan mu ga yadda mafarkinsa zai zama." <sup>21</sup>Amma sa'ad da Ra'ubainu ya ji, ya yi kokari ya cece shi daga hannunsu, yana cewa, "Kada mu raba shi da ransa. <sup>22</sup>Kada mu kashe shi, mu dai jefa shi cikin rijiyar nan a jeji, amma kada mu yi masa lahani," ya yi haka da nufin ya cece shi daga hannunsu, ya mayar da shi ga mahaifinsa.

<sup>23</sup>Don haka, sa'ad da Yusufu ya zo wurin yan'uwansa, **suka tube masa rigan nan mai ado** wadda ke wuyansa. <sup>24</sup>**Suka dauke** shi suka jefa shi cikin rijiyar. Rijiyar kuwa wofi ce, ba ruwa a ciki. <sup>25</sup>Suka zauna su ci abinci, da suka daga ido suka duba, sai ga ayarin Isma'ilawa suna zuwa daga Gileyad, da rakumansu dauke da karo, da man kanshi na wartsakewa, da mur, suna gangarawa kan hanyarsu zuwa Masar. <sup>26</sup>Yahuza ya ce wa yan'uwansa, "Wace riba ke nan, in mun kashe dan'uanmu, mu boye jininsa?" <sup>27</sup>Ku zo mu sayar da shi ga Isma'ilawa, kada mu bar hannunmu ya taba shi, gama shi dan'uanmu ne, shi kuma jikinmu ne." Yan'uwansa suka yarda da shi. <sup>28</sup>Da Madayanawa, fatake, suna wucewa, sai suka jawo Yusufu suka fitar da shi daga cikin rijiyar **suka sayar** wa Isma'ilawa a bakin azurfa ashirin, aka kuwa tafi da Yusufu zuwa Masar.

<sup>29</sup>Sa'ad da Ra'ubainu ya koma a wajen rijiya, da bai ga Yusufu a cikin rijiyar ba, sai ya kyakkece tufafinsa, <sup>30</sup>ya koma wurin yan'uwansa, ya ce, "Saurayin ba ya nan, ni kuwa, ina zan sa kaina?" <sup>31</sup>Suka dauki rigar Yusufu, suka yanka akwiya, suka tsoma rigar cikin jinin. <sup>32</sup>Suka kuma dauki rigan nan mai ado, suka kawo ta ga mahaifinsu, suka ce, "Ga abar da muka samu, duba ka gani, ta danka ce, ko kuwa?" <sup>33</sup>Da ya gane ita ce, ya ce, "Rigar dana ce, wani mugun naman jeji ne ya cinye shi, ba shakka an yayyage Yusufu." <sup>34</sup>**Sai Yakubu ya kyakkece rigunansa, ya yi damara da majayi, ya yi kukan dansa har kwanaki masu yawa.** <sup>35</sup>Duka yayansa mata da maza suka tashi domin su ta'azantar da shi, amma ya ki ta'azantuwa, yana cewa, "A'a, a Lahira zan tafi wurin dana, ina bakin ciki." Haka mahaifinsa ya yi kuka dominsa.

(Farawa 39) <sup>1</sup>Aka kuwa gangara da Yusufu zuwa Masar. Sai Fotifar Bamasare sarkin yakin Fir'auna, shugaban masu tsaron fada ya saye shi daga hannun Isma'ilawa, wadanda suka gangaro da shi zuwa can. <sup>2</sup>**Ubangiji yana tare da Yusufu**, har ya zama mutum ne mai galaba a gidan maigidansa Fotifar, Bamasaren. <sup>3</sup>Maigidansa kuwa ya ga Ubangiji yana tare da shi, Ubangiji kuma yakan sa albarka ga aikin hannuwansa duka. <sup>4</sup>Don haka Yusufu ya sami tagomashi a wurinsa, ya zama mai yi masa hidima. Fotifar kuma ya shugabantar da shi a bisa gidansa, da bisa dukan abin da yake da shi. <sup>5</sup>Ubangiji ya sa wa gidan Bamasaren albarka sabili da Yusufu tun daga lokacin da Fotifar Bamasaren ya shugabantar da shi a bisa gidansa da dukan dukiyarsa. Albarkar Ubangiji na bisa dukan abin da yake da shi, na gida da na jeji. <sup>6</sup>Ya bar dukan abin da yake da shi a hannun Yusufu. Tun da ya same shi, ba ruwansa da kome, sai dai abincin da zai ci. Yusufu fa kyakkyawa ne mai kyan gani. <sup>7</sup>Ya zamana fa, wata rana, sai matar maigidansa ta sa idonta kan Yusufu, ta ce, "Ka kwana da ni." <sup>8</sup>Amma ya ki, ya kuwa fada wa matar maigidansa, ya ce, "Ga shi, tun da maigida ya same ni, maigida ba ruwansa da kome na cikin gida, ya kuwa riga ya sa dukan abin da yake da shi cikin hannuna. <sup>9</sup>Bai fi ni iko cikin gidan ba, ba kuma abin da ya hana mini sai ke kadai, domin ke matarsa ce. **Kaka fa zan aikata wannan babbar mugunta, in yi wa Allah zunubi?**" <sup>10</sup>Ko da ya ke ta yi ta yi wa Yusufu magana yau da gobe, amma bai biye mata ya kwana da ita ko su zauna tare ba.

<sup>11</sup>Amma wata rana, sa'ad da ya shiga cikin gida ya yi aikinsa, mazajen gidan kuma ba wanda ke gidan, <sup>12</sup>sai ta kama rigarsa, tana cewa. "Ka kwana da ni." Amma ya bar rigarsa a hannunta ya gudu ya fita. <sup>13</sup>Da ta ga ya bar rigarsa a hannunta ya gudu, ya fita waje, <sup>14</sup>sai ta yi kira ga mutanen gidan, ta ce musu, "Ku duba ku gani, ya kawo mana Ba'ibrane ya ci mutuncinmu. Ya zo wurina don ya kwana da ni, sai na yi ihu da karfi. <sup>15</sup>Da ya ji na ta da murya na yi ihu, ya kuwa gudu ya bar rigarsa, ya fita waje."

<sup>16</sup>Ta ajiye rigar a wurinta har maigidansa ya komo. <sup>17</sup>Sai ta mayar masa da magana, ta ce, "Baran nan, Ba'ibrane wanda ka kawo cikinmu, ya shigo wurina don ya ci mutuncina, <sup>18</sup>amma nan da nan da na ta da murya na yi ihu, sai ya gudu ya bar rigarsa a hannuna, ya gudu zuwa waje." <sup>19</sup>Sa'ad da maigidan Yusufu ya ji abin da matarsa ta fada masa, "Ka ji yadda baranka ya yi da ni ke nan," sai ya husata. <sup>20</sup>Maigidan Yusufu ya dauke shi ya maka shi a kurkuku, inda yan sarka na sarki ke tsare, can ya zauna a kurkuku. <sup>21</sup>Amma Ubangiji yana tare da Yusufu, ya kuwa nuna masa madawwamiyar kauna, ya sa ya sami farin jini a wurin yarin kurkukun. <sup>22</sup>Yarin kurkuku ya shugabantar da Yusufu bisa dukan yan sarka da ke a kurkuku, dukan abin da

ake yi a wurin kuma shi yake yi. <sup>23</sup>Yarin kurkukun, ba ruwansa da dukan abin da Yusufu ke kula da shi, **don Ubangiji yana tare da shi, dukan abin da ya yi kuwa Ubangiji yakan sa wa abin albarka.**

Shi ne mafarin labarin Yusufu dan Yakubu. Mun iya takaita abin da muka ji yau da cewa: **Yusufu yana kaunar adalci, yana kin rashin adalci.** Gara ya sha wuya a kurkuku, da ya ji dadi mai wucewa na zunubi. Shi ya sa, sa'ad da matar maigidansa ta roke shi ya kwana da ita, shi yi zina, Yusufu ya ki. Ya ce mata, *"Kaka fa zan aikata wannan babbar mugunta, in yi wa Allah zunubi?"*

Yusufu ya gane, **bauta ma Allah da bauta ma zunubi** ba su tafiya tare! Yusufu ya mika zuciya ga Allah. Shi ya sa yana kaunar adalci, yana kin mugunta. Kamar kakansa Ibrahim, **Yusufu kuma ya gaskata abin da Allah ya alkawalta game da Mai Ceto**, wanda zai shigo duniya ya mutu saboda zunuban zuriyar Adamu. Allah ya lissafita Yusufu mai adalci sabili da Yusufu ya **gaskanta** maganar Allah. Saboda bangaskiyarsa, Allah ya yafe ma Yusufu zunubansa. Ya cika zuciya da marmari da ikon cin nasara da zunubi, ya yi zaman adalci a duniya mai mugunta.

Allah ya "yi tafiya" tare da Yusufu saboda Yusufu ya "yi tafiya" tare da Allah. Yusufu bai iya samun jin dadi cikin zunubi ba, domin zuciya mallakar Allah ce. Shi wanda ya gaskata, yana bautar Allah da zuciya, zai **kaunaci abin da Allah ke kauna**, ya kuma **ki abin da Allah ke kinsa**. Shi ne abin da Littattafai sun shaida, suna cewa:

*"Ba mai iya bauta wa iyayengiji biyu, ko dai ya ki daya, ya so daya, ko kuwa ya amince wa dayan, ya raina dayan"* (Matiyu 6:24). *"To, me ya hada aikin adalci da na mugunta? Ko kuwa me ya hada haske da duhu?"* (2 Korantiyawa 6:14). *"Allah haske ne, ba kuwa duhu gare shi ko kadan. In mun ce muna tarayya da shi, alhali kuwa muna zaune a duhu, mun yi karya ke nan, ba ma aikata gaskiya"* (1 Yahaya 1:5,6).

Wadanda hakika su na Allah ne, sun gaskata maganar Allah, za su nemi su yi mata biyayya. Amma su wadanda ba na Allah ba ne, zunubi yana mallakarsu. Ya yiwu suna **addini gaban mutane**, amma **zunubi yana iko** bisa tunaninsu, da nufin zukatansu, da maganarsu, da ayyukansu. Ya yiwu niyyarsu ce, su yi rinjayi bisa zunubi, amma ba su iya ba, domin **zunubi ya fi su karfi**. A cikin zukatansu, babu **ikon Allah Ruhu Mai Tsarki**, wanda Allah yana bada ga kowane mai gaskatawa da maganarsa, ga duk wanda ya karbi hanyar ceto wadda Allah ya kafa.

Ku da kuna sauraro yau, ko Allah ya sabunta zukatanku ta wurin ikonsa? Ko kun yarda da **Labari Mai Dadi** game da Mai Ceto wanda yana da iko ya tsarkake zukatanku daga dukan zunubi? Ko har wa yau kuna rayuwa kalkashin mulkin zunubi? Nassi ya ce: *"Ku kusaci Allah, shi ma zai kusace ku. Ku tsarkake al'amuranku, ya ku masu zunubi. Ku kuma tsarkake zukatanku, ya ku masu zuciya biyu... Ku kaskantar da kanku ga Ubangiji, shi kuwa zai daukaka ku"* (Yakubu 4:8,10).

Abokai, na gode don sauraro. A nazarinmu na gaba, in Ubangiji ya yarda, za mu cigaba da labarin Yusufu, mu ga yadda ya fita daga kurkuku, ya zama shugaban dukan kasar Masar.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani bisa wannan aya daga cikin Littattafai:

*"Allah haske ne, ba kuwa duhu gare shi ko kadan. In mun ce muna tarayya da shi, alhali kuwa muna zaune a duhu, mun yi karya ke nan, ba ma aikata gaskiya"* (1 Yahaya 1:5,6).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 26: An Girmama Yusufu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun fara jin labarin Yusufu, dan Yakubu na goma sha daya daga cikin su yaya maza goma sha biyu. Mun karanta yadda Yusufu ya yi mafalki. Ya ce wata rana yan'uwansa za su rusuna a gabansa. Yan'uan Yusufu ba su gaskata shi ba. Duk da haka, yau za mu ga yadda **Allah ya cika abin da ke cikin mafalkin**. Za mu ga abin da ya sa yan'uwansa sun rusuna a gabansa.

Yadda muka koya, manyan yan'uan Yusufu sun ki jininsa. Sun tsananta masa sabili da mafalkansa. Saboda kishi da fushinsu, sun sayar da shi bawa ga fatake na zuriyar Isma'ilu. Isma'ilawa sun kai Yusufu Masar. Sun sayar da shi ga wani ma'aikacin Fir'auna, sarkin Masar. Yusufu kam, shi bawa mai aminci ne. Ya yi aikinsa yadda ya kamata, domin ya yi **tafiya tare da Allah**. Yusufu kuma mai kyan gani ne. Abin da ya sa matar maigidansa ta yi kwadayinsa. Ta nemi ta kwana da shi. Amma Yusufu ya ki, ya ce mata, "*Kaka fa zan aikata wannan babbar mugunta, in yi wa Allah zunubi?*" Sa'ad da Yusufu ya ki ya yi zina da ita, sai matar ta fadi karya a kan Yusufu, an rufe shi kurkuku. Duk da haka, Yusufu ya fi son zama a kurkuku da jin da'in zunubi, mai saurin wucewa. Yusufu ya sa Allah a gaba a rayuwarsa. An rufe Yusufu shekara biyu a gidan kaso. Amma Allah bai mance da shi ba.

Yanzu bari mu cigaba cikin Attaura ta Musa, mu ga yadda Allah ya canza yanayin da Yusufu yana ciki. Muna karatu a littafin Farawa, sura ta arba'in da daya. Littattafai suna cewa:

(Farawa 41) <sup>1</sup>*Bayan shekara biyu cif [da Yusufu yana kurkuku], **Fir'auna** ma ya yi mafarki, ga shi, yana tsaye a bakin kogin Nilu,* <sup>2</sup>*sai ga shanu bakwai masu kiba mulmul suka fito daga Nilu, suka yi kiwo cikin ciyawa.* <sup>3</sup>*Ga kuma wadansu shanu bakwai munana ramammu suka fito daga Nilu a bayansu, suka tsaya kusa da wadancan shanu a bakin Nilu.* <sup>4</sup>*Sai shanun nan munana ramammu suka cinye shanun nan bakwai masu sheki, masu kibar. Sai Fir'auna ya farka.* <sup>5</sup>*Barci kuma ya kwashe shi, ya sake yin mafarki a karo na biyu, sai zangarku bakwai masu kauri kyawawa suna girma a kara guda.* <sup>6</sup>*Ga shi kuma, a bayansu wadansu zangarku bakwai suka fito sirara wadanda iskar gabas ta kekasar.* <sup>7</sup>*Sai siraran zangarkun suka hadiye zangarkun nan bakwai masu kauri kyawawa. Sai Fir'auna ya farka, ashe, mafarki ne.* <sup>8</sup>*Saboda haka da safe, hankalinsa ya tashi, sai ya aika aka kirawo dukan bokayen Masar da dukan masu hikimar Masar, Fir'auna kuwa ya fada musu mafarkansa, amma ba wanda ya iya fassara masa su.*

<sup>9</sup>*Sai shugaban masu shayarwa ya ce wa Fir'auna, "Yau, na tuna da laifofina.* <sup>10</sup>*Sa'ad da ka yi fushi da barorinka, ka sa ni da shugaban masu tuya cikin kurkukun da ke cikin gidan shugaban masu tsaron fāda,* <sup>11</sup>*muka yi mafarki dare daya, ni da shi, kowane mutum da irin tasa fassarar mafarkin.* <sup>12</sup>*Akwai wani Ba'ibrane, dan saurayi, tare da mu, bawan shugaban masu tsaron fāda, sa'ad da muka fada masa sai ya fassara mana mafarkanmu, ya yi wa kowannenmu fassara bisa kan mafarkinsa.* <sup>13</sup>*Yadda ya fassara mana haka kuwa ya zama, aka komar da ni matsayina, mai tuya kuwa aka rataye shi."*

<sup>14</sup>*Sai **Fir'auna ya aika a kirawo Yusufu**, da gaggawa suka fito da shi daga cikin kurkuku. Da Yusufu ya yi aski, ya sake tufafinsa ya zo gaban Fir'auna.* <sup>15</sup>*Fir'auna kuwa ya ce wa Yusufu, "Na yi mafarkin da ba wanda ya san fassararsa, amma na ji an ce, wai kai, in ka ji mafarkin kana iya fassara shi."* <sup>16</sup>*Yusufu ya amsa wa Fir'auna ya ce, "**Ba a gare ni ba, Allah zai amsa wa Fir'auna da kyakkyawar amsa.**"*

Sai Fir'auna ya fada ma Yusufu mafarkinsa. Sa'an nan ya ce ma Yusufu,

<sup>24</sup>*"Na fada wa bokaye, amma ba wanda ya iya yi mini fassararsa."* <sup>25</sup>*Yusufu ya ce wa Fir'auna, "Mafarkin Fir'auna daya ne, Allah ya bayyana wa Fir'auna abin da yake shirin aikatawa.* <sup>26</sup>*Wadannan shanu bakwai,*



shekaru bakwai ne, kyawawan zangarkun nan bakwai kuma shekaru bakwai ne, mafarkin daya ne.

<sup>27</sup>Ramammun shanun nan bakwai da suka fito a bayansu shekaru bakwai ne, busassun zangarkun nan bakwai waɗanda iskar gabas ta kekasar kuwa, shekaru bakwai na yunwa. <sup>28</sup>Haka yake kamar yadda na faɗa wa Fir'auna, Allah ya nuna wa Fir'auna abin da yake shirin aikatawa. <sup>29</sup>**Za a yi shekara bakwai cike da koshi a kasar Masar duka,** <sup>30</sup>amma a **bayansu za a yi shekara bakwai na yunwa,** amma za a manta da dukan koshin nan a kasar Masar, yunwar kuwa za ta game dukan kasar. <sup>31</sup>Zai kuwa zama kamar ba a taba yin koshi a kasar ba, saboda tsananin yunwa. <sup>32</sup>Maimaitawar mafarkin nan na Fir'auna kuwa, ya nuna cewa Allah ya riga ya kaddara al'amarin, hakika kuwa Allah zai tabbatar da shi ba da jimawa ba. <sup>33</sup>Yanzu fa bari Fir'auna ya zabi mutum mai basira, mai hikima, ya sa shi bisa kasar Masar. <sup>34</sup>Bari Fir'auna ya ci gaba da naɗa shugabanni bisa kasa, don su tattara humushin [20%] amfanin kasar Masar na shekarun nan bakwai na koshi. <sup>35</sup>Bari kuma su tattara dukan abinci a shekarun nan bakwai masu zuwa na albarka, su tsiba a karkashin ikon Fir'auna saboda abinci cikin birane, su kuma lura da shi. <sup>36</sup>Wannan abinci zai zama ajiya domin kasar, kariyar shekaru bakwai na yunwa, waɗanda za a yi cikin kasar Masar, domin kada kasar ta kare saboda yunwar."

<sup>37</sup>Fir'auna da fadawansa duka sun yarda da wannan shawara. <sup>38</sup>Sai Fir'auna ya ce wa fadawansa, **"Mun iya samun mutum irin wannan, wanda Ruhun Allah ke cikinsa?"** <sup>39</sup>Domin haka Fir'auna ya ce wa Yusufu, "Tun da ya ke Allah ya nuna maka waɗannan abu duka, ba wani mai basira da hikima kamarka, <sup>40</sup>za ka shugabanci gidana, bisa cewarka za a mallaki jama'ata, sai dai da sarauta kaɗai nake gaba da kai."

<sup>41</sup>**Fir'auna ya ce wa Yusufu, "Ga shi, na sa ka bisa dukan kasar Masar."** <sup>42</sup>Sai Firauna ya cire zobensa mai hatimi daga hannunsa ya sa a hannun Yusufu, ya sa masa rigunan lalin masu kyau, ya rataya masa sarkar zinariya a wuya, <sup>43</sup>ya kuma sa shi hau karusarsa ta biyu, suka yi ta shela a gabansa, "Ku ba da hanya." Ta haka fa ya zama mai mulki bisa dukan kasar Masar. <sup>44</sup>Har yanzu dai Fir'auna ya ce wa Yusufu, "Ni ne Fir'auna, ba mutumin da zai daga hannu ko kafa cikin dukan kasar Masar idan ba da izninka ba." <sup>45</sup>Fir'auna kuwa ya sa wa Yusufu suna, **Zafenat-faneya** [wato, **'Mai Tsare Rayuka'**] ...Yusufu kuwa ya fita rangadin kasar Masar. <sup>46</sup>Yusufu yana da shekara talatin lokacin da ya kama aiki a wurin Fir'auna, Sarkin Masar. Yusufu kuwa ya fita daga gaban Fir'auna ya ratsa dukan kasar Masar. <sup>47</sup>A cikin shekaru bakwai ɗin nan na koshi, kasa ta ba da amfani mai yawan gaske, <sup>48</sup>sai ya tattara dukan abinci na shekarun bakwai da aka yi na koshi a kasar Masar, ya kuwa tanada abinci cikin birane. A kowane birni ya tanada abinci daga karkarar da ke kewaye da shi. <sup>49</sup>Sai Yusufu ya tsiba tsaba kamar yashin teku, har ya daina aunawa domin ba ta aunawa saboda yawa...

<sup>53</sup>Shekarun nan bakwai na koshi da aka yi cikin kasar Masar sun cika, <sup>54</sup>aka fara shekaru bakwai na yunwa kamar yadda Yusufu ya faɗa. Sai aka yi yunwa cikin sauran kasashe duka, amma a kasar Masar akwai abinci. <sup>55</sup>Sa'ad da yunwa ta game dukan kasar, mutanen suka yi wa Fir'auna kuka domin abinci, sai Fir'auna ya faɗa wa Masarawa duka, ya ce, "Ku tafi wurin Yusufu, abin da duk ya faɗa muku, sai ku yi." <sup>56</sup>Domin haka sa'ad da yunwar ta bazu ko'ina a kasar, Yusufu ya buɗe taskokin ajiya, ya yi ta sayar wa Masarawa, gama yunwa ta tsananta a kasar. <sup>57</sup>**Duniya duka kuwa ta zo Masar wurin Yusufu, ta sayi hatsi saboda yunwa ta tsananta a duniya duka.**

(Farawa 42) <sup>1</sup>A sa'ad da Yakubu [mahaiɓin Yusufu da yan'uwansa] ya ji akwai hatsi a Masar, sai ya ce wa yayansa maza, "Me ya sa kuke zuba wa juna ido? <sup>2</sup>Ga shi kuwa, na ji akwai hatsi a Masar, ku gangara ku sayo mana hatsi a can domin mu rayu, kada mu mutu" <sup>3</sup>Don **haka yan'uan Yusufu su goma suka gangara su sayo hatsi a Masar.** <sup>4</sup>Amma Yakubu bai aiki Biliyaminu ɗan'uan Yusufu tare da yan'uwansa ba, gama ya ce, "Kada wata barna ta same shi." <sup>5</sup>Hakanan yayan Isra'ila maza suka zo su sayi hatsi tare da sauran matafiya, gama ana yunwa a kasar Kan'ana.

<sup>6</sup>Yanzu fa, Yusufu shi ne mai mulkin kasar, shi ne kuwa mai sayar wa jama'ar kasar duka. Yan'uan Yusufu suka zo **suka sunkuya har kasa a gabansa.** <sup>7</sup>Da Yusufu ya ga yan'uwansa, ya gane da su, amma ya mai da

*su kamar baki, ya yi musu magana da gautsi ya ce, “Daga ina kuka fito?” Suka ce, “Daga kasar Kan’ana muka zo sayen abinci.”<sup>8</sup>Yusufu kuwa ya gane da yan’uwansa amma su ba su gane shi ba. <sup>9</sup>Sai Yusufu ya tuna da mafarkan da ya yi a kansu.”*

Ko ka gane abin da ya faru? Mun ga yannan shi Yusufu sun rusuna gaban kanensu Yusufu, daidai yadda mafalkin da ya yi shekarun baya ya bayyana! Wannan Yusufu ɗin wanda suka ki jininsa, suka ki gaskanta maganarsa, a karshe kuma suka nemi a kashe shi; sun sunkuya a gabansa! Nan da nan Yusufu ya gane yan’uwansa. Amma ba su gane shi ba. Ya yi sama da shekara ashirin ba su gan shi ba. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu kammala labarin Yusufu. Za mu ga yadda ya bayyana kansa ga yan’uwansa.

Amma fa, darasi na yau? Me Allah yana koya mana ta wurin labarin Yusufu da yan’uwansa? Allah yana son mu gane yadda abin da ya faru tsakanin Yusufu da yan’uwansa, **kwatanci ne** na abin da zai faru nan gaba tsakanin Mai Ceton duniya da zuriyar Adamu. **Yusufu misalin, ko inuwar, Mai Ceto ne** wanda Allah ya alkawalta zai aiko duniya. Akwai akalla abu ɗari a cikin labarin Yusufu waɗanda suka kwatanta mana labarin Mai Fansa wanda zai shigo duniya shekara dubu da ɗari takwas daga baya. Lalle, ba mu da dama a wa’azinmu yau mu bincike dukan kwatance-kwatancen nan ɗari ba. Amma za mu ambaci guda uku.

- 1) Da farko, mun ga yadda yan’uwan Yusufu suka ki yarda da shi da mafarkansa. Sun ki jininsa. Sun yi masa bakar magana. Har ma sun sayar da shi. Daidai waɗannan abubuwa suka sami Mai Ceto wanda Allah ya aiko duniya. Mutanen duniya sun ki yarda da Mai Fansa duk da sakonsa. Sun yi masa ba’a. Sun tsananta masa. Sun sayar da shi. Har ma sun gicciye shi.
- 2) Kwatanci na biyu shi ne: Da farko mutane sun raina Yusufu, sun kyale shi, sun wulakantar da shi, sun rufe shi kurkuku. Amma a lokacin da Allah ya tsai da, Sarkin Masar **ya naɗa** Yusufu shugaba bisa dukan kasar. Ya ce, duk wanda yana son tsira daga yunwa da mutuwa, sai ya tafi wurin ‘Yusufu Mai Tsare Rayuka’! Kamar haka, game da Mai Ceton duniya wanda Allah ya sauko da shi, Ubangiji Allah ya ce, ‘Ka tafi wurin Mai Ceto wanda na kafa! Shi ne Mai Tsare Rayuka. Shi ne Tushen Rai! Idan ka miƙa kanka a gare shi, ba za ka taɓa sāke jin yunwa a zuciya ba, ranka zai rayu har abada.’
- 3) Kwatanci na uku tsakanin Yusufu da Mai Fansa, mai tsanani ne. A karshe, yan’uwan Yusufu **sun miƙa wuya** ga ikonsa. Dole ne su sunkuya a gabansa, shi wanda suka ki karɓa, sun kuma ci mutuncinsa! Haka kuma, Maganar Allah ta shaida mana, wannan Mai Fansa zai dawo ya hukunta duniya cikin adalci. Su waɗanda yau suna kin jininsa, suna cin mutuncinsa, a waccan rana za su rusuna a gabansa. Dukan mutanen duniya za su sunkuya a gabansa. Kowa zai gane, shi ne Wanda Allah ya naɗa Mai Ceto da Mahukunci bisa duniya.

Aboki mai sauraro. Kai fa? Ke fa? **Ko ka miƙa kanka ga Mai Ceto** wanda Allah ya naɗa ya tsare ka daga madawwamin hukunci? Ko kana bata lokaci, sai makara ta yi yawa, har Ranar Kiyama? A ran nan dole ka sunkuya a gabansa.

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Amma kada ka daina yin tunani a kan darasi na yau!

Allah ya sa maka albarka, ya ba ka fahimi game da abin da muka ji a yau. Maganar Allah ta ce:

**“Wadannan abubuwa duk sun goyi bayan maganar annabawa na dā game da shi. Ya kyautu fa ku mai da hankali ga wannan magana saboda ta zama kamar fitila mai haskakawa a wuri mai duhu”** (2 Bitrus 1:19).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 27: Karshen Labarin Yusufu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu dawo mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasi biyu da suka wuce, mun karanta labarin Yusufu dan Yakubu. Yau nufinmu ne mu ji sauran labarin Yusufu. Kuma wannan zai kawo mu **karshen sashe na farko na Attaura**, wato littafin Farawa. Mun rigaya mun gani, Yakubu jikan Ibrahim ya haifi yaya maza goma sha biyu. Yusufu ne da na goma sha daya. Dukansu sun zauna a kasar Kan'ana. Yadda kun taba ji, ita ce kasa wadda Allah ya alkawalta zai ba zuriyar Ibrahim da Ishaku da Yakubu. Sa'anda Yusufu saurayi ne, ya yi mafalki cewa wata rana yan'uwansa za su sunkuya a gabansa. Amma yan'uwansa sun ki jininsa da mafalkansa. Sun sayar da shi bawa, an kai shi kasar Masar. Duk da haka, Allah ya ceki Yusufu daga wahalolinsa. Ya ba shi hikima ya fassarta mafalkin Fir'auna, Sarkin Masar. Da taimakon Allah, Yusufu ya hango wata yunwa mai tsanani ta shekara bakwai za ta share dukan kasa. Saboda wannan, Fir'auna ya nafa Yusufu mai mulki bisa dukan kasar Masar.

Bayan shekara bakwai na koshi sun kai karshensu, mun ga yunwa wadda Yusufu ya hango ta fado bisa Masar da kasar Kan'ana. Amma, a cikin kasar Masar akwai ajiyar hatsi mai dumbum yawa, albarkacin alheri da hikima wanda Allah ya ba Yusufu.

Sa'ad da Yakubu ya ji akwai hatsi a Masar, ya aiki yannen Yusufu guda goma su tafi su sayo. Sai dai ya ji tsoro ya aiki Biliyaminu, kanen Yusufu, don kada wata barna ta same shi. Sa'an nan mun ga yan'uwana nan goma sun iso Masar. Sun sunkuya a gaban dan'uwansu Yusufu. Abin da mafalki ya nuna da dadewa, ya cika. Yusufu ya gane da yan'uwansa. Amma ba su gane da shi ba. Ya yi shekara ashirin ba su gan shi ba. A tunaninsu, Yusufu ya mutu.

Yau za mu kai karshen labari. Za mu ga **yadda Yusufu ya bayyana kansa ga yan'uwansa**. Bai nuna kansa ga yan'uwansa nan da nan ba. Da farko ya nufa ya auna su. Ya so ya san ko miyagun zukatansu masu yaudara sun canza. Saboda haka, Littattafai suna cewa: *"Da Yusufu ya ga yan'uwansa, ya gane da su, amma ya mai da su kamar baki, ya yi musu magana da gautsi ya ce, 'Daga ina kuka fito?' Suka ce, 'Daga kasar Kan'ana muka zo sayen abinci.'"* (Farawa 42:7).

Yusufu ya yi masu tambayoyi da yawa. Ya tuhumce su a kan su yan leken asirin kasa ne. Ya rufe su cikin kurkuku. **Yusufu yana son su yi tunani game da rayukansu, su auna zukatansu a gaban Allah**. Bayan kwana uku, Yusufu ya yarda su tafi. Amma ya riƙe ɗaya cikin kurkuku. Ya fada masu su tafi gida, su dawo tare da kanensu Biliyaminu, dan tsufan mahaifinsu.

Bayan watanni da yawa, yannensa sun koma Masar domin su saƙe sayen hatsi. Sun zo tare da Biliyaminu, kanensu. Da zuwansu, sai sun saƙe saduwa da Yusufu, mai mulkin kasa. Amma har wa yau ba su gane da shi ba. Yusufu ya kawo su gidansa. Wannan ya ba su tsoro sosai. Ya yi masu babban buki. Ya sa su zauna kewaye da teburu bisa ga shekarunsu. Ya fara da babban da, har zuwa ga karami. Ya ba su abinci daga teburinsa. Biliyaminu ya sami abinci ninki biyar fiye da sauransu. Watakila Yusufu yana gwada yan'uwansa, ko suna kishin Biliyaminu. Amma ba wanda ya nuna alamar kishin kanensu, ko daya.

Bayan bukin, sai Yusufu ya umarci baransa ya cika buhunsu da hatsi, ya kuma boye wani finjalin azurfa na musamman, wato kwafin shan ruwa, a buhun Biliyaminu. Bayan da yan'uwansa sun tafi, Yusufu ya aiki mai hidimar gidansa shi bi sawunsu, ya kuma ce masu sun yi sata. Sa'anda mai hidimar gida ya tar da su, ya ce, "Don me kun rama alheri da mugunta? Don me kun saci finjalin da maigidana yake sha?" Sun amsa cewa, "Ba mu dauke shi ba. Daga cikinmu, duk wanda aka sami abin a wurinsa, bari ya mutu, mu kuwa mu zama bayinka!" Sai mai hidimar gida ya ce, "Shi wanda aka sami abin a wurinsa zai zama bawana. Sauranku za ku tafi lafiya."

Mai hidimar gida ya caje buhunansu duka. Ya fara da buhun babban da, ya kare da buhun auta. Ya kuma sami finjalin a buhun Biliyaminu! Da ganin wannan, yan'uan Yusufu sun kece rigunansu. Sun koma birni tare. Sun fādi kasa a gaban Yusufu. Sai Yusufu ya ce masu, "Wane abu ke nan kun aikata? Yaya kun dauka za ku rude ni?" Yahuza, dan Yakubu na huɗu, ya amsa, "Me za mu ce ma shugabana? Wace magana za mu yi? Ko kuwa, ta yaya za mu kubutar da kanmu? Allah ne ya tona laifinmu da rashin adalcinmu! Mu bayin shugabana ne, da mu da shi wanda aka sami finjalin a wurinsa!"

Amma Yusufu ya ce, "Sai shi wanda aka sami finjalin a hannunsa, shi zai zama bawana. Amma ku, ku yi tafi-yarku lafiya zuwa wurin mahaifinku." Sai Yahuza ya je wurin Yusufu. Ya fada masa irin tsananin damuwa da mahaifinsu ya yi don ba ya son Biliyaminu ya tafi Masar tare da su ba. Kuma Yahuza ya roki Yusufu ya yi masu jinkai, ya bar Biliyaminu ya tafi gida wurin tsohonso. Yahuza kuma ya miƙa kansa ya zama bawan Yusufu a madadin Biliyaminu. Da Yusufu ya ga damuwar yan'uwa sabili da zunubansu na dā, da kuma yadda sun ji tausayin mahaifinsu da kanensu, sai Yusufu ya tabbata **yannensa sun tuba da gaskiya**. Ya sani, **lokaci ya yi da zai bayyana kansa ga yan'uwansa!**

Saboda haka, Littattafai suna cewa:

(Farawa 45) <sup>1</sup>*Yusufu ya kasa daurewa a gaban dukan wadanda ke tsaye kusa da shi, sai ya ta da murya ya ce, "Kowa ya ba mu wuri." Saboda haka ba mutumin da ya tsaya a wurin sa'ad da Yusufu ya bayyana kansa ga yan'uwansa.* <sup>2</sup>*Ya yi kuka da karfi, har Masarawa suka ji, labarin kuwa ya kai gidan Fir'auna.* <sup>3</sup>*Yusufu kuwa ya ce wa yan'uwansa, "Ni ne Yusufu. Mahaifina yana da rai har yanzu?" Amma yan'uwansa ba su iya ba shi amsa ba, gama sun firgita a gabansa.*

<sup>4</sup>*Yusufu ya ce wa yan'uwansa, "Ku matso kusa da ni, ina rokonku." Suka matso kusa. Sai ya ce, "Ni ne dan'uwanku, Yusufu, wanda kuka sayar zuwa Masar.* <sup>5</sup>*Yanzu fa, kada ku damu ko kuwa ku ji haushin kanku domin kun sayar da ni a nan, gama Allah ne ya aike ni a gabanku don in ceci rai.* <sup>6</sup>*Gama shekara biyu ke nan da ake yunwa a kasar, amma da sauran shekara biyar masu zuwa da ba za a yi noma ko girbi ba.* <sup>7</sup>*Allah kuwa ya aike ni a gabanku, domin in cetar muku da ringi [wato, saura] a duniya, in kuma rayar muku **kubutattu masu yawa.*** <sup>8</sup>*Don haka, ba ku kuka aiko ni nan ba, amma Allah ne, shi ne kuwa ya sa in zama uba ga Fir'auna, da shugaban gidansa duka, mai mulki kuma bisa kasar Masar duka.* <sup>9</sup>*Ku gaggauta, ku hau zuwa wurin mahaifina ku ce masa, 'Ga abin da Yusufu danka ya ce, "Allah ya maishe ni shugaban Masar duka, ka gangaro wurina kada ka yi wata wata.* <sup>10</sup>*Za ka zauna a kasar Goshen, za ka zauna kusa da ni, kai da yayanka da jikokinka, da garkunan awaki da na tumaki, da garkunanku na shanu, da dukan abin da kuke da shi.* <sup>11</sup>*A nan zan cishe ka, gama akwai sauran shekara biyar masu zuwa na yunwa, don kada ka tsiyace, kai da iyalinka, da duk wanda ke tare da kai.* <sup>12</sup>*Yanzu da idanunku kun gani, idanun dan'uwana Biliyaminu kuma sun gani, cewa bakina ne ke magana da ku.* <sup>13</sup>*Ku fada wa mahaifina dukan darajar da nake da ita a Masar da dukan abin da kuka gani. Ku gaggauta ku gangaro mini da mahaifina a nan."* <sup>14</sup>*Sai Yusufu ya rungumi dan'uwansa Biliyaminu ya yi ta kuka, Biliyaminu ma ya yi kuka a bisa kafadun Yusufu.* <sup>15</sup>*Ya sumbaci yan'uwansa duka, ya yi kuka bisansu, bayan wannan sai yan'uwansa suka yi tafi da shi.*

Bayan wannan yan'uan Yusufu sun shirya su koma gidan mahaifinsu Yakubu. Yusufu ya ba su kekunan shanu yadda Fir'auna ya umarta. Ya kuma ba su guzuri don hanya.

<sup>25</sup>*Suka haura daga Masar, suka zo kasar Kan'ana zuwa wurin Yakubu mahaifinsu.* <sup>26</sup>*Suka ce masa, "Har yanzu Yusufu yana da rai, shi ne kuwa mai mulki bisa kasar Masar duka." Sai gabansa ya fādi, domin bai gaskata su ba.* <sup>27</sup>*Amma sa'ad da suka fada masa jawaban Yusufu duka, wadanda ya fada musu, sa'ad da kuma ya ga kekunan shanun da Yusufu ya aiko don a dauke shi, sai ruhun mahaifinsu Yakubu ya farfado.* <sup>28</sup>*Isra'ila [wato Yakubu] ya ce, "I, ya isa, dana Yusufu yana da rai har yanzu. Zan tafi in gan shi kafin in mutu."*

Bayan wannan, Littattafai sun bayyana yadda Yakubu da gidansa sun kaura daga kasar Kan'ana, sun tafi Masar. Bisa hanya Yakubu ya miƙa hadaya, wato ya yanka dabba sadaka. Sai Allah ya yi masa magana cewa:

*“Ni ne Allah, Allah na mahaifinka, kada ka ji tsoron zuwa Masar, gama a **can zan maishe ka babbar al’umma**. Ni kuwa zan gangara tare da kai zuwa Masar, ni kuma **zan sāke haurowa tare da kai**. Lokacin mutuwar ka za ka mutu a hannun Yusufu.”* (Farawa 46:3,4)

Bayan doguwar tafiya, sai Yakubu da gidansa sun iso kasar Masar. Lalle bayan tsawon shekaru da yawa, Yakubu ya ji dadi kwarai ya ga Yusufu kaunataccen dansa. Haka Yakubu wanda ake kuma kiransa **Isra’ila**, tare da iyalinsa ya zauna a Masar, a jahar Goshen. Can suka ribabbanya kwarai da gaske. Sun zama babbar kabila. Yakubu ya zauna a Masar shekara goma sha bakwai. Gaba daya ya yi shekara 147. Haka Yakubu, uban kabilun Isra’ila ya mutu, ya tafi wurin Allah a sama. Yusufu da yan’uwansa da dukan jama’ar Masar sun yi makokinsa kwana saba’in. Yayan Yakubu sun binne mahaifinsu a kasar Kan’ana, a wurin da aka binne kakansa Ibrahim.

A sura ta karshe na littafin Farawa, Littattafai sun ce:

(Farawa 50) <sup>15</sup>*Sa’ad da yan’uwan Yusufu suka ga mahaifinsu ya rasu, suka ce, “Mai yiwuwa ne Yusufu zai ki jininmu, ya sāka mana dukan muguntar da muka yi masa.” ...* <sup>19</sup>*Amma [sa’anda Yusufu ya ji wannan], ya ce musu, “Kada ku ji tsoro, ni ba a matsayin Allah nake ba.”* <sup>20</sup>***A nufinku mugunta ce kuka yi mini, amma Allah ya maishe ta alheri, don a rayar da jama’a masu yawa waɗanda suke da rai a yau.*** <sup>21</sup>*Don haka kada ku ji tsoro, zan tanada muku, ku da kananku.”* Ta haka ya ta’azantar da su, ya yi musu magana ta kwantar da zuciya. <sup>22</sup>*Haka fa Yusufu ya zauna a Masar, shi da iyalin gidan mahaifinsa. Yusufu kuwa ya yi shekara dari da goma a duniya...* <sup>24</sup>*Yusufu kuwa ya ce wa yan’uwansa, “Ina gab da mutuwa, amma lalle Allah zai ziyarce ku, zai kuwa haurar da ku daga wannan kasa zuwa kasar da ya rantse wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu.”* <sup>25</sup>*Sa’an nan Yusufu ya rantse wa yayan Isra’ila da cewa, “Hakika Allah zai ziyarce ku, ku kuma sai ku haura da kasusuwana daga nan.”* <sup>26</sup>*Yusufu ya rasu yana da shekara dari da goma. Sai suka shafe shi da maganin hana ruba. Aka kuwa sa shi a akwatin gawa cikin Masar.*

Shi ne karshe littafin Farawa. *“Yusufu **ya rasu**... Aka kuwa sa shi cikin **akwatin gawa** a Masar.”* Littafi ya fara da labarin yadda Allah ya halicci **rai**. Ya kare da labarin **mutuwa**. Saboda zunubin Adamu, mutuwa ta zo ga dukan mutane. Ko ana so ko a’a, *“sakamakon zunubi mutuwa ne”* (Romawa 6:23). Ko nagari kamar Yusufu, wanda aka ba shi suna *Mai Tsare Rayuka*, dole ya mutu, domin shi kuma dan zuriyar Adamu ne. Akwai saiyun zunubi a zuciarsa. Da taimakon Allah, Yusufu ya **ceci** jama’ar Masar, da gidansa, yunwa ba ta kashe su ba. Duk da haka **ba ya da iko ya cece su daga mutuwa da kanta**. Amma sai mu yabi Allah da zukatu cike da murna da farin ciki, domin a cikin littafin Farawa mun kuma karanta labarin **kyakkyawan alkawalin Allah** shi aiko da Mai Ceto mayalwaci a kowane fanni wanda **zai ci nasara bisa mutuwa da kanta**. Mutuwa ta zo sakamakon **zunubi**. Mai Ceto wanda Allah ya alkawalta zai aiko zai ceci zuriyar Adamu daga **saiwar zunubi** da kuma **hukuncin zunubi**. Saiwar zunubi Shaidan ne da muguwar zuciyar mutum. Sakamakon zunubi mutuwa da gidan wuta ne. Mai Ceto wanda Allah ya alkawalta zai aiko ya ci nasara bisan dukansu. Yana da iko ya canza rayukan waɗanda sun gaskata da shi.

Ku waɗanda kuke sauraro a yau, ko kun san wannan Mai Ceto mayalwaci a kowane fanni, wanda ya ci nasara bisa Shaidan, da zunubi, da mutuwa? Yana ba da rai madawwami ga duk wanda ya gaskanta da Sunansa. Game da wannan Mai Ceto, Linjila mai tsarki ta ce: *“Mu yabi Ubangiji, Allah na Isra’ila. Ya zo yā taimaki mutanensa, yā kuma ba su yanci. **Ya ba mu Mai Ceto mai iko daga gidan mai hidimarsa Dawuda. Ya yi alkawari tun tuni ta bakin annabawansa masu tsarki**”* (Luka 1:68-70). Amin!

Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu fara littafi na biyu da ke cikin Attaura. Sunansa ne *Fitowa*. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan wannan aya daga Littafin Allah wadda ta takaita labarin littafin Farawa:

***“Sa’ad da zunubi ya karu, sai alherin Allah yā fi karuwa”*** (Romawa 5:20).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 28: Yin bita Littafi na Farko na Attaura

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda ya kafa. Kowa ya yi wannan, zai sami salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Ina jin dadi yau, mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Har wa yau muna nazarin Attaura ta Musa. Yadda kun sani, Attaura ita ce Littafi na farko cikin Littattafan Annabawa. Ta kumshi sashe ko littafi biyar. Sashe na farko shi ne *Farawa*. Darasin da ya wuce mun gama bincikenmu cikin Farawa. Yau za mu fara sashe na biyu na Attaura, sunansa **Fitowa**. Littafin Fitowa yana da labaru masu banmamaki yadda Allah ya yantar da yayan Isra'ila daga bauta cikin kasar Masar.

Kafin mu fara littafin Fitowa, bari mu **yi bita** a kan abubuwan da muka bincika a littafi na farko a cikin Littattafai Masu Tsarki. Yana da muhimmanci kwara muna da zuzzurfan ganewa a kan littafin Farawa, domin ya zama tushen da Allah ya kafa yadda za mu fahimta, mu kuma gaskanta dukan abubuwan da aka rubuta cikin sauran littattafan annabawa wadanda suka bi baya.

Ko kun tuna da aya ta farko cikin littafin Farawa? Ta ce: *"A cikin farko Allah ya halitta sama da kasa."* Babban abu ne. *"A cikin farko Allah!"* Sa'anda ba abin da ya kasance, Daya kadai ya kasance. Dayan nan, Allah ne! Sa'an nan mun ji yadda Allah ya halicci miliyoyin **mala'iku** masu tsarki. Ya yi su ta ikon Madawwamiyar Kalmarsa, da Ruhunsa Mai Tsarki. Allah ya halicci mala'iku domin su yi masa hidima, su yabe shi har abada abadin. A cikin mala'iku akwai daya wanda ya fi sauransu hikima da kyan gani. Sunansa **Lusifa** ne, sarkin mala'iku. Amma Littattafai sun gaya mana, wata rana Lusifa ya daga hanci, ya raina Allah a zuciyarsa. Lusifa tare da wadansu mala'iku da yawa, sun shirya su hambarar da Allah, wato su juya masa mulki. Amma ba wanda yake da iko ya hambarar da Allah. Allah ba ya iya jure ma masu tayarwa. Saboda haka, Allah ya kori Lusifa da miyagun mala'ikunsa. Ya canza sunan Lusifa ya zama **Shaidan**, wato *Magabci*. Bayan da Allah ya kori Shaidan da mala'ikunsa, ya halicci wutar Jahannama domin su. Littattafai sun ce, a Ranar Kiyama, Allah Mai Adalci zai jefa Shaidan cikin wutan nan, tare da dukan masu goyon bayansa.

Sa'an nan mun karanta yadda Ubangiji ya halicci **duniya**, za ta zama mazaunin mutane wadanda zai halitta daga baya. **Mutum** shi ne taliki mafi muhimmanci cikin halittar Allah, domin an halicci mutum cikin siffar Allah! Nufin Allah shi yi zumunta ta kwara mai banmamaki tare da mutum. Shi ya sa ya ba mutum **basira** yadda ya iya sanin Allah. Ya ba shi **zuciya** yadda ya iya kaunar Allah. Ya ba shi **ikon zabe** yadda ya iya yi ma Allah biyayya.

Sa'an nan, mun ga yadda Allah ya aza wata **gwadawa** gaban mutumin da mace wadanda ya halitta. Allah ya umarci Adamu cewa, *"Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle!"* Wato, za a raba tsakanin mutum da Allah har abada!

Amma mun ga yadda kakanninmu, Adamu da Hawa'u, sun zaba su yi ma Shaidan biyayya ta wurin cin yayan itace wanda Allah ya hana masu. Saboda haka, Maganar Allah ta ce: *"Zunubi ya shigo duniya ta wurin mutum guda, zunubin nan kuwa shi ya jawo mutuwa. Haka kuma mutuwa ta bi ta shafi kowa"* (Romawa 5:12). Hakika, yadda wadansu suna cewa, 'Annoba ba ta tsaya ga mai farkon kamawa!' Ta dalilin zunubin Adamu, mu duka masu zunubi ne. Ta dalilin zunubin Adamu, mun cancanci mutuwa, mu fuskanci hukuncin Allah.

Bayan wannan, mun koyi yadda Allah ya kori Adamu da Hawa'u daga Gonar Firdausi saboda zunubinsu. Amma kamin ya kore su, Allah ya shaida masu shirinsa shi aiko da **Mai Fansa** cikin duniya wanda zai ceci yan Adam daga ikon Shaidan da hukuncin zunubi. Bisa kyakkyawan nufinsa, Allah ya yi shiri ya fanshi masu zunubi. Shirinsa ke nan, zai aiko da mutum cikakke zuwa cikin duniya wanda bai kamu da zunubin Adamu ba. Wannan Mutum mai adalci zai yarda ya zub da jininsa domin ya biya bashin zunubin yan Adam. Ta

hanyan nan, Allah ya buɗe kofa domin ya yafe zunuban mutane ba tare da ya karya adalcinsa ba. Gaskiya, alkawalin Allah game da Mai Fansa wanda ke zuwa, alkawali mai banmamaki ne!

Sa'an nan mun ga yadda Allah ya tabbatar da wannan kyakkyawan alkawali. Ya yanka waɗansu dabbobi, ya yi tufafin fata domin Adamu da Hawa'u. Allah yana koya ma su Adamu da Hawa'u, *"sakamakon zunubi mutuwa ne"* da kuma *"in ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara."*

Bayan wannan, mun koyi labarin yayan maza biyu na farin da Adamu ya haifa, wato Kayinu da Habila. Mun ga Habila ya miƙa ma Allah **ɗan rago** marar lahani. Ya yanka. Ya zama kwatancin **Mai Fansa** wanda zai shigo duniya ya mutu domin masu zunubi. Kayinu fa, ya nemi ya kusanci Allah ta hanyar ƙoƙarin kansa. Ya miƙa abin da ya noma. Saboda haka, Littattafai sun ce: *"Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba."* Don me Allah bai karɓi haɗayar Kayinu ba? Domin dokar Allah ba ta ce: **"ayyukan kirki** suna biyan bashin zunubi!" ba. Maimakon haka, ta ce: *"sakamakon zunubi mutuwa ne!"* Da kuma, *"in ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara."* Allah ya roki Kayinu ya tuba, ya yarda da hanyar adalci wadda Ya umarta. Amma Kayinu ya yi fushi, ya kashe kanensa Habila.

Mafi yawan zuriyar Adamu sun bi sawun Kayinu. Game da zamanin Nuhu Littattafai sun ce, Allah *"ya ga muguntar mutum ta kasaita a duniya, dukan zace-zacen tunanin zuciyarsa kuma mugunta ne kullayaumin."* Saboda zuciyar mutum ta cika da mugunta, Allah ya nufa ya aiko da ambaliyar ruwa, ya shafe masu zunubi ya tawaye daga fuskar duniya. Lokacin wancan lalataccen zamani, Nuhu kaɗai ya gaskata Allah. Shi ya sa Allah ya umarce shi ya gina wani babban jirgin ruwa, wanda zai zama mafaka ga duk wanda ya shiga ciki. Allah ya yi haƙuri da masu zunubi duk sa'ad da Nuhu yana ginin jirgi. Amma ba wanda ya tuba ya shiga jirgi ba, sai dai Nuhu da gidansa.

Nuhu ya haifi yaya maza uku, Shem da Ham da Yafet. Annabi Ibrahim daga zuriyar Shem ne. Mun karanta yadda Allah ya umarci Ibrahim ya tashi daga gidan mahaifinsa, ya tafi kasar Kan'ana (Falisdinu). Shirin Allah ne, ya mai da Ibrahim wata **sabuwar al'umma** daga inda annabawan Allah da **Mai Ceton duniya** za su fito. Shi ya sa Allah ya ce ma Ibrahim, *"[za] ka zama sanadin [kofar] albarka ... a cikinka kuma dukan kabilun duniya za su yi albarka"* (Farawa 12:2,3).

Ke nan, a cikin tsufansa Ibrahim ya zama mahaifin Ishaku, yadda Allah ya alkawalta. Ishaku ya zama mahaifin Yakubu. Allah ya canza sunan Yakubu ga Isra'ila, ya haifi yaya maza goma sha biyu. Daga waɗannan yaya maza goma sha biyu na Yakubu, an sami tushen sabuwar al'umma wadda Allah ya alkawalta ma Ibrahim, wato jama'ar Isra'ila.

Darussa uku waɗanda suka wuce, mun ga labari mai ban sha'awa na yayan Yakubu, musamman wanda sunansa Yusufu ne, da na goma sha ɗaya. Manyan yan'uwansa sun ƙi jinin Yusufu. Amma Allah ya sa masa albarka. Ya ba shi iko bisa dukan kasar Masar. Bayan wannan, yunwa ta bugi Masar da dukan kasar Kan'ana. Wahala ta yi yawa. Saboda wannan, Yakubu da yayansa ba su da abinci. Sa'anda Yakubu ya ji akwai hatsi a Masar, ya aiki yayansa can. Mun ga yadda Yusufu ya bayyana kansa ga yan'uwansa. Ya yafe masu. Ya kira mahaifinsa da gidansa duka su tashi su zo su zauna a Masar. Ke nan, **a karshen littafin Farawa**, mun ga **yayan Isra'ila** ba su nan a kasar Kan'ana ba, wurin da Allah ya alkawalta ma Ibrahim, amma suna **Masar**. Duk da haka wannan ya faru domin a cika maganar Allah ga Ibrahim da dadewa, sa'ad da ya ce:

*"Ka sani lalle ne zuriyarka za ta yi bakunci cikin kasar da ba tata ba ce, za ta kuwa yi bauta, za a kuma tsananta mata har shekara ɗari huɗu, amma zan hukunta al'ummar da suka bauta wa, daga baya kuma da dukiya mai yawa za ta fita"* (Farawa 15:13,14).

Allah da kansa yana kula da dukan abin da ya sami yayan Isra'ila. Me ya sa Allah ya yarda ma taɓa kunnen Ibrahim, su Isra'ilawa, su zauna a Masar, bayan da ya yi masu alkawalin kasar Kan'ana? Domin Allah ya nufa ya bayyana ɗaukakarsa da ikonsa ta wurin abubuwan da za su sami Isra'ilawa a kasar Masar. Shirin Allah ne,

ya ceci yayan Isra'ila ta hanyar ikonsa mai banmamaki. **Haka kowa zai sani, shi Sarkin sarakuna ne, da Ubangiji iyayengiji, Mai lko Duka!**

Yanzu, abokai masu sauraro, a cikin dan lokacin da ya rage mana yau, bari mu karanta daga sura ta fari, littafin Fitowa. Nassi ya ce:

(Fitowa 1) <sup>6</sup>Ana nan sai Yusufu ya rasu, shi da dukan yan'uwansa na wannan tsara. <sup>7</sup>Amma yayan Isra'ila suka hayayyafa, suka karu kwari, suka ribabbanya, suka kasaita kwari da gaske, har suka cika kasar. <sup>8</sup>A wannan lokaci kuwa aka yi wani sabon sarki a Masar wanda bai san Yusufu ba. <sup>9</sup>Sai ya ce wa mutanensa, "Duba, jama'ar Isra'ila sun cika yawa sun fi karfinmu. <sup>10</sup>Zo, mu san irin dabarar da za mu yi musu, don kada su ribabbanya, domin in aka fada mana da yaki, kada su hada kai da makiyanmu, su yake mu, su tsere daga kasar."

<sup>11</sup>Suka kuwa nafa musu shugabannin aikin gandu domin su wahalshe su da mawuyacin aiki. Aka sa su gina wa Fir'auna biranen ajiya, wato Fitom da Ramases. <sup>12</sup>Amma ko da ya ke Masarawa sun kara tsananta musu, duk da haka sai suka kara karuwa, suna ta yaduwa. Masarawa kuwa suka tsorata saboda Isra'ilawa. <sup>13</sup>Suka kuma tilasta wa Isra'ilawa su yi ta aiki mai tsanani. <sup>14</sup>Suka bakanta musu rai da aiki mai tsanani na kwaba, da yin tubali, da kowane irin aiki a gonaki. A cikin ayyukansu duka suka tsananta musu.

<sup>15</sup>Sarkin Masar ya ce wa ungozoman Ibraniyawa, Shifra da Fu'a, <sup>16</sup>"Sa'ad da kuke yi wa matan Ibraniyawa hidimarku ta ungozomai, in kuka gan su durkushe, in jariri ne suka haifa, sai ku yi masa sanadin mutuwa, in jaririya ce, ku bar ta da rai." <sup>17</sup>Amma da ya ke ungozoman masu tsoron Allah ne, ba su yi yadda Sarkin Masar ya umarce su ba, amma suka bar yaya maza da rai. <sup>18</sup>Don haka Sarkin Masar ya kirawo ungozoman, ya ce musu, "Me ya sa kuka bar yaya maza da rai?" <sup>19</sup>Ungozoman suka ce wa Fir'auna, "Domin matan Ibraniyawa ba kamar matan Masarawa ba ne, gama su masu kwazo ne, sukan haihu tun ungozoman ba su kai wurinsu ba."

<sup>20</sup>Allah kuwa ya yi wa ungozoman nan alheri. Mutanen suka ribabbanya, suka kasaita kwari. <sup>21</sup>Allah kuma ya ba ungozoman nan zuriya domin sun ji tsoronsa. <sup>22</sup>Fir'auna kuwa ya umarci dukan mutanensa ya ce, "Duk jaririn da aka haifa wa Ibraniyawa, sai ku jefa shi cikin Kogin Nilu, amma idan jaririya ce, ku bar ta da rai."

Shi ne inda sura ta farko littafin Fitowa ta tsaya. In Allah ya yarda, darasi na gaba za mu fara koyon labari mai ban sha'awa inda Allah ya kira mutum, ya shirya shi, domin ya ceci yayan Isra'ila daga hannun Fir'auna, mugun Sarkin Masar. Ko ka san sunan mutumin nan? I, haka ne, annabi Musa, annabin Allah ne.

Na gode domin sauraro. Allah ya sa maka albarka. Ka tuna fa:

**"Gama duk abin da aka rubuta tun dā a cikin Littattafan Maganar Allah an rubuta ne don a koyar da mu, don mu zama da sa zuciya ta wurin jimrewa da karfafawa wadanda maganar Allah takan ba mu."**

(Romawa 15:4)

Allah ya taimake mu. Amin.



## Hanyar Adalci 29: Annabi Musa

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai, ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Ya kamata ku sani, akwai littafi biyar a cikin Attaura wadda annabin Allah, annabi Musa ya rubuta. A darasin da ya wuce, mun gama littafin Farawa. Mun soma littafi na biyu, sunansa *Fitowa* ne. Muna addu'a, Allah shi haskaka hankalinmu da zuciyarmu ta hanyar dukan karatunmu a littafin nan mai zurfi. Littafi ya cika da koyaswa mai tamani.

Mun riga mun gani, inda littafi na farko na Attaura ya tsaya, daidai nan wurin, littafi na biyu ya fara. Mun ga zuriyar Ibrahim da Ishaku da Yakubu, wato **Isra'ilawa, sun zauna a Masar**. Sun zauna nesa da kasar Kan'ana wadda Allah ya alkawarta masu.

Littafin Fitowa, sura ta farko, mun karanta:

(Fitowa 1) <sup>1</sup>*Wadannan su ne sunayen **yaya maza na Isra'ila**, wadanda suka tafi Masar tare da Yakubu, kowanne da iyalinsa. <sup>2</sup>Su ne Ra'ubainu, da Saminu, da Lawi, da Yahuza, <sup>3</sup>da Issaka, da Zabaluna, da Biliyaminu, <sup>4</sup>da Dan, da Naftali, da Gad, da Ashiru. <sup>5</sup>Zuriyar Yakubu duka mutum saba'in ne, Yusufu kuwa, an riga an kai shi Masar. <sup>6</sup>Ana nan sai Yusufu ya rasu, shi da dukan yan'uwan sa na wannan tsara. <sup>7</sup>Amma yayan Isra'ila suka hayayyafa, suka karu kwari, suka ribabbanya, suka kasaita kwari da gaske, har suka cika kasar.*

<sup>8</sup>*A wannan lokaci kuwa aka yi wani sabon sarki a Masar wanda bai san Yusufu ba. <sup>9</sup>Sai ya ce wa mutanensa, "Duba, jama'ar Isra'ila sun cika yawa sun fi karfinmu. <sup>10</sup>Zo, mu san irin dabarar da za mu yi musu, don kada su ribabbanya, domin in aka fada mana da yaki, kada su hada kai da makiyanmu, su yake mu, su tsere daga kasar."* <sup>11</sup>*Suka kuwa nafa musu shugabannin aikin gandu domin su wahalshe su da **mawuyacin aiki**. Aka sa su gina wa Fir'auna biranen ajiya, wato Fitom da Ramases. <sup>12</sup>Amma ko da ya ke Masarawa sun kara tsananta musu, duk da haka sai suka kara karuwa, suna ta yaduwa. Masarawa kuwa suka tsorata saboda Isra'ilawa. <sup>13</sup>Suka kuma tilasta wa Isra'ilawa su yi aiki mai tsanani. <sup>14</sup>Suka bakanta musu rai da aiki mai tsanani na kwaba, da yin tubali [firegi], da kowane irin aiki a gonaki. A cikin ayyukansu duka suka tsananta musu.*

Bari mu dan dakata a nan. **Sama da shekaru dari uku sun wuce** bayan rasuwar Yusufu. Wani Fir'auna yana mulkin Masar. Sarkin nan ya mance da dukan abubuwan da Yusufu ya yi domin jama'ar Masar. Wannan Fir'auna ya tsananci Isra'ilawa, ya maido su bayinsa. Ya tsananta masu, dole su yi aiki tukuru! Watakila Isra'ilawa suna tsammani Allah ya mance da alkawalinsa ga kakansu Ibrahim, wato za su zama al'umma mai karfi. Amma Allah bai manta da kome ba! Hakika, Allah yana bin shirinsa ya cika abin da ya alkawalta da dadewa.

Gaskiya, **Allah mai aminci ne!** Yana rikon alkawalansa. Abin da Allah ya fada, zai aikata, ko da ganin mutum yana daukar lokaci! **Allah ne ya tuno shiri ya halicci wata sabuwar al'umma daga inda annabawa da Mai Fansa za su fito. Ba abin da zai hana cikawar shirinSa!**

Kun tuna da lokacin da Allah ya bayyana shirinsa ya halicci waccan sabuwar al'umma. Ya fara da tsofafi biyu, Ibrahim da Saratu. Sa'ad da Ibrahim yana da shekara dari, ya haifi Ishaku. Ishaku ya haifi Yakubu. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu. Sun zama ubannin kabilun Isra'ila. Sa'anda suka tafi kasar Masar, lissafinsu mutum saba'in ne. Amma yanzu bayan kamar shekara dari uku, sun zama masu dimbin yawa, fiye da mutum miliyan guda! **Ko Allah ya yi abin da ya alkawalta da dadewa?** Ko Allah ya mai da zuriyar Ibrahim wata kasaitacciyar sabuwar al'umma? Tabbas, Ya yi shi! Allah mai aminci ne, bai iya ya karyata maganarsa ba. Ya cancanci dukan daukaka har abada!

A nassinmu na yau, mun ga yadda **Fir'auna** ya tsananta ma kabilun Isra'ila, ya mai da su bayinsa. Kuma mun ga duk kowane lokacin da Fir'auna ya nemi ya yi iko bisansu ya rage karfin kabilun Isra'ila, sai Allah ya sa su sami cigaba, su hayayyafa. Haka Littattafai sun ce Fir'auna ya husata kwari, ya ba Isra'ilawa umarnin nan: *"Duk jaririn da aka haifa wa Isra'ilawa, sai ku jefa cikin Kogin Nilu"* (Fitowa 1:22). Yaya kuke ji da wannan? Wa ya bi da Fir'auna ya shirya mugunta haka? **Shaidan** ne! Mi ya sa Shaidan yana son ya tsananta, ya kuma hallaka mutanen Isra'ila? Domin Shaidan ya sani, Allah ya yi alkawali zai aiko da Mai Fansa cikin duniya domin ya ceki yan Adam daga ikon zunubi da gidan wuta. Kuma Shaidan ya sani, Mai Fansa nan wanda zai zo, zai fito daga zuriyar **al'ummar Isra'ila**! Shi ne dalilin da Shaidan ya zuga Fir'auna shi tsananci mutanen Isra'ila, har ma ya nemi ya shafe su ta dabara jefa dukan jariransu maza cikin Kogin Nilu.

Amma Allah ya fi Shaidan karfi. Ya shirya wani mutum daga cikin kabilun Isra'ila domin ya ceki jama'arsa zababbiya daga hannun Fir'auna. Ko kun san sunan zarumin nan? Haka ne, sanannen annabin Allah, annabi **Musa**. Iyayen Musa jarumai kuma, domin *Amram da Yokabed* *"ba su kuma ji tsoron umarnin sarki ba"* (Ibraniyawa 11:23; Fitowa 6:20). A Fitowa sura ta biyu za mu karanta labarin **rayuwar Musa sa'anda shi yaro ne**. Littattafai suna cewa:

(Fitowa 2) <sup>1</sup>*Sai wani mutum, Balawe [zuriyar Lawi, dan Yakubu na uku], ya auro **yar Lawi**. <sup>2</sup>Matar kuwa ta yi ciki, ta haifi **da**. Sa'ad da ta ga jaririn kyakkyawa ne, sai ta boye shi har wata uku. <sup>3</sup>Da ta ga ba za ta iya kara boye shi ba, sai ta saka **kwando** da ciyawa ta bakin ruwa, ta yabe shi da karo, ta sa jaririn a ciki, ta ajiye shi cikin kyauro a bakin Kogin Nilu. <sup>4</sup>Ga **yar'uwar**sa kuma a tsaye daga nesa don ta san abin da zai same shi.*

<sup>5</sup>**Gimbiya, wato yar Fir'auna**, ta gangaro don ta yi wanka a Kogin Nilu, barorinta yan mata suna biye da ita a gabar Kogin Nilu. Da ta ga kwando cikin kyauro, ta aiki baranyarta ta dauko mata shi. <sup>6</sup>Sa'ad da ta bude kwandon ta ga jariri yana kuka. Sai ta ji tausayinsa, ta ce, *"Wannan daya daga cikin yayan Ibraniyawa ne."* (Masarawa suna kiran mutanen Isra'ila Ibraniyawa.)

<sup>7</sup>[Maryamu] yar'uwa jaririn [wadda ta boye cikin kyauro] kuwa ta ce wa Gimbiya, *"In tafi in kirawo miki wata daga cikin matan Ibraniyawa da za ta yi miki renon dan?"* <sup>8</sup>Sai Gimbiya ta ce mata, *"Je ki."* Yariyar kuwa ta tafi ta kirawo mahaifiyar jaririn. <sup>9</sup>Da ta zo, sai Gimbiya ta ce mata, *"Dauki wannan jariri, ki yi mini renonsa, zan biya ki ladanki."* Matar kuwa ta dauki jaririn ta yi renonsa. <sup>10</sup>Da jaririn ya yi girma sai ta kai shi wurin Gimbiyar. Yaro kuwa ya zama dan rikonta. Ta rada masa suna **Musa**, gama ta ce, *"Domin na tsamo shi daga cikin ruwa."*

Ga shi, labarin haihuwar Musa. Ka yi tunani! Duk kewaye ana kashin jarirai maza. Amma jariri Musa yana inuwar Fir'auna, mugun sarki, kuma mahaifiyarsa tana renonsa! Hannun **Allah** yana bisa kowane abin da ya faru a rayuwar Musa. Shirin Allah ne, Musa zai ceki yayan Isra'ila daga bauta. Muna ganin zurfin hikimar Allah, ta fi hikimar Shaidan ko ta mutum nisa kwari. Ko kun san inda Musa ya yi girma bayan da an yaye shi? Ya yi girma a gidan Fir'auna. Yadda kun ji, shi ne wanda yana yi ma mutanen Isra'ila tsanani. Allah ya nufa ya mori Musa shi ceki Isra'ilawa daga hannun Fir'auna. Allah bisa shirinsa, ya yi amfani da diyar maketacin sarkin nan ta kiyaye Musa. Allah ya sani, gidan sarki shi ne wuri mafi lafiya mafi kyau domin Musa. Kuma Allah ya sani, akwai abubuwa da yawa wadanda ya kamata Musa ya koya ya fahimta domin yin tanadi yadda zai bi da yayan Isra'ila. Haka Nassi ya ce: *"Sai aka koya wa Musa dukan hikimar Masarawa, shi kuwa mutum ne mai iko cikin magana, da ayyukansa"* (Ayyukan Manzanni 7:22). Sai dai har yanzu akwai abu da yawa wanda dole zai koya. Littattafai suna cewa:

(Fitowa 2) <sup>11</sup>Ana nan wata rana, **sa'ad da Musa ya yi girma**, ya tafi wurin mutanensa, sai ya ga yadda suke shan wahala. Ya kuma ga wani Bamasare yana dukan Ba'ibrane, daya daga cikin yan'uwan. <sup>12</sup>Da ya waiwaya, bai ga kowa ba, sai ya kashe Bamasaren, ya turbude shi cikin yashi. <sup>13</sup>Kashegari da ya sake fita, sai ya ga wadansu Ibraniyawa biyu suna fada da juna. Ya ce wa wanda yake kwaran dan'uwan, *"Me ya sa kake bugun dan'uwan?"* <sup>14</sup>Ya amsa, ya ce, *"Wa ya nafa ka sarki ko alkali a bisanmu? So kake ka kashe ni kamar*

yadda ka kashe Bamasaren”? Sai Musa ya tsorata, ya ce, “Assha, ashe, an san al’amurin!” <sup>15</sup>Da Fir’auna ya ji, sai ya nema ya kashe Musa. Amma Musa ya gudu daga gaban Fir’auna, ya tafi, ya zauna a kasar Madayana.

Haka, mun ga da farko Musa ya yi kokari ya ceci yayan Isra’ila da karfin kansa. Amma, ba haka Allah yake so ba. Nufin Allah ne, Musa ya zama **kayan aiki** a hannun Allah domin a yantar da yayan Isra’ila. **Ceton Isra’ila bai zai fito daga Musa ba, amma daga wurin Allah.** Musa shi da kansa, mutum ne kawai. Ba ya da iko ya yantar da yayan Isra’ila daga hannun Fir’auna, sai dai Allah ya ba shi.

Saboda haka, Littattafai suna gaya mana, domin shekara arba’in Musa ya zauna a hamada a kasar Madayana. Akwai manyan darussa da yawa waɗanda Allah zai koya ma Musa sa’anda yana jejin nan mai zafi busasshe. Akwai wata aya a Maganar Allah wadda ta ce: “Wanda ya isa a yarda da shi a karamin abu, za a iya yarda da shi a babban abu ma. Wanda yake marar gaskiya a karamin abu, zai iya zama marar gaskiya ma a babban abu” (Luka 16:10). Kamin Allah ya iya danka ma Musa nauyin babban aiki na kiwon jama’ar Isra’ila gaba ɗaya, da farko sai Musa ya bayyana kansa mai aminci ne cikin kananan ayyuka. Saboda haka, Littattafai sun ce, can a waccan kasa nesa da Masar, Musa ya zama makiyayi, ya yi aure, ya haifi yara biyu. Tsawon shekara arba’in, Musa makiyayi mai aminci ne. Can cikin hamada, sa’anda Musa yana kiwon garken surukinsa, **Allah yana shirin Musa** domin ranar da zai yi kiwon al’ummar Isra’ila. Allah yana da manyan shirye-shirye domin Musa da mutanensa Isra’ila! Sa’an nan Littattafai suna cewa:

(Fitowa 2) <sup>23</sup>Ana nan, a kwana a tashi, sai Sarkin Masar ya rasu. Jama’ar Isra’ila suka yi nishi, suka yi kuka kuma saboda bautarsu, kukansu na neman gudunmawa ya kai gun Allah. <sup>24</sup>Allah kuwa ya ji nishinsu, sai ya tuna da alkawarinsa da ya yi wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. <sup>25</sup>Allah ya dubi jama’ar Isra’ila, ya kuwa kula da su.

Yayan Isra’ila sun dade suna bayi. Haba, tsanani ya yi yawa kwarai da gaske. Amma Allah bai manta da su ba. Shirin Allah ne, ya ceci mutanen Isra’ila daga bauta. Yalla wani yana tambaya: Don me Allah ya kudurta ya yantar da yayan Isra’ila daga hannun Fir’auna? Ko domin sun fi sauran al’ummai kirki? A’a! Isra’ilawa masu zunubi ne, yadda mutanen Masar suke, yadda dukan mutane suke. **Ke nan, don me Allah ya yi shiri na musamman domin yayan Isra’ila?** Kawai saboda **amincinsa da jinkansa** ne. Bari mu sāke karanta aya ta karshen nassi. Mun karanta: “Allah kuwa ya ji nishinsu, sai **ya tuna da alkawarinsa da ya yi wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu (dubi amincin Allah!). Allah ya dubi jama’ar Isra’ila, ya kuwa kula da su (dubi jinkan Allah!).**” (Fitowa 2:24,25)

Hakika, Allah cikin amincinsa da jinkansa, ya tuna da alkawalin da ya yi da Ibrahim, sa’ad da ya ce masa,

**“Zan kuwa maishe ka al’umma mai girma, ... za ka zama sanadin albarka ...a cikinka kuma dukan kabilun duniya za su yi albarka”** (Farawa 12:2,3). “Ka sani lalle ne zuriyarka za ta yi bakunci cikin kasar da ba tata ba ce, za ta kuwa yi bauta, za a kuma tsananta mata har shekara dari huɗu, amma zan hukunta al’ummar da suka bauta wa, daga baya kuma da dukiya mai yawa za ta fita” (Farawa 15:13,14).

Darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu ga yadda Allah ya bayyana ga Musa ta wata hanya dabam. Allah ya kira shi ya tafi ya yantar da Isra’ilawa daga bauta, yadda ya alkawalta ga Ibrahim da dadewa.

Na gode domin sauraro. Za mu yi bankwana da wannan magana daga Zabura ta Dawuda:

**“Ku yi godiya ga Ubangiji, ku yi shelar girmansa, ku sanar wa sauran al’umma abubuwan da ya yi! ... Zai cika alkawarinsa har abada, alkawaransa kuma don dubban zamanai, yarjejeniyar da ya yi da Ibrahim, da alkawarin da ya yi wa Ishaku”** (Zabura 105:1,8,9).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 30: Musa ya sadu da Allah!**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan, suna samun salama ta gaskiya tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga Fir'auna Sarkin Masar ya tsananta ma zuriyar Ibrahim, su Isra'ilawa. Ya maida su bayinsa. Ya tilasta masu aikin gandu marar tausayi. Kuma mun karanta, *"Duk da haka sai suka kara karuwa, suna ta yaɗuwa. Masarawa kuwa suka tsorata saboda Isra'ilawa"* (Fitowa 1:12). A karshe, Fir'auna ya ba da umarni cewa kowane ɗa namiji da aka haifa ma Isra'ilawa, sai a jefa shi cikin kogi ya mutu.

Duk da haka, Allah ya fi Shaidan karfi. Shirin Allah ya kayar da muguntar Fir'auna. Ke nan, mun karanta yadda diyar Fir'auna ta sami jariri na Isra'ilawa a cikin kwando wurin kogi, ta ɗauki nauyinsa. 'Diyar Fir'auna ta ji tausayinsa, ya zama ɗan rikonta, ta ba shi suna **Musa**. Saboda haka, Musa ya yi girma a gidan Fir'auna, gidan daidai sarkin da ke son ya hallakar da mutanen Isra'ila! A cikin hikimarsa, Allah ya kudurta ya mori Musa domin ya ceci Isra'ilawa daga hannun mugun sarki. Sa'ad da Musa ya yi shekara arba'in, ya yi guda daga Fir'auna saboda Fir'auna ya nemi ya kashe shi. Domin tsawon shekara arba'in Musa ya zauna a jeji. Can ya yi aure, yana kiwon garken surukinsa.

Yanzu bari mu cigaba da labari. Za mu ga **yadda Allah ya bayyana Kansa ga Musa**. Zai aiki Musa wurin Fir'auna domin ya bi da mutanen Isra'ila su fita daga Masar. Karatunmu yana cikin Attaura, littafin Fitowa, sura ta uku. Littattafai suna cewa:

(Fitowa 3) <sup>1</sup>*Wata rana, sa'ad da Musa yake kiwon garken surukinsa, Yetro ... sai ya kai garken yammacin jeji, har ya zo Horeb, wato dutsen Allah.* <sup>2</sup>*Can **mala'ikan Ubangiji ya bayyana gare shi cikin harshen wuta daga cikin kurmi**. Da Musa ya duba, sai ga kurmin yana cin wuta, amma duk da haka bai kone ba.* <sup>3</sup>*Musa kuwa ya ce, "Bari in ratse, in ga wannan abin banmamaki da ya sa kurmin bai kone ba."*

<sup>4</sup>*Sa'ad da Ubangiji ya ga ya ratse don ya duba, sai Allah ya kira shi daga cikin kurmin, ya ce, "Musa, Musa."* Musa ya ce, *"Ga ni."* <sup>5</sup>*Allah kuwa ya ce, "Kada ka matso kusa, ka cire takalminka, gama wurin da kake tsaye, tsattsarka ne."* <sup>6</sup>*Ya kuma ce, "Ni ne Allah na kakanninka, wato Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu."* Sai Musa ya boye fuskarsa, gama yana jin tsoro ya dubi Allah. <sup>7</sup>*Ubangiji kuwa ya ce, "Na ga wahalar jama'ata wadanda ke a Masar, na kuma ji kukansu da suke yi a kan shugabanninsu. Na san wahalarsu,* <sup>8</sup>*don haka na sauko in cece su daga hannun Masarawa, in fito da su daga cikin wannan kasa zuwa kyakkyawar kasa mai ba da yalwar abinci, wato kasar Kan'aniyawa...* <sup>9</sup>*Yanzu fa, ga shi, kukan jama'ar Isra'ila ya zo gare ni. Na kuma ga wahalar da Masarawa ke ba su.* <sup>10</sup>*Zo, in aike ka wurin Fir'auna domin ka fito da jama'ata, wato Isra'ilawa, daga cikin Masar."*

<sup>11</sup>*Amma Musa ya ce wa Allah, "Wane ni in tafi gaban Fir'auna in fito da Isra'ilawa daga cikin Masar?"* <sup>12</sup>*Sai Allah ya ce, "Zan kasance tare da kai, wannan kuwa zai zama alama a gare ka, cewa ni ne na aike ka. **Sa'ad da ka fito da jama'ar daga Masar, za ku bauta wa Allah a bisa dutsen nan.**"* <sup>13</sup>*Sai Musa ya ce wa Allah, "Idan na je wurin Isra'ilawa na ce musu, 'Allah na ubanninku ya aiko ni gare ku,' idan sun ce mini, 'Yaya sunansa?' Me zan fada musu?"* <sup>14</sup>*Allah kuwa ya ce wa Musa, "**NI INA NAN YADDA NAKE,**"* ya kuma ce, *"Haka za ka fada wa Isra'ilawa, 'NI NE ya aiko ni gare ku,'"* <sup>15</sup>*Allah kuma ya saƙe ce wa Musa, "Fada wa Isra'ilawa cewa, 'Ubangiji Allah na kakanninku, wato na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu ya aiko ni gare ku.' **Wannan shi ne sunana har abada.**"*

Mun koyi akalla **abu huɗu game da halin Allah** daga abin da Allah ya ce ma Musa daga cikin kurmi mai cin wuta, bisa dutsen Sinai.

- 1) Da farko, an koya mana, Allah **mai tsarki** ne! Sa'ad da Musa ya ga halshen wuta cikin kurmin, ya yi mamaki. Ya matso kusa ya bincike. Sai ya ji muryar Allah tana kiransa. Musa ya yi rawan jiki don

tsoro. Ya fi gabansa ya duba. Mi ya sa Musa ya ji tsoro? Domin yana tsaye a gaban zatin Allah, Mai Tsarkin nan! Allah ya shaida tsarkinsa da ya ce ma Musa: *“Kada ka matso kusa, ka cire takalminka, gama wurin da kake tsaye, tsattsarka ne!”*

Gaskiya ce, Allah wanda ya bayyana ga Musa cikin halshen wuta, **mai tsarki** ne. Allah yana son kowa ya gane tsarkinsa. Game da mala'iku waɗanda suke tsaye gaban zatin Allah, Nassi ya ce: *“Dare da rana ba su daina waka cewa: ‘Mai Tsarki, Mai Tsarki, Mai Tsarki, Ubangiji Allah Mai lko duka! Shi ne a dā, shi ne a yanzu, shi ne kuma mai zuwa.’”* (Ru’uyar Yohanna 4:8). Mala'iku sun gane tsarkin Allah. Ku masu sauraro a yau, ko kun gane tsarkin Allah?

Bari mu yi tunani a kan ma'anar wannan. Yadda mun riga mun gani a darussan baya, tsarkin Allah ya sa ya kori Adamu da Hawa'u daga Gonar Firdausi sa'ad da suka yi zunubi. Tsarkin Allah ya sa ya ki kula da hadayar Kayinu. Tsarkin Allah kuma ya sa ya shafe mutanen zamanin Nuhu da Ruwan Tsufana. A zamanin da ya bi baya, Allah ya dagula halshen duniya, ya wartsar da mutane a Babila, su waɗanda suka nemi su yi ma Allah tayarwa. A zamanin Ibrahim, tsarkin Allah ya sa ya zubar da wuta daga sama bisa mutanen Saduma, masu jin dadin aikata mugunta.

Abin ban tausayi, har wa yau, galibin mutane ba su girmama tsarkin Allah ba. Ba su fahimta ko wane ne Allah. Ba su gane shi tsarki ne tsantsa. Muna ganin wannan yayinda mutane suna aikin zunubi, suna jin dadin mugunta. Kuma muna ganin yadda mutane ba su daukar tsarkin Allah abu mai muhimmanci ba, sa'anda suke maida addini riga ta ado, amma ba su yin nazarin Littattafai Masu Tsarki don su gano gaskiyar Allah ba. Da yawa sukan dauki sunan Allah a banza. Suna rantsuwa *wallahi* da *insha'allahu*, amma da gaskiya ba su da wani tunani bisa nufin Allah ko kaɗan! Muna ganin kaɗaƙar mutane su fahimci tsarkin Allah sa'anda suke nema su mai da kansu masu adalci a gaban Allah, su ki karɓar hanyar adalcin da Allah ya kafa. Waɗansu suna tsammani za su tsarkake kansu a gaban Allah ta hanyar nauyin azumi, da maimaitawar addu'o'i, da yin wanke jiki. Amma, yadda muna gani a fili cikin Littattafan Annabawa, ayyukan nan da suka shafi jikin mutum ba su gamshi **Allah Mai Tsarki** ba. Yana bukatar mutum ya kasance da tsarki a cikin zuciyarsa. Abokaina na gaske, Allah ne mai tsarki! Shi ya sa ya ce ma Musa, *“Ka cire takalminka, gama wurin da kake tsaye, tsattsarka ne.”*

- 2) Sa'an nan, abu na biyu bisa maganar Allah zuwa ga Musa daga cikin kurmi mai cin wuta. Mun gano ba kawai Allah Mai Tsarki ne, shi kuma **Mai Aminci** ne. Wato mai rikon yarjejeniyarsa. Kun ji abin da Allah ya fara ce ma Musa? Ya ce, *“Ni ne Allah na kakanninka, wato Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu”* (Fitowa 3:6). Da ya kamata waɗannan kalmomi su cika zuciya mai kusantuwa ga Allah da farin ciki. Mai son zumunta da Allah sai ya yi murna. Allah Mai Tsarki, shi Wanda ya kafa alkawali da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, Allah ne Mai Aminci. Ba zai taɓa barin abokansa ko ya bashe su ba! Har ma bayan darurruwan shekaru, bai manta abin da ya alkawalta ga Ibrahim da Ishaku da Yakubu da zuriyarsu ba.

Kai fa, ke fa? Ko ka gane da amincin Allah? Kana jin dadin zumunta ta kwarai tare da Allahn nan wanda ya yi magana da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu? Ita babbar tambaya ce domin duk wanda yake son jin dadin da gaske a duniyan nan da kuma a Lahira. Ba na yin tambaya: Ko kai mai addini ne? Lalle, bin dokokin addini ba zai taɓa maida wani mai adalci a gaban Allah ba. Abin da nika tambaya, ita ce: Ko kana da zumunta na ainihi tare da Allah? Ko ka gaskanta saƙo game da hanyar ceto wadda Allah ya kafa? Ko ka gane yanzu yadda **bin addini** da **yin zumunta** da Allah da kansa abu biyu dabam ne?

Yau akwai addinai dubban dubai a duniya. Misali, masana suna cewa a kasar Brazil ita kaɗai akwai sama da addinai da dariƙu dubu huɗu! Addini dubu huɗu! Abin ya wuce yarda! Ko akwai alloli dubu huɗu? Ko akwai hanyoyi dubu huɗu masu kai ga Allah? A'a! Nassi ya ce: *“Domin Allah ɗaya ne, matsakanci kuma ɗaya ne tsakanin Allah da mutane”* (1 Timoti 2:5). Don me akwai dubban addinai, da dubban dariƙu dabam dabam a duniya yau? Dalili, ko ba haka ba, shi ne saboda yawancin zuriyar Adamu sun kyale

tushen gaskiya wanda Allah ya kafa tare da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Ba su san labarin alkawaran da Allah ya yi da Ibrahim da zuriyarsa ba, game da Matsakanci wanda zai shigo duniya ya ceci yayan Adamu daga hukuncin da ikon zunubi. Ba su gane Magana wadda ta fito daga bakin Allah, shi wanda ba ya sākewa. Ba su san **Mai Aminci** ba!

- 3) Allah ya nuna wani abu game da halinsa kuma sa'ad da ya bayyana ga Musa a cikin wutar kurmi. Halin nan, **tausayi** ne. Allah ba kawai Mai Tsarki da Mai Aminci ne, shi kuma **Mai Jinkai** ne. Shi ya sa game da mutanen Isra'ila, Allah ya fada ma Musa:

*“Na ga wahalar jama’ata wadanda ke a Masar, na kuma ji kukansu da suke yi a kan shugabanninsu. Na san wahalarsu, don haka na sauko in cece su daga hannun Masarawa, in fito da su daga cikin wannan kasa zuwa kyakkyawar kasa mai ba da yalwar abinci...”* (Fitowa 3:7,8).

Don me Allah ya kudurta ya yantar da mutanen Isra'ila, ya kai su kasa mai kyau? Ko Isra'ilawa sun cancanci jinkan Allah? Ko sun fi sauran al'ummai? A'a, ba su fi su ba! Ke nan, don me Allah ya nufa ya cece su, ya albarkace su? Dalili guda daya ya sa, ta dalilin amincinsa da jinkansa. Yadda Littafi ya ce: *“Allah kuwa ya ji nishinsu, sai ya tuna da alkawarinsa da ya yi wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Allah ya dubi jama’ar Isra’ila, ya kuwa kula da su [ya ji tausayinsu]”* (Fitowa 2:24,25). Tabbas, Allah ne **Mai Jinkai**!

- 4) Bari mu kara da abu guda game da Allah wanda muke ganinsa a labarin kurmi mai cin wuta, abu na huɗu ke nan. Mun ji Musa ya tambayi Allah sunansa. Ko gaskiya ne suna guda ya isa ya bayyana Allah? Allahn nan mai iko duka, mai tsarki, mai aminci, mai jinkai; Allahn nan da idon mutum ba ya gani; Allahn nan wanda ya halicci kome da kome, yana ganin kome da kome, ya san kome da kome, yana da ikon yin kome da kome, ashe suna guda ya isa? **Minene sunansa?** Waɗansu suna tsammani sunan Allah, *“Allah”* ne kawai. To, hakika Allah, Allah ne. Duk da haka, *Allah* ba **sunansa** ba ne. Allah shi ne yadda yake. Ni mutum ne, amma sunana ba *Mutum* ba ne. Kowannenmu yana da sunansa wanda ake kiranmu da shi. Minene **sunan Allah?** Wace amsa Allah ya ba Musa? Bari mu sāke karantawa. Allah ya ce ma Musa,

*“NI INA NAN YADDA NAKE,”* ya kuma ce, *“Haka za ka fada wa Isra'ilawa, ‘NI NE ya aiko ni gare ku,’”* Allah kuma ya sāke ce wa Musa, *“Fada wa Isra'ilawa cewa, ‘Ubangiji Allah na kakanninku, wato na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu ya aiko ni gare ku.’ Wannan shi ne sunana har abada.”*

Minene sunan Allah wanda ya bayyana shi ne madawwami? Ko ka ji shi? Sunansa **Ubangiji** ne. A cikin Littattafai Masu Tsarki, annabawa suna amfani da darurruwan sunaye da mukamai domin Allah. Amma an mori sunan nan, Ubangiji, fiye da dukansu, sama da so 6.500. Allah ne Ubangiji, Madawwamin *“NI NE,”* Wanda shi ne a dā, shi ne a yanzu, shi ne kuma mai zuwa! Shi Madawwami ne. Ba ya da farko. Ba ya da karshe. Babu wata iyaka gare shi. Babu mai kamarsa. Shi kaɗai ya kasance da ikon kansa! Yadda yake jiya, haka yake a yau. Zai rayu har abada. Ba ya taɓa sākewa. Ubangiji ne Sunansa!

Aboki mai sauraro, ko ka san **Ubangiji**? Ko ka gane da **tsarkinsa**? Ko kana da murna saboda **amincinsa** (wato aminci cikin zumunta da rikon alkawalanSa)? Ko ka karɓi **jinkansa**? Ko ka gaskata Maganarsa? Ko ka sami hulɗa na kwarai tsakaninka da Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu? Ko ka san Ubangiji wanda ya yi magana da Musa daga cikin kurmi mai cin wuta?

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu cigaba da labarin Musa. Za mu ga yadda Allah ya aike shi wurin Fir'auna, mugun sarkin Masar. Allah ya sa maka albarka yayinda kana yin tunani a kan kalmomin nan da Allah ya fada ma Musa:

*“NI INA NAN YADDA NAKE! ... NI NE Ubangiji! .... Wannan shi ne sunana har abada!”* (Fitowa 3:14,15; 6:2)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 31: In Ji Fir'auna, Wanene Ubangiji?

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya fahimta, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Sa'anda mun yi wannan, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da shi har abada. Ina da murna yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau, za mu cigaba cikin littafi na biyu na Attaura. Muna jin labarin **Annabin Allah, annabi Musa, da mutanen Isra'ila a Masar**. Yadda mun gani a darussan da suka wuce, Fir'auna sarkin Masar ya tsananta ma Isra'ilawa, ya maida su bayinsa. Amma Allah ya yi shiri, zai kayar da muguntar Fir'auna. Allah ya nufa ya mori wani mutum daga yayan Isra'ila, wato Musa, domin ya ceci Isra'ilawa daga hannun Fir'auna.

Mun ga an karantar da Musa cikin dukan ilimin Masar. Sa'ad da Musa yana da shekara arba'in, ya yi niyya ya ceci mutanensa ta dabarar kansa. Ashe, kokarin Musa ya jawo masa wahala kawai. Dole ya yi gudu daga Fir'auna, ya boye cikin jeji. Ya kamata Musa ya kai ga ganewa, shi mutum ne kawai, ba ya da iko ya ceci mutanen Isra'ila, in ba Allah ya kyauta masa ba. Saboda haka, Musa ya zauna a jeji shekara arba'in, yana kiwon garken surukinsa.

Wata rana, **sa'ad da Musa yana da shekara tamanin, Allah ya bayyana gare shi cikin kurmi mai cin wuta a bisa wani dutsen da ake kira Dutsen Sinai**. Kurmi yana cin wuta, amma bai kone ba. Da Musa ya ga kurmin, ya yi mamaki. Ya matso kusa ya gani. Ya ji muryar Allah cewa, *"Ni ne Allah na kakanninka, wato Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu."* Musa ya ji tsoro, ya boye fuskarsa kada ya dubi Allah. Sai Allah ya ce, *"Ka cire takalminka, gama wurin da kake tsaye, tsattsarka ne. Na ga wahalar jama'ata waɗanda ke a Masar, na kuma ji kukansu da suke yi a kan shugabanninsu. Na san wahalarsu, don haka na sauko in cece su. **Zo, in aike ka wurin Fir'auna.**"*

Yanzu, bari mu cigaba da karatun Attaura. Mu ga yadda hira tsakanin Allah da Musa ta kai karshe. Sai Musa kuma ya tafi Masar. A sura ta uku, mun ji alkawalin da Allah ya yi ma Musa, cewa zai tafi tare da shi, zai ba shi hikima da iko a gaban Fir'auna da mutanen Masar. Amma a sura ta huɗu za mu gani, Musa ya ji tsoro, bai so ya tafi ba. A littafin Fitowa sura ta huɗu, Littafi yana cewa:

(Fitowa 4) <sup>1</sup>Musa kuwa ya amsa ya ce, *"Ai, ba za su gaskata ni ba, ba kuma za su kasa kunne ga maganata ba, gama za su ce, 'Ubangiji bai bayyana gare ka ba.'"* <sup>2</sup>Amma Ubangiji ya ce masa, **"Menene wannan a hannunka?"** Ya ce, *"Sanda ne."* <sup>3</sup>Ubangiji ya ce, *"Jefa shi kasa."* Sai ya jefa shi kasa, sandan ya zama maciji. Musa kuwa ya yi gudunsa. <sup>4</sup>Sa'an nan Ubangiji ya ce wa Musa, *"Mika hannunka ka kama wutsiyarsa."* Ya miƙa hannunsa ya kama shi, ya zama sanda kuma a hannunsa. <sup>5</sup>Sai Ubangiji ya ce, **"Ta haka za su gaskata Ubangiji Allah na kakanninsu ne, wato na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, ya bayyana gare ka."**

<sup>10</sup>Amma Musa ya ce wa Ubangiji, *"Ya Ubangijina, ni ba mai iya magana ba ne, ban taba zama ba, ko a yanzu ma, bayan da ka yi magana da bawanka, gama ni mai nauyin baki ne, mai nauyin harshe kuma."* <sup>11</sup>Ubangiji kuwa ya ce masa, **"Wa ya yi bakin ɗan adam?"** Wa ya yi bebe ko kurma, ko mai gani ko makaho? Ko ba ni Ubangiji ba ne? <sup>12</sup>Yanzu fa, tafi, zan kasance tare da bakinka, in koya maka abin da za ka faɗa." <sup>13</sup>Amma Musa ya ce, *"Ya Ubangijina, in ka yarda, ka aiki wani."* <sup>14</sup>Ubangiji kuwa ya hasala da Musa, ya ce, **"Haruna ɗan'uwanka Balawe ba ya nan ne? Lalle na san shi ya iya magana, ga shi nan ma, yana fitowa ya tarye ka. Sa'ad da ya gan ka kuwa zai yi murna cikin zuciyarsa. <sup>15</sup>Sai ka yi magana da shi. Ka kuma sa masa maganata a baka, zan kuwa kasance tare da bakinka da bakinsa. Zan kuma sanar da ku abin da za ku yi... <sup>17</sup>Za ka rike wannan sanda a hannunka, da shi za ka aikata mu'ujizan."**

<sup>18</sup>Musa ya koma wurin Yetro, surukinsa, ya ce masa, *"Ina rokonka, ka bar ni in koma wurin yan'uwana a Masar, in ga ko a raye suke har yanzu."* Sai Yetro ya ce wa Musa, *"Ka tafi lafiya."* <sup>19</sup>Ubangiji kuwa ya faɗa wa Musa a Madayana, ya koma Masar, gama dukan waɗanda ke neman ransa sun rasu. <sup>20</sup>Saboda haka Musa ya ɗauki matarsa da yayansa maza, ya haushe su bisa kan jaki, **ya koma kasar Masar**, yana rike da sandan

Allah a hannunsa. <sup>21</sup>Ubangiji kuwa ya ce wa Musa, “Sa’ad da ka koma Masar, sai ka kula, ka aikata a gaban Fir’auna dukan mu’ujizan da na sa cikin ikonka...” <sup>22</sup>Za ka ce wa Fir’auna, Ubangiji ya ce, ‘Isra’ila dan farina ne. <sup>23</sup>Na ce maka ka bar dana ya tafi domin ya bauta mini”

<sup>27</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Haruna, “Tafi, ka taryi Musa cikin jeji.” Ya kuwa tafi ya tarar da shi a dutsen Allah, ya sumbace shi. <sup>28</sup>Sa’an nan Musa ya fada wa Haruna abubuwan da Ubangiji ya aike shi ya yi, da dukan mu’ujizan da ya umarce shi ya aikata. <sup>29</sup>**Sai Musa da Haruna suka tafi suka tattara dukan dattawan Isra’ila.** <sup>30</sup>Haruna dai ya hurta wa dattawan al’amuran da Ubangiji ya fada wa Musa. Ya kuma aikata mu’ujizan a idonsu. <sup>31</sup>Dattawan kuwa suka gaskata. **Sa’ad da suka ji Ubangiji ya ziyarci Isra’ilawa, ya kuma ga wahalarsu, sai suka sunkuya, suka yi masa sujada.**

(Fitowa 5) <sup>1</sup>Bayan wannan Musa da Haruna suka tafi gaban Fir’auna, suka ce, “Ga abin da Ubangiji Allah na Isra’ila ya ce, ‘**Bar jama’ata su tafi** domin su yi mini idi cikin jeji.’” <sup>2</sup>Amma Fir’auna ya ce, “**Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa, in bar Isra’ilawa su tafi? Ai, ban san Ubangiji din nan ba, balle in bar Isra’ilawa su tafi.**”

Bari mu dakata kaɗan a wurin nan. Mun ga yadda Allah ya yi magana da Fir’auna ta bakin Musa da Haruna. Ko Fir’auna ya gaskata maganar Allah? A’a. Bai gaskata ba! Ka ji yadda ya amsa ma Musa da Haruna? Ya ce “**Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa, in bar Isra’ilawa su tafi? Ai, ban san Ubangiji din nan ba, balle in bar Isra’ilawa su tafi.**”

Fir’auna bai san Ubangiji Madawwami ba. Fir’auna da dukan mutanen Masar **suna da wani addini**, amma **ba su san Allah ba**. Sun kula da addinin kakanninsu kawai. Ba su damu da sanin Allah mai rai mai gaskiya ba, wato Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Fir’auna da Masarawa suna dogara ga al’adunsu, da gumakunsu, da layunsu, da bokayensu. Amma ba su dogara ga **Ubangiji da Madawwamiyar Maganarsa ba**.

Saboda haka, a sura shida mun karanta:

(Fitowa 6) <sup>1</sup>Ubangiji kuwa ya ce wa Musa, “**Yanzun nan, za ka ga abin da zan yi da Fir’auna.** Gama zan tilasta shi ya bar su su fita, har ma ya iza kyeyarsu don su bar kasarsa!” <sup>2</sup>Allah kuma ya yi magana da Musa, ya ce, “**Ni ne Ubangiji.**” <sup>3</sup>Na bayyana ga Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu a kan ni Allah Madaukaki ne, amma sunan nan nawa, Yahweh, ban sanasshe su ba. <sup>4</sup>Na kuma yi musu alkawari zan ba su kasar Kan’ana, inda suka yi zaman bakunci. <sup>5</sup>Yanzu na ji nishin Isra’ilawa, waɗanda Masarawa suka bautar, na kuwa tuna da alkawarina. <sup>6</sup>Sai ka fada wa Isra’ilawa cewa, “**Ni Ubangiji** zan yantar da ku daga wulakancin nan da Masarawa suke yi muku. Zan kubutar da ku daga bautar Masarawa. Da karfi zan aikata hukuntaina masu iko don in cece ku. <sup>7</sup>Zan dauke ku, zan kula da ku, ku zama jama’ata, ni kuwa in zama Allahnku. A sa’an nan za ku sani **ni ne Ubangiji** Allahnku wanda ya yanto ku daga wulakancin Masarawa. <sup>8</sup>Sa’an nan zan kawo ku cikin kasar da na rantse zan bai wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Zan ba ku ita ta zama mallakarku. **Ni ne Ubangiji.**”

(Fitowa7) <sup>4</sup>**Amma Fir’auna ba zai kasa kunne gare ku ba**, don haka zan miƙa hannuna a bisa Masar, zan fitar da rundunar jama’ata, wato Isra’ilawa, daga kasar Masar ta wurin hukuntaina masu iko. <sup>5</sup>Masarawa kuma za su sani **ni ne Ubangiji** sa’ad da na miƙa hannuna gāba da Masar, don in fito da Isra’ilawa daga tsakiyarsu.” <sup>6</sup>Musa da Haruna suka yi yadda Ubangiji ya umarce su. <sup>7</sup>Musa yana da shekara tamanin, Haruna kuwa yana da shekara tamanin da uku sa’ad da suka yi magana da Fir’auna.

Ke nan, mun ga yadda Ubangiji ya shirya zai hukunci Fir’auna da mutanen Masar da hukuntai masu iko. Allah mai adalci ya kudurta ya rama ma Masarawa domin darurruwan shekarun wahalar da suka tsananta ma Isra’ilawa. Kuma, ta hanyar mu’ujizan da Allah ya shirya zai yi ta hannun Musa, Ubangiji ya nufa ya bayyana daukakarsa da ikonsa. Ta wurin wannan, zai nuna ma mutanen Masar da dukan duniya cewa **Ubangiji Allah wanda ya yi magana da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, da Musa, shi ne Allah mai rai mai gaskiya!**



Yadda an riga an koya mana, Allah Mai Jinkai ba ya son kowa ya hallaka. Yana son kowa ya tuba, ya san gaskiya ya kuma karbe ta. Shi ya sa ya kudurta ya aikata mu'ujizai waɗanda za su tabbatar da maganarsa ta bakin Musa. Ubangiji yana son kowa **ya sani ba tare da wata shakka ba**, Allah wanda ya yi magana ta wurin Musa, shi ne **Allah Makadaici Mai Gaskiya!**

Ya kamata mu tuna. A kasar Masar akwai gumaka masu dumbun yawa waɗanda Masarawa suka dauke su a kan alloli ne. Amma Allah ya so su gane, akwai Allah mai gaskiya ɗaya ne. Allah ya so su sani, **makadaicin Allah na gaskiya shi ne Allah wanda ya kafa alkawarinsa da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu**. Ya alkawalta masu zai maido su al'umma wadda daga wurinta zai fito da annabawa, da Littattafai, da Mai Ceton duniya.

Sai dai Fir'auna bai damu da sanin makadaicin Allah mai gaskiya ba. Shi ya sa, sa'ad da Allah ya nufa ya yi magana da Fir'auna ta wurin annabawansa Musa da Haruna, Fir'auna ya amsa masu, ya ce, ***"Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa, in bar Isra'ilawa su tafi? Ai, ban san Ubangiji din nan ba, balle in bar Isra'ilawa su tafi!"*** (Fitowa 5:2).

Lalle Fir'auna ya faɗi gaskiya sa'anda ya ce bai san Ubangiji ba! Bai san Ubangijin da ya kafa madawwamiyar yarjejeniya da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu ba. Fir'auna yana da **addininsa**, amma ba ya da wata **hulɗa** da Allah ba. Zuciyar Fir'auna a rufe take ga gaskiyar wadda take fitowa daga wurin makadaicin Allah mai gaskiya. Saboda haka, ya kyale sako wanda Allah ya faɗa masa ta bakin Musa da Haruna.

Har wa yau, galibin mutanen duniya suna bin gurbin Fir'auna. Suna zance a kan Allah. Amma ba su kula da Maganar Ubangiji. Saboda haka, **ba su san Allah ba**. Sun san waɗansu abubuwa **game da Allah**, amma ba su san **Allah da kansa** ba. Suna da **addininsu** da suka karɓa daga kakanninsu. Amma babu wata **hulɗa ta gaskiya** tare da Allah mai rai wanda ya bayyana kansa ga Musa.

Kai fa, ke fa? **Ko ka san Ubangiji?** Ko da gaskiya ne ka san abin da ya faɗa ta bakin annabawansa? Ko ka taba yin nazarin Littattafan annabawan Allah da zuciya ɗaya? Ko lalle hakika ka san Ubangiji Allah? Ko kana kaunarsa da dukan zuciya? Ko kana niyya ka yi masa biyayya? Ko kuwa, kana kama da Fir'auna, kana bin addinin kakanninka kawai?

Abokaina na kwarai, kada ya zama akwai ko ɗaya a cikinmu mai bin gurbin Fir'auna! Kada a iske ko guda mai kin sauraron Maganar Allah Madawwami, ko kuma mai kin gaskatawa! Ku saurari wannan galgadi daga Maganar Allah: ***"Yan'uwana, ku tabbata cewa ba wani a cikinku wanda zunubi da rashin bangaskiya a zuciyarsa sun sa shi yā juye baya ga Allah mai rai"*** (Ibraniyawa 3:12). Yau, in kun ji muryarsa, kada ku yi taurin zuciya kamar yadda Fir'auna ya yi, wanda ya ce, ***"Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa?"***

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, a nazari na gaba za mu cigaba da labarin nan mai ban sha'awa. Za mu ga yadda Allah ya jawo ma Fir'auna da su Masarawa annoba goma domin su tabbata Shi ne Ubangiji!

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna kasa kunne ga galgaɗin nan mai tsanani daga Maganarsa mai tsarki:

***"Yau, idan kun ji muryar Allah, kada ku yi taurin zuciya!"*** (Ibraniyawa 3:15).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 32: Annoba Goma**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kansa ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta wurin bin hanyan nan muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi, mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

**“Kada kwai ya yi kokuwa da dutse.”** Wannan karin magana na mutanen kasar Senegal ya takaita abin da za mu bincika yau cikin Littattafai Masu Tsarki. Me zai faru in kwai ya yi karo da dutse? Sai kwai ya fashe. Dutse kam, ba abin da ya same shi. Yau za mu ga abin da ya faru sa'anda Fir'auna sarkin Masar ya nemi ya yi kokuwa da Ubangiji Allah. Game da Ubangiji, annabi Musa ya rubuta: *“Shi Dutse ne, aikinsa kuma cikakke ne, gama dukan hanyoyinsa masu adalci ne”* (Maimaitawar Shari'a 32:4).

Darasin da ya wuce, mun ga yadda Allah ya aiki Musa da Haruna wurin Fir'auna don su yantar da yayan Isra'ila daga bauta a Masar. Sun ce ma Fir'auna: *“Ubangiji, Allah na Isra'ila, ya ce, ‘Bar mutanena su tafi su yi mani sujada a jeji’”* Amma Fir'auna ya amsa masu, ya ce: *“Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa, in bar Isra'ilawa su tafi? Ai, ban san Ubangiji din nan ba, balle in bar Isra'ilawa su tafi”* (Fitowa 5:2). A takaice, Allah ya kudurta ya yantar da mutanen Isra'ila. Amma Fir'auna ya kudurta ya rike su bayinsa. Ashe, ko kwai zai yi kokuwa da dutse?

Bari mu koma ga sashi na biyu na Attaura, littafin Fitowa, sura ta bakwai. Za mu ga yadda Fir'auna ya nemi ya yi “kokuwa” da Allah. Littafi ya ce:

(Fitowa 7) <sup>10</sup>*Sai Musa da Haruna suka tafi wurin Fir'auna, suka yi yadda Ubangiji ya umarce su. Haruna ya jefa sandansa a gaban Fir'auna. Da sandan ya fadi, sai ya zama maciji.* <sup>11</sup>*Fir'auna kuwa ya kirawo shahararrun malamai, da masu sihiri, su kuma su yi haka ta wurin sihirinsu na Masarawa.* <sup>12</sup>*Kowannensu ya jefa sandansa kasa, sai sandunan suka zama macizai. Amma sandan Haruna ya hadiye sandunansu.*

Kun ga yadda kokuwa ta soma tsakanin **Fir'auna da Allah. A wannan bangare mun ga Fir'auna tare da malamai da masu sihiri nasa. A daya bangaren kuma, mun ga Musa da Haruna.** Bayan sandan Haruna ya zama maciji ta wurin al'ajabi, sai bokayen Fir'auna suka kwaikwaya al'ajabin da sihirinsu. *“Kowannensu ya jefa sandansa kasa, sai sandunan suka zama macizai. Amma sandan Haruna ya hadiye sandunansu.”*

Me za mu ce game da dukan wannan? Mun sani, al'ajaban da Musa da Haruna suka aikata sun zo **daga Allah**. Amma malaman Fir'auna kuma sun yi al'ajabai. Daga ina sun sami iko? Ko sun same shi daga Allah? A'a! Allah ba ya fada da kansa. To, daga ina ikonsu ya fito? Malaman Fir'auna sun dogara ga yaudara da iko da ke fitowa **daga Shaidan**.

Littattafai Masu Tsarki sun bayyana mana Shaidan mai wayo ne kwarai, yana jin dadin rudin mutane. Kuma yana da iko. Ya iya yin al'ajabai. Duk da haka, abin da ya tabbata, Allah ya fi Shaidan iko. Saboda haka, sandan Haruna ya hadiye sandunan malaman Fir'auna. Duk da haka, ganin wannan bai sa Fir'auna ya tuba ba. Bai saurari maganar Allah ba.

Ku ji abin da Littafi ya ce:

(Fitowa 7) <sup>14</sup>*Sai Ubangiji ya ce wa Musa, “Fir'auna yana da taurin zuciya, ga shi, ya ki sakin jama'ar.* <sup>15</sup>*Ka tafi wurinsa da safe daidai lokacin da ya fita zai tafi Kogin Nilu. Ka jira don ka sadu da shi a bakin Nilu. Ka kuma dauki sandan nan wanda ya juye ya zama maciji.* <sup>16</sup>*Za ka fada wa Fir'auna cewa, ‘Ubangiji Allah na Ibraniyawa ya aike ni gare ka da cewa, ka saki jama'ar Ubangiji domin su yi masa hidima a jeji. Amma ga shi, har yanzu ba ka yi biyayya ba.* <sup>17</sup>*Ubangiji ya ce, za ka sani shi ne Ubangiji ta wurin abin da zan aikata. Zan bugi ruwan Nilu da sandan da ke hannuna, ruwan kuwa zai rikide ya zama jini...* <sup>20</sup>*Musa da Haruna kuwa suka yi daidai kamar yadda Ubangiji ya umarta. Sai Haruna ya ta da sandansa sama ya bugi ruwan Nilu a*

gaban Fir'auna da fāduwansa. Duk **ruwan Nilu kuwa ya rikide [ya zama] jini.** <sup>21</sup>Kifayen da ke cikin Nilu suka mutu. Nilu kuwa ya yi doyi, har Masarawa ba su iya shan ruwansa ba. Ko'ina kuma a kasar Masar akwai jini. <sup>22</sup>**Masu sihiri kuma na Masar suka yi haka, su ma, ta wurin sihirinsu, don haka zuciyar Fir'auna ta dada taurarewa,** ya kuwa ki jin Musa da Haruna kamar yadda Ubangiji ya riga ya fada. <sup>23</sup>Sai ya juya, ya koma fādarsa, bai ko kula da abin da aka yi ba. <sup>24</sup>Dukan Masarawa suka tattone ramummuka a bakin Nilu, suna neman ruwan sha, gama ba su iya shan ruwan Nilu ba.

<sup>25</sup>Kwana bakwai suka cika bayan da Ubangiji ya bugi Kogin Nilu. <sup>8:1</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Musa, “Tafi wurin Fir'auna, ka ce masa, ‘Ubangiji ya ce ka saki jama’arsa domin su yi masa sujada. <sup>2</sup>Idan ka ki sakinsu, zai hore ka da kwadi. <sup>3</sup>Nilu zai cika da kwadi, za su tashi, su shiga cikin fādarka, da dakin kwanciyarka, da gadonka, har da gidajen fadawanka da jama’arka. Za su shiga matuyanka, da kwanon tuwonka.

Amma Fir'auna bai saurari galgadin Musa ba. (Fitowa 8) <sup>5</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Musa ya fada wa Haruna ya mika sandansa a bisa koguna, da rafuffuka, da tafkuna don ya sa kwadi su fito, su rufe kasar Masar. <sup>6</sup>Haruna ya mika sandansa a bisa ruwayen Masar, **kwadi kuwa suka fito, suka rufe kasar Masar.** <sup>7</sup>**Masu sihiri kuma suka sa kwadi su fito a bisa kasar Masar ta wurin sihirinsu.** <sup>8</sup>Sai Fir'auna ya kirawo Musa da Haruna, ya ce su roki Ubangiji ya kawar masa da kwadin, shi da mutanensa, sa'an nan zai saki jama'ar, su tafi su mika wa Ubangiji hadaya... <sup>12</sup>Sai Musa ya roki Ubangiji ya kawar da kwadin nan da suka azabta wa Fir'auna... sai kwadin ... suka mutu. <sup>14</sup>Aka tattara su tsibi tsibi. Suka sa kasar ta yi doyi. <sup>15</sup>Da Fir'auna ya ga an kawar masa da kwadin, sai ya taurare zuciyarsa, ya ki jinsu kamar yadda Ubangiji ya riga ya fada.

<sup>16</sup>Sa'an nan Ubangiji ya ce wa Musa ya fada wa Haruna ya mika hannunsa ya bugi kurar kasar, ta zama kwarkwata a kasar Masar. <sup>17</sup>Haka kuwa suka yi. Haruna ya mika sandansa ya bugi kurar kasa, sai **ta zama kwarkwata a bisa yan adam, da bisa dabbobi.** Dukan kurar ta zama kwarkwata ko'ina cikin kasar Masar. <sup>18</sup>**Masu sihiri suka kokarta su sa kwarkwata ta bayyana ta wurin sihirinsu, amma ba su iya ba.** Kwarkwata kuma ta yayyabe yan adam da dabbobi. <sup>19</sup>Sai masu sihiri suka ce wa Fir'auna, “Ai, wannan aikin Allah ne.” **Amma zuciyar Fir'auna ta taurare,** har da bai kasa kunne ga Musa da Haruna ba, kamar yadda Ubangiji ya riga ya fada.

Ko kun gane abin da ya faru da masu sihiri, bokayen Fir'auna? Mun riga mun gani, suna da wani iko gwalgwado, wanda suka karba daga Shaidan. Shi ya sa, ta hanyar sihirinsu, sun iya kwaikwayon ikon Allah su mai da dan ruwa kadan ya zama jini. Kuma su sa kwadi kima su bayyana. Lalle, da a ce abu bai isa ba, sai suka kara ma Masarawa jini a ruwansa da kwadi a gadajensu! Duk da haka, **akwai iyaka ga ikonsu.** Malaman Fir'auna ba su iya kawar da annoban da Allah Madaukaki ya zuba ma kasar Masar ba. Bayan da Haruna ya bugi kasa da sandansa, kura ta zama kwarkwata, sai yan tsibbu sun yi sihirinsu amma suka kasa. Ba su iya mai da kura ta zama kwarkwata ba. Saboda haka suka ce ma Fir'auna, **“Wannan yatsan Allah ne!”**

A sarari ne, ikon bokaye yana da iyaka. Tabbas, Shaidan yana da iko. Yana ba yan adam daga ikonsa. Amma ikon nan ba zai taɓa wuce iyakar da Allah ya tsai da ba. Allah ne kadai Mai Iko Duka. Ba abin da ya buwaya a gare shi! Shi kadai ba ya da iyakoki. Bokayen Fir'auna sun fara ganewa game da girman Allah marar iyaka. Amma **har yanzu Fir'auna ya ki ya ba da kai ga Allah.** Sai Fir'auna ya rika taurare zuciyarsa. Yana tsammani ya iya yin kokuwa da Allah na Isra'ila ya ci nasara!

Saboda haka Littattafai sun gaya mana yadda Allah, ta hannun Musa da Haruna, ya kara zubar da annoba bakwai bisa Fir'auna da kasar Masar. Abin bakin ciki, lokaci bai isa mu karanta labarinsu duka ba. Sai dai, za mu ba ku sunayensu.

**Annoba ta huɗu** ta zama taron **kudaje** masu dumbun yawa waɗanda suka cika kasar, duk da gidajen mutane, suna barna da yawa. **Annoba ta biyar,** sai wata **mutuwar dabbobi** mai tsanani, bisashe da yawa sun mutu. Amma ko dabbu daya ba ta mutu cikin garkunan yayan Isra'ila ba. Duk da haka Fir'auna ya taurare zuciyarsa, ya ki sakin mutanen Isra'ila. **Sa'an nan marurai** masu zafi sun bullo a kan mutane da dabbobi. Nassi ya ce:

*“Masu sihiri suka k̄asa tsayawa a gaban Musa saboda maruran, gama suka kamu da maruran kamar sauran Masarawa”* (Fitowa 9:11). **Annoba ta bakwai, kankara** mai tsanani ce, yadda ba a taɓa gani a Masar ba tun kafawarta. Kankara ta faɗo ta bata gonaki duka. **Bayan wancan** ta kare, sai kasa ta cika da **fara**. Duk abin da kankara ba ta kashe ba, fara suka cinye. Fara annoba ta takwas ce.

A cikin **annoba ta tara**, Allah ya ce ma Musa, *“Mika hannunka sama, domin a yi **duhu** cikin kasar Masar, irin duhun da za a iya taɓawa”* (Fitowa 10:21). Sa’an nan don tsawon kwana uku, ba mai ganin komi. Amma a jaha inda yayan Isra’ila suke da zama, akwai haske. Annobai ba su shafe su ba. Sai dai dukan wannan bai sa Fir’auna ya tuba ba. Bai saki mutanen Isra’ila ba. Littafi ya ce: *“Fir’auna ma ya ce wa Musa, “Tafi, ka ba ni wuri, ka mai da hankali fa, kada in kara ganinka, gama ran da na s̄ake ganinka ran nan k̄a mutu!”* (Fitowa 10:28).

Akwai **sauran annoba guda** wadda Allah ya zubo bisa Fir’auna da Masarawa. Amma sai darasi mai zuwa za mu yi nazarinta, don lokacinmu yana kurewa.

Yaya za mu takaita darasin nan na yau? Bari mu yi shi haka: Fir’auna ya nemi ya yi jayayya da Ubangiji Allah. Ko Fir’auna da malamansa da bokayensa sun ci nasara bisa Maɗaukaki? Ko sun rinjaye shi? A’a! Ba mai yin kokuwa da Allah ya kuma ka da shi! Ba dama kwai ya yi kokuwa da dutse, ya kuma ci nasara!

Mi Allah yana faɗa mana cikin abin da muka karanta yau? Nassi ya ce: *“Wadannan abubuwa da suka faru da su **misali ne**, an kuma rubuta ne don a yi mana **gargadi**”* (1 Korantiyawa 10:11). Nufin Allah ya yi mana galgadi. Allah yana son mu dubi kanmu a hankali, mu kula da galgadinsa.

Ku masu sauraro a yau, **ko kuna mai da hankali ga Maganar Allah?** Kuna yi mata biyayya? Ko kuwa, kamar Fir’auna, kuna jayayya da Allah? Bari zuciyarku ta ba ku amsa. Ko kun miƙa kanku ga Maganar Allah? Wannan ba ya nufin kuna biyayya ga al’adun kakanni da addininsu ba, amma ina tambayar, ko a cikin tawali’u kun karɓi Maganar Ubangiji Allah? Ko kuwa, maimakon wannan kuna kokuwa, kuna jayayya da Allah?

*“Kada kwai ya yi kokuwa da dutse!”* ‘Dan Adam yana kamar da **kwai mai saurin fashewa**. **Maganar Allah** tana kamar da **dutse da ba ya jijiguwa**. Littafi ya ce: *“Duk ɗan Adam kamar ciyawa yake, duk darajarsa kamar furen ciyawa take. Ciyawa takan bushe, furen kuma yakan f̄aɗi. **Amma maganar Ubangiji za ta kasance har abada!**”* (1 Bitrus 1:24,25). Maganar Allah Maɗawwami tana kamar da Dutse mai karfi. Duk wanda ya gina rayuwarsa bisa Dutsen nan, ya kafa rayuwarsa bisa tushe mai karfi. Amma idan ka ki gina rayuwarka bisa dutsen nan, to, wata rana Dutsen Maganar Allah zai faɗo bisanka, ya murkushe ka. Kwai ba ya da ikon kokuwa da dutse ya ci nasara. Ballanta ɗan adam ya yi jayayya da maɗawwamiyar Maganar Allah ya tsira daga hukunci.

Ya kamata mu tsaya a nan. Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, a nazari mai zuwa za mu ga abin da Ubangiji ya yi don ya sa Fir’auna ya saki yayan Isra’ila su fito daga Masar.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan abin da annabi Musa ya rubuta a Attaura, cewa:

***“[Ubangiji Allah] Dutse ne, aikinsa kuma cikakke ne, gama dukan hanyoyinsa masu adalci ne. Allah mai aminci ne, babu rashin gaskiya a gare shi”*** (Maimaitawar Shari’a 32:4).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 33: Dan Ragon Ketarewa**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

A darasin da ya wuce, mun ga yadda Fir'auna ya nemi ya yi jayayya da Allah. Allah ya kudurta zai ceci mutanen Isra'ila daga bautarsu a Masar. Amma sarkin Masar ya dāge ya rike su bayi. Ashe, ko kwai zai yi kokuwa da dutse? Saboda haka, mun ga yadda Allah ya zubo **annoba tara masu tsanani** bisa Masar ta wurin Musa da Haruna. Amma duk waɗannan mu'ujizai da alamu ba su sa Fir'auna ya ba da kai ga maganar Allah ba. Bai yarda ma Isra'ilawa su fita daga kasarsa ba.

Yau nufinmu mu cigaba da labari, mu ga **annoba ta karshe**, ta goma, wadda Allah ya zubo bisa Fir'auna da jama'arsa. Wato annoba wadda za ta sa Fir'auna ya yarda da fitowar Isra'ilawa daga Masar. A darasin da ya wuce, bayan annoba ta tara, sai Fir'auna ya ce ma Musa da Haruna, *"Tafi, ka ba ni wuri, ka mai da hankali fa, kada in kara ganinka, gama ran da na sāke ganinka ran nan kā mutu"* (Fitowa 10:28). Yanzu bari mu karanta daga sura ta goma sha ɗaya, mu ji yadda Allah da kansa ya amsa ma Fir'auna ta bakin Musa. Littafi yana cewa:

(Fitowa 11) <sup>4</sup>Musa ya ce wa Fir'auna, *"Ga abin da Ubangiji ya faɗa, 'A wajen tsakar dare zan ratsa cikin Masar. <sup>5</sup>Kowane ɗan farin da ke kasar Masar zai rasu, daga ɗan farin Fir'auna wanda zai hau gadon sarautarsa, har zuwa ɗan farin kuyanga wadda ke nika, da dukan ɗan farin shanu. <sup>6</sup>Za a kuwa yi kuka mai zafi ko'ina a kasar Masar irin wanda ba a taɓa yi ba, ba kuma za a kara yi ba. <sup>7</sup>Amma ko kare ba zai yi wa wani mutum ko dabba na Isra'ilawa haushi ba, domin ku sani Ubangiji zai bambanta tsakanin Masarawa da Isra'ilawa.' <sup>8</sup>Sa'an nan dukan fāɗawanka za su zo wurina su fāɗi a gabana suna cewa, 'Ka fita, kai da dukan jama'arka!' Sa'an nan zan fita."* Daganan sai Musa ya fita daga gaban Fir'auna a husace.

Haka muna ganin shirin Allah, zai zubo wata annoba bisa kasar Masar, annoba wadda za ta fi sauran annobai waɗanda suka wuce tsanani. Allah ya sanar da mutuwar kowane ɗan fari a Masar. Kuma, aski ya kawo gaban goshi! Kai, annoba mai banrazana! Mi zai faru ga ɗan farin Isra'ilawa? Ko za su mutu tare da yayan farin Masarawa? Tabbas, ba su cancanta su tsira daga hukuncin Allah ba. Su kuma masu zunubi ne kama dukan mutanen Masar. Sai Allah ne mai aminci mai jinkai, ya yi **shiri** domin ya tsare mutanen Isra'ila daga annoban nan.

Bari mu cigaba cikin sura goma sha biyu, mu ji abin da Allah ya faɗa ma Musa shi umarci Isra'ilawa su yi domin yan farinsu su tsira daga mutuwa. Littafi yana cewa:

(Fitowa 12) <sup>1</sup>Ubangiji ya ce wa Musa da Haruna ... <sup>3</sup>"A faɗa wa dukan taron Isra'ilawa cewa, 'A rana ta goma ga watan nan, kowane namiji ya ɗauki **ɗan rago** ko ɗan akuya daga cikin garke domin iyalinsa, dabba ɗaya domin kowane gida... <sup>5</sup>Tilas ne dabba ta kasance **lafiyayyiya kalau**, bana ɗaya. Za ku kamo daga cikin tumakinku ko awaki. <sup>6</sup>Za ku turke dabbar har rana ta goma sha huɗu ga wata, wato sa'ad da dukan taron jama'ar Isra'ila za su yanka ragunansu da maraice. <sup>7</sup>Sa'an nan ku dibi **jinin**, ku sa a **dogaran kofa duka biyu, da bisa kan kofar** gidajen da za a ci naman dabbobin. <sup>8</sup>A daren nan za ku gasa naman, ku ci da abinci marar delabu, da ganyaye masu ɗaci. <sup>9</sup>Kada ku ci shi ɗanye ko dafaffe da ruwa, amma a gasa shi, da kan da kafaffu, da kayan cikin... <sup>46</sup>A gidan da aka shirya, nan za a ci, kada a fitar da naman waje, kada kuma a karye kashinsa.

<sup>11</sup>Ga yadda za ku ci shi, da ɗamara a gindinku, da takalma a kafafunku, da sanda a hannunku, da gaggawa kuma za ku ci shi. **Idin Ketarewa ne ga Ubangiji.** <sup>12</sup>A daren nan zan ratsa kasar Masar, in bugi kowane ɗan fari na kasar, na mutum da na dabba. Zan hukunta gumakan Masar duka, **gama ni ne Ubangiji.** <sup>13</sup>Jinin da ke bisa gidajenku zai nuna inda kuke. **Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku**, ba kuma wani bala'in da zai same ku, ya hallaka ku a lokacin da zan bugi kasar Masar."

Bari mu dan dakata a nan. Ko kuna ganin shirin da Allah ya umarta don ceton yayan farin Isra'ila, kada su mutu? Kuma domin ya fanshi dukan mutanen Isra'ila daga bauta a Masar? Shiri mai banmamaki ne. Bisa ga tunanin yan adam, shirin nan wauta ce. Allah ya nufi ya fanshe su da **jinin dan rago**. Jinin dan rago marar lahani. Za su shafa jinin nan ga dogaran kofar gidajensu. Jinin dan rago kadai zai ceci dan fari daga mutuwa.

Bayan da Allah ya gama yin magana da Musa da Haruna, sai sun tara dukan dattiban Isra'ila. Sun gaya masu abin da Allah ya fada game da hadayar dan rago. Sa'ad da dattawan Isra'ila suka ji shirin yadda Ubangiji zai ceci yayan farinsu daga annobar mutuwa, sai sun sunkuya har kasa, sun yi ma Ubangiji sujada. Bayan wannan, dattibai da dukan mutanen Isra'ila sun aikata daidai abin da Allah ya umarta ta bakin Musa. Saboda haka Littafi yana cewa:

(Fitowa 12) <sup>29</sup>***Da tsakar dare sai Ubangiji ya karkashe dukan yayan fari maza a kasar Masar, tun daga dan farin Fir'auna, wato magajinsa, har zuwa dan farin dan sarka da ke a kurkuku, har da dukan yayan fari maza na dabbobi.*** <sup>30</sup>***Da dare Fir'auna ya tashi, shi da dukan fadawansa, da dukan Masarawa, suka yi kuka mai tsanani a Masar, gama ba gidan da ba a yi mutuwa ba.***

Ko kun ji abin da ya faru daren nan mai banrazana? Ko Allah ya hukunta kasar Masar yadda ya ce? I, ya yi shi! A sha biyu dare, mala'ikan mutuwa ya ratsa dukan kasar Masar. Ya kashe kowane dan fari, daga dan farin sarki Fir'auna, har zuwa yayan fari na yan kaso. Daren nan an yi kuka mai tsanani ko'ina a Masar, gama a kowane gidan Bamasare wani ya mutu!

Me ya faru a gidajen Isra'ilawa? Ko Allah ya ceci yayan farinsu daga annobar mutuwa? Me kun gani? Allah ya yi masu alkawali cewa, ***"Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku."*** Mutanen Isra'ila sun shafa kofofin gidajensu da jinin dan rago, yadda Allah ya umarta. Albarkacin wannan, **babu mutuwa** ko daya wurin yayan farinsu. Amma a gidajen Masarawa **kowane dan fari ya mutu** domin ba su bi hanyar ceto wadda Allah ya shirya ba, wato hanyar jinin dan rago.

Saboda haka Littafi yana cewa:

(Fitowa 12) <sup>31</sup>***Sai Fir'auna ya sa aka kirawo masa Musa da Haruna da daren, ya ce musu, "Tashi, ku da jama'arku, ku fita daga cikin jama'ata. Tafi, ku bauta wa Ubangiji kamar yadda kuka ce.*** <sup>32</sup>***... amma ku sa mini albarka."*** <sup>33</sup>***Masarawa suka iza mutanen su gaggauta, su fita kasar, gama suka ce, "Karewa za mu yi idan ba ku tafi ba."***

A karshe, Fir'auna ya rasa zabi cikin magana. Dole ya ba da kai, ya yarda ma Isra'ilawa su tafi. Mun riga mun gani, da fari Fir'auna ya ce ma Musa da Haruna, ***"Wanene Ubangiji, har da zan ji maganarsa, in bar Isra'ilawa su tafi? Ai, ban san Ubangiji din nan ba, balle in bar Isra'ilawa su tafi!"*** Amma a karshe, dole Fir'auna da dukan Masarawa sun furta, Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, da Isra'ila ya fi dukan gumakansu, da layunsu, da bokayensu karfi da iko. ***"Kada kwai ya yi kokuwa da dutse!"*** Ba mai yi ma Allah jayayya ya kuma yi nasara!

Daren nan, Isra'ilawa sun kama hanya su fita daga Masar. Sun tafi da dukiya mai yawa wadda Masarawa suka ba su. Littafi yana cewa:

(Fitowa 12) <sup>35</sup>***Isra'ilawa kuwa suka yi yadda Musa ya fada musu, suka roki Masarawa kayan adonsu na azurfa da na zinariya, da kuma tufafi.*** <sup>36</sup>***Ubangiji ya sa jama'a su yi farin jini a wurin Masarawa, saboda haka Masarawa suka ba su abin da suka roka. Ta haka suka washe Masarawa...*** <sup>40</sup>***Zaman da Isra'ilawa suka yi a Masar shekara ce dari huɗu da talatin.***

Dukan wannan ya faru don a cika alkawarin Allah ga Ibrahim darurruwan shekarun da suka wuce, inda ya ce,

***"Ka sani lalle ne zuriyarka za ta yi bakunci cikin kasar da ba tata ba ce, za ta kuwa yi bauta, za a kuma tsananta mata har shekara dari huɗu, amma zan hukunta al'ummar da suka bauta wa, daga baya kuma da dukiya mai yawa za ta fita"*** (Farawa 15:13,14).

Labarin da mun bincika yau, ana kiransa *Idin Ketarewa*. Ya zama kwatancin rijiyar mai zurfi mai hanyoyi da yawa, cike da arziki iri-iri. Akwai abu da yawa da mun iya fadinsa game da labarin Idin Ketarewa. Amma lokaci bai isa ba mu fassarta dukan gaskiya da ke cikin labarin nan. Sai dai akwai wata gaskiya mai muhimmanci kwarai wadda kullum sai mu tuna da ita. Ita ce alkawalin Allah ga Isra'ilawa cewa: ***"Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku!"***

Don me yayan fari na Isra'ilawa ba su mutu tare da su na mutanen Masar ba? Ba su mutu ba domin Allah ya buɗe masu ***hanyar ceto ta wurin jinin ɗan rago***. Allah ya shaida cewa ɗan fari ***zai kuɓuce ma mutuwa*** a kowane gida inda an shafa ma kofa jinin ɗan rago. Amma ɗan fari a kowane gida inda ***babu jini shafaffe, zai mutu!***

Misali, idan wani saurayi a cikin yayan farin Isra'ila ya tambayi mahaifinsa cewa, "Baba, mi ya sa ya kamata ɗan ragonmu marar laifi ya mutu?" Sai mahaifinsa zai amsa masa ya ce, "Dana, yadda ka sani, Allah ya yanka hukuncin mutuwa bisa kowane ɗan fari a kasar. Ta dalilin zunubanmu, dukanmu muka cancanci hukuncin Allah. Amma, Allah cikin rahamarsa, ya gaya mana idan mun yanka ɗan rago marar lahani, mu shafa ma kofofi jinin, annoba ba za ta buge mu ba. Dole ɗan rago ya mutu. Sakamakon zunubi mutuwa ne. Allah ne mai adalci, bai iya ya kyale zunubanmu ba. ɗan rago zai ɗauki wurinka. Za mu yanke shi a madadinka, yadda kakanmu Ibrahim ya yanka rago a maimakon ɗansa. Allahmu mai adalci ne, ba ya wasa da zunubi! Maganarsa a fili gare mu take. Ba zai ketare gidanmu ba sai dai in akwai ***jini*** a kan dogaran kofa!"

Abokai, abin da ya kamata mu gane yau, shi ne a gaban Allah, dukan zuriyar Adamu sun zama kamar yayan fari na jama'ar Masar da Isra'ila. ***Shari'a mai tsarki ta Allah ta yanke ma kowane ɗayanmu hukuncin kisa***. Za mu fuskanci hukuncin Allah mai adalci. Shi ne abin da Littattafai sun ce: ***"Ba kuwa wani bambanci, domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya kasa kai ga darajar Allah"*** (Romawa 3:22,23). Sakamakon zunubi madawwamiyar halaka ne, kuma ***"za a kau da su daga gaban Ubangiji da kuma ɗaukakar ikonsa"*** (2 Tasalonikawa 1:9).

To, me ya kamata mu yi domin mu tsira? Ta yaya Allah zai ceci masu zunubi daga sakamakon zunubansu, ba tare da ya karyata adalcinsa ba? Ba za mu shiga zurfin wannan yau ba. Amma abin da ya kamata mu gane shi ne: ***Yan ragunan*** da Isra'ilawa suka yanka domin su tsira daga annobar mutuwa, ***sun kwatanta mana Mai Fansa*** wanda ya zo ya zubar da jininsa domin ya biya bashin zunuban zuriyar Adamu duka. Game da wannan Mai Fansa, Littafi yana cewa: ***"Ya mutu sau ɗaya tak ba kari, domin ya kawar da zunubanmu, mai adalci saboda marasa adalci, domin ya kai mu ga Allah... an riga an yanka ɗan ragonmu na Idin Ketarewa"*** (1 Bitrus 3:18; 1 Korantiyawa 5:7). Ke nan, jinin ɗan rago wanda Isra'ilawa suka shafa ma kofofinsu don ceton ɗan farinsu daga mutuwa, ***kwatanci*** ne. Yana nuna mana jinin Mai Ceton duniya wanda zai zuba a bisa gicciye, domin duk mai ba da gaskiya gare shi, kada ya lalace, amma ya tsira daga madawwamin hukuncin Allah.

Kai fa, ke fa? ***Ko ka san*** abin da annabawan Allah suka rubuta game da jinin Mai Fansa? Mai Fansa ya zubar da jininsa domin Allah ya gafarta maka zunubanka ba tare da ya karyata adalcinsa ba. ***Ko ka gaskata*** abin da aka rubuta game da jinin nan wanda yake da iko ya cece ka daga hukuncin Gidan Wuta, ka sami tabbataccen wuri a gaban zatin Allah har abada abadin? A Ranar Kiyama, ko hukuncin nan mai banrazana daga Allah zai ketare ka? Ko kuwa zai faɗo a bisanka, yadda ya yi bisa Masarawa?

Abokai, lokacinmu ya kare. Na gode don sauraro. A darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba da labarin Isra'ilawa, mu ga yadda Allah ya buɗe masu hanya a tsakiyar teku!

Allah ya albarkace ku. Ya bayyana ma zukaɗunku ma'ana mai zurfi na kalmomin da ya faɗa ma Isra'ila, cewa:

***"Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku!"*** (Fitowa 12:13).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 34: Hanya a Tsakiyar Teku**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Duk mai bin hanyan nan yana samun salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

A darasin da ya wuce, mun ga Allah ya ceci mutanen Isra'ila daga bauta sa'ad da ya kashe dukan yayan fari na Masarawa. Amma ya kiyaye yayan farin Isra'ilawa daga mutuwa ta dalilin jinin ɗan rago wanda suka shafa ma kofofin gidajensu. Domin Allah da kansa ya ce, *"Jinin da ke bisa gidajenku zai nuna inda kuke. Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku"* (Fitowa 12:13).

Saboda haka, a daren nan mai banrazana, dukan kabilun Isra'ila sun fito daga Masar. Daren Idin Ketarewa dare mai farin ciki da yawa dominsu. Ku yi tunani fa! Darurruwan shekaru Masarawa sun tsananta masu, sun wahalar da su ta wurin tilasta masu aikin gandu mai wuya, har ma babu sauran jin daɗi a rayukansu. Amma yanzu, ...yanzu sun sami **yanci**! Daren Idin Ketarewa, Ubangiji Allah ya cece su! An kakkarya sarkoƙin bauta! Yanzu kuma **Allah ya yi alkawali** zai bi da su cikin jeji, **ya maido su kasar Kan'ana**. Yadda kun sani, ita ce kasa wadda tun tuni Allah ya rantse zai ba zuriyar Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Yakubu da yayansa maza sun zauna a kasar Kan'ana kafin kaurarsu zuwa Masar don su zauna tare da Yusufu. Yau ana kiran kasan nan *Falisdinu ko Isra'ila*.

Yau za mu karanta labari mai banmamaki **yadda Allah ya ceci Isra'ilawa daga rundunan Fir'auna**. Mafi yawan karatunmu yana cikin littafin Fitowa, sura goma sha huɗu. Ku saurari labarin da annabi Musa ya rubuta a Attaura:

(Fitowa 12) <sup>37</sup>*Isra'ilawa mutum wajen **dubu dari shida maza, banda iyalansu**, suka kama tafiya daga [birnin] Ramases zuwa Sukkot.* <sup>38</sup>**Babban taron tattarmuka** kuma suka tafi tare da su, da garkunan tumaki da awaki, da na **shanu tinjim**. <sup>13:19</sup>*Musa ya kuma ɗauki **kasusuwan Yusufu**, gama Yusufu ya riga ya rantsar da Isra'ilawa su kwashe kasusuwansa daga Masar sa'ad da Allah ya ziyarce su...* <sup>21</sup>*Da rana Ubangiji yakan yi musu jagora da al'amudin girgije, da dare kuwa da al'amudin [belar] wuta, don ya ba su haske domin su yi tafiya dare da rana.* <sup>22</sup>*Al'amudan nan biyu kuwa, na girgijen da na wutar, ba su daina yi wa jama'a jagora ba.*

(Fitowa 14) <sup>1</sup>*Ubangiji ya ce wa Musa,* <sup>2</sup>*"Faɗa wa Isra'ilawa su juya su yi zango ... gab da [Jan] teku...* <sup>3</sup>*Gama Fir'auna zai ce, 'Aha, Isra'ilawa sun rikice cikin kasar, hamada kuwa ta cinye su.'* <sup>4</sup>*Zan taurare zuciya Fir'auna, zai kuwa bi ku, **ni Ubangiji zan nuna ɗaukakata a bisa Fir'auna da dukan rundunansa. Masarawa za su sani ni ne Ubangiji.**"* Haka kuwa Isra'ilawa suka yi.

<sup>5</sup>*Da aka faɗa wa Sarkin Masar jama'a sun gudu, **sai shi da fadawansa suka saƙe tunaninsu** game da jama'ar, suka ce, "Me muka yi ke nan, da muka bar Isra'ilawa su fita daga cikin bautarmu?"* <sup>6</sup>*Ya kuwa shirya karusarsa, ya ɗauki rundunarsa tare da shi.* <sup>7</sup>*Ya kuma ɗauki zabaɓɓun karusai dari shida da sauran karusan Masar duka waɗanda shugabanni ke bi da su.* (Karusa ita ce sharetin yaki wanda dawaki ke ja.)

<sup>9</sup>**Masarawa kuwa, da dukan dawakan Fir'auna, da karusai, da mahayan dawakansa, da askarawansa, suka bi su,** suka ci musu a inda suka yi zango a bakin [Jan] teku... <sup>10</sup>*Da Fir'auna ya matso, Isra'ilawa kuwa suka daga idanunsu suka ga Masarawa tafe, sun tasar musu, sai **suka firgita kwarai**, suka yi kuka ga Ubangiji.* <sup>11</sup>*Suka ce wa Musa, "Don ba makabarta a Masar, shi ya sa ka fito da mu, mu mutu a jeji? Me ke nan ka yi mana da ka fito da mu daga Masar?"* <sup>12</sup>*Ashe, ba abin da muka faɗa maka tun a Masar ke nan ba cewa, 'Ka rabu da mu, mu bauta wa Masarawa?' Gama gwamma mu bauta wa Masarawa da mu mutu a jeji."*

Me mutanen Isra'ila suna cewa? Me ya sa ba su dogara ga Allah ba? Ko Allahn da ya cece su daga gidan bauta, daga zaman bayi, zai kasa cetonsu daga sojojin Fir'auna? Lalle, ya iya cetonsu! Sai dai Isra'ilawa ba su



tsaya su tuna da wannan ba, domin tsoro ya yi masu yawa. Ga **teku** a gabansu. Ga **manyar duwatsu** ga hannun dama da hagu. A bayansu kuma, **sojojin** Fir'auna suna matsowa kusa domin su sāke kamunsu ko kuwa su kashe su! Me za su yi? Me suke iyawa? Yaya za su sami ceto? Bari mu ji abin da Musa ya ce, mu ga abin da Allah ya yi.

(Fitowa 14) <sup>13</sup>Sai Musa ya ce wa jama'a, "**Kada ku tsorata, ku tsaya cik, ku ga ceton Ubangiji, wanda zai yi muku yau**, gama Masarawan nan da kuke gani yau, ba za ku kara ganinsu ba faufau. <sup>14</sup>Ubangiji zai yi yaki dominku, sai dai ku tsaya kurum!" <sup>15</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Musa, "Me ya sa kake yi mini kuka? Fada wa Isra'ilawa su ci gaba. <sup>16</sup>Daga sandanka, ka mika hannunka a bisa teku, ka raba shi, domin Isra'ilawa su taka busasshiyar kasa cikin teku, su haye. <sup>17</sup>Ni kuwa zan taurare zukatan Masarawa domin su bi su. Ta haka zan ci nasara bisa Fir'auna da rundunansa, da karusansa, da mahayan dawakansa. <sup>18</sup>**Masarawa kuwa za su sani ni ne Ubangiji ...**" <sup>19</sup>Mala'ikan Allah kuwa wanda ke tafiya a gaban rundunar Isra'ila ya tashi ya koma bayansu, haka kuma al'amudin girgije ya tashi daga gabansu ya tsaya a bayansu. <sup>20</sup>Ya shiga tsakanin sansanin Masarawa da zangon Isra'ilawa. Girgije mai duhu na tsakaninsu, amma ya haskaka wajen Isra'ilawa har gari ya waye, ba wanda ya kusaci wani.

<sup>21</sup>Da Musa ya mika hannunsa bisa teku, sai Ubangiji ya sa iskar gabas mai karfi ta tsaga teku, ta tura ta baya, ta yi ta hurawa dukan dare har teku ya bushe, **ruwan kuwa ya dāre**. <sup>22</sup>Isra'ilawa kuwa suka bi ta tsakiyar teku, a **busasshiyar kasa**. Ruwan ya zama musu katanga dama da hagu. <sup>23</sup>Masarawa suka bi su har tsakiyar teku, da dawakan Fir'auna duka, da karusansa, da mahayan dawakansa. <sup>24</sup>Da asubahin fāri, Ubangiji, daga cikin al'amudin wuta da na girgije, ya duba rundunar Masarawa, ya gigitar da su. <sup>25</sup>Kafafun karusansu suka fara kwabewa, da kyar ake jansu. Daganan Masarawa suka ce, "Mu guje wa Isra'ilawa, gama Ubangiji yana yaki dominsu gāba da Masarawa." <sup>26</sup>Sa'an nan Ubangiji ya ce wa Musa. "Mika hannunka bisa teku domin ruwa ya koma bisa kan Masarawa, da bisa karusansu, da mahayan dawakansu." <sup>27</sup>Gari na wayewa sai Musa ya mika hannunsa bisa teku, ruwan kuwa ya koma kamar yadda yake a dā. Da Masarawa suka yi kokarin tserewa, sai ruwan ya rufe su. Ubangiji kuwa ya hallaka su a tsakiyar teku. <sup>28</sup>Ruwan ya komo ya rufe dukan karusai, da mahayan dawakai, **da dukan rundunar Fir'auna** waɗanda suka bi ta cikin teku, **ba ko ɗaya da ya ragu**. <sup>29</sup>Amma Isra'ilawa suka yi tafiya a busasshiyar kasa a tsakiyar teku, ruwa kuwa ya yi musu katanga dama da hagu. <sup>30</sup>A wannan rana, Ubangiji ya ceci Isra'ilawa daga hannun Masarawa. Isra'ilawa kuwa suka ga gawawwakin Masarawa a bakin teku. <sup>31</sup>**Isra'ilawa suka ga gawurtaccen aikin da Ubangiji ya yi gāba da Masarawa. Isra'ilawa kuwa suka ji tsoron Ubangiji, suka gaskata Ubangiji da bawansa Musa.**

Sa'an nan Musa da Isra'ilawa sun raira wakan nan ga Ubangiji: "**Zan raira waka ga Ubangiji, gama ya daukaka kwarai... Ubangiji shi ne karfina da wakata, ya kuma zama cetona**" (Fitowa 15:1,2). Haka sun fara raira waka. Sun gode wa Allah domin **gawurtaccen ceto** wanda ya yi dominsu. Sai Maryamu, yar'uwar Haruna da Musa, ta dauki tambari na duma a hannunta. Mata duka suka fita, suka bi ta da tambarun duma suna ta rawa. Maryamu ta yi waƙa cewa, "**Ku raira waka ga Ubangiji, gama ya daukaka kwarai! Ya jefa doki da mahayinsa cikin teku.**" (Fitowa 15:21).

Abokai, shi ne labari mai banmamaki na gaskiya yadda Allah ya yi hanya a tsakiyar teku domin mutanen Isra'ila. Yanzu fa, ta yaya za mu kammala darasinmu na yau? Bari mu kai karshe da wata tambaya. Ga tambaya: **Wa ya iya ceton Isra'ilawa daga sojojin Fir'auna?** Ko sun iya ceton kansu? Mun ga **teku** yana gabansu. Ga **duwatsu** a hannun dama da hannun hagu. Kuma ga **sojojin** Fir'auna a bayansu. Ko mutanen Isra'ila sun iya ceton kansu? Ko sun iya sa teku ya janye? Ko su rushe duwatsu? Ko ya yiwu su yi yaki da rundunar Fir'auna? A'a, ba su iya ba! Ke nan, wanene yana da iko ya cece su? **Allah ne kadai!** Ubangiji Allah shi kadai ya iya cetonsu. Shi ya sa Musa ya ce masu, "**Kada ku tsorata, ku tsaya cik, ku ga ceton Ubangiji, wanda zai yi muku yau!**" Allah kadai ya iya cetonsu! Kuma haka ya yi, ya cece su. Domin wannan, bayan sun kai wancan gabar teku, sun raira waka cewa, "**Ubangiji shi ne karfina da wakata, Ya kuma zama cetona.**"

**Allah da kansa** ya zama **cetonsu**. Ba abin da Isra'ilawa sun iya yi don ceton kansu daga sojojin Fir'auna. Babu, ko daya. Sai dai su bi hanyar da Allah ya buɗe masu a tsakiyar teku. Sa'an nan su gode masa, su yi masa sujada domin ceto daga mutuwa tabbas.

Abokai na kwari, Allah yana son kowa shi sani, dukan yayan Adamu muna kama da yayan Isra'ila. Kamarsu, ba dama mu tsira daga haɗarin mai zuwa da zai faɗo mana, sai in Allah ya cece mu! Yalla, ba teku ba ne ke a gabanmu, amma **mutuwa da gidan wuta** suna jiranmu. Yalla babu duwatsu kewaye, amma **tsarkin Allah** ya shinge mu yana hukuncinmu. Ba Fir'auna da sojojinsa a bayanmu ba ne, amma **Shaidan da zunubanmu** suna bisa kanmu da nufin su halaka mu har abada abadin!

Wanene ya iya ceton yan Adam daga hukunci mai adalci na Allah? Wa ya iya ceton mai zunubi daga wadda ba ta taɓa mutuwa? Wa ya iya ceton mutum daga ikon Shaidan? Wanene ya iya cetonmu daga waɗannan duka? Wa ya iya kai mu wancan haye na tekun zunubi, ya shigo da mu a wuri mai tsarki da ake kira Firdausi? **Allah ne kadai!** Allah shi kadai ne ya iya cetonmu. Ba dama mutum ya ceci kansa, ko kuwa ya ceci wani. Shi ne abin da Nassi ya shaida cewa: *“Ai, ta alherin Allah ne kuka sami ceto ta wurin bangaskiya. Wannan kuwa ba kokarin kanku ba ne, kyauta ce ta Allah. Ba kuwa saboda aikin lada ba, don kada wani yā daga kai”* (Afisawa 2:8,9).

Allah mai yawan jinkai, ya buɗe hanyar ceto domin dukan yan Adam, don ya cece mu daga ikon Shaidan, da zunubi, da gidan wuta. Allah yana son mu tsira daga hukuncin wuta mai rurawa wadda ke jiran kowane mutum wanda ya mutu cikin zunubansa. Amma **ya kamata mu zo ta hanyar ceto wadda ya buɗe mana!** Ko ka san hanyar ceto, wadda Allah ya buɗe maka don ka **tsira** daga ikon **Shaidan**, da sakamako mai banrazana na **zunubi**, da hukuncin **gidan wuta**? Ko kana bin hanyar adalci wadda Allah ya kafa domin ka sami albarkar kasancewa a gaban zatinsa mai tsarki har abada?

Hanyar ceto wadda Allah ya buɗe domin yan Adam ba ta kafu bisa ayyukan kirki waɗanda mutum yakan yi ba. Ba ta kafu kuma bisa bin dokokin wani addini ba. Allah ya ce, *“Ba kuwa saboda aikin lada ba, don kada wani yā daga kai.”* Mecece hanyar ceto wadda Allah ya kafa dominmu? Ita ce **hanyar Mai Fansa**, wanda ya fito daga sama domin ya mutu saboda zunubanmu, kuma ya tashi daga matattu. Ya zo domin ya yantar da dukan masu ba da gaskiya gare shi. Wato, mu da ke zaman **kamar bayi** saboda ikon zunubi da tsoron mutuwa. Littattafai Masu Tsarki suna magana a kan wannan Mai Ceto mai karfi, cewa: *“Ba kuma samun ceto ga wani domin cikin dukan sunayen da aka ba wa mutane a duniya ba wani sunan da aka bayar wanda lallai ta wurinsa ne za mu sami ceto”* (Ayyukan Manzanni 4:12).

Hakika, Allah ya buɗe maka hanya a tsakiyar “tekun zunubi” domin ka tsira daga hukunci bisa zunubi, ka haye lafiya zuwa gaban zatin nan mai tsarki na Allah. Amma dole ka haye ta hanya wadda Allah ya buɗe maka. Game da wannan hanyar ceto, Mai Fansa ya ce:

*“Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne rai. Ba mai zuwa wurin [Allah] Uba sai ta wurina. ...Hakika, ina gaya muku, duk mutumin da yake jin maganata, yana kuma ba da gaskiya ga wanda ya aiko ni, yana da rai na har abada. Ba za a yi masa hukunci ba, ya riga ya ketare mutuwa zuwa rai”* (Yohanna 14:6; 5:24).

Abokina na gaskiya, ko ka *“ketare mutuwa zuwa rai”*?

Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga yadda Allah ya ciyar da Isra'ilawa cikin hamada. Allah ya albarkace ka yayinda kana yin tunani a kan maganar Musa ga Isra'ilawa:

*“Kada ku tsorata, ku tsaya cik, ku ga ceton Ubangiji, wanda zai yi muku yau!”* (Fitowa 14:13)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 35: Abinci cikin Hamada**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga yadda **Allah ya ceci** mutanen Isra'ila daga hannun Fir'auna da sojojinsa. Sa'ad da Isra'ilawa suka kai gabar Jan Teku, bai yiwu su tsira daga rundunar Fir'auna ba. Amma mun ga yadda Allah ya raba ruwan teku dominsu, sai sun haye a busasshiyar kasa a tsakiyar teku. Amma sa'anda sojojin Fir'auna sun nemi su haye, sai ruwa ya ci su. Ke nan, a waccan rana Ubangiji Allah ya ceci Isra'ila daga hannun mutanen Masar. Kuma sun ga karfin ikon Ubangiji, sai sun ji tsoronsa, sun raira masa waka cewa, *"Zan raira waka ga Ubangiji, gama ya daukaka kwarai, ya kuma zama cetona!"*

Muna nazari cikin littafin Fitowa. Isra'ilawa suna cikin hamada **tsakanin Masar da Kan'ana**. Kan'ana ita ce kasa wadda Allah ya alkawalta zai ba kakansu Ibrahim da zuriyarsa, ta zama mallakarsu. Yau za mu ga yadda **Allah ya ciyar da Isra'ilawa cikin hamada**. Littattafai sun nuna mana yadda Allah yana "tafiya" a gabansu cikin babban girgije da rana, da halshen wuta da dare. Abin da ya tabbata, da Allah bai yi masu jagora ba, da sai su hallaka a hamada.

Bari mu yi kokari mu kwatanta a zuci irin halin da Isra'ilawa suna ciki. Sun kasance wani katon taron mutane, sun ninka jama'ar Niamey sau biyu, wato sama da mutum miliyan biyu! Suna tafiya a tsakiyar hamada inda babu ruwa, babu abinci. Mutane tinjim suna tafiyar kasa, sai rairai da wasu itatuwa masu kaya! Yaya kabilun Isra'ila za su rayu? Wa ya iya cetonsu daga hatsarin yunwa da kishirwa? Ta ina ne dimbin mutane haka da dukan garkunansu za su sami ruwa da abinci su rayu a jeji? Ko sun iya ciyar da kansu? A'a! In haka ne, wanene ya iya ya ciyar da su? Amsa: **Allah kadai** ya iya ya ciyar da su, ya kiyaye su.

Ko su Isra'ilawa sun **dogara ga Allah**? Ko kuwa hankalinsu ya ki kwantawa saboda matsalar abinci da ruwan sha? Da ya kamata a halin yanzu, mutanen Isra'ila suna dogara ga Ubangiji Allah. Allah ya yi masu manyan ayyuka da yawa. Ya yantar da su daga bauta ta hanyar annoba goma. Ya ceci yayan farinsu daga mutuwa ta hanyar jinin dan rago. Ya buɗe masu hanya busasshiya a tsakiyar teku. Yanzu yana bi da su cikin girgije, zai maido su kasar Kan'ana, yadda ya alkawalta ma kakansu Ibrahim da daɗewa. Me kun gani? Ko mutanen Isra'ila sun dogara ga Allahnsu? Ko sun gaskata Allah zai riƙe alkawaransa? Yanzu bari mu koma wurin Littattafai, mu gano amsa ga tambayan nan.

Muna karatu cikin Attaura ta Musa, littafin Fitowa sura goma sha shida. Littafi ya ce:

(Fitowa 16) <sup>1</sup>*Taron jama'ar Isra'ila suka tashi daga Elim suka shiga jejin Sin wanda ke tsakanin Elim da Sinai, a rana ta goma sha biyar ga watan biyu bayan fitowarsu daga kasar Masar. <sup>2</sup>Sai dukan taron jama'ar Isra'ilawa suka yi wa Musa da Haruna **gunaguni** cikin jejin, suka ce musu, <sup>3</sup>"Da ma mun mutu ta ikon Ubangiji a Masar lokacin da muka zauna kusa da tukwanen nama, muka ci abinci muka koshi. Ga shi, **kun fito da mu zuwa cikin jeji don ku kashe dukan wannan taro da yunwa.**"*

To, ko kabilun Isra'ila sun dogara ga Allah? A'a, bu su yi ba! Suna yi masa da annabinsa Musa gunaguni. Yanzu ku saurari amsar da Allah ya yi masu.

(Fitowa 16) <sup>11</sup>*Ubangiji kuwa ya yi magana da Musa ya ce, <sup>12</sup>"Na ji gunagunin Isra'ilawa, amma ka fada musu cewa, 'A tsakanin faɗuwar rana da almuƙu, za ku ci nama, da safe za ku kuma koshi da abinci. **Sa'an nan za ku sani, ni Ubangiji Allahnku ne.**"* <sup>4</sup>*Ubangiji kuwa ya ce wa Musa, "Ga shi, zan sauƙo muku da abinci daga sama. A kowace rana jama'a za su fita su tattara abin da zai ishe su a yini, da haka zan gwada su, ko za su kiyaye maganata, ko babu.*

<sup>13</sup>Da maraice makware suka zo suka rufe zangon, da safe kuma raba ta kewaye zangon. <sup>14</sup>Sa'ad da rabar ta kade, sai ga wani abu tsaki-tsaki mai laushi, fari, kamar hazo a kasar. <sup>15</sup>Sa'ad da Isra'ilawa suka gan shi, suka ce wa junansu, "**Manna**," wato, "**Mecece wannan?**" Gama ba su san irinta ba. Musa kuwa ya ce musu, "Wannan ita ce abincin da Ubangiji ya ba ku, ku ci." <sup>31</sup>Isra'ilawa kuwa suka sa wa wannan abinci suna, Manna. Manna wata irin tsaba ce kamar farin ridi. Dandanarta kuwa kamar waina ce da aka yi da zuma.

Shi ne yadda Allah ya ciyar da kabilun Isra'ila cikin jeji, har ran da suka zo kasar Kan'ana. Ko kun ji inda abincin nan ya fito? Ya fito **daga sama**. Ya fito **daga Allah**. Ko su Isra'ilawa sun cancanci abincin da Allah ya sauko masu? A'a! Ba su cancanci kome ba, sai dai hukuncin Allah saboda rashin imaninsu da rashin godiyarsu. Albarkacin alherin Allah kadai ne, da ba su mutu da yunwa cikin hamada ba.

Yanzu bari mu cigaba da karatunmu, mu ga abin da ya faru wata sa'a kuma, wato sa'ad da Isra'ilawa suka rasa ruwan sha. Muna karatu a sura ta goma sha bakwai. Littafi ya ce:

(Fitowa 17) <sup>1</sup>Dukan taron jama'ar Isra'ila suka tashi ... suna tafiya daga zango zuwa zango bisa ga umarnin Ubangiji. Suka yi zango a Refidim, amma **ba ruwan** da jama'a za su sha. <sup>2</sup>Domin haka jama'a suka **zargi** Musa suka ce, "Ba mu ruwa, mu sha." Musa ya amsa musu ya ce, "Don me kuke zargina? Don me kuke gwada Ubangiji?" <sup>3</sup>Amma jama'a suna fama da kishirwa, suka yi wa Musa gunaguni. Suka ce, "Don me ka fito da mu daga Masar? Ashe, don ka kashe mu ne, da mu, da yayanmu, da dabbobinmu da kishi?" <sup>4</sup>Sai Musa ya yi roko ga Ubangiji, ya ce, "Me zan yi wa jama'an nan? Ga shi, saura kadan su jajjefe ni da duwatsu." <sup>5</sup>Ubangiji kuwa ya ce wa Musa, "Dauki wadansu dattawa daga cikin jama'ar Isra'ila, ka wuce a gaban jama'ar. Ka kuma dauki sandanka wanda ka bugi Nilu da shi, ka tafi. <sup>6</sup>Zan tsaya a dutsen Horeb can a gabanka. Za ka bugi dutsen, ruwa kuwa zai fito domin jama'a su sha." Musa kuma ya yi hakanan a gaban dattawan Isra'ila.

Sai ga shi, ruwa mai yawa ya bullo daga dutse, ya gudana zuwa hamada. Dukan mutane duk da garkunansu sun sha.

Bari mu dakata a nan, mu yi tunani a kan labarin da muka karanta a yau. Bayan dukan ayyukan da Allah ya aikata domin Isra'ilawa, ko sun gaskata da shi? Ko zukatansu sun cika da yabo da godiya saboda dukan abubuwan da ya yi masu? A'a! Ba su dogara ga Allah ba. Maimakon wannan, sai sun yi jinini, sun zargi Allah wanda ya riga ya cece su daga manyan hatsarori da yawa.

Me Allah ya yi? Cikin hankurinsa da alherinsa, Ubangiji Allah ya ba su abinci da ruwan sha a cikin hamada. Ko jama'ar Isra'ila sun cancanci aikin kirki daga wurin Allah? A'a! Kawai sun cancanci hukuncin Allah. Me ya sa Allah ya bayyana masu nagartarsa? Domin Allah ne **mai aminci mai jinkai**. Shi ne Allah, amintacce, Mai Rahama. Ta dalilin **tausayinsa**, ya tanada ma Isra'ilawa abinci da ruwan sha, ko da shi ke su butulai ne masu zunubi! Da a ce ceto daga yunwa da kishirwa ya danganta ga nagartar mutanen nan da kansu, da lalle Allah ya bar su su mutu cikin hamada.

Kuma, sai mun gane, Allah bai tsare su saboda jinkansa kawai ba, amma kuma domin **ya rika alkawarinsa**. Allah mai aminci yana rikon dukan alkawaransa. Ya yi wani babban alkawali game da al'ummar Isra'ila. Yadda an riga an koya mana, **Allah ya alkawalta zai albarkaci dukan kabilun duniya ta wurin al'ummar Isra'ila**. Domin ta wurinsu ne, annabawa, da Littattafai Masu Tsarki, da Mai Ceton duniya za su fito. Hakika, Allah amintacce ne cike da tausayi! Shi **Allahn gaskiya** ne, da **Allahn kauna**. Lalle kabilun Isra'ila ba su isa kaunar Allah ba. Amma ko da shi ke sun yi ma Allah rashin biyayya, sun zarge shi, duk da haka Allah ya tabbatar da amincinsa da kaunarsa, ya ba su abinci daga sama.

Watakila wani yana tambaya, "Minene amfanin labarun Isra'ilawa a gare mu yau?" Maganar Allah ta ce: "**Wadannan abubuwa da suka faru da su misali ne**, an kuma rubuta su don **a yi mana gargadi**, mu da

*karshen zamani ya same mu” (1 Korantiyawa 10:11). Kamar yadda Allah ya ceci yayan Isra’ila daga ikon hamada, kamar haka kuma, Allah yana son ya ceci kowane dan Adam daga **ikon zunubi**.*

Ina tambaya: Mi ya kamata Isra’ilawa su yi don kada su hallaka a cikin hamada? Amsa ita ce, kawai, **sai su tattara, su ci abincin da Allah ya sauko daga sama**. Daga ina ne cetonsu ya fito? Ko ya samu ta hanyar dabarun kansu? A’a, cetonsu ya zo daga Allah. Ba su da iko su ceci kansu daga yunwa da mutuwa ba. Ba su iya kome ba, sai dai **su tattara su ci abincin da Allah ya sauko masu**.

Littafi Mai Tsarki ya nuna mana, mu duka masu zunubi ne daidai da su mutanen Isra’ila. **Ba mu da dabara mu ceci kanmu, ko daya!** Ba mu da ikon ceton kanmu ko daga mutuwa, ko hukunci mai adalci na Allah. Yalla ba mu tafiya cikin wata busasshiyar hamada ba, yadda su Isra’ilawa sun yi. Amma inuwar mutuwa tana nan a bisanmu kamar yadda ta zauna a bisansu. Maganar Ubangiji a fili take: Duk wanda ya ki karbar hanyar ceton da Allah ya tanada, zai mutu cikin zunubinsa, zai fadi zuwa cikin madawwamiyar wutar Jahannama. Zancen nan ba ya da dadin ji! Mu mutu cikin zunubi! A yanka mana hukunci! Mu fadi zuwa cikin gidan wuta! Ai, wadannan sun zama **kazaman masifu!** Duk da haka, akwai labari mai dadi, ba dole ba ne wani ya mutu saboda zunubinsa. Kamar yadda Allah ya ba Isra’ilawa abinci don su rayu, kada yunwa ta kashe su cikin hamada, haka kuma Allah yana ba mu “Abinci” domin mu sami albarka a rayuwan nan, mu kuma rayu har abada a Lahira!

Minene wannan “Abinci” mai ba da rai madawwami? Ko muna sayen wani abinci a kasuwa wanda zai ba mu iko mu rayu har abada a gaban Allah? A’a, babu irinsa a kasuwa! To, a ina ne ake samunsa, kuma minene wannan “Abinci” mai ba da rai madawwami?

Abokai, ya kamata ku sani, kamar shekara dubu da dari biyar bayan da Isra’ilawa sun ci manna (abinci daga sama) a cikin jeji, sai Allah ya sauko da **Mai Fansa**, Mai Ceton duniya. Shi ne “Abincin” da Allah ya tanada domin ceton mutanen duniya daga ikon zunubi, da mutuwa, da hukunci, da gidan wuta. Bari mu saurari abin da Mai Fansa da kansa ya ce sa’ad da yana nan duniya, mu yi tunani sosai. Ya ce,

*“Hakika, ina gaya muku, duk wanda ya ba da gaskiya yana da rai na har abada. Ni ne abinci mai ba da rai. Kakannin kakanninku sun ci manna a daji, amma duk da haka suka mutu. Amma ga abinci mai saukowa daga sama. Duk wanda ya ci wannan abinci, ba zai mutu ba. **Ni ne abincin rai da ya sauko daga sama. ...Wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni kuma ba zai taba jin kishin ruwa ba**” (Yohanna 6:47-51,35).*

Abokai na kwari, ya kamata mu tsaya a nan yau. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu fara nazarin yadda Allah ya ba Isra’ila su Dokoki Goma.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani a kan shaidar Mai Fansa, cewa,

**“Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni kuma ba zai taba jin kishin ruwa ba” (Yohanna 6:35)**

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 36: Dutsen Sinai Mai Cin Wuta!**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da murna mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga yadda Allah ya kiyaye kabilun Isra'ila a cikin hamada busasshiya. Ya ba su **abinci daga sama** don kada yunwa ta kashe su. Mun ga yadda Isra'ilawa sun tsokani Allah so da yawa saboda rashin bangaskiyarsu da rashin amincinsu.

Yau, za mu ga yadda Allah ya bayyana ga jama'ar Isra'ila a tsakar hamada, ya ba su **shari'arsa mai tsarki**. Muna karatu cikin Attaura ta Musa, littafin Fitowa, sura goma sha tara. Ta soma haka: *"Isra'ilawa sun kai jejin Sinai a farkon watan uku bayan fitowarsu daga kasar Masar"* (Fitowa 19:1). A ina su Musa da Isra'ilawa sun kai cikin tafiyarsu cikin hamada? Sun zo dutsen **Sinai**. Ko kun tuna da wurin da Musa yake, sa'ad da Allah ya fara kiransa, ya yi magana da shi daga cikin kurmi mai cin wuta wanda bai kone ba? Ya zama daidai wannan dutsen Sinai. Kun tuna da labarin? Mun ji abin da Allah ya faɗa ma Musa bisa dutsen Sinai, cewa,

*"Na ga wahalar jama'ata waɗanda ke a Masar... don haka na sauko in cece su... Zo, in aike ka wurin Fir'auna... Zan kasance tare da kai, wannan kuwa zai zama alama a gare ka, cewa ni ne na aike ka. **Sa'ad da ka fito da jama'ar daga Masar, za ku bauta wa Allah a bisa dutsen nan**"* (Fitowa 3:7,8,10,12).

Ko Allah ya yi ma Musa abin da ya alkawalta? Hakika, ya yi! A karatunmu daga Attaura yau, a ina ne Musa yake? Muna ganin Musa da taron jama'ar Isra'ila a **gindin Dutsen Sinai, daidai yadda Allah ya alkawalta** sa'ad da ya bayyana gare shi a cikin kurmi mai cin wuta, ran da ya ce, *"Sa'ad da ka fito da jama'ar daga Masar, za ku bauta wa Allah a bisa dutsen nan!"*

Yanzu bari mu cigaba da karatu, mu ga hanyar da Allah ya sāke bayyana ga Musa, ya yi magana da dukan mutanen Isra'ila a Dutsen Sinai. Littafi yana cewa:

(Fitowa 19) <sup>3</sup>Musa kuwa ya hau bisa dutsen don ya sadu da Allah. Ubangiji ya kira shi daga kan dutsen, ya ce, *"Abin da za ka faɗa wa gidan Yakubu, wato Isra'ilawa ke nan, <sup>4</sup>Kun dai ga abin da na yi da Masarawa, da yadda na ɗauke ku kamar yadda gaggafa ke ɗaukar yan tsakinta, na kawo ku gare ni. <sup>5</sup>Yanzu fa, in za ku yi biyayya da ni, ku kuma kiyaye maganata, za ku zama mutanena. Dukan duniya tawa ce, amma ku za ku zama zaɓaɓɓiyar jama'ata, <sup>6</sup>za ku zama daular firistoci da al'umma keɓaɓɓiya a gare ni."* Wadannan su ne zantuttukan da za ka faɗa wa Isra'ilawa." <sup>7</sup>Sa'an nan Musa ya je ya kira taron dattawan jama'a, ya bayyana musu dukan zantuttukan da Ubangiji ya umarce shi. <sup>8</sup>Dukan jama'a kuwa suka amsa masa baki ɗaya, suka ce, *"Dukan abin da Ubangiji ya faɗa za mu aikata."*

Ko kun ji abin da Isra'ilawa suka amsa ma Allah? *"Dukan abin da Ubangiji ya faɗa za mu aikata."* Ko sun faɗi gaskiya? Ko da gaske ne sun iya su kiyaye **dukan** dokokin Allah? Lalle Allah ya sani, su Isra'ilawa ba su iya aikata dukan abin da ya umarta ba. Abin da Allah ya so su fahimta, shi ne kāsawarsu, ba su iya gamsar Allah ba. Ya so su gane cewa su masu zunubi ne a gabansa. Ya so kuma su gaskata Labari Mai Daɗi game da Mai Fansa wanda zai shigo duniya don ya fanshi masu zunubi. Allah ya yafe ma kakanninsu Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu zunubansu saboda **sun gaskanta alkawalan Allah**. Nufin Allah ya kuma gafarta ma mutanen Isra'ila zunubansu ta dalilin bangaskiyarsu kaɗai. Kullum, hanyar ceto wadda Allah ya kafa, sai ta wurin **bangaskiya kaɗai**. Wato, a gaskata Allah da shirinsa domin samun ceto. Nassi ya ce: *"To, a fili yake, babu wanda zai iya ya zama mai adalci a gaban Allah ta wurin bin Doka, domin an rubuta cewa, 'Wanda yake da adalci ta wurin bangaskiya ga Allah zai rayu'"* (Galatiyawa 3:11).

Sai dai ga halin yanzu, jama'ar Isra'ila sun sa zuciya ga samun adalci a gaban Allah ta hanyar **kokarin kansu**. Kai, ba su da azanci! Sun manta da yawan lokatan da suka bata ma Allah rai! Har yanzu ba su gane girman zunubinsu a gaban Allah ba! Bisa ga tunaninsu, zunubi ba wani babban abu ba ne. Amma a ganin Allah

wanda dole ya hukunta su, **zunubi abu mai tsanani ne! Allah mai tsarki ne, cikakke.** Ba yadda zai yarda da wani aikin da ba cikakke ba ne. Amma ga halin inda suke, Isra'ilawa ba su gane wannan ba. Shi ya sa suna sa rai cewa, *"Dukan abin da Ubangiji ya fada za mu aikata."* Duk da haka, Allah yana da shiri. Zai nuna masu lalle **ba** su iya aikata *"dukan abin da Ubangiji ya fada"* ba. Yanzu bari mu cigaba cikin Littattafai, mu ga yadda Allah ya sauko bisa Dutsen Sinai, ya bayyana daukakarsa da tsarkinsa. Ya kuma ba da **Dokoki Goma** ga kabilun Isra'ila. Littafi ya ce:

(Fitowa 19) <sup>10</sup>*Sai Ubangiji ya ce wa Musa, "Je ka wurin jama'a ...* <sup>11</sup>*gama a kan rana ta uku zan sauko a bisa dutsen Sinai a gabansu duka.* <sup>12</sup>*Sai ka yi wa jama'a iyaka kewaye da dutsen, ka fada musu cewa, 'Ku yi hankali kada ku hau dutsen ko ku taba shi. Duk wanda ya taba dutsen za a kashe shi,* <sup>13</sup>*za a jajjefe shi da duwatsu ko a harbe shi da kibiya, kada kowa ya taba dutsen da hannu. Wannan kuwa ya shafi mutane duk da dabbobi, tilas ne a kashe su.' ...* <sup>16</sup>*A safiyar rana ta uku aka yi tsawa, da walkiyoyi, da girgije mai duhu a bisa dutsen, aka tsananta busar kaho, sai dukan jama'ar da ke cikin zango suka yi rawar jiki.* <sup>17</sup>*Musa kuwa ya fito da jama'a daga zango ya shugabance su, su sadu da Allah, suka tsattsaya a gindin dutse.* <sup>18</sup>*Ga shi, hayaki ya turnuke dutsen Sinai duka, saboda Ubangiji ya sauko a bisa dutsen da wuta. Hayaki kuwa ya turnuke, ya yi sama kamar na wurin narka ma'adinai, dutsen duka ya girgiza kwarai.* <sup>19</sup>*Da busar kaho ya kara tsananta ...* <sup>20</sup>*Ubangiji ya sauko bisa dutsen Sinai...*

(Fitowa 20) <sup>1</sup>*Allah ya fadi dukan wadannan zantuttuka, ya ce,* <sup>2</sup>*"Ni ne Ubangiji Allahnka wanda ya fisshe ka daga kasar Masar, daga gidan bauta.*

- 1.) *Kada ka kasance da wadansu alloli sai ni. (aya 3)*
- 2.) *Kada ka yi wa kanka wani gunki ...gama ni Ubangiji Allahnka ne. (aya 4,5)*
- 3.) *Kada ka kama sunan Ubangiji Allahnka a banza, gama zan hukunta duk wanda ya kama sunana a banza. (aya 7)*
- 4.) *Tuna da ranar Asabar, ka kiyaye ta da tsarki. (aya 8)*
- 5.) *Ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka. (aya 12)*
- 6.) *Kada ka yi kisankai. (aya 13)*
- 7.) *Kada ka yi zina. (aya 14)*
- 8.) *Kada ka yi sata. (aya 15)*
- 9.) *Kada ka bata sunan makwabcinka. (aya 16)*
- 10.) *Kada ka yi kyashin gidan makwabcinka. Kada kuma ka yi kyashin matar makwabcinka, ko barorinsa mata da maza, ko sansa, ko jakinsa, ko kowane abin da ke nasa. (aya 17)*

<sup>18</sup>*Da jama'a suka ji tsawar hadiri, da karar kaho mai tsanani suka kuma ga walkiya, da dutsen yana hayaki, sai suka ji tsoro suka yi rawar jiki, suka tsaya nesa.* <sup>19</sup>*Suka ce wa Musa, "Kai, ka yi magana da mu, za mu ji, amma kada Allah ya yi magana da mu don kada mu mutu."* <sup>20</sup>*Musa kuwa ya ce wa jama'a, "Kada ku ji tsoro, gama Allah ya zo ne don ya jarraba ku, don ku rika girmama shi, don kuma kada ku yi zunubi."* <sup>21</sup>*Sai jama'a suka tsattsaya nesa...*

A nan ne za mu tsaya yau a cikin karatun Nassi. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu yi nazarin Dokoki Goma bi da bi, waɗanda Allah ya ba Isra'ilawa a Dutsen Sinai. Amma kamin mu yi maku bankwana yau, akwai wani abin da Allah ke son ya koya mana ta wurin karatun nan. Ya kamata mu gane wannan: **Allah mai tsarki ne, faufau ba mu da ikon kusantuwa gare shi ta hanyar dabarun kanmu ba.** Littattafai suna koya mana, *"Duk dan Adam kamar ciyawa yake"* (1 Bitrus 1:24) da kuma, *"Allahnmu wuta ne mai cinyewa!"* (Ibraniyawa 12:29). Dukanmu mun san abin da ke faruwa ga ciyawa sa'ad da gobara ta kai gare ta!

Yau cikin darasinmu, da farko mun ji abin da Isra'ilawa suka fada ma Musa, *"Dukan abin da Ubangiji ya fada za mu aikata."* Sun fadi haka saboda **ba su gane tsananin tsarkin Allah ba.** Sun dauka cewa sun isa su gamshi Allah da kokarin kansu. Amma bayan da Allah ya bayyana a gare su bisa Dutsen Sinai, ga mugunyar sàkewa ga tunaninsu! Sa'anda Isra'ilawa sun ji tsawa, sun ga aradu da hayaki ya barke a dutsen, sun kuma ji murya

mai karfi ta Ubangiji tana faɗin Dokoki Goma, sai *“suka ji tsoro suka yi rawar jiki, suka tsaya nesa. Suka ce wa Musa, ‘Kai, ka yi magana da mu, za mu ji, amma kada Allah ya yi magana da mu **don kada mu mutu!**”*

Ke nan, jama’ar Isra’ila sun fara fahimtar cikakken tsarkin Allah, da kuma kāsawarsu kwata-kwata su kusance shi. A can gindin Dutsen Sinai, sai sun fara ganewa da gaskiyar Nassi: *“Duk dan Adam kamar ciyawa yake”* da kuma, *“Allahmu wuta ne mai cinyewa!”* (1 Bitrus 1:24; Ibraniyawa 12:29). A gaban zatin Allah Mai Tsarki, ko da gaskiya su Isra’ilawa sun iya cewa, “Ba damuwa, duk abin da Ubangiji ya ce, za mu yi”? A’a, ba su iya faɗin wannan ba! Yanzu Isra’ilawa sun gane lalle **akwai damuwa, har ma babbar matsala!** Sun ji tsarkin Allah da dokokinsa masu tsanani suna matsa masu. Sun ji rashin tsarkinsu da kāsawarsu, ba su iya kiyaye cikakkiyar Dokar Allah ba. Sun ji **kamar su ciyawa busasshiya ce sa’ad da gobara ke kusantowa!**

Kai fa, ke fa? Ko ka gane da tsarkin Ubangiji? Ko ka san yadda Allah da Dokarsa daidai ne, cikakku masu adalci kuma? Ko ka san yadda zuciyarka da ayyukanka suke, wato marasa adalci ne, ba su cika a gaban Allah ba? Ko kuwa kana kamar da waɗannan Isra’ilawa da sun ce, “Ba damuwa, dukan abin da Ubangiji ya faɗa za mu aikata! Za mu kusanci Allah ta dalilin ayyukanmu nagari!” Hakika, irin tunanin nan bai zo daidai da tunanin Allah ba. Ko shi wanda ya kazantu da dattin zunubi zai zauna tare da Dayan da ke mai tsabta mai tsarki? A’a, bai iya ba! Ko Allah zai aminta da abin da ke rabin nagarta rabin mugunta? A’a, bai amince ba, kuma ba zai taɓa yarda ba. Allah mai tsarki ne. Ya fi gaban ya yi hankuri da abu marar tsarki! Ya tilasta kome ya zama cikakke. **Ko ka gane wannan?** Ko kuwa kana tsammani a Ranar Hukunci, ayyukanka wai *“nagari,”* ta wani lissafi za su shafe **miyagun** ayyukanka? Da haka zai zama, **da Allah ba alkali mai adalci ba ne!** Ga misali, yaya za mu ɗauki alkali wanda ya ce ma mai kisankai, “An same ka da lafin kisan kai, amma saboda alherin da ka taɓa yi, ba zan yanka maka hukunci ba. Sai ka kama hanyarka.”? Yaya za mu ɗauki mahukunci wanda ya yi haka? Za mu ce alkalin nan ba ya da gaskiya, marar adalci ne.

Abokai, **Allah Mahukunci ne mai adalci.** Ba ya kyale zunubi! Ubangiji Allah wanda zai yi ma duniya shari’a, dole cikin adalci kaɗai ne zai aikata. **Adalcin Allah ya tilasta a biya sakamakon zunubi.** Sakamakon nan **mutuwa** ne, da **rabuwa da Allah har abada!** Ayyukanmu nagari ba su da ikon soke bashin zunubanmu. Game da ayyukanmu na alheri, Nassi ya ce: *“Dukanmu muka cika da zunubi har ayyukanmu mafi kyau kazamai ne duka!”* (Ishaya 64:6). **Allah** kamar **wuta mai cinyewa** yake. **Ayyukan kirki** na yan Adam suna kamar **ciyawa busasshiya.** Da adalcin kanmu, ba yadda za mu tsaya gaban wutar hukunci mai tsarki na Allah!

Ko su Isra’ilawa sun yi karfin hali sun kusanci wutar Allah wadda ta sauko bisa Dutsen Sinai? Ko sun nemi su hau dutse daga inda hayaki ya barke, kamar hayakin kona tayoyi? A’a, ba su yi kusa ba! Sun **tsaya daga nisa,** suna **rawar jiki don tsoro!** Babu ko ɗaya daga cikinsu ya yi karfin hali ya kusanci dutsen, domin tsoro ya kama su. A gaban tsarkin Ubangiji Allah da tsananin ikonsa, sai sun ji tsoro. Amma tsoron nan abu mai kyau ne domin su. Maganar Allah ta ce: *“Tsoron Ubangiji mafarin ilimi ne”* (Misalai 1:7).

Abokai, yau lokaci ya kure. Sai dai ina karfafarku ku tuna da abin da muka ji muka gani yanzu. Wato, **Allah ne mai tsarki.** Dole ne ya **yanka ma mutane hukunci bisa ga ka’idar tsarkinsa.** **Allah ne mai tsarki.** Ba shi yiwuwa ya kyale zunubi. **Allah ne mai tsarki.** Ba dama mu kusance shi albarkacin kokarin kanmu!

Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu yi nazari tare da fassara a kan Dokoki Goma waɗanda Allah ya ba Isra’ilawa bisa dutsen Sinai. Na gode don sauraro.

Allah ya albarkace ku, ya waye maku kai yayinda kuke yin tunani bisa wannan tushen gaskiya na Maganarsa:

*“Tsoron Ubangiji mafarin ilimi ne”* (Misalai 1:7).

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 37: Dokoki Goma Masu Tsarki**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga **hayaki ya turnuke a dukan dutsen Sinai** domin Ubangiji Allah ya sauko bisa dutse da wuta, da tsawa, da walkiya. Ya zo ya ba yayan Isra'ila Dokokinsa Goma. Allah ya yi ma Isra'ilawa kashedi kada su taba dutsen inda yake, don kada su mutu. Nufin Allah ya koya masu shi **mai tsarki ne tsantsa!**

Yau za mu duddubi kowace doka daga su Dokoki Goma. Za mu auna rayukanmu bisa ga umarnan nan. Za mu san yadda muke a gaban Allah Mai Tsarki. Muna karatun Attaura, littafin Fitowa sura ashirin. Bayan da Allah ya sauko bisa Dutsen Sinai a tsakiyar wuta da hayaki, Ya fadi kalmomin nan: *"Ni ne Ubangiji Allahnka wanda ya fissa ka daga kasar Masar, daga gidan bauta"* (Fitowa 20:2).

Doka ta fari: **"Kada ka kasance da wadansu alloli sai ni"** (Fitowa 20:3). Ita ce Doka ta farko. Ubangiji Allah ya ce, *"Kada ka kasance da wadansu alloli sai ni."* Ya kamata shi kadai ne Allahnmu. Ba zai raba daukakarsa da wani allah ba. Allah Mahalicci shi kadai ne ya kamata mu yi ma sujada. Amma abin da muke gani a kasan nan da ko'ina a duniya, ba haka yake ba. Mutane suna daga wasu mutane sama ga matsayin da Allah kadai ya cancanta ya karba. Sunansa kadai ne mai tsarki, mai al'ajabi. Ya kamata mu dogara gare shi, shi kadai, mu ba shi dukan sujadarmu. Ashe, idan mutane suna da wata matsala, ko wata damuwa ta fuskance su, da farko sai tunaninsu ba ya juyowa wurin Allah don su yi addu'a ma mahaliccin kome da mai iko duka ba. Sai dai su sa zuciya ga wani mutum irinsu, su ba shi matsayin da ke na Allah kadai. Masu yin wannan, suna kasancewa da wani allah wanda ba Allah ba ne. Kasancewa da wadansu alloli zunubi ne!

Doka ta biyu Allah ya ce: **"Kada ka yi wa kanka wani gunki ... Kada ka rusuna musu, kada kuwa ka bauta musu, gama ni Ubangiji Allahnka, mai kishi ne!"** (Fitowa 20:4,5). A dokan nan Allah ya umarce mu mu kebe kanmu daga gumaka. Gumaka ba kawai abubuwan da aka sassaka an ajiye a wurare na musamman a gidaje ko a daji ba, ana bauta masu. Gunki shi ne **kowane abin** da ya raba tsakaninmu da Allah. Ga wadansu mutane, wasan balo gunkinsu ne. Domin wasan kwallo ya fi Allah muhimmanci gare su. Domin wadansu fa, kallon tele ya raba tsakaninsu da Allah. Ba su damu da Maganar Allah ba. Ba su yin niyyar nazarinta ba. Ba su da damar yin kome sai kallon tele. Sa'an nan ga su wadanda sukan girmama dukiyarsu a maimakon Allah. Allah bai sami wuri na farko a rayukansu ba, sai kudi. Har ma sukan bi hanyoyin da Allah bai yarda da su ba domin su kara kudinsu. Mutanen nan, kudi ne allahnsu. Duk kowane abin da ya cika gurbin Allah a zuciyarka, gunki ne.

Doka ta uku Allah ya ce: **"Kada ka kama sunan Ubangiji Allahnka a banza, gama zan hukunta duk wanda ya kama sunana a banza"** (Fitowa 20:7). Gaskiya, Allah ba ya so mu kira sunansa a banza. Duk da haka kowace rana muna jin wani yana rantsuwa ga makwabtansa cewa, *"Insh'a Allah' zan yi wannan ko wancan, ko zan tafi wuri kaza."* Amma a zuciyarsa ba ya da nufin cika magana ba, ko kadan. Ba ya yin tunani bisa nufin Allah sam! Yana **amfani** da sunan Allah kawai don ya rudi makwabtansa, don ya sa makwabcinsa ya gaskata karya. Wannan zunubi ne. Wadansu suna fadin *"Billa-hillaji, ban yi shi ba, wallahi ba ni ba ne"*, amma sun sani su ne sun yi abin! Wani ya iya cewa, *"Allah ya sani, ba zan yi wannan ko wancan ba"*, amma karya yake yi. Wadannan suna daukar sunan Allah a banza. Maganar Allah ta ce: *"Abin da ya kamata ku ce kawai, shi ne, 'I' ko 'A'a' abin da ya wuce haka daga wurin Mugun yake"* (Matiyu 5:37).

Doka ta huɗu, Allah ya yi magana da yayan Isra'ila cewa: **"Tuna da rana Asabar, ka kiyaye ta da tsarki. Za ku yi dukan ayyukanku cikin kwana shida, ... Gama cikin kwana shida Ubangiji ya yi sama, da duniya, da teku, da dukan abin da ke cikinsu, amma a rana ta bakwai ya huta"** (Fitowa 20:8,9,11). A nan mun ga nufin Allah su yayan Isra'ila su huta kowace rana ta bakwai su **girmama** shi.

Doka ta biyar Allah ya ce: ***“Ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka, domin ka yi tsawon rai a kasar da Ubangiji Allahnka ke ba ka”*** (Fitowa 20:12). A nan muna ganin iyayenmu suna da muhimmanci kwara, mu ba su girma da ladabin da ya kamata. Amma ba mu ganin wannan wurin matasa na zamani. Muna jin yara suna fito baro-baro sa’anda iyayensu suna magana da su, sai su juya bayansu, su yi tafiyarsu. Ba su girmama iyayensu ba. Suna ba su haushi kawai! Ba haka ba ne Doka ta biyar tana koya mana. Nufin Allah ne yara su kaunaci iyayensu, su girmama su, su yi masu biyayya cikin duk kowane abin da ya gamshi Allah, ya kuma zo daidai da nufinsa.

Doka ta shida Allah ya ce: ***“Kada ka yi kisankai”*** (Fitowa 20:13). A nan Allah ya ce: Wanda ya kashe mutum, ya yi ma Allah zunubi. Domin Allah shi ne mai ba da rai ga kowa. Kisankai ya zama yi ma Allah shi kansa kiyayya, domin Allah ya yi mutum a cikin kamanninsa. Maganar Allah ta kuma nuna mana, kisankai ba kawai kashe mutum ba ne, domin Littafi ya kara da cewa: ***“Duk wanda yake kin dan’uwansa, shi mai kisankai ne”*** (1 Yohanna 3:15). Abin da mutane da yawa sukan kyale, shi ne, Allah ba kawai yana hukuntar ayyukan mutum ba, amma kuma zai auna zuciyar mutum, zai yanka shari’a bisa niyyar zuciya! Tun da shi ke Allah yana dubin zuciya, kiyayya da kisankai duka biyu daidai zunubi ne a gabansa.

Doka ta bakwai Allah ya ce: ***“Kada ka yi zina”*** (Fitowa 20:14). Aure kyauta mai tamani ce daga wurin Ubangiji. Allah ya san abin da ya fi mana amfani. Shi ya sa bayan da Ya ba mutum matar aure, Ya nufa mutum **ya tsaya** ga mace guda daya, ya ki kwadayin duk sauran mata. Maganar Allah ta ce, ***“Ya kamata maza su kaunaci matansu kamar yadda suke kaunar jikinsu”*** (Afisawa 5:28). Kuma, ***“Duk wanda ya saki matarsa, idan dai ba saboda an same ta da yin zina ba, ya auri wata, ya yi zina”*** (Matiyu 19:9). Sa’ad da mutane sun yi ma dokar Allah rashin biyayya, su aikata abin da aka haramta, sukan karbi sakamakon aikinsu a jikinsu. Shi ya sa bala’i iri-iri masu kashe mutum suna samun waɗanda suke yin jima’i ba cikin igiyar auren da Allah ya kafa ba. Sai ka san wannan kuma: Zina ba ta tsaya da yin jima’i ba ce. Ta kumshi kuma abin da ke cikin zuciyarmu. Game da wannan, Nassi ya ce: ***“Idan mutum ya yi wa mace kallon sha’awa, ya riga ya yi zina da ita a zuciyarsa”*** (Matiyu 5:28).

Doka ta takwas Allah ya ce: ***“Kada ka yi sata”*** (Fitowa 20:15). Dokan nan a sarari take. Duk da haka, sai ka sani, a idon Allah mai yanka mana hukunci, sata ba kawai **kwace** kuɗin ko kayan wani ba. Har ma kana tunanin ɗaukar kayan wani, ko ba ka sace su ba, kai barawo a zuciya ne! Allah yana duban zuciya. Akwai sata dabam dabam. Misali, idan wani ya ɗauke ka aiki, yana yi maka biya, yana tsammani kana yi masa aiki, alhali kana wasa kana bata lokaci, to, sata kake yi! Gaskiya, ka rage ma maigidanka riba, wannan sata ce. Minene hukunci bisa sata da duk kowane zunubi? Sakamakon sata mutuwa ce a Gidan Wuta, inda ba za a taɓa kashe wuta ba!

Doka ta tara ta ce: ***“Kada ka baɗa sunan makwabcinka”*** (Fitowa 20:16). Wannan kuma a fili take. Ubangiji Allah, Allahn gaskiya ne. Ba ruwansa da karya, ko kaɗan! ɗan adam yana tsammani ba laifi ba ne idan ya faɗi wata yar karya don ya kauce ma matsala, kada hankalin wani ya tashi. Amma wurin Allahn Gaskiya, babu “kananan karyaɓe-karyaɓe”! Kowa yana karya, yana ɗaukar halin **Shaidan**, ***“gama shi mai karya ne, uban karya kuma”*** (Yohanna 8:44). Shaidan ya yi ma kakannin kakanninmu Adamu da Hawa’u karya. Har wa yau yana ruɗin mutane da karya. Kowane makaryaci yana kama da Shaidan.

Doka ta goma Allah ya ce: ***“Kada ka yi kyashin gidan makwabcinka. Kada kuma ka yi kyashin matar makwabcinka, ko barorinsa mata da maza, ko sansa, ko jakinsa, ko kowane abin da ke nasa”*** (Fitowa 20:17). Dokan nan ta koya mana a sarari yadda Allah ya gane halin zuciyar mutum, ta karkace, ta cika da mugunta. Kyashi da kwadayi suna zamne a **zuciyar** kowane ɗan Adam. Miyagun zukanmu suna sa mu yi kwadayin matar wani, ko mu yi kyashin kayan wani, wanda irinsa ba mu da shi. Wannan zunubi ne, domin Maganar Allah ta ce: ***“Ba mu shigo cikin duniya da kome ba, haka ma ba za mu iya fita cikinta da kome ba. Idan dai muna da abinci da rigunan sawa, wannan ma ya isa”*** (1 Timoti 6:7,8).

Su ne Dokoki Goma waɗanda Allah ya danka ma Musa da yayan Isra’ila.

Ta yaya za mu takaita darasinmu na yau? Yalla da wata tambaya. Dole kowannenmu zai ba da amsa ga tambayan nan. “Ko **na** yi biyayya ga Dokoki Goma **duka?**” Ya yiwu ka riga ka sani, sa’ad da Mai Fansa mai tsarki ya shigo duniya, ya takaita Dokoki Goma da zance guda biyu, ya ce:

- 1) **“Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciyarka, da dukan ranka, da dukan hankalinka.**
- 2) **“Ka kaunaci abokin zamanka kamar yadda kake kaunar kanka. Duk sauran dokokin da koyarwar annabawa sun rataya a kan wadannan dokoki biyu”** (Matiyu 22:37,39,40).

Yanzu, idan kana son ka auna kanka, ka san ko ka kiyaye Dokoki Goma wadanda Allah ya ba Musa ko a’a, sai ka yi amfani da tambayoyin nan biyu:

**Na farko:** Yaya zumunta take tsakanina da **Allah? Ko ina kaunar Allah da dukan zuciyata?**

**Na biyu:** Yaya hulfodina da **mutane? Ko ina kaunar makwabcina kamar yadda ina kaunar kaina?**

Yaya zumunta take tsakaninka da Allah? Bari zuciyarka ta ba da amsar gaskiya. Ko kana kaunar Allah da dukan hankalinka? Kana kaunarsa da dukan ranka? Ko Allah da Maganarsa sun sami wuri mafi girma a rayuwarka?

Yaya hulfodinka da **mutane?** Ko kana kaunar makwabcinka kamar yadda kake kaunar kanka? Ko cikin kome kana girmama wani fiye da kanka? Ko kana kula da sauran yan adam yadda kake kula da kanka? Ko kana yi ma mutane duk abin da kake so su yi maka?

Idan amsarka ga wadannan tambayoyi duka ba ta zama “I” ba, sai ka tabbata, a gaban Allah kai **mai laifi** ne. Ta kokarin kanka ba ka da sa zuciyar samun wani abu daga hannun Allah ba, sai dai hukuncinsa mai adalci zai kashe ka cikin Gidan Wuta! Littafi ya ce: *“Amma masu tsoro, da masu cin amana, da masu aikin kyama, da masu kisankai, da masu halin lalata, da masu sihiri, da masu bautar gumaka, da kuma dukan masu yin karya, duk rabonsu yana cikin wannan tafkin wuta mai kuna da farin wuta”* (Ru’uyar Yohanna 21:8).

Allah mai tsarki ne. Ba ya hankuri da abin da ke marar tsarki. Allah cikakke ne. Ba ya yardar da ayyuka wadanda ba cikakku ba ne. Shi ya sa Littafi ya ce: **“Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma ya karya daya, to, ya karya dukansu ke nan”** (Yakubu 2:10). Yin kokarin biyayya ga Dokoki Goma ba zai sa mutum ya sami *“zaman marar laifi a gaban Allah”* ba. *“Domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya kasa kai ga darajar Allah!”* (Romawa 3:20,23). Gaskiya, abokai na kwari, Maganar Allah a fili take: **“Kowa ya yi zunubi!”** kuma **“Duk wadanda suke tsammani Allah zai karbe su don suna bin Dokar Musa, an la’anta su ke nan”** (Galatiyawa 3:10).

Watakila wani yana tambaya, “To, don me Allah ya ba mu wadannan Dokoki Goma, idan babu kowa a tsakaninmu yana da iko shi kiyaye su?” Tambaya mai muhimmanci ce. In Allah ya yarda, a cikin nazarinmu mai zuwa za mu ga amsar da Allah yana badawa.

Allah ya sa maku albarka, ya bayyana maku babbar gaskiya wadda ke cikin zancen nan daga Maganarsa:

**“Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma ya karya daya, to, ya karya dukansu ke nan”** (Yakubu 2:10).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 38: Dalilin Ba da Dokoki**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta gaskiya tsakaninsu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darussa biyu da suka wuce, mun ga yadda Allah ya sauko bisa kan Dutsen Sinai cikin wuta da tsawa da walƙiya. Ya ba kabilun Isra'ila dokokinsa goma masu tsarki. A doka ta fari Allah ya ce masu: **Kada ka kasance da waɗansu alloli sai ni**. Cikin ta biyu ya ce: **Kada ka yi wa kanka wani gunki**. Cikin ta uku: **Kada ka kama sunan Ubangiji Allahnka a banza**. Ta huɗu: **Tuna da ranar Asabar, ka kiyaye ta da tsarki**. Ta biyar: **Ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka**. Ta shida: **Kada ka yi kisankai**. Ta bakwai: **Kada ka yi zina**. Ta takwas: **Kada ka yi sata**. Ta tara: **Kada ka yi karya**. Ta goma: **Kada ka yi kyashin kowane abin da ke na maƙwabcinka**.

Su ne Dokoki Goma waɗanda Allah ya sauko ma Musa da Isra'ilawa. Allah ya danka masu kaya mai nauyi. Ya ce masu: 'Duk wanda ya kiyaye **daidai wa daida kowane** abin da Dokoki Goma suna tilastawa, ya isa ya zauna tare da Ni har abada. Amma, duk wanda ya kiyaye dukan Doka, amma ya kasa a **wuri ɗaya kawai**, ya zama tamkar ya bata **dukan Doka**, za a raba tsakaninsa da Ni **har abada**!'

Ita ce hanyar tsarki wadda Allah ya saukar ga kabilun Isra'ila a bisa Dutsen Sinai. Allah ya umarce su, dole su yi masa biyayya cikin kome! I, a cikin **kome da kome**! Ko masu zunubi suna da iyawa su kiyaye **dukan** dokokin Allah? A'a, ba su iya ba! Duk da haka, wannan shi ne daidai abin da Allah Mai Tsarki yana bukata. Saboda haka, **babbar tambaya** a gaban mu yau ita ce: **Don me Allah ya ba yayan Isra'ila Dokokinsa Goma, cikin sanin ba su da ikon kiyaye su daidai wa daida ba?** Don me Allah ya aza wannan nauyin kaya bisa zuriyar Adamu?

Mun riga mun gani, yayan Isra'ila sun ce: *"Dukan abin da Ubangiji ya faɗa za mu aikata!"* Duk da haka, Allah ya sani, tabbas ba su iya aikata kowane abin da ya umarta ba. Isra'ilawa ba su gane ba, karfinsu ya kasa su cika nufin Allah daidai. Ba su gane ba yadda sun yi nisa da Allah da ɗaukakarsa mai girma. Shi ne daidai dalilin da Allah ya ba Isra'ilawa Dokoki Goma cikakku, cewa: **Ku kiyaye dukansu, idan kuna da iyawa! Amma duk wanda ya kasa ko a ɗan wuri guda ɗaya, za a ware shi da wurina har abada!**

Allah ya nufa ta hanyar waɗannan dokoki masu nauyi, **ya bayyana ga kabilun Isra'ila kasawarsu**. Allah ya sani, yayan Isra'ila ba su iya bin dokokinsa duka ba. Amma su da kansu ba su gano wannan ba tukuna. Isra'ilawa suna kama da masu addini a yau. Wato, waɗanda tsammaninsu ba shi ba ne, sa'ad da suna cewa Allah yana bukata mu yi ƙoƙarin zaman kirki, sa'an nan a Ranar Kiyama, idan "ayyuka nagari" sun fi "migayun ayyuka" nauyi cikin awo, to, sai Allah zai ce, "Zo, ka zauna a gabana har abada!" Amma tsammanin nan kuskure ne. Mutanen nan ba su san Littattafai ba, ba su san tsarkin Allah ba. Allah cikakke ne, ko zunubi guda ɗaya ne, ba yadda zai kyale shi!

Ga misali; zunubai nawa kakanmu Adamu ya yi kamin Allah ya kore shi daga Gonar Firdausi? Zunubi goma ne? Ko zunubi ɗari ne? Ko kuwa dubu ne? A'a! **Zunubi ɗaya tak**, sai an sallami Adamu!

Zunubi ɗaya, yanzu Adamu bai zama cikakke a gaban Allah ba!

Zunubi ɗaya, yanzu Adamu bai iya kusanci Allah ba!

Zunubi ɗaya, dole Adamu ya mutu!

Zunubi ɗaya, sai ya samo ma kansa wuri a Gidan madawwamiyar Wuta!

I, Allah ne mai tsarki, ba ya wasa da zunubi! Shi ya sa ya faɗa ma yayan Isra'ila: *"Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma **ya karya ɗaya**, to, **ya karya dukansu** ke nan"* (Yakubu 2:10).

Saboda haka, tun da tsarkin Allah haka yake, muna son mu sani: **Don me Allah ya ba Isra'ilawa Dokoki Goma cikin sanin ba su da ikon kiyaye su daidai wa daida?** Ku saurari amsar Allah: *"Gama ba wanda zai sami*

*zaman marar laifi a gaban Allah ta hanyar kiyaye abin da Dokar ta ce a yi. Abin da Dokar take yi shi ne ta nuna wa mutum zunubansa*" (Romawa 3:20). To, minene dalilin Dokoki Goma? Ko domin su kau da zunubi? Allah ya ce: "A'a, dalilin dokoki shi ne domin su **bayyana** zunubi!" Wato ta wurin dokoki, mutum yana ganin laifofinsa.

Kun fahimci wannan? Me ya sa Allah ya ba Musa da yayan Isra'ila dokokinsa goma masu tsarki? Ko ya ba da su domin ta wurin kiyayewarsu Isra'ilawa za su cancanci shiga Firdausi? A'a! Ba yadda zai zama haka, domin Allah ya ce, "Idan ba ku yi biyayya ga **dukansu** ba, sai hukunci!" Ko da gaskiya yan Adam sun iya yin biyayya cikakkiya ga **kowane** abin da Allah ya umarta? Ta yaya za a debi bakin ruwa mai tsabta daga randa da datti a ciki? Ba shi yiwuwa!

To, me ya sa an ba da Dokoki Goma? Nassi ya ce: "*Abin da Dokar take yi shi ne **ta nuna wa mutum zunubansa**.*" Allah bai ba da dokoki domin su cece mu daga hukuncinsa ba. Allah ya ba da su domin su nuna mana mu **masu zunubi hukuntattu**, da kuma **bukatarmu na Mai Ceto**! Ko kun gane sarai?

Bari mu kwatanta Dokoki Goma da kayan daukar radiyo a asibiti. Idan ba ni da lafiya, kuma ban san abin da ya same ni ba, ya yiwu likita zai aike ni dakin daukar radiyo. Minene aikin hoton radiyo? Aikinsa abu guda ne: **ya bayyana abin da ba daidai ba ne a cikin jikina**. Kamar haka, aikin dokoki masu tsarki waɗanda Allah ya danka ma Musa, sai **su bayyana abin da ba daidai ba ne, wato zunubin da ke cikin rayuwata da zuciyata**. Ta yaya Dokoki Goma sukan bayyana zunubin da ke cikina? Ga yadda suna bayyana mini zunubina: Sa'anda na kwatanta tafiyata da shari'ar Allah mai tsarki, ina ganin yadda na yi nisa da Allah a cikin tunanina, da maganata, da aikina. Sa'ad da na dubi Dokar Allah, sa'an nan na dubi kaina, na sani, na yi ma Allah zunubi, na yi ma mutum zunubi. **Ba yadda zan sami shiga gaban cikakken zatin Allah mai tsarki tsantsa!**

Daidai yadda kayan radiyo a asibiti yana da amfani don ya **nuna** matsalar da ke cikin jikin mutum, haka kuma Dokoki Goma suna da amfani su **nuna** abin da ba daidai ba ne a cikin zuciyar mutum. Kuma, yadda hoton radiyo **ba ya warkar** da mai rashin lafiya, haka Dokoki Goma **ba su warkar** da zuciyata cike da zunubi. Domin samun magani, ya kamata na koma wurin Babban Likita, wato Allah. Allah kadai yana da shiri domin ya cece ni daga hukunci da mutuwar da ke jirana sakamakon zunubin da ke cikina.

Watakila wani yana cewa: "Tsaya, abokina! Ni mutumin kirki ne! Ni ba kamar sauran mutane ba ne, waɗanda ke yin sata, da zalunci, da fasikanci!" To, idan wannan tunaninka ne, lalle ba ka fahimci girman tsarkin Allah ba tukuna! Ya kamata ka sani, a Ranar Hukunci, **Allah ba zai kwatanta ka da makwabcinka mai laifi ba. Zai auna ka bisa ga Dokarsa cikakkiya mai tsarki**. Doka ta ce: "*Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma **ya karye daya**, to, ya karye dukansu ke nan*" (Yakubu 2:10). Allahn da ya ce: "Kada ka yi zina" ya kuma ce, "Kada ka yi karya!" Saboda haka, ko da shi ke ba ka yi zina ba, amma ka faɗi karya daya tak, ke nan ka karye dukan Doka (dubi Yakubu 2:11). Ba za ka shiga gaban zatin Allah a Firdausi ba, domin Nassi ya ce: "*Amma abu marar tsarki ba zai taba shiga birnin nan [Aljanna] ba, ko kuma wani mai yin abin kyama, ko mai karya*" (Ru'uya 21:27). Ya tabbata, ba za mu taba gamsar Allah ta hanyar kokarin kanmu ba! Maganar Allah tana shaidar wannan inda ta ce:

*"Dukanmu muka **cika da zunubi** har ayyukanmu mafi kyau **kazamai** ne duka"* (Ishaya 64:6). "*Duk duniya [tana] karkashin hukuncin Allah. Babu wani da yake mai adalci, babu, ko daya. Duk sun juya wa Allah baya, sun zama marasa amfani gaba daya. Ba kuwa wani bambanci, domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya kasa kai ga darajar Allah*" (Romawa 3:19,10,12,22,23).

Mu yi tunani, idan haka muke a gaban Wanda ya kamata ya yanka mana hukunci, ta yaya za mu tsira? Me ya kamata mu yi domin mu sami ceto? Ko kwata-kwata ba mu da bege? Bisa ga tushen **kokarin kanmu** ba mu da bege. Amma alhamdu ga Allah, ya yi **shiri don ceton** yayan Adamu daga hukunci bisa zunubi!

Bari mu cigaba cikin Attaura, littafin Fitowa, sura ashirin. Mu ga hanyar da Allah ya tanada ma yayan Isra'ila domin ya cece su daga la'anar da dokarsa mai tsarki ta jawo masu. Bayan Allah ya ba Isra'ilawa Dokoki Goma, Littafi ya ce:

(Fitowa 20) <sup>18</sup>*Da jama'a suka ji tsawar hadiri, da karar kaho mai tsanani suka kuma ga walkiya, da dutsen yana hayaki, sai suka ji tsoro suka yi rawar jiki, suka tsaya nesa...* <sup>21</sup>*Musa kuwa ya matsa kusa da girgije mai duhu inda Allah yake.* <sup>22</sup>*Ubangiji ya ce wa Musa, "Haka za ka faɗa wa Isra'ilawa, 'Ku da kanku kun ji na yi magana da ku daga sama...* <sup>24</sup>*[Saboda haka] za ku gina mini **bagade** na kasa. A kansa za ku miƙa mini*

**hadayu na konawa da na salama, da tumakinku da shanunku. A duk inda na sa a tuna da sunana zan zo wurinku in sa muku albarka."**

Musa ya rubuta kowane umarnin da Allah ya ba shi a cikin littafi. Sa'an nan da sassafe Musa ya tashi, ya gina bagade a gindin Dutsen Sinai yadda Allah ya umarta. Da ya gama ginin, ya umarci waɗansu samari su yanka shanu, su tara jini cikin kwano, su kuma kone naman a bisa bagade. Sai Musa ya dauki jinin bijimai, ya yayyafa bisa bagade, da bisa littafin inda ya rubuta Dokoki Goma, da bisa taron jama'a. Ya ce, *"Wannan shi ne **jinin alkawarin** da Ubangiji ya yi da ku"* (daga Fitowa 24:4-8).

Domin ya bi umarnin Allah, mun ga Musa ya gina bagade, ya yanka dabbobi, ya yafa jini a kan dukan taron jama'ar Isra'ila. Minene dalilin yin haka? Nufin Allah ya tuna ma Isra'ilawa abin da ya koya ma kakanninsu, wato Adamu, da Habila, da Nuhu, da Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Wato, *"**in ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara**"* (Ibraniyawa 9:22). Duk mai son kusantuwar Allah, dole ya kusance shi kammalalle tare da hadaya marar lahani.

Don me Allah ya umarci dukan waɗannan hadayun dabbobi? Allah ya umarce su domin shi mai adalci ne. Dokarsa mai tsarki ta ce **sakamakon** ko zunubi mafi kankanta, mutuwa da madawwamin hukunci ne, nisa da Allah da daukakarsa mai girma. Tun da shi ke yayan Isra'ila ba su iya kiyaye dukan dokokinsa masu tsarki ba, dole su kawo ma Allah hadaya marar cikas, domin dabba **marar laifi** ya maye gurbin mutum **mai laifi**. Amma yadda muka riga muka koya, hadayar dabba ba ta da iko ta **dauke** zunubi ba. Kawai sai ta **rufe** zunubin mutum, har ran da Allah ya aiko **Mai Fansa mai tsarki** zuwa cikin duniya. Da yardar ransa, Mai Fansa zai ba da Kansa hadaya ta karshe domin zunubi.

Lalle yau muna murna saboda wannan Mai Ceto ya zo, ya biya bashin zunubanmu sau ɗaya tak, ba kari. Ko ka san sunansa? I, **Yesu** ne. Sunan nan *Yesu* yana da ma'anar **Ubangiji yana ceto**. Yesu ba ya da mahaifi a nan duniya ba. Ya zo daga sama. Bai gaɗi halin mutuntaka da ke cikin kowane ɗan Adam ba. Yesu ya yi ma Dokoki Goma cikakkiyar biyayya, ya cika kowace bukata mai adalci wadda Allah ya umarta. Da shi ke ba ya da zunubi, ya isa ya ba da ransa hadaya mai dauke zunubin kowa wanda ya gaskata da shi. Saboda cikakkiyar hadayar Mai Fansa, Allah ya shaida cewa da ni da kai da ke, masu adalci muke, domin Ɗayan da ba ya da zunubi ya sha hukuncin zunubanmu.

Abokai na kwari, bisa ga abin da muka bincika yau, bari mu tuna da manyan abubuwa guda biyu.

Na farko, ka tabbata, **ba mai ikon ceton kansa da kansa ta hanyar kiyaye Dokoki Goma**. Ka saƙe jin abin da Littafi ya ce game da wannan: *"Gama duk waɗanda suke tsammani Allah zai karɓe su don suna bin Dokar Musa, an la'anta su ke nan. Gama Rubutacciyar Maganar Allah ta ce, 'Duk wanda bai aikata dukan abin da yake a rubuce a Littafin Dokar ba, an la'anta shi ke nan'"* (Galatiyawa 3:10). Kuma, *"Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma **ya karye ɗaya**, to, ya karye dukansu ke nan"* (Yakubu 2:10). Ba wani mutumin da zai sami ceto ta hanyar bin Dokoki Goma! Manufar dokoki ita ce su nuna mana zunubi.

Na biyu, mu tuna, **Allah kaɗai yana da shiri domin ya ceci masu zunubi**! Ka saurari abin da Nassi ya ce: *"Gama Allah ɗaya ne, wanda yake tsakanin Allah da mutane kuwa ɗaya ne, wato, mutumin nan Almasihu Yesu. Shi ne ya ba da kansa domin ya fashin mutane duka"* (1 Timoti 2:5,6). Gaskiya, Allah kaɗai ne yana da shiri ya ceci masu zunubi.

Ke nan, abokai masu sauraro, ina barinku da tunanin nan biyu: **Ba wanda** zai ceci kansa ta hanyar kiyaye Dokoki Goma! Kuma, **Allah kaɗai** yana da shiri ya ceci masu zunubi!

Na gode domin sauraro. Allah ya sa maku albarka, ya sa ku fahimci abin da muka bincika yau. Gama Maganarsa tana cewa:

*"Gama ba wanda zai sami zaman marar laifi a gaban Allah ta hanyar kiyaye abin da Dokar ta ce a yi. Abin da Dokar take yi shi ne ta nuna wa mutum zunubinsa"* (Romawa 3:20).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 39: Dokoki Ketattu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Domin darussa uku yanzu, muna ganin Allah ya yi magana da Isra'ilawa daga bisa Dutsen Sinai. Daga tsakiyar wuta da tsawa da walkiya, ya ba su dokokinsa goma **masu tsarki**. Kuma mun ga umarnin Allah ga jama'ar Isra'ila su gina bagade a gindin Sinai, su yanka bisashe marasa aibi hadayu.

Saboda me Allah ya umarta hadayun bisashen nan? Allah ya yi umarnin nan domin shi mai adalci ne. Kuma dokarsa mai tsarki ce: *"Duk wanda ya kiyaye dokoki duka amma ya karya ɗaya, to, **ya karya dukansu** ke nan."* Duk wanda ya karya dokar Allah ya yi zunubi. Ladan zunubi kuma mutuwa ne! (Yakubu 2:10; 1 Yahaya 3:4; Romawa 6:23) Tun da shi ke Isra'ilawa ba su iya su kiyaye dukan dokokin Allah ba, ya kamata su miƙa hadayu marasa lahani ga Allah. Dabba marar laifi za ta mutu **maimakon** mutum mai laifi. Dabba za ta ba da ranta domin mai zunubi ya ceci nasa. Ta hanyan nan, Allah ya tabbata mana da adalcinsa. Kuma ba shi yiwuwa ya kyale ko ya yafe zunubi ta dalilin kokarin mutum ba. Hanyar da Allah ya yarda da ita, da kuma ita kadai, wato zai gafarta zunubi idan an zubar da jinin hadaya cikakkiya.

Yau, kan maganar darasinmu ita ce **"Dokoki Ketattu."** A wurin da muke cikin labarin Musa da kabilun Isra'ila, suna cikin zango a gaban Dutsen Sinai cikin hamada. Bari mu koma ga karatun Attaura, mu ga abin da ya faru bayan da Allah ya ba su Dokoki Goma. Muna cikin littafin Fitowa, sura ashirin da huɗu. Littafi ya ce:

(Fitowa 24) <sup>12</sup>Ubangiji ya ce wa Musa, **"Ka hawo zuwa wurina a bisa dutsen, ka zauna har in ba ka allunan dutse da ke da dokoki da farillan da na rubuta don a koya musu."** <sup>13</sup>Sai **Musa ya tashi, shi da baransa Joshuwa**, suka tafi, **suka hau dutsen Allah**. <sup>14</sup>Ya ce wa dattawan, *"Ku dakata a nan har mu komo wurinku. Haruna da Hur suna tare da ku, in wani yana da wata damuwa, sai ya je wurinsu."* <sup>15</sup>Da hawan Musa bisa dutsen, girgije ya rufe kan dutsen. <sup>16</sup>Daukakar Ubangiji kuma ta zauna bisa Dutsen Sinai. Girgijen ya lullube dutsen har kwana shida, a ranar ta bakwai kuwa Ubangiji ya kira Musa daga cikin girgijen. <sup>17</sup>Isra'ilawa suka ga daukakar Ubangiji kamar wuta mai cinyewa a bisa kwankolin dutsen. <sup>18</sup>Sai Musa ya shiga girgijen, ya hau bisa dutsen. Ya zauna a kan dutsen **yini arba'in da dare arba'in**.

Bari mu dakata a nan. Nazari mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ji abin da Allah ya faɗa ma Musa cikin kwanakin nan arba'in. Amma yau, za mu dubi abin da ya faru wurin Isra'ilawa cikin zango a gindin dutse, suna jiran komowar Musa. Dukanmu mun sani, wurin yan adam, yin hankuri muna jiran Allah ba abu mai sauki ba ne. Ya fi sauki mu fid da rai, mu mance Maganar Allah, mu tafi abinmu. Saboda haka, abin da za mu karanta game da su Isra'ilawa yanzu yana da muhimmanci dominmu, da muhimmanci kwari! Allah yana son ya **yi mana galgadi** ta wurin labarin nan mai gigitarwa.

Ga karatu a sura ta talatin da biyu:

(Fitowa 32) <sup>1</sup>Da mutane suka ga Musa ya yi jinkirin saukoka daga dutsen, sai suka taru wurin Haruna, suka ce masa, **"Tashi, ka yi mana allahn da zai shugabance mu, gama ba mu san abin da ya faru da Musa ɗin wanda ya fissa mu daga kasar Masar ba."** <sup>2</sup>Haruna ya ce musu, *"Ku tutube zobban zinariya waɗanda ke kunnuwan matanku, da na yayanku maza da mata, ku kawo mini."* <sup>3</sup>Sai jama'a duka suka tutube zobban zinariya da ke a kunnuwansu, suka kawo wa Haruna. <sup>4</sup>Ya karɓi zobban a hannunsu, sai ya narkar da su, ya sassaka shi da kizago, ya siffata ɗan maraki. Da jama'a suka gani, sai suka ce, *"Allahnku ke nan, ya Isra'ila, wanda ya fissa ku daga Masar."*

Ko kun ga abin da Isra'ilawa suna yi? Kwanaki kaɗan bayan da suka ce, *"Dukan abin da Ubangiji ya faɗa za mu aikata!"* ga shi, muna gani, sun karya doka ta fari da ta biyu waɗanda Allah ya ba su bisa Dutsen Sinai dazu-dazun nan. Allah ya ce masu: ɗaya, *"Kada ka kasance da waɗansu alloli sai ni!"* Biyu, *"Kada ka yi wa kanka wani gunki!"*

Amma me Isra'ilawa sun yi? Sun juya ma Allah bayansu. Sun yi ma kansu wani gunki, kamannin ɗan maraki, irin da suka taba gani a gumakan Masar.

Mi ya sa Isra'ilawa da sauri sun juya ma Allah da Maganarsa baya? Dalili shi ne sun yi marmarin **wani allahn da za su iya taba su gani**. Sun zama kwatancin mutanen zamanin nan, waɗanda suka zaba su kyale Maganar Allah, domin su bi mutane da al'adunsu. Bin **mutum** wanda ido ke ganinsa ya fi bin **Allah** wanda ba a ganinsa, sauƙi. Shi ya sa ƴan adam da yawa sun maye **tunanin mutane** marasa tushen gaskiya, a gurbin **Magana mai gaskiya ta Allah**.

Yanzu bari mu ga abin da ya faru bayan da Isra'ilawa suka yi ma kansu ɗan marakin zinariya. Littafi ya ce:

(Fitowa 32) <sup>5</sup>*Sa'ad da Haruna ya gani, ya gina bagade a gaban siffar marakin, ya yi shela, ya ce, "Gobe akwai idi ga Ubangiji."* <sup>6</sup>*Kashegari da sassafe, suka tashi, suka mika hadayu na konawa da na salama. Jama'ar kuma suka zauna su ci su sha, suka kuma tashi suna rawa.*

Kun ji abin da Haruna ya yi? Littattafai sun gaya mana, *"ya gina bagade a gaban siffar marakin, ya yi shela, ya ce, "Gobe akwai idi ga Ubangiji!"* Ko gaskiya ce? Ko zai yiwu ne Isra'ilawa su yi ma Ubangiji sujada ta hanyan nan? Sam, ba shi yiwuwa! Mun sani, **Allah ba ya da magana cikin taron sujada wanda suka shirya**. Yanzu, ba kawai doka ta farko da ta biyu sun karye ba, amma kuma doka ta uku, wadda ta ce: *"Kada ka kama sunan Ubangiji Allahnka a banza."* Kalmomin, "Allah! Allah! Ubangiji Allah! Allah!" suna bakinsu, amma zukatansu sun yi nisa da shi. Sujadarsu a banza take. Kalmominsu game da Allah na wofi ne. Addu'o'insu ba kawai rusunawa a banza ba ne, amma kuma suna sa Allah ya husata!

Bari mu kai karshen labari:

(Fitowa 32) <sup>7</sup>*Sai Ubangiji ya ce wa Musa, "Sauka, gama jama'arka da ka fito da su daga Masar sun kazantar da kansu."* <sup>8</sup>*Sun yi saurin kaucewa daga hanyar da na umarce su. Sun yi wa kansu ɗan maraki na zubi, sun yi masa sujada, sun mika masa hadaya, sun kuma ce, 'Ya Isra'ila, wannan shi ne allahn da ya fissa ka daga kasar Masar.'* <sup>9</sup>*Ya kuma ce wa Musa, "Na ga jama'an nan suna da taurinkai."* <sup>10</sup>*Yanzu dai, ka bar ni kawai fushina ya yi kuna a kansu, ya cinye su, amma kai zan maishe ka babbar al'umma."*

<sup>11</sup>*Amma Musa ya roki Ubangiji Allahnsa, ya ce, "Ya Ubangijina, me ya sa ka husata da mutanenka waɗanda ka fissa su da karfin ikonka mai girma daga kasar Masar?"* <sup>12</sup>*Don me za ka sa Masarawa su ce, 'Ai, don keta ce ya fitar da su, don ya kashe su cikin duwatsu, ya shafe su sarai daga duniya?' Ka janye zafin fushinka, kada kuma ka jawo wa jama'arka masifa."* <sup>13</sup>*Ka tuna da bayinka Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, waɗanda kai da kanka ka rantse musu, ka ce, 'Zan ribabbanya zuriyarku kamar taurarin sama, in kuma ba ku wannan kasa [Kan'ana] duka da na alkawarta zan bayar ga zuriyarku. Za su gaje ta har abada.'* <sup>14</sup>*Ubangiji kuwa ya huce, ya janye niyyarsa ta jawo masifa a kan jama'arsa."* <sup>15</sup>*Musa ya sauka daga kan dutsen da allunan dutsen nan biyu na shaida a hannunsa. Allunan rubutattu ne ciki da baya."* <sup>16</sup>*Allunan kuwa aikin Allah ne, rubutun kuma na Allah ne da ya zana a kan allunan."* <sup>17</sup>*A sa'ad da Joshuwa ya ji hayaniyar jama'ar, sai ya ce wa Musa, "Akwai hargowar yaki a zangon."* <sup>18</sup>*Musa kuwa ya ce, "Ai, wannan ba hargowar nasara ba ce, ba kuma ta waɗanda yaki ya ci ba ce, amma hayaniyar waka nake ji."*

<sup>19</sup>*Yana kusato zango, sai ya ga siffar ɗan maraki, mutane na ta rawa. Musa kuwa ya harzuka, ya wartsar da allunan da ke hannunsa a gindin dutsen, suka farfashe."* <sup>20</sup>*Ya dauki siffar ɗan marakin da suka yi, ya kone ta, ya nika, ta zama gari, ya barbada a ruwa, ya sa Isra'ilawa su sha."* <sup>21</sup>*Musa ya ce wa Haruna, "Me waɗannan mutane suka yi maka, da ka jawo musu babban zunubi?"* <sup>22</sup>*Haruna kuwa ya amsa, ya ce, "Ya shugabana, kada ka ji haushina, ka san jama'an nan sarai da irin halinsu na son aikata mugunta."* <sup>23</sup>*Sun ce mini, 'Yi mana allahn da zai shugabance mu, gama Musa, mutumin da ya fito da mu daga Masar, ba mu san abin da ya same shi ba.'* <sup>24</sup>*Ni kuwa sai na ce musu, 'Bari duk wanda ke da zinariya ya tube.' Waɗanda ke da ita, suka tube, suka kawo mini, ni kuwa na zuba su cikin wuta, daganan wannan maraki ya fito."* <sup>25</sup>*Musa ya ga jama'ar sun sangarce, domin Haruna ya sa su sangarce, ya bar su su bauta wa gunki har suka zama abin kunya a gaban magabtansu."* <sup>26</sup>*Musa ya tsaya a*



*kofar zango, ya ce, “Duk wanda ke wajen Ubangiji ya zo wurina.” Sai Lawiyawa suka tattaru a wurinsa. <sup>27</sup>Ya ce musu, “Ubangiji Allah na Isra’ila ya ce, ‘Kowane mutum ya rataya takobinsa, ya kai ya kawo daga kofa zuwa kofa cikin zango duka, kowa ya kashe dan’uwansa, kowa ya kashe zumunsa, kowa ya kashe makwabcinsa.’”*

*<sup>28</sup>Lawiyawa kuwa suka yi yadda Musa ya fada. A ranan nan **aka kashe mutum wajen dubu uku.** <sup>35</sup>Sai Ubangiji ya aika wa mutanen da annoba saboda dan marakin da suka sa Haruna ya yi musu.*

Bayan wannan, Ubangiji ya umarci Musa ya shirya **allunan dutse biyu** a maimakon waɗanda ya fashe. Bisa gare su, Allah ya sāke rubuta **dokoki** waɗanda Isra’ilawa sun riga sun karye. Isra’ila ta yi zunubi kwari da gaskiya! Sun **keta** doka mai tsarki wadda Allah ya ba su. An sāke ganin mugunyar zuciyar mutum. Duk da yawan taimakon da Ubangiji ya yi ma jama’ar Isra’ila, mun ga saurin kauwarsu daga hanyar adalci wadda Allah ya kafa. Sun zaba su bi wata hanya. Sun kaga ma kansa wani addini. Sun zabi hanyar ayyukan hannuwansu. Sun juya bayansu ga hanyar da Allah ya kafa. Suna murna cikin addinin da sun zaba ma kansu. Sunan Allah yana bisa lebungansu, amma zukaɗansu sun yi nisa da shi! Shi ya sa sun kera dan maraki, suna jin daɗi a kan abin da hannuwansu suka yi, sun juya bayansu ga Allahn gaskiya mai rai.

Mi Allah yake so ya koya mana ta wurin labarin nan mai gitaɗa? Allah yana son mu yi tunani a kan wurin da muke cikin hulɗarmu tare da shi. Wataƙila waɗansu suna tunani cewa, “Ni ba kamar su Isra’ilawa ni ke ba. Ban taɓa juya ma Allah baya ba. Ban taɓa rusuna gaban wani gunku ba.” Ku masu tunanin nan, ko kun taɓɓata ba ku taɓa yi ma gunku suɗa ba? Yalla ba ka sa a kera maka gunku ba. Duk da haka, ma’anar gunku ba ta tsaya da siƙfofin da aka kera ana durkusawa gabansu ba. Gunku ya iya zama kowane abin da ya raba tsakaninmu da Allah. **Gunku** ya iya zama kuɗi, ko tufafi, ko jima’i, ko wasan balo, ko tele, ko daga kai, ko wani mutum irinka, ko al’adun kakanninka. Waɗansu suna daɓe ma gumakunsu da layunsu da abin tsafinsu. Waɗansu kuma, farillan addininsu sun zama gumaka a gare su. Suna ba addu’a da azumi girma fiye da sauraron Maganar Allah! **Duk kowane abin da ya dauki matsayin Allah da gaskiyarsa, gunku ne.**

**Wanene Allahnka?** Wanene da gaskiya kake bauta wa? Ko Ubangiji Allah ne, ko wani gunku? Ko sunan Allah yana bakinka kawai, ko sunansa yana cikin zuciyaɗa? Akwai abin da ya raba tsakanin masu bauta ma Allah cikin gaskiya, da masu bauta ma gumaka. Wato, **Maganar Allah** ce. Yaya ka dauki ainihin Maganar Allah? Ko ka san Maganar da Allah ya fada? Ko ka gaskata da ita? Ko kana kaunarta da dukan zuciyaɗa? Ko kuwa, kana kamar su Isra’ilawa waɗanda Allah ya ce da su, “*Waɗannan mutane suna ba ni girma da bakinsu ne kawai, amma zukaɗansu sun yi nesa da ni. A banza suke yi mini suɗa; suna koyar da dokokin mutane wai Maganar Allah ne*”? (Matiyu 15:8,9)

Kai fa, ke fa? Ga wanene da gaskiya kake yin suɗa? Ko ga Ubangiji Allah wanda ya ba Musa dokarsa mai adalci? Ko ka gaskata Maganarsa? Ko kuwa ka sa zuciya ga hanyar ayyukan addini yadda Isra’ilawa suka yi? Kominene abin da kake yi, Littattafai suna cewa:

*“Waɗannan abubuwan da suka faru da su [Isra’ilawa] misali ne, an kuma rubuta ne don a yi mana gargadi... Saboda haka ku da nake kauna, **ku guje wa bautar gumaka.** Ina magana da ku a kan ku masu hankali ne.”* (1 Korantiyawa 10:11,14,15). *“Amma masu tsoro, da masu cin amana, da masu aikin kyama... da masu sihiri, da **masu bautar gumaka...** duk rabonsu yana cikin wannan tafkin wuta mai kuna da farin wuta”* (Ru’uɗa 21:8). *“Idan mutane suka shaida abubuwan da suka gani, mukan yarda da abin da suka ce. To, shaidar Allah ta fi shaidar mutane karfi, kuma shi ne ya shaidi waɗannan abubuwa a kan [Mai Fansa, wanda] ya zo duniya, ya kuma ba mu ganewa domin mu san shi wanda yake na gaskiya... Ya ku yayana kanana, ina gaya muku ku lura da kanku don **kada ku bi gumaka!**”* (1 Yohanna 5:9,20,21)

Na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu dubi shirin da Allah ya yi wanda ba a saba yin irinsa ba, yadda zai zauna a tsakiyar Isra’ilawa masu zunubi ba tare da ya karya tsarkinsa ba. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunawa da babban galgaɗin nan daga Maganarsa:

**“Kada ku bi gumaka!”** (1 Yohanna 5:21). Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 40: Alfarwa ta Sujada**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Sa'ad da mun yi wannan, muna da salama na gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daƙi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasinmu da ya wuce, mun ga yadda su Isra'ilawa sun juya bayansu ga Ubangiji wanda ya fanshe su daga gidan bauta a Masar. Sa'ad da Musa yana karɓar Maganar Allah a bisa Dutsen Sinai, Isra'ilawa sun yi gunkin ɗan marakin zinariya, sun yi masa sujada. Amma yau, labarinmu ya fi wancan daɗin ji sosai. Sai dai mu saurara da kyau, domin muhimmin labari mai zurfi ne. Za mu ga yadda Allah ya faɗa ma Musa da Isra'ilawa su yi wani alfarwa na musamman domin ya koya masu yadda za su kusance shi, su sadu da shi, su yi masa sujada. Kan maganar labarinmu **"Alfarwa ta Sujada"** ce. Alfarwa ita ce wani ɗakin fata irin da kabilun hamada suke amfani da su.

Muna karatu cikin Attaura, littafin Fitowa, sura ta ashirin da huɗu. Littafi ya ce:

(Fitowa 24) <sup>16</sup>***Daukakar Ubangiji kuma ta zauna bisa Dutsen Sinai. Girgijen ya lullube dutsen har kwana shida, a rana ta bakwai kuwa Ubangiji ya kira Musa daga cikin girgijen.*** <sup>17</sup>*Isra'ilawa suka ga daukakar Ubangiji kamar wuta mai cinyewa a bisa kwankolin dutsen.* <sup>18</sup>*Sai Musa ya shiga girgijen, ya hau bisa dutsen. Ya zauna a kan dutsen yini arba'in da dare arba'in.*

(Fitowa 25) <sup>1</sup>*Ubangiji ya ce wa Musa,* <sup>2</sup>***"Faɗa wa Isra'ilawa su karɓo mini kaya daga dukan wanda ya yi niyyar bayarwa.*** <sup>3</sup>*Ga irin sadakokin da za ku karɓa, zinariya, da azurfa, da karfen tagulla,* <sup>4</sup>*da ulu mai launin shudi, da mai launin shunayya, da mai launin ja, da lilin mai laushi, da gashin akuya,* <sup>5</sup>*da jemammun fatun raguna, da fatun awaki, da itacen kirya,* <sup>6</sup>*da mai domin fitila, da kayan yaji domin man kebewa, da turaren konawa,* <sup>7</sup>*da dutsen onis, da duwatsun da za a mammanne a falmaran da kyallen makalawa a kirji.* <sup>8</sup>***Za su yi tsattsarkan wuri domina, don in zauna tare da su.*** <sup>9</sup>***Za ku yi mazaunina da kayayyakin duka, bisa ga irin fasalin da zan nuna maka."***

Ko ka ji abin da Allah ya faɗa ma Musa? Ya gaya masa wani abin mamaki mai al'ajabi! Allah ya nufa ya zauna tare da Isra'ilawa, a tsakiya waɗanda suka yi masa zunubi so da yawa! Me ya sa Allah mai tsarki mai girma zai son zama tare da masu zunubi irinsu? Allah ruhu ne, ba ya bukatar kome. Don me zai damu da zuriyar Adamu wadda ta juya masa baya, har ma ya yi magana da su? Mun riga mun gani, Allah ya halicci mutum cikin kamannin Allah domin ya yi zumunta da shi. Zunubin mutum ya bata zumuntan nan. Sai Allah ya kafa hanya mai adalci wadda mutum zai bi don ya koma wurin Allah. Madawwamin kudurinsa tare da yawan jinkansa domin masu zunubi, ya sa Ubangiji ya shirya yadda daukakar zatinsa za ta kasance a tsakiyar Isra'ilawa. Ta hanyar **alfarwa ta musamman** da **dokoki na musamman**, Allah ya bayyana ga zuriyar Adamu yadda za su kusance shi. An riga an koya mana, ta dalilin tsarkin Allah, bai yiwu masu zunubi su yi hulɗa da shi yadda suka ga dama ba. Saboda haka, Allah ya umarta ma Isra'ilawa su yi wata alfarwa ta musamman domin, don ya zauna a tsakiyarsu ta hanyar da ta cancanta bisa ga tsarkinsa da daukakarsa. Kuma, ta wurin fasalin wannan alfarwa ta musamman, Allah ya nufa ya koyar ma mutanen zamanai masu zuwa manyan darussa a kan yadda shi da kansa yake, da kuma a kan Mai Ceton da zai aiko cikin duniya.

Kamin mu yi nazarin umarnin Allah ga Musa game da mazaunin da Isra'ilawa za su gina masa, da farko ya kamata mu gane, Allah bai ba da umarnin gina alfarwa domin yana bukatar wurin zama ba. A'a! Allah Maɗaukaki wanda ya halicci duniya da duk abin da ke cikinta, ba ya zama a gidaje ginin mutum! A Littattafan Annabawa, Ubangiji da kansa ya ce: *"Sama kursiyina ce, duniya kuwa matashin sawuna ce. Daganan wane irin gida za ku iya ginawa domina, wane irin wuri ne kuma zan zauna? Ni kaina na halicci dukan kome da kome!"* (Ishaya 66:1,2 duba kuma Ayyukan Manzanni 7:48,49).

To, in haka ne, don me Allah ya umarci Isra'ilawa su gina alfarwa inda Ruhunsa da daukakarsa zai zauna? Yadda mun riga mun faɗa, nufin Allah ne ya koya ma Isra'ilawa da dukan zuriyar Adamu game da marmarin

ya yi **zumunta** tare da su. Kuma Allah ya so ya **misalta** masu hanyar samun gafarar zunubi don mutane su sami ikon zama tare da Allah a sama har abada!

Saboda haka Allah ya ba da umarni ga Musa da Isra'ilawa su gina masa alfarwa don ya zauna a tsakiyarsu. Sai dai wannan Alfarwa ta Sujada dabam ne da dakunan fata na jama'a. Har ma akwai surori hamsin a cikin Littattafai a kan aikin gina Alfarwa ta Sujada. Koyarwar surorin nan mai zurfi ce, ba mu da lokaci mu yi magana a kan su duka ba. Amma za mu yi kokari mu kawo abubuwa mafi muhimmanci a takaice.

Abu na farko wanda ya kamata ku sani game da Alfarwa ta Sujada, Allah ya ce ma Musa dole ta kasance da **daki biyu a ciki**. Alfarwa ta Sujada alfarwa guda ce amma a ciki wani kyakkyawan **labule** mai nauyi ya raba ta wuri biyu.

Sunan daki na farko **Wuri Mai Tsarki** ne. Ba wanda zai shiga wurin nan sai dai firistoci. Firistoci su ne masu hidimar addini wadanda Allah ya zaba daga zuriyar Haruna. Aikinsu su yanka hadayu domin a rufe zunubi. Akwai abu uku a dakin nan. Akwai wani teburi na zinariya inda sukan kona turare. Akwai wata babbar fitila mai amfani da mai. Akwai wani teburi inda sukan ajiye burodi na musamman don su miƙa ma Allah lokacin sujada.

Sunan daki na biyu **Wuri Mafi Tsarki** ne. An ba shi sunan nan domin bayan an gama aikin gina alfarwa, Allah zai sauko ya cika dakin nan da darajar daukakarsa. Wuri Mafi Tsarki misalin Sama, Firdausi, ne. Saboda haka wannan daki, dakin Allah ne, shi kadai! Shi ya sa Allah ya ce ma Musa, duk wanda ya nemi ya shiga Wuri Mafi Tsarki zai mutu! Kada kowa ya shiga Wuri Mafi Tsarki sai Babban Firist. Shi kuma, sai so daya kowace shekara kadai. Bugu da ƙari, ya kamata ya shiga tare da jinin hadaya domin zunubansa da zunuban jama'a, yadda Allah ya umarta.

Allah ya umarci Musa ya sa wani akwati na itacen maje wanda aka dalaye shi da zinariya tsantsa a cikin Wuri Mafi Tsarki. Sunan akwatin nan, **Akwatin Alkawari** ne. A cikinsa sai su ajiye allunan dutse biyu inda aka rubuta Dokoki Goma. Bisa kan akwatin, sun sa murfi na zinariya inda Babban Firist zai yayyafa jinin dabba so daya kowace shekara domin Allah ya yafe ma Isra'ilawa zunubansu. Saboda haka Allah ya kira murfin nan **Mazaunin Jinkai**.

Bayan wannan, Allah ya nuna ma Musa ya kamata su yi wani zane mai tsawo duk kewaye da Alfarwa ta Sujada. Sai su yi katangan nan da farin labule, ta zama **katangar haraba, wato farfajiya**. A cikin wannan zane mai kewayewa, sai su bar **kofa daya**. Babu wata hanya shigar Alfarwa ta Sujada sai ta kofar farfajiya. A cikin farfajiya gaban kofarta, Allah ya umarci Musa da Isra'ilawa su yi **bagade** na tagulla. Duk wanda ya shiga kofar farfajiya, sai ya wuce bagade. Allah yana koya ma Isra'ilawa da dukan zuriyar Adamu, hanyar da ya kamata don su kusanci Allah. Ta yaya Isra'ilawa za su kusanci Allah? Sai ta hanyar jinin hadaya.

Kowane mutum wanda yana son shiga filin nan a gaban "mazaunin Allah", dole ya zo da hadayar dabba don biyan bashin zunubi. Allah yana koya ma Isra'ilawa, **babu wata hanyar da mutum zai kusanci Allah sai dai ta hanyar jinin hadaya**. Domin wannan, Allah ya fada ma Musa cewa, *"Gama ran nama yana cikin jinin, na kuwa ba ku shi a bisa bagade domin a yi wa rayukanku kafara. Gama da jini ake kafara saboda akwai rai a cikinsa"* (Littafin Firistoci 17:11). Kalma "kafara" tana nufin hanyar biya bashin zunubi.

Saboda haka, sa'ad da wani yana son ya yi ma Allah sujada, da farko sai ya kawo dabba, ya yanka hadaya domin gafarar zunubinsa. Mai sujada ya iya shiga farfajiyar Alfarwa ta Sujada da bijimi, ko rago, ko tsuntsu. A gaban bagade, sai ya aza hannunsa bisa kan dabbar hadaya. Ya fada wa Allah cewa shi mai zunubi ne, ya cancanci mutuwa saboda zunubansa. Sa'an nan ya yanka dabba. Bayan wannan wani firist zai dauki jinin hadaya, ya yayyafa bisa bagade da kuma a kasa kewaye da bagade, shi kuma kone hadaya bisa bagade. Haka Allah ya iya ya yafe, ko ya rufe, ma mai laifi zunubansa. Domin dabba marar laifi ya mutu a maimakonsa.

Dole Isra'ilawa su maimaita waɗannan haɗayu so da yawa kowace shekara. **Duk da haka haɗayun bisashe ba su iya su gamshi tsarkin Allah har abada ba.** Sun zama kwatanci na ɗan lokaci game da Mai Fansa wanda zai zo ya mutu a maimakon masu zunubi, wanda ta wurinsa Allah ya yi ma zuriyar Adamu gafara ta **dindindin**. Ya yafe bashin zunubinsu ba tare da ya karyata adalcinsa ba.

Allah ya misalta abin da Mai Fansa zai yi domin masu zunubi. Sai Allah ya tsai da rana ɗaya ga shekara domin Isra'ila. A ran nan kowace shekara Babban Firist zai shiga ɗaki na biyu na Alfarwa ta Sujada, wato Wuri Mafi Tsarki. Ana kiran ranar nan, **Ranar Kafara**, wato ran da Allah ya rufe zunubai. A waccan rana guda a watan goma, watan Oktoba, Babban Firist yana da izinin shigowar Wuri Mafi Tsarki, ya yafa jini bisa mazaunin jinkai na akwatin alkawari. Ba yadda zai shiga Wuri Mafi Tsarki ba tare da jinin dabba marar lahani ba. Sai ya miƙa dabba ga Allah domin zunubansa da zunuban taron jama'a. Ta hanyan nan Allah ya bayyana yadda Mai Fansa zai zo, ya zubar da jininsa, domin Allah ya yi ma masu zunubi gafara, ya karɓe su a gabansa har abada!

Hakika masu sauraro, darasinmu na yau, akwai zurfi da banmamaki gare shi! Kuma akwai abu da yawa wanda muke son koya maku, amma lokaci ya kure. Amma kamin mu yi bankwana, ga abin da ya kamata ku gane game da Alfarwa ta Sujada. A sura ta karshe, Littafin Fitowa, littafi ya ce:

*"Isra'ilawa sun yi dukan aiki kamar yadda Ubangiji ya umarci Musa. Da Musa ya duba dukan aikin, ga shi kuwa, sun yi shi daidai, kamar yadda Ubangiji ya umarta, sai Musa ya sa musu albarka... Sa'an nan girgije ya rufe alfarwa ta sujada, ɗaukakar Ubangiji kuma ta cika alfarwa. Musa kuwa bai iya shiga alfarwa ta sujada ba domin girgijen yana zaune a bisanta, ɗaukakar Ubangiji kuma ta cika alfarwa"* (Fitowa 39:42,43; 40:34,35).

Kun ga abin da ya faru? Bayan an shirya Alfarwa ta Sujada, sai ɗaukakar Allah ta sauko bisa alfarwa, ta cika Wuri Mafi Tsarki. Hasken ɗaukakar Allah ya haskaka. Har ma ya fi hasken rana haske! Ya kamata mu tuna, a cikin dukan wannan, Allah yana ba da kwatancin albarkun da sun fi girma sa'ad da Mai Fansa zai sauko daga sama ya zauna tare da yan Adam. **Mai Fansa da kansa ya zama cikakken bayanin "Alfarwa ta Sujada"** wadda Allah ya bado domin mu sami hulɗa ta kwarai tare da shi har abada! Yadda aka rubuta a Linjila mai tsarki:

*"Tun farko akwai Kalma, Kalman kuwa tare da Allah yake, Kalman kuwa Allah ne... Kalman nan ya zama mutum, ya kuwa zauna a cikinmu. Mun ga ɗaukakarsa... [Shi ne] ɗan Rago na Allah wanda yake ɗauke da zunubin duniya!"* (Yohanna 1:1,14,29).

Lalle haka ne, Mai Fansa shi ne Wanda ya **cika kowane** kwatancin da ke cikin Alfarwa ta Sujada, da haɗayun bisashe. Ba kawai ya zo ya zauna duniyarmu **wurin mutane** ba, amma kuma **ya zubar da jininsa** Haɗaya Cikakkiya domin masu zunubi. Ta wurin jininsa muna samun zumunta ta gaskiya tare da Allah har abada!

Ko abin da muka bincika yau abu mai wuyan ganewa ne? To, bari mu tuna, akwai abubuwa a Maganar Allah da ke da wuya a fahimta. Amma duk da haka masu gaskiya ne! Kada mu taɓa manta da abin da Ubangiji da kansa ya ce: *"Tunanina ba kamar irin naku ba ne, al'amurana kuma dabam suke da naku. Kamar yadda sammai suke can nesa da kasa, haka **al'amurana da tunanina suke nesa da naku**"* (Ishaya 55:8,9).

Lokacinmu ya kare yau. Allah ya sa maku albarka. Ina yi maku bankwana da waɗannan ayoyi daga Littafi Mai Tsarki:

***"Hakika, zurfin hikimar Allah da kuma na saninsa marar iyaka ne! Hukunce-hukuncensa sun fi gaban bincike. Abubuwan da yake aikatawa sun wuce gaban ganewa! Wa ya taɓa sanin zuciyar Ubangiji? Wa ya taɓa zama abokin shawararsa? ...kuma abubuwan nan duka suna kasancewa ta wurinsa ne, kuma saboda shi. Bari ɗaukaka ta tabbata ga Allah har abada. Amin."*** (Romawa 11:33-36).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 41: Rashin Bangaskiyar Isra'ilawa**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin haka suna da salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Muna cikin karatun Attaura. Yadda kun sani, Attaura sashe na farko ne cikin Littattafan Annabawa. Tana da sashe ko littafi biyar a cikinta. A littafi na farko, wato **Farawa**, an koya mana yadda zunubi ya shigo duniya, ya jawo masifu, da mutuwa, da hukunci. Kuma mun ga shirin da Allah ya yi domin ceton Adamu da zuriyarsa daga sakamakon zunubi, wanda ke madawwamiyar wutar Jahannama. An koya mana alkawalin Allah shi aiko da Mai Fansa wanda zai mutu domin masu zunubi. Haka zai buɗe hanya domin Allah ya gafarta musu zunubansu ba tare da ya karyata adalcinsa ba. Kuma littafin Farawa ya koya mana yadda Allah ya zaɓi Ibrahim. Ya yi masa alkawali ya maido shi babbar al'umma. Daga al'umman nan annabawa da kuma a karshe, Mai Fansar duniya, za su fito.

Littafin Attaura na biyu, **Fitowa** ne. Mun ga yadda Allah, ta hannun annabinsa Musa, ya ceci zuriyar Ibrahim, su Isra'ilawa, daga sarkokin bauta a kasar Masar. Allah ya fitar da kabilun Isra'ila daga Masar, ya bi da su cikin hamada har Dutsen Sinai inda ya ba su Dokokinsa Goma. Ya koya masu game da hanyar hadayar jini domin su sami gafarar Allah saboda zunubansu.

A darasin da ya wuce, mun ga umarnin Allah ga Musa da Isra'ilawa su gina masa wata kyakkyawar **Alfarwa ta Sujada** mai banmamaki. Ya so ya zauna a tsakiyarsu. Da an gama kome da kome, *"girgije ya rufe alfarwa ta sujada, ɗaukakar Ubangiji kuma ta cika alfarwa"* (Fitowa 40:34). Allah ya nuna ma Isra'ilawa irin zumunta ta kwaraɗi da yake so tsakaninsa da su. Amma ba wanda zai kusance shi ba, sai dai da jinin hadayar da aka yanka a bagaden Alfarwa ta Sujada. Alfarwa ta Sujada da hadayunta **misali da kwatanci ne, inuwar Mai Fansa** wanda zai sauko daga sama, ya zauna a duniya, ya zubar da jininsa hadaya mai kawar da zunubi.

Littafin **Attaura sashe na uku, Littafin Firstoci** ne. Allah ya iza Musa ya rubuta dukan dokoki, tare da fassara yadda Isra'ilawa za su kawo ma Allah hadayu masu rufe zunubi. Littafi mai zurfi ne kwaraɗi. Ba mu da lokaci isasshe mu yi nazarinsa duka. Idan ka yi bincikensa don kanka, sai ka lura da kalmomi biyu waɗanda suna ciki wajen so ɗari biyu. Manyan kalmomin nan su ne, *"Tsarki"* da *"Jini."* Me ya sa an nanata kalmomin nan biyu a littafin? Dalili shi ne saboda ɗaya daga cikin darussa mafi muhimmanci waɗanda mutum yake bukata shi gane, shi ne **Allah ne Mai Tsarki**, da kuma, *"idan ba tare da zub da jini ba kuwa, ba yadda za a gafarta zunubai"* (Ibraniyawa 9:22). Tamanin littafi na uku na Attaura, shi koya ma Isra'ilawa yadda mai zunubi marar tsarki, cike da zunubi, zai sami hanya ya kusanci Allah mai tsarki cikakke. A sarari Allah ya shaida, ba shi yiwuwa mutum ya kusance shi, sai dai ta hanyar jinin hadaya. Hadaya ta zama inuwar Mai Fansa mai tsarki wanda zai shigo duniya ya mutu domin masu zunubi, ya biya bashin zunubinsu.

A sauran lokacinmu yau, bari mu kai **sashe na huɗu** na Attaura ta Musa, wato **Littafin Kidaya**. A littafin nan, mun karanta labarin zaman Isra'ilawa a gindin Dutsen Sinai domin wajen shekara ɗaya. A shekaran nan, Allah ya koya masu abu da yawa. Ya hura ma Musa da yawa na littafin Attaura mai tsarki. Shi ne littafin da muke karantawa yau.

Amma ba nufin Allah su Isra'ilawa su zauna a hamada har abada ba. Shi ya sa wata rana Allah ya gaya masu su tashi tafiya, su cigaba zuwa kasa mai ni'ima wadda ya alkawalta masu, kasar Kan'ana. Littattafai sun ce, ran da za su tashi daga Sinai, girgijen ɗaukakar Allah wanda ya rufe Alfarwa ta Sujada, ya hau ya fara tafiya a gabansu. **Ubangiji da kansa** ya yi masu jagora kowace rana ta wurin **girgije** da rana, da **al'amudin wuta** da dare.

Saboda haka, Isra'ilawa sun bi girgije da rana, da al'amudin wuta da dare, sai sun iso bakin lambar Kan'ana, kasar da Allah ya alkawalta ma Ibrahim da zuriyarsa tun da ɗadewa. Allah bai manta da alkawalansa ba. **Ta**

**dalilin amincin Allah da ikonsa, Isra'ilawa sun zo iyakar kasar Kan'ana**, wadda a yau muna kiranta Falisdinu ko Isra'ila.

Sai dai, Kan'ana ta cika da mazauna. Mutanen Kan'ana manya ne kuma da yawa. Yaya Isra'ila za ta mallaki kasar? Hanya daya kadai za ta yiwu. **Sai Allah ya ba su kasar**. Ba abin da ya buwaya ga Allah! Allah ya yi ma Ibrahim alkawari: *"Wannan kasar Kan'ana zan ba zuriyarka!"* Allah ya nufa ya hallakar da mutanen Kan'ana, ya ba zuriyar Ibrahim kasar. Ya kamata ku gane, zunuban mutanen Kan'ana sun yi yawa. Suna yin mugayen laifofi masu tsanani, misali suna yankan yayansu hadaya ga gumakansu. Allah ya yi hankuri sosai da jama'ar Kan'ana. Amma sun cigaba cikin kwadayinsu masu kumya da halin zunubansu. Saboda haka, Allah ya shirya ya ba da kasarsu ga kabilun Isra'ila.

Yanzu bari mu karanta daga sahe na huɗu na Attaura, mu ga abin da ya faru sa'anda Isra'ilawa suka iso iyakar kasar Kan'ana. A sura ta goma sha uku, littafi ya ce:

(Littafin Kidaya 13) <sup>1</sup>Ubangiji kuma ya ce wa Musa, <sup>2</sup>"Ka aiki mutane su leki asirin kasar Kan'ana **wadda nake ba Isra'ilawa**. Daga kowace kabila na kakanninsu, ka zaɓi mutum guda wanda ke shugaba a cikinsu" <sup>3</sup>Musa kuwa ya yi biyayya, daga jejin Faran ya aika da waɗannan shugabanni [goma sha biyu]... <sup>21</sup>Sai suka haura, suka leko asirin kasa...

<sup>25</sup>Bayan sun yi kwana arba'in suna leken asirin kasar, sai suka komo. <sup>26</sup>Suka zo wurin Musa, da Haruna, da dukan taron jama'ar Isra'ila a jejin Faran a Kadesh. Suka fada musu labarin tafiyarsu, suka kuma nuna musu amfanin kasar da suka kawo. <sup>27</sup>Suka ce wa Musa, "Mun tafi kasar da ka aike mu, kasar **tana da yalwar abinci**, ga kuma amfanin kasar. <sup>28</sup>**Amma mazaunan kasar karfafa ne**, biranenta kuma manya ne, masu garu, banda wannan kuma, mun ga Anakawa a can.

<sup>30</sup>Amma **Kalibu** (daya daga cikin yan leken asirin kasa) ya sa mutane su yi shiru a gaban Musa, ya ce, "Bari mu tafi nan da nan mu mallaki kasar. Gama za mu iya cinta." <sup>31</sup>**Sai mutanen** da suka tafi tare da shi suka amsa suka ce, "Ba za mu iya haurawa, mu kara da mutanen ba, gama sun fi mu karfi." <sup>32</sup>Haka suka kawo wa yan'uwansu, Isra'ilawa, mugun rahoton kasa wadda suka leki asirinta, suka kara da cewa, "Kasar da muka ratsa cikinta domin mu leki asirinta, tana cinye waɗanda ke zaune a cikinta, dukan mutane kuma da muka gani a cikinta katti ne. <sup>33</sup>Mun kuma ga manyan mutane a can, wato mutanen Anakawa... Sai muka ga kanmu kamar fara ne kawai, haka kuwa muke a gare su."

(Littafin Kidaya 14) <sup>1</sup>Sai dukan taron jama'a suka yi **kuka da babbar murya** dukan dare saboda wahala. <sup>2</sup>Dukan Isra'ilawa **suka yi gunaguni** a kan Musa da Haruna, suka ce, "Da ma mun mutu a kasar Masar, ko kuwa a wannan jeji. <sup>3</sup>Me ya sa Ubangiji ya kawo mu a wannan kasa, mu mutu da takobi? Matanmu da kanananmu za su zama ganima. Ba zai fi mana kyau, mu koma Masar ba?" <sup>4</sup>Sai suka ce wa juna, "Bari mu shugabantar da wani, mu koma Masar." <sup>5</sup>Sa'an nan Musa da Haruna suka fāɗi rubda ciki a gaban dukan taron jama'ar Isra'ilawa. <sup>6</sup>Sai **Joshuwa**, dan Nun, da **Kalibu**, dan Yefunne waɗanda ke tare da masu leko asirin kasar, suka yayyage tufafinsu. <sup>7</sup>Suka ce wa dukan taron jama'ar Isra'ilawa, "Kasar da muka ratsa ta don mu leki asirinta, kasa ce mai kyau kwarai da gaske. <sup>8</sup>Idan Ubangiji yana jin daɗinmu zai kai mu a wannan kasa da ke cike da yalwar abinci, ya ba mu ita. <sup>9</sup>Sai dai kada ku tayar wa Ubangiji, kada kuwa ku ji tsoron mutanen kasar. Za mu ci su ba wuya, Ubangiji kuma zai lalatar da gumakansu da ke kāre su. **Ubangiji kuwa yana tare da mu, kada ku ji tsoronsu.**"

<sup>10</sup>**Amma taron jama'a suka ce za su jajjefe su da duwatsu**. Sai daukakar Ubangiji ta bayyana ga dukan mutanen Isra'ila daga cikin alfarwa ta sujada. <sup>11</sup>Sai Ubangiji ya ce wa Musa, "**Har yausha mutanen nan za su raina ni? Har yausha za su ki gaskata ni**, ko da ya ke na aikata alamu a tsakiyarsu?"

Bari mu dan dakata a nan. Ko kun ji yadda Isra'ila ta yi laifi, ta bata ma Allah rai? Ko kun ga rashin bangaskiyarsu? Ko kun lura yadda sun zargi Allah cewa ba ya rikon alkawali ba? Lalle, ran nan, Isra'ilawa sun yi

zunubi sosai domin ba su gaskata alkawalin Allah ya ba su kasar Kan'ana ba. **Ba su gaskata** abin da Allah ya fada ma Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, da Yusufu, da Musa ba. Sun yi kamar mutane da yawa a yau, masu cewa, "Mun gaskata da Allah da annabawansa!" amma a ainihin gaskiya ba su yin imani da Allah da annabawansa, domin ba su yarda da abin da Allah ya alkawalta ta hanyar annabawansa da Littattafai Masu Tsarki ba! Rashin bangaskiya babban zunubi ne a gaban Allah.

Ya isa, bari mu cigaba da labari:

(Littafin Kidaya 14) <sup>26</sup>Ubangiji kuma ya ce wa Musa da Haruna, <sup>27</sup>"Har yausha wannan mugun taron jama'a zai yi ta gunaguni a kaina? Na ji gunagunin da Isra'ilawa suka yi a kaina. <sup>28</sup>Sai ka fada musu cewa, 'Ni Ubangiji na rantse da zatina, abin da kuka sanar da ni zan yi muku. <sup>29</sup>**Gawawwakin wadanda suka yi gunaguni a kaina za su fadi cikin jejin nan.** Dukan wadanda aka kidaya, tun daga mai shekara ashirin zuwa gaba, <sup>30</sup>ba wanda zai shiga kasar da na rantse ta zama wurin zamanku, sai **Kalibu**, dan Yefunne, da **Joshuwa** dan Nun. <sup>31</sup>**Amma yan kanananku**, wadanda kuka ce za su zama ganima, su ne zan kai su cikin kasar, za su san kasar da kuka raina. <sup>32</sup>Amma ku, gawawwakinku za su fadi a jejin... <sup>35</sup>Ni Ubangiji na fada, hakika, haka zan yi da wannan mugun taron jama'a **da suka hada kai, suka tayar mini.** Za su kare kakaf a wannan jeji, a nan za su mutu."

<sup>36</sup>Mutanen da Musa ya aika su leko asirin kasar, wadanda suka komo, suka sa taron jama'a su yi gunaguni a kansa saboda sun kawo rahoto mai banrazana a kan kasar, <sup>37</sup>mutanen nan da suka kawo rahoto mai banrazana a kan kasar, annoba ta kashe su a gaban Ubangiji. <sup>38</sup>Sai dai Joshuwa... da Kalibu... kadai ne ba su mutu ba daga cikin wadanda suka tafi leken asirin kasar (domin sun gaskata maganar Ubangiji).

A nan mun ga Isra'ilawa sun ki gaskata Ubangiji. Ko da shi ke ya fanshe su daga hannun Fir'auna, ya kawo su iyakar kasar Kan'ana, ba su da bangaskiya. Me Allah ya yi ma wadanda ba su gaskata da Maganarsa ba? Ya yanka masu hukunci su mutu cikin jeji! Me ya sa wannan tsara na Isra'ilawa ba su shiga kasar Kan'ana ba? **Domin sun ki gaskanta da Maganar Allah!**

Abokai, kin gaskatawa da Maganar Allah muguwar masifa ce. Ya kamata Allah ya hukunta duk wanda ya ki gaskata da shi. Domin duk wanda ya raina, ko ya nuna halin kurum ga abin da Allah ya ce a cikin Maganarsa mai tsarki, yana daukar Allah tamkar makaryaci. Ba shi da rabo a madawwamin mulkin Allah ba. Allah ba ya son kowa ya halaka saboda rashin bangaskiya. Allah yana son kowa ya **gaskata** da Labari Mai Dadi game da hanyar ceto wadda ya kafa. Amma sai kowane mutum shi da kansa ya yanke shawara. Duk wanda ya ki gaskantawa da Maganar Allah zai halaka. Ku saurari galgadin nan daga Ruhu Mai Tsarki na Allah ta bakin annabawa:

"Yau, idan kun ji muryar Allah, kada ku yi taurin zuciya kamar yadda kuka yi a lokacin tawayen nan, kamar ranar da aka gwada ni a daji... Yan'uwana, ku tabbata cewa ba wani a cikinku **wanda zunubi da rashin bangaskiya a zuciyarsa** sun sa shi ya juya baya ga Allah mai rai!" (Ibraniyawa 3:7,8,12; kuma dubi Zabura 95:7-11).

Masu sauraro, na gode kuna da marmarin jin darussan nan. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga yadda duk wadannan masu kin gaskatawa da Allah sun halaka a jeji, daidai yadda Allah ya sanar da su. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna kula da galgadin nan daga Littattafai Masu Tsarki:

**"Yan'uwana, ku tabbata cewa ba wani a cikinku wanda zunubi da rashin bangaskiya a zuciyarsa sun sa shi ya juya baya ga Allah mai rai!"** (Ibraniyawa 3:12)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 42: Macijin Jan Karfe**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Lokacin da ya wuce, a sashe na huɗu na Attaura, Littafin Kidaya, mun ga su Isra'ilawa sun iso iyakar Kan'ana. Ita kasa ce wadda Allah ya alkawalta ga Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, da zuriyarsu. Nufin Allah ya kori kattin nan mazaunan kasa, ya ba Isra'ila kome. Amma mafi yawan Isra'ilawa sun ji tsoron katti, manyan nan. **Sun ki gaskata alkawalin Allah** da ya ce zai ba su kasar Kan'ana.

Saboda haka mun karanta hukuncin da Allah ya yanka bisa Isra'ilawa saboda rashin bangaskiyarsu. Ya ce masu:

***“Ba wanda zai shiga kasar da na rantse ta zama wurin zamanku, sai Kalibu... da Joshuwa... domin suna da wani ruhu dabam a cikinsu, suka bi ni sosai... zuriyarsu kuma za su ci ta. Amma yan kanananku, waɗanda kuka ce za su zama ganima, su ne zan kai su cikin kasar, za su san kasar da kuka raina. Amma ku, gawawwakinku za su fāɗi a jejin”*** (Littafin Kidaya 14:30-32, da 24).

Ya kamata mu gane, nufin Allah ne ya albarkaci Isra'ilawa a yalwace. Amma **a sanadiyyar rashin bangaskiyarsu, bai iya ba**. Da shi ke sun ki su gaskata alkawalin Ubangiji, Allah ya hukunta masu su yi ta yawo cikin jeji tsawon shekara arba'in, sai duk waɗanda sun fi shekara ashirin da haihuwa, masu kin gaskatawa da Allah, sun mutu.

Yanzu bari mu cigaba cikin Littafin Kidaya, mu ga abin da ya faru a karshen shekaru arba'in inda, ta dalilin kin gaskatawa, Isra'ilawa sun bata ma kansu lokaci cikin jeji. Muna cikin sura ta ashirin. Ga karatu:

(Littafin Kidaya 20) <sup>1</sup>*[Bayan wajen shekara arba'in] sai duk taron jama'ar Isra'ilawa suka zo jejin Zin..., suka sauka a Kadesh [wurin inda da fari sun ki gaskata Allah su shiga kasar Kan'ana wadda Allah ya alkawalta masu]. A nan ne Maryamu [yar'uwar Musa] ta rasu, a nan kuma aka binne ta.*

<sup>2</sup>*Da jama'a suka rasa ruwa, sai suka taru suka tayar wa Musa da Haruna.* <sup>3</sup>*Suka ce wa Musa, “Da ma mun mutu kamar yadda yan'uwanku suka mutu a gaban Ubangiji.* <sup>4</sup>*Don me ka fito da taron Ubangiji zuwa cikin wannan jeji don mu mutu a nan, mu da dabbobinmu?* <sup>5</sup>*Don me kuma ka sa muka fito daga Masar, ka kawo mu a wannan mugun wuri inda babu hatsi, ko baure, ko inabi, ko itacen rumman, ko ruwan da za a sha ma?”*

Kun ji abin da Isra'ilawa suna cewa? Dubi dukan abubuwan da Allah ya yi domin su da ubanninsu a Masar da cikin jeji. Ko suna yi ma Allah godiya, sun amince da shi a zukatansu? A'a! Suna yi daidai yadda ubanninsu suka yi. Suna gunaguni! Ba shakka sun gaji da yawo cikin jeji, amma ya kamata sun tuna, saboda rashin bangaskiyarsu ne ba su shiga kasar Kan'ana ba tukuna. Lalle, Isra'ilawa ba su da ruwan sha. Amma, don me ba su roki Allah ba? Shi Dayan da ya kula da su tsawon shekara arba'in a jeji busasshe, ba sai ya ba su ruwa su sha ba? Tabbas, zai ba su! Allah yana son ya biya bukatunsu duka. Amma har wa yau Isra'ilawa ba su dogara ga Ubangiji Allahnsu yadda ya kamata ba.

Bari mu cigaba cikin suran nan, mu ga abin da ya faru. Littafi yana cewa:

(Littafin Kidaya 20) <sup>6</sup>*Sai Musa da Haruna suka bar taron jama'a, suka tafi kofar alfarwa ta sujada, suka fāɗi rubda ciki. Daukakar Ubangiji kuwa ta bayyana a gare su.* <sup>7</sup>*Ubangiji ya ce wa Musa,* <sup>8</sup>*“Ka dauki sandanka, kai da Haruna, dan'uwanka, ku tara jama'a, ku yi magana da dutsen a gabansu ya ba da ruwan da ke cikinsa. Za ka sa ruwa ya bubbugo musu daga dutsen. Ta haka za ka ba taron jama'a da garkunansu ruwan sha.”*

<sup>9</sup>*Musa kuwa ya dauki sanda daga gaban Ubangiji kamar yadda ya umarce shi.* <sup>10</sup>*Sai Musa da Haruna suka sa jama'a su taru a gaban dutsen, sa'an nan Musa ya ce musu, “Ku kasa kunne, ku yan tawaye, za mu fito muku*



da ruwa daga cikin dutsen nan?" <sup>11</sup>Musa kuwa ya daga hannu, **ya bugi dutsen** sau biyu da sandansa, sai ruwa mai yawa ya yi ta kwararowa. Taron jama'a tare da garkunansu suka sha. <sup>12</sup>Ubangiji kuwa ya ce wa Musa da Haruna, "Tun da ya ke ba ku gaskata ni ba, ba ku kuwa **ɗaukaka** ni a idon Isra'ilawa ba, to, ba za ku kai taron jama'an nan a kasar da na ba su ba."

Ko kun gane da kyau abin da ya faru? Me Allah ya umarci Musa shi yi domin taron jama'ar Isra'ilawa su sami ruwa su sha? Ya ce, "**Yi magana da dutsen nan!**" Ko Musa ya yi ma Allah biyayya, ya yi magana da dutsen? A'a! Saboda jin haushi, sai Musa ya bugi dutse sau biyu. Wannan bai hana Allah cikin alherinsa ya sa ruwa ya kwararo daga dutse ba. Amma abin da Musa ya yi ya bata ma Allah rai. Saboda haka Allah ya yi masa horo. Ya ce, "Tun da ya ke ba ku gaskata ni ba, ba ku kuwa **ɗaukaka** ni a idon Isra'ilawa ba, to, ba **za ku kai** taron jama'an nan a kasar da na ba su ba."

Watakila bisa ga tsammaninmu, horon da Allah ya yanka ma Musa ya yi yawa. Amma ya kamata mu tuna, abin da ya faranta ma Allah rai, shi ne bangaskiya ga maganarsa, da biyayya da maganarsa. Sam, Allah ba zai karbi kome wanda ya karyata maganarsa ba, har ma ya fito bakin annabi Musa!

Allah ba ya nuna bambanci. Musa babban annabi ne. Amma shi mutum ne kamar kowa. Saboda haka shi mai zunubi ne daidai da dukan zuriyar Adamu. Ko annabin Allah, **Musa, bai iya ceton kansa** ta hanyar ayyukansa nagari ba. Kamar dukan yan Adam, akwai inda ya kasa, bai cika goma ba. Ya kamata annabi Musa kamar dukan Isra'ilawa, ya bi hanyar ceto wadda Allah ya kafa, hanyar jinin hadaya. Ta wurin zunubin Musa, Allah yana tuna mana **kowa** ya yi zunubi ya kasa ga ɗaukakar Allah. Dukanmu masu laifi ne a gaban Allah. Kowa ya yi zunubi. Ba mai adalci, ko ɗaya! Ba wanda bai fadare daga hanyar Allah ba, sai guda, cikakken Mai Fansa mai adalci wanda ya fito daga sama domin ya ceci masu zunubi!

Bari mu cigaba da labarin Isra'ilawa. A karshen sura ashirin muna karantawa yadda Haruna, wan Musa ya rasu a bisa wani dutsen da ake kira Dutsen Hor. Duk taron jama'ar Isra'ilawa sun yi makoki domin sa har kwana talatin.

Bayan wannan, a sura ashirin da ɗaya, Littafi ya ce:

(Littafin Kidaya 21) <sup>4</sup>Isra'ilawa suka kama hanya daga Dutsen Hor zuwa Jan Teku... Sai jama'a **suka kosa da hanyar**. <sup>5</sup>Suka yi wa Allah gunaguni, da Musa kuma, suka ce, "Me ya sa kuka fitar da mu daga Masar, kuka kawo mu cikin jeji mu mutu? Gama ba abinci, ba ruwa, mu kuwa mun gaji da wannan abinci marar amfani."

<sup>6</sup>Sai Ubangiji ya aiko **macizai masu zafin dafi** a cikin jama'a, suka sassari Isra'ilawa, da yawa kuwa suka mutu. <sup>7</sup>Jama'a kuwa suka zo wurin Musa, suka ce, "Mun yi zunubi gama mun yi wa Ubangiji gunaguni, mun kuma yi maka. Ka roki Ubangiji ya kawar mana da macizan." Musa kuwa ya yi roko domin jama'ar. <sup>8</sup>Ubangiji ya ce wa Musa, "Ka kera maciji da tagulla [jan karfe], ka sarkafa shi a bisa gora, duk wanda maciji ya sare shi, idan ya dubi maciji na tagullar, zai rayu." <sup>9</sup>Musa kuwa ya yi maciji na tagulla, ya sarkafa shi a bisa gora, idan kuwa maciji ya sari mutum, in **ya dubi** macijin tagullar, **zai warke**.

Bari mu yi tunani a kan labarin nan mai banmamaki. Me ya sa Allah ya aiko da macizai masu zafin dafi a cikin Isra'ilawa? Ya aiko da macizai saboda **zunubinsu**. Mun ji yadda suka yi gunaguni a kan Allah da Musa. Sun raina abincin da Allah ya sauko masu. Shi ya sa Allah ya turo macizai masu zafin dafi su sassare su, har da yawa sun **mutu**.

**Me Isra'ilawa za su yi su tsere ma mutuwa?** Ko sun iya ceci kansu daga annobar macizai? Ko suna da magani su warkar da kansu daga mugun dafin nan? Ba shi yiwuwa! Ke nan, me za su yi? Sun iya su yi kuka wurin Allah. Haka kuma suka yi. Mun ga Isra'ilawa sun tuba, sun tafi wurin Musa. Sun ce masa, "Mun yi zunubi! Mun yi ma Allah laifi, kuma mun yi maka! Yi roko ga Ubangiji dominmu, sai ya ji tausayinmu, ya kawar mana da macizai!"

Ko Allah ya kawar masu da macizai? Ya yi abin da ya fi wannan! Allah ya ce ma Musa ya yi maciji na tagulla. Ya kafa shi bisa doguwar sanda, *“idan kuwa maciji ya sari mutum, in **ya dubi** macijin tagullar, **zai warke**.”* Shi ne **maganin Allah**. Idan maciji ya sari mutum, kawai abin da mutumin zai yi, shi dubi macijin tagulla da ke bisa doguwar sanda, zai rayu! Ita ce hanyar ceto wadda Allah ya shirya: **Duba, ka rayu!**

Allah ya yi alkawali **ya warkar da duk wanda** ya dubi macijin tagulla, wato na jan karfe, wanda Musa ya kafa bisa doguwar sanda. To, me ya faru ga waɗanda **sun ki su duba**? Mutuwa mai zafi ta same su. Amma duk wanda ya gaskata Allah, ya dubi macijin tagulla, an cece shi daga mutuwa domin Allah ya yi masu alkawari cewa, *“idan kuwa maciji ya sari mutum, [kowanene shi], in **ya dubi** macijin tagullar, **zai warke**”*

Lalle, labarin nan mai banmamaki ne. Amma ba abin banmamaki kawai ba. An rubuta shi domin koyarwa gare mu. Allah yana son ya nuna mana cewa **dukanmu** muna kamar su Isra'ilawa. Mu kuma masu zunubi ne. Shi ya sa mukan yi gunaguni a kan Allah da mutum. Mukan yi ma Allah laifi cikin tunaninmu, da maganarmu, da ayyukanmu. **Shaidan** ya zama kama da waɗannan macizai masu zafin dafi da suka sassari Isra'ilawa. **Zunubi** yana kama da dafin da ya kashe su. Shaidan ya sari dukan yayan Adamu. Dafin zunubi zai sa mu halaka har abada, in ba Allah ya shirya mana **magani** ba! Ladan zunubi sai mu halaka cikin madawwamiyar wuta. Cikin kanmu, ba mu da dabara don mu tsira! Duk da haka, muna yabon Allah. Yadda ya shirya hanyar ceto domin Isra'ilawa daga **dafin macizai**, haka ya yi shiri ya ceci yayan Adamu daga **dafin zunubi!**

Ku masu sauraro a yau, ko kun san abin da Allah ya yi domin ya cece ku daga la'anar da zunubi ya jawo maku? **Ku saurari abin da Mai Fansa mai tsarki ya ce** wajen shekara dubu da dari biyar bayan Musa ya daga macijin tagulla a cikin jeji. Ya ce, *“Kamar dai yadda Musa ya daga maciji a daji, haka kuma dole ne a daga **Dan mutum** (Mai Fansar duniya)... **domin dukan wanda ya ba da gaskiya** gare shi kada yā halaka, amma yā sami rai na har abada”* (Yohanna 3:14,16).

Ayan nan a Linjila mai tsarki ta koya mana macijin tagulla wanda Musa ya daga a hamada, kwatanci ne na Mai Fansa wanda zai zo ya mutu bisa gicciye domin ya ci nasara a kan Shaidan, wanda yake rike da ikon mutuwa (Ibraniyawa 2:14). Hakika, sako mai daɗi kwarai! Yadda za mu gano cikin darussa na gaba, ta wurin mutuwa da tashin Mai Fansa, Allah ya buɗe ma yayan Adamu kofar ceto da salama da farin ciki har abada! Duk abin da Allah yake bukata a gare ka, shi ne ka faɗa masa ba ka iya ceton kanka daga ikon zunubi. Ka kuma gaskata a zuciyarka abin da Allah ya shaida game da Mai Ceto wanda ya mutu bisa gicciye don ya biya bashinka na zunubi. Allah yana cewa: **Dubi Mai Fansa, za ka rayu!** Ka yi imani da shi, Allah zai warkar da kai, ya cece ka daga dafin zunubi, ya tanada maka madawwamin wurin zama a gabansa a sama!

Tsofaffi da yara, maza da mata, masu arziki da talakawa, Allah yana magana da kowa cewa: **Duba, ku rayu!** Dubi Mai Fansa mai karfi wanda Allah ya aiko, za ka sami **ceto!** Amma kuma Allah yana cewa: **Idan ka ki ka duba**, idan ba ka gaskata Mai Ceto wanda ta wurinsa Allah ya tanada makadaicin maganin zunubi, to, *“za ka mutu cikin zunubanka”* (Yohanna 8:24). Doka mai adalci ta Allah ta ce, duk wanda bai karɓi maganin da shi ya shirya ba, **zai halaka**. Sai ku sani, Allah ba ya da wani magani dabam domin yan Adam su warke daga dafin zunubi ba. Ko ka dubi Mai Fansa wanda annabawa duka sun rubuta labarinsa? Zai tsarkake ka, ya ba ka rai madawwami, idan kawai ka dogara gare shi, shi kaɗai. Ka sāke sauraron Nassi: *“Kamar dai yadda Musa ya daga maciji a daji, haka kuma dole ne a daga **Dan mutum** (Mai Fansar duniya)... **domin dukan wanda ya ba da gaskiya** gare shi kada yā halaka, amma yā sami rai na har abada”* (Yohanna 3:14,16).

Abokai masu sauraro, lokacinmu yau ya kare. Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu yi tunani a kan kalmomi na karshe waɗanda annabi Musa ya faɗa. Haka za mu kammala nazarinmu cikin Attaura mai tsarki. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan wannan alkawalinsa:

**“Ku duba ni, ku tsira!”** (Ishaya 45:22)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 43: Jawabin Musa na Karshe**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau, ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Mun yi nazari arba'in da biyu, muna binciken littafi na farko cikin Littattafai Masu Tsarki, littafin da ana kiransa Attaura. Yadda kun sani, Allah ya shuka kalmominsa a cikin tunanin annabi Musa, haka littafin da ya rubuta hurarre ne. Wannan ya faru wajen shekara dubu uku da dari biyar a baya, amma har wa yau littafin Attaura yana da tamani kwari da gaske. Attaura ta zama **tushen** da Allah da kansa ya aza. Dukan abin da muke ji, sai mu auna da tushen nan, **za mu san ko magana ta fito daga wurin Allah ko a'a**. Koyarwar Attaura **gaskiya tsantsa** ce daga wurin Allah. Duk kowace maganar da ta karyata Attaura, **ba ta da gaskiya**. Dukan gaskiyar Allah tana daidaituwa da abin da aka rubuta a Attaura. Abu daya kadai ne Allah Ma'aukaki bai iya ba. Ko ka san kominene abin nan? Haka ne, **Allah bai iya ya karyata kansa ba!** A cikin Attaura, Musa ya rubuta kalmomin nan, **"Allah ba kamar mutum ba ne, da zai yi karya, ba kuwa dan mutum ba ne, da zai tuba. Zai cika dukan abin da ya alkawarta. Ya hurta, ya kuwa cika"** (Littafin Kidaya 23:19).

Cikin nazarinmu na Attaura ta Musa, Allah ya bayyana mana asirai masu zurfi da yawa. Yau nufinmu ne, **mu gama tafiyarmu cikin Attaura mai tsarki**. Kafin mu dubi surori na karshe, sai mu yi bitar abin da mun gani tun farko har wa yau.

A sura ta farko ta Attaura mun ga yadda Allah ya halicci mutumin na farko cikin kamanninsa. Nufin Allah, ya sami **hulda** na kwari mai banmamaki tare da mutumin da ya halitta. Saboda haka ya sa a ruhun mutum azanci domin ya san Allah, da zuciya domin ya kaunaci Allah, da ikon zabe domin ya zaba don kansa ko zai yi ma Allah biyayya ko kuwa rashin biyayya.

A sura ta uku, mun ga mutumin na farko, Adamu, ya zaba ya yi ma Shaidan biyayya, ya ci yayan itacen da Allah ya hana. Saboda haka, Nassi ya ce: **"Zunubi ya shigo cikin duniya ta wurin mutum guda, zunubin nan kuwa shi ya jawo mutuwa. Haka kuma mutuwa ta bi ta shafi kowa, don kowa ya yi zunubi"** (Romawa 5:12). Sakamakon zunubi mutuwa ne da rabuwa da Allah har abada.

Saboda haka, mun ga Allah ya kori Adamu da Hawa'u daga Gonar Firdausi saboda zunubinsu. Amma kafin ya fitar da su, Allah ya sanar da kudurinsa, wata rana zai aiko **Mai Fansa** cikin duniya, wanda zai bude kofar ceto domin zuriyar Adamu. Zai yantar da su daga ikon Shaidan da hukuncin zunubi.

Sa'an nan, mun ji yadda Allah ya kira Ibrahim. Ya yi masa alkawari zai zama **al'umma ta musamman**. Daga gare shi annabawa da Mai Fansa za su sauko. Haka, Ibrahim ya haifi Ishaku. Ishaku ya haifi Yakubu. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu. Daga baya Allah ya canza sunan Yakubu, ya zama **Isra'ila**. Yaya maza goma sha biyu na Isra'ila sun zama tushen sabuwar al'umma wadda Allah ya alkawalta ma Ibrahim. Manyan yaya maza goma sun sayar da kanensu Yusufu, ya zama bawa a Masar. Hakika, **"Duk abin da mutum ya shuka, shi zai girba"** (Galatiyawa 6:7). Saboda haka, mun ga dukan yayan Isra'ila sun zama bayi a Masar. Duk da haka, Allah bai manta da alkawalinsa ga Ibrahim da zuriyarsa ba. A littafin Fitowa an koya mana yadda Allah ya cika alkawalinsa ga Ibrahim. Ya kira Musa ya yantar da Isra'ilawa daga gidan bauta.

Cikin nazarin labarin Musa, mun karanta labari mai sha'awa da banmamaki yadda Allah ya ceki taron jama'ar Isra'ila daga wulakancin Fir'auna da mutanen Masar. Mun karanta kuma, yadda Allah ya tsare su cikin hamada, ya kawo su iyakar Kan'ana, kasar da ya alkawalta ma kakansu Ibrahim da dadewa. Amma mafi yawan Isra'ilawa sun ji tsoron Kattin Kan'ana. Ba su gaskata Allah zai yi masu abin da ya alkawalta ba. Shi ya sa ba su shiga kasar Kan'ana mai ni'ima a wancan lokaci ba.

Ta dalilin rashin bangaskiyarsu, Isra'ilawa sun yi ta yawo shekara arba'in a jeji, sai dukan masu kin gaskata maganar Allah game da Kan'ana sun rasu. Shi ne hukuncin da Allah ya yanka masu sakayyar rashin gaskatawarsu. Tabbas, *"Ubangiji... Allah mai aminci ne, babu rashin gaskiya a gare shi, shi mai adalci ne, nagari ne kuma"* (Maimaitawar Shari'a 32:4).

Yanzu, bari **mu kammala tafiyarmu cikin Attaura**. Ku tuna fa, Isra'ilawa suna cikin jeji saboda horon da Allah ya yi masu ta dalilin rashin bangaskiyarsu. Kowane mutumin da ya kai shekara ashirin ko fi, masu kin gaskatawa ga alkawarin Allah game da kasar Kan'ana, ya mutu a jeji. Babu ko daya ya rayu. Yanzu yayansu sun zo iyakar Kan'ana. Bayan tsawon shekara arba'in a jeji, yayan Isra'ila suna da marmarin shiga kasa, su zauna wurin da iyayensu suka gaza shigowa!

Yau za mu yi nazari cikin sashi na biyar na Attaura, littafin **Maimaitawar Shari'a**. A sashin nan na karshe, Musa ya maimaita ma kabilun Isra'ila shari'a mai tsarki, ya koya masu ita. Littafin yana da koyarwa mai zurfi. Shi ne **jawabın Musa na karshe** da ya yi ma taron jama'a don su shirya su shiga kasar da Allah ya alkawalta masu. Ba mu da lokaci mu karanta dukan jawabinsa yau ba. Amma mun iya mu takaita kalmomin Musa da cewa **"Kada ku manta!"**

A takaice, Musa ya fada ma Isra'ilawa zancen nan: Yi hankali kada ku manta da zamanku a gidan bauta a Masar! Kada ku manta da dukan abubuwan da Allah ya yi maku bisa hanya, daga Masar zuwa sabuwar kasa wadda za ku shiga! Kada ku mance dukan zunuban da kuka aikata gaba da Ubangiji Allahnku! Kada ku manta yadda Ubangiji ya hukunta iyayenku saboda rashin bangaskiyarsu, shi ya sa gawawwakin su suna a hamada. Kada ku manta Allah ya nuna ma iyayenku alheri, amma su masu taurinkai ne, sun ki gaskata masa. **Kada ku manta!**

Yau, sa'anda kun ji murɓar Allah, kada ku taurare zuka tanku, yadda ubanninku suka yi a jeji. Ko kuwa za ku zama kama da kakanninku wadanda suka ki gaskata ma Maganar Allah? Ko kuwa za ku gaskata Ubangiji Allahnku? Idan kun ki yarda da Maganar Allah yadda kakanninku suka yi, Allah zai yi maku horo yadda ya yi masu. **Kada ku manta!**

Ubangiji Allah zai kawo ku cikin kasar wadda ya rantse ma kakanninku, tana cike da yalwar abinci. Kada ku manta da Allahnku wanda ya ba ku kasar, domin mutum ba ya rayuwa da abinci kadai, amma tare da kowace magana da take fitowa daga bakin Ubangiji! **Kada ku manta!**

Bayan da Musa ya gama jawabinsa, Ubangiji ya ce ma Musa:

(Maimaitawar Shari'a 32) <sup>49</sup>*"Ka hau duwatsun Abarim,... daura da Yariko, ka duba kasar Kan'ana wadda zan ba Isra'ilawa su mallaka. <sup>50</sup>Za ka rasu a kan dutsen da za ka hau... <sup>51</sup>Gama ba ku amince da ni ba a gaban mutanen Isra'ila... a jejin Zin a wannan lokaci, domin ba ku nuna tsarkina a gaban jama'ar Isra'ila ba. <sup>52</sup>Za ka ga kasar da nake ba jama'ar Isra'ila, amma ba za ka shiga cikinta ba"*

(Maimaitawar Shari'a 34) <sup>1</sup>*Sai Musa ya tashi daga filayen Mowab zuwa Dutsen Nebo... Sai Ubangiji ya nuna masa dukan kasar... Yahuza har zuwa Bahar Rum... <sup>4</sup>Ubangiji ya ce masa, "Wannan ita ce kasar da na rantse wa Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu, zan ba da ita ga zuriyarsu. Na bar ka ka gan ta da idanunka, amma ba za ka haye, ka shiga ba."* <sup>5</sup>*Nan fa, a kasar Mowab, **Musa bawan Ubangiji, ya rasu** kamar yadda Ubangiji ya fada. <sup>6</sup>Aka binne shi cikin kwarin kasar Mowab... amma ba wanda ya san inda aka binne shi har yau. <sup>7</sup>Musa ya yi shekara dari da ashirin sa'ad da ya rasu. Idanunsa ba su dushe ba, karfinsa kuma bai ragu ba. <sup>8</sup>Isra'ilawa suka yi makoki domin Musa a filayen Mowab har kwana talatin. Sa'an nan kwanakin kuka da makoki domin Musa suka kare. <sup>9</sup>**Joshuwa** [wanda ya maye gurbin Musa a kan shugaban Isra'ilawa]... yana cike da ruhun hikima, gama Musa ya dibiya masa hannuwansa. Isra'ilawa suka yi masa biyayya, suka aikata bisa ga yadda Ubangiji ya umarci Musa.*

<sup>10</sup>*Tun daga lokacin nan, ba a taɓa yin wani annabi a Isra'ila kamar Musa ba, wanda Ubangiji ya san shi fuska da fuska. <sup>11</sup>Ubangiji ya aike shi ya aikata alamu da mu'ujizai a kasar Masar a gaban Fir'auna da dukan*

*barorinsa, da dukan kasarsa.* <sup>12</sup>*Ya kuma aikata ayyuka masu iko, masu bantsoro a gaban dukan Isra'ilawa."*  
Amin.

Abokai na kwarai, kalmomin nan su ne karshen Attaura. Kowane abin da aka rubuta a cikin Attaura, an yi shi domin mu sami sani. Sanin da zai yi mana jagora mu yi bangaskiya ga hanyar ceto wadda Allah ya kafa. Gaskiya, Musa **annabi mai girma** ne. Ya san Allah fuska da fuska. Ya aikata al'ajabai, alamun Allah. Ta hannun Musa, Allah ya ceci Isra'ilawa daga wulakancin Fir'auna. Ta hannunsa kuma, Allah ya ba mu Attaura, littafi na farko cikin Littattafai Masu Tsarki. Ya kamata kowa ya san abin da annabi Musa ya rubuta. Wanda bai san Attaura ta Musa ba, zai yi kuskure da yawa, ya shiga hatsarin halakarwa bisa hanyar rashin adalci. Ku tuna fa, Attaura tushe ne wanda Allah da kansa ya kafa. Bisa tushen nan Allah, ta bakin sauran annabawa, zai gina dukan sauran sassan littafinsa mai tsarki.

Hakika, annabi Musa ya rubuta zantutuka masu zurfi, masu bansha'awa masu banmamaki. Amma cikin dukan yawan abubuwan da ya rubuta ya kuma aikata, ba abin da ya fi sanarwar nan muhimmanci da ya ba da a sashi na biyar na Attaura, sura goma sha takwas. A wannan sura, Musa ya fada ma Isra'ilawa shirin Allah ya ta da **wani annabi wanda zai fi shi girma, annabi wanda zai yi maganar Allah kai tsaye**. Ku saurari abin da Musa ya ce ma jama'ar Isra'ila:

(Maimaitawar Shari'a 18) <sup>15</sup>***Ubangiji Allanku zai tayar muku da wani annabi kamata daga cikin jama'arku, sai ku saurare shi.*** <sup>16</sup>*Wannan shi ne abin da kuka roka a wurin Ubangiji Allahnku a Horeb [Dutsen Sinai], a ranar taron, gama kun ce, 'Kada ka bar mu mu kara jin muryar Ubangiji Allahnmu, ko mu kara ganin wannan babbar wuta, don kada mu mutu.'* <sup>17</sup>*Ubangiji kuwa ya ce mini, 'Abin da suka fada daidai ne.* <sup>18</sup>***Zan tayar musu da wani annabi kamarka daga cikin yan'uwansu. Zan sa magana a bakinsa, zai fada musu duk abin da na umarce shi.*** <sup>19</sup>***Duk wanda bai saurari maganata wadda zai fada da sunana ba, ni da kaina zan nemi hakkinta a gare shi.'***

Ta wurin shaidar bakin Musa, Allah ya sanar da zuwan wani annabi wanda zai fito daga al'ummar Ibraniyawa (aya 15,18). Mutum wanda zai furta cikakkiyar Maganar Allah cikin tsarkinta (aya 18,19). Annabi wanda zai zama Matsakanci tsakanin Allah da mutum (aya 16,17). Ko ka san wane ne Annabin nan? Ko ka san Annabi wanda maganarsa har ta fi maganar Musa iko? Ko ka san Annabi wanda ayyukansa sun fi mu'ujizan Musa girma? I, Annabin da Musa ya ambata, shi ne **Mai Fansa mai adalci**, wanda wata budurwa Bayahudiya ta haifa. Game da shi, tun da wuri Musa ya galgadar da al'ummar Isra'ila cewa: ***"Ku saurare shi!... Duk wanda bai saurari maganata wadda zai fada da sunana ba, ni da kaina zan nemi hakkinta a gare shi."***

Abokai, ya kamata mu ajiye binciken Attaura a nan. Ta yaya za mu kai karshen tafiyarmu cikin wannan littafi mai fadi mai banmamaki? Bari mu gama da shaidar Musa da kansa ga Isra'ilawa a ran da ya rasu. A sura ta talatin da biyu, Musa ya ce:

***"Ku saurara, ya ku sammai, gama zan yi magana. Bari duniya ta ji maganar bakina... Gama zan yi shelar sunan Ubangiji, in yabi girman Allahnmu! Shi Dutse ne, aikinsa kuma cikakke ne. Gama dukan hanyoyinsa masu adalci ne. Allah mai aminci ne, babu rashin gaskiya a gare shi. Shi mai adalci ne, nagari ne kuma!"***  
(Maimaitawar Shari'a 32:1,3,4)

Tare da wadannan kalmomin Allah daga bakin Musa, zan yi bankwana yau. Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu fara littafin mai tsarki da ke bin Attaura ta Musa, kuma ya zama labari guda da shi. Za mu ga yadda Allah ya shigo da Isra'ilawa zuwa cikin kasar mai ni'ima da yalwar abinci daidai yadda ya alkawalta tun tuni.

Bari Allah wanda shi kadai ya cancanci dukan daukaka da sarauta har abada, ya sa maku albarka! Annabi Musa ya fadi wannan sosai:

***"Ubangiji...shi... Allah mai aminci ne, babu rashin gaskiya a gare shi. Shi mai adalci ne, nagari ne kuma!"***  
(Maimaitawar Shari'a 32:4) Allah ya taimake mu. Amin!

## **Hanyar Adalci 44: Joshuwa da Kasar Kan'ana**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Duk wanda ya yi haka yana samun salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

A darasin da ya wuce, mun kai karshen nazarinmu cikin Attaura ta Musa, littafi na farko na Littattafan Annabawa. A cikin Attaura mai tsarki, an koya mana yadda zunubi ya shigo duniya, ya jawo la'ana. Amma kuma mun ga yadda Ubangiji Allah bisa ga shirinsa mai banmamaki, ya yi alkawali zai aiko da Mai Ceto zuwa cikin duniya, wanda zai fanshi yayan Adamu daga la'anar da zunubi ya kawo. Domin ya ci ma gurinsa shi aiko da Mai Ceto cikin duniya, Allah ya kira Ibrahim ya tashi daga gidan mahaifinsa da kasarsu, ya kaura zuwa wata kasa mai nisa, kasar Kan'ana. Allah ya kudurta ya maida Ibrahim uban sabuwar al'umma, wadda Mai Fansa zai fito daga gare ta. Bayan da Ibrahim ya zo Kan'ana, Allah ya bayyana gare shi. Ya yi masa alkawali cewa. *"Zan ba ka, kai da zuriyarka a bayanka, kasar bakuncinka, wato dukan kasar Kan'ana ta zama mallakarka har abada!"* Yau za mu ga **yadda Allah ya cika alkawalin da ya yi ma Ibrahim** tun da dadewa. Yadda Allah **ya ba da kasar Kan'ana ga zuriyar Ibrahim**, wato Isra'ilawa. Yau ana kiran Kan'ana, **Isra'ila**.

Lokacin da ya wuce, a surar karshe ta Attaura, mun ji **Musa ya rasu** bisa dutse daura da Kan'ana. Bayan mutuwar Musa, **Joshuwa** mataimakinsa ya zama sabon shugaba. Allah ya nada Joshuwa ya maye gurbin Musa. Mun riga mun ga Joshuwa wadansu lokatai. Babban abu game da halin Joshuwa, ya gaskata dukan abin da Allah ya alkawalta. Ko galibin Isra'ilawa ba su gaskata ba, Joshuwa ya gaskata. Joshuwa daya ne cikin su yan leken asiri biyu wadanda suka gaskata Allah sa'anda suka zo iyakar Kan'ana lokaci na fari. Isra'ilawa suna a shirye su jajjefe shi da duwatsu, su kashe shi, domin kawai ya karfafa su su gaskata Ubangiji su mallaki kasar Kan'ana. Yau za mu dubi Joshuwa din nan wanda Isra'ilawa suka fi ya yi shekara arba'in, ya zama wanda Allah ya zaɓa ya shugabance su zuwa cikin Kan'ana!

Yau muna karatu cikin Littafin Joshuwa. Yana cikin Littattafai Masu Tsarki a tsakanin Attaura da Zabura. Littafin Joshuwa yana gaya mana yadda Allah ya cika alkawarin da ya yi ma Ibrahim tuntuni, sa'ad da ya ce masa, *"Zan ba ka, kai da zuriyarka a bayanka, kasar bakuncinka, wato dukan kasar Kan'ana ta zama mallakarka har abada!"* (Farawa 17:8)

Inda muke a cikin nazarin tarihi bi da bi, Isra'ilawa ba su da wata kasa tasu ba tukuna. Suna yawo cikin hamada. Bayan wannan, kasar Kan'ana inda za su zauna, ta cika da katti, manyan mayaka. Duk da haka, Allah Madaukaki ya nufa ya kori mazaunan Kan'ana duka, ya hallakar da su saboda yawan zunubansu masu bankyama. Zai danka wannan kasa mai yawan abinci ga mutanen Isra'ila.

Yanzu bari mu ga yadda Joshuwa da Isra'ilawa suka shiga kasar, sun ci ta, sun mallake ta. A sura ta fari, Littafi ya ce:

(Joshuwa 1) <sup>1</sup>*Bayan rasuwar Musa bawan Ubangiji, Ubangiji ya ce wa Joshuwa dan Nun, wanda ya yi wa Musa aiki,* <sup>2</sup>*"Bawana Musa ya rasu, sai ka tashi ka haye Kogin Urdun, kai da dukan jama'an nan, zuwa cikin kasar da nake ba Isra'ilawa.* <sup>3</sup>***Duk inda tafi sawunku ya taka na riga na ba ku, kamar yadda na alkawarta wa Musa.*** <sup>4</sup>*Tun daga... babban kogi... zuwa Bahar Rum wajen yamma, za ta zama kasarku.* <sup>5</sup>*Ba mutumin da zai yi tsayayya da kai dukan kwanakin ranka. Kamar yadda na kasance tare da Musa, haka zan kasance tare da kai, ba zan kunyatar da kai ba, ba kuwa zan yashe ka ba."*

<sup>6</sup>*"Ka dāge, ka yi karfin hali, gama kai ne za ka yi jagorar wannan jama'a su mallaki kasa wadda na rantse zan ba kakanninsu.* <sup>9</sup>***Ashe, ban umarce ka ba? Ka dāge ka yi karfin hali, kada ka firgita ko ka tsorata, gama Ubangiji Allahnka yana tare da kai duk inda za ka.*** <sup>10</sup>*Sai Joshuwa ya umarci shugabannin jama'a, ya ce,* <sup>11</sup>*"Ku shigo zango, ku umarci jama'a, ku ce, 'Ku shirya wa kanku guzuri, gama nan da kwana uku za ku haye Kogin Urdun don ku mallaki kasar da Ubangiji Allahnku ke ba ku.'"*

Bayan wannan Littattafai suna ba da labarin **yan leken asiri** guda biyu waɗanda Joshuwa ya aika, ya ce masu, “Tafi, ku dubi kasar, musamman birnin **Yariko**.” Yan leken asiri sun tafi sun bincike Yariko da babbar ganuwa mai tsawo da ta kewaye garin. Da dare yan leken asiri biyu sun buya a cikin Yariko, gidan wata karuwa sunanta Rahab. Amma waɗansu mutanen Yariko sun ga su Isra’ilawa yan leken asiri sun shiga gidan Rahab. Nan da nan sun sanar da sarki, sun ce masa, “Waɗansu Isra’ilawa suna cikin birni domin su leki asiri.” Sarki ya aika sozawa gidan Rahab, a kama su. Amma Rahab ta boye su a bisa rufin daki.

Bayan da sojoji sun tafi, Rahab ta kira yan leken asiri, ta ce masu, “Na sani, Ubangiji Allanku, Allah na gaskiya ne. Na kuma sani, Allahnku zai ba ku garinmu da dukan kasar Kan’ana. Mazaunan kasa duka suna jin tsoro matuka, domin sun ji yadda Allahnku ya buɗe maku hanya a tsakiyar Jan Teku, ya kuma hallakar da dukan magabtanku. Na gaskata Ubangiji Allahnku shi ne Allah na gaskiya. Saboda haka ina rokonku, ku rantse mani, sa’ad da kuka zo ku ci birninmu, sai ku tsare ni da gidana, ku cece mu daga mutuwa!” Yan leken asiri biyu sun amsa mata cewa, “Sa’anda Allah ya ba da birninku ga hannunmu, za mu tsare ke da dukan waɗanda ke cikin gida tare da ke.”

Cikin sura ta uku, Littafai ya ba da labari yadda Isra’ilawa suna son su haye **Kogin Urdun**. Amma kogi ya cika makil, kuma fāɗi gare shi. Yaya mutum wajen miliyan uku za su haye kogi mai fāɗi? Lalle, wannan tambaya mai sauki ce. Ubangiji Allah Maɗaukaki wanda ya buɗe hanya a tsakiyar Jan Teku bai sāke ba. Allah ya sāke buɗe ma Isra’ilawa hanya, da wannan karo a tsakiyar Kogin Urdun ne. Saboda haka sun haye a tsakiyar ruwaye a busasshiyar kasa. Dukan Isra’ilawa sun haye kogin. Sun iso gaban babban birnin Yariko. Mutanen Yariko sun rufe kofofin gari. Ba mai shiga, ba mai fita.

Cikin sura ta biyar, Littattafai sun gaya mana sa’ad da Joshuwa yana kusa da Yariko, ya ta da idanunsa, ya ga wani mutum da takobi a zare a hannunsa a tsaye a gabansa. Joshuwa ya tambaye shi, “Kana wajenmu ne, ko kuwa kana wajen abokan gābanmu?” Mutumin ya amsa, ya ce, “Na zo ne kamar **sarkin yakin rundunar Ubangiji Allah**.” Joshuwa ya rusuna har kasa. Wanda ake kiransa sarkin yakin rundunar Ubangiji ya ce ma Joshuwa, “Cire takalmanka, gama wurin da kake tsaye mai tsarki ne.” Joshuwa ya yi yadda aka faɗa masa.

Abokai, ko kun gane kowanene ya yi magana da Joshuwa? Ubangiji da kansa ya bayanna domin wani ɗan lokaci. Mun riga mun ga yadda ya bayyana ga Ibrahim da kamannin mutum, ya yi magana da shi. Mu ga yadda ya bayyana ga Musa daga cikin kurmi mai cin wuta. Yanzu muna ganin yadda Allah ya bayyana ga Joshuwa da kamannin sarkin yaki mai karfi, da takobi a zare a hannunsa!

Sa’an nan Ubangiji Allah ya faɗa ma Joshuwa,

*“Duba, na ba da Yariko, da sarkinta, da jarumawanta a hannunka. Kai da dukan mayaka za ku zagaya birnin sau ɗaya kowace rana har kwana shida. Sai firistoci bakwai su rike kahonin raguna a gaban akwatin alkawari. Amma a rana ta bakwai za ku zaga birnin sau bakwai, firistoci su yi ta busar kahoni. Sa’ad da suka tsawaita busar kahoni, sai dukan jama’a su yi ihu da babbar murya, garun birnin kuwa zai rushe tun daga tushensa. Sai mutane su haura, kowane ya nufi inda ya fuskanta sosai zuwa cikin birnin”* (Joshuwa 6:2-5).

Sai Ubangiji ya gama yin magana da Joshuwa, ya tafi.

Nan da nan Joshuwa ya tafi wurin Isra’ilawa. Ya faɗa masu duk abin da Ubangiji ya umarce shi. Sai Joshuwa ya umarta, su ɗauki akwatin alkawari, su kewaye birni sau ɗaya. Amma ya ce, “Kada ku yi magana sam, sai ran da na umarce ku ku yi ihu.” Sai sun kewaye birni so ɗaya, sun koma zango, sun kwana can. Rana ta biyu sun kewaye birni so ɗaya, sun koma zango. Sun yi haka har kwana shida.

Amma a rana ta bakwai, da wayewar gari sun tashi, sun zaga birnin Yariko so bakwai. A zagawa ta bakwai sai firistoci suka busa kahoni. Joshuwa ya ba da umarni ga jama’a, “*Ku yi ihu, gama Ubangiji ya ba ku birnin!*” (Joshuwa 6:16)

Nan da nan da jama'a sun ji muryar kaho, sun yi ihu da babbar murya, sai garun birni ya rushe! Mazajen Isra'ila sun shiga birni, kowanne ya nufi inda ya fuskanta sosai. Haka mun ga yadda Joshuwa da Isra'ilawa suka ci birni na farko a kasar Kan'ana. Ran nan dukan mazaunan Yariko sun mutu, sai dai Rahab da iyalinta, yadda yan leken asiri biyu suka yi mata alkawali. Gidan Rahab bai fadi ba, domin ta juya daga gumaka, ta dogara ga Allah na Isra'ila.

Mi ya sa Joshuwa da Isra'ilawa sun iya su ci nasara a kan babban birnin nan mai karfi, su shiga kasar da Allah ya alkawalta masu? Sun ci nasara saboda sun **gaskata** Maganar Allah. Allah yana tare da wadanda suke gaskatawa da Maganarsa. Don me Rahab ba ta mutu ba tare da mutanen Yariko sa'anda birni ya fadi? Ta rayu domin ba kawai ta yi mamakin ikon Allah ba, ta kuma ba da **gaskiya** gare shi, har ta hada kanta da mutanen Allah. Ita ce ma'anar Nassin da ya ce:

*"Ta **bangaskiya** garun Yariko ya rushe, bayan an yi ta kewayaya shi har kwana bakwai. Ta **bangaskiya** Rahab karuwan nan ba ta halaka tare da makiya biyayya ba, ta karbi yan leken asirin nan kamar aminai... **In ba game da bangaskiya ba kuwa, ba shi yiwuwa a faranta [wa Allah] rai.** Domin duk wanda zai kusaci Allah, lalle ne **ya gaskata**, akwai shi, yana kuma sakamako ga masu nemansa" (Ibraniyawa 11:30,31,6).*

Muna son mu kara maku labarun littafin Joshuwa, amma lokaci bai isa ba. Don a takaita labarunsa, littafi ya nuna dalla-dalla yadda Allah yana tare da Joshuwa da Isra'ilawa. Ya ba da kasar Kan'ana gare su, birni bayan birni, yadda ya alkawalta. Sa'an nan, a sura ashirin da daya, Nassi ya ce: *"Ubangiji ya ba Isra'ilawa dukan kasar... Ubangiji ya ba da hutawa ko'ina... Ubangiji ya ba da abokan gabansu duka a hannunsu!"* (Joshuwa 21:43,44).

Abokai, ko Allah ya cika abin da ya rantse ma Ibrahim da zuriyarsa da dadewa? Ko Allah ya ba da kasar Kan'ana ga Isra'ilawa yadda ya fada? Hakika, ya yi shi! Allah mai aminci ne. Duk abin da ya alkawalta, zai aikata. Wani lokaci bisa tsammanin mutum, yana da rashin sauri, amma zai cika kowace maganarsa. Marmarin Ubangiji Allah shi nuna ma yayan Isra'ila alheri, ya ba su kasar Kan'ana mai ni'ima – amma ya jira sai sun dogara gare shi. Yadda muka gani, **Isra'ilawa sun bata shekaru da yawa kamin su fara gaskatawa** ga abin da Allah ya alkawalta masu. Ubanninsu ba su gaji albarkun kasar Kan'ana ba, domin ba su gaskata alkawaran Allah ba.

Kai fa, ke fa? Ko ka gaskata Allah? Ba ni yin tambaya a kan kasancewar Allah ko kuwa dayantakarsa ba. Har Shaidan da kansa ya gaskata Allah ya kasance, shi kuma daya ne! Tambayar da ya kamata ka ba da amsa gare ta yau, ita ce: Ko ka gaskata **Allah da kansa**? Kana **kaunarsa**? Kana dogara ga **Maganar Allah** da dukan zuciyyarka? Ko ka **san** abin da Allah ya tanada ma wadanda suka gaskata da shi? Ko **kana da** rai madawwami da Ruhuhu Mai Tsarki wanda Allah ke ba kowane mai ba da gaskiya ga Labarinsa Mai Dadi? Galibin yan adam sun gaskata da kasancewar Allah. Amma, abin bakin ciki, kadan ne sun san, sun kuma gaskanta da manyan alkawaran Allah masu tamani. Aboki mai sauraro, Allah yana kaunarka. Yana son ya albarkace ka fiye da yadda kake tsammani. Amma ya kamata ka **san** Maganarsa, ka **gaskata** da ita, ka **karbe** ta! Game da wannan, Littafi Mai Tsarki ya ce:

*"Abin da Allah ya shirya wa masu kaunarsa ba wanda ya taba gani, ba wanda ya taba ji, ba wanda ya taba tunani" (1 Korantiyawa 2:9). "Kada ku zama masu kyuya, amma ku bi misalin wadanda suka **ba da gaskiya**, suka **yi hakuri** har suka karbi abin da Allah **ya yi** alkawari zai ba su!" (Ibraniyawa 6:12).*

Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan karfafawan nan daga Maganar Allah:

*"Kada ku zama masu kyuya, amma ku bi misalin wadanda suka **ba da gaskiya**, suka **yi hakuri** har suka karbi abin da Allah **ya yi** alkawari zai ba su!" (Ibraniyawa 6:12).*

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 45: Mahukunta da Rut**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa’azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau, a rabin jawabinmu na karshe za mu dubi wani **“labarin soyayya”** da ke a rubuce cikin Littattafai Masu Tsarki. Ke nan, sai ku saurara da kyau! Darasin da ya wuce, mun ga Joshuwa baran Musa, ya shugabanci Isra’ilawa zuwa cikin kasar Kan’ana. Mun karanta yadda Allah ya tafi a gaban su Joshuwa da Isra’ilawa domin ya kori abokan gābansu, ya kawo su cikin kasar Kan’ana mai yalwar abinci, daidai yadda ya alkawalta ma kakansu Ibrahim tun da daɗewa. Nufinmu yau mu dubi littattafai masu tsarki biyu da ke bin littafin Joshuwa. Su ne littafin **Mahukunta** da littafin **Rut**. Waɗannan littattafai biyu sun nuna mana abin da ya faru a zamanin da ke **tsakanin annabi Joshuwa da annabi Dawuda**.

Kamin mu fara littafin Mahukunta, ya kamata mu karanta jawabin Joshuwa, wanda ya yi ma Isra’ilawa kafin ya rasu. Sura ta karshe littafin Joshuwa, sai Joshuwa ya haɗu da shugabannin Isra’ilawa. Ya yi masu galgadi tare da karfafawa, su kaunaci Ubangiji Allahnsu, su yi masa biyayya. Allah ya yantar da su daga gidan bauta a Masar, ya ba su kyakkyawar kasa inda yanzu suke zaune. A jawabinsa na karshe Joshuwa ya ce masu,

*“Idan ba ku da nufi ku bauta wa Ubangiji, to, **yau sai ku zaɓi wanda za ku bauta wa**, ko gumakan da kakanninku suka bauta wa a wajajen hayin Kogin Yufiretis, ko kuma gumakan Amoriyawa waɗanda kuke zaune a kasarsu, **amma ni da gidana, Ubangiji za mu bauta wa.**” Jama’a kuwa suka amsa suka ce, ... “Za mu bauta wa Ubangiji, gama shi ne Allahnmu.” (Joshuwa 24:15,16,18).*

Yanzu bari mu ga haƙikanin abin da ya faru. Mahukunta sura biyu, Littafi yana cewa:

(Mahukunta 2) <sup>7</sup>**Isra’ilawa kuwa suka bauta wa Ubangiji dukan kwanakin Joshuwa**, bayan rasuwarsa kuma suka bauta wa Ubangiji dukan kwanakin dattawan da suka ga dukan manyan ayyukan da Ubangiji ya yi domin Isra’ilawa. <sup>8</sup>Bawan Ubangiji, Joshuwa ɗan Nun, ya rasu yana da shekara ɗari da goma. <sup>9</sup>Suka binne shi ...a kasar tuddai ta Ifraimu... <sup>10</sup>Dukan tsarar Joshuwa sun rasu, waɗanda ke tasowa kuwa suka manta da Ubangiji da abubuwan da ya yi wa Isra’ila. <sup>11</sup>**Jama’ar Isra’ila kuwa suka yi wa Ubangiji zunubi**, wato suka bauta wa gunkin nan mai suna Ba’al. <sup>12</sup>Suka bar yi wa Ubangiji Allah na kakanninsu sujada, wanda ya fissahe su daga kasar Masar. Suka fara yi wa allolin mutanen da ke zaune kewaye da su sujada. Suka rusuna wa allolin, da haka suka sa Ubangiji ya yi fushi. <sup>13</sup>Suka bar yi wa Ubangiji sujada suka bauta wa gumakan nan, wato Ba’al da Ashtarot.

Ga shi, Isra’ilawa sun manta da Ubangiji Allahnsu. Sun juya masa baya. **Sun fara bin addinai na al’ummai kewaye da su**. Amma waɗannan al’ummai ba su san Allah mai gaskiya ba. Ba su da Maganarsa. Suna bauta ma Ba’al. Ba’al gunki ne wanda mutanen Kan’ana sun ce shi Allah ne. Sun yi ma kansu siffofi domin su kwatanta Ba’al, suna yi masu sujada. Al’ummai masu ɗaukaka Ba’al **suna tsammani suna yi ma Allah sujada**. Amma a tamkar gaskiya, suna bauta ma kwaɗayinsu da kuma Shaidan. Amma ba su gane ba, domin Shaidan ya rufe su. Shaidan kuma ya rudi Isra’ilawa da yawa. Shi ya sa sun juya bayansu ga Ubangiji Allah, sun shiga yi ma Ba’al bauta kamar yadda al’umman da ke kewaye suke yi.

Saboda haka mun ga mafi yawan Isra’ilawa sun juya bayansu ga hanyar da Allah ya kafa, wato hanyar Doka ta Musa da hadayun dabbobi bisa bagade domin a rufe zunubi. Maimakon su bi hanyar adalci na Allah, sai sun bi hanyar karya, wato hanyar addinin Ba’al. Lokacin da Allah ya yi magana a Dutsen Sinai, ya ba da Dokoki Goma, doka ta fari ta ce:

*“Kada ka kasance da waɗansu alloli sai ni... gama ni Ubangiji Allahnka, mai kishi ne. Nakan hukunta yaya har tsara ta uku da ta huɗu na waɗanda ke kina. Amma nakan gwada madawwamiyar kaunata ga dubban tsararraki da ke kaunata, masu kiyaye dokokina” (Fitowa 20:3,5,6).*

Amma mafi yawa Isra'ilawa ba su girmama Ubangiji Allah ba. Saboda haka, Allah ya yi masu horo. Mu cigaba cikin littafin Mahukunta sura ta biyu. Littafi yana cewa:

(Mahukunta 2) <sup>11</sup>*Jama'ar Isra'ilawa kuwa suka yi wa Ubangiji zunubi, wato suka bauta wa gunkin nan mai suna Ba'al...* <sup>14</sup>*Ubangiji kuwa ya husata da Isra'ilawa, ya bashe su ga wadanda za su washe su. Ya sa magabtansu da ke kewaye da su suka sha karfinsu, har ya zama Isra'ilawa ba su iya kare kansu daga makiyansu ba.* <sup>15</sup>*A duk sa'ad da suka tafi yaki sai Ubangiji ya yi gaba da su kamar dai yadda ya fada. Saboda haka suka shiga wahala kwari.*

Ke nan, littafin Mahukunta ya ba da labari yadda Isra'ilawa suka taurare zukatansu, sun riƙa juya ma Ubangiji baya sau da yawa. Saboda haka Allah ya riƙa ba da su ga abokan gābansu a kai a kai, domin a yi masu horo da nufi su faɗi laifinsu, su tuba, su sami ceto daga halaka. Kowane lokacin da Isra'ilawa suka tuba da gaske, sai Allah ya ta da wani shugaba (mahukunci) domin ya cece su daga magabtansu. Muna son mu ba ku labarin manyan jarumai kamar su Gideyon wanda tare da mutum dari uku ya ci nasara a kan wata babbar runduna mai karfi. Kuma labarin Samson, wanda shi kadai ba tare da wani ba ya ci sojoji dubu. Amma lokaci bai isa ba. Sai ku karanta labarun nan masu ban sha'awa don kanku cikin littafin Mahukunta.

A takaice, littafin Mahukunta ya nuna mana, kowane lokacin da Isra'ilawa suka baude ma bin Allah da Maganarsa, sai Ubangiji ya hore su domin su tuba daga zunubansu, su koma gare shi. Sa'anda suka tuba, sai Allah ya shirya masu mahukunci ko shugaba wanda zai cece su daga magabtansu. Shi ke nan, labarin **littafin Mahukunta** a takaice.

Hakika, Isra'ilawa sun riƙa yi ma Allah laifi so da yawa. Ko rashin amincinsu zai tauye amincin Allah? Ko kaɗan! Lalle Allah ya hukunta kowane mutum wanda ya yi zunubi, amma ya kare al'ummar Isra'ila gaba daya. Allah ba ya mantuwa da alkawaransa ga Ibrahim da daɗewa, sa'anda ya ce masa, *"Ta wurin zuriyarka kuma al'umman duniya za su sami albarka."* Kudurin Allah ya dauki zuriyar Ibrahim, ya maishe su al'umma wadda ta wurinta **Mai Ceton duniya** zai fito. Babu wani abu da yana da iko ya tauye shirin Allah mai banmamaki: ko zunubin Isra'ilawa, ko Fir'auna, ko mutanen Masar, ko mutanen Kan'ana, ko addinin karya irin na Ba'al, ko ma Shaidan da kansa. **Ba abin da zai hana shirin Allah ya sauko da Mai Ceton duniya ta wurin al'ummar Isra'ila!**

Yanzu, ya kamata mu dubi gajeren littafi wanda ke bin littafin Mahukunta: **littafin Rut**. Labari da ke cikin littafin nan, mai ban sha'awa ne. Misalin kyakkyawan fure da ya tashi a wani jibji mai wari, littafi ya ba da **labarin wata mace wadda ta kaunaci Allah a tsakiyar karkataccen zamani mai kazanta**.

Ba mu da dama mu karanta maku dukan littafin Rut yau ba. Amma za mu takaita labarin. Da farko ku sani, **Rut** wata mace wadda mijinta ya rasu, kuma ba yar al'ummar Isra'ila ba ce. Ita mutuniyar jama'ar **Mowab** ce. Ta zauna kasar Mowab, wadda take kudu da kasar Isra'ila. Kuma sai ku sani, mutanen Mowab masu bautar gumaka ne. Sun raina Allah na Isra'ila, duk da Isra'ilawa.

Rut yar Mowab ce, amma wannan bai sa ta raina Allah na Isra'ila ba. A'a, bisa kashin gaskiya, **da dukan zuciarta Rut ta yi imani da Allah na Isra'ila**. Rut ta ji labarin al'ajabai masu bantsoro wadanda Ubangiji Allah ya aikata sa'ad da ya ceci taron jama'ar Isra'ila daga hannun Masarawa. Kuma, Rut ta ji tabbatattun zantutukan da annabi Musa ya rubuta cikin Attaura game da hanyar ceto wadda Allah ya kafa. Rut ta gaskata da Ubangiji da dukan zuciarta, ta yarda da bisharar da Allah ya sauko wurin Isra'ilawa.

Saboda haka, ya kamata mu yi tunani game da yanayin Rut: ta zauna a Mowab a tsakiyar masu bautar gumaka. Iyayenta masu bautar gumaka ne. An haifi Rut a addininsu. Amma **a halin yanzu Rut ba ta gaskata addinin mahaifinta ba**. Dayan da Rut ta gaskata da shi, Allah na Isra'ila ne. Ke nan, mun gani, Rut ta yi zaɓe, zaɓen nan kuma ba mai sauƙi ba ne. Ko Rut za ta cigaba a gidan mahaifinta, cikin addinin mahaifinta, ta aure wani mutumin da bai san Allah na Isra'ila ba? Ko kuwa za ta juya bayanta ga gidan mahaifinta da addininsa, ta tashi zuwa Isra'ila? Yin zaɓen nan yana da wuya, amma dole Rut ta yi shi!

Kamin mu gano hanyar da Rut ta zaba, sai kun sani, Rut tana da wata kanwa mai suna **Orfa**. Yadda Rut tana da labarin Allahn Isra'ila, haka ma Orfa. Saboda haka, kaunar Rut kuma, **dole ta zaba** ko za ta cigaba a cikin hanyar mahaifinta, ko kuwa ta bi Ubangiji Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu.

Wace hanya Rut da Orfa suka zaba? Orfa ta zaɓi **hanyar sauƙi**, wato ta zaba ta zauna a gidan mahaifinta ta sami aure cikin mutanensu, wani mai bin addinin mahaifinta. Rut kam, ta zaɓi **hanya mai wuya**. Wato, ta zaba ta tashi daga gidan mahaifinta ta kaura zuwa kasar Isra'ila. Ta gane, mutum bai iya ya bauta ma Allah biyu ba. Ba shi yiwuwa ta haɗa sujada ga Allah na Isra'ila tare da sujada ga gumakan Mowab ba. Shi ya sa Rut ta juya bayanta ga addinin mahaifinta. Rut ta fahimta, **ya fi muhimmanci a yi ma Allah biyayya da yin biyayya ga mutum**. Rut tana a shirye ta daure ma rashin fahimtar iyalinta da abokanta. Ta yi niyyar bin Allah mai gaskiya rayayye. Yadda waɗansu suna cewa, “Mai son tara ruwan zuma, kada ya ji tsoron kudan zuma.” Saboda haka Rut ta tashi daga gidan mahaifinta, ta kaura zuwa kasar Isra'ila, ta zauna a wani karamin gari, mai suna **Baitalami**.

To, a Baitalami akwai wani mutum, sunansa **Bo'aza**. Bo'aza ɗan Rahab ne, mace wadda ta tsira daga halakar birnin Yariko (yadda mun ji darasin da ya wuce). Bo'aza adali ne. Maganar Allah tana da daraja sosai a gare shi. Bo'aza kuma mai arziki ne, yana da gonaki da yawa na hatsi. Amma ba shi da mata, tukuna.

Littattafai sun ba da labari yadda Rut, wadda yanzu tana da zama a Baitalami, takan yi sammako kowace rana ta shiga gonaki ta yi k̄ala. Wato ta tattara yan zangarnun hatsi waɗanda masu girbi suka bari. Rut matalauciya ce. Doka wadda Allah ya sauko ma Musa domin su Isra'ilawa, ta yarda gajiyya su yi k̄ala, don kada su zauna da yunwa. Haka Littattafai sun gaya mana, Allah ya bi da Rut ta tafi ta yi k̄ala a gonar Bo'aza, ɗan Rahab.

Bo'aza ya kula da Rut, tana k̄ala a gonarsa. Ya yi magana da ita. Banda bata lokaci ba, Bo'aza ya gane ita Rut mai kyan hali ce. Bo'aza nagari ne, ya ga Rut macen kirki ce. Kun gane abin da ya faru? Ba ya da wuya! Haka ne, Bo'aza **yana son ta**, sai sun yi aure. Abu na farko a rayuwar Rut, ta miƙa kanta ga Allah da Maganarsa. Sai Allah ya sa mata albarka. Domin wannan, Littafi ya ce: Bo'aza da Rut sun sami haihuwar ɗa namiji, sunansa **Obida**. Obida ya haifi **Yesse**. Yesse kuma ya haifi **Dawuda** wanda ya zama babban sarkin al'ummar Isra'ila. Shi kuma annabi ne wanda ya rubuta waƙoƙi da yawa na Littafin **Zabura**. Daga zuriyar Dawuda wani ya fito wanda annabawa duka sun yi annabcinsa, wato, **Mai Fansa** Mai Ceton duniya.

Yau mun ga yadda Allah ya yi aikinsa a rayuwar Rut, mace wadda ba mutuniyar Isra'ila ba ce. **Sa'ad da Isra'ilawa suka juya bayansu ga Ubangiji Allahnsu domin su bi addinan al'umman da ke kewaye, ita Rut ta juya bayanta ga addinin mahaifinta domin ta bi Allah na Isra'ila!** Saboda haka, Allah ya yi mata jagora ta zauna a Baitalami, ta auri Bo'aza. Dawuda, sarkin Isra'ila, taɓa kunnenta ne. Cikin wannan duka, muna ganin Allah yana cigaba da shirinsa ya shigo da **Mai Fansa** zuwa cikin duniya. Domin daga **zuriyar Dawuda da cikin garin Baitalami** an kaddara za a haifi Mai Ceton duniya.

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu kai ga littafin wanda yake ba da labarin rayuwar annabi Dawuda, wanda aka haife shi a Baitalami, zuriyar Bo'aza da Rut. Yau zan yi bankwana da wata tambaya: **Wanene ka fi kama?** Ko kana kamar da Orfa, kaunar Rut, wadda ta zaɓi hanya **mai sauƙin bi**? Ko kuwa kana kamar da Rut mai karfin hali, wadda ta juya ma addinin mahaifinta baya, domin ta bi **Allah Ɗaya mai gaskiya?**

Na gode don sauraro. Allah ya sa maka albarka yayinda kana tunani a kan jawabin annabi Joshuwa, abin da ya ce ma Isra'ilawa kamin ya rasu:

**“Yau sai ku zaɓi wanda za ku bauta wa... amma ni da gidana, Ubangiji za mu bauta wa!”** (Joshuwa 24:15).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 46: Sama'ila da Saul da Dawuda**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu bin hanyan nan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasinmu da ya wuce, mun ga zamanin da ya bi lokacin annabi Joshuwa, **karkataccen zamani mai duhu** ne a cikin tarihin al'ummar Isra'ila. Amma ko a cikin duhun nan, mun ga hasken amincin Allah. Ubangiji bai manta da alkawaransa ga Ibrahim da zuriyarsa ba, game da Mai Fansa wanda zai fito daga jama'ar Isra'ila.

Bisa wannan, mun ga aikin Allah cikin rayuwar wata mace, sunanta **Rut**. Rut ba mutuniyar Isra'ila ba ce. Amma ta gaskanta da Allah na Isra'ila da dukan zuciyarta. A lokacin da Isra'ilawa da yawa sun juya ma Ubangiji Allahnsu baya don su bi addinan al'ummai na kewaye da su, Rut ta zaba ta juya ma addinin mahaifinta baya ta bi Allah na Isra'ila. Rut ta kaura zuwa kasar Isra'ila. Ta zauna a garin Baitalami. Can wani Ba'isra'ile mai sunan Bo'aza ya aure ta. Bo'aza da Rut sun sami da, sunansa Obida. Obida ya haifi Yesse, wanda ke uban annabi **Dawuda**. Ke nan, shirin Allah ya fanshi yayan Adamu daga zunubansu ya sami cigaba. **Ta wurin zuriyar Dawuda Mai Fansa zai shigo duniya**. Za a haifi Mai Ceto a garin Dawuda, wato **Baitalami**. A darussa masu zuwa za ma ji yadda annabawan Allah sun yi annabci a kan dukan abubuwan nan, kuma sa'ad da Mai Fansa ya zo bayan darurruwan shekaru, sai sun cika gare shi. Ba mai iya wannan, sai Allah kadai!

**Annabi Dawuda** (*Dawud* a Larabci) shahararre ne a cikin Littattafai Masu Tsarki. Ana ganin sunansa fiye da so dubu. Me **ka** sani game da annabi Dawuda? Watakila ka san yadda, tun shi matashi ne, da majajjawa, wato bindau da dutse kawai ya kashe katon jarumin nan Goliyat. Ya yiwu kuma ka sani, Dawuda babban sarki ne a Isra'ila. Shi annabi kuma wanda ya rubuta galibin littafin Zabura (*Zabur*). Idan ka san wadannan abubuwa, yana da kyau kwari, amma kada saninka a kan Dawuda ya tsaya haka. Da mun san Dawuda babban sarki ne, amma ba mu san **dalilin da ya sami girma** ba, yaya wannan sani zai amfane mu? Ko kuwa, idan mun san Dawuda ya rubuta Maganar Allah a Zabura, amma ba mu san **abin da ya rubuta** ba, yaya wannan zai taimake mu?

Abokai, idan kuna son ku karu cikin sanin **annabi Dawuda**, ku kuma ji daga kyakkyawan kalmominsa masu iko wadanda ya rubuta a **Zabura**, to, ina gayyatar ku wurin nazarinmu na yau da kuma darasi biyar na nan gaba.

Ko kun san sunan annabin Allah wanda ya riga annabi Dawuda? Annabi **Sama'ila** ne. Allah ya naɗa Sama'ila domin ya maida jama'ar Isra'ila wurin Ubangiji Allahnsu, domin zukatansu sun yi nisa da Allah sosai. Yau za mu yi karatu daga **littafin Sama'ila**. Littafin nan mai tsarki yana da muhimmanci cikin Littattafan Annabawa domin akwai labaru masu tamani game da rayuwar Sama'ila da sarakunan Isra'ila uku na farko: Saul, da Dawuda, da Sulemanu.

Yadda muka gani, Allah ya naɗa ma Isra'ilawa shugabanni wadanda za su bi da su, su zama alkalai a bisansu; misali Musa, da Joshuwa, da Sama'ila. Amma Allah wanda ya cece su daga gidan bauta a Masar, shi ne **ainihin sarkinsu**. Allah ya ba da umarni su gina masa wata alfarwa ta musamman domin ya sa daukakarsa a tsakiyarsu, don ya kasance Mai Mulkinsu. Ya kamata su bi shi, su yi masa biyayya, shi kadai. Amma mafi yawan Isra'ilawa ba su hakura da zaman Ubangiji kadai a kan Sarkinsu ba. **Suna son zama kamar sauran al'umman duniya**, suna son wani dan adam ya yi mulki bisansu, ya zama sarkinsu!

Littafin Sama'ila na fari, sura takwas, Littafi ya ce:

(1 Sama'ila 8) <sup>4</sup>*Dukan shugabannin Isra'ila kuwa suka tattaru, suka tafi wurin Sama'ila a Rama,* <sup>5</sup>*suka ce masa, "Ga shi, ka tsufsa, ga kuma yayanka ba su bi gurbinka ba, yanzu dai sai ka naɗa mana **sarki** wanda zai yi mulkinmu **kamar sauran kasashe**."* <sup>6</sup>*Amma Sama'ila bai ji daɗin rokonsu ba, na a naɗa musu sarki, saboda haka ya yi addu'a ga Ubangiji.* <sup>7</sup>*Ubangiji kuwa ya ce masa, "Sai ka kasa kunne ga dukan abin da suka fada maka, gama ba kai suka ki ba, amma ni suka ki da zama sarkinsu.* <sup>8</sup>*Irin abubuwan da suka yi maka, irinsu ne*

suka yi mini tun daga ranar da na fito da su daga Masar har wa yau, sun ki ni, suka yi ta bauta wa gumaka.  
<sup>9</sup>Yanzu dai sai ka saurari maganarsu kurum, amma ka fadakar da su sosai da sosai, ka kuma nuna musu irin halin sarkin da zai sarauce su.”

Wato, Allah ya fada ma Sama’ila ya ba jama’a abin da suka roka, ya nafa masu sarki. Allah ba ya son Isra’ilawa su kasance da wani sarki sai shi. Amma tun da shi ke sun ki sarautar Allah, Allah ba zai yi masu mulkin kama-karya ba. A sura ta biye, mun ga Sama’ila ya nafa ma Isra’ilawa wani mutum, sunansa **Saul**. Littafi ya ce: “*Sa’an nan Sama’ila ya dauki yar kwalabar mai, ya zuba wa Saul a ka*” (1 Sama’ila 10:1). Ta haka Isra’ilawa suke yi domin su nafa wani. Ko sarki, ko firist, ko annabi, sai su zuba mai a kansa don su kebe shi ga aikinsa. Bayan da Sama’ila ya zuba mai a kan Saul, ya ce ma dukan jama’a, “*Kun gan shi? Shi ne wanda Ubangiji ya zaba, babu wani kamarsa a cikin dukan jama’a.*” Jama’a duka kuwa suka yi sowa suka ce, “*Ran sarki ya dade!*” (1 Sama’ila 10:24)

Da farko Isra’ilawa sun yi murna kwarai da gaske da sarkinsu, Saul. Shi jarumi mai karfi ne, kyakkyawan saurayi ne, kuma ya fi kowa tsayi a cikin Isra’ilawa duka. Bisa ganin jiki, ya kamata Saul ya zama sarki mai kyau kwarai. Amma Allah ba ya aunawa yadda mutum ke yi. Mutum yakan dubi **ganin jiki**, amma Allah yana duban **zuciya**. Sarki Saul ya fara da kyau. Amma yau da gobe, sai ya yi girman kai, kuma ya zama mai kishi, mai dogara ga kansa maimakon Allah. Saul ya girmama Allah da bakinsa, amma zuciyarsa ta yi nisa da shi. Saul bai ga darajar Maganar Allah ba, bai yi mata biyayya ba. Ya yi abin da ya ga dama, maimakon ya yi nufin Allah.

Saboda haka, Littafi ya gaya mana, wadansu shekaru bayan an nafa Saul sarki,

(1 Sama’ila 15) <sup>10-11</sup>Sai Ubangiji ya yi magana da Sama’ila ya ce, “*Na yi bakin ciki da na sa Saul ya zama sarki, gama ya rabu da ni, ya yi rashin biyayya ga umarnaina.*” Sama’ila kuwa ya yi fushi, ya yi ta roko ga Ubangiji dukan dare. <sup>12</sup>Sa’an nan ya tashi tun da sassafe domin ya sadu da Saul... <sup>13</sup>Sai Sama’ila ya tafi wurin Saul, Saul kuwa ya gaishe shi, ya ce, “*Sama’ila, Ubangiji ya sa maka albarka, na yi biyayya ga umarninsa.*” <sup>22</sup>Sai Sama’ila ya ce, “*Me Ubangiji ya fi so? Biyayya, ko kuwa sadakoki da hadayu? Ya fi kyau a yi masa biyayya, da a mika masa hadayar tumaki mafi kyau.*” <sup>23</sup>Gama tayarwa kamar zunubin bokanci take. Taurinkai kuma kamar bautar gumaka yake. **Kamar yadda ka ki umarnin Ubangiji, hakanan shi ma ya ki ka da zaman sarki.**”

Haka, Sama’ila ya fada ma Saul, za a raba shi da mulki, za a ba wani. A sura ta biye, Littafi ya ce,

(1 Sama’ila 16) <sup>1</sup>Ubangiji ya ce wa Sama’ila, “*Har yausha za ka yi ta bacin rai saboda Saul? Ga shi kuwa, na ki shi da zama Sarkin Isra’ila. Ka sami man zaitun ka dauka. Zan aike ka zuwa wurin Yesse mutumin Baitalami, gama na zabi daya daga cikin yayansa maza ya zama sarki.*” <sup>2</sup>Sama’ila kuwa ya ce, “*Kaka zan yi wannan? Gama idan Saul ya ji zai kashe ni.*” Sai Ubangiji ya ce, “*Ka tafi da dan maraki, ka ce, ka zo ne ka mika wa Ubangiji hadaya.*” <sup>3</sup>Ka ganyaci Yesse zuwa wurin hadayar, zan nuna maka abin da za ka yi. Za ka zuba wa wanda na nuna maka mai.” <sup>4</sup>Sama’ila ya yi yadda Ubangiji ya fada masa, ya tafi Baitalami, inda dattawan garin suka tarye shi da rawar jiki, suka ce masa, “*Maigani, wannan ziyara lafiya kuwa?*” <sup>5</sup>Ya ce, “*I, lafiya lau. Na zo ne in mika wa Ubangiji hadaya, sai ku tsarkake kanku, ku zo mu tafi wurin yin hadaya tare.*” Ya kuma sa Yesse da yayansa maza su tsarkake kansu, su je wurin hadayar. <sup>6</sup>Da suka isa wurin hadayar, Sama’ila ya ga Eliyab, dan Yesse, sai ya zaci shi ne wanda Ubangiji ya zaba. <sup>7</sup>Amma Ubangiji ya ce masa, “*Kada ka kula da kyan tsarinsa, ko tsayinsa, domin ba shi nake so ba,* **gama yadda Ubangiji yake gani, ba haka mutum ke gani ba.** **Mutum yakan dubi kyan tsari ne kawai, amma Ubangiji yakan dubi zuciya.**”

<sup>8</sup>Sa’an nan Yesse ya kira Abinadab ya wuce a gaban Sama’ila. Amma Sama’ila ya ce, “*Ubangiji kuma bai zabi wannan ba.*” <sup>9</sup>Sa’an nan Yesse ya sa Shimeya ya zo. Sama’ila kuma ya ce, “*Ubangiji bai zabi wannan ba.*” <sup>10</sup>Ta haka Yesse ya sa yayansa maza, su bakwai, suka zo a gaban Sama’ila. Sama’ila kuwa ya ce wa Yesse, “*Ubangiji bai zabi wadannan ba.*” <sup>11</sup>Sai ya tambayi Yesse, “*Ko kana da sauran wadansu yaya maza?*” Yesse ya ce, “*Da sauran autan, ga shi kuma, yana wurin kiwon tumaki.*” Sama’ila ya ce masa, “*Sai ka aika a taho da shi, gama ba zan koma ba, sai ya zo.*” <sup>12</sup>Yesse kuwa ya aika aka taho da shi. Ga shi kuwa kyakkyawa ne, idanunsa na sheki. Sai Ubangiji ya ce wa Sama’ila, “*Tashi ka zuba masa man kebewa, shi ne sarkin.*” <sup>13</sup>Sama’ila ya dauki

*man zaitun, ya zuba masa a gaban yan'uwansa. Ruhun Ubangiji ya sauko da iko a kan **Dawuda** tun daga wannan rana zuwa gaba.*

Haka mun ga Allah ya nafa **Dawuda** ya zama sarkin Isra'ila bayan Saul. Ya kamata ku gane, Dawuda bai zama sarkin Isra'ila ran nan ba. Dawuda saurayi ne kawai. Lokacinsa da Allah ya tsai da, na yin sarauta bisa jama'ar Isra'ila bai zo ba tukuna. Da gaske, ya kamata Dawuda ya jira wajen shekara goma kamin ya hau kursiyin Isra'ila.

Sai Dawuda ya koma dajin Baitalami, yana kiwon garken mahaifinsa. Dawuda makiyayi mai aminci, mai kyau. Ba ya tsoron kome ba, domin **ya dogara ga Ubangiji**. Misali, wata rana sa'anda yana kiwon tumakin mahaifinsa, sai zaki ya zo ya kwace tumkiya. Dawuda ya tasar ma zaki, ya buge shi, ya kwato tumkiya daga bakinsa. Sa'ad da zaki zai kama shi, Dawuda ya kama gemunsa, ya buga, ya kashe zaki (1 Sama'ila 17:35).

Dawuda makiyayi na kwara ne, amma ya fi haka, kuma ya iya kidan garaya, ya yi waka. Ruhun Allah ya hura ma Dawuda wakoki da yawa, ya rubuta su a littafin **Zabura**. Hakika, Dawuda ya kaunaci Ubangiji Allah da Maganarsa!

Ina so mu kammala nazari na yau da wafansu ayoyi daga Zabura ta Dawuda. Ku yi tunani a kan Dawuda, yana gona da damuna, ga kuma tumakinsu, da taimakon Ruhun Allah yana kidan garaya, yana daukaka Allah da wakarsa, yana godiya. Ku saurara:

***"Ya Ubangiji, Ubangijinmu, an san girmanka ko'ina a dukan duniya... Sa'ad da na duba sararin sama, wanda ka yi, da wata da taurari wadanda ka sa a wuraren zamansu, wanene mutum, har da kake tunawa da shi, mutum kurum, har da kake lura da shi? Duk da haka in banda kai ba wanda ya fi shi, ka nafa shi da daraja da girma!... Ya Ubangiji, Ubangijinmu, an san girmanka ko'ina a dukan duniya!"*** (Zabura 8:1,3-5,9).

***"Maganarka fitila ce wadda za ta bi da ni, haske ne kuma a kan hanyata. Na riƙe maganarka a zuciyata, don kada in yi maka zunubi"*** (Zabura 119:105,11). ***"Dokar Ubangiji cikakkiya ce, tana wartsakar da rai. Umarnan Ubangiji abin dogara ne, sukan ba da hikima ga wanda ba shi da ita. Ka'idodin Ubangiji daidai suke, wadanda suke biyayya da su sun ji dadi. Umarnan Ubangiji daidai suke, sukan ba da fahimi ga zuciya. Abin da ake so ne fiye da zinariya, I, fiye da tatacciyar zinariya ma. Sun fi zuma zaki, I, fiye da tatacciyar zuma ma. Suna ba ni ilimi, ni baranka, ina samun ladan yin biyayya da su!"*** (Zabura 19:7,8,10,11).

***"Ubangiji makiyayina ne, ba zan rasa kome ba. Yana sa ni in huta a daji mai danyar ciyawa, yana bi da ni a tafkuna masu dadin ruwa, suna kwance lif. Yana ba ni sabon karfi. Yana bi da ni a hanyar da ke daidai kamar yadda ya alkawarta. Ko da hanyan nan ta bi ta tsakiyar duhu na mutuwa, ba zan ji tsoro ba, ya Ubangiji, gama kana tare da ni! Sandanka na makiyayi da kerenka suna kiyaye lafiyata. Ka shirya mini liyafa inda makiyana duk za su iya ganina. Ka marabce ni, ka shafe kaina da mai, ka cika tanduna fal da mai. Hakika, alherinka da kaunarka, za su kasance tare da ni muddin raina. Haikalinka zai zama gidana har abada."*** (Zabura 23) Amen!

Abokai, na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, nufinmu mu cigaba da labarin Dawuda, mu ga yadda Allah yana tare da shi ran da ya fuskanci katon jarumin nan, Goliyat.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan abin da Allah ya fada ma Sama'ila:

***"Gama yadda Ubangiji yake gani, ba haka mutum ke gani ba. Mutum yakan dubi kyan tsari ne kawai, amma Ubangiji yakan dubi zuciya."*** (1 Sama'ila 16:7)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 47: Dawuda da Goliyat

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun fara nazarin rayuwar annabi Dawuda. Ku ji shaidar da Allah ya bayar game da shi, ya ce: *"Na sami Dawuda dan Yesse, mutum ne da nake kauna sosai, wanda kuma zai aikata dukan nufina"* (Ayyukan Manzanni 13:22). Mun ga yadda Allah ya nafa Dawuda ya zama sarki na biyu bisa Isra'ila, domin sarki na farko, Saul, bai yi ma maganar Allah biyayya ba. Duk da haka, Dawuda bai hau sarauta ran da Allah ya nafa shi ba. Har yanzu shi saurayi ne. Lokacin da Allah ya kudurta ya karbi mulki bai zo ba tukuna. Bayan da aka zuba masa man kebewa don ya zama sarki, Dawuda ya koma Baitalami, yana daji kiwon garken mahaifinsa.

Yau za mu karanta wani labari mai banmamaki wanda ya nuna kasancewar Allah tare da Dawuda, domin Dawuda yana tafya tare da Allah. Kan maganar darasinmu, shi ne **"Dawuda da Goliyat."** Yanzu bari mu cigaba cikin littafi na farko na Sama'ila, sura goma sha bakwai. Littafi ya ce:

(1 Sama'ila 17) <sup>1</sup>Sai **Filistiyawa** [wadanda ke magabtan Isra'ila mafi tsanani] suka tattaru, ... suka kafa sansaninsu... <sup>2</sup>**Saul kuma da mutanen Isra'ila** suka tattaru, suka kafa sansani a kwarin Ila, suka ja daga don su yi yaki da Filistiyawa. <sup>3</sup>Filistiyawa suka jeru a tudu guda, Isra'ilawa kuwa a daya tudun. Kwari yana tsakiyarsu.

<sup>4</sup>Akwai wani jarumi, sunansa **Goliyat**, ya fito daga sansanin Filistiyawa. Tsayinsa ya fi meta uku. <sup>5</sup>Yana da hular yaki na tagulla a kansa, yana kuma saye da rigar karfe ta yaki na tagulla wanda nauyinsa ya fi kilo sittin. <sup>6</sup>Ya sa makaren tagulla a kafafunsa, yana kuma da mashi na tagulla sabe a kafadarsa. <sup>7</sup>Gorar mashinsa ta yi kama da dirkar masaka. Nauyin ruwan mashinsa na bakin karfe kilo bakwai ne. Mai daukar masa garkuwa yana tafe a gabansa.

<sup>8</sup>Goliyat ya ta da murya da karfi, ya yi kira ga rundunar Isra'ila, ya ce, "Don me kuka fito ku ja daga yaki? Ai, ni Bafiliste ne, ku kuwa barorin Saul! Ku zabi mutum guda daga cikinku ya gangaro nan wurina. <sup>9</sup>Idan ya iya yaki da ni, ya kashe ni, to, sai mu zama bayinku, amma in na fi karfinsa, na kashe shi, sai ku ku zama bayinmu, ku bauta mana." <sup>10</sup>Ya kara da cewa, "Na raina rundunan Isra'ila yau. Ku ba ni mutumin da zan yi yaki da shi." <sup>11</sup>Sa'ad da **Saul da dukan Isra'ilawa suka ji maganganun da Bafilisten nan ke fada, sai suka karaya, suka tsorata kwari.**

Sa'ad da Goliyat yana cakunar Isra'ila, **Dawuda** yana kiwon garken mahaifinsa hankali kwance, nisa da yaki, yana yin tunani a kan Maganar Allah, yana kidan garaya, yana wakoki ga Ubangiji. Amma manyan yannan Dawuda uku sojoji ne a rundunar Isra'ila. Wata rana, uban Dawuda ya zo ya ce masa, **"Tashi, ka tafi ganin yannanka** wurin bakin daga. Ka kawo mani labarinsu." Sai Dawuda ya bar tumakin babansa a hannun wani makiyayi, ya yi sammako ya tafi wurin sansani.

Sa'a da Dawuda yana gai da yannansa, yana magana da su, sai Goliyat jarumin Filistiyawa, ya fita daga dagarsu a gaban sojojin Isra'ila, ya tsokane su yadda ya yi tsawon kwana arba'in. Sa'anda sojojin Isra'ila sun gan shi, sun yi gudu don jin tsoro. Sai wani ya ce ma Dawuda, "Ka ga mutumin nan? Kullum yana cakunarmu. Duk wanda ya kashe shi, sarki Saul zai ba shi dukiya da yawa, ya kuma aurar da diyarsa gare shi, zai yantar da gidan ubansa daga biyan haraji."

Sai Dawuda ya ce, "Wannan Bafiliste marar kaciya, wanene shi da zai raina rundunan Allah mai rai?" Da ya fadi haka, sai wan Dawuda ya yi fushi da shi. Ya ce, "Me ya kawo ka? Ga hannun wanene ka bar tumakin nan kima a hamada? Na san abin da ya kawo ka. Kawai ka zo kallon yaki!" Duk da haka wani soja Ba'isra'ile,

ya ji maganar karfin zuciya ta Dawuda game da Bafiliste. Ya tafi, ya fada ma sarki Saul. Sai Saul ya aika, a kira Dawuda, ya yi masa tambayoyi.

Saboda haka, Littafi ya ce:

(1 Sama'ila 17) <sup>32</sup>**Dawuda kuwa ya ce wa Saul, "Kada zuciyar kowa ta karai saboda wannan mutum, baranka zai tafi ya yi yaki da shi."** <sup>33</sup>Saul ya ce wa Dawuda, "Ba za ka iya yaki da wannan Bafiliste ba, gama kai dan saurayi ne, shi kuwa ya saba da yaki tun yana saurayi." <sup>34</sup>Amma Dawuda ya ce wa Saul, "Ai, baranka makiyayin tumakin mahaifinsa ne, sa'ad da zaki ko beyar ya zo ya kama dan rago daga garken, <sup>35</sup>nakan bi shi, in fada masa, in kwato dan ragon daga bakinsa. Idan ya tasar mini da fada, sai in kama reronsa, in buge shi, in kashe shi. <sup>36</sup>Baranka ya taba kashe zaki da beyar, wannan arne zai zama kamar daya daga cikinsu, tun da ya ke ya raina rundunar Allah mai rai. <sup>37</sup>Ubangiji wanda ya cece ni daga dagin zaki da na beyar, zai cece ni daga hannun wannan Bafiliste." Sa'an nan Saul ya ce wa Dawuda, "Tafi, Ubangiji ya taimake ka." <sup>38</sup>Ya sa wa Dawuda kayan yakinsa, ya sa masa hular yaki na tagulla a kansa, ya sa masa kuma rigar yaki. <sup>39</sup>Da Dawuda ya sa kayan yakin, ya rataya takobi, ya fara tafiya, sai ya ji ba zai iya ba, domin bai saba da su ba. Sai ya ce wa Saul, "Ba zan iya tafiya da wadannan ba, gama ban saba da su ba." Ya kuwa tube su.

<sup>40</sup>Sa'an nan ya dauki sandansa, ya zabi **duwatsu guda biyar masu sulbi** daga cikin rafi, ya zuba a jakarsa. Ya kuma rike **bindau** tasa [majajjawarsa], ya tafi, ya fuskanci Bafilisten. <sup>41</sup>Bafilisten kuma ya nufo Dawuda, mai daukar masa garkuwa yana gabansa. <sup>42</sup>Sa'ad da ya ga Dawuda, sai ya raine shi, gama Dawuda saurayi ne kawai, kyakkyawa. <sup>43</sup>Ya ce wa Dawuda, "Ni kare ne da za ka nufo da sanduna?" Ya zagi Dawuda da sunan allolinsu na Filistiyawa. <sup>44</sup>Ya kuma ce wa Dawuda, "Ya ka nan, ni kuwa in ba da namanka ga tsuntsayen sama da namomin jeji."

<sup>45</sup>Dawuda kuwa ya ce masa, "Kai, kana nufo ni da takobi, da mashi, da kere, amma **ni ina zuwa wurinka da sunan Ubangiji Mai Runduna**, Allah na sojojin Isra'ila, wanda ka raina. <sup>46</sup>A yau Ubangiji zai bashe ka a hannuna, zan buge ka har kasa, in datse kanka, in ba da gawawwakin rundunar Filistiyawa ga tsuntsayen sama da namomin jeji, da haka duniya za ta sani lalle akwai Allah cikin Isra'ila. <sup>47</sup>Taron jama'an nan kuma za su sani Ubangiji yakan yi ceto ba da takobi da mashi ba, **gama yaki na Ubangiji ne**, zai bashe ku a hannunmu."

<sup>48</sup>Goliyat kuwa ya fara gusowa ya gamu da Dawuda, sai Dawuda ya sheka zuwa bakin dāgar yakin don ya gamu da shi. <sup>49</sup>Sa'an nan Dawuda ya dauko dutse daga cikin jakarsa, ya wurga, dutsen kuwa ya sami Goliyat a goshi, har ya lume. Goliyat kuwa ya fadi rubda ciki. <sup>50</sup>Da bindau da dutse kawai **Dawuda ya ci nasara** da Bafilisten. Ya buge shi, ya kashe shi ba tare da takobi a hannunsa ba. <sup>51</sup>Sa'an nan ya sheka da gudu zuwa wurin Bafilisten, ya zare takobin Bafilisten daga kubensa, ya datse masa kai da shi. Da Filistiyawa suka ga jaruminsu ya mutu, sai suka gudu. <sup>52</sup>Mutanen Isra'ila da na Yahuza suka tashi suka runtumi Filistiyawa, suna ihu, har zuwa Gat da kofofin Ekron.

Ke nan, a labarinmu yau, mun ga Dawuda saurayi ya ceci al'ummarsu daga magabtansu da **bindau, da dutse, da bangaskiya mai karfi ga Allah mai rai**. Hakika, labarin Dawuda da Goliyat labari mai banmamaki ne. Akwai darussa da yawa a ciki dominmu.

Mun ga Saul da sojojin Isra'ila sun ji tsoron Goliyat kwarai da gaskiya. Ba wanda ya yi karfin zuciya ya gamu da shi. Amma Dawuda bai ji tsoron katon nan ba. Ya buge shi, ya kashe shi! Mi ya sa Saul da sojojinsa sun ji tsoro, amma Dawuda bai ji tsoro ba? Minene bambanci tsakanin Dawuda da sojojin Isra'ila? Bari mu takaita bambancin haka: Dawuda bai ji tsoron kato ba, domin **ya dogara ga Ubangiji Allah**. Saul da sojojinsa ba su dogara ga Allah ba. Saboda haka sun ji tsoron katon jarumi.



Saul da sojojinsa sun dubi **karfin katon** nan kawai. Dawuda ya dubi **Allah Maɗaukaki!** Saul da sojojin Isra'ila suna da addini, amma ba su san Allah sosai ba. Zaman ɗan addini ba ya sa ka zama na Allah ba. Saul da sojojinsa sun san da kasancewar Allah, da ɗayantakarsa, da ikonsa, da girmansa. Amma sanin nan bai iya cetonsu daga Goliyat ba. Amma Dawuda ya san Allah, yana tafiya da shi. Dawuda ya gaskata alkawaran Allah. Shi ya sa Dawuda bai ji tsoron Goliyat ba.

Ku masu sauraro a yau, wa kuka fi kama sa shi? Dawuda ne? Ko Saul da sojojinsa ne? Ko kun san Allah farin sani? Ko dai kun ji waɗansu abubuwa kaɗan game da shi kurum? Ko kun san Maganar Allah har zukatanku sun cika da murna? Ko kuwa kuna nema ku cika farillan addini kawai? Ko kuna da hulɗa na kwaraɗi na jin ɗaɗin juna tare da Allah mai rai? Ko addini mai nauyi ne kawai gare ku?

Ku saurari annabi Dawuda, da abin da ya rubuta a Zabura game da zumuntarsa da Allah. Ya ce:

***“Ubangiji makiyayina ne, ba zan rasa komi ba. Hakika, ko tafiya nika yi ta tsakiyar kwari na inuwar mutuwa, ba zan ji tsoron kowace masifa ba, gama kana tare da ni... Nagarta da jinkai kaɗai za su bi ni dukan kwanakin raina, zan zamna kuma a cikin gidan Ubangiji har abada!”*** (Zabura 23:1,4,6)

Kai fa? Ke fa? Ko kana da kyakkyawar zumunta da Ubangiji Allah? Ko ka san shi tamkar Makiyayinka? Ko ka tabbata za ka zauna a gidansa a sama har abada? Dawuda yana da tabbacin nan, don ya san alkawarai masu tamani masu banmamaki na Ubangiji Allah. Ba kawai saninsu **a kansa** ba, amma ya gaskata da su **a zuciyarsa**.

Dawuda mai imani na kwaraɗi ne. Imaninsa bai kafu bisa zantutuka marasa tabbas na mutane ba. Imaninsa ya kafu bisa amintacciyar Maganar Ubangiji Allah wanda ba ya taɓa watsar da jama'arsa ba! Ku ji abin da Dawuda ya rubuta a Zabura:

***“Ubangiji ne haskena da cetona, ba zan ji tsoron kowa ba. Ubangiji yana kiyaye ni daga dukan hatsari, ba zan ji tsoro ba... Ko da rundunar mayaƙa ta kewaye ni, ba zan ji tsoro ba. Ko da magabtana sun tasar mini, zan dogara ga Allah. Abu guda nake roko a wurin Ubangiji, abu ɗaya kaɗai nake bukata. Shi ne in zauna a masujadar Ubangiji, in yi ta al'ajabin alherinsa dukan kwanakin raina, in roki biyarwarsa a can... Ka ji ni, ya Ubangiji, sa'ad da na yi kira gare ka! Ka yi mini jinkai ka amsa mini! Ka ce, “Zo wurina,” zan kuwa zo gare ka, ya Ubangiji!”*** (Zabura 27:1,3,4,7,8)

***“Ina kaunarka, ya Ubangiji, karfina! Ubangiji dutsena ne, da kagarata [mafakata], Mai Cetona kuma. Allahna dutsena mai karfi, a cikinsa zan dogara, garkuwata kuma... Gama da ikonka na fāɗa ma taron yaƙi. Da ikon Allahna nika tsallake ganuwa. Ga zancen Allah fa, tafarkinsa madaidaici ne. Maganar Ubangiji tabbatacciya ce. Shi garkuwa ne ga dukan waɗanda suke dogara gare shi!”*** (Zabura 18:1,2,29,30)

Na gode domin suraro. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba da labarin annabi Dawuda, mu ga yadda ya fara mulkinsa a kan shi sarkin Isra'ila ne. Allah ya sa maku albarka. Ina yi maku bankwana da waɗannan kalmomin Dawuda daga littafin Zabura:

***“Ku ɗaɗana, ku duba, Ubangiji nagari ne. Mai albarka ne mutum wanda yake dogara gare shi”*** (Zabura 34:8).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 48: Sarki Dawuda da Alkawarin Allah

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau za mu cigaba da labarin **annabi Dawuda**. Darasi biyu a baya, mun ga Allah ya zaɓi Dawuda saurayi, ya zama sarkin Isra'ila na biyu. Bai fara mulki ran da Allah ya naɗa shi ba. Allah ya ki Saul, sarki na farko, saboda bai damu da bin nufin Allah ba. Amma game da Dawuda, Allah ya shaida cewa, *"Na sami Dawuda ɗan Yesse, mutum ne da nake kauna sosai, wanda kuma zai aikata dukan nufina"* (Ayyukan Manzanni 13:22). Darasin da ya wuce, mun ga Dawuda ya kashe katon jarumin nan, Goliyat, da bindau da dutse, tare da **bangaskiya mai karfi ga Allah mai rai**. Yanzu bari mu cigaba da labarin Dawuda, mu ga yadda Dawuda ya maye gurbin Saul a matsayin sarkin Isra'ila.

Muna karatu cikin littafin Sama'ila na fari. Littafi ya ce:

(1 Sama'ila 18) <sup>6</sup>*Sa'ad da sojoji ke komowa gida, bayan da Dawuda ya komo daga kisan Goliyat, sai mata daga kowane gari na Isra'ila suka fito domin su taryi sarki Saul. Suna raira wakar farin ciki, suna rawa, suna kada tamburan duma da molaye.* <sup>7</sup>*Suka raira waka, suna cewa, "Saul ya kashe **dubbai**, amma Dawuda ya kashe **dubun dubbai**."* <sup>8</sup>*Wannan waka ta ba Saul haushi, ya ce, "Sun ba Dawuda dubun dubbai, amma dubbai kawai suka ba ni, me kuma ya rage masa, ai, sai sarauta."* <sup>9</sup>*Tun daga wannan rana Saul ya fara **kishin** Dawuda.*

Ga shi, Littattafai sun nuna yawan kaunar Isra'ilawa zuwa ga Dawuda. Amma duk inda suka kara bayyana masa kauna, sai Saul ya kara kinsa. **Kishi ya rinjayi zuciyar Saul**, ya mallake shi. Ba ya da wani tunani sai dabaru ya kashe Dawuda. Saboda haka, dole Dawuda ya yi gudu, ya buya cikin hamada. Mutanen Isra'ila ɗari huɗu suna tare da shi. Saul da sojojinsa sun nemi Dawuda da mutanensa cikin jeji. Saul ya yi iyakar kokarinsa ya kama Dawuda, ya kashe shi. Amma bai yi nasara ba, domin Ubangiji yana tare da Dawuda. Sai Saul ya wahalda da Dawuda. Tsawon shekara takwas Dawuda da jama'arsa suna gudu domin su tsere ma fushin sarki Saul.

Duk da haka, kishi da fushin Saul gāba da Dawuda ba su sa Dawuda ya ki shi ba. Don me Dawuda bai ki Saul ba? Don me bai ki mutumin da ke neman ya kashe shi ba? Dawuda ya fi gaban ya ki shi, domin **Dawuda yana tafiya da Allah, wanda yake sa ranarsa ta tashi bisa masu adalci da marasa adalci**. Yadda Nassi ya ce:

*"Duk mai kauna kuwa, haifaffen Allah ne, ya kuma san Allah. Wanda ba ya kauna, bai san Allah ba sam, domin **Allah shi ne kauna**. Muna kauna, domin shi ne ya fara kaunarmu. Kowa ya ce yana kaunar Allah, alhali kuwa yana kin ɗan'uwansa, to, makaryaci ne. Don wanda ba ya kaunar ɗan'uwansa da ya ke gani, ba dama ya kaunaci Allah wanda bai ma taɓa gani ba"* (1 Yahaya 4:7,8,19,20).

Ba mu da lokaci mu karanta dukan abubuwan da suka faru tsakanin Saul da Dawuda ba. Amma ina son mu dubi labari daya wanda ya bayyana **tawali'un Dawuda da kaunarsa**. Muna cikin littafin Sama'ila na fari, sura ashirin da huɗu. Littafi ya ce:

(1 Sama'ila 24) <sup>1</sup>*Sai aka faɗa ma [Saul], Dawuda yana jejin En-gedi.* <sup>2</sup>*Sai **Saul** ya zaɓi mutum dubu uku daga cikin dukan mutanen Isra'ila, ya tafi **ya nemi Dawuda** da mutanensa a gaban duwatsun awakin jeji.* <sup>3</sup>*Saul ya isa garken tumaki a gefen hanya, inda akwai kogo. Sai ya shiga cikin kogon don ya huta. Dawuda da mutanensa kuwa suna zaune a kurewar kogon.*

<sup>4</sup>*Mutanen Dawuda suka ce masa, "Wannan ita ce ranar da Ubangiji ya ba da makiyinka a hannunka, ka yi yadda ka ga dama da shi."* **Dawuda kuwa ya tashi a hankali, ya yanke shafin rigar Saul.** <sup>5</sup>*Daga baya zuciyar Dawuda ta kāshe shi domin ya yanke shafin rigar Saul.* <sup>6</sup>*Ya ce wa mutanensa, "Ubangiji ya sawwaka in yi wa ubangijina irin abu haka, har in mika hannuna in kashe kebabbe na Ubangiji."* <sup>7</sup>*Da wannan magana Dawuda*

ya rinjayi mutanensa, bai yarda musu su fāda wa Saul ba. Sai Saul ya fita daga kogon ya kama hanya, ya yi tafiyarsa.

<sup>8</sup>Daga baya kuma Dawuda ya fita kogon, ya yi kira, ya ce, “Ya ubangijina, sarki.” Da Saul ya waiwaya, sai Dawuda ya rusuna. <sup>9</sup>Ya ce wa Saul, “Me ya sa kake kasa kunne ga maganganun mutanen da suke cewa, ‘Dawuda yana nema ya cuce ka?’” <sup>10</sup>To, yau da idanunka ka ga yadda Ubangiji ya bashe ka a hannuna a kogon, har wadansu suka ce mini in kashe ka, amma na ji tausayinka. Na ce, ‘Ba zan mika hannuna in kashe ubangijina ba, gama shi kebabbe na Ubangiji ne.’” <sup>11</sup>Baba, duba, ga shafin rigarka a hannuna. Tun da ya ke na yanki shafin rigarka ban kuwa kashe ka ba, sai ka sani ba ni da niyyar yi maka mugunta. Ban yi maka laifi ba, ko da ya ke kana farautar raina. <sup>12</sup>Ubangiji dai zai shara’anta tsakanina da kai, ya sāka mini, amma hannuna ba zai taba ka ba. <sup>13</sup>Mutanen dā suna da karin magana cewa, ‘Daga cikin masu mugunta mugunta ke fitowa.’ Hannuna dai ba zai taba ka ba.

<sup>16</sup>Da Dawuda ya gama fada wa Saul wannan magana, sai Saul ya ce, “Dana, Dawuda, muryarka ke nan?” Ya yi kuka da karfi. <sup>17</sup>Sa’an nan ya ce wa Dawuda, “Ka fi ni adalci, gama ka yi mini alheri, ni kuwa na yi maka mugunta. <sup>18</sup>Yau ka nuna a sarari yadda ka yi mini alheri. Ubangiji ya bashe ni a hannunka, amma ba ka kashe ni ba. <sup>19</sup>Idan mutum ya sami makiyinsa, zai bar shi ya tafi lafiya? Ubangiji ya sāka maka saboda alherin da ka yi mini yau. <sup>20</sup>Yanzu kuwa na sani za ka zama sarki, sarautar Isra’ila za ta kahu a hannunka.”

Bayan wannan Saul ya koma gida. Amma ba da dadewa ba, sai kishi ya sāke rinjayi zuciyarsa ya iza shi ya koma jeji farautar ran Dawuda. Saul ya yi haka tsawon shekara takwas saboda **kishi!** Amma kowane lokaci, Allah ya ceci Dawuda daga hannun Saul. A karshe, Saul ya girbi muguntar da ya shuka. Ku saurari abin da ke rubuce a sura talatin da daya. Littafi ya ce:

(1 Sama’ila 31) <sup>1</sup>Filistiyawa suka yi yaki da Isra’ilawa. Isra’ilawa kuma suka yi gudun Filistiyawa, aka karkashe su a Dutsen Gilbowa. <sup>2</sup>Filistiyawa suka ci Saul da yayansa maza. Suka kashe Jonatan, da Abinadab, da Malkishuwa, yayan Saul. <sup>3</sup>Yakin ya matsa wa Saul. Maharba suka harbe shi, suka yi masa mummunan rauni. <sup>4</sup>Sai ya ce wa mai daukar masa makamai, “Ka zare takobinka ka soke ni da shi, ka sha zara, domin kada marasa kaciyan nan su zo su huda ni, su yi mini ba’a.” Amma mai daukar masa makamai bai yarda ba, don ya ji tsoro da yawa. **Sai Saul ya zare takobinsa, ya fada a kansa.**

Ranan nan, Saul da yayansa uku sun mutu. Cikin surorin da ke biye, littattafai sun gaya mana yadda **Allah ya mai da mulkin Isra’ila wurin Dawuda.** An kare da zuriyar Saul duka, yadda Allah ya fada. Dawuda sarki adali ne wanda yake kaunar adalci, yana kin mugunta. Dawuda ya kaunaci Ubangiji Allah da dukan zuciyarsa. Ya ba Maganar Allah da daukar Allah matsayi mafi girma a tunaninsa. Saboda haka, gurin Dawuda sa’ad da ya fara sarauta bisa dukan Isra’ila, shi ne ya kawo Alfarwa ta Sujada tare da Akwatin Alkawari a Urushalima. Urushalima ta zama babban birnin Isra’ila. Shi ya sa Dawuda ya so ya kafa Alfarwa ta Sujada da bagaden hadaya can.

Bayan da Dawuda ya kawo Akwatin Alkawari a Urushalima, Littattafai sun gaya mana ya nufa ya gina haikali (babbar ma’ibada) inda za a ajiye Akwatin Alkawari, kuma wurin da masu zunubi za su mika ma Allah hadayun rufe zunubi. Amma, Ubangiji ya ce ma Dawuda, ba shi ne zai gina ma Allah gidan nan ba, amma Allah zai gina masa gida. Wato, **zuriyarsa za ta dawwama!** Ku saurari **alkawarin da Allah ya yi ma Dawuda.** Ya ce masa:

(2 Sama’ila 7) <sup>12</sup>“Sa’ad da kwanakinka suka kare, za ka rasu tare da kakanninka. A bayanka, zan ta da danka, na cikinka. Zan sa mulkinsa ya kahu. <sup>13</sup>Shi ne zai gina mini daki. Ni kuwa zan tabbatar da kursiyin sarautarsa har abada. <sup>14</sup>Zan zama uba gare shi, zai kuma zama da a gare ni. <sup>16</sup>**Gidanka kuwa da mulkinka za su dawwama a gabana har abada. Gadon sarautarka kuma zai kahu har abada.”**

Ko ka gane yarjejeniyar da Allah ya kafa tsakaninsa da Sarki Dawuda a ran nan? Gagarumin alkawari wanda ya wuce fahimtar dan adam! Allah ya alkawalta ma Dawuda, **“Gidanka kuwa da mulkinka za su dawwama a gabana har abada. Gadon sarautarka kuma zai kahu har abada!”**

Mi-na-na? Ta yaya mulkin Dawuda zai kafu **har abada**? Kaka wannan zai yiwu? Yaya Dawuda, wanda shi mutum ne kurum, zai sami mulki wanda zai dawwama har abada? Ga amsa ga tambaya: Allah ya yi ma Dawuda alkawari cewa **ɗaya daga cikin zuriyarsa** zai kafa madawwamin mulki. Za a haifi Mutum a zuriyar sarautar Dawuda wanda zai karbi iko shi yi mulki a sama da duniya har abada. Za a kira shi Sarkin sarakuna da Ubangiji iyayengiji. Darurruwan shekaru bayan zamanin Dawuda, wajen shekara ɗari bakwai kamin haihuwar wannan Sarkin sarakuna, annabi Ishaya ya rubuta kalmomin nan:

*“Ga shi, an haifa mana da! Mun sami yaro! **Shi zai zama Mai Mulkinmu**. Za a kira shi, ‘**Mashawarci Mai Al’ajabi, Allah Madaukaki, Uba Madawwami, Sarkin Salama.**’ Sarautar ikonsa za ta yi ta ci gaba, mulkinsa zai kasance da salama kullayaumin. Zai gāji sarki Dawuda, ya yi mulki a matsayinsa. Zai kafa mulkinsa a kan adalci da gaskiya, daga nan gaba kuma **har abada**. Ubangiji Mai Runduna ne ya yi niyyar aikata wannan duka.”* (Ishaya 9:6,7).

Ko ka san kowanene daga zuriyar Dawuda, ya karbi iko ya kafa madawwamin mulki? Ko ka san kowanene zai yanka hukunci a kan yan Adam a Ranar Kiyama, shi kuma yi sarautar har abada abadin? I, lalle hakika, **Mai Fansa, Sarkin da ya fito daga sama**, wanda aka haife shi wurin budurwa, budurwa ta zuriyar Dawuda. Game da Sarkin nan, Nassi ya ce: *“**Allah ya daukaka shi mafificiyar daukaka. Ya kuma yi masa baiwa da sunan nan da ya fi kowane suna!**”* (Filibiyawa 2:9).

Sa’ad da Dawuda ya gane shirin Allah ya aiko da Mai Fansa ta hanyar zuriyarsa, Dawuda ya durkusa ya yi ma Ubangiji sujada cewa,

(2 Sama’ila 7) <sup>18</sup>***Ya Ubangiji Allah, ko ni ko iyalina ba mu cancanci dukan abin da ka yi mana ba.*** <sup>19</sup>*Ga shi, ka kara fiye da haka, ya Ubangiji Allah, gama ka yi magana, cewa gidan bawanka zai kai **kwanaki masu tsawo**. Wannan ka’ida ce ta yan adam!* <sup>22</sup>*Bisa ga dukan abin da muka ji, **kai mai girma ne, ya Ubangiji Allah. Ba kamarka, in banda kai kuma babu wani Allah.*** <sup>28</sup>*Ya Ubangiji Allah, kai ne Allah, **kana cika alkawarinka koyausha**. Ka kuwa yi wa bawanka **alkawari mai girma**.* <sup>29</sup>*Ka yarda da farin ciki ka sa wa gidan bawanka albarka domin gidansa ya dawwama a gabanka **har abada**, gama kai ne ka faɗa, ya Ubangiji Allah. Ka sa albarkarka ta trabbata a gidan bawanka **har abada**.”*

Ita ce godiya wadda Dawuda ya yi ma Ubangiji domin alkawalinsa game da **Sarki** wanda zai fito daga zuriyarsa. Ku da kuka san Littattafai Masu Tsarki, kun sani, Allah ya riga ya cika sashen alkawarin nan. Domin a cikin Linjila mun karanta yadda shekara dubu bayan zamanin Dawuda, Allah ya aiko da mala’ika wurin waɗansu makiyaya waɗanda ke kiwon garkensu a daidai waɗannan tuddan Baitalami inda Dawuda ya yi kiwon garken mahaifinsa. Mala’ikan Ubangiji ya ce ma makiyaya, *“**Na zo muku da Labari Mai Dadi, wanda zai sa dukan mutane su yi farin ciki sosai. A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku Mai Ceto, Almasihu Ubangiji!**”* (Luka 2:10,11). Gaskiya, an haifi **Sarkin** da Allah ya alkawarta zai fito daga zuriyar Dawuda. A halin yanzu, ya koma sama. Yana jiran ranan nan mai girma mai banrazana, sa’anda zai dawo ya hukunta duniya cikin adalci. A waccan rana, kowa zai gane, alkawalin da Allah ya yi ma Dawuda game da **madawwamin mulki**, gaskiya ne. A waccan rana, za a ce, *“**Ikon mulki a kan duniya yanzu ya zama na Ubangijinmu da Almasihunsa, zai kuma yi mulki har abada abadin!**”* (Ru’uyar Yohanna 11:15).

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Na gode domin sauraro. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba da labarin Sarki Dawuda. Za mu ji wani tarihi mai ban tausayi.

Allah ya sa maku albarka. Ina barinku da wannan aya daga Littattafai Masu Tsarki:

*“**Hakika, zurfin hikimar Allah da kuma na saninsa marar iyaka ne! ...Gama shi ne ya halicci dukan abubuwa, kuma abubuwan nan duka suna kasancewa ta wurinsa ne, kuma saboda shi. Bari daukaka ta tabbata ga Allah har abada. Amin!**”* (Romawa 11:33,36)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 49: Dawuda da Bat-Sheba**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga yadda Dawuda ya zama Sarkin Isra'ila. Dawuda sarki ne mai adalci da mai jinkai. Da gaskiya yana son Maganar Allah. Amma yau za mu karanta **wani abu game da Dawuda wanda ba ya da dadin ji**. Dawuda ya aikata wani abin kyama a gaban Allah. Ya yi kyashin matar makwabcinsa. Ya yi zina da ita. Bugu da kari ya nemi ya boye zunubinsa. Wani ya iya tambaya, "Don me an rubuta mugun labarin nan a Littattafai Masu Tsarki?" Littafi yana ba da amsa cewa, "*Gama duk abin da aka rubuta tun da a cikin Rubutattun Maganar Allah an rubuta ne **don a koyar da mu***" (Romawa 15:4). "*Wadannan abubuwa... an rubuta ne **don a yi mana gargadi**... Saboda haka idan kana tsammani kana tsaye daram, to, ka yi hankali kada ka fadi*" (1 Korantiyawa 10:11,12). A Littattafai Masu Tsarki, Allah bai boye zunuban annabawa ba, domin Allah yana son ya koya mana darussa masu tamani.

To, bari mu koma wurin Sama'ila littafi na biyu, mu ga yadda Dawuda ya fadi cikin zunubi. A sura ta goma sha daya, littafi ya ce:

(2 Sama'ila 11) <sup>1</sup>*Da bazara lokacin da sarakuna sukan fita zuwa yaki, **Dawuda** ya aiki **Yowab**, da shugabannin sojojinsa, da sojojin Isra'ila duka. Suka tafi suka ragargaza Ammonawa, suka kuma kewaye Rabba da yaki. Amma Dawuda ya yi zamansa a Urushalima. <sup>2</sup>Wata rana da yamma Dawuda ya tashi daga shakatawa, yana yawo a kan rufin soron fadarsa, can ya hangi wata kyakkyawar mata tana wanka. <sup>3</sup>Sai ya aika a bincika kowacece wannan mata, ashe...[**Bat-Sheba**] ce, matar **Uriya** Bahitte. <sup>4</sup>Dawuda kuwa ya aiki wadansu manzanni suka kawo masa ita, ya kwana da ita... Sa'an nan ta koma gidanta. <sup>5</sup>Matar kuwa ta yi juna biyu, sai ta aika a fada wa Dawuda, cewa tana da ciki.*

Sa'an nan Littattafai sun bayyana yadda Dawuda ya nemi ya boye zunubinsa. Sa'anda Dawuda ya ji Bat-Sheba tana da ciki, ya aika wurin Yowab sarkin yaki. Ya umarce shi ya turo Uriya mijin Bat-Sheba gare shi. To, Uriya babban soja ne, jarumi a rundunar Isra'ila. Sai Yowab ya aika da Uriya wurin Dawuda.

(2 Sama'ila 11) <sup>7</sup>*Da Uriya ya iso, sai Dawuda ya tambaye shi labarin Yowab, da lafiyar jama'ar, da labarin yakin. <sup>8</sup>Ya kuma ce masa, "Ka tafi gidanka, ka wanke kafafunka." Da Uriya ya fita daga gidan sarki, sarki ya ba da kyauta a kai masa. <sup>9</sup>Amma Uriya bai tafi gidansa ba, sai ya kwana a kofar gidan sarki tare da sauran barorin sarki. <sup>10</sup>Da aka fada wa Dawuda, cewa Uriya bai tafi gidansa ba, Dawuda ya kira Uriya ya ce masa, "Ka dawo daga tafiya, me ya sa ba ka tafi gidanka ba?" <sup>11</sup>Uriya ya ce wa Dawuda, "Akwatin alkawari, da mutanen Isra'ila, da na Yahuza, suna zaune a bukkoki. Shugabana Yowab, da barorinsa suna zaune a sansani a karkara, kaka ni zan tafi gidana in ci in sha, in kwanta da matata? Na rantse da ranka, ba zan yi haka ba."*

<sup>12</sup>*Dawuda kuma ya ce wa Uriya, "Ka kwana nan kuma yau, gobe in sallame ka." Sai Uriya ya kwana a Urushalima a ran nan da kashegari... <sup>14</sup>Da safe Dawuda ya rubuta wasika, ya ba Uriya ya kai wa Yowab. <sup>15</sup>A wasika ya ce wa Yowab, "Tura Uriya a gaba a inda yakin ya fi zafi, sa'an nan ku ja da baya, ku bar shi don a buge shi a kashe shi." <sup>16</sup>Sa'ad da Yowab ke kama garin da yaki, sai ya sa Uriya a inda ya sani akwai jarumawan gaske. <sup>17</sup>Mutanen garin suka fito suka yi yaki da Yowab. Suka kashe wadansu cikin sojojin Dawuda. Uriya Bahitte, shi ma aka kashe shi. <sup>18</sup>Sai Yowab ya aika aka fada wa Dawuda labarin yaki. <sup>21</sup>...cewa, "Baranka, Uriya Bahitte, shi ma an kashe shi."*

<sup>26</sup>*Sa'ad da matar Uriya ta ji labarin mutuwar mijinta, ta yi makoki dominsa. <sup>27</sup>Da kwanakin makokin suka kare, sai Dawuda ya aika aka kawo ta gidansa, ta zama matarsa, ta haifa masa da. **Amma Ubangiji bai ji dadin mugun abin nan da Dawuda ya yi ba.***

(2 Sama'ila 12) <sup>1</sup>[Wata rana] Ubangiji ya aiki [annabi] **Natan** wurin Dawuda. Ya je wurinsa ya ce masa, "Akwai wadansu mutum biyu a cikin wani gari. Dayan basarake ne, attajiri, dayan kuwa talaka ne, matalauci.

<sup>2</sup>Basaraken yana da garkunan tumaki, da na awaki, da na shanu. <sup>3</sup>Amma talakan ba shi da kome sai yar tunkiya da ya sayo. Ya yi renonta, ta yi girma a wurinsa, tare da yayansa. Takan ci daga cikin abin shansa, ta kwanta a kirjinsa. Ta zama kamar ya a gare shi. <sup>4</sup>Wata rana basaraken ya yi bako, amma bai yarda ya kamo daga cikin garkensa ya yanka wa bakon ba, sai ya kamo yar tunkiyar talakan nan, matalauci, ya yanka wa bakon da ya zo wurinsa."

<sup>5</sup>Dawuda ya husata kwarai a kan mutumin, ya ce wa Natan, "Hakika **mutumin da ya yi haka ya cancanci mutuwa**. <sup>6</sup>Sai kuma ya biya diyyar yar tunkiya ribi huɗu, domin ya aikata mugun abu na rashin tausayi." <sup>7</sup>Sai Natan ya ce wa Dawuda, "**Kai ne mutumin**. In ji Ubangiji Allah na Isra'ila, 'Na nada ka Sarkin Isra'ila, na cece ka daga hannun Saul. <sup>8</sup>...Na ba ka gidan Isra'ila da na Yahuza. Da a ce wannan ya yi maka kaɗan, da na kara maka kuma kamar haka. <sup>9</sup>Me ya sa ka raina maganar Ubangiji, har da ka aikata mugun abu haka a gabansa? Ka kashe Uriya Bahitte ta hannun Ammonawa, ka dauki matarsa ta zama matarka. <sup>10</sup>Domin haka takobi ba zai rabu da gidanka ba, domin ka raina ni, ka dauki matar Uriya Bahitte ta zama matarka. <sup>11</sup>Na rantse zan sa wani daga cikin iyalinka ya far maka da tashin hankali. A idonka zan ba da matanka ga wani mutum. Zai kwana da su da rana katā. <sup>12</sup>Kai, a boye ka yi naka zunubi, amma zan sa a yi maka a gaban dukan mutanen Isra'ila da rana katā.'" <sup>13</sup>Sai Dawuda ya ce wa Natan, "**Na yi wa Ubangiji zunubi**." Natan ya ce masa, "**Ubangiji ya gafarta maka, ba za ka mutu ba**. <sup>14</sup>Amma domin ka ba da koƙa ga magabtan Ubangiji su zarge shi, wato saboda abin da ka aikata, ɗan da za a haifa maka zai mutu." <sup>15</sup>Sa'an nan Natan ya tafi gida.

Surorin da ke bin baya, Littattafai sun nuna mana sakamakon zunubin Dawuda, da wahala da yawa da manyan masifu cikin gidansa. Amma Maganar Allah ta ce kuma: "Sa'ad da **zunubi** ya karu, sai **alherin** Allah yā ji karuwa" (Romawa 5:20). Saboda haka, cikin ɗan lokacin da ya saura yau, za mu ga yadda Allah ya nuna ma Dawuda **alherinsa**, ya gafarta masa dukan **zunubansa**.

Don me Allah ya yafe ma Dawuda zunubansa? Ko ka ji maganar Dawuda sa'anda Natan ya ce masa, "Kai ne mutumin"? Natan, annabin Allah, ya yi karfin zuciya kwarai ya kawo zancen nan a gaban babban Sarkin Isra'ila. Ta yaya Dawuda ya amsa ma Natan? Ko ya bi halin sarakuna da yawa, ya rufe Natan a kurkuku, ko har ma ya yi masa hukuncin kisa? A'a, bai yi haka ba. Ko Dawuda ya nemi ya kawo hujjar yin zunubansa cewa, "Allah ya nufa"? Ko kuwa ya ce, "Allah mai alheri, watakila zai shafe mugun ayyukana ta dalilin ayyukana na kwarai"? Ko ita ce amsar da Dawuda ya ba Natan? A'a, Dawuda bai yi magana irin waɗannan ba. Ke nan, ta yaya Dawuda ya amsa masa? Dawuda ya ce, "Na yi zunubi!", "**Na yi wa Ubangiji zunubi!**"

Domin mu fahimta sosai faɗin zunubinsa da Dawuda ya yi a gaban Allah, ya kamata mu karanta abin da Dawuda ya rubuta a Zabura bayan da annabi Natan ya tsauta masa saboda zunubinsa da Bat-Sheba. A Zabura 51 Dawuda ya ce:

(Zabura 51) <sup>1</sup>**Ka yi mini jinkai, ya Allah, sabili da madawwamiyar kaunarka**. Ka shafe zunubaina, saboda jinkanka mai girma! <sup>2</sup>Ka wanke muguntata sarai, ka tsarkake ni daga zunubina! <sup>3</sup>Na gane laifina, kullum ina sane da zunubina. <sup>4</sup>Na yi maka zunubi, kai kaɗai na yi wa, na kuwa aikata mugunta a gare ka. Daidai ne shari'ar da ka yi mini, daidai ne ka hukunta ni. <sup>5</sup>Mugu ne ni tun lokacin da aka haife ni, mai zunubi ne ni tun daga ranar da aka haife ni. <sup>6</sup>Amintacciyar zuciya ita kake so, ka cika tunanina da hikimarka. <sup>7</sup>**Ka tsarkake cikina da izob, zan kuwa tsarkaka. Ka wanke ni, zan kuwa fi auduga fari**. <sup>10</sup>Ka halitta tsarkakakkiyar zuciya a cikina, ya Allah, ka sa sabon halin biyayya a cikina. <sup>17</sup>**Hadayata, ita ce halin ladabi, ya Allah. Zuciya mai ladabi da biyayya, ba za ka ki ba, ya Allah!**"

Shi ne irin tuba wanda Dawuda ya yi. Dawuda ya yi baƙin ciki kwarai da gaskiya saboda zunubinsa. Yana da karyayyar zuciya mai tuba a gaban Allah. **Dawuda bai zama kamar waɗansu mutane ba, masu addini ne amma suna ta yin zunubi kowace rana**. Hakika, Dawuda ya faɗi a ramin zunubi, amma bai iya yin rayuwarsa a ciki ba. Dawuda ya kaunaci Allah. Ya sani, "Allah haske ne, kuma a cikinsa babu duhu ko kaɗan" (1 Yohanna 1:5).

Saboda haka, bayan da Dawuda ya tuba, minene abin da Allah ya fada masa ta bakin annabi Natan? Ko Allah ya ce masa, “Tafi, ka yi ayyuka nagari, sa’an nan zan shafe zunubinka”? A’a, Allah bai fadi wannan ba! Kawai Natan ya ce masa, *“Ubangiji ya gafarta maka, ba za ka mutu ba!”*

Bayan wannan, Dawuda ya rubuta a Zabura, labarin albarkun mutumin da **Allah ya gafarta ba saboda ayyukansa ba ne**. Ya ce: *“Mai farin ciki ne mutumin da aka **gafarta** masa zunubansa. Mai farin ciki ne kuma wanda aka **gafarta** masa laifofinsa. Mai farin ciki ne wanda **Ubangiji bai zarge shi a kan wani laifi ba, wanda ba algus ko kadan a cikinsa!”*** (Zabura 32:1,2; Romawa 4:7,8). Lalle, Allah ya yafe ma Dawuda, ya lissafta shi mai adalci ne! Wannan ba ya nufin Allah ya debo mugayen masifun da zunubin Dawuda ya jawo ba. Abin da ya nufa, a Ranar Hukunci Allah ba zai tuna da zunuban Dawuda ba. Ya **shafe** dukansu daga littafinsa!

**Ta yaya Allah ya iya yin wannan?** Yaya Allah ya yafe ma Dawuda dukan zunubansa, amma har wa yau shi kasance alkali mai adalci? Ko Allah ya iya mantuwa kawai, shi ke nan, ya mance da dukan muguntar da Dawuda ya aikata? A’a! Allah alkali mai adalci ne. Ba ya rumtse ido ga zunuban yan Adam. To, kaka Allah ya gafarta ma Dawuda, kuma ya zama Allah mai adalci?

Ko kun tuna da addu’ar Dawuda ga Allah sa’ad da ya gane da zunubinsa? Ya yi addu’a cewa, *“Ka wanke muguntata sarai... ka tsarkake cikina da izob, zan kuwa tsarkaka. Ka wanke ni, zan kuwa fi auduga fari!”* (Zabura 51:2,7). Allah ya umarci Isra’ilawa su mori tsintsiyar izob (kamar daddoya) domin su yayyafa jinin hadayu. Yafaffen jini ya kwatanta hadaya mai girma ta **Mai Fansa mai zuwa**. Tare da yardarsa zai mutu, ya zubar da jininsa don **ya biya** hakkin zunubai.

Allah ya gafarta ma Dawuda zunubansa domin Dawuda **ya tuba**, wato ya juya daga zunubi zuwa ga bin Allah. Dawuda kuma **ya gaskata** da ikon Allah ya tsarkake shi albarkacin aikin Mai Fansa wanda zai zo. Ga misalin addu’a da Dawuda ya iya yi ga Allah: “Ya Allah, na yi bakin ciki sosai saboda zunubaina. Ina rokon gafara! Na tabbata kana da ikon yin gafarar zunubaina, domin wata rana za ka aiko da Mai Fansa marar zunubi. Shi da kansa a madadina, zai sha wuyar hakkin zunubina sau ɗaya tak ba kari. Ya Ubangiji, saboda haka ka yi mani jinkai, ni da nike mai zunubi! Sai ka wanke ni da jinin Mai Fansa mai tsarki, zan kuma tsarkaka cikakken tsarki!”

Ko da gaske ne Allah cikin alherinsa ya yafe ma Dawuda dukan zunubansa? Ko lalle ne Allah ya tsarkake zuciyar Dawuda, ya lissafta shi mai adalci? Tabbas, ya yi shi! Bisa tushen minene Allah ya aikata wannan? Allah ya gafarta ma Dawuda saboda **ya fadi** laifofinsa, ya ce shi mai zunubi ne a gaban Allah. Ya kuma **gaskata** abin da Allah ya alkawalta game da Mai Fansa, wanda zai zo ya ɗauke hakkin zunubi. Bangaskiyar Dawuda a kan alkawaran Allah shi ne dalilin da Dawuda ya yi farin ciki, ya kuma rubuta cikin Zabura: *“Mai farin ciki ne mutumin da aka **gafarta** masa zunubansa, mai farin ciki ne kuma wanda aka **gafarta** masa laifofinsa. Mai farin ciki ne wanda **Ubangiji bai zarge shi a kan wani laifi ba, wanda ba algus ko kadan a cikinsa!”*** (Zabura 32:1,2)

Abokai, na gode don sauraro. A cikin darasi biyu masu zuwa, in Allah ya yarda, za mu yi nazari cikin littafin Zabura mai tsarki. Za mu ga abin da annabi Dawuda ya shaida game da Mai Fansa wanda zai ɗauke hukuncinmu domin Allah ya yafe mana zunubanmu har abada abadin.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan wannan aya wadda Dawuda ya rubuta a cikin Zabura game da ɗayan albarku mafi girma na Allah:

*“Mai farin ciki ne mutumin da aka **gafarta** masa zunubansa, mai farin ciki ne kuma wanda aka **gafarta** masa laifofinsa. Mai farin ciki ne wanda **Ubangiji bai zarge shi a kan wani laifi ba, wanda ba algus ko kadan a cikinsa!”*** (Zabura 32:1,2)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 50: Annabi Dawuda da Almasihu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu bin hanyan nan suna samun salama ta gaskiya tsakaninsu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yanzu darasi huɗu mun yi nazarin labarin **annabi Dawuda**. Mun ga Dawuda makiyayi ne, mai kidan garaya, mai rubutawar wakoki, almajirin Maganar Allah, jarumi cikin yaki, sarkin Isra'ila, da kuma annabin Allah. Darasin da ya wuce, mun kuma ga Dawuda **mai zunubi** ne. Ya aikata abin da ya bata zuciyar Allah sosai. Duk da haka, kuma mun ga yadda Allah ya gafarta ma Dawuda zunubansa, saboda da gaskiya ne Dawuda ya juya daga zunubansa da zuciya mai tuba. Ya gaskata alkawarin Allah game da Mai Fansa wanda zai shigo duniya ya ɗauke hakkin zunuban dukan mutanen duniya.

Yau shirinmu mu yi tunani a kan littafi mai banmamaki da ke a tsakiyar Littattafai Masu Tsarki. Ko ka san sunan littafin nan? I, haka ne, littafin Zabura ne (*Zabur* a Larabci). Littafin Zabura yana da surori ko wakoki dari da hamsin. Tsawon ɗarurruwan shekaru, Allah ya mori annabawa da dama su rubuta zaburorin. A cikinsu akwai Musa, da Sulemanu, da Asaf, da yayan Kora. Amma Dawuda ya fi duk sauran annabawa cikin yawan zaburorin da ya rubuta. Yau za mu yi zurfi cikin sura ta ɗaya da ta biyu na Zabura.

Waka ta fari ta nuna mana mutane iri biyu da ke cikin duniya. Akwai su da suke tafiya cikin **hanyar adalci**. Sa'an nan su da ke tafiya cikin **hanyar rashin adalci**. A Zabura ta farko an rubuta:

(Zabura 1) <sup>1</sup>**Albarka ta tabbata ga mutumin da ba ya karɓar shawarar mugaye**, wanda ba ya bin al'amuran masu zunubi, ko ya haɗa kai da masu wasa da Allah. <sup>2</sup>Maimakon haka, yana jin ɗaɗin karanta shari'ar Allah, yana ta yin nazarinta dare da rana. <sup>3</sup>Yana kama da itacen da ke gefen magudanan ruwaye, yakan ba da yaya a kan kari, ganyayensa ba su yin yaushi, yakan yi nasara a dukan abin da yake yi. <sup>4</sup>**Amma mugaye ba haka suke ba**, su kamar kaikayi suke wanda iska take kwashewa. <sup>5</sup>Allah kuwa zai hukunta mugaye, masu zunubi kuwa za a ware su daga adalai. <sup>6</sup>**Gama Ubangiji yana lura da al'amuran adalai, amma al'amuran mugaye za su watse.**

A nan muna ganin **hanyar masu albarka** da kuma **hanyar masu zuwa ga halaka**. Kowa yana son albarka. Ba wanda yake son halaka. Allah yana son ya albarkaci kowa. Amma dole ka bi hanyar albarka wadda Allah ya kafa. Mecece hanyar albarka? Sai mu takaita waka ta farko cikin Zabura da tunani biyu: **Da farko**: Kada mu bi misalin su da suke yi ma Maganar Allah ba'a. **Na biyu**: Mu yi nazarin Maganar Allah da guri mu sami fahinta. Mu kuma gaskata, mu karɓi hanyar ceto wadda Allah ya kafa.

Idan ka gaskata, ka kuma bi hanyar adalci ta Allah, Littafi ya ce za ka zama “*kama da itacen da ke gefen magudanan ruwaye.*” Rayuwarka za ta kahu cikin Allah da kansa. Za ta bada “*yaya a kan kari*” misalin su kauna, da farin ciki, da salama. Amma idan ba ka bi hanyar adalci ta Allah ba, za ka halaka “*kamar kaikayi ... wanda iska take kwashewa.*”

Yanzu bari mu kai ga waka ta biyu a Zabura. A suran nan, Allah ya hura Dawuda ya rubuta a kan **Mai Fansa** wanda zai shigo duniya. Mu kasa kunne sosai ga sakon Allah ta bakin annabinsa, Dawuda. Littafi ya ce:

(Zabura 2) <sup>1</sup>*Don me al'ummai suke shirin tayarwa? Don me waɗannan mutane suke kulla shawarwarin banza?* <sup>2</sup>*Sarakunan duniya sun yi tayarwa, masu mulkinsu suna shirya makarkashiya tare, gāba da Ubangiji da zaɓaɓɓen sarkinsa (Almasihu).* <sup>3</sup>*Suna cewa, “Bari mu yantar da kanmu daga mulkinsu, bari mu fice daga karkashinsu!”* <sup>4</sup>*Ubangiji ya yi dariya daga kan kursiyinsa can Sama, ya mai da su abin dariya.* <sup>5</sup>*Ya yi musu magana da fushi, ya razanar da su da hasalarsa.* <sup>6</sup>*Ya ce, “A bisa Sihiyona, dutsena tsattsarka, na nada sarkina.”* <sup>7</sup>*Sarkin ya ce, “Zan yi shelar abin da Ubangiji ya hurta. Ubangiji ya ce mini, ‘Kai ɗana ne, yau ne na zama mahaifinka.* <sup>8</sup>*Ka yi roko, zan kuwa ba ka dukan al'ummai, dukan duniya kuma za ta zama taka.* <sup>9</sup>*Za ka mallake su da sandan karfe, za ka farfashe su kamar tukunyar yumbu.”* <sup>10</sup>*Yanzu ku kasa kunne gare ni, ku*



sarakuna, ku mai da hankali ku mahukunta! <sup>11</sup>Ku bauta wa Ubangiji da tsoro, ku yi rawar jiki, ku rusuna masa, <sup>12</sup>ku yi sulhu da **Dan**, idan kuwa ba haka ba zai yi fushi da ku, za ku kuwa mutu, gama yakan yi fushi da sauri. Albarka ta tabbata ga dukan masu zuwa gare shi neman mafaka!

Ko ka gane abin da Ubangiji Allah ya furta a sura ta biyu ta Zabura? Yana da muhimmanci kwarai! A cikin wannan waka, Allah ya bayyana **sunaye uku masu ban mamaki na Mai Fansa**, shi wanda zai shigo duniya ya kawo ceto ga yan Adam. Ko ka ji sunayen nan uku? Su ne: **Almasihu**, da **Sarki**, da **Da**. Bari mu yi tunani a kan wadannan sunaye uku da Allah ya mora game da Mai Ceton duniya.

Da farko, mun ji Allah ya kira Mai Fansa da sunan **“Almasihu”**. Tushen sunan Almasihu a Yahudanci yana da ma'anar *zababbe na Allah*. Sa'anda Allah ya yi amfani da sunan nan Almasihu, yana sanar da yan Adam cewa ya kamata kowa ya gaskata, ya kuma karbi Mai Fansa wanda zai shigo duniya. Shi ne Dayan da Allah da kansa ya zaba domin ya zama Mai Ceto da Alkalin duniya. Amma cikin ayoyi uku na fari na wakan nan, Allah ya hango mafi yawan yan Adam za su ki karbar Almasihun da Allah zai aiko cikin duniya. Bari mu sāke karanta wadannan ayoyi.

*“Don me al’ummai suke shirin tayarwa? Don me wadannan mutane suke kulla shawarwarin banza? Sarakunan duniya sun yi tayarwa, masu mulkinsu suna shirya makarkashiya tare, gāba da Ubangiji da zababben sarkinsa (Almasihu). Suna cewa, ‘Bari mu yantar da kanmu daga mulkinsu, bari mu fice daga karkashinsu!’”* (Zabura 2:1-3)

Don me mutanen duniya za su ki karbar Almasihun da Allah zai aiko? Za su ki karbar Almasihu saboda tsarkinsa, babu zunubi gare shi ko kaɗan. Nassi ya gaya mana, *“Duk wanda yake aikata rashin gaskiya yakan ki hasken, ba zai ma zo wurin hasken ba, don kada ayyukansa su tonu”* (Yohanna 3:20). Ke nan, a wadannan ayoyi Allah ya bayyana yadda Yahudawa da al’umman duniya za su haɗa kai da gurin halakar da Mutumin mai tsarki wanda Allah ya zaba a kan Mai Ceto da Alkalin duniya. Amma Allah ya san dukan abin da mugaye za su yi kokarin aikatawa. Allah ya kudurta ya mori mugun shirin yan Adam domin ya cika shirinsa mai adalci shi fanshi masu zunubi. Shi ya sa mun karanta: *“Ubangiji ya yi dariya daga kan kursiyinsa can Sama, ya mai da su abin dariya!”* (Zabura 2:4). Ga shi, suna na farko wanda Allah ya ba Mai Fansa a suran nan, shi ne **Almasihu**. Don ku karu cikin sani, kalmar Yahudanci *Almasihu*, ta zama daidai da kalmar Helenanci *Kiristi*. Dukansu biyu suna da ma'anar *“Zababbe na Allah”*.

Suna na biyu, shi ne **“Sarki”**. Almasihu kuma shi Sarki ne. Ta wurin sunan nan, Allah yana son kowa ya sani, a ran karshe Almasihu zai zama Alkali da Mahukunci bisa duniya, ko da shi ke galibin mutane sun ki karbarsa. A Ranar Kiyama kowa zai durkusa a gabansa, domin shi ne Dayan wanda Allah ya zaba ya zama Sarkin sarakuna da Ubangijin iyayengiji. Saboda haka, a gare ka Almasihu zai kasance ko **Mai Cetonka ko kuwa Alkalinka**. Ko kana so ko a'a, **shi ne Sarkin** da Allah ya zaba shi yi mulki har abada abadin!

Na uku. A suran nan mun ji wani suna wanda Allah ya ba Almasihu. Wani suna wanda dole mu yi tunani a kai a hankali. Sunan nan **“Da”** ne. Kafin mu ba da fassara a kan ma'anar sunan nan, sai mu tuna, duk kowane abin da Dawuda ya rubuta a Zabura, ya rubuta shi tare da hikima wadda Allah ya kyauta masa. Kuma, ya kamata mu tuna, wani lokaci Littattafan Annabawa suna da abubuwa masu wuyar ganewa. Duk da haka, suna da gaskiya! Allah ya galgade mu cikin Maganarsa cewa: *“A cikin [Littattafai] akwai wadansu abubuwa da suke da wuyar ganewa. Su ne abubuwan da wadansu mutane masu rashin ganewa, marasa karfi cikin bangaskiya, suke juya ma'anarsu. Ai, suna jawo wa kansu halaka ne!”* (2 Bitrus 3:16). Jahilci mugun abu ne. Musamman idan ya shafi Almasihu wanda Allah ya zaba ya ceci yan Adam daga madawwamiyar halaka. Wadansu suna cewa: **“Ba da saninka ba, rashin sani zai kashe ka!”** da kuma **“Rashin sani ya fi dare duhu!”** Kada mu manta da wannan sa'anda muke binciken sunan nan na uku wanda Allah da kansa ya ba Almasihu.

Bari mu koma wurin Zabura ta biyu. A aya bakwai mun karanta maganar Almasihu cewa, *“Zan yi shelar abin da Ubangiji ya hurta. Ubangiji ya ce mini, ‘Kai dana ne, ... na zama mahaijinka.’”* Ko ka ji abin da Ubangiji ya faɗa

ma Almasihu? Ya ce, “*Kai **dana** ne, ... na zama **mahaifinka**.*” Ko ka san **dalilin** da Allah ya kira Almasihu **Dansa**? Ko ka san **ma’anar** sunan nan? Ina fata ka san abin da suna **ba ya nufi ba**. Ba ya nufin Allah ya dauki mata, ya sami haihuwa gare ta! Ko kadan! Tunani irin wannan sabo ne! Allah ruhu ne, ba ya haifar da yadda mutum ke haifar da.

To, me ya sa Allah ya fada ma Almasihu, “*Kai **dana** ne*”? Godiya ga Allah, domin Ubangiji Allah da kansa ya bayyana mana dalili. Lokaci bai isa ba mu yi zurfi cikin koyarwan nan yau. Amma zan ba ka **dalili uku** daga Littattafan Annabawa game da wannan zancen Allah, abin da ya sa ya kira Almasihu **dansa**.

**Da farko**, ya kamata ka san dalilin da Allah ya kira Almasihu *dansa*, shi ne domin **Almasihu ya fito daga sama**. Duk wanda ya gaskata Littattafan Annabawa, ya sani, Almasihu bai fito daga wani mutum ba. Ya fito daga gaban zatin Allah. Yadda ka sani, **Almasihu ba ya da mahaifi mutumin duniyan nan ba**. Game da kasancewarsa a duniya, ya zo daga zuriyar Dawuda, domin budurwa wadda ta haife shi, ita dangin sarki Dawuda ce. Amma ta bangaren uba, Almasihu ya fito daga Ruhun Allah, shi kadai. Saboda haka, Allah ya iya ce masa, “*Kai **dana** ne, yau ne na zama mahaifinka*.”

**Na biyu**, Allah yana kiran Almasihu *dansa* domin Littafi ya ce **da Allah da Almasihu, halinsu mai tsarki guda ne**. Kamar uba, kamar da. Ya kamata Mai Fansa na alkawali ya zama cikakke mai tsarki yadda Allah cikakke mai tsarki ne. Ba mu da zarafi mu yi zurfi da wannan yanzu ba. Amma sa’anda muka kai ga nazarin Linjila, za mu ga Almasihu ba kamar yau Adam yake ba. Babu zunubi gare shi! Yadda mun gani, ko annabawa mafi girma sun yi zunubi. Amma Almasihu bai ta’aba yin zunubi ba. Kullum ya aikata nufin Allah. Ya kamata Almasihu ya zama marar zunubi, domin ya shigo duniya ya ceki masu zunubi daga zunubansu! Ko masu nauyin bashi mai girma sun iya biyan bashin wadansu? A’a, ba su iya ba! Almasihu ba ya da bashin zunubi. Littafi ya ce da shi, “*Shi kuwa mai tsarki ne, marar laifi ko zunubi, an kebe shi daga masu zunubi, an daukaka shi kuma fiye da kome a sama*” (Ibraniyawa 7:26). **I, hakika, Mai Fansa mai tsarki ne, yadda Allah wanda ya aiko shi mai tsarki ne!** Shi ya sa Allah bai ji kunya ya kira shi **dansa** ba.

**Na uku**, ya kamata ka sani, Allah ya kira Almasihu *dansa* domin **ya bambanta shi daga dukan sauran annabawa**. Mun riga mun gani, Ibrahim “*Aminin Allah*” ne. An ce da annabi Musa, “*Mutumin Allah*.” Game da Dawuda, Allah ya ce, “*Na sami mutum gwalgwadon zuciyata*.” Amma game da wane annabi ne Allah ya ce, “*Kai **dana** ne, yau ne na zama mahaifinka*.”? Wannan ya shafi Almasihu shi kadai. Domin Almasihu kadai ne ya zo daga bisa, an haife shi wurin budurwa, kuma ba ya da zunubi.

Ku masu sauraro a yau, ko kun san **Almasihu, Sarkin** da Allah ke kira **dansa**? Allah yana son kowa ya san shi. Ya saurare shi. Ya gaskata shi. Ya karbe shi. Shi ya sa a karshen sura, annabi Dawuda ya kare da kalmomin nan:

*“Yanzu ku kasa kunne gare ni, ku sarakuna, **ku mai da hankali** ku mahukunta! Ku bauta wa Ubangiji da tsoro, ku yi rawar jiki, ku rusuna masa, ku yi sulhu da Dan, idan kuwa ba haka ba zai yi fushi da ku, za ku kuwa mutu, gama yakan yi fushi da sauri. **Albarka ta tabbata ga dukan masu zuwa gare shi neman mafaka!**”* (Zabura 2:10-12)

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Lokaci mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu yi tunani a kan wata babbar wakar annabi Dawuda, wadda ya rubuta a littafin Zabura.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani sosai a kan abin da annabi Dawuda ya rubuta cikin Zabura, cewa:

*“Yanzu ku kasa kunne gare ni, ...ku mai da hankali!... Ku bauta wa Ubangiji da tsoro, ku yi rawar jiki, ku rusuna masa, ku yi sulhu da Dan, idan kuwa ba haka ba zai yi fushi da ku, za ku kuwa mutu, gama yakan yi fushi da sauri. **Albarka ta tabbata ga dukan masu zuwa gare shi neman mafaka!**”* (Zabura 2:10-12)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 51: Karin Koyarwar Zabura**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daƙi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce mun bincike sura biyu na fari cikin **Littafin Zabura**. Lalle za mu ji daƙi in lokaci ya isa mu yi nazarin kowace Zabura cikin littafin. Sai dai ba zai yiwu ba domin akwai surori ɗari da hamsin cikin Zabura.

Duk da haka, kamin mu rufe littafin Zabura, muna son mu yi nazarin wata waka wadda Allah ya sauƙar ga tunanin Dawuda, wato **sura ta ashirin da biyu**. Surar nan tana da muhimmanci domin ta yi **annabci a kan irin mutuwar da za ta sami Almasihu**. Mutuwa mai tsananin azaba domin ya biya bashin zunubi domin dukan ƴan Adam. Dawuda ya yi rayuwa shekara dubu kafin zuwan Almasihu. A suran nan ya yi annabcin wajen abu talatin waɗanda za su faru a ranar mutuwar Almasihu. Sa'anda mun zo ga karatun Linjila wadda take da labarin Almasihu, za mu ga **kowane abu ya faru daidai yadda Dawuda, annabin Allah, ya hango**. Saboda haka, mun tabbata waƙar nan ba ta fito daga tunanin mutum ba, amma daga tunanin Allah. **Allah kaɗai** ya iya tsinkayi daidai wa daida abubuwan da za su kasance nan gaba.

Yanzu bari mu saurari abin da annabi Dawuda ya rubuta a Zabura ashirin da biyu. A wannan sura Dawuda ya rubuta tunanin da zai zauna a zuciya Almasihu a waccan rana, inda zai zubar da jininsa hakkin zunubi. Ya ce:

(Zabura 22) <sup>1</sup>*Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni? Na yi kuka mai tsanani, ina neman taimako, amma har yanzu ba ka zo ba!* <sup>3</sup>*Amma an naɗa ka Mai Tsarki, wanda Isra'ila ke yabonsa.* <sup>6</sup>*A yanzu ni ba mutum ba ne, tsutsa ne kawai, rainanne, abin ba'a ga kowa da kowa!* <sup>14</sup>*Karfina ya kare, ya rabu da ni kamar ruwan da ya zube kasa. Dukan gabobina sun goggobce, zuciyata ta narke kamar narkakken dankon zuma.* <sup>15</sup>*Makogwarona ya bushe kamar kura, harshena kuma yana like wa dasashina na sama, ka bar ni matacce cikin kura.* <sup>16</sup>*Kungiyar mugaye na kewaye da ni, suka taso mini kamar garken karnuka, suka soke hannuwana da kafafuna.*

Bari mu ɗan dakata a nan. Ko ka fahimta abin da annabi Dawuda ya rubuta game da Almasihu? Shekaru dubu kafin zuwan Almasihu cikin duniya, Dawuda ya rubuta: ***“Kungiyar mugaye na kewaye da ni,... suka soke hannuwana da kafafuna!”*** Da kalmomin nan Dawuda ya yi annabci cewa ƴan Adam za su sossoke hannuwa da kafafun Almasihu, su buga kusoshi a cikinsu domin su hau da shi a kan gicciye. Me ya sa annabi Dawuda ya rubuta a cikin Zabura cewa mugaye za su sossoke hannuwa da kafafun Almasihu? Don me Almasihu zai sha mutuwa mai mugunyar azaba irin wannan? Saboda me Allah zai bar mutane su kashe Mai Fansa mai tsarki wanda ya aiko?

Maganar Allah ta nuna mana dalili. Dole ne Mai Fansa ya sha matsananciyar wuya, ya mutu mutuwa mai tsanani. Haka **ya ɗauki matsayinmu**, ya sha hukuncin Allah a madadinmu. Tun da shi ke sakamakon zunubi mutuwa ne, dole Almasihu ya ɗanɗana azabar gidan wuta wadda ke ladanmu saboda zunubanmu. Allah cikin alherinsa, ya kudurta ya aiko da Mai Fansa wanda ba ya da zunubi ko ɗaya, domin tare da yardar ransa, ***“ya sha wahalar mutuwa a madadin dukan mutane”*** (Ibraniyawa 2:9). Ta haka Allah ya buɗe ma ƴan Adam hanyar gafarar zunubi da kofar rai madawwami, ba tare da ya karya adalcinsa ba! Almasihu zai biya sakamakon zunubanmu. **Mutuwar Almasihu mai adalci** ita ce dalilin da Allah Mai Adalci ya iya **lissafta adalci ga kowane mai ba da gaskiya gare shi**.

Abin da annabi Dawuda ya rubuta game da mutuwar Almasihu abin mamaki ne kwarai da gaske. Ka yi tunani! Shekara dubu kamin haihuwar Almasihu, Dawuda ya rubuta dalla-dalla yadda Almasihu zai sha wuya bisa gicciye, inda za a haɗa shi da kusoshi. Yana da kyau ka gane, Romawa ne sun shirya hanyar mutuwar nan mai azaba inda ake bugan kusoshi ga hannuwa da kafafu a haɗa mutum ga babban icce mai tsayi da magilminsa wanda ake kira *gicciye*. Amma sa'anda Dawuda ya rubuta labarinsa a Zabura, al'ummar Romawa ba ta kasance ba tukuna. Mutane ba su san da wannan gicciye hanyar hukuncin kisa ba. Amma Allah ya sa sakonsa game da mutuwar

Almasihu bisa gicciye a tunanin Dawuda. Ya iza annabi ya rubuta ta a Zabura **domin mu tabbata**, mutuwar Almasihu bisa gicciye **shirin Allah** ne domin ya cece mu daga sakamakon zunubanmu.

Gaskiyar da ke cikin wannan sura a sarari take. Ya kamata mu mai da hankali gare ta. Sai dai, **ba kowa da kowa ya yarda da wannan sakon Allah ba**. Har wa yau waɗansu suna karyatar abin da Dawuda annabin Allah ya rubuta a Zabura game da mutuwar Almasihu bisa gicciye. Suna cewa, “Sam, Allah ba zai yarda Almasihu ya mutu mutuwa mai azaba da kunya irin wannan ba!” Amma masu faɗin wannan jahilai ne. Ba su san Littattafan Annabawa ba. Ba su san shirin Allah na ceton masu zunubi ba. Abokai na kwaraɗi masu sauraro, ku yi hankali kada ku kyale hanyar ceto ta Allah! Karin magana tana cewa, “Ba labari, jahilci yana kashe mutum!” da “Jahilci mugun ciwo ne!” da kuma “Rashin sani ya fi dare duhu!” Kuma Maganar Allah ta ce: “*Ta yaya za mu tsira idan mun kyale irin wannan babban ceto?*” (Ibraniyawa 2:3), kuma “*Gama sakon gicciye kamar maganar banza ce ga waɗanda suke hanyar halaka, amma a gare mu, mu da aka cece mu, maganar ceto ikon Allah ne*” (1 Korantiyawa 1:18).

Yanzu bari mu cigaba cikin abin da Dawuda ya rubuta game da yanayin mutuwar Almasihu bisa gicciye. Mu ji maganar Almasihu:

(Zabura 22) <sup>1</sup>*Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?* <sup>7</sup>*Duk wanda ya gan ni sai ya maishe ni abin dariya, suna zundena da harshensu suna kada kai.* <sup>8</sup>*Suka ce, “Ka dogara ga Ubangiji, me ya sa bai cece ka ba? Idan Ubangiji na sonka, don me bai taimake ka ba?”* <sup>14</sup>*Karfina ya kare, ya rabu da ni kamar ruwan da ya zube kasa. Dukan gabobina sun goggobce, zuciyata ta narke kamar narkakken dankon zuma.* <sup>15</sup>*Makogwarona ya bushe kamar kura, harshena kuma yana like wa dasashina na sama, ka bar ni matacce cikin kura.* <sup>16</sup>*Kungiyar mugaye na kewaye da ni, suka taso mini kamar garken karnuka, suka soke hannuwana da kafafuna.* <sup>17</sup>*Ana iya ganin kasuwana duka. Magabtana suka dube ni, suka zura mini ido.* <sup>18</sup>*Suka rarraba tufafina a tsakiyarsu, suka jefa kuri’a a kan babbar rigata.*

Da zancen nan, Dawuda ya yi annabci cewa bayan da mutane suka hau da Almasihu bisa gicciye, za su yi masa ba’a suna zaginsa, su ci mutuncinsa, su zura masa ido, su raba suturarsa a tsakiyarsu, su jefa kuri’a domin rigarsa. Bayan shekara dubu, dukan waɗannan suka kasance daidai yadda Dawuda ya rubuta. Ku saurari abin da ke a rubuce a Linjila game da mutuwar Almasihu. Nassi ya ce:

“Da suka gicciye shi, sai suka jefa kuri’a suka raba rigunansa. Bayan haka sai suka zauna a nan suna gadinsa. ...Mutane da ke wucewa suka rika zaginsa suna kada kai, suna cewa, ...”*Idan kai Ɗan Allah ne, ka sauko daga gicciyen mana!*” Haka kuma manyan firistoci, da malaman dokoki, da shugabanni suka rika yi masa ba’a, suna cewa, “Ya ceci waɗansu, ya kasa ceton kansa. Idan shi Sarkin Isra’ila ne, bari ya sauko daga gicciyen mana, sa’an nan za mu gaskata shi. Ya dogara ga Allah. Bari Allah ya cece shi yanzu, idan yana so, don ya ce wai shi Ɗan Allah ne!” (Matiyu 27:35,36,39-43).

Ke nan, Linjila ta ba da labari yadda kalmomin Dawuda, annabin Allah, suka cika.

Kuma yau mun karanta yadda Dawuda ya yi annabci cewa Almasihu zai ji kishirwa kwaraɗi, ya sha wahala da yawa a jikinsa, har ma da zurfin ruhunsa da ransa. Shi ya sa a aya ta farko, Almasihu ya yi kira cewa, “*Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?*” Sa’anda muke nazarin Linjila, za mu ga kome ya faru daidai yadda Dawuda ya yi annabciinsa a Zaburan nan. Saboda me Almasihu ya yi kiran nan daga gicciye cewa, “*Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?*” Ya yi shi domin Allah “*Mai Tsarki*” ne (Zabura 22:3). Ba ya yin hankuri da zunubi, sam. Dole Allah da kansa ya juya ma Almasihu bayansa sa’anda yana bisa gicciye. Ya raba kansa da shi domin **Allah ya aza masa hukuncin dukan zunubanmu**. Domin wannan Littattafai suna cewa: “*Almasihu bai taba yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya mai da shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalilin ne, cikin Almasihu, za mu iya samun adalcin Allah*” (2 Korantiyawa 5:21).

Yabo ya tabbata ga Allah! Akwai wani abu kuma da annabi Dawuda ya hango cikin Zabura, labari mai daɗi kwaraɗi! A sura goma sha shida, Dawuda ya rubuta game da Almasihu cewa, “*Ba za ka bar raina ga Lahira ba; ba kuwa za ka bar mai tsarkinka shi ga ruba ba. Za ka bayyana mani tafarkin rai*” (Zabura 16:10,11). A nan Dawuda ya yi

annabci game da shirin Allah ya ta da Almasihu daga kabari, domin duk wanda ya ba da gaskiya gare shi, zai rayu tare da shi a gaban zatin nan mai tsarki na Allah har abada! Saboda haka, Linjila ta shaida cewa: **“Almasihu ya mutu saboda zunubanmu, kamar yadda Littattafai sun fada, cewa an binne shi, an ta da shi a rana ta uku, kamar yadda Littattafai sun fada.”** (1 Korntiyawa 15:3,4).

Kuma Dawuda ya yi annabci cewa bayan tashin Almasihu daga matattu, Allah zai dauke shi sama, ya fada masa ya zauna a hannun damansa, har ran da zai dawo ya yanke hukunci a kan mutanen duniya. Shi ne abin da Dawuda ya rubuta a Zabura, sura ta dari da goma, cewa: **“Ubangiji ya ce ma ubangijina, ka zauna ga hannun damana, har in mai da makiyanka matashin sawunka”** (Zabura 110:1).

A karshen sura ashirin da biyu, Dawuda ya rubuta:

(Zabura 22) <sup>27</sup>*Dukan al’ummai za su tuna da Ubangiji, za su zo gare shi daga ko’ina a duniya, dukan kabilai za su yi masa sujada. ...*<sup>30</sup>*Zuriya masu zuwa za su bauta masa, mutane za su ambaci Ubangiji ga zuriyar mai zuwa.*  
<sup>31</sup>*Mutanen da ba a haife su ba tukuna, za a fada musu, “Ubangiji ya ceci jama’arsa!”*

Kalmomin karshe na wannan Zabura su ne: **“Ubangiji ya ceci jama’arsa!”** Me Almasihu zai yi? Zai mutu a maimakon dukan masu zunubi. Zai cika kowane abin da Allah ya alkawarta ma Adamu da Hawa’u game da Mai Fansa wanda zai cece su da zuriyarsu daga sakamakon zunubinsu. Almasihu zai mutu hadaya ta karshe. Ta dalilin mutuwarsa bisa gicciye, Almasihu zai kammala ya kuma kawas da hadayun bisasshe, alamun da Allah ya bukata daga masu zunubi a dā. Kamar ragon da ya mutu a madadin dan Ibrahim, Mai Fansa zai mutu a madadin masu zunubi, hadaya cikakkiya ta karshe domin har abada! Shi ne Labari Mai Dadi wanda Allah ya shela ma duniya. Almasihu ya mutu a **madadinka!** Ka ba da gaskiya gare shi, za a cece ka daga hukuncin Allah! Kofar ceto a buɗe take sosai domin kowa ya gaskata ya shiga. Shi ya sa, gab da mutuwarsa, Almasihu ya yi kira cewa: **“An gama!”** (Yohanna 19:30), wato, **“Ubangiji ya ceci jama’arsa!”** (Zabura 22:31). Allah ya tabbata da cikakkiyar hadayar Almasihu ta hanyar ta da shi daga matattu a rana ta uku! Za mu yi nazarin dukan wannan dalla-dalla sa’anda mun kai ga binciken littafin Linjila.

Amma ga yanzu, bari mu tuna da wannan: **Shekara dubu kamin haihuwar Yesu Almasihu, annabi Dawuda ya yi annabci cewa masu zunubi za su soke hannuwa da kafafun Almasihu!** Kuma, kada mu manta da dalilin mutuwa mai azaba ta Almasihu. Ya mutu **domina**, da **dominka**, da **dukan masu zunubi**. Domin dukan wanda ya gaskata da shi, kada ya lalace, amma ya sami rai madawwami! Almasihu ya yarda mugaye su soke hannuwansa da kafafunsa domin muradinsa ya cika nufin Allah, da kuma ta dalilin girman kaunarsa gare ni da gare ka, da gare ki. Ku ji abin da Yesu Almasihu ya fada cikin Linjila:

**“Ina ba da raina saboda in sāke dauko shi kuma. Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi. Ina da iko in ba da shi, ina da iko in dauko shi kuma. Abin da Ubana [cikin sama] ya umarce ni in yi ke nan”** (Yohanna 10:17,18).

Abokai masu sauraro, ko kuna godiya ga Allah, kuna daukakarsa domin ya aiko da Almasihu ya cece ku daga zunubanku? Littafi Mai Tsarki ya ce: **“[Yesu] Almasihu ma ya sha wuya dominku. Ya dauki zunubanmu a jikinsa sa’ad da aka gicciye shi a gungumen itace. Ya yi haka domin ta wurin mutuwarsa mu rabu da zunubanmu, mu yi zamanmu da adalci. Kamar yadda aka rubuta, ‘Ta wurin ciwon da aka yi masa ne kun sami warkarwa.’... Saboda zunubanmu ne aka ba da Yesu ga mutuwa, kuma an ta da shi da rai domin mu sami zaman marasa laifi a gaban Allah... domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada yā halaka, amma yā sami rai na har abada!”** (1 Bitrus 2:21,24; Romawa 4:25; Yohanna 3:16).

Bari Allah ya bayyana maku baro-baro kowane abin da muka karanta yau. Na gode domin sauraro. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu cigaba cikin Littattafan Anabawa, mu kai ga labarin Sulemanu dan Dawuda.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan dalilin da ya sauka ma annabi Dawuda nassin nan:

**“Suka soke hannuwana da kafafuna”** (Zabura 22:16). Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 52: Annabi Sulemanu**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Idan Allah ya bayyana gare ka, ya ce, “Roki kominene kake so, zan ba ka shi,” to, me za ka roka? Ko za ka roki tsawon rai? Ko dukiya mai yawa? Ko ka yi suna mai girma? Ko wani abu kuma? Wata rana Allah ya bayyana ga Sulemanu ɗan Dawuda a cikin mafalki. Ya ce masa, **“Ka roki abin da kake so in ba ka.”** Ko ka san abin da Sulemanu ya roka? Yau za mu ji amsar da ya ba Allah.

Domin darasi shida mun yi nazarin labarin **Dawuda**, annabin Allah. Mun karanta waɗansu daga cikin wakokin da ya rubuta a littafin **Zabura**. Darasin da ya wuce mun ga annabcin Dawuda game da Almasihu, inda ya ce yan adam za su kashe shi ta hanyar soke hannuwansa da kafafunsa. Kuma Dawuda ya hango Allah zai ta da Almasihu daga matattu. Yau za mu ajiye labarin Dawuda, mu wuce gaba zuwa labarin ɗansa, **Sulemanu** (Suliman a Larabci).

A littafi na farko na Sarakuna, sura biyu, Littafi Mai Tsarki ya ce:

(1 Sarakuna 2) <sup>1</sup>*Sa’ad da lokacin rasuwar Dawuda ya gabato, sai ya yi wa ɗansa Sulemanu gargadi na karshe, ya ce,* <sup>2</sup>*“Ina gab da rasuwa yanzu. Saboda haka, ka karfafa, ka yi jaruntaka.* <sup>3</sup>*Ka yi abin da Ubangiji Allahnka ya umarce ka. **Ka yi biyayya da dokokin, da umarnansa, kamar yadda aka rubuta a dokokin Musa, domin ka yi nasara da dukan abin da kake yi da inda ka nufa duka.**”* <sup>10</sup>*Sa’an nan Dawuda ya rasu, aka binne shi a birnin Urushalima.* <sup>11</sup>*Ya yi shekara arba’in yana sarautar Isra’ila...* <sup>12</sup>*Sulemanu kuwa ya hau gadon sarautar ubansa, Dawuda. Mulkinsa kuma ya kahu sosai.*

(1 Sarakuna 3) <sup>3</sup>*Sulemanu ya kaunaci Ubangiji, ya yi tafiya bisa ga koyarwar tsohonsa, Dawuda...* <sup>5</sup>*Ubangiji kuwa ya bayyana ga Sulemanu cikin mafarki ... da dare, ya ce masa, **“Ka roki abin da kake so in ba ka.”*** <sup>6</sup>*Sulemanu ya amsa ya ce, “...ya Ubangiji Allahna, ka naɗa ni sarki, a matsayin Dawuda, tsohona, ko da ya ke ni yaro ne karami, ban kware ba...* <sup>9</sup>*Domin haka **ka ba ni hikima** ta yi wa jama’arka shari’a, domin in rarrabe tsakanin nagarta da mugunta, gama wane ni in iya mallakar jama’arka mai yawa haka?”* <sup>10</sup>***Ubangiji kuwa ya ji daɗin** abin da Sulemanu ya roka.* <sup>11</sup>*Ya kuma ce masa, “Da ya ke ka roki wannan, ba ka rokar wa kanka yawan kwanaki, ko wadata ba, ko kuma ran makiyanka, amma ka roka a ba ka hikima yadda za ka mallaki jama’a,* <sup>12</sup>*to, zan yi maka yadda ka roka, zan ba ka zuciya ta hikima da ganewa har ba wanda ya kai kamarka, ba kuwa wanda zai kai kamarka.* <sup>13</sup>*Na kuma ba ka abin da ba ka roka ba, wato wadata da girma. Domin haka a zamaninka ba za a sami wani sarki kamarka ba.* <sup>14</sup>*Idan za ka yi mini biyayya ka kuma kiyaye dokokin, da umarnaina kamar yadda tsohonka Dawuda ya yi, to, zan ba ka tsawon rai.”* <sup>15</sup>*Da Sulemanu ya farka, ashe, mafarki ne. Sa’an nan ya zo Urushalima, ya tafi ya tsaya a gaban akwatin alkawarin Ubangiji. Ya miƙa hadayu na konawa, da hadayu na salama. Ya kuma yi wa dukan barorinsa biki.*

<sup>16</sup>*Wata rana waɗansu mata masu zaman kansu, su biyu, suka zo gaban sarki.* <sup>17</sup>*Sai ɗaya ta ce, “Ran sarki ya daɗe, ni da wannan mata a gida ɗaya muke zaune, sai na haifi da namiji, ita kuwa tana nan a gidan.* <sup>18</sup>*Bayan kwana uku da haihuwata, ita ma sai ta haihu. Mu kaɗai ne, ba kowa tare da mu a gidan.* <sup>19</sup>*Ana nan sai ɗan wannan mata ya mutu da dare, domin ta kwanta a kansa.* <sup>20</sup>*Da tsakar daren sai ta tashi, ta ɗauke ɗana daga wurina, sa’ad da nake barci, ta kai shi gadonta, sa’an nan ta kwantar da mataccen ɗanta a wurina.* <sup>21</sup>*Sa’ad da na tashi da safe don in ba ɗana mama, sai ga shi, matacce. Da na duba sosai, sai na ga ba nawa ba ne, wanda na haifa.”* <sup>22</sup>*Amma ɗaya matar ta ce, “A’a, mai ran shi ne nawa, mataccen kuwa shi ne naki!” Sai ta fari ta ce, “A’a, mataccen shi ne naki, mai rai ne nawa!” Haka suka yi ta gardama a gaban sarki.*

<sup>23</sup>Sa'an nan sarki ya ce, "To, kowaccenku ta ce mai ran shi ne nata, mataccen kuwa shi ne na waccan." <sup>24</sup>Sai ya umarta a kawo takobi. Da aka kawo takobin, <sup>25</sup>sai ya ce, "A raba dan nan mai rai kashi biyu, kowacce ta dauki rabi."

<sup>26</sup>Saboda zuciyar mahaifiyar ta ainihi ta cika da juyayin danta, ta ce wa sarki, "Ranka ya dade kada a kashe yaron! A ba ta!" Amma dayar ta ce, "Kada a ba kowa daga cikinmu, a ci gaba a raba shi." <sup>27</sup>Sa'an nan Sulemanu ya ce, "Kada ku kashe yaron! Ku mika wa ta farin, ita ce uwarsa ta ainihi." <sup>28</sup>Sa'ad da dukan mutanen Isra'ila suka ji shari'ar da sarki ya yanke, sai **suka girmama shi kwarai, gama sun gane Allah ya ba shi hikimar daidaita husuma sosai.**

(1 Sarakuna 4) <sup>29</sup>Allah ya ba Sulemanu hikima, da fahimi, da sani, har ba su misaltuwa. <sup>30</sup>**Hikimar Sulemanu ta fi ta dukan mutanen gabas, ko masu hikima na Masar.** <sup>31</sup>Gama ya fi dukan mutane hikima... Ya shahara a kasashen da ke kewaye da shi. <sup>32</sup>Ya yi karin magana dubu uku, ya kuma yi wakoki fiye da dubu. <sup>34</sup>Sarakuna daga ko'ina a duniya, sun ji labarin hikimarsa, suka kuma aika da mutane don su ji shi.

Bayan wannan Littattafai sun gaya mana akwai wata sarauniya, **Sarauniyar Sheba**, wadda ta ji labarin zurfin hikima da girman alfarman Sulemanu. Sarauniya ta shirya, za ta tafi Urushalima domin ta ziyarci Sulemanu. Ta so ta sani ko labarin da ta ji game da shi **gaskiya ne ko a'a**. Kasar sarauniya tana da nisa daga Urushalima. Kasar Sheba tana kudu da Kasar Maka, yau ana kiranta Kasar Yamal (Yemen). Nisan tafiya daga can zuwa Urushalima ya yi kimanin kilometa dubu biyu. Amma kome nisan tafiya, sarauniyar Sheba ba ta yi sanyi ba, ta tafi ta kai ma Sulemanu ziyara.

A sura goma, Littafi ya ce:

(1 Sarakuna 10) <sup>1</sup>Sarauniyar Sheba ta ji labarin sunan da Sulemanu ya yi ta dalilin sunan Ubangiji, ta zo **don ta jarraba shi da tambayoyi masu wuya.** <sup>2</sup>Ta iso Urushalima da yan rakiya da yawa, da rakuma dauke da kayan yaji, da zinariya da yawa, da duwatsu masu daraja. Sa'ad da ta zo wurin Sulemanu, ta fada masa duk abin da ke a ranta. <sup>3</sup>Sulemanu ya amsa tambayoyinta dukka, ba abin da ya gagare shi amsawa. <sup>4-5</sup>Sarauniyar Sheba ta yi mamaki sa'ad da ta ga hikimar Sulemanu, da gidan da ya gina, da irin abincinsa, da irin zaman fadawansa, da yadda ma'aikatan gida suke hidima, da irin tufafinsu, da masu ba da abin sha, da hadayu na konawa wadanda yakan mika cikin Haikalin Ubangiji.

<sup>6</sup>Sai ta ce wa Sulemanu, "Labarin da na ji a kasata a kan al'amuranka da hikimarka, gaskiya ne. <sup>7</sup>Amma ban gaskata da labarin ba, sai da na zo na gani da idona, **ashe, ko rabi ma ba a fada mini ba, gama hikimarka da wadatarka sun fi abin da na ji.** <sup>8</sup>Jama'arka, da fadawanka wadanda suke tsaye a gabanka kullum, sun yi sa'a gama suna jin hikimarka. <sup>9</sup>Yabo ya tabbata ga Ubangiji Allahnka wanda ya yarda da kai, ya sa ka a kan gadon sarautar Isra'ila, domin Ubangiji yana kaunar Isra'ila har abada, ya nada ka sarki domin ka zartar da shari'a da adalci."

Ya kamata yau mu ajiye karatun nassi a nan. Amma ba shi ne karshen labarin sarauniyar Sheba a Maganar Allah ba. Kusan shekara dubu bayan wancan zamani, Almasihu ya fadi wani abu game da sarauniyar Sheba da Sarki Sulemanu. Ya ce, "A Ranar Shari'a, sarauniyar Sheba za ta tashi tare da mutanen zamanin nan, ta nuna musu ba su yi daidai ba, don ta zo ne daga wuri mai nisa sosai, don ta ji koyarwar hikima ta Sarki Sulemanu. **Ga shi kuwa wanda ya fi Sulemanu a nan**" (Matiyu 12:42).

Ko ka ji abin da Almasihu ya ce? Ya ce, **binciken da sarauniyar Sheba ta yi game da darajar Sulemanu zai yanke hukunci bisa wadanda suka ki binciken darajar Almasihu.** Sarauniyar Sheba ta yi iyakar kokarinta ta gano daukakar Sulemanu, ta saurari hikimarsa. Can da dawowa, ta yi tafiyar kilometa dubu huɗu domin ta tabbata ko an fada mata gaskiya ko a'a! Akwai wani babban darasi dominmu a nan. **Almasihu** wanda ya zo daga sama, ya fi Sulemanu sosai cikin daukaka, da hikima, da sani, da iko. Amma galibin yan Adam **ba su gane** daukakarsa ba. **Ba su kuma da niyyar binciken** zance domin su san gaskiya ba! Shi ya sa Almasihu ya ce: "A Ranar Shari'a, sarauniyar Sheba za ta tashi tare da mutanen zamanin nan, ta nuna musu ba su yi daidai ba,

*don ta zo ne daga wuri mai nisa sosai, don ta ji koyarwar hikima ta Sarki Sulemanu. Ga shi kuwa wanda ya fi Sulemanu a nan” (Matiyu 12:42).*

Kai da kake sauraro yau, **ko ka gane da daukakar Almasihun** da Allah ya aiko? Ko kuwa ka dauke shi daidai da sauran annabawa kawai? Ko ka tuna da ma’anar suna *Almasihu*? Haka ne, ma’anarsa shi ne *Zababbe na Allah*. Almasihu shi ne wanda Allah ya zaba ya zama Mai Ceto da Alkali bisa duniya. Duk da haka, har wa yau mafi yawan mutane suna kyalen Almasihu. Ba su san kowanene shi ba, domin ba su taba yin nazari a kansa a Littattafan Annabawa ba.

Lokacinmu ya yi kusan kurewa. Amma kamin mu yi bankwana, sai ka sani, Sarki Sulemanu ya rubuta littafi uku masu zurfi, masu banmamaki waɗanda ke sashen Littattafai Masu Tsarki. Littattafan nan su ne: *Karin Magana, da Mai Hadishi, da Wakar Wakoki*. Kamar mahaifinsa Dawuda, Sulemanu ya rubuta waɗansu wakoki da ke cikin littafin Zabura. A karshen jawabinmu na yau, za mu karanta sura saba’in da biyu, wadda Sulemanu ya rubuta a Zabura. A wakar nan, **Sulemanu ya yi annabcin dawowar Almasihu duniya wata rana domin ya hukunta yan Adam cikin adalci**. Bari mu saurari abin da Sarki Sulemanu ya rubuta game da Sarki cikakke wanda ya fi shi hikima da daukaka.

Game da Almasihu, Sulemanu ya rubuta:

(Zabura 72) <sup>2</sup>Zai yi mulkin jama’arka bisa kan shari’a, ya kuma bi da mulki da adalci. <sup>8</sup>Mulkinsa ya kai daga teku zuwa teku ...har zuwa iyakar duniya. <sup>9</sup>Kabilan hamada za su durkusa a gabansa, abokan gābansa za su kwanta warwas a cikin kura. <sup>10</sup>...Sarakunan Sheba da na Arabiya za su kawo masa kyautai. <sup>11</sup>**Dukan sarakuna za su durkusa a gabansa**, dukan sauran al’ummai za su bauta masa! <sup>15</sup>Ran sarki ya dade!...<sup>17</sup>Sunansa zai tabbata har abada. Sunansa zai yaɗu muddar akwai rana. Za a albarkaci mutane a cikinsa, dukan al’ummai za su ce da shi mai albarka. <sup>18</sup>Ku yabi Ubangiji, Allah na Isra’ila, wanda shi kadai ne yake aikata al’amuran nan masu banmamaki! <sup>19</sup>Ku yabi sunansa mai daraja har abada, Allah ya sa daukakarsa ta cika dukan duniya! Amin! Amin!

Ke nan, Sarki Sulemanu ya yi annabci cewa wata rana dukan mutanen duniya za su mika wuyansu ga Almasihu, Sarkin sarakuna, da Alkalin dukan duniya! Lalle, abin da Allah yake so, shi ne kowannenmu mu mika kanmu gare shi tun yanzu. Kai fa, ke fa? Ko da gaskiya ka mika kanka ga Allah? Ko ka gane da daukaka da ikon Almasihun da Allah ya aiko, zai kuma sāke aikowa? Ko kuwa, ka ba shi matsayi daidai da sauran annabawa kawai? Idan za ka ba da lokaci ga nazarin Littattafan Annabawa, za ka gano cewa Almasihu ne Mai Ceto da Alkalin duniya. Shi ne annabawa duka sun yi ma shaida. Shi ne abin da Littattafai Masu Tsarki sun furta, cewa: *“Duk annabawa sun yi shaida a kan [Almasihu] cewa ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai! ...Ka gaskata da annabawa?”* (Ayyukan Manzanni 10:43; 26:27).

Abokai, na gode don sauraro. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu yi nazari a kan annabin Allah, Iliya, wanda ya kira wuta ya faɗo daga sama.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a hankali a kan maganar Almasihu, inda ya ce,

***“A Ranar Shari’a, sarauniyar Sheba za ta tashi tare da mutanen zamanin nan, ta nuna musu ba su yi daidai ba, don ta zo ne daga wuri mai nisa sosai, don ta ji koyarwar hikima ta Sarki Sulemanu. Ga shi kuwa wanda ya fi Sulemanu a nan!”*** (Matiyu 12:42).

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 53: Annabi Iliya**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da murna mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun yi nazarin labarin Suleman, ɗan annabi Dawuda. Mun ga yadda **Allah ya ba Sulemanu hikima da fahimi mai zurfi kwarai**. A zamanin Sulemanu, Urushalima ta zama birni mafi daraja a duniya. Amma a cikin dukan ginonin da Sulemanu ya yi, **Haikalin Ubangiji Allah** ya fi su duka kyau da fasaha. Sarki Sulemanu ya gina Haikali domin ya ɗauki matsayin Alfarwa ta Sujada wadda Musa da Isra'ilawa suka gina a cikin hamada. Sulemanu ya ɗauki ma'aikata dubu ɗari biyu don shekara bakwai domin ya gina wannan kyakkyawan wurin sujada. Har wa yau ana ganin manyan duwatsu na tushen Haikalin da Sulemanu ya gina a Urushalima.

Bayan da an gama aikin, firistoci sun yanka **dubban hadayu na raguna da bijimai waɗanda suka kwatanta Mai Fansa** wanda zai zo ya zubar da jininsa mai daraja domin masu zunubi. Ta hanyar nan sun miƙa ma Allah haikalin da suka gina domin sunansa. Bayan sun yanka bisasshen nan, sun kone su bisa bagaden tagulla a gaban haikali, sai firistocin suka kawo akwatin alkawari, wanda a ɗa yana cikin Alfarwa ta Sujada, sun ajiye shi a Wuri Mafi Tsarki na sabon haikali. Sa'ad da firistoci suka fito daga Wuri Mafi Tsarki, nan da nan ɗaukakar Ubangiji ta cika ɗakin. Daidai yadda ɗaukakar Allah ta cika Wuri Mafi Tsarki na Alfarwa ta Sujada wadda Musa da Isra'ilawa suka yi a cikin jeji, haka ɗaukakar Allah ta cika Wuri Mafi Tsarki na haikalin da Sulemanu ya gina a Urushalima.

Game da sauran kwanakin Sulemanu, Littattafai sun ce shekarun karshen sarautarsa ba su kai na fari kyau ba. Ku saurari abin da ke a rubuce a littafi na farko na Sarakuna, sura goma sha ɗaya. Yadda muka taɓa gani, Magana mai tsarki ta Allah ba ta boye zunuban annabawa ba. Littafi ya ce: *"Sarki Sulemanu ya kaunaci bakin mata... Sa'ad da Sulemanu ya tsufa sai suka janye zuciya zuwa bin waɗansu gumaka, **bai bi Ubangiji Allahnsa da zuciya ɗaya kamar yadda tsohonso, Dawuda, ya yi ba**"* (1 Sarakuna 11:1,4).

Sa'an nan Sulemanu ya gina ma bakin matansa masujadai a kan tuddai gabashin birnin Urushalima. Can matansa sun kone turare, sun yanka hadayu ga gumakunsu. Sa'anda ya yi wannan, Allah ya yi fushi da Sulemanu, domin ya juya ma Maganar Allahn gaskiya mai rai baya. Sai Allah ya ce ma Sulemanu:

*"**Tun da ya ke ka yi haka**, ba ka kuwa kiyaye umarnina da dokokina waɗanda na umarce ka da su ba, to, **hakika zan kwace mulki daga gare ka**, in ba baranka. Amma saboda tsohonka, Dawuda, ba zan kwace a zamaninka ba, amma zan kwace daga hannun ɗanka. Duk da haka ba zan kwace mulkin duka ba, amma zan ba ɗanka kabila guda, saboda bawana Dawuda, saboda kuma Urushalima wadda na zaɓa"* (1 Sarakuna 11:11-13).

Saboda haka, Littattafai suna gaya mana, bayan mutuwar Sulemanu, an yi faɗa da tayarwa a cikin al'ummar Isra'ila. Kabila goma sha biyu na Isra'ila waɗanda suka fito daga yayan Yakubu, **sun rabu biyu**, kamar yadda Allah ya faɗa ma Sulemanu. Yanzu ba su zama haɗaɗɗiyar al'umma ba, sun zama al'umma biyu, **Isra'ila da Yahuza**. Kabilun Isra'ila goma na arewa sun kafa mulkin Isra'ila. Kabilar Yahuza tare da karamar kabilar Biliyaminu sun kafa mulkin Yahuza a kudu. **Yahuza** ita ce kabilar Sarki Dawuda. Daga zuriyarsa Allah ya alkawarta zai aiko da **Almasihu** zuwa cikin duniya.

Littattafai sun ba mu labarin sarakuna da yawa na waɗannan al'umma biyu. Mafi yawan sarakunan Isra'ila da Yahuza miyagun shugabanni ne. Sun juya bayansu ga Ubangiji. Sun bi addinan al'ummai da ke kewaye da su. A cikin dukan sarakunan Isra'ila, ɗaya ya fi sauransu mugunta. Ko kun san kowanene shi? Sunansa **Sarki Ahab** ne. Ahab shi ne sarki na takwas bayan Sulemanu.

Game da Ahab, Littafi ya ce: *"Ahab ɗan Omri ...ya aikata mugunta a gaban Ubangiji fiye da dukan waɗanda suka riga shi"* (1 Sarakuna 16:30). Kuma ya auri **Yezebel**, wata mugunyar mata wadda ta ki Maganar Ubangiji. Bugu da kari, a cikin Isra'ila Ahab ya gina haikali domin sunan **Ba'al**, wanda al'ummai da ke kewaye suna ce da

shi Allahnsu. Saboda haka Ahab ya sa Ubangiji ya husata kwarai, domin ya bi da Isra'ila cikin addinin karya na banza, tare da annabawan karya wadanda babu gaskiya a gare su.

Duk da haka, a zamanin nan akwai wani mutum a Isra'ila wanda ke tafiya tare da Allah. Sunansa **Iliya** ne. Wata rana Allah ya aiki Iliya wurin Sarki Ahab. Iliya ya ce ma Ahab, *"Na rantse da Ubangiji, Allah na Isra'ila, wanda nake bauta wa, ba za a yi raba ko ruwan sama cikin shekarun nan ba, sai da fadata"* (1 Sarakuna 17:1).

Saboda haka, tsawon shekara uku da rabi ba a yi ruwan sama a kasar Isra'ila ba. Yunwa ta tsananta a dukan kasar. A sura ta goma sha takwas, Littafi ya ce:

(1 Sarakuna 18) <sup>1</sup>Bayan kwanaki da yawa, sai Ubangiji ya yi magana da Iliya a shekara ta uku, ya ce, *"Tafi, ka nuna kanka ga Ahab, ni kuwa zan sa a yi ruwan sama."* <sup>2</sup>Sai Iliya ya tafi... <sup>17</sup>Sa'ad da Ahab ya ga Iliya, sai ya ce masa, *"Kai ne, wanda ke wahalar da Isra'ila?"* <sup>18</sup>Iliya kuwa ya amsa ya ce, *"Ban wahalar da Isra'ila ba, kai ne da tsohonka, gama kuna kin bin umarnan Ubangiji, kuna yi wa Ba'al sujada."* <sup>19</sup>**Yanzu fa ka aika a tattara mini Isra'ila duka a dutsen Karmel**, da annabawan Ba'al, su dari huɗu da hamsin, da annabawan Ashtarot kuma, su dari huɗu wadanda Yezebel ke kula da su."

<sup>20</sup>Sai Ahab ya aika wa dukan jama'ar Isra'ila, ya tattara annabawa ɗin tare da su a dutsen Karmel. <sup>21</sup>Iliya kuwa ya zo kusa da jama'a ya ce, ***"Har yausha za ku daina yawo da hankalinku? Idan Ubangiji shi ne Allah, to, ku bauta masa, in kuwa Ba'al ne Allah, to, ku bauta masa."*** Mutane duk suka yi tsit, ba su ce uffan ba.

<sup>22</sup>Sa'an nan ya ce wa jama'a, *"Ni kadai ne annabin Ubangiji da ya ragu, amma annabawan Ba'al dari huɗu ne da hamsin."* <sup>23</sup>To, a ba mu **bijimi biyu**, su su zabi guda su yanyanka gunduwa gunduwa, su shimfida a kan itacen wuta, amma kada su kunna masa wuta. Ni kuma zan shirya ɗaya bijimin, in shimfida bisa itacen wuta, ba kuwa zan kunna masa wuta ba. <sup>24</sup>Za ku yi kira ga sunan Ba'al naku, ni kuma zan kira ga sunan Ubangiji. **Allahn da ya amsa da wuta, shi ne Allah."**

Jama'a duka suka yi sowar nuna yarda da wannan. <sup>25</sup>Sa'an nan Iliya ya ce wa **annabawan Ba'al**, *"Ku zabi bijimi guda, ku shirya shi da farko, gama kuna da yawa, sa'an nan ku yi kira ga sunan Ba'al ɗinku, amma fa kada ku kunna wuta."* <sup>26</sup>Suka kuwa kama bijimin da aka ba su, suka gyara shi suka yi ta kira ga sunan Ba'al tun da safe, har tsakar rana suna ta cewa, *"Ya Ba'al ka amsa mana!"* Amma ba murya, ba kuwa wanda ya amsa. Suka yi ta tsale a wajen bagaden da suka gina. <sup>27</sup>Da rana ta yi tsaka sai Iliya ya yi musu ba'a, ya ce musu, *"Ku kira da babbar murya, gama shi wani allah ne, watakila yana tunani ne, ko ya zagaya ne, ko kuma ya yi tafiya. Watakila kuma yana barci ne, sai a tashe shi."* <sup>28</sup>Suka yi ta kira da karfi bisa ga al'adarsu, suna kuma tsattsaga jikunansu da wukake, jini yana ta zuba. <sup>29</sup>Suka yi ta sabbatu har azahar, lokacin ba da hadaya, amma ba muryar kowa, ba amsa, ba wanda ya kula.

<sup>30</sup>**Sa'an nan Iliya** ya ce wa jama'a duka su zo kusa da shi. Jama'a duka kuwa suka zo kusa da shi. Sai ya gyara bagaden Ubangiji wanda aka lalatar. <sup>31</sup>Ya ɗibi duwatsu goma sha biyu bisa ga yawan kabilan yayan Yakubu, wanda Ubangiji ya ce masa, *"Za a kira sunanka Isra'ila."* <sup>32</sup>Ya kuwa gina bagade da duwatsu da sunan Ubangiji. Ya kuma haka rami kewaye da bagaden, za ta ci kamar misalin garwar ruwa guda. <sup>33</sup>Ya shirya itacen wuta, ya yanyanka bijimi gunduwa gunduwa, ya shimfida shi bisa itacen. Sa'an nan ya ce a cika tuluna huɗu da ruwa, a kwarara a kan hadaya ta konawar da kan itacen.

<sup>34</sup>Ya kuma sa a kwarara sau na biyu, suka kwarara sau na biyun. Ya ce kuma a kwarara sau na uku, sai suka kwarara sau na ukun. <sup>35</sup>Ruwa kuwa ya malale bagaden, ya cika ramin da aka haka.

<sup>36</sup>A lokacin mika hadaya ta maraice, sai annabi Iliya ya matso kuwa, ya ce, *"Ya Ubangiji, Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Isra'ila, bari ya zama sananne a wannan rana, cewa kai ne Allah a Isra'ila, ni kuma bawanka ne, na yi wadannan abubuwa duka bisa ga maganarka."* <sup>37</sup>Ka amsa mini, ya Ubangiji, ka amsa mini, **domin wadannan mutane su sani, kai Ubangiji, kai ne Allah, kai ne kuma ka juyo da zuciyarsu."**

<sup>38</sup>Ubangiji kuwa ya sa wuta ta fado, ta cinye hadaya ta konawa, da itacen, da duwatsun, da kurar, ta kuma lashe ruwan da ke cikin ramin. <sup>39</sup>Sa'ad da dukan mutane suka ga haka, sai suka rusuna suka sunkuyar da kai suka ce, **"Ubangiji shi ne Allah, Ubangiji shi ne Allah."**

<sup>40</sup>Iliya kuma ya ce musu, "Ku kama annabawan Ba'al, kada ku bar ko daya ya tsere." Iliya kuwa ya kai su rafin Kishon, ya karkashe su a can. <sup>41</sup>Iliya kuwa ya ce wa Ahab, "Sai ka haura ka ci ka sha, gama akwai motsin sakowar ruwan sama." <sup>42</sup>Sai Ahab ya haura don ya ci ya sha, Iliya kuwa ya hau can kololuwar Karmel, ya zauna kasa, ya hada kai da gwiwa. <sup>45</sup>Jim kadan sai sararin sama ya yi baki kirin da gizagizai da iska, aka yi ruwan sama mai yawan gaske. Amin!

Labarin nan mai banmamaki ya bayyana daukaka da ikon Allah a sarari. Lalle ba ya bukatar fassara sosai. Amma, kamin mu yi bankwana, ya kamata mu lura da abin da annabi Iliya ya ce ma mutanen Isra'ila. Kamin ya yi ma annabawan karya na Ba'al dari huɗu da hamsin gwadawa, Iliya ya ce ma jama'a, **"Har yausha za ku daina yawo da hankalinku? Idan Ubangiji shi ne Allah, to, ku bauta masa, in kuwa Ba'al ne Allah, to, ku bauta masa!"**

Da farko Isra'ilawa ba su amsa ba. Amma sa'anda suka ga yadda Ubangiji Allah ya saurara ga addu'ar Iliya, ya aiko da wuta daga sama bisa bagadensa, sai dukan taron jama'a sun rusuna kasa, sun yi kira, **"Ubangiji shi ne Allah, Ubangiji shi ne Allah!"** Wato, a rana guda, Iliya annabin Allah, ya tona ma annabawan karya na Ba'al asiri a gaban kowa, ya kawar da ikonsu bisa jama'a. Ya maido zukatan Isra'ilawa wurin Ubangiji Allahnsu!

**Me ya sa Allah ya amsa ma Iliya addu'arsa?** Ya saurara ke nan domin Iliya yana kaunar Ubangiji Allah, ya gaskata Maganarsa. **Me ya sa Allah ya kyale addu'ar annabawan Ba'al?** Ya kyale su domin ba su yi addu'a ga Allah daya mai gaskiya ba, wanda ya bayyana kansa ga Ibrahim, da Ishaku, da al'ummar Isra'ila. Annabawan Ba'al sun kyale Maganar da Allah ya fada. Suna bin al'adunsu na addini. Sun himmantu a kan kiyayen al'adunsu, amma ba su bauta ma Allah mai rai ba. Saboda haka, dukan kwazonsu ya zama a banza. Mutanen kasar Senegal suna da karin magana: "Mutum goma sun haka rami mai zurfi, mutum goma sun cika shi. Akwai kura da yawa, amma babu rami!" Kamar haka, annabawan Ba'al, suna da addini da yawa, suna ta da ihu da addu'o'insu da hadayunsu, amma duka a banza ne, domin ba a kafa shi bisa Maganar Allah mai rai ba. "Akwai kura da yawa, amma babu rami!"

Saboda haka a babbar ranan nan, annabi Iliya ya umarci Isra'ilawa su zaɓi ko: **Ubangiji Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu**, ko kuwa **addinin banza na Ba'al**. Sai su zaɓi ko **Gaskiya** ko kuwa **Karya**. Su zaɓi **amintacciyar Maganar Allah**, ko kuwa su zaɓi **maganganun addinin dan Adam marasa aminci**.

Kai fa, ke fa? Wace amsa za ku ba da ga tambayar Iliya da ya ce, **"Har yausha za ku daina yawo da hankalinku?"** Har yausha za ka yi yawo da hankalinka tsakanin amintacciyar Maganar Allah, da al'adu na banza waɗanda mutane suka kafa? Nassi ya ce: **"Ba wanda zai iya bauta wa shugabanni biyu, ko dai ya ki daya ya so daya, ko ya yi wa dayan aminci ya rena daya. Ba dama ku sa ranku ga bin Allah ku kuma sa ga kudi duk gaba daya"** (Matiyu 6:24). Ba dama ka hada bauta ma Ubangiji Allah da bauta ma addini na wofi. **"Har yausha za ku daina yawo da hankalinku?"**

Abokai, na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, gurinmu mu dubi labarin wani annabi wanda ya yi kwana uku a cikin cikin wani babban kifi. Ko kun san sunan annabin nan? Sai ku saurari labarinsa mai banmamaki a lokaci na gaba.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan abin da Iliya ya fada ma Isra'ilawa, cewa:

**"Har yausha za ku daina yawo da hankalinku? Idan Ubangiji shi ne Allah, to, ku bauta masa!"** (1 Sarakuna 18:21).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 54: Annabi Yunusa

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun dubi labarin annabin Allah, annabi **Iliya**. Iliya babban annabi ne, don ikon Ruhun Allah yana bisansa. Ya yi addu'a ga Allah, kada a yi ruwan sama. Sai da aka yi shekara uku da rabi babu ruwan sama a Isra'ila. Iliya kuma ya yi karo da annabawan karya na Ba'al. Ya tone asirinsu a gaban Isra'ilawa duka, addininsu gaba daya karya ne. Haka Allah ya yi amfani da annabi Iliya domin ya maido zukatan Isra'ilawa da yawa wurin Ubangiji Allahnsu.

Yau fa, za mu yi tunani a kan labarin wani annabi wanda ya rayu bayan Iliya. Za mu ga yadda Allah ya zaɓi wani Ba'isra'ile mai sunan **Yunusa** (Yunus a larabci). Ya umarce shi ya tafi ya yi wa'azi **wurin wata bakuwar jama'a** waɗanda abokan gaɓan Isra'ila ne.

Muna karatu cikin littafin Yunusa, sura ta farko. Littafi ya ce: (Yunusa 1) <sup>1</sup>*Ana nan sai Ubangiji ya yi magana da Yunusa, dan Amittai, ya ce, <sup>2</sup>"Ka tashi **ka tafi Nineba**, babban birnin nan, ka fadakar da su, gama na ga irin muguntarsu."*

Ko ka ji umarnin Ubangiji Allah na Yunusa? Allah ya ce shi tafi, ya yi wa'azi a birnin Nineba domin mutanen gari su tuba daga zunubansu. Ai, Nineba babban birnin al'ummar Assuriya. Mutanen Assuriya miyagu ne. Suna nema su halakar da Isra'ilawa!

Don me Ubangiji Allah zai so ya aiki Yunusa wurin arna waɗanda suke kin Isra'ilawa, sun raina su? Ko dai Allah yana kula da magabtan Isra'ila? I, hakika, yana kula! Allah yana a shirye ya hukunta mutanen Nineba saboda munin zunubansu ya hau har sama. **Amma Allah ba ya jin dadin halakar masu zunubi**. Allah yana son kowa ya tuba daga zunubinsa, ya gaskata Maganar Allah, ya sami ceto. **Shi ya sa Ubangiji ya umarci Yunusa ya tafi** ya galgadar da mutanen Nineba, domin su tuba daga zunubansu, su juyo wurin Allah, su sami ceto.

Sai dai **Yunusa ba ya so ya tafi**. Ba ya so ya fadakar da abokan gaɓansa! Yunusa ba ya so ya zama annabi ga birnin Nineba! Allah yana son mutanen Nineba su tuba domin ya nuna masu jinkai. Amma Yunusa yana son Allah ya halakar da su! Saboda haka, Yunusa ya ki kama aikin da Ubangiji Allah ya danka masa, ya yi gudu. Amma a ina ne zai yi gudu daga fuskar Allah?

Bari mu cigaba da labari, mu ga abin da Yunusa ya yi. Littafi ya ce:

(Yunusa 1) <sup>3</sup>*Amma maimakon Yunusa ya tafi, **sai ya gudu** daga wurin Ubangiji zuwa Tarshish (wata kasa nesa da Nineba). Ya tafi Yafa, nan ya sami jirgin ruwa yana gab da tashi zuwa Tarshish, ya kuwa biya kudinsa, ya shiga tare da masu jirgin zuwa can don ya tsere wa Ubangiji. <sup>4</sup>Amma **Ubangiji ya aika da iska mai karfi** a tekun, hadirin ya tsananta kwari har jirgin yana bakin farfashewa. <sup>5</sup>Dukan matukan jirgin suka firgita, sai kowannensu ya shiga rokon allahnsa. Suka yi ta jefar da kayan da ke cikin jirgin a ruwa don su sami sauki. Yunusa kuwa yana can cikin jirgi, a kwance, yana ta sharar barci. <sup>6</sup>Can shugaban jirgin ya iske shi, ya ce masa, "Me ya sa kake barci? Tashi ka roki allahnka, watakila allahnka zai ji tausayinmu, ya cece mu." <sup>7</sup>Matukan jirgin kuwa suka ce wa junansu, "To, bari mu jefa kuri'a mu gani ko alhakin wanene ya jawo mana wannan bala'i da muke ciki." Sai suka jefa kur'ia, kur'iar kuwa ta faɗa a kan Yunusa.*

<sup>8</sup>*Suka ce masa, "Ka fada mana, laifin wanene ya jawo mana wannan masifa? Minene aikinka? Daga ina ka fito? Daga wace al'umma kake?" <sup>9</sup>Sai Yunusa ya ce, "Ni Ba'ibrane ne, ina bin Ubangiji Allah na Sama, wanda ya yi teku da kasa." <sup>10</sup>Sai matukan jirgin suka tsorata kwari, suka ce masa, "Wane irin mugun abu ne ka aikata haka?" Sun sani ya gudu ne daga wurin Ubangiji, gama ya riga ya fada musu. <sup>11</sup>Hadirin kuwa sai karuwa yake yi. Matukan jirgin kuwa suka ce masa, "Me za mu yi maka domin tekun ya lafa?" <sup>12</sup>Yunusa ya ce, "Sai ku dauke*

ni ku jefa ni cikin tekun, sa'an nan hadirin zai lafa. Gama na sani saboda ni ne wannan hadiri mai banrazana ya auko muku." <sup>13</sup>Matukan jirgin kuwa suka yi ta tuki da iyakar karfinsu don su kai gaba, amma suka kasa domin hadirin yana ta karuwa.

<sup>14</sup>Suka yi kuka ga Ubangiji, suka ce, "Ya Ubangiji, muna rokonka kada ka bar mu mu halaka saboda ran mutumin nan, kada ka yi mana hukuncin masu kisankai, gama kai ne, ya Ubangiji, ka yi abin da ya gamshe ka."

<sup>15</sup>Sai suka dauki Yunusa suka jefa shi cikin teku, nan da nan teku ta lafa. <sup>16</sup>Sai matukan jirgin suka ji tsoron Ubangiji kwari, har suka ba da sadaka, suka kuma yi wa'adi ga Ubangiji. <sup>17</sup>**Ubangiji kuwa ya umarci wani babban kifi ya haɗiye Yunusa. Yunusa kuwa ya yi yini uku da dare uku a cikin cikin kifi.**

Bari mu dan dakata a nan. Ga shirin yanzu, mun ga yadda Allah ya bi Yunusa da gudu, wato, wannan annabinsa mai yin gudu. Yunusa ya iya yin gudu, amma bai iya ya tsere ma hannun Allah ba. Don me Allah ya fafari, wato ya takura, Yunusa? Allah ya fafare shi domin yana kaunarsa, yana son Yunusa ya yi nufinsa. Shi ya sa Allah ya aiko da babban kifi don ya haɗiye Yunusa amma kada a kashe shi.

Kaiton Yunusa! Ga shi, yana cikin cikin katon kifi nan! Me Yunusa zai yi ya ceki kansa? Bai iya kome ba! Bai iya kome ba ko kaɗan sai dai ya yi kira ga Ubangiji Allah. Allah kaɗai yana da iko ya cece shi. A sura ta biyu, Littafi ya bayyana yadda Yunusa ya yi addu'a daga cikin cikin kifi. Ya furta laifinsa na yi ma Allah rashin biyayya. Don tsawon kwana uku Allah ya tsare Yunusa cikin wannan babban kifi teku. Yunusa ya koyi babban darasi! A rana ta uku, Yunusa ya yi kira, **"Ceto daga wurin Ubangiji yake!"** (Yunusa 2:9). Sa'anda Yunusa ya ce, **"Ceto daga wurin Ubangiji yake,"** Littafi ya ce, **"Ubangiji kuwa ya umarci kifi, kifi kuwa ya amayar da Yunusa a gabar teku"** (Yunusa 2:10).

A sura ta uku, Littafi ya cigaba da cewa:

(Yunusa 3) <sup>1</sup>Ubangiji kuma ya sake ce wa Yunusa, <sup>2</sup>**"Ka tashi ka tafi Nineba, babban birnin nan, ka yi musu shelar sakon da zan fada maka."** <sup>3</sup>Sai **Yunusa ya tashi ya tafi Nineba** kamar yadda Ubangiji ya fada masa. Nineba kuwa babban birni ne. Zai kai mutum tafiyar kwana uku kafin ya kure birnin. <sup>4</sup>Sai Yunusa ya kama tafiya yana ratsa birnin, da ya yi tafiyar yini guda, sai ya yi shela ya ce, **"Nan da kwana arba'in za a hallaka Nineba."**

<sup>5</sup>**Sai mutanen Nineba suka gaskata Allah,** suka tsai da shawara, cewa kowa da kowa ya yi azumi. Dukan mutane kuwa babba da yaro, suka sa tufafin makoki. <sup>6</sup>Sa'ad da Sarkin Nineba ya ji labarin, sai ya sauka daga kursiyinsa, ya tube rigarsa, ya sa rigar makoki, ya zauna cikin toka. <sup>7</sup>Sai ya aika wa mutanen Nineba da sanarwa cewa, **"Wannan doka ce daga sarki da majalisarsa. Kada kowa ya ci wani abu, mutane, da shanu, da tumaki, da awaki duka, kada kowa ya ci, ko ya sha ruwa."** <sup>8</sup>Sai dukan mutane da dabbobi su sa tufafin makoki. Kowa ya roki Allah da gaske, kowa kuma ya bar mugayen ayyukan da yake yi. <sup>9</sup>Kila Allah zai dakatar da nufinsa, fushinsa ya huce, ya bar mu, mu tsira daga mutuwa!" <sup>10</sup>**Allah kuwa ya ga abin da suka yi, ya ga yadda suka bar mugayen ayyukansu, sai ya dakatar da nufinsa, bai hallaka su ba.**

A nan mun ga **Allah ya ji tausayin** mutanen Nineba, domin sun gaskata maganar da ya aiko wurinsu. Ninebawa sun tuba daga zunubansu. Da kuka da karyayyar zuciya suka juyo wurin Ubangiji. Amma **Yunusa bai ji daɗi ba** yadda Allah ya ji tausayin mutanen Nineba. Ku saurari abin da aka rubuta a sura ta karshe, wato littafin Yunusa sura huɗu. Littafi ya ce:

(Yunusa 4) <sup>1</sup>**Zuciyar Yunusa ta baci kwari** a kan wannan abu, har ya yi fushi. <sup>2</sup>Saboda haka ya yi addu'a ga Ubangiji ya ce, **"Ina rokonka, ya Ubangiji, ashe, da ma can ban fada ba, kafin in bar gida, cewa irin abin da za ka yi ke nan? Ai, dalilin da ya sa na yi iyakar kokarina in gudu zuwa Tarshish ke nan. Na sani kai mai taushin hali ne, mai jinkai, mai hakuri. Kai kullum mai alheri ne, a shirye kake kuma ka dakatar da nufinka na yin hukunci."**

<sup>3</sup>Domin haka fa, ya Ubangiji, ina rokonka ka dauki raina, gama yanzu gara in mutu da in zauna da rai."

<sup>4</sup>Ubangiji kuwa ya amsa ya ce, **"Daidai ne ka yi fushi?"** <sup>5</sup>Yunusa ya fita daga birnin, ya yi wajen gabas, ya zauna. Ya yi wa kansa rumfa, ya zauna a inuwarta, yana jira ya ga abin da zai sami birnin. <sup>6</sup>Sai Ubangiji ya sa wata yar

*kuranga ta tsiro ta yi girma a inda Yunusa yake, don ta inuwantar da shi, ya ji dadi. Yunusa kuwa ya yi murna da wannan yar kuranga kwarai.*

<sup>7</sup>*Amma kashegari da fitowar rana, sai Allah ya sa tsutsa ta cinye yar kurangar har ta mutu.* <sup>8</sup>*A sa'ad da rana ta yi sama, sai Allah ya sa iskar gabas mai zafi ta huro. Yunusa ya ji kamar zai suma saboda zafin rana da ke bugun kansa. Sai ya so ya mutu, ya ce, "Gara in mutu da ina zaune da rai."* <sup>9</sup>*Amma Allah ya ce masa, "Daidai ne ka yi fushi saboda yar kuranga?" Yunusa ya amsa, "Hakika, daidai ne a gare ni in yi fushi, har ma in yi fushin da ya isa in mutu!"* <sup>10</sup>*Ubangiji kuma ya amsa, ya ce masa, "Ai, wannan yar kurangar dare daya ta girma, kashegari kuma ta mutu, ba ka yi wata wahala dominta ba, ba kai ne ka sa ta ta yi girma ba, duk da haka ranka ya baci saboda ita!"* <sup>11</sup>*Ashe, dole ne ni kuma in ji tausayin Nineba, babban birni mai yan yara fiye da dubu dari da dubu ashirin marasa alhaki, da kuma dabbobi masu yawa."* Haka littafin Yunusa ya kare.

Abokai masu sauraro, akwai koyarwa da yawa dominmu a littafin annabi Yunusa game da halin mutum, da halin Allah. A cikinsu, muna ganin **Allah ba ya nuna wa wadansu fifiko**. Yunusa ya nuna bambanci, amma Allah bai nuna bambanci ba. **Zuciyar Allah dabam ce sosai da zuciyar Yunusa.**

**Zuciyar Yunusa** ta cika da nuna ma wadansu fifiko. Amma **zuciyar Allah** tana jin tausayin dukan mutane. Yunusa ya kaunaci jama'arsa amma ya nuna ma magabta kiyayya. Allah kuwa, ya kaunaci mutanen Isra'ila **duk da** mutanen Nineba. Yunusa yana son mutanen Nineba **su hallaka** domin su ne abokan gāban Isra'ila. Amma Allah yana son waɗannan mutane **su tuba** daga zunubansu, su yarda da maganarsa, su sami ceto. **Allah ba ya nuna bambanci**. Kowanene kai, ko ta kaka kake, **Allah yana kaunarka**. Ba ya kaunar zunubinka da tawayenka, amma **kai** dai yana kaunarka. **Allah yana kaunar kowane mutum a kowace al'umma**, yana son kowa ya tuba daga zunubansa, ya saurari Gaskiya, ya gane ta, ya ba da gaskiya, ya sami ceto.

Wadansu suna tsammani Allah bai damu da kowane mutumin duniya ba. Sun dauka cewa ya kaddara ma wadansu su kone cikin gidan wuta, wadansu su ji iyakar dadi a Firdausi. Lalle, gaskiya ce galibin mutane za su mutu cikin zunubansu, su fuskanci Allah da fushinsa mai adalci. Amma kuskure ne a dauka cewa Allah bai damu ba a kan waɗanda ke bisa hanyar halaka ta dalilin rashin sani. Littattafai Masu Tsarki suna gaya mana, Ubangiji yana **"son dukan mutane su sami ceto, su kuma kai ga sanin gaskiya"** (1 Timoti 2:4). **"Ubangiji ...ba ya so kowa ya halaka, sai dai kowa ya zo ya tuba"** (2 Bitrus 3:9). Duk da haka, su da suka ki su tuba, Allah zai yanka masu hukunci **"domin sun ki kaunar gaskiya har yadda za su sami ceto... [za] a hukunta duk waɗanda suka ki gaskata gaskiya, suke kuma jin dadin mugunta"** (2 Tasalonikawa 2:10,12). Ita ce shaidar maganar Ubangiji Allah. **Allah nagari ne, mai jinkai**. Ya shirya hanyar ceto domin kowane mutum. Amma **kuma Allah mai tsarki ne, mai adalci**. Zai hukunta kowane mutum wanda ya ki yarda da hanyarsa mai adalci na samun ceto.

Abokai, kada kowa ya ruɗe ku. Allah ba ya nuna bambanci. Ba ya jin dadin halakar masu zunubi. **Allah yana son kowane mutum a nan duniya shi san gaskiya, ya yi imani da ita, ya sami ceto!** Saboda haka, tun zamanin dā Allah ya iza annabawansa su rubuta Maganarsa, domin mu **san** hanyar ceto wadda Allah ya kafa, **mu karbe** ta, mu sami **ceto!** Duk wanda ya yarda da hanyar ceton da Allah ya shirya, zai tafi sama. Duk wanda ya ki yarda, ko kuwa ya kyale ta, zai halaka! Allah ba ya nuna bambanci. Yadda aka rubuta: Allah yana **"son dukan mutane su sami ceto... In kuwa ba ku tuba ba, duk za ku halaka!"** (1 Timoti 2:4; Luka 13:3)

Darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu koyi wani abu game da wani babban annabi wanda ya yi annabce-annabce da yawa a kan Mai Fansa wanda zai shigo duniya domin ya ceci masu zunubi. Babban annabin Allah nan, annabi Ishaya ne. Ya yi rayuwarsa shekara dari bakwai kamin shigowar Almasihu a duniya.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunawa da darasi biyu din nan wanda Allah ya koya ma annabinsa marar aminci, Yunusa:

Na daya: **"Ceto daga wurin Ubangiji yake"** (Yunusa 2:9), da Biyu: **"Allah ba ya nuna bambanci"** (Ayyukan Manzanni 10:34).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 55: Annabi Ishaya**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da murna mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

A darasin da ya wuce, mun yi nazarin labarin annabi **Yunusa**. Ya nemi ya gudu daga Ubangiji. Amma yin gudu daga gaban Ubangiji ya zama kwatancin yin gudu daga inuwarka! Allah ya bi Yunusa, yana tare da shi har ma lokacin da yana cikin cikin babban kifi!

Yau shirinmu ne mu karanta labarin wani annabi wanda ya yi aikinsa bayan lokacin Yunusa. Sunansa sananne ne a Littattafai Masu Tsarki. Shi ne **annabi Ishaya**. Ya yi rayuwarsa shekara ɗari bakwai kamin haihuwar Almasihu. Ishaya firist ne, wato limanin addinin Yahudawa. Yana bauta ma Allah a haikalin da Sulemanu ya gina a Urushalima. Kowace rana Ishaya da sauran firistoci suna yankan bisasshe hadayu, su miƙa ga Allah bisa bagade. Hadayun nan alamun Almasihu wanda zai zubar da jininsa saboda zunuban duniya. Ku saurari abin da ya faru wata rana, sa'anda Ishaya yana miƙa hadayu a Haikalin Allah. A littafin Ishaya sura shida, Ishaya ya rubuta:

(Ishaya 6) <sup>1</sup>A shekarar da sarki Azariya ya rasu **na ga Ubangiji. Yana zaune a kursiyinsa a Sama cike da ɗaukaka**, zatinsa ya cika Haikali. <sup>2</sup>Kewaye da shi sai ga waɗansu mala'iku masu kama da harshen wuta a tsaye, kowannensu yana da fikafikai shida. Kowannensu ya rufe fuskarsa da fiffike biyu, jikinsa kuma da fiffike biyu, sauran fiffike biyu ɗin kuma, da su yake tashi. <sup>3</sup>Suna ta kiran junansu suna cewa, "**Mai Tsarki! Mai Tsarki! Mai Tsarki! Ubangiji Mai Runduna Mai Tsarki ne! Ɗaukakarsa ta cika duniya.**" <sup>4</sup>Amon muryoyinsu ya sa harsashin ginin Haikali ya girgida, Haikalin kansa kuma ya game da hayaki. <sup>5</sup>Sai na ce, "**Sa zuciyata ya kare! Na shiga uku! Kowace maganar da ta fito bakina zunubi ce, ina zaune a tsakanin mutane waɗanda duk maganarsu zunubi ce, ba ta da tsarki. Amma yanzu da idona na ga Sarki, Ubangiji Mai Runduna!**" <sup>6</sup>Sa'an nan ɗaya daga cikin mala'ikun ya tashi ya sauko zuwa gare ni, yana riƙe da garwashin wuta wanda ya ɗauko da awartaki daga bagade. <sup>7</sup>Ya taɓa leɓunana da garwashin wutar ya ce, "Wannan ya taɓa leɓunanka, yanzu fa an kawar da laifofinka, an kuma gafarta maka zunubanka." <sup>8</sup>Sai na ji Ubangiji yana cewa, "Wa zan aika? Wa zai zama manzonmu?" Sai na amsa na ce, "Ga ni! Ka aike ni!"

Haka Ubangiji Allah ya bayyana ɗaukakarsa da tsarkinsa ga Ishaya. Ya kira shi domin ya sanar da Maganarsa ga Isra'ilawa, wato, ga Yahudawa. Ya kuma rubuta kome a littafi domin ta albarkaci tsararraki masu zuwa. Littafin Ishaya yana da girma, mai zurfi kuma. Ba mu da lokaci mu bincike shi duka ba. Duk da haka mun iya takaita sakon annabi Ishaya da zance biyu muhimmai.

**Na farko**, Ishaya ya faɗa ma Yahudawa **labarin ba ɗaɗi** game da hukuncin da zunubansu ke jawowa.

**Na biyu**, Ishaya ya bayyana masu **labari Mai Ɗaɗi** game da Almasihu wanda zai shigo duniya domin ya ɗauke hukuncin zunubansu. Wato, a takaice, jawabin annabi Ishaya ya zama:

**Na ɗaya**, Labarin ba ɗaɗi game da zunubi da sakamakon zunubi;

**Na biyu**, Labari Mai Ɗaɗi game da Mai Ceto wanda zai sha hukuncin zunubi a maimakon masu zunubi.

Bari mu ji waɗansu ayoyi waɗanda suke shaida mana **labarin ba ɗaɗi** wanda Allah ya sauka ma Ishaya, domin ya yi shelarsu wurin Yahudawa, da kuma wurin kowane mai kunnen ji, yā ji. A sura ɗaya annabi Ishaya ya rubuta:

(Ishaya 1) <sup>2</sup>"**Duniya da sararin sama, ku kasa kunne ga abin da ni, Ubangiji, nake cewa!** Yayan da na goya sun tayar mini. <sup>3</sup>Shanu sun san ubangijinsu, jakai sun san wurin da ubangijinsu yake ba su abinci. Amma wannan ya fi abin da jama'ata Isra'ila suka sani. Ba su gane ba ko kaɗan." <sup>4</sup>An hallaka ki, ke al'umma mai zunubi, ku lalatattun mutane, yaya masu aika ruba! Zunubinku ya ja ku kasa! Kun ki Ubangiji, kun raina Allah Mai Tsarki na Isra'ila, kun juya masa baya. <sup>13</sup>**Ko kusa ba na buƙatar haɗayunku marasa amfani. Ina jin kyamar kanshin turaren da kuke mikawa. Ba zan jure da bukukuwanku na amaryar wata, da na ranakun Asabar, da taronku na addini ba, duka sun baci saboda zunubanku.** <sup>14</sup>Ina kin bukukuwanku na amaryar wata, da na tsarkakan

**ranaku. Sun zama nawayya wadda na gaji da ita. <sup>15</sup>Sa'ad da kuke daga hannuwanku wajen yin addu'a, ba zan dube ku ba. Kome yawan addu'ar da kuka yi, ba zan kasa kunne ba domin zunubi ya bata hannuwanku!**

Haka annabi Ishaya ya tsauta ma Yahudawa saboda munafuncinsu. Ya takaita zunubansu da kalmomin nan: **"Wadannan mutane suna ba ni girma da bakinsu ne kawai, amma zukatansu sun yi nesa da ni. A banza suke yi mini sujada; suna koyar da dokokin mutane wai Maganar Allah ne"** (Matiyu 15:8; Ishaya 29:13).

Bayan da Ishaya ya tsauta ma Yahudawa saboda taurinkansu da rayuwar zunubi, sai ya fara ba su **Labari Mai Dadi**, wanda yake da iko ya tsarkake zuciyar kowane mai ba da gaskiya gare shi. A lokacinmu da ya saura, bari mu ji waɗansu daga cikin kalmomi masu banmamaki waɗanda Ishaya ya rubuta game da Almasihu, wanda zai shigo duniya domin ya ceci masu zunubi. A Ishaya 1:18 annabi ya rubuta:

**Ubangiji ya ce, "Yanzu fa, bari mu daidata al'amarinmu. Duk kun yi ja wur da zunubi, amma zan wanke ku, ku yi fari fat kamar kada. Zai yiwu zunubinku ya sa ku zama ja wur, amma za ku yi fari kamar farin ulu!"**

(bisa Ishaya 40) <sup>1</sup>Ubangiji ya ce, "Ka ta'azantar da jama'ata. Ka ta'azantar da su!" <sup>3</sup>Murya tana kira tana cewa, **"Ka shirya hanya a jeji domin Ubangiji! Ka share hanya a hamada domin Allahnmu!** <sup>4</sup>Za a cike kowane kwari, za a baje kowane dutse. Tuddai za su zama fili, kasa mai goruruka za ta zama sumul. <sup>5</sup>Sa'an nan za a bayyana daukakar Ubangiji, dukan yan adam kuwa za su gan ta. Ubangiji ne kansa ya yi wannan alkawari." <sup>9</sup>Ki haura a kan dutse mai tsayi, ke Urushalima, ki fadi albishir! Ki yi kira da babbar murya, ya Sihiyona, ki fadi albishir! Yi magana da karfi, kada kuwa ki ji tsoro. Ki fada wa garuruwan Yahuza, cewa **Allahnsu yana zuwa!** <sup>10</sup>**Ubangiji yana zuwa ya yi mulki da iko!**

**"Ubangiji kansa zai ba ku alama. Duba, budurwa za ta yi juna biyu, za ta haifi da, za ta kira sunansa Immanuwel!"** Ma'anar Immanuwel kuwa, **'Allah na tare da mu.'** (Ishaya 7:14; Matiyyu 1:23)

Allah ya bayyana wani **babban asiri** ta wurin annabi Ishaya! Allah ya kudurta ya aiko da **Ruhunsa** zuwa cikin mahaifar budurwa, wato mata wadda ba ta taɓa kwana da namiji ba! Shi ne yadda za a haifi Almasihu cikin duniya. Yadda kun sani, Almasihu ba ya da mahaifi dan adam. Kafin haihuwarsa, yana Sama, domin shi ne **Kalma** wanda ke tare da Allah tun farko. Bisa ga annabcin Ishaya, Almasihu zai zama **Allah a cikin jikin mutum**. Ainihin gaskiya mai al'ajabi ce! Allah ruhu ne, ya sa Ruhunsa da Kalmansa cikin mahaifar budurwa, sai aka haife shi jariri cikin duniya! Shi ne annabcin Ishaya, da ya ce, **"Budurwa za ta yi juna biyu, ta haifi da, za a kuma sa masa suna Immanuwel. Ma'anar Immanuwel kuwa, Allah na tare da mu."**

A surori na biye, Ishaya ya rubuta abu da yawa game da zuwan Almasihu. A wani nassi ya ce:

**"Jama'ar da suka yi tafiya cikin duhu, sun ga babban haske! Suka zauna a inuwar mutuwa, amma yanzu haske ya haskaka su. Ga shi, an haifa mana da! Mun sami yaro!... Za a kira shi 'Mashawarci Mai Al'ajabi,' 'Allah Madaukaki,' 'Uba Madawwami,' 'Sarkin Salama!'** (Ishaya 9:2,6). **"Makaho zai iya ganin gari, kurma kuma zai iya ji. Gurgu zai yi tsalle ya yi rawa, waɗanda ba su iya magana za su yi sowa don murna!"** (Ishaya 35:5,6)

A waɗannan ayoyi, Ishaya ya yi annabci cewa Almasihu zai shigo da tsarkin Allah da jinkansa a duniya. Ya hango manyan ayyukan Almasihu waɗanda ba a taɓa ganin irinsu a da ba, domin kowa ya gane shi ne Almasihu mai tsarki wanda ya fito daga gaban zatin Allah! Shi ya sa annabi Ishaya ya rubuta sunayen Almasihu: **"Mashawarci Mai Al'ajabi! Allah Madaukaki! Uba Madawwami! Sarkin Salama!"** A sarari ne, Ishaya bai zama kamar mutane a yau ba, waɗanda suke son su dauki Almasihu daidai da sauran annabawa. Annabi Ishaya ya gane da daukakar Mai Fansa, wanda zai fito daga gaban zatin Allah.

Kamin mu yi bankwana yau, ya kamata mu kara da karatun sura guda, wato **sura ta hamsin da uku**. Suran nan **ta zama sura mafi banmamaki cikin dukan rubutun annabi Ishaya**. Domin a cikinta ya yi annabci yadda Almasihu zai zubar da jininsa kamar ragon hadaya, ya dauke hukuncin zunuban duniya. Ku kasa kunne sosai ga Labari Mai Dadi wanda Allah ya ba annabinsa, Ishaya, wajen shekara dari bakwai kafin zamanin Almasihu. Littafi Mai Tsarki ya ce:



(Ishaya 53) <sup>1</sup>*Wanene zai gaskata abin da muka ji yanzu? Wanene zai iya ganin ikon Ubangiji cikin wannan?* <sup>2</sup>*Nufin Ubangiji ne bawansa [Almasihu] ya yi girma kamar dashe wanda ke kafa saiwarsa a kekasasshiyar kasa. Ba shi da wani makami ko kyan ganin da zai sa mu kula da shi. Ba wani abin da zai sa mu so shi, ba kuwa abin da zai ja mu zuwa gare shi.* <sup>3</sup>*Muka raina shi, muka ki shi, ya daure da wahala da radadi. Ba wanda ya ko dube shi. Muka yi banza da shi kamar shi ba kome ba ne.* <sup>4</sup>*Amma ya daure da wahala wadda a ainihi tamu ce, radadin da ya kamata mu ne za mu sha shi. Mu kuwa muna tsammani wahalarsa hukunci ne Allah yake yi masa.* <sup>5</sup>*Amma aka yi masa rauni saboda zunubanmu, aka daddoke shi saboda muguntar da muka aikata. Hukuncin da ya sha ya yantar da mu, dukan da aka yi ta yi masa, ya sa muka warke.* <sup>6</sup>*Dukanmu muna kama da tumakin da suka bata, kowannenmu ya kama hanyarsa. Sai Ubangiji ya sa hukunci ya auko a kansa, hukuncin da ya wajaba a kanmu.*

<sup>7</sup>*Aka kware shi ba tausayi, amma ya karba da tawali'u, bai ko ce uffan ba. Kamar dan rago wanda ake shirin yankawa, kamar tunkiya wadda ake shirin yi wa sausaya, bai ko ce uffan ba.* <sup>8</sup>*Bisa ga rashin gaskiya aka kama shi, aka yanke masa shari'a, aka tafi da shi domin a kashe shi, ba wanda ya kula da kaddararsa. Aka kashe shi saboda zunubin mutanenmu.* <sup>9</sup>*Aka yi jana'izarsa tare da masu mugunta, aka binne shi tare da masu arziki ko da ya ke bai taba yin laifin kome, ko karya ba.* <sup>10</sup>*Ubangiji ya ce, "Nufina ne ya sha wahala, mutuwar kuwa hadaya ce domin ta kawo gafara, saboda haka zai ga zuriyarsa, zai yi tsawon rai, ta wurinsa nufina zai cika.* <sup>11</sup>*Bayan shan wahalarsa, zai sake yin murna, zai fahimta wahalar da ya sha ba ta banza ba ce. Shi ne bawana, adali, zai dauki hukuncin mutane masu yawa, ya sa su zama mutanena amintattu.* <sup>12</sup>*Saboda haka zan ba shi matsayi mai girma, matsayi a cikin manyan mutane masu iko. Da yardarsa ya ba da ransa ya dauki rabon masu laifi. Ya maye gurbin masu zunubi da yawa, ya kuwa sha hukuncin da ya cancanci masu zunubi. Ya yi roko dominsu."*

Shi ne abin da Ishaya ya rubuta game da shan wuya wadda Almasihu zai jure domin biyan hakkin zunubanmu. Lalle, dole Almasihu ya sha wahala ya zubar da jininsa saboda masu zunubi, domin Allah ya gafarta mana zunubanmu ba tare da ya karyata adalcinsa ba. Shi ya sa Ishaya ya rubuta: *"Aka yi masa rauni saboda zunubanmu, aka daddoke shi saboda muguntar da muka aikata... Dukanmu muna kama da tumakin da suka bata, kowannenmu ya kama hanyarsa. Sai Ubangiji ya sa hukunci ya auko a kansa, hukuncin da ya wajaba a kanmu"* (Ishaya 53:5,6). Wannan nassi mai al'ajabi ya takaita sakon littafin Ishaya: **labarin ba dadi** da kuma **Labari Mai Dadi**.

Na farko, labarin ba dadi, shi dukanmu masu zunubi ne. Ba mu da dabara mu ceci kanmu da kanmu! Shi ya sa Ishaya ya rubuta: *"Dukanmu muna kama da tumakin da suka bata, kowannenmu ya kama hanyarsa!"*

Na biyu, Labari Mai Dadi, shi ne Allah ya yi shiri domin ya ceci masu zunubi. Hanyar nan ita ce wurin mutuwa da tashin Almasihu daga matattu. Shi ya sa Ishaya ya rubuta: *"Amma aka yi masa rauni saboda zunubanmu, aka daddoke shi saboda muguntar da muka aikata... Sai Ubangiji ya sa hukunci ya auko a kansa, hukuncin da ya wajaba a kanmu"*

Abokai, ko kun **gane** da girman zunubanku a gaban Allah Mai Tsarki? Ko kun **gaskata** Almasihun da aka haifa wurin burduwa shi ne *"Allah na tare da mu"*? Ko kun **san dalilin** da dole Almasihu ya zubar da jininsa kamar ragon da aka yanka hadaya?

Sai ku yi tunani sosai bisa wadannan kalmomin annabi Ishaya masu ba da rai. Allah yana son ku gane dukan abin da Ishaya ya rubuta a sura ta hamsin da uku. Na gode domin sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani da zurfi game da jawabin nan daga Ubangiji zuwa gare ku daga bakin annabi Ishaya:

*"Ubangiji ya ce, 'Yanzu fa, bari mu daidata al'amarinmu. Duk kun yi ja wur da zunubi, amma zan wanke ku, ku yi fari fat kamar kada. Zai yiwu zunubinku ya sa ku zama ja wur, amma za ku yi fari kamar farin ulu!"* (Ishaya 1:18) Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 56: Annabi Irmiya**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce mun ji yadda annabi **Ishaya** ya rubuta abu da yawa a kan Almai hun da zai zo. Shekara dari bakwai kafin haihuwar Almasihu, Allah ya hura, wato ya iza ma tunanin Ishaya yadda wannan Mai Ceton masu zunubi zai fito daga gaban zatin Allah, za a haife shi wurin budurwa, zai yi rayuwa mai tsarki, zai kuma aikata al'ajabai wadanda ba mai yinsu sai shi. Kuma Ishaya ya yi annabcin mutuwar Almasihu, zai zubar da jininsa tamkar ragon hadaya domin ya dauke zunuban duniya. Bayan da ya cika kome game da hadayarsa, zai ci nasara bisa mutuwa, ya tashi daga kabari, ya ba da rai madawwami ga duk wanda ya ba da gaskiya gare shi. Yau, shirinmu mu yi nazarin wani babban annabin Allah, **annabi Irmiya**.

Irmiya ya rayu wajen shekara dari bayan annabi Ishaya. Yadda mun riga mun gani, al'ummar Isra'ila ga yanzu ba al'umma hadaddiya ba ce. Ta zama al'umma biyu: Isra'ila da Yahuza. A zamanin Irmiya, mulkin **Isra'ila** a arewa ta halaka. Allah ya ba da jama'ar Isra'ila ga hannun magabtansu, domin ba su gaskata sakon annabawa ba, ba su tuba daga zunubansu ba. Saboda haka, daga cikin mulkokin Yahudawa, **Yahuza kadai ta saura**. Yahuza ita ce mulki na kudu, da babban birninta Urushalima inda Sulemanu ya gina haikali. Yadda an riga an koya mana, Yahuza ita ce kabila wadda Allah ya alkawalta zai shigo da Almasihu cikin duniya ta wurinta.

Irmiya Bayahude ne. An haife shi a wani karamin gari kilometa biyar kawai daga Urushalima. Mahaifin Irmiya firist ne, wato limanin addinin Yahudanci. Ya bauta ma Allah a haikali a Urushalima. A lokacin nan, mafi yawan Yahudawan Urushalima **masu addini ne kwari**, suna bin al'adun kakanninsu. Sai dai **ba su kula da Maganar Ubangiji Allah ba**. Amma Irmiya yana kaunar Maganar Allah, yana yi mata biyayya. Yana marmarin rana da Allah zai aiko da Almasihu zuwa cikin duniya.

Yanzu bari mu ji yadda Allah ya kira Irmiya ya zama annabi. A sura daya ta littafin Irmiya, Irmiya ya rubuta:

(Irmiya 1) <sup>4</sup>*Ubangiji ya yi magana da ni, ya ce,* <sup>5</sup>***“Na san ka tun kafin a yi cikinka, na kebe ka tun kafin a haife ka, na sa ka ka zama annabi ga al'ummai.”*** <sup>6</sup>*Sai na ce, “Ya Ubangiji Allah! Ban san abin da zan fada ba, gama ni yaro ne.”* <sup>7</sup>*Amma Ubangiji ya ce mini, “Kada ka ce kai yaro ne, kai dai ka tafi wurin mutanen da zan aike ka, ka fada musu dukan abin da zan umarce ka.”* <sup>8</sup>*Kada ka ji tsoronsu, gama ina tare da kai, zan kiyaye ka. Ni Ubangiji na fada.”* <sup>9</sup>*Sa'an nan Ubangiji ya mika hannunsa ya taba bakina, ya ce mini, “Ga shi, na sa maganata a bakinka.”* <sup>10</sup>*Ga shi, a wannan rana na ba ka iko a kan al'ummai da mulkoki, don ka tumbuke, ka rusar, ka hallakar, ka kabantar, ka gina, ka dasa.”*

Haka ne Allah ya kira Irmiya ya zama annabinsa. Allah ya nafa shi ya tafi wurin Yahudawa yan'uwansa, ya gaya masu Allah zai yanka masu hukunci idan ba su tuba daga zunubansu ba, su komo wurin Ubangiji da Maganarsa mai tsarki. Aikin Irmiya yana da wuya, mai nauyi ne. Domin **Yahudawa ba su son kowa ya fada masu cewa ayyukansu na addini ba su kayatar da Allah ba**. Duk da haka, Irmiya ba mai rufa-rufa ba ne. Saboda haka, domin tsawon shekara ashirin da huɗu, Irmiya ya yi wa'azi a Urushalima da kuma dukan kasar Yahuza. Ya ce, “Allah ya aiko ni in fadakar da ku cewa idan ba ku tuba daga zunubanku kun yi biyayya ga maganar Ubangiji ba, Allah zai yarda rundunar mulkin Babila ta zo ta shiga Urushalima, ta halaka ta kone birni da haikali duka biyu! Kuma za su kama ku, su kai ku wurin bauta a kasa mai nisa!” Shi ne jawabin da Irmiya ya yi shelarsa gaban Yahudawa na kasar Yahuza.

Bari mu karanta wadansu nassoshi daga abin da Irmiya ya rubuta, inda ya galgadar da yan'uwansa Yahudawa. A littafin Irmiya sura bakwai ya rubuta:

(Irmiya 7) <sup>1</sup>Ubangiji ya yi magana da Irmiya ya ce, <sup>2</sup>**Ka tafi ka tsaya a kofar Haikalin Ubangiji, ka yi shelar wannan magana**, ka ce, su kasa kunne ga maganar Ubangiji, dukansu mutanen Yahuza, su da suke shiga ta kofofin nan don su yi wa Ubangiji sujada! <sup>3</sup>Ubangiji Mai Runduna, Allah na Isra'ila ya ce, 'Ku gyara hanyoyinku da ayyukanku, ni kuwa zan kyale ku, ku zauna a wannan wuri. <sup>4</sup>Kada ku amince da maganganun nan na rudarwa, cewa wannan shi ne Haikalin Ubangiji. Wannan shi ne Haikalin Ubangiji! [wato, Allah ba zai taba yanka mana hukunci ba domin haikalin Ubangiji yana nan!] <sup>5</sup>Idan dai kun gyara hanyoyinku, da ayyukanku bisa kan gaskiya, idan da gaskiya kuke aikata adalci ga junanku, <sup>6</sup>idan ba ku tsananta wa bako, ko maraya, ko gwauruwa, wato matar da mijinta ya rasu, idan ba ku zubar da jinin marar laifi a wannan wuri ba, idan kuma ba ku bi abin da zai cuce ku ba, wato gumaka, <sup>7</sup>sa'an nan zan bar ku ku zauna a wannan wuri, a kasa wadda tuni na ba kakanninku har abada. <sup>8</sup>**Ga shi, kun amince da maganganu na rudami, marasa amfani.** <sup>9</sup>Za ku yi ta yin sata, da kisankai, da zina, da rantsuwar karya, ...da bin wadansu gumakan da ba ku sani ba? <sup>10</sup>Sa'an nan za ku zo ku tsaya a gabana a wannan Haikali, wanda ake kira da sunana, ku ce, "An cece mu," don kawai ku ci gaba da yin dukan wadannan abubuwan bankyama?"

Haka Irmiya ya tsauta ma Yahudawa waɗanda **suka nuna kamar sun san Allah**, amma ayyukansu sun karya maganarsu. A sura ta goma sha bakwai, Irmiya ya kara da cewa:

(Irmiya 17) <sup>5</sup>Ubangiji ya ce, "La'ananne ne mutumin da ke dogara ga mutum, wanda jiki ne makaminsa, wanda ya juya wa Ubangiji baya... <sup>9</sup>**Zuciya ta fi kome rikici, cuta gare ta matuka**, wa zai san kanta? <sup>10</sup>Ni Ubangiji nakan bincike tunani, in gwada zuciya, domin in sāka wa kowane mutum gwargwadon al'amuransa, da kuma gwargwadon ayyukansa."

Kamar haka Irmiya ya faɗakar da mutanen Yahuza. Ya ce masu, "Idan ba ku tuba daga zunubanku ku juyo wurin Allah ba, rundunan sojojin Babila za su halakar da birnin Urushalima da haikalin nan. Za ku zama bayinsu!"

Me kun ji game da wannan? A ganinku mutanen Yahuza sun kula, sun yi biyayya ga maganar Ubangiji da ta zo gare su ta bakin Irmiya? **Mafi yawansu ba su kula da galgadi ba!** Har firistoci ma, ba su gaskata maganar Irmiya ba. Ya zama fa, sa'anda firistoci sun ji jawabin Irmiya, sun kama shi, sun bulale shi, sun ɗaure kafafunsa da sarkoki don yini guda. Firistoci ba su iya gaskatawa ba cewa Allah zai yarda ma magabtansu, Babilawa, su shiga Urushalima su halakar da birni da haikalin da Sulemanu ya gina. Bisa ga tunaninsu, wannan abu ba zai taba yiwuwa ba! Sun yi fushi da Irmiya saboda annabcinsa a kan faɗuwar Urushalima, da littafin inda ya rubuta zantutukan Allah.

Ba kawai mutane da firistoci sun ki yarda da maganganun annabin Allah, annabi Irmiya ba. Sarkin Yahuza kuma ya ki su. Bisa kashin gaskiya, sa'anda sarki ya karanta littafin da Irmiya ya rubuta, sai ya sa wuka **ya yanke littafi**, ya zuba a wutar da ke ci a kasko a fadarsa, da haka ya kone littafin duka! Shi ne abin da sarkin Yahuza ya aikata. Bai tuba daga zunubinsa ba. Bai karɓi maganar Ubangiji ba. Lalle, sarki ya kone littafin Irmiya, **amma bai iya canza dokar Allah ba**. Kawai, Allah ya umarci Irmiya ya sāke rubuta dukan maganganunsa a wani littafi.

Idan kun yi nazarin littafin Irmiya, za ku ga yadda **sarki da firistoci da jama'ar Yahuza suka tsananta ma Irmiya kwari da gaskiya**. Ya sha zama a kurkuku. Wani lokaci sun jefa shi a wata rijiya marar ruwa sai dai lāka, Irmiya ya nutse cikin lākar. Sai Allah ya cece shi, ya aiko da wani mutumin Afrika wanda ya tsamo shi daga rijiya.

Muhimmin abin da ya kamata mu yi tunani a kai: ko da shi ke galibin Yahudawa **sun ki sauraron** annabi Irmiya, wannan ba ya nufin ba su jin kowa ba! **Suna sauraron** mutane waɗanda suka ce da kansu annabawa, amma **annabawan karya** ne! Littattafai suna ce mana akwai mutane da yawa waɗanda suna ɗaukar kansu tamkar annabawan Allah, amma a bisa gaskiya munafukai ne, masu rufi, domin **maganarsu ba ta zo daga wurin Allah ba**. Sakamakon wannan, sa'ad da Irmiya yana wa'azin hukuncin Allah bisa Urushalima, annabawan karya suna ce ma mutanen Yahuza, "A'a, a'a! Masifar annabcin Irmiya ba za ta auko ba! Babila ba za ta iya ta halakar da Urushalima ba! Ba wanda ke da iko shi halakar da haikalin Allah! Ba za ku ga haɗarin nan ba! Za ku zauna cikin salama kawai! Zaman lafiya da lumana ta tabbata!"

Amma Irmiya ya yi magana da Yahudawa duka cewa:

(Irmiya 23) <sup>16</sup>Ubangiji Mai Runduna ya ce wa mazaunan Urushalima, **“Kada ku kasa kunne ga maganar annabawa, gama suka cika kunnuwanku da karairayi. Suna fadar ganin damarsu, ba fadar Ubangiji ba. <sup>21</sup>Ni ban aiki wadannan annabawa ba, duk da haka sun tafi. Ban kuwa yi musu magana ba, amma sun yi annabci. <sup>22</sup>Amma da a ce sun tsaya cikin shawarata, da sun yi shelar maganata ga jama’ata, da sun juyar da su daga mugunyar hanyarsu, da mugayen ayyukansu!”**

Ke nan, Irmiya ya fadakar da Yahudawa, su yi hankali da zantutukan masu wa’azin karya. Amma abin bakin ciki ne, galibin mutanen Yahuza ba su lura da galgadin Irmiya annabin Allah ba. Maimakon wannan, **sun gaskata maganar annabawan karya**. Duk da haka, a karshe, **da lokaci ya wuce**, da sarki, da limaman addini, da jama’a, da annabawan karya, sun gane kowanene yake da **maganar gaskiya ta Allah!** Sun gane domin kowane abin da Irmiya ya shaida masu game da halakarwar Urushalima ya faru. Kullum Maganar Allah za a cika ta.

Ku ji abin da Littafi ya ce:

(Irmiya 52) <sup>4</sup>A shekara ta tara ta mulkin Zadakiya, Sarkin Yahuza, sai **Nebukadnezzar**, Sarkin Babila, ya zo yaki da Urushalima tare da dukan sojojinsa. Suka kewaye ta da yaki, suka gina katanga kewaye da ita. <sup>5</sup>An kewaye birnin da yaki... <sup>6</sup>A kan rana ta tara a watan hudu ... yunwa ta tsananta kwari a birnin. Mutane suka rasa abin da za su ci. <sup>7</sup>**Sai aka huda ganuwar birnin...** <sup>9</sup>aka kama Zadakiya, sai aka kai shi wurin Sarkin Babila... ya yanke masa shari’a. <sup>10</sup>Ya kuwa kashe yayan Zadakiya a idonsa... <sup>11</sup>Sa’an nan ya kwakule idanun Zadakiya, ya kuma sa masa mari, aka kai shi Babila... <sup>13</sup>Sai [Nebukadnezzar, Sarkin Babila da sojojinsa sun] kone Haikalin Ubangiji, da gidan sarki, da dukan manyan gidajen da ke Urushalima. <sup>14</sup>... suka rushe dukan ganuwar Urushalima. <sup>15</sup>Sa’an nan Nebuzaradan shugaban matsara ya kwashe wadansu matalauta, da sauran mutane da aka bari a birnin, da wadanda suka gudu zuwa Sarkin Babila, da sauran masu sana’a, ya kai su bautar talala a Babila, wato zaman dole. <sup>16</sup>Amma ya bar wadansu matalauta na gaske a kasar don su yi aiki a gonakin inabi, da sauran gonaki. <sup>27</sup>**...Haka aka tafi da mutanen Yahuza bautar talala!**

Haka mun ga yadda **Allah ya cika kowane abin da** ya fada ta bakin annabinsa, Irmiya. Yanzu dukan Yahudawa sun san kalmomin Irmiya, **zantutukan gaskiya ne**. Sai dai sanin nan bai taimake su ba, domin a halin yanzu sun zama bayi a hannun sojojin Babila!

To, yaya za mu kammala darasinmu na yau? Bari mu kare da tunanin nan: A Ranar Shari’a, kowane dan adam zai kai ga sanin abin da ke gaskiya da abin da ke karya. Amma, **Allah yana son ku bambanta abin da ke gaskiya da abin da ke karya tun yanzu, tun kuna da rai a duniyan nan! Domin a Ranar Shari’a sanin gaskiya ba zai amfane ku ba, idan kun raina shi a rayuwarku a nan duniya.** A Ranar Shari’a damar yin tuba ta wuce, domin kun halaka cikin zunubanku. Shi ya sa maganar Allah ta ce: **“Yanzu ne lokaci na alheri, ga shi yanzu ne ranar ceto!”** (2 Korantiyawa 6:2).

**“Ya ku wadanda nake kauna, kada ku yarda da duk wanda ya ce yana da Ruhun Allah, amma ku gwada ruhohi duka don ku gani ko daga wurin Allah suke. Gama annabawan karya sun bazu ko’ina a duniya!”** (1 Yohanna 4:1).

Darasi na gaba, za mu ga abin da ya faru ga Yahudawan da aka kai Babila. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan alkawalin Ubangiji wanda Irmiya ya rubuta. Ubangiji Allah ya ce,

**“Za ku neme ni ku same ni, idan kun neme ni da zuciya daya”** (Irmiya 29:13).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 57: Annabi Daniyel**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun yi nazarin littafin **Irmiya**. Annabi Irmiya ya rayu wajen shekara ɗari shida kamin zuwan Almasihu. Mun ga yadda Irmiya ya faɗakar da yan'uwansa Yahudawa. Ya ce masu idan ba su tuba daga zunubansu su komo wurin Allah ba, sai sojojin rundunar al'ummar Babila za su halakar da birnin Urushalima, su kuma tafi da su wurin bauta. Abin baƙin ciki, mafi yawan Yahudawa sun kasa kunne ga **annabawan karya**, sun ƙi kula da sakon Irmiya. Saboda haka mun karanta yadda sojojin Babila sun zo, sun halakar da Urushalima, sun kawar da Yahudawa nesa zuwa Babila. Dukan kome ya faru daidai yadda Allah ya faɗa ta baƙin annabinsa, Irmiya.

Amma rushewar Urushalima bai sa Allah ya yas da Yahudawa ba. Su ne mutanen da ya zaba tun tuni. Ba shi yiwuwa Allah ya manta da **alkawalin** da ya yi ma Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu ba. Ya ce masu, *"A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka."* Allah bai manta da **shirinsa** ya aiko da Mai Fansa cikin duniya ta wurin al'ummar Yahudawa, zuriyar Ibrahim ba. Saboda wannan, Littattafai sun shaida yadda Allah ya kula da Yahudawa a Babila domin tsawon **shekara saba'in**. Sa'an nan ya maido su Urushalima yadda ya alkawalta. Amma labarin nan, sai darasi mai zuwa.

Yau nufinmu mu karanta labarin wani Bayahude, saurayi, ɗaya daga cikin kamammun da aka kai Babila. Saurayin nan annabin Allah, annabi **Daniyel** ne. Ma'anar sunan Daniyel ita ce **Allah ne Alkalina**. A takaice, haka ne rayuwar Daniyel. Daniyel bai ji tsoron kowa ba, sai Allah Maɗaukaki ga wanda wata rana kowane mutum zai ba da rahoton rayuwarsa. Daniyel bai damu da ra'ayin mutane ba. Tunanin Allah kaɗai yana da muhimmanci. Allah ne zai shara'anta ma Daniyel. Daniyel ya gaskata maganar da annabi Sulemanu ya rubuta da daɗewa, cewa: **"Jin tsoron mutane tarko ne, amma wanda ya dogara ga Ubangiji za a daukaka shi"** (Karin Magana 29:25).

Allah ya iza ma Daniyel littafi mai zurfi. **Littafin Daniyel** yana da annabci da yawa waɗanda sun fi gaban tunanin mutum ya kaga. Allah kaɗai ya san abin da zai faru nan gaba. Amma annabi Daniyel ya rubuta **tarahin al'umman duniya da yawa**. Ya rubuce su har ma kamin kasancewar al'umman nan! Misali, Daniyel ya rubuta yadda mulkokin Farisa, da Hellenawa, da Roma za su shigo duniya, da abubuwan da sarakunansu za su yi. Rubutun nan ya shafi abubuwan da za su faru ɗarurruwan shekaru nan gaba, kamin galibin mulkokin nan su kasance. Daniyel kuma ya rubuta game da **zuwan Almasihu da sāke zuwansa**. Daniyel ya yi annabci cewa da farkon zuwan Almasihu za a *"kashe Naɗaɗɗe,"* wato za a yanka Almasihu haɗaya domin zunubi (Daniyel 9:26). Amma sa'anda Almasihu zai dawo duniya, zai yi ma duniya shari'a cikin adalci. Ku saurari ru'uya ko wahayin annabi Daniyel game da Almasihu da zuwansa na biyu:

*"Ina dubawa sai na ga an ajiye gadajen sarauta, sai wani wanda yake **Tun Fil Azal** ya zauna kursiyi, wato gadon sarautarsa. Rigarsa fara fat kamar dusar kankara, gashin kansa kamar ulu ne tsantsa. Kursiyinsa harshen wuta ne, kafafun kursiyin masu kamar keken dawaki, wuta ne. Kogin wuta yana gudu daga gabansa. Dubun dubbai suna ta yi masa hidima, dubu goma sau dubu goma suka tsaya a gabansa. Aka kafa shari'a, aka buɗe littattafai.*

*A cikin wahayi na dare, na ga wani kamar **Dan Mutum**. Yana zuwa cikin gizagizai. Ya zo wurin wanda yake Tun Fil Azal, aka kai shi gabansa. Aka kuwa danƙa masa mulki, da daukaka, da sarauta, domin dukan jama'a, da al'ummai, da harsuna su bauta masa. Mulkinsa, maɗawwamin mulki ne, wanda ba zai kare ba. Sarautarsa ba ta tubuwa."* (Daniyel 7:9,10,13,14)

Yanzu kam, da shi ke lokaci bai isa mu shiga zurfafan tunanin Allah a littafin Daniyel ba, za mu mori lokacinmu yau mu dubi **rayuwar annabi Daniyel** kansa. Littafin Daniyel sura ta farko, mun ga Nebukadnezzar, sarkin Babila, ya zaɓi waɗansu **Yahudawa matasa** domin a horar da su, su zama ma'aikata a mulkinsa. Ya zaɓi mafi kyan gani

da masu kwaƙwalwa, masu sauƙin kai don ɗaukar koyarwa iri-iri, su kuma koyi harshe mai wuya na Babilawa da rubutunsu. Daya cikin matasan da sarki ya zaɓa, **Daniyel** ne.

Ke nan, Daniyel ya shiga makarantun Babila. Amma tun ranar farko, Daniyel ya fuskanci wata matsala. Babban sarkin Babila ya shawarta cewa matasan da ke a makarantunsa, ya kamata a ba su abinci da ruwan inabi (du vin) mafi kyau. Amma an miƙa ruwan inabin nan, da abincin nan, ga gumaka. Ko daidai ne Daniyel ya zama abokin tarayya da gumaka? Ko kaɗan! Don me? Domin Daniyel yana tsoron **Allah**. A gare shi, gwamma mutuwa da ya aikata abin da zai bata ma Allah Ubangijinsa rai. Saboda haka, Littafi ya ce: **“Daniyel kuwa ya kudurta a ransa, ba zai kazantar da kansa da cin abinci iri na sarki da shan ruwan inabinsa ba, don haka ya roki sarkin fāda, kada ya ba shi wannan abinci da zai kazantar da shi”** (Daniyel 1:8).

Nassi ya nuna yadda Allah ya ceci Daniyel daga matsalan nan. Ya sa masa albarka, ya ba shi hikima da fahimi mai zurfi. Sai Littafi ya ce: **“Don haka aka mai da [Daniyel ɗan] majalisar sarki. A cikin dukan abin da ya shafi hikima da ganewa wanda sarki ya nemi shawararsa, sai ya tarar [Daniyel ya] fi dukan masu sihiri da bokaye waɗanda ke cikin mulkinsa har sau goma”** (Daniyel 1:19,20). Saboda haka, domin wajen shekara saba’in, Daniyel ya yi ma sarki huɗu dabam dabam hidima, Allah kuma yana tare da shi.

A kingin lokacinmu na yau, za mu dubi wani **labari daga rayuwar Daniyel**. Labarin nan ya nuna yadda Daniyel bai ji tsoron kowa ba, sai Allah kaɗai. Za mu ga babban bambanci tsakanin Daniyel da sauran ma’aikatan sarki. Su ne irin mutanen da sukan murɗe gaskiya, su ci hanci, domin babu jin tsoron Allah a zukaɗansu. Amma Daniyel ya ki yarda da dukan rashin adalci da karya, domin yana tsoron Allah da dukan zuciya. Gara a jefa shi kogon zakoki da ya bata ma Allah rai.

A lokacin labarinmu, Daniyel tsoho ne. Yana yi ma sarkinsa na huɗu hidima. A lokacin nan, ba a kiran mulkin Babila Babila ba, amma Farisa. Domin al’umma biyu, wato Mediyawa da Farisawa, sun ci Babila, sun raba shi tsakaninsu da juna yadda Daniyel ya yi annabci. A sura shida, Littafi ya ce:

(Daniyel 6) <sup>1</sup>[Sarki] Dariyus ya ga ya yi kyau ya naɗa gwamnoni guda ɗari da ashirin a dukan mulkinsa. <sup>2</sup>Sai ya naɗa Daniyel da waɗansu mutum biyu su zama shugabannin gwamnonin nan. Su gwamnonin kuwa za su riƙa ba shugabannin labarin aikinsu, don kada sarki ya yi hasarar kome. <sup>3</sup>Sai **Daniyel ya shahara fiye da sauran shugabannin, da su gwamnonin, domin yana da nagarin ruhu a cikinsa**. Sarki kuwa ya shirya ya gabatar da shi kan dukan mulkin.

<sup>4</sup>Sai shugabannin, da su gwamnonin suka nemi Daniyel da laifi game da ayyukan mulki, amma ba su sami laifin da za su tuhume shi da shi ba, domin shi amintacce ne, ba shi da kuskure ko ha’inci. <sup>5</sup>Sai mutanen nan suka ce, **“Ba za mu sami Daniyel da laifin da za mu kama shi da shi ba, sai dai ko mu neme shi da laifi wajen dokokin Allahnsa.”**

<sup>6</sup>Sa’an nan waɗannan shugabanni da gwamnoni suka kulla shawara, suka zo wurin sarki, suka ce masa, **“Ran sarki Dariyus ya daɗe! <sup>7</sup>Dukan shugabannin kasar da masu mulki da gwamnoni, da yan majalisa, da wakilai, sun tsai da shawara, cewa ya kamata sarki ya kafa doka, ya yi umarni cewa a cikin kwana talatin nan gaba duk wanda ya yi addu’a ga wani gunki ko mutum, in ba a gare ka ba, ya sarki, sai a tura shi kogon zakoki.** <sup>8</sup>Yanzu, ya sarki, sai ka tabatar da dokar, ka sa hannu, don kada a sāke ta, gama dokar Mediya da Farisa ba a soke ta.”

<sup>9</sup>Sai sarki Dariyus ya sa hannu a dokar.

<sup>10</sup>**Sa’ad da Daniyel ya sani an sa hannu a dokar, sai ya tafi gidansa. Ya buɗe tagogin benensa waɗanda ke fuskantar Urushalima. Sau uku kowace rana yakan durkusa ya yi addu’a, yana gode wa Allahnsa kamar yadda ya saba.** <sup>11</sup>Sai mutanen nan suka tafi, suka iske Daniyel yana kai koke-kokensa da rokonsa ga Allahnsa.

<sup>12</sup>Sai suka taho wurin sarki, suka yi magana a kan dokar sarki, suka ce, **“Ran sarki ya daɗe! Ashe, ba ka sa hannu a dokar ba, cewa cikin kwana talatin nan gaba kada kowa ya yi addu’a ga wani gunki ko mutum, in ba a gare ka ba, sai a jefa shi a kogon zakoki?”** Sai sarki ya amsa, ya ce, **“Dokar tabbatacciya ce, gama dokar Mediya da Farisa, ba ta sokuwa.”** <sup>13</sup>Sa’an nan suka amsa wa sarki cewa, **“Ya sarki, Daniyel ɗin nan, wanda yake ɗaya daga**

*cikin wadanda aka kwaso daga Kasar Yahuza, bai kula da kai ba, balle fa dokar da ka kafa, amma yana ta yin addu'a sau uku kowace rana."*

<sup>14</sup>Sa'ad da sarki ya ji wannan magana, sai ransa ya baci kwarai, sai ya shiga tunani ta yadda zai yi ya kubutar da Daniyel. Ya yi ta fama har faɗuwar rana yadda zai yi ya kubutar da shi. <sup>15</sup>Sai wadannan mutane suka zo wurin sarki, suka ce masa, "Ka sani fa ya sarki, doka ce ta Mediya da Farisa, cewa ba dama a soke doka ko umarni wanda sarki ya kafa." <sup>16</sup>Sarki kuwa ya umarta a kawo Daniyel, **a tura shi cikin kogon zakoki**. Sarki kuma ya ce wa Daniyel, "Ina fata Allahn nan wanda kake bauta masa kullum zai cece ka." <sup>17</sup>Sai aka kawo dutse aka rufe bakin kogon, sarki kuwa ya hatimce shi da hatiminsa, da hatimin fādawansa, sun sa cachet don kada a sāke kome game da Daniyel. <sup>18</sup>Sarki ya koma fādarsa, ya kwana yana azumi, bai ci abinci ba, ya kuma kāsa yin barci.

<sup>19</sup>Gari na wayewa, sai sarki ya tashi, ya tafi da gaggawa wurin kogon zakoki. <sup>20</sup>Da ya zo kusa da kogon da Daniyel yake, sai ya ta da murya ya yi kira da damuwa, ya ce wa Daniyel, "Ya Daniyel, bawan Allah mai rai, ko Allahn nan naka wanda kake bauta masa kullum, yana da ikon cetonka daga zakoki?" <sup>21</sup>Sai Daniyel ya ce wa sarki, **"Ran sarki ya dade! <sup>22</sup>Allahna ya aiko mala'ikansa ya rufe bakunan zakoki, ba su iya yi mini lahani ba, domin ban yi wa Allah laifi ba, ban kuma yi maka ba."** <sup>23</sup>Sarki ya cika da murna kwarai, ya umarta a fito da Daniyel daga kogon, aka ga ba wani lahani a jikinsa saboda ya dogara ga Allahnsa. <sup>24</sup>Sai sarki ya umarta a kawo mutanen nan da suka yi wa Daniyel makarkashiya, a tura su, da yayansu, da matansu cikin kogon zakoki. Tun ba su kai kurewar kogon ba, sai **zakoki suka hallaka su**, suka kakkarye kasusuwansu gutsi-gutsi.

<sup>25</sup>Dariyus sarki kuwa ya rubuta wa dukan jama'a da al'ummai, wadanda ke zaune a duniya duka, ya ce, "Salama ta yalwata a gare ku. <sup>26</sup>Ina umartar mutanen da ke cikin mulkina su yi rawar jiki, su ji tsoron Allah na Daniyel. Gama shi Allah ne mai rai, Madawwami. Sarautarsa ba ta tubuwa, mulkinsa kuma madawwami ne. <sup>27</sup>**Yakan yi ceto, yakan kuma kubutar, yana aikata alamu da mu'ujizai a sama da duniya. Shi ne wanda ya ceci Daniyel daga bakin zakoki.**" Amin.

Ko kun ji abin da sarkin nan arne ya ce bayan da ya ga yadda Allah ya ceci Daniyel daga zakoki? Ya ce, "Ina umartar mutanen da ke cikin mulkina su yi rawar jiki, **su ji tsoron Allah na Daniyel**. Gama shi Allah ne mai rai, Madawwami!"

Ku masu sauraro a yau, ko kuna jin tsoron Allah na Daniyel? Watakila kuna tambaya cewa, **"Wanene Allah na Daniyel?"** Allahn Daniyel shi ne Allah na Ibrahim, da Ishaku, da Yakubu. Allahn Daniyel shi ne Allah na annabi Musa da annabi Dawuda. Allahn Daniyel shi ne wanda ya ba mu Littattafai Masu Tsarki. Shi ne Allah wanda ya alkawalta zai aiko da Mai Fansa wanda zai ceci masu zunubi daga ikon da ya fi karfin zakoki, wato daga ikon Shaidan, da zunubi, da gidan wuta! Allahn Daniyel shi ne **Allah**, Makadaicin Allah mai Gaskiya!

**Ko kana jin tsoron Allah na Daniyel? Ba na tambaya ko kana jin tsoron abokanka da ra'ayinsu ba.** Ba na tambaya ko kana jin tsoron kakanninka da al'adunsu, ko kuma malamanku da wajibansu ba. Abin da nake tambaya, shi ne: Ko kana tsoron **Allah**? Ko kana son ka faranta ma Ubangiji Allah rai, ka yi ma Maganarsa mai tsarki biyayya? Sakamakon jin tsoron Allah, Daniyel bai ji tsoron mutum ba. Ga Daniyel, gwamma ya kwana a kogon zakoki da ya bata ma Ubangiji Allahnsa rai. Kai fa? Ke fa? Ko kana jin tsoron Allah? Ko kana jin tsoronsa yadda Daniyel ya yi? Kana kin rashin adalci yadda Daniyel ya ki shi? Kana kaunar Maganar Allah yadda Daniyel ya kaunace ta? Ko kuwa kana kamar da galibin yan adam masu murɗe gaskiya, masu son kuɗi, masu kyale Littattafai Masu Tsarki? **Ko da gaske ne kana jin tsoron Allah?**

Na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, bisa shirinmu za mu dubi wadansu annabce-annabce masu banmamaki da Zakariya ya rubuta. Shi wani annabi ne wanda ya bi Daniyel. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani bisa muhimmiyar gaskiyan nan:

**"Jin tsoron mutane tarko ne, amma wanda ya dogara ga Ubangiji za a daukaka shi"** (Karin Magana 29:25).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 58: Annabi Zakariya**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya gane, ya kuma mika kansa ga hanyar adalcin da shi Allah kansa ya kafa. Ta haka kowa zai sami salama ta gaskiya tsakaninsa da Allah har abada. Ina jin dadi yau, in cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasi biyu a baya, mun ji yadda annabin Allah, annabi Irmiya, ya fadakar da yan'uwansa Yahudawa cewa idan ba su kula da Maganar Allah su tuba daga zunubansu ba, to, Allah zai bar sojojin Babila su shigo, su halaka kasarsu, su tafi da su wurin bauta. Mafi yawan Yahudawa ba su lura da galgadin Irimiya ba, ko kadan. Saboda haka, rundunar Babila ta fito daga gabas. Ta halakar da Urushalima, ta rushe haikali, ta tafi da Yahudawa bauta a Babila yadda annabi Irmiya ya hango. **Haka ne an watsar da jama'ar Yahudawa, domin sun ki yi ma maganar annabawan Allah biyayya.**

Ko rashin amincin Yahudawa zai tauye amincin Allah? Ko alama! Ku saurari abin da annabi Irmiya ya ce ma Yahudawa, wadanda a yanzu bayi ne a Babila sakamakon zunubansu. Ya ce masu:

(Irmiya 29) <sup>4</sup>*Haka Ubangiji Mai Runduna, Allah na Isra'ila ya ce wa dukan wadanda aka kai bauta, wato wadanda ya aika da su bauta daga Urushalima zuwa Babila. <sup>10</sup>...“Sa’ad da kuka cika shekara saba’in a Babila, zan ziyarce ku, zan kuwa cika muku alkawarina. Zan komo da ku zuwa [Urushalima]. <sup>11</sup>**Gama na san irin shirin da na yi muku, ... Shirin alheri, ba na mugunta ba. Zan ba ku bege mai kyau a karshe.”***

Da wannan shaida, annabi Irmiya ya sanar da Yahudawa cewa, ko da shi ke sun manta da Allah, **Allah bai manta da su ba!** Bayan shekara saba'in, Allah ya kudurta zai maido su kasar kakanninsu. Haka Irmiya ya fada ma Yahudawa da ke zaman bauta a Babila. Hakika, **Allah Mai Rikon Alkawari** ne, mai aminci. Allah bai manta da alkawalinsa da ya albarkaci dukan al'umman duniya ta wurin zuriyar Ibrahim, da Ishaku, da Isra'ila ba. Allah bai manta da kudurinsa ya danka Maganarsa ga Isra'ilawa ba, domin su baza labari ga dukan zuriyar Adamu. Cikin bincikenmu, mun ga yadda Allah ya zaɓi annabawansa daga cikin Yahudawa. Ya hura masu Maganarsa mai tsarki domin su yi shelarta, su kuma rubuta ta domin tsararraki masu zuwa. Mun san yadda Allah ya sa Littafin Attaura a hankalin Musa, da wakokin Zabura a zuciyar Dawuda. Kamar haka ya kuma hura wadansu Yahudawa su rubuta Maganar Allah; misali, Joshuwa, da Sama'ila, da Sulemanu, da Ishaya, da Irmiya, da Daniyel. Mun ga yadda dukan Rubuce-rubucen annabawan Allah sun yi shelar shiri mai banmamaki, yadda Allah ya kudurta ya aiko da Mai Ceto zuwa cikin duniya ta wurin jama'ar Isra'ila.

Yau za mu ga yadda **Allah ya mai da Yahudawa** kasar Yahuza inda za a haifi Almasihu. Haka ya cigaba da shirinsa ya shigo da Almasihu cikin duniya. Za a koya mana yadda bayan shekara saba'in wurin bauta, Yahudawa sun komo Urushalima kamar yadda annabi Irmiya ya tsinkaya.

A wurin karatunmu yanzu, sai mu tuna, ana kiran kasar Babila Farisa, domin Farisa ta ci Babila. Muna karatu a littafin Ezra, sura ta farko. Littafi ya ce:

(Ezra 1) <sup>1</sup>**Ubangiji kuwa ya iza Sairus Sarkin Farisa a shekarar da ya ci sarauta, domin a cika maganar da Ubangiji ya fada wa Irmiya. Sai ya yi shela a dukan kasar mulkinsa, aka kuma rubuta shelar. <sup>2</sup>Ga shelar, “In ji Sairus Sarkin Farisa, Ubangiji, Allah na samaniya ya ba ni sarautar dukan duniya, ya kuma umarce ni **in gina masa Haikali a Urushalima**, ta kasar Yahuza. <sup>3</sup>Duk wanda ke na mutanensa da ke nan Ubangiji Allahnsa ya kasance tare da shi, bari ya haura zuwa can Urushalima ta kasar Yahuza don ya saƙe gina Haikalin Ubangiji, Allah na Isra'ila...” <sup>5</sup>Shugabannin gidajen kakanni na Yahuza kuwa, da na Biliyaminu, da firistoci, da Lawiyawa, da duk wanda Ubangiji ya taɓa shi, suka tashi don su tafi su saƙe gina Haikalin Ubangiji wanda ke a Urushalima. <sup>6</sup>Dukan wadanda ke kewaye da su, suka taimake su da azurfa, da zinariya, da kayayyaki, da dabbobi, da abubuwa masu daraja, da kyautai na yardar rai. <sup>7</sup>Sarki Sairus kuma ya fito da kayayyakin Haikalin Ubangiji, wadanda Nebukadnezzar ya kwashe daga Urushalima ya ajiye su a haikalin gumakansa.**



Ko Allah ya cika alkawarin da ya yi tun tuni ta bakin annabinsa Irmiya? Kwarai kuwa, ya yi shi! Mun riga mun ga yadda Allah ya bar sarkin Babila ya **halaka** Urushalima, ya rushe haikalin Allah, **daidai kamar yadda annabi Irmiya ya yi annabci**. Yanzu kam, mun ga Sairus sarkin Farisa, ya umarci dukan Yahudawa masu marmarin komowa, su haura zuwa kasarsu, su **sāke gina** haikali da birnin Urushalima, **har wa yau daidai kamar yadda annabi Irmiya ya yi annabci**. Hakika, Ubangiji shi ne Sarkin sarakuna. Dukan lokatai da zamanai suna hannunsa. Dukan abin da ya fada, zai kasance! Annabi Sulemanu ya rubuta: “Zuciyar sarki tana hannun Ubangiji, kamar ruwan rafi, yakan juya ta dukan inda ya ga dama” (Misalai 21:1).

Sa’an nan Littattafai sun bayyana yadda kungiyar Yahudawa suka tashi daga kasar Farisa, sun yi tafiya zuwa kasar Yahuza da birnin Urushalima. Shugabansu wani Bayahude, sunansa **Zarubabel** ne. Sa’ad da suka zo Urushalima, sun damu kwarai domin dukan birni ya halaka, an rushe haikalin da Sulemanu ya gina. Duk kufai ne, sai karyayyu da konannun duwatsu.

Littattafai sun ce da farko Yahudawa sun yi taro a wurin kufai na haikali. Can sun sāke gina bagaden hadaya, sun yanka bisasshe. Sun gode wa Ubangiji tare, sun daukaka shi domin tsaro a Babila da Farisa tsawon shekara saba’in, da kuma komowarsu kasarsu. Allah yana tare da waɗannan Yahudawa. Ya taimake su, ya karfafa su. Bayan matsaloli dabam dabam da shekarun aiki mai wuya, **sun sāke gina haikalin Ubangiji, da birnin Urushalima, da ganuwa da ke kewaye da birni**.

Watakila waɗansunku kuna tambaya, “Yaya labarin komowar Yahudawa a Urushalima ya shafe mu?” Abokai, komowar Yahudawa kasarsu tana da muhimmanci kwarai, domin ita ce kasar **Yahuza**, kudancin Falisḏīnu, inda za a haifi **Almasihu**. Wajibi ne Yahudawa su komo kasar Yahuza domin Mai Fansar duniya, **Mai Fansarku**, za a haife shi a can!

Lokacin dawowar Yahudawa a Urushalima, Allah ya shirya wani annabi sunansa **Zakariya**. Wannan Zakariya dabam ne da Zakariya mahaifin annabi Yahaya. Allah ya aiko da Zakariya ya karfafa bangaskiyar Yahudawa, su dogara ga Allah da alkawaransa. Zakariya ya zo da babban jawabi. Lokacin da Allah ya tsai da domin zuwan Almasihu yana kusantowa! Saura shekara ɗari biyar kafin Mai Fansa ya shigo duniya.

Bari mu binciki waɗansu daga zantutukan da Allah ya sa a zuciyar Zakariya. Muna karatu a Littafin Zakariya, sura ɗaya. Littafi ya ce:

(Zakariya 1) <sup>1</sup>*Ubangiji ya yi magana da annabi Zakariya, ɗan Berekiya, ɗan Iddo, ya ce,* <sup>2</sup>*“Ubangiji ya yi fushi da kakanninku. **Kada ku zama kamar kakanninku**, waɗanda annabawa na ɗa suka yi ta yi musu shela suna cewa, ‘Ubangiji Mai Runduna ya ce, ku bar mugayen hanyoyinku da mugayen ayyukanku.’ Amma ba su ji ba, ba su kuwa kula ba, ni Ubangiji na fada.* <sup>3</sup>*To, ina kakannin nan naku suke? Annabawan fa? Suna da rai har wa yau?* <sup>4</sup>*Amma maganata da dokokina waɗanda na umarta wa bayina annabawa, sun tabbata a kan kakanninku.*

Ko kun ji **galgaḏin** annabi Zakariya ga Yahudawa? Ya ce masu, “*Ubangiji ya yi fushi da kakanninku. Kada ku zama kamar kakanninku!*” Don me Allah ya yi fushi da kakannin Yahudawa? Allah ya yi fushi da su saboda **ba su kasa kunne ga jawabin annabawan** da ya aika masu **ba**. Shi ya sa an kai su bauta a Babila. Kakanninsu masu addini ne. Amma Allah bai ji ɗaɗinsu ba, domin sun kyale maganganun annabawa. Yahudawa na wancan zamani, sun yi kama da mutane yau, masu cewa, “Lalle mun gaskata annabawa duka!” Amma a sarari ne, ba su gaskata annabawan Allah ba, domin ba su kula da **abin da annabawa suka rubuta** a Littattafai Masu Tsarki ba. Suna da **addininsu**, amma ba su **san** Allah kansa ba. Haka mafi yawan kakannin Yahudawa suke. Ba su ji ɗaɗin maganar annabawa ba. Sun girmama Allah da **bakinsu**, amma ba su karɓi Maganarsa a **zuciya** ba. Saboda haka Allah ya aiko da bawansa Zakariya wurin Yahudawa, domin ya galgaɗe su kada su bi gurbin kakanninsu, masu faɗin, “Allah, Allah, Allah!” da bakinsu, amma sun kyale Magana wadda Allah ya aiko masu ta wurin annabawansa.

Bayan da Zakariya ya fadakar da Yahudawa, sai ya fara ba su labarin **Mai Fansa** wanda zai zo. Yau ba mu da lokaci mu karanta dukan abin da annabi Zakariya ya rubuta game da Almasihu, amma za mu diba kadan daga ciki, mu karanta.

A littafin Zakariya, sura tara, annabi Zakariya ya yi annabci cewa **Almasihu zai shigo Urushalima bisa jaki**. Ya ce, *“Ki yi murna kwarai, ya Sihiyona! Ta da murya ya Urushalima! Ga Sarkinki yana zuwa wurinki. Shi mai adalci ne, mai nasara, shi kuma mai tawali’u ne, yana bisa kan jaki, a kan aholakin jaki.”* (Zakariya 9:9)

A sura goma sha daya, Zakariya ya rubuta wani annabci mai banmamaki, wanda ba mu da dama yau mu shiga da zurfi ba. Dayan abubuwan da Zakariya ya yi annabcinsu, **za a sayar da Almasihu a kan kuɗin azurfa talatin**. Annabi Zakariya ya rubuta: *“Sai na ce musu, ‘Idan kun ga daidai ne sai ku biya ni hakkin, idan kuwa ba haka ba ne, to, ku riƙe abinku!’ Sai suka biya ni tsabar azurfa talatin... Sai na dauki kuɗin da suka kimanta shi ne tamanina, na zuba su a ma’ajin Haikalin Ubangiji.”* (Zakariya 11:12,13)

A sura goma sha biyu, Zakariya ya yi annabci cewa, ba kawai Yahudawa za su sayar da Almasihu ba, amma har kuma za su kashe shi! Ya ce: In ji Ubangiji, *“Zan cika zuriyar Dawuda da mutanen Urushalima da ruhun tausayi da na addu’a. Za su dubi wanda suka soke shi, har ya mutu. Za su yi makoki domin kamar wadanda aka yi musu rasuwar ɗan farinsu... Idan wani ya tambaye shi cewa, ‘Wadannan raunukan da ke a hannuwanka fa?’ Zai ce, ‘Ai, raunuka ne da aka yi mini a gidan abokaina.’”* (Zakariya 12:10; 13:6)

Da kalmomin nan, Zakariya ya yi annabci cewa Almasihu zai sami raunuka a hannuwansa. A ina ne zai sami raunukan nan? Yan’uwansa Yahudawa za su shawo kan Romawa su gicciye shi. Romawa za su buga kusoshi a hannuwansa da kafafunsa, su hau da shi bisa gicciye. Daga baya kuma za su huda kwibinsa da māshi. Kome ya faru daidai yadda Zakariya ya yi annabcinsa. Abin da annabi Zakariya ya rubuta ya zo **daidai wa daida** da annabcin annabi Dawuda da ya yi ɗarurruwan shekarun baya a Zabura, inda ya rubuta game da Almasihu: *“Suka soke hannuwana da kafafuna.”* (Zabura 22:16)

Abokai, Allah yana son mu sani, **mutuwar Almasihu bisa gicciye shi ne sashen shirinsa mafi muhimmanci**, wanda ya kudurta tun tuni domin ya ceki yaɗan Adam daga sakamakon zunubansu. **Dole Almasihu mai adalci ya sha wuya ya mutu domin marasa adalci! Shi ne sakon Allah ta bakin dukan annabawansa**. Ko kun gane sosai? Ko kun fahimci abin da Zakariya ya yi annabcinsa game da Almasihu wajen shekara ɗari biyar kamin haihuwar Almasihu? Ko lalle hakika, kun gaskata **sakon** annabawa? Wato, Almasihu zai sha wuya ya mutu, ya kuma tashi da rai? Kun gaskata, tamkar ɗan farin da zai tashi daga matattu, Almasihu ya yi shelar gafarar zunubai da wurin zama a Firdausi domin duk wanda ya gaskata da sunansa? **Kun gaskata da annabawa?** (Dubi Ayyukan Manzanni 26:18-27.) Ko kuwa kuna kama da Yahudawa wadanda suka girmama annabawan Allah da bakinsu, amma ba su gaskata maganarsu ba?

Game da sakon annabawa, Littattafai suna cewa:

*“Kada ku rena annabci”* (1 Tasalonikawa 5:20). *“Wadannan abubuwa duk sun goyi bayan maganar annabawa na ɗa game da shi. Ya kyautu fa ku mai da hankali ga wannan magana saboda ta zama kamar fitila mai haskakawa a wuri mai duhu har zuwa wayewar gari, lokacin da hasken tauraro na safe ya bullo muku a zuciya”* (2 Bitrus 1:19). *“Ka gaskata da annabawa?”* (Ayyukan Manzanni 26:27).

Abokai masu sauraro, na gode domin sauraro. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu ji maganar annabin da ya rubuta littafi na karshe na Littafi Mai Tsarki kamin shigowar Almasihu cikin duniya.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke kokarin ba da amsa ta gaskiya ga wannan muhimmiyar tambaya daga Maganar Allah:

*“Ka gaskata da annabawa?”* (Ayyukan Manzanni 26:27). Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 59: Takaitawar Sakon Annabawa**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kansa ga hanyar adalci wadda shi Allah ya kafa. Yana son ku zauna cikin salama ta ainihi tare da shi har abada. Ina jin daɗi yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Mun ɗauki lokaci mun yi nazarin sashe na farko na Littattafai Masu Tsarki. Sunan sashen nan, **Alkawari na Farko** ne, ko kuwa **Tsohon Alkawari**. Sashen nan ya kumshi Attaura, da Zabura, da sauran Littattafan Annabawa. Yadda muka gani, Allah ya yi amfani da sama da annabawa talatin, da wajen tsawon shekara dubu da ɗari biyar, domin ya sauko da littafin Alkawari na Farko.

Yau, za mu kammala tafiyarmu cikin sashe na farko na Littattafai Masu Tsarki. Amma kamin mu dubi surori na karshe a littafin Alkawari na Farko, bari mu yi tunani a kan abubuwan da muka gano daga littafin nan mai tsarki tun darasi na fari har wa yau. **Mun iya mu takaita sakon annabawa duka da manyan tunani uku:**

**Daya:** Allah ne **mai tsarki**, dole ya yi shari'a bisa kowane zunubi.

**Biyu:** An haifi yan Adam duka cikin **zunubi**, ya kamata su fuskanci hukuncin Allah.

**Uku:** Allah ya kudurta ya aiko da **Mai Fansa** mai tsarki wanda zai ɗauke hukuncin zunubi a madadin yan Adam.

Su ne manyan koyarwa masu gaskiya waɗanda dukan annabawan Allah suka yi shelarsu. Bari mu maimaita waɗannan abu uku.

Na farko: **Allah ne mai tsarki**, ba yadda zai kyale zunubi.

Na biyu: **Mutum marar tsarki ne**, cike da zunubi. Ba ya iya ya ceci kansa daga hakkin zunubi.

Na uku: **Allah ya yi shiri** yadda zai tsarkake masu zunubi, ya cece su daga hukunci.

Ko kun gane waɗannan koyarwar uku? Har ma gaskiyan nan ta kama ku? Kun gane tsananin tsarkin Allah? Kun gane girman zunubanku a gaban Ɗayan da ya kamata ya yi maku shari'a? Ko kun san shirin Allah dominku, yadda zai tsarkake ku daga zunubanku?

Tabbas, **Allah mai tsarki ne, mutum kuwa marar tsarki ne**. Sau da dama mun ga **gaskiyan nan biyu** a nazarinmu a cikin Littattafai Masu Tsarki. Ta dalilin tsarkinsa, sai Allah ya halicci wuta marar mutuwa domin Shaidan da kowane mai binsa. Ta dalilin tsarkinsa, Allah ya kori Adamu da Hawa'u daga gonar Firdausi ranar da suka ci yayan itacen da ya hana masu. Ta dalilin tsarkinsa, Allah ya umarci yayan Adam su yanka dabbobi hadayar konawa domin a rufe zunubi. Ta dalilin tsarkinsa, Allah bai yarda da sadakar Kayinu ba. Ta dalilin tsarkinsa, a zamanin Nuhu, Allah ya halakar da masu zunubi da Ruwan Tsufana. Kuma a zamanin Ibrahim, ya zubo da wuta a kan mutanen Saduma da Gwamrata. Ta dalilin tsarkinsa, Allah ya shirya rana nan gaba inda, cikin adalci, zai yanka hukunci bisa duniya.

Ku saurari rubutun annabawan Allah game da tsarkin Allah da rashin tsarkin mutum. Sun ce: *"Ba kai ne madawwami ba? Ya Ubangiji Allahna Mai Tsarki ...Kai mai tsarki ne, ka fi karfin ka dubi mugunta. Kai da ba ka duban laifi!"* (Habakuk 1:12,13) *"Dukanmu muka cika da zunubi har ayyukanmu mafi kyau kazamai ne duka!"* (Ishaya 64:6) Tun da shi ke Allah mai tsananin tsarki ne, mutum kuwa ya kazantu gaba ɗaya, to, wa zai sami ceto? Ta yaya za mu sami ceto daga madawwamiyar wutar Jahannama? Ta yaya yan Adam za su sami dama su zauna har abada a gaban Allah mai tsabta mai tsarki?

**Koyarwa ta uku** cikin sakon annabawa ta ba da amsa ga tambayan nan. Bayan da annabawa sun yi wa'azin **tsarkin Allah**, da kuma **rashin tsarkin** yan Adam, sai sun cigaba da cewa Allah kansa ya yi **shiri** ya tsarkake yan Adam daga zunubansu.

Sako mafi muhimmanci a littafin Alkawari na Farko, *Tsohon Alkawari*, shi ne Allah ya alkawarta zai aiko da **Mai Fansa mai tsarki cikin duniya, wanda zai mutu a madadin yan Adam marasa adalci**. Zai fanshi dukan wadanda suka ba da gaskiya gare shi. Haka Allah ya shirya ya ceki masu zunubi, kuma har wa yau shirinsa yana nan. Ta dalilin jinin da Mai Fansa ya zubar, da jinin nan kadai, Allah ya iya yafe zunubi, ya yi sulhu da masu zunubi ba tare da ya karyata tsarkinsa ba.

Domin shirinsa ya aiko da Mai Ceto cikin duniya ya sami cigaba, Allah ya kira **Ibrahim** domin ya zama uban sabuwar al'umma. Annabawan Allah da Almasihu za su fito daga gare ta. Allah ya yi magana da Ibrahim, cewa: *"Za ka zama sanadin albarka. Cikin zuriyarka kuma dukan al'umman duniya za su sami albarka."* Da Ibrahim ya tsufa ya haifi **Ishaku**. Ishaku ya haifi **Yakubu**. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu, daga gare su kabilun **Isra'ila** sun fito. Saboda haka mun ga, sa'anda Allah ya kira Ibrahim, yana zartar da shirinsa ya aiko da Mai Ceto cikin duniya. Domin daga zuriyar Ibrahim, da al'ummar Isra'ila, za a haifi Almasihu.

Sa'an nan mun ga yadda yayan Isra'ila suka kaura daga Kan'ana, sun zauna a Masar. Can sun zama bayin Masarawa. Amma Allah bai manta da zuriyar Ibrahim, su Isra'ilawa, ba. Allah ya kira **Musa** ya yantar da Isra'ilawa. Ya bi da su zuwa kasar da tun tuni Allah ya alkawarta ma kakansu Ibrahim. Allah ya yi amfani da annabi Musa domin ya sauka mana littafin **Attaura**, wanda ke tushen duk kowane abin da Allah ya bayyana mana daga baya.

Bayan zamanin Musa, mun ga Allah ya aiko ma Isra'ilawa annabawa da yawa. Amma galibin jama'a ba su saurari maganar annabawa ba. Duk da haka, rashin amincin Isra'ilawa bai tauye amincin Allah ba. Ya cigaba da shirinsa ya aiko da Almasihu cikin duniya! Saboda haka, mun ga Allah ya zaɓi Dawuda ya zama sarkin Isra'ila da kuma annabi wanda ya rubuta yawancin wakoki masu dadi masu zurfi a littafin **Zabura**. Annabi Dawuda ya rubuta abu da yawa game da Almasihu, da yadda yan Adam za su tsananta masa, har ma za su soke hannuwansa da kafafunsa. Amma kuma Dawuda ya yi annabci cewa bayan Almasihu ya zubar da jininsa hadaya mai kawar da zunubi, zai ci nasara a kan mutuwa, zai tashi daga kabari!

Cikin nazarin Littattafai, mun gano ba kawai Musa da Dawuda sun rubuta zancen Almasihu ba. **Dukan annabawan Allah sun yi shelar zuwan Almasihu**. Misali, yadda kun sani, annabi **Ishaya** ya sanar da mu cewa haihuwar Almasihu za ta zama dabam da ta dukan sauran yan Adam. Ya ce: *"Ga shi, budurwa za ta yi juna biyu, ta haifi da. Za a kuma sa masa suna Immanuwel. (Ma'anar Immanuwel kuwa, Allah na tare da mu.)"* (Ishaya 7:14, Matiyu 1:23). Annabi Ishaya ya rubuta wannan shekara dari bakwai kamin haihuwar Almasihu.

Akwai wani annabi wanda ya rayu a kwanakin Ishaya, annabi **Mika** ne. Allah ya bayyana ma Mika sunan garin inda za a haifi Almasihu. Ku saurara da kyau abin da annabi Mika ya rubuta. A littafin Mika sura biyar, ya rubuta: *"Baitalami cikin Efrata, wadda kike yar karama a cikin kabilar Yahuza. Amma daga cikinki wani zai fito wanda zai sarauci Isra'ila wanda asalinsa tun fil azal ne!"* (Mika 5:2) Ke nan, Mika ya sanar da mu cewa za a haifi Almasihu a garin Baitalami, wato, garin Sarki Dawuda. Darasi uku nan gaba za mu ji yadda Allah ya cika annabcin nan, domin lalle a garin Baitalami aka haifi Almasihu, daidai yadda Mika, annabin Allah, ya hango darurruwan shekaru kamin abu ya faru.

Tabbas, Allah ya yi tunani sosai yadda ya shirya shigowar Mai Ceton duniya. Littafin Allah mai tsarki yana da **darurruwan ayoyin annabawa dangane da zuwan Almasihu**. Watakila kuna yin tambaya: Don me Allah ya iza dukan tunanin nan game da Almasihu a hankalin annabawa **kafin** ya shigo duniya? Akwai babban dalili. Allah ya hura ma annabawa su rubuta labarin Almasihu kamin zuwansa domin da shigowarsa da cikawar kowane abin da annabawa suka rubuta, za mu tabbata **babu shakka** cewa shi ne, shi kadai, Mai Ceton da Allah ya aiko. Allah ba ya son wani ya rufe ku! Allah yana son ku san kowanene Almasihu, Mai Ceton masu zunubi, domin ku ba da gaskiya gare shi, ku bi shi, ku sami ceto daga zunubanku. Shi daya ne daga cikin dalilan da ya ba mu wannan kyakkyawan littafi mai aminci, da ake kiransa Alkawari na Farko. Wato, domin mu **bambanta** tsakanin **gaskiya da karya**.

Yanzu bari mu gama tafiyarmu cikin Alkawari na Farko. Za mu karanta daga littafin **Malakai**, littafi na karshe a littafin Alkawari na Farko. Kalmonin annabi Malakai suna da muhimmanci gare mu domin su ne kalmomin Allah na karshe waɗanda ya sauko ma ƴan Adam kamin Almasihu ya zo ziyara a duniya. Saura shekara ɗari huɗu kawai, za a haifi Mai Fansa.

Ku saurari abin da annabi Malakai ya rubuta a sura ta karshe, littafin Alkawari na Farko. Ya ce, *“Zan aiki manzona don ya **shirya mini hanya**, sa’an nan Ubangiji wanda kuke nema zai zo farat ɗaya a cikin Haikalinsa. Manzon da kuke sa zuciya zuwansa, yana zuwa, zai yi shelar alƙawarina... Ni ne Ubangiji, ba na sākewa... Amma ku da kuke yi mini biyayya, ranar adalci za ta fito da warkaswa cikin fukafukanta!”* (Malakai 3:1,6; 4:2)

Haka annabi Malakai ya yi annabcin zuwan wani annabi bisa ga shirin Allah, wanda zai shirya ma Almasihu hanya. Ko kun san sunan annabin nan? Darasi mai zuwa, za mu gan shi, annabin da ya shirya ma Almasihu hanya, annabi Yahaya ne.

Ba wannan kawai ba, annabi Malakai ya kuma rubuta: In ji Ubangiji Maɗaukaki: *“**Manzon da kuke sa zuciya zuwansa, yana zuwa, zai yi shelar alƙawarina... Ni ne Ubangiji, ba na sākewa!**”* (Malakai 3:1) Wajen shekara ɗari biyu kamin jawabin Malakai, annabi Irmiya ya yi annabci:

*“Ga shi, kwanaki suna zuwa da zan yi **sabon alƙawari** da mutanen Isra’ila da na Yahuza. Ba irin wanda na yi da kakanninsu ba, sa’ad da na fito da su daga kasar Masar, alƙawarin da suka karya, ko da ya ke ni Ubangijinsu ne, ni Ubangiji na faɗa. Amma wannan shi ne alƙawarin da zan yi da mutanen Isra’ila bayan waɗancan kwanaki, ni Ubangiji na faɗa. Zan sa dokokina a cikinsu, zan rubuta su a zukaɗansu, ...Zan gafarta musu laifofinsu, ba kuwa zan kara tunawa da zunubansu ba!”* (Irmiya 31:31-34)

Da kalmomin nan, Allah ya yi sanarwa cewa Almasihu zai kawo Sabon Alkawari, wanda zai cika sharuɗɗan alƙawaran Alkawari na Farko. Sabon Alkawari ba zai dangana ga kokarin mutum wanda ya kasa cika alƙawarin Allah ba, bai yi masa biyayya ba. Zai dogara ga Allah wanda cikin amincinsa da jinkansa, zai aiko da Almasihu, Manzon Alkawari.

Domin dubban shekaru, Allah ya wajabta haɗayun dabbobi domin ya gafarta ma ƴan Adam zunubansu. **Haɗayun dabbobi** muhimmin sashen **Alkawari na Farko** wanda Allah ya ba ƴan Adam ta bakin **annabawansa**. Amma **Almasihu** zai shigo da **Sabon Alkawari** cikin duniya, **domin zai cika dukan kwatanci da ke cikin haɗayun dabbobi**, saboda haka ya kau da Alkawari na Farko a gefe.

Almasihu ba zai zo **ya shafe** maganar annabawa ba, amma domin **ya cika** su. Shi ya sa annabi Malakai ya kira Almasihu *“**Ranar Adalci.**”* Ta yaya rana za ta zama misalin Almasihu? Annabawa sun zama kwatancin wata ko kuwa ƴan fitilu waɗanda suka ba da ɗan haske kaɗan cikin duhun duniya. Amma Almasihu fitowar rana ne. Yana korar da duhun zunubanmu, ya sa mu a kan **hanyar adalci har abada!** Wa ke bukatar hasken wata ko fitila bayan rana ta fito? Almasihu **Ranar Adalci** ne! A darasi mai zuwa, za mu ji yadda Zakariya, mahaifin annabi Yahaya, ya kuma yi magana irin wannan a kan Almasihu, cewa: *“Saboda tsananin jinkai na Allahnmu, daga sama **hasken safiya zai bullo mana... ya haskaka na zaune cikin duhu, da waɗanda ke zaune a bakin mutuwa**, domin ya bishe mu a hanyar salama.”* (Luka 1:78,79) Amin!

Shi ke nan, abokai. Mun zo karshen tafiyarmu cikin littattafan Alkawari na Farko. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu soma sashe mai banmamaki da ke bin baya, wato Sabon Alkawari, littafin Linjila. A cikin Linjila za mu gano yadda Almasihu ya cika maganar annabawa. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke lura da galgaɗin nan:

*“**Waɗannan abubuwa duk sun goyi bayan maganar annabawa na ɗa game da shi. Ya kyautu fa ku mai da hankali ga wannan magana saboda ta zama kamar fitila mai haskakawa a wuri mai duhu har zuwa wayewar gari, lokacin da hasken tauraro na safe ya bullo muku a zuciya!**”* (2 Bitrus 1:19)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 60: Annabi Yahaya

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan, suna samun salama ta gaskiya tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun kai karshen tafiyarmu cikin sashe na farko na Littattafai Masu Tsarki. Sashen nan ya kumshi Attaura, da Zabura, da Littattafan Annabawa. Ana kiran sashen nan **Alkawari na Farko** ko kuwa *Tsohon Alkawari*. Yau za mu fara nazarin sashe na biyu na Maganar Allah, wanda ake kiran **Sabon Alkawari**.

Ko kun gane da bambancin nan mai muhimmanci tsakanin Alkawari na Farko da Sabon Alkawari? Waɗansu suna tir da Littattafai Masu Tsarki domin akwai **Tsohon Alkawari** da **Sabon Alkawari**. Suna tsammani wani ya yi karambani ya soke rubutun annabawa ya shafe su, ya shigar da wani littafi a maimakonsu! Ba haka yake ba! Sabon Alkawari **bai shafe** abin da annabawa suka rubuta a Alkawari na Farko ba. Sabon Alkawari **ya tabbatar da** maganar annabawa! Sabon Alkawari ya bayyana yadda Allah ya cika alkawarai da annabce-annabcen da alamu da ke cikin Alkawari na Farko. A Alkawari na Farko, dukan annabawa sun yi shela cewa: **"Almasihu yana zuwa! Zai zo! Zai zo!"** Sakon littafin Sabon Alkawari shi ne: **"Almasihu ya zo! Almasihu wanda dukan annabawa suka yi maganarsa, sun rubuta labarinsa, ya zo! Ya zo!"**

Hakika, ya kamata mu gode ma Allah da zuciya cike da murna, domin Littattafai suna da Alkawari na Farko **duk da** Sabon Alkawari. Ta dalilin sashen nan biyu, muna ganin abin da Allah ya alkawalta da dadewa, ya kuma cika! Allah ya aiko mana Mai Ceto, **daidai yadda ya alkawarta ma kakanninmu cikin Attaura, da Zabura, da sauran littattafan annabawa**. Misali, yadda ɗan irin gawo ya zama babban icce, haka Alkawari na Farko ya kammala cikin Sabon Alkawari.

Ya yiwu kun sani, sashe na biyu na Littattafai Masu Tsarki, **Sabon Alkawari**, yana da wani suna. Sunan nan **"Linjila"** ne. Tushen wannan kalma daga Larabci ne. *Injil* a Larabci yana nufin **Labari Mai Daɗi** ko kuwa bishara. Gaskiya ne, sakon littafin Bishara **labari mai daɗi kwari da gaske**, domin ya gaya mana yadda Almasihu ya cika annabcin annabawa, ya kammala kome da kome. Haka ya buɗe ma ƴan Adam kofar salama tsakaninmu da Allah har abada!

Game da Littafin Bishara, Linjila, sai ku gane, Almasihu kansa bai rubuta shi ba. Kamar yadda Allah ya yi amfani da mutane da yawa ya rubuta littafin Alkawari na Farko, haka ya mori mutane da yawa su rubuta littafin Sabon Alkawari. Allah ya mori **mutum huɗu** su rubuta labarin rayuwar Almasihu wanda ya zo duniya. Sunayensu *Matiyu, da Markus, da Luka, da Yohanna* ne. **Don me Allah ya iza mutum huɗu su rubuta labarin Almasihu?** Mi ya sa bai mori mutum ɗaya kawai ba ya rubuta bishara? Ga dalili: Allah ya kudurta ya ba mu sako tabbatacce wanda ya isa mu amince da shi ba tare da wata shakka ba. Ya yi amfani da marubuta huɗu domin **ya haɓikanta mana da maganarsa**. Ai, teburi mai kafa huɗu ya fi mai kafa ɗaya zaman lafiya. Haka, shaidu huɗu sun fi mashaidi guda tabbaci. Allah ya yi amfani da shaidu huɗu domin mu san kowane abin da aka rubuta cikin Littafin Bishara game da Almasihu, gaskiya ne tsantsa! Kamar yadda Allah ya iza kalmominsa a tunanin annabawa, haka Allah ya iza mutum huɗu waɗanda zamaninsu guda da na Almasihu, su rubuta abin da suka gani, suka ji game da Mai Ceton duniya. A ainihin gaskiya, Allah ya iza **mutum tara** su rubuta labarin Almasihu. Tare da waɗannan marubuta huɗu, akwai sauran rubuce-rubucen Linjila. Domin wasifun Bulus, da Bitrus, da Yakubu, da Yahuda, da na zuwa Ibraniyawa, sashen Linjila ne. Duk abin da suka rubuta yana daidaituwa ta kowane fanni zuwa ga ɗaukakar Allah.

Ko kun san halshen da Matiyyu da Markus da Luka da Yohanna sun mora domin su rubuta littafin nan mai tsarki na Bishara? Sun rubuta shi a halshen Helenanci. Amma da shi ke mafi yawanmu ba mu jin Helenanci, za mu karanta shi a Hausa. Mun gode ma Allah domin ya iza masu ilimi su juya Bishara da Hausa, da kuma fiye da harsuna dubu biyu daga ko'ina a duniya.

Lalle, muna jin wadansu maƙiyan littafin Bishara suna cewa: “Kada ku yarda da shi! An sāke shi! Akwai kuskurori da baki biyu a ciki!” Abokai, wanda yake jayayya da Bishara mai tsarki, yana jayayya da Allah kansa. Mutanen Senegal suna cewa: “Kada kwai ya yi kokuwa da dutse!” Littattafai Masu Tsarki sun cancanta mu ba su amana cikakkiya, mu yi masu biyayya. Yadda Maganar Allah cikakkiya ce a Attaura da Zabura, haka take cikakkiya a Linjila. Ba yadda za a karya Littattafai Masu Tsarki. Allah mai girma ne, ikonsa ya isa ya tsare Madawwamiyar Maganarsa! Ya kiyaye Gaskiya domin kowane mai nemanta da dukan zuciya. Maganar Allah tana da rai, ta dawwama, babu wani mutum da yana da iko ya sāke abin da ke cikinta. Shi ne abin da Ubangiji kansa ya shaida cikin Bishara sa’anda ya ce: **“Sama da kasa za su kare amma maganata ba za ta kare ba ko kadan!”** (Matiyu 24:35)

Yanzu fa, lokaci ya yi da **za mu kama tafiyarmu a littafin Bishara**, Sabon Alkawari. Darasin da ya wuce, mun karanta labarin annabi Malakai wanda ya rayu wajen shekara dari huɗu kamin Almasihu. Duk waɗannan shekaru dari huɗu bayan Malakai, Allah bai aika ma Yahudawa annabawa su rubuta Maganar Allah ba. Don me Allah bai aiko da waɗansu annabawa ba? Bai kara waɗansu annabawa ba domin littafin Alkawari na Farko ya cika. **Allah ya riga ya faɗi dukan abin da ya nufa ta bakin annabawa.** Sai Allah ya jira lokacin da ya tsai da domin ya shigo da Almasihu cikin duniya, domin ya kafa Sabon Alkawari.

Mun riga mun karanta abin da annabi Ishaya da annabi Malakai sun tsinkaya game da shirin Allah na aiko da wani annabi kamin zuwan Almasihu, ya shirya masa hanya. Ko kun san kowanene annabin nan? Haka ne, annabi Yahaya ne. Mahaifin Yahaya, Zakariya ne. Zakariya liman na addinin Yahudawa, wato firist ne, mai bauta ma Allah da jama’a wurin bagaden haikali a Urushalima.

Bari mu buɗe Linjila mai tsarki, mu ji abin da Luka ya rubuta a kan haihuwar Yahaya ɗan Zakariya. Muna cikin sura ɗaya, Nassi ya ce:

(Luka 1) <sup>5</sup>A lokacin da Hirudus yake sarautar Yahudiya, akwai wani firist mai suna **Zakariya**, na sashin firistoci na gidan Abija. Sunan uwargidansa kuma **Alisabatu**; ita kuma ta fito daga zuriyar gidan Haruna ne. <sup>6</sup>Dukansu biyu, sun yi zama mai kyau a gaban Allah, sun kuma bi dokoki da umarnan Ubangiji duka kamar yadda ya ce a yi. <sup>7</sup>Amma ba su da yaya domin Alisabatu ba ta haihuwa, kuma da Zakariya da ita duk sun tsufa.

<sup>8</sup>Wata rana, Zakariya yana aikinsa na firistoci a cikin haikali... <sup>10</sup>Mutane kuma suna waje, suna addu’a a lokacin da yake kone turare mai kamshi. <sup>11</sup>Ba labari, **sai ga mala’ikan Ubangiji ya bayyana masa, ya tsaya a gefen dama na bagade, inda ake kone turare.** <sup>12</sup>Da ganin mala’ikan, sai gaban Zakariya ya faɗi, tsoro kuma ya kama shi. <sup>13</sup>Amma mala’ikan ya ce masa, “Kada ka ji tsoro, Zakariya; Allah ya karbi addu’arka, kuma uwargidanka Alisabatu za ta haifa maka ɗa. Za ka sa masa suna Yahaya. <sup>14</sup>In an haife shi, za ka yi farin ciki da murna sosai, mutane da yawa kuma za su yi murna. <sup>15</sup>Yaron nan zai zama babban mutum a gaban Ubangiji. Ba zai sha ruwan inabi ko wani abu mai sa buguwa ba. Za a cika shi da Ruhu Mai Tsarki tun kafin a haife shi. <sup>16</sup>Shi ne zai dawo da mutanen Isra’ila da yawa zuwa wurin Ubangiji Allahnsu. <sup>17</sup>Zai ja gaban Ubangiji, ya kuma yi aikinsa da dukan karfinsa da kuma karfin zuciya kamar annabi Iliya. Zai kawo zaman lafiya tsakanin iyaye da yayansu. Zai juyo da mutane masu rashin biyayya su zama mutane masu halin kirki, ta haka zai shirya wa Ubangiji mutanensa.” <sup>18</sup>Sai Zakariya ya ce wa mala’ikan, “Yaya zan san cewa abin nan da ka faɗa zai kasance? Ga ni wani tsoho ne, uwargidana kuma haka.” <sup>19</sup>Mala’ikan ya ce, “Ni ne **Jibra’ilu** da yake tsaye a gaban Allah. Allah ya aiko ni in zo in faɗa maka wannan Labari Mai Daɗi. <sup>20</sup>**Amma ga shi ka ki ka yarda da sakon, wanda zai zama gaskiya idan kwanakin suka cika.. Saboda haka, tun da ka ki ka yarda, ba za ka kara iya yin magana ba, sai ranar da alkawarin nan ya cika.”**

<sup>21</sup>Mutane sun zauna suna jiran fitowar Zakariya, suna ta tunani komene ne ya sa ya daɗe haka a cikin haikalin. <sup>22</sup>Da ya fito bai iya yin magana da baki ba, sai sun gane cewa ya ga ru’uya a cikin haikalin. Sai ya rika yi musu magana da hannu, amma bai iya yin magana da bakinsa ba. <sup>23</sup>Da lokacin hidimarsa ya kare, sai

ya koma gida. <sup>24</sup>Bayan yan kwanaki, sai uwargidansa Alisabatu ta yi ciki... <sup>25</sup>ta ce, “A karshe Ubangiji ya ji tausayina, ya cire mini kunya a cikin jama’a.”

Mun ga yadda Allah ya aiko da mala’ika Jibra’ilu wurin Zakariya, ya sanar da shi cewa matarsa Alisabatu za ta haifa masa ɗa. Wannan ɗa zai zama babban annabi wanda zai shirya ma Almasihu hanya. A karshen sura, Littafi ya ce:

(Luka 1) <sup>57</sup>Da kwanakin haihuwarta suka cika, sai Alisabatu ta haifi ɗa. <sup>58</sup>Abokan zamanta da yan’uwanta suka yi murna sosai da suka ji ta haihu, suka taya ta farin ciki saboda wannan albarkar da Ubangiji ya yi mata. <sup>59</sup>Da yaron ya cika kwana takwas, sai suka zo domin su yi masa kaciya. Dā ma sun so su sa masa sunan babansa, Zakariya, <sup>60</sup>amma mamar yaron ta ce, “A’a! Za a ce da shi **Yahaya**.” <sup>61</sup>Sai suka ce, “Wane ne a danginku mai wannan suna?” <sup>62</sup>Sai suka tambayi baban yaron da hannu yā fada sunan da za a kiran yaron da shi. <sup>63</sup>Sai ya sa a kawo masa allo, sai ya rubuta, “Sunansa Yahaya.” Sai dukan mutanen da suke wurin suka yi mamaki! <sup>64</sup>Nan take Zakariya ya sami bakin magana kuma, ya fara yabon Allah. <sup>65</sup>Tsoro ya kama dukan abokan zamansu. Mutane suka ba da labarin abin nan da ya faru a ko’ina a kasa mai duwatsu ta Yahudiya. <sup>66</sup>Duka wanda ya ji wannan labarin, sai yā yi ta tunani, yana cewa, “Me yaron nan zai zama?” Domin an gane cewa Ubangiji yana tare da shi.

<sup>67</sup>Ana nan sai Ruhu Mai Tsarki ya cika Zakariya, baban Yahaya, sai ya yi annabci cewa, <sup>68</sup>“Mu yabi Ubangiji, Allah na Isra’ila. **Ya zo yā taimaki mutanensa, yā kuma yi musu fansa.** <sup>69</sup>**Ya ba mu Mai Ceto mai iko daga gidan mai hidimarsa Dawuda.** <sup>70</sup>**Ya yi alkawari tun tuni ta bakin annabawansa** masu tsarki cewa, <sup>71</sup>zai cece mu daga hannun masu gāba da mu, da dukan waɗanda ba su son ganinmu. <sup>72</sup>Ya ce zai nuna wa iyayenmu jinkai, **zai tuna da alkawarinsa mai tsarki,** <sup>73</sup>**alkawarin da ya yi tare da rantsuwa ga babanmu Ibrahim.** <sup>74</sup>Ya ce zai cece mu daga hannun masu gāba da mu, don mu bauta masa ba tsoro, <sup>75</sup>mu kasance da tsarki da kuma adalci a gaban Allah dukan kwanakinmu.”

Da Zakariya ya fadi wannan, sai ya juya wurin jariri, Yahaya, ya ce, <sup>76</sup>“Kai kuma ɗan yaron nan, za a ce da kai annabi na Allah Maɗaukaki. Za ka riga Ubangiji zuwa, don ka shirya masa hanya. <sup>77</sup>Za ka kawo wa mutanensa labari cewa za su sami ceto ta wurin yafewar zunubansu. <sup>78</sup>Ta wurin yawan jinkan nan na Allahnm, hasken nan na ceto zai bullo daga sama, yā haskaka mu. <sup>79</sup>Za a haskaka masu zama a duhu, da masu zama a inuwar mutuwa. Za a bi da mu a hanyar salama.”

Haka Zakariya ya ɗaukaka Allah bayan haihuwar Yahaya, domin ya sani, **lokacin da za a haifi Almasihu ya zo!** Yahaya ɗan Zakariya ba shi ne Almasihu ba. Amma ya riga Almasihu zuwa domin **ya yi shelar zuwan Almasihu**, ya shirya masa hanya.

Na gode don sauraro. Sai ku kasa kunne ga darasi na gaba, don za mu karanta yadda Allah ya aiko da mala’ikansa Jibra’ilu wurin wata budurwa sunanta Maryamu, don ya ba ta wani muhimmin sako. Darasi mai zuwa yana da koyarwa mai tamani kwarai. Kada ya wuce ku!

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani a kan waɗannan kalmomin annabi Zakariya:

**“Mu yabi Ubangiji! ... Ya ba mu Mai Ceto mai iko daga gidan mai hidimarsa Dawuda, [yadda] ya yi alkawari tun tuni ta bakin annabawansa”** (Luka 1:68-70)

Allah ya taimake mu. Amin.



## Hanyar Adalci 61: Sanar da haihuwar Yesu

**Salamu alaikum**, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma ba da kansa ga hanyar adalcin da ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da nazarinmu na *Hanyar Adalci*.

Mun binciki darasi sittin tare. Mun yi nazarin Littattafan Alkawari na Farko, wato Attaura ta Musa, da Zabura ta Dawuda, da Littattafan sauran annabawa. Darasin da ya wuce, mun fara nazarin Littattafan **Sabon Alkawari**, wato Linjila (*"Injil"* da Larabci). Ma'anar Linjila ita ce **Bishara** ko Labari Mai Dadi. Gaskiya ce, sakon Bishara labari mai kyau kwara ga duk wanda ya gaskata shi. Linjila ta bayyana yadda **Allah ya aiko mai Ceto mai girma cikin duniya, daidai yadda ya alkwalta da dadewa ta bakin annabawansa**.

Kafin mu fara nazarinmu cikin Bishara, yana da kyau mu tuna da **dalilin da Allah ya shirya ya shigo da Mai Ceto** zuwa zuriyar Adamu. Ko kun tuna da abin da ya faru ranar da Adamu da Hawa'u sun yi ma Allah rashin biyayya? A cikin Attaura, mun ga rashin biyayyar Adamu ya fitar da dukan yan adam baki daya daga mulkin Allah, ya shigar da su cikin mulkin Shaidan. Zunubin Adamu ya sa an haifi kowannenmu da karkatacciyar zuciya. Hausawa suna cewa: 'Dan burgu bai rasa farin bindi.' Haka Adamu da zuriyarsa suna ta haifar yaya masu zunubi kawai. Masu zunubi suna haifar masu zunubi. Zunubanmu suna yi mana hukunci. Babu dama mu mai da kanmu masu adalci a gaban Allah, shi wanda zai yi mana shari'a!

Duk da haka, yabo ya tabbata ga Allah. Littattafan Annabawa ba su kare da labarin laifin Adamu ba. Yadda muka riga mun gani, daidai ran da Adamu da Hawa'u sun yi zunubi, Allah ya fara bayyana **shirinsa mai banmamaki na aiko da Mai Fansa zuwa cikin duniya**, wanda zai ceki zuriyar Adamu daga mallakar Shaidan da zunubi. A mugunyan ranan nan, ran da zunubi ya shigo duniya, Allah ya bayyana yadda za a haifi wannan Mai Fansa mai tsarki ta wurin *"zuriyar mace"* (Farawa 3:15; Galatiyawa 4:4). Almasihu zai zubar da jininsa Hadaya Cikakka domin masu zunubi. Ba shi yiwo ya yiwo asali daga mahaifi mai zunubi. Dole ya zama cikakke mai tsarki yadda Allah cikakke ne mai tsarki. Annabi Ishaya ya rayu shekara dari bakwai kamin zuwan Almasihu. Ya rubuta cewa: **"Budurwa za ta yi ciki, ta haifi da, za a kuma sa masa suna Immanuwel – Ma'anar Immanuwel ita ce, 'Allah yana tare da mu'"** (Ishaya 7:14; Matiyu 1:23).

Yanzu bari mu koma ga littafin Bishara, mu ga **yadda Allah ya cika abin da ya alkwalta game da wannan Mai Fansa cikakke mai tsarki**, wanda za a haifa wurin budurwa, wato yarinya wadda ba ta taba kwana da namiji ba. Darasin da ya wuce, mun ga Jibra'ilu mala'ikan Allah ya bayyana ga wani Bayahude sunansa Zakariya. Jibra'ilu ya fada ma Zakariya cewa shi da matarsa za su haifi da mai sunan Yahaya. Wannan da zai shirya ma Mai Fansa hanya.

Bari mu cigaba cikin Linjila, Bishara ta hannun Luka sura daya. Mu ga yadda Allah ya aiki mala'ikansa zuwa ga wata budurwa, sunanta Maryamu. Littafi ya ce:

(Luka 1) <sup>26</sup>Alisabatu [mahaifiyar Yahaya] tana cikin wata shida ke nan da samun ciki, sai Allah ya aiki mala'ika Jibra'ilu zuwa wani gari a cikin Galili, da ake ce da shi Nazarat. <sup>27</sup>Ya aike shi ya kai sako wurin wata **budurwa** da aka yi alkawari za ta auri wani mutum mai suna Yusufu, daga **zuriyar sarki Dawuda**. Sunan budurwar kuwa **Maryamu** ne. <sup>28</sup>Da mala'ikan ya zo wurinta sai ya ce, "A gaishe ki! Ubangiji yana tare da ke, ya kuma sa miki albarkarsa!" <sup>29</sup>Da Maryamu ta ji gaisuwan nan, sai ta damu kwara, tana tunani ko wacce irin gaisuwa ce haka. <sup>30</sup>Sai mala'ikan ya ce mata, "Kada ki ji tsoro, Maryamu. Allah ya nuna miki alherinsa. <sup>31</sup>Ga shi za ki yi ciki, za ki kuma haifi da, wanda za ki ba shi suna **Yesu**. <sup>32</sup>Zai zama babban mutum, kuma za a ce da shi **Dan Allah Madaukaki**. Ubangiji Allah zai ba shi kujerar mulkin kakansa Dawuda. <sup>33</sup>Zai yi mulkin gidan Yakubu har abada, mulkinsa kuma ba zai kare ba!" <sup>34</sup>Maryamu ta ce wa mala'ikan, "Yaya wannan zai faru, tun da yake ban taba sanin namiji ba?" <sup>35</sup>Mala'ikan ya amsa ya ce, "Ruhu Mai Tsarki zai sauko a kanki, ikon Allah kuma zai rufe ki. Saboda haka yaron nan mai tsarki da za a haifa, za a ce da shi **Dan Allah**. <sup>36</sup>Ga shi Alisabatu yar'uwarki, wadda aka ce ba za ta haihu ba, yanzu din nan, tana da ciki wata shida, duk da tsufanta. <sup>37</sup>Ai, ba abin da zai gagari Allah yi." <sup>38</sup>Maryamu ta ce, "To, ni baiwar Allah ce, bari ya zama mini kamar yadda ka fada." Sai mala'ikan ya tafi.

Bari mu dakata a nan, mu yi magana a kan abin da ya faru sa'anda Jibra'ilu mala'ikan Allah ya bayyana ga Maryamu. Maryamu budurwa ce wadda ta dauki Maganar Allah da daraja. An yi alkawali za a ba da ta aure ga wani mutum mai suna *Yusufu*. Amma ba su fara zama tare ba. Yusufu da Maryamu duka biyu daga zuriyar sarki Dawuda ne. Ku tuna da annabcin annabawan Allah. Ba kawai sun ce Almasihu zai zama **haihuwar budurwa** ba, amma kuma sun ce **zai fito daga zuriyar sarki Dawuda**.

Don kada wani ya yi kuskure, ya kamata ku san wani abu game da Maryamu. Ga shi: Maryamu daga zuriyar Adamu ne. Kamar mu duka, an haife ta da halin zunubi. Ya kamata mu fadi wannan, domin wadansu suna daukaka Maryamu kamar Allah, suna yi mata sujada, suna yin addu'a gare ta. Yin haka **bautar gumaka** ne! Lalle, Maryamu **ta isa bangirma**, tun da shi ke ita ce mata wadda Allah ya zaɓa ya shigo da Almasihu duniya ta wurinta. Amma wannan daraja wadda Allah ya ba Maryamu, **ba ta sa ta cancanci a yi mata sujada ba**, ko kaɗan. Nassi ya ce: "*Ka yi wa Ubangiji Allahnka sujada, kuma shi kaɗai za ka bauta masa!*" (Matiyu 4:10).

Yanzu fa, cikin ayoyin da muka karanta, mun ga Jibra'ilu ya ziyarci Maryamu da sanarwa cewa ita ce budurwa wadda ta wurinta Allah ya nufa ya shigo da Mai Ceton masu zunubi zuwa cikin duniya. Kuma Jibra'ilu ya faɗa ma Maryamu sunan Yaro wadda za ta haifa. Ya ce mata, "*Za ki ba shi suna Yesu.*" Sunan *Yesu* yana da ma'ana **Ubangiji yana ceto**. (Littafin Alkur'ani yana kiran Yesu *Isa*. Linjila ta Larabci yana kiransa *Yasu*, wanda ya bayyana sunansa yadda ya kamata. *Yesu* ya fito daga Helenanci, yadda Helenanci ya juya Ibraniyanci na sunan *Joshuwa*, wanda yake da ma'anar **Ubangiji yana ceto**.) Kuma akwai wani suna wanda Jibra'ilu ya mora domin Almasihu. Ko kun ji shi? Ya kira shi "**Dan Allah Madaukaki**." Ko kana jin daɗin wannan ko a'a, haka Jibra'ilu ya ce. Mun riga mun karanta a Zabura ta Dawuda inda Allah ya kira Almasihu *Dansa*. Yanzu mun ji Jibra'ilu mala'ikan Allah kuma ya ce da Almasihu "**Dan Allah**."

Abokai, mun san abin da wadansu da yawa sukan ce da jin sunan "**Dan Allah**." Sai su ce, "Ba shi yiwuwa! *Astaghferullah! Wato Allah ya yafe maka furcin sabon nan!*" Wata jama'a suna da karin magana: "Kamin ka yi ma bakin makiyayi ma'ari, ya kamata ka tone dalilin da yake yin felu." Ke nan, kamin ka raina sunan "**Dan Allah**," ya kamata ka yi kokari ka gane abin da sunan "**Dan Allah**" ya nufa! A Littattafai Masu Tsarki, ana kiran Almasihu da suna **Dan Allah** fiye da sau dari da ashirin. Saboda haka, mu da mun gaskata Littattafan Annabawa, ba inda za mu musanta sunan da Allah ya ba Almasihunsa, wato **Dansa**. Abin da ya kamata, shi ne mu gane **dalilin** da Allah ya kira Yesu **Dansa**.

Da farko, ya kamata mu san abin da sunan *Dan Allah* bai nufa ba. **Ba ya nufin Allah ya auri mata ya haifi da ta wurinta!** Kowa ya yi wannan tunani, yana yi ma Allah sabo! Allah Madaukaki ne, ba ya samun yaya yadda mutum yake samunsu. Ko kaɗan! Bari mu tabbata da wannan. Yau lokaci bai isa ba mu ba da cikakken bayani game da sunan *Dan Allah*, amma sai kun fahimta da kyau, wannan suna ba ya nufin Allah ya dauki mata ya haifi da wurinta. Bai kamata ganewar nan ya yi maku wuya ba. Hausawa suna amfani da suna 'da' domin abubuwa dabam dabam. Misali, wanda ke mutumin Niger, ana kiransa dan Niger. Ashe, Niger tana da miji suna samun haihuwa tare? Haka kuma dan kasuwa, da dan sanda, da sauransu da yawa. Kawai suna yana nuna wani abu game da aikin mutumin, ko garin da aka haife shi.

Haka ya zama da Yesu Almasihu. Allah ya kira shi *Dansa* **domin ya fito daga wurin Allah**. Almasihu ya fito daga Sama. Kamin haihuwarsa, ya kasance tare da Allah, yana cikin Allah. Shi "**Ruhun Allah**" ne. A Larabci, "*Ruh Allah*" yana nufin ruhu ko kurwar Allah, kamar kalmar Ibraniyanci "*Ruah*" take nufi. Kuma ana kiran Almasihu da suna "**Kalimat**." Shi ne *Kalma* wanda ke tare da Allah a cikin farko. A cikin Alkur'ani da Littafi Mai Tsarki, Almasihu kaɗai yana da wannan suna Kalman Allah. Shi ne abin da Littattafai suna shaida da cewa:

*"Tun farko akwai Kalma, Kalman kuwa tare da Allah yake, Kalman kuwa Allah ne. Shi ne tun farko yake tare da Allah. Ta wurinsa ne aka yi dukan abubuwa, kuma babu wani abu a cikin dukan halittar da aka yi da ba tare da shi ba. Kalman nan ya zama mutum, ya kuwa zauna a cikinmu"* (Yohanna 1:1-3,14).

Hakika, Almasihu **Kalman Allah** ne, wanda ya fito daga sama, an haife shi mutum. Dukanmu mun sani, Almasihu ba ya da maihaifi mutum. To, tun da shi ke ba ya da mahaifi mutum, daga ina ya fito? Dan wanene? Ku sa'ke sauraro ga

Jibra'ilu. Ya ce ma Maryamu, **"Ruhu Mai Tsarki zai sauko a kanki, ikon Allah kuma zai rufe ki. Saboda haka yaron nan mai tsarki da za a haifa, za a ce da shi Dan Allah"** (Luka 1:35).

Watakila kun taba jin wani ya ce, "Gaskiya, mun sani, Yesu ba ya da mahaifi mutum. Amma haihuwar Yesu wurin budurwa ba ya da muhimmanci sosai. Kawai Allah ya so ya bayyana ikonsa. Allah ya halicci Adamu ba tare da mahaifi ko mahaifiya ba. Sa'an nan ya halicci Hawa'u da mahaifi kadai, wato ya siffanta ta da dan awaza wanda ya debo daga Adamu. Sa'an nan domin ya kara nuna ikonsa, Allah ya yi mutum ta wurin amfani da mace kadai. Shi ne kawai dalili da ya sa aka haifi Yesu ba tare da mahaifi mutum ba."

Abokai na kwari, gaskiya ce Allah madaukaki ne. Ba abin da ya buwaya a gare shi. Amma game da haihuwar Yesu wurin budurwa, sai kun fahimta, yana da muhimmanci kwari da gaske, dalilinsa ya fi nuna girman ikon Allah. Kada wani ya rufe ku! Akwai babban dalili mai girma da ya sa an haifi Yesu wurin budurwa dubban shekaru bayan Allah ya halicci Adamu da Hawa'u. Ko kun san dalili? Littafi Mai Tsarki ya bayyana mana dalili, ya ce: **"Almasihu Yesu ya zo duniya domin ceton masu zunubi"** (1 Timoti 1:15). **An haifi Yesu duniya domin ya fanshi masu zunubi, batattu, marasa tsabta, yan Adam da ke kalkashin hukunci sabili da laifofinsu. Saboda haka, asalinsa bai iya zama mahaifi mai zunubi ba!** Yadda mun riga mun gani, bisa ga shirin Allah, dole Almasihu ya zubar da jininsa hadaya domin ya biya bashin zunubi. Domin ya kasance **Hadaya Cikakka**, ya kamata Mai Fansa ya zama marar zunubi, marar laifi, ko daya. Ya zama kwatancin rago marar nakasa lafiyayye wanda akan yanka hadaya kowace shekara a Babbar Sallah.

Ku yi tunani! Ko mai babban bashi zai iya biyar bashin wadansu? A'a! Sai wanda ba ya da bashi ya iya ya biya bashin sauran jama'a. Kamar haka, dole Almasihu ya zama mutum marar bashin zunubi. Haka ya iya ya biya bashin zunuban yan adam. Allah yana son mu gane, Almasihu da yayan Adamu daban ne sosai. Mu ne yayan **Adamu**, amma Yesu **Dan Allah** ne! Mu, tamkar yayan Adamu, muna kamar da **busasshiyar kasar da ta tsage** saboda zunubanmu. Yesu yana kamar da **ruwan sama wanda ke saukowa daga sama**. Shi mai tsarki ne, cikakke, yadda Allah mai tsarki ne, cikakke. Shi ya sa Allah bai ji kunya ba ya kira shi **Dansa**. Saboda haka, abokai, ina fata yau kun karu cikin sanin dalilin da ya sa dole a haifi Yesu Almasihu wurin budurwa; kuma kun karu cikin fahimtar ma'anar suna **"Dan Allah," duk da abin da sunan nan ba ya nufi!**

Za mu kai karshen darasinmu na yau da karatun Bishara ta hannun Matiyu game da haihuwar Almasihu. Wadansu watanni bayan Maryamu ta yi ciki ta dalilin ikon Ruhun Allah, Allah ya aiko da mala'ikansa wurin Yusufu, wanda zai zama mijin Maryamu. Littafi ya ce:

(Matiyu 1) <sup>18</sup>*Ga yadda aka haifi Yesu Almasihu. Lokacin da Yusufu yake neman Maryamu uwar Yesu da aure, tun ba a daura musu aure ba, sai ya zama tana da ciki daga Ruhu Mai Tsarki.* <sup>19</sup>*Saurayinta Yusufu yana da kirki, kuma ba ya so ya ba ta kunya a cikin mutane, sai ya yi tunani ya sake ta shiru a boye.* <sup>20</sup>*Amma yana cikin wannan tunani sai wani mala'ikan Ubangiji ya bayyana gare shi a mafarki, ya ce masa, "Yusufu dan Dawuda, kada ka ji tsoron daukar Maryamu ta zama matarka domin cikin nan nata daga Ruhu Mai Tsarki ne.* <sup>21</sup>*Za ta haifi da, za ka sa masa suna Yesu domin shi ne zai ceci mutanensa daga zunubansu."* <sup>22</sup>*Dukan wannan ya faru ne domin a cika abin da Ubangiji ya fada ta bakin annabi cewa,* <sup>23</sup>*"Budurwa za ta yi ciki, ta haifi da, za a kuma sa masa suna Immanuel."* Ma'anar Immanuel ita ce, **"Allah yana tare da mu."** <sup>24</sup>*Da Yusufu ya farka daga barci, sai ya bi umarnin mala'ikan Ubangiji, ya dauki Maryamu ta zama matarsa.* <sup>25</sup>*Amma bai san ta ba, sai bayan da ta haifi danta, ya kuma sa masa suna Yesu.*

Ya kamata mu tsaya a nan yau. In Allah ya yarda, lokaci mai zuwa za mu cigaba cikin Bishara, mu karanta labari mai banmamaki game da haihuwar Yesu Almasihu.

Allah ya sa maku albarka duk lokacin da kuna yin tunani a kan abin da mala'ika ya fada ma Yusufu game da Almasihu:

**"Za ka sa masa suna Yesu domin shi ne zai ceci mutanensa daga zunubansu."** (Matiyu 1:21).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 62: Haihuwar Almasihu**

**Salamu alaikum**, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya ba da kansa ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta yin wannan muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, wurin yin nazarin Linjila mai tsarki, sashen Bishara, mun ga Allah ya aiko da mala'ikansa Jibra'il zuwa kasar Falisdinu, garin Nazarat, zuwa wata budurwa mai suna Maryamu. Mala'ika ya bayyana ga budurwan nan domin ya gaya mata za ta yi ciki ta hanyar ikon Ruhun Allah. Za ta haifi da, ta ba shi suna **Yesu**. Ma'anar Yesu, **Ubangiji yana ceto**. Ke nan, mun ga lokacin da mutanen Allah sun dade da marmarin zuwansa, ya zo! **Mai Fansa** wanda Allah ya alkawalta tun ran da Adamu da Hawa'u sun yi zunubi, **yana cikin mahaifar budurwa**, yana dab da shigowar duniya!

Kan maganar wa'azinmu yau shi ne "**Haihuwar Almasihu**." Kamin mu koma wurin Bishara mu ga yadda aka haifi Yesu Almasihu, bari mu kawo bayani a kan **zamanin** nan. Sarkin daular Roma, Kaisar Augustas, yana mulki bisa kasashe da yawa, duk da kasar Yahudawa. Duk da haka, daular Roma ba za ta tauye shirin Allah shi aiko Mai Fansa cikin duniya ba. Gaskiya, Allah ya nufa ya mori Romawa don ya cika maganar annabawa.

Ko kun tuna da maganar annabi Mika, wanda ya rayu shekara dari bakwai kamin Almasihu? Mika ya ce za a haifi Almasihu a **Baitalami**, birnin Sarki Dawuda. Amma, Maryamu mahaifiyar Yesu, ba ta zama a Baitalami ba. Tana da zama a Nazarat. Garin nan yana wajen kilomita dari da hamsin (150km) arewa da Baitalami. Ta yaya haihuwar Almasihu za ta kasance a Baitalami?

Lalle, abokai, ba abin da ya gagara ga Ubangiji Allah! Shi Allah ne. Kalmarsa ta zama magana ta karshe game da kome da kome a duniyan nan. Ya san kowane abin da zai faru. Yau za mu karanta labari, sa'anda lokacin haihuwar ya yi kusa, sai babban sarkin Roma ya yi umarni cewa, "Ya kamata kowane mutum, namiji da ta mace, ya tafi garin kakanninsa, a rubuta sunansa, ya biya haraji!" Dole ne Maryamu da Yusufu, dukansu biyu, su tafi Baitalami, birnin Sarki Dawuda, domin sun zama na zuriyar Dawuda. Yanzu bari mu koma Bishara ta hannun Luka, sura biyu, mu ga yadda aka haifi Yesu Almasihu a **Baitalami**, daidai yadda Allah ya alkawalta da dade. Littafi ya ce:

(Luka 2) <sup>1</sup>A kwanakin nan, **Kaisar Augustas ya ba da umarni** a kirga dukan mutanen da suke a karkashin mulkin Roma... <sup>3</sup>Dukan mutane suka koma garuruwansu domin a kirga su. <sup>4</sup>Yusufu ma ya bar garin **Nazarat** a cikin Galili ya je birnin **Baitalami** a cikin Yahudiya, wato, garin da aka haifi sarki Dawuda ke nan. Yusufu ya je can domin shi daga dangin Dawuda ne. <sup>5</sup>Ya tafi tare da Maryamu da aka yi alkawari zai aura, domin a kirga su tare. Lokacin nan kuwa tana da ciki. <sup>6</sup>Da suna can Baitalami, sai kwanakin haihuwarta suka yi. <sup>7</sup>**Ta haifi danta na fari**, ta rufe shi da zanen goyo, ta kuma kwantar da shi a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki, domin ba su sami daki a masauki ba.

Ya kamata mu dakata kadan a nan. Ko kun lura da halin da aka haifi Almasihu a ciki? An haifi Almasihu a cikin talauci, **bakauye** ne. An haife shi rumfar bisasshe, domin masauki a Baitalami ya cika. Shi wanda zai zama Mai Ceto da Alkalin duniya, an haife shi a bardin shanu mai wari! Watakila wani yana tunani: "Asha! Idan Yesu Mai Ceton duniya ne, kuma Ubangijin daraja wanda zai yi ma dukan yan Adam shari'a, don me ba a haife shi a fadar sarki cikin daukaka mai yawa, don kowa ya sani shi ne Sarkin sarakuna da Ubangijin iyayengiji?"

Abokai, ya kamata mu tuna: **Tunanin Allah dabam ne da tunanin mutum**, darajar Allah dabam ce da darajar duniya. Hakika, haihuwar Yesu ta zo tare da darajar da yawa, amma galiban yan Adam ba su gane ta ba, domin **daukakar Allah** da **daukakar duniya** sun bambanta kwarai da gaske.

Bari in kawo misali. Ya yiwu kun ga masu arziki da ke zamne a kyawawan manyan gidaje. Suna sa tufafi masu tsada, suna jin daɗin duniyarsu. Masu yi masu hidima suna kula da kowane marmarinsu. Ita ce darajar duniya.

Amma, **ɗaukakar Allah** dabam ce da **ɗaukakar duniya**. Shi ya sa Almasihu wanda ya fito daga gaban zatin Allah, ba a haife shi a cikin sauƙi da rayuwar jin daɗi ba. Bai zama kamar mawadata da yawa waɗanda ba su san bacin rai da wahalar talauci ba. A'a. Shi wanda Allah ya aiko ya ceci yayan Adamu daga ikon Shaidan da zunubi, an haife shi a cikin talauci, har ma a ɗakin dabbobi. Saboda haka, kada wani ya ce Almasihu ya zo domin masu arziki kawai, bai gane wahalar talakawa ba. Allah yana son kowa ya sani, Mai Fansa wanda ya aiko, ya shigo duniya domin ya ceci **kowa**, dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi – manya da yara, maza da mata, ɗa da bawa, mawadaci da matalauci. Haka Littafi ya ce: *“Gama kun san alherin Ubangijinmu Yesu Almasihu. Ko da yake yana cike da kome, duk da haka **sai ya zama matalauci dominmu. Ta talaucinsa kuma ku sami arziki a gaban Allah!**”* (2 Korantiyawa 8:9). A wurin mutanen duniya duka, Almasihu shi kaɗai ya kudurta wurin da za a haife shi. Sai ya zaba a haife shi cikin talauci! (Ya yiwu kuma wani dalilin da aka haifi Yesu ɗakin dabbobi, shi ne domin a tuna mana a kan shi “Dan Rago na Allah” ne. Za mu koma ga wannan suna “Dan Rago na Allah” a darasi 64).

Yanzu bari mu cigaba da labarin haihuwar Almasihu, mu karanta abin mamakin da ya faru. Daren da aka haifi Yesu a madaurar bisasshe, Allah ya aiko mala'ikunsa wurin waɗansu makiyaya waɗanda suke tsaron garkunansu a gonaki kusa da Baitalami. Ku ji yadda Allah ya sanar da su labari mai daɗi game da haihuwar Almasihu. Littafi ya ce:

(Luka 2) <sup>8</sup>A wannan gefen kasar kuwa, akwai waɗansu masu kiwo suna kwana a fili, suna lura da dabbobinsu da dare. <sup>9</sup>Ba labari sai **ga mala'ikan Ubangiji** ya bayyana gare su, kuma ɗaukakar Allah ta haskaka su. Sai suka ji tsoro sosai. <sup>10</sup>Amma mala'ikan ya ce musu, “Kada ku ji tsoro! Gama na zo muku da Labari Mai Daɗi, wanda zai sa dukan mutane su yi farin ciki sosai. <sup>11</sup>**A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku Mai Ceto, Almasihu Ubangiji!** <sup>12</sup>Wannan ne zai zama muku alama, za ku samu an rufe yaron da zanen goyo, an kuma kwantar da shi a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki.” <sup>13</sup>Ba labari sai **ga kungiyar mala'iku daga sama** sun bayyana tare da mala'ika na farin, suna yabon Allah suna cewa, <sup>14</sup>**“Daukaka ga Allah a can cikin sama! A duniya bari salama ta kasance tare da waɗanda Allah yake jin daɗinsu!”**

<sup>15</sup>Da mala'ikun suka rabu da su suka koma sama, sai masu kiwon suka ce wa junansu, “Bari mu tafi Baitalami mu ga abin nan da ya faru, da Ubangiji ya gaya mana.” <sup>16</sup>Sai suka tafi da sauri, suka ga Maryamu da Yusufu, suka kuma ga yaron yana kwance a abin da ake ba wa dabbobi abinci a ciki. <sup>17</sup>Da masu kiwon suka gan shi sai suka ba da labarin abin da mala'ikan ya faɗa musu a kan yaron. <sup>18</sup>Dukan mutanen da suka ji wannan labari, sai suka yi ta riƙe baki suna mamakin abin da masu kiwon nan suka ce. <sup>20</sup>**Masu kiwon kuma suka koma, suna ta yin wakokin yabon Allah, saboda dukan abin da suka ji, suka kuma gani. Kome ya faru kuwa kamar dai yadda mala'ikan ya faɗa musu.** Amin.

Ga su wanene Allah ya fara ba da labari mai daɗi game da haihuwar Almasihu? Ko ya sanar da bishara ga sarkin daular Roma? Ko ga masu dukiya? Ko wurin shugabannin addini? A'a. Allah ya fara shela labarin haihuwar Almasihu ga talakawa, wurin makiyaya marasa martaba waɗanda suka sa zuciya ga bayanuwersa! Lalle, ganin jariri Yesu ya burge masu kiwo! Ya zama daraja gare su mai yawan gaske. **Sun ga wanda annabawa duka sun yi rubutu a kai; Almasihu, Mai Ceton duniya, Madawwamiyar Kalman Allah, duk a nannade a karamin jikin jariri!**

Mu cigaba cikin Bishara. Mu ga abin da ya faru wajen shekara guda bayan haihuwar Yesu. Da fari mun ji yadda Allah, ta baƙin **mala'iku** waɗanda suka bayyana daga sama, ya yi shelar haihuwar Yesu ga **talakawa**. Yanzu za mu ji yadda Allah ya sanar da waɗansu shehuna game da haihuwar Almasihu ta hanyar wani babban tamraro mai kyan gani wanda ya bullo cikin sammai. Ku saurara abin da ke rubuce a Bishara ta hannun Matiyu, sura biyu. Littafi ya ce:

(Matiyu 2) <sup>1</sup>An haifi Yesu a garin Baitalami cikin Yahudiya a zamanin sarki Hirudus. Bayan an haife shi sai waɗansu shehuna (masu ilimin gane taurari) daga gabas suka zo Urushalima, suka yi tambaya suka ce, <sup>2</sup>*“Ina sabon sarkin Yahudawa da aka haifa? **Domin mun ga tauraronsa a gabas, kuma mun zo ne mu yi masa***

**sujada.**”<sup>3</sup>Da sarki Hirudus ya ji haka, sai hankalinsa ya tashi, haka kuma dukan mutanen Urushalima. <sup>4</sup>Sai ya tara dukan manyan firistoci da malaman dokoki, ya tambaye su inda za a haifi Almasihu. <sup>5</sup>Suka ce masa, “A garin Baitalami ne, cikin Yahudiya, gama **haka annabin ya rubuta** cewa, <sup>6</sup>“Ke ma Baitalami ta kasar Yahuda, ke ba karama ba ce a cikin masu mulkin Yahuda. Gama daga cikinki wani mai mulki zai fito, wanda zai shugabanci mutanena Isra’ila.”” <sup>7</sup>Sai Hirudus ya kira masu ilimin nan a boye don yā san daidai lokacin da suka ga tauraron. <sup>8</sup>Sai ya aike su zuwa Baitalami ya ce, “Ku je ku bincika mini game da ɗan yaron nan a hankali. Idan kun same shi, sai ku zo ku fada mini don ni ma in je in yi masa sujada.” (To, gaskiya, a birnin zuciyarsa, sarki Hirudus yana shirin kashe yaron, don ba ya so wani ya zama sarki sai shi kadai.)

<sup>9</sup>Su [shehuna] kuwa da suka gama jin maganar sarki, sai suka yi tafiyarsu. Tauraron da suka gani a gabas kuwa yana gabansu suna binsa har ya zo ya tsaya a kan inda ɗan yaron yake. <sup>10</sup>Da suka ga tauraron sai suka cika da murna sosai. <sup>11</sup>Da suka shiga gidan kuwa sai suka ga ɗan yaron da mamarsa Maryamu, suka durkusa a gabansa, suka yi masa sujada. Sa’an nan suka kunce kayansu suka ba shi kyautar zinariya, da lubban, da mur. <sup>12</sup>Suka koma kasarsu ta wata hanya dabam, gama Allah ya ja musu kunne a mafarki kada su koma wurin Hirudus.

A takaice, shi ne labarin haihuwar Almasihu. Me za mu ce game da dukan abin da muka ji yau? Abin da ya tabbata, ba a taba samun wata haihuwa irin ta Yesu Almasihu ko’ina a dukan duniya ba, ko kamin zuwansa, ko a baya. Ku bincike dukan annabawa da sarakuna da al’umman duniya, ba a taba haifi wani yadda aka haifi Yesu ba.

Yau mun gani, an haifi Almasihu daga **wurin budurwa, ta hanyar ikon Allah, daidai yadda annabawan Allah suka yi annabci**. Mun ji an haifi Yesu a birnin **Baitalami**, yadda annabi Mika ya furta wajen shekara ɗarin bakwai kamin ya faru. Mun kuma ga yadda **Allah ya aiko da mala’ikansa da ɗaukakar hasken samaniya** wurin waɗansu masu kiwo domin ya yi masu shelar masu labari mai daɗi, cewa, “Gama na zo muku da Labari Mai Daɗi, wanda zai sa dukan mutane su yi farin ciki sosai. A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku Mai Ceto, Almasihu Ubangiji!” Sa’an nan mun ga **taron mala’iku sun bayyana tare da mala’ika na fari, suna yabon Allah** sun ce, “**Daukaka ga Allah a can cikin sama! A duniya bari salama ta kasance tare da waɗanda Allah yake jin daɗinsu!**” Mun kuma ga **Allah ya sa wani babban tamraro a cikin sammai** domin ya shaida ma shehuna masu ilimi a kasa mai nisa cewa an haifi Almasihu, Sarkin sarakuna, Mai Ceton masu zunubi!

Abokai, me za mu ce game da wannan duka? Abin da mun iya faɗi, shi ne: Ba a taba haifar mutum kamar Mutumin nan ba. Haihuwar Yesu, babu irinta. Game da haihuwarsa, **ba mai kamarta!** Ba mu iya kwatanta Shi da waɗansu. Yesu ba annabi kawai ba ne, ya fi annabawa. **Shi ne wanda dukan annabawa sun yi zancensa. Shi ne Almasihu wanda ya fito daga sama!**

Abokai, da Yesu ya zama ɗaya kawai a cikin annabawa masu yawa, me ya sa dukan annabawan Allah suka yi shelar zuwansa kamin a haife shi? **Don me** mala’iku sun sauko daga sama su yi murna saboda haihuwarsa? Da Yesu wani annabi ne kurum, a cikin annabawa da yawa, to, **don me** Allah ya sa wani babban tamraro a cikin sammai don ya bayyana haihuwarsa? Kuma, **me ya sa** an haife shi wurin budurwa? **Sai ku yi tunani sosai a kan muhimman tambayoyin nan.**

Na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu ga yadda Yesu Almasihu ya kama aikinsa a nan duniya.

Allah ya albarkace ku yayinda kuna yin tunani a kan sakon mala’ika ga makiyaya: “**Kada ku ji tsoro! Gama na zo muku da Labari Mai Daɗi, wanda zai sa dukan mutane su yi farin ciki sosai. A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku Mai Ceto, Almasihu Ubangiji!**” (Luka 2:10,11)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 63: Da Mai Tsarki

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin haka suna da salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce mun yi karatu cikin Linjila mai tsarki, littafin Bishara. Mun dubi labari mai ban sha'awa na haihuwar Almasihu. **Ba a taba haifi mutum yadda aka haifi Yesu ba.** Ta ikon Allah, an haife shi wurin budurwa a birnin Baitalami, daidai yadda annabci ya faɗa. Daren da aka haifi Yesu, Allah ya aiko da taron mala'iku masu haske ga waɗansu makiyaya waɗanda suna kwana a daji kusa da Baitalami. Dayan mala'ika ya ce ma masu kiwo, *"Na zo muku da Labari Mai Daɗi, wanda zai sa **dukan mutane** su yi farin ciki sosai. A yau ɗin nan, a cikin birnin Dawuda, an haifa muku **Mai Ceto**, Almasihu Ubangiji!"* (Luka 2:10,11).

Yau za mu yi nazarin **tarihin Yesu tun yana yaro, har ya isa mutum.** Littafin Bishara ya nuna bayan haihuwar Yesu, Yusufu da Maryama sun haifi yaya maza huɗu da wasu yam mata kuma. Yaron nan Yesu ya yi girma tare da kannansa a gidan da ya yi cikowa da mutane a arewancin Falisdinu, a wani gari mai suna Nazarat. Yadda kuka sani, Yusufu ba mahaifin Yesu ba ne, amma bisa ga takardu, da gaban mutane, Yesu ɗan Yusufu ne. Yusufu mai aikin katako ne. Saboda haka, duk sa'anda yana gida, Yesu masassaki ne. Yesu ya saba da aikin hannu mai wuya. Nassi ya kuma ce: *"Yesu ya yi ta karuwa da hikima da tsayi, ya kuma sami farin jini daga wurin Allah da mutane kuma"* (Luka 2:52).

Kamar yara ko'ina, Yesu yana cin abinci, yana kwana, yana wasa, yana tafiya makaranta. Duk da haka, akwai abu ɗaya wurinsa da ya zama dabam da sauran yara. Ko kun san abin nan? Ga shi: **Yesu bai taba yin zunubi ba!** Bai taba yin karya ba, ba a taba jin yaudara a bakinsa ba (1 Bitrus 2:22). Bai taba ce ma wani "Ka yi hankuri, ka yafe ni" ba, domin bai taba yi ma wani laifi ba. Bai iya yin zunubi ba domin babu **saiwar zunubi** a cikinsa. Halinsa mai tsarki ne. Mugunta ba ta da rabo a cikinsa ba. Ya aikata abubuwan da suka faranta ma Allah rai, su kaɗai. **Jikinsa daidai da namu yake, amma ba ya da mugun halin mutuntaka irin namu ba.** Shi ne abin da Nassi ya shaida da cewa: *"Babban firist nan namu ba wani ne wanda bai damu da kāsawarmu ba. A'a, shi mutum ne wanda aka gwada shi ta kowace hanyar da akan gwada mu, amma fa **bai yi wani zunubi ba**"* (Ibraniyawa 4:15).

Sa'anda Yesu yana da shekara talatin, **lokaci ya yi da zai kama aikin hidimarsa**, a kan shi ne Mai Ceton duniya. Wata rana ya yi bankwana ga yan'uwansa, ya tashi daga Nazarat, ya tafi kogin Urdun inda annabi Yahaya yana wa'azi, yana yi ma mutane baftisma cikin ruwan kogi.

Ko kun tuna da Yahaya ɗan Zakariya? An haife shi wata shida kamin haihuwar Yesu. Yahaya annabi ne wanda Allah ya aiko ya shirya zukatan jama'a, domin su tuba daga zunubansu, su yi ma Almasihun da Allah ya aiko maraba. Ku saurara ga abin da aka rubuta a Bishara game da annabi Yahaya, da yadda ya shirya ma Almasihu hanya. Cikin Bishara ta hannun Matiyu, sura uku, littafi ya ce:

(Matiyu 3) <sup>1</sup>A wannan lokaci ne Yahaya Maibaftisma ya fito yana wa'azi a cikin dajin Yahudiya, <sup>2</sup>yana cewa, **"Ku tuba, gama mulkin sama ya kusa!"** <sup>3</sup>Wannan shi ne wanda annabi Ishaya ya yi maganarsa, ya ce, *"Muryar mai kira a daji tana cewa, 'Ku shirya wa Ubangiji inda zai bi, ku mika hanyoyinsa!'"* <sup>4</sup>Rigar da Yahaya ya sa kuwa an yi ta da gashin rakumi ne. Yana kuwa ɗaure da bel na fata. Abincinsa kuwa fara ce da ruwan zuma. <sup>5</sup>Sai mutanen Urushalima da na Yahudiya duka, da na dukan kasashen yankin Kogin Urdun, suka yi ta zuwa wurinsa, <sup>6</sup>suna faɗin zunubansu, yana yi musu baftisma a Kogin Urdun.

Bari mu dakata kaɗan a nan, mu yi tunani a kan nassin nan. Ko kun ji sakon Yahaya? A takaice, Yahaya ya yi wa'azi cewa: *"Ku tuba daga zunubanku! Ku juyo daga miyagun ayyukanku. Ku shirya ku sadu da Almasihu mai tsarki wanda ya zo wurinku daga sama!"* Masu furta zunubansu a gaban Allah, Yahaya ya yi masu baftisma cikin kogi. Saboda wannan, an san annabi Yahaya da lakabin *Yahaya Maibaftisma*. Samun baftisma cikin ruwa

ba ta wanke zunuban jama'a ba. Ta zama alama wadda ta shaida tubansu daga zunubi, sun kuma shirya su sadu da Almasihu a kan shi ne Mai Cetonsu.

A cikin masu jin wa'azin Yahaya, da suka tambayi baftisma, akwai mutanen kungiyar Yahudawa biyu sanannu, su *Sadukiyawa* da *Farisiyawa*. **Sadukiyawa** su ne Yahudawa masu dukiya, suna da tasiri wurin mulkin Romawa. Amma a zukatansu ba su damu da Littattafan Annabawa ba. **Farisiyawa** masu kishin addini ne kwararru. Kullum suna addu'a, suna azumi, suna yin sadakoki, suna fid da zakka. Amma bautarsu a banza take, domin suna nema su zama masu adalci gaban Allah ta hanyar kokarin kansu. Kuma, Farisiyawa sukan haɗa al'adunsu da ainihin maganar Allah. Saboda haka hidimarsu gaban Allah ta zama yin takamar gwanitarsu, tare da raina waɗanda ba na kungiyarsu ba ne. A takaice, Farisiyawa da Sadukiyawa sun girmama Allah da **bakinsu**, amma **zukatansu** sun yi nisa da shi sosai.

Yanzu bari mu cigaba cikin Bishara, mu ji yadda Yahaya ya tsauta waɗannan kwararrun masu addini saboda munafuncinsu. Littafi ya ce:

(Matiyu 3) <sup>7</sup>*Amma da Yahaya ya ga Farisiyawa da Sadukiyawa da yawa suna zuwa domin a yi masu baftisma, sai ya ce musu, "Ku macizai! Wa ya gargade ku ku guje wa hukuncin nan na Allah mai zuwa?"* <sup>8</sup>*Ku yi ayyukan da za su nuna cewa kun tuba.* <sup>9</sup>*Kada kuwa ku yi takama a ranku cewa, 'Ibrahim ne babanmu', gama ina fada muku Allah yana da ikon yi wa Ibrahim yaya da duwatsun nan.* <sup>10</sup>*An riga an sa bakin gatari a gindin itace. Duk itacen da bai ba da yaya masu kyau ba, sai a sare shi a jefa a wuta."* <sup>11</sup>*Ni dai da ruwa nake yi muku baftisma, don nuna kun tuba, **amma wanda ya fi ni girma zai zo a bayana, wanda ko takalmansa ma ban isa in riƙe ba. Shi ne zai yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki, da wuta kuma.*** <sup>12</sup>*Yana riƙe da matankadinsa, zai tankade hatsinsa. Kuma ya tattara alkamarsa ya sa cikin rumbunsa, amma zai kona yayin a wutar da ba a iya kashewa."*

<sup>13</sup>*A lokacin nan ne **Yesu** ya zo daga Galili, ya je Kogin Urdun wurin Yahaya domin a yi masa baftisma.* <sup>14</sup>*Yahaya ya so ya hana shi, ya ce, "Ni, da nake bukata ka yi mini baftisma, yaya za ka zo wurina?"* <sup>15</sup>*Amma Yesu ya amsa masa ya ce, "Bari ya zama haka yanzu, domin haka ne ya yi kyau ma **mu cika dukan abin da Allah yake so.**" Sa'an nan Yahaya ya yarda masa.*

Haka Yahaya ya yi ma Ubangiji Yesu baftisma a kogin Urdun. Watakila wani yana tambaya, "Don me Yesu, wanda ba ya da zunubi, ya roki Yahaya ya yi masa baftisma?" Gaskiya ce, Ubangiji Yesu ba ya buƙatar ya tuba, domin bai taɓa yin zunubi ba. To, don me Yesu ya zo wurin Yahaya, don Yahaya ya yi masa baftisma yadda yake yi ma masu zunubi? Me Yesu ya ce game da wannan? Yesu ya ce ma Yahaya, "Bari ya zama haka yanzu, domin haka ne ya yi kyau ma **mu cika dukan abin da Allah yake so.**" Ta hanyar amsar baftisma, Yesu ya ba mu gurbi. Amma fiye da wannan, ya nuna dayantuwa da mu ta wurin yin rayuwa a duniya shi kuma mutu dominmu. A karshen sura, Littafi ya ce:

(Matiyu 3) <sup>16</sup>*Da aka yi wa **Yesu** baftisma, ya fito daga ruwan ke nan, sai nan da nan sama ya buɗe, ya ga **Ruhun Allah** yana saukowa da kamannin kurciya, har ya sauka a kansa.* <sup>17</sup>*Sai aka ji wata **murya daga sama** ta ce, "Wannan shi ne Dana da nake kauna, wanda nake jin dadinsa kwarai."*

Abokai, muryar wanene ta kira daga sararin sama? Muryar Ubangiji Allah ce! Me Allah ya ce? Game da Yesu, Allah ya ce, "**Wannan shi ne Dana da nake kauna, wanda nake jin dadinsa kwarai!**" Mun riga mun karanta a Littattafai Masu Tsarki yadda annabi Dawuda da mala'ika Jibra'ilu sun kira Almasihu "**Dan Allah.**" Yanzu mun ji Allah kansa ya kira Yesu, "**Dana da nake kauna.**" Don me Allah ya kira Yesu 'Dansa? Yadda mun riga mun gani, ana kiran Yesu **Dan Allah** domin ya fito kai tsaye daga sama. Yesu ba ya da mahaifi mutum ba. Allah ya sa Madawwamiyar Kalmarsa a mahaifar budurwa. Kuma a nan muna ganin wani dalilin da ya sa ana kiran Yesu **Dan Allah. Allah ya kira Yesu 'Dansa domin a bambanta shi da sauran mutane.**

Yaya Yesu ya zama dabam da yayan Adamu? Duk wanda ya fito daga Adamu, ya gaɗi halin zunubi. **Amma Yesu ba ya da halin zunubi.** Ba ya da zunubi, ko ɗaya, domin ya fito daga Ruhun Allah mai tsarki. Almasihu ya ɗauki



jiki irin namu. Amma bai dauki **halin mutuntaka na zunubi** irin namu ba. Halinsa cikakke mai tsarki ne! Shi ya sa Allah Mai Tsarki ya ji dadin Yesu, yadda uba yana jin dadin amintaccen da mai biyyaya da ladabi. Ana cewa, da ya zama inuwar uba. Wanda ya ga da, yana ganin yadda ubansa yake. Kamar haka, wanda ya san Yesu, ya san yadda Allah yake. Domin Yesu ne kadai ya fito daga Allah domin ya bayyana mana **halin allahntaka**. Ba wanda ya taba ganin Allah, amma Almasihu ya nuna mana shi! Yesu kadai ne mutumin mai halin tsarki, don shi kadai ne Dayan wanda ya fito daga Ruhun Allah mai tsarki. Saboda haka, Allah bai ji kunya ba ya kira daga sama cewa, *“Wannan shi ne Dana da nake kauna, **wanda nake jin dadinsa kwarai!**”*

Cikin lokacin da ya saura yau, za mu fara karatun sura huɗu. Mu ji abin da ya faru bayan da Yahaya ya yi ma Yesu baftisma. Littafi ya ce:

(Matiyu 4) <sup>1</sup>*Sa'an nan Ruhun Mai Tsarki ya kai Yesu cikin daji domin Shaidan ya gwada shi.* <sup>2</sup>**Yesu ya yi azumi kwana arba'in dare da rana. Daga baya kuwa yunwa ta kama shi.** <sup>3</sup>*Sai Shaidan ya zo ya ce masa, “Idan kai Dan Allah ne, ka umarci duwatsun nan su zama burodi.”* <sup>4</sup>*Yesu ya amsa ya ce, “An rubuta a cikin Maganar Allah cewa, ‘Ba da abinci kadai mutum zai rayu ba, sai dai da kowace magana da take fitowa daga wurin Allah.’”* <sup>5</sup>*Sai Shaidan ya kai shi Urushalima birni mai tsarki ya kai shi can bisa haikali.* <sup>6</sup>*Ya ce masa, “Idan kai Dan Allah ne, ka yi tsalle ka fadi kasa, don a rubuce yake cewa, ‘Zai ba da umarni ga mala'ikunsa su tsare ka. Za su tare ka da hannayensu ...’”* <sup>7</sup>*Sai Yesu ya ce masa, “A rubuce yake kuma, ‘Kada ka gwada Ubangiji Allahnka!’”* <sup>8</sup>*Sai Shaidan ya sake kai shi kan wani dutse mai tsawo sosai, ya nuna masa dukan mulkokin duniya da daukakarsu.* <sup>9</sup>*Ya kuma ce masa, “Dukan wadannan zan ba ka idan ka durkusa a gabana ka yi mini sujada.”* <sup>10</sup>*Sai Yesu ya ce masa, “Tafi daga nan kai Shaidan! **Gama a rubuce yake** cewa, ‘Ka yi wa Ubangiji Allahnka sujada, kuma shi kadai za ka bauta masa.’”* <sup>11</sup>*Sa'an nan Shaidan ya bar shi. Sai mala'iku suka zo suka yi masa hidima.*

Sau uku Shaidan ya nemi ya rinjayi bisa Yesu. Ya so ya sa Yesu ya yi masa biyayya, ya yi zunubi. Dukan wadannan lokatai uku, sai Yesu ya amsa ma Shaidan ta hanyar fadin ayoyi daga Maganar Allah. Yadda Shaidan ya gwada Adamu da Hawa'u a gonar Firdausi, wato gonar Aidan, a nan kuma Shaidan ya gwada Ubangiji Yesu shi yi zunubi cikin jeji. **Amma Yesu bai yi zunubi ba.**

Me ya sa Shaidan ya gwada Yesu? Domin ya sani, Yesu ne Mai Fansa mai tsarki wanda ya fito daga sama don ya ceci yan Adam daga mallakarsa. Shaidan ya gane kuma, idan Yesu ya aikata ko da zunubi guda daya, ba zai iya ceton yan Adam daga ikon zunubi ba. Saboda haka Shaidan ya wahalar da Yesu, ya nemi ya rufe shi. Amma Yesu bai fadi cikin tarkon Shaidan ba.

Hakika, Shaidan ya yi nasara bisa kakanninmu Adamu da Hawa'u, ya bata su. Amma bai ci nasara bisa mai tsarkin nan Dan Allah ba. **Ubangiji Yesu bai iya yin zunubi ba, domin Allah bai iya yin zunubi ba.** Kamar Uba, kamar Da. Yesu Kalman Allah mai iko rayayye ne a jikin mutum. Allah ya aiko shi duniya domin ya ceci yayan Adamu daga ikon Shaidan da hukuncin zunubi. Ubangiji Yesu kadai ya iya cetonmu daga Shaidan da zunubi, domin shi kadai ne ya yi nasara bisa Shaidan da zunubi. Shi ya sa Littafi ya fadi wannan a kan Almasihu:

**“Irin wannan babban firist ne muke bukata. Shi kuwa mai tsarki ne, marar laifi ko zunubi, an kebe shi daga masu zunubi, an daukaka shi kuma fiye da kome a sama. Shi ba kamar wadancan manyan firistocin ba ne. Ba ya bukata ya rika mika hadaya kullum, wato, ya fara mika saboda nasa zunubai kafin ya mika saboda zunuban jama'a. Shi kam ya mika nasa hadaya sau daya tak, a lokacin da ya mika kansa.”** (Ibr 7:26,27)

Abokai, na gode don sauraro. Ku yi niyya ku saurara ga nazarinmu na gaba sa'anda za mu ji dalilin da almajiran annabi Yahaya sun tashi sun bar shi don su bi Yesu.

Allah ya kara maku haske a kan abin da muka karanta yau. Ina barinku da wannan aya daga Littafi Mai Tsarki:

**“Yesu [Almasihu] ya zo ne domin ya dauke zunubai, kuma babu zunubi a cikinsa”** (1 Yohanna 3:5).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 64: Dan Ragon Allah

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasi biyu waɗanda suka wuce, mun dubi Yesu Almasihu. A cikin haihuwa da halinsa ba a taɓa yi mai kamarsa ba. Game da **haihuwarsa**, ba a taɓa haifi wani yadda aka haife shi ba, don mun gano ba ya da mahaifi mutum. Haihuwar budurwa ce, ta ikon Ruhu Mai Tsarki na Allah. Game da **halinsa**, babu kamarsa. Ba a taɓa haifi wani da hali mai tsarki iri na Yesu ba. Yana da jiki daidai da namu. Amma ba ya da mugun halin mutuntaka irin namu ba. Babu saiwa ko tushen zunubi a cikin Yesu, don shi ne Mai Ceto wanda Allah ya aiko duniya ya ɗauke hukuncin zunubanmu.

Yau za mu cigaba cikin Linjila, sashen Bishara. Za mu ji abin da annabi Yahaya ɗan Zakariya ya shaida game da Yesu. Allah ya aiko da annabi Yahaya ya shirya ma Almasihu hanya. Muna karatu cikin Bishara ta hannun Yohanna, sura ɗaya. Littafi ya ce:

(Yohanna 1) <sup>19</sup>*Ga shaidar da Yahaya ya bayar a lokacin da Yahudawa na Urushalima suka aiki firistoci da Lawiyawa su tambaye shi, "Wane ne kai?"* <sup>20</sup>*Yahaya bai yi mūsu ba, amma ya faɗa a fili cewa, "Ba ni ne Almasihu ba"...* <sup>22</sup>*Sai suka ce masa, "To, wane ne kai? Ka ba mu amsar da za mu mayar wa waɗanda suka aiko mu. Me kake ce da kanka?"* <sup>23</sup>*Yahaya ya amsa musu da annabcin Ishaya ya ce, "Ni ne murya ta wanda yake kira a daji cewa, 'Ku gyara hanya domin Ubangiji'" ...* <sup>26</sup>*"Ni kam, da ruwa nake baftisma, amma akwai wani a cikinku, wanda ba ku san shi ba.* <sup>27</sup>*Shi ne mai zuwa a bayana, wanda ni ban isa in kunce igiyar takalminsa ba."* <sup>28</sup>*Dukan wannan ya faru ne a Betani, a hayen Kogin Urdun, inda Yahaya yake yi wa mutane baftisma.* <sup>29</sup>*Washegari Yahaya ya ga Yesu yana zuwa wurinsa. Sai Yahaya ya ce, "Kun ga Ɗan Rago na Allah wanda yake ɗauke da zunubin duniya!"* <sup>30</sup>*Wannan shi ne wanda na ce, 'Wani mutum yana zuwa bayana wanda ya fi ni, domin yana rayuwa kafin a haife ni.'"*

Bari mu dakata kaɗan a nan, mu yi tunani a kan shaidar annabi Yahaya. Ko kun ji yadda ya yi magana game da Almasihu? Bari mu sāke jin Nassin. Ya ce: *"Yahaya ya ga Yesu yana zuwa wurinsa. Sai Yahaya ya ce, "Kun ga Ɗan Rago na Allah wanda yake ɗauke da zunubin duniya!"* Mun riga mun karanta inda annabawan Allah sun kira Almasihu da sunaye da yawa, misali: Mai Fansa, Mai Ceto, Sarki, Ubangiji, Kalmar Allah, da Ɗan Allah. Yanzu mun ji an kira shi *"Ɗan Rago na Allah."* Muhimmin suna ne wanda yake bukata karin bayani.

Me ya sa Yahaya ya kira Yesu Ɗan Rago na Allah? Ko Yesu ɗan rago ne? A'a, Yesu ba ainihin ɗan rago ba ne. Misali, mutanen Senegal suna ce da kansu zakoki, zaki ne kuma alamar ƙasarsu. Amma ba ainihin zakoki suke ba! Kowa ya gane, suna jin daɗi su misalta kansu da karfi da jaruntakar zaki. To, me ya sa annabi Yahaya ya kira Yesu **Ɗan Rago na Allah**? Mi ya sa wani zai so ya misalta kansa da ɗan rago? Don me Yahaya ya nuna Yesu da yatsa, ya ce ma almajiransa, *"Kun ga Ɗan Rago na Allah wanda yake ɗauke da zunubin duniya!"*?

Domin mu fahimci sunan *"Ɗan Rago na Allah"*, sai mu tuna da abin da Allah ya umarta bayan da Adamu da Hawa'u sun yi zunubi. Allah ya yanka hukunci cewa sakamakon zunubi mutuwa da Gidan Wuta ne. Kuma idan babu zubar da jini kuwa, babu gafarar zunubi. Mun karanta yadda ɗan Adamu da Hawa'u na biyu, Habila, ya gaskata Allah. Ya yanka **ɗan rago** hadaya. Ya miƙa ma Allah bisa bagade, hadaya mai rufe zunubinsa. Sa'anda Allah ya ga jinin ɗan rago, ya soke hukuncin da ke bisa Habila saboda zunubinsa. Ya lissafta shi mai adalci, domin **ɗan rago marar laifi ya mutu a maimakonsa**. Duk da haka Allah ya kuma ce, jinin ɗan rago bai isa ya biya bashin zunubi din-din-din ba, domin tamanin dabba da tamanin mutum ba ɗaya suke ba. **Ɗan rago inuwa ne wanda ya misalta Mai Fansa mai tsarki wanda zai shigo duniya ya zubar da jininsa domin ya ceci masu zunubi daga hukuncin adalci na Allah.**

Shekara dari bakwai kamin haihuwar Almasihu, annabi Ishaya ya rubuta yadda za a tafi da Almasihu *“Kamar dan rago wanda ake shirin yankawa”*, ya zama hadaya mai dauke da zunubanmu (Ishaya 53:7). Saboda haka, tsakanin zamanin Habila da zamanin Almasihu, kowane mai gaskata Allah sai ya yi biyayya ya yanka yan raguna hadayu. Da Nuhu, da Ibrahim, da Musa, da Dawuda, da Sulemanu, da dukan annabawa, da dukan masu gaskata Maganar Allah, sukan mika ma Allah hadayun yan raguna marasa nakasa. Ta yin wannan, dukansu sun hange rana inda Allah zai aiko da hadayar karshe, wato Mai Fansa mai tsarki wanda zai zubar da jininsa hadaya mai dauke zunubi har abada abadin.

Abokai na kwari, shi ya sa, sa’anda annabi Yahaya ya ga Yesu yana zuwa wurinsa, ya nuna shi, ya ce ma almajiransa, ***“Kun ga Dan Rago na Allah wanda yake dauke da zunubin duniya!”*** Ta haka Yahaya ya bayyana musu Yesu nan da ke tsaye a gaban almajiransa shi ne Almasihu, *“Dan Rago”* wanda Allah ya aiko daga sama. Hadaya Cikakka wadda dukan annabawa suka yi annabcinta. Yesu ne hadaya mai tsarki wanda ya shigo duniya ya mutu a maimakon yayan Adamu. Saboda mutuwar, Allah ya iya yafe mana zunubanmu, ya share su har abada! Bayan wannan Littafi ya ce:

(Yohanna 1) <sup>35</sup>Washegari kuma Yahaya yana tsaye a wurin tare da mutum biyu daga cikin almajiransa. <sup>36</sup>Sai Yahaya ya ga Yesu yana wucewa, sai ya ce, ***“Kun ga Dan Rago na Allah!”*** <sup>37</sup>Da almajiran nan biyu suka ji maganar Yahaya, sai suka bi Yesu. <sup>38</sup>Da Yesu ya juya ya dubi bayansa, sai ya ga suna binsa, sai ya tambaye su ya ce, *“Me kuke nema?”* Suka ce masa, *“Rabbi”* wato, Malam ke nan, *“Ina kake da zama?”* <sup>39</sup>Sai Yesu ya amsa musu ya ce, *“Ku zo ku gani.”* Wajen karfe huɗu ke nan na yamma, sai almajiran nan suka je suka ga inda yake da zama, suka kuwa zauna a wurin tare da shi a ranar. <sup>40</sup>Andarawus, dan’uwan Siman Bitrus, yana ɗaya daga cikin mutanen biyu nan da suka bi Yesu bayan da suka ji maganar Yahaya a kan Yesu. <sup>41</sup>Sai Andarawus ya fara nemi dan’uwansa Siman, ya ce masa, ***“Ai, mun sami Almasihun”***... <sup>42</sup>Sai ya kai Siman a wurin Yesu. Yesu ya dube shi, ya ce, *“Kai ne Siman dan Yohanna? Za a ce da kai Kefas.”* Ko kuma Bitrus mai ma’ana *“dutse”*. <sup>43</sup>Washegari kuma Yesu ya yi niyyar zuwa Galili. Sai ya sami Filibus, ya ce masa, *“Ka bi ni.”* <sup>44</sup>Filibus mutumin Betsaida ne, garin su Andarawus da Bitrus. <sup>45</sup>Filibus ya sami Nataniyel, ya ce masa, ***“Mun sami mutumin da aka rubuta labarinsa a Dokar Musa da littattafan annabawa wato, Yesu Banazare, dan Yusufu.”*** <sup>46</sup>Sai Nataniyel ya yi tambaya ya ce, *“Wani abin kirki zai iya fito daga Nazarat kuwa?”* Filibus ya ce masa, *“Ka zo ka gani.”*

Ke nan, mun ga almajiran Yahaya sun fara bin Yesu. Don me almajiran Yahaya suka bar shi, don su bi Ubangiji Yesu? Sun fara bin Yesu domin sun gaskata Yahaya sa’anda ya fada masu **Yesu ne Almasihu, Dan Rago na Allah wanda dukan annabawan Allah sun yi zancensa!** Saboda haka, sa’anda ɗaya daga almajiran Yahaya, wato Andarawus, ya gane Yesu ne Almasihu, sai ya tafi neman dan’uwansa Siman Bitrus. Ya ce masa, ***“Mun sami Almasihu!!!”*** Sa’anda wani almajiri mai suna Filibus ya gane kowane ne Yesu, ya yi farin ciki sosai, ya gaya ma abokinsa Nataniyel, ***“Mun sami mutumin da aka rubuta labarinsa a Dokar Musa da littattafan annabawa wato, Yesu Banazare!”***

Lalle, Andarawus da Bitrus, Filibus da Nataniyel sun yi murna kwari sa’anda suka ga Yesu. Sun sani, **domin dubban shekaru annabawa sun yi annabcin zuwan Almasihu. Yanzu suna ganin Almasihu da idanunsu!** Yabo ya tabbata ga Allah! Mai Fansa mai girma wanda dukan annabawan Allah sun yi annabcinsa, ga shi nan a tsakiyarsu. Godiya ga Allah, daga karshe Almasihu ya zo! Saboda haka waɗannan almajiran Yahaya huɗu sun fara bin Yesu, sun zama almajiransa na farko. Bayan wannan Littafi ya ce:

(Matiyu 4) <sup>21</sup>Da ya cigaba da tafiya, sai [Yesu] ya ga waɗansu yan’uwa guda biyu kuma, Yakubu dan Zabadi, da dan’uwansa Yohanna. Suna cikin jirgin ruwa tare da babansu Zabadi, suna gyaran abin kamun kifi. Sai ya kira su. [<sup>19</sup>***“Ku bi ni, zan mai da ku masu jawon mutane zuwa wurina.”***] <sup>22</sup>Nan da nan suka bar jirgin duk da babansu, suka bi shi. <sup>23</sup>Yesu ya yi ta zazzaga dukan Galili, yana koyarwa a majami’unsu, yana wa’azin Labari Mai Dadi na mulkin Allah. Yana kuma warkar da kowane irin ciwo da rashin lafiya na mutane. <sup>24</sup>Ta haka kuwa aka san da shi a cikin kasar Suriya gaba ɗaya. Aka yi ta kawo masa dukan marasa lafiya, da masu fama da

ciwo iri-iri, da masu shan wuya, da masu aljanu, da masu farfadiya, da shanyayyu, ya warkar da su duka.

<sup>25</sup>Taron mutane da yawa suka bi shi daga Galili, da kuma daga yanki mai garuruwa goma, da Urushalima, da Yahudiya, har ma daga hayin Kogin Urdun.

In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu cigaba cikin waɗannan labaru waɗanda suka bayyana yadda Yesu ya koyar da taro, ya kuma aikata manyan al'ajabai. Za mu ga ta hanyar maganarsa da ayyukansa, Yesu ya tabbata mana hakika shi ne Almasihun da dukan annabawa sun yi zancensa. Amma a cikin ɗan lokacin da ya rage yau, za mu wuce gaba zuwa nassin da ya nuna abin da ya faru ga **annabi Yahaya**. Yadda mun gani, bayan da Yahaya ya yi shela cewa Yesu ne Almasihu, da ɗaya ɗaya almajiransa sun fara tashi su bi **Ubangiji Yesu**. Ko Yahaya ya ji daɗin wannan? **Ko annabi Yahaya yana da farin ciki da ganin almajiransa suna barinsa don su bi Yesu?** Me kun gani? Ku saurara ga abin da ke a rubuce a Bishara ta hannun Yohanna, sura uku:

(Yohanna 3) <sup>26</sup>Sai almajiran suka je wurin Yahaya suka ce masa, “Malam, mutumin da kuke tare da shi a ɗa a hayen Kogin Urdun, wanda kai da kanka ma ka ba da shaida a kansa, ga shi can yana yin baftisma, har ma kowa da kowa yana zuwa wurinsa.” <sup>27</sup>Sai Yahaya ya amsa ya ce, “Ba mai iya samun kome sai ko an ba shi daga sama.” <sup>28</sup>Ku da kanku ma shaiduna ne domin na ce, ‘Ba ni ne Almasihu ba, amma an aike ni ne in riga shi zuwa.’ <sup>29</sup>A bikin aure, ango ne mai amarya. Abokin ango wanda ya je auren kuwa yakan jira ne kurum yā ji muryar ango. Yakan kuma cika da farin ciki idan yā ji ango ya yi magana. **A ta haka ne farin ciki nawa ya cika.** <sup>30</sup>**Dole ne wannan yā yi ta karuwa, ni kuma in yi ta raguwa.**

Yaya kun gani? Yahaya ya ce **farin ciki mai yawa** ne a gare shi sa'anda almajiransa sun tafi su bi Almasihu! Farin cikin Yahaya ya cika domin **ya kammala aikinsa**. Ya shirya ma Almasihu hanya. Kamar kowane **annabin Allah na kwarai**, marmarin Yahaya ne ya jawo mutane wurin **Almasihu**. Lalle, Yahaya ya zama dabam da shugabannin addini da yawa a yau! **Kowane shugaba na kwarai ta ruhaniya kullum zai nuna hanya ga Ubangiji Yesu. Domin Yesu kadai ya iya shigar da mutum a gaban zatin Allah mai tsarki a Firdausi.** Yahaya ya sani, akwai annabawan Allah da yawa, amma Mai Ceto guda ɗaya tak! Shi ya sa Yohanna ya ce: “*Dukan wanda yake ba da gaskiya ga Ɗan (Yesu Almasihu), yana da rai na har abada. Amma duk wanda ya ki Ɗan, ba zai sami rai ba, sai dai fushin Allah yā kasance a kansa*” (Yohanna 3:36).

Game da karshen rayuwar Yahaya, Littafi ya ce:

“*Da waɗansu gargadi masu yawa, Yahaya ya yi wa mutane wa'azin Labari Mai Dadi [game da Almasihu]. Amma Yahaya ya tsawata wa gwamna Hirudus, domin shi Hirudus ya auri Hirudiya, matar ɗan'uwansa Filibus, ya kuma yi waɗansu mugayen abubuwa*” (Luka 3:18,19).

Saboda wannan, Hirudus ya umarta a kama Yahaya, a ɗaure shi, a rufe shi kurkuku. A karshe Hirudus ya sare kan Yahaya don ya gamsar da matarsa Hirudiya (dubi Markus 6:17,27). Haka Yahaya ya shiga gaban ɗaukakar zatin Allah a sama.

Littattafai sun shaida cewa Yahaya babban annabi ne, har ma ya fi annabawan da suka riga shi zuwa girma. Me ya sa Yahaya ya fi sauran annabawa girma? Ga amsa. **Dukan sauran annabawa** sun yi shela cewa: “**Almasihu zai zo!** Zai zo! Zai zo!” Amma shelar **annabi Yahaya** ita ce: “**Almasihu ya zo!** Sunansa Yesu! Duba! Ɗan Rago na Allah wanda za a yanka domin a ɗauke zunubin duniya, ya zo! Ku bi shi!” Ke nan, Yahaya ya cika aikinsa a kan shi ne babban annabi mai shirya hanya a gaban Almasihu.

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu cigaba cikin Bishara mai tsarki, mu gano dalilin da ake kiran Yesu Babban Mai Magani. Allah ya ba ku ganewa a kan abin da muka bincika yau. Ba abin da ya fi shelar annabi Yahaya muhimmanci sa'anda ya ce game da Yesu Almasihu:

**“Kun ga Ɗan Rago na Allah wanda yake ɗauke da zunubin duniya!”** (Yohanna 1:29)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 65: Babban Mai Magani**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Kamar yadda mafi yawanku kun sani, cikin tafiyarmu cikin Littattafai Masu Tsarki, yanzu muna bincike cikin Linjila, sashen Bishara. Shi ne littafi mai tsarki wanda ya ba mu Labari Mai Daɗi game da Almasihu. Ya shigo duniya domin ya yantar da yan Adam daga mallakar Shaidan da zunubi. Darasin da ya wuce, mun karanta yadda Yesu Almasihu ya fara ziyara a garuruwa, yana **koyar** da taro, yana **warkar** da kowane ciwo da rashin lafiya wurin jama'a. Sunansa ya zama sananne ko'ina a kasar.

Yau za mu cigaba da labarin Yesu Almasihu. Za mu ga inda **koyarwarsa da ayyukansa** sun bambanta kwari da duk waɗanda suka riga shi zuwa. Yesu ba ya da mata. Ba ya da gida. Ba ya da dukiya irin ta duniya. Babu mai kamarsa wurin mutane. Abu guda yana da muhimmanci gare shi. Wato, ya aikata nufin wanda ya aiko shi, ya kammala aikin da Allah ya damka masa.

A Bishara ta hannun Markus, sura ɗaya, Littafi ya ce:

(Markus 1) <sup>21</sup>Yesu da masu binsa suka shiga [garin] Kafarnahum. Da Ranar Hutun Yahudawa wato, Asabar ta yi sai ya shiga majami'a yana koyarwa. <sup>22</sup>Suka yi ta mamaki yadda yake koyarwa, domin **ya koya musu kamar mutumin da yake da iko, ba kamar malaman dokokinsu ba**. <sup>23</sup>Ba labari sai ga wani mutum mai aljani a cikin majami'arsu, <sup>24</sup>yana ihu, yana cewa, "Ina ruwanka da mu, Yesu Banazare? Ko ka zo ne ka halaka mu? Na san kowane ne kai, kai ne Mai Tsarkin nan na Allah!" <sup>25</sup>Sai Yesu ya tsawata wa aljanin, ya ce, "Ka yi shiru! Ka fita daga cikin mutumin nan!" <sup>26</sup>Sai aljanin ya jijjiga mutumin. Ya yi ihu, **ya fita daga cikinsa**. <sup>27</sup>Duk mutane suka yi mamaki, har suka yi tambayar juna suna cewa, "Kai, mene ne haka? Tabɗi! Yau ga sabuwar koyarwa! Wannan mutum yana da iko yā ba aljanu umarni, suna kuwa yi masa biyayya!" <sup>28</sup>Nan da nan sai labarinsa ya bazu ko'ina a kewayen yanken Galili.

Koyarwar Yesu ta bambanta kwari da koyarwar malaman Attaura. Yesu yana majami'a, wato gidan inda Yahudawa suna sujada da samun koyarwa. Duk waɗanda suka ji zantattukansa sun yi mamaki domin yana magana da iko. Malaman Attaura ba su da ikon nan.

Kun ji labarin **malaman Attaura**. Aikinsu ne su fassara ma jama'a Attaura da Zabura da Littattafan Annabawa. Amma galibinsu ba su iya ba da fassara mai kyau ba, domin su kansu ba su gane Littattafan Annabawa sosai ba! Sun san dukan ka'idodinsu na addini, da al'adun kakanninsu, amma ba su san Maganar Ubangiji ba. Wai, su "gwanayen addini" ne. Suna girmama Allah da bakinsu, amma ba su kaunar Maganarsa. Yesu bai taɓa zama almajiri a manyan makarantunsu ba. Saboda haka, sa'anda Yesu ya shiga majami'arsu, ya fara ba da koyarwar Littattafai a sarari tare da iko kuma, sai waɗannan malamai sun ji kunya da yawa. Kunyarsu ta daɗu da ganin mutane a cikin majami'a suna ta yin mamakin zantattukan Yesu da ayyukansa. Suna tambayar juna, "Wanene mutumin nan? Daga ina ya sami wannan sabuwar koyarwa? Yaya koyarwarsa take da iko haka? Har ma, yana ba aljanu umarni, suna biyayya! Ba mu taɓa ganin irin wannan ba! Ba mai koyarwa kamar mutumin nan! Ba wanda ya taɓa yin abubuwan da yake yi!"

Gaskiya ce, tun ran da Adamu ya yi zunubi, zuwa ran da Yesu ya fara yin al'ajabai, jama'a ba su taɓa ganin wani da iko irin nasa ba. Yanzu suna duban Ɗayan nan wanda da faɗin kalma guda tak ya iya korar Shaidan da aljanunsa! Almasihun da ya fito daga sama, shi kaɗai ya iya wannan! Ko kun ji abin da mutumin mai aljani ya ce ma Yesu? Ya yi ihu, ya ce, "Ina ruwanka da mu, Yesu Banazare? Ko ka zo ne ka halaka mu? **Na san kowane ne kai, kai ne Mai Tsarkin nan na Allah!**" Aljanu sun san daidai kowane ne Yesu da inda ya fito. Amma, galibin **mutane** ba su sanin gaskiya a kan kowane ne Yesu. Shaidan da miyagun mala'ikunsa sun ji tsoron Ubangiji Yesu kwari da gaske. Suna da tabbacin sani, a cikin farko shi ne Kalma wanda ta wurinsa Allah ya haliɗci sama

da kasa. Sun tabbata, Yesu ne Mai Tsarki wanda yake da iko ya jefa su a madawwamiyar wuta! Shi ya sa aljannu suna rawar jiki don tsoro da jin sunan Yesu.

Yanzu bari mu cigaba cikin sura ɗaya. Littafi ya ce:

(Markus 1) <sup>29</sup>*Da fitar [Yesu da almajiransa] daga majami'ar, sai suka shiga gidan su Bitrus da Andarawus, tare da Yakubu da Yohanna.* <sup>30</sup>*Sarakuwar Bitrus kuwa tana kwance tana zazzabi. Da shigar Yesu, suka ba shi labarinta.* <sup>31</sup>*Sai ya tafi wurinta, ya kama hannunta ya daga ta. **Zazzabin kuwa ya bar ta**, har ta tashi ta yi musu hidima.* <sup>32</sup>*Da yamma, bayan fāduwar rana, aka kawo wa Yesu dukan marasa lafiya, da masu aljanu.* <sup>33</sup>*Sai dukan mutanen garin suka taru a kofar gidan.* <sup>34</sup>*Ya warkar da marasa lafiya da yawa, masu ciwo iri-iri, ya kuma fitar wa mutane aljanu da yawa. Bai ko yarda aljanun su yi magana ba, domin sun san shi.* <sup>35</sup>*Da sassafe, tun da sauran duhu, Yesu ya tashi ya fita, ya tafi wani wuri inda ba kowa, yā yi addu'a a can.* <sup>36</sup>*Sai Siman da waɗanda suke tare da shi suka je nemansa.* <sup>37</sup>*Da suka same shi, suka ce masa, "Ai, dukan mutane suna nemanka."* <sup>38</sup>*Yesu ya amsa ya ce, "Mu je garuruwan da suke gaba, in yi wa'azi a can kuma. Dalilin zuwana ke nan."* <sup>39</sup>*Ya zazzaga dukan Galili yana wa'azi a majami'unsu, yana kuma fitar wa mutane aljanu.* <sup>40</sup>*Wani kuturu wato, mai ciwon fatar jiki ya zo wurin Yesu, ya durkusa yana roko yana cewa, "Idan ka yarda, kana iya ka tsarkake ni."* <sup>41</sup>*Sai tausayi ya kama Yesu, ya miƙa hannunsa ya taɓa shi, ya ce masa, "Na yarda, ka warke!"* <sup>42</sup>*Nan da nan sai **kuturtar ta bar shi**, ya kuwa warke.*

Haka ne Yesu ya warkar da mutane masu kowane irin ciwo da rashin lafiya. Ya **ji tausayin** yayan Adamu, domin suna shan wahala kuma ba mai taimako, kamar tumakin da ba su da mai kiwo. Akwai kuma wani dalili na manyan al'ajaban da Yesu ya yi. Yesu ya warkar da kowane rashin lafiya, ya fitar ma mutane aljanu, domin **ya tabbata** ma yan Adam a kan shi ne Almasihun da Allah ya alkawalta da daɗewa ta bakin annabawansa. Misali, mun riga mun karanta abin da annabi Ishaya ya rubuta ɗarurruwan shekaru kamin haihuwar Yesu, cewa da zuwan Almasihu, "*Makaho zai iya ganin gari, kurma kuma zai iya ji. Gurgu zai yi tsalle, ya yi rawa. Waɗanda ba su iya magana za su yi sowa don murna!*" (Ishaya 35:5,6). Da kalmomin nan, annabi Ishaya ya yi shela cewa Almasihu zai yi al'ajabai waɗanda ba a taɓa yin irinsu ba. Mun riga mun karanta yadda Allah ya ba Musa da Iliya iyawa su yi manyan mu'ujizai. Amma mu'ujizan waɗannan annabawa biyu kaɗan ne da aka kwatanta da yawan mu'ujizan da Almasihu ya aikata. Kuma, ikon Musa da Iliya na yin al'ajabai ba gāɗonsu ba ne. Amma Yesu Almasihu ya cika da ikon Allah domin shi kansa ainihin ikon Allah ne!

Mu cigaba cikin Bishara ta hannun Markus sura biyu. Littafi ya ce:

(Markus 2) <sup>1</sup>*Bayan yan kwanaki, Yesu ya sāke komawa Kafarnahum, sai mutane suka ji labari yana gida.* <sup>2</sup>*Mutane da yawa suka taru, har ba sauran wuri, ko a bakin kofa ma. Yesu yana yi musu wa'azin bishara.* <sup>3</sup>*Sai ga mutum huɗu suka zo, suna kuwa ɗauke da wani shanyayye.* <sup>4</sup>*Da suka kasa shigar da shi zuwa wurin Yesu saboda yawan mutane, sai suka buɗe rufin gidan daidai inda Yesu yake. Da suka huda rufin, sai suka saukar da mutumin, duk da tabarmarsa.* <sup>5</sup>*Da Yesu ya ga bangaskiyarsu sai ya ce wa shanyayyen, "**Dana, an yafe maka zunubanka.**"* <sup>6</sup>*To, waɗansu malaman dokoki suna zaune a wurin, suna ta tunani a cikin zuciyarsu,* <sup>7</sup>*suna cewa, "Don me mutumin nan yake magana haka? Ai, yana wa Allah reni ne! Wa yake da ikon yafewar zunubi in ba Allah kaɗai ba?"* <sup>8</sup>*Nan da nan Yesu ya gane abin da suke tunani a zuciyarsu, sai ya ce musu, "Me ya sa kuke yin irin waɗannan tunani?"* <sup>9</sup>*Wanne ya fi sauki, a ce wa mai ciwon nan, 'An yafe maka zunubanka,' ko kuwa a ce, 'Tashi ka ɗauki tabarmarka ka yi tafiya?'* <sup>10</sup>*Amma ina so ku sani cewa Ɗan Mutum yana da iko yā gafarta zunubai a duniya."* *Sai ya ce wa mai ciwon,* <sup>11</sup>*"**Na ce maka, tashi, ka ɗauki tabarmarka ka tafi gida.**"* <sup>12</sup>*Nan da nan ya tashi, ya ɗauki tabarmarsa, ya fita. Dukan mutane kuma suna kallonsa, suna mamaki, suna ɗaukaka Allah suna cewa, "Ba mu taɓa ganin wani abu kamar haka ba."*

Cikin labarin nan, mun ga ikon Yesu bai tsaya a kan warkar da **jikin marar lafiya** kurum ba. Kuma yana da ikon warkar da **zuciyar mutum daga zunubi**! Yesu Babban Mai Magani ne. Ya san matsala mafi muni wurin shanyayye ba naƙasassun kafafunsa ba ne, amma **zunubin** zuciya. Saboda haka, abu na farko da Yesu ya ce masa shi ne, "*Dana, an yafe maka zunubanka.*"

Yaya malaman Attaura suka dauki wannan maganar Yesu? Suna tunani cewa, “Yesu ya yi sabo! Ba mai yafe zunubai sai Allah kadai!” Geren tunaninsu **daidai** ne, amma gere da **kuskure**. Gaskiya ne **ba mai gafarar zunubai sai Allah kadai**. Amma tunanin malaman Attaura cewa Yesu ya yi sabo kuskure ne. Ba su gane ba, **Yesu ne Matsakanci wanda Allah ya aiko domin ya sa masu zunubi su sami adalci a gaban Allah**. Yesu Kalmar Allah ne. Ke nan, sa’anda **Yesu** ya ce, “*An yafe maka zunubanka,*” ya zama **Allah** kansa yana cewa, “*An yafe maka zunubanka!*” Ubangiji Yesu ya zama muryar Allah a duniya! Ba wannan kawai ba ne, Yesu kuma Dayan wanda aka haife shi ya ba da ransa **Hadaya cikakka** mai dauke da zunubai har abada. Yadda mahaifi yana ba dansa izni ya yi aiki domin ya yi magana cikin sunansa, haka kuma Allah ya ba Yesu izni ya yafe zunubai. Gafarar zunubai yana wurin Ubangiji Yesu, shi kadai. Amma malaman Attaura ba su gaskata wannan ba.

Dan lokaci kadan ya saura. Saboda haka bari mu cigaba da labarin abubuwan da suka faru bayan da Yesu ya fita gidan inda ya warkar da shanyayye:

*“Da Yesu ya cigaba da tafiya, sai ya ga wani mutum wanda ake ce da shi Matiyu, yana zaune a wurin karbar haraji; sai Yesu ya ce masa, ‘Bi ni.’ Sai ya tashi ya bi shi. (Matiyu 9:9) “Wata rana, Yesu da almajiransa suna cin abinci a gidan [Matiyu]. Wadansu masu karbar haraji da wadansu masu zunubi da yawa suna ci tare da shi da almajiransa, don mutane da yawa daga cikinsu ne suka bi shi. Wadansu malaman dokoki wadanda su Farisiyawa ne, suka ga yana cin abinci tare da masu zunubin nan da masu karbar haraji. Sai suka tambayi almajiransa suka ce, “Me ya sa yake ci tare da masu karbar haraji da ‘Masu zunubi?’ Da jin haka, Yesu ya ce musu, ‘Masu lafiya ba su bukarar likita, sai dai marasa lafiya. Ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai masu zunubi.’” (Markus 2:15-17)*

Da kalmomin nan, Yesu, Babban Mai Magani, yana son ya nuna ma malaman Attaura su ne **marasa lafiya** a gaban Allah saboda **zunubansu**. Amma wadannan malaman addini ba su gane da zunubansu ba. Har ma, suna sūkan Yesu domin yana cin abinci tare da masu karbar haraji da wadanda ake ce da su ‘masu zunubi’. Ai, abin da ya sa aka haifi Yesu, domin ya zauna tare da **masu zunubi** ya warkar da su daga **zunubansu**!

Kai fa, ke fa? Ko kun gane an haife ku da wannan mummunan ciwo mai suna **zunubi**? Ta dalilin zunubin da ke cikinku, dole ku mutu, ku tsaya a gaban Allah Mai Tsarki a Ranar Shari’a, ya yanka maku hukunci. Amma yabo ya tabbata ga Allah! Akwai **Daya marar zunubi wanda yake da iko ya warkar da ku daga zunubin da ke zukatanku**! Ko kun san kowane ne Dayan nan? I, haka ne, **Yesu Almasihu** ne. Shi ne Dayan da ba ya da zunubi. Ya shigo duniya domin ya ceci yan Adam daga zunubansu. Amma, kafin Ubangiji Yesu ya iya warkar da zuciyarka daga zunubi, sai ka gane da ciwonka na zunubi. Sai wadanda suka san da rashin lafiyarsu suna tafiya likita. Haka kuma, sai wadanda suka yarda cewa su masu zunubi ne, za su juyo wurin Yesu, Mai Ceton masu zunubi. **Yesu bai shigo duniya domin ya ceci su da suna tsammani su masu adalci suke ba, amma domin su da suka yarda su masu zunubi ne**. Shi ya sa ya ce ma malaman Attaura, “*Masu lafiya ba su bukarar likita, sai dai marasa lafiya. Ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai masu zunubi.*”

Abokai, ya kamata mu tsaya a nan yau. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu ji zantuttuka masu ban mamaki masu zurfi, wadanda suka fito daga bakin Yesu, Mai Maganin masu zunubi.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan zancen Ubangiji ga malaman Attaura:

*“Masu lafiya ba su bukarar likita, sai dai marasa lafiya. Ban zo don in kira masu adalci ba, sai dai masu zunubi!” (Markus 2:17)*

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 66: Babban Malami

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darsin da ya wuce, mun ga Yesu Almasihu yana ziyara a garuruwan Falisdu. Yana koyar da taron jama'a. Yana warkar da marasa lafiya. Yana fitar ma mutane aljanu. Mutane sun yi mamaki, suna tambayar juna, "*Kai, menene haka? Tabdi! Yau ga sabuwar koyarwa! Wannan mutum yana da iko ya ba aljanu umarni, suna kuwa yi masa biyayya!*" (Markus 1:27).

Yau nufinmu ne mu cigaba cikin Linjila, sashen Bishara. Za mu ji **zantuttuka masu ban sha'awa waɗanda suka fito daga bakin Ubangiji Yesu** wata ran da ya yana tare da almajiransa da wani babban taro a bisa dutse. Lokaci bai isa mu karanta dukan wa'azin da Yesu ya yi ma almajiransa waccan rana ba. Amma, idan kana da dama, sai ka karanta dukan jawabi daga Bishara ta hannun Matiyu, daga sura biyar zuwa sura bakwai.

Abokai, duk inda kuke a yanzu, ina gayyatar ku ku saurara ga "Wa'azi a kan Dutse." Ubangiji Yesu ya yi wa'azin nan ya yi shekara dubu biyu da suka wuce. Littafi ya ce:

(Matiyu 5) <sup>1</sup>*Da Yesu ya ga mutane sun taru da yawa sai ya hau kan dutse ya zauna. Almajiransa kuma suka zo wurinsa, <sup>2</sup>sai ya fara koya musu.*

<sup>3</sup>*"Masu albarka ne waɗanda suka san kāsawarsu ta ruhu, gama mulkin sama nasu ne.*

<sup>4</sup>*Masu albarka ne masu bacin zuciya, gama za a yi musu ta'aziyya.*

<sup>5</sup>*Masu albarka ne masu tawali'u gama za su gāji duniya.*

<sup>6</sup>*Masu albarka ne masu jin yunwa da kishin yin abin da Allah yake so, gama za su koshi.*

<sup>7</sup>*Masu albarka ne masu jin tausayi, gama za a ji tausayinsu su ma.*

<sup>8</sup>*Masu albarka ne masu tsabtar zuciya, gama za su ga Allah.*

<sup>9</sup>*Masu albarka ne masu haɗa zumunci, gama za a ce da su yayan Allah.*

<sup>10</sup>*Masu albarka ne masu shan wahala saboda adalci, gama mulkin sama nasu ne.*

<sup>11</sup>*Masu albarka ne ku, sa'ad da mutane suka zage ku, suka ba ku wahala, suka kuma yi muku mugunta iri-iri saboda ni. <sup>12</sup>Ku yi murna da farin ciki sosai, domin za ku sami lada mai yawa a sama, gama haka ma annabawan da suka riga ku suka sha wahala.*

<sup>17</sup>*"Kada ku yi tsammani na zo ne in rushe Dokar Musa da koyarwar annabawa. Ban zo domin in rushe su ba, sai dai domin in cika su. <sup>18</sup>Gaskiya ina gaya muku, kafin sama da kasa su kare, ba wani layi ko digo na Dokar da zai wuce, sai an cika kome duka. <sup>19</sup>Saboda haka duk wanda ya karya ko daya daga cikin kananan dokokin nan, ya kuma koya wa mutane su karya dokokin, za a ce da shi mafi kankanta a cikin mulkin sama. Duk wanda ya bi su kuwa har ya koyar da su, za a ce da shi mai girma a mulkin sama. <sup>20</sup>Ina gaya muku idan ba ku fi malaman dokoki da Farisiyawa adalci ba, ba za ku shiga mulkin sama ba, ko kaɗan.*

<sup>21</sup>*"Kun dai ji an gaya wa kakanninmu cewa, 'Kada ka kashe wani, wanda ya kashe wani kuma, za a hukunta shi.' <sup>22</sup>Amma ina gaya muku, wanda ya yi fushi da dan'uwansa, za a hukunta shi. <sup>27</sup>"Kun dai ji an fada musu cewa, 'Kada ka yi zina.' <sup>28</sup>Amma abin da nake gaya muku shi ne, idan mutum ya yi wa mace kallon sha'awa, ya riga ya yi zina ke nan da ita a zuciarsa. <sup>33</sup>"Har yanzu dai kun ji an gaya wa kakanninmu cewa, 'Kada ka rantse kan karya, sai dai ka cika alkawarin da ka yi wa Ubangiji.' <sup>34</sup>Amma abin da nake gaya muku shi ne, kada ku rantse sam. Ko da sama, domin wurin zaman Allah ke nan. <sup>35</sup>Kada kuma ku rantse da kasa, domin nan ne Allah yake ajiye kafafunsa... <sup>37</sup>Abin da ya kamata ku ce kawai, shi ne, 'I' ko 'A'a' abin da ya wuce haka kuwa daga wurin Mugun nan yake.*



<sup>38</sup>**"Kun dai ji an gaya musu cewa, 'Ido domin ido, hakori kuma domin hakori.' <sup>39</sup>Amma abin da nake fada muku shi ne, kada ku ki wanda ya yi muku laifi. Idan wani ya mare ka a kumatun dama, ku juya masa daya ya mara. <sup>40</sup>Idan wani ya kai kararka don ya kwace rigarka, to, ka ba shi har da mayafinka ma. <sup>41</sup>Idan wani mai iko ya matsa maka ku yi tafiyar kilomita daya, to, ku yi tafiyar kilomita biyu. <sup>43</sup>"Kun dai ji an gaya musu cewa, 'Ka kaunaci dan'uwanka, ka ki wanda ba ya kaunarka.' <sup>44</sup>Amma abin da nake gaya muku shi ne, ku kaunaci wadanda ba sa kaunarku, ku yi wa masu ba ku wahala addu'a. <sup>45</sup>Ta yin haka ne za ku zama yayan Ubanku na sama, wanda yake sa rana ta yi haske a kan masu kirki da marasa kirki ma, ya kuma aiko ruwan sama a kan masu adalci da marasa adalci. <sup>46</sup>Idan wadanda suke kaunarku kawai kuke kauna, wane lada za ku samu? Ko masu karɓar haraji ma, ai, suna yin haka. <sup>47</sup>Idan kuwa yan'uwanku kawai kuke gai da su, to, me kuke yi da ya fi na wadansu? Ai, ko wadanda ba Yahudawa ba ma suna yin haka. <sup>48</sup>Saboda haka sai ku zama cikakku kamar yadda Ubanku na sama yake cikakke.**

(Matiyu 6) <sup>1</sup>**"Ku yi hankali kada hidimarku ta addini ta zama ta ganin ido. Domin idan kuka yi haka, ba za ku sami lada a wurin Ubanku na sama ba.**

<sup>2</sup>**"Saboda haka, idan za ka ba da baiko, kada ka yi ta surutu a kai, yadda munafukai suke yi a majami'u da kuma kan hanyoyi domin mutane su yabe su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan.**

<sup>3</sup>Amma idan za ka yi wa wani mai bukata taimako, kada ka bar wani ya san abin da kake yi. <sup>4</sup>Abubuwan kirki da kake yi, ka yi su a boye, Ubanka kuwa da yake ganin dukan abin da ake yi a boye, zai ba ka lada.

<sup>5</sup>**"Kuma idan za ku yi addu'a, kada ku zama kamar munafukai, masu son yin addu'a a tsaye a cikin majami'u da kuma kan hanya don mutane su gan su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu. <sup>6</sup>Amma idan za ka yi addu'a, ka shiga daki ka rufe kofa, ka yi addu'a ga Ubanka wanda ba a gani, Ubanka kuma da yake gani a boye zai ba ka lada. <sup>7</sup>Idan kuna addu'a, kada ku yi dogon surutu kamar wadanda ba su san Allah ba, wadanda suke tsammani idan suka yi dogon surutu ne za a ji su. <sup>8</sup>Kada ku yi kamarsu, gama Ubanku ya san abin da kuke bukata kafin ma ku roke shi.**

<sup>9</sup>**"Sai ku yi addu'a kamar haka:**

**'Ubanmu wanda yake cikin sama, a daukaka sunanka mai tsarki. <sup>10</sup>Mulkin ka ya zo, a yi nufinka a cikin duniya, kamar yadda ake yinsa a cikin sama. <sup>11</sup>Ka ba mu abincin yau da kullum. <sup>12</sup>Ka yafe mana laifofinmu, kamar yadda muke yafe wa wadanda suke yi mana laifi. <sup>13</sup>Kada ka kai mu cikin jaraba, amma ka tsare mu daga Mugun nan. [Gama mulki, da iko, da girma, naka ne, har abada. Amin!]**

<sup>16</sup>**"Idan kuna azumi, kada ku bata fuskar kamar yadda munafukai suke yi. Su dai sukan bata fuskarsu don su nuna wa mutane cewa suna azumi. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan. <sup>17</sup>Amma idan kana azumi, ka wanke fuskarka, ka shafa mai a kanka, <sup>18</sup>don kada a ga kana azumi. Ubanka da ba a gani, wanda kuma yake ganin abin da ake yi a boye, zai ba ka lada.**

<sup>19</sup>**"Kada ku tara wa kanku dukiya a duniya inda asu da tsatsa za su bata, inda kuma barayi za su iya shiga su yi sata. <sup>20</sup>Sai dai ku tara wa kanku dukiya a sama, inda asu ko tsatsa ba za su bata ba, inda kuma barayi ba za su shiga su yi sata ba. <sup>21</sup>Gama inda dukiyarka take nan tunaninka yake.**

<sup>22</sup>**"Ido shi ne fitilar jiki, idan idonka yana da lafiya, dukan jikinka ma zai cika da haske. <sup>23</sup>Amma idan idonka ba lafiya, dukan jikinka zai rasa haske. Idan hasken jikinka ya zama duhu, lallai duhun zai yi yawa. <sup>24</sup>Ba wanda zai iya bauta wa shugabanni biyu, ko dai ya ki daya ya so daya, ko ya yi wa dayan aminci ya rena dayan. Ba dama ku sa ranku ga bin Allah ku kuma sa ga kudi duk gaba daya.**

<sup>25</sup>**"Saboda haka ina gaya muku, kada ku damu da yadda za ku rayu game da abin da za ku ci ko abin da za ku sha, ko kuma yadda za ku sami riguna don jikinku. Rai bai fi abinci ba? Kuma jiki bai fi kayan da za ku sa ba?**

<sup>26</sup>Ku dubi tsuntsaye mana, ba su shuka, ba su girbi, ba su tara a rumbuna. Duk da haka Ubanku na sama ne yake ciyar da su. Ba ku fi su daraja ba? <sup>27</sup>Wane ne a cikinku ta wurin damuwarsa zai iya kara wa kansa ko awa daya ga kwanakin rayuwarsa?

<sup>28</sup>“Kuma don me kuke damuwa game da kayan da za ku sa? Ku dubi su furen daji yadda suke girma mana, ba su aiki ko saka kome. <sup>29</sup>Duk da haka ina gaya muku, ko sarki Sulemanu da dukan girmarsa, bai taba ado kamar daya daga cikinsu ba. <sup>30</sup>To, idan har Allah zai yi wa ciyawa daji ado haka wadanda suke nan yau, gobe kuwa a kone su, balle ku? Ya ku marasa bangaskiya! <sup>31</sup>Saboda haka kada ku damu da cewa, ‘Me za mu ci?’ ko, ‘Me za mu sha?’ ko, ‘Me za mu sa?’ <sup>32</sup>Gama wadanda ba su san Allah ba, su suke neman wadannan abubuwa. Ubanku na sama kuwa ya san kuna bukatar duk wadannan abubuwan. <sup>33</sup>**Muhimmin abu na farko shi ne ku mika kanku ga al’amuran mulkinsa, da kuma aikata nufinsa, za a ba ku har da wadannan abubuwa ma.**

(Matiyu 7) <sup>1</sup>“**Kada ku ba kowa laifi, don kada a ba ku.** <sup>2</sup>Gama da irin shari’ar da kuke yi wa mutane, da ita za a yi muku shari’a. Mudun da kuke auna wa mutane da shi, da shi za a auna muku. <sup>3</sup>Don me kake ganin dan hakin da yake cikin idon dan’uwanka, amma ba ka kula da gungumen da yake cikin idonka ba? <sup>4</sup>Ko kuma yaya za ka ce wa dan’uwanka, ‘Bari in cire dan hakin da yake cikin idonka.’ bayan gungume yana cikin naka ido? <sup>5</sup>Kai munafuki, ka cire gungumen da yake cikin idonka tukuna, don ka iya gani sosai yadda za ka cire dan hakin da yake cikin idon dan’uwanka. (<sup>12</sup>**Duk abin da kuke so mutane su yi muku sai ku ma ku yi musu, gama wannan shi ne manufar koyarwar Dokar Musa da ta annabawa.**)

<sup>7</sup>“Ku yi ta roko za a ba ku, **ku yi ta nema za ku samu.** Ku yi ta kwankwasa kuma za a bude muku. <sup>8</sup>Gama duk wanda ya roka za a ba shi, duk wanda ya nema zai samu, kuma duk wanda ya kwankwasa za a bude masa.

<sup>13</sup>“**Ku shiga ta karamar kofa,** gama kofar zuwa halaka tana da fāḍi. Kuma hanyarta tana da sauƙin bi, masu shiga cikinta kuma suna da yawa. <sup>14</sup>Amma kofar zuwa rai, karama ce. Hanyarta kuma da wuyar bi. Masu binta kuma ba su da yawa.

<sup>15</sup>“**Ku yi hankali da annabawan karya** wadanda suke zuwa wurinku da kamannin tumaki amma a ainihi su kamar kuraye ne da suke cikin tsananin yunwa. <sup>16</sup>Za ku gane su ta irin aikinsu. Za a iya samun yayan inabi daga jikin kaya? Ko kuwa a sami baure daga jikin sarkakkiya? <sup>17</sup>Haka kuma kowane itace mai kyau yakan ba da yaya masu kyau, itace marar kyau kuwa yakan ba da yaya marar kyau. <sup>18</sup>Itace mai kyau ba zai iya ba da munanan yaya ba, haka kuma mummunan itace ba zai ba da yaya masu kyau ba. <sup>19</sup>Duk itacen da ba ya ba da yaya masu kyau, sai a sare shi a jefa a cikin wuta. <sup>20</sup>**Saboda haka, da irin aikin annabawan karyan nan za ku gane su.**

<sup>21</sup>“**Ba duk mai ce mini ‘Ubangiji, Ubangiji’ ne zai shiga mulkin sama ba.** Sai dai wanda ya yi abin da Ubana wanda yake cikin sama yake so. <sup>22</sup>A Ranan nan mutane da yawa za su ce mini, ‘Ubangiji, Ubangiji! ba mun yi wa’azi cikin sunanka ba? Ba mun kori aljanu cikin sunanka ba? Ba mun yi abubuwan ban mamaki da yawa cikin sunanka ba?’ <sup>23</sup>Sa’an nan zan ce musu, ‘Ni ban taba saninku ba. Ku rabu da ni, ku masu yin mugunta.’

<sup>24</sup>“Saboda haka **duk wanda ya ji wannan maganar tawa, ya kuma yi amfani da ita,** zai zama kamar **mai hikima** wanda ya gina gidansa a kan dutse. <sup>25</sup>Da ruwa ya sauko, koguna suka cika, iska ta taso ta buga gidan, amma bai fāḍi ba, domin an gina shi a kan dutse ne. <sup>26</sup>**Duk wanda ya ji maganan nan tawa kuma ya ki ya aikata,** zai zama kamar wani **wawa** wanda ya gina gidansa a kan yashi. <sup>27</sup>Da ruwa ya sauko, koguna suka cika, iska ta taso ta buga gidan, sai gidan ya fāḍi, mummunar faɗuwa kuwa.

<sup>28</sup>Da Yesu ya gama fada wadannan abubuwan, sai **taron mutane suka yi mamakin koyarwarsa,** <sup>29</sup>domin **ya koya musu kamar mutumin da yake da iko, ba kamar malaman dokokinsu ba.** Amin!

Abokai, ya kamata mu tsaya a nan yau, domin lokaci ya kare. Ina fata za ku saurara ga darasi na gaba, domin mu yi tunani tare a kan zantuttukan nan masu zurfi masu ban sha’wa wadanda muka ji yau, zantuttukan Yesu, Babban Malami daga sama.

Allah ya ba ku ganewa a kan abin da kuka ji yau. Ina barinku da wannan kyakkyawar magana wadda Ubangiji Yesu ya fada bisa dutse:

**“Muhimmin abu na farko shi ne ku mika kanku ga al’amuran mulkin [Allah], da kuma aikata nufinsa, za a ba ku har da wadannan abubuwa ma”** (Matiyu 6:33).

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 67: Dole a Sāke Haife Ku!**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama, wanda yake son kowa ya fahimta, shi mika kansa ga hanyar adalcin da Allah ya kafa. Yana son kowa ya zauna tare da shi cikin salama ta ainihi har abada. Ina jin daɗi yau, mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Ta wurin nazarinmu cikin Linjila mai tsarki, sashen Bishara, mun ga babu mai kama da Yesu Almasihu, ko ta wurin **haihuwarsa**, ko a cikin **halinsa**, ko ta wurin **ayyukansa**. Darasin da ya wuce, mun gano kuma, ba mai kama da Yesu cikin **koyarwarsa**. Ba a taba samun wani wanda ya yi magana mai zurfi tare da sauƙin ganewa kamar Yesu ba. Masu sauraro sun yi mamaki, domin ya koya masu da iko. Ba su ga irin ikon nan wurin shugabannin addini da malaman Attaura ba. Kalmomi kima daga bakin Yesu sun fi dogayen zantuttukan malamansu daraja nesa. Saboda wannan, galibin shugabannin Yahudawa ba su ji daɗin Yesu ba. Ba kawai ya koya abin da **ya karyata al'adunsu** ba, kuma **ya tone asirinsu** gaban taro cewa su munafukai ne!

A darasin da ya wuce mun ji wa'azin Yesu wanda ya ba da yana bisa dutse tare da almajiransa. An iya takaita wa'azinsa da kalmomi biyar. Kalmomin nan su ne: **“Kada ku zama kamar munafukai.”** Munafunci abin kyama ne a gaban Allah, kuma yana bata mutum. Shi ya sa Yesu ya faɗa ma taro, **“Kada ku zama kamar munafukai!”** Ko kun san abin da ake nufi da munafuki? Idan wani ya nuna kamar halinsa na kirki ne, amma bai zo daidai da ainihin abin da ke a zuciarsa ba, to, shi munafuki ne. Yesu ya kwatanta munafuki da kabari mai adon farin fenti. A waje akwai kyau, amma a ciki sai ruba da rashin tsabta (Matiyu 23:27).

Ba mai ruɗin Allah. Maganar Allah ta ce: **“Kome da kome yana nan a buɗe, a fili kuma, a gaban idonsa. Shi ne kuma wanda za mu ba shi lissafin kome game da rayuwarmu”** (Ibraniyawa 4:13). Yesu ya san zuciya mutum. Ya ga munafuncin shugabannin addininsu, su Farisiyawa da malaman Attaura. A gaban jama'a su masu kishin addini ne ta wurin yin addu'o'i, da azumi, da sadaka. Amma a birnin zuciarsu, ba su kaunaci Allah da Maganarsa ba. Saboda haka, dukan hidimominsu da ayyukansu, wai na kirki, a banza suke. Domin haka, **Yesu ya koya ma almajiransa cewa:**

**“Kuma idan za ku yi addu'a, kada ku zama kamar munafukai, masu son yin addu'a a tsaye a cikin majami'u da kuma kan hanya don mutane su gan su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu”** (Matiyu 6:5). **“Idan za ka ba da baiko, kada ka yi surutu a kai, yadda munafukai suke yi a majami'u da kuma kan hanyoyi domin mutane su yabe su. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan”** (Matiyu 6:2). **“Idan kuna azumi, kada ku bata fuska kamar yadda munafukai suke yi. Su dai sukan bata fuskarsu don su nuna wa mutane cewa suna azumi. Gaskiya ina gaya muku, sun riga sun sami ladansu ke nan”** (Matiyu 6:16).

**“Kada ku zama kamar munafukai. Ina gaya muku idan ba ku fi malaman dokoki da Farisiyawa adalci ba, ba za ku shiga mulkin sama ba, ko kaɗan”** (Matiyu 6:5; 5:20). **“Masu albarka ne waɗanda suka san kāsawarsu ta ruhu, gama mulkin sama nasu ne. Masu albarka ne masu jin yunwa da kishin yin abin da Allah yake so, gama za su koshi. Masu albarka ne masu tsabtar zuciya, gama za su ga Allah. Saboda haka sai ku zama cikakku kamar yadda [Allah] Ubanku na sama yake cikakke!”** (Matiyu 5:3,6,8,48). **“Ku shiga ta karamar kofa, gama kofar zuwa halaka tana da faɗi. Kuma hanyarta tana da sauƙin bi, masu shiga cikinta kuma suna da yawa. Amma kofar zuwa rai, karama ce. Hanyarta kuma da wuyar bi. Masu binta kuma ba su da yawa.”** (Matiyu 7:13,14)

Haka Ubangiji Yesu ya galgadar da jama'a su zabi hanya mai wuyar bi wadda ta kai ga rai madawwami. Ko kun gane abin da Yesu ya faɗa game da hanyar ceto? Yana da muhimmanci kwarai! Idan mutum zai taba samun ganin Allah, shi rayu a gaban zatin Allah har abada, yaya dole ya zama? Me Yesu ya ce a kan wannan? A takaice ya ce: **“Ya kamata ka kasance da tsabtar zuciya cikakkiya!”**

To, yaya ɗan Adam wanda aka haife shi cikin zunubi zai sami tsabtar zuciya cikakkiya? Ko akwai wani abin da zai iya yi domin ya mai da zuciarsa mai mugunta ta zama cikakkiya yadda Allah ke bukata? A'a! Mutum kansa ba ya da hanya shi tsarkake zuciarsa. Waɗansu suna cewa: **“Ko gungumen icce ya daɗe ya jike cikin kogi, ba**

zai taba zama kada ba!" Kamar haka mu masu zunubi ba mu iya **yin kome mu mai da kanmu** cikakku a gaban Allah ba. Duk da haka, a lokacin da ya rage mana yau, za mu ga **abin da ya gagara ga mutum, ba ya gagara ga Allah!**

Yanzu bari mu cigaba da karatu a Bishara, mu ga yadda wani shugaban addini daga Urushalima, sunansa **Nikodimus**, ya kai ma Yesu ziyara da dare. Yesu ya bayyana masa yadda mai zunubi ya iya karbar tsabtar zuciya da kyautar Allah ta rai madawwami. Muna karatu cikin Bishara ta hannun Yohanna, sura uku. Littafi ya ce:

<sup>1</sup>Akwai wani mutum mai suna Nikodimus, wanda yake a kungiyar Farisiyawa, shi shugaba ne cikin Yahudawa.

<sup>2</sup>Wannan mutum ya zo wurin Yesu da dare, ya ce masa, "Malam, mun san cewa kai malami ne wanda Allah ya aiko, domin babu wanda zai iya yin wadannan abubuwan ban mamaki sai dai wanda Allah yana tare da shi."

<sup>3</sup>Sai Yesu ya amsa masa ya ce, "**Hakika, ina gaya maka, babu wanda zai iya shiga mulkin Allah, sai dai an sāke haife shi.**"

<sup>4</sup>Nikodimus ya yi tambaya ya ce, "Ta yaya za a haifi mutum bayan ya tsufa? Zai sāke koma cikin mamarsa ne a sāke haihuwarsa sau na biyu?" <sup>5</sup>Yesu ya amsa masa ya ce, "Hakika, ina gaya maka, in ba an haifi mutum ta ruwa da Ruhu ba, ba zai iya shiga mulkin Allah ba. <sup>6</sup>**Abin da mutum ya haifa mutum ne, amma abin da Ruhu ya haifa Ruhu ne.** <sup>7</sup>Kada fa ka yi mamaki don na ce maka, 'Dole a sāke haife ku'. <sup>8</sup>Iska tana busawa inda ta ga dama. Kakan ji motsinta, amma ba ka san wurin da take fitowa ba, ba ka kuma san inda za ta ba. Haka yake daidai da dukan mutumin da Ruhu ya haifa."

<sup>9</sup>Nikodimus ya tambayi Yesu ya ce, "Ta yaya wannan zai yiwu?" <sup>10</sup>Sai Yesu ya amsa masa ya ce, "Kai babban malami ne a Isra'ila, amma duk da haka ba ka gane wadannan abubuwa ba? <sup>11</sup>Hakika, ina gaya maka, muna maganar abin da muka sani ne, muna kuma shaida muku abin da muka gani, amma duk da haka kun ki karbar abin da muka gaya muku. <sup>12</sup>Ina yin muku magana game da abubuwan da suke a nan duniya, amma ba ku ba da gaskiya ba, yaya za ku ba da gaskiya idan na gaya muku abubuwan da suke na sama? <sup>13</sup>Ba wanda ya taba hawa zuwa cikin sama sai dai shi *Dan Mutum kadai* [wato, Almasihu] da ya sauko daga can. <sup>14</sup>**Kamar dai yadda Musa ya daga maciji a daji, haka kuma dole ne a daga Dan Mutum,** <sup>15</sup>**domin duk wanda ya ba da gaskiya gare shi, zai sami rai na har abada.** <sup>16</sup>**Gama Allah ya kaunaci duniya sosai har ya ba da Makadaicin Dansa, domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada yā halaka, amma yā sami rai na har abada.**"

Bari mu yi tunani a kan abin da Ubangiji Yesu ya faɗa ma wannan shugaban addini, Nikodimus. **Me Yesu ya ce ma Nikodimus ya zama dole kafin ya sami rai madawwami, ya sami iznin zama a wurin Allah har abada?** Ya ce, "Hakika, ina gaya maka, babu wanda zai iya shiga mulkin Allah, sai dai an sāke haife shi. **Dole a sāke haife ku!**" Ko Nikodimus ya san abin da ake nufi da sāke haihuwa? A'a! Shi ya sa Yesu ya faɗa masa, "Kai babban malami ne a Isra'ila, amma duk da haka ba ka gane wadannan abubuwa ba? Abin da mutum ya haifa mutum ne, amma abin da Ruhu ya haifa Ruhu ne. Kada fa ka yi mamaki don na ce maka, **'Dole a sāke haife ku!'**" (Yohanna 3:10,6,7)

A takaice, Yesu yana gaya ma Nikodimus, idan wani yana son ganin Allah, ya rayu a gaban zatinsa mai tsarki har abada, to, **dole a haife shi sau biyu!** Ba ya nufin mutum ya koma cikin mahaifar mahaifiyarsa ba. Ba ya magana a kan haihuwar jiki. Sāke haihuwa tana nufin dole **Ruhun Allah ya sāke kera ka**, ya wanke zuciya, ta wurin ikon sa ya maishe ka sabon mutum (Titus 3:5). Dole a haife ka ta ikon da ke fitowa daga sama. **Ya bambanta sarai da bin ka'idodin addini a gaban idon jama'a.** Ya kamata a sāke ka **daga ciki**, a cikin birnin **zuciya**! Duk wanda aka haifa daga Adamu, akwai gādon zunubi a cikinsa, ba yadda zai sami rabo a mulkin sama ba. Yayan Adamu ba su da ikon fid da saiwar zunubi wanda ke girma a zukatunsu. Kamar yadda daɗewa cikin kogi bai mai da gungume kada ba, haka kullum yin hidimomin addini da ayyukan alheri ba za su taba mai da zuciya mai mugunta zuciya mai tsarki ba. Dole Allah kansa ya aikata al'ajabi a zuciya ya sabunta ta, domin abin da ke mai ruba ba ya gādon marar ruba! (Dubi 1 Korantiyawa 15:50) A takaice, "Dole a sāke haife ku!"

Ita ce koyarwar da Yesu ya ba wannan shugaban addini, Nikodimus. Amma da kyar Nikodimus ya fahimta. Saboda haka ya tambayi Yesu: Ta yaya wannan zai faru? **Yaya** za a sãke haihuwata, in sami sabuwar zuciya mai tsabta? Yesu ya amsa masa:

*“Kamar dai yadda Musa ya daga maciji a daji, haka kuma dole ne a daga Dan mutum, domin **duk wanda ya ba da gaskiya gare shi**, zai sami rai na har abada. Gama Allah ya kaunaci duniya sosai har ya ba da Makadaicin Dansa, domin **dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi** kada yã halaka, amma yã sami rai na har abada.”* (Yohanna 3:14-16)

Domin ya nuna ma Nikodimus yadda zai tsira daga hukuncin gidan wuta, ya sami rai madawwami, Yesu ya tuna masa da labarin kakanninsa cikin jeji a zamanin annabi Musa. Yadda mun gani cikin Attaura, wani lokaci, sa’ad da Isra’ilawa sun yi ma Allah da Musa gunaguni, Allah ya aiko masu da macizai masu zafin dafi, sun sassare su, da yawa sun mutu. Amma, da yayan Isra’ila sun tuba, Allah ya umarci Musa **ya kera macijin jan karfe, ya hau da shi a kan sanda. Duk wanda ya dube shi zai warke**, ba zai mutu ba.

Wato, Yesu ya gaya ma Nikodimus cewa daidai yadda yayan Isra’ila sun sami ceto daga mutuwa idan sun gaskata sun dubi macijin jan karfe bisa itace, haka kuma yayan Adamu sai kawai su **gaskata** shirin Allah domin su sami ceto daga madawwamin hukunci. **Mu duka** muna kamar da yayan Isra’ila waƙanda macizai suka sare su. **Shaidan** yana kamar da maciji mai zafin dafi. **Zunubi** ne wannan zafin dafi da ke halakar da mutum. Shaidan ya sare kowane ɗan Adam. Zafin dafin zunubi zai sa mu halaka har abada a gidan wuta idan Allah bai shirya mana magani ba! Ba mu da dabara mu ceci kanmu daga hukuncin Allah, domin sakamakon zunubi mutuwa da gidan wuta ne. Amma yabo ya tabbata ga Ubangiji Allah! Daidai yadda ya shirya **magani** domin ya ceci yayan Isra’ila daga zafin dafin macizai, haka ya shirya **magani** ya ceci yayan Adamu daga “zafin dafin” zunubi.

Ko kun san shirin Allah yadda zai sabunta ya rayar da zukatun yayan Adamu, waƙanda sun cika da zunubi? Me Ubangiji Yesu ya ce game da wannan? Ya ce dole a daga Mai Fansa mai tsarki a kan itace, wato bisa gicciye, domin ya jure hukuncin zunubi domin masu zunubi, *“domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada yã halaka, amma yã sami rai na har abada!”*

Wa ya iya samun ceto? Me Nassi ya ce? Ya ce: *“**Dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi** kada yã halaka!”* Ga wanene ya kamata mu ba da gaskiya? Ya kamata mu ba da gaskiya ga Mai Fansa wanda Allah ya aiko. Ko ka ba da gaskiya gare shi? Ko a birnin zuciyaƙa ka gaskata Allah ba ya so ka halaka ba, har ya aiko da Yesu Mai Ceto zuwa cikin duniya **dominka**, domin ya ɗauke nauyin **bashinka** na zunubi? Magani mai adalci wanda Allah ya tanada domin matsalar zunubanmu, shi ne mutuwar Yesu bisa gicciye. Nassi ya ce: *“**Almasihu bai taɓa yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya maishe shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalili ne, cikin Almasihu, za mu iya sami adalcin Allah**”* (2 Korintiyawa 5:21).

Abokai, Allah ba ya sãkewa. Abin da Ubangiji Yesu ya faɗa ma Nikodimus ya yi shekara dubu biyu, yana gaya maku yau: *“**Dole a sãke haife ku!**”* Nufin Allah ne ya tsarkake ku ya sabunta ku ta ikonsa. Amma sai kun ba da gaskiya ga Labarinsa Mai Daɗi. Ya kamata ku ba da gaskiya ga Almasihu wanda ya aiko. Dole ku gaskata Yesu, wanda bai taɓa yin zunubi ba, ya biya bashinku na zunubi domin ku rayu a gaban Allah har abada. *“**Dole a sãke haife ku! ... in ba an sãke haifar mutum ba, ba zai iya shiga mulkin Allah ba!**”* Amin.

Na gode don sauraro. A darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu saurara ga hira tsakanin Ubangiji Yesu da wata mace wadda ta yi miji biyar! Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan abin da Yesu Almasihu ya shaida, cewa:

*“**Kada fa ka yi mamaki don na ce maka, ‘Dole a sãke haife ku!’**”* (Yohanna 3:7) *“**Masu albarka ne masu tsabtar zuciya, gama za su ga Allah!**”* (Matiyu 5:8)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 68: Mai Ceton Duniya

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Cikin nazarinmu na Bishara mai tsarki, mun ga Yesu Almasihu dabam ne, babu mai kamarsa. Ta wurin **haihuwarsa**, da **halinsa**, da **ayyukansa**, da **koyawarsa** babu kamarsa. Game da **haihuwarsa** mun ga ba a taɓa haifi wani kamar Yesu ba, domin haihuwar budurwa ce, ta ikon Ruhu Mai Tsarki na Allah. Kuma mun ga game da **halinsa**, babu mai kama da Yesu. Shi mai tsarki ne tun haihuwarsa, sauran mutane duk masu zunubi ne. Game da **ayyukansa** ba wanda ya fi Yesu, ba wanda ya taɓa yin al'ajabai yadda ya yi. Kawai sai ya faɗi kalma, mai ciwo ya sami lafiya, Shaidan da aljanunsa sun yi gudu, zunubi an kawas da shi.

Mun kuma gano Yesu ya fi kowa ta wurin **koyarwarsa**. Darasin da ya wuce mun ji doguwar magana tsakanin Yesu da wani shugaban addini, Nikodimus. Yesu ya nuna ma Nikodimus cewa idan Ruhun Allah bai sabunta zuciyarsa ba, ba zai taɓa shiga gidan Allah ba. Shi ya sa Ubangiji Yesu ya faɗa masa, **"Dole a sāke haife ka!"**

Yau za mu ji maganar Yesu Almasihu da **mutum wanda ya bambanta da yawa** da Nikodimus. Nikodimus Bayahude ne. Wanda za mu gani a darasin yau **ba Bayahude ba ne**. Nikodimus namiji ne. Wanda za mu duba yau, **mace ce**. Nikodimus ya mai da hankali sosai ga bin addini. Amma matar nan **babbar mai zunubi ce** wadda ta taɓa yin miji biyar. A ra'ayin mutum, shugaban addinin nan, Nikodimus, ya fi waccan malalaciya. Amma ba haka ba ne Allah ke duban mutane. Domin dukan yayan zuriyar Adamu, da masu addini da manyan masu zunubi duk ɗaya ne, suna karkashin ikon zunubi. Shi ya sa dole kowane ɗan Adam a sāke haife shi ta wurin ikon da ke fitowa daga sama.

Bari mu cigaba da Bishara, mu saurara ga **maganar da Yesu ya yi da mace mai rashin ɗa'a ta kasar Samariya**. Samariya ita ce jaha da ke tsakanin Yahudiya da Galili a kasar Yahudawa. Samariyawa da yawa shigaggu ne. Yahudawa sun ɗauke su tamkar arna ne. Saboda haka akwai rashin jituwa tsakaninsu da Samariyawa. Duk da haka, Yesu Almasihu bai nuna bambanci ba, domin Allah ba ya nuna bambanci. **Yesu ya shigo duniya ya nemi kowane mai zunubin da ke son sabuwar zuciya mai tsarki, ya cece shi**. Saboda haka, Yesu bai ji kunya ba ya yi magana da mace Basamariya wadda ta taɓa aure maza biyar.

Yanzu bari mu ji abin da ke a rubuce a Bishara ta hannun Yohanna, sura huɗu. Littafi ya ce:

(Yohanna 4) <sup>4</sup>Ya zama dole ne Yesu ya bi ta cikin Samariya. <sup>5</sup>Sai ya zo wani gari a cikin Samariya mai suna Saikar. Garin yana kusa da yankin kasar da Yakubu ya ba ɗansa Yusufu tun ɗā. <sup>6</sup>A wannan wuri ne rijiyar Yakubu take. Da Yesu ya gaji da tafiya, sai ya zauna a bakin rijiyar. Wannan ya faru wajen tsakar rana ne. <sup>7</sup>Sai ga wata mace yar Samariya ta zo ɗiban ruwa. Yesu ya ce mata, "Ba ni ruwa in sha." <sup>8</sup>(Almajiransa kuwa sun shiga cikin gari don sayen abinci.) <sup>9</sup>Sai macen nan Basamariya ta ce wa Yesu, "Yaya kai **Bayahude** za ka roke ni ruwan sha, ni da nake mutuniyar Samariya?" (Don Yahudawa ba su haɗa ido da Samariyawa.) <sup>10</sup>Yesu ya amsa mata ya ce, "Da kin san kyautar Allah, da kuma wanda yake ce miki, 'Ba ni ruwa in sha,' ai, da kin roke shi, shi kuwa zai ba ki **ruwa mai ba da rai**." <sup>11</sup>Sai macen ta ce wa Yesu, "Mai girma, ai, ba ka da guga, rijiyar kuwa da zurfi. To, a ina ne za ka sami wannan ruwa mai ba da rai?" <sup>12</sup>Ko ka fi ubanmu Yakubu ne, wanda ya bar mana rijiyar, har shi da kansa, da yayansa, da dabbobinsa, suka sha ruwa daga ciki?" <sup>13</sup>Yesu ya amsa ya ce, "Duk wanda ya sha wannan ruwa zai sāke jin kishi. <sup>14</sup>Amma **duk wanda ya sha ruwan da zan ba shi, ba zai kara jin kishi ba har abada**. Ruwan da zan ba shi zai zama masa mabubɓugan ruwa wanda yake bubɓugowa zuwa rai madawwami." <sup>15</sup>Sai macen ta ce masa, "Mai girma, ka ba ni ruwan nan, don kada in kara jin kishi, don kada kuma in rika zuwa nan domin ɗiban ruwa." <sup>16</sup>Sai Yesu ya ce mata, "Ki je ki kira mijinki ku zo nan." <sup>17</sup>Sai ta amsa ta ce, "Ai, ba ni da miji." Yesu ya ce mata, "Kin faɗa gaskiya da kika ce ba ki da miji. <sup>18</sup>Don ainihin gaskiyar kuwa shi ne, kin auri maza biyar, wanda kuke tare yanzu kuwa ba mijinki ba ne." <sup>19</sup>Sai macen ta ce wa Yesu, "Mai girma, ina gani kai **annabi ne**. <sup>20</sup>Kakanninmu sun yi wa Allah sujada a dutsen nan. Amma ku Yahudawa kun ce a Urushalima ne ya kamata a yi wa Allah sujada." <sup>21</sup>Sai Yesu ya amsa mata ya ce, "Uwargida, ki ba da gaskiya ga abin da nake faɗi, gama lokaci yana zuwa da mutane ba za su yi wa Uba sujada a dutsen nan, ko a Urushalima ba. <sup>22</sup>Ku mutanen Samariya ba ku

san abin da kuke yi wa sujada ba. Amma mu Yahudawa mun san abin da muke yi wa sujada, don ceto ya fito daga Yahudawa ne. <sup>23</sup>Amma lokaci yana zuwa, har ma ya riga ya zo, da masu sujada na gaskiya za su yi wa Uba sujada cikin ruhu, da kuma gaskiya, domin Uba yana neman irin wadannan ne su yi masa sujada. <sup>24</sup>**Allah ruhu ne, masu yi masa sujada kuma sai su yi masa sujada cikin ruhu, da cikin gaskiya kuma**” <sup>25</sup>Sai macen ta ce wa Yesu, “Na sani Almasihu yana zuwa wanda ake ce da shi Kiristi. Idan ya zo zai bayyana mana dukan kome.” <sup>26</sup>Yesu ya ce mata, **“Ni mai magana da ke, ni ne shi.”**

<sup>27</sup>Suna gama magana ke nan sai ga almajiransa suka dawo, suka kuwa yi mamakin ganin yana magana da mace. Amma babu wanda ya ce mata, “Me kike bukata,” ko kuma ya tambaye shi, “Me ya sa kake magana da ita?” <sup>28</sup>Sai macen nan ta bar tulunta a wurin ta je cikin gari ta ce wa mutane, <sup>29</sup>**“Ku zo, ku ga mutumin da ya gaya mini duk abin da na taba yi! Ko ya yiwu wannan mutumin ne Almasihun?”** <sup>30</sup>Sai mutane suka fiffito daga cikin gari suka zo wurin Yesu.

<sup>39</sup>Mutanen Samariya da yawa daga wannan gari suka ba da gaskiya ga Yesu saboda maganar matan nan da ta ce, “Ya gaya mini duk abin da na taba yi.” <sup>40</sup>Da mutanen Samariya suka zo wurin Yesu, sai suka roke shi ya zauna tare da su, sai ya kuwa zauna kwana biyu. <sup>41</sup>Mutane da yawa kuma suka ba da gaskiya ga Yesu saboda maganarsa. <sup>42</sup>Sa’an nan mutanen Samariya suka ce wa macen, “Yanzu kam, mun ba da gaskiya, ba don ma abin da kika fada kawai ba, amma **don mu ma mun ji da kanmu, mun kuma tabbata lallai wannan mutum ne Mai Ceton duniya.**”

Shi ne karshen labarin mace Basamariya. Gaskiya, muhimmin labari ne. Domin ya nuna yadda lalataciya ta gane Yesu ne Mai Ceton da Allah ya aiko duniya. Sanin nan ya saƙe rayuwarta. Da sun fara hira, mace ba ta san kowane ne yake magana da ita ba. Tana tsammani Yesu **wani Bayahude** ne kamar sauran Yahudawa. Amma da sun cigaba da magana, Yesu ya fada mata wadansu abubuwa wadanda, da shi mutum ne kawai, bai iya sani ba. Saboda haka ta dauka cewa lallai Yesu **annabi** ne. Amma a karshe ta fahimta Yesun nan wanda yake magana da ita **ya fi annabi. Shi Almasihu ne. Shi wanda dukan annabawa sun yi annabcinsa, Mai Ceton duniya!**

Bayan da macen ta gane cewa mutumin nan da ke zaune a bakin rijiya, yana magana da ita, shi Almasihu ne, sai ta bar tulunta, ta yi gudu zuwa cikin gari. Ta kira ga jama’a, ta ce, **“Ku zo, ku ga mutumin da ya gaya mini duk abin da na taba yi! Ko ya yiwu wannan mutumin ne Almasihun?”**

Bayan wannan, mutanen gari sun fito wurin Yesu. Sun roke shi ya zauna tare da su. Yesu ya zauna a garinsu kwana biyu, ya koya masu yadda za su sami sabuwar zuciya mai tsarki, su zama masu yi ma Allah sujada ta gaskiya. Saboda haka nassi ya ce:

**“Mutane da yawa kuma suka ba da gaskiya ga Yesu saboda maganarsa. Sa’an nan mutanen Samariya suka ce wa macen, ‘Yanzu kam, mun ba da gaskiya, ba don ma abin da kika fada kawai ba, amma don mu ma mun ji da kanmu, mun kuma tabbata lallai wannan mutum ne Mai Ceton duniya!’”** (Yohanna 4:41,42).

Yanzu bari mu cigaba cikin Bishara, mu ga abin da ya faru yan kwanaki bayan wannan ziyara da Yesu ya yi a Samariya. Za mu ga yadda **ba kowa da kowa ya karbi Yesu a kan shi ne Mai Ceton duniya ba**. A Bishara ta hannun Luka, sura 4, Littafi ya ce:

(Luka 4) <sup>14</sup>Sai Yesu ya koma Galili, ikon Ruhu Mai Tsarki kuma yana tare da shi. Labarinsa ya kai ko’ina a kewayen.

<sup>15</sup>Ya yi ta koyarwa a majami’unsu, kowa yana ta yabonsa. <sup>16</sup>Daga nan sai Yesu ya zo **Nazarat, inda ya yi girma**. Ya shiga majami’a a Ranar Hutun Yahudawa wato, Asabar kamar yadda ya saba. Ya tashi zai yi karatun ke nan, <sup>17</sup>sai aka mika masa littafin annabi Ishaya. Ya kunce littafin ya nemi, ya kuma sami wurin da aka rubuta cewa,

<sup>18</sup>**“Ruhun Ubangiji yana tare da ni, Domin ya zabe ni in kawo wa talakawa Labari Mai Dadi. Ya aike ni in yi shelar yanci ga wadanda suke a daure. In kuma bude idanun makafi. In kuma ba da yanci ga wadanda aka danne.** <sup>19</sup>In kuma fada wa kowa cewa lokaci ya yi da Ubangiji zai ceci mutanensa.” <sup>20</sup>Da ya gama karatun, sai ya nade littafin ya ba wa mai lura da majami’ar, ya zauna. Dukan mutanen da suke majami’ar, suka zuba masa ido, <sup>21</sup>sai ya ce musu, **“Wannan Nassin Maganar Allah, ya cika a kunnenku a yau.”**

Da kalmomin nan Yesu ya shaida masu, shi ne Almasihu wanda annabi Ishaya ya rubuta zancensa ya yi shekara dari bakwai da suka wuce. Amma Yahudawan Nazarat ba su yarda da wannan ba. Ba su aminta Yesun nan da ya yi

girma a tsakiyarsu, shi ne Mai Ceton duniya wanda ya fito daga sama. Saboda wannan sun raina shi cewa, “*Anyā, wannan ba dān Yusufu ba ne?*”

Nassi ya cigaba da cewa, Yesu ya faɗakar da mutanen Nazarat kada su raina Almasihun da Allah ya aiko masu. Amma sai suka kara husata. Sa’an nan Littafi ya ce:

(Luka 4) <sup>28</sup>*Da mutanen da suke cikin majami’a suka ji wannan magana, sai haushi ya kama su duka. <sup>29</sup>Suka tashi suka fitar da Yesu bayan gari, har suka kai shi kan dutse da aka gina garinsu a kai. Sun so su ture shi yā fādi daga kan dutsen, <sup>30</sup>amma sai ya bi ta cikinsu ya yi tafiyarsa.*

Haka mutanen Nazarat sun nemi su kashe Yesu! Me ya sa sun nemi su kashe shi? Sun nemi su kashe shi domin Yesu ya ce shi ne **Almasihu** wanda dukan annabawan Allah suka yi zancensa. ‘Gaskiya daci gare ta!’ Maganar Yesu ta ba mutanen Nazarat haushi har sun nemi su tura shi daga hayin dutse. Amma ba su iya ba. Saboda lokacin da Allah ya kaddara domin Yesu ya mutu bai zo ba tukuna. Masu iya magana suna cewa, “Mai saran itace ba ya saran babban itace na tsakiyar gari ba.” Almasihu Yesu shi ne ‘babban itacen’ Allah! Abin wauta da kuma mugunta mutane sun nemi su ‘sare babban itacen’ da Allah ya kafa don ya zama Mai Ceto da Mahukuncin duniya! Daga baya, mutane za su kashe shi. Amma a rana ta uku Allah zai tashe shi daga matattu. Za mu kara koyarwa game da wannan nan gaba.

Yanzu fa, yaya za mu takaita darasinmu na yau? Mun saurari labari biyu game da **mutane kungiya biyu**. Kowace kungiya ta ji zancen Yesu a kan shi ne Almasihu. Amma yadda suka dauki shaidarsa ya bambanta da yawa.

Na fari mun ji labarin mace mai zunubi wadda Yesu ya sadu da ita a bakin rijiya, da mutanen Samariya. Sun karbi maganar Yesu da farin ciki mai yawa. Sun **gaskata** Yesu ne Almasihu Mai Ceton duniya.

Na biyu mun ji labarin mutanen Nazarat masu addini. Sun raina maganar Yesu. **Ba su gaskata** Yesun nan wanda ya yi girma a garinsu, shi ne Almasihu ba.

A takaice, mun ga masu zunubi a garin Samariya sun karbi Yesu a kan Mai Ceto wanda ya fito daga sama. Amma masu addini a Nazarat ba su karbe shi ba.

Kai fa? Ke fa? Wace kungiya kana ciki? Ko ka fi kama da mutanen Samariya **wadanda suka karbi Yesu a kan Ubangijinsu da Mai Cetonsu**? Ko ka fi kama da mutanen Nazarat **wadanda suka ki gaskatawa Yesu ne Almasihu Mai Ceton duniya**? Ko ka gane Yesu ne Mai Fansa wanda dukan annabawa sun yi magana a kansa? Ko ka yi imani da shi, ka karbe shi a kan Mai Cetonka?

Ku saurara ga abin da Littafi Mai Tsarki yana cewa game da Yesu Almasihu. Nassi ya ce:

*“Hasken yana haskakawa cikin duhu, amma duhu bai iya yā sha kansa ba... A dā Kalman yana cikin duniya, kuma ko da yake ta wurinsa ne aka yi duniya, duk da haka duniya ba ta san shi ba. Ya zo kasarsa, amma mutanensa ba su karbe shi ba. **Amma dukan wadanda suka karbe shi, suka kuma ba da gaskiya gare shi, ya ba su iko su zama yayan Allah.** Ba su zama yayansa ta hanyar irin ta yan Adam ba, ba ta wurin kwadayin jiki ko kuma nufin mutum ba, amma **Allah** da kansa Ubansu!”* (Yohanna 1:5,10-13)

Aboki mai sauraro. Ko an haife ka daga wurin Allah? Ko hakika ka ba da gaskiya ga Yesu? Ko ka karbe shi a kan Ubangijinka da Mai Cetonka?

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Ina gayyatar ku ku saurari darasi na gaba. Za mu dubi alamun da Yesu ya ba da, yadda kowa zai sani shi ne kadai Mai Ceton duniya na gaskiya.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan shaidar mutanen Samariya a kan Yesu, cewa,

**“Lallai wannan mutum ne Mai Ceton duniya!”** (Yohanna 4:42)

Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 69: Yesu ya Nuna Isa**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kansa ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Yana son kowa ya sami salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Mafi yawanku kun san inda muka kai cikin tafiyarmu cikin Littattafai Masu Tsarki. Muna duban littafin Bishara wanda ya ba da tarihin Labari Mai Daɗi game da Yesu Almasihu. Shi ne Mai Ceto wanda ya shigo duniya domin ya yantar da yayan Adamu daga mallakar Shaidan, da zunubi, da madawwamin hukunci.

A darussan da suka wuce, mun ga Yesu yana tafiya ko'ina a kasar Yahudawa, ya **koya** ma taro, ya **warkar** da marasa lafiya. Saboda haka, babban taron jama'a suna binsa. Amma **galibin shugabannin addini suna jin kishinsa** domin ba su iya karyata hikimar maganarsa, ba su iya musun mu'ujizan da ya aikata ba.

Yau za mu cigaba cikin Bishara, mu ga yadda **shugabannin addini sun yi adawa da Ubangiji Yesu game da ranar hutawa, wato ran asabar**. Asabar rana ta bakwai ga mako. Ranar da Allah ya ba Yahudawa domin hutawa bayan da sun yi aiki kwana shida. Amma shugabannin addini na wancan zamani, wato Farisiyawa, sun soki Yesu da taka dokar Ranar Hutu domin ya yi ayyukan alheri bisa ran Asabar. Sun dauki wannan hujja ne su bata sunansa, domin ba su same shi da laifi su kai kararsa ba.

Bari mu karanta Bishara ta hannun Matiyu, sura goma sha biyu. Littafi ya ce:

(Matiyu 12) <sup>1</sup>A lokacin nan a **Ranar Hutun** Yahudawa, wato, Asabar Yesu ya bi ta gonakin alkama. Almajiransa kuwa suna jin yunwa, sai suka fara cire tsabar alkama suna ci. <sup>2</sup>Da Farisiyawa suka ga haka, sai suka ce masa, “Ka gani, almajiranka suna yin abin da Doka ta hana a yi a Ranar Hutu.” <sup>3</sup>Sai ya ce musu, “Ashe, ba ku karanta abin da Dawuda ya yi ba lokacin da shi da abokan tafiyarsa suke jin yunwa?” <sup>4</sup>Yadda ya shiga wurin da ake sujada ya ci burocin da aka keɓe, wanda bai kamata ko shi ko abokan tafiyarsa su ci ba, sai dai firistoci kawai. <sup>5</sup>Ko ba ku karanta a cikin Dokar Musa ba, yadda firistoci suke karya dokar Ranar Hutu a haikali, kuma bai zama sun yi laifi ba? <sup>6</sup>Ina gaya muku, **ga wanda ya fi haikali a nan**. <sup>7</sup>Amma da kun san abin da wannan ayar take nufi wato, **‘Jinkai nake so, ba hadaya ba,’** da ba ku ga marasa laifi da laifi ba. <sup>8</sup>Gama **Dan Mutum Ubangiji ne har ma da na Ranar Hutu.**”

Yesu yana da daruruwan sunaye da makamai a Littattafai Masu Tsarki. Sau da yawa ya mori makamin nan game da kansa, wato, **“Dan Mutum.”** Wannan suna, Dan Mutum, ya tuna mana yadda Almasihu ya kaskantar da kansa ya zama da jikin ɗan Adam. Ya kuma bayyana ɗaukakarsa, domin ɗayan nan da ya kaskantar da kansa ya zama mutum, shi ne wanda yake da dukan iko da hukunci bisa kowane ɗan Adam. Ku yi tunani bisa wannan! Kalma da Ruhu da iko da ɗaukar Allah, ya shigo duniya ya ɗauki jikin mutum! Hakika, Yesu Almasihu Dan Mutum ne, da Ubangijin Ranar Hutu, da Ubangiji bisa dukan kome. Amma Farisiyawa ba su yarda haka Yesu yake ba, ba su karɓe shi ba.

Bari mu ji abin da ya faru bayan wannan. Littafi ya ce:

(Matiyu 12) <sup>9</sup>Sai Yesu ya bar wurin ya shiga majami'arsu. <sup>10</sup>Akwai wani mutum a wurin **mai shanyayyen hannu**. Sai suka tambayi Yesu suka ce, “Doka ta yarda a yi warkarwa a Ranar Hutu?” Sun yi wannan tambayar ne don su same shi da laifi. <sup>11</sup>Sai ya ce musu, “A ce waninku yana da tunkiya ɗaya tak, sai ta faɗi cikin rami a Ranar Hutu, mai tunkiyar ba zai fitar da ita ba?” <sup>12</sup>Ai, mutum ya fi tunkiya daraja sosai. **Saboda haka ba a hana yin aikin kirki a Ranar Hutu ba.** <sup>13</sup>Sai ya ce wa mutumin, “Miko hannunka.” Sai ya miko, nan da nan sai hannun ya warke ya zama kamar ɗayan hannun. <sup>14</sup>Amma Farisiyawa suka fita suka yi shawara yadda za su kashe Yesu. <sup>15</sup>Da Yesu ya gane haka, sai ya bar wurin, mutane da yawa suka bi shi, ya kuwa warkar da su duka.

Mun ga yadda Farisiyawa sun caje Yesu da laifi domin bai kula da al'adunsu ba. Ga munafunci! Waɗannan shugabannin addini ba su ji tausayin masu jin yunwa da masu ciwo ba. Kawai suna kokari su tilasta jama'a su gaskata cewa al'adunsu sun fito daga wurin Allah. Wato, in ji su, Allah ya hana a yi aikin kirki a Ranar Hutu! Amma Yesu ya san muguntar da ke cikin zukatansu. Ya tuna masu da faɗin Allah cikin Littattafai, cewa, **“Amma da kun**

san abin da wannan ayar take nufi wato, 'Jinkai nake so, ba hadaya ba,' da ba ku ga marasa laifi da laifi ba. Gama Dan Mutum Ubangiji ne har ma da na Ranar Hutu." Mu cigaba cikin Nassi:

(Matiyu 12) <sup>22</sup>Sai aka kawo masa wani **beben makaho mai aljani**. Yesu kuwa ya warkar da shi, har mutumin ya yi magana ya kuma iya gani. <sup>23</sup>Mutanen duka suka yi mamaki suka ce, "Shin, ba wannan shi ne 'Dan Dawuda ba?" <sup>24</sup>Amma da Farisiyawa suka ji haka sai suka ce, "Ai, da ikon Ba'alzabul [wato Shaidan] sarkin aljanu ne wannan mutumin yake fitar da aljanu." <sup>25</sup>Da yake Yesu ya san abin da suke tunani sai ya ce musu, "Duk mulkin da ya rabu kashi biyu suna gāba da junansu, mulkin ba zai tsaya ba. Kuma gari ko gidan da mutanen ba sa shiri da junansu ba zai tsaya ba. <sup>26</sup>Idan aljanu daga mulkin Shaidan suna fitar da juna, Shaidan yana fada da kansa ke nan. To, yaya mulkinsa zai tsaya? <sup>27</sup>Idan kuwa da ikon Ba'alzabul nake fitar da aljanu, to almajiranku fa? Da ikon wa suke fitarwa? Almajiranku ne za su yi muku shari'a a kan wannan. <sup>28</sup>Idan ni kuwa da ikon Ruhun Allah nake fitar da aljanu, ashe, mulkin Allah ya zo muku ke nan.

(Yohanna 5) <sup>1</sup>Bayan wannan, Yesu ya tafi Urushalima domin wani bikin Yahudawa. <sup>2</sup>A Urushalima kuwa akwai wani tafkin ruwa wanda aka kewaye shi da rumfuna guda biyar. Da Yahudanci ana ce da shi Betasda. Wannan tafki yana kusa da Kofar Tumaki ne. <sup>3</sup>A rumfuna nan ne marasa lafiya, da makafi, da guragu, da shanyayyu da yawa sun saba kwanciya. Suna jira a motsa ruwan. <sup>4</sup>Don a lokaci-lokaci mala'ikan Ubangiji yakan sauko ya motsa ruwan. Duk wanda ya fara shiga bayan an motsa ruwan, sai yā warke daga duk irin ciwon da yake da shi.

<sup>5</sup>A nan kuwa akwai wani mutumin da ya yi shekara talatin da takwas a **cikin rashin lafiya**. <sup>6</sup>Da Yesu ya gan shi kwance, ya kuma san mutumin ya dade da wannan ciwo, sai Yesu ya ce wa mutumin, "Kana so ka warke?" <sup>7</sup>Mai ciwon ya amsa masa ya ce, "Mai girma, ai, ba ni da wanda zai taimake ni in shiga tafkin lokacin da aka motsa ruwan. Idan na yi kokari in shiga, sai wani yā riga ni." <sup>8</sup>Sai Yesu ya ce masa, "Tashi, ka dauki tabarmarka, ka yi tafiya!" <sup>9</sup>Nan take, mutumin ya warke, ya kuma dauki tabarmarsa ya yi tafiya.

Wannan abin ya faru a Ranar Hutun Yahudawa ne, wato Asabar. <sup>10</sup>Saboda haka Yahudawa suka ce wa mutumin da aka warkar, "Yau Ranar Hutu ne, kuma bisa ga Dokarmu ba daidai ba ne ka dauki tabarmarka." <sup>11</sup>Sai mutumin ya amsa musu ya ce, "Ai, wanda ya warkar da ni, shi ne ya ce mini, in dauki tabarmata in yi tafiya." <sup>12</sup>Suka tambaye shi suka ce, "Wane ne wannan mutumin da ya ce maka ka dauki tabarmarka ka yi tafiya?" <sup>13</sup>Mutumin da aka warkar dīn kuwa bai san ko wane ne ma ya warkar da shi ba, domin akwai mutane da yawa a wurin, kuma Yesu ya bace cikin jama'a.

<sup>14</sup>Bayan dān lokaci, Yesu ya same shi a cikin haikali, ya ce masa, "Ka ga fa, ka warke! To, ka daina yin zunubi, don kada wani abu da ya fi wannan muni yā same ka." <sup>15</sup>Sai mutumin ya tafi ya gaya wa shugabannin Yahudawa cewa, Yesu ne ya warkar da shi. <sup>16</sup>Saboda haka suka fara tsananta wa Yesu, don dai yana yin irin waɗannan abubuwa a Ranar Hutu. <sup>17</sup>Sai Yesu kuwa ya ce musu, "Ubana yana aiki har yanzu, ni ma ina yi." <sup>18</sup>**Wannan magana kuwa ya sa Yahudawa suka kara nema su kashe Yesu. Suka ce, "Ba don ma ya karya dokar Ranar Hutu kawai ba, amma ya ce Allah Ubansa ne, wato, ya mai da kansa daidai da Allah ke nan."**

Bari mu dān dakata a nan. Don me shugabannin addini sun tsananta Yesu, sun nemi su kashe shi? Ko ya zama saboda Yesu ya warkar da mutumin a Ranar Hutu ne? Ba shi ne ainihin dalili ba. Suna neman su kashe Yesu domin **ya ce Allah ne Ubansa**. Ba su iya karɓar Yesu tamkar Almasihu wanda ya fito daga gaban Allah ba. Saboda haka suka tuhumci Yesu da sabo, suna son su halaka shi. Amma littafi ya ce:

(Yohanna 5) <sup>19</sup>Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Hakika, ina gaya muku, **Dan** ba ya yin kome shi kadai, sai dai abin da ya ga Uban yake yi. Domin duk abin da Uban yake yi, shi ne ma 'Dan yake yi. <sup>20</sup>Gama Uban yana kaunar 'Dan, yana kuma nuna masa duk abin da shi kansa yake yi, har ma zai nuna masa ayyuka da suka fi waɗannan, domin ku yi mamaki. <sup>21</sup>Kamar dai yadda Uba yake ta da matattu ya kuma raya su, haka ma 'Dan yana ba da rai ga dai duk wanda ya ga dama. <sup>22</sup>Uba kuma ba ya yin wa kowa shari'a, amma ya ba 'Dan ikon yin dukan shari'a, <sup>23</sup>domin dukan mutane su girmama 'Dan, kamar yadda suke girmama Uban. Duk wanda ba ya girmama 'Dan, ba ya girmama Uban da ya aiko shi ke nan.

<sup>24</sup>**"Hakika, ina gaya muku, duk mutumin da yake jin maganata, yana kuma ba da gaskiya ga wanda ya aiko ni, yana da rai na har abada. Ba za a yi masa hukunci ba, ya riga ya ketare mutuwa zuwa rai.**

<sup>31</sup>“Idan na yi wa kaina **shaida**, to, shaidata ba gaskiya ba ce. <sup>32</sup>Amma akwai wani wanda yake yin shaida a kaina, na kuma san shaidar da yake yi a kaina gaskiya ce. <sup>33</sup>Kun aiki mutane wurin **Yahaya**, shi kuwa ya shaida muku gaskiya. <sup>34</sup>Duk da haka ban dogara da shaidar mutum ba. Na dai fada haka ne domin ku sami ceto. <sup>35</sup>Yahaya fitila ne mai ci, mai haske kuma, kun kuwa yarda ku yi farin ciki sosai da haskensa a dan lokaci kadan. <sup>36</sup>Amma ina da tawa shaida a kaina wadda ta fi shaidar da Yahaya ya bayar game da ni. **Abubuwan da nake yi**, waɗanda Ubana ya ba ni in yi, su ne abubuwan da suka zama shaidata, cewa Uba ne ya aiko ni. <sup>37</sup>**Uban** kuma wanda ya aiko ni shi da kansa ya zama shaidata. Ba ku taba jin muryarsa ba, ba ku kuma taba ganin yadda yake ba. <sup>38</sup>Maganarsa ba ta zama a zuciyarku, domin ba ku ba da gaskiya ga shi wanda Uba ya aiko ba. <sup>39</sup>Kuna ta binciken Rubutattun Maganar Allah, don a tsammaninku za ku sami rai na har abada a cikinsu. Waɗannan **Rubutattun Maganar Allah** kuwa su ne suke ba da shaida a kaina. <sup>40</sup>Amma duk da haka kun ki zuwa wurina ku sami rai. <sup>41</sup>Ba na karɓar yabo daga wurin mutane. <sup>42</sup>Amma fa na san ku, na kuma san cewa ba ku da kaunar Allah a cikin zukatanku. <sup>43</sup>Na zo a cikin sunan Ubana, ba ku karɓe ni ba, amma idan wani ya zo a cikin sunan kansa, za ku karɓe shi. <sup>44</sup>To, yaya za ku ba da gaskiya bayan kuna kofarin samun yabo daga junanku, amma ba kwa kofarin samun yabon da yake fitowa daga wurin Allah wanda yake ɗaya kaɗai?

<sup>45</sup>“Kada ku yi tsammani zan kai kararku wurin Uba. Akwai mai kai kararku, shi ne Musa, wanda kuke tsammani zai taimake ku. <sup>46</sup>Da a ce kun ba da gaskiya ga **Musa**, da kun ba da gaskiya gare ni, don Musa ya rubuta game da ni. <sup>47</sup>Amma in kuwa ba ku gaskata da abin da ya rubuta ba, ta yaya za ku gaskata da maganata?”

Ko kun ji yadda Ubangiji Yesu ya tsauta ma Farisiyawa waɗanda suke son kashe shi? Ya fada masu, **duk wanda ya ki karɓar Almasihu** wanda Allah ya aiko daga sama, **yana kin karɓar** shaidar **ayyuka** masu banmamaki na Almasihu da **maganarsa**. Yana kuma kin karɓar shaidar annabi **Yahaya**, da shaidar annabi **Musa**, da shaidar **Littattafan Maganar Allah**. A takaice, wanda ya ki karɓar Almasihu, yana kin karɓar **Allah kansa**. Wanda bai girmama Ɗan, ba ya girmama Uban wanda ya aiko shi. Kin magana da ikon Yesu ya zama daidai da kin magana da ikon Allah. Domin Yesu ne ainihin Kalmar Allah, wanda Allah ya danka masa dukan shari’a da iko.

Duk wanda hakika ya gaskata Allah da annabawansa, zai kuma gaskata Yesu ne Almasihun da ya fito daga sama, domin annabawan Allah duka sun yi shaida a kansa. Waɗanda suka san Littattafan Annabawa sun kuma gaskata su, sun gaskata Yesu ɗan Maryamu shi ne Wanda Allah ya zaɓa ya zama Mai Ceton duniya. Ita ce ma’anar maganar Yesu ga shugabannin addini sa’anda ya ce:

(Yohanna 5) <sup>39</sup>“Kuna ta binciken Rubutattun Maganar Allah, don a tsammaninku za ku sami rai na har abada a cikinsu. Waɗannan **Rubutattun Maganar Allah** kuwa su ne suke ba da shaida a kaina. <sup>40</sup>Amma duk da haka kun ki zuwa wurina ku sami rai... <sup>45</sup>Kada ku yi tsammani zan kai kararku wurin Uba. Akwai mai kai kararku, shi ne [annabi] Musa, wanda kuke tsammani zai taimake ku. <sup>46</sup>Da a ce kun ba da gaskiya ga Musa, da kun ba da gaskiya gare ni, don Musa ya rubuta game da ni. <sup>47</sup>**Amma in kuwa ba ku gaskata da abin da ya rubuta ba, ta yaya za ku gaskata da maganata?”**

Gaskiya, ya kamata kowannenmu ya mai da hankali ga zancen nan, domin Allah yana son ya haskaka cikakkiyar ma’anarsa gare mu. Allah yana son gaskiya ta zauna a zukatanmu. **Idan mun ce muna ba da gaskiya ga annabawa, to, ya kamata mu ba da gaskiya ga Wanda sun yi shaidarsa**, wato **Yesu Almasihu!** Abokai, yau ina barinku da wannan tambaya: Ko **lallai hakika** kun ba da gaskiya ga annabawa? Da yawa suna maza maza su karɓi shaidar mutum guda, amma abin mamaki, kaɗan ne suna gaskantar **tabbatacciyar shaidar annabawan Allah masu yawa**, waɗanda suka rubuta Littattafai Masu Tsarki. Kai fa? Ke fa? “*Ka gaskata da annabawa?*” (Ayyukan Manzanni 26:27)

Abokai masu sauraro, za mu yi bankwana yau domin lokacinmu ya kare. Muna gayyatar ku saurari darasi na gaba inda za mu cigaba da rayuwa mai ban sha’awa ta Yesu Almasihu. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan abin da Ubangiji Yesu ya fada ma Farisiyawa:

**“Amma in kuwa ba ku gaskata da abin da [annabi Musa] ya rubuta ba, ta yaya za ku gaskata da maganata?”**  
(Yohanna 5:47) Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 70: Ikon Yesu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau, ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga **shugabannin addini na Yahudawa sun nemi su halaka Yesu domin ya ce Allah ne Ubansa. Wato, yana cewa shi da Allah daya ne.** Babban taron mutane sun bi Ubangiji Yesu duk inda ya tafi. A cikin taron akwai waɗanda suka gaskata maganar Yesu, akwai waɗanda ba su gaskata ba. Yesu ya zaɓi manzanni goma sha biyu daga cikin su da suka ba da gaskiya gare shi. Sun zauna tare da shi, ya koya masu, ya kuma aike su su shaida Labari Mai Daɗi na ceto.

**Manzanni goma sha biyu** waɗanda Yesu ya zaɓa, su ne: Siman wanda kuma ana kiransa *Bitrus*, da ɗan'uwansa *Andarawus*, da *Yakubu* ɗan Zabadi, da kanensa *Yohanna*. Su huɗu masu kamun kifi ne. Sauran manzanni su ne: *Filibus*, da *Batilomi*, da *Toma*, da *Matiyu* mai karɓar haraji, da *Yakubu* ɗan Alfiyus, da *Taddiyus*, da *Siman mutumin Kan'ana*, da kuma *Yahuda Iskariyoti* wanda ya bashe shi (dubi *Matiyu* 10:2-4). **Wadansu mata** kuma suna bin Yesu duk inda ya tafi. Akwai *Maryamu* daga Magadala, wadda Yesu ya fitar da aljanu bakwai daga gare ta. Akwai *Yowana* matar Kuza, wani wakili a gidan Hirudus, tare da *Suzana*, da waɗansu mata da yawa. Sun yi ma Yesu da almajirai hidima da kayansu (dubi *Luka* 8:2-3).

Yadda mun riga mun gani, mutane suna mamaki saboda koyarwar Ubangiji Yesu, domin ya koya masu da iko wanda malamansu na addini ba su da shi. Ikon Yesu bai tsaya a kan maganarsa kawai ba. Ya kuma bayyana cikin manyan ayyukan da ya yi. Littafi ya ce: *"Mulkin Allah ba ga maganar baki yake ba, sai dai ga iko"* (1 Korintiyawa 4:20). A darasinmu na yau, za mu ga **ikon Ubangiji Yesu da sarautarsa** bisa kowane taliki da yanayi na duniyan nan.

Za mu fara karatunmu a cikin Bishara ta hannun Markus, sura huɗu. Littafi ya ce:

(Markus 4) <sup>35</sup>A ranan nan, da rana ta kusan fāduwa, Yesu ya ce wa almajiransa, "Mu haye zuwa wancan ketare." <sup>36</sup>Suka bar taron mutane, suka ɗauke shi tare da su, cikin jirgin da yake zaune a ciki. Akwai waɗansu jirage kuma tare da su. <sup>37</sup>Sai **babban hadari mai iska ya taso**, har yana ta da ruwan teku sama yana bubbuga jirgin. Ruwa kuwa yana shiga cikin jirgin ya kusan cika da ruwa. <sup>38</sup>Yesu kuwa yana can bayan jirgin yana barci. Almajiransa suka tashe shi, suka ce, "Malam, za mu halaka, ba ka kula ba ko?" <sup>39</sup>Sai Yesu ya farka, ya tsawata wa iska, ya kuma ce wa ruwan tekun, **"Natsu! Ka yi shiru!"** Sai iska ta daina, **wuri duk ya yi tsit.** <sup>40</sup>Ya ce wa almajiransa, "Me ya sa kuka ji tsoro haka? Har yanzu ba ku da bangaskiya ne?" <sup>41</sup>Sai suka ji tsoro sosai, suka ce wa juna, **"Wane ne wannan? Har iska da ruwan teku ma suna jinsa!"**

(Markus 5) <sup>1</sup>Yesu da almajiransa suka kai hayin teku da yake a Kasar Gadara. <sup>2</sup>Da saukar Yesu daga jirgin ruwan, nan da nan sai ga **wani mai aljani**, ya fito daga inda ake binne mutane, ya tarye shi. <sup>3</sup>Mutumin kuwa, makabarta ne yake kwana. Ba mai iya ɗaure shi kuma, ko da sarka ma. <sup>4</sup>Don ɗa an sha ɗaure hannayensa da kafafunsa da sarka, amma yakan tsintsinke su. Har ba wanda yake da karfi yā bi da shi. <sup>5</sup>Kullum kuwa dare da rana yana yawo cikin makabarta, da kan duwatsu, yana ihu, yana tsatsage jikinsa da duwatsu. <sup>6</sup>Da ya ga Yesu daga nesa, sai ya tashi da gudu ya durkusa a gabansa. <sup>7</sup>Ya yi ihu da karfi ya ce, "Ina ruwanka da ni, Yesu ɗan Allah Maɗaukaki? Na roke ka da sunan Allah, kada ka ba ni wahala." <sup>8</sup>Ya faɗa haka ne don Yesu ya ce masa, "Rabu da mutumin nan, kai aljani!" <sup>9</sup>Yesu ya tambaye shi ya ce, "Menene sunanka?" Sai ya amsa ya ce, "Sunana Tuli, don muna da yawa." <sup>10</sup>Sai ya roki Yesu sosai kada yā kore su daga ungar. <sup>11</sup>Kusa da wurin nan kuwa akwai wani babban garken aladu da yake kiwo a gangaren dutsen. <sup>12</sup>Aljanun nan suka roki Yesu suka ce, "Ka sa mu je wurin aladun nan, mu shiga cikinsu." <sup>13</sup>Yesu kuwa ya yarda. Sai aljanun suka fita suka shiga cikin aladun. Wannan garken kuwa yana da aladu wajen dubu biyu, suka kuwa tashi a guje, suka gangara suka fāɗi cikin tekun, suka halaka a ruwa. <sup>14</sup>Da ganin haka, masu kiwon aladun suka gudu suka ba da labarin a garinsu

da karkararsu. Mutane suka fito don su ga abin da ya faru. <sup>15</sup>**Da suka zo wurin Yesu suka ga mutumin da dā yake cike da aljanu, yana zaune da riguna a jikinsa, yana cikin hankalinsa kuma, sai suka ji tsoro.**

<sup>16</sup>Wadanda aka yi abin a idonsu kuwa, suka yi ta ba da labarin abin da ya faru da mai aljanun da kuma aladun. <sup>17</sup>Sai mutanen suka fara rokon Yesu yā bar kasarsu. <sup>18</sup>Yesu yana shiga cikin jirgin ruwa ke nan, sai wanda a dā yake da aljanun nan ya roke shi yā yarda masa yā tafi tare da shi. <sup>19</sup>Amma Yesu bai yarda masa ba. Ya ce masa, “Tafi gida wurin yan’uwanka, ka fada musu irin manyan abubuwan da Ubangiji ya yi maka, da kuma yadda ya ji tausayinka.” <sup>20</sup>Sai mutumin ya tafi, ya fara baza labari a yankin Mai Garuruwa Goma a kan irin manyan abubuwan da Yesu ya yi masa. **Dukan mutane kuwa suka yi mamaki.**

<sup>21</sup>Da Yesu ya sāke hayewa zuwa wancan ketare cikin jirgin ruwa, sai mutane da yawa suka taru wurinsa. Tun yana nan a bakin tekun, <sup>22</sup>sai dā daga cikin shugabannin majami’a mai suna Jayirus, ya zo wurin. Da ganin Yesu kuwa, ya fāfā a gabansa, <sup>23</sup>ya yi ta rokonsa, yana cewa, “Yata karama tana bakin mutuwa. Ina rokonka ka zo ka taba ta don ta warke ta rayu.” <sup>24</sup>Sai Yesu ya tafi tare da shi. Mutane da yawa suka bi shi har suna matsa shi. <sup>25</sup>Akwai **wata mace a wurin wadda ta yi shekara goma sha biyu tana zub da jini.** <sup>26</sup>Ta kuma sha wahala sosai a hannun masu magani da yawa har ta kashe dukan kudinta. Amma maimakon ta sami sauki, sai ciwon ya yi ta karuwa. <sup>27</sup>Dā ma, ta ji labarin Yesu, don haka, ta shiga cikin mutane ta bayansa, **ta taba rigarsa,** <sup>28</sup>tana tunani a ranta cewa, “Ko da rigarsa ma na taba kawai, zan warke.” <sup>29</sup>Nan da nan **zubar da jininta ya tsaya,** ta kuma ji a jikinta an warkar da ita. <sup>30</sup>Nan da nan Yesu ya ji wani iko ya fito daga gare shi, sai ya juya a cikin taron, ya ce, “Wa ya taba rigata?” <sup>31</sup>Sai almajiransa suka ce masa, “Haba! Kana ganin mutane suna matsarka haka, ka ce, ‘Wa ya taba ni?’” <sup>32</sup>Amma Yesu ya dudduba domin ya ga wanda ya yi wannan abin. <sup>33</sup>Matar kuwa da ta san abin da aka yi mata, ta zo cikin tsoro da rawar jiki, ta fāfā a gabansa, ta fada masa dukan gaskiya. <sup>34</sup>Sai ya ce mata, “Yata, bangaskiyarki ta warkar da ke. Ki sauka lafiya, kin warke daga ciwonki.”

<sup>35</sup>Yana cikin magana, sai ga wadansu mutane daga gidan Jayirus suka ce, “Ai, **yarka ta mutu,** kada ka sa malam ya yi wani wahala.” <sup>36</sup>Amma Yesu bai kula da abin da suka fada ba, ya ce wa shugaban majami’a, “Kada ka ji tsoro, ka dai ba da gaskiya.” <sup>37</sup>Bai bar kowa yā bi shi ba sai Bitrus, da Yakubu, da kuma Yohanna dan’uwan Yakubu. <sup>38</sup>Da suka kai gidan Jayirus, Yesu ya ga mutane sun rikice suna ta kuka suna ihu. <sup>39</sup>Ya shiga ciki, ya ce musu, “Don me kuke kuka kuna ihu haka? Ai, yarinyar ba ta mutu ba, barci take yi.” <sup>40</sup>Sai suka yi masa dariyar reni. Amma ya fitar da dukan mutane waje, ya dauki baban yarinyar da mamarta, da kuma almajiransa wadanda suke tare da shi, ya shiga inda yarinyar take. <sup>41</sup>Ya kama hannunta, ya ce mata, “Talita kumi,” wato **“Yarinya, ki tashi.”** <sup>42</sup>**Nan da nan yarinyar ta tashi** ta yi tafiya (Shekarunta goma sha biyu ne). **Wannan kuwa ya sa suka yi mamaki sosai.** <sup>43</sup>Amma Yesu ya ja musu kunne sosai kada kowa yā ji wannan labari. Ya kuma ce musu su ba ta abinci.

(Matiyu 9) <sup>27</sup>Yesu yana barin wurin ke nan, sai **makafi biyu** suka bi shi suna kira da karfi suna cewa, “Ka ji tausayinmu, Dan Dawuda!” <sup>28</sup>Da Yesu ya shiga wani gida sai makafin suka zo wurinsa, ya ce musu, “Kun ba da gaskiya zan iya warkar da ku?” Suka ce masa, “I, Ubangiji.” <sup>29</sup>Sa’an nan ya taba idanunsu ya ce, “Bisa ga bangaskiyarku za a warkar da ku.” <sup>30</sup>**Sai idanunsu suka bude.** Sa’an nan kuma Yesu ya ja musu kunne sosai ya ce, “Kada ku fada wa kowa wannan.” <sup>31</sup>Amma suka fita suka yi ta baza labarinsa ko’ina a kasar.

<sup>32</sup>Da za su tafi, sai aka kawo **wani da aljani ya hana shi magana.** <sup>33</sup>Da aka fitar da aljanin, wannan da ba ya iya magana kuwa **ya fara magana. Taron mutane kuwa suka yi mamaki** suka ce, “Ba a taba ganin wani abu kamar haka a Isra’ila ba.” <sup>34</sup>Amma Farisiyawa suka ce, “Ai, da ikon shugaban aljanu ne yake fitar da aljanun.”

(Markus 6) <sup>1</sup>Yesu ya bar wurin ya koma garinsa, almajiransa kuwa suka tafi tare da shi. <sup>2</sup>Da Ranar Hutun Yahudawa ta yi, sai ya fara koyarwa a majami’a. Mutane da yawa da suka saurare shi, suka yi mamaki suna cewa, **“Ina mutumin nan ya sami wadannan abubuwa? Wace hikima ce aka ba shi haka har yana yi abubuwan ban mamaki?”** <sup>3</sup>Wannan ba shi ne kafintan nan ba, dan Maryamu, dan’uwan su Yakubu, da Yusufu, da Yahuda, da kuma Siman? Yan’uwansa mata kuma ba ga su tare da mu ba?” Sai suka ji haushinsa. <sup>4</sup>Sai Yesu

ya ce musu, “Ai, kowa yana ba annabi girma, amma ban da mutanen garinsa, da yan’uwansa, da kuma mutanen gidansa.”<sup>5</sup> Yesu bai iya yin wani abin ban mamaki a can ba, sai dai ya warkar da wadansu marasa lafiya kadan, ta wurin taba su. **<sup>6</sup>Ya yi mamaki a kan ba su ba da gaskiya ba.**

Sai Yesu ya zazzaga kauyuka yana koyarwa. <sup>7</sup>Sai ya kira sha biyun nan, ya aike su biyu-biyu, ya kuma ba su iko a kan aljanu. <sup>8</sup>Ya umarce su cewa (Matiyu 10) <sup>16</sup>“Ga shi ina aikanku **kamar tumaki cikin kuraye**, saboda haka ku zama masu wayo kamar macizai, kuma marasa barna kamar kurciya. <sup>17</sup>Ku yi hankali da mutane, gama za su kai ku kotu, su kuma yi muku bulala a majami’unsu. <sup>28</sup>**Kada ku ji tsoron masu kashe mutum, amma ba su iya kashe ransa. Sai dai ku ji tsoron wanda zai iya halaka jiki duk da rai a gidan wuta.** <sup>34</sup>Kada ku yi tsammani na zo in kawo salama ne a duniya. Ba don in kawo salama na zo ba, sai dai fada. <sup>35</sup>Gama na zo ne in hada fada tsakanin da da babansa, ya kuma da mamarta, mace kuma da sarakuwarta. <sup>36</sup>Mutanen gidansa ne kuma za su zama abokan gābansa. <sup>37</sup>Duk wanda ya fi son mamarsa ko babansa fiye da ni, bai isa yā zama nawa ba. Kuma duk wanda ya fi son dansa ko yarsa fiye da ni, bai isa yā zama nawa ba... <sup>39</sup>Wanda ya so ransa, zai rasa shi. Wanda kuwa ya rasa ransa saboda ni, zai same shi.” Amin.

Ke nan, yau mun ga yadda Ubangiji Yesu ya cika da ikon Allah cikin **maganarsa da ayyukansa** duka biyu. Taron mutanen da suka bi shi sun yi mamaki, sun ce, **“Ina mutumin nan ya sami wadannan abubuwa? Wace hikima ce aka ba shi haka har yana yi abubuwan ban mamaki?”** (Markus 6:2)

Daga ina Yesu ya sami iko da hikima? Bai same shi daga wani wuri ba. Domin shi kansa lko ne da Hikimar Allah. Ubangiji Yesu ya yi dukan manyan ayyukan Allah a nan duniya domin ya bayyana ma mutane **inda ya fito da kuma wane ne shi**. Yana da iko bisa kowace halitta, da bisa kowane irin iko domin shi ne **“Ruh Allah”** da **“Kalimat Allah”**, wato **Ruhun Allah da Kalman Allah**. Shi ya sa Yesu ya iya kwantar da hadarin teku, ya kuma warkar da mai aljani ta wurin fadin wata kalma kawai. Dukan ikon Allah marar iyaka yana zaune cikin Ubangiji Yesu. Shi ya sa yana da iko ya warkar da mace wadda shekara goma sha biyu tana ciwon zubar da jini. Wannan mace ta bad da kudinta duka a kan likitoci da magunguna, amma da ta taba rigar Yesu nan da nan ta warke. Haka kuma, sa’anda Yesu ya taba idanun makafi biyu, nan da nan an mayar masu da ganin gari. Iyakar ikon Yesu bai tsaya ga masu rai kawai ba. Yana da iko bisa matattu! Saboda haka yarinya wadda ta mutu, ya mayar mata da rai. Ikon Yesu ya fi ikon wanda ke annabi kawai. Domin shi kansa ne **Kalmar Allah a jikin mutum**.

Hakika, Maganar Allah ta gaya mana cewa an ba Yesu Almasihu **dukan** iko, da **dukan** sarauta. Domin wannan, idan ka dogara ga Yesu a kan shi ne Mai Ceto da Ubangijinka, ba za ka riƙa jin tsoron wani abu ba: ko mutuwa, ko rai, ko aljanu, ko mayu, ko abubuwan yau, ko abubuwan gobe. **Ba za ka bukata ka sa layu** ko ka yanka hadayu don aljanu ba, **domin Ubangiji Yesu zai tsare ka**. Haka Nassi ya ce: **“Domin a cikin [Yesu] Almasihu ne, wanda ya zama mutum, dukkan Allahntaka take tabbata.** Haka ma a cikinsa rayuwarku ta zama cikakke. Shi ne kuwa **shugaban dukkan sarauta da iko!”** (Kolosiyawa 2:9,10)

Abokai na kwarai, ko kuna dogara ga Wanda shi ne **“shugaban dukkan sarauta da iko”**? Ko kuwa har wa yau kuna kokarin gamsar da kananan ikoki da sarautai na duniyan nan?

Na gode don sauraro. Darasin mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu ji yadda Yesu ya koya ma taro ta hanyar fadin misalai.

Allah ya sa maku albarka. Ya koya maku ma’ana mai zurfi game da shaidarsa a kan Almasihu:

**“A cikin [Yesu] Almasihu ne, wanda ya zama mutum, dukkan Allahntaka take tabbata!”** (Kolosiyawa 2:9)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 71: Muhimman Misalai Guda Biyu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna da salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun gano yadda iko da sarautar Yesu Almasihu ya fi irin wanda ke na annabi kawai. Yesu ya cika da ikon Allah. **Ya zama ainihin Ikon Allah a jikin mutum!** Saboda haka, ya iya kwantar da hadari, ya fitar ma mutane aljanu, ya warkar da marasa lafiya, har ma ya ta da matattu su rayu!

Yau za mu cigaba cikin littafin Linjila, sashen Bishara, mu ga yadda Ubangiji Yesu ya koya ma taro ta wurin **misalai**. Sau da yawa Yesu ya nuna ma mutane gaskiya ta hanyar misali, wato labari mai ma'ana. Ya bi hanyar nan saboda galibin mutanen da ke bin sawunsa, gaskiya ba su damu da Maganar Allah ba. Nufinsu kawai Yesu ya warkar da jikunansu daga **rashin lafiya**. Amma ba su so ya warkar da ransu daga **zunubi** ba. Kuma cikin taron da ke kewaye Yesu akwai shugabannin addini, kamar kuraye masu yunwa, suna neman hujja su kai kararsa. Lokatan da waɗannan suna cikin jama'a, sai Yesu ya yi magana da taro cikin misalai. Sa'anda ya keɓe kansa da almajiransa na gaskiya, zai bayyana masu ma'anar misalan.

Allah yana son kowa ya san gaskiya, ya sami ceto. Amma idan zukatanmu sun taurare, Allah ba zai bayyana mana gaskiya ba. Allah yana son kowa ya nemi gaskiya yadda mafi yawan mutane suke niyyar neman dukiya! Annabi Sulemanu ya rubuta, ***“Ka nemi [gaskiya] da iyakar kokarin ka kamar yadda za ka nemi azurfa, ko kowace irin boyayyiyar dukiya. Idan ka yi, za ka san abin da ake nufi da tsoron Ubangiji. Za ka yi nasara a kan koyon sanin Allah”*** (Karin Magana 2:4,5).

Kai fa? Ke fa? Ko kana ba **gaskiyar Allah** daraja fiye da kuɗi da kowace irin dukiya? Ko Maganar Allah mai gaskiya ta ɗauki matsayi mafi girma a cikin tunaninka da zuciyarka? Watakila ba ka san daidai halin zuciyarka a gaban Allah ba? Sai ka saurara da kyau, ka ji koyarwar Ubangiji Yesu cikin **Misalin Mai Shuka**.

Muna karatu cikin Bishara ta hannun Luka, sura takwas. Littafi ya ce:

(Luka 8) <sup>4</sup>*Da mutane da yawa suna ta taruwa daga garuruwa dabam-dabam suna ta zuwa wurin Yesu, sai ya ba su wannan misali:* <sup>5</sup>*“An taɓa yin wani mutumin da ya je yā shuka iri a gonarsa. Yana cikin yafa iri ke nan, sai waɗansu suka fāɗi a kan hanya, aka tattaka su, sai tsuntsaye kuma suka cinye su.* <sup>6</sup>*Waɗansu suka fāɗi a kan dutse; da suka tsira sai suka bushe don babu ruwa a wurin.* <sup>7</sup>*Waɗansu kuma suka fāɗi a cikin kaya, suka yi girma tare, har kaya suka hana su girma.* <sup>8</sup>*Waɗansu irin kuma suka fāɗi a kasa mai kyau, suka yi girma, suka yi tsaba ribi dari-dari.”* Da Yesu ya gama faɗin haka sai ya ɗaga murya ya ce, ***“Bari mai kunnen ji, yā ji!”***

<sup>9</sup>*Sai almajiran Yesu suka tambaye shi abin da misalin nan yake nufi.* <sup>10</sup>*Ya ce, ...* <sup>11</sup>*“Ga ma'anar misalin nan: Irin shi ne maganar Allah.* <sup>12</sup>*Waɗanda suka fāɗi a kan hanya su ne kwatancin mutanen da suka ji, amma Shaidan ya zo ya kwace maganar daga zuciyarsu, don kada su ba da gaskiya su kuma sami ceto.* <sup>13</sup>*Irin da suka fāɗi a kan dutse kuwa, su ne kwatancin mutanen nan da suka ji maganar, suka kuma karɓe ta da murna. Amma ba ta yi tushe a cikinsu ba; sun ba da gaskiya na ɗan lokaci, amma da wahala ta zo musu, sai suka watsar da bangaskiyarsu.* <sup>14</sup>*Irin da suka fāɗi a cikin kaya kuwa, su ne kwatancin mutanen da suka ji, amma a kwana a tashi, tunanin kayan duniya da neman arziki, da son jin daɗi, ya sa sun kasa amfani.* <sup>15</sup>*Irin da suka fāɗi a kasa mai kyau kuwa, su ne kwatancin mutanen da suka ji maganar, suka kuma karɓa da zuciyar ɗaya suka rife, suka jimre har suka yi amfani.”*

Ko kun gane ma'anar misali na mai shuka? A misalin nan, muna ganin iri da kasa. Me iri ya kwatanta mana? Me Ubangiji Yesu ya ce? Ya ce: **Irin shi ne kwatancin Maganar Allah mai gaskiya.** To, kasa fa? Me kasa ta kwatanta? **Kasa ta kwatanta zuciyar mutum.**

Hakika, Maganar Allah tana kama da iri mai kyau, domin tana da rai da iko ta haifar da madawwanin rai da albarku na gaskiya a zuciya, da rayukanku. Amma zuciyar mutum tana kamar kasa wadda ta iya zama busasshiya mai tsauri da yawa. Bari mu yi tunani a kan wannan. Kasa iri nawa muka gani a misalin nan? Mun ga iri ya fādi a kasa kashi huɗu.

Na farko, Ga irin da suka fādi a kan **hanya mai tsauri**.

Na biyu, Ga su da suka fādi a wuri mai **dutse da yawa**.

Na uku, Ga abin da suka fādi a cikin **kaya**.

Na huɗu, Akwai irin da suka fādi a **kasa mai kyau**.

**Da farko**, Yesu ya koya cewa a duniyan nan, da yawa suna da zuciya kamar **hanya mai tsauri**, wurin da mutane suna tattakawa. Ai, zuciyar wasu tana kamar da kankare! Me zai faru ga irin idan sun fādi a kan hanya mai tsauri? Ko za su tsira su ba da amfani? A’a, ko kaɗan! Ba za su ma fara yin saiwa ba. Mutane za su tattaka su. Tsutsayen sararin sama za su cinye su. Zukatan mutane da yawa suna kamar haka. Masu zukata kwatancin kasa mai tsauri **ba za su ko mai da hankali ga Littattafan Annabawa ba**. Saboda haka ba za su gaskata Yesu ne Mai Ceton duniya ba. Kawai, sai suna kula da ra’ayin kansu da al’adun kakanninsu. Maganar Allah mai gaskiya ba ta iya sa zukatansu su rayu ba, misalin yadda irin da suka fādi a kan hanya ba su rayuwa.

**Kasa ta biyu** wadda Yesu ya yi maganarta, ba ta da zurfi, tana da duwatsu da yawa. Kasa mai dutse ta misalta zuciyar mutum wanda ya ji Maganar Allah, ya karbe ta da murna, amma abin **ba ya daɗewa**. Domin Maganar Allah ba ta yi saiwa a zuciyar mutumin nan ba. Ya ce ya ba da gaskiya, amma sa’anda wata wahala ko tsanani game da Maganar Gaskiya ta tashi, sai ya juya ma gaskiya baya. Akwai mutane da yawa irin waɗannan. Maganar Allah ba ta da saiwoyi masu zurfi a zukatansu, domin sun fi son yabon mutum da yabon Allah. Saboda haka Maganar Allah ta zama wofi a gare su, kamar yadda irin da ya fādi a kan dutse ba ya da amfani.

**Kasa ta uku** ta cika da **kayoyi**. Me ya faru idan iri sun fādi cikin kaya? Ko za su ba da amfani? A’a, ba za su ba da ba! Kaya za ta sarke su kamin su ba da amfani. Kasa mai kaya ta kwatanta mana zuciyar mutumin da ya saurari Maganar Allah, amma damuwa iri-iri ta duniya, da kuma **rudin son dukiya da kwaɗayi sun sha masa kai**. Halayen nan sun sarke Maganar, ba ta ba da riba ba. Zukatan yan Adam da yawa suna kamar kasa mai kaya. Suna yin tunani cewa, “Lallai, wata rana zan fara nazarin Littattafan Annabawa. Sa’anda na sami dama, zan saurari Maganar Allah, *‘insha’a Allah!’*” Amma yadda Shaidan ya sani, irin waɗannan mutane ba za su taɓa ɗauki lokaci su bincike Maganar Allah ba. Kullum sai matsalolin yau da gobe suna rinjaya bisa zukatansu da tunaninsu. Dole su yi aiki, su sami kuɗi, su tafi kasuwa, saye da sayarwa, su tafi makaranta, su kwana, da dai sauransu. Ko haka kwanakinku suke? Rayuwarku ta cika da manyan abubuwa da damuwa iri-iri masu ɗaukar lokaci? Babu sauran lokaci domin neman Gaskiyar Allah da dukan zuciya? Ku tuna fa, wata rana mutuwa za ta zo ba labari, ta tafi da ku Lahira! A ran nan za ku san gaskiya, za ku kuma san abin da ke karya. Amma wannan sanin gaskiya wanda ba ku neme ta a nan duniya ba, ba ku kuma yi mata biyayya ba, ba za ta taimake ku a Lahira ba. Domin lokacin tuba ya wuce ku, can kun shiga madawwamiyar halaka!

**Kasa ta huɗu** ita ce **kasa mai kyau**. Irin da manomin ya shuka a kasa mai kyau sun tsira da kyau, sun yi girma, sun ba da amfani mai yawa. Hatsin da manonin ya girba ya ninka sau ɗari abin da ya shuka. Kasa mai kyau wadda ta karɓi irin, ta kwatanta mana mutumin da ya ji Maganar Allah, **ya rike ta a zuciya ta kirki**, sai ta kawo adalci da rai na har abada a wurinsa. Maganar Allah mai rai ce, cike da iko kuma. Za ta haifi rai madawwami da adalci a ran kowane mutum wanda ya karbe ta da zuciya mai gaskiya mai tawali’u.

Ke nan, a takaice shi ne abin da Yesu ya koya a Misalin Mai Shuka. Maganar Allah tana kama da **iri mai kyau**, zukatanmu suna kama da **kasa mai tsauri**. Me ya zama dole kamin a shuka iri a kasa mai tsauri? Manoma sun sani, ya kamata a yi kaftu. Kamar haka, zuciya wadda Allah ke jin daɗinta, ita ce karyayyar zuciya mai tuba. Zuciya wadda a shirye take ta karɓi Iri Mai Kyau na Maganar Allah. Zuciya wadda Allah ke jin daɗinta ita ce zuciya wadda ta karɓi Maganarsa cikin tawali’u da bangaskiya. Shi ya sa Nassi ya shaida cewa, “*Kowa yā*



*kasance mai saurin ji, amma ba mai saurin magana ba. ...Ku watsar da kazamin halin nan na zunubi da kuma kowace irin mugunta. Sa'an nan a cikin saukinkai ku karbi maganan nan da aka shuka a zuciyarku, wadda kuma tana iya kai ku ga ceto"* (Yakubu 1:19,21).

Yaya halin zuciyarku? Ko kuna da zuciya mai tawali'u, a shirye ta karbi abin da Allah ya fada a cikin Littattafai Masu Tsarki ta bakin annabawansa? Ko Maganar Allah tana yin girma a zuciyarku? Ko kuwa zuciyarku mai tsauri ce, cike da kayayyuka da duwatsu? Maganar Allah ce Iri Mai Kyau. Amma za ta ba da rai da albarku a zukatan masu ba da gaskiya da ke yin biyayya gare ta.

Yanzu bari mu saurari wani 'misalin manoma' wanda Yesu ya fada ma taro. Shi ne **Misalin Ciyawa cikin Alkama**. Littafi ya ce:

(Matiyu 13) <sup>24</sup>Yesu ya sāke ba su wani misali ya ce, **"Za a iya kwatanta mulkin sama da mutumin da ya shuka iri mai kyau a gonarsa,** <sup>25</sup>**amma lokacin da kowa yake barci, sai abokin gābansa ya je ya shuka wata irin ciyawa a gonar alkamar, ya tafi abinsa.** <sup>26</sup>Da shukar ta tashi ta yi tsaba, sai ciyawar ma ta tashi. <sup>27</sup>Bayin maigidan suka zo suka ce masa, 'Maigida, ashe, ba iri mai kyau ka shuka a gonarka ba? To, yaya duk ciyawa ta fito a wurin?' <sup>28</sup>Ya ce musu, 'Abokin gābana ne ya yi wannan.' Bayin suka ce, 'Kana so mu je mu cire ciyawar?' <sup>29</sup>Amma ya ce, 'A'a, kada garin cire ciyawar ku cire da alkamar. <sup>30</sup>Bari dukansu su yi girma tare har lokacin girbi, a lokacin girbin zan gaya wa masu girbin, su fara cire ciyawar su tara, su dadɗaure, a kone, amma a tara alkamar a zuba a rumbuna.'"

<sup>36</sup>Sai Yesu ya bar taron mutanen ya shiga gida, almajiransa kuma suka same shi suka ce masa, "Ka gaya mana abin da misalin nan na ciyawa a gona yake nufi." <sup>37</sup>Sai ya amsa ya ce, "Wanda ya shuka iri mai kyau shi ne **Dan Mutum.** <sup>38</sup>Gonar kuma ita ce **duniya**, iri mai kyau kuma shi ne **yayan mulkin**, ciyawa kuma **yayan Mugun** ke nan. <sup>39</sup>Kuma abokin gāban da ya shuka ciyawar, shi ne **Shaidan**. Lokacin girbin kuwa, **karshen duniya** ke nan. Masu girbin kuma su ne **mala'iku**. <sup>40</sup>Kamar yadda aka tara ciyawa a kone ta, haka zai zama a karshen duniya. <sup>41</sup>Dan Mutum zai aiko mala'ikunsa, za su tara duk masu sa mutane su yi zunubi, da kuma duk masu yin mugayen ayyuka, su fitar da su daga mulkinsa. <sup>42</sup>Su kuma jefa su a cikin wuta mai zafi. A nan za su yi ta kuka suna cizon hakoransu. <sup>43</sup>A lokacin ne masu adalci za su yi haske kamar rana a cikin mulkin Ubansu. **Bari mai kunnen ji, yā ji.**" Amin.

A cikin misalin Ciyawa a Gona, Ubangiji Yesu ya kwatanta duniya da gonar alkama. **Mai Shuka** kwatancin **Yesu Almasihu** ne. **Alkama** wadda ta yi girma a gona, su ne **yayan Allah** ta dalilin bangaskiyarsu ga Labari Mai Dafi game da Almasihu. Abokin gāba wanda ya shuka ciyawa, shi ne **Shaidan**. **Ciyawa** su ne **wadanda ba na Allah ba** ne domin ba su karbi Bishara ta Almasihu ba. Ranar **girbi** ita ce **Ranar Shari'a**. **Alkama** wadda aka kai **rumbu**, ta misalta **wadanda suke da iko su zauna tare da Allah har abada**. Amma **ciyawa** wadda aka tara, aka **kone** ta kwatanta **wadanda za a jefa su cikin madawwamiyar wuta**.

Aboki mai sauraro, kai fa? Ke fa? Ko kana kama da **alkama**? Ko kuwa kama da **ciyawa**? Ka binciki zuciyarka! Ranar Shari'a tana zuwa! Alkali yana bakin kofa! Ko kana nan hankali kwance ka gamu da Alkali cikin salama a Ranar Shari'a? Waccan rana ba za ta zama abin tsoro ba idan ka ba da gaskiya a zuciyarka ga Labari Mai Dafi game da Dayan wanda ya iya cetonka daga madawwamin gidan wuta. Ka saurari Yesu Almasihu da abin da ya shaida game da Ranar Shari'a. Ya ce, **"Hakika, ina gaya muku, duk mutumin da yake jin maganata, yana kuma ba da gaskiya ga wanda ya aiko ni, yana da rai na har abada. Ba za a yi masu hukunci ba, ya riga ya ketare mutuwa zuwa rai!"** (Yohana 5:24) Amin!

Na gode don sauraro. Darasi na gaba, In Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu ga yadda Yesu ya yi al'ajabi ya ciyar da mutum dubu biyar da ɗan burodi biyar da kifi biyu kawai.

Allah ya ba ku ganewa bisa dukan abin da kuka ji yau. Ku tuna da kalmomin Ubangiji Yesu:

**"Bari mai kunnen ji, yā ji!"** (Matiyu 13:43). Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 72: Burodi Mai Ba Da Rai

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga Ubangiji Yesu yana magana da taron mutane. Ya koya masu ta wurin misalai cike da madawwamiyar gaskiya. Duk da haka, **galibin mutane ba su gane ma'anar misalai ba, domin zukatansu sun taurare**. Ba su ga darajar abubuwan sama ba, sai dai abubuwan duniya. Da yawa suna bin Yesu ba domin shi Mai Ceton masu zunubi ba, amma saboda taimakon jiki da suke samuwa daga gare shi.

Yau za mu cigaba mu saurari waɗansu zantuttukan Ubangiji Yesu. Za mu kuma ga yadda ya tabbatar da maganarsa ta wurin aikata wani al'ajabi. Kan maganar darasin yau, shi ne **"Burodi Mai Ba Da Rai."**

Yanzu bari mu cigaba cikin littafin nan mai tsarki, Bishara ta hannun Markus, sura shida. Littafi ya ce:

(Markus 6) <sup>30</sup>Manzannin da Yesu ya aika a dā suka komo wurinsa, ...<sup>31</sup>Ga shi kuwa mutane da yawa suna ta kai da kawowa, har manzannin ba su sami damar cin abinci ba, sai ya ce musu, "Ku zo mu tafi wurin da ba kowa, don ku dan huta." <sup>32</sup>Sai suka shiga jirgin ruwa suka tafi wurin da ba kowa, sai su kadai. <sup>33</sup>Amma da suke barin wurin, waɗansu mutane da yawa suka gan su, suka kuma gane su. Sai suka bi tudu suna ta gudu da kafa daga garuruwa duka, suka riga su zuwa. <sup>34</sup>Da saukar Yesu sai ya ga taro mai yawa, ya kuma ji tausayinsu, domin suna kamar tumakin da ba su da mai kiwo. Sai ya fara koya musu abubuwa da yawa.

<sup>35</sup>Kusan fāduwar rana sai almajiransa suka zo wurinsa, suka ce masa, "Wannan wuri fa ba kowa. Ga shi kuwa rana ta kusan fāduwa. <sup>36</sup>Ka sallami mutanen su shiga karkara da kauyuka na kurkusa, su saya wa kansu abin da za su ci." <sup>37</sup>Amma Yesu ya amsa musu ya ce, "Ku dai, ku ba su wani abu su ci mana." Sai suka ce masa, "Wato mu je mu sayo abinci na kuɗin da ake biyan lebura yini dari biyu, mu ciyar da su?" <sup>38</sup>Ya ce musu, "Burodi nawa kuke da su? Ku je ku duba." Da suka bincika suka ce, "Burodi biyar ne, da kifi biyu." <sup>39</sup>Sa'an nan Yesu ya sa almajiransa su sa mutanen su zauna jeri-jeri, waɗansu dari-dari, waɗansu kuma hamsin-hamsin.

<sup>41</sup>Da ya dauki burodi biyar ɗin da kifi biyun, sai ya daga kai sama, ya yi godiya ga Allah, ya rarraba, ya yi ta ba almajiran, suna kai wa mutanen. Ya kuma raba wa dukan mutanen kifi nan biyu. <sup>42</sup>**Duka kuwa suka ci suka koshi,** <sup>43</sup>har suka tattara gutsattsarin burodi da kifi, aka sami kwando goma sha biyu cike. <sup>44</sup>Yawan mutanen da suka ci wannan abinci kuwa maza **dubu biyar** ne. <sup>45</sup>Nan da nan Yesu ya sa almajiransa su shiga jirgin ruwa su riga shi hayewa zuwa Betsaida, shi kuma yā sallami taron. <sup>46</sup>Bayan da ya sallame su, sai ya hau wani tudu domin yā yi addu'a. <sup>47</sup>Da rana ta fāɗi, jirgin yana tsakiyar teku, Yesu kuwa yana nan a kan tudu shi kadai. <sup>48</sup>Da ya gane suna fama da tuki, domin iska tana gāba da su, misalin karfe uku na dare, sai ga shi yana zuwa wurinsu, yana takawa a kan ruwan teku. Ya yi kamar zai wuce su. <sup>49</sup>Amma da suka gan shi yana takawa a kan ruwan, sai suka yi tsammani fatalwa ce, suka yi ihu, <sup>50</sup>domin duk sun gan shi, suka firgita. Sai nan da nan ya yi musu magana ya ce, "Kada ku damu! Ni ne, kada ku ji tsoro!" <sup>51</sup>Sa'an nan ya shiga jirgin da su, iska kuma ta kwanta. Sai mamaki ya kama su kwarai, <sup>52</sup>don ba su san menene ma'anar ciyar da mutane dubu biyar nan ba, saboda zuciarysu ba su fahimci ma'anar ba. <sup>53</sup>Da Yesu da almajiransa suka ketare tekun, suka sauka a kasar Janisarat, suka daure jirgin a bakin tekun.

(Yohanna 6) <sup>22</sup>Da gari ya waye sauran mutanen da suke zaune a hayin tekun suka lura cewa dā ma jirgi ɗaya kurum ya zo wurin, suka kuma lura Yesu bai shiga jirgin tare da almajiransa ba, almajiransa ne kadai suka tafi... <sup>24</sup>Da mutanen suka ga cewa Yesu da almajiransa ba su nan a wurin, sai suka shiga jiragen ruwan, suka tafi... suna neman Yesu. <sup>25</sup>Da suka same shi a hayin tekun, suka ce masa, "Malam, yausha ka zo nan?" <sup>26</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, "Halika, ina gaya muku, kuna neman ne don kun ci burodi nan kun koshi, amma ba don kun ga abin ban mamaki da na yi ba ne. <sup>27</sup>**Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa, amma ku yi aiki**

***a kan abincin da ba zai lalace ba, sai dai yā ba da rai na har abada.*** Wannan shi ne abincin da Dan mutum zai ba ku. Domin a kan Dan mutum ne Allah Uba ya riga ya buga hatiminsa na nuna yarda.”

Bari mu dan dakata a nan. Don me Yesu ya ce ma taro, “*Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa*”? Ko yana nufin kada mu yi aiki mu sami abin zaman gari? A’a, ba ita ce ma’ana ba. Domin Maganar Allah tana kuma cewa, “*Duk wanda ya ki yin aiki, kada a ba shi abinci*” (2 Tasalonikawa 3:10). To, don me Yesu ya ce, “*Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa*”? Abin da Yesu yana nufi, shi ne: Idan kana aiki domin biyan bukatar cikinka kawai, da kana aiki don samun kayan duniyan nan kurum, a karshe za ka rasa dukan kome, domin jikinka zai mutu ya koma kasa. Amma akwai wani abu a cikin jikinka wanda ba zai taɓa lalace ba. **Kurwa** ce, ko kuwa ruhunka ne. Ruhun mutum zai kasance har abada. Ko a wuri mai daraja da ake kira **Sama**, wato Firdausi. Ko a wuri mai banrazana da ake kira **Gidan Wuta**. Shi ya sa Yesu ya ce, “*Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa, amma ku yi aiki a kan abincin da ba zai lalace ba, sai dai yā ba da rai na har abada.*” Haka Yesu ya galgadar da taro, don kada su biɗi abinci mai lalacewa kawai, amma su nemi Maganar Allah wadda ba za a taɓa shafe ta ba. Domin “*Ba da abinci kaɗai mutum zai rayu ba, sai dai da kowace magana da take fitowa daga wurin Allah*” (Matiyu 4:4). Haka Ubangiji Yesu ya faɗa.

Abin tausayi ne, mafi yawansu kewaye da Yesu ba su damu da Maganar Allah ba. Ba su gaskata Dayan wanda Allah ya aiko ba. Ya fi masu muhimmanci su cika cikinsu da abinci, da su cika zuciyarsu da gaskiya wadda za ta cece su daga hukuncin Allah. Saboda haka Yesu ya ce masu, (Yohanna 6) <sup>27</sup>*Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa, amma ku yi aiki a kan abincin da ba zai lalace ba, sai dai yā ba da rai na har abada...* <sup>28</sup>*Sai mutanen suka tambayi Yesu suka ce, “Me za mu yi don mu cika abin da Allah yake so?”* <sup>29</sup>*Sai Yesu ya amsa musu ya ce, “Wannan shi ne abin da Allah yake so ku yi, wato, ku ba da gaskiya ga wanda ya aiko.”*

Ko kun ji amsar da Yesu ya ba da? Ta yaya dan Adam, wanda aka haife shi cikin zunubi, zai gamshi Allah? Ko akwai waɗansu ayyuka waɗanda za mu yi, Allah ya ji daɗinmu? Ko akwai wata hanya mu ceci kanmu da kanmu daga ikon Shaidan da Gidan Wuta? Ko mun iya zama da cikakkiyar zuciya mai tsarki yadda Allah yake so? A’a. Ko kaɗan! Waɗansu suna cewa, “Ko gungumen icce ya daɗe a jike cikin kogi, ba zai taɓa zama kada ba!” Ke nan, ta yaya dan zuriyar Adamu zai gamshi Allah? Me Ubangiji Yesu ya faɗa game da wannan? Ya ce, “*Wannan shi ne abin da Allah yake so ku yi, wato, ku ba da gaskiya ga wanda ya aiko.*” Mutum ba zai taɓa fara faranta ma Allah zuciya ba, sai ya ba da gaskiya ga Mai Fansa mai tsarki wanda Allah ya aiko.

Abin bakin ciki, galibin mutane ba su gaskata Yesu ne Mai Ceto wanda Allah ya aiko ba. Saboda haka sun ce masa,

(Yohanna 6) <sup>30</sup>*“To, wane irin abin ban mamaki ne za ka yi don mu gani mu ba da gaskiya gare ka? Me za ka yi?”* <sup>31</sup>*Kakannin kakanninmu sun ci manna a daji, yadda yake a rubuce cewa, ‘Ya ba su abinci daga sama don su ci.’”* <sup>32</sup>*Sa’an nan Yesu ya amsa musu ya ce, “Hakika, ina gaya muku, ba Musa ne ya ba ku abincin nan daga sama ba, Ubana yake ba ku abinci na gaskiya daga sama.”* <sup>33</sup>*Ai, abincin Allah shi ne wanda yake saukowa daga sama yana ba duniya rai.”* <sup>34</sup>*Sai suka ce masa, “Mai girma, ka rika ba mu irin wannan abinci kullum!”* <sup>35</sup>*Yesu ya amsa musu ya ce, “Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni ba zai taɓa jin kishin ruwa ba!”*

Ta wurin maganar nan Yesu yana cewa: Yadda Allah ya sauko da abinci daga sama, ya ciyar da yayan Isra’ila shekara arba’in don kada su mutu a cikin jeji, haka kuma Allah ya sauko ma dukan yayan Adamu “Abinci” wanda yana ba da rai madawwami don kada mu halaka cikin zunubanmu!

A ina ne “Abincin” nan? Ko a nan duniya akwai wani abin da za mu ci domin mu rayu a gaban Allah har abada? A’a, babu shi! To, minene wannan “Abinci” wanda ke ba da rai madawwami? Me Ubangiji Yesu ya faɗa? Ya ce,

(Yohanna 6) <sup>35</sup>***Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni ba zai taɓa jin kishin ruwa ba.*** <sup>36</sup>*Amma kamar yadda dai na faɗa muku, kun gan ni, duk da haka ba ku ba da*

gaskiya ba. <sup>37</sup>Duk waɗanda [Allah] Uba ya ba ni, za su zo wurina, wanda kuma ya zo wurina kuwa ba zan ki shi ba... <sup>40</sup>Domin wannan shi ne nufin Ubana cewa, duk wanda yake duban Ɗan, yake kuma gaskatawa da shi yana da rai na har abada, ni kuma zan tashe shi a ranar karshe.”

<sup>41</sup>Sai Yahudawa suka yi gunaguni game da Yesu domin ya ce, “Ni ne abincin da ya sauko daga sama.”

<sup>42</sup>Yahudawan suka ce, “Ashe, wannan ba Yesu ne ba, yaron Yusufu, wanda mun san duk babansa da mamarsa? To, yaya yanzu zai ce, ‘Na sauko ne daga sama?’”

<sup>43</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, “Ku bar yin gunaguni a tsakaninku... <sup>45</sup>Duk wanda ya ji, ya kuma koyi a wurin Uban, yakan zo wurina. <sup>46</sup>Ba wanda ya taɓa ganin Uban sai dai wanda ya fito daga wurin Allah, shi kaɗai ya taɓa ganin Uban. <sup>47</sup>Hakika, ina gaya muku, duk wanda ya ba da gaskiya yana da rai na har abada. <sup>48</sup>Ni ne abinci mai ba da rai. <sup>49</sup>Kakannin kakanninku sun ci manna a daji, amma duk da haka suka mutu. <sup>50</sup>Amma ga abinci mai saukowa daga sama. Duk wanda ya ci wannan abinci, ba zai mutu ba. <sup>51</sup>**Ni ne abincin rai da ya sauko daga sama.** Duk wanda ya ci wannan abinci, zai rayu har abada...”

<sup>60</sup>Da jin haka, sai da yawa daga cikin almajiransa suka ce, “Wannan maganar mai wuya ce, wa zai iya yā karɓe ta?” <sup>61</sup>Yesu kuwa da yake ya sani cewa almajiransa suna gunaguni a kan wannan koyarwa, sai ya ce musu, “Wannan koyarwa ta bata muku rai ne? <sup>62</sup>To, yaya ranku zai zama ke nan in kuka ga Ɗan Mutum yana hawa zuwa inda ya fito? <sup>63</sup>Ruhu ne yake ba da rai. Jiki ba shi da ikon kome. Kalmomin da na faɗa muku Ruhu ne, da kuma rai. <sup>64</sup>Amma akwai waɗansunku da ba su ba da gaskiya ba.” Gama tun farko Yesu ya san waɗanda ba su ba da gaskiya ba, da kuma wanda zai bashe shi...

<sup>66</sup>Bayan wannan maganar da Yesu ya yi, sai da yawa daga cikin mutanen da suke binsa suka bar shi, suka kuma daina binsa. <sup>67</sup>Sai Yesu ya tambayi sha biyun nan ya ce, “Ku ma kuna so ku tafi ne?” <sup>68</sup>Siman Bitrus ya amsa masa ya ce, “**Ubangiji, wurin wanene za mu je? Ai, kai ne kake da magana mai ba da rai na har abada.** <sup>69</sup>**Mu kuwa mun ba da gaskiya, mun kuma sani cewa kai ne Mai Tsarkin nan na Allah.**”

Haka, almajirai da yawa sun bar bin Yesu ta dalilin koyarwarsa mai wuya. Duk da haka, a cikin masu bin Yesu akwai waɗansu waɗanda ba su juya masa baya ba, domin sun hakikanta Yesu ne Almasihu, Mai Tsarkin nan daga Allah. **Shi ne Burodi Mai Ba Da Rai, “Abinci na Gaskiya” wanda ke ba da rai na har abada**

Lalle, haka yakan zama. Da zarar ka san kowanene Yesu, da yadda yake, da abin da ya yi dominka, ba za ka taɓa gamsu da bin wani maigida ba! Yesu kaɗai ne Tushen rai madawwami. Shi kaɗai yana biyan bukatar zuciya mai jin yunwar sanin tabbacin ceto da zumunta ta kwari tare da Allah.

Kai fa? Ke fa? Ko kana jin yunwa da kishirwa domin rai na har abada? Ko kana da marmarin kyakkyawar hulɗa da Allah a nan duniya da cikin Lahira? Sai ka yi tunani a kan wannan babbar gayyata daga bakin Ubangiji Yesu Kristi sa’anda ya ce, “**Ku zo gare ni, dukanku da kuka gaji, kuma kuna fama da kaya masu nauyi a kanku, zan ba ku hutawa... Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni ba zai taɓa jin kishin ruwa ba!**” (Matiyu 11:28; Yohanna 6:35) Amin.

Abokai, na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu ji yadda ra’ayin taro ya rabu game da Yesu.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan waɗannan kalmomin Yesu:

**“Ni ne abinci mai ba da rai, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni ba zai taɓa jin kishin ruwa ba!”** (Yohanna 6:35).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 73: Mutane sun yi Gardama a kan Yesu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga Ubangiji Yesu ya rarraba ma mazaje dubu biyar burodi biyar da kifi biyu. Kowa ya ci ya koshi. Washegari babban taron mutane sun kewaye Yesu. Amma Yesu ya san zukatansu. Ya ce masu, *"Kuna nemana ne don kun ci burodi nan kun koshi... Kada ku yi wahalar aiki a kan neman abinci mai lalacewa, amma ku yi aiki a kan abincin da ba zai lalace ba, sai dai yā ba da rai na har abada. **Ni ne abinci mai ba da rai**, wanda ya zo wurina ba zai kara jin yunwa ba, wanda ya gaskata da ni ba zai taba jin kishin ruwa ba!"* (Yohanna 6:26,27,35)

Abin bakin ciki, mutane da yawa sun juya baya, sun bar bin Yesu domin sun ba abinci mai ciyar da jiki tamani fiye da abinci mai ciyar da ruhu. Amma waɗansu sun cigaba da bin Yesu. Sun gaskata a zuciyarsu Yesu ne Mai Tsarkin nan da ya fito daga wurin Allah. Shi ne tushen rai na har abada.

Yau nufinmu mu cigaba cikin Bishara mai tsarki, mu ga yadda **shugabannin addini na Yahudawa sun kalubalanci Yesu**. Kuma yadda Yahudawa sun rabu a kan Yesu. Kamin mu fara, yana da amfani mu san waɗannan malaman addini, wato Farisiyawa, da galibin Yahudawa suna bin al'adar kakannin kakanninsu. Misali, sa'anda sun zo gida daga wurin jama'a, ba za su ci abinci ba, sai sun yi wanka ta wata hanya ta musamman. Suna da al'adu da yawa, kamar hanyar wankin kwanoni da randuna da butoci domin su zama da "tsabta" bisa ka'idar addini.

Ku ji abin da aka rubuta a Bishara ta hannun Matiyu, sura goma sha biyar. Littafi ya ce:

(Matiyu 15) <sup>1</sup>*Ana nan sai Farisiyawa da malaman dokoki suka zo wurin Yesu daga Urushalima suka ce,* <sup>2</sup>*"Don me almajiranka suka karya al'adar shugabanni? Gama ba su wanke hannu kafin su ci abinci."* <sup>3</sup>*Yesu ya amsa musu ya ce,* ***"Ku fa, don me kuke karya dokokin Allah saboda al'adarku?"*** <sup>4</sup>*Ai, Allah ya ce, 'Ka ba wa babanka da mamarka girma,' kuma 'Duk wanda ya zagi babansa ko mamarsa lallai a kashe shi.'* <sup>5</sup>*Amma kukan koyar cewa idan mutum yana da wani abu da zai taimaki babansa ko mamarsa da shi, amma sai ya ce, 'Duk abin da dā za ku samu a wurina, na keɓe wa Allah,' to, ba lallai ke nan yā bai wa iyayensa girma ba.* <sup>6</sup>*Wato,* ***saboda al'adarku, kun mai da maganar Allah banza.*** <sup>7</sup>*Ku munafukai! Daidai ne Ishaya ya yi annabci a kanku da ya ce,* <sup>8</sup>***'Waɗannan mutane suna ba ni girma da bakinsu ne kawai, amma zukatansu sun yi nesa da ni.*** <sup>9</sup>***A banza suke yi mini sujada; suna koyar da dokokin mutane wai Maganar Allah ne.'"***

Ko kun lura yadda Yesu ya tone asirin Farisiyawa da malaman dokoki da munafuncinsu a gaban kowa? Shugabannin addini sun nemi su zama masu adalci a idon jama'a. Amma Ubangiji Yesu ya san abin da ke a zuciyarsu. Lalle, da **hunnuwansu, da kafafunsu, da fuskarsu** suna da **tsabta**, amma **zuciyarsu** sai **daudar** zunubi. **Tsabta ga zuciya ta fi tsabta ga hannuwa muhimmanci**. Yin wanka, wato alwala, ba ta mai da zuciyarka da tsabta ba. Idan tukunya tana da datti a ciki, ko wanke bayan tukunya kawai zai maido ta da tsabta? A'a, ba zai yi ba! Haka kuma al'adun addini waɗanda Yahudawa suka bi, ba su fitar da **zunubi** da ke cikin zukatansu ba. Saboda haka Yesu ya faɗa masu:

(Matiyu 15) <sup>7</sup>***"Ku munafukai! Daidai ne Ishaya ya yi annabci a kanku da ya ce,*** <sup>8</sup>***'Waɗannan mutane suna ba ni girma da bakinsu ne kawai, amma zukatansu sun yi nesa da ni.*** <sup>9</sup>***A banza suke yi mini sujada; suna koyar da dokokin mutane wai Maganar Allah ne.'"***

<sup>10</sup>*Yesu ya kira taron mutane ya ce musu, "Ku saurara ku gane."* <sup>11</sup>*Ba abin da yake shiga bakin mutum ne yake sa shi yā zama marar tsarki a gaban Allah ba, sai dai abin da yake fita daga bakinsa."* <sup>12</sup>*Sai almajiran suka zo wurinsa suka ce masa, "Ka san Farisiyawa sun ji haushi da suka ji maganan nan?"* <sup>13</sup>*Yesu ya amsa ya ce, "Duk shukar da ba Ubana na sama ne ya shuka ba, za a tumbuke shi."* <sup>14</sup>*Bar su kawai. Su makafi ne masu yi wa makafi jagora.* ***Idan kuwa makaho ya yi wa wani makaho jagora, ai, dukansu za su fādi cikin rami."***

<sup>15</sup>*Amma Bitrus ya ce masa, "Ka bayyana mana wannan misalin."* <sup>16</sup>*Sai Yesu ya ce, "Ashe, har yanzu ba ku gane ba?"*

<sup>17</sup>*Ina nufin duk abin da mutum ya ci, da farko zai shiga bakinsa, sa'an nan zai shiga cikinsa, kuma daga karshe zai fita daga jikinsa.* <sup>18</sup>*Amma abin da yake fitowa daga baki, daga zuciya yake fitowa. Shi ne kuwa yake sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah da mutum.* <sup>19</sup>*Gama daga zuciya ne mugayen tunani suke fitowa. Wato, su kisankai, zina,*

lalata, sata, shaidar karya, da bata sunan wadansu. <sup>20</sup>**Wadannan suke sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah, amma cin abinci da hannun da ba a wanke ba ba ya sa mutum yā zama marar tsarki a gaban Allah ba.**"

<sup>29</sup>Daga wurin Yesu ya bi ta gefen Tekun Galili. Sa'an nan ya hau dutse ya zauna. <sup>30</sup>Mutane da yawa suka zo wurinsa. Suka zo da guragu, da makafi, da masu dungu, da bebaye, da wadansu da yawa, suka ajiye su a gabansa. Ya kuwa warkar da su. <sup>31</sup>Har mutane suka yi mamaki da suka ga bebaye suna magana, masu dungu kuma gabobinsu suna aiki, gurugu suna tafiya, makafi kuma suna gani. Sai duk suka yi wa Allah na Isra'ila yabo.

(Matiyu 16) <sup>1</sup>[Bayan wannan] Farisiyawa da Sadukiya suka zo wurin Yesu don su gwada shi, suka roke shi yā nuna musu wani abin ban mamaki da zai zama musu alama. <sup>2</sup>Ya amsa musu ya ce, "Idan yamma ta yi, kuka ga sama ta yi ja, sai ku ce. 'Yawwa, gari zai yi kyau gobe.' <sup>3</sup>Da safe kuma idan kuka ga sama ta yi ja, ta bata fuska, sai ku ce, 'Yau kam za a yi ruwan sama.' Kuna iya gane yanayin sararin sama, amma ba kwa iya gane alamun wannan zamanin. <sup>4</sup>Mutanen zamanin nan mugaye ne, wadanda ba su tsoron Allah. Suna so su ga alama, amma ba za a nuna musu wata alama ba, sai dai ta Yunusa."

(Matiyu 12) <sup>40</sup>Gama yadda Yunusa ya yi kwana uku, dare da rana a cikin ciki na babban kifi, haka ma Dan Mutum zai yi kwana uku, dare da rana a cikin kasa. <sup>41</sup>A Ranar Shari'a mutanen Nineba za su tashi tare da mutanen zamanin nan, su nuna wa mutanen zamanin nan ba su yi daidai ba, don su sun tuba saboda wa'azin Yunusa. Ga shi kuwa **wanda ya fi Yunusa a nan.**"

Ta haka Yesu ya shaida cewa yadda annabi Yunusa ya yi kwana uku a cikin ciki na babban kifi, shi Yesu kuma zai yi kwana uku cikin kabari. Kamar yadda Yunusa ya fito daga kifin a kwana na uku, haka Yesu zai tashi daga matattu a kwana na uku. Wannan zai zama tabattaciyar alama cewa shi ne Almasihun da ya fito daga sama; shi ne wanda ya zo ya cece mu daga ikon zunubi, da mutuwa, da Gida Wuta!

Cikin lokacin da ya yi saura, bari mu cigaba cikin Bishara, mu ga yadda shugabannin addini sun dage a kan rashin bangaskiyarsu. A Bishara ta hannun Yohanna, sura bakwai, Littafi ya ce:

(Yohanna 7) <sup>1</sup>Bayan wannan Yesu ya zazzaga cikin Galili, amma bai so yā tafi cikin Yahudiya ba, don Yahudawan da suke can suna nema su kashe shi. <sup>2</sup>Bikin Bukkoki na Yahudawa ya yi kusa ke nan, <sup>3</sup>sai yan'uwan Yesu suka ce masa, "Ya kamata ka tashi daga nan ka tafi Yahudiya don almajiranka su ma su ga abubuwan ban mamakin da kake yi. <sup>4</sup>Ai, duk wanda yake so a san shi sosai ba ya boye abin da yake yi. Tun da yake kana yin wadannan abubuwa, ai, sai ka nuna kanka domin duniya ta san ka." <sup>5</sup>**Gama su yan'uwan Yesu ma ba su ba da gaskiya gare shi ba.**

<sup>6</sup>Sai Yesu ya ce musu, "Lokacina bai zo ba tukuna, amma a wajenku kowane lokaci daidai ne. <sup>7</sup>Ku kam duniya ba za ta iya kinku ba, amma ni take ki, domin ina fada mata mugayen abubuwan da take yi. <sup>8</sup>Ku dai ku tafi bikin. Ni ba za ni wannan biki ba, don lokacina bai yi ba tukuna." <sup>9</sup>Bayan da Yesu ya fada musu wannan magana, sai ya dan dakata a Galili. <sup>10</sup>Amma bayan da yan'uwan suka tafi bikin kuwa, Yesu ma ya tafi, amma a boye, ba a fili ba. <sup>11</sup>Yahudawa suna ta nemansa a wurin bikin, suna tambaya cewa, "Ina mutumin yake?" <sup>12</sup>A cikin taron nan mutanen suna ta maganganu da junansu a boye a kan Yesu. Wadansu suna cewa, "Shi mutumin kirki ne." Wadansu kuma suna cewa, "A'a, ai, yana rudin mutane ne." <sup>13</sup>Amma ba wanda ya yi karfin hali yā yi magana a kan Yesu a fili, don suna tsoron shugabannin Yahudawa.

<sup>14</sup>Da aka ci rabin lokacin biki, sai Yesu ya shiga haikali ya fara koyarwa. <sup>15</sup>Sai shugabannin Yahudawa suka yi mamaki suka ce, "Wannan mutum bai taba zuwa makaranta don koyon karatu ba, ta yaya ya zama gwani haka?" <sup>16</sup>Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Abubuwan da nake koyarwa ba nawa ba ne, amma na wanda ya aiko ni ne. <sup>17</sup>Duk wanda ya zabi yin abin da Allah yake so, zai sani cewa koyarwata ta fito daga wurin Allah ne, ba wurina ba... <sup>18</sup>Ashe, ba Musa ne ya ba ku Doka ba? Amma duk da haka ba wanda yake kiyaye Dokar a cikinku. Me ya sa kuke so ku kashe ni?"

<sup>20</sup>Mutanen suka amsa suka ce, "Kana da aljani a cikinka. Su wanene suke so su kashe ka?" <sup>21</sup>Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Na yi abin ban mamaki guda daya tak, amma kun yi mamaki dukanku. <sup>22</sup>Musa ya ba ku umarnin kaciya (ko da yake ba shi ne ya fara ba, amma kakannin kakanninku ne). Duk da haka kukan yi wa yaro kaciya a Ranar Hutu. <sup>23</sup>To, idan an iya yi wa yaro kaciya a Ranar Hutu don dai a yi biyayya da Dokar Musa, to, me ya sa za ku yi fushi da ni don na warkar da jikin mutum sarai a Ranar Hutu? <sup>24</sup>**Kada ku yi shari'a bisa yadda abubuwa suke a ganin ido, amma ku yi shari'a bisa ga abin da yake daidai.**" <sup>30</sup>Da Yesu ya fadi wannan magana, sai mutanen suka nema su kama shi.

Amma ba wanda ya taɓa shi, don lokacinsa bai yi ba. <sup>31</sup>**Duk da haka mutane da yawa a cikin jama'ar suka gaskata da Yesu, suna cewa, "Shin, lokacin da Almasihu zai zo, zai yi abubuwan ban mamaki fiye da mutumin nan ya yi ne?"** <sup>32</sup>Farisiyawa suka ji mutane suna magana a hankali da juna a kan Yesu, sai manyan firistoci da Farisiyawa suka aiki dogarawan haikali su kamo shi.

<sup>37</sup>A ranar karshe ta bikin, wadda kuma ta zama babbar rana ta bikin, Yesu ya tsaya ya daga murya ya ce, **"Duk mai jin kishin ruwa yā zo wurina yā sha."** <sup>38</sup>**Duk mai ba da gaskiya gare ni, 'Rafuffuka masu ba da ruwan rai za su fiffito daga kowanne mutumin da ya ba da gaskiya gare ni' kamar yadda Nassi ya fada.** <sup>40</sup>Da mutanen suka ji wannan maganar da Yesu ya yi, sai suka ce, "Ba shakka, wannan shi ne Annabin nan." <sup>41</sup>Wadansu kuwa suka ce, "Wannan shi ne Almasihun." Amma har yanzu wadansu suka ce, "Ashe, Almasihun daga Galili zai fito?" <sup>42</sup>Ba Nassi ya fada cewa Almasihu zai fito daga zuriyar Dawuda ne ba? Ba kuma zai fito daga Baitalami, kauyen da Dawuda ya zauna ne ba?" <sup>43</sup>Sai bakin mutanen ya rabu a kan Yesu. <sup>44</sup>Wadansunsu suka so su kama shi, amma ba wanda ya taɓa shi.

<sup>45</sup>Da dogarawan haikali suka koma, sai manyan firistoci da shugabannin Farisiyawa suka tambaye su suka ce, "Me ya sa ba ku kawo shi ba?" <sup>46</sup>Sai dogarawan suka amsa suka ce, **"Ai, babu mutumin da ya taɓa magana kamar wannan mutum."** <sup>47</sup>Farisiyawa suka ce wa dogarawan, "Af! Har ku ma ya rude ku ke nan?" <sup>48</sup>Ko akwai wani daga cikin shugabanni ko Farisiyawan da ya ba da gaskiya gare shi? <sup>49</sup>Amma wannan taron da ba su san kome a kan Dokar Musa ba, ai, la'anannu ne." <sup>50</sup>**Nikodimus** kuwa wanda ya je wurin Yesu a dā, wanda kuwa yana daya daga cikin Farisiyawan, ya ce musu, <sup>51</sup>"Bisa ga Dokarmu ba za mu iya hukunta mutum ba, sai an ji daga bakinsa, don a san abin da yake yi." <sup>52</sup>Sai suka amsa masa suka ce, "Kai ma mutumin Galili ne? Ka bincika Maganar Allah ka gani mana, ai, ba wani annabin da zai zo daga Galili." <sup>53</sup>Sai kowa ya tafi gida.

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Mun ga yadda firistoci, da malaman Attaura, da Farisiyawa sun yi adawa da Yesu. Sun nemi su kama shi, su kashe shi. Amma ba su iya taɓa shi ba, domin lokacin da Allah ya shirya a kan Yesu ya mutu tamkar hadayar zunubi bai zo ba tukuna.

Abin tausayi, galibin shugabannin Yahudawa **masu taurin zuciya** ne. Sun rena Yesu. Sun shirya su kori duka wanda ya shaidi Yesu a kan shi Almasihu ne daga majami'u. Saboda haka **rabuwa** ta shiga tsakanin taron mutane a kan Yesu. Ba wanda zai buɗe bakinsa a fili game da Yesu ba, domin suna jin tsoron shugabannin addini da malamai. A boye tsakaninsu, wadansu suna raɗa ma juna cewa, "Shi mutumin kirki ne." Wadansu kuma suna cewa, "A'a, ai, yana ruɗin mutane ne!" Sauran sun yi tunani cewa, "Shin, lokacin da Almasihu zai zo, zai yi abubuwan ban mamaki fiye da mutumin nan ya yi ne?"

Abokai, me **kun** gani? Yaya **kun** dauke shi? Ko kun gaskata Yesu ne Almasihun da dukan annabawa sun yi zancensa? Ko kuwa kuna tsammani Yesu daya ne kawai a cikin annabawa masu yawa? Kada wani ya rude ku game da maganan nan. Makoma taku ta har abada ta danganta bisa amsar da za ku ba da ga tambayar nan! **Ko kun san hakika ko wanene Yesu?** Ko kun san abin da ya kawo shi duniyan nan? Sai ku saurara ga abin da Yesu ya ce game da kansa:

**"Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne kuma rai. Ba mai zuwa wurin [Allah] Uba sai ta wurina! ...Wannan shi ne dalilin da aka haife ni, shi ne kuma dalilin da na shigo duniya, don in shaida gaskiya. Kuma duk wanda yake na gaskiya, yakan saurari muryata!"** (Yohanna 14:6; 18:37)

Abokina, ina kake tsaye? Ko ana lissafinka tare da na Gaskiya, ko da shi ke wadansu na gidanku za su ki ka? Masu iya magana suna cewa, "Mai son ruwan zuma, kada ya ji tsoron kuɗan zuma." Ubangiji Yesu ya ce:

**"Kada ku yi tsammani na zo in kawo salama ne a duniya... Gama na zo ne in haɗa fada tsakanin da da babansa, ya kuma da mamarta, mace kuma da surukuwarta. Mutanen gidansa ne kuma za su zama abokan gābansa. Duk wanda ya fi son mamarsa ko babansa fiye da ni, bai isa yā zama nawa ba!"** (Matiyu 10:34-37)

Na gode don sauraro. Darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara. Za mu ga yadda Yesu ya warkar da mutumin da aka haifa makaho.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan wadannan kalmomin Yesu Almasihu:

**"Duk wanda yake na gaskiya, yakan saurari muryata!"** (Yohanna 18:37)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 74: Hasken Duniya

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Shi wanda yake son kowa ya fahimta, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Yana son kowa ya sami salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga firistoci da malaman Attaura da Farisiyawa suna **wahalad da Yesu**. Sun nemi su kama shi don su kashe shi. Amma ba wanda ya iya kama Yesu, domin lokacin da Allah ya tsai da don ya mutu tamkar hadayar zunubi bai zo ba tukuna. Yau za mu cigaba cikin littafin Bishara, mu ji yadda Yesu ya tsauta masu da suna yin adawa da shi. Kuma za mu ga yadda ya warkar da wani mutumin da aka haifa makaho. Kan maganar wannan darasi, shi ne **"Hasken Duniya."**

Muna karatu cikin Bishara ta hannun Yohanna, sura 8:

(Yohanna 8) <sup>2</sup>Da sassafe kuma, Yesu ya sāke shiga haikali. Dukan mutane suka zo wurinsa, ya kuwa zauna yana koya musu... <sup>12</sup>Sai Yesu ya kara yi wa mutane magana ya ce, **"Ni ne hasken duniya. Duk wanda yake bina ba zai yi tafiya a duhu ba, amma zai sami haske na rai."** <sup>13</sup>Sai Farisiyawa suka ce wa Yesu, "Kana yi wa kanka shaida, shaidarka kuwa ba gaskiya ba ce." <sup>14</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, "Ko da ma na shaida kaina, ai, shaidata gaskiya ce, domin na san inda na fito, da kuma inda za ni. Amma ku ba ku san inda na fito ba, ko kuma inda za ni..." <sup>23</sup>Ku daga nan kasa kuke, ni kuwa na fito daga sama ne. Ku na duniyan nan ne, ni kuwa ba na duniyan nan ba ne. <sup>24</sup>Shi ya sa na ce muku za ku mutu cikin zunubanku. Domin **in ba ku ba da gaskiya cewa Ni Ne shi wanda na gaya muku nake ba, za ku mutu cikin zunubanku.** <sup>25</sup>Sai suka tambayi Yesu suka ce, "Kai wane ne?" Yesu ya amsa musu ya ce, "Ni ne wannan da na fada muku tun daga farko..." <sup>28</sup>A lokacin da za ku daga Dan Mutum, a lokacin nan ne za ku gane ni ne shi. Za ku gane cewa ba na yin kome da ikon kaina, amma ina fadin abin da Uba ya koya mini ne kawai... <sup>32</sup>Sa'an nan za ku san gaskiya, **gaskiyar kuwa za ta ba ku yanci."**

<sup>33</sup>Suka amsa masa suka ce, "Ai, mu zuriyar Ibrahim ne, ba mu taba zaman bawan kowa ba. To, me ya sa ka ce za mu sami yanci?" <sup>34</sup>Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Gaskiya, ina gaya muku, **duk mai yin zunubi bawan zunubi ne.** <sup>35</sup>Ai, bawa ba ya zama a gida har abada, amma da na gida ne har abada. <sup>36</sup>Saboda haka idan Dan ya yantar da ku za ku sami yanci na gaske. <sup>37</sup>Na san dai ku zuriyar Ibrahim ne, amma kuna so ku kashe ni, domin ba ku karbi koyarwata ba. <sup>38</sup>Ina fada muku abin da na gani a gun Ubana, amma ku kuna yin abin da kuka ji daga ubanku." <sup>39</sup>Suka amsa masa suka ce, "To, ai, Ibrahim ne babanmu." Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "In da ku yayan Ibrahim ne, da kun yi abubuwan da shi Ibrahim ya yi. <sup>40</sup>Ni mutum ne mai fadin gaskiya wadda na ji daga wurin Allah, amma kuna kokari ku kashe ni. To, ai, Ibrahim bai yi irin wannan abu ba. <sup>41</sup>Saboda haka kuna yin abin da ubanku yake yi ne."

Amma Yahudawan suka ce, "Mu ba shegu ba ne. Allah ne Ubanmu, kuma shi ne kadai uban da muke da shi." <sup>42</sup>Yesu ya ce musu, **"Da a ce Allah ne Ubanku da kun kaunace ni,** domin daga wurin Allah na fito, yanzu ga ni a nan. Ban zo da ikon kaina ba, Allah ne ya aiko ni. <sup>43</sup>Me ya sa ba ku gane maganata ba? Don ba ku iya saurari koyarwata ba. <sup>44</sup>Ku na ubanku Shaidan ne, kuma kuna so ku yi abin da yake so. Shi mai kisa ne tun farko kuma ba ruwansa da gaskiya, domin babu gaskiya a cikinsa. Duk lokacin da yake karya yana nuna halinsa ne, gama shi mai karya ne, uban karya kuma. <sup>45</sup>Amma domin ina fadin gaskiya, ba ku gaskata ni ba. <sup>46</sup>Wane ne a cikinku yana da shaida wadda ta nuna na taba yin zunubi? In kuwa gaskiya nake fada, to, me ya sa ba ku gaskata ba? <sup>47</sup>Wanda yake na Allah yakan saurari abin da Allah yake fada. Amma ku ba ku saurari abin da Allah ya fada ba don ku ba na Allah ba ne."

<sup>48</sup>Yahudawa suka amsa masa suka ce, "Ashe, ba gaskiyarmu ba kuwa, da muka ce kai mutumin Samariya ne wanda yake da aljani?" <sup>49</sup>Yesu ya amsa ya ce, "Ni ba mai aljani ba ne. Ina girmama Ubana ne, amma ku kuwa kuna yi mini wulakanci. <sup>50</sup>Ba ni nake nema wa kaina daukaka ba. Akwai wani wanda yake nema mini, shi ne kuma mai yin hukunci. <sup>51</sup>Hakika, ina gaya muku, duk wanda yake biyayya da koyarwata ba zai taba mutuwa ba sam." <sup>52</sup>Sai Yahudawan suka ce masa, "To, yanzu kam, mun tabbata kana da aljani. Ai, Ibrahim da annabawa sun mutu, amma ka ce, 'Duk wanda yake biyayya da koyarwata ba zai taba mutuwa ba sam.' <sup>53</sup>Kana tsammani ka fi babanmu Ibrahim ne? Shi kuwa ya mutu, haka nan ma annabawa sun mutu. Kana tsammani kai wane ne?" <sup>54</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, "Idan na daukaka kaina, wannan daukaka ba a bakin kome take ba. Wanda yake daukaka ni shi ne Ubana, wanda



kuke cewa wai shi ne Allahnku. <sup>55</sup>Ku ba ku san shi ba, amma ni na san shi. Da a ce na ce muku ban san shi ba, da na zama mai karya kamarku. Amma na san shi, ina kuma biyayya da abin da yake fada. <sup>56</sup>Babanku Ibrahim ya yi farin ciki sosai don dai yā sami ganin zamanina, ya kuwa gan shi, ya kuma yi murna.” <sup>57</sup>Sai Yahudawa suka ce wa Yesu, “Ga shi, har yanzu ba ka ma kai shekara hamsin ba tukuna, kuma kana cewa ka ga Ibrahim?” <sup>58</sup>Yesu ya ce musu, “Gaskiya, ina gaya muku, **tun ba a haifi Ibrahim ba, ina nan.**” <sup>59</sup>Da Yesu ya fada wannan magana sai suka debo duwatsu don su jejjefe shi. Amma Yesu ya boye, ya fita ya bar haikalin.

(Yohanna 9) <sup>1</sup>Yesu yana wucewa ke nan, sai ya ga wani mutum wanda **tun haihuwarsa makaho ne.** <sup>2</sup>Sai almajiransa suka tambaye shi suka ce, “Malam, zunubin wane ne ya sa an haifi wannan mutum makaho? Zunubinsa ne, ko zunubin iyayensa?” <sup>3</sup>Yesu ya amsa ya ce, “Ba wai domin mutumin nan ko iyayensa sun yi zunubi ba ne, amma an haife shi makaho ne, domin a nuna ikon Allah a kansa. <sup>4</sup>Dole ne mu ci gaba da aikin wanda ya aiko ni tun rana tana nan. Ai, dare yana nan zuwa, a lokacin da ba wanda zai iya aiki. <sup>5</sup>Muddin ina nan a duniya, ni ne hasken duniya.”

<sup>6</sup>Da ya fada haka sai ya tofa miyau a kasa, ya kwaba kasa da shi, sai ya debi kasan nan da ya kwaba, ya shafa a idanun mutumin. <sup>7</sup>Ya ce wa mutumin, “Je ka, ka wanke ido a ruwan tafkin Siluwam.” (Wannan kalma kuwa tana nufin “Aika”.) Sai mutumin ya je ya wanke ido, ya dawo idanunsa suna gani. <sup>8</sup>Abokan zamansa da wadanda suka saba ganinsa yana bara a dā, suka ce, “Ashe, ba wannan ne yakan zauna yana bara ba?” <sup>9</sup>Wadansu suka ce, “Shi ne mana.” Wadansu kuwa suka ce, “A’a, sun dai yi kama ne kawai.” Amma mutumin da kansa ya ce, “Ai, ni ne mutumin.” <sup>10</sup>Sai suka tambaye shi suka ce, “To, yaya aka yi idanunka suka bude?” <sup>11</sup>Ya amsa ya ce, “Mutumin nan da ake ce da shi Yesu ne ya kwaba kasa ya shafa mini a idanu, ya ce mini, ‘Je ka ka wanke ido a ruwan Siluwam.’ Na kuwa je na wanke, sai na sami gani.” <sup>12</sup>Suka tambaye shi suka ce, “Ina wannan mutumin yake?” Sai ya ce, “Ban sani ba.”

<sup>13</sup>Sai mutanen suka kai wa Farisiyawa mutumin da yake makaho a dā. <sup>14</sup>To, a Ranar Hutun Yahudawa ne Yesu ya kwaba kasa ya bude wa mutumin ido. <sup>15</sup>Saboda haka Farisiyawa suka tambaye shi yadda aka yi ya sami gani. Sai mutumin ya ce, “Ya kwaba kasa ne ya shafa mini a idona, na wanke, yanzu ina gani.” <sup>16</sup>Wadansu Farisiyawa suka ce, “Mutumin nan ba daga wurin Allah ya fito ba, don ba ya kiyaye Ranar Hutu.” Amma wadansu suka yi tambaya suka ce, “Yaya mutum mai zunubi zai iya yin abubuwan ban mamaki haka?” Sai ra’ayinsu ya rabu. <sup>17</sup>Sai suka sāke tambayi mutumin suka ce, “Menene ra’ayinka game da wannan mutum, tun da yake kai ne ya bude maka ido?” Mutumin ya amsa musu ya ce, “Ai, annabi ne shi.”

<sup>18</sup>Shugabannin Yahudawa kam, ba su ba da gaskiya ba cewa mutumin nan makaho ne a dā, kuma yanzu yana gani. Saboda haka suka aika aka kira iyayensa. <sup>19</sup>Suka tambaye su suka ce, “Wannan danku ne? Kun ce an haife shi makaho? To, ta yaya ya iya gani yanzu?” <sup>20</sup>Sai iyayen suka amsa suka ce, “Mun dai san wannan danmu ne, kuma an haife shi makaho ne. <sup>21</sup>Amma mu kam, ba mu san yadda aka yi yana gani yanzu ba, ba mu san wanda ya bude masa ido ba. Ku tambaye shi, ai, shi ba yaro ba ne, zai fada da bakinsa.” <sup>22</sup>Iyayensa sun fada haka ne don tsoron shugabannin Yahudawa, don dā ma sun shirya cewa duk wanda ya ce Yesu ne Almasihu, za a kore shi daga majami’a. <sup>23</sup>Shi ya sa iyayensa suka ce, “Ai, shi ba yaro ba ne, ku tambaye shi.”

<sup>24</sup>Sai Farisiyawan suka sāke kira mutumin nan da yake makaho a dā, suka ce masa, “Ka fada gaskiya don ka daukaka Allah. Mu kam, mun san mutumin nan da ya warkar da kai mai zunubi ne.” <sup>25</sup>Sai ya amsa ya ce, “Ko mai zunubi ne, ni ban sani ba. **Abu daya kam na sani, dā ni makaho ne, yanzu kuwa ina gani.**” <sup>26</sup>Suka tambaye shi kuma suka ce, “Me ya yi maka? Ta yaya ya bude maka ido?” <sup>27</sup>Ya amsa musu ya ce, “Na riga na fada muku, ba ku ji ni ba ne. Don me kuke so ku sāke ji? Ko ku ma kuna so ku zama almajiransa ne?” <sup>28</sup>Sai suka zagi mutumin suka ce, “Kai ne dai almajirinsa, amma mu kam, almajiran Musa ne. <sup>29</sup>Mun dai san Allah ya yi magana da Musa, amma wannan mutum kam ba mu san inda ya fito ba.”

<sup>30</sup>Sai mutumin ya amsa musu ya ce, “Yau ga abin mamaki! Ba ku san inda ya fito ba, ga shi kuwa ya bude mini ido!

<sup>31</sup>Mun sani Allah ba ya sauraron masu zunubi, amma yana sauraron duk wanda yake yi masa sujada, yana kuma yi masa biyayya. <sup>32</sup>Tun farkon duniya ba a taba jin wani ya bude idon wanda aka haifa makaho ba. <sup>33</sup>Ai, da mutumin nan ba daga wurin Allah ya fito ba, da ba zai iya yin kome ba.” <sup>34</sup>Suka amsa masa suka ce, “Kai da aka haife ka cikin zunubi, kana kokari ka koya mana ne?” Sai suka kore shi.

<sup>35</sup>Yesu ya ji labari cewa sun kori mutumin. Da ya same shi, sai ya tambaye shi ya ce, “Ka ba da gaskiya ga Dan Mutum?” <sup>36</sup>Mutumin ya amsa ya ce, “Mai girma, wanene shi? Ka fada mini don in ba da gaskiya gare shi.” <sup>37</sup>Yesu ya ce masa, “Ai, ka gan shi, shi ne ma mai magana da kai.” <sup>38</sup>**Sai mutumin ya ce, “Ubangiji, na ba da gaskiya.” Ya kuma yi masa sujada.** <sup>39</sup>Yesu ya ce, “Na shigo duniyan nan ne don in yi shari’a, domin waɗanda ba su gani su sami gani, waɗanda suke gani kuma su zama makafi.”

<sup>40</sup>Da Farisiyawan da suke kusa da shi suka ji haka, sai suka ce masa, “Wato, kana ce mu ma makafi ke nan?” <sup>41</sup>Yesu ya ce musu, “Ai, da makafi ne ku, da ba ku da zunubi. Amma da yake kun ce kuna gani, to zunubanku suna nan daram.”

Ke nan Ubangiji Yesu ya warkar da mutumin da aka haifa makaho, ya kuma tsauta ma Farisiyawa saboda hankalinsu ya makanta. Makantar waɗannan gwanayen addini ta fi makantar ido muni. Suna iya gani, **amma ba su so su gani**, shi ya sa sun debo duwatsu su jejjefe Yesu. Masu addinin nan sun rufe hankalinsu ga ganin gaskiya game da Yesu. **Ba su so su ba da gaskiya** cewa shi ne Almasihu da Hasken duniya. Ba su so su gaskata da kasancewa Yesu kamin haihuwar annabi Ibrahim ba. Wato, shi ne Kalma wanda yake tare da Allah tun farko. **Ba su son ganin gaskiya!**

A labarin yau, muna da **makafi kashi biyu**. Ga su da **idanunsu** sun makanta. Ga su da **hankalinsu** ya makanta. Duhu a hankalin mutum ya fi duhu a idanu muni. Idan idanu sun makanta, ba ka ganin abubuwan duniyan nan. Amma idan zuciya da hankali sun makanta, ba ka ganin abubuwa na har abada, ba ka iya fahimtarsu ba.

Maganar Allah ta koya mana, dukan yan Adam **sun makanta tun daga haihuwa**, wato makantar hankali da zuciya. Sakamakon zunubin Adamu, dukanmu an haife mu cikin duhun zunubi da rashin sani. Ba mu da sanin Allah. Cikin kanmu ba mu da marmarin gaskiyarsa. Misali, idan an kunna fitilla wurin da ke cike da kyankyaso, sai su watse. Haka muna gudun hasken Maganar Allah, mun fi son rayuwa cikin duhu. Abin tausayi, mafi yawan zuriyar Adamu suna mutuwa cikin duhun zunubi da jahilci. Masu iya magana suna cewa, “Rashin sani ya fi dare duhu!” Daidai yadda Annabi Yusha’u ya rubuta cewa, “*Ku ji maganar Ubangiji, ...Mutanena sun **lalace** saboda **jahilci**. Tun da ya ke [kun] ki ilimi, ni ma na ki ku...!*” (Yusha’u 4:1,6)

**Labari mai kyau** shi ne Allah ba ya so ko mutum ɗaya ya lalace cikin duhun zunubi da jahilci ba. Saboda haka ya ziyarci duniyarmu ta hanyar aiko da Ubangiji Yesu Almasihu. Annabi Zakariya ya ce Yesu shi ne, “**Hasken asubahi**” wanda Allah zai aiko daga sama don ya “**haskaka masu zama a duhu, da masu zama a inuwar mutuwa. Za a bi da mu a hanyar salama.**” (Luka 1:79) Annabawa sun zama kamar tamrari, sun haskaka a cikin duhun dare. Amma Yesu Almasihu yana kamar da fitowar rana, ya kawo haske da rai ga duk waɗanda suka gaskata da shi. Kwayar rana nawa Allah ya halicce su don su haskaka bisa duniyarmu? Ɗaya tak ne. Masu Ceto nawa Allah ya aiko daga sama domin su ceci masu zunubi daga duhun zunubi da madawwamin Gidan Wuta? Ɗaya tak ne. Amma galibin yayan Adamu ba su gane wannan ba. Saboda haka har wa yau suna ta yin tuntube da yin tangadi cikin duhun zunubi. Haka Nassi ya ba da shaida game da Ubangiji Yesu Almasihu cewa, “**Hasken yana haskakawa cikin duhu, amma duhu bai iya yā sha kansa ba.** Yana cikin duniya, kuma ko da yake ta wurinsa ne aka yi duniya, duk da haka **duniya ba ta san shi ba.**” (Yohanna 1:5,10)

Abokai masu sauraro, ko Ubangiji Yesu ya buɗe “idanun” hankalinku da zukatanku? Ko har yanzu kuna ta yin tuntube cikin duhun zunubi da jahilci?

Na gode don sauraro. A darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara, mu ga yadda ɗaukakar Allah ta haskaka cikin Yesu kamar hasken rana.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan abin da Yesu ya furta cewa:

**“Ni ne hasken duniya. Duk wanda yake bina ba zai yi tafiya a duhu ba, amma zai sami haske na rai.”** (Yohanna 8:12)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 75: Ubangijin Daukaka

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai, ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce cikin nazarin littafin Bishara, mun ji yadda Yesu Almasihu ya buɗe idanun mutumin da aka haifa makaho. Ba abin da ya buwaya ga Yesu. Shi ne ainihin Kalmar Allah wanda ya bayyana a duniya a kamannin mutum. Shi ya sa Yesu yana da iko bisa kowane abu a duniya; wato a bisa iska, da teku, da aljannu, da ciwace-ciwace, da mutuwa. Duk inda Yesu ya tafi sai taron mutane sun matsa masa. Amma **kaɗan daga cikinsu ne sun gane kowanene shi a bisa gaskiya**. Sun ɗauke shi annabi ne. Amma ba su gane dukan allahntakar Allah ta kasance a gare shi ba. Ba su gane **Ubangiji Yesu ya cika da hasken ɗaukakar Allah** ba. Ba su san yadda ya ɗan bayyana wannan daraja wata rana sa'anda yana bisa dutse tare da uku daga almajiransa ba.

Yanzu bari mu koma wurin Linjila mai tsarki. Littafi ya ce:

(Luka 9) <sup>18</sup>Wata rana Yesu yana addu'a shi kaɗai, almajiransa kuma suka zo wurinsa. Sai ya tambaye su ya ce, "Wa mutane suke ce da ni?" <sup>19</sup>Almajiransa suka ce masa, "Wadansu suna cewa, kai ne Yahaya Maibaftisma, wadansu kuma suna cewa, kai ne annabi Iliya; har wa yau wadansu suna cewa, ɗaya daga cikin annabawan ɗa ne ya tashi." (Matiyu 16) <sup>15</sup>Ya ce musu, "**Amma ku fa, wane ne ni a ganinku?**" <sup>16</sup>Sai Siman Bitrus ya amsa ya ce, "Kai ne Almasihu, ɗan Allah mai rai." <sup>17</sup>Sai Yesu ya amsa masa ya ce, "Kai mai albarka ne Siman, ɗan Jona! Gama ba mutum ba ne ya nuna maka wannan, sai dai Ubana da yake cikin sama."

Bari mu ɗan dakata a nan, mu yi tunani bisa tambayar da Yesu ya yi ma almajiransa. Wata rana da sun kaɗaita, Yesu ya tambaye su, "Wa **mutane** suke ce da ni?" Almajirai sun amsa ma Yesu cewa galibin mutane suna ta tsammani shi ɗaya daga cikin annabawa ne. Sai Yesu ya saƙe yi masu tambaya cewa, "**Ku fa, wane ne ni a ganinku?**" ɗaya daga cikin almajirai, wato Siman Bitrus, ya amsa ma Yesu, ya ce, "**Kai ne Almasihu, ɗan Allah mai rai!**"

Gaskiya, Yesu ya yi ma almajiransa muhimmiyar tambaya wadda dole kowane ɗayanmu ya ba da amasa gare ta! Ku da kuke sauraro a yau, a ganinku wanene Yesu? Yaya kun ɗauke shi? Ko kuna tsammani shi ɗaya ne kurum a cikin sauran annabawa? Ko kuwa kun yarda da Bitrus sa'anda ya ba da shaida cewa Yesu shi ne "Almasihu, ɗan Allah mai rai"? **Wa kuke ce da Yesu?** Ko kun gaskata Yesu ne Almasihu, Mai Fansa wanda Allah ya alkawalta tun da ɗaɗewa ran da kakanninmu Adamu da Hawa'u sun yi zunubi? Ko kun ba da gaskiya Yesu ne "ɗan Allah mai rai," kalmar Allah wanda ya sauko daga sama?

Yadda kun dai sani, har wa yau, **mutane da yawa suna musun Yesu ne ɗan Allah**. Saboda me? Kawai saboda suna tsammani sunan nan yana nufin Allah ya ɗauki matar, ya haifi ɗa a wurinta! Sunan nan ba ya nufin wannan, sam. ɗaukakar Allah ta fi wannan! Allah Ruhu ne. Ba ya haihuwa yadda mutum yake haihuwa. **Amma wannan bai hana Allah ya kira Yesu ɗansa ba**. Mun riga mun ba da misali game da wannan. A nan Niger akwai wani bako daga kasar Ghana. Yan gari suna kiransa 'Dan Ghana'. Ko wannan yana nufin Ghana ya ɗauki mata ya haifi ɗa? A'a, ana kiransa ɗan Ghana ne domin ya fito kasar Ghana.

Haka yake game da Yesu Almasihu. Budurwa ta haife shi. Ko kamin haihuwarsa yana sama. Shi ne "*Kalimat Allah*" da kuma "*Ruh Allah*", wato ainihin Kalma da Ran Allah. Yesu kaɗai ne ya isa a kira shi ɗan Maɗaukaki, domin shi kaɗai ne Kalma wadda tare da Allah yake tun farko. Wannan **babban asiri** ne. Amma ya fi haka, **babbar gaskiya** ce! Allah ya aiko da ɗansa duniya ba kawai domin ya cece mu daga zunubanmu ba, amma kuma domin ya bayyana yadda Yake. A nan duniya Yesu ya nuna mana halin Allah. Duk wanda ya ga ɗan, ya san yadda Uban yake. Duk wanda ya dubi Yesu, ya san yadda Allah yake. Ana kiran Yesu ɗan Allah domin **ya fito daga wurin Allah**, domin **yana kamar Allah**, domin kuma **shi ne ainihin Kalmar Allah da Ruhun Allah**. Abokai kaunatattu, ko mun ba da gaskiya ko mun ki gaskatawa, abu ya tabbata: **Yesu ne ɗan Allah mai rai!**

Yanzu bari mu cigaba cikin Bishara ta hannun Matiyu, mu ji abin da ya faru bayan da Bitrus ya furta cewa Yesu ne Almasihu, ɗan Allah mai rai. Littafi ya ce:

(Matiyu 16) <sup>21</sup>Tun daga wannan lokacin **Yesu ya fara nuna wa almajiransa cewa, dole ne yā je Urushalima, yā sha wuya** iri-iri a hannun shugabanni, da manyan firistoci, da malaman dokoki, a kuma **kashe shi**, a rana ta uku kuma **yā tashi**. <sup>22</sup>Sai Bitrus ya ja shi gefe **ɗaya ya fara tsawata masa yana cewa, “Allah yā sawwake, Ubangiji! Wannan ba zai taɓa faruwa da kai ba.”** <sup>23</sup>Amma Yesu ya juya ya ce masa, **“Ka rabu da ni, kai Shaidan! Kai mai sa tuntube ne a gare ni, gama kana tunani kamar mutum ne, ba kamar Allah ba.”**

Ko kun ji abin da Yesu ya ce ma almajiransa? Ya faɗa masu dole ya tafi Urushalima ya sha wuya iri-iri a hannun shugabanni da manyan firistoci da malaman Attaura. Ya kamata kuma a kashe shi, ya tashi daga matattu a rana ta uku. Haka Yesu ya shaida zai zubar da jininsa domin ya biya bashin zunubanmu.

Sai dai **Bitrus bai yarda ba** cewa Ubangiji Yesu, wanda yake da dukan iko da sarauta, zai bar miyagun shugabannin Yahudawa su kama shi, su yi masa azaba, su kashe shi. Saboda haka Bitrus ya ce ma Yesu, **“Allah yā sawwake, Ubangiji! Wannan ba zai taɓa faruwa da kai ba.”** Duk da haka Yesu ya san ya shigo duniya musamman don ya zubar da jininsa hadaya mai ɗauke zunubi. Domin wannan ya ce ma Bitrus, **“Ka rabu da ni, kai Shaidan! Kai mai sa tuntube ne a gare ni, gama kana tunani kamar mutum ne, ba kamar Allah ba.”**

**Yesu ya san dalilin** da ya shigo duniya. Ya zo ya ba da ransa ta hanyar zubar da jininsa domin masu zunubi, kamar yadda annabawan Allah suka yi annabci da daɗewa. Yesu ya zo domin alamar haɗayar rago ta cika a wurinsa. Lalle, masu sauraro, idan kun tuna da abu guda kurum daga wa’azin yau, bari ku tuna da wannan: **Yesu Almasihu ya shigo duniya domin ya mutu tamkar haɗaya saboda zunubi – zunubina da naku!** In Allah ya yarda, darussa kaɗan nan gaba, za mu ga yadda annabcin Yesu game da mutuwar sa ya cika a Urushalima daidai yadda ya faɗa. To, abokai, ko da shi ke waɗansu suna yin wa’azin da bai zo ɗaya da abin da Ubangiji Yesu da annabawa suka yi annabciinsa tun tuni ba, hakikanin gaskiya game da mutuwar Yesu da tashinsa daga matattu ba ta sākewa. **Allah kansa ne ya yanke magana cewa Almasihu zai mutu bisa gicciye.** Ba mai canza abin da Allah ya yanka! **Yesu ya yarda ya mutu mafificiyar Haɗaya.** Ya yi shi domin yana kaunata, yana kaunarka, yana kaunarki. Ba ya so mu halaka.

Yanzu za mu ga abin da ya faru sati ɗaya bayan da Yesu ya bayyana ma almajiransa cewa zai ba da ransa a Urushalima. Liffafi ya ce:

(Matiyu 17) <sup>1</sup>Bayan kwana shida Yesu ya ɗauki Bitrus, da Yakubu, da ɗan’uwan Yakubu, wato Yohanna, ya kai su wani dutse mai tsawo, inda suka kasance su kaɗai. <sup>2</sup>Sai **kamanninsa ya sāke a gabansu, fuskarsa ta yi haske kamar rana, sai rigunan da ya sa suka yi fari fat.**

(Luka 9) <sup>30</sup>Ba labari sai ga waɗansu mutum biyu suna magana da shi. Waɗannan mutum biyu kuwa annabi Musa ne da annabi Iliya. <sup>31</sup>Sun bayyana da ɗaukaka, suna magana da Yesu a kan yadda zai cika nufin Allah ta mutuwa da zai yi a Urushalima. (Matiyu 17) <sup>4</sup>Sai Bitrus ya ce wa Yesu, **“Ubangiji, ya yi kyau da muke a nan wurin. Idan kana so zan kafa bukkoki guda uku a nan, ɗaya dominka, ɗaya domin annabi Musa, ɗaya kuma domin annabi Iliya.”** <sup>5</sup>Yana magana ke nan sai ga wani girgije mai haske ya rufe su, aka kuma ji wata murya daga cikin girgijen ta ce, **“Wannan shi ne Dana, wanda nake kauna; ina jin daɗinsa kwari. Ku saurare shi!”** <sup>6</sup>Da almajiran suka ji haka sai tsoro ya kama su sosai, har suka fāɗi kasa. <sup>7</sup>Sai Yesu ya zo ya taɓa su ya ce, **“Ku tashi, kada ku ji tsoro.”** <sup>8</sup>Da suka daga kai, ba su ga kowa ba sai Yesu shi kaɗai. <sup>9</sup>Da suke saukowa daga dutsen, Yesu ya ja musu kunne ya ce, **“Kada ku gaya wa kowa abin da kuka gani, sai Dan Mutum ya tashi daga matattu.”**

Ko kun fahimci abin da ya faru bisa wancan dutse mai tsawo? Abu mai ban mamaki, mai ban sha’awa! Mun karanta yadda kamannin Yesu, abin da mutane suna gani, ya sāke. Fuskarsa ta haskaka kamar rana. Tufafinsa suna walkiya kamar haske fari fat. Daidai farin haske mai tsarki mai ban razana wanda ke haskakawa daga wurin Allah, yana kewaye da kujerar sarautarsa a sama, yanzu yana haskakawa daga cikin Yesu! Haske mai ɗaukaka wanda ya cika Wuri Mafi Tsarki cikin Alfarwa ta Sujada a zamanin Musa da Isra’ilawa a jeji, daidai ɗaukakar nan tana cikin Yesu, amma mutane ba su ganinta. Amma domin wani ɗan lokaci kaɗan, a gaban almajiran Yesu uku, Allah ya cire mayafi, sai sun ga tsananin ɗaukakarsa da ke a boye a cikin jikin Yesu. Daidai lokacin nan Allah ya aiko da annabi biyu daga sama, su Musa da Iliya. Sun yi magana da Yesu a kan mutuwar sa a Urushalima. Mun karanta kuma, girgije mai haske ya rufe dutsen. Muryar Maɗaukaki ta fito daga girgijen cewa, **“Wannan shi ne Dana, wanda nake kauna; ina jin daɗinsa kwari. Ku saurare shi!”**

Me ya sa an yi wannan duka? Don me Allah ya aikata waɗannan ɗaukakakkun abubuwa a gaban su Bitrus, da Yakubu, da Yohanna? Ga dalili. Allah yana son ya tabbata ma shaidun nan uku cewa lalle hakika Yesu ne Madawwamin Ɗan Allah daga sama. Ya kamata kowa ya saurare shi. Ita ce ma'anar Littafi inda aka rubuta cewa:

*"Duk wanda ba ya girmama **Dan**, ba ya girmama **Uban da ya aiko shi** ke nan" (Yohanna 5:23). "A dā, Allah ya yi wa kakanninmu magana ta hanyoyi iri-iri da kuma lokatai daban-dabam ta wurin **annabawa**. Amma a waɗannan kwanakin karshe ya yi magana ta wurin **Dansa**. Ta wurin Ɗan ne Allah ya halicci kome da kome. Shi ne kuma aka zaba domin kome yā zama nasa. **Shi ne hasken ɗaukakar Allah da kuma ainihin kamannin Allah. Daidai yake kuma da Allah**. Yana rike da dukkan kome ta wurin maganarsa mai iko. Bayan ya tsarkake mu daga zunubanmu, sai ya zauna a sama a hannun daman Mai Ɗaukaki duka" (Ibraniyawa 1:1-3).*

Ku da ke sauraro a yau, yaya kun ɗauki Almasihu? Me kuke ce da shi? Ko kun gaskata Yesu ne Ubangijin Ɗaukaka wanda ya fito daga sama? Ko kuwa kuna lissafinsa kamar ɗaya kurum wurin annabawa yadda da yawa suke yi a duniyan nan? Kamin mu yi bankwana yau, bari mu ji waɗansu nassoshi daga wasikun manzannin Yesu; su Bitrus da Yohanna. Sun yi rubutu a Littattafai Masu Tsarki waɗansu shekaru da dama bayan da suka ga ɗaukakar Allah ta haskaka daga cikin Yesu a bisa dutse.

Manzo Bitrus ya rubuta:

*"Ai, a lokacin da muka faɗa muku labarin yadda Ubangijinmu Yesu Almasihu ya bayyana da iko, ba tatsuniyoyin da aka kaga da wayo muka bi ba. A'a! **Da idonmu ne muka ga ɗaukakarsa**. A sa'ad da ya karbi girma da daraja daga wurin Allah Uba kuma, muna nan a wurin. Mun ji muryar Allah Mai Matukar Daraja tana cewa, 'Wannan Dana ne da nake kauna. Zuciyata tana jin dadinsa kwarai.' **Mun ji muryan nan** daga sama da yake muna tare da shi a kan dutsen nan mai tsarki!" (2 Bitrus 1:16-18).*

Manzo Yohanna ya rubuta:

*"Muna sanar muku ne yanzu game da wanda tun daga farko yana nan, wanda **muka ji, muka gani** da idanunmu, **muka duba, muka kuma taba** da hannayenmu. Muna rubuta muku ne game da Kalma mai ba da Rai. Wannan rai kuwa an bayyana mana shi, mun kuma gan shi. ...Mun ga ɗaukakarsa, ɗaukakar da take ta Makadaicin Ɗa daga wurin Uba, yana kuma cike da alheri da gaskiya!" (1 Yohanna 1:1,2; Yohanna 1:14).*

A karshen Bishara ta hannun Yohanna, ya rubuta:

*"Yesu ya yi abubuwan ban mamaki da yawa a idanun almajiransa waɗanda ba a rubuta a wannan littafi ba. **Amma an rubuta waɗannan ne, don ku ba da gaskiya Yesu shi ne Almasihu, Ɗan Allah. Sa'an nan kuma, ta wurin ba da gaskiya ku sami rai a cikin sunansa!"** (Yohanna 20:30,31).*

Ko wannan yana da wuyan ganewa a gare ku? Allah yana so ya kara maku basira game da gaskiyan nan mai ban sha'awa. Littafi ya ce:

*"Mutumin da ba Ruhu ne yake bi da shi ba, **ba ya karɓar** abubuwan Ruhun Allah, don a gare shi wawanci ne, ba kuwa zai iya gane su ba, don ta wurin Ruhu ake ganewa... Duk da haka muna maganar hikima ga waɗanda suka yi girma cikin bangaskiyarsu, sai dai ba hikima irin ta wannan zamani ba, ba kuwa irin ta masu mulkin zamanin nan waɗanda suke shudewa ba. Amma muna maganar **hikimar Allah** wadda take a asirce, a dā a boye take, wato, hikimar Allah da ya shirya tun kafin farkon zamanai, domin ɗaukakarmu. A cikin masu mulki na yanzu ba wanda ya gane hikiman nan, domin da a ce sun gane ta, da ba su gicciye Ubangiji Maɗaukaki ba!" (1 Korantiyawa 2:14,6-8).*

Bari Allah ya tabbata maku abin da muka karanta yau. Da kuna jiran darasi na gaba, sai ku rika yin tunani bisa faɗin Allah Maɗaukakin Sarki wanda ya furta bisa dutse, sa'anda ya ce da Ubangiji Yesu:

*"**Wannan shi ne Dana, wanda nake kauna; ina jin dadinsa kwarai. Ku saurare shi!"** (Matiyu 17:5)*

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 76: Makiyayi Mai Kyau**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina da murna yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ji Ubangiji Yesu ya fada ma almajiransa cewa **dole ya mutu a Urushalima, ya kuma tashi daga matattu a rana ta uku**. Yesu ya sani, an haife shi cikin duniya domin ya zubar da jininsa hadaya mai dauke zunubi. A wancan darasi kuma, mun ga Ubangiji Yesu ya bayyana girman daukakarsa sa'anda yana bisa kan dutse tare da uku daga cikin almajiransa. Fuskar Yesu ta haskaka kamar rana. Tufafinsa sun yi wal'kiya da farin haske mai tsarki. Ta haka daukar Allah wadda take zaune a cikin Yesu ta bayyana.

Yau muna son mu cigaba cikin Linjila mai tsarki, za mu ji yadda Ubangiji Yesu ya kwatanta masu binsa da **tumakin da suka wadata da zamansu**. Mun riga mun gani cikin Littattafan Annabawa, sau da yawa Allah ya kwatanta yan Adam da **tumaki batattu wadanda ba su da makiyayi**. Amma Allah ba ya son yan Adam su halaka kamar tumakin da ba su da mai kiwo. Shi ya sa daga sama ya sauko da wani gagon makiyayi domin ya bi da mu cikin hanyar salama, ya cece mu daga makiyanmu mafiya muni: wato Shaidan, da zunubi, da mutuwa da Gidan Wuta. **Ko ka san Makiyayin nan Mai Kyau** wanda Allah ya aiko ma yan Adam? Idan ba ka san shi ba, sai ka saurara da kyau ga darasin nan.

Muna karatu a Bishara ta hannun Yohanna, sura goma. Wata rana, mutane sun taru wurin Yesu, ya ce masu:

(Yohanna 10) <sup>1</sup>*Hakika, ina gaya muku, duk wanda bai shiga garken tumaki ta kofa ba, amma ya haura ya shiga ciki ta wani gefe, to, shi barawo ne, dan fashi ne kuma.* <sup>2</sup>*Wanda ya shiga ta kofar kuwa, shi ne makiyayin tumakin. ...* <sup>6</sup>*Yesu ya fada wa mutanen wannan misali, amma ba su gane abin da yake fada musu ba.* <sup>7</sup>*Don haka Yesu ya sake ce musu, "Hakika, ina gaya muku, ni ne kofar tumakin..."* <sup>9</sup>*Ni ne kofar, wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto, zai shiga ya kuma fita yana kiwo.* <sup>10</sup>*Barawo yakan zo ne kawai don sata, da kisa, da kuma halakarwa. Amma na zo ne domin su sami rai, su kuma same shi cikakke.* <sup>11</sup>*Ni ne makiyayi mai kyau. Makiyayi mai kyau kuwa shi ne yakan ba da ransa domin tumakin.* <sup>12</sup>*Dan asako da aka yi hayarsa don kiwo, shi ba makiyayi ba ne, tumakin kuma ba nasa ba ne. Saboda haka da ganin karen daji yana zuwa da gudu sai ya bar tumakin, ya gudu. Karen dajin kuwa ya kama tumakin ya kuma warwatsar da su.* <sup>13</sup>*Mutumin ya gudu ne domin aikin kuɗi ne kawai yake yi, kuma ba abin da ya dame shi da tumakin.* <sup>14</sup>*Ni ne makiyayi mai kyau. Na san nawa, nawa kuma sun san ni,* <sup>15</sup>*kamar yadda dai na san [Allah] Uba, Uban kuma ya san ni. Ina kuma ba da raina domin tumakin...* <sup>17</sup>*Abin da ya sa Uba yana kaunata ke nan, domin ina ba da raina saboda in sake dauko shi kuma.* <sup>18</sup>*Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi. Ina da iko in ba da shi, ina da iko in dauko shi kuma. Abin da Ubana ya umarce ni in yi ke nan."*

<sup>19</sup>*Saboda wannan maganar da Yesu ya yi, sai Yahudawa suka shiga mahawara da juna kuma.* <sup>20</sup>*Da yawa daga cikinsu, suka ce, "Ai, yana da aljani ne shi ya sa yake hauka. Don me za ku saurare shi?"* <sup>21</sup>*Amma wadansu kuwa suka ce, "A'a, ai, wannan magana ba ta mai aljani ba ce. Ashe, aljani zai iya buɗe wa makaho ido?"*

<sup>24</sup>*Sai Yahudawa suka kewaye shi, suka ce masa, "Har yausha za ka bar mu cikin shakka? In dai kai ne Almasihun ka gaya mana a fili."* <sup>25</sup>*Yesu ya amsa musu ya ce, "Ai, na riga na gaya muku ba ku ba da gaskiya ba. Abubuwan da nake yi a cikin sunan Ubana su ne suke nuna kowane ne ni."* <sup>26</sup>*Amma ba ku ba da gaskiya ba, domin ku ba tumakina ba ne.* <sup>27</sup>*Gama tumakina sukan yi biyayya da abin da nake fada, na san su, suna bina kuma.* <sup>28</sup>*Ina ba su rai na har abada, kuma ba za su taɓa mutuwa ba, kuma ba wanda zai kwace su daga hannuna.* <sup>29</sup>*Ubana wanda ya ba ni tumakin ya fi duka girma, ba kuwa mai iya kwace tumakina daga hannunsa.* <sup>30</sup>*Da ni da Uban, daya ne."* <sup>31</sup>*Sai Yahudawa suka sake debo duwatsu don su jejjefe shi.* <sup>32</sup>*Sai Yesu ya amsa musu ya ce, "Na yi muku abubuwa masu kyau masu yawa kuma daga wurin Uba, a kan wanne a cikinsu za ku jejjefe ni?"*

<sup>33</sup>*Yahudawa suka amsa masa suka ce, "Ai, ba don wani aiki mai kyau da ka yi ne za mu jejjefe ka ba, amma don maganar reni ga Allah ne, kai da kake mutum kawai kana mai da kanka daidai da Allah."* <sup>34</sup>*Yesu ya amsa musu*

ya ce, “Ai, a rubuce yake a Dokarku cewa Allah ya ce, ‘Na ce ku alloli ne.’”<sup>35</sup> Mun dai san cewa Rubutaccen Maganar Allah ba ya karya, idan Ubangiji ya ce da waɗanda suka ji sakonsa ‘alloli’,<sup>36</sup> to, ni da Uba ya tsarkake ya kuma aiko ni duniya, maganar reni ga Allah nake yi ke nan da na ce, ‘Ni Dan Allah ne?’<sup>37</sup> In ba ayyukan da Ubana yake yi su nake yi ba, to, kada ku gaskata da ni.<sup>38</sup> Amma in su nake yi, **ko ba ku gaskata da ni ba, ku gaskata da ayyukan, don ku sani, ku kuma gane cewa, Uban yana cikina, ni kuma ina cikin Uban.**”<sup>39</sup> Sai suka sāke yin kokarin kama Yesu, amma ya fita daga hannunsu.

Ko ka ji abin da Yesu ya faɗa ma Yahudawa? Da shi ke an kayyade mana lokaci, ba mu da dama mu fassarta dukan zancen Yesu fila-fila ba. Amma za mu yi bincike bisa **sunaye guda biyu** waɗanda Yesu ya mora don kansa. Ko ka ji su? Sunayen ɗin nan su ne: **Kofar tumaki** da **Makiyayi Mai Kyau**.

Da farko mun ji bayan Yesu ya misalta yan Adam da **tumaki**, ya ce ma taron, “**Ni ne kofar tumakin...** wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto.” Don me Yesu ya ce da kansa “**Kofar tumaki**”? A wancan zamani makiyayi zai gina garke da kayayyuka ko da katangan duwatsu mai kofa ɗaya inda tumaki suke shigowa. Da maraice, sa’anda tumaki sun shiga, sai makiyayi ya kwanta a kofar garke ya kwana can don ya tsare tumakinsa. Ke nan, in wani naman daji ya zo ya nemi ya shiga garke yin barna, dole ya wuce ta wurin kofa inda makiyayi yake kwance. Sai makiyayi zai kori naman daji kamin ya yi ma tumaki barna. Saboda haka, makiyayi kansa ya zama “**kofar tumakin.**”

Ubangiji Yesu ya kira kansa “**Kofar tumakin.**” Ma’ana ke nan: Yesu yana kula da duk wanda ke nasa. Bayan wannan, idan kana son zama sashin “garken” Allah, **dole ka bi ta wurin Yesu**. Duk mai neman ceto daga tarkon Shaidan, kuma daga sakamakon zunubi, da kuma ikon mutuwa da hukuncin madawwamiyar Gidan Wuta, ya kamata ya bi ta wurin Yesu. Shi kaɗai ne kofa da masu zunubi za su bi don su kai ga rai na har abada. Saboda haka Maganar Allah ta ce: “**Ba kuma samun ceto ga wani domin cikin dukan sunayen da aka ba wa mutane a duniya ba wani sunan da aka bayar wanda lallai ta wurinsa ne za mu sami ceto.**” (Ayyukan Manzanni 4:12) Yesu kaɗai ne kofar Ceto, ba wani sai shi.

Ko ka tuna can baya mun karanta labarin annabi Nuhu da Ruwan Tsufana? Kofa nawa Allah ya umarta ma Nuhu ya gina a jirgin wanda zai zama mafaka don duk mai son tsira daga hukuncin Ruwan Tsufana? **Kofa ɗaya tak!** Duk mai son tsira daga ambaliyar ruwa dole ya bi ta kofa guda ta jirgin nan. Duk wanda ya shiga kofa, ya sami **ceto**. Duk wanda ya ki shigowa, **ya halaka!** Kamar haka, game da Ranar Tashin Duniya, Littattafai Masu Tsarki sun tabbata mana, Allah ya buɗe kofar ceto ɗaya tak don yan Adam. Almasihu kansa ne Kofa wadda tana barin mutane su shiga zuwa rai madawwami. Shi ya sa Yesu ya ce, “**Ni ne kofar, wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto... duk wanda bai shiga garken tumaki ta kofa ba, amma ya haura ya shiga ciki ta wani gefe, to, shi barawo ne, ɗan fashi ne kuma!**” (Yohanna 10:9,1)

Suna na biyu wanda Yesu ya mora don kansa ya zama kamar na farko. Ba kawai ne Yesu “**Kofar tumakin,**” shi ne kuma “**Makiyayi Mai Kyau.**” Yesu Makiyayi **Mai Kyau**, domin shi ne wanda ya kaunace mu ya ba da ransa dominmu. Lalle, shi ne Makiyayi mai ban mamaki! Game da shi, annabi Dawuda ya rubuta a Zabura ta ashirin da uku, cewa:

“Ubangiji makiyayina ne, ba zan rasa kome ba. Yana sa ni in huta a saura mai ɗanyar ciyawa, yana bi da ni a tafkuna masu ɗaɗin ruwa, suna kwance lif. Yana ba ni sabon karfi. Yana bi da ni a hanyar da ke daidai yadda ya alkawarta. Ko da hanyan nan ta bi ta tsakiyar duhu na mutuwa, ba zan ji tsoro ba, ya Ubangiji, gama kana tare da ni! Sandanka na makiyayi da kerenka suna kiyaye lafiyata. Ka shirya mini liyafa inda makiyana duk za su iya ganina. Ka marabce ni, ka shafe kaina da mai, ka cika tanduna fal da mai. Hakika, alherinka da kaunarka, za su kasance tare da ni muddin raina. Haikalinka zai zama gidana har abada.” (Zabura 23)

Ya kamata mu fahimta, Almasihu kansa ne Makiyayi Mai Kyau wanda Dawuda ya rubuta labarinsa. Saboda haka, Yesu ya iya cewa, “**Ni ne makiyayi mai kyau!**” da kuma “**Ni da [Allah] Uban, ɗaya ne.**” (Yohanna 10:11,30) Amma sa’anda Yesu ya furta **shi da Allah ɗaya** ne, sai Yahudawa sun ce ya yi sabo, sun ɗebo duwatsu su jejjefe shi. Ba su iya yarda cewa Yesu Allah ne cikin jikin mutum ba. Har wa yau wannan maganar Yesu ta zama abin tuntube ga galibin yan Adam. Waɗansu suna kuskure cikin tunaninsu da cewa idan Yesu ɗaya ne da Allah, ke nan akwai Alloli

biyu. Ba haka yake ba. Littattafan Annabawa suna shaida a sarari Allah daya ne. Nassi ya ce, “Ubangiji shi ne Allahmu, Ubangiji **daya** ne.” (Maimaitawar Shari’a 6:4) **Amma gaskiyan nan “Allah daya ne,” ba ta hana Allah ya bayyana kansa a duniya a kamannin mutum ba.**

Ya yiwu misalin nan zai taimaka. Ka yi tunani a kan kwayar rana wadda take haskakawa bisa duniya, tana ba mu haske da zafi. Rana nawa irinta akwai su gare mu? Daya kadai! A ina rana take? Tana can nesa cikin sararin samaniya, amma kuma tana nan duniya, tana cika rayukanmu da haske mai ba da rai. Kwayar rana mai zafin kunawa, da dumin hasken rana duk guda ne. Kamar haka, Allah da Yesu daya ne. Yesu ya ce, “**Ni da [Allah] Uban, daya ne!**” Ubangiji Yesu ya shigo duniyarmu domin ya kawo mana hasken kaunar Allah da cetonsa. Ka saurari maganar Littattafai Masu Tsarki game da Allah da Yesu:

**“Allahmu wuta ne mai cinyewa... mai kasancewa a cikin hasken da ba wanda yana iya kusa da shi! ...Ba mutumin da ya taba ganin Allah. Makadaicin **Dansa** wanda yake daidai da Allah, yake kuma tare da Uba, shi ya bayyana mana yadda Allah yake. ...**Dan** ...shi ne hasken daukakar Allah da kuma ainihin kamannin Allah. Daidai yake kuma da Allah. Yana riƙe da dukkan kome ta wurin maganarsa mai iko. Bayan ya tsarkake mu daga zunubanmu, sai ya zauna a sama a hannun daman Mai Daukaka duka! ...Ga [Yesu Almasihu] ne dukan Allahntakar Allah ta kasance! ...**Domin a cikin Almasihu ne, wanda ya zama mutum dukkan Allahntaka take tabbata!**”** (Ibraniyawa 12:29; 1 Timoti 6:16; Yohanna 1:18; Ibraniyawa 1:3; Kolosiyawa 1:19; 2:9)

Gaskiya, shi ne abin da Maganar Allah ta shaida: **“Domin a cikin Almasihu ne, wanda ya zama mutum dukkan Allahntaka take tabbata!”** (Kolosiyawa 2:9) Saboda haka Ubangiji Yesu ya iya cewa, “**Da ni da Uban, daya ne!**” Almasihu Yesu ne **Makiyayi Mai Kyau** wanda ya fito daga sama. Ya zama mutum. Ya zauna a duniya. Ya ba da ransa mai tsarki domin ya fanshe mu daga la’anar da zunubanmu suka jawo mana. Shi ne kuma Dayan da ya tashi daga matattu, yana ba da rai madawwami ga duk wanda ya ba da gaskiya gare shi. Saboda haka, Yesu ya iya cewa:

**“Ni ne makiyayi mai kyau... Ina kuma ba da raina domin tumakin... saboda in sāƙe dauko shi kuma. Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi. Ina da iko in ba da shi, ina da iko in dauko shi kuma. Abin da Ubana ya umarce ni in yi ke nan.”** (Yohanna 10:14-18)

Shakka babu, Yesu ne **“Makiyayi Mai Kyau,”** domin **shi ne Wanda ya kaunace mu har ya ba da ransa dominmu!**

Kamin mu yi bankwana yau, bari mu sāƙe jin kalmomin nan masu ban mamaki na Yesu, da ya ce:

(Yohanna 10) <sup>9</sup>**Ni ne kofar,** wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto. ...<sup>1</sup>wanda bai shiga garken tumaki ta kofa ba, amma ya haura ya shiga ciki ta wani gefe, to, shi barawo ne, **ɗan fashi ne kuma.** <sup>11</sup>**Ni ne makiyayi mai kyau.** Makiyayi mai kyau kuwa shi ne yakan **ba da ransa** domin tumakin. <sup>12</sup>**Dan asako da aka yi hayarsa don kiwo, shi ba makiyayi ba ne, tumakin kuma ba nasa ba ne.** Saboda haka da ganin karen daji yana zuwa da gudu sai yā bar tumakin, yā gudu... <sup>14</sup>**Ni ne makiyayi mai kyau...** <sup>27</sup>**Gama tumakina sukan yi biyayya da abin da nake faɗa, na san su, suna bina kuma.** <sup>28</sup>**Ina ba su rai na har abada, kuma ba za su taba mutuwa ba, kuma ba wanda zai kwace su daga hannuna!”**

Abokai masu sauraro, **wanene kuke bi?** Ko kuna bin **Makiyayi Mai Kyau?** Ko kuwa kuna bin wani daban?

Na gode don sauraro. Ina gayyatarƙu mu haɗu darasi na gaba mu ji koyarwar Yesu game da jinkai wanda ya cika zuciyar Allah.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunawa da abin da Yesu Almasihu ya faɗa a kansa:

**“Ni ne kofa, wanda ya shiga ta wurina zai sami ceto! ...Ni ne makiyayi mai kyau. Makiyayi mai kyau kuwa shi ne yakan ba da ransa domin tumakin!”** (Yohanna 10:9,11)

Allah ya taimake mu. Amin.



## Hanyar Adalci 77: Zuciyar Allah

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Allah yana son kowa shi gane, kuma ya mika kansa ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Allah yana son mutane su zauna cikin salama ta kwara tare da shi har abada. Ina da farin ciki yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Duk inda mun yi bincike a Littattafan Annabawa, mun gano Allah ne **mai tsarki mai adalci**, ba ya hankuri da zunubi. Bayan wannan mun gani, shi kuma **mai rahama, mai jin kai** ne. Wannan sani ya zama abin al'ajabi gare mu. Lalle kamar me muna bukatar rahamarsa, domin dukanmu mun bāta ma Allah rai matuka. Laifofinmu da zunubanmu sun zama abin kyama a gaban Allah. In ba tare da ya ji tausayinmu ba, za su jawo mana madawwamin hukunci. Yau nufinmu ne mu karanta **misalai biyu** waɗanda Ubangiji Yesu ya faɗa ma taro. Ta wurin misalan nan biyu masu sa tunani, za mu koyi wani abu game da **yawan jin kai wanda ya cika zuciyar Allah, da yadda masu zunubi suna da hanyar karɓan wannan jin kai**.

A **misali na farko**, za mu ga **mutum biyu**: ɗaya bai sami jin kan Allah ba, ɗayan kuma ya samu. ɗaya mamba ne ne kungiyar Farisiyawa. Mai kwazo ne game da yin addu'a, da yin azumi, da ba da sadaka. Mutane suna ganinsa shi mai addini ne sosai. Wancan mutumin mai karɓar haraji ne. Mutane sun ɗauke shi babban mai zunubi ne, domin galibin masu karɓar haraji na wancan zamani ba su da gaskiya.

Ku saurari misalin Bafarisiye da Mai Karɓar Haraji. Muna karatu cikin Bishara ta hannun Luka, sura goma sha takwas. Littafi ya ce:

(Luka 18) <sup>9</sup>Yesu ya kuma faɗa wannan misali ga mutanen da sun ɗauke kansu masu adalci ne har suna rena sauran mutane. <sup>10</sup>Ya ce, “An taɓa yin **mutane biyu** waɗanda suka shiga haikali don su yi addu'a. ɗaya a cikinsu Bafarisiye ne, ɗayan kuma mai karɓar haraji. <sup>11</sup>Sai **Bafarisiyen** ya tashi ya tsaya, **yana yi wa kansa addu'a** yana cewa, ‘Allah, na gode maka saboda ni ba kamar sauran mutane ba ne, masu sata, masu cuta, masu zina. Ni ba kamar mai karɓar harajin nan ba ne. <sup>12</sup>Ina azumi sau biyu a mako, ina kuma ba da kashi ɗaya bisa goma na kowane abin da na samu.’ <sup>13</sup>Amma **mai karɓar harajin** nan ya tsaya da nisa, bai ko ɗaga idonsa sama ba. Saboda baƙin cikinsa ya yi ta bugun kirjinsa, yana cewa, ‘**Allah, ka ji tausayina, ni mai zunubi ne!**’” <sup>14</sup>Yesu ya ce, “Ina gaya muku, mai karɓar harajin nan ya koma gidansa da samun zaman marar laifi a gaban Allah, ba kamar Bafarisiyen ba. **Gama duk wanda ya ɗaga kansa, za a mai da shi ba kome ba. Amma duk wanda ya mai da kansa ba kome ba, za a ba shi girma.**”

Minene abin da Yesu yake koyarwa a gajeren misalin nan? Yesu ya koya yadda Allah ke nuna jin kai ga waɗanda **suka furta** rashin adalcinsu a gabansa. Yana kuma yankan shari'a bisa waɗanda **suka ɗauki kansu** masu adalci ne. Ita ce ma'anar Nassin da ya ce, “**Allah yana gāba da masu girmankai, amma yana yi wa masu tawali'u alheri**” (1 Bitrus 5:5). Abin da mutum ya darajanta, Allah ya rena. Ko lalle Allah yana karɓar mutanen da suke girmama kansu, suna zato cewa, “**Ni** mai adalci ne! **Ni** mai addu'a ne! **Ni** ina ba da sadaka! **Ni** ina zuwa masallaci! **Ni** ina zuwa église! **Ni** ina wannan ina wancan!” Ko gaskiya Allah yana jin daɗin dukan waɗannan **Ni Ni Ni** ɗin nan? A'a, ko kaɗan! Zuciyar Allah ba ta taɓa jin daɗin ayyukan da suka taso daga girmankai ba.

Allah yana kyamar zuciyar girmankai. Ko kun tuna da Kayinu, ɗan farin Adamu? Ya nemi ya kusaci Allah ta kokarin kansa. Ko Allah ya karɓi sadakar Kayinu ne? A'a, bai karɓe ta ba. Abokai, Allah ba ya sākewa. Har wa yau zuciyar Allah ba ta jin daɗin **kokarin kai na ɗan Adam**. Kokarin kanmu bai zama cikakke a gabansa ba. Abin da Allah ke bukata a gare mu, sai **mu gano da halinmu na zunubi**. Mu zama kamar mai karɓar haraji wanda ya buga kirjinsa ya ce, “**Allah, ka ji tausayina, ni mai zunubi ne!**” Allah yana murna da ganin karyayar zuciya. Amma yana kin masu kwatanta kansu da yan'uwansu yadda Bafarisiye ya yi. Mutumin ya ce ma kansa, “**Allah, na gode maka saboda ni ba kamar sauran mutane ba ne, masu sata, masu cuta, masu zina. Ni ba kamar mai karɓar harajin nan ba ne.**” Allah bai yafe shi ba.

Abin da Bafarisiye ya kāsā ganewa, a Ranar Shari'a Allah ba zai gwada mu da sauran yan Adam masu zunubi ba. A'a, maimakon wannan Allah zai gwada mu da Shari'arsa mai tsarki cikakkiya wadda ta ce: “**Duk wanda ya**

kiyaye dokoki duka amma ya karye daya, to, ya karye dukansu ke nan” (Yakubu 2:10). Allahn da ya ce, “Kada ka yi zina” ya kuma ce, “Kada ka yi karya.” Ko ba ka taba yin zina ba, amma ka fadi karya, ke nan ka taka Dokar Allah. Ba ka da ikon shiga Firdausi a gaban zatin Allah ba, domin Nassi ya ce: “Abu marar tsarki ba zai taba shiga cikin [Firdausi] ba, ko wani mai yin kyama, ko mai karya” (Ru’uyar Yohanna 21:27). Shi ya sa yan Adam suna bukatar **Allah ya rahamashe su**. Abokina na kwari, ko ka karbi jin kai daga Allah yadda cikin misalin nan mai karbar haraji ya karba? Ko kuwa kana kama da Bafarisiyen, har yanzu kana bidan adalci ta **kokarin kanka?**

Yanzu bari mu karanta **misali na biyu** wanda ya bayyana yadda zuciyar Allah ta cika da kauna da jin tausayi, kamar yadda mahaifi yana kaunar yaransa. A Bishara ta hannun Luka sura goma sha biyar, aka rubuta:

(Luka 15) <sup>1</sup>Wata rana masu karbar haraji da “masu zunubi” suka zo don su ji koyarwar Yesu. <sup>2</sup>Sai Farisiyawa da malaman dokoki suka fara gunaguni suna cewa, “Haba! Wannan mutum ya mai da kansa abokin masu zunubi, har ma yana cin abinci da su.” <sup>3</sup>Sai Yesu ya ba su wannan misali...

<sup>11</sup>“**An taba yin wani mutum wanda yake da yara maza biyu.** <sup>12</sup>**Karamin** a cikinsu ya ce wa babansu, ‘Baba, ni a ba ni yanzu abin da aka shirya za a ba ni bayan ka mutu.’ Sai baban ya raba musu dukiyarsa. <sup>13</sup>Bayan yan kwanaki, sai yaron ya tattara kayansa duk, ya tashi ya bar gida. Ya je wani gari mai nisa. A can ne ya je ya yi banza da kudin, cikin iskanci. <sup>14</sup>Bayan ya cinye duk abin da yake da shi, sai muguwar yunwa ta shiga wannan garin; shi kuwa ya shiga cikin rashi. <sup>15</sup>Sai ya je ya nemi aiki a wurin wani mutumin kasar, sai mutumin ya tura shi wajen da aladunsa suke, ya je ya yi kiwo. <sup>16</sup>Ya nemi dusan da aladun suke ci don ya ci, amma ba wanda ya ba shi.

<sup>17</sup>A karshe sai ya dawo cikin hankalinsa, sai ya ce, ‘Kai! Ga ma’aikatan babana duk suna banza da abinci, a ce ga ni zan mutu da yunwa!’ <sup>18</sup>Zan tashi in koma wurin babana in ce, “Baba, na yi wa Allah laifi, na kuma yi maka. <sup>19</sup>Ban ma isa a kara kirana yaronka ba. Ka sa ni in zama kamar daya daga cikin ma’aikatanka.”” <sup>20</sup>Sai ya tashi ya kama hanya zai koma wurin babansa. Tun yana daga nesa, sai **babansa** ya gane shi. Tausayi ya kama baban, ya tashi da gudu, ya je ya kama yaronsa, ya yi ta rungumarsa. <sup>21</sup>Yaron ya ce, ‘Baba, na yi wa Allah laifi na kuma yi maka. Ban isa a kara kirana yaronka ba.’ <sup>22</sup>Amma baban ya kira bayinsa, ya ce, ‘Maza! Ku kawo riga mafi kyau, ku sa masa. Ku sa masa zobe da takalma,’ <sup>23</sup>a kuma kawo saniya mai kiban nan a yanka, mu ci, mu yi murna. <sup>24</sup>Domin yaron nan nawa, da ya mutu amma yanzu ya dawo. Da ya bace, amma yanzu an same shi.’ Sai suka yi murna sosai.

<sup>25</sup>To, a wannan lokacin dai **babban yaronsa** da ya je gona yana dawowa. Da ya yi kusa da gida, sai ya ji ana buga ganga, ana rawa. <sup>26</sup>Sai ya kira wani bawan gidan, ya tambaye shi abin da yake faruwa. <sup>27</sup>Bawan ya ce, ‘Ai, kanenka ne ya dawo, shi ne babanka ya sa aka yanka saniya mai kiban nan saboda dan’uwanka ya dawo gida lafiya kalau.’ <sup>28</sup>Amma wan ya ji haushi sosai, ya ki ya shiga gida. Babansu ya fito ya ba shi hakuri, ya roke shi ya shiga ciki. <sup>29</sup>Amma ya amsa wa babansa ya ce, ‘Duba, duk wadannan shekaru, ina maka aiki kamar bawa, ban taba kin yi abin da ka ce in yi ba. Duk da haka, ba ka taba ba ni ko dan akuya in kira abokaina mu ci da su ba!’ <sup>30</sup>Amma da yaron nan naka ya dawo, wanda ya je ya cinye dukiyarka a kan karuwai, ka yanka masa saniyan nan mai kiba.’ <sup>31</sup>Sai baban ya ce masa, ‘Yarona, kullum kana nan tare da ni, duk abin da nake da shi, ai naka ne. <sup>32</sup>Ya kamata mu yi murna da farin ciki, domin dan’uwanka nan da ya mutu, yanzu kuwa ya dawo, da ya bace, amma yanzu an same shi.’”

Me Allah yake koya mana ta wurin misalin nan mai ban sha’awa? Cikin labarin akwai mutum uku: mahaifi, da babban da, da kanensa.

**Mahaifi** cikin misalin nan ya kwatanta mana **Allah**.

**Karamin da** ya kwatanta mana **masu zunubi wadanda suka tuba** daga zunubansu, sun juya wurin Allah neman jin kai.

**Babban da** ya kwatanta mana **mutane masu addini wadanda suka rudi kansu** suna tsammani su masu adalci ne a gaban Allah.

Da farko, bari mu yi tunani kadan game da **karamin da** wanda ya bi halinsa na mutuntaka da zaman iskanci a kasa mai nisa. Me ya same shi? A karshe mun ga ya gane cewa ya yi ma Allah da mutum laifi. Ya yi bakin ciki saboda zunubansa. Ya tuba, ya ce, “Zan tashi in koma wurin babana in ce, ‘Baba, na yi wa Allah **laifi**, na kuma

yi maka. *Ban ma isa a kara kirana yaronka ba. Ka sa ni in zama kamar ɗaya daga cikin ma'aikatanka.*” Ke nan, mun ga karamin da ya juya bayansa ga garken aladu ya kama hanya zuwa gidan ubansa.

Amma **babansa** fa, me ya yi? Ko ya yi fushi da yaronsa wanda ya bata dukiarsa? Ko kawai ya karbe shi tamkar bawa? A'a! Yesu ya ce:

*“Tun [ɗan] yana daga nesa, sai **babansa** ya gane shi. Tausayi ya kama baban, ya tashi da gudu, ya je ya kama yaronsa, **ya yi ta rungumarsa**... Baban ya kira bayinsa, ya ce, ‘Maza! Ku kawo riga mafi kyau, ku sa masa. Ku sa masa zobe da takalma, a kuma kawo saniya mai kiban nan a yanka, mu ci, mu yi murna. Domin yaron nan nawa, ɗa ya mutu amma yanzu ya dawo. ɗa ya bace, amma yanzu an same shi.”*

Me wannan ya koya mana? Mun koya Allah yana daidai da wancan mahaifi mai yawan jin tausayi! **Allah yana kaunar masu zunubi**, yana son nuna masu jin kai. **Amma yana jiran** kowane mai zunubi ya tuba daga zunubansa, ya bi hanyar adalcin da shi Allah ya kafa.

Game da **babban ɗa**, mun ga abin ban mamaki. Babban yaron ba ya da zuciya jin tausayi irin ta mahaifinsa ba. Maimakon wannan, ya ji haushi, ya ki shiga gidan. Ya fada ma babansa cewa, *“Duba, duk waɗannan shekaru, **ina maka aiki kamar bawa**, ban taɓa kin yi abin da ka ce in yi ba. Duk da haka, ba ka taɓa ba ni ko ɗan akuya in kira abokaina mu ci da su ba!”* Ko kun ji abin da babban ɗa ya ce? Ya ce, *“Duba! Duk waɗannan shekaru, ina maka aiki kamar bawa!”* Ashe, abin da babban ɗa bai fahimta ba, mahaifinsa ba ya son yaron ya ɗauki matsayin **bawa** ba. Yana son da wanda **zai kaunace shi da zuciya ɗaya**, ya ji daɗin aikata nufin mahaifinsa.

Har wa yau, yan Adam da yawa suna kamar babban yaron nan. Suna ganin kansu **“bayin Allah”** ne kurum. Amma Allah ba ya son mu yi zaman **bayi kawai** ba. Yana son mu zama **yaya maza da mata** a gare shi. Shi ya sa Littafi Mai Tsarki ya shaida game da su da suka karɓi Yesu a kan Ubangiji da Mai Cetonsu cewa, *“Gama Ruhun da aka ba ku **ba na bauta ba ne** da za ku sāke zama cikin tsoro; a’a, Ruhun nan **na zama yayan Allah ne**, kuma ta wurin Ruhun ne muke kira ga Allah, mu ce da shi ‘Abba!’”* (Romawa 8:15).

Aboki na kwari, ko kana ganin kanka wani **bawan Allah** ko kuwa wani **ɗan Allah**? A ina kana tsaye a cikin misalin da muka karanta dazu? Ko kana misalin karamin da wanda ya gane da zunubinsa, ya karɓi jin kai wurin mahaifinsa? Ko kuwa kana misalin babban ɗa wanda ya yi ma mahaifinsa aiki kamar bawa? Allah ba ya nufin ka zama kamar **bawa mai jin tsoron maigidansa** ba. Abin da Allah ke so, shi ne ka zama kamar **ɗa mai kaunar ubansa**, yana murna ya yi nufinsa. Allah yana kaunarka. Yana son ya nuna maka jin kai. Amma yana jira ka tuba ka juyo wurinsa. Haka annabi Ishaya ya rubuta, cewa, *“**Duk da haka dai, Ubangiji yana jira ya yi muku alheri. A shirye yake ya yi muku jinkai, domin a kullum yana aikata abin da ke daidai. Ta wurin dogara ga Ubangiji ake samun farin ciki!**”* (Ishaya 30:18).

**Allah Mai rahama, Mai jin kai, yana jira ka zo wurinsa**, kamar yadda mahaifi cikin misalin ya jira karamin ɗansa ya dawo gida. Allah yana son ka kaskantar da kanka, ka tuba da karyayar zuciya. Idan ka zo gaban Allah da halin nan, kana nemansa da zuciya ɗaya, sai ka tabbata za ka sadu da Allah wanda ke da zuciya mahaifi, cike da tausayi da rahama. Amma mai girmankai wanda ya rena yalwar tausayin Allah ga yanzu, ba shi da bege nan gaba sai jiran hukuncin Allah inda ba zai iske jin tausayi ba!

Na gode don sauraro. Darasi mai zuwa, in Allah ya yarda, za mu cigaba cikin Bishara. Za mu ji labarin wani mutumin da kwanansa huɗu da mutuwa, sai Yesu ya tashe shi da rai!

Allah ya ba ku fahimi a kan abin da muka bincika a yau. Ku tuna fa:

**“Allah yana gāba da masu girmankai, amma yana yi wa masu tawali’u alheri.”** (1 Bitrus 5:5)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 78: Tashin Matattu da Rai**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu dawo mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Cikin nazarinmu a Linjila mai tsarki, mun ga Almasihu Yesu yana da **sunaye da yawa**. Waɗannan sunaye suna taimakonmu mu san kowane ne shi. Mun riga mun ji ana kiran Yesu: *Kalma wanda tun farko yake tare da Allah, Dan Maɗaukaki, Dan Mutum, Dan Ragon Allah, Mai Ceto, Burodi Mai Ba da Rai, Hasken Duniya, Ubangijin Daraja, Kofar Garken Tumaki, da Makiyayi Mai Kyau*. Yau za mu ga karin suna biyu na Yesu. Su ne **"Tashin Matattu"** da **"Rai"**.

Mun ga yadda Yesu ya tafi ko'ina a kasar Yahudawa, yana koyarwa, yana warkar da marasa lafiya, da guragu, da makafi, yana fitar ma mutane aljannu. Babban taron mutane suna binsa. Amma "gwanayen" malaman addini, su Farisiyawa, suna jin kishin Yesu sosai. Ba su iya musun **hikimar** maganarsa ba. Ba su iya musun **al'ajaban** da ya aikata ba.

Yau, shirinmu mu cigaba cikin Bishara. Za mu ga yadda **Yesu ya aikata wani al'ajabi mai banmamaki kuma wanda ya bayyana darajar Allah da ke cikinsa, domin mutane su ba da gaskiya gare shi**. Muna karatu cikin Bishara ta hannun Yohanna, sura goma sha ɗaya. Littafi ya ce:

(Yohanna 11) <sup>1</sup>Akwai wani mutum mai suna **Li'azaru** wanda ya yi rashin lafiya a kauyen Betani. Betani kuwa kauyen su **Maryamu** ne da yar'uwarda **Marta**. <sup>2</sup>Li'azaru wanda ba shi da lafiya *ɗan'uan Maryamu* ne. Ita ce ta shafa wa Ubangiji man kamshi ta kuma share kafafunsa da gashinta. <sup>3</sup>To, *yan'uan nan mata suka aika wa Yesu*, suka ce, "Ubangiji, ga shi, wanda kake kaunan nan ba shi da lafiya." <sup>4</sup>Da Yesu ya ji haka sai ya ce, "Wannan rashin lafiya ba zai kai shi mutuwa ba, amma zai kawo ɗaukaka ne ga Allah da kuma ɗansa." <sup>5</sup>Gama Yesu ya kaunaci Marta da yar'uwarda, da kuma Li'azaru. <sup>6</sup>Amma duk da haka da ya sami labari cewa Li'azaru ba shi da lafiya, ya kara zama kwana biyu a wurin da yake. (Lura, Yesu ya san Li'azaru zai mutu. Amma shirin Yesu ya mori mutuwar Li'azaru domin ya bayyana ikon Allah wanda ke cikinsa zamne, domin mutane su san ya fito daga sama.)

<sup>7</sup>Bayan haka [wato kwana biyu ɗin nan, Yesu] ya ce wa almajiran, "Mu koma Yahudiya." <sup>8</sup>Almajiran suka ce masa, "Malam, kwana-kwanan nan fa Yahudawa suka nema su jejjefe ka, kuma za ka sãke komawa can?" <sup>9</sup>Yesu ya amsa ya ce, "Ba awa goma sha biyu ne yini guda ba? ...<sup>11</sup>... Abokinmu Li'azaru ya yi barci, amma za ni in tashe shi daga barcin." <sup>12</sup>Sai almajiran suka ce masa, "Ubangiji, in dai barci ya ɗauke shi, ai, zai warke." <sup>13</sup>Yesu yana nufin Li'azaru ya mutu ne, amma su almajiransa suna tsammani yana barcin hutawa ne. <sup>14</sup>Sai Yesu ya gaya musu a fili ya ce, "**Li'azaru ya mutu**." <sup>15</sup>Ina kuma farin ciki saboda ku, da ba na wurin domin ku ba da gaskiya. Amma mu dai tafi wurinsa."

<sup>17</sup>Da Yesu ya kai wurin, ya ji cewa, Li'azaru ya mutu har **an yi kwana huɗu da binne** shi a kabari. <sup>18</sup>Betani kuwa kusa da Urushalima yake, bai kai kilomita uku ba. <sup>19</sup>Yahudawa da yawa suka zo su yi wa Marta da Maryamu ta'aziyyar *ɗan'uwansu*. <sup>20</sup>Da Marta ta ji cewa Yesu yana zuwa, sai ta je yin masa maraba. Maryamu kuwa ta zauna a gida. <sup>21</sup>Sai Marta ta ce wa Yesu, "Ubangiji, ai, da kana nan da *ɗan'uwana* bai mutu ba. <sup>22</sup>Ko yanzu ma na sani Allah zai ba ka duk abin da ka roke shi." <sup>23</sup>Yesu ya ce mata, "**Dan'uwanki zai tashi**." <sup>24</sup>Marta ta ce masa, "Na sani zai rayu kuma a tashin matattu a ranar karshe."

<sup>25</sup>Sai Yesu ya ce mata, "**Ai, ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu**." <sup>26</sup>**Wanda yake a raye, yake kuwa gaskata da ni, ba zai mutu ba har abada. Kin gaskata da wannan?** <sup>27</sup>Sai Marta ta amsa ta ce, "I, ya Ubangiji, na ba da gaskiya cewa kai ne Almasihun nan, Dan Allah wanda yake zuwa duniya." <sup>28</sup>Da ta faɗa haka, sai ta je ta kirawo yar'uwarda Maryamu, ta ce, "Malam ya zo, kuma yana kiranki." <sup>29</sup>Da jin haka, Maryamu ta yi maza-maza ta tashi ta tafi wurin Yesu... <sup>32</sup>Da Maryamu ta

kai inda Yesu yake, ta gan shi, sai ta fāfi a gabansa, ta ce masa, “Ubangiji, ai, da kana nan da dan’uwana bai mutu ba.”

<sup>33</sup>Da Yesu ya ga tana kuka, Yahudawan da suka zo tare da ita su ma suna kuka, sai abin ya dami Yesu a zuciya sosai. <sup>34</sup>Sai ya ce, “Ina ne kuka binne shi?” Suka ce masa, “Ubangiji, zo ka gani.” <sup>35</sup>Sai Yesu ya yi hawaye. <sup>36</sup>Don haka Yahudawa suka ce, “Dubu yadda yake kaunarsa!” <sup>37</sup>Amma wadansu daga cikinsu suka ce wa junansu, “Ya buɗe idanun makahon can. To, me ya sa bai yi wani abu wanda zai hana wannan mutum mutuwa ba?” <sup>38</sup>Da Yesu ya sāke damuwa a ransa sosai, ya tafi kabarin. Kabarin kuwa kogon dutse ne, da wani dutse aka rufe bakin. <sup>39</sup>Sai Yesu ya ce, “**Ku ture dutsen.**” Amma Marta yar’uwar mutumin da ya mutu ta ce wa Yesu, “Ubangiji, ai, yanzu zai yi wari, don yau kwanansa huɗu ke nan da mutuwa.” <sup>40</sup>Sai Yesu ya ce mata, “**Ba na riga na gaya miki cewa idan kin ba da gaskiya za ki ga daukakar Allah ba?**” <sup>41</sup>Sai suka ture dutsen. Yesu kuwa ya daga kai sama ya ce, “Ya Uba, na gode maka da ka saurare ni. <sup>42</sup>Ko dā ma na sani kullum kana saurare ni, amma na faɗa haka ne don mutanen da suke tsaye a nan su ba da gaskiya kai ne ka aiko ni.” <sup>43</sup>Da ya faɗa haka sai ya daga murya da karfi ya ce, “**Li’azaru, fito!**” <sup>44</sup>Sai mutumin da ya mutu ɗin ya fito, kafa da hannu a daure da guntayen yadi, fuskarsa kuma a naɗe da kyallen zane da aka binne shi da shi. Sai Yesu ya ce musu, “**Ku kunce shi, yā tafi.**”

Kamin mu kai karshen labarin nan mai banmamaki, yana da kyau mu ɗan tsaya mu yi tunani game da wannan al’ajabi mai girma wanda Yesu ya yi. Tun daga halittar duniya har wa yau, ba wanda ya taɓa jin labarin mutumin da ya ba da rai ga gawa wadda ta yi kwana huɗu cikin kabari. Har ma gawa wadda ta fashe, tana ɗoyi. Amma shi ne daidai abin da Yesu ya yi sa’anda ya ta da Li’azaru daga matattu.

Ikon mutuwa bai zama matsala ga Ubangiji Yesu ba. Domin shi ne Kalmar Allah, ainihin Ran Allah wanda ya sauko daga sama. Yadda Allah mai rai ne cikin kansa, haka kuma Almasihu mai rai ne cikin kansa. Kamar yadda Allah ya iya ta da matattu ya ba su rai, haka Almasihu yana ba da rai ga duk wanda yake so, domin shi kansa ne **Tushen Rai**. Saboda haka, sa’anda Yesu ya umarci Li’azaru ya fito, rai ya koma ga gawa, Li’azaru ya tashi ya fito daga kabari. Shi ne dalili kuma da Yesu ya ce ma yar’uwar Li’azaru, “**Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu!**”

Yanzu bari mu kai karshen labari, mu ga abin da Yahudawa suka yi sa’ad da sun ga Yesu ya ta da Li’azaru daga kabari. Littafi ya ce:

(Yohanna 11) <sup>45</sup>Saboda haka Yahudawa da yawa da suka zo ziyarar Maryamu suka ga abin da Yesu ya yi, **suka ba da gaskiya gare shi.** <sup>46</sup>Amma **wadansunsu** suka tafi wurin Firisiyawa, suka gaya musu abin da Yesu ya yi. <sup>47</sup>Don haka manyan firistoci da Farisiyawa suka tara yan Majalisa. Suka tambayi juna suka ce, “Me muke yi ne? Ga wannan mutumin yana yin abubuwan ban mamaki da yawa!” <sup>48</sup>In fa muka kyale shi yana yin abubuwan nan, dukan mutane za su ba da gaskiya gare shi. Sa’an nan Romawa kuma za su zo su kwace kasarmu da kuma haikalinmu!”

<sup>49</sup>Amma ɗayansu mai suna Kayafa wanda ya kasance babban firist a wannan shekara, ya ce musu, “**Ku dai ba ku san kome ba sam!**” <sup>50</sup>**Ba ku lura ba, ai, ya fi sauki mutum ɗaya yā mutu saboda mutane, da a ce dukan kasar ta halaka.**” <sup>51</sup>**Wannan maganar da Kayafa ya yi ba tunanin kansa ba ne, amma da yake shi ne babban firist a wannan shekarar, ya yi annabci cewa Yesu zai mutu saboda mutanen Yahudawa,** <sup>52</sup>**ba ma saboda Yahudawa kadai ba, amma don ya tattaro yayan Allah waɗanda suka bazu ko’ina su zama ɗaya.** <sup>53</sup>Tun daga wannan rana suka yi shawara yadda za su kashe Yesu. <sup>54</sup>Saboda haka Yesu bai kara tafiya cikin Yahudawa a fili ba, amma ya bar wurin, ya tafi kasar da take kusa da daji, ya shiga wani gari mai suna Ifraimu. A nan ne ya zauna da almajiransa.

<sup>55</sup>Da Bikin Ketarewa na Yahudawa ya yi kusa, mutane da yawa daga kauye suka tafi Urushalima don su tsarkake kansu kafin bikin. <sup>56</sup>Suka yi ta neman Yesu, suna tsaitsaye a haikali suna tambayar juna, suna cewa,

*“Me kuka gani? Zai zo bikin kuwa?”<sup>57</sup> Domin dā ma manyan firistoci da Farisiyawa sun riga sun ba da doka cewa, duk wanda ya san inda Yesu yake, yā zo yā fada don su kama shi.*

*(Yohanna 12) <sup>1</sup>Bikin Ketarewa ya rage sauran kwana shida ke nan, sai Yesu ya je Betani, wato, inda Li'azaru, mutumin da Yesu ya ta da shi daga matattu yake da zama. <sup>2</sup>Nan aka yi masa abincin dare, Marta ce kuwa ta raba abincin, Li'azaru kuwa yana daya daga cikin mutanen da suka ci abincin tare da Yesu. <sup>3</sup>Sai Maryamu ta dauki kwalabar man kamshi mai tsada wanda aka yi shi da nardi, ta shafa a kafafun Yesu, sa'an nan ta shafe kafafun da gashin kanta. Kamshi mai dadi na wannan man ya cika dukan gidan. <sup>4</sup>Amma Yahuda Iskariyoti, daya daga cikin almajiransa, wato, wanda zai bashe shi, ya ce, <sup>5</sup>“Me ya sa ba a sayar da man nan a yawan kuɗin da lebura zai samu a ranaku dari uku, sa'an nan a ba talakawa kuɗin ba?” <sup>6</sup>Yahuda ya fada wannan magana ne ba domin yana kula da talakawa ba, amma domin shi barawo ne. Gama shi ne mai riƙe jakar kuɗinsu, kuma yakan sata daga ciki. <sup>7</sup>Sai Yesu ya ce, “Kyale ta, ta ajiye shi domin shirin ranar da za a binne ni. <sup>8</sup>Ai, kullum kuna tare da talakawa, amma ba kullum kuke tare da ni ba.”*

*<sup>9</sup>Da taron Yahudawa mai yawa suka ji labari cewa Yesu yana a nan, sai suka zo, ba don Yesu shi kadai ba, amma don su ga Li'azaru ma wanda Yesu ya tashe shi daga matattu. <sup>10</sup>**Sai manyan firistoci suka yi shawara su kashe Li'azaru shi ma,** <sup>11</sup>**domin ta dalilin Li'azaru ne Yahudawa da yawa suna rabuwa da firistocin suna ba da gaskiya ga Yesu.***

Lokacinmu yana kurewa. Amma kamin mu yi bankwana, ya kamata mu yi tunani a kan wani abu. Ko kun ga yadda shugabannin addini sun dauki al'ajabin nan da ke alama ko shaidar gaskiya daga wurin Yesu? Ba wanda ya yi karfin hali ya musunta al'ajabin da Yesu ya yi. Dukan kowa ya gani don kansa mutumin da aka tashe shi daga matattu! Amma me Babban Firist da sauran firistoci sun yi? Ko sun tuba daga zunubansu, sun gaskata da Yesu a kan shi ne Almasihun da ya sauko daga sama? **A'a, ba su tuba ba!** Dukan mu'ujizojin Yesu, alamun da ya aikata, ba su sa firistoci da almajiransu su tuba ba, ba su karɓi Yesu a kan Ubangiji da Mai Cetonsu ba.

Ke nan, me Manyan Firistoci sun yi? Sun kara kin Yesu, sun haɗa baki su yi makarkashiya su kashe shi! Kuma sun yi ma Li'azaru kullalliya su kashe shi, shi wanda Yesu ya tashe shi daga matattu, domin ta dalilinsa Yahudawa da yawa sun rabu da bin firistoci, suna bin Yesu. Dubi munafuncin zukatan shugabannin addini, sun yi nesa da Allah sosai! **Ba su kaunar Allah, ba su son gaskiya.** Sun kyale alamun da aka yi a sarari, dukan al'ajaban da Yesu ya aikata a idonsu. Tunaninsu yana bisa jin dadinsu, da girman matsayinsu, da yin amfani da mukami don arzuta kansu, da cin riba. Saboda haka sun kulla su kashe Yesu, domin suna tsoro idan sun bar shi ya cigaba, sai dukan Yahudawa za su rabu da su, su bi Yesu.

Me kun gani game da shugabannin addinin nan? Wa ya sa tunanin nan a cikin kansu su kashe Yesu? Shaidan ne ya yi masu jagora, domin yana kin Allah da Almasihunsa. Shaidan yana tsammani idan shugabannin Yahudawa sun kashe Yesu, shirin Allah ya ceci yan Adam daga ikonsa zai gaza. Abin da Shaidan bai gane ba, **Allah ya nufa ya mori mutuwar Almasihu ya ceci yan Adam daga ikon Shaidan!** Kuma, Shaidan da masu goyon bayansa ba su gane ba, ikon mutuwa zai kasa rikon Ubangiji Yesu. Turbayar kasa ba ta iya rubas da shi ba, domin **Yesu ne Tashin Matattu, shi ne Rai.** Saboda wannan Yesu ya iya ce ma yar'uwar Li'azaru, **“Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu... Kin gaskata da wannan?”** (Yohanna 11:25,26)

Ya kamata mu tsaya a nan yau. Ina gayyatar ku saurari darasi na gaba inda za mu cigaba cikin Linjila, mu ga yadda Yesu ya hau bisa dan jaki ya shiga Urushalima. Haka ya cika wani annabcin da annabawan Allah suka rubuta a kan Almasihu tun da dadewa. Bari Allah kansa ya koya maku yayinda kuke yin tunani a kan ma'anar wannan maganar Yesu Almasihu:

**“Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu... Kin gaskata da wannan?”** (Yohanna 11:25,26). Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 79: Yesu ya shiga Urushalima

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Kowane mai bin hanyan nan yana samun salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga **Ubangiji Yesu ya ta da gawa da rai** wadda ta yi kwana huɗu cikin kabari. Ikon mutuwa bai zama da matsala ga Yesu ba. Shi kansa ne Tashin Matattu da Rai. Yau shirinmu ne mu cigaba cikin Bishara, mu ga yadda Yesu ya shiga Urushalima inda za a kashe shi. **Yesu ya san kome da kome da zai faru da shi.** Ya san shirin shugabannin addinin Yahudawa su damka shi ga Romawa domin su yi masa azaba, su gicciye shi. Duk da haka, sanin nan bai hana shi zuwa Urushalima ba. Game da wannan, Bishara ta ce: *“Da lokaci ya yi kusa da Yesu zai koma zuwa sama, ya yi niyya sosai ya tafi Urushalima!”* (Luka 9:51) Sa’ad da yake tafiya zuwa Urushalima, Yesu ya ce ma almajiransa, *“Ina da baftismar [shan wuya] da za a yi mini, na kuwa matsu a zuciya sosai har sai an yi mini ita!”* (Luka 12:50)

Don me Yesu ya yi niyya sosai ya tafi Urushalima? Ya yi wannan domin ya ba da Kansa ga waɗanda suke nema su kashe shi! Wannan **abin mamaki** ne! Da a ce, ka tabbata a gari kaza, mutane suna son yi maka wulakanci su kashe ka, ko za ka yi niyya sosai ka tafi garin nan? Shi ne daidai abin da Yesu Almasihu ya yi. Yesu ya san dalilin da aka haife shi, wato domin ya mutu hadaya mai ɗauke zunuban duniya. Yesu bai shigo duniya don ya nemi jin dadin kansa ba. Ya zo domin ya **cika abin da annabawa sun rubuta a kansa tun da dadewa.** Wato, dole Almasihu ya sha wuya, ya zubar da jininsa a Urushalima bayan birni a bisa dutsen inda Ibrahim ya mika rago a madadin dansa. Ya kamata an cika ma’anar kwatancin ragon hadaya ta wurin Yesu. Shi ya sa Yesu ya tafi Urushalima, birni wanda dominsa ya zama kogon zakuna masu tsananin yunwa, suna fakon kāmunsu.

Yanzu bari mu cigaba cikin littafin Bishara. Littafi ya ce:

*“Suna haurawa zuwa Urushalima ke nan, Yesu yana gaba, almajiran kuma suna binsa suna mamaki. Waɗanda suke binsu a baya kuma suna tsoro. Sai Yesu ya ja su sha biyun nan gefe ya sāke faɗa musu abin da zai faru da shi. Ya ce ... ‘Ga shi, za mu je Urushalima, inda dukan abin da annabawa suka rubuta a kan Dan Mutum zai cika... Za a ba da Dan Mutum a hannun manyan firistoci da malaman dokoki. Za su yanke masa hukuncin kisa, su ba da shi ga waɗanda ba Yahudawa ba. Za su yi masa ba’a, su tofa masa miyau, su yi masa bulala, su kashe shi. Bayan kwana uku zai tashi da rai.’”* (Markus 10:32; Luka 18:31; Markus 10:33.34)

(Luka 18) <sup>34</sup>**Amma almajiran ba su gane da maganan nan da Yesu ya yi ba.** An boye musu ma’anar maganan nan, shi ya sa ba su gane abin da yake faɗa ba. <sup>35</sup>Da Yesu ya yi kusa da Jeriko, sai wani makaho yana zaune a gefen hanya, yana bara. <sup>36</sup>Da ya ji mutane da yawa suna wucewa, sai ya yi tambaya komene ne yake faruwa. <sup>37</sup>Suka ce masa, “Ai, Yesu Banazare ne yake wucewa.” <sup>38</sup>Sai ya ɗaga murya da karfi ya ce, “Yesu! Dan Dawuda! Ka ji tausayina!” <sup>39</sup>Mutanen da suke gaba suka tsawata masa ya yi shiru. Amma sai ya kara ɗaga murya da karfi sosai, yana cewa, “Ya Dan Dawuda, ka ji tausayina!” <sup>40</sup>Sai Yesu ya tsaya, ya ce a kawo shi wurinsa. Da ya zo kusa, Yesu ya tambaye shi, <sup>41</sup>“Me kake so in yi maka?” Sai makahon ya amsa ya ce, “Mai girma, ina so in sami ganin gari.” <sup>42</sup>Yesu ya ce masa, “To, ka sami ganin gari! Bangaskiyarka ce ta warkar da kai.” <sup>43</sup>Nan da nan sai ya sami ganin gari, ya bi Yesu, yana ɗaukaka Allah. Da mutane suka ga wannan, sai duka suka yabi Allah.

(Matiyu 21) <sup>1</sup>Da Yesu da almajiransa suka kai kauyen Betafaji kusa da Urushalima, wajen Dutsen Itatuwan Zaitun, sai ya aiki almajirai biyu, <sup>2</sup>ya ce musu, “Ku shiga kauyen nan na gabanku. Da shigarku za ku ga wata **jaka** a ɗaure, da ɗanta. Ku kunce su ku kawo mini. <sup>3</sup>Idan wani ya yi muku magana ku ce, ‘Ubangiji ne yake bukatarsu.’ Zai kuwa mai da su nan da nan.” <sup>4</sup>**Wannan ya faru ne don a cika abin da annabi ya faɗa cewa,** <sup>5</sup>“Ku ce wa mutanen Urushalima, ‘Ga sarkinku yana zuwa wurinku, Mai tawali’u ne. Yana kan ɗan aholaki, wato, ɗan jaki,’”

<sup>6</sup>Sai almajiran suka je, suka yi yadda Yesu ya ce su yi. <sup>7</sup>Suka kawo jakar da ɗanta, suka shimfiɗa musu rigunansu, shi kuwa ya hau ya zauna. <sup>8</sup>Mutane da yawa suka shimfiɗa rigunansu a kan hanya, waɗansu kuma suka karya ganye daga itatuwa suka shimfiɗa a kan hanya. <sup>9</sup>Mutanen da suke gabansa da waɗanda suke binsa a baya suka ɗaga

murya suna cewa, “Yabo ya tabbata ga Dan Dawuda! Mai albarka ne shi da yake zuwa cikin sunan Ubangiji! Yabo ya tabbata ga Allah!”

(Luka 19) <sup>39</sup>Sai wadansu Farisiyawa da suke cikin jama’ar suka ce masa, “Malam, ka tsawata wa almajiranka su yi shiru!” <sup>40</sup>Ya amsa ya ce, “Ina gaya muku, ko wadannan sun yi shiru, duwatsu ma da kansu za su fara ihu.” <sup>41</sup>Da ya zo kurkusa, ya ga birnin Urushalima, sai **ya yi masa kuka.** <sup>42</sup>Ya ce, “Da ma a ce yau kun san abin da ake bukata don zaman lafiya! Amma ga shi ba za ku iya gani ba. <sup>44</sup>...saboda **ba ku yarda cewa Allah ya zo domin yā cece ku ba.**”

(Matiyu 21) <sup>10</sup>Da Yesu ya shiga Urushalima, duk birnin ya rude, ana ta tambaya ana cewa, “**Wanene wannan?**” <sup>11</sup>Sai mutanen da suke bin Yesu suka ce, “Ai, wannan shi ne annabi Yesu daga Nazarat na Galili.” <sup>12</sup>Sai Yesu ya shiga haikali ya kori duk masu saye da sayarwa a ciki, ya **tutture teburorin** masu canjin kuɗi, da kujerun masu sayar da tattabarun. <sup>13</sup>Ya ce musu, “A rubuce yake, **‘Za a ce da gidana gidan addu’a,’ amma kun mai da shi wurin buyan yan fashi.**”

<sup>14</sup>Sai makafi da guragu suka zo wurinsa a haikalin, ya kuwa warkar da su. <sup>15</sup>Amma da manyan firistoci da malaman dokoki suka ga abubuwan ban mamaki da ya yi, har yara suna ihu cikin haikalin suna cewa, “**Hosanna ga Dan Dawuda,**” sai suka ji fushi. (Lura, sun ji fushi domin “Hosanna” tana nufin “Allah cece mu”, wato kalma wadda ta cancanta domin yabon Allah kadai.) <sup>16</sup>[Firistoci] suka ce masa, “Kana jin abin da wadannan suke cewa kuwa?” Yesu ya amsa ya ce, “I, ashe, ba ku taba karanta cikin Maganar Allah ba cewa, ‘Kai ne ka shirya yan yara da jarirai su yi maka yabo?’”

“Manyan firistoci da malaman dokoki suka ji wannan magana, suka fara neman hanyar da za su kashe shi, gama suna jin tsoronsa, domin dukan taron suna mamakin koyarwarsa.” (Markus 11:18)

(Yohanna 12) <sup>23</sup>Sai Yesu ya ce [ma almajiransa], “**Lokaci ya yi** da za a daukaka Dan Mutum. <sup>24</sup>Hakika, ina gaya muku, in ba dai an binne kwayar alkama ta mutu ba, za ta zauna ita kadai. Amma in ta mutu sai ta ba da yaya da yawa...

<sup>27</sup>“Yanzu ina jin nauyi a raina. Me zan ce ke nan? In ce, ‘Ya Uba, ka dauke mini wannan lokaci?’ **A’a, ai, dā ma na zo musamman domin wannan lokaci ne.** <sup>28</sup>Ya Uba, ka daukaka sunanka.” Sai murya ta fito daga sama ta ce, “Ai, na riga na daukaka shi, zan kara daukaka shi kuma.” <sup>29</sup>Da mutanen da suke tsaye a wurin suka ji muryar, suka ce, “An yi tsawa.” Wadansu kuwa suka ce, “Mala’ika ne ya yi masa magana.” <sup>30</sup>Yesu ya ce musu, “Wannan murya ta zo dominku ne, amma ba saboda ni ba. <sup>31</sup>Yanzu ne za a yi wa duniyan nan shari’a, yanzu kuma za a tumbuke mai mulkin duniyan nan. <sup>32</sup>Bayan an daga ni daga kasa kuwa, zan jawo dukan mutane zuwa wurina.” <sup>33</sup>**Yesu ya fada wannan ne domin yā nuna irin mutuwar da zai yi.**

Bari mu dan dakata a nan. Mun ga yadda Yesu ya shiga Urushalima, yana zaune bisa dan jaki. Taron Yahudawa suna yabonsa suna girmama shi. Suna son su nada shi sarkinsu. Sai dai mutanen nan ba su gane dalilin shigowar Yesu Urushalima ba. Har ma almajiran Yesu ba su fahimci abin da zai faru ba. Sun sa zuciya Yesu zai ceci al’ummar Yahudawa daga mallakar magabtansu, wato Romawa. Amma ba shi ne dalilin da Yesu ya shigo duniya ba. **Yesu bai zo domin ya halaka daular Roma ba, amma domin ya halaka daular Shaidan.** Bai zo domin ya canza al’amarin bātacciyar duniya ba, amma don **ya sāke zukan mutane.** Tabbas, wata rana Yesu Almasihu zai dawo ya hukunta mutanen duniya, ya kuma sabunta duniya ta halitta. Amma sa’ad da ya shigo duniya lokaci na fari, **ya zo ne ya mutu tamkar hadaya.** Ya zo domin ya ceci yan Adam daga sakamakon zunubansu, yadda Allah ya alkawalta ta bakin annabawansa tun da dadewa.

Bari mu cigaba da labari. Littafi ya ce:

(Luka 19) <sup>47</sup>Kowace rana [Yesu] ya yi ta **koyarwa** a haikali. Amma manyan firistoci, da malaman dokoki, da shugabannin jama’a **sun nemi hanyar da za su kashe shi.** <sup>48</sup>Amma ba su sami hanyar da za su kashe shi ba domin maganarsa ta dauki hankalin kowa da yake a wurin, kuma ba su so ko kalma daya ta wuce musu.

(Luka 20) <sup>1</sup>Wata rana Yesu ya shiga haikali yana koyarwa, yana kuma wa’azin Labari Mai Dadi ga mutane, sai manyan firistoci da malaman dokoki tare da shugabannin jama’a suka zo <sup>2</sup>suka ce masa, “Gaya mana iznin da kake da shi da kake yin wadannan abubuwa. **Wa ya ba ka iznin?**” <sup>3</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, “Ni ma zan yi muku wata



tambaya. Ku gaya mini, <sup>4</sup>iznin da Yahaya ya yi baftisma da shi, Allah ne ya ba shi, ko kuwa mutum?" <sup>5</sup>Sai suka tattauna a junansu, suna cewa, "Idan mun ce, 'Daga wurin Allah ya zo,' zai ce, 'Don me ba ku gaskata shi ba?' <sup>6</sup>In kuma muka ce, 'Daga mutum ne,' yawan mutanen nan za su jejeje mu da duwatsu, domin kowa ya yarda cewa Yahaya annabi ne." <sup>7</sup>Don haka suka ce masa, "Ba mu san inda ya fito ba." <sup>8</sup>Sai Yesu ya ce musu, "Ni ma ba zan fada muku, ko da wane izni nake yin wadannan abubuwa ba."

<sup>9</sup>Sai Yesu ya gaya wa mutane wannan misali, ya ce, "An taba yin **wani mutumin da ya yi gonar inabi**, sa'an nan ya ba da hayarta ga wadansu manoma, sa'an nan ya tafi wata kasa, ya dade a can. <sup>10</sup>Da lokacin girbin inabi ya yi, sai ya aiki wani bawansa ya je wurin wadannan da suka karbi hayar gonar, ya kawo masa wadansu yayan inabi daga gonar. Amma yan hayar suka yi masa duka, suka sallame shi hannu wofi. <sup>11</sup>Sai mutumin nan ya sake aiki wani bawa; amma wadannan yan hayar suka yi masa duka shi ma, suka kuma wulakanta shi suka sallame shi hannu wofi. <sup>12</sup>Har wa yau mutumin ya aika da wani bawa na uku, shi kuma suka ji masa ciwo, suka jefa shi waje. <sup>13</sup>Sa'an nan, mutumin nan mai gonar inabin ya ce, 'Yanzu me zan yi? Zan aika da dana wanda nake kauna; na san lallai za su ba shi girma!' <sup>14</sup>Amma da yan hayar suka gan shi, suka ce wa juna, 'Aha! Ga wanda zai ci gadon gonar, bari mu kashe shi, don gadonsa ya zama namu!' <sup>15</sup>Sai suka wurga shi bayan katanga, suka kashe shi. To, me kuke tsammani mai gonan nan zai yi da yan hayan nan? <sup>16</sup>Zai zo ya halaka yan hayan nan, ya ba wa wadansu hayar gonar." Da mutane suka ji haka suka ce, "Allah ya sawwake!" <sup>17</sup>Amma Yesu ya dube su ya ce, "Me Maganan nan ta Allah take nufi? **'Dutsen da masu gini suka ki shi ne ya zama dutsen da ya fi amfani duka a ginin!'** <sup>18</sup>**Duk wanda ya fadi a kan wannan dutsen, zai yi kucu-kucu; kuma idan dutsen nan ya fadi a kan wani, zai nika shi ya zama kamar gari.**" <sup>19</sup>A nan ne malaman dokoki da manyan firistoci suka so su kama Yesu, domin **sun gane cewa ya yi wannan misali a kansu ne**; amma sun ji tsoron mutane. Amin.

Ta hanyar misalin Mugayen Manoma, Yesu ya yi ma masu shirin kisansa galgadi. Ko ka fahimci ma'anar misalin nan? Ba ya da wuyar fassara. A misalin nan da Ubangiji Yesu ya fada, mai gona ya kwatanta mana **Allah**. Gonar inabi ita ce **al'ummar Isra'ila**. Mugayen manoma su ne misalin **shugabannin addinin Yahudawa**. Bayin da mai gona ya aika su karbi yayan inabi, wadanda manoma suka wulakanta, su ne **annabawa**. Dan mai gona, wanda manoma suka kashe, shi ne misalin **Almasihu Yesu**.

Mun iya sanin dalilin yawan fushin firistoci da malaman Attaura. Lalle, sun gane Yesu yana magana a kansu! Sun fahimta, Yesu ya kwatanta masu da mugayen manoma wadanda suka wulakanci bayin mai gona, kuma a karshe sun kashe dansa. Ke nan, Yesu yana tsauta masu saboda **sun kyale zantuttukan annabawa**, da kuma a kan su ne wadanda za su **kashe Almasihu, Dan Madaukaki**. Ba kawai Yesu ya fada masu misali ba, ya kuma ja wata aya daga Zabura, inda aka yi magana game da shi cewa: **"Dutsen da masu gini suka ki shi ne ya zama dutsen da ya fi amfani duka a ginin. Duk wanda ya fadi a kan wannan dutsen, zai yi kucu-kucu; kuma idan dutsen nan ya fadi a kan wani, zai nika shi ya zama kamar gari."** (Luka 20:17,18; Zabura 118:22) Wato, Yesu ya yi ma shugabannin addini galgadi cewa **Mai Ceto** wanda suka ki, suna shirin kashe shi, a karshe zai zama **mai yi masu shari'a**.

Abokai, lokacinmu ya kare. Na gode domin sauraro. In Allah ya yarda, darasi mai zuwa za mu cigaba da labari mai ban mamaki game da Yesu da shugabannin addini.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan shaidar Nassin nan game da Almasihu:

**"A da Kalman yana cikin duniya, kuma ko da yake ta wurinsa ne aka yi duniya, duk da haka duniya ba ta san shi ba."** (Yohanna 1:10)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 80: Zantuttuka Masu Wuya na Gaskiya

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Idan mun yi wannan, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau, ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasinmu da ya wuce, mun ga yadda Almasihu **Yesu ya shiga Urushalima**. Yana da **matukar masaniya** game da ikon firistoci da malaman Attaura a cikin birninsu. Su ne daidai waɗanda suke kulla su kashe shi. Yesu ya san kome da kome da zai faru da shi. Wannan bai hana shi zuwa Urushalima ba. Ya sani, an haife shi domin ya mutu tamkar hadaya domin zunuban duniya. Sauran kwanaki kaɗan kamin firistoci su kama shi, su ba da shi don a gicciye shi.

Saboda haka, abokai masu sauraro, duk inda kuke a yau, ina roko, ku mai da hankali kwarai da gaske ga irin tsautawa da Ubangiji Yesu ya yi ma shugabannin addini na Yahudawa saboda munafuncinsu da muguntarsu. **Zantuttukan** da za mu ji yau, **masu wuya** ne amma suna da **gaskiya**. Wani lokaci jin gaskiya ba ya da daɗi. Darasin nan ya cika da maganganu masu zafi. Masu iya magana suna cewa: "Gaskiya ɗaci gare ta!"

Kamar yadda muka gani darasin da ya wuce, bayan zuwan Yesu Urushalima, kowace rana ya shiga haikali ya koyar da jama'a. Kowace rana shugabannin addini da malaman Attaura suna fakon Yesu don su kai kararsa saboda maganarsa. Suna neman hujja su kashe shi. Amma sun ji tsoron jama'a, domin suna sauraron Yesu, ba su barin ko kalma ɗaya ta wuce su.

A Bishara ta hannun Luka sura ashirin, Littafi ya ce:

(Luka 20) <sup>20</sup>Sai [manyar firistoci] suka **nemi hanya**, suka biya waɗansu mutane **su yi kamar su masu kirki ne**. Suka aike su su sa wa Yesu tarko da irin tambayoyin da za su yi masa, don su samu su ba da shi ga iko da kuma hukuncin mai mulki. <sup>21</sup>Waɗanda aka aika kuwa suka tambayi Yesu, suka ce, "Malam, mun sani ba ka nuna bambanci, kuma kana koyar da hanyar Allah cikin gaskiya. <sup>22</sup>To, kana gani daidai ne mu biya wa Kaisar haraji, ko a'a?" <sup>23</sup>Amma Yesu ya gane wayonsu... (Markus 12) <sup>15</sup>da munafuncinsu, ya ce musu, "Me ya sa kuke sa mini tarko? Ku kawo mini kuɗin da ake biyan haraji da shi." <sup>16</sup>Sai suka kawo masa, sai, sai ya ce musu... (Luka 20) <sup>24</sup>"Hoton wa da sunan wanene a kansa?" Suka amsa, "Na Kaisar ne." <sup>25</sup>Sai ya ce, "**To, sai ku ba Kaisar abin da yake na Kaisar, ku kuma ba Allah abin da yake na Allah.**" <sup>26</sup>A nan kuma suka kasa kama shi da magana a gaban mutane. Sai suka yi shiru suna mamakin wannan amsar da ya ba su.

(Matiyu 22) <sup>23</sup>A ranan nan kuwa, waɗansu **Sadukiyawa** suka zo wurin Yesu. Su ne suke cewa wai ba tashin matattu. Suka tambaye shi, <sup>24</sup>suka ce, "Malam, Musa ya ce, 'Idan mutum ya mutu ba shi da ɗa, ɗan'uwansa yā auri matar don yā haifa wa ɗan'uwansa yaya.' <sup>25</sup>To, akwai waɗansu yan'uwa guda bakwai a cikinmu. Na farkon ya yi aure, ya mutu bai haihu ba, ya bar wa ɗan'uwansa matarsa. <sup>26</sup>Haka ya faru da na biyun, da na ukun, har ya kai kan na bakwai ɗin. <sup>27</sup>Daga karshe, sai matar ta mutu. <sup>28</sup>To, a tashin matattu, matar wa za ta zama a cikinsu? Don dukansu sun aure ta." <sup>29</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, "**Tunaninku ba daidai ba ne, don ba ku san Rubutattun Maganar Allah ba, kuma ba ku san ikon Allah ba.** (Luka 20) <sup>34</sup>...A zamanin nan maza suna aure, ana kuma ba da mata ga aure, <sup>35</sup>amma waɗanda za su cancanci tashi daga matattu su kuma zauna a zamani mai zuwa maza ba za su yi aure ba, ba za a kuma ba da mata ga aure ba. <sup>36</sup>Gama ba ya yiwuwa su sake mutuwa domin za su zama kamar mala'iku. Za su kuwa zama yayan Allah ke nan domin sun tashi daga matattu. <sup>37</sup>Kuma Musa ya nuna a fili cewa waɗanda suka mutu za su tashi. A labarin karamin itacen da ya ci wuta, ya yi magana a kan Ubangiji cewa, 'Shi ne Allah na Ibrahim, Allah na Ishaku, da kuma Allah na Yakubu'. <sup>38</sup>Shi ba Allah na matattu ba ne, amma na masu rai. Wannan ya nuna cewa a gare shi kowa mai rai ne."

(Matiyu 22) <sup>33</sup>Da mutane suka ji haka, sai suka yi mamakin koyarwarsa. <sup>34</sup>Da **Farisiyawa** suka ji ya kure Sadukiyawa, sai suka taru. <sup>35</sup>Wani malamin dokoki a cikinsu ya yi wa Yesu tambaya don ya gwada shi. <sup>36</sup>Ya ce, "Malam, wace doka ce ta fi girma a cikin dokoki?" <sup>37</sup>Yesu ya amsa masa ya ce, "**'Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciyarka, da dukan ranka, da dukan hankalinka.'** <sup>38</sup>Wannan ita ce doka ta farko, kuma mafi girma. <sup>39</sup>Ta biyun ma kamar ta

farkon take, **'Ka kaunaci abokin zamanka kamar yadda kake kaunar kanka.'**<sup>40</sup>Duk sauran dokokin da koyarwar annabawa sun rataya a kan waɗannan dokoki biyu,"

<sup>41</sup>Da Farisiyawa suka taru wuri ɗaya, sai Yesu ya tambaye su <sup>42</sup>ya ce, **"Menene tunaninku game da Almasihu? Dan wanene shi?"** Sai suka ce masa, "Dan Dawuda."<sup>43</sup>Sai Yesu ya ce musu, "To, yaya Dawuda ta ikon Ruhu yake ce da shi 'Ubangiji'? Dawuda ya ce, <sup>44</sup>'Ubangiji ya ce wa Ubangijina, "Zauna a damana sai na sa ka a kan abokan gābanka.""<sup>45</sup>Idan Dawuda yana ce da Almasihu 'Ubangiji', to, yaya Almasihu ya zama ɗansa?"<sup>46</sup>Ba wanda ya iya ba shi amsa. **Daga ranan nan kuwa ba wanda ya sāke yi masa tambaya.**

(Matiyu 23) <sup>1</sup>Da mutane suka taru da yawa tare da almajiransa, sai Yesu ya ce musu, <sup>2</sup>"Malaman dokoki da Farisiyawa su ne aka ba ikon koyar da Dokar Musa. <sup>3</sup>...amma kada ku yi yadda suke yi, don **ba su yin abin da suke koyarwa.** <sup>4</sup>Sukan ɗaura kaya masu nauyi, masu wuyar ɗauka, su sa wa mutane a baya, amma su kansu ba su taimaka musu ko da ɗan yatsa. <sup>5</sup>Suna yin ayyukansu don mutane su gani ne, suna ɗaura manya-manyan layu na ayoyin maganar Allah a goshinsu, bakin rigunansu kuma suna kai har kasa. <sup>6</sup>Sun cika so a ba su wurin zaman manya a wurin biki, da kuma wuraren zama masu daraja a majami'u, <sup>7</sup>a kuma rika gaishe su a kasuwa, a kuma rika ce musu, 'Malam'. <sup>8</sup>Amma ku dai, kada a ce muku 'Malam', don malaminku ɗaya ne, dukanku kuwa yan'uwa ne. <sup>9</sup>Kada ku ce da kowa 'Uba' a duniya, domin Uba ɗaya gare ku shi ne wanda yake cikin sama. <sup>10</sup>Kada kuma a ce da ku 'Shugaba', domin Shugaba ɗaya gare ku, wato, Almasihu. <sup>11</sup>Wanda yake babba a cikinku sai yā bauta muku. <sup>12</sup>**Duk wanda yake daga kai, za a mai da shi ba kome ba. Amma duk wanda ya mai da kansa ba kome ba, za a ba shi girma.**

<sup>13</sup>Amma **kaitonku**, ku malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kun rufe wa mutane kofar shiga mulkin sama. Ku kanku ba ku shiga ba, kuma kuna hana masu so su shiga, damar shiga.

<sup>15</sup>**Kaitonku** malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Gama kukan ketare teku, kukan kai kasashe masu nisa don samun mai tuba ɗaya. Idan kuwa kuka samu, sai ku mai da shi yā fi ku muni.

<sup>23</sup>**Kaitonku**, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan ba da zakkar kayan yaji na ganye, amma kun kyale abubuwan da suka fi muhimmanci a cikin dokoki, wato, gaskiya, jinkai, da bangaskiya. Waɗannan ne ya kamata ku yi ba tare da kyale sauran ba. <sup>24</sup>Ku makafin jagora, kukan tace ɗan karamin kwaro, amma kukan haɗiye rakumi!

<sup>25</sup>**Kaitonku**, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kukan wanke bayan kwaf da kwano, amma a ciki suna cike da ayyuka marasa kyau na cuce-cuce da sonkai. <sup>26</sup>Kai makahon Bafarisiye! Sai ka fara wanke cikin kwaf da kwano, don bayansu ma yā zama da tsabta.

<sup>27</sup>**Kaitonku**, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Kuna kamar kaburburan da aka shafa musu farin fenti, masu kyan gani daga waje, amma daga ciki sai kasusuwan matattu, da datti iri-iri. <sup>28</sup>Haka ku kuma kuke, a waje mutane sukan ga kamar ku masu adalci ne, amma daga ciki, cike kuke da munafunci da mugayen ayyuka.

<sup>29</sup>**Kaitonku**, malaman dokoki da Farisiyawa, munafukai! Gama kukan gina kaburbura masu kyau don annabawa, ku kuma yi wa kaburburan masu adalci ado. <sup>30</sup>Kukan ce, 'Da muna nan lokacin kakanninmu, da ba mu taimake su kashe annabawa ba.' <sup>31</sup>Ta haka kuka nuna cewa ku ne yayan waɗanda suka kashe annabawa. <sup>32</sup>To, sai ku karasa mugayen ayyukan da kakanninku suka fara! <sup>33</sup>Ku macizai, ku yayan mugayen macizai! Yaya za ku iya guje wa hukuncin gidan wuta? ...<sup>37</sup>Ayya Urushalima, Urushalima! Masu kashe annabawa, masu jifar waɗanda aka aiko gare ku! Sau nawa na so in tattara ku kamar yadda kaza take tattara yayanta a cikin fukafukanta, **amma kun ki!"**

(Matiyu 24) <sup>1</sup>Da Yesu ya fita daga cikin haikali yana tafiya, sai almajiransa suka nuna masa gine-ginen haikalin. <sup>2</sup>Sai ya tambaye su ya ce, "Kun ga duk waɗannan gine-ginen? Gaskiya ina gaya muku, **ba dutse ko ɗaya da za a bari a kan wani. Duka za a rushe.**" <sup>3</sup>Yesu yana zaune a kan Dutsen Itatuwan Zaitun sai almajiransa suka zo wurinsa su kaɗai suka ce, "Faɗa mana, yausha ne wannan zai faru? Kuma menene alamar dawowarka, da kuma ta karshen zamani?"

<sup>4</sup>Yesu ya amsa musu ya ce, “**Ku lura fa, kada kowa yā rufe ku.**” <sup>5</sup>Gama mutane da yawa za su zo a cikin sunana, za su ce, ‘Ni ne Almasihu’, har su rudi mutane da yawa. <sup>6</sup>Za ku kuma ji labarin yake-yake, da jita-jitarsu. Kada ku ji tsoro, don dole ne haka yā faru, amma karshen bai zo ba tukuna. <sup>7</sup>Al’umma za ta tasar wa al’umma, mulki yā tasar wa mulki. Za a kuma yi yunwa da girgizar kasa a wurare dabam-dabam. <sup>8</sup>Amma wannan duka masomin azaba ne kawai. <sup>9</sup>Sa’an nan za su ba da ku, a ba ku wuya, su kuma kashe ku. Duniya duk za ta ki ku saboda sunana. <sup>10</sup>Sa’an nan mutane da yawa za su yi sanyi a cikin bangaskiyarsu, su ci amanar juna, su kuma ki juna. <sup>11</sup>**Annabawan karya kuma za su taso da yawa, su rudi mutane da yawa...** <sup>23</sup>A lokacin nan, ko wani ya ce muku, ‘Duba, ga Almasihu nan!’ ko, ‘Ga shi can!’ Kada ku yarda. <sup>24</sup>Gama almasihan karya, da annabawan karya za su fiffito, su yi manyan alamu da abubuwan ban mamaki, don su rudi mutane, har da waɗanda aka zaba in zai yiwu. <sup>25</sup>**To, na dai gaya muku tun da wuri.** <sup>26</sup>Don haka idan aka ce muku, ‘Ga shi a daji,’ kada ku fito. Idan aka ce muku, ‘Yana cikin daki a boye,’ kada ku yarda. <sup>27</sup>Gama kamar yadda walkiya take haskakawa daga gabas zuwa yamma, haka dawowar Dan Mutum za ta zama.

<sup>29</sup>Bayan tsananin wahalan nan, sai nan da nan rana za ta yi duhu, wata kuma ba zai yi haske ba. Taurari za su faffādi daga sama, za a kuma girgiza manyan-manyan abubuwan da suke sararin sama. <sup>30</sup>Sa’an nan ne alamar Dan Mutum za ta bayyana a sararin sama. Duk mutanen duniya kuma za su yi kuka don tsoro. **Za su ga Dan Mutum yana zuwa a cikin girgije da iko da daukaka mai yawa.** <sup>31</sup>Zai kuwa aiko mala’ikunsa su busa kaho mai kara sosai, su kuma tattaro waɗanda aka zaba daga gabas da yamma da kudu da arewa, wato, daga wannan bangon duniya zuwa wancan.

(Matiyu 25) <sup>31</sup>Lokacin da Dan Mutum zai zo cikin daukakarsa tare da mala’iku duka, sa’an nan ne zai zauna a madaukakin kujerar mulkinsa. <sup>32</sup>Za a tara duk mutanen duniya a gabansa, zai rarraba su dabam-dabam, kamar yadda mai kiwo yake raba tumaki da awaki. <sup>33</sup>Zai sa tumaki a hannun damansa, awaki kuwa a hagunsa. <sup>34</sup>Sa’an nan ne Sarki zai ce wa waɗanda suke damarsa, ‘Ku zo, ku da Ubana ya yi muku albarka! Ku karɓi mulkin da Allah ya shirya muku tun farkon duniya...’ <sup>41</sup>Sa’an nan zai ce wa na hagunsa, ‘Ku rabu da ni, ku la’antattu, ku shiga wutar da ba za ta taɓa mutuwa ba har abada, wadda aka shirya wa Shaidan da mala’ikansa.’ <sup>46</sup>**Wadannan za su shiga azaba marar karewa, masu adalci kuwa su shiga rai na har abada!”** Amin!

Abokai masu sauraro, ya kamata mu tsaya a nan yau. Mun ji Ubangiji Yesu **ya tsawata** ma shugabannin addini saboda munafuncinsu da taurin zuciyarsu. Mun kuma ji **galgadin** da ya yi ma almajiransa game da waɗanda za su fito bayansa, cewa su annabawa ne don su rudi mutane da yawa. A karshe, mun ji **sanarwar** Ubangiji Yesu cewa wata rana zai dawo duniya. Zai sauko daga sama tare da manyan mala’ikunsa domin ya yi shari’a bisa waɗanda suka ki yin biyayya ga Labari Mai Dadi na Allah game da Almasihu, Mai Ceton masu zunubi.

Lalle, kun ji waɗansu **zantuttuka masu wuya** yau. Amma kuma su **zantuttuka masu kyau** ne, domin su zantuttuka masu gaskiya ne. Sun zama **zantuttuka masu ban mamaki** ga duk wanda ya ba da gaskiya gare su. Domin Ubangiji Yesu ya ce, “**Za ku san gaskiya, gaskiyar kuwa za ta ba ku yanci!”** (Yohanna 8:32)

Abokai, na gode don sauraro. Ina gayyatar ku lokaci mai zuwa mu haɗu mu ji labarin ɗaya daga cikin almajiran Yesu wanda ya tafi wurin Manyan Firistoci domin ya bashe shi ga hannun masu neman jininsa.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan maganar Ubangiji Yesu, sa’anda ya ce:

**“Tunaninku ba daidai ba ne, don ba ku san Rubatattun Maganar Allah ba, kuma ba ku san ikon Allah ba.”** Amma **“Gaskiyar kuwa za ta ba ku yanci!”** (Matiyu 22:29; Yohanna 8:32)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 81: Cin Jibin Ubangiji

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daɗi yau mu dawo mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yadda mafi yawanku kun sani, a cikin tafiyarmu cikin Littattafai Masu Tsarki, mun kai yanzu ga nazarin Linjila, sashen Bishara. Littafin nan mai tsarki ya ba mu Labari Mai Daɗi game da Yesu Almasihu. Yesu ne Mai Fansa mai tsarki wanda ya shigo duniya domin ya ceci yan Adam daga bautar Shaidan. **Mai Fansa ya bambanta da sauran mutane duka. Shi ne Kalma wanda tun farko yana tare da Allah, ya bayyana a duniya da jikin mutum.** Ba mai kama da mutumin nan Yesu a cikin **haihuwarsa**, domin haihuwar budurwa ce ta ikon Ruhun Allah. Ba mai kama da Yesu kuma ta wurin **halinsa**, domin an haife shi da halin Allahntaka. Bai taba yin zunubi ba. Ba mai kamarsa kuma ta wurin **ayyukansa**. Ya yi al'ajabai masu iko waɗanda ba wani mutumin da ya taba yin irinsu. Ba mai kamarsa ta wurin **koyarwarsa**. Har ma magabtansa sun ce, *"Ai, babu mutumin da ya taba magana kamar wannan mutum"* (Yohanna 7:46).

Hakika, ba mai kama da Yesu Almasihu a cikin haihuwarsa, da halinsa, da ayyukansa, da maganarsa. Amma wannan bai sa dukan mutane su gane shi ne Mai Ceto wanda ya fito daga sama ba. Galibin yan Adam ba su da ganewa isassa a kan ko wanene Yesu ba. Sun ɗauki Yesu annabi ne. Amma ba su fahimta ba, Allah kansa ne ya sauko ya ziyarce su! Su shugabannin addinin Yahudawa kam, ba kawai sun kâsa ganewa kowane ne Yesu ba, har ma sun kulla su kashe shi! Darasin da ya wuce, mun ji yadda Yesu ya tsauta ma shugabannin addini da malaman Attaura saboda munafunci da muguntarsu. Amma tsawatarwar Yesu ba ta kai su ga tuba ba. Asha, su shugabannin addini abu ɗaya kurum ya zama masu jaraba, wato **dole su kashe Yesu**.

Ubangiji Yesu ya sani zai mutu a Urushalima. Kuma su shugabannin addini su ne waɗanda za su kashe shi. Saboda haka, mun ji Yesu ya sanar da almajiransa cewa Firistoci da malaman Attaura za su yanka masa hukuncin kisa. Za su ba da shi ga Romawa, don su yi masa ba'a, su tofa masa miyau, su yi masa bulala, su yi masa dũka, su hau da shi bisa gicciye ya mutu. Amma bayan kwana uku zai tashi da rai! Haka Yesu ya hango mutuwarsa bisa gicciye da tashinsa daga matattu. Ba kawai Yesu ya shaida **yadda** zai mutu, da **inda** zai mutu ba, amma a cikin surar da za mu karanta yau, za mu ga Yesu ya kuma sanar da **lokacin** mutuwarsa.

Yanzu bari mu cigaba cikin Bishara ta Matiyu, sura ashirin da shida. Mu ji yadda Yesu ya yi shiri kamin mutuwarsa bisa gicciye. Maganar Allah ta ce: (Matiyu 26) <sup>1</sup>*Da Yesu ya gama faɗin waɗannan abubuwa duka, sai ya ce wa almajiransa,* <sup>2</sup>*"Kun san Bikin Ketarewa ya rage sauran kwana biyu, za a kuma ba da Ɗan Mutum a gicciye shi."*

Ko kun ji abin da Yesu ya faɗa ma almajiransa? Ya sanar da su cewa yan Adam za su gicciye shi a **ranar bikin Idin Ketarewa**. Abin nan yana da muhimmanci. Cikin nazarinmu a cikin Attaura, mun koyi labarin Idin Ketarewa. Idin Ketarewa ya kasance a watan fari na shekarar Yahudawa, wato watan mars da avril namu — lokacin Pâques ko Ista. A wannan biki kowace shekara, sai Yahudawa suna tunawa da zamanin Musa sa'anda su Isra'ilawa bayi ne a hannun mugun sarki Fir'auna. A wancan zamani, Allah bisa babban shirinsa da adalcinsa ya hukunta mutuwa a kan kowane ɗan fari a Masar. Amma Allah kuma ya shirya hanyar ceto domin masu gaskata da shi, masu yi masa biyayya. Allah ya umarci kowane gidan Isra'ilawa su yanka ɗan rago marar aibi, su shafa jinin bisa dogaran kofofin gidajensu. Allah ya yi masu alkawali cewa, *"Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku!"* (Fitowa 12:13). Mutanen Isra'ila sun yi yadda Allah ya umarta. Saboda haka Allah ya ceci yayan farinsu daga mutuwa. Allah ya fanshe su da **jinin ɗan rago**.

Domin shekara dubu da ɗari biyar, Yahudawa sukan yanka yan raguna kowace shekara a bikin Idin Ketarewa, domin su tuna da ceton Allah daga annobar mutuwa wadda ta faɗo bisa kasar Masar. Sai dai, Allah ba kawai yana son su **duba bayansu** su tuna da abin da ya faru. Ta wurin waɗannan yan ragunan hadaya, Allah yana son su hango ranar **nan gaba** inda Almasihu zai zubar da jininsa bisa gicciye. Jinin da Almasihu zai zubar, zai ceci masu zunubi daga annoba wadda ta fi sauran annobai duka tsanani. Wato, ceto daga madawwamiyar wutar Gidan Wuta! Mutuwar Mai Fansa bisa gicciye za ta kasance hadayar karshe cikakkiya wadda Shari'a mai tsarki ta Allah ta tilasta. Cikin hikmarsa, Allah ya shirya yadda Mai Fansa zai zubar da jininsa ranar Idin Ketarewa. Haka **ya cika dukan ma'anar alamar ɗan**

**ragon hadaya.** Haka Yesu Mai Fansa zai kammala shirin da Allah ya kudura don ceton masu zunubi daga hukuncinsa mai adalci.

Bari mu koma Bishara, mu maimaita ayoyin da mun riga mun ji, mu kuma cigaba.

(Matiyu 26) <sup>1</sup>*Da Yesu ya gama faɗin waɗannan abubuwa duka, sai ya ce wa almajiransa, **“Kun san Bikin Ketarewa ya rage sauran kwana biyu, za a kuma ba da Dan Mutum a gicciye shi.”*** <sup>3</sup>*Sai manyan firistoci da shugabannin mutane suka taru a gidan babban firist, mai suna Kayafa.* <sup>4</sup>*Suka yi shawara su kama shi a boye su kashe shi.* <sup>5</sup>*Amma suka ce, “Ba dai a lokacin bikin ba, don kada mutane su ta da rikici.” ...* <sup>14</sup>*Sai ɗaya daga sha biyu, mai suna Yahuda Iskariyoti, ya je wurin manyan firistoci,* <sup>15</sup>*ya ce, “Me za ku ba ni, idan na ba ku shi?”* Suka ba shi kuɗin azurfa talatin. <sup>16</sup>*Tun daga lokacin nan ya fara neman hanyar da zai ba da Yesu.*

(Markus 14) <sup>12</sup>*A ranar farko ta Bikin Burodi Marar Yisti [marar delabu], wato ran da akan yanka ɗan rago na Bikin Ketarewa, sai almajiran Yesu suka tambaye shi suka ce, “Ina kake so mu je mu shirya maka cin Bikin Ketarewa?”* <sup>13</sup>*Sai ya aika almajiransa guda biyu, ya ce musu, “Ku shiga gari. Can za ku gamu da wani mutum yana ɗauke da tulun ruwa. Ku bi shi.* <sup>14</sup>*Duk gidan da ya shiga, ku ce wa maigidan, ‘Malam yana tambaya cewa ina ɗakin da zai ci Bikin Ketarewa da almajiransa?’* <sup>15</sup>*Shi kuwa zai nuna muku wani babban ɗakin sama wanda aka gama gyararsa don bikin. A wurin za ku shirya mana abinci.”* <sup>16</sup>*Sai almajiran suka tashi, suka shiga cikin gari, suka kuwa samu abubuwa kamar yadda Yesu ya faɗa musu. Sai suka shirya abincin Bikin Ketarewa.*

(Luka 22) <sup>14</sup>***Da lokaci ya yi, sai Yesu ya zauna tare da manzanninsa don cin abinci.*** <sup>15</sup>*Sai ya ce musu, “Na yi marmari in ci wannan Bikin Ketarewa tare da ku kafin in sha wahala!”* <sup>16</sup>*Ina dai gaya muku, ba zan kara cin bikin nan ba, sai ma’anarsa ta cika a mulkin Allah.”* (Markus 14) <sup>18</sup>*Suna cin abinci ke nan, sai Yesu ya ce, “Gaskiya ina gaya muku, ɗaya daga cikinku zai bashe ni, wanda yanzu yake cin abinci tare da ni.”* <sup>19</sup>*Sai almajiran suka fara baƙin ciki, suna ce masa da ɗaya-ɗaya, “Ko ni ne?”* <sup>20</sup>*Yesu ya amsa, ya ce, “ɗaya daga cikinku sha biyun nan ne dai, wanda muke ci daga kwarya ɗaya.* <sup>21</sup>*Dan Mutum zai mutu, kamar yadda yake a rubuce game da shi. Amma kaiton wanda zai ba da Dan Mutum! Zai fiye wa mutumin nan da ma ba a haife shi ba.”* (Matiyu 26) <sup>25</sup>*Sai Yahuda wanda ya bashe shi ya ce, “Malam, ko ni ne?”* Yesu ya ce masa, “Kai ma ka faɗa.” (Yohanna13) <sup>30</sup>*[Yahuda] kuwa da ya karɓi gutsurin buroɗin, sai ya fita. A lokacin kuwa dare ya yi. (Markus 14) <sup>22</sup>Suna cikin cin abinci, sai Yesu ya ɗauki **burodi**, ya yi godiya ga Allah, ya kakkarya, ya ba almajiransa, ya ce, “Ku karɓa, wannan jikina ne [wanda aka bayar saboda ku. Ku riƙa yin haka don tunawa da ni].”* <sup>23</sup>*Bayan wannan kuma, ya ɗauki **kwaf** na ruwan inabi, ya yi godiya ga Allah, ya ba su. Dukansu kuwa suka sha daga ciki.* <sup>24</sup>*Sa’an nan ya ce musu, “Wannan jinina ne. Jini na cika alkawari. Za a zubar da shi saboda mutane da yawa.”*

Shi ne abin da aka rubuta a Bishara game da cin jibin Ubangiji, wanda Yesu ya yi da almajiransa kamin ya zubar da jininsa hadaya mai shafe zunubi. Yesu ya shaida ma almajiransa goma sha biyu cewa ɗaya daga cikinsu zai bashe shi. Yahuda Iskariyoti ne. A ganin jama’a, Yahuda almajiri mai aminci ne. Amma a birnin zuciyarsa, Yahuda yana kwaɗayin kuɗi da kayan duniya kawai. Shi ya sa ya tafi wurin Manyan Firistoci, ya ce masu, “Me za ku ba ni, idan na ba ku shi?” Saboda haka Firistoci sun kirga masa kuɗin azurfa talatin. Wannan ya faru don ya cika maganar annabi Zakariya, abin da ya tsinkaya ɗarurruwan shekarun da suka wuce. Ya rubuta cewa za a ba da Almasihu domin kuɗin azurfa talatin. (Dubi Zakariya 11:12,13).

Amma abu mafi muhimmanci cikin labarin da muka karanta yanzu, shi ne abin da Yesu ya ce sa’anda ya raba burodi da kwaf tare da almajiransa. Ko kun ji abin da ya faɗa masu? Bari mu maimaita karatun:

(Markus 14) <sup>22</sup>*Suna cikin cin abinci, sai Yesu ya ɗauki **burodi**, ya yi godiya ga Allah, ya kakkarya, ya ba almajiransa, ya ce, “Ku karɓa, wannan **jikina** ne [wanda aka bayar saboda ku. Ku riƙa yin haka don tunawa da ni].”* <sup>23</sup>*Bayan wannan kuma, ya ɗauki **kwaf** na ruwan inabi, ya yi godiya ga Allah, ya ba su. Dukansu kuwa suka sha daga ciki.* <sup>24</sup>*Sa’an nan ya ce musu, “Wannan **jinina** ne. Jini na cika alkawari. Za a zubar da shi saboda mutane da yawa.”*

Ke nan mun ga Yesu ya aza alama biyu a gaban almajiransa: alamar **burodi**, da alamar **kwaf**. Burodin da Yesu ya kakkarya ya ba almajiransa, **ya kwatanta** jikinsa wanda zai bayar tamkar hadaya. Kwaf na ruwan inabi **ya kwatanta** jinin Yesu Mai Fansa, wanda zai zubar domin biyan bashin zunubin yan Adam, domin su rayu tare da Allah har abada.

Haka, ta wurin **alamar burodi** da **alamar kwaf na ruwan inabi**, Yesu ya koya ma almajiransa dalilin zuwansa cikin duniya, wato domin ya **ba da ransa**, jikinsa da jininsa, hadaya domin masu zunubi. A nan duniya dole kowa ya **ci abinci** ya **sha ruwa** domin ya rayu. Kamar haka kuma kowa wanda yake son madawwamin rai a sama tare da Allah, ya kamata ya **ba da gaskiya** cewa Yesu ya miƙa jikinsa da jininsa domin ya ba mu rai na har abada. Ubangiji Yesu Almasihu, shi kaƙai ne mai ba da rai madawwami. Jinin da ya zubar, shi kaƙai ne hanyar Allah wadda ta kawo mana fansa daga la'anar da ke sakamakon zunubi.

Gaskiya, masu sauraro, ko kun mance da dukan abin da na ce a yau, kada ku mance da abin nan: **Yesu Almasihu ya shigo duniya domin ya ɗauke nauyin kayan zunubanku**. Shi ne **sakon** annabawan Allah. Ita ce ma'anar ragon da Ibrahim ya yanka a madadin dansa. Hanyar gafara ita ce hanyar Hadaya Cikakka. Allah ya iya ya yafe maku zunubanku albarkacin hadayar Mai Fansa mai tsarki, wanda ya zubar da jininsa dominku. Domin dubban shekaru Allah ya wajabta a yanka bisasshe hadayu domin ya rufe (ko ya ketare) zunuban yan Adam. Shi ne Tsohon Alkawari wanda Allah ya damka ma annabawansa. Amma Yesu Almasihu ne ya shigar da Sabon Alkawari. Shi ne wanda ya zo domin **ya cika ma'anar kwatancin hadayar dabba**. Yesu Almasihu kansa ne Ɗan Ragon Idin Ketarewa na karshe. An yanka shi domin duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami ceto daga hukunci mai adalci na Allah. Saboda haka Littafi Mai Tsarki ya ce: *"An riga an yanka ɗan ragonmu na Bikin Ketarewa, wato, [Yesu] Almasihu"* (1 Kor 5:7). ***"Almasihu bai taba yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya mai da shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalilin ne, cikin Almasihu, za mu iya sami adalcin Allah"*** (2 Kor 5:21).

**Jinin Yesu yana da tamani matuka.** Ku saurari shaidar Maganar Allah game da ikon tsarkakewa na jinin Yesu. Littattafai suna cewa:

***"Jinin Yesu [Almasihu] yana wanke mu daga dukkan zunubi!"*** (1 Yohanna 1:7). *"Gama kun sani an fanshe ku ne daga al'adun banza waɗanda kakanninku suka bar muku. Ba a fanshe ku da abubuwan masu lalacewa kamar azurfa da zinariya ba. An fanshe ku ne da jinin nan mai daraja na Almasihu, wanda ya zama kamar ɗan rago na hadaya, wanda yake babu kazanta ko alamar datti ko tabo, ko kaɗan. Shi ne Allah ya zaɓa tun kafin a halicci duniya kuma saboda ku ne aka bayyana shi a zamanin karshe. Ta wurinsa ne kuka gaskata da Allah wanda ya ta da shi daga matattu, ya kuma ɗaukaka shi. Ta haka bangaskiyarku da sa zuciyarku sun kasance **ga Allah!**"* (1 Bitrus 1:18-21).

Sai ku yi tunani a hankali a kan abubuwan da kuka ji yau. Allah yana marmari ya ba ku basira game da manyan gaskiyan nan. Darasi mai zuwa za mu kammala labarin Cin Jibin Ubangiji, kuma mu ga yadda shugabannin addini sun kama Yesu domin su kashe shi.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani game da zurfin ma'ana da kuma babbar albarkar da ke cikin wannan aya daga Maganar Allah:

***"Jinin Yesu [Almasihu] yana wanke mu daga dukkan zunubi!"*** (1 Yohanna 1:7).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 82: An Kama Yesu

Salamu alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin Salama. Yana son kowa shi gane, kuma ya mika kansa ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Allah yana son mutane su zauna cikin salama na kwarai tare da shi har abada. Ina da farin ciki yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ji labarin **Cin Jibin Ubangiji**. Wato **Jibin Karshe** wanda Yesu ya ci tare da almajiransa kamin mutuwar. Mun ji yadda Ubangiji Yesu ya sanar da su almajirai goma sha biyu cewa fada daga cikinsu zai bashe shi, ya ba da shi ga hannun makiyansa. Mun ga Yesu ya raba ma almajiransa burodi da kwaf na ruwan inabi. Ya kakkarya burodi, ya fada masu cewa burodin nan ya misalta jikinsa wanda yana bakin badawa tamkar hadaya. Kwaf na ruwan inabi ya misalta jinin da zai zubar. Ke nan, Yesu ya sake bayyana ma almajiransa dalilin zuwansa cikin duniya, wato domin ya zubar da jininsa hadaya mai dauke zunubi, mai ba da rai madawwami.

Yau shirinmu, mu cigaba cikin Bishara. Za a kara mana daga zantuttukan Ubangiji Yesu **masu zurfi masu ban mamaki**, wadanda ya fada **daren da dogaran haikali sun zo su kama shi**. Muna karatu cikin Bishara ta hannun Yohanna, sura goma sha huɗu. Yesu ya san lokaci ya yi da zai ba da ransa, sai ya yi magana da almajiransa cewa,

(Yohanna 14) <sup>1</sup>*"Kada ku damu. Ku ba da gaskiya ga Allah, ku kuma ba da gaskiya gare ni."* <sup>2</sup>**A cikin gidan Ubana akwai wurin zama da yawa. Idan ba haka ba ne da ba zan fada muku wannan ba. Za ni can domin in shirya muku wuri.** <sup>3</sup>*In kuwa na je na shirya muku wuri, zan dawo in kai ku wurina, domin ku ma ku zauna inda nake.* <sup>4</sup>*Ai, inda za ni kun san hanya."*

<sup>5</sup>*Sai Toma ya ce wa Yesu, "Ya Ubangiji, ai, ba mu san inda za ka ba, yaya za mu san hanyar?"* <sup>6</sup>*Yesu ya ce masa, "Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne kuma rai. Ba mai zuwa wurin [Allah] Uba sai ta wurina."* <sup>7</sup>*Da kun san ni, da kun san Ubana ma. Amma daga yanzu kun san shi, kun kuma gan shi."* <sup>8</sup>*Sai Filibus ya ce masa, "Ya Ubangiji, in ka nuna mana [Allah] Uban, to, ai, bukatar mu ta biya ke nan."* <sup>9</sup>*Yesu ya ce masa, "Na dade tare da ku haka, amma har yanzu ba ka san ni ba, Filibus? Duk wanda ya gan ni, ai, ya ga Uban. Yaya za ka ce, 'Nuna mana Uban'?"* <sup>10</sup>*Ba ka ba da gaskiya ba cewa ina cikin Uban, Uban kuma yana cikina? Ai, maganar da nake yi muku ba da ikon kaina ba ne, Uban ne da yake zaune a cikina yake yin ayyukansa.* <sup>11</sup>*Ku gaskata da ni da na ce ina cikin Uban, Uban kuma yana cikina, ko kuwa ku gaskata da ni saboda abubuwan ban mamakin da na yi.*

<sup>15</sup>*In dai kuna mini kauna, za ku bi umarnina.* <sup>16</sup>*Zan kuma roki Uba, shi kuwa zai ba ku wani Mai Taimako ya kasance tare da ku har abada.* <sup>17</sup>*Shi ne Ruhu na gaskiya, wanda duniya ba ta iya karbe shi ba don ba ta iya ta gan shi ko ta san shi ba. Amma ku kam kun san shi, don yana zama tare da ku, zai kuma kasance a zuciyarku.* <sup>18</sup>*Ba zan bar ku kamar marayu ba, zan zo wurinku.* <sup>19</sup>*Saura dan lokaci kadan duniya ba za ta kara ganina ba, amma ku za ku gan ni. Domin ni ina da rai, ku ma za ku rayu.* <sup>20</sup>*A ranan nan ne fa za ku san cewa ni ina cikin Ubana, ku kuma a cikina, ni kuma a cikinku.* <sup>21</sup>*Duk wanda ya san umarnaina, yana binsu kuma, shi ne yake mini kauna. Wanda yake mini kauna kuwa, Ubana zai kaunace shi, ni kuma zan kaunace shi in bayyana kaina a gare shi...* <sup>23</sup>*Duk wanda yake mini kauna, zai kiyaye maganata, Ubana kuwa zai kaunace shi, za mu zo wurinsa mu zauna tare da shi.* <sup>24</sup>*Wanda ba ya mini kauna kuwa, ba ya kiyaye maganata. Maganar da kuke ji kuwa ba tawa ba ce, ta Uba ce wanda ya aiko ni.* <sup>25</sup>*Duk wannan na fada muku ne tun ina tare da ku.* <sup>26</sup>*Amma Mai Taimako, wato Ruhu Mai Tsarki, wanda Uba zai aiko cikin sunana, shi ne zai koya muku kome, ya kuma tuna muku duk abin da na fada muku.* <sup>27</sup>*Na bar ku da salama. Salamata nake ba ku. Ba kamar yadda duniya take bayarwa nake ba ku ba. Kada ku damu, kada kuma ku ji tsoro."*

Ke nan, Ubangiji Yesu ya sanyaya ma zuciya almajiransa, ya karfafa su saboda da abubuwan da jim kadan za su faru. Ko kun ji sanarwar Yesu game da **Mai Taimako**? Ya kamata ku fahimci wannan da kyau. Yau wadansu sukan murde gaskiyar da Yesu ya fada. Suna daukar maganar Yesu a karkace cewa wai ya yi shaidar zuwan wani annabi. Amma ba shi yiwuwa abin da Yesu ya fada game da Mai Taimako ya shafi wani annabi ko kuwa mutum. Domin Yesu ya ce wannan Mai Taimako wani ruhu marar ganuwa ne wanda zai zo ya zauna cikin almajiran Yesu na gaskiya.

Wanene wannan Mai Taimako? Ubangiji Yesu ya gaya mana a fili kowane ne Mai Taimako din nan. Ku sake sauraro ga maganar Yesu,



*“Zan kuma roki Uba, shi kuwa zai ba ku wani Mai Taimako **yā kasance tare da ku har abada. Shi ne Ruhu na gaskiya**, ...zai kuma kasance **a zuciyarku**. Ba zan bar ku kamar marayu ba, **zan** zo wurinku... Mai Taimako, wato **Ruhu Mai Tsarki**, wanda Uba zai aiko **cikin sunana**, shi ne zai koya muku kome, yā kuma tuna muku duk abin da na fada muku”* (Yohanna 14:16-18,26).

Har wa yau, ina tambaya: Wanene wannan Mai Taimako wanda Yesu ya alkawalta ma almajirai? Shi ne **Ruhu Mai Tsarki** wanda ya zo daga Allah yana cikin Yesu. Shi ne Ruhun Allah da Yesu. Shi ne Ruhu Mai Tsarki wanda Allah zai sa a zuciyar kowane mai ba da gaskiya ga Yesu a kan shi ne Mai Cetonsu da Ubangijinsu. Yesu ya yi ma almajiransa alkawali, cewa bayan mutuwar sa da tashinsa daga matattu, da komawarsa Sama, zai aiko Ruhunsa Mai Tsarki zuwa cikin zukatansu domin ya sabunta su, ya tsarkake su, ya karfafa su, ya kuma *“bishe su cikin dukan gaskiya”* (Yohanna 16:13; dubi kuma Titus 3:4-7). Waɗansu darussa nan gaba kadan, in Allah ya yarda, za mu ga daidai yadda wannan ya faru a Urushalima. Kwana goma bayan da Yesu ya hau sama, sai Ruhu Mai Tsarki ya sauko ya fara zaunawa a zukan dukan almajiran Yesu, daidai yadda ya alkawalta.

A wani darasi nan gaba za a kara mana koyarwa game da Mai Taimakon nan, Ruhu Mai Tsarki, wanda yake da iko ya dauki mai zunubin da ke cike da sonkai, ya maido shi mutum mai kaunar Allah, wanda yake da niyyar ya faranta ma Allah rai. Amma yanzu bari mu koma wurin Bishara, mu ga abin da ya faru daren nan mawuyaci misali, bayan da Yesu ya gama cin jibin karshe tare da almajiransa. Littafi ya ce:

(Matiyu 26) <sup>30</sup>*Da Yesu da almajiransa suka rera waka, sai **suka fita**, suka tafi Dutsen Itatuwan Zaitun.* <sup>31</sup>*Sai Yesu ya ce musu, “Dukanku za ku gudu ku bar ni a daren nan, don abin da zai faru da ni, gama [annabawa sun rubuta] cewa, ‘Zan bugi makiyayin, tumakin garke kuma za su watse.’”* <sup>32</sup>*Amma fa bayan an tashe ni daga matattu, zan riga ku zuwa Galili.”* <sup>33</sup>*Sai Bitrus ya ce masa, “Ko dukansu sun gudu domin abin da zai faru da kai, ni ba zan gudu ba sam.”* <sup>34</sup>*Sai Yesu ya ce masa, “Gaskiya ina gaya maka, a daren nan, kafin zakara ya yi cara, za ka yi musun sanina har sau uku.”* <sup>35</sup>*Bitrus ya ce masa, “Ko za a kashe ni, ba zan yi musun saninka ba.” Haka ma dukan almajiran suka ce.*

<sup>36</sup>*Sa’an nan Yesu da almajiransa suka je wani wuri da ake ce da shi **Getsemani**. Ya ce wa almajiran, “Ku zauna a nan, zan je can in yi addu’a.”* <sup>37</sup>*Sai ya tafi da Bitrus da yayan nan na Zabadi guda biyu wato Yakubu da Yohanna, sai ya fara bakin ciki da damuwa sosai,* <sup>38</sup>*ya kuma ce musu, “**Bakin cikin da yake a raina zai iya kashe ni**. Ku zauna a nan, ku yi tsaro tare da ni.”* <sup>39</sup>*Da ya je gaba kadan sai ya fāḍi da fuskarsa a kasa ya yi addu’a ya ce, “**Ubana, idan zai yiwu, ka dauke mini kwaf ḍin wahalan nan. Duk da haka dai, ba abin da nake so za a yi ba, sai dai abin da kake so.**”*

Bari mu ḍan dakata a nan. Minene kwaf na wahala wanda Yesu yake jin tsoronsa ya sha? Mi ya sa bakin ciki ya sha kan Yesu har ma bakin mutuwa? Yesu ya damu ainun domin ya san lokaci ya yi da zai sha hukunci saboda zunubin yan Adam! **Lokacin da dukan annabawan Allah suka yi annabcinsa ya yi!** Mutane za su ba Mai Fansa wuya, su buga kusoshi a hannuwansa da kafafunsa, su hau da shi a kan gicciye. Amma abu mafi tsanani ga Yesu, shi ne wannan sani, wato Allah Uba a sama mai kaunarsa, wanda shi kuma yake kauna, zai labta masa hukunci domin zunuban dukan duniya! Shi ne dalilin da Yesu ya yi addu’a cewa: *“Ubana, idan zai yiwu, ka dauke mini kwaf ḍin wahalan nan* (na matukar azaba). *Duk da haka dai, ba abin da nake so za a yi ba, sai dai abin da kake so.”*

Sa’an nan, Littafi ya ce:

(Matiyu 26) <sup>40</sup>*[Yesu] ya dawo wurin almajiran ya same su suna barci, sai ya ce wa Bitrus, “Ashe, ba za ku iya yin tsaro tare da ni ba ko na awa guda?”* <sup>41</sup>*Ku yi tsaro, ku kuma yi addu’a don kada ku fāḍi cikin jaraba. Lallai ruhu ya dauka, amma jikin ba karfi.”* <sup>42</sup>*Sai ya sāke komawa **sau na biyu**, ya je ya yi addu’a ya ce, “Ubana, idan wannan wahalar ba za ta wuce ba sai na sha ta, bari a aikata nufinka.”* <sup>43</sup>*Ya sāke dawowa ya same su suna barci, don idanunsu sun cika da barci.* <sup>44</sup>*Sai ya sāke barinsu, ya je ya yi addu’a **sau na uku**, ya sāke fada magana da ya yi a dā.* <sup>45</sup>*Sai ya dawo wurin almajiran ya ce musu, “Har yanzu barci kuke yi kuna hutawa? To, ga shi lokaci ya yi da za a ba da Ḍan Mutum ga hannun masu zunubi.* <sup>46</sup>*Ku tashi mu tafi. Ga mai bashe ni nan, ya iso.”*

<sup>47</sup>*Kafin ya rufe baki sai ga **Yahuda [Iskariyoti]** daya daga cikin sha biyun nan, tare da taron mutane da yawa, suna riƙe da takuba, da sanduna. Manyan firistoci da shugabanni ne suka aiko su.* <sup>48</sup>*To, dā ma shi mai bashe shi ḍin ya riga*

ya ba su alama cewa, “Wanda zan rungume shi, shi ne mutumin. Ku kama shi.” <sup>49</sup>Da zuwansa sai ya mika zuwa wurin Yesu ya ce masa, “Sallama dai, malam!” Sai Yahuda ya rungume shi. <sup>50</sup>Yesu ya ce masa, “Abokina, yi abin da ya kawo ka.” Sai mutanen suka zo suka **kama** Yesu suka rike shi.

<sup>51</sup>Da ganin haka sai ɗaya daga cikin waɗanda suke tare da Yesu, ya zare takobinsa, ya sari bawan babban firist, ya yanke kunnensa. [Amma Yesu ya taɓa kunnen mutumin da aka sara, ya warkar da shi. Yesu ya ce ma mai son tsare shi (Luka 22:50)], <sup>52</sup>“Mai da takobinka, gama duk wanda ya ɗauki takobi, takobi ne zai kashe shi. <sup>53</sup>**Kuna tsammani ba ni da iko in nemi taimako daga wurin Ubana, kuma nan da nan yā aiko mini da mala’iku fiye da kungiyar sojoji goma sha biyu?** <sup>54</sup>**To, ta yaya ke nan za a cika abin da Rubutattun Maganar Allah sun faɗa cewa lallai wannan abu yā faru?”**

<sup>55</sup>A lokacin nan Yesu ya ce wa mutanen, “Kun fito ne da takuba, da sanduna ku kama ni sai ka ce ɗan fashi? Kowace rana ina zama a haikali ina yin koyarwa ba ku kama ni ba. <sup>56</sup>Amma **duk wannan ya faru ne don a cika abin da yake cikin Littattafan annabawa.**” Da jin haka dukan almajiransa suka bar shi, suka gudu. <sup>57</sup>Sai waɗanda suka kama Yesu suka kai shi wurin Kayafa, babban firist, inda malaman dokoki da shugabanni sun riga sun haɗu.

Haka ne a Nassin nan mun ga yadda Yesu ya sallama kansa ga hannun masu neman ransa. Watakila wani zai yi tambaya cewa: “Don me Yesu ya yarda ya fāɗi cikin hannun makiyansa? Shi wanda ya kwantar da hadari, ya fitar ma mutane aljanu, ya warkar da makafi, ya ta da matattu, — **don me bai ceci kansa ba?**” Yesu kansa ya ba mu amsa. Sa’ad da ɗaya daga cikin almajiransa ya nemi ya tsare shi, Yesu ya faɗa masa,

“Mai da takobinka, ...Kuna tsammani ba ni da iko in nemi taimako daga wurin Ubana, kuma nan da nan yā aiko mini da mala’iku fiye da kungiyar sojoji goma sha biyu? **To, ta yaya ke nan za a cika abin da Rubutattun Maganar Allah sun faɗa cewa lallai wannan abu yā faru?**” (Matiyu 26:52-54)

Don me Yesu ya yarda ma magabtansa su kama shi? Ya yi shi domin **a cika Littattafan Annabawa.** Sun rika yin annabci cewa dole Almasihu ya sha wuya ya zubar da jininsa haɗaya mai ɗauke da zunubi. Dole Mai Fansa mai adalci ya mutu domin marasa adalci domin ya maido mu wurin Allah. Yesu Almasihu ya shigo duniya domin ya cika maganar annabawa. Ya zo domin ya cika ma’anan ragunan da aka yanka haɗaya. Ya zo ne domin ya cece ni da ku daga zunubanmu. Shi ya sa ya yarda ma abokan gābansa su kama shi. **Yesu ya ba da ransa domina, dominka, dominki.** Yabo ya tabbata ga Allah saboda babban Mai Ceton da ya aiko!

Abokai, ya kamata mu tsaya a nan yau. Ina sa zuciya za ku kasance tare da ni a darasi na gaba, mu ga yadda manyan firistoci da mutanen Urushalima da shugabanninsu suka gama baki su yanka ma Yesu hukuncin kisa. Haka sun cika maganar annabawa...

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan abin da Yesu ya faɗa ma almajiransa, cewa,

**“Ina ba da raina saboda in sāke ɗauko shi kuma. Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi!”**  
(Yohanna 10:17,18)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 83: An Yanka ma Yesu Hukunci

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Ta bin hanyarmu ta nazarin Littattafai Masu Tsarki, mun ji annabawan Allah sun yi shelar **shirin Allah domin ceton** masu zunubi daga madawwamin hukunci. Minene wannan shirin ceto? Shi ne mutuwar Almasihu bisa gicciye. Annabawan Allah sun shaida cewa dole Almasihu mai adalci ya mutu. Zai zubar da jininsa domin marasa adalci. Kamar rago marar laifi da aka yanka hadaya, zai dauki nauyin hukuncin zunubanmu a madadinmu. Ita kadai ce hanyar da Allah zai iya yafe mana zunubanmu, ya kuma lissafta mu masu adalci a gabansa, ba tare da ya karyata adalcinsa ba. Cikin binciken Littattafai Masu Tsarki daga farko zuwa karshe, mun zo gab da labari mafi muhimmanci duka. Wato, tarihin mutuwar Almasihu da tashinsa daga matattu. Da taimakon Allah yau, da kuma darussa na gaba, za mu ga yadda Yesu Almasihu ya ba da ransa domin ya dauke zunuban duniya.

Darasin da ya wuce, mun ga manyan firistoci sun sayi wani mai cin amana wanda ya bishe su wurin da Yesu da almajiransa suke. Mun ga yadda suka **kama Yesu**, sun daure shi, sun tafi da shi. **Abin mamaki!** Ga shi, Yesu ya cika da dukan ikon Allah. Don me ya bar magabtansa su kama shi? Ya yarda su kama shi don **yā cika Littattafan Annabawa** waɗanda suka hango shan wuyar Almasihu da mutuwar, da kuma tashinsa daga matattu a rana ta uku domin duk wanda ya gaskata da shi ya sami gafarar zunubai. Daidai yadda annabawa suka yi annabci, za a tafi da Almasihu *“Kamar ɗan rago wanda ake shirin yankawa”* (Ishaya 53:7).

Yanzu bari mu cigaba cikin Bishara mu ga abin da ya faru **daren nan mai duhu**, bayan da shugabannin addini suka kama Yesu. Littafi ya ce:

(Markus 14) <sup>53</sup>**Suka kai Yesu wurin babban firist, sai manyan firistoci, da shugabanni, da kuma malaman dokoki suka taru duk a wurin.** <sup>54</sup>Bitrus kuma ya bi Yesu, amma daga nesa. Ya bi shi har cikin filin gidan babban firist ɗin. A wurin ya zauna tare da dogarawan haikalin, yana jin zafin wuta.

<sup>55</sup>Manyan firistoci da sauran yan majalisa suna ta neman **wani abu da za a yi shaida a kan Yesu cewa ya yi laifi** don su kashe shi, amma ba su samu ba. <sup>56</sup>Mutane da yawa kam sun yi shaidar karya, amma bakinsu bai zo ɗaya ba. <sup>57</sup>Daga baya waɗansu sun tashi tsaye, suka yi wa Yesu shaidar karya suka ce, <sup>58</sup>“Mun ji ya ce, wai zai rushe haikalin nan da mutane suka gina, yā gina wani cikin kwana uku, wanda ba ginin mutum ba.” <sup>59</sup>Duk da haka dai shaidarsu ba ta zo ɗaya ba. <sup>60</sup>Sai babban firist ya tashi ya tsaya a tsakiyarsu, ya tambayi Yesu, ya ce, “Ba ka da wata amsa? Shaidar da suke bayar a kanka fa?” <sup>61</sup>Amma Yesu ya yi shiru, bai ba shi ko amsa ba. Sai babban firist ɗin ya sāke tambayarsa, “Ko kai ne Almasihu Ɗan Mai Albarka?” <sup>62</sup>Yesu ya amsa ya ce, “**Ni ne.** Kuma za ku ga Ɗan Mutum zaune a hannun dama Mai Iko, yana kuma zuwa cikin girgije na sararin sama.” <sup>63</sup>Sai babban firist ɗin ya yage rigunansa, ya ce, “Wace shaida kuma muke bukata?” <sup>64</sup>Kun dai ji renin da ya yi wa Allah! Menene ra’ayinku?” Sai dukan mutane suka yanke masa shari’a cewa a kashe shi. <sup>65</sup>Waɗansu ma suka fara tottofa masa miyau, suka daure masa idanu, suka kuma mammare shi, suna ce masa, “Fada mana wanda ya mare ka!” Dogarawan haikali kuma suka yi ta yi masa duka.

<sup>66</sup>Bitrus kuwa yana kasa a filin gidan, sai wata yarinya a cikin ma’aikatan babban firist ta zo wurin. <sup>67</sup>Da ta ga Bitrus yana jin wuta, sai ta dube shi da kyau, ta ce masa, “Ai, kai ma kana tare da Yesu Banazaren nan!” <sup>68</sup>Amma Bitrus ya yi mūsu, ya ce, “Ban san ma abin da kike magana ba. Ban gane ba sam!” Da fadar haka, sai ya tashi ya je zauren gidan. Nan da nan sai zakara ya yi cara. <sup>69</sup>Da yarinyar ta sāke gan shi a wurin, sai ta fada wa waɗanda suke tsaye a wurin, “Wannan ma ɗaya daga cikinsu ne.” <sup>70</sup>Sai Bitrus ya sāke yin mūsu kuma. Bayan ɗan lokaci kaɗan, waɗanda suke tsaye kusa da Bitrus suka ce masa, “Ba shakka, kai ma ɗaya daga cikinsu ne; kai ba mutumin Galili ba ne?” <sup>71</sup>Amma Bitrus ya fara zagi yana la’anta kansa, yana rantsuwa kuma a gabansu, yana cewa, “Ban ma san mutumin nan da kuke maganarsa ba.” <sup>72</sup>Nan da nan sai zakara ya yi cara sau na biyu. Sai Bitrus ya tuna da maganar da Yesu ya fada masa cewa, “Kafin zakara yā yi cara sau biyu, za ka yi mūsun sanina sau uku.” Da ya tuna wannan magana, sai ya fashe da kuka.

(Matiyu 27) <sup>1</sup>Da gari ya waye, sai dukan manyan firistoci da shugabannin jama'a suka yi shawara su kashe Yesu. <sup>2</sup>Sai suka daure shi, suka tafi da shi, suka ba da shi ga gwamna Bilatus. <sup>3</sup>Sa'ad da **Yahuda** wanda ya bashe shi ya ga an yanke wa Yesu hukuncin mutuwa, sai ya yi bakin ciki, ya dawo wurin manyan firistoci, da shugabanni, ya mayar musu da kudin azurfa talatin din nan. <sup>4</sup>Ya ce, "Na yi zunubi da na ba da marar laifi a kashe shi." Amma suka ce, "Ina ruwanmu? Wannan ruwanka ne." <sup>5</sup>Sai ya zubar da kudin azurfan nan a haikali, ya fita, ya je ya rataye kansa.

(Yohanna 18) <sup>28</sup>Tun da sassafe [**Yahudawa**] suka fitar da Yesu daga gidan Kayafa zuwa fadar gwamnan Roma. Amma suka ki shiga cikin fadar, wai don kada su zama da rashin tsarki a gaban Allah har su kasa cin abincin Bikin Ketarewa. <sup>29</sup>Saboda haka **Bilatus** ya fito waje ya same su, ya ce, "Wacce kara ce kuka kawo game da wannan mutumin?" <sup>30</sup>Sai suka amsa masa suka ce, "Da wannan ba mai laifi ba ne, ai, da ba mu kawo shi wurinka ba." <sup>31</sup>Bilatus ya ce musu, "Ku tafi da shi da kanku mana, ku hukunta shi bisa ga dokarku." Sai Yahudawa suka ce masa, "Ai, ba a ba mu ikon yanke wa wani hukuncin kisa ba." <sup>32</sup>Wannan ya faru ne kuwa don a cika maganar da Yesu ya yi wadda ta kwatanta irin mutuwar da zai yi.

<sup>33</sup>Sai Bilatus ya koma cikin fadar, sa'an nan ya kira Yesu ya tambaye shi ya ce, "Kai ne sarkin Yahudawa?" <sup>34</sup>Yesu ya amsa ya ce, "Wannan tambayar na kanka ne, ko kuwa wadansu ne suka yi maka magana a kaina?" <sup>35</sup>Bilatus ya amsa ya ce, "Ai, ni ba Bayahude ba ne, mutanenka ne da manyan firistoci suka kawo ka a wurina. Me ka yi?" <sup>36</sup>Yesu ya amsa ya ce, "Mulkina ba iri na duniya ba ne. Da mulkina iri na wannan duniya ne, da masu yi mini hidima za su yi yaki don kada a mika ni ga Yahudawa." <sup>37</sup>Sai Bilatus ya ce, "Ashe, kai sarki ne?" Yesu ya amsa masa ya ce, "Kai ne da kanka ka ce ni sarki ne. Wannan shi ne dalilin da aka haife ni, shi ne kuma dalilin da na shigo duniya, don in shaida gaskiya. Kuma duk wanda yake na gaskiya, yakan saurari muryata." <sup>38</sup>Bilatus ya tambaye shi ya ce, "Mecece gaskiya?" Bayan da ya yi wannan tambaya, sai ya sake fitowa wurin Yahudawa ya ce musu, "**Ni kam, ban same shi da wani laifi ba.**" (Luka 23) <sup>5</sup>Sai suka fara matsa masa lamba suna cewa, "Da koyarwarsa ne yake ta da hankalin mutane a dukan Yahudiya. Ya fara tun daga Galili, yanzu kuma har nan wurin." <sup>6</sup>Da Bilatus ya ji haka, sai ya yi tambaya, ya ce, "Shi mutumin Galili ne?" <sup>7</sup>Da ya ji cewa Yesu ya fito daga sashin da Hirudus yake mulki ne, sai ya aika da Yesu zuwa wurin Hirudus, gama a lokacin Hirudus ma yana Urushalima.

<sup>8</sup>**Hirudus** ya yi murna sosai da ganin Yesu, gama tun da ma yana marmari ya gan shi, don ya riga ya ji labarinsa yana fata ya ga wani abin mamakin da Yesu zai yi. <sup>9</sup>Sai Hirudus ya yi masa tambayoyi masu yawa, amma Yesu bai ce kome ba. <sup>10</sup>Sai manyan firistoci da malaman dokoki suka zo gaba suka kawo zargi masu karfi a kan Yesu. <sup>11</sup>Hirudus da sojojinsa suka yi masa renin wayo, suka yi masa ba'a, sa'an nan suka sa masa babbar riga, suka mai da shi wurin Bilatus. <sup>12</sup>A ranan nan ne Hirudus da Bilatus suka zama abokan juna, don tun da ba su so su ga juna.

<sup>13</sup>Bilatus ya tara manyan firistoci, da shugabannin jama'a da mutane duka, <sup>14</sup>ya ce musu, "Kun kawo mini wannan mutum, wai yana rikitar da mutane. Yanzu, na bincike shi a gabanku, **ban same shi da wani laifi da kuka kawo a kansa ba.**" <sup>15</sup>Haka ma Hirudus. Shi ya sa ya dawo da shi nan wurinmu. Ba abin da mutumin nan ya yi da ya isa a kashe shi. (Yohanna 18) <sup>39</sup>Amma dai kuna da wata al'ada, in dai Bikin Ketarewa ya yi, nakan sakar muku da dan kurkuku guda. To, kuna so in sakar muku da sarkin Yahudawa?" <sup>40</sup>Suka sake amsa, suka yi ihu suna cewa, "A'a, ba wannan za ka sake ba, sai dai ka saki **Barabbas!**" (Luka 23) <sup>19</sup>Da an sa shi Barabbas a kurkuku saboda laifin tashin hankalin da ya jawo a garin, har aka kashe mutum. <sup>20</sup>Sai Bilatus ya sake yi musu magana, don yana so ya saki Yesu. <sup>21</sup>Amma sai ihu suke ta yi, suna cewa, "**A gicciye shi! A gicciye shi!**" <sup>22</sup>Bilatus ya sake ce musu sau na uku, "Don me? Wane laifi ne mutumin nan ya yi? Ni dai ban same shi da wani laifin da ya isa a kashe shi ba. Zan sa a yi masa bulala, a sake shi."

(Yohanna 19) <sup>1</sup>Sa'an nan Bilatus ya sa a yi wa Yesu bulala. <sup>2</sup>Sai sojoji suka yi wani rawanin kaya da reshen itacen kaya suka sa shi a kan Yesu, sa'an nan suka sa masa wata jar riga irin ta sarakuna. <sup>3</sup>Suka yi ta zuwa wurinsa, suna ta marinsa suna cewa, "Ranka ya dafe, sarkin Yahudawa!" [Suka tottofa masa miyau, suka karbi sandan suka bubbuge shi da ita a kai. (Matiyu 27:30)] <sup>4</sup>Sai Bilatus ya sake fitowa, ya ce wa Yahudawa, "Ga shi fa zan fito muku da Yesu, don ina so ku sani cewa ban same shi da wani laifi ba." <sup>5</sup>Sa'an nan Yesu ya fito da rawanin kaya a kansa da kuma riga mai launin shuni. Sai Bilatus ya ce musu, "To, ga mutumin." <sup>6</sup>Da manyan firistoci da dogarawan haikali suka ga Yesu, sai suka yi ihu suna cewa, "**A gicciye shi! A gicciye shi!**" Amma Bilatus ya ce musu, "Ku je ku gicciye shi da kanku,

domin ni ban same shi da wani laifi ba.”<sup>7</sup>Yahudawan suka amsa masa suka ce, “Ai, muna da doka, kuma bisa ga dokar **ya kamata a kashe shi, domin ya mai da kansa Dan Allah.**”

<sup>8</sup>Da Bilatus ya ji wannan magana sai ya kara jin tsoro. <sup>9</sup>Sai ya sāke shiga cikin fadar, ya tambayi Yesu cewa, “**Daga ina ne ka fito?**” Amma Yesu bai ba shi wata amsa ba. <sup>10</sup>Saboda haka Bilatus ya ce masa, “Ka ki ka yi magana da ni ko? Ba ka sani cewa ina da iko in sake ka, ko in gicciye ka ba?” <sup>11</sup>Yesu ya amsa masa ya ce, “Ai, ikon da kake da shi a kaina iko wanda Allah ya ba ka ne kawai. Mutumin da ya sa ni a hannunka ya fi ka zunubi.” <sup>12</sup>A kan wannan magana Bilatus ya nema yā saki Yesu, amma Yahudawa suka daga muryarsu suka yi ihu suna cewa, “In dai ka saki wannan, to, kai ba abokin Kaisar ba ne. Ai, duk wanda ya mai da kansa sarki, yana yi wa Kaisar tawaye ke nan.”

(Matiyu 27) <sup>24</sup>Da Bilatus ya ga ba abin da zai iya yi, kuma mutanen suna shirin ta da hankali, sai ya dibi ruwa ya wanke hannayensa a gaban mutane, ya ce, “Ni dai, ba ruwana da alhakin jinin marar laifin nan. Wannan ruwanku ne.” <sup>25</sup>Sai mutanen duka suka amsa suka ce, “Alhakin jininsa yā zauna a wuyanmu, mu da yayanmu!” (Markus 15)

<sup>15</sup>**Da yake Bilatus yana so yā faranta wa jama’a zuciya, sai ya sake musu Barabbas. ...sai ya ba da [Yesu] don a gicciye shi.**

Ke nan, kome ya faru daidai yadda annabi Ishaya ya fada wajen shekara dari bakwai da suka wuce, sa’anda ya rubuta a kan Almasihu cewa: **“Aka kware shi ba tausayi, amma ya karba da tawali’u, bai ko ce uffan ba. Kamar dan rago wanda ake shirin yankawa, kamar tunkiya wadda ake shirin yi wa sausaya, bai ko ce uffan ba.”** (Ishaya 53:7)

Ishaya kuma ya rubuta waɗannan kalmomi game da Almasihu, **“Na tsiraita ga masu dūkana. Ban hana su sa’ad da suke zagina ba. Suna tsittsige gemuna, suna tofa yau a fuskata.”** (Ishaya 50:6)

Yau mun ga yadda Littattafan Annabawa sun cika a kan shugabannin addini na Yahudawa sa’anda suka ba Almasihu mai tsarki mai adalci wuya, sun yanka masa hukuncin mutuwa. Don me shugabannin addini sun zartar da shari’ar mutuwa bisa Almasihu? Sun yanke masa shari’a domin **ba su iya kasance wuri daya da hasken gaskiya ba.** Yesu ya shaida masu gaskiya. Wannan gaskiya ta tone masu asirin munafuncinsu da muguntarsu. Yesu kansa Gaskiya ne! Haske ya shigo duniya, amma mutane sun fi son duhu saboda ayyukansu miyagu ne. Tun da shi ke yan Adam ba su iya hankuri da Haske, maganinsu sun nufi su kashe hasken. Ita ce shaidar Littattafai inda nassi ya ce:

**“Hasken yana haskakawa cikin duhu, amma duhu bai iya yā sha kansa ba... A cikin masu mulki na yanzu ba wanda ya gane hikiman nan, domin da a ce sun gane ta, da ba su gicciye Ubangiji Maɗaukaki ba... A dā (Ubangiji Yesu Almasihu) yana cikin duniya, kuma ko da yake ta wurinsa ne aka yi duniya, duk da haka duniya ba ta san shi ba. Ya zo kasarsa, amma mutanensa ba su karbe shi ba. Amma dukan waɗanda suka karbe shi, suka kuma ba da gaskiya gare shi, ya ba su iko su zama yayan Allah.”** (Yohanna 1:5, 1 Korantiyawa 2:8; Yohanna 1:10-12)

Abokai, na gode don sauraro. Ku yi niyya ku saurari darasi mai zuwa sa’anda za mu ga yadda yan Adam sun cika magana wadda annabi Dawuda ya rubuta a Zabura game da Almasihu, cewa, **“Suka soke hannuwana da kafafuna”** (Zabura 22:16).

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani bisa zancen da annabi Ishaya ya fada a kan wahalun Almasihu da dadewa. Ya ce:

**“Aka kware shi ba tausayi, amma ya karba da tawali’u, bai ko ce uffan ba. Kamar dan rago wanda ake shirin yankawa, kamar tunkiya wadda ake shirin yi wa sausaya, bai ko ce uffan ba.”** (Ishaya 53:7)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 84: An Hau da Yesu bisa Gicciye

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina da murna yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce mun ga Yahudawa shugabannin addini sun kama Yesu. Da dare sun tafi da shi gidan Babban Firist. **Sun kai shi gaban shari'a** da kagen masu shaidar zur. Sun **yanke masa hukunci**. Sun tafi da shi wurin gwamna Bilatus, wanda ke mai mulkin kasar, domin su sami hanya su gicciye shi. Sojoji sun yi ma Yesu tsananin bulala. Sun tumka kayayyuka sun yi rawanin kaya. Sun sa a kansa. Sun yi masa ba'a. Sun shara masa mari a fuska. Sun tofa masa miyau. Sun dauki sanda, sun buge shi a ka. **Ta yin wannan, yan Adam sun kora Mai Adalci, Ubangijin Daraja, wanda ya sauko daga sama.** Mutanen da suka ba Yesu wuya, ba su san kalmomin annabawa ba, waɗanda suka shaidi wahalun nan na Almasihu a hannun masu zunubi. Duk da haka sun cika annabcin annabawa.

Yau za mu cigaba cikin Linjila, mu ga yadda **Yesu Almasihu ya sha azaba ya mutu** bisa gicciye. **Haka ya kammala babban shirin ceto na Allah** wanda annabawansa suka yi shelarsa tun da dadewa. Kafin mu fara nazarinmu na yau, ya kamata ku san wani abu game da zamanin da Yesu ke rayuwa a duniya. Romawa masu mulki sukan yanka hunkunci bisa waɗansu masu laifi ta hanyar hau da su bisa wani icce, ko kore wanda aka kafa, ko bisa gicciye wanda aka shirya ta musamman. Sai su buga kusoshi a hannuwa da kafafu, su bar masu laifi a rataye su mutu. Ita ce mutuwa ta gicciye. Akan keke wannan mutuwa mai tsananin zafi da ba da kunya domin masu laifi mafi muni.

Ya yiwu waɗansu daga cikinku kuna yin tunani a kan ko me ya sa Allah ya kudura ma Almasihu mai adalci shi mutu ta hanyar irin mutuwa mai azaba mai ba da kunya haka? Dalilin da ya sa dole Yesu ya sha maketaciyar mutuwa mai tsanani, shi ne domin zunubi maketacin laifi mai tsanani ne. **Zunubi babbar matsalar duniya ne.** Dukanmu masu zunubi ne. Zunubanmu sun zama abin kyama a gaban adalcin Allah mai tsarki! Yaya Allah zai gafarta mana zunubanmu ba tare da ya karyata adalcinsa ba? Ya kamata Allah ya yi ma zunubanmu shari'a cikakkiya mai adalci. Ba dama ya yafe zunubanmu kurum ba. Allah alkali ne mai adalci. Dole ya hukunta **kowane** zunubi yadda ya kamata. Sakamakon zunubi mutuwa ne, wato zama a wutar Gidan Wuta har abada. Ya kamata a sha hukuncin nan **har matuka**. Labari Mai Dadi shi ne Allah ya aiko mana Mai Fansa mai adalci ya sha iyakar hukuncinmu saboda zunuban da muka aikata. Yesu ne wannan Mai Fansa mai adalci mai karfi. Ya zo ya cece mu daga fushin Allah wanda zai zubo mana saboda zunubanmu.

Yanzu abokai na kwarai, ina kira gare ku, ku buɗe zuciyarku da hankalinku ga karatun Bishara. Za mu ji **labari mai tsarki game da Yesu da mutuwar sa bisa gicciye**. Littafi ya ce:

(Yohanna 19) <sup>16</sup>**Sa'an nan Bilatus ya dauki Yesu ya ba Yahudawa don su gicciye shi.** <sup>17</sup>*Sai sojoji suka tafi da Yesu ya kuwa fita daga cikin garin yana dauke da gicciyensa da kansa zuwa wani wuri wanda ake ce da shi Wurin Kokon Kai. Da Yahudanci kuwa ana ce da wannan wurin, Golgota.*

(Luka 23) <sup>26</sup>*Da sojoji suna tafiya da Yesu, sai suka sadu da wani da ake ce da shi Siman, mutumin Kurane, yana zuwa daga kauye. Suka cafke shi, suka sa masa gicciye ya dauka ya bi Yesu a baya.* <sup>27</sup>*Mutane da yawa sosai suka yi ta binsa, a cikinsu kuwa har da waɗansu matan da suke kuka, suna ihu dominsa...* <sup>32</sup>*Aka kuma kai waɗansu mutum biyu masu laifi don a kashe su tare da Yesu.* <sup>33</sup>*Da suka kai wurin da ake ce da shi "Kokon Kai", suka gicciye shi a nan, tare da masu laifin nan, daya a damarsa, daya kuma a hagunsa.* <sup>34</sup>*Sai Yesu ya ce, "Uba, ka yafe musu, gama ba su san abin da suke yi ba."* <sup>35</sup>*Mutane suka tsaya suna kallo. Shugabannin kuma suka yi masa ba'a, suna cewa, "Ya ceci waɗansu, to, ya ceci kansa mana, in shi ne Almasihun da Allah ya zaba!"* <sup>36</sup>*Sojojin ma suka yi masa ba'a ta wurin zuwa wurinsa suna mika masa ruwan tsami.* <sup>37</sup>*Suna cewa, "In kai ne Sarkin Yahudawa, to, ceci kanka mana!"*

(Yohanna 19) <sup>19</sup>*Bilatus kuma ya rubuta wata sanarwa, wadda aka manne a kan gicciyen. Abin da aka rubuta kuwa shi ne, "Yesu Banazare, Sarkin Yahudawa."* <sup>20</sup>*Yahudawa da yawa sun karanta wannan sanarwa domin wurin da aka gicciye Yesu kusa da birni ne. Wannan rubutun kuwa an yi shi da Yahudanci, da Romanci da kuma Helenanci.* <sup>21</sup>*Sai manyan firistocin Yahudawa suka ce wa Bilatus, "Kada ka rubuta, 'Sarkin Yahudawa', amma ka rubuta, 'Wannan*

mutum ya ce wai shi ne Sarkin Yahudawa'." <sup>22</sup>Bilatus ya amsa ya ce, "Abin da na riga na rubuta, na rubuta ke nan."

<sup>23</sup>Bayan da sojojin suka gicciye Yesu, suka dibi tufafinsa, suka raba kashi huɗu, kowanne soja ya dauki kashi ɗaya. Sun kuma dauki doguwar rigarsa wadda ba a dinka ta ba, amma an saka ta ne tun daga sama har zuwa kasa. <sup>24</sup>Sai suka ce wa juna, "Kada mu yage wannan rigar, amma mu yi kuri'a a kanta, mu ga wanda zai ci." Wannan ya faru ne **don a cika** abin da [annabi **Dawuda** ya rubuta cikin Zabura] cewa, "Sun raba tufafina a junansu, rigata kuwa, suka yi kuri'a a kanta." Abin da sojojin suka yi ke nan.

(Luka 23) <sup>39</sup>Daya daga cikin masu laifin da aka gicciye ya yi masa bakar magana, ya ce, "Shin, in ce kai din nan ne Almasihu? To, ka ceci kanka, ka kuma cece mu mana!" <sup>40</sup>Amma ɗayan ya tsawata wa wancan ya ce, "Ba ka ma tsoron Allah? Kai da ka sami hukunci daidai da shi?" <sup>41</sup>Mu kam, daidai aka yi mana, domin muna samun ladan abin da muka yi ne. Amma shi fa, wane laifi ya yi?" <sup>42</sup>Ya kuma ce, "Ya Yesu, ka tuna da ni cikin mulkinka!" <sup>43</sup>Yesu ya ce masa, **"Ina gaya maka, yau din nan za ka zauna tare da ni a sama."**

(Markus 15) <sup>33</sup>Da tsakar rana, sai duhu ya rufe dukan kasar, har zuwa karfe uku na yamma. <sup>34</sup>Sa'an nan da karfe uku, Yesu ya daga murya da karfi ya ce, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Wato, "Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?" <sup>35</sup>Da waɗanda suke tsaye a wurin suka ji haka, suka ce, "Ga shi, yana kiran annabi Iliya." <sup>36</sup>Sai ɗayansu ya gudu, ya jika soso da ruwan tsami, ya soka a sanda ya miƙa wa Yesu don yā sha, ya ce, "Ku tsaya dai! Bari mu gani ko annabi Iliya zai zo yā sauko da shi." (Mutane sun faɗi wannan domin ba su gane abin da Yesu ya ce ba, kuma ba su fahimci abin da ke faruwa ba. Daga tsakar rana sai yamma dukan kasa ta duhunta. A awowin nan na duhu, sai **Allah ya zubar da sakamakon dukan zunuban kowane ɗan Adam bisa Mai Fansa mai tsarki**, domin duk mai ba da gaskiya gare shi kada ya halaka har abada! Ba mu iya ko fara sanin irin tsananin raɗaɗin da Yesu ya sha dominmu.)

(Yohanna 19) <sup>28</sup>Yesu ya san cewa a wannan lokaci ya gama dukan kome, kuma domin a cika abin da aka rubuta a Maganar Allah sai ya ce, **"Ina jin kishin ruwa."** <sup>29</sup>To, akwai wani gora cike da ruwan tsami a ajiye a wurin. Sai suka jika soso da ruwan tsamin, suka soka soson a sandan izob suka daga suka kai bakin Yesu. <sup>30</sup>Da Yesu ya tsotsi ruwan tsamin nan sai ya ce, **"An gama!"** (Luka 23) <sup>46</sup>Sai Yesu ya daga murya da karfi ya ce, **"Uba! A cikin hannayenka nake ba da raina."** Da ya faɗa haka, sai ya mutu.

(Markus 15) <sup>38</sup>**Sai labulen da yake cikin haikali ya yage kashi biyu tun daga sama har kasa.** <sup>39</sup>Lokacin da soja wanda yake tsaye a gaban Yesu ya ga yadda ya mutu, sai ya ce, "Ba shakka, wannan mutum Ɗan Allah ne!" <sup>40</sup>Waɗansu mata kuma suka tsaya can da nisa suna kallo. Cikinsu kuwa akwai Maryamu daga Magadala, da Maryamu mahaifiyar Yakubu karami da Yusufu, da kuma Salomi. <sup>41</sup>Tun daga Galili ne waɗannan matan suka biyo shi suna yi masa hidima. Waɗansu mata kuma da yawa waɗanda suka zo tare da shi a Urushalima suna wurin nan.

(Yohanna 19) <sup>31</sup>Sa'an nan shugabannin Yahudawa suka roki Bilatus yā ba da izni a kakkarya kafafun mutanen da aka gicciye, a kuma sauko da jikunansu daga gicciye. Sun yi wannan roko ne domin Ranar Shiri ce, kuma ba su so jikunan su kasance a kan gicciye a Ranar Hutu. Ranar Hutun nan mai zuwa kuwa Hutu ne na musamman. <sup>32</sup>Sai sojojin suka zo wurin mutanen da aka gicciye tare da Yesu suka kakkarya kafafun mutum na farko, sa'an nan suka je suka kakkarya kafafun mutum na biyun. <sup>33</sup>Amma da suka zo wurin Yesu, ba su kakkarya kafafunsa ba domin sun ga ya riga ya mutu. <sup>34</sup>Sai dai **ɗaya cikin sojojin ya soki Yesu da māshi a gefe, wajen hakarkarinsa, sai nan da nan jini da ruwa suka fito.** <sup>35</sup>Shi wanda ya ga abin da ya faru ne ya faɗa wannan, kuma duk abin da ya faɗa gaskiya ne. Kuma shi ma da kansa ya san gaskiya yake faɗi, kuma yana faɗinsa ne domin ku ma ku ba da gaskiya. <sup>36</sup>Wannan ya faru ne domin abin da aka rubuta a Maganar Allah yā cika, wato, "Ba ko kashinsa ɗaya da za a karya." <sup>37</sup>Wani Nassin Allah kuma ya ce, "Za su dubi wanda suka soka."

<sup>38</sup>Bayan haka **Yusufu [wani mawadaci] mutumin Arimatiya**, wanda yake almajirin Yesu ne, amma a boye domin tsoron Yahudawa, **ya roki Bilatus izni don yā dauki jikin Yesu.** Bilatus kuwa ya yarda masa, ya kuwa je ya dauki jikin Yesu. <sup>39</sup>Nikodimus mutumin da ya taɓa zuwa wurin Yesu da dare, ya tafi tare da Yusufu, yana kuma rike da mur da alos a gauraye wajen awo dari. <sup>40</sup>Sai mutanen nan biyu suka dauki jikin Yesu suka nannade da yadin lilin tare da kayan kamshin nan bisa ga al'adar Yahudawa ta jana'iza. <sup>41</sup>A wurin da aka gicciye shi kuwa akwai wani lambu, a cikin lambun kuma akwai wani sabon kabari wanda ba a taɓa sa kowa a ciki ba. <sup>42</sup>Da yake ranar shiri ce ta Yahudawa, kuma kabarin yana nan kusa sai mutanen nan suka sa jikin Yesu a nan wurin.

Abokai, ya kamata mu ajiye karatunmu a nan yau, ko da shi ke labarin Almasihu bai kare da kabari ba! Gaskiya ce, muna jin dadi kwara da gaske mu gayyace ku ga sauraron darasi na gaba, mai kan magana **“Yesu ya Tashi!”**

Abin da muka saurara yau, mai ban mamaki ne sosai! Mun ga yadda yan Adam sun rena Almasihu, Ubangijin Rai. Sun kashe shi ta hanyar bugun kusoshi a hannuwansa da kafafunsa, sun hau da shi bisa gicciye ya mutu. Amma ya kamata mu tuna, mutuwar Almasihu ta cika shirin ceto wanda Allah ya shirya tun kamin halittar duniya.

Ko kun ji abin da Ubangiji Yesu ya shaida daga bisa gicciye dab da mutuwar? Ya ce, **“An gama!”** Don me Yesu ya ce, **“An gama!”**? Ya ce, **“An gama!”** domin ya kammala aikin ceto. Tabbas, addinan duniya **ba** su cewa, **“An gama!”** Abin da suke cewa shi ne: **“Ba abin da ya gama! Dole ka ceci kanka ta hanyar ayyukanka nagari! Ya kamata ka yi aiki don ka shafe zunubanka! Tashi, ka yi niyya! Yi aiki tukuru! Ba abin da ya kare! Idan kana son shiga Aljanna, ya kamata ka yi aiki sosai. Ka yanka hadayu, ka cika farillan addini kamar yin azumi, da addu’a, da ba jikinka wuya, da dai irinsu dabam dabam!”** Shi ne sakon addini!

Amma Labari Mai Dadi na Allah zuwa mutane shi ne: **“AN GAMA!”** Ku ba da gaskiya ku sami ceto! Da jininsa Almasihu ya biya bashinku na ladan zunubi! Jinin Yesu yana da iko ya tsarkake ku. Ya iya canza ran mai zunubi mafi muni! Shi ya sa Yesu ya ce ma mai laifin da ke mutuwa, wanda ya tuba, **“Ina gaya maka, yau din nan za ka zauna tare da ni a sama.”** (Luka 23:43)

Abokai na kwara, aikin da ke da iko ya cece ku daga sakamakon zunubi, an kammala shi duka. Allah ya gamsu da hadayar Yesu. Ba mu da bukatar yanka raguna ba, yadda kakannimu suka yi kamin zuwan Almasihu. Yesu Almasihu ne cikakkiyar Hadayar Allah. Bayansa kuma babu wata hadayar da za a yanka, shi ne Hadayar Karshe. Ba abin da ya saura, sai dai mu gaskata abin da Allah ya shaida game da Almasihu, Hadayar da ya tanada. **“An gama!”** Yesu ya cika abin da annabawa suka hango game da azaba da mutuwar Mai Fansa mai adalci! Shekara dari bakwai kamin shigowar Yesu cikin duniya, annabi Ishaya ya rubuta:

**“An yi jana’izar [Almasihu] tare da masu mugunta, aka binne shi tare da masu arziki ko da ya ke bai taba yin laifin kome, ko karya ba... Amma aka yi masa rauni saboda zunubanmu, aka daddoke shi saboda muguntar da muka aikata. Hukuncin da ya sha ya yantar da mu, dukan da aka yi masa, ya sa muka warke. Dukanmu muna kamar da tumakin da suka bata, kowannemu ya kama hanyarsa. Ubangiji ya sa hukunci ya auko a kansa, hukuncin da ya wajaba a kanmu!”** (Ishaya 53:9,5,6)

Ku masu sauraro a yau, **ko hakika kun gaskata annabawan?** Ko kun gaskata Yesu ne Dayan da ya kammala aikin ceto wanda annabawan Allah suka rubuta labarinsa? Ko yanzu kun gane dalilin mutuwar Mai Fansa mai adalci bisa gicciye? **Da ni da kai da ke**, mu ne dalili! Ta dalilin **zunubanmu** ya mutu tamkar rago marar lahani marar laifi da aka yanka hadaya. Mun cancanci madawwamin horo a Gidan Wuta. Amma Allah saboda girman kaunarsa dominmu, ya aiko da Yesu, wanda ya ce da shi **“Dana kaunatacce”**, domin ya sha wahalar hukuncinmu, ya dauke sakamakon zunubanmu. Shi ne abin da Littattafai Masu Tsarki suka shaida da sun ce:

**“Da kyar ne wani ya mutu saboda mutum mai adalci. Amma watakila wani yana iya yin karfin hali ya mutu saboda mutum mai halin kirki. Amma Allah ya nuna mana yawan kaunarsa, don tun muna masu zunubi, Almasihu ya mutu saboda mu!”** (Romawa 5:7,8) **“Almasihu bai taba yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya mai da shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalilin ne, cikin Almasihu, za mu iya sami adalcin Allah”** (2 Korantiyawa 5:21).

Daukaka ta tabbata ga Allah mai Rahama mai Jinkai! ... **“An gama!”** Allah ya cika ma’anar da ke cikin alamar hadayar annabi Ibrahim (Babbar Sallah). Domin daidai wurin da Ibrahim ya yanka rago marar laifi a maimakon dansa, can ne Yesu Mai Fansa marar zunubi ya bar mutane su yanke shi a madadinmu, — **“domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada ya halaka, amma ya sami rai na har abada”** (Yohanna 3:16)

Na gode don sauraro. Idan kana da wata tambaya game da wannan hadaya cikakka wadda Ubangiji Yesu ya mika dominka, sai ka aika wurinmu ko ka yi magana da malamin Kirista mafi kusa gare ka.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna tunani a kan wannan magana mai zurfi mai karfi da Yesu ya fada bisa gicciye sa’anda yana bakin mutuwa. Ya ce:

**“An gama!”** (Yohanna 19:30). Allah ya taimake mu. Amin.



## Hanyar Adalci 85: Yesu ya Tashi daga Matattu

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce, mun ga yadda **Yesu Almasihu ya zubar da jininsa** bisa gicciye. An buga kusoshi a hannuwansa da kafafunsa, an hau da shi sama domin ya biya ladan zunuban duniya. **Haka ya buɗe ma masu zunubi kofa domin su sami salama ta har abada.** Kome ya faru daidai yadda annabawan Allah suka hango. An yi ma Almasihu ba'a. An yi masa bulala. An gicciye shi. Kamar yadda rago marar laifi ya mutu a maimakon ɗan Ibrahim, haka Yesu Mai Fansa marar zunubi ya mutu a maimakonmu. Kamin Yesu ya mutu, ya yi kira cewa, **"An gama!"** Alhamdu ga Allah, Ubangiji Yesu ya kammala shirin ceto na Allah.

Mutuwar Almasihu bisa gicciye ita ce labari mafi muhimmanci na dukan Littattafai Masu Tsarki. Sakamakon mutuwan nan, Allah ya iya gafarta mana zunubanmu ba tare da ya karya adalcinsa ba. Amma, ko da shi ke mutuwar Almasihu ita ce **labari mafi muhimmanci**, abin da za mu yi nazarinsa yau shi ne **labari mafi ban sha'awa**. Domin za mu ji yadda **Allah ya ta da Yesu daga matattu**.

Yadda mun riga mun karanta, bayan mutuwar Yesu bisa gicciye, wani soja ya ɗauki māshi, ya soki Yesu a kwibinsa. Nan da nan ruwa da jini sun gudano. Wannan ya tabbata ya mutu. Mun ga wani mawadaci ya saukar da gawar Yesu daga gicciye. Ya tafi da ita, ya ajiye ta a wani sabon kabarin da aka haka cikin dutse. Kabarin nan mawadaci ya shirya shi don kansa, amma ya ba Yesu. An gangarar da wani katon dutse a bakin kabari. Kome ya faru yadda annabawan Allah suka hango.

Saboda haka, an rubuta cikin Bishara:

(Matiyu 27) <sup>62</sup>Washegari, wato, bayan Ranar Shiri, sai manyan firistoci da Farisiyawa suka taru a gaban Bilatus, <sup>63</sup>suka ce, "Ranka yā dade! Mun tuna abin da mai ruɗin mutanen nan ya ce tun yana da rai, wai **bayan kwana uku zai tashi daga matattu**." <sup>64</sup>Saboda haka ka sa a yi gadin kabarin nan sosai har zuwa rana ta uku, don kada almajiransa su je su sace gawarsa, sa'an nan su ce wa mutane ya tashi daga matattu. Ruɗin karshe fa zai fi na farkon muni." <sup>65</sup>Bilatus ya ce musu, "Ku ɗebi sojoji, ku je ku yi gadin shi duk yadda za ku iya." <sup>66</sup>Sai suka je suka tsare kabarin, suka buga hatimin sarki a dutsen karbarin, suka kuma sa sojoji su yi gadin wurin.

(Matiyu 28) <sup>1</sup>Ranar Hutu ta Yahudawa ta wuce ke nan, **a ranar Lahadi** da sassafe sai Maryamu daga Magadala da ɗaya Maryamu suka je su duba kabarin. <sup>2</sup>Ba labari sai aka yi wata babbar girgizar kasa, don **wani mala'ikan Allah ya sauko daga sama, ya ture dutse da aka rufe kabarin, ya zauna a kai**. <sup>3</sup>Yana haske kamar walkiya, rigunansa kuma farare fat kamar auduga. <sup>4</sup>Da masu gadin suka gan shi, tsoro ya kama su sosai, suna rawar jiki, suka fāɗi a kasa kamar matattu.

Ke nan, sa'anda mata sun iso wurin biznewa, (Luka 24) <sup>2</sup>Sai suka sami an riga an ture dutsen daga bakin kabarin. <sup>3</sup>Suka shiga ciki, amma ba su ga jikin Ubangiji Yesu ba. <sup>4</sup>Tun suna cikin damuwa a kan wannan abin, sai ga waɗansu mutum biyu tsaye kusa da su, sun sa fararen riguna masu haske sosai. <sup>5</sup>Cike da tsoro, matan suka sunkuyar da kansu kasa. Mutanen suka ce musu, **"Don me kuke neman mai rai cikin waɗanda suka mutu?"** <sup>6</sup>**Ba ya nan, ya tashi.** Ku tuna da abin da ya gaya muku tun yana Galili. <sup>7</sup>Ya ce, 'Lalle ne a ba da ɗan Mutum a hannun mutane masu zunubi, a gicciye shi, a rana ta uku kuma yā tashi.'" <sup>8</sup>Sai matan suka tuna da maganarsa. <sup>9</sup>Da suka dawo daga kabarin, sai suka fada wa sha ɗayan nan da sauran mutane dukan waɗannan abubuwa. <sup>10</sup>Matan da suka gaya wa manzannin waɗannan abubuwa kuwa su ne, Maryamu daga Magadala, da Yowana, da Maryamu mamar Yakubu, da waɗansu matan da suke tare da su. <sup>11</sup>Amma manzannin suka ɗauki maganar matan nan wani zancen banza ne kawai, don haka ba su gaskata ba. [Har yanzu dai ba su gane abin da Rubutaccen Maganar Allah ta fada ba cewa dole ne Yesu yā sāke tashi daga matattu. (Yohanna 20:9)] <sup>12</sup>Amma Bitrus ya tashi wuf! Ya je wurin kabarin da gudu. Ya sunkuya, ya leka ciki, ya ga likafani a ajiye a gefe ɗaya. Sai ya koma gida yana mamakin abin da ya faru.

<sup>13</sup>A wannan ranar kuma biyu daga cikin masu bin Yesu **suna tafiya za su je wani kauyen da ake ce da shi Imawusu**, wanda nisansa daga Urushalima ya kai misalin kilomita goma sha ɗaya. <sup>14</sup>Suna tafi da juna a kan dukan abubuwan da suka faru. <sup>15</sup>Suna cikin tafi suna tattauna ke nan, **sai Yesu da kansa ya je kusa yana tafiya da su**. <sup>16</sup>**Amma an rufe musu idanunsu, har ba su gane shi ba.**

<sup>17</sup>Sai ya ce musu, “Wane tafi kuke yi haka da juna, kuna tafiya?” Sai suka tsaya cik, suna bakin ciki. <sup>18</sup>Daya daga cikinsu, mai suna Kiliyobas, ya amsa masa ya ce, “Ashe, kai ne kawai bako a Urushalima da ba ka san abubuwan da suka faru a can kwana-kwanan nan ba?” <sup>19</sup>Sai ya ce musu, “Wadanne abubuwa?” Suka ce masa, “Abubuwan da suka faru da Yesu Banazare. Shi kuwa annabi ne mai iko cikin ayyuka da magana a gaban Allah da dukan mutane, <sup>20</sup>wanda kuma manyan firistoci da shugabanninmu suka ba da shi a yi masa hukuncin mutuwa, suka kuwa gicciye shi. <sup>21</sup>Dā muna tsammani shi ne zai fanshi Isra’ila! Ga shi, yau kwana uku ke nan tun wannan abin ya faru. <sup>22</sup>Ban da haka ma wadansu mata a cikinmu sun ba mu mamaki. Gama sun je kabarin da sassafe, <sup>23</sup>da ba su sami jikinsa ba, sai suka dawo, suka ce, an yi musu ru’uya, sun ga mala’iku wadanda suka ce yana da rai. <sup>24</sup>Wadansu a cikinmu ma suka je kabarin suka kuma sami abin nan kamar dai yadda matan suka fada, amma shi din ba su gan shi ba.” <sup>25</sup>Sai Yesu ya ce musu, **“Haba, ku marasa tunani, ba ku da saurin gaskatawa game da abin da annabawa suka fada! <sup>26</sup>Ashe, ba dole ne Almasihu yā sha wadannan wahaloli ba, yā kuma shiga daukakarsa?”** <sup>27</sup>Sai ya bayyana musu duk abin da Rubutattun Maganar Allah sun fada **a kansa**, daga Dokar Musa har zuwa littattafan annabawa duka.

<sup>28</sup>Da suka yi kusa da kauyen da za su, sai Yesu ya yi kamar zai wuce, <sup>29</sup>amma suka matsa masa suka ce, “Zauna da mu, ai, yamma ta yi, ga rana duk ta fādi.” Sai ya bi su ya sauka a wurinsu. <sup>30</sup>Da suka zauna za su ci abinci, sai ya dauki burodi ya yi godiya, ya kakkarya ya ba su. <sup>31</sup>Nan da nan sai idanunsu suka bude, suka kuma gane shi. Amma sai ya bace musu. <sup>32</sup>Suka ce wa juna, “Ashe, zuciyardu ba ta kuna ba lokacin da yake magana da mu a hanya, yana bayyana mana Maganar Allah?” <sup>33</sup>Suka tashi nan da nan suka koma Urushalima. Suka sami sha daya nan, suna nan tare da wadansu mutane, <sup>34</sup>suna cewa, **“Ai, Ubangiji ya tashi da gaske! Har ma ya bayyana ga Bitrus!”** <sup>35</sup>Sa’an nan su kuma biyun suka ba da labarin abin da ya faru a hanya, da kuma yadda suka gane shi da ya kakkarya burodi.

<sup>36</sup>Tun suna magana game da wannan, sai kawai ga **Yesu da kansa tsaye a tsakiyarsu**, ya ce musu, “Salama a gare ku!” <sup>37</sup>Tsoro ya kama su suna rawar jiki, suna tsammani fatalwa ce suke gani. <sup>38</sup>Sai ya ce musu, “Don me kuka ji tsoro haka, kuke kuma shakka a zuciyardu?” <sup>39</sup>**Ku duba hannayena da kafafuna ku gani**, ai, ni ne da kaina. Ku taba ni, ku ji, don fatalwa ba ta da nama da kashi, yadda kuke gani nake da su.” <sup>40</sup>Da ya fada haka, sai ya nuna musu hannayensa da kafafunsa. <sup>41</sup>Tun suna da sauran shakka saboda yawan farin ciki da mamaki, sai ya ce musu, “Kuna da abinci a nan kuwa?” <sup>42</sup>Suka ba shi tsokar gasasshen kifi. <sup>43</sup>Ya karba ya ci, su kuma suna kallonsa.

<sup>44</sup>Sai ya ce musu, “Wadannan su ne abubuwan da na yi magana a kai tun ina tare da ku, **cewa dole ne a cika duk abin da aka rubuta a kaina a cikin Dokar Musa, da littattafan annabawa, da kuma Zabura.**” <sup>45</sup>Sai ya wayar da hankalinsu suka gane da Rubutattun Maganar Allah, <sup>46</sup>ya kuma ce musu, **“Haka aka rubuta, cewa dole ne Almasihu yā sha wuya, a rana ta uku kuma yā tashi daga matattu.**” <sup>47</sup>**Kuma a sunansa za a yi wa dukan al’umman duniya wa’azin tuba da yafewar zunubai. Za a kuwa fara daga Urushalima.** <sup>48</sup>**Ku ne shaidun wadannan abubuwa.”**

(Yohanna 20) <sup>24</sup>Toma kuwa, daya daga cikin sha biyun nan..., ba ya nan tare da su a lokacin da Yesu ya zo. <sup>25</sup>Sai sauran almajiran suka ce masa, “Ai, mun ga Ubangiji.” Amma Toma ya ce musu, “In ban ga ramin kusoshin a hannayensa ba, in sa yatsata a ramin kusoshi ba, in kuma sa hannuna a gefen hakarkarinsa ba, ba zan ba da gaskiya ba.” <sup>26</sup>Bayan kwana takwas almajiran suna nan tare a gidan, kuma Toma yana tare da su. Kofofi suna kulle, amma Yesu ya zo ya tsaya a tsakiyarsu ya ce, “Salama ta kasance tare da ku.” <sup>27</sup>Sa’an nan ya ce wa Toma, “Sa yatsarka nan, ka dubi hannayena. Miko hannayenka ka sa a gefen hakarkarina. Ka daina shakka, ka ba da gaskiya.” <sup>28</sup>Sai Toma ya ce masa, **“Ya Ubangijina, da Allahna kuma!”** <sup>29</sup>Yesu ya ce masa, **“Ai, don ka gan ni ne shi ya sa ka ba da gaskiya. Masu albarka ne wadanda suka ba da gaskiya ba tare da sun gan ni ba.”** <sup>30</sup>Yesu ya yi abubuwan ban mamaki da yawa a idanun almajiransa wadanda ba a rubuta a wannan littafi ba. <sup>31</sup>**Amma an rubuta wadannan ne, don ku ba da gaskiya Yesu shi ne Almasihu, Dan Allah. Sa’an nan kuma, ta wurin ba da gaskiya ku sami rai a cikin sunansa.** ...Amin!

Hakika, mun karanta labari mai ban sha’awa yau! **Yesu ya tashi daga matattu!** Ya ci nasara bisa daya na manyan magabtan yan Adam, wato, bisa mutuwa. Kabari bai iya rikonsa ba. A rana ta uku Yesu ya fito daga yadin biznewa, yadda kyakkyawan malam-bude-littafi yana fitowa daga bawonsa. Yadin biznewa, wato likafani, kawai ya rage a wurin da jikin Yesu ya kwanta. Ubangiji Yesu Almasihu ya tashi da jiki mai daukaka irin da kowane mai ba da gaskiya gare shi wata rana zai karba. Shi ya sa Nassi ya ce:

**“Hakika an ta da Almasihu daga matattu, wannan ya nuna za a ta da wadanda suka yi barci. Tun da yake mutuwa ta zo ne ta wurin mutum, haka ma tashin matattu ya zo ne wurin mutum. Gama kamar yadda duka ake mutuwa saboda Adamu, haka za a ta da duka saboda Almasihu!”** (1 Korantiyawa 15:20-22)

Tashin Yesu daga matattu ya hakikanta cewa Shi ne yadda ya fada shi ke. Ku tuna da fadin Yesu da ya ce, **“Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu!”** (Yohanna 11:25) Yesu ya yi alkawalin rai madawwami ga kowane mai ba da gaskiya gare shi. Da shi ke shi kansa ya ci nasara bisa mutuwa, lalle ya shaida mana yana da ikon cetoni daga mutuwa da zunubi da Gidan Wuta.

Ya yi wu wannan **misali** zai taimaka. Wani dan yaro yana wasa bakin kogi, ruwa yana gudu. Sai ya fadi ciki, igiyar ruwa ta tafi da shi. Ya so ya fita, bai iya ba. Yaron zai mutu in babu mai cetonsa. Wani mutumin ya ga abin da ya faru. Ya kira ga yaron, “Kada ka ji tsoro, ina zuwa, zan cece ka!” Sai mutumin ya tuma cikin ruwa, yana iyo, shi kai wurin yaro. Asha, igiyar ruwa ta fi karfinsa. Da shi da yaro sai sun nutse har mutuwa. Niyar mutumin shi ceki dan yaro, amma karfinsa bai isa ya cika nufinsa ba. Igiyar ruwa ta fi shi karfi, ruwa ya ci su. Kamar haka, muna jin wadansu suna cewa sun kawo ceto. Suna gaya ma mutane, “Ku bi ni, ku dogara gare ni, za ku shiga Aljanna.” Ya yi wu masu yin alkawaran nan suna da kyakkyawan nufi. Amma ba su da iko su cika abin da suka alkawalta. Ko cetoni kansu ba su iya ba, domin ba su iya yin nasara da ikon zunubi da mutuwa ba. Ikon mutuwa ta fi karfinsu. Sa’anda suka mutu, za a binne su, jikinsu za su fashe su ruba a kabari, kurwarsu suna jiran hukuncin Ranar Kiyama.

Ba haka ya ke wurin Ubangiji Yesu ba. **Shi ne Wanda ya cika maganarsa!** Kome ya faru daidai yadda ya yi annabinsa. Yesu ya mutu tamkar hadaya mai dauke zunubi. An binne shi. Rana ta uku ya fito daga kabari. Ba a taɓa samun ɗaya daga cikin annabawa wanda ya mutu, an binne shi, sa’an nan ya fito daga kabari bai kuma saƙe mutuwa ba. Amma shi ne abin da Yesu Almasihu ya yi! Ya ci nasara bisa mutuwa da kabari. Ya ci nasara bisa Shaidan da zunubi da Gidan Wuta. Abin mafi ban mamaki game da wannan duka, shi ne dukan wanda lalle hakika ya ba da gaskiya ga labarin nan mai daɗi game da mutuwa da tashin Yesu Almasihu daga matattu, zai zauna tare da shi cikin daukakarsa har abada! Ita ce shaidar Ubangiji Yesu bayan tashinsa daga matattu, cewa, **“Kada ka ji tsoro. Ni ne na farko, ni ne kuma na karshe. Ni ne Mai Rai! Dā na mutu, amma ga shi yanzu, ina da rai har abada abadin, ina kuwa da iko a kan mutuwa da wurin zaman matattu!”** (Ru’uyar Yohanna 1:17,18)

Allah ya ta da Yesu da rai domin ka tabbata shi ne wanda Allah ya naɗa Mai Ceto da Alkalin duniya. Littattafai suna shaidar wannan wurin da sun ce:

**“Ba kuma samun ceto ga wani domin cikin dukan sunayen da aka ba wa mutane a duniya ba wani sunan da aka bayar wanda lallai ta wurinsa ne za mu sami ceto! ...Domin [Allah] ya tsai da ranar da zai zo yā yi wa duniya shari’a ta gaskiya ta wurin wani da ya zaɓa. Allah ya ba da tabbacin yin haka ta wurin ta da mutumin nan daga matattu. ...Idan ka shaida da bakinka cewa Yesu shi ne Ubangiji, ka kuma ba da gaskiya cikin zuciyarka cewa Allah ya ta da shi daga matattu, za a cece ka! ...Duk wanda ya kira bisa sunan Ubangiji zai sami ceto!”** (Ayyukan Manzanni 4:12; 17:31; Romawa 10:9,13)

Abokai, na gode don sauraro. In Allah ya yarda, a darasi na gaba za mu cigaba cikin Bishara. Za mu ga yadda Ubangiji Yesu ya hau sama bayan da ya bayyana ga almajiransa don tsawon kwana arba’in, ya kuma ba su tabbaci masu yawa cewa yana da rai.

Allah ya ba ku ganewa a kan dukan abin da kuka ji yau. Sai ku yi tunani a hankali a kan ayan nan daga Maganarsa mai tsarki:

**“Saboda zunubanmu ne [Allah ya] ba da Yesu ga mutuwa, kuma an ta da shi da rai domin mu sami kubuta ga Allah!”** (Romawa 4:25)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 86: Yesu ya Hau Sama

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin daɗi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yanzu mun ɗauki lokaci muna nazari a cikin Linjila mai tsarki. Littafin nan yana da labarin Mai Ceto Maɗaukaki, Yesu Almasihu. Mun riga mun gani, ma'anar sunan **Yesu** ita ce *Allah yana ceto*. Ma'anar **Almasihu** ita ce *Wanda Allah ya naɗa*. Sunan nan *Kristi* shi ne Helenanci, ma'anarsa da Almasihu ɗaya ne. Yesu Almasihu shi ne wanda Allah ya naɗa domin ya ceci ƴan Adam daga ikon zunubi.

Duk da haka, yadda muka gani, **galibin mutane ba su gane kowanene Yesu ba**. Waɗansu sun ɗauke shi annabi ne. Amma ba su fahinta ba, shi ne ainihin Kalmar Allah {*Kalimat Allah*} wanda ya fito daga Sama ya bayyana a duniya da jikin mutum. Waɗansu, misalin su manyan firistoci da shugabannin Yahudawa, sun ji kishinsa kwarai. A karshe sun kashe shi ta hanyar rataye shi a bisa gicciye. Amma dukan waɗannan abubuwa sun faru bisa ga shirin Allah wanda ya kaddara da daɗewa. Mutuwar Almasihu bisa gicciye ta yi muwafaka daidai wa daida da shirin Allah wanda tun tuni ya sanar da shi ta bakin annabawa. Darasin da ya wuce, mun ga Allah ya ta da Yesu da rai a rana ta uku. Tashin Yesu daga matattu ya tabbata mana cewa Allah ya karɓi jinin da Yesu ya zubar tamkar fansa cikakkiya domin ya yantar da ƴan Adam daga ikon zunubi, da jin tsoron mutuwa, da hukuncin Gidan Wuta.

Bayan da Yesu ya koma da rai, mun ga yadda ya bayyana ga almajiransa. Ya nuna masu raunukan inda sojoji sun buga kusoshi a hannuwansa da kafafunsa. Mun kuma karanta yadda Yesu ya ci abinci tare da almajiransa don ya tabbata masu yana da rai. Littafin Bishara ya ce Yesu ya bayyana ga almajiransa domin tsawon kwana arba'in. Ya yi masu zancen Mulkin Allah. Wata rana ya bayyana ga almajiransa fiye da ɗari biyar a lokaci guda (1 Korantiyawa 15:6). Amma shaida mafi karfi cewa Yesu yana da rai yau, ita ce kasancewarsa ta wurin Ruhunsa Mai Tsarki a zuciyar kowane mai ba da gaskiya gare shi, wato, a cikin duk wanda ya ba da kansa ga sarautarsa.

Da taimakon Allah, yau za mu ji labarin **babban iko wanda Allah ya ba Ubangiji Yesu**. Za mu ga yadda **Yesu ya yi bankwana da almajiransa, ya hau zuwa cikin sama**. Za mu fara nazarinmu na yau a sura ta karshe, Bishara ta hannun Matiyu. Littafi ya ce:

(Matiyu 28) <sup>16</sup>To, almajirai goma sha ɗayan nan suka tafi Galili, suka je dutsen da Yesu ya ce su je. <sup>17</sup>Da suka gan shi sai suka yi masa sujada, amma waɗansunsu suka yi shakka. <sup>18</sup>Sai Yesu ya zo kusa ya ce, “An ba ni **dukan iko** a sama da kasa. <sup>19</sup>Don haka ku je ku faɗa wa dukkan al'umman duniya su bi ni, kuna yi musu baftisma cikin sunan Uba, da na ɗa, da na Ruhu Mai Tsarki. <sup>20</sup>Ku kuma koya musu su yi biyayya da dukan abubuwan da na umarce ku. Ku sani fa, ina tare da ku kullum har karshen zamani.”

Ko kun ji abin da Yesu ya faɗa ma almajiransa? Ya ce masu, “**An ba ni dukan iko** a sama da kasa. Don haka ku je ku faɗa wa dukkan al'umman duniya su bi ni.” Don me Yesu ya ce an ba shi dukan iko a sama da kasa?

A nazarinmu a Attaura ta Musa, mun ga yadda Allah ya halicci mutum na farko, wato Adamu. Mun karanta yadda Allah ya ba Adamu iko ya yi mulki bisa kowane abin da Allah ya halitta. Nufin Allah, Adamu ya zauna tare da shi, ya yi sarauta tare da shi har abada. Amma Adamu ya ɓaɗ da ikon nan ran da ya yi ma umarnin Allah rashin biyayya, ya ci ɗiyan itace na sanin nagarta da mugunta. Da shi ke Adamu kakan kakanninmu ne, kuma ‘Annoba ba ta tsayawa wurin mai kawo ta,’ mu kuma mun rasa wannan daraja mu zauna tare da Allah mu yi mulki tare da shi. Kamar Adamu, mu duka masu zunubi ne. An haife mu a mulkin zunubi, nesa da Allah da maficiyar ɗaukakarsa.

Duk da haka muna yabon Allah, domin Littattafan Annabawa sun nuna mana shirin Allah, shi buɗe ma ƴan Adam **kofa** domin su koma wurin Allah, su sami rabo cikin ɗaukakarsa da mulkinsa. Wannan “Kofa” **Almasihu mai tsarki** ne, wanda ya zo daga sama domin ya zubar da jininsa haɗaya mai tsarkake mutane daga zunubansu, ya maido su wurin Allah. An gwada Yesu Almasihu yadda aka gwada Adamu, amma Yesu bai yi zunubi ba. Shi cikakke ne mai tsarki, yadda Allah ne cikakke mai tsarki. Saboda haka Allah bai ji kumya ba ya kira shi **Dansa**. Domin wannan, bayan da Yesu ya ba da ransa haɗaya mai ɗauki zunubi, Allah ya tashe shi daga matattu. Ya naɗa shi Ubangijin kowa da kome. Ya damka masa “*dukan iko a sama da kasa*.”

Ya yiwu wani yana da tambaya cewa, “Idan Yesu ne Ubangiji bisa dukan kome, me ya sa har wa yau duniyan nan tamu ta cika da wahala da zunubi?” Littattafai Masu Tsarki suna ba da amsa cewa:

*“Gama kamar yadda duka ake mutuwa **saboda Adamu**, haka za a ta da duka **saboda Almasihu**. Amma **za a ta da kowanne bi da bi**, Almasihu kuwa na fari, sa’an nan waɗanda suke nasa a ranar da zai dawo. Sa’an nan sai karshen yā zo, sa’ad da zai mayar wa Allah Uba mulki, bayan ya kawar da dukan sarauta, da mulki, da iko.”* (1 Korantiyawa 15:22-24) *“**Zai share musu dukan hawaye daga idanunsu. Babu sauran mutuwa, ko bakin ciki, ko kuka, ko azaba. Don abubuwan dā sun wuce.**”* (Ru’uyar Yohanna 21:4)

Bisa ga ayoyin nan, da sauran nassoshin Maganar Allah, muna jin yadda Allah ya ba Yesu dukan iko domin ya mallaki dukan kome, ya yi shari’a bisa kowa. Amma ga yanzu ba ya tsananta mulkinsa bisa kome da kome ba. Kuma bai yi shari’a bisa mutanen duniya ba tukuna. Wata rana Yesu zai dawo duniya. Sa’anda ya dawo, zai yi mulkin duniyan nan, ya sabunta dukan abubuwa.

Saboda haka kowanene kai, duk inda kake da zama, Allah yana yi maka umarni ka **tuba** daga zunubanka, ka juyo wurinsa, ka **ba da gaskiya** ga Labari Mai Dadi na ceto albarkacin mutuwa da tashin Ubangiji Yesu Almasihu daga matattu. Idan lalle hakika ka ba da gaskiya, a cikin sunan Yesu Allah zai yafe maka zunubanka duka. Zai sabunta zuciya ta ikon Ruhu Mai Tsarki. Za ka sami salama tsakaninka da Allah har abada. Idan ka ba da gaskiya ga Almasihu, zai zo gare ka ta wurin Ruhunsa Mai Tsarki ya kafa **mulkinsa a zuciya**. Yesu Almasihu ba zai sabunta duniya ba sai ya dawo da kansa domin ya yi shari’a. Amma ya iya sabunta ni da kai da ke yau! Ko za ka yarda ya kafa mulkinsa a zuciya?

Abokina na kwari, Allah ya aiko maka Mai Ceto wanda ya iya kawar da zunubanka, ya ba ka sabuwar zuciya mai tsabta. **Idan ka ba da gaskiya** ga Yesu Almasihu Mai Ceton Duniya, ka iya samun **tabbaci** cewa za ka kasance tare da Allah a daukakar Firdausi har abada. Amma **idan ka kyale** Mai Ceton da Allah ya aiko, a karshe zai zama mai yanka maka shari’a! Ita ce fassarar Nassin da ke cewa:

*“Ubangiji Yesu zai bayyana daga sama tare da manyan mala’ikunsa a cikin harsunan wuta, **zai hukunta waɗanda suka ki sanin Allah, da kuma waɗanda suka ki biyayya da Labari Mai Dadi na Ubangijinmu Yesu**. Za su sha hukuncin halaka ta har abada, za a kau da su daga gaban Ubangiji da kuma daukakar ikonka. A wannan lokacin da zai dawo kuwa, tsarkakansa za su daukaka shi, dukan masu bi kuma za su yi mamakinsa a Ranan nan tare da ku, don kun gaskata da shaidar da muka yi!”* (2 Tasalonikawa 1:7-10)

Abokai, Maganar Allah a sarari take magana. Ta ce mana kowa wanda da zuciya daya ya **gaskata** da Labari Mai Dadi game da mutuwar Yesu Almasihu bisa gicciye, da tashinsa daga matattu, **zai sami ceto**! Amma duk wanda **bai gaskata ba** zai sha **hukunci**! Yesu ya zubar da jininsa tamkar hadaya domin ya shafe bashin zunubanka har abada. Amma jinin da Yesu ya zuba dominka ba ya da amfani gare ka idan ka ki gaskatawa a birnin zuciya. Domin Nassi ya ce:

*“Gama Allah ya kaunaci duniya sosai har ya ba da Makadaicin Dansa, domin **dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi kada yā halaka**, amma yā sami rai na har abada. ...**amma duk wanda bai ba da gaskiya gare shi ba**, an riga an **hukunta shi ke nan domin bai ba da gaskiya ga sunan Makadaicin Dan Allah ba.**”* (Yohanna 3:16,18)

Hakika, idan ka ba da gaskiya ga Labari Mai Dadi na Yesu Almasihu, za ka sami **ceto**. Amma idan ka ki gaskatawa, za ka **halaka** cikin zunubanka. Ita ce maganar ceto wadda Allah ya sauko zuwa yan Adam. Shi ne dalilin da Yesu ya umarci almajiransa cewa, *“An ba ni dukan iko a sama da kasa. Don haka ku je ku fada wa dukkan al’umman duniya su bi ni!”* (Matiyu 28:18,19)

Yanzu bari mu cigaba da labari. Yesu ya bayyana ga almajiransa domin kwana arba’in bayan tashinsa daga matattu. Littafi ya ce:

(Ayyukan Manzanni 1) <sup>4</sup>A lokacin da yake tare da su [almajiransa], ya umarce su cewa, *“Kada ku bar Urushalima. Ku jira sai alkawalin da Ubana ya yi ya cika tukuna, wanda na fada muku da bakina cewa,* <sup>5</sup>*Yahaya ya yi wa mutane baftisma da ruwa, amma nan da yan kwanaki, za a yi muku bafisma da **Ruhu Mai Tsarki.**”*

Ko kun ji abin da Yesu ya ce? Mun riga mun karanta (cikin Bishara ta hannun Yohanna 14 – 16) yadda Yesu ya alkawalta ma almajiransa cewa Ubansa na cikin sama zai aiko masu Mai Taimako, Ruhu Mai Tsarki, wanda zai zauna a zukatansu, zai tsarkake su, zai sabunta su, zai karfafa su, zai bishe su cikin dukan gaskiya. Yanzu mun ji yadda ya umarci almajiransa su tsaya a Urushalima, su jira Ruhu Mai Tsarki wanda zai zo ba da dadewa ba. Darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu ga yadda Ruhu Mai Tsarki ya sauko ya cika zukatan dukan almajiran Yesu, daidai yadda ya alkawalta.

Yanzu bari mu karanta yadda Yesu ya yi bankwana da almajiransa, ya hau zuwa cikin sama. Littafi ya ce:

(Ayyukan Manzanni 1) <sup>6</sup>*Da manzannin suka taru, sai suka tambayi Yesu suka ce, “Ubangiji, yanzu ne za ka mayar wa Isra’ila mulki?”* <sup>7</sup>*Yesu ya ce musu, “Uba kadai yake da ikon shirya lokatai da zamanai, amma ku ba a ba ku damar sanin wadannan ba.* <sup>8</sup>*Amma za ku sami iko sa’ad da Ruhu Mai Tsarki ya sauko muku, za ku zama shaiduna a Urushalima, da cikin dukan Yahudiya, da Samariya, har zuwa iyakar duniya.”*

<sup>9</sup>*Da ya fada haka, **suna cikin dubawa, sai aka dauke shi zuwa sama. Wani girgije ya rufe shi, ba su kara ganinsa ba.***

<sup>10</sup>*Sa’ad da suke zuba ido sama, shi kuma yana tafiya, sai ga mutum biyu a tsaye kusa da su, sun sa fararen riguna.*

<sup>11</sup>*Sai suka ce, “Ku mutanen Galili, don me kuke tsaye kuna kallon sama? Yesun nan da aka dauke daga wurinku zuwa sama, zai sãke dawowa kamar yadda kuka ga ya tafi.”*

Haka ne Yesu ya hau zuwa sama. Ya koma gidan Ubansa, daga inda ya fito wajen shekara talatin da uku a baya. Ga wannan karamar kungiyar almajiransa, hawan Yesu zuwa sama abin ban sha’awa ne, da daraja mai yawa! Babu wata shakka, Yesun nan wanda suke binsa tsawon shekara uku, hakika shi ne Almasihun da dukan annabawa sun yi zancensa! Ta wurin haihuwarsa, da rayuwarsa, da mutuwarsa, da binnewarsa, da tashinsa daga matattu, da hawansa sama, Yesu Banazare ya **cika kowane abin** da annabawa suka yi annabci game da shi. Duk da hawansa sama, annabi Dawuda ya yi annabcinsa cikin Zabura.

Abokai, ko kun san inda Ubangiji Yesu yake a yanzu? Nassi ya ce mana, “Almasihu dai ya tafi sama. Yana wurin mai daraja na Allah, inda yake da iko bisa ga manyan mala’iku da sauran masu mulkin sararin sama” (1 Bitrus 3:22).

Haka yake, Yesu yana sama, a hannun dama na Allah, inda dukan talikan halitta suna bauta masa. **Dukan talikan Allah na gaskiya suna ba da kansu ga Ubangiji Yesu Almasihu.** Kai fa? Ke fa? Ko ka ba da kanka ga Yesu Almasihu, shi kadai wanda Allah ya zaba ya zama Mai Ceto da Mahukuncin duniya?

Yadda muka karanta dazu, bayan Yesu ya hau sama, mala’iku biyu sun bayyana ga almajiransa sun ce masu, “**Don me kuke tsaye kuna kallon sama? Yesun nan da aka dauke daga wurinku zuwa sama, zai sãke dawowa kamar yadda kuka ga ya tafi.**” Tabbas, wata rana Yesu Almasihu zai dawo cikin girgije. Ko kana da shiri ka sadu da shi? **A waccan rana kowa zai gan shi, kowa zai sani shi ne wanda Allah ya nada Mai Ceto da Alkali bisa duniya!** Ga abin da Littattafai sun shaida:

(Filibiyawa 2) <sup>5</sup>*Almasihu Yesu* <sup>6</sup>*ko da yake shi Allah ne, bai mai da kasancewarsa daidai da Allah abin da zai riƙe da karfi ba,* <sup>7</sup>*sai dai ya mai da kansa kamar ba kome ba, ya dauki matsayin bawa. Da kamannin mutum ne ya zo.* <sup>8</sup>*Ya kaskantar da kansa ta yin biyayya wadda ta kai shi har ga mutuwa, mutuwar ma ta kan gicciye.* <sup>9</sup>*Saboda haka ne ma Allah **ya daukaka shi sosai.** Ya ba shi sunan nan da **ya fi kowane suna,*** <sup>10</sup>*don **kowace gwiwa** sai ta durkusa wa sunan nan na Yesu, a sama da kasa, da kuma karkashin kasa.* <sup>11</sup>*Kuma **kowane harshe** yã shaida cewa Yesu Almasihu Ubangiji ne, don daukar Allah Uba.*

Abokai, ya kamata mu ajiye karantunmu a nan yau. Amma ina sa zuciya za mu sadu a darasi mai zuwa, mu gano yadda Allah ya aiko da Ruhu Mai Tsarki ya zo ya zauna a zuciyar kowane mutumin da ya karɓi Yesu Almasihu a kan Ubangiji da Mai Cetonsa.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunawa da maganar mala’ikun nan biyu, sa’anda suka fada ma almajirai cewa:

**“Yesun nan da aka dauke daga wurinku zuwa sama, zai sãke dawowa kamar yadda kuka ga ya tafi.”** (Ayyukan Manzanni 1:11)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 87: Ruhu Mai Tsarki Ya Zo!**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darussan Linjila da suka wuce, mun ji yadda **Ubangiji Yesu ya cika kowane abin da annabawan Allah suka rubuta da dadewa game da mutuwar Almasihu da tashinsa daga matattu**. Mun karanta yadda Yesu ya zubar da jininsa mai tsarki sa'anda aka buga masa kusoshi an gicciye shi. Haka ya biya bashin zunuban yan Adam. Kuma mun ga yadda aka saukar da shi daga gicciye, an ajiye jikinsa cikin kabari. Amma a rana ta uku, Allah ya ta da shi daga matattu! Bayan Yesu ya tashi, domin kwana arba'in ya bayyana ga almajiransa. Ya tabbata musu gaskiya shi da kansa ne, yana da rai. Darasin da ya wuce, mun ga Yesu ya hau cikin sama, almajirai suna kallonsa.

**Ko kun tuna da umarni na karshe wanda Yesu ya ba almajiransa kamin ya hau cikin sama?** Bari mu sāke karanta abin da ya fada:

(Ayyukan Manzanni 1) <sup>4</sup>[Yesu] ya umarce su cewa, “Kada ku bar Urushalima. **Ku jira sai alkawarin da Ubana ya yi ya cika tukuna, wanda na fada muku da bakina, cewa,** <sup>5</sup>Yahaya ya yi wa mutane baftisma da ruwa, amma nan da yan kwanaki, **za a yi muku baftisma da Ruhu Mai Tsarki.** <sup>8</sup>...**za ku sami iko sa’ad da Ruhu Mai Tsarki ya sauko muku, za ku zama shaiduna a Urushalima, da cikin dukan Yahudiya, da Samariya, har zuwa iyakar duniya.**” <sup>9</sup>Da ya fada haka, suna cikin dubawa, sai aka dauke shi zuwa sama. Wani girgije ya rufe shi, ba su kara ganinsa ba. <sup>10</sup>Sa’ad da suke zuba ido sama, shi kuma yana tafiya, sai ga mutum biyu a tsaye kusa da su, sun sa fararen riguna. <sup>11</sup>Sai suka ce, “Ku mutanen Galili, don me kuke tsaye kuna kallon sama? Yesun nan da aka dauke daga wurinku zuwa sama, zai sāke dawowa kamar yadda kuka ga ya tafi.”

Haka Yesu ya yi bankwana da almajiransa. Ya koma Firdausi daga inda ya fito. Ya zauna a hannun dama na Mai Daukaka a sama. Yana can har wa yau. Yana jiran ran da zai dawo, ya yi shari’a bisa duniya cikin adalci.

Ko kun ji umarnin Yesu ga almajiransa kamin ya hau cikin sama? Ya umarce su kada su tashi daga Urushalima sai an cika su da Ruhu Mai Tsarki wanda zai fito daga sama. Watakila kuna yin tunani: **Wanene wannan Ruhu Mai Tsarki?** Ruhu Mai Tsarki shi ne Ruhun Allah da Ruhun Yesu. Ya zama Daya da Allah Uba da Yesu Dansa, amma har wa yau akwai bambanci tsakaninsu. Ya kasance cikin Allah a cikin farko sa’ad da Allah ya halicci duniya. Shi ne Ruhun wanda ya hura annabawa su rubuta, su kuma yi shelar Maganar Allah a zamanan dā. Ruhu Mai Tsarki shi ne Ruhun Maɗaukaki wanda ya sauko a kan budurwa Maryamu, ya sa ta iya daukar ciki, ta haifi jariri mai tsarki, Yesu. Shi ne Ruhun da ya zauna cikin Almasihu Yesu. Kuma Ruhu Mai Tsarki shi ne Mai Taimako wanda Yesu ya alkawalta ma almajiransa sa’ad da ya ce masu:

*“Zan kuma roki Uba, shi kuwa zai ba ku wani Mai Taimako yā kasance tare da ku har abada. Shi ne Ruhu na gaskiya, wanda duniya ba ta iya karɓe shi ba don ba ta iya ta gan shi ko ta san shi ba. Amma ku kam kun san shi, don yana zama tare da ku, zai kuma kasance a zuciyarku.”* (Yohanna 14:16,17)

Yana da muhimmanci mu gane abin da Yesu ya alkawalta ma almajiransa game da zuwan wannan Mai Taimako, domin waɗansu mutane a yau suna ba da karatu cewa wai Yesu ya yi annabcin zuwan wani annabi. Amma ba yadda Mai Taimako wanda Ubangiji Yesu ya alkawalta ya zama mutum ba. Yesu ya fada a fili Mai Taimakon nan **Ruhu ne tsantsa. Ba wanda ya iya ganinsa** da ido. **Zai zauna a cikin almajiran Almasihu har abada.** To, wanene wannan Ruhu Mai Tsarki? Shi ne Ruhun da Allah ya sa a zuciyar kowane mai ba da gaskiya ga Almasihu. Yana sāke masu haihuwa, yana tsarkake su, yana ba su karfi, yana yi masu hatimi cewa su nasa ne, yana ba su rabo cikin kasancewarsa mai tsarki har abada.

Yau za mu ga yadda Allah ya zuba da Ruhunsa Mai Tsarki bisa almajiran Yesu a ranar **Fentikos**. Fentikos wani idi ne wanda Allah ya kafa domin Isra’ilawa a zamanin annabi Musa. Labarinsa yana cikin Attaura ta Musa. A ran nan, su Isra’ilawa za su gode ma Allah domin albarkun da ya ba su cikin girbin alkama. Duk da haka, akwai wata ma’ana mai zurfi game da Idin Fentikos. Fentikos ita ce ranar da Allah ya zaɓa da dadewa ya sauko da Ruhu Mai Tsarki bisa dukan waɗanda da gaskiya sun yi imani da Almasihu. Yadda Idin Fentikos ya kasance kwana hamsin bayan Idin Ketarewa, haka Allah ya shirya ya sauko da Ruhu Mai Tsarki kwana hamsin bayan mutuwar Yesu da tashinsa daga matattu.

Yanzu bari mu cigaba cikin Maganar Allah, mu ga abin da ya faru bayan da Yesu ya bar almajiransa ya koma sama. Littafi ya ce:

(Ayyukan Manzanni 1) <sup>12</sup>**Sai manzannin [Yesu] suka koma Urushalima daga Dutsen Itatuwan Zaitun**, wanda yake kusa da Urushalima, misalin tafiyar Ranar Hutu guda, wato kilomita ɗaya. <sup>13</sup>Da suka shiga birnin, suka hau gidan sama inda suke zama, wato, su Bitrus, da Yohanna, da Yakubu, da Andarawus, da Filibus, da Toma, da Batilomi, da Matiyu, da Yakubu ɗan Alfiyus, da Siman wanda ake ce da shi mai kishin Kasarsu, da kuma Yahuda ɗan Yakubu. <sup>14</sup>Duk waɗannan sun miƙa kai ga yin addu'a da nufi ɗaya tare da waɗansu mata, da Maryamu uwar Yesu, da kuma yan'uwansa.

(Ayyukan Manzanni 2) <sup>1</sup>**Da ranar bikin Fentikos ta yi, duk masu bi suna tare a wuri ɗaya.** <sup>2</sup>Ba labari sai aka ji wata kara daga sama kamar ta babbar iska, ta cika dukan gidan da suke zaune a ciki. <sup>3</sup>Sai ga waɗansu abubuwa kamar harsunan wuta, suka bayyana a gare su, suna rarrabawa, suna sassauka a kan kowane ɗayansu. <sup>4</sup>**Sai duk aka cika su da Ruhu Mai Tsarki**, suka kuma fara magana da waɗansu harsuna dabam-dabam, yadda Ruhun ya yi musu baiwar yin magana. <sup>5</sup>To, akwai waɗansu ɗan addinin Yahudanci da suke zama a Urushalima sun kuwa zo ne daga ko'ina cikin kasashen duniya. <sup>6</sup>Da suka ji karar iskar ɗin nan, sai taron mutane ya haɗu. Dukansu suka yi mamaki, don kowannensu ya ji taron masu bi suna magana da yaren garinsu. <sup>7</sup>Suka yi mamaki sosai, suna cewa, "Ashe, duk masu maganan nan ba Galilawa ba ne?" <sup>8</sup>Yaya kuma kowannenmu yana ji suna magana da yarensa?" <sup>9</sup>Ga mu kuwa, Fartiyawa, da Madiyawa, da Elamawa, da mutanen Mesofotamiya, da na Yahudiya, da na Kafadokiya, da na Fantus, da na Asiya, <sup>10</sup>da na Firijiya, da na Bamfiliya, da na Masar, da kuma na kewayen Kurane ta kasar Libiya, har ma da baki daga Roma. Ga mu waɗanda aka haife mu a cikin addinin Yahudanci da waɗanda suka tuba suka shiga addininmu. <sup>11</sup>Ga mu kuma Kiritawa, da Larabawa, duk muna ji suna magana da yarenmu a kan manyan abubuwan da Allah ya yi. <sup>12</sup>Duka kuwa suka yi mamaki, suka ruɗe, suna ce wa juna, "Menene wannan yake nufi?" <sup>13</sup>Amma waɗansu suka yi masu ba'a suka ce, "Ruwan inabi suka sha suka bugu."

<sup>14</sup>**Sai Bitrus ya tashi tsaye tare da sha ɗayan nan, ya daga murya ya yi musu jawabi**, ya ce, "Ku yan'uwana Yahudawa da dukan masu zama a Urushalima, ku ji, ku kuma kula da abin da zan faɗa muku. <sup>15</sup>Mutannen nan ba su bugu ba kamar yadda kuke tsammani, tun da yake yanzu karfe tara ne kawai na safe. <sup>16</sup>Wannan, ai, shi ne abin da annabi Jowel ya faɗa cewa, <sup>17</sup>'Allah ya ce: A kwanakin karshe zan zuba wa dukan ɗan Adam Ruhuna. Yayanku maza da mata za su yi annabci... <sup>21</sup>A lokacin nan ne kowa da ya yi addu'a da sunan Ubangiji zai sami ceto.' <sup>22</sup>"Ya ku yan'uwana Isra'ilawa, ku ji wannan magana. Yesu Banazare mutum ne da Allah ya tabbatar muku cewa ya yarda da shi. Allah ya nuna wannan ta wurin abubuwan ban mamaki, da abubuwan al'ajabi, da alamu waɗanda ya yi ta wurin Yesu a cikinku, kamar yadda ku ma kuka sani da kanku don duk sun faru a idonku. <sup>23</sup>**Shi mutumin nan, an ba da shi gare ku bisa ga yadda Allah ya shirya, kuma da saninsa, kuka kuwa gicciye shi, kuka kashe shi ta hannun masu zunubi.** <sup>24</sup>**Amma Allah ya fanshe shi daga ikon mutuwa, ya tashe shi daga matattu** don ba ya yiwuwa mutuwa ta riƙe shi. <sup>25</sup>Gama [annabi] Dawuda ya yi magana game da shi ya ce,

'Kullum ina ganin Ubangiji, yana nan tare da ni. Domin yana hannun damana, ba abin da zai ba ni tsoro. <sup>26</sup>Saboda haka zuciyata tana murna, ina farin ciki sosai, ko da yake ni mutum ne mai mutuwa, zan zauna cikin bege. <sup>27</sup>Don ba zai bar raina a kabari ba, ba kuwa zai bar Mai Tsarkinsa yā ruɓa ba...'

<sup>29</sup>Yan'uwana Isra'ilawa, zan iya yi muku magana babu shakka game da kakanmu Dawuda. Dawuda ya mutu, an binne shi, kabarinsa kuma yana nan tare da mu har wa yau. <sup>30</sup>Shi annabi ne, kuma ya san Allah ya yi masa alkawari tare da rantsuwa, cewa zai naɗa wani daga cikin zuriyarsa sarki, kamar yadda ya naɗa shi Dawuda. <sup>31</sup>Dawuda ya hango haka, ya kuma yi magana a kan tashin Almasihu daga matattu, cewa ba za a bar shi a kabari ba, jikinsa kuma ba zai ruɓa ba. <sup>32</sup>Allah ya ta da Yesun nan daga matattu, mu kuwa duk shaidu ne ga wannan. <sup>33</sup>An ɗaukaka shi ga hannun dama na Allah, kuma ya karɓi Ruhu Mai Tsarki daga wurin Uba, yadda aka yi alkawari. Yanzu kuma ya zuba Ruhun a kanmu. Shi ne ya kawo abin da kuke gani, kuke kuma ji. <sup>34</sup>Ai, ba Dawuda ne ya hau sama ba, amma shi da kansa ya ce, 'Ubangiji ya ce wa Ubangijina, Zauna a hannun damana, <sup>35</sup>har in sa ka take abokan gābanka.'

<sup>36</sup>**Saboda haka, sai duk jama'ar Isra'ila su tabbata cewa Yesun nan da kuka gicciye, Allah ya mai da shi Ubangiji, da kuma Almasihu!"**



<sup>37</sup>To, da suka ji haka, maganar ta soki zuciyarsu, suka ce wa Bitrus da sauran manzannin, “Yan’uwa, menene za mu yi?” <sup>38</sup>Sai Bitrus ya ce musu, “Sai ku tuba, a yi wa kowannenku baftisma **cikin sunan Yesu Almasihu don a gafarta muku zunubanku. Za ku kuwa sami kyautar Ruhu Mai Tsarki.** <sup>39</sup>Gama wannan alkawarin Allah dominku ne tare da yayanku, da kuma dukan waɗanda suke nesa, wato, dukan waɗanda Ubangiji Allahnmu ya kira zuwa wurinsa.” <sup>40</sup>Sai ya yi ta tabbatar musu da maganganu masu yawa, yana ta yi musu gargadi yana cewa, “Ku cece kanku daga hukuncin da yake a kan masu mugun aikin nan.” Amin.

Abokai masu sauraro, ko kun ji kun gane da jawabin Bitrus? A takaice, ya shaida ma taro a Urushalima cewa Allah ya aiko da Yesu Almasihu yadda ya alkawalta tun tuni ta bakin annabawansa. Bitrus ya ce masu: Kun rena Almasihun da Allah ya aiko daga Sama! Kun kashe shi bisa gicciye. Amma Allah ya tashe shi daga matattu. Mu duka shaidu ne! Allah ya daukaka Yesu ga zama a hannun damansa. Ya aiko da Ruhu Mai Tsarki wanda ya alkawalta. Ku tuba, ku juyo wurin Allah! Ku gaskata maganar annabawan Allah. Ku ba da gaskiya ga Yesu wanda Allah ya nada Mai Ceto da Mahukunci bisa duniya! **“Duk annabawa sun yi shaida a kansa cewa ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai!”** (Ayyukan Manzanni 10:43)

Ta haka manzo Bitrus ya yi shelar **Labari Mai Dadi na ceto** ta wurin bangaskiya cikin Yesu Almasihu. Sa’anda taro sun ji wa’azin Bitrus, zuciyarsu ta ji ciwo kwarai saboda yanzu sun gane cewa Yesu Banazare wanda suka gicciye, shi ne Ubangijin Daraja daga sama. Yesun nan wanda suka rena sun ki, shi ne Almasihu wanda Allah ya yi alkawalinsa da dadewa ta bakin annabawansa! Saboda haka, a ranan nan da yawa **sun tuba** daga zunubansa, sun juyo wurin Allah, **sun ba da gaskiya** ga sunan Ubangiji Yesu Almasihu. An yi ma sabbin almajiran nan baftismar ruwa domin su ba da shaida a gaban jama’a cewa an tsarkake su daga zunubansu saboda bangaskiyarsu cikin mutuwar Yesu Almasihu da tashinsa daga matattu. Ruwan baftisma bai wanke zunubansu ba. Ya zama alama a **sarari** mai bayyana tsabtacewa wadda ta riga ta kasance a **cikinsu**. Saboda haka Littafi ya ce:

*“Wadanda suka yarda da maganar Bitrus kuwa aka yi musu baftisma. A ranan nan kuma suka karu da wajen mutum dubu uku. Sai suka sa hankalinsu duka a kan **koyarwar da manzanni suke yi**, suna **cin abinci** tare da juna, **suna zumunci** yayin da **suke addu’a**. ...[almajirai] suna farin ciki sosai, suna kuma cike da Ruhu Mai Tsarki.”* (Ayyukan Manzanni 2:41,42; 13:52)

Ke nan, a waccan Ranar Fentikos, an haifi **ikilisiya** – wato, taron jama’ar masu ba da gaskiya ga Yesu Almasihu. Ikilisiya wata kalma wadda tushenta Helenanci ne, mai ma’ana “wadanda aka kirawo.” Kamar yadda yau akwai masu ba da gaskiya na kwarai da kuma waɗanda wai suna gaskatawa amma karya ce, haka kuma akwai ikilisiya ta gaskiya da ikilisiya wadda ba ta gaskiya ba ce. Ikilisiya ta gaskiya ta Yesu Almasihu ta kumshi dukan waɗanda tun ranar Fentikos, sun fito daga **iyalin Adamu** sun shigo **iyalin Almasihu** ta dalilin bangaskiya ta kwarai cikin cikakkiyar hadayar Almasihu. Yesu ya kare aikin nan na ba da kansa bisa gicciye kakaf.

Labarin da muka ji yau game da abubuwan da suka faru a Fentikos, ya kasance wajen shekara dubu biyu a baya. Watakila wani yana cewa, “To, wannan bai shafe ni ba! Ba ni ne na gicciye Almasihu ba! Yahudawa da Romawa suka yi shi. Ba ruwana ba ne!” Duk da haka Maganar Allah ta ce mana aka yi ma Almasihu *“rauni saboda zunubanmu, aka daddoke shi saboda muguntar da **muka aikata!**”* (Ishaya 53:5) **Zunubanmu** sun sa mutuwersa. **Laifofinmu** su ne dalilin da Allah ya bar yan Adam su gicciye Kaunataccensa! **Mutane sun gicciye Yesu, amma Allah ya tashe shi daga matattu** domin ya zama **Mai Ceton** dukan masu ba da gaskiya, da **Alkalin** dukan marasa ba da gaskiya. Saboda haka Nassi ya ce:

*“Amma yanzu [Allah] ya umarci dukkan mutane a ko’ina su tuba. Domin ya tsai da ranar da zai zo ya yi wa duniya shari’a ta gaskiya ta wurin wani da ya zaba. Allah ya ba da tabbacin yin haka ta wurin ta da mutumin nan daga matattu!”* (Ayyukan Manzanni 17:30,31)

Ku yi tunani a hankali a kan maganan nan. **Makomarku ta har abada ta danganta ga amsarku.** Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan maganar manzo Bitrus, inda ya ce,

**“Duk annabawa sun yi shaida a kan [Yesu Almasihu] cewa ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai...zai kuwa sami kyautar Ruhu Mai Tsarki!** (Ayyukan Manzanni 10:43; 2:38)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 88: Yesu Zai Dawo!**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa shi fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Duk mai bin hanyan nan yana samun salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Yau mun zo ga darasi na 88 cikin **nazarinmu na Maganar Allah bi da bi**. Yadda muka gani, tsawon daruruwan shekaru Ruhun Allah ya hura ma fiye da annabawa talatin Magana, sun rubuta sashi na fari na Littattafai Masu Tsarki, wato Attaura da Zabura da littattafan annabawa. Sashin nan na fari na Littafin Allah ana ce da shi **Tsohon Alkawari**. A sashin nan dukan annabawa suna ba da sako guda. Wato, Allah mai tsarki ne mai adalci. Saboda haka wajibi ne ya yanka hukunci bisa kowane zunubi. Duk da haka, Allah kuma Mai Rahama Mai Jinkai ne. Ba ya son yan Adam su hallaka cikin zunubansu. Saboda haka mun ga yadda Allah ta bakin annabawansa ya yi alkawali zai aiko da Mai Fansa, Almasihu mai tsarki, wanda za a haifa ta wurin budurwa. Zai yi rayuwa mai tsarki, sa'an nan zai zubar da jininsa bisa gicciye domin ya biya sakamakon zunuban yan Adam. Dukan annabawan Tsohon Alkawari sun rubuta game da Almasihun nan wanda zai zo.

A cikin sashi na biyu na Littattafai Masu Tsarki, wato **Sabon Alkawari**, Littafin Linjila ko Bishara, mun ga yadda lokacin da Allah ya kayyade ya zo. Ya aiko da Almasihu, Mai Ceton duniya, daidai yadda ya alkawalta ta bakin annabawa. Almasihu shi ne Yesu Banazare. Ba a taba samun mutum cikakke mai tsarki ba sai shi. Yesu ya cika da ikon Allah, domin shi ne ainihin Kalmar Allah a jikin mutum. Game da shi Allah ya shaida cewa, *"Wannan shi ne Dana da nake kauna, wanda nake jin dadinsa kwarai!"* (Matiyu 3:17) Asha, yan Adam irinmu sun kashe mai tsarkin nan na Allah bisa gicciye. Amma Allah ya tashe shi a rana ta uku. Sa'anda shaidu da yawa sun ga Yesu da rai, sai Allah ya daukaka shi ga wuri mafi daraja a sama. Amma ba shi ne karshen labari ba.

Labari mai ban mamaki game da hanyar adalcin Allah yana da farko da kuma da karshe. Akwai kai, akwai bindi! **Mugunyar duniyan nan ba ta ga karshen Yesu Almasihu ba tukuna!** Maganar Allah ta fada mana Ubangiji Yesu zai dawo zai ka da Shaidan da miyagun mala'ikunsa cikin tafkin wuta. Zai hukunta yan Adam a Ranar Shari'a. Zai sake halittar tsohon duniyan nan. Kan maganar darasinmu na yau, ita ce **"Yesu zai dawo!"**

Za mu yi karatu daga sashi na karshe na Sabon Alkawari, daga Littafin **Ru'uya**. Ru'uya wani littafi mai zurfi da iko ne. Ya ba da labarin abubuwan da za su kasance a karshen zamanai, sa'anda wannan duniya za ta kare. Littafin Ru'uya yana da surori ashirin da biyu. Surorin nan suna shaidar nasara mai daraja domin duk wanda ya ba da gaskiya. Amma ga wadanda ba su ba da gaskiya ba, surorin nan suna da labarin ban razana mai girma. Domin littafin Ru'uya ya bayyana cewa idan ka ki karbar Yesu Almasihu a kan **Mai Cetonka**, to, a ran karshe za ka sadu da shi a kan shi ne **Alkali** mai yanka maka hukunci! Idan ba ka karbi **Dan Ragon Allah** ba, za ka gamu da **Zakin Allah**. Domin Ubangiji Yesu wanda ya mutu tamkar dan ragon hadaya mai dauke zunubi, zai dawo tamkar zaki mai girma ya yanka shari'a! Ita ce ma'anar nassin da ya ce: *"Ubangiji Yesu zai bayyana daga sama tare da manyan mala'ikunsa a cikin harsunan wuta, zai hukunta wadanda suka ki sanin Allah, da kuma wadanda suka ki biyayya da Labari Mai Dadi na Ubangijinmu Yesu!"* (2 Tasalonikawa 1:7,8)

Yanzu ku saurara da kyau ga wadannan ayoyi daga littafin Ru'uya. Bayan da Ubangiji Yesu ya koma sama, ya aiko da mala'ikansa wurin manzo Yohanna. Ya bayyana masa abubuwan da za su faru a tashin duniya. A sura ta farko Yohanna ya rubuta:

(Ru'uya 1) <sup>1</sup>**Wannan littafi ya kunshi ru'uyar da Allah ya ba Yesu Almasihu domin ya nuna wa bayinsa abin da zai faru ba da dadewa ba.** Yesu ya aiki mala'ikansa zuwa wurin bawansa Yohanna ya fada masa wannan sakon.

<sup>2</sup>Yohanna ya shaida dukan abin da ya gani. Wannan shi ne rahotonsa game da sakon da ya fito daga wurin Allah da kuma gaskiyan da Yesu Almasihu ya bayyana. <sup>3</sup>Mai albarka ne mutumin da yake karanta wannan sakon annabci wanda ya fito daga wurin Allah, kuma masu farin ciki ne wadanda suke ji suke kuma yin biyayya da abin da aka rubuta a cikin littafin nan. Gama lokacin da wadannan abubuwa za su faru ya yi kusa. <sup>4</sup>Ni, Yohanna, ina rubuta zuwa ga jama'a masu bi... Alheri da salama su kasance tare da ku daga Allah wanda shi ne yake a yanzu, shi ne a da, shi ne kuma mai zuwa, da kuma daga ruhoi bakwai nan da suke a gaban kursiyin Allah... **Shi ne wanda ya kaunace mu, ya cece mu daga zunubanmu ta wurin zub da jininsa.** <sup>6</sup>**Shi ne ya mai da mu mu zama masu mulki da firistoci masu**

**hidimar Allah Ubansa. Saboda haka bari Yesu Almasihu yā karbi daukaka da mulki har abada abadin. Amin.** <sup>7</sup>**Ga shi, zai zo a cikin girgije, kowa kuwa zai gan shi, har da waɗanda suka kashe shi. Dukan kabilun duniya kuma za su yi kuka a kansa. Hakika! Wannan haka yake, Amin.** <sup>8</sup>*“Ni ne farko da kuma karshe,”* in ji Ubangij Allah Mai Iko duka, *“wanda shi ne yake a yanzu, shi ne a dā, shi ne kuma mai zuwa.”*

A sura goma sha tara, Yohanna ya rubuta:

(Ru'uya 19) <sup>1</sup>Bayan wannan sai na ji wani abu kamar murya mai karfi ta babban taro a sama, suna ihu suna cewa, *“Halleluya! Ceto, da daukaka, da iko, sun tabbata ga Allahnu.”* <sup>2</sup>Gama hukuncinsa daidai ne, na adalci kuma.” ...<sup>6</sup>*Sa'an nan na ji murya kamar ta babban taro, kamar motsin ruwa mai yawa da yake gudu, kamar tsawa mai kara. Na ji suna cewa, “Halleluya! Gama Ubangijinmu Allah Mai Iko duka shi ne yake mulki! [Ikon mulki a kan duniya yanzu ya zama na Ubangijinmu da Almasihunsa, zai kuma yi mulki har abada abadin!” (11:15)]*

<sup>11</sup>Sai na ga sama a buɗe, sai ga wani farin doki. Ana ce da mai hawansa **Mai Aminci da Mai Gaskiya**. Cikin **adalci** ne yake hukunci da kuma yaƙi. <sup>12</sup>Idanunsa sun yi kamar harshen wuta, a kansa kuwa akwai rawani da yawa. Yana kuma da wani suna a rubuce, sunan da babu wanda ya sani sai shi. <sup>13</sup>Rigar da ya sa kuwa an jika ta da jini. Sunansa kuwa **“Kalman Allah.”** <sup>14</sup>Rundunar masu yaƙi na sama suka bi shi, sanye da fararen yadin lilin masu tsabta a kan fararen dawaki. <sup>15</sup>Daga bakinsa wani takobi mai ci sosai ya fito. Da takobin nan ne zai ci nasara a kan al'ummai. Zai kuma yi mulki a kansu da sandan karfe, zai kuma tattake yayan inabi cikin ramin matsar inabi na tsananin fushin Allah Mai Iko duka. <sup>16</sup>A rigarsa, da kuma a cinyarsa an rubuta wannan suna, **“Sarkin sarakuna, da kuma Ubangiji iyayengiji.”**

(Ru'uya 20) <sup>1</sup>Sa'an nan na ga wani mala'ika yana saukowa daga sama, yana rike da mabuɗi na rami mai zurfin nan, da wata babbar sarka a hannunsa. <sup>2</sup>Sai ya kama Macijin, wannan Maciji na tun dā, wanda shi ne **Mugun** nan, ko kuma Shaidan, ya daure shi da sarka har na shekara dubu. <sup>3</sup>Mala'ikan ya jefa shi cikin wannan ramin mai zurfin nan, ya rufe ramin, ya kuma kulle shi ya kuma buga hatimi, don kada yā kara ruɗin al'ummai kuma, sai bayan shekaru dubun nan sun wuce. Bayan haka za a sake shi na ɗan lokaci. <sup>4</sup>Sa'an nan na ga kursiyai, da waɗanda aka ba su ikon hukunci suna zama a kai. Na kuma ga rayukan waɗanda aka yanka musu kawuna saboda sun shaidi Yesu, da kuma maganar Allah. ...Sun sāke rayuwa, suka yi mulki tare da Almasihu har shekaru dubu.

<sup>7</sup>Bayan shekaru dubun nan sun wuce, za a saki Shaidan daga inda aka kulle shi, <sup>8</sup>zai kuma fito yā ruɗi al'umman da suke a warwatse cikin dukan duniya. ...Shaidan zai tattara su don yaƙi, yawansu kuwa ya yi kamar yashi a bakin teku. <sup>9</sup>Suka bazu a duniya, suka kewaye birnin da Allah yake kauna, wato, sansanin tsarkakansa. Amma wuta ta sauko daga sama ta kone su. <sup>10</sup>**Mugun nan kuwa da ya ruɗe su, aka jefa shi cikin tafkin wuta mai kuna da farin wuta, inda aka jefar da wannan dabba tare da annabin nan na karya. A can za su sha wuya dare da rana, har abada abadin.**

<sup>11</sup>Sa'an nan na ga wani **babban farin kursiyi**, da wanda yake zama a kai. Sai sama da kasa suka bace daga gabansa, ba a kuwa kara ganinsu ba. <sup>12</sup>Sai na ga matattu, babba da karami, suna tsaye a gaban kursiyin. Aka buɗe littattafai, sa'an nan aka buɗe wani littafi, wato, littafi na masu rai. Aka hukunta matattun bisa ga abin da suka yi, kamar yadda yake a rubuce a cikin littattafan. <sup>13</sup>Sai teku ya fid da waɗanda suka mutu a cikinsa. Mutuwa da wurin zaman matattu, su ma suka ba da matattunsu. Sai aka hukunta kowa bisa ga abin da ya aikata. <sup>14</sup>Sa'an nan aka jefa Mutuwa tare da wurin zaman matattu a cikin tafkin wuta. Wannan tafkin wutan, shi ne mutuwa ta biyu. <sup>15</sup>**Duk wanda sunansa bai fito a rubuce a cikin littafin nan na masu rai ba, an jefar da shi cikin tafkin wutan nan.**

(Ru'uya 21) <sup>1</sup>Sa'an nan na ga **sabon sama da sabuwar kasa**. Sama na farko da kasa ta farko duk sun bace, babu kuma teku... <sup>3</sup>Na kuma ji murya mai karfi tana magana daga kursiyin tana cewa, *“Ga shi wurin zaman Allah yana tare da mutane! Zai zauna tare da su, za su kuma zama jama'arsa. Allah kuwa da kansa zai kasance da su, yā kuma zama Allahnsu.”* <sup>4</sup>Zai share musu dukan hawaye daga idanunsa. **Babu sauran mutuwa**, ko bakin ciki, ko kuka, ko azaba. Don abubuwan dā sun wuce.” <sup>5</sup>Sai wannan da yake zama a kursiyin ya ce, *“Yanzu zan yi dukan kome sabo!”* Ya kuma ce mini, *“Rubuta wannan, domin wannan maganar gaskiya ce, kuma tabbatacciya.”* <sup>6</sup>Ya kuma ce, *“An gama! Ni ne farko da kuma karshe, mafari da kuma matuka. Ga duk mai jin kishin ruwa, zan ba shi izni yā sha daga mabubbugan ruwan rai kyauta.”* <sup>7</sup>Duk wanda ya ci nasara zai karbi gādo daga wurina, zan zama **Allahnsa**, shi kuma zai zama **dana**. <sup>8</sup>Amma masu tsoro, da masu cin amana, da masu aikin kyama, da masu kisankai, da masu halin

lalata, da masu sihiri, da masu bautar gumaka, da kuma dukan masu yin karya, **duk rabonsu** yana cikin wannan tafkin wuta mai kuna da farin wuta, wanda yake shi ne mutuwa ta biyu.

(Ru'uya 22) <sup>1</sup>Sa'an nan mala'ikan ya nuna mini kogin ruwan rai, mai kyalli kamar madubi, yana gudu daga **kursiyi na Allah da Dan Ragon**, <sup>2</sup>yana gudu ta tsakiyar titin birnin kuma. A kowane gefen kogin kuwa akwai itacen rai mai haihuwar yaya sau goma sha biyu a shekara, yana haihuwa sau daya kowane wata...<sup>3</sup>Ba za a sami wani abu da Allah ya la'anta a birnin nan ba. Kursiyi na Allah da Dan Ragon zai kasance a cikin birnin. Bayinsa kuma za su yi masa sujada. <sup>4</sup>Za su ga fuskarsa, za su kasance da sunansa a rubuce a goshinsu. <sup>5</sup>Babu sauran dare, ba kuwa za su bukaci fitilu ko hasken rana ba, domin Ubangiji Allah ne zai zama haskensu. Za su kuwa yi mulki har abada abadin. <sup>6</sup>Sai mala'ikan ya ce mini, "Wannan magana gaskiya ce, tabbatacciya ce kuma. Ubangiji Allah, wanda ya ba wa annabawa Ruhunsa, ya aiko da mala'ikansa ya nuna wa bayinsa abin da zai faru ba da dadewa ba."

[Ni, Yesu, ina ce muku:] <sup>12</sup>...**"Ga shi, ina zuwa da wuri!** Zan zo tare da ladana, in ba kowa bisa ga abin da ya yi. <sup>13</sup>Ni ne farko da kuma karshe, mafari da kuma matuka. <sup>14</sup>Masu albarka ne waɗanda suka wanke rigunansu, domin su sami iznin ci daga itacen rai, su kuma shiga birnin ta kofa. <sup>15</sup>Amma waɗanda suke waje kuwa su ne masu ... karya cikin maganarsu da ayyukansu duka. <sup>16</sup>Ni, Yesu, na aiko da mala'ikana don ya sanar muku waɗannan abubuwan cikin jama'un masu bi. Ni ne tushen Dawuda, zuriyarsa kuma. Ni ne tauraron safe, mai haske." <sup>17</sup>Ruhu da Amarya suna cewa, "Zo!" Duk kuwa wanda ya ji wannan, shi ma ya ce, **"Zo! Duk mai jin kishin ruwa ya zo, duk mai bukata ya karbi ruwan rai kyauta.**

<sup>18</sup>Ni, Yohanna, ina jan kunnen duk mai jin maganar annabcin littafin nan cewa, **in wani ya yi kari a kanta**, Allah zai kara masa bala'in da aka rubuta a littafin nan. <sup>19</sup>**In kuma ya yi wani ragi a maganar annabcin littafin nan**, Allah zai karɓa rabonsa na yayan itacen rai, da na birnin mai tsarki kamar yadda aka bayyana a cikin wannan littafin. <sup>20</sup>Shi da ya shaida waɗannan abubuwan duka ya ce, **"Hakika, ina zuwa da wuri!"** Amin. Zo, Ubangiji Yesu! <sup>21</sup>Bari alherin Ubangiji Yesu ya kasance tare da ku duka. Amin!

Ke nan, Allah ya kammala Littafinsa mai ban mamaki. Ya yi alkawali cewa wata rana wannan Ubangiji Yesu wanda yan Adam suka gicciye, zai dawo duniya. Zai dawo domin ya dauke masu ba da gaskiya gare shi su tafi tare da shi. Zai kuma yi shari'a a kan waɗanda ba su ba da gaskiya gare shi ba. Abokina na kwari, ko kana a shirye saboda dawowa Ubangiji Yesu daga sama? Ko kana cikin waɗanda suka karɓe shi a kan Mai Ceto da Ubangijinsu? Ko ka gaskata da dukan zuciyarka, Allah ya aza zunubanka bisa Ubangiji Yesu Almasihu marar zunubi? Kuma domin ta wurinsa, Allah ya iya ya shaida kai mai adalci ne? **Ko an rubuta sunanka a Littafin Masu Rai?** Yaya hulda take tsakaninka da Yesu Almasihu? Ko shi **Mai Cetonka** ne? Ko kuwa zai zama **mahukuncinka?**

Kana a shirye domin dawowar Almasihu? Idan yau kana jin muryar Allah, kada ka taurari zuciyarka, domin Nassi ya ce:

*"A gun Ubangiji ...shekara dubu kamar kwana daya ne. Waɗansu suna cewa Ubangiji yana jan jiki game da cika alkawarinsa. Ai, ba haka ba ne. Hakuri yake yi da ku. Ba ya so kowa **ya halaka**, sai dai kowa ya zo **ya tuba**. Duk da haka, Ranar Ubangiji za ta zo babu shakka. Za ta zo kuwa kamar barawo, ba labari. A lokacin za a ji kara mai karfi sa'an nan sararin sama zai bace. Dukan abubuwan da aka dauka aka yi sama da kasa da su za su kone su halaka. Duniya da dukan abin da yake a cikinta za su bace!"* (2 Bitrus 3:8-10) *"Wannan ne lokacin da za ku karɓi alherin Allah, yau ne ranar da za ku sami ceto!"* (2 Korantiyawa 6:2) **"Ta yaya za mu tsira idan mun kyale irin wannan babban ceto wanda Ubangiji ne da kansa ya fara sanar da shi?"** (Ibraniyawa 2:3)

Abokai na kwari, na gode don sauraro. Addu'armu ga Allah, kowace magana wadda kuka ji bisa *Hanyar Adalci* ta zama maku da albarka a rayukanku, wadda za ta bishe ku ga *"ceto mai girma"* na Allah. Yana ba da ceton nan kyauta hannu sake ga duk wanda ya ba da gaskiya da zuciyar daya ga Maganarsa.

Sai mun sake saduwa. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke yin tunani a kan kalmomin Yesu na karshe a Littafi Mai Tsarki. Ubangiji Yesu Almasihu ya ce:

**"Hakika, ina zuwa da wuri!"** (Ru'uya 22:20)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 89: Labari Mai Dadi!

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya miƙa kai ga hanyar adalci wadda Allah da kansa ya kafa. Ta haka za mu sami salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azin *Hanyar Adalci*.

Mun yi nazarin littafin Linjila. Sunan nan *Linjila* Larabci ne, wato *Bishara* ko *Labari Mai Dadi*. Bayan da Ubangiji Yesu Almasihu ya tashi daga matattu, mun ji yadda ya umarci almajiransa cewa, ***“Ku tafi ko’ina a dukkan duniya, ku yi wa dukkan yan Adam bishara”*** (Markus 16:15). An dauke Yesu zuwa cikin Sama. Akwai wani maketacin mai tsattsauran ra’ayi na addinin Yahudanci wanda ya tuba, ya ba da kansa da zuciya ɗaya ga bin Yesu. Sunansa Bulus ne. Ya rubuta:

*“Daga Bulus, bawan Almasihu Yesu, wanda aka kira shi yā zama manzo, aka kuma keɓe shi don shelar **Labari Mai Dadi** na Allah. **Labari Mai Dadin** nan ne Allah ya yi alkawarinsa tun dā ta wurin annabawansa, kamar yadda yake a rubuce cikin Rubutattun Maganar Allah masu tsarki! ...**Bishara** ba abin kunya ba ce a gare ni, domin ita ce ikon Allah da take kai kowanne mutum wanda ya gaskata ga samun ceto... Gama ta wurin [**Bishara**] ne ana bayyana adalcin nan wanda daga wurin Allah yake, kuma ana samun adalcin nan ta wurin bangaskiya daga farko har zuwa karshe!”* (Romawa 1:1,2,16,17).

**Labari Mai Dadi! Labari Mai Dadi! Labari Mai Dadi!** Minene wannan **Labari Mai Dadi** wanda Maganar Allah take shan shela mana? Yau da taimakon Allah, za mu yi magana a kan wannan **Labari Mai Dadi** wanda Littattafai Masu Tsarki suke shaidawa. Amma kamin mu yi magana game da **Labari Mai Dadi**, ya kamata mu tuna da **labarin da ba dadi**.

Minene **labarin da ba dadi**? Ya yiwu kun tuna, a cikin farko bayan da Allah ya halicci sama da kasa, Allah ya yi Adamu da Hawa’u. Ya zaunar da su a cikin gonar Firdausi a nan duniya. Allah ya halicce su domin su san shi, su kaunace shi, su yi masa biyayya, su daukaka shi har abada. Amma Allah ya gwada su. Sai Allah ya ce ma Adamu, *“Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle.”* Labarin da ba dadi shi ne Adamu da Hawa’u sun kasa kunne ga maciji, wato Shaidan, wanda ya rude su su ci yan itacen da aka hana masu. Zunubin Adamu da Hawa’u ya jawo wahala da mutuwa cikin duniya. Zunubinsu ya kazantar da su, ya kuma yaɗu ga dukkan yayansu. Yadda masu magana suna cewa, “Annoba ba ta tsayawa ga tushenta!” Maganar Allah ta ba mu labarin da ba dadi cewa:

*“An shirya wa dan Adam yā mutu sau ɗaya tak, bayan haka **sai shari’ar Allah!** ...Ubangiji yana zuwa da dubban mala’ikunsa, don yā aikata hukuncinsa a kan kowa. Zai nuna wa marasa bin Allah dukan aikinsu na rashin bin Allah. Zai tone dukan bakaken maganganun da masu zunubi marasa bin Allah suka faɗa game da shi!”* (Ibraniyawa 9:27; Yahuda 14,15).

Ke nan, **labarin da ba dadi** shi ne **mu duka masu zunubi ne, dole mu fuskanci hukunci mai adalci na Allah!**

Duk da haka, **Labari Mai Dadi** kuma yana nan cikin gonar Firdausi. Allah mai rahama mai jinkai, ya shaida cewa wata rana zai aiko da Wani zuwa cikin duniya, wanda ba ya da kazantar zunubi. Za a haife shi wurin budurwa. Wannan mai tsarki, **Mai Fansa** mai adalci, zai ba da kansa a kashe shi tamkar hadaya mai dauke zunuban Adamu da zuriyarsa. Hukunci bisa zunubi wanda ya kamata mu sha, zai faɗo bisa wannan Mai Fansa marar zunubi. Shi ne Labari Mai Dadi wanda Allah ya faɗa ran da Adamu da Hawa’u sun yi zunubi.

Allah ya yi amfani da mutane da yawa domin ya shaida zuwan Mai Fansan nan, wanda kuma ana kiransa **Almasihu**. Kowane annabin Allah ya yi shelar wani abu game da Almasihu domin da isowarsa mutane za su gano shi, su tabbata shi ne Wanda Allah ya naɗa. Misali, annabi Ishaya wanda ya rayu wajen shekara ɗari bakwai kamin Almasihu, ya yi annabci game da haihuwar Almasihu cewa: *“Budurwa za ta yi ciki, ta haifi da, za a kuma sa masa suna Immanuwel. Ma’anar Immanuwel ita ce, ‘Allah yana tare da mu’”* (Matiyu 1:23; Ishaya 7:14). Wani annabi kuma, Miƙa, ya yi annabci cewa Almasihu zai sauko daga sama, a haife shi a duniya a garin **Baitalami**. Kuma shi ne daidai wurin da aka haifi Almasihu. Sai dai Miƙa ya yi annabin nan ɗarurruwan shekaru kamin haihuwar Almasihu.

Amma ba haihuwar Almasihu kawai annabawa suka yi shelarta ba. Sun kuma yi annabcin **shan wuyar Almasihu da mutuwarsa** a maimakon masu zunubi. Misali, annabi Dawuda ya rubuta cewa mutane za su rena Almasihu, su gana masa azaba, su buga kusoshi a hannayensa da kafafunsa, su kashe shi. Ba kawai Dawuda ya yi annabcin mutuwar Almasihu ba, kuma ya hango Allah zai ta da Almasihu daga matattu. Tabbaci ke nan Almasihu shi kadai ne Maceci wanda Allah ya aiko ya ceci yan Adam daga hukuncin zunubi.

Ba a yin gardama sosai game da haihuwar Almasihu. Amma mutuwarsa da tashinsa daga matattu sun zama abin tuntube ga mutane da yawa. Ba su fahimta yadda Allah ya iya barin Almasihun da ya aiko ya sha wahala da kaskanci a hannun mutane ba. Abin da galibin mutane ba su gane ba, Allahn da ke kaunarmu, shi ne Wanda ya kudurta Almasihu ya sha wuya don ya dauke **zunubanmu**. Amma dai shi ne abin da annabawa sun fada, cewa: *“Ubangiji ya ce, ‘Nufina ne [Almasihu] ya sha wahala, mutuwa kuwa hadaya ce **domin ta kawo gafara!**’”* (Ishaya 53:10)

Ko hakika mun ba da gaskiya ga annabawa? Muna cewa mun gaskata. Idan da gaskiya ne **mun ba da gaskiya ga annabawa**, to, ya kamata kuma **mu gaskanta da abin da suka rubuta**. Ya kamata mu tuna, annabawa ba su fadi ra’ayin kansu ba. Allah ne ya sa a ruhunsu abin da za su rubuta. Saboda haka, idan mun ki gaskata annabawan nan, to, wanene a karshe muke kinsa? Muna kin **Allah** — domin shi ne ya hura ma annabawa annabci cewa Almasihu zai mutu hadaya mai dauke zunubi.

Domin Allah ya yi kaunar duniya, ba ya son kowa ya halaka cikin zunubi, sai ya shirya mutuwar Almasihu. Ya kamata mai adalci ya mutu saboda marasa adalci, domin ya cece su daga hukuncin Allah. Shi ne abin da yankan hadayun tumaki da awaki a zamanin dā ya kwatanta mana. Ta wurin ikon Allah, Yesu Almasihu wanda aka haifa ta wurin budurwa, shi ne **cikakkiyar hadaya ta karshe** wadda Allah ya bado. Wadansu suna da karin magana, “Ba a bukata a zana mana hoton wada (gajere) ba, in wani yana tsaye a gabanmu!” Kamar haka, tun da shi ke yanzu muna da hadaya cikakka na din-din-din, ba mu bukata mu gajiyyar da kanmu ta wurin mu rika yanka hadayun alama da ba su cika ba. Ko kun tuna da abin da Ubangiji Yesu ya fada a bisa gicciye dab da mutuwarsa? Ya ce, *“**An gama!**”* (Yohanna 19:30). Ya biya bashin zunubanmu sau daya tak ba kari har abada! Abin da ya rage mana kawai, **sai mu ba da gaskiya!** Yadda mun riga mun karanta a kan Labari Mai Dadi game da mutuwar Ubangiji Almasihu da tashin sa daga matattu, Nassi ya ce: *“Bishara ...ita ce ikon Allah da take kai kowane mutum **wanda ya gaskata ga samun ceto!**”* (Romawa 1:16)

Abin bakin ciki, da yawa suna kin ba da gaskiya gare shi. Suna cewa labarin mutuwar Yesu da tashinsa daga matattu ba ya da gaskiya. Amma ta wurin binciken Bishara, mun gano kowane abin da annabawa suka yi annabci a kai game da Almasihu, **ya cika** cikin Yesu Almasihu. **Kowane abu...** da haihuwarsa, da rayuwarsa, da mutuwarsa, da tashinsa, da hawansa Sama. Saboda haka Bishara ta shaida cewa *“Almasihu ya mutu saboda zunubanmu, kamar yadda Rubutattun Maganar Allah sun fada, cewa an binne shi, an ta da shi a rana ta uku, yadda Rubutattun Maganar Allah [na annabawa] sun fada”* (1 Korantiyawa 15:3,4). **Kome ya faru daidai yadda annabawa suka hango.** Wadanda suka ki jinin Yesu, sun yi masa ba’a, sun gana masa azaba, sun kashe shi. Wadanda suka kaunace shi suka binne shi. Amma mutuwa ba ta iya rikonsa a kabari ba. A rana ta uku bayan da aka gicciye shi, mun ga wadansu mata sun tashi kamin gari ya waye sun tafi wurin kabari inda an binne Yesu. Sun ga kabari a buɗe kuma ba kowa a ciki. Bayan mutuwa da tashinsa, Yesu ya bayyana kansa ga almajirai don tsawon kwana arba’in. Fiye da mutum dari biyar sun gan shi bayan tashinsa daga matattu. Gaskiya ce! Almasihu ya ci nasara bisa tsohon magabcin yan Adam, wato mutuwa. Tashin Yesu daga matattu ya tabbata mana cewa Allah ya karɓi hadayarsa tamkar fansa cikakkiya domin zunuban yan Adam, domin duk mai ba da gaskiya gare shi ya sami rabo cikin madawwamin ran Yesu.

Shi ne Labari Mai Dadi. **Ubangiji Yesu Almasihu ya mutu domin ya kawas da zunubanku. Ya fito daga kabari a rana ta uku domin ya ba ku rai madawwami.** Ma’anar Labari Mai Dadin nan ita ce a kawo ceto ga duk wanda ya gaskata shi. Saboda haka, tambaya wadda dole ku ba da amsa gare ta, ita ce: *“**Ko ka ba da gaskiya?**”* Maganar Allah ta ce: *“Yau ne ranar da za ku sami ceto! Idan kun ji Labari Mai Dadi, kada ku yi taurin zuciyar! Ku ba da gaskiya!”* Ceto ba sakamakon ayyukan alheri wadanda muke yi ba. Babu mutumin da ya iya yin ayyukan alheri isassu ya ci ladan gida a Firdausi. Allah ba zai taɓa **sayar** maka babban cetonsa ba. Yana son ya ba ka **kyauta!** Ya yiwu ta wurin yin ayyukan

kirki, da addu'o'i, da azumi, kana samun jin dadi a zuciyarka. Amma wadannan ba su gamshi adilcin Allah ba! Akwai hanya guda daya tak ta shiga Firdausin Allah:

- 1) Da farko ya kamata ka gane, kai mai zunubi ne. Ba ka da karfi ka gamshi Allah ba.
- 2) Sa'an nan ya kamata ka **ba da gaskiya** cewa Yesu Almasihu shi ne Mai Ceton da Allah ya aiko daga sama. Ya mutu bisa gicciye don ya dauke zunubanka. Allah ya ta da shi daga matattu domin ya ba ka rai na har abada.

Idan ka gaskata wannan Labari Mai Dadi, **sai ka tabbata za a tafi da kai Firdausi ran da ka rasu**. Domin Allah kansa ya yi mana alkawari a cikin Maganarsa yadda za mu **sani** muna da rai madawwami. Wato, ta wurin **ba da gaskiya** ga sunan Ubangiji Yesu Almasihu (1 Yohanna 5:9-13).

Mutumin kasar Senegal wanda ya rubuta darasin nan a yarensu, ya ba da labarin cetonsa. Ya ce: Bari in dakata a nan, in fada maku yadda na zama mai ba da gaskiya ga Yesu Almasihu. Da ni saurari ne, ina sallah sau biyar kowace rana ba fasawa. Ina azumi kowace shekara. Amma ban san wurin da zan tafi ran da zan mutu ba. Na yi tambayoyi ko'ina. Amma ban sami amsa a sarari ba. Amma sa'anda na bincika Linjila, na gano **na iya sanin makomata bayan da na mutu**. Domin a cikin Bishara Yesu Almasihu da kansa ya ce: *"Hakika, ina gaya muku, duk mutumin da yake jin maganata, yana kuma ba da gaskiya ga wanda ya aiko ni, yana da rai na har abada. Ba za a yi masa hukunci ba, ya riga ya ketare mutuwa zuwa rai"* (Yohanna 5:24). Ya kuma ce: *"Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai. Wanda yake ba da gaskiya gare ni, ko ya mutu zai rayu!"* (Yohanna 11:25). Saboda haka na tuba da kokarin kaina in ceki kaina. Na ba da gaskiya ga Almasihu wanda dukan annabawa sun yi zancensa. Sun ce: *"Ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai"* (Ayyukan Manzanni 10:43). Na aza dukan begena bisa Ubangiji Yesu Almasihu. Daga ran nan har wa yau, Allah ya ba ruhuna salama. Lamirina ba ya ka da ni. Ta dalilin aikin Yesu bisa gicciye, akwai kyakkyawan haske game da nan gaba nawa. A rayuwata tamkar almajirin Almasihu, wani lokaci sai na fuskanci wahala da tsanani domin imanina ya bambanta da na ra'ayin abokaina da dangina. Amma ina da salama. Salamar Allah ta cika zuciyata da hankalina. Kuma Yesun nan da ya ba ni ita, ya ce mani: *"Idan dai duniya ta ki ku, ku sani cewa ta ki ni kafin ta ki ku. ...Na bar ku da salama. Salamata nake ba ku. Ba kamar yadda duniya take bayarwa nake ba ku ba. Kada ku damu, kada kuma ku ji tsoro."* (Yohanna 15:18; 14:27). Abokai, abin da Ubangiji ya yi mani da cikina, ya iya yi ma kowane dayanku. Yana tambayar abu guda gare ku: **Sai ku ba shi dukan zuciyarku**. Shi zai aikata sauran duka. Domin Ubangiji Yesu da kansa ya ce: *"Ku zo gare ni, dukanku da kuka gaji, kuma kuna fama da kaya masu nauyi a kanku, zan ba ku hutawa. Ku karbi umarnaina, ku kuma koya daga wurina, domin ni mai tawali'u ne, marar girmankai, kuma za ku sami hutu a zuciyarku."* (Matiyu 11:28,29)

**Ko ka gaji ne saboda nauyin kayan zunubanka?** Kana son hutawa domin zuciyarka? Idan ka ba da gaskiya ga Labari Mai Dadi a kan mutuwar Almasihu a madadinka, da tashinsa daga matattu dominka, Allah zai yafe maka zunubanka. Zai lissafta ka mai adalci, zai rubuta sunanka a Littafin Masu Rai. Idan ka ba da gaskiya ga wannan Labari Mai Dadi, Allah zai hatimce ka (ya sa shaidarsa a kanka) cewa kai nasa ne. Zai aiko da Ruhun Yesu ya zauna a zuciyarka. Ruhun Mai Tsarki wanda ke zaune a cikinka zai sake zuciyarka, da rayuwarka, da zamanka, domin Nassi ya ce: *"Idan mutum yana cikin Almasihu, ya zama sabuwar halitta ke nan, tsofaffin abubuwa duk sun wuce, ga shi kome ya zama sabo!"* (2 Korantiyawa 5:17)

Abokina, duk inda kake da zama, kominene yanayi da kana tsakiyarsu, ko kai namiji ko mace, yaro ko tsoho, Ubangiji Yesu Almasihu zai kyauta maka sabon rai — **idan ka ba da gaskiya gare shi**. Ya mutu dominka, domin ka rayu tare da Allah har abada. **Ko ka gaskata da Labari Mai Dadi?**

Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka. Ina barinku da Nassin nan wanda yake magana game da tabbacin ceto wanda Allah ke ba kowane mutum mai sa begensa cikin Labari Mai Dadi na ceton Allah. Nassi ya ce:

*"[Allah] kuma ya cece mu, ya kira mu mu zama masu tsarki. Wannan kira ba bisa ga ayyuka na samun lada ba ne, amma bisa ga nufinsa da alherinsa. Wannan alheri an ba mu ne ta wurin Almasihu Yesu kafin kafuwar duniya, amma yanzu an bayyana mana shi ta wurin zuwan Mai Cetonmu Almasihu Yesu. Shi ya kawar da mutuwa kuma ta wurin bishara ya bayyana mana rayuwan nan marar karewa a fili."* (2 Timoti 1:9,10) Allah ya taimake mu. Amin.

# Hanyar Adalci 90: Tambayoyin Dan Adam; Amsoshin Allah

## Sashi na 1

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Abokai na kwari, muna gode ma duk wanda ya aika mana da gaisuwa da kuma tambayoyi game da koyarwar Littattafai Masu Tsarki. Ina fata kun sami amsoshi masu gamsarwa daga gare mu. Kuma muna gode ma dukanku wadanda kukan saurari wa'azin *Hanyar Adalci* kowane lokaci, ko ba ku rubuta mana ba. Allah ya albarkace ku duka, ya kara maku fahimta da ganewa game da hanyar ceto mai adalci wadda ya shirya.

Da yau da darasi mai zuwa, za mu yi wani abu dabam. Za mu karanta wadansu daga cikin **tambayoyin** da ku masu sauraro kun yi mana. Domin mu ba da amsa ga tambaya, **za mu tsaya ga nassoshin Littattafai Masu Tsarki kadai**. Domin Maganar Allah ita ce kadai haske tabbatacce mai yi mana ja-gora cikin duhu. Yadda aka rubuta a Zabura: *"Maganarka fitila ce wadda za ta bi da ni, haske ne kuma a kan hanyata"* (Zabura 119:105).

Yanzu, ga tambayoyinku:

### 1) Minene addinin masu shirin wa'azin *Hanyar Adalci*?

Tuntuni, Allah ya sa marmarin sanin gaskiya a zukanmu, wato sanin **gaskiyarsa**. Muna son sanin Magana don kanmu wadda Allah daya mai gaskiya ya fada. Mun karanta Littafi Mai Tsarki a hankali, wato Attaura da Zabura da littattafan annabawa da Linjila. Mun gano Yesu Almasihu shi ne Mai Ceton da dukan annabawa sun yi zancensa. Yesu ne hadayar karshe, cikakkiya, wadda Allah ya ba da domin ta share bashin zunubin yan adam, domin kowane mai ba da gaskiya ga Yesu zai rayu a gaban Allah har abada. Yesu Almasihu wanda ya fito daga Allah, shi kadai yana da iko ya kawo mu gaban Allah. Mun kafa dukan begenmu a bisansa.

To, wanene mu? Mu **almajiran Yesu Almasihu** ne. A cikin Alkur'ani ana kiranmu *"Ahl al'kitab,"* wato, *Mutanen Littafi*. Wadansu suna kiranmu *Kirista*, wato *Mutanen Kiristi* – Kiristi wani suna ne mai ma'ana Almasihu. Sai dai ku lura, mutane da yawa suna ce da kansu Kirista, amma wannan ba ya nufin su ne mutanen Kiristi na ainihi ba. Ko gungumin itace ya dade a ruwan kogi, ba ya zama kada ba. Haka mutum ba ya zama Kirista ta hanyar kwaikwayon abubuwan da Kirista suke ga yi. Bin addini ba ya kafa zumunta da Allah ba. Yesu Kiristi kadai ya iya ya kawo mutum wurin Allah. Mun sami albarka sosai domin Almasihu shi ne Mai Cetonmu da Ubangijinmu da Abokinmu! Ya hada mu da kyakkyawan hulda tare da Allah. Yanzu ba mu jin tsoron mutuwa. Kowace rana yana bayyana mana amincinsa da kaunarsa. Ta wurin Ubangiji Yesu Almasihu, Allah ya ba mu kowane abin da ya shafi rai madawwami! A cikinsa mun sami biyan kowace bukatar zuciyarmu.

- 2) Mun gode don tambaya. Tambaya na gaba tana da muhimmanci kwari, sai mu dauki lokaci mu ba da amsa mai kyau. Wani ya rubuta: **Wani abu ya dame ni sosai. Na karanta cikin Alkur'ani inda annabinmu, Muhammadu, ya umarci dukan Musulmi su gaskata wadansu littattafai da ke cikin Littafi Mai Tsarki, misali su Attaura da Linjila. Ina ba Littafi Mai Tsarki girma. Na fara karantawa. Amma abokaina suna fada mani ba mu iya dogara ga Littafi Mai Tsarki ba domin an sake shi. Wato, Littafi Mai Tsarki da nika karantawa yanzu, ba shi ne ainihin Littafi Mai Tsarki ba, akwai bambanci. Me kuke fadi game da wannan?**

Kamin mu ba da amsa ga tambayan nan, muna da wadansu tambayoyi ga wadanda suna cewa "an sake" tsoffafin littattafai na annabawa. Daga ina ne wannan tunani ya fita? Wa ya ce an sake Littafi Mai Tsarki? Wannan kara babba ce, wa ya kawo ta? Ku fada mana, **yausha** ne an sake Littafi Mai Tsarki? **Wanene** ya sake shi? **Minene** ya sake a cikinsa? Ko akwai shaida tabbatacciya guda mai nuna inda an sake Littafi Mai Tsarki?

**Idan da gaskiya za ka bincika labarin** Littafi Mai Tsarki, za ka gano yadda Allah ya tsare Maganarsa Mai Tsarki, wadda ya hura wurin annabawansa don su rubuta. Masu cewa an sake Littafi Mai Tsarki suna sauraron jita-jitan karya kawai.



Babu wata shaida ko ɗaya mai goyon bayan tsegumin nan. Amma akwai shaidu da yawa masu cewa **ba a sãke** Littafi Mai Tsarki ba.

Yau a cikin manyan gidajen kallo na duniya, akwai tsoffafin littattafai duban dubbai na Bishara da na dukan Sabon Alkawari. Da yawa daga cikinsu suna nan a duniya ɗaruruwan shekaru kamin zamanin Muhammadu. Haka kuma littattafan Tsofon Alkawari. Idan kun kwatanta waɗannan tsoffafin littattafai da abin da muke da shi a hannunmu yau, za ka ga yadda Allah ya kiyaye mana Maganarsa. Littafi Mai Tsarki wanda muke da shi yau, ya zama daidai da Littafi Mai Tsarki na zamanin Muhammadu.

Annabawa sun rubuta kalmomin Allah bisa naɗaɗɗun littattafai na fatun dabbobi ko kuwa takardar ciyawar iwa. Malaman Yahudawa sun juye Maganar Allah ga sabbin littattafai. Marubutan nan gwanaye ne, suna da horo sosai. Suna mai da hankali kwari da gaske domin su tabbata **abin da suka juye ya zama daidai da na ainihi**. Har ma sukan kiɗaya yawan baƙaƙe a littafi, su fid da baƙi na tsakiyar littafi domin su bincika ko ya zo ɗaya da na ainihi. Idan da kuskure, sai su halakar da wancan juyi. Marubutan Yahudawan nan sun gaskanta cewa idan wani ya kawo kuskure a Maganar Allah, yana yi ma Allah ɓarna! Ya yi wuƙa da labarin sanannun **Takardu daga Tekun Gishiri** waɗanda aka gano a 1947? Ko ka taɓa ji, akwai littattafan annabawan Tsohon Alkawari da aka juye su fiye da shekara ɗari kamin haihuwar Yesu? Kuma tsoffafin naɗaɗɗun littattafan nan suna daidai da waɗanda aka juye shekara dubu a baya! Ba a sãke Littafi Mai Tsarki ba!

Babu mutumin da ke da iko shi sãke Littafi Mai Tsarki. Idan wani yana son ya sãke Littafi Mai Tsarki, da ya kamata ya sãke kowane juyi. Ba shi yiyuwa! Tun zamanin Almasihu, malamai sun juya Littafi Mai Tsarki daga harsunan farkon rubutu, wato Ibraniyanci, da Aramanci, da Helenanci, zuwa **harsuna dabam dabam** a yau. Ba mai iya sãke kowane Littafi Mai Tsarki a duniya! Yau akwai Littafi Mai Tsarki ko kuwa sashensa a sama da halshe dubu biyu. Ko a Hausa kaɗai muna da albarkar juyi ukku ko fi! Allah ya kare Maganarsa Mai Tsarki. Bayinsa suna juya ta zuwa ga harsunan mutanen duniya domin Allah yana son kowa ya ji da kunnensa, ya gane da hankalinsa, ya karɓa da zuciyarsa, ya sami ceto!

Ko da gaskiya ne Allah yana da iko shi kare Maganarsa daga Shaidan da waɗanda suke son su sãke ta su yi ɓarna? Tabbas, **ya iya** kare ta. Har ma, **ya kare** ta tun farko! *Allahu Akbar!* Allah mafi girma! Lalle, mun sani, tun farkon duniya har wa yau Shaidan yana kokari ya kawo sãkewa cikin Maganar Allah — wato a cikin tunanin mutane. Misali, a littafi na farko na Littafi Mai Tsarki, mun ji Allah ya ce ma Adamu, *“A ranar da ka ci daga itacen nan **za ka mutu lalle!**”* Amma Shaidan ya musunta faɗin Allah. Ya ce ma Adamu da Hawa’u, *“**Ba za ku mutu ba!**”* Ke nan, Shaidan ya nufa ya sãke Maganar Allah. Yadda kun sani, Adamu da Hawa’u sun zaɓa su gaskata Shaidan, sun ci yayan itacen da aka hana masu. Sakamakon wannan, kurwarsu ta mutu, jikinsu ya fara tsufa har shi ma ya mutu, kamar yadda Allah ya faɗa. Abokai na kwari, Maganar Allah ta tabbata. Iblis makaryaci ne, mayaudari. Shaidan yana son ruɗin mutane don su gaskata an sãke Littafi Mai Tsarki. Amma Ubangiji Yesu Almasihu ya ce, *“**Nassi kuwa ba ya tashi**”* (Yohanna 10:35) *“**Sama da kasa za su kare amma maganata ba za ta kare ba ko kaɗan**”* (Matiyu 24:35).

### 3) Mun gode don amsa a sarari. Yanzu ga tambaya ta ukku. **Mi ya sa kuna kiran Yesu Ɗan Allah? Allah ba ya haihuwa, ba a haife shi ba. Yaya Yesu ya zama Ɗansa?**

Mun sha ba da amsa ga babbar tambayan nan. Amma muna jin daɗi mu maimaita muku amsa domin rashin sani ya fi dare duhu. Mai tambaya ya ce, *“Mi ya sa **kuna** kiran Yesu Ɗan Allah?”* Da farko, ya kamata mu tuna maku masu sauraro cewa ba mu ne muka ba Yesu sunan *Ɗan Allah* ba. **Allah** shi ne wanda ya kira Yesu **Ɗansa!** Abu na biyu, sunan *“Ɗan Allah”* **ba ya nufin Allah ya ɗauki mata** ya haifi da. Yadda muka gani, Yesu yana da ɗaruruwan sunaye a Littafi Mai Tsarki. Sunayen nan suna taimakonmu mu gane yadda Yesu yake. Misali, ana kiransa *“**kofa,**”* amma wannan ba ya nufi an yi shi da katakon itace ko da karfe ba! Ana kiransa *“**Abinci mai ba da Rai**”* amma ba ya nufin Yesu yana kamar abincin tuwo da miya da muke ci. Annabawan Allah sun kira Almasihu *“**Ɗan Ragon Allah,**”* wannan bai mai da shi tumkiya ba. Kamar haka, sa’anda Allah ya kira Yesu **Ɗansa**, ya kamata ku gane wannan ba ya nufin Allah ya ɗauki mata ya haifi yaro! Misali, in wani ya tashi daga kasar Ghana, ya zo nan, za a kira shi ɗan Ghana. Amma ba ya nufin Ghana ya ɗauki mata ya haifi yaro! Kamar haka Allah da mala’iku da annabawa sun kira Almasihu *“Ɗan Allah”* domin ya fito daga Allah. An haifi Yesu wurin budurwa. Ba ya da mahaifi a nan duniya. Kamin a haife shi yana

rayuwa a sama, domin shi ne “*Kalimat Allah*,” wato, **Kalma** wanda yana tare da Allah tun farko. Shi ya sa Nassi ya shaida:

*“Tun farko akwai Kalma, Kalman kuwa tare da Allah yake, Kalman kuwa Allah ne. Kalman nan ya zama mutum, ya kuwa zauna a cikinmu. Mun ga daukakarsa, daukakar da take ta Makadaicin Da daga wurin Uba, yana kuma cike da alheri da gaskiya... Ba mutumin da ya taɓa ganin Allah. Makadaicin Dansa wanda yake daidai da Allah, yake kuma tare da Uba, shi ya bayyana mana yadda Allah yake.”* (Yohanna 1:1,14,18)

Yesu ne Madawwamin Dan Allah, Kalman Allah wanda ya bayyana a duniya a jikin mutum.

Minene Kalman Allah? Watakila za ku ba da amsa cewa Kalman Allah shi ne Maganar Allah wadda Allah ya hura ma annabawa don su rubuta Littafi Mai Tsarki. Kun fadi daidai. Littattafan annabawa Maganar Allah ne gare mu, kamar wasiku zuwa gare mu daga wurin Allah. Sai ku bari mu yi tambaya game da wani abokinku na kwari da ya zauna a wani gari. Me kun fi so? Ko abokinku kawai ya rubuta maku wasika? Ko kuwa shi kansa ya kawo maku ziyara? Tabbas, kun fi son ganinsa ido da ido, ku yi magana da shi baki da baki. Kamar haka, da shi ke Allah mai girma ne, ba abin da ya buwaya a gare shi, kuma yana son ya bayyana ma mutane yadda yake, da kuma nufinsa dominmu — ko zai aiko da wasiku kurum, ko kuwa zai zo da kansa ya yi ziyara? Abokai, labari mai dadi wanda annabawa suka shaida mana, shi ne **Allah zai zo da kansa ya kai ma yan adam masu zunubi ziyara!**

A cikin Linjila, mun gano yadda Allah ya sauka da Kalmansa a kamannin mutum, shi zauna wurin mutane domin ya cece su daga zunubansu. Mutumin nan daga sama, shi ne Yesu Almasihu. Ya cancanta a kira Yesu ‘Dan Allah’ domin shi ne Kalma wanda yana tare da Allah tun farko. Yesu ne Madawwamin Da na Allah. Ya bayyana ma mutane daidai wa daida yadda halin Allah yake. Mukan ce game da wani yaro, “Ya zama daidai da mahaifinsa!” Haka yake da Yesu. Yesu yana dauke da surar Allah. Sanin Yesu shi ne sanin Allah da yadda yake. Saboda haka Littafi ya ce:

***“A dā, Allah ya yi wa kakanninmu magana ta hanyoyi iri-iri da kuma a lokatai dabam-dabam ta wurin annabawa. Amma a wadannan kwanakin karshe ya yi mana magana ta wurin Dansa. Ta wurin Dan ne Allah ya halicci kome da kome. Shi ne kuma aka zaɓa domin kome yā zama nasa. Shi ne hasken daukakar Allah da kuma ainihin kamannin Allah. Daidai yake kuma da Allah. Yana riƙe da dukkan kome ta wurin maganarsa mai iko. Bayan ya tsarkake mu daga zunubanmu, sai ya zauna a sama a hannun daman Mai Daukaka duka”*** (Ibraniyawa 1:1-3).

Wata maganar karshe: Allah bai ce **dole ku fahimta dalilin** da ya kira Yesu Dansa ba. Sai dai dole ku **gaskata** da shi. Ku tuna fa, Allah ya hura annabi Dawuda ya rubuta a cikin Zabura: “*Ku yi mubaya’a [mika wuya] da Dan, idan kuwa ba haka ba zai yi fushi da ku, za ku kuwa mutu, gama yakan yi fushi da sauri. Albarka ta tabbata ga dukan masu zuwa gare shi neman mafaka!*” (Zabura 2:11,12) Allah ne kuma ya hura manzo Yohanna ya rubuta a cikin Linjila:

*“Yesu ya yi abubuwan ban mamaki da yawa a idanun almajiransa wadanda ba a rubuta a wannan littafi ba. Amma an rubuta wadannan ne, don ku ba da gaskiya Yesu shi ne Almasihu, Dan Allah. Sa’an nan kuma, ta wurin ba da gaskiya ku sami rai a cikin sunansa”* (Yohanna 20:30,31). ***“Dukan wanda yake ba da gaskiya ga Dan, yana da rai na har abada. Amma duk wanda ya ki Dan, ba zai sami rai ba, sai dai fushin Allah yā kasance a kansa”*** (Yohanna 3:36).

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, darsai mai zuwa za mu cigaba da wadansu tambayoyi da amsoshi.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunani a kan wannan shaida daga Littafi Mai Tsarki:

***“Duk dan Adam kamar ciyawa yake, duk darajarsa kamar furen ciyawa take. Ciyawa takan bushe, furen kuma yakan fādi. Amma maganar Ubangiji za ta kasance har abada!”*** (1 Bitrus 1:24,25)

Allah ya taimake mu. Amin.

# Hanyar Adalci 91: Tambayoyin Dan Adam; Amsoshin Allah

## Sashi na 2

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta haka muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Lalle ina jin dadi mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau za mu cigaba inda muka ajiye aiki darasin da ya wuce. Za mu biya bukatar **tambayoyin** da muka samu daga ku masu sauraro. Mun gode ma kowannenkun da ya aika mana da wasika. Kamin mu fara, bari mu tabbata maku da abu guda. Cikin ba da amsoshi ga tambayoyinku, ba yadda za mu yi karfin hali mu dogara ga iliminmu ko ilimin wani dan adam. Muna dogara ga **Maganar Allah kadai**. Mu ba mu da amsoshi ga tambayoyinku, amma **Allah** yana da amsoshi, ya kuma ba mu su a rubuce a Littattafai Masu Tsarki. Littafi Mai Tsarki ya ce: *"Maganar Allah tana da rai, tana da karfin aiki kuma. Kaifinta ya fi na kowane takobi mai baki biyu. Tana sara har ciki-cikin mutum, ta raba ruhu da rai, da kuma gabobi da bargo. Har ma tana gane duk tunani da nufin da suke cikin zuciya"* (Ibraniyawa 4:12). Yanzu fa, bari mu koma ga tambayoyinku.

- 1) Wani mai sauraro ya rubuta cewa: **A wani darasi kun ce: "Abin da ke mugunta ba ya fitowa daga wurin Allah." Ban yarda da wannan ba. Domin na gaskata Allah ya halicci abin da ke mugu kamin ya yi abin da ke nagari.**

Bari mu biya bukatar tambayar nan ta hanyar wata tambaya wadda aka rubuta a Littafi Mai Tsarki: *"Ko rijiya daya za ta iya ba da ruwa mai dadi tare da ruwa mai daci daga wuri guda?"* (Yakubu 3:11) Ko kadan! Yadda rijiya daya ba ta ba da ruwa mai dadi tare da ruwa mai daci, haka kuma Allah bai zama asalin mugunta da nagarta duka biyu ba. Littattafai Masu Tsarki suna cewa:

*"Allah haske ne, kuma a cikinsa **babu duhu ko kadan!**"* (1 Yohanna 1:5) *"In jaraba ta same mutum, kada ya ce, Allah ne ya jarrabce shi. Domin Allah ba ya jarabtar kowa da mugunta, kuma ba ya yiwuwa a jarabce shi. Mutum dai yakan fadi cikin jaraba sa'ad da mugun kwadayinsa ya rude shi, ya kuma sha kansa... Yan'uwana wadanda nake kauna, kada ku yarda a rude ku. **Kowace baiwa mai kyau, da kowace cikakkiyar kyauta** daga sama suke. Sun sauko ne daga wurin Allah Uba wanda ya halicci rana, da wata, da taurari duka. Shi kuwa ba ya canzawa, babu kuma alamar duhu gare shi. Bisa ga nufinsa Allah ya ba mu rai ta wurin maganarsa mai gaskiya domin ya sa mu a matsayi mafi daraja cikin halittarsa."* (Yakubu 1:13,14,16-18)

Annabin Allah, annabi Habakuk, ya rubuta: *"Ba kai ne madawwami ba? Ya Ubangiji Allahna Mai Tsarki... Kai mai tsarki ne, ka fi karfin ka dubi mugunta. **Kai da ba ka duban laifi.**"* (Habakuk 1:12,13) Tun da shi ke Allah ba ya yin hakuri da mugunta, kada mu dauka cewa Allah ya iya ya **halicci** mugunta! Allah ya halicci mala'ikan nan, Lusifa, mala'ikan haske. Amma Lusifa ya sake, ya zama Iblis sa'anda ya zaba ya yi ma Allah tayarwa. Allah ya halicci Adamu. Amma Adamu ya zama mai zunubi sa'anda ya zaba ya yi ma Allah rashin biyayya. Maganar Allah ta koya mana Iblis, duk da zuciyar mutum marar adalci, su ne asalin mugunta. Kuma Allah da Maganarsa su ne asalin dukan nagarta.

- 2) Tambaya ta biyu ta ce: **Idan Allah ne mai tsarki mai rahama, don me ya kyale, yana kallon fadace-fadace, da yakoki, da kisankai, da mugunta da ke cikin duniya? Ko ba ya da iko ya taimaki masu shan wuya?**

Tabbas, Allah ne Ubangijin Jinkai. Kuma abin da ya kamata ya yi domin ya taimaki masu shan wuya, **ya riga ya yi shi!** Ya aiko da Mai Fansa mai adalci, Yesu Almasihu, domin ya sulhunta mutane da kansa, da kuma da junansu. Yesu ya yi sulhu ta hanyar mutuwar sa'anda ya dauke zunuban duniya. Amma kamin mutane su sami cikakken sulhu da junansu, da farko ya kamata su ba da gaskiya ga Yesu a kan shi ne Mai Ceton da Allah ya aiko, su kuma ba da kansu gare shi. Idan hulda tsakaninmu da Allah ta zo daidai, sa'an nan mun iya mu daidata huldarmu da jama'a. Sai in mun yi haka za a sami salama ta gaskiya. Kome ya danganta ga **zumuntarmu** tare da Allah. Dole mu sha maganin da Allah ya shirya mana. Kuma, sai ku tuna, Allah zai yi ma duniya shari'a saboda mugunta. Maganar Allah ta ce Ubangiji Yesu Almasihu zai dawo a karshen zamani ya hukunta duk wanda ya ki karbar gaskiya ya kuma ki yi mata biyayya. Bayan da Ubangiji Yesu ya ci nasara bisa dukan makiyan Allah, zai sabunta dukan halitta. Sa'an nan za a cika abin da aka

rubuta a Littattafai, cewa: **“Ba za a sami wani abu da Allah ya la’anta ...ba. ...Babu sauran mutuwa, ko bakin ciki, ko kuka ko azaba. Don abubuwan dā sun wuce.”** (Ru’uyar Yohanna 22:3; 21:4)

- 3) Ga tambaya ta ukku wadda za mu duba yau, ta ce: **Wani abu ya dame ni. Tun dā na gaskata idan na yi zunubi, zunubin nan ya shafe ni amma ba zai shafi yayana ba, don ba su ne suka yi shi ba. Amma kun ce, zunubin da kakanmu Adamu ya yi a Gonar Firdausi ya shafi dukan zuriyarsa, dole Allah ya yi masu hukunci. Yaya wannan ya zama haka?**

Hausawa suna cewa: “Dan burgu bai rasa farin bindi.” Gaskiya ce. Kuma annoba ba ta tsaya ga wanda ya kawo ta ba. Kowa ya sani, idan mun haifi da, ya yi girma a gidanmu, tabbas halinsa zai bi abin da ya gani wurin iyayensa – ko abu mai kyau ko marar kyau! A wurinsa za mu ji magana irin tamu, da halin rayuwa irin namu, da tunaninmu, da yin abubuwa yadda muke yinsu. Dukanmu mun tashi a gidan Adamu da Hawa’u. Mu zuriyar waɗanda suka yi ma umarnin Allah rashin biyayya. Ko mun bi halin kakanninmu ko a’a? Wa ya iya cewa bai taba baɗewa ko sau ɗaya ga hanyar dokokin Allah ba? Dukanmu masu laifi ne! An haife mu da hali mai yi ma dokokin Allah rashin biyayya. Daga wanene muka gāda halin nan mai yin rashin biyayya? **Daga Adamu ne.** Ya zama kwatancin wani mugun ciwo. Zunubin Adamu ya yaɗu, ya kama dukanmu. Ko mun yarda ko a’a, haka yake. Kuma shaidar Maganar Allah ta zo daidai da wannan inda aka rubuta: **“Zunubi ya shigo cikin duniya ta wurin mutum guda, zunubin nan kuwa shi ya jawo mutuwa. Haka kuma mutuwa ta bi ta shafi kowa, don kowa ya yi zunubi!”** (Romawa 5:12) Amma ba mu rasa bege duka ba, domin Maganar Allah ta kuma ce: **“Yadda laifin mutum guda [Adamu] ya jawo hukuncin mutuwa a kan kowa, haka kuma aikatawar adalci da mutum guda [Yesu Almasihu] ya yi ya kawo albarka ga kowa, wato, samun adalci a gaban Allah da kuma sabon rai”** (Romawa 5:18).

- 4) Tambaya na gaba ita ce: **Me ya sa an raba Littafi Mai Tsarki sashi biyu, Tsohon Alkawari da Sabon Alkawari?**

A takaice, dukan abin da annabawa suka rubuta a **Tsohon Alkawari**, wato **Alkawari na Farko**, sun rubuta kamin a **haifi** Almasihu. Dukan abin da ke cikin **Sabon Alkawari**, an rubuta **bayan** haihuwar Almasihu. Ke nan, sakon annabawan Allah waɗanda suka rubuta Alkawari na Farko shi ne: **“Allah zai aiko da Almasihu!”** Sa’an nan sakon Sabon Alkawari shi ne: **“Allah yā aiko da Almasihu yadda ya alkawalta ta bakin annabawa!”** Mun gode ma Allah Littafi Mai Tsarki yana da sashi biyu — Alkawari na Farko **da** Sabon Alkawari. Ta wurin sassan nan biyu muna ganin abin da Allah ya alkawalta da daɗewa, ya kuma cika. Allah ya aiko da Mai Ceto, Yesu Almasihu, daidai yadda ya alkawalta ma kakanninmu a cikin Attaura, da Zabura, da sauran littattafan annabawa. Yadda koguna suna gangarowa ga teku, haka Littattafan Annabawa suna samun cikawarsu a cikin Almasihu.

- 5) Ga wata tambaya: **Da yawa suna cewa mutum bai iya sanin ko zai tafi Aljanna ko Jahannama ba. Allah kaɗai ya sani. Amma kun ce idan ka mutu yau, za ka tafi Sama. Minene tushen gagarumin bayanin nan?**

Bari mu biya bukata da wata tambaya: **Ko Allah ya iya karyaɗa maganarsa?** Ko kuwa Allah yana rikon amana da Maganarsa? Maganar Allah ta ce:

**“Dukan annabawa sun yi shaida a kansa [Ubangiji Yesu Almasihu] cewa ta wurin sunansa duk wanda ya ba da gaskiya gare shi zai sami gafarar zunubai”** (Ayyukan Manzanni 10:43). **“Ku masu ba da gaskiya cikin Ɗan Allah, na rubuta muku waɗannan abubuwa duka ne don ku san kuna da rai na har abada”** (1 Yohanna 5:13).

Tun da shi ke Allah kansa ya ce a cikin Maganarsa mun iya sanin muna da rai maɗawwami, to, wanene mu da za mu ce ba wanda ya iya sanin makomarsa ta har abada? Tabbas, aboki mai sauraro, **ka iya sanin** inda za ka tafi bayan da ka mutu. Tambaya ita ce: Ko hakika ka ba da gaskiya ga Ubangiji Yesu Almasihu da cikakkiyar haɗayarsa? Ko har wa yau kana dogara ga **“ayyukanka nagari”**? Sai waɗanda suke gaskatawa ga Almasihu suna da ikon cewa, **“Na tabbata ina da rai maɗawwami!”**

- 6) Mun gode. Wani mai sauraro ya tambaye mu: **Yesu ya yi bayani cewa wani Mai Taimako, wato Parakletos, zai zo bayansa. Bisa wanene Yesu ya yi magana?**

**Parakletos** kalmar Helenanci ce mai ma’anar **Mai Taimako**, ko **Mai ba da Shawara**, ko **Aboka** — wato lauya. A Littafi Mai Tsarki an mori sunan Parakletos domin Yesu (dubi 1 Yohanna 2:1) da kuma domin Ruhu Mai Tsarki. Yadda muka karanta a Linjila, kamin Ubangiji Yesu ya koma sama, ya yi ma almajiransa alkawari cewa:

**“Zan kuma roki Uba, shi kuwa zai ba ku wani Mai Taimako yā kasance tare da ku har abada. Shi ne Ruhu na gaskiya, wanda duniya ba ta iya karɓe shi ba don ba ta iya gan shi ko ta san shi ba. Amma ku kam kun san shi, don yana zama tare da ku, zai kuma kasance a zuciyarku. ...Mai Taimako, wato, Ruhu Mai Tsarki, wanda Uba zai aiko**

**cikin sunana**, shi ne zai koya muku kome, yā kuma tuna muku duk abin da na fada muku. ...Zai nuna wa mutanen duniya cewa tunaninsu ba daidai ba ne a kan zunubi... domin sun ki su kafa bangaskiyarsu gare ni... [Saboda haka] kada ku bar Urushalima. Ku jira sai **alkawarin** da Ubana ya yi ya cika tukuna, wanda na fada muku da bakina, cewa Yahaya ya yi wa mutane baftisma da ruwa, amma nan da yan kwanaki, za a yi muku baftisma da **Ruhu Mai Tsarki**.” (Yohanna 14:16,17,26; 16:8,9; Ayyukan Manzanni 1:4,5)

Ubangiji Yesu ya ce Mai Taimako **ba mutum ba ne**, amma **Ruhu** ne — Ruhu Mai Tsarki na Allah — wanda ba a ganinsa da ido ba. Yesu ya gaya ma almajiransa cewa bayan da ya koma Sama, Allah zai aiko da Ruhu Mai Tsarki shi kasance a zuciyarsu. Wadansu darussa na baya, mun ga daidai yadda wannan ya faru a Ranar Fentikos kwana goma bayan hawan Yesu zuwa cikin Sama.

A takaice, Mai Taimako shi ne Ruhun Almasihu wanda ya zo ya zauna a zuciyar kowane mai yin imani da Bishara. Idan hakika ka ba da gaskiya, Ruhu Mai Tsarki zai tsarkake kuma ya sabunta zuciyarka, zai yi maka shaida mai nuna kai ne yaron Allah, ya ba ka rabo a gaban zatin Allah mai tsarki har abada. Shi ne abin da Nassi ya shaida, cewa:

*“Ta wurin Almasihu, ku ma kun zama mutanen Allah lokacin da kuka ji maganar gaskiya, wato, Labari Mai Dadin da ya kawo muku ceto. A lokacin nan kun ba da gaskiya ga Almasihu, Allah ya ba ku **Ruhu Mai Tsarki kamar yadda aka yi muku alkawari zai yi, yā zama kamar alama wanda yake nuna ku nasa ne**. Ruhu Mai Tsarki shi ne ya tabbatar mana cewa Allah zai ba mu abin da ya yi alkawari, har ya sa muka sani nan gaba Allah zai cece wadanda suke nasa. Wannan kuma domin yabon daukakarsa ne”* (Afisawa 1:13,14).

Ga mu da muka ba da gaskiya, Ruhu Mai Tsarki mataimakinmu ne, mai yi mana ja-gora, karfinmu ne, mai koya mana, da abu da yawa kuma. Yana yin abubuwa da yawa dominmu, ba mu iya fadinsu duka ba. Wata hanya inda yana taimakonmu, ita ce cikin addu’o’inmu. Akwai bambanci da yawa tsakanin *maimaitawar wata addu’a* da kuma yin *magana da Allah!* Ruhu Mai Tsarki yana taimakonmu yin addu’o’i na kwarai wurin Allah. Yadda aka rubuta: *“Ruhu yake yi mana taimako cikin kāsawarmu. Ba mu san yadda ya kamata mu yi addu’a ba, amma Ruhu da kansa yana rokon Allah saboda mu tare da nische-nische wadanda kalmomi ba za su iya bayyana ba”* (Romawa 8:26). Kowane mutum wanda da gaskiya ya karbi Bisharar Yesu Almasihu yana da kasancewar wannan bako daga sama, Ruhu Mai Tsarki, a cikinsa. Nassi ya ce: **“Duk wanda ba shi da Ruhun Almasihu kuwa, shi ba na Almasihu ba ne”** (Romawa 8:9).

- 7) Tambaya ta karshe yau, wani ya ce: **Na ji bisa ga koyarwarku, zan tafi Aljanna idan na karbi Yesu Almasihu a kan Mai Cetona. Wato, wannan ya ba ni dama yin rayuwata yadda nake so har da yin mugunta, kuma ran da na mutu ba zan rasa wurina a Firdausi ba? Me Littafi Mai Tsarki ya koya mana?**

Maganar Allah, a Littafin Romawa sura shida, ta ba da amsa a sarari ga tambayan nan. An rubuta: *“Za mu ci gaba da rayuwa cikin zunubi don alherin Allah ya karu? Ina! Ko kadan! Ai, mun riga mun mutu ga zunubi. Yaya kuma za mu ci gaba da rayuwa a cikinsa?”* (Romawa 6:1,2) Yesu Almasihu ya mutu bisa gicciye, ya kuma tashi daga cikin matattu. Sakon nan shi ne shirin Allah mai adalci domin **ya ceci masu zunubi** ba daga **sakamakon zunubi** kawai ba, amma kuma daga **ikon zunubi**! Idan ka karbi Labari Mai Dadi da zuciyar daya da hannu biyu-biyu, ke nan Maganar Allah ta koya mana, daidai wannan sa’a ta ba da gaskiya, Allah zai cika ayyuka biyu a cikinka:

**Da farko, Allah zai yafe maka dukan zunubanka** a cikin sunan Almasihu, kamar yadda ya alkawalta.

**Na biyu, Allah zai ba ka sabuwar zuciyar** ta wurin ikon Ruhu Mai Tsarki. Sa’an nan za ka fara kaunar adalci, ka ki mugunta. Domin Allah ya sa halinsa mai tsarki a cikinka. Saboda haka Nassi ya yi alkawari:

*“Idan mutum yana cikin Almasihu, ya zama sabuwar halitta ke nan, tsofaffin abubuwa duk sun wuce, ga shi, kome ya zama sabo!”* (2 Korantiyawa 5:17) *“Yesu ne ya bayar da kansa domin yā fanshe mu **daga dukan mugunta, don yā tsarkake** wa kansa mutanen da za su zama nasa wadanda **suna da marmarin yin ayyuka nagari**”* (Titus 2:14).

Sa’anda wani da gaskiya ya yi imani da Ubangiji Yesu Almasihu, ba zai cigaba da yin mugunta ba, domin Allah ya sa **Ruhunsa Mai Tsarki** a cikinsa. Kuma, *“halayen da Ruhun Allah yake haihuwa, su ne kauna, da farin ciki, da salama, da hakuri, da kirki, da nagarta da yin aminci, da ladabi da kuma shan karfin sha’awar jiki.”* (Galatiyawa 5:22,23)

Lokacinmu ya yi yau. Amma idan Allah ya yarda, a darasi mai zuwa za mu cigaba da wannan tambaya, wato yadda ya kamata mai bi zai yi rayuwarsa. Allah ya sa maku albarka. Muna barinku da wannan aya daga Zabura ta annabi Dawuda:

**“Wannan Allah dai! Ayyukansa kamiltattu ne kwarai, Maganarsa abar dogara ce! Kamar garkuwa yake, ga duk mai neman taimako a wurinsa”** (Zabura 18:30). Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 92: Yaya Rayuwar Almajiran Yesu Take?

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Allah yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda ya kafa. Kowa ya yi wannan, zai sami salama ta ainihi tsakaninsa da Allah har abada. Ina jin dadi yau, mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Kamar yadda muka alkawalta a darasin da ya wuce, yau shirinmu ne mu dubi **yadda ya kamata masu bin Yesu Almasihu su yi zamansu don su faranta ma Allah zuciya**. Ya kamata bangaskiyar da ke cikin zuciyar almajirin Yesu ta bayyana ta wurin tunaninsa, da maganarsa, da ayyukansa; wato cikin dukan rayuwarsa.

Kamin mu yi tunani a kan irin rayuwar da ya cancanta ga almajirin Almasihu, bari mu maimaita abin da ya sa mutumin ya kasance almajiri na gaskiya, mai bin Yesu. Kamar yadda mun riga mun gani, da farko almajirin Almasihu shi ne wanda ya gane shi mai zunubi ne kuma ba ya da dabara ya shiga Firdausi ta kokarin kansa. Na biyu, ya gaskanta shirin da dukan annabawan Allah sun yi shelarsa. Wato, shirin yadda Allah zai gafarta ma yan Adam zunubansu. Shirin nan shi ne mutuwar Yesu Almasihu bisa gicciye. Allah ya bado Mai Fansa marar zunubi shi mutu domin zunubanmu. Ya kuma ta da shi da rai domin ya lissafta mu masu adalci ne.

A takaice, **almajirin Yesu Kiristi shi ne wanda ya ba da gaskiya ga Labari Mai Dadi game da Yesu Almasihu da dukan zuciarsa**. Ya tabbata kuma an gafarta masa dukan zunubansa, yadda Allah ya alkawalta a cikin Maganarsa. Allah ya dauki rikon mai ba da gaskiyar nan tamkar yaronsa. Yadda aka rubuta a cikin Linjila: Kowane mai karbar Yesu Almasihu, wato mai ba da gaskiya ga sunansa, an *"ba su iko su zama yayan Allah. Ba su zama yayansa ta hanyar irin ta yan Adam ba, ...amma Allah ne da kansa Ubansu"* (Yohanna 1:12,13). Aboki na kwari, Allah yana son ka sani, idan ka zama yaron Allah ta wurin ba da gaskiya ga Almasihu da miƙa kansa hadaya wanda ya yi dominka, ba za ka taɓa halaka ba. Allah zai ba ka iko ka rayu har abada a gabansa a Firdausi!

Ya yiwu wani yana yin gardama cewa: Haba, da a ce shiga Firdausi yana da sauki haka ga almajirin Yesu, da zai yi zamansa yadda ya ga dama, ya yi kowane zunubin da yake so, ba tare da jin tsoron shari'a ba, domin Allah ya riga ya yafe masa dukan zunubansa! Abokai, irin tunanin nan **na shirme** ne! Waɗanda suke tunani haka ba su san kominene zunubi ba, ba su kuma san Allah ne Mai Tsarki ba. Zunubi mugun abu ne. Yesu Almasihu ya zo **domin ya cece mu** daga ikon zunubi. Bai zo don ya zuga mu mu cigaba cikin zunubi ba! Mai ba da gaskiya ga Almasihu yanzu **ba bawan zunubi ba ne**. Gaskiya, sai waɗanda ke na Iblis suna jin daɗin rayuwar zunubi sosai! Mutumin da Allah ya ceta, ya yafe masa, sai ya saƙe masa zuciya. Allah ya wanki zuciarsa, ya tsabtace ta. Wanda ya sami wannan wurin Allah, zai kauce ma yin zunubi duka. Haka Nassi ya shaida cewa: *"Saboda haka idan mutum yana cikin Almasihu, ya zama sabuwar halitta ke nan, tsofaffin abubuwa duk sun wuce, ga shi, kome ya zama sabo"* (2 Korantiyawa 5:17).

Sai ka gaya mani, da ka aza farar riga mai tsabta, ko za ka tafi ka zauna wurin kazanta? A'a, za ka kauce ma kowane abin da zai bata maka tufafinka. Haka yake ma kowa wanda Allah ya tsarkake shi daga zunubansa. Yanzu ba ka da marmarin yin abin da zai bata ma Allah rai. Za ka **son** faranta ma Ubangiji zuciya. Idan wani ya yafe maka babban bashin kuɗi, ko za ka yi masa barna da gangan? A'a, za ka yi iyakar kokarinka ka gamshe shi. Kamar haka, Ubangiji Allah ya gafarta maka babban bashinka na zunubi, ya cece ka daga madawwamin hukunci. Ba za ka gode masa ba, ka girmama shi cikin tunaninka, da maganarka, da aikinka duk tsawon rayuwarka a duniya?

Ku ji abin da Linjila ta shaida game da masu bin Ubangiji Yesu. Ta ce:

(Titus 3) <sup>3</sup>*Gama mu ma a dā wawaye ne, marasa biyayya, aka kuwa rude mu. Sha'awace-sha'awace da kwadayi iri-iri suka daure mu, muka kuma yi rayuwarmu cikin kishi da riƙe juna a zuciya. Mutane suka ƙi mu, mu kuma muka ƙi su.*

<sup>4</sup>*Amma a sa'ad da aka bayyana alheri da kaunar Allah Mai Cetonmu,* <sup>5</sup>*sai Allah ya cece mu. Wannan kuwa ya yi ba don mun yi waɗansu ayyuka na adalci ba, amma bisa ga jinkansa ne ya cece mu ta wurin wankan nan na Ruhu Mai Tsarki wanda ya ba mu sabon haihuwa da sabon rai.* <sup>6</sup>*Ruhu Mai Tsarkin nan ne aka zuba a yalwace a kanmu ta wurin Yesu Almasihu Mai Cetonmu.* <sup>7</sup>*Ya yi wannan domin ta wurin alherinsa mu sami zaman marasa laifi a gaban Allah, kuma mu zama waɗanda za su gāji rai madawwamin nan da muka sa zuciya a kai.* (1 Bitrus 1) <sup>14</sup>*Yanzu da kuke yaya masu biyayya, kada ku yarda abubuwan da kuke marmarinsu a dā su dauke muku hankali. A lokacin, ai, kuna zaman duhu ne.* <sup>15</sup>*Amma da yake Allah wanda ya kira ku mai tsarki ne, ku ma kanku sai ku zama da tsarki a cikin dukan ayyukanku.* <sup>16</sup>*A rubuce yake cewa, "Sai ku zama masu tsarki, domin ni mai tsarki ne."* Amin.

Yaya za mu takaita hanyar rayuwa ta almajirin Almasihu? Ga wata hanya: Allah yana son yayansa su bayyana halinsa ta wurin irin zamansu a nan duniya. Wato, **Allah yana son yayansa su zama kamarsa**. To, ke nan, yaya Allah yake? Ta wurin nazarinmu cikin Littattafai Masu Tsarki, mun ga manyan abubuwa guda biyu game da halin Allah, wato **tsarkinsa da kaunarsa**. Allah ne Mai Tsarki. Allah ne kuma Mai Kauna. Ke nan, minene nufinsa domin mu da ke nasa? **Yana son mu yi zaman tsarki kamar yadda shi Mai Tsarki ne. Yana son mu kaunaci juna kamar yadda yana kaunarmu.**

Rayuwar zaman tsarki da zuciya mai kauna su ne abubuwan da suka bambanta masu bin Allah da waɗanda ba nasa ba ne. Game da wannan, Maganar Allah ta ce:

(1 Yohanna 3) <sup>10</sup>Ga yadda za a gane waɗanda suke yayan Allah, da kuma waɗanda suke yayan Shaidan. Duk wanda ba ya yin abin da yake daidai, shi ba ɗan Allah ba ne, kuma wanda ba ya kaunar ɗan’uwansa, shi ba ɗan Allah ba ne. (Titus 2) <sup>11</sup>Gama Allah ya bayyana alherinsa domin ceton dukan mutane. <sup>12</sup>Alherin nan **yana koya mana mu bar rayuwa marar hali irin na Allah, da sha’awace-sha’awacen duniya**, mu kame kanmu, mu zama masu adalci, muna masu hali irin na Allah a wannan duniya. <sup>13</sup>Mu yi zaman haka yayin da muke zaman jira da sa zuciya ga albarkan nan mai zuwa, wato, bayyanuwar ɗaukakar Allahnmu mai girma da Mai Ceto Yesu Almasihu. <sup>14</sup>Yesu ne ya bayar da kansa domin **yā fanshe mu daga dukan mugunta, don yā tsarkake wa kansa mutanen da za su zama nasa waɗanda suna da marmarin yin ayyukan nagari.**

(Afisawa 4) <sup>25</sup>Saboda haka sai **ku rabu da karya!** Kowa yā rika faɗa wa abokin zamansa gaskiya, don dukanmu gabobin juna ne. <sup>26</sup>In kun yi fushi, kada yā kai ku ga zunubi. Kada ma fushinku yā dade yā kai har rana ta fāɗi. <sup>27</sup>Kada kuma ku ba wa Shaidan wata dama. <sup>28</sup>**Kada mai sata yā kara yin sata.** A maimakon haka sai yā yi aikin gaskiya da hannunsa, har da zai sami wani abin da **zai iya taimakon waɗanda ba su da shi.** <sup>29</sup>Kada wani kazamin zance yā fita daga bakinku, sai dai irin maganar da take da amfani domin karfafawar juna bisa ga bukatarku. Ta haka maganarku za ta zama da amfani ga masu jinta. <sup>30</sup>Ku kuma kula fa, **kada ku bata wa Ruhu Mai Tsarki na Allah rai**, domin shi alama ne na Allah a kanku da zai nuna a Ranar Karshe cewa ku nasa ne. <sup>31</sup>**Ku rabu da kowane irin zafin rai**, da haushi, da fushi, da faɗa, da zage-zage, da kowace irin mugunta. <sup>32</sup>Ku yi wa juna kirki, ku ji tausayin juna, ku yafe wa juna kamar yadda Allah ya yafe muku ta wurin Almasihu.

(Afisawa 5) <sup>1</sup>Tun da yake kun zama yaya waɗanda Allah yake kauna, sai **ku ɗauki misali daga wurin Allah a cikin zamanku.** <sup>2</sup>Ku yi zaman kauna kamar yadda Almasihu ya kaunace mu, ya kuma ba da kansa dominmu, sadaka mai kamshi, hadaya kuma ga Allah. <sup>3</sup>Kada ma **a ko ambaci** iskanci ko kowane irin aikin lalata ko kwaɗayi a tsakaninku, domin kuwa bai dace da tsarkaka ba. <sup>4</sup>Haka ma da kazamar magana da zancen banza da wauta, don bai kamata ba. A maimakon haka ku rika gode wa Allah. <sup>5</sup>Ku dai san cewa, mai yin iskanci, ko mai aikin lalata, ko mai kwaɗayi (wanda shi da mai bautar gumaka ɗaya ne), ba su da rabo a mulkin Almasihu da na Allah, ko kaɗan. <sup>8</sup>Domin dā kuna a duhu, amma a yanzu, kun sami haske ta wurin Ubangiji. **Ku yi zaman mutanen haske.** (1 Yohanna 4) <sup>7</sup>[Saboda haka] ya ku waɗanda nake kauna, sai mu kaunaci juna domin kauna tana zuwa ne daga wurin Allah. Duk mai nuna kauna shi ɗan Allah ne, ya kuma san Allah. <sup>20</sup>Amma idan wani ya ce, “Ai, ina kaunar Allah,” sa’an nan yana kin ɗan’uwansa, to, wannan mutumin yana karya ne. Don duk wanda ba ya kaunar ɗan’uwansa wanda yake gani, ba zai iya kaunaci Allahn da bai taɓa gani ba. <sup>21</sup>Almasihu kuma ya ba mu doka cewa, **duk mai kaunar Allah, dole ne yā kaunaci ɗan’uwansa kuma.** Amin.

Shi ne abin da Littattafai sun faɗa game da hanyar rayuwar masu bin Yesu Almasihu. Ko dukan wannan yana nufin almajirin Almasihu yanzu ba ya iya aikata zunubi ba? A’a! Yana iya yin zunubi, amma ba ya yin shawagi a cikinsa ba. Sa’anda ya yi zunubi, sai ya ɗauki wannan alkawali da ke cikin Maganar Allah, ya yi amfani da shi: (1 Yohanna 1) <sup>7</sup>Jinin Yesu ...yana wanke mu daga dukkan zunubi. <sup>8</sup>In mun ce ba mu da zunubi, ruɗin kanmu muke yi, gaskiya kuwa ba ta cikinmu. <sup>9</sup>**Amma in mun faɗa wa Allah zunubanmu**, ai, shi mai cika alkawari ne, mai gaskiya kuma, zai kuma gafarta mana zunubanmu, yā kuma wanke mu daga dukkan rashin adalcinmu. Amin.

Kasancewar mallakar Yesu Almasihu ba **addini** kawai ba ne — ya zama wata **tarayya**. Sa’anda mutum ya zama na Almasihu, an kawo shi cikin **zumunta tare da Allah mai tsarki mai kauna**. Dā Adamu da Hawa’u suna da wannan kyakkyawar hulɗa tsakaninsu da Allah, amma ta baci sakamakon zunubinsu. Yanzu albarkacin jinin Yesu wanda ya zuba a bisa gicciye, an mayar mana da hulɗan nan. Yanzu Allah ba zai tuna da laifofinmu ba domin Yesu ya biya

mana dukan bashin zunubanmu. Ta dalilin hulfarmu tare da Almasihu, Allah ya zama Ubanmu a cikin Sama, mu yayansa ne. Ita ce ma'anar Nassi mai cewa: *"Ai, ta wurin [Almasihu] dukanmu ...za mu sami damar zuwa wurin Uba ta hanya daya, wato, Ruhun Allah. Saboda haka, yanzu ku wadanda ba Yahudawa ba ba baki ba ne kuma, ba ku rasa wurin zama ba. Ai, ku masu yanci ne tare da sauran tsarkaka, **yan gida ne kuma kamar sauran iyalin Allah**"* (Afisawa 2:18,19).

Mutanen Almasihu suna da zumunta ta kwarai tare da Allah a nan duniya, kuma suna da sa zuciya madawwamin gādo a Sama. Yalla wani yana tambaya: Yaya almajirin Almasihu zai ji daɗin zumunta da Allah a nan duniya? Ta yaya za mu yi girma cikin zumuntarmu tare da Allah? Game da wannan, Maganar Allah ta ambaci **hanya huɗu na horon kai**, waɗanda za su taimake mu sanin nufin Allah, mu kuma dinga rayuwa yadda ya kamata tamkar yayan Allah, domin mu faranta masa rai ta kowane fanni, mu karu cikin sanin Allah.

- 1) Aikin almajirin Almasihu na farko, shi ne **ya ci daga Maganar Allah**. Wato kowace rana ya yi tunani a kan abin da ya karanta, ya kuma karbe ta ciki zuciarsa da nufi ya yi mata biyayya. Littattafai Masu Tsarki suna bayyana mana nufin Allah. Allah yana magana da mu ta wurin Maganarsa. Maganar Allah abincinmu ce wadda takan ciyar da mu, ta ba ruhunmu karfi. Abinci mai daɗi ne kwarai. Kowane mai kaunar Allah da zuciya ɗaya, ba dole ba ne a umarce shi ya karanta ko ya saurara ga Maganar Allah, domin shi kansa yana jin yunwar Magana kamar yadda yake jin bukatar cin abinci. Annabi Ayuba ya ce, *"Na mai da zantattukansa abin kiyayewa gāba da abincina"* (Ayuba 23:12).
- 2) Aikinsa na biyu, sai ya **yi addu'a ga Allah** wanda ke Ubanmu a cikin Sama. Mai son yin girma cikin zumunta tare da Allah, zai so ya yi magana da shi da yawa. Domin almajirin Almasihu, addu'a ita ce magana da Allah. Ana magana da shi kamar yadda kana magana da amininka. Babu wani kayyadedden lokaci ko sa'a na yin addu'a dole. Muna da yancin yin magana tare da Ubanmu na cikin Sama a kowane lokaci, dare da rana! Ai, yana da kyau hankalinmu yana sauraro ga Allah a kowane lokaci. Yana son mu yi masa yabo kullum, muna gode masa saboda girman sunansa da kuma domin dukan abubuwan da ya yi mana. Yana ba mu dama mu faɗa masa bukatonmu, da abubuwan da suke damanmu. Almajirin Almasihu ya san ikon addu'a. Ubangiji Yesu da kansa ya yi ma almajiransa alkawali cewa: *"Komene ne kuka roka a cikin sunana, zan yi shi."* (Yohanna 14:14) kuma: *"Kada ku damu da kome, sai dai a cikin kome ku faɗa wa Allah [Ubanku] bukatunku ta wurin addu'a da roko, tare da godiya."* (Filibiyawa 4:6)
- 3) Aiki na uku, shi ne **yin zumunta** tare da sauran masu ba da gaskiya, masu kaunar Ubangiji Yesu Almasihu. Guntun gawayi yana zafi sai yana cikin wuta tare da sauran gawayi. Kamar haka zumuntarmu tare da sauran masu bi tana taimakonmu yin zama yadda Almasihu yake so. Kuma za mu karfafa sauransu su ji daɗin haka. Maganar Allah ta ce: *"mu lura da juna ta yadda za mu iza juna ga nuna kauna da yin aikin nagarta. Kada mu kyale yin taron sujada, kamar yadda waɗansu sun saba yi. A maimakon haka mu rika karfafa juna, mu kuma kara yin haka saboda kuna ganin cewa Ranar [dawowar Almasihu] tana kusatowa"* (Ibraniyawa 10:24,25).
- 4) Aiki na huɗu na almajirin Almasihu, shi ne ya zama **mashaidin** Yesu. Ku ji abin da Yesu ya faɗa ma almajiransa kamin ya hau Sama. Ya ce: *"haka aka rubuta, cewa dole ne Almasihu yā sha wuya, a rana ta uku kuma yā tashi daga matattu. Kuma a sunansa za a yi wa dukan al'umman duniya wa'azin tuba da yafewar zunubi. ...Ku ne shaidun waɗannan abubuwa"* (Luka 24:46-48). Hakika, ya kamata almajiran Almasihu su gaya ma mutane labarin Mai Cetonsu. Su bayyana masu Labari Mai Daɗi na Yesu Almasihu wanda ya mutu domin ya ba kowane mai ba da gaskiya gare shi wannan sabuwar hulɗa mai ban mamaki tare da Allah har abada. Tabbas, shaidarmu ba za ta zama ta kalmomi kaɗai ba, amma tare da rayuwar tsarki da kauna. Sākewa wadda Almasihu ya kawo a rayuwarmu za ta ba da karfi ga maganarmu, ta tabbatar da ita. Domin Nassi ya ce: *"Mulkin Allah ba ga maganar baki yake ba, sai dai ga iko!"* (1 Korantiyawa 4:20)

Kai da kake jinmu a yau, ko ka taɓa haɗuwa da Mai Ceto Yesu Almasihu? Ko ka taɓa samun gafara daga gare shi? Ya taɓa ba ka sabuwar zuciya? **Ko zuciyaƙa ta cika da tsarki da kaunar Allah?** Ko ka zama almajiri na gaskiya na Ubangiji Yesu? Na gode don sauraro. Allah ya sa maku albarka yayinda kuke tunani a kan shaidar Littafi Mai Tsarki cewa: *"Allah haske ne, kuma a cikinsa babu duhu ko kaɗan... Saboda haka in mun ce muna zumunci da Allah, amma kuma muna cin gaba da rayuwa cikin duhu, to, muna karya ke nan, kuma ba mu bin gaskiya."* (1 Yohanna 1:5,6) Allah ya taimake mu. Amin.



## **Hanyar Adalci 93: Maimaici 1. Adamu da “Wahalar Zunubi”**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai, ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Mun dade muna binciken Littattafan Annabawa. Mun ga yadda Allah, don tsawon shekaru wajen dubu da dari biyar, ya hura fiye da mutum arba'in su rubuta Maganarsa. Littafin nan ya bayyana hanyar adalci yayinda masu zunubi sun iya zama masu adalci a gaban Allah. Mun gano yadda dukan annabawan Allah na gaskiya suna da tunani guda, da sa'ko guda game da hanyar ceto. Abin da suka rubuta bai fito daga tunanin kansu ba. Ya fito daga Ruhun Allah. **Yau da kuma darasi uku na gaba**, da taimakon Allah, za mu **maimaita**, mu **takaita**, dukan abin da muka bincika cikin Littattafai Masu Tsarki. Kan maganar darasinmu na yau, shi ne **“Wahalar Zunubi.”**

Yanzu bari mu koma ga **tushen da Allah kansa ya kafa**. Shi ne sashi na fari na Maganar Allah, wato **Attaura** wadda Allah ya zubo cikin tunanin Musa, annabinsa. Ko ka tuna da aya ta fari? Ta ce: **“A cikin farko Allah ya halicci sama da kasa.”** A wannan aya mun ga a cikin farko, kamin halittar duniya, da mala'iku, da mutane, **sai Allah ya kasance**. Allah shi ne Ubangijin Dawwama, Ruhu Madawwami, ba ya da farko, ba ya da karshe. Shi ne Mai Iko Duka, wanda yana ganin kome, yana sanin kome.

A sura ta farko, mun karanta cikin kwana shida Allah ya halicci sammai, da duniya, da tekuna, da dukan abin da ke cikinsu. Allah ya shirya duniya domin mutum ya zauna a cikinta. Mutum shi ne halitta ta karshe. Saboda haka, a kwana na shida Allah ya ce:

*“Bari mu yi mutum cikin siffarmu, da kamanninmu, su mallaki kifayen da ke cikin teku, da tsuntsayen sararin sama, da dabbobi, da dukan duniya, da kowane abu mai rarrafe da ke rarrafe bisa kasa.” Hakanan fa, Allah ya halicci mutum cikin siffarsa...”* (Farawa 1:26,27)

Mutum ne **mafi muhimmanci cikin dukan talikan** da Allah ya halitta. Allah ya halicci mutum cikin siffarsa! Shirin Allah ya sami hulda ta kwari mai banmamaki tsakaninsa da mutum. Saboda haka ya ba mutumin da matarsa **ruhu** a cikinsu domin su san Allah. Allah ya ba su **zuciya** domin su kaunace shi. Ya kuma ba su **ikon zabe** domin su zaba don kansu ko za su yi ma Allah biyayya ko kuwa rashin biyayya.

A sura ta biyu, mun karanta cewa Allah ya aza mutum na fari, Adamu a wata kyakkyawar gona ko lambu. Wurin yana da itatuwa da yawa masu ba da yaya. Suna da kyan gani, yayan kuma da dadin sha. Mun ga yadda Allah ya yi mace daga dan awazar Adamu, ya kawo ta wurin Adamu ta zama matarsa. Adamu ya kira ta Hawa'u. Allah ya sa ma mutumin da matarsa albarka, ya ba su kowane abin da suke bukata. Amma akwai abu guda wanda Allah ya so ya samu daga gare su. Me Allah ya so mutanen nan biyu da ya halitta cikin kamanninsa su ba shi? Yana son su **kaunace shi** da dukan hankalinsu, da dukan nufinsu, haka su sami zumunta mai zurfi ta kwari tare da shi har abada. Saboda haka Allah ya sa wata **gwadawa** a gabansu. Gwadawan nan za ta bayyana abin da ke cikin zuciarsu. Allah ya ba Adamu umarni, ya ce: *“Kana da yanci ka ci daga kowane itace da ke gonar, amma daga itacen sanin nagarta da mugunta ba za ka ci ba, gama a ranar da ka ci shi za ka mutu lalle!”* (Farawa 2:16,17) Ke nan Allah ya gwada Adamu. Ya yi masa gargadi, ya ce sanadiyyar fandarewa ga dokar Allah ita ce mutuwa, wato **zama a rabe da Allah har abada**.

A sura ta uku, Littafi ya ce wata rana mala'ikan nan Shaidan wanda ya yi ma Allah tayarwa, ya zo wurin Adamu da Hawa'u da jikin maciji mai wayo. Ya ce ma matar:

*“Ko Allah ya ce, ‘Ba za ku ci daga wani itace da ke a gonar ba?’ ” Sai matar ta ce wa macijin, “Mun iya ci daga cikin itatuwan gonar, amma Allah ya ce, ‘Ba za ku ci daga cikin yayan itacen da ke tsakiyar gonar ba, ba za ku taba shi ba, don kada ku mutu.’ ” Amma macijin ya ce wa matar, “Hakika ba za ku mutu ba. Gama Allah ya sani a*

*ranar da kuka ci daga itacen nan idanunku za su bude, za ku kuwa zama kamar Allah, ku san nagarta da mugunta.” (Farawa 3:1-5)*

Mi Allah ya fada ma Adamu da Hawa’u zai faru idan sun ci daga itacen da ya hana masu? Ya ce masu, **“Za ku mutu lalle!”** Mi Shaidan ya ce? Ya ce, **“Ba za ku mutu ba!”** Maganar wanene Adamu da Hawa’u sun zaba su gaskata su bi? Ko sun zabi maganar Allah, ko maganar Shaidan? **Sun zabi maganar magabcin Allah, maganar Shaidan!**

Bayan wannan, mi Allah ya yi? Ko kurum ya zauna abinsa, ya yi ta kallon Adamu da Hawa’u? A’a. Allah ya yi daidai yadda ya galgade su. Ya kira su. Ya yi masu shari’a. Ya la’ance su duk da kasar. Ya kore su daga wancan kyakkyawar gona wadda ya halitta dominsu. Waccan rana mai bakin ciki, Adamu da Hawa’u sun mutu a ruhunsu. An **raba su da Allah** wanda ke tushen rai. Abin da ke jiransu yanzu, sai mutuwar jiki da hukuncin Gidan Wuta. Hakika, sakamakon zunubi mutuwa ta har abada ne, yadda Allah ya fada.

Lalle, zunubi babbar masifa ne. Ta dalilin zunubi guda daya, an raba Adamu da dukan zuriyarsa daga Allah! An iya kwatanta zunubi da ciwon SIDA (AIDS). Yadda kun sani, SIDA wani ciwo wanda mutane suke ba juna. Ta zama bala’i ko’ina a duniya. Da kwayar SIDA ta shiga jikin mutum, ba za ta taɓa tashi ba. SIDA ta iya yaɗuwa ga yayan mai ciwo. SIDA tana kisa. Takan halaka duk wanda ya kamu. **Zunubi** yana kamar haka. Zunubi yana ko’ina. Zunubi yana cikin kowane mutum. Zunubi yana sa mutane su halaka har abada. Amma godiya ta tabbata ga Allah, akwai bambanci tsakanin ciwon zunubi da ciwon SIDA. Ga halin yanzu, babu cikakken maganin SIDA. Amma akwai **magani** domin mutanen da suka kazantu da zunubi! Allah kansa ya tanada mana magani. Idan mu yi amfani da maganin nan, maganin zai tsarkake mu daga zunubi har abada.

Ko kun tuna da **kyakkyawan alkawali** wanda Allah ya ba da ran da Adamu da Hawa’u sun yi zunubi? I, daidai ran da zunubi ya shigo duniya, Allah ya yi alkawali cewa zai aiko da Mai Fansa mai tsarki a nan duniya. Zai fanshi yayan Adamu daga ikon halakarwa na Shaidan da zunubi. Mun kuma karanta shelar Allah inda ya ce za a haifi Mai Fansen nan wurin mace budurwa. Domin ba shi yiwuwa Mai Ceton masu zunubi ya fito daga zuriyar Adamu, don sun kazantu da zunubi. Dole ya fito daga Ruhun Allah mai tsarki mai tsabta.

Saboda haka mun ga cikin Linjila, dubun shekaru bayan da Allah ya ba da alkawalin aiko da Mai Ceto, sa’anda lokacin da Allah ya tsai da ya yi, an haifi wani Mutum mai cikakken adalci cikin duniya. Ba ya da mahaifi a nan duniya. Haihuwar budurwa ce. Sunansa **Yesu** ne, wato *Allah yana ceto*. Hakika, Yesu Almasihu shi ne Mai Fansa mai tsarki wanda Allah ya alkawalta wancan ranar da Adamu da Hawa’u sun yi zunubi. Shi kaɗai ne Mai Ceto, babu wani sai shi.

Bari mu koma wurin maimaitawar labarin ranar da zunubi ya shigo duniya. Ko kun tuna da abin da Adamu da Hawa’u suka yi bayan da suka ci daga itacen sanin nagarta da mugunta? Sun dindinka ganyayen baure, sun yi ma kansu sutura saboda yanzu suna jin kunyar tsiraicinsu. Kamin su yi zunubi, suna tsirara, bai dame su ba. Ko Allah ya yarda da kokarin da suka yi? Ko ya ji daɗin irin wannan sutura? A’a! Me ya sa Allah bai yarda da suturar ganyaye ba? Ya so ya koya masu, komecece dabarar mutum, ba abin da yake da ikon yi don ya rufe kunyar zunubinsa a gaban Allah. Duk da haka, akwai abin da Allah ya yi domin Adamu da Hawa’u. Mun ga Allah ya dauki waɗansu dabbobi marasa laifi, ya yanka su, ya fede su, ya yi ma Adamu da Hawa’u tufafin fatu, ya rufe tsiraicinsu. Ta hanyar nan, Allah ya koya ma Adamu da Hawa’u cewa **ladan zunubi mutuwa ne!** Ba kawai Allah ya yanka dabbobi hadaya ba, ya umarci Adamu da zuriyarsa kuma su yanka dabbobi marasa lahani hadaya domin a rufe zunubi, sai lokaci ya yi sa’ad da Allah zai aiko Mai Fansa.

Ke nan Allah ya nuna masu a sarari akwai **hanyar ceto guda daya, wato hanyar yanka hadaya marar aibu**. Hanyar adalcin da Allah ya kafa, take bukata mutum ya zabi dabba marar lahani, ya yanka ta hadaya domin ya rufe zunubi. Hadayun nan sun **kwatanta mana Mai Fansa mai tsarki**, wanda zai zo ya zubar da jininsa bisa gicciye domin ya biya bashin zunubi na zuriyar Adamu. Saboda haka, ta wurin yankan dabbobi, Allah ya misalta ma masu zunubi inuwar Yesu Almasihu wanda zai mutu hadaya cikakkiya mai dauke zunubi. Ta hanyar nan Allah ya nuna

adalcinsa, “*kuma yana sa duk mai ba da gaskiya ga Yesu yā sami zaman marar laifi a gaban Allah*” (Romawa 3:26).

Sura wadda ta bi bayan labarin zunubin Adamu da kyakkyawan alkawarin Allah shi aiko da Mai Fansa, tana da labarin yayan Adamu biyu na fari, Kayinu da Habila. Mun ga Habila ya mika ma Allah dan rago marar lahani, ya yanka shi hadaya mai rufe zunubi kamar yadda Allah ya umarta. Kayinu fa, ya nemi ya kusanci Allah da dabarar kokarin kansa. Ya kawo abin da ya noma cikin kasar da Allah ya la'anta. Saboda haka, Nassi ya ce, “*Ubangiji kuwa ya kula da Habila da sadakarsa, amma Kayinu da sadakarsa, bai kula da su ba*” (Farawa 4:4,5). Me ya sa Allah bai karbi sadakar Kayinu ba? Yadda muka gani, hanyar adalci wadda Allah ya kafa ta shaida, “*In ba game da zubar da jini ba kuwa, ba gafara*” (Ibraniyawa 9:22). Amma Kayinu ya kyale hanyar yanka hadaya wadda Allah ya kafa. Kayinu ya nuna kamar yana bin Allah, amma ayyukansa sun karyata maganarsa domin bai mika hadayar jini wadda Allah ke bukata ba. Shi ya sa Allah ya ki Kayinu da sadakarsa. Amma Allah ya karbi hadayar da Habila ya mika masa, ya yafe masa zunubansa, domin Habila ya gaskata maganar Allah, ya kawo masa jinin dan rago.

Habila kwatanci ne na dukan wadanda Allah ya lissafita masu adalci ta dalilin bangaskiyarsu ga Alamsihu Yesu, shi wanda ya zubar da jininsa don ya biya ladan zunubanmu. Kayinu kwatanci ne na wadanda suke kokari ta dabarun kansu su zama masu adalci gaban Allah. Suna kin hadayar Mai Fansa wadda Allah ya aiko daga sama. Har wa yau, akwai **hanya biyu kadai**: da hanyar Habila, da hanyar Kayinu. Wace hanya kake bi? Ko ka karbi hanyar Habila, wato **hanyar adalci** wadda ta kafu bisa hadayar Almasihu mai tsarki wanda Allah ya sauko? Ko har yanzu kana bin hanyar Kayinu, **hanyar rashin adalci**, wadda ta kafu bisa ayyukan mutum da ka'idodin addini?

Abokai masu sauraro, bari ku sani, **Allah ne mai adalci**. Ba ya hakuri da zunubi! Ba yadda Allah ya iya ce ma Adamu da Hawa'u, da Kayinu da Habila, da dukan zuriyarsu: “Na san da zunubanku, amma ba kome! C'est OK! No worry! Kawai zan mance da zunubanku!” Ko ta haka Allah ya iya yafe zunubai? Ko kaɗan! Da yin haka zai yiwu, kaka masu zunubi za su gane tsarkin Allah? Allah Mahukunci mai adalci ne. Dole ya yi shari'a a kan zunubi. Sakamakon zunubi mutuwa ne! Shi ya sa dole Mai Fansa mai tsarki ya mutu saboda zunubanmu. Sa'ad da ya mutu bisa gicciye, ya biya ladan zunubaina duk da naku.

Ku ji abin da aka rubuta a Linjila game da **hanyar adalcin** da Allah ya shirya. Littafi ya ce:

“Zunubi ya shigo cikin duniya ta wurin **mutum guda**, zunubin nan kuwa shi ya jawo mutuwa. Haka kuma mutuwa ta bi ta shafi **kowa**, don kowa ya yi zunubi.” (Romawa 5:12) “Ba kuwa wani bambanci, domin **kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya kasa ga darajar Allah**. Amma bisa ga **alherin da Allah ya yi wa kowa a kyauta, kowa ya sami zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin fansar da Almasihu Yesu ya yi**. Allah ya aiki Yesu yā zama hadaya a madadinmu don ta wurin jininsa a gafarta wa mutane zunubansu ta wurin bangaskiyarsu. Allah ya yi wannan domin yā nuna adalcinsa, don a cikin hakurinsa ya kyale zunuban da aka yi a dā. Ta haka Allah ya nuna a wannan lokaci cewa shi da kansa mai adalci ne, kuma yana sa duk mai ba da gaskiya ga Yesu yā zama marar laifi a gaban Allah.” (Romawa 3:22-26) “Gama **ladan zunubi shi ne mutuwa**, amma **baiwar Allah ita ce rai na har abada ta wurin Almasihu Yesu Ubangijinmu**.” (Romawa 6:23)

Na gode don sauraro. In Allah ya yarda, darasi na gaba za mu cigaba da yin bitar sakon annabawa. Za mu tuna da kiran da Allah ya yi ma Ibrahim don ya zama sashin kyakkyawan shirinsa ya aiko da Mai Ceto zuwa cikin duniya.

Allah ya sa maku albarka yayinda kuna yin tunani a kan faɗin nan daga Maganar Allah, wata aya wadda ta iya shigar da babbar sauyawa a rayuwarku:

“Gama **ladan zunubi shi ne mutuwa**, amma **baiwar Allah ita ce rai na har abada ta wurin Almasihu Yesu Ubangijinmu**.” (Romawa 6:23)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 94: Maimaici 2

### Ibrahim: “Adalci ta wurin Bangaskiya”

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai, ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau za mu cigaba da **maimaicinmu** bisa sakon annabawan Allah. Sakon annabawa labari ne, **Labarin Allah**. Ya zama labari mai banmamaki game da abin da Allah ya yi domin ya nema, ya kuma ceci yan adam batattu cikin zunubi. A takaice, **sakon annabawan Allah shi ne Labari Mai Dadi yadda an iya mai da marasa adalci su kasance masu adalci a gaban Allah**. Kan maganar darasinmu na maimaici yau ita ce “**Adalci ta wurin Bangaskiya.**”

Kowane labari yana da mafarinsa da karshensa. Haka kuma labarin da ke cikin littafin Allah. A darasin da ya wuce, mun yi bitar mafarin labari. Mun dubi yadda mutumin na fari, Adamu, ya zaɓa ya bi Shaidan magabcin Allah. Zunubi guda ɗaya na Adamu ya sa an haifi dukan zuriyarsa cikin zunubi, bisa hanyar Jahannama. Waɗansu suna son su musanci wannan cewa: “Wahalar zunubin Adamu tasa ce! Ba ta shafe mu ba!” Amma masu faɗin haka sun kyale Littattafan Annabawa inda aka shaida cewa: “**Zunubi ya shigo duniya ta dalilin mutum ɗaya, zunubi kuwa shi ya jawo mutuwa, ta haka mutuwa ta zama gaɗo ga kowa, don kowa ya yi zunubi!**” (Romawa 5:12)

Kabilar Wolof na Senegal suna cewa: “Annoba ba ta tsaya wa wanda ta fara kamawa!” Kamar haka lahanin zunubin Adamu bai tsaya wurinsa shi kaɗai ba. Kamar mugun ciwo ya yaɗu ya kama dukanmu. Ta dalilin zunubi na fari wanda Adamu ya yi, sai an haifi dukan mutane da halin kakanmu Adamu. Abu ya tabbata, halin zunubi da ke cikinmu ya yanka mana madawwamin hukunci – in ba Allah ya tanada mana magani ba. Labari mai dadi ne, Ubangiji Allah ya shirya **magani**. Yadda mun karanta a cikin Attaura, daidai ranar da Adamu da Hawa’u sun yi zunubi, sai Allah cikin jinkansa ya yi alkawari. Ya alkawarta cewa zai aiko da Mai Fansa mai adalci duniya, wanda za a haifa wurin budurwa. Mai Fansan nan zai zubar da jininsa hadaya mai ɗauke bashin zunuban yan Adam.

Mun ga cikin nazarin Linjila, sa’anda lokacin da Allah ya tsai da ya zo, Allah ya aiko Wanda ya alkawarta. Wanene wannan Mai Ceto wanda Allah ya yi alkawarinsa? Shi ne Mutum mai cikakken adalci, **Yesu Almasihu**. Ku saurara ga yadda Maganar Allah ta bambanta Adamu mai zunubi, da Almasihu wanda bai yi zunubi ba. Littafi ya ce:

*“In kuwa saboda laifin mutum ɗayan nan ne **mutuwa** ta yi mallaka ta wurinsa, ashe kuwa, waɗanda ke samun alherin nan mayalwaci, ... sai su yi mallaka fin haka kwarai cikin **rai**, ta wurin ɗayan nan, wato Yesu Almasihu. To, kamar yadda laifin mutum ɗayan nan **ya jawo wa dukan mutane hukunci**, haka kuma aikin adalci na Mutum ɗayan nan **ya zamar wa dukan mutane sanadin kubuta zuwa rai**. Kamar yadda masu ɗumbun yawa suka zama **masu zunubi** ta rashin biyayyar mutum ɗaya, haka kuma ta biyayyar Mutum ɗaya za a mai da masu ɗumbun yawa **masu adalci**.”* (Romawa 5:17-19)

Ga shi, abin da Littafi ya ce game da su da ke **cikin Adamu**, da su da ke **cikin Yesu Almasihu**.

Dukanmu an **haife mu** cikin kamannin Adamu. Amma Allah yana kira ga yayan Adamu a **sāke haihuwarsu** a birnin zuciyarsu, wato su yas da **kamannin Adamu**, su ɗauki **kamannin Almasihu**. Ta yaya wannan yana yiwuwa? Sai ta hanyar **bangaskiya** kaɗai! Littafi ya ce, idan ka gaskata a zuciyarka cewa Ubangiji Yesu Almasihu ya ɗauke zunubanka, Allah zai sa a sāke haihuwarka ta wurin tsarkakewar zuciyarka da sabuntar da halinka ta dalilin ikon Ruhunsa Mai Tsarki. Za ka zama sabuwar halitta cikin Almasihu. Ba za ka yi zama domin jin daɗin kanka ba. Ka yi zama domin Shi wanda ya mutu ya sāke tashi dominka.

Yanzu bari mu koma wurin Attaura. Mu cigaba da maimaicinmu, mu tuna yadda Allah ya yi gaba da **shirinsa** ya aiko da Mai Fansa zuwa cikin duniya. Cikin bincikenmu bi da bi mun dubi yayan Adamu biyu na fari, wato su Kayinu da Habila. Habila ya gaskata alkawarin Allah game da Mai Fansa wanda zai zubas da jininsa hadaya. Amma Kayinu bai gaskata ba. Allah ya kira Kayinu ya ba da bayani. Ya ba Kayinu dama ya tuba. Amma kawai sai Kayinu ya hasala, ya kashe Habila kanensa.

Bayan wannan, mu ga yawancin yan Adam sun bi sawun Kayinu. Sun ji dadin miƙa kansu ga aikata zunubi har mun kai ga zamanin Nuhu. Sai Littafi ya ce: *“Ubangiji kuwa ya ga muguntar mutum ta kasaita a duniya, dukan zace-zacen **tunanin zuciyarsa kuma mugunta ne kullayaumin.**”* (Farawa 6:5) Mun ga yadda Allah ya nufa ya kawo rigyawa bisa duniya ya hallakar da yan Adam duka. A wancan karkataccen zamani inda kowa yana biye wa muguwar sha’awa, Nuhu kadai ya gaskata alkawalin Allah game da Mai Fansa mai zuwa. Saboda haka Allah ya umarci Nuhu ya gina babban jirgin ruwa wanda zai zama ma Nuhu da iyalinsa da dabbobi da yawa mafaka. Tsawon shekara dari Allah ya yi hakuri da masu zunubi, sa’ad da Nuhu ya gina jirgi. Amma ba wanda ya tuba, ba wanda ya gaskata maganar Allah sai Nuhu da iyalinsa. Domin Allah mai aminci ne, sai ya aikata bisa ga maganarsa. Ya yi kowane abin da ya fada. Saboda haka a karshe ya share dukan wadanda suka ki shiga jirgin mafaka wanda ya tanada masu.

Bayan wannan, mun ga yadda a kwana a tashi, zuriyar Nuhu sun manta da Maganar Allah. Su kuma yan Adam ne, masu halin zunubi. Sai mun karanta labarin hasumiyar Babila. An nema a tara dukan jama’ar duniya wuri daya, su gina wani babban birni da hasumiya mai tsawo, su yi ma Allah tawaye. Sai Allah ya yanka masu hukunci ta hanyar dagula harshensu, ya warwatsa su ko’ina a fuskar duniya.

Sa’an nan mun zo ga kyakkyawan labarin **annabi Ibrahim**. Gaskiya, matsayin Ibrahim a cikin shirin Allah mai girma ne. Shirin nan, yadda Allah zai fanshi yan Adam daga bautar zunubi. Mahaifin Ibrahim ya bauta ma gumaka. Ibrahim kansa mai zunubi ne, kamar kowane dan zuriyar Adamu. Amma mun ga cikin kyakkyawan shirinsa, Allah ya bayyana ga Ibrahim. Ya umarce shi ya tashi daga gidan ubansa, ya fita daga kasarsu. Allah ya nufa ya yi sabuwar al’umma daga Ibrahim. Mai Fansa mai tsarki zai shigo duniya ta wurin al’umman nan. Mun karanta wannan a cikin Attaura, a littafin Farawa sura 12, sa’ad da Allah ya kira Ibrahim, ya ce masa,

*“Ka fita daga kasarka, da danginka, da gidan mahaifinka zuwa kasar da zan nuna maka. Zan kuwa maishe ka al’umma mai girma, zan sa maka albarka, in sa ka ka yi suna, domin ka zama sanadin albarka. Wadanda suka sa maka albarka zan sa musu albarka, amma zan la’anta wadanda suka la’anta ka. **A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka.**”* (Farawa 12:1-3)

**Don me Allah ya dokaci Ibrahim shi tashi zuwa wata kasa?** Daga gare shi Allah ya nufa ya yi **sabuwar al’umma**. **Don me Allah ya nufa ya mai da Ibrahim sabuwar al’umma?** Ta wurin wannan al’umma, shirin Allah ne zai ta da annabawa wadanda za su rubuta Littattafai Masu Tsarki. Ta wurin daidai wannan al’umma kuma, Allah ya nufa ya aiko Mai Fansa cikin duniya. Shi ya sa Allah ya yi ma Ibrahim alkawari cewa, *“Ka zama sanadin albarka... A cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka.”*

**Ko Allah ya cika maganarsa ga Ibrahim?** I, ya yi! Sa’anda Ibrahim yana da shekara dari, da matarsa Saratu tana da shekara tamanin da goma, Allah ya ba su da, wato Ishaku, yadda ya alkawarta. Ishaku ya haifi da, Yakubu. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu wadanda suka kafa sabuwar al’umma **Isra’ila**. Ku da kuke sanin Littattafai Masu Tsarki, ku san ta wurin al’ummar Isra’ila Mai Fansa ya zo, domin su Maryamu mahaifiyar Yesu, da Yusufu mai rikon Yesu, duka biyu na zuriyar Ibrahim ne. Saboda haka aya ta fari a Linjila ta ce, *“Littafin asalin Yesu Almasihu, dan Dawuda, **zuriyar Ibrahim** ke nan”* (Matiyu 1:1). Bisa ga kamanninsa na mutum, Yesu Almasihu ya zo ta wurin zuriyar Ibrahim da Ishaku da Yakubu. Amma bisa ga ainihin ransa mai tsarki, shi ne ‘Dan Madaukaki, Kalmar Allah {*Kalimat Allah*} wanda ya fito daga sama domin a haife shi duniya.

Amma bari mu koma ga labarin Ibrahim. Sai mu tuna da wani babban abu game da shi. Mun ga an haifi Ibrahim cikin zunubi, kamar kowane dan Adam. Duk da haka, Maganar Allah ta shaida mana cewa Ibrahim yana sama wurin Allah Mai Tsarki, inda zai zauna har abada. To, sai mu yi tambaya: **Me Ibrahim ya yi da Allah ya yafe masa zunubansa, ya shara'anta shi mai adalci ne, ya ba shi kyakkyawar karba a sama?** Me Littattafai suka ce game da wannan? Nassi ya ce, “[Ibrahim] ya **ba da gaskiya ga Ubangiji, Ubangiji kuwa ya lasafta wannan adalci ne a gare shi**” (Farawa 15:6).

Ibrahim ya ba da gaskiya ga **Allah**, Allah da kansa. Ibrahim ya gaskanta **abin da Allah ya ce masa**. Shi ya sa Allah ya lasafta adalci a gare shi. Masu sauraro yau, **ko kuna ba da gaskiya ga Maganar Allah yadda Ibrahim ya gaskata?** Ba mu tambaya ko kun aminta da kasancewar Allah ko dayantakarsa ba. Har Iblis da kansa ya san Allah! Abin da Allah ke nema, sai ka ba da gaskiya ga **abin da ya fada** game da hanyar ceto wadda ya kafa, yadda Ibrahim ya gaskata. Ibrahim ya gaya mana abin da ya kamata mu gaskata. Ko kun tuna da annabcin Ibrahim a kan dutse, a ranan da ya yanka rago a madadin dansa? Ya ce, “*Allah zai tanada wa kansa ragon hadayar konawa*” (Farawa 22:8). Bayan da ya yanka rago, ya kira dutsen nan da suna *Yahweh Jirah* wanda ya nufa *Ubangiji zai tanada* (Farawa 22:14). Don me Ibrahim ya ba dutse suna “*Ubangiji zai tanada*” sa’anda Ubangiji ya riga ya ba da ragon hadaya? Ibrahim annabi ne. Ya shaida abin da zai faru nan gaba. Sa’anda Ibrahim ya ce “*Ubangiji zai tanada,*” yana hangin abin da zai faru bisa dutsen nan wurin da ya yanka rago bisa bagade madadin dansa. Ya dubi nesa, ya ga ranan da Mai Fansa zai zubar da jininsa bisa daidai wannan dutse, **domin ya ceci duk wadanda suka ba da gaskiya gare shi**, don kada su hallaka saboda hukunci mai adalci na Allah.

Cikin nazarinmu a Linjila, mun ga Yesu Almasihu ya shigo duniya wajen shekara dubu biyu bayan zamanin Ibrahim, domin ya cika annabcin Ibrahim. Haka ne, bayan birnin Urushalima bisa dutsen inda Ibrahim ya yanka rago madadin dansa, can Mai Fansa Yesu ya zubar da jininsa domin ya fanshi yan Adam. Shi ya sa bayan da suka hau da Yesu bisa gicciye, kamin ya mutu, mun ji ya yi kira da babbar murya, ya ce, “*An gama!*” Kalma *gama* tana da ma’ana *ya cika*. Me ya sa Yesu ya ce “*Ya cika?*” Ya fadi wannan domin **mutuwarsa bisa gicciye ya cika shirin ceto**, wanda Allah ya sanar da shi ta bakin annabawansa da dadewa. **Mutuwar Yesu ya cika, ya kammala, ma’anar hadayar Ibrahim da kowace hadayar dabba!**

Masu sauraro a yau, ko kun gaskata Yesu Almasihu kansa shi ne cikakken ragon layya na karshe, wanda Allah ya aiko daga sama? **Ko kuna da bangaskiya ta Ibrahim?** Ku ji abin da Linjila ta ce game da bangaskiyar Ibrahim:

(Romawa 4) <sup>1</sup>To, me ke nan za mu ce game da Ibrahim...? <sup>2</sup>Gama in da Ibrahim ya sami kubuta ta aikinsa na lada, ashe kuwa, yana da abin yin takama ke nan, amma fa ba a gaban Allah ba. <sup>3</sup>To, me Nassin ya ce? **‘Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lasafta ta adalci ce a gare shi.’** ... <sup>22</sup>Shi ya sa aka lasafta bangaskiyarsa adalci ce a gare shi. <sup>23</sup>To, ‘lasafta masa’ din nan da aka rubuta kuwa, **ba saboda Ibrahim kadai aka rubuta ba,** <sup>24</sup>**har saboda mu ma,** za a lasafta mana, wato **mu da ke gaskatawa da wannan da ya ta da Yesu Ubangijinmu daga matattu,** <sup>25</sup>wanda aka bayar a kashe saboda **laifofinmu,** aka kuma tashe shi domin **mu sami kubuta ga Allah.**” Amin!

Na gode don sauraro. Ina fata za ku saurara ga darasi na gaba kuma. In Allah ya yarda, za mu cigaba da yin bitar sakon annabawa, mu dubi wani babban annabi wanda Allah ya zaba domin ya shirya hanyar zuwan Mai Ceton duniya. Annabin nan, Musa ne.

Allah ya sa maku albarka, ya ba ku kyakkyawar fahimta game da shaidar Nassi wanda ya ce: **“Ibrahim ya gaskata Allah, bangaskiyan nan tasa kuma aka lasafta ta adalci ce a gare shi.”** (Romawa 4:3)

Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 95: Maimaici 3. Musa da “Doka Mai Tsarki ta Allah”**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai, ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu yin wannan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Yau za mu cigaba da **yin bitar** sakon annabawa. Wato, Labari Mai Dadi yadda masu zunubi sun iya samun adalci a gaban Allah. Maimaicinmu har wa yau a cikin Attaura yake. Littafin da Allah ya ba annabinsa, Musa. Yadda muka gani, Attaura ta Musa tana da babban tamani ga kowane mai neman gaskiya. Ta zama tushen da Allah ya kafa domin mu auna kowace maganar da muke ji, ko ta fito daga wurin Allah ko a'a.

A mafarin Attaura, mun ga kakanmu **Adamu** ya yi zunubi. **Zunubinsa ya yadu** ga dukan zuriyarsa kamar muguwar annoba. Yadda Ubangiji Allah ya gargada, zunubi ya jawo bakin ciki, da mutuwa, da madawwamin hukunci. Amma mun gode ma Allah, kamar yadda Nassi ya ce; *“Inda zunubi ya habaka, alherin Allah ma ya fi habaka kwara da gaske”* (Romawa 5:20). Lalle, daidai ranar da Adamu da Hawa'u sun yi zunubi, sai Allah a cikin alherinsa ya shaida cewa wata rana zai aiko da **Mai Fansa** zuwa cikin duniya, wanda zai fanshi yan Adam daga la'anar da zunubi ya kawo.

Darasin maimaici wanda ya wuce, mun ga Allah ya kira **Ibrahim**. Ya yi masa alkawari ya maishe shi **sabuwar al'umma**. Daga gare ta dukan annabawa da Mai Fansa za su taso. Haka Ibrahim ya haifi da, Ishaku. Ishaku ya haifi Yakubu. Yakubu ya haifi yaya maza goma sha biyu. Daga gare su an sami kabilu goma sha biyu na **Isra'ila**.

Yanzu bari mu cigaba da yin bitar, mu ga yadda Allah ya mori zuriyar Ibrahim, su Isra'ilawa, don ya koya ma yan Adam yadda Ubangiji Allah yake. Kuma hanyar da ta kamata don masu zunubi su tsira daga hukunci mai adalci na Allah. Kan maganar darasinmu na yau shi ne, **“Doka Mai Tsarki ta Allah.”**

A cikin nazarin Attaura, mun ga Allah ya bar yayan Isra'ila su zama bayi a kasar Masar tsawon shekara dari huɗu. Abin da ya faɗa ma Ibrahim da daɗewa ke nan. Sa'anda lokacin da Allah ya kuɗurta ya zo, ya aiki **Musa** wurin Isra'ilawa. Musa Ba'isra'ile ne wanda ya yi girma a fadar Fir'auna, mugun sarkin Masar.

Allah ya aiki Musa wurin Fir'auna don ya ce masa, “Ubangiji Allah ya ce: **‘Ka sake jama'ata** don su yi mani sujada!” Amma Fir'auna ya ki. Ya yi dariyar reni cewa, “Wanene Ubangiji? Ba zan taɓa yarda mutanen Isra'ila su fita ba!” Saboda haka Allah ya bayyana ikonsa da ɗaukakarsa ga Fir'auna da Masarawa ta hanyar annoba tara masu banrazana. Suka faɗo bisa dukan mutanen kasar banda wurin su Isra'ilawa. Amma al'amu da abubuwan ban mamakin da Allah ya aikata a gaban Fir'auna ba su jawo shi ga tuba ba. Bai yi ma maganar Musa biyayya ba. Allah ya ce ma Musa, “Zan kara annoba guda bisa Fir'auna da Masar. Bayan wannan zai sake ku!” Ko ka tuna da wannan annoba? Haka ne, ta zama **mutuwar ɗan fari** a kowane gida.

Haka mun ga Allah ya kashe ɗan fari a gidan Fir'auna da a kowane gida a Masar. Amma ya ceci yan fari na Isra'ilawa domin sun yi ma umarnin Allah biyayya. Kowa ya shafa **jinin ɗan rago** a kofar gidansu. Allah kansa ya yi alkawali cewa, *“Jinin da ke bisa gidajenku zai nuna inda kuke. **Sa'ad da na ga jinin zan tsallake ku**, ba kuma wani bala'in da zai same ku, ya hallaka ku!”* (Fitowa 12:13). Albarkacin jinin ɗan rago, Allah ya tsallake gidajen Isra'ilawa. Bai kashe yayan farinsu ba. Haka Allah ya ceci Isra'ila daga hannun Fir'auna.

Kamar yadda muka gani, labarin ranar Ketarewa yana da **wata ma'ana mai zurfi**. Bai zama ceton yayan Isra'ila daga mallakar Fir'auna kawai ba. Gama Nassi ya ce, *“To, duk wannan ya same su ne a kan misali... don a gargade mu, mu da karshen zamani ya zo mana”* (1 Kor 10:11). Labarin jinin ɗan rago wanda su Isra'ilawa sun shafa ma kofar gidansu domin Allah ya yi ma yan farinsu rai, ya kuma cece su daga Fir'auna, kwatanci ne. **Ya misalta mana hanyar ceto** wadda Allah ya kafa domin ya ceci masu zunubi daga Shaidan, mamallaki wanda ya fi Fir'auna mugunta.

Maganar Allah ta nuna mana dukan yan Adam kamar **bayi** suke. Watakila kana tunani cewa, “Lalle, mun sani mu bayin Allah ne!” Amma tunanin nan bai zo daidai da abin da Ubangiji Yesu ya shaida a Linjila ba. Ya ce, *“Lalle hakika, ina gaya muku, duk mai aikata zunubi **bawan zunubi ne**”* (Yahaya 8:34). Tun da ya ke yan Adam duka bayin zunubi ne, su kuma bayin Shaidan ne. Domin Shaidan shugaban zunubi ne. Abin da ya tabbata, wanda ke bawan Shaidan ba ya da iko ya yantar da kansa! Bawa ya iya yantar da kansa? Ko akwai abin da zai ba maigidansa don ya fita daga hannunsa? Ya yiwu idan maigida nagari ne. Ba zai taɓa faruwa da maigida kamar Shaidan ba. Kamar Fir’auna, Shaidan da nufin kansa ba zai taɓa yarda ya sake bayinsa ba. Ko kaɗan! Gaskiya, mu yan Adam muna karkashin la’ana! Ko akwai mai ceto wanda zai cece mu daga mulkin Shaidan wanda ya bautar da mu? Awo, yabo ya tabbata ga Allah, akwai **Mai Ceto**! Allah ya aiko da mai yantar da mu! Shi ne Mai Ceton nan mai adalci, mai iko, Yesu Almasihu. Ya fito daga Sama, kamar yadda dukan annabawan Allah suka shaida.

A cikin **Attaura**, mun karanta alkawarin Allah, zai kuje kan Shaidan ta wurin wani Mai Fansa mai tsarki wanda budurwa za ta haifa. A cikin **Zabura** mu ji abin da annabi Dawuda ya rubuta. Wannan Mai Fansa wanda Allah ya kira ‘Dansa, za a kashe shi ta mugunyar hanya. Za a yi masa azaba. Za a soke hannuwansa da kafafunsa. A littafin **Linjila**, mun karanta labarin wannan Mai Fansa mai al’ajabi. Shi ne Yesu ɗan Maryamu. Ya yi cikakkiyar rayuwa sa’an nan ya mutu bisa gicciye saboda zunubanmu. Sa’an nan ya tashi daga matattu. Hakika, Yesu shi ne wanda ya cika abin da annabawa suka rubuta da daɗewa game da Mai Ceton masu zunubi.

Maganar Allah ta kira Yesu Almasihu **“Dan Rago na Allah.”** Kamar ragunan da aka yanka a Ranar Ketarewa, Yesu ya zubar da jininsa domin ya cece mu daga hukunci. Wajen shekara dubu da ɗari biyar bayan da Allah ya ceci Isra’ilawa ta hanyar jinin ɗan rago na Ketarewar fari, Allah ya bar yan Adam su hau da Yesu Almasihu Mai Adalci bisa gicciye. A ranar sallahn Ketarewa an gicciye shi. Kamar yadda Yesu ya cika ma’anar hadayar Ibrahim {layya, ko *Id al-Adha*}, haka kuma **Yesu ya cika ma’anar ɗan ragon Ketarewa**. Mutanen da suka gicciye shi ran nan, ba su gane abin da suke yi ba. Amma Allah ya kuɗurta hadayar Almasihu tun kafin ya halicci duniya (dubi Wahayi 13:8; Ayyukan Manzanni 3:17).

Yesu ne cikakkiyar Hadaya ta karshe domin zunubi. **Jinin Almasihu Yesu shi ne abin biya** da Allah ya shara’anta domin a fanshi yan Adam daga mallakar zunubi. Saboda haka Littattafai sun shaida cewa:

*“An riga an yanka Dan Ragonmu na Idin Ketarewa, wato Almasihu”* (1 Kor 5:7). *“Tun muna raunana tukuna, Almasihu ya mutu a daidaitaccen lokaci domin marasa bin Allah. Da kyar za a sami wanda zai ba da ransa saboda mutum mai adalci, ko da ya ke watakila saboda mutum mai nagarta wani ma sai ya ba da ransa. Amma kuwa Allah na tabbatar mana da kaunar da yake mana, wato tun muna masu zunubi, Almasihu ya mutu dominmu”* (Romawa 5:6-8).

Bari mu ajiye labarin Ketarewa, mu tuna da koyarwa game da doka mai tsarki wadda Allah ya danka ma Isra’ilawa. Cikin binciken Attaura, mun ga yadda Allah ya bayyana tsarkinsa da ɗaukakarsa ga Musa da Isra’ilawa a jeji. Ya sauka bisa Dutsen Sinai cikin wuta da tsawa da walkiya. Sai Allah ya ba Isra’ilawa Dokokinsa Goma da umarnai da yawa, wanda muke kira *Dokar Musa*. Allah ya dokace su cewa, **“Ka kaunaci Ubangiji Allahnka da dukan zuciya, da dukan ranka, da dukan hankalinka.** Kada ka kasance da waɗansu alloli sai ni! Kada ka yi ma kanka gumaka! Ka girmama mahaifinka da mahaifiyarka! Kada ka yi kisankai! Kada ka yi zina! Kada ka yi sata! Kada ka yi shaidar zur a kan maƙwabcinka! Kada ka yi kyashin kayan maƙwabcinka.” Tare da dokokin nan masu tsarki, Allah ya kara da cewa, *“Duk wanda ke kiyaye dukkan Shari’a, amma ya saba kan **abu guda**, ya sabi Shari’a gaba ɗaya ke nan!”* (Yakubu 2:10). *“Duk wanda bai tsaya ga aikata **duk** abin da ke rubuce a littafin Shari’a ba, la’ananne ne”* (Gal 3:10). Ita ce shaidar Doka mai tsarki wadda Allah ya danka ma Musa.

Aboki mai sauraro, **ko ka kiyaye wannan doka mai tsarki ta Allah, wadda ta tilasta ka kasance cikakke ta wurin tunani da magana da ayyuka? Tun ranar haihuwarka har zuwa ran da za ka mutu?** Kowace rana, da kowace sa’a, dare da rana, ya kamata ka kaunaci Ubangiji Allahnka da **dukk**an zuciya, da **dukk**an ranka, da



**dukkan** hankalinka. Kuma ya kamata ka kaunaci makwabcinka **kamar kanka!** Ko ka kiyaye wannan doka mai tsarki? Da ni da kai mun sani, **ba mu kiyaye ta ba.** Nassi ya ce, *“Babu wani mai adalci, babu, ko daya!”* (Romawa 3:10) *“In mun ce ba mu da zunubi, rudin kanmu muke yi, gaskiya kuwa ba ta tare da mu”* (1 Yahaya 1:8). Ba wanda ya taɓa cika kowane abin da Allah yake bukata ba, domin an haifi dukanmu da halin zunubi.

Ya yiwu wani yana da tambaya: Shin, idan ba mai ikon kiyaye dokar Musa, don me Allah ya ba mu ita? Ko Allah ya nufi kowa da hallaka? A’a. Allah Kauna ne. Ba ya son kowa ya hallaka. To, don me Allah ya ba masu zunubi dokokinsa masu tsarki, cikin sanin ba mai ikon kiyaye su? Micece manufar dokokin nan? Allah ya ba da amsa ga tambaya sa’anda ya ce:

*“Ai, ba wani dan adam da zai sami kubuta ga Allah ta kiyaye ayyukan Shari’a, tun da ya ke **ta Shari’a ne mutum ke ganin laifinsa**”* (Romawa 3:20). *“Amma Nassi ya kulle kowa cikin zunubi, don albarkar da aka yi alkawari saboda gaskatawa da Yesu Almasihu, a ba da ita ga masu ba da gaskiya”* (Gal 3:22).

Ke nan mun gano cewa Allah ya danka dokokinsa masu tsarki ga masu zunubi, domin ya nuna mana kāsawarmu a gabansa, domin mu ga bukatarmu ta samun Yesu Almasihu wanda ya dauke la’anar da zunubi ya jawo. Wurin mutane, **Ubangiji Yesu Almasihu shi kadai ya kiyaye doka mai tsarki** wadda Allah ya danka ma Musa. Yadda mun gani, Yesu daban ne da zuriyar Adamu, domin bai gāji mugun halinmu ba. Yesu ne Madawwamiyar Kalmar Allah wanda ya sauko daga Sama. An haife shi wurin budurwa. Yesu ya sami jiki irin namu. Amma bai sami mugun halinmu ba. Shi ya sa, sa’ad da yana duniya, da gaskiya ya ce, *“Kada ku yi zaton na zo ne in shafe Attaura da koyarwar annabawa. Na zo ne ba domin in shafe su ba, sai dai **in cika su**”* (Matiyu 5:17). Ko ka ji abin da Yesu ya faɗa? Koyarwa mai zurfi mai ban mamaki ce. Yesu ya ce ya shigo duniya domin **ya cika** doka mai tsarki wadda Allah ya danka ma Musa. Ko ka fahimci ma’anar wannan? **Yesu ya yi mana abin da mu, tamkar yan Adam, ba mu taɓa iya yinsa don kanmu ba! Ya cika** doka mai tsarki ta Allah. Kuma bayan wannan, ya zubar da jininsa bisa gicciye domin **ya dauke la’anar Doka a madadinmu**, ya cece mu daga hukunci mai adalici na Allah!

Yesu bai cancanci mutuwa ba. Bai taɓa yin zunubi ba. Amma domin ya kammala shirin ceto wanda Allah ya alkawarta ta bakin annabawa, sai Ubangiji Yesu da yardar ransa, ya ba da ransa dominmu. Bayan da ya zubar da jininsa don ya biya bashinmu na zunubi, sai Allah ya tashe shi daga matattu a rana ta uku. Ka saurara ga Littafi Mai Tsarki game da wannan. An rubuta cewa:

*“Saboda haka [**ba shi yiwuwa** Shari’a mai tsarki ta Allah **ta kā da**] waɗanda ke na **Almasihu Yesu!** ...Abin da ba shi yiwuwa Shari’a ta yi domin ta kasa saboda halin dan adam, Allah ya yi shi, wato ya ka da zunubi cikin jiki, da ya aiko Dansa da kamannin jikin nan namu mai zunubi, domin kawar da zunubi”* (Romawa 8:1,3).

Aboki mai sauraro, ga minene kake sa zuciya? Ko kana dogara ga Labari Mai Daɗi na Allah game da Mai Fansa Mai Adalci wanda ya dauke hukuncin zunubanka? Ko kuwa har wa yau kana dogara ga ayyukanka wai na kirki ne? Kada ka manta abin da Maganar Allah ta shaida, cewa:

*“Duk waɗanda ke dogara da bin Shari’a la’anannu ne, don a rubuce yake cewa, ‘Duk wanda bai tsaya ga aikata **duk abin** da ke rubuce a littafin Shari’a ba, la’ananne ne.’ [Amma Yesu] Almasihu **ya fansa mu** daga la’anan nan ta Shari’a, da ya zama abin la’ana saboda mu, ...domin **duk wanda ya gaskata** da shi kada ya halaka, sai dai ya sami rai madawwami”* (Gal 3:10,13; Yahaya 3:16).

Na gode don suraro. A darasi na gaba, in Allah ya yarda, za mu gama yin bitar Littattafan Annabawa. Za mu ga yadda Yesu Almasihu ya cika kowane abin da annabawa sun yi annabci a kai game da shi. Ya buɗe kofar ceto da samun salama domin yan Adam.

Bari Allah ya ba ka ganewa bisa abin da muka bincika yau. Ya taimake ka ka gaskata alkawarin nan na Maganarsa: *“[**ba shi yiwuwa** Shari’a mai tsarki ta Allah **ta kā da**] waɗanda ke na **Almasihu Yesu!**”* (Romawa 8:1). Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 96: Maimaici 4. Yesu Almasihu: “An Gama!”**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma mika kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Masu bin hanyan nan suna samun salama ta ainihi tsakaninsu da Allah har abada. Ina jin dadi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasi uku da suka wuce mun yi bitar sakon annabawan Allah. Yau da taimakon Allah, za mu **kai karshen maimaicinmu**. Kan maganar darasinmu na yau, shi ne **“An gama!”**

Kamar yadda muka gani, Allah ya raba littafinsa **manyar sassa biyu**, Tsohon Alkawari da Sabon Alkawari. Sashi na farko a littafin Allah mai banmamaki, **Tsohon Alkawari** ne. Ya kunshi Attaura da Zabura da littattafan annabawa. A sashi na fari na littafin Allah mun ga yadda kakanmu Adamu ya yi ma Allah rashin biyayya. Sakamakon wannan, ya shigar da duk zuriyarsa a mulkin Shaidan. Amma mun karanta alkawalin Allah. Zai aiko ma yan Adam Mai Ceto mai iko wanda zai fanshi masu ba da gaskiya, ya maido su ga mulkin Allah. Alkawarin nan mai banmamaki, babban tushe na yarjejeniya da ke Tsohon Alkawari.

**Sai Allah ya aiwatar da shirinsa** na sauko da Mai Ceto. Allah ya kira Ibrahim da ya riga ya tsufa. Ya ce masa, *“Zan kuwa maishe ka al’umma mai girma, ...a cikinka kuma dukan kabilan duniya za su yi albarka”* (Farawa 12:2,3). Ke nan, mun ga yadda Allah ya mai da Ibrahim uban al’ummar Isra’ila. Ga al’umman nan Allah ya danka Littattafan Annabawa. Tsawon shekara dubu da dari biyar, Allah ya aika ma Isra’ilawa maganarsa. Ya sa maganarsa a hankalin mutane daban daban, daga annabi Musa zuwa Yahaya dan Zakariya. Ta bakin annabawan nan, Allah ya tsawata ma yan Adam marasa adalci. Ya bayyana masu zuwan Mai Fansa mai adalci wanda zai zubar da jininsa don ya biya bashin zunubansu.

Mun riga mun gani, Tsohon Alkawarin da Allah ya kafa don masu zunubi, ya tilasta hadayun bisashe. Ya shaida cewa ‘In ba tare da zubar da jini ba, babu gafarar zunubi. Domin **ladan zunubi mutuwa ne!** Tun tsara ta fari, mutane sun yanka dabbobi hadaya. Amma bisa gaskiya, hadayar dabba ba ta da ikon biyan bashin zunubi ba. Don me? Domin **tamanin dabba da tamanin mutum** ba daya ba ne. Misali, wurin kayan karamin dana na sami mota abin wasa. Idan na tafi wurin mai sayar da motoci, na ce shi ba ni Mercedes a kan abin wasa nawa, ko zai yarda? Ko kadan! Saboda me? Domin tamanin motar wargi bai kai tamanin ainihin mota ba. Kamar haka, hadayun dabbobin da Allah ya umarta ma tsararrakin da, ba su da ikon kawas da zunubi ba, domin tamanin dabba da tamanin mutum ba daya ba ne. Yadda muka gani, hadayun bisashe kwatanci ne sai lokaci ya yi da Allah zai sauko da ainihin hadaya, wato Mai Fansa mai adalci wanda ya shigar da Sabon Alkawari. Hadayun dabbobi sun rufe zunubai domin wani dan lokaci ne, ba su da ikon kawar da zunubi kwata-kwata har abada ba.

Sashi na biyu na Littafin Allah, shi ne **Sabon Alkawari** ko Linjila. Ya ba mu labarin yarjejeniya wadda Allah ya kafa da mutane ta wurin jinin Mai Fansa wanda ya fito daga Sama. Littafin Linjila ya ba da labarin **Yesu** Mai Fansa, shi wanda **ya cika manufar dukan hadayun dabbobi** sa’anda ya zubar da jininsa bisa gicciye domin mu sami gafarar zunubai. Me ya sa dole Mai Fansa ya fito daga Sama? A takaice, domin kowane dan Adam yana dauke da kayan zunubi. **Mai zunubi bai iya fansar mai zunubi ba**. Misali, mace ba ta iya daukar babbar kwaryar ruwa tata a kai, sa’an nan ta dauki kwaryar abokiyarta kuma! A’a. Kamar haka, mai zunubi ba ya da ikon daukar hukuncin wani mai zunubi. Amma Mai Fansa, Yesu Almasihu, wanda Allah ya aiko, ba ya da kayan zunubi bisansa ba. Saboda haka, Allah ya iya ya aza masa nauyin zunuban dukanmu. Yesu Mai Tsarki ya mutu saboda laifofinmu. Sa’an nan a rana ta uku ya tashi daga matattu domin ya ba mu sabon rai. Ya ci nasara bisa mutuwa, bisa kabari, bisa Shaidan, bisa zunubi!

Dukanmu an haife mu a babban ramin zunubi. Ba mai ikon ceto. Sai dai Almasihu wanda ya zo daga sama. Idan ka dogara gare shi, zai jawo ka daga ramin zunubi. Almasihu ya fito daga Sama domin ya ceci yan Adam daga zunubansu. Yanzu ya koma Sama. Ya zama matsakanci domin dukan wadanda suka ba da gaskiya gare shi. Nassi ya ce:

*“Domin Allah daya ne, matsakanci kuma daya ne tsakanin Allah da mutane – Almasihu Yesu, mutum, wanda ya ba da kansa fansa saboda kowa da kowa!” (1 Timoti 2:5,6) “Irin babban firist wanda muke bukata ke nan, mai tsarki, marar aibu, marar cikas, kebabbe daga masu zunubi, ...Bayan ya tsarkake zunubanmu, sai ya zauna dama ga Ma’aukaki a can Sama!” (Ibraniyawa 7:26; 1:3)*

Kamar yadda muka gani a Bishara, sa’ad da Yesu Almasihu yana duniya, waɗansu sun ba da gaskiya gare shi. Su da suka amince da Yesu, sun yi farinciki mai yawa. Sun sani, don darurruwan shekaru annabawan Allah sun shaidi zuwan Almasihu. Yanzu sun gan shi ido da ido! A wurin almajiran Yesu, mun ji labarin waɗanda suka nemi yan’uwansu da abokansu, sun gaya masu, **“Mun sami Almasihu! ...Mun sami wanda Musa ya rubuta labarinsa a Attaura, annabawa kuma suka rubuta labarinsa!”** (Yohanna 1:41,45)

Abin tausayi, galibin mutane a zamanin Yesu **ba su gane shi ba**. Saboda haka, Nassi ya shaida:

*“Tun fil azal akwai Kalma, Kalman nan kuwa tare da Allah yake, ...Kalman nan kuwa ya zama mutum, ya zauna a cikinmu, ...Haske na haskakawa cikin duhu, duhun kuwa bai rinjaye shi ba. ...Dā yana duniya, duniyar ma ta wurinsa ta kasance, duk da haka duniya ba ta san shi ba. Ya zo ga abin mulkinsa ne, jama’a tasa kuwa ba ta karbe shi ba!”* (Yohanna 1:1,14,5,10,11)

Mun ji yadda mutane da yawa sun ga alamu da al’ajaban da Almasihu ya aikata. Yesu ya yi nasara bisa ciwuce-ciwuce, da hadari, da aljannu, da zunubi, da mutuwa. Amma mafi yawan mutane ba su amince da Yesu ba, domin Shaidan ya makantar da hankalunsu. Taro sun matsa shi, sun taba shi. Amma ba su san shi ba! Sun dauke shi annabi ne kamar sauran annabawa. Amma ba su gaskanta a gare shi dukan cikas Allah ta tabbata ba.

Game da shugabannin addinin Yahudawa, mun ga sun ki karɓar Yesu, sam! Suna kishinsa kwarai da gaskiya. A karshe sun kashe shi ta mutuwa bisa gicciye. Amma ita ce shirin Allah tun farko. Mutuwar Almasihu bisa gicciye ta faru a kan **shiri mai tsarki na Allah**. Abin da ya sanas da daɗewa ta bakin annabawansa. Daren da firistoci suka kama Yesu, Bitrus ya so ya kare shi. Amma Yesu ya ce masa, **“Kuna tsammani ba ni da ikon neman taimako gun Ubana ba, nan da nan kuwa ya aiko mini fiye da rundunar mala’iku goma sha biyu? To, ta yaya ke nan za a cika Littattafai kan lalle wannan abu ya kasance?”** (Matiyu 26:53,54)

Yesu ya gane abin da ya kawo shi duniya. Ya zo ne domin ya ba da ransa, ya zubar da jininsa domin masu zunubi, kamar yadda annabawa suka shaida da daɗewa. Yesu ya zo domin abin da ragon haɗayar Ibrahim da sauran haɗayun dabbobi suka misalta ya cika ta wurinsa. Ko ka tuna da abu na karshe wanda Yesu ya faɗa, yana rataye a gicciye kamin ya danka ruhunsa ga Allah? Haka ne. Nassi ya ce Yesu ya yi kira da babbar murya, ya ce, **“An gama!”** sai ya mutu. Sa’anda ya mutu, labulen wuri mafi tsarki a haikali ya tsage gida biyu, daga sama har kasa. (Yohanna 19:30; Markus 15:37,38). Don me Yesu ya yi kira, **“An gama!”**? Don me kuma, labulen haikali ya tsage gida biyu? Wato, labulen Wuri Mafi Tsarki inda suka yayyafa jinin haɗayun dabbobi don a rufe zunubi? Allah ya tsage labule gida biyu. Kuma Yesu ya faɗa, **“An gama!”** don kowa ya sani, **albarkacin jinin Yesu, Allah yana yafe** ma yan Adam zunubansu, yana ba su ikon zama a gaban Allah har abada!

**Ta wurin mutuwarsa, Ubangiji Yesu Almasihu ya cika maganar annabawa da kwatancin haɗayun dabbobi.** Mun riga mun ga tashinsa a rana ta uku, shaida a sarari cewa Allah ya karɓi haɗayarsa a kan **cikakken biyan bashin** zunubi har abada! Yesu Almasihu cikakkiyar haɗaya wadda Allah ya ba mutanen duniya, domin duk wanda ya ba da gaskiya gare shi, kada ya lalace, amma ya sami rai na har abada!

Yanzu, kamin mu kammala yin bitarmu ta sakon annabawa, muna kiranku ku saurari waɗansu ayoyi masu zurfi masu banmamaki daga Maganar Allah game da wannan haɗaya cikakkiya ta karshe. Haɗayar da Yesu ya miƙa sa’anda ya zubar da jininsa bisa gicciye domin ya biya bashin zunubi. Nassi ya ce:

(Ibraniyawa 10) <sup>1</sup>*To, tun da ya ke Shari’a inuwa ce kawai ta kyawawan abubuwan da ke gaba, ba ainihin siffarsu ba, ashe, har abada ba za ta iya kammala waɗanda ke kusatar Allah ta waɗannan haɗayu ba,*

wadanda ake yi a kai a kai kowace shekara. <sup>2</sup>In haka ne kuwa, ashe, ba sai a daina yin hadaya ba? Da an taba tsarkake masu ibadan nan sarai, ai, da ba su kara damuwa da zunubai ba. <sup>3</sup>Amma game da irin wadannan hadayu, akan tuna da zunubai a kowace shekara, <sup>4</sup>**domin ba mai yiwuwa ba ne jinin bijimai da na awaki ya dauke zunubi.**

<sup>5</sup>Shi ya sa da Almasihu zai shigo duniya, sai ya ce, “Hadaya da sadaka kam, ba ka so, amma ka tanadar mini jiki. <sup>6</sup>Ba ka farin ciki da hadayar konewa, da kuma hadayar kawar da zunubai. <sup>7</sup>Sa’an nan na ce. ‘Ga ni, na zo in aikata nufinka, ya Allah,’ Kamar yadda yake rubuce game da ni a Littafi.” ...<sup>9</sup>Ya kawar da na farkon ne, don ya kafa na biyun. <sup>10</sup>Ta nufin nan ne **aka tsarkake mu, ta wurin mika jikin Yesu Almasihu hadaya sau daya tak ba kari.** <sup>11</sup>Har wa yau kuma, kowane firist yakan tsaya a kan hidimarsa kowace rana, yana mika hadaya iri daya a kai a kai, wadanda har abada ba za su iya dauke zunubi ba. <sup>12</sup>Amma shi Almasihu da ya mika hadaya guda ta har abada domin kawar da zunubai, sai ya zauna dama da Allah, <sup>13</sup>tun daga lokacin nan yana jira, sai an sa ya take makiyansa. <sup>14</sup>**Gama ta hadaya guda kawai ya kammala wadanda aka tsarkake har abada.** <sup>15</sup>Ruhu Mai Tsarki ma yana yi mana shaida haka, domin bayan ya ce, <sup>16</sup>‘Wannan shi ne alkawarin da zan yi da su, bayan kwanakin nan, in ji Ubangiji, zan sa shari’una a birnin zuciarysu, in kuma rubuta su a allon zuciarysu,’ <sup>17</sup>sai kuma ya kara da cewa, ‘Ba kuma zan kara tunawa da zunubansu da laifofinsu ba.’ <sup>18</sup>To, inda aka sami gafarar wadannan, ba sauran wata hadaya domin kawar da zunubi.

<sup>19</sup>Saboda haka ya yan’uwa, tun da muke da amincewar shiga Wuri Mafi Tsarki, **ta wurin jinin Yesu,** <sup>20</sup>ta sabuwar hanya, rayayyiya, wadda ya bude mana ta labulen nan, wato jikinsa, <sup>21</sup>da ya ke kuma muna da Firist mai girma, mai mulkin jama’ar Allah, <sup>22</sup>sai mu matsa kusa, **da zuciya daya, da cikakkiyar bangaskiya tabbatacciya...** <sup>23</sup>Sai mu tsaya da karfi a kan bayyana yarda ga sa zuciyar nan tamu, domin shi mai yin alkawarin nan amintacce ne, <sup>24</sup>mu kuma rika kula da juna, ta yadda za mu iza juna ga nuna kauna da yin aikin nagarta. ... <sup>26</sup>In kuwa mun ci gaba da yin zunubi da gangan, bayan mun yi na’am da sanin gaskiya, to, ba fa sauran wata hadaya domin kawar da zunubai, <sup>27</sup>sai dai matsananciyar fargabar hukunci, da kuma wuta mai tsananin zafi wadda za ta cinye makiyar Allah. <sup>28</sup>Kowa ya yar da Shari’ar Musa, akan kashe shi ba tausayi, a kan shaidu biyu ko uku. <sup>29</sup>**To, mutumin da ya raina Dan Allah,** ya kuma tozarta jinin nan na tabbatar alkawari, wanda aka tsarkake shi da shi, har ya wulakanta Ruhun alheri, **wane irin hukunci mafi tsanani kuke tsammani ya cancanta fiye da wancan?** <sup>30</sup>Domin mun san shi, shi wanda ya ce, “Ramuwa tawa ce, ni zan saka.” Da kuma, “Ubangiji zai yi wa jama’a tasa hukunci.” <sup>31</sup>Abu ne fa mai matukar bantsoro, a fada cikin hukuncin Allah Rayayye.

**“To, ta kaka mu za mu tsira, in mun ki kula da babban ceto haka?”** (Ibraniyawa 2:3)

Da zantuttukan nan, Allah ya galgadar da kowanenku a yau. Kada ku kyale hanyar ceto guda daya tak da ke akwai. Ana samunta ta wurin jinin Yesu Almasihu. **Kowa ya raina Hadaya wadda Allah kansa ya ba da, ya kamata ya sani, ba wata hadaya domin kawar da zunubai.** Ba abin da ke jiransa sai dai hukuncin Allah, hukunci marar tausayi! Yesu Almasihu ne Hadaya Cikakkiya. Allah kansa ya ba shi, domin **duk wanda ya ba da gaskiya gare shi** kada ya halaka, amma ya sami rai madawwami. Bisa gicciye Yesu ya ce, “*An gama!*” Tun da Yesu Kalmar Allah ne, sa’anda Yesu ya ce, “*An gama!*”, ai, Allah kansa yana cewa “*An gama!*” Sai kwana uku bayan wannan, Allah ya ta da Yesu da rai. Ya tabbata ma duniya cewa Yesu da hadayarsa domin zunubi, ya biya bukata kwata-kwata.

Aboki, ko ka gane, Yesu ya biya hukuncin zunubanka? Ko ka gaskata Yesu Almasihu ya kammala aikin Ceto dominka? Ko kuwa, har wa yau kana dogara ga ayyukan da kake yi don samun ceto?

Na gode don sauraro. Sai mun sake saduwa. Allah ya sa maka albarka yayinda kake yin tunani a kan ma’ana mai zurfi game da kiran nasara wanda Almasihu ya yi daga gicciye, sa’anda ya ce, “*An gama!*” (Yahaya 19:30)

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 97: Gidan Wuta

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Nassi mai tsarki ya ce:

*"Masu tsoro, da masu cin amana, da masu aikin kyama... da kuma dukan masu yin karya, duk rabonsu yana cikin wannan **tafkin wuta mai kuna da farin wuta**" (Ru'uya 21:8). "Za a jefa [su] a cikin bakin duhu, ...[su] shiga wutar da ba za ta taba mutuwa ba har abada, wadda aka shirya wa Shaidan da mala'ikunsa... inda za a yi kuka da cizon hakora." (Matiyu 8:12; 25:41). "Wadannan za su shiga **azaba marar karewa**, masu adalci kuwa su shiga rai na har abada" (Matiyu 25:46).*

**Gidan Wuta!** Ba wanda ke jin dadin magana a kansa! Har ma ba mu son labarinsa ya shiga tunaninmu! Duk da haka yau kan maganar nazarinmu shi ne Gidan Wuta, don Allah ya yi zance da yawa a kansa. A Littattafai Masu Tsarki Allah ya yi galgadi masu yawan gaske don kada mutane su kai can. Da yau da kuma darasi mai zuwa, za mu koyi abin da Maganar Allah ta ce game da Gidan Wuta da Gidan Sama, wato Jahannama da Aljanna (Firdausi). Da kuma yadda mun iya tabbata da tafiyarmu Sama, kada kuma a jefa mu Gidan Wuta. Mutane da yawa suna daukar cewa ba shi yiwuwa mutum ya san makomarsa a lahira, wato wurin da zai zauna har abada. Wannan tunani ya shiga don ba su san hanyar ceto wadda Allah ya kafa ba. Ba su san kyawawan alkawaran Allah ba, wadanda suke ba mu tabbacin sanin makomarmu. Ko hakika Maganar Allah tana gaya mana mutum ya iya tabbatar da tafiyarsa Sama? Tabbas! Maganar Allah ta ce, *"Na rubuta muku wadannan abubuwa duka ne **don ku san kuna da rai na har abada!**"* (1 Yohanna 5:13)

Aboki mai sauraro, ko ka **"san"** kana da wannan rai madawwami wanda Maganar Allah ta sanar da shi? Ran da za ka mutu, ko ka **san** wurin da kurwarka za ta tafi? Ko ka **tabbata** za ka shiga Aljanna, ba za ka fadi cikin Jahannama ba? Idan ka rasa wannan tabbaci, to, darasinmu na yau zai taimake ka kwari.

Kamar yadda muka gani a Linjila, sa'anda Yesu Mai Ceto yana duniya, sau da dama ya koya ma jama'a game da wuraren nan biyu **Sama da Gidan Wuta**. Amma ya fi ba da koyarwa game da Gidan Wuta don ba ya son kowa ya tafi can, don ya san irin munanan azabai da ke akwai can. Yanzu fa, bari mu koma wurin Bishara, mu ji abin da Yesu ya koya ma taro a kan Gidan Wuta. **Ka saurara ga wannan labarin gaskiya** game da mutum biyu da suka mutu. Yana cikin Bishara ta hannun Luka sura goma sha shida. Yesu ya yi magana da taro. Ya ce:

(Luka 16) <sup>19</sup>*"An yi wani **mai arziki** wanda yakan sa riguna masu tsada, yakan kuma ci abinci mai kyau kowace rana. <sup>20</sup>A kofar gidansa kuwa da **wani gajiyayye mai suna Li'azaru**, wanda miki sun cika jikinsa. Akan kawo shi a kwantar da shi a nan kullum. <sup>21</sup>Shi kuwa yakan so ya ci ko da sauran abincin da ya fadi daga kan tebur na mai arzikin nan. Har karnuka ma suna zuwa su lashe mikinsa.*

<sup>22</sup>*"Ana nan sai talakan nan ya mutu, mala'iku suka dauke shi, suka ba shi wurin zama mai daraja **tare da Ibrahim**. Mai arzikin nan ma ya mutu aka kuma binne shi. <sup>23</sup>Ya je can wurin **zaman matattu** yana shan wuya, sai ya daga kai ya ga Ibrahim daga nesa, tare da Li'azaru."*

Bari mu dan dakata a nan. Ko ka gane abin da ya sami mai arziki da mabaracin nan Li'azaru? A ina aka kai mabaraci da ya mutu? Nan da nan kurwarsa ta tafi **Firdausi** gaban Allah, inda annabi Ibrahim ya dade da zama. Mai arziki fa, ina ya tafi? Nan da nan kurwarsa tana cikin **Gidan Wuta**, yana shan azaba.

Me ya sa mabaraci Li'azaru ya tafi Firdausi, amma mai arziki ya tafi Jahannama? Da farko, sai ka sani, talauci ba ya hana maka samun ceto. Kuma arziki mai yawa ba ya sa ka halaka! Gajiyayyen nan Li'azaru ya tafi Firdausi domin **ya maida hankali ga hanyar ceto** wadda Allah ya bada labarinta a Littattafan Annabawa. Mai arziki kam, **ya kyale Maganar Allah**. Yau akwai mutane da yawa kamar mai arzikin nan. An dauke su masu addini ne. Sun sani, Allah

daya ne. Sun sani, akwai Littattafan Annabawa. Amma suna bin hanyar halaka zuwa Gidan Wuta domin ba su taba ba da gaskiya ba ga hanyar ceton da dukan annabawan Allah suka rubuta labarinta a Littattafansu. Kamar mai arzikin a labarinmu na yau, jin daɗin duniyarsu, da samun arziki, sun fi sauraron Maganar Gaskiya muhimmanci a gare su. Ai, ta wurin maida hankali ga Maganan nan sun iya ceton raykansu!

Bari mu cigaba da labari. Mu ji yadda Allah ya bar mai arziki da ke cikin Gidan Wuta, ya yi magana kadan da annabi Ibrahim da ke Firdausi. Ta wurin maganar mutumin da ke cikin Gidan Wuta, Allah ya nufi basirarmu ta karu. Ubangiji Yesu ya cigaba da cewa,

(Luka 16) <sup>23</sup>“*[Mai arziki] ya je can wurin zaman matattu yana shan wuya, sai ya daga kai ya ga Ibrahim daga nesa, tare da Li’azaru.* <sup>24</sup>*Sai ya yi kira ya ce, ‘Baba Ibrahim, ka ji tausayina, ka aiki Li’azaru ya sa ɗan yatsarsa a ruwa yā ɗan sa a harshena don in ji ɗan sanyi, domin ina jin jiki a cikin wannan wuta!’*

<sup>25</sup>“*Amma Ibrahim ya ce, ‘Ka tuna fa yarona, a lokacin da kake a duniya, kana da abubuwa masu kyau, Li’azaru kuwa ya sha wuya. Amma yanzu yana jin daɗi, kai kuwa kana shan wahala.* <sup>26</sup>*Ban da haka ma, tsakaninmu da ku akwai wani katon rami mai zurfi sosai da aka shirya don kada waɗanda suke son ketarewa daga can zuwa wurinmu su iya, kada kuma kowa yā ketare daga wurinmu zuwa can.’*

<sup>27</sup>*Sai mai arzikin nan ya ce, ‘To, baba, ina rokonka, ka aike shi zuwa gidan babana,* <sup>28</sup>*don ina da yan’uwa guda biyar maza, yā je yā yi musu magana, kada su ma su zo nan wurin wahala.’*

<sup>29</sup>“*Ibrahim ya ce, ‘Ai, yan’uwanka suna da Dokar Musa da littattafan annabawa, su ji abin da suke fada musu.’*

<sup>30</sup>*Mai arzikin ya amsa masa ya ce, ‘A’a, baba Ibrahim, in dai wani ya tashi daga kabari ya je wurinsu za su tuba.’*

<sup>31</sup>*Amma Ibrahim ya ce, ‘Idan ba su ji abin da Dokar Musa da littattafan annabawa suke cewa ba, kai, ko da wani ya tashi daga kabari, ba za su ji shi ba!’”*

Shi ne karshen labarin mai arziki da Li’azaru. Gaskiya, wurin nan Gidan Wuta, mugun wuri ne, babu samun jinkai. A Gidan Wuta mai arziki yana shan azaba, ba mai ikon kawo masa sauƙi ko na ɗigo daya na ruwa! Abin da ya fi bantsoro, wannan mai arziki yana can har wa yau! Yana wurin wuta, yana jiran Ranar Hukunci sa’anda kurwarsa da jikinsa za a jefa su wurin da ake kira **tafkin wuta**. Can zai zauna har abada **tare da kowane mai kin biyayya ga sakon annabawa**, wato Labari Mai Daɗi na Yesu Almasihu. Haka Nassi ya yi shela da ya ce: “*Duk wanda sunansa bai fito a rubuce a cikin littafin nan na masu rai ba, an jefar da shi cikin tafkin wutan nan... da farin wuta... Hayakin wutar da ake ba su wuya da shi, ya dinga tashin sama har abada abadin. Babu sauƙi dare da rana!*” (Ru’uya 20:15; 14:10,11) Ka yi tunani a kan wannan! Kowa ya kyale hanyar adalci ta ceto wadda Allah ya kafa, sai ya shiga Gidan Wuta. Ba zai taba kai karshen mutuwar ba. Ba zai taba fita ba. Wutan ba za ta taba mutuwa ba! **Ba tsayawa, har abada abadin!**

Masu sauraro, **kada wani ya rufe ku da zantattukan wofi**. Waɗansu suna cewa, “Ap, Allah nagari ne! Ba zai halicci bayinsa sa’an nan ya kone su ba! Zai nuna ma dukanmu jinkai, zai karbe mu duka a Aljanna!” Masu irin wannan tunani ba su kafa ra’ayinsu bisa Maganar Allah ba. Suna magana haka kawai don sun ƙi abin da zuciya tana ba su. Ido buɗe sun kyale hanyar ceto wadda Allah ya kafa. Idan ba su tuba daga kuskurensu ba, su juyo wurin Allah, su ba da gaskiya ga hanyar adalci ta wurin Yesu Almasihu, to, wata rana za su gano, ashe Gidan Wuta akwai shi! Amma a ran nan ba daman tuba, domin **zarafi ya wuce su!**

Ko ka ji abin da mai arziki ya tambayi Ibrahim? Ya roke shi ya turo Li’azaru gidan mahaifinsa, ya galgadar da yan’uwansa guda biyar masu rai, “*kada su ma su zo nan wurin wahala!*” Me Ibrahim ya amsa masa? Ya ce masa, “***Suna da Dokar Musa da littattafan annabawa, su ji abin da suke fada musu.***” Amma mai arziki ya ce, “A’a, baba Ibrahim, in dai wani ya tashi daga kabari ya je wurinsu za su tuba.” Amma Ibrahim ya ce, “***Idan ba su ji abin da Dokar Musa da littattafan annabawa suke cewa ba, kai, ko da wani ya tashi daga kabari, ba za su ji shi ba!***”

Aboki mai sauraro, ko ka san Labari Mai Daɗi na annabawan Allah, wanda ya iya cetonka daga Gidan Wuta? Labari Mai Daɗi shi ne abin da kana sauraronsa a wa’azin nan na *Hanyar Adalci*. A takaice, mun ga yadda labari mai daɗi

na annabawa shi ne Labari Mai Dadi game da Mai Fansa mai tsarki wanda Allah ya aiko daga sama don ya mutu bisa gicciye, ya dauke zunubanka, ya tashi daga matattu a rana ta uku. **Idan ka gaskata a zuciyarka Ya mutu domin zunubanka, ba za ka shiga Gidan Wuta ba!** Shi ne Labari Mai Dadi wanda yake da ikon cetonka daga hukunci mai adalci na Allah.

Kamar yadda muka gano a darussa na farko, Allah bai halicci Gidan Wuta domin mutum ba, amma domin Shaidan da miyagun mala'ikunsa. Amma sakamakon zunubin kakanmu Adamu, an haife mu duka nesa da Allah, a mulkin Shaidan, bisa hanya mai fadi zuwa Jahannama. Lalle, halin zunubi da ke cikinmu yana sa **mu halaka har abada**, domin ladan zunubi mutuwa da Gidan Wuta har abada ne. Sai dai Allah ya shirya mana **hanyar tsira**. Ta kokarin kanmu, ba mu da mafita mu tsere ma Gidan Wuta! Amma godiya ta tabbata ga Allah, ya yi shiri yadda zai iya yafe mana zunubanmu. Minene shirin nan? Shi ne **mutuwar Almasihu mai tsarki**. Allah ya dora ma Yesu hukuncin zunubanmu sa'anda ya mutu bisa gicciye. Yadda aka rubuta: *"Almasihu bai taba yin zunubi ba, amma saboda mu Allah ya mai da shi kamar mai zunubi. Ta wannan dalilin ne, cikin Almasihu, za mu iya sami adalcin Allah!"* (2 Kor 5:21)

Mun ga yadda mutane sun azabtar da Yesu. Sun bulale shi. Sun nafa masa rawanin kaya. Sun yi masa ba'a. Sun bugi fuskarsa. Sun tofa masa miyau. Sun buga kusoshi a hannuwa da kafafunsa. Sun hau da shi a kan gicciye. Allah ya bar mutane su wahalar da Almasihu marar zunubi domin ya bayyana irin hukuncin da zunubanmu sun cancanta. Kowane abin da mutane sun yi ma Yesu, ya cancanta a yi mana saboda zunubanmu. Amma Allah saboda yalwar kaunarsa gare mu, ya aza hukuncin zunubanmu a kan Almasihu mai tsarki, Kaunataccensa, Da Madawwami. Ka tuna fa, radadin Almasihu bisa gicciye bai tsaya da abin da mutum ya yi masa ba. Littattafan Annabawa sun bayyana mana sa'ad da Yesu yana shan wuya bisa gicciye, Allah kansa ya aza masa wani zafin da ya fi gaban tunanin mutum ya fahimta. Allah ya sa ma Yesu ladan zunubanmu, wato **Gidan Wutanmu!** Annabi Ayuba ya hangi zafin shan wuya ta Almasihu a hannun Allah sa'anda ya rubuta, *"Allah ya bashe ni a cikin hannuwan marasa ibada, ya jefadda ni a cikin hannuwan miyagu. ...A cikin hasalarsa ya yayyage ni, ya ki jinina. Ya tamna mani hakoransa. Magabcina yana sukana da idanunsa."* (Ayuba 16:11,9)

Ladan zunubi mutuwa ne, a fuskanci fushin Allah, a shiga duhun Jahannama inda Allah yana jefar da dukan masu kin gaskatawa da Bishara. Amma Yesu ya jure fushin Allah saboda mu, don mu karbi alherin Allah. Kamar yadda muka karanta, sa'ad da Yesu yana mutuwa bisa gicciye, dukan kasa ta duhunta baki kiran kamar Jahannama, daga tsakar rana zuwa karfe uku na yamma. A cikin wadannan awowi Yesu ya yi wata kira da babbar murya, **"Ya Allahna, ya Allahna, don me ka yashe ni?"** Me ya sa Allah ya yas da Almasihu, kaunataccensa, sa'anda yana rataye bisa gicciye? **Da ni da kai, mu ne dalili!** Zunubanmu su ne dalili! Sa'ad da Yesu yana bisa gicciye, Allah ya aza masa hukuncin zunubanmu, **Gidan Wutarmu!** Wannan hakikanin gaskiya ce, abu mai wuya tunaninmu ya fahimta duka. Amma abin da ya tabbata, **idan ka ba da gaskiya da zuciyar daya ga Ubangiji Yesu, za ka sami ceto. Ba za ka taba shiga Wuta ba**, domin Allah ya lissafta ka mai adalci ne saboda hadayar Mai Fansa a madadinka. Kamar ragon hadaya wanda ya fanshi dan Ibrahim daga mutuwa, haka Yesu Almasihu ya mutu don ya fanshe ka daga madawwamiyar mutuwa a wurin da ake kira **Gidan Wuta!**

Allah ya sa hukuncin Jahannamarka a kan Yesu Almasihu. **Ko ka gaskata wannan?** Ko ka gaskata cewa Yesu Almasihu, Mai Adalci, ya biya bashinka na zunubi? Ko kuwa za ka shiga Gidan Wuta ka biya bashin nan naka har abada? **Wannan ya rage gare ka.** Me za ka zaba? Ko **Aljanna?** Ko **Gidan Wuta?**

Na gode don sauraro. Lokaci mai zuwa za mu yi nazarin wani kan magana wanda ya bambanta sosai da na yau. In Allah ya yarda, za mu karanta labarin wannan kyakkyawan wuri, Firdausi, wato Gidan Sama.

Allah ya albarkace ka. Ina barinka da wadannan kalmomi masu sa tunani na Ubangiji Yesu: **"Ku shiga ta karamar kofa, gama kofar zuwa halaka tana da fadi. Kuma hanyarta tana da sauƙin bi, masu shiga cikinta suna da yawa. Amma kofar zuwa rai, karama ce. Hanyarta kuma da wuyar bi. Masu binta kuma ba su da yawa."** (Matiyu 7:13,14). Allah ya taimake mu. Amin.

## **Hanyar Adalci 98: Aljanna**

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, muna samun salama ta gaskiya tsakaninmu da Allah har abada. Ina jin daƙi yau mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Darasin da ya wuce mun yi tunani a kan **Gidan Wuta**, wurin da hukunci ba zai taba karewa ba. Gidan wuta wuri ne mai banrazana. An shirya wurin nan domin Shaidan da miyagun mala'ikunsa. Duk wanda ya kyale hanyar ceto wadda Allah ya kafa, shi kuma dole ya tafi can. Zai zauna a rabe da Allah har abada! Shi ya sa Littafi Mai Tsarki ya shaida cewa: *"Duk wanda sunansa bai fito a rubuce a cikin littafin nan na masu rai ba, an jefar da shi cikin tafkin wutan nan!"* (Ru'uyar Yohanna 20:15)

Tabbas, Gidan Wuta wuri mafi bantsoro duka wanda mutum ya iya yin tunani a kai. Amma yau za mu dubi ɗaya daga abubuwa mafi banmamaki wanda ruhun mutum ya iya tunani a kai. Kan maganarmu yau **Sama** ne, wurin da ake kira Aljanna da Firdausi.

Mutane suna da tunani dabam dabam game da Aljanna, da kuma abin da ya wajaba ga mutum don ya sami shiga. Misali, mutanen addinan gabas sun gaskanta akwai wurare da yawa a Sama, wato gidajen Aljanna dabam dabam. Waɗansu sun fi jin daƙi. Inda za a kai mutum ya danganta da ayyukan da ya yi a duniya. Waɗansu mutane suna cewa dole mutum ya fara tafiya wuta saboda zunubansa, ya sha hukunci, daga baya za a kai shi Firdausi. Waɗansu kuma suna cewa Aljanna ita ce wurin da Allah ya keɓe domin masu biyayya ga farillan addini. Can za su ci da sha da jin daƙi. Lalle mutane suna da tunani iri iri game da Gidan Sama da yadda ake samun shiga. Amma yau ba za mu dubi **ra'ayin mutane** a kan Aljanna ba. Za mu dubi **abin da Allah ya ce** a Littafinsa mai tsarki!

Aljanna tana da sunaye da yawa a Littattafan Annabawa. Ana kiranta *Gidan Sama; kursiyin Allah; zatin Allah; Gidan Allah; mazaunin Allah Mai Tsarki; Birni Mai Tsarki; Birnin Allah Mai Rai; Urushalima ta sama; gidan mala'iku masu tsarki da na Ɗan Rago; gaban Ubangiji Yesu da babbar ɗaukakarsa; gidan mutanen Allah waɗanda aka rubuta sunayensu a Sama*. Ubangiji Yesu ya kira Aljanna, *"Gidan Ubana,"* domin can ya zauna kafin a haife shi duniya.

A takaice, Aljanna ita ce **mazaunin Allah**. Kamar yadda muka gani, Allah yana ko'ina. Duk da haka akwai wuri mai tsarki na musamman, mai haske, nesa bisa tamrari, inda Allah ya zauna cikin ɗaukakarsa. A wurin nan Yesu, Ɗan Maɗaukaki, ya zauna bisa kujerar sarautarsa a hannun daman Mai Iko Duka. Yana jiran lokacin da zai dawo duniya ya yanka hukunci, ya sabunta ta. Kuma Aljanna ita ce wurin da mala'iku dubun dubbai suna kewaye da kujerar sarauta, tare da babban taron mutane waɗanda Allah ya fansa ma kansa ta wurin jinin Ɗan Rago, wato Ubangiji Yesu Almasihu.

Za mu karanta karshen littafin Linjila, a surori biyu na karshen littafin Wahayin da Allah ya iza ma manzonsa Yohanna. Allah ya ba Yohanna wahayin Birni Mai Tsarki a Aljanna. Shi ne wurin da Ubangiji ya shirya domin duk wanda sunansa yana rubuce a littafin masu madawwanin rai. Ku saurara ga abin da nassi ya ce game da Birnin Aljanna.

(Ru'uyar Yohanna 21) <sup>10</sup>*ya ɗauke ni zuwa kan wani tsauni mai tsawo sosai, ya nuna mini Urushalima, Birnin Mai Tsarki...* <sup>11</sup>*Birnin kuwa yana haske da ɗaukakar Allah, haskensa ya yi kamar dutse mai daraja, kamar jasfa, yana kyalli kamar madubi.* <sup>12</sup>*Yana da babban katanga mai tsawo, da kofofi goma sha biyu, da mala'iku goma sha biyu masu lura da kofofin...*

<sup>16</sup>*Birnin nan kuwa kowane gefensa daidai ne da sauran. Tsawonsa da faɗinsa kuma daidai suke...* <sup>19</sup>*An kuma yi wa tushen katangar birnin ado da kowane irin dutse mai daraja...* <sup>21</sup>*Kofofi sha biyun nan kuwa lu'ulu'ai sha biyu ne, an yi kowace kofa da lu'ulu'u guda ɗaya. An yi titin birnin da zinariya zalla, yana kuma kyalli kamar madubi.* <sup>22</sup>*Ban ga haikali a birnin ba, domin Ubangiji Allah Mai Iko Duka da Ɗan Ragon* (Ubangiji Yesu) *su ne haikalin birnin.*

<sup>23</sup>*Birnin ba ya buƙatar rana, ko wata su haskaka shi, domin ɗaukakar Allah ita ce take haskaka shi, Ɗan Ragon*



kuma shi ne fitilar birnin. <sup>24</sup>Mutanen duniya za su yi tafiya a cikin hasken birnin... <sup>25</sup>Ba za a kulle kofofin birnin da rana ba har abada, ba kuwa za a yi dare a can ba... <sup>27</sup>**Amma abu marar tsarki ba zai taba shiga cikin birnin nan ba, ko kuma wani mai yin abin kyama, ko mai karya. Sai dai wadanda sunayensu suna a rubuce cikin littafi na masu rai na *Dan Ragon*, su ne za su shiga birnin.**

(Ru'uyar Yohanna 22) <sup>1</sup>Sa'an nan mala'ikan ya nuna mini kogin ruwan rai, mai kyalli kamar madubi, yana gudu daga **kursiyi na Allah da *Dan Ragon***, <sup>2</sup>yana gudu ta tsakiyar titin birnin kuma. A kowane gefen kogin kuwa akwai itacen rai mai haihuwar yaya sau goma sha biyu a shekara, yana haihuwa sau daya kowane wata... <sup>3</sup>Ba za a sami wani abu da Allah ya la'anta a birnin nan ba. [Babu sauran mutuwa, ko bakin ciki, ko kuka, ko azaba (Ru'uya 21:4)]. **Kursiyi na Allah da *Dan Ragon*** zai kasance a cikin birnin. Bayinsa kuma za su yi masa sujada. <sup>4</sup>Za su ga **fuskarsa**, za su kasance da **sunansa** a rubuce a goshinsu. <sup>5</sup>Babu sauran dare, ba kuwa za su bukaci fitila ko hasken rana ba, domin **Ubangiji Allah** ne zai zama haskensu. Za su kuwa yi mulki har abda abadin.

Ta wurin bayanin nan Allah ya nuna ma Yohanna Birni Mai Tsarki. Yana shirin wurin nan domin su wadanda suka zabi hanyarsa ta ceto. Cikin sauran lokacinmu na yau, bari mu yi tunani a kan kalmomin Allah a Maganarsa game da **hanya zuwa Aljanna**. Yaya za mu tabbata da shigowarmu Aljanna, ba za mu tafi Gidan Wuta ba?

Ko kun tuna da maganar Almasihu Yesu ga almajiransa game da gidan Allah da hanyarsa? Ya ce masu:

(Yohanna 14) <sup>1</sup>Kada ku damu. Ku ba da gaskiya ga Allah, ku kuma ba da gaskiya gare ni. <sup>2</sup>A cikin gidan Ubana akwai **wurin zama da yawa**. Idan ba haka ba ne da ba zan fada muku wannan ba. **Za ni can domin in shirya muku wuri**. <sup>3</sup>In kuwa na je na shirya muku wuri, zan dawo in kai ku wurina, domin ku ma ku zauna inda nake. <sup>4</sup>Ai, inda za ni kun san hanya... <sup>6</sup>Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne kuma rai. **Ba mai zuwa wurin [Allah] Uba sai ta wurina**.

Shi ne abin da Yesu Almasihu ya fada. Shi kansa **hanya** ne. Ba wanda zai taba shiga gaban Allah mai tsarki ba sai ya zo ta hanyar *Dan Allah* Maɗaukaki, wato Mai Fansa mai tsarki. **Babu ko daya!** Shi ne ma'anar nassi wanda ya ce:

**"Ba kuma samun ceto ga wani domin cikin dukan duniya sunayen da aka ba wa mutane a duniya ba wani sunan da aka bayar wanda lallai ta wurinsa ne za mu sami ceto."** (Ayyukan Manzanni 4:12) da kuma, **"Gama Allah daya ne, wanda yake tsakanin Allah da mutane kuwa daya ne, wato, mutumin nan Almasihu Yesu. Shi ne ya ba da kansa domin ya fanshi mutane duka..."** (1 Timoti 2:5-6)

Matsakanci, Yesu Almasihu, ya zo daga wurin Allah. Shi ne **Hanyar Ceto** zuwa Aljanna. An haifi Almasihu duniya domin ya kawo masu zunubi ga Allah. Ya yi rayuwar tsarki a duniya. Ya zubar da jininsa tamkar Hadaya Cikakkiya domin zunubi. Sa'an nan a rana ta uku ya tashi daga matattu. Ba mai zuwa wurin Allah sai ta wurinsa. Ko ka gaskanta wannan? Ko ka gane cewa Yesu Almasihu kadai ne hanya wadda take kawo masu zunubi a gaban Allah. Bari mu ba da misali da **ɗan labarin** nan.

Wani mutum ya zauna a kauye can nesa cikin daji. Mutanen kabilarsa ba su sa tufafi, sai walki. Mutumin yana da gona, yana noma. Amma wani da ya fi shi karfi ya zo ya kwaci gonarsa. Ya rasa wurin noma. Ba wanda ya taimake shi ya fanshi gona, domin ba ya da kuɗi.

Wata rana ya yi tunani. Zai tafi babban birnin kasa, ya ga Shugaban Kasa. Zai roki taimako gare shi, don ya taba ji Shugaba mutumin mai adalci mai jin tausayi ne. Sai ya tashi. Ya fara tafiya. Ya yi tafiya, ya yi tafiya, sai ya shiga babban birni. Ya zo gidan Shugaban Kasa. Lallai, babban gida mai daraja ne! Sa'anda ya zo kofar gida, **ya nema ya shiga** yadda yake, da daudari jiki da walki kadai. Sai soja ya ce masa: "Kai! Mi kake yi?" Ya amsa ya ce: "Ina son ganin Shugaban Kasa." Sai soja ya ce: "Ap! Ko kana tsammani duk mai so ya iya shiga yadda ya ga dama? Dubi kanka! Ba ka sani ba, ba ka da ikon shiga nan haka tsirara, jiki kuma ya cika dauda? Tashi da nan, ko in rufe ka kurkuku!"

Ke nan, mutumin nan ya koma baya, ya tafi, amma bai fid da zuciya ba. Ya fita ya yi bara daga safiya har maraice. Sa'an nan ya sayi sutura mai tsada. Ya yi wanka. Ya sa sabbin tufafinsa. Ya koma gidan Shugaban Kasa. Sa'anda ya

iso kofa, sai soja ya ce masa: “Ka sa tufafi, amma ba su da tamanin da za su sa ka ga Shugaban Kasa ba. Ko kuma tufafi na kwari ne, har wa yau **sai ka sami izni na musamman** kamin ka shiga gidan Shugaba. Ba ka da ikon shiga! Tafi abinka!”

Sai mutumin ya karaya. Ya ce, “Ina amfanin wannan? Da dukan wahalar da na sha, har yanzu ban iya shiga gaban Shugaban Kasa ba!” Jikinsa ya yi sanyi kwari. Ya zauna bakin hanya da bacin rai. Amma, sa’ad da duk wannan ya faru, Shugaban Kasa ya gan shi. ‘Dan fari na Shugaba yana nan kuma. Shugaba ya ce ma dansa, “Tashi ka ji abin da mutumin nan yake nema.” Da ‘dan Shugaba ya zo ga mutumin, sai ya tsuguna, ya fada masa, “Malam, ko na iya taimakonka? Me ya kawo ka? Me ya bata maka zuciya?” Mutumin ya amsa masa, “Ina son ganin Shugaban Kasa, amma ba shi yiwuwa. **Dukan kokarina ya zama a banza!**”

Saurayi ya ce masa, “Shugaban Kasa babana ne. Mahaifina ya turo ni wurinka don in taimake ka. Tashi, ka bi ni.” Sai ya tafi tare da shi kofar gidan Shugaban Kasa. Sun zo wurin sojan da da ya hana matalauci hanyar shiga. Soja ya yi masu sara ta kwari. Sun shiga kofa zuwa farfajiyar gidan. ‘Dan Shugaba ya ba mutumin wata kyakkyawar riga ya sa. Tare sun shiga cikin gidan. Kamar haka mutumin ya sami shiga gidan, ya zo gaban Shugaban Kasa, **albarkacin izni da taimakon ‘dan Shugaba.**

Abokai, kamar haka yake ma kowane mai son shiga Aljanna, gidan Sarkin Sarakuna. Allah, Shugaban dukan halitta, mai girma mai tsarki ne. Ba shi yiwuwa mu shiga gabansa yadda muka ga dama! Kokarin kanmu ba zai taba isa mu sami shiga gabansa ba. Dukanmu muna kama da matalaucin nan wanda ya nema ya shiga gaban Shugaban Kasa ta hanyar kansa. Nassi ya ce: “*Dukanmu muka cika da zunubi har ayyukanmu mafi kyau kazamai ne duka*” (Ishaya 64:6). Aljanna wuri mai tsarki ne. Aya ta ce, “*Abu marar tsarki ba zai taba shiga cikin birnin nan ba, ko kuma wani mai yin abin kyama, ko mai karya!*” (Ru’uwa 21:27). **Ba mai shigar da mu wancan wuri mai tsarki sai dai Mai Tsarkin nan wanda ya zo daga can!** Mutumin nan mai tsarki, Yesu Almasihu ne, Madawwamin ‘Dan Allah Ma’aukaki. ‘Dan Ragon Allah wanda ya fito daga Sama. Ya mutu tamkar hadaya mai dauke zunubi. Ya tashi daga matattu. Ya koma Aljanna!

Ke nan, wanene yake da ikon shiga Aljanna? Sai wafanda aka tsarkake su **ta wurin ba da gaskiya** ga Yesu Mai Fansa da jinin da ya zuba. Su kadai za su shiga Aljanna! Wannan shi ne ma’anar nassi wanda ya ce:

*“Ba kuwa wani bambanci, domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya kasa kai ga darajar Allah. Amma bisa ga alherin da Allah ya yi wa kowa a kyauta, kowa ya sami zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin fansar da Almasihu Yesu ya yi. Allah ya aiki Yesu ya zama hadaya a madadinmu don ta wurin jininsa a gafarta wa mutane zunubansu ta wurin bangaskiyarsu.”* (Romawa 3:22-25) *“To, shaidar Allah ta fi shaidar mutane karfi, kuma shi ne ya shaidi wadannan abubuwan a kan Dansa. Saboda haka duk mutumin da ya ba da gaskiya ga ‘Dan Allah, yana da wadannan shaidu wafanda suke zuwa daga wurin Allah, a zuciyarsa. Amma duk mutumin da bai gaskata da Allah ba, ya mai da Allah mai yin karya ke nan, da yake ya ki ya ba da gaskiya ga shaidar da Allah ya yi a kan Dansa. **Wannan kuma ita ce shaidar cewa Allah ya ba mu rai na har abada, wannan rai kuwa ya zo ne daga wurin Dansa. Duk wanda yana da ‘Dan, yana da rai. Amma duk wanda ba shi da ‘Dan Allah, ba shi da rai. Ku masu ba da gaskiya cikin ‘Dan Allah, na rubuta muku wadannan abubuwa duka ne don ku san kuna da rai na har abada.**”* (1 Yohanna 5:9-13)

Ku masu sauraro a yau, ko kun **san** cewa ko kuna da rai madawwami - ko a’a? Ko kun tabbata za ku shiga Aljanna, ku yi farin ciki a gaban Allah har abada? Ko kun taba ba da gaskiya ga Sunan ‘Dan Allah? Ko sunayenku suna a rubuce a Littafin Rai na ‘Dan Rago?

Ku yi tunani a hankali a kan abin da muka karanta yau. Allah ya so ya kara maku fahimta game da dukan wannan. Allah ya albarkace ku sa’anda kuke tunani a kan wannan nassi mai banmamaki daga Maganarsa mai tsarki:

**“Abin da Allah ya shirya wa masu kaunarsa ba wanda ya taba gani, ba wanda ya taba ji, ba kuma wanda ya taba tunani.”** (1 Korantiyawa 2:9) Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 99: Yaya ka Dauki Yesu? (Sashe na 1)

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya gane, ya mika kai ga hanyar adalci wadda shi ya kafa. Ta haka muna samun salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Yau ina da farin ciki mu cigaba da wa'azinmu na *Hanyar Adalci*.

Mun dauki lokaci sosai mun binciki Littattafan Annabawa. Mun ga hanyar adalci wadda Allah ya kafa. Ta bin hanyar nan, masu zunubi sun iya zama masu adalci a gabansa. Mun ga yadda Yesu Almasihu ya cika dukan maganganun annabawan Allah. **Yau da darasi mai zuwa maimaici ne.** Za mu sāke ganin daukakar shi wanda annabawa duka sun yi zancensa. Saboda haka, kan maganar wadannan darussa biyu na karshe game da nazarin Littattafan Annabawa bi da bi shi ne, **“Yaya ka dauki Yesu?”**

Mun yi nazari a Linjila. Mun ji tambayar da Yesu ya yi ma jama'a. Ya ce, **“Menene tunaninku game da Almasihu? Dan wanene shi?”** (Matiyu 22:42) Dukan ainahin rayuwarka ta danganta da amsar da za ka bayar ga tambayan nan. Makoma inda za ka kasance a Lahira tana a rataye bisa amsarka! Ba da daɗewa ba Yesu Almasihu zai dawo. Sa'anda ya zo zai yi maka wannan tambaya wadda ya yi ma jama'ar wancan zamani, cewa, “Kai fa, yaya ka dauke ni?”

Ina son ka gane kowanene Yesu. Kada wani ya rufe ka. Kada ka yi tsammani cewa Yesu Almasihu shi wani annabi ne kawai, ko wani mutumin kirki ne, wato daya daga cikin adalai masu yawa. A'a, **shi dabam ne.** Babu mai kamarsa a duniyan nan ko a Lahira. A ganinka, wanene shi? Za mu kawo maka tambayoyi goma a kan Yesu Almasihu. Guda biyar a wannan darasi, da biyar a darasi na gaba.

### 1) Na farko, yaya ka dauki haihuwarsa mai al'ajibi?

Ba a taba haihuwar wani kamar yadda aka haife shi ba. Shi ne Yesu *dan Maryamu*. Kun sani, ana ce da Yahaya *dan Zakariya* ne, Sulemanu *dan Dauda*, Isma'ilu *dan Ibrahim*. Dukan sauran mutane suna amfani da sunan ubansu. Me ya sa Yesu ya dauki sunan mahaifiyarsa? Dalili shi ne domin ba shi da mahaifi a nan duniya. Budurwa Maryamu ta haife shi. Ta wurin ikon Allah aka haife shi. Shekara dari bakwai kamin haihuwar Almasihu, annabi Ishaya ya faɗi yadda haihuwarsa za ta kasance. Ya ce, **“Duba, budurwa za ta yi juna biyu, za ta haifi da, za a kira sunansa Immanuel; wato Allah tare da mu”** (Ishaya 7:14; Matta 1:23)

Allah ya halicci kakanmu Adamu da turɓayar kasa. Dukanmu yayan Adamu ne, haka kuma annabawa duka. Mu mutanen duniya muke, yan turɓaya. Ubangiji Yesu ya zo ne daga Sama. Dukan sauran mutane yan turɓaya ne, yan tara, marasa tsabta, masu zunubi. Yesu yana kama da ruwan sama daga bisa. Shi mai tsabta mai tsarki ne, daidai yadda Allah mai tsabta mai tsarki ne. An rubuta a cikin Linjila, **“Almasihu Yesu ya zo duniya domin ceton masu zunubi”** (1 Timoti 1:15). Yesu yana a gaban Allah kamin zuwansa duniya. Shi Kalmar Allah da Ruhun Allah ne. Ya yi kuduri ya zo cikin duniyan nan da jikin mutum garin shi cece mu daga zunubanmu. Ya fito daga cikin Sama.

Wata ran mutum biyu suka fāɗi rami mai zurfi. Dayan ya ce ma wancan, “Cece ni daga mugun wurin nan! Sai ka fitar da ni daga cikin wannan laka da duhu.” Sai wancan ya amsa masa, “Kai wawa, yaya na iya? Ga ni nan cikin wahala daidai yadda kake.” Dukansu biyu suna cikin rami. Ba wanda yake da iko ya taimaki ɗan'uwansa. Sa'an nan sun ji murya daga bisa cewa su kama igiya da kyau. **Shi wanda bai fāɗi rami ba, shi kaɗai ya iya cetonsu.**

Mutum mafi kirki daga cikin annabawa bai iya cetonmu daga rami mai tsananin zurfi na zunubi ba. Su kuma masu zunubi ne. Amma Yesu bai gāji halin zunubi da ke cikin yan adam ba. Ya zo **daga cikin Sama.** Budurwa ta haife shi. Mun ga Allah ya aiko da mala'iku da babban tamraro a sararin sama, domin su yi shelar haihuwar Almasihu mai tsarki, mai ceton duniya. Hakika, abin al'ajibi ne. Ba a taba haihuwar mutum kamar yadda aka haifi Yesu ba. Haihuwarsa ta bambanta da ta dukan sauran mutane. Ba mu iya kwatanta wani da shi ba. Girman Yesu bai tsaya da haihuwarsa ba. Ta wurin halinsa kuma, ba mai kamarsa. Saboda haka tambayarmu ta biyu ita ce:

## 2) Yaya ka dauki halinsa mai tsarki?

Yesu cikakke ne. Bai taba yin zunubi ko sau daya ba. Ba ya buƙatar roƙon gafara ga wani, don bai taba yi ma wani laifi ba. Kowane mai tsoron Allah dole ya tuba daga zunubansa ya roki yafewa. Dukan annabawa sun yi wannan. Sai ka binciki Maganar Allah daga farko har karshe, ba za ka sami ko aya guda daya ba, inda Ubangiji Yesu ya nemi gafara. Bai buƙaci gafara ba, domin **shi marar zunubi ne**. Aminansa da makiyansa duka sun shaida cewa ba su iske shi da wani laifi ba. Abokai, babu wani marar zunubi sai shi! Girman Ubangiji Yesu ya fi na annabi. Shi ainihin Kalmar Allah ne wanda ya bayyana a duniya da kamannin mutum. Shi kaƙai mai hali cikakke ne. Babu makamancinsa! Bayan wannan yana da muhimmanci mu gane, ba mai kama da Yesu cikin zantuttukansa.

## 3) Yaya ka dauki maganarsa?

Wani lokaci makiyansa sun turo dogarai su kama Yesu. Sai dogarai sun saurara ga koyarwarsa. Sa'an nan suka koma cike da mamaki, ba tare da suka kama Yesu ba. Sun ce, *"Ai, babu mutumin da ya taba magana kamar wannan mutum!"* (Yohanna 7:46)

Ku lura da abin da Yesu ya faɗa game da kansa. Ya ce, *"Ni ne **hasken duniya**. Duk wanda yake bina ba zai yi tafiya a duhu ba, amma zai sami haske na rai"* (Yohanna 8:12). Annabawa suna kama da wata da tamrari. Suna haskakawa cikin duhu, amma haskensu ba ya karfi. Yesu yana kama da rana. Wa ke buƙatar hashen wata da na tamrari bayan fitowar rana? Annabawa suna kiran Almasihu *"Ranar Adalci"* (Malakai 4:2). Dushewar wata tana kama da annabawa. Amma Yesu Almasihu yana kama da rana. Ka taba ganin rana ta rage ta dushe? A'a, ba ta taba mutuwa ba. Tana haskakawa bisa dukan duniya. Yesu Almasihu yana kama da rana. Ba ya ragewa, ko kaɗan. Yana nan don kowace al'ummar duniya.

Yesu ya kuma ce, *"Ni ne **hanya**, ni ne **gaskiya**, ni ne kuma rai"* (Yohanna 14:6). Yesu ya bambanta da shugabannin addini. Sukan ba da umarnai cewa, *"Yi kaza da kaza. Bi koyarwar nan. Ita ce hanya. Yi biyayya ga dokoki..."* Ubangiji Yesu ya ce, *"Ni ne hanya. Ku ba da gaskiya gare ni. Zo wurina, zan ba ku iko ku zauna a gaban Allah har abada."* **Yesu kansa hanya ne**. Bari mu ba da misali:

Dan yaro ya bace ga hanyarsa a cikin birni. Ya roki wani ɗan sanda ya gaya masa hanya zuwa gida. Ɗan sanda ya amsa masa, *"Bi titin nan, ɗauki hanyar ta biyu a hannun hagu. Sa'an nan ta uku a hannun dama. Ka haye gada. Wurin magama takwas ka yi gusum..."* Ɗan yaro ya fashe da kuka. Ɗan sanda ya kwatanta hanya daidai. Amma yaron ba ya da karfi, yana jin tsoro. Bai iya bin abin da aka faɗa masa ba. Ba labari sai wani mutumin ungwar yaron nan yana wucewa. Ya kama hannun ɗan yaro. Da yaro ya gaji da tafiya, mutumin ya ɗauke shi har ya kai shi gida. Wancan ɗan sanda **ya nuna** masa hanya. Amma mutumin na biyu **ya zama** masa hanya. Yesu ya ce, *"Ni ne hanya, ni ne gaskiya, ni ne kuma rai. Ba mai zuwa wurin [Allah] Uba sai ta wurina"* (Yohanna 14:6). Babu mutum wanda ya taba yin magana kamar Ubangiji Yesu Almasihu! Shi ba ya da kwatanci. Babu irinsa ko a cikin Sama ko a nan duniya. Amma ɗaukakar Yesu ba ta tsaya da haihuwarsa da halinsa da maganarsa ba. Muna ganinta kuma cikin ayyukansa.

## 4) Yaya ka dauki manyan ayyukan Yesu?

Ya iya dukan komi. An ba shi dukan iko da hukunci. Babu wani aikin Allah da Yesu ya kasa yinsa lokacin da yake nan duniya. Ya yi ayyuka masu banmamaki domin su shaida kowanene shi, da inda ya fito. Wa yake da ikon tsawata ma iska, sai **Allah? Yesu** ya tsawata ma hadari. Wa ya iya ta da matattu, sai **Allah? Yesu** ya ta da matattu. Wa ya iya buɗe idanun makafi, sai **Allah? Yesu** ya yi wannan kuma. Ya warkar da kowane irin ciwace-ciwace. Da ya faɗi kalma guda sai aljannu sun yi gudu. Ya kawo saƙewa a rayukan mutane da yawa, ya cece su daga zunubi. Daga cikin annabawa, Allah ya ba waɗansu ikon yin waɗansu al'ajibai. Amma Ubangiji Yesu yana yin al'ajibai ta dalilin iko da hukunci da ke nasa. Ya tsaya a gaban wani shanyayye, ya dube shi ido da ido, ya ce masa, *"**Na ce maka, tashi, ka dauki tabarmarka ka tafi gida!"*** (Luka 5:24) Mutumin ya tashi tsaye. Ya tafi gida, yana yabon Allah. Yesu bai yi amfani da magunguna ko tsafi ba. Da wurin iko da hukuncin maganarsa kawai ya warkar da marasa lafiya.

Wani mutum mai sunan Li'azaru ya mutu, an binne shi. Da Yesu ya taho, ya iske Li'azaru ya mutu, ya yi kwana huɗu a bisne. Yesu ya zo bakin kabari. Ya ce, *"Li'azaru, fito!"* (Yohanna 11:43) Li'azaru ya fito daga kabari da ransa. Yesu yana da iko ya ta da matattu. Shi ya sa ya ce, *"Ni ne tashin matattu, ni ne kuma rai"* (Yohanna 11:25). Rana tana zuwa da dukan waɗanda suke cikin kaburbura za su ji muryarsa, su fito su tsaya a gabansa. Aboki mai sauraro, idan ka mutu kamin ranan nan, kai kuma za ka fito daga kabari. Ko yanzu, Ubangiji Yesu zai ba ka sabon rai da ikon zauna a Aljanna har abada idan ka ba da gaskiya gare shi a kan shi ne Ubangiji da Mai Cetonka. Yanzu yana kawo sākewa ga rayukan mutane ko'ina a duniya. **Ya iya canza rayuwarka.** Yaya ka ɗauki Yesu? Minene tunaninka game da ayyukansa masu girma? Shi makadaici ne. Shi Mai iko duka ne. Babu mai kama da shi. Kamin mu gama yau, bari mu kara maku da tambaya guda a kan Yesu:

#### 5) **Yaya ka ɗauki sunayensa da makamansa?**

Kamar yadda muka gani a Littattafan Annabawa, Yesu yana da sunaye da makamai masu ɗimbin yawa. Sunayen nan suna taimakonmu mu fahimci ko wanene shi. Misali, ana kiransa *Immanuel... Kalma... Dan Mutum... Dan Rago na Allah... Mai Fansa... Mai Ceto... Gurasa mai ba da Rai... Iccen Inabi na Kwarai... Makiyayi Mai Kyau... Hasken Duniya... Ubangijin Daukaka... Tashin Matattu... Farko da Karshe... Kofa... Hanya, da Gaskiya, da Rai... da kuma **Dan Allah!***

Mun ga an kira Musa annabin Allah, *mutumin Allah*. Annabi Ibrahim shi ne *abokin Allah*. Amma mutum ɗaya kaɗai ana kiransa **Dan Allah**. A gare mu, wa ya fi dangantaka da mutum, ko abokinsa ko ɗansa? Ka faɗi gaskiya! I, ana kiran Yesu Ɗan Allah. Allah ya kira Yesu Ɗansa domin ya bambanta shi da dukan saura. Mun karanta a Linjila, Allah ya yi shaida a kan Yesu cewa, *"Wannan shi ne Ɗana, wanda nake kauna; ina jin ɗaɗinsa kwarai. Ku saurare shi!"* (Matiyu 17:5) Me Allah yake nufi? Mukan ce Ɗa shi ne inuwar uba. Ɗa ya ɗauki siffa ta ubansa. Da muka dubi Yesu, mun kara sanin Allah. Ita ce ma'anar nassi mai cewa, *"Ba mutumin da ya taɓa ganin Allah. Makadaicin Ɗansa wanda yake daidai da Allah, yake kuma tare da Uba, shi ya bayyana mana yadda Allah yake"* (Yohanna 1:18). Ko kana son sanin Allah? Kana son ka zauna tare da shi cikin zumunta ta kwarai har abada? Ke nan, sai ka zo wurin Ubangiji Yesu, wanda Allah ya kira Ɗansa. Ɗa yana da iko ya yi magana a matsayin ubansa. Haka Yesu ya yi lokacin da yake cikin duniya. Saboda haka ana ce da shi Immanuel. Ma'anar Immanuel, **Allah na tare da mu.**

Waɗansu suna tsammani Allah bai iya kasancewa a duniya da jikin mutum ba. Amma masu yin wannan tunani ba su gane shirin da Allah ya yi don ya ceci masu zunubi ba. Shirinsa ya wajaba Madawwamin Ɗan Allah ya bayyana a duniya da jikin mutum. Yā nuna kansa ga ƴan Adam. Yā fanshe su daga hannun Shaidan. Abokai, **Allah mai girma** ne. Ya iya kowane abin da ya nufa. Allah yana son kowa ya san shi. Saboda haka ya zama mutum, ya zauna a duniya.

Minene tunaninka game da sunaye da makaman Yesu Almasihu? Ba mai kama da shi. Yaya ka ɗauki haihuwarsa, da halinsa, da maganarsa, da ayyukansa? A gare ka, wanene shi? *"Menene tunaninku game da Almasihu? Ɗan wanene shi?"* (Matiyu 22:42)

Lokacinmu na yau ya kare. In Allah ya yarda, a darasi na gaba za mu kara da tambayoyi biyar game da Yesu, duk da amsoshinsu. Ta haka za mu kai karshen tafiyarmu cikin Littattafai Masu Tsarki...

Allah ya albarkace ku yayinda kuke yin tunani a kan nassin nan:

***"A cikin Almasihu ne, wanda ya zama mutum dukkan Allahntaka take tabbata. Haka ma a cikinsa rayuwarku [waɗanda kuka ba da gaskiya gare shi] ta zama cikakka"*** (Kolosiya 2:9,10).

Allah ya taimake mu. Amin.

## Hanyar Adalci 100: Yaya ka 'Dauki Yesu? (Sashe na 2)

**Salamu** alaikum, abokai masu sauraro. Ina gai da ku cikin sunan Allah, Ubangijin salama. Yana son kowa ya fahimta, ya kuma miƙa kai ga hanyar adalci wadda shi da kansa ya kafa. Ta yin haka, za mu sami salama ta ainihi tsakaninmu da Allah har abada. Ina da murna yau in kawo maku wa'azin *Hanyar Adalci*.

Yau za mu cigaba da darasin da muka soma wancan lokaci na baya. Kan maganar darasi shi ne **"Yaya ka 'dauki Yesu?"** Muhimmiyar tambaya ce. Makomarmu a Lahira tana a rataye bisa ga yadda muke 'daukar Yesu Almasihu. Darasin da ya wuce mun yi muku tambayoyi game da **haihuwarsa mai al'ajabi**, da **halinsa mai tsarki**, da **maganarsa mai banmamaki**, da **ikonsa mai girma**, da **sunaye da makamansa masu daraja**. Yau muna da manyan tambayoyi biyar kuma, don ku yi tunani game da Yesu. Tambaya ta fari ita ce:

### 6) Yaya ka 'dauki mutuwarsa?

Ko ka san **inda** za ka mutu? To, **ta wace hanya** za ka mutu? Ko ka san **lokacin** mutuwarka? Da ni da kai, lalle ba mu san abubuwan nan ba. Amma Yesu bai zama kama da mu ba. Ya san **inda** zai mutu. Ya fada ma kowa. Zai mutu a Urushalima. Kuma ya san **yadda** zai mutu. Ya gaya ma almajiransa:

*"Ga shi, za mu je Urushalima, inda dukan abin da annabawa suka rubuta a kan Dan Mutum zai cika. Za a ba da shi ga wadanda ba Yahudawa ba, a yi masa ba'a, a wulakanta shi, a kuma tofa masa miyau. Za su yi masa bulala, su kuma kashe shi, amma a rana ta uku zai tashi"* (Luka 18:31-33).

Ya kuma fada ma almajiransa **lokacin** da zai mutu. Zai zama ran da Yahudawa za su yanke yan raguna na Idin Ketarewa. Bisa ranan nan dole ya mutu tamkar Dan Rago na Allah, hadayar da za ta 'dauke zunuban duniya.

Mutuwar Yesu ta bambanta da duk wata mutuwa, domin **ya zaba** ya mutu. Mun ji Yesu ya ce, *"Ba mai kwace mini rai, domin ni da kaina nake ba da shi. Ina da iko in ba da shi, ina da iko in 'dauko shi kuma"* (Yohanna 10:18). Yesu bai taba yin zunubi ba. Saboda haka ba dole ya mutu ba. Ya iya hawa zuwa cikin Sama daga inda ya fito, ba sai ya mutu ba. Amma ya zaba ya mutu ta dalilin yin biyayya ga nufin Ubansa, da kuma saboda kaunarsa don masu zunubi. Ya ba da ransa dominmu. Ya bar mutane su hada shi da gicciye da kusoshi. Ya mutu domin ya kawo mana gafarar zunubi, da tabbataccen wurin zama a Aljanna. Wajen shekara 'dari bakwai kamin shigowar Almasihu duniya, Ishaya annabin Allah ya bayyana dalilin mutuwar Mai Fansa sa'anda ya ce:

*"Aka yi masa **rauni saboda zunubanmu**. Aka **daddoke shi saboda muguntar da muka aikata**. Hukuncin da ya sha ya yantar da mu. Dukan da aka yi ta yi masa, ya sa muka warke. Dukanmu muna kama da tumakin da suka bata, kowannenmu ya kama hanyarsa. Sai **Ubangiji ya sa hukunci ya auko a kansa, hukuncin da ya wajaba a kanmu.**"* (Ishaya 53:5,6)

Saboda ni, saboda kai, Yesu Almasihu ya mutu. Shi, Makiyayi Mai Kyau, ya ba da ransa domin tumakinsa. Babu wani mutumin da ya taba mutuwa kamar yadda Yesu ya mutu. Ba shi da misali, babu kamarsa.

Ga wata babbar tambaya. Ya kamata kowa ya ba da amsa:

### 7) Yaya ka 'dauki Nasarar da ya yi ga mutuwa, wato Tashinsa daga matattu?

Yesu ya mutu. An binne shi. Makiyansa sun yi iyakar kokarinsu su tsare kabari. Sun gangaro wani babban dutse, sun like kofar kabari gam. Sun sa sojoji matsara kewaye. Amma dukan abin da suka yi ya zama a banza. Ba su hana Yesu ya tashi daga matattu ba. Hakika, Ubangiji Yesu ya tashi a rana ta uku. Ya bayyana ga almajiransa. Bayan wannan ya bayyana ga fiye da shaidu 'dari biyar a lokaci guda. Mutanen nan sun gan shi. Sun taba shi. Sun ci abinci tare da shi bayan tashinsa. Ya nuna masu raunuka a hannuwansa da kafafunsa da gefensa. Tabbas, ya tashi daga matattu daidai yadda ya hango! Allah ya ta da Yesu daga matattu domin ya tabbatar ma dukan duniya cewa ya karbi aikin da Yesu ya yi bisa gicciye, ita cikakkiyar hadaya ta karshe ce domin biyan hukuncin da zunubi ya tilasta.

Mutuwa babban magabci ce. Kakanninmu sun mutu. Annabawa sun mutu. Gawawwaki suna cikin kaburburansu. Wata rana mu kuma za mu mutu. Amma yabo ya tabbata ga Allah, **Yesu Almasihu ya ci nasara bisa mutuwa!** Shi Mai Ceto rayayye ne. Yana da iko ya ceki duk wanda ya zo ga Allah ta wurinsa, domin yana da rai, yana roko domin dukan wanda ya ba da gaskiya gare shi. Ko yau akwai wani annabi wanda yana nan da rai bayan da ya mutu? A'a, babu ko ɗaya. Yesu Almasihu kaɗai ne wanda ya ci nasara bisa kabari. Yau yana da rai. Saboda haka dukanmu masu ba da gaskiya gare shi ba mu jin tsoron mutuwa. Mutuwa kofa ce. Ta wurinta za mu tafi mu kasance tare da Ubangijinmu a Sama. Lalle, ba mai kama da Yesu. Ko a duniya ko a Lahira, babu irinsa. Minene tunaninka game da nasararsa ga mutuwa? Ga wata tambaya:

#### 8) Yaya ka ɗauki Hawansa zuwa cikin Sama?

Bayan da Ubangiji Yesu ya tashi daga matattu, ya bayyana ga almajiransa domin kwana arba'in. Sa'an nan ya yi masu bankwana. Ya hau zuwa cikin Sama. Ya zauna a hannun dama ga Allah, wurin mafificin daraja. Ta haka an nuna ya fi mala'iku da annabawa da sauran yan Adam girma. Ga abin da nassi ya shaida:

*"Allah ya ɗaukaka shi **sosai**. Ya ba shi sunan nan da **ya fi kowane suna**, don kowace gwiwa sai ta durkusa wa sunan nan na Yesu, a sama da kasa, da kuma can karkashin kasa. Kuma kowane harshe ya shaida cewa Yesu Almasihu **Ubangiji** ne, don ɗaukakar Allah Uba."* (Filibiyawa 2:9-11)

Hakika, shi makadaici ne, ba mai kama da Yesu! Tare da wannan, ga wata tambaya wadda take bukatar amsa gare ka:

#### 9) Yaya ka ɗauki Dawowarsa cikin duniyan nan?

Yesu Almasihu zai dawo. Ya yi shaida haka. Annabawa sun yi shelarsa kuma. Haka kuma mala'iku. Dukan almajirai na gaske na Almasihu suna jiran dawowarsa. Zai dawo, ya ɗauki mutanensa Sama. Zai hukunta duniya cikin adalci. Zai yi mulki bisa dukan duniya. Zai yi sarauta ta shekara dubu sai dukan abokan gabansa sun durkusa a gabansa. Hakika, yana dawowa da wuri. Kowa zai shaida cewa shi ne Sarkin sarakuna da Ubangijin iyayengiji. Yana dawowa. Za ka tsaya a gaban Babban Alkalin nan. Ran nan za ka gan shi ido da ido. Zai tambaye ka, **"Yaya ka ɗauke ni?"** Wace amsa za ka ba da? Da za ka ce, "Ina tsammani kai ɗaya ne a cikin annabawa," sai zai ce, "In haka ne, don me ba ka gaskanta ni ba?" Za a hukunta ka domin ba ka ba da gaskiya ga abin da ya ce game da kansa ba, ba ka kuma gaskanta abin da annabawa suka rubuta a kansa ba. Wato, shi ne **Dan Allah wanda ya fito daga Sama, shi kaɗai ne Mai Ceto**. Wa zai dawo ya yi sarauta? Ko Ibrahim, ko Musa, ko Dawuda, ko wani annabi? A'a. Wa zai dawo ya yi mulki? Ubangiji Yesu Almasihu shi ne wanda zai dawo. Zai zama **Alkali**. Allah ya tabbatar da wannan ta hanyar ta da shi daga matattu. Zai dawo. Kowane ido zai gan shi. Kowace gwiwa za ta durkusa. Kowane harshe zai yi shaida, **"Yesu Almasihu Ubangiji ne!"**

Mun zo ga tambayarmu ta karshe:

#### 10) Yaya ka ɗauki abubuwan da yake Bukata a gare ka?

Ubangiji Yesu ya ce, **"Ku zo gare ni, dukanku da kuka gaji, kuma kuna fama da kaya masu nauyi a kanku, zan ba ku hutawa. Ku karbi umarnaina, ku kuma koya daga wurina, domin ni mai tawali'u ne, marar girmankai, kuma za ku sami hutu a zuciyarku."** (Matiyu 11:28,29) Yau ɗin nan yana kiranka. Ranar da ya kira almajirai na farko su bi shi, sai suka bar kome, da gidajensu, da iyalansu, da ayyukansu. Haka yake bukata gare ka. Wannan ba ya nufin ka yas da gida da aikinka don ka bi Yesu ba. Amma ya kamata ka miƙa wuyanka gare shi, ya ɗauki matsayi mafi girma a zuciyarka. Yana son ka dogara gare shi. Ka ba da gaskiya gare shi. Ka karɓe shi a kan Mai Ceto da Maigidanka. **Yana bukatar dukanka** – da tunaninka, da zuciyarka, da jikinka, da ruhunka. Idan ka yarda da shi a kan shi ne yadda ya faɗa, to, abin da yake bukata a gare ka daidai ne.

Kamar yadda muka gani, ba mai kama da Yesu Almasihu. Bai kamata mu kwatanta shi da wani ba. Ta wurin **haihuwarsa**, da **halinsa**, da **koyarwarsa**, da **ayyukansa**, da **sunaye da makamansa**, da **raɗaɗi da mutuwarsa**, da **tashinsa daga matattu**, da **hawansa Sama**, da **dawowarsa**, da kuma **ikonsa ya canza zukatan yan Adam**, babu

mai kamarsa. Yau yana da rai. Yana tare da waɗanda suka ba da gaskiya gare shi. Ba da dadewa ba zai dawo. Ba mai kama da shi a sama ko a duniya. Saboda haka yana da iko ya zama Sarki da Ubangiji a ranka! Ubangiji Yesu Almasihu yana son ya zama Mai Cetonka da Ubangijinka. Shi ya sa ya mutu a bisa gicciye, ya tashi da rai! Yana da iko ya yafe zunubanka, ya kafa kyakkyawar zumunta tsakaninka da Allah har abada. Yana da iko ya ba ka sabon rai. Zai wanke zuciyarka, ta zama da tsabta. Ya iya ya sabunta ka cikin ikon Ruhu Mai Tsarki. Amma, dole ka **dogara** gare shi da hadayarsa.

Abin bakin ciki, da yawa suna tsammani Yesu Almasihu babban annabi ne, amma ba su taɓa karɓarsa a kan Ubangijinsu da Mai Ceto ba. A gaskanta Yesu babban annabi ne bai isa ba! **Ya kamata ka yarda da Allah cewa Yesu ne Ubangiji bisa duka. Sa'anda ya mutu bisa gicciye, ya mutu maimakonka.** Dukanmu yan Adam muna da babbar matsala. Zunubi ne. Allah cikin alherinsa mai girma, ya shirya mana magani domin matsalarmu, **amma dole mu sha.** In na yi rashin lafiya, na tafi likita, za a rubuta mini maganin da ya kamata. Sai na tafi na sayi magani. Da na zo gida, na aza magani a kujera. Na dubi maganin, magani yana gabana. Wannan zai warkar da ni? A'a. Domin a sami lafiya, dole in **sha** maganin **yadda aka rubuta.** Maganin Allah shi ne Ubangiji Yesu Almasihu, da jinin da ya zuba bisa gicciye.

Watakila wani yana tambaya, “Yaya na iya shan maganin Allah domin zunubaina?” Yana da sauƙi. Sai ka **gaya ma Allah** kai mai zunubi ne. Kuma ayyukanka nagari sun zama misalin ƙazamar tsumma a gabansa. Ba ka da hanyar ceton kanka daga hukuncinsa mai adalci. Sa'an nan sai **ka gaskanta da zuciyarka** cewa Ubangiji Yesu Almasihu ya sha hukuncin zunubanka dominka. Yesu Almasihu ya cika kowane abin da shari'ar Allah ta tilasta. Idan ka gaskanta Almasihu ya mutu, ya tashi kuma daga matattu domin ya cece ka, sa'an nan Allah zai gafarta maka zunubanka. Zai suturce ka da adalcin Almasihu. Zai aiko da Ruhunsa Mai Tsarki cikin zuciyarka. Zai ba ka ikon zauna a gabansa har abada. Alhamdu ga Allah! Akwai dama a maido ka mai adalci yau — idan za ka ba da gaskiya!

Abokai masu sauraro, ko kun sha “maganin Allah” wanda zai warkar da ku daga cutar zunubi, ya cece ku daga madawwamiyar wutar Jahannama? Wanda ya raina maganin Allah, wato **jinin da Yesu ya zuba**, bari ya sani, **babu wani maganin** da zai warkar da zunubai. Babu, ko ɗaya! Allah ba ya da wata hanya ya tsarkake masu zunubi, ya maido su masu adalci a gabansa ba. **Babu wata hanya** zuwa Aljanna.

Ku saurara da kyau ga abin da Nassi mai tsarki ya ce game da **shi kadai wanda ya zama hanyar adalci** wadda Allah ya kafa domin masu zunubi su sami adalci a gaban Allah. Nassi ya ce:

(Romawa 3) <sup>20</sup>**Gama ba wanda zai sami zaman marar laifi a gaban Allah ta hanyar kiyaye abin da Dokar ta ce a yi...** <sup>21</sup>**Amma yanzu kam an bayyana wata hanyar samun adalcin Allah. Wannan adalci kuwa ba ta doka yake samuwa ba, ko da yake Dokar Musa da littattafan annabawa sun ba da shaida game da shi.** <sup>22</sup>**Adalcin nan wanda daga wurin Allah yake, yana samuwa ne ta wurin bangaskiya cikin Yesu Almasihu ga duka masu ba da gaskiya.** Ba kuwa wani bambanci, <sup>23</sup>domin kowa ya yi zunubi, kuma kowa ya ƙasa kai ga darajar Allah. <sup>24</sup>**Amma bisa ga alherin da Allah ya yi wa kowa a kyauta, kowa ya sami zaman marar laifi a gaban Allah ta wurin fansar da Almasihu Yesu ya yi...** <sup>27</sup>**To, a kan menene za mu yi takama? A'a, ba wani abu! Ta wane dalili aka kawar da takama? Ta hanyar kiyaye Dokar? A'a, sai dai ta bangaskiya.**

“Ai, ta alherin Allah ne kuka sami ceto **ta wurin bangaskiya. Wannan kuwa ba kokarin kanku ba ne, kyauta ce ta Allah. Ba kuwa saboda aikin lada ba, don kada wani yā daga kai.**” (Afisawa 2:8,9) “Idan ka shaida da bakinka cewa Yesu shi ne Ubangiji, ka kuma ba da gaskiya cikin zuciyarka cewa Allah ya tashe shi daga matattu, **za a cece ka...** ‘Duk wanda ya **kira** bisa sunan **Ubangiji** zai sami ceto!’” (Romawa 10:9,13)

Abokina na kwari, ko ka kira bisa sunan Ubangij? Ko ka karɓi ceto, kyautar Allah? Ko har wa yau kana kokarin ceton kanka ta hanyar aikin lada? Muna rokonka, kada ka ki hanyar adalci ta Allah zuwa ceto. Allah ya san zuciyarka. Ka faɗa masa kai mai zunubi ne. Ka ketare dokokinsa masu tsarki. Ka faɗa masa ka cancanci shan hukuncin wuta. Sa'an nan ka gode masa domin ya aiko maka da Mai Ceto marar zunubi wanda ya sha wuya



maimakonka. Shi ne Yesu wanda ya dauki madawwamin hukuncinka, sa'an nan ya ci nasara bisa kabari, ya tashi daga matattu!

Aboki, ya kamata ka zo wurin Allah **ta hanyar adalcin da ya kafa**. Babu wata hanya. Allah Mai Rahama, Mai Jinkai, yana kiranka ka zo. Zo gare shi yau, za ka sami ceto. *"Ka gaskata da Ubangiji Yesu, kai da iyalinka za ku sami ceto."* (Ayyukan Manzanni 16:31)

Idan ka dogara ga wanda dukan annabawa sun yi zancensa, sai ka fada mana ko kuma limanin Kirista da ke kusa gare ka.

Yau darasi na dari ne, na karshe kuma, na tafiyarmu cikin Littattafai Masu Tsarki. Na gode domin sauraro. Ina yi maka bankwana da wannan kyakkyawar addu'a daga cikin Maganar Allah:

***"Yabo ya tabbata ga wanda yake da iko ya tsare ku daga faduwa, ya kuma mika ku marasa laifi a gaban daukakarsa da farin ciki sosai. Gare shi kuma, wanda shi kadai yake Allah mai cetonmu, ta wurin Yesu Almasihu Ubangijinmu: daukaka da daraja da mulki da iko su zama nasa tun farkon zamanai, da yanzu, da kuma har abada! Amin."*** (Yahuda 24,25)

Allah ya taimake mu. Amin.